Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES

Google Livres

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ
ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΙΤΟΥ ΙΕΡΕΩΣ
ΤΑ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ.

FLAVII JOSEPHI
HIEROSOLYMITANI
SACERDOTIS
Opera qvæ extant omnia,

Nempe

ANTIQVITATUM JUDAICARUM LIBRI XX. Sigismundo Gelenio interprete.

DE BELLO JUDAICO LIBRI VII. interprete, Rufino Aqvilejensi.

LIBER DE VITA SUA cum interpretatione Gelenii.

ADVERSUS APIONEM LIBRI II. cum versione antiqva à Gelenio emendata, &

DE MACCABÆIS, seu de Imperio rationis LIBER cum paraphrasi Erasmi Roterodami.

ACCEDIT INDEX LOCUPLETISSIMUS.

Juxta editionem Græco-Latinam Genevensem ad manuscriptos Palatinæ bibliothecæ Codices castigatam, qvæ nunc à pluribus mendis expurgata, & præterea

PROLEGOMENIS
&
APPENDICE
auctior redditur.

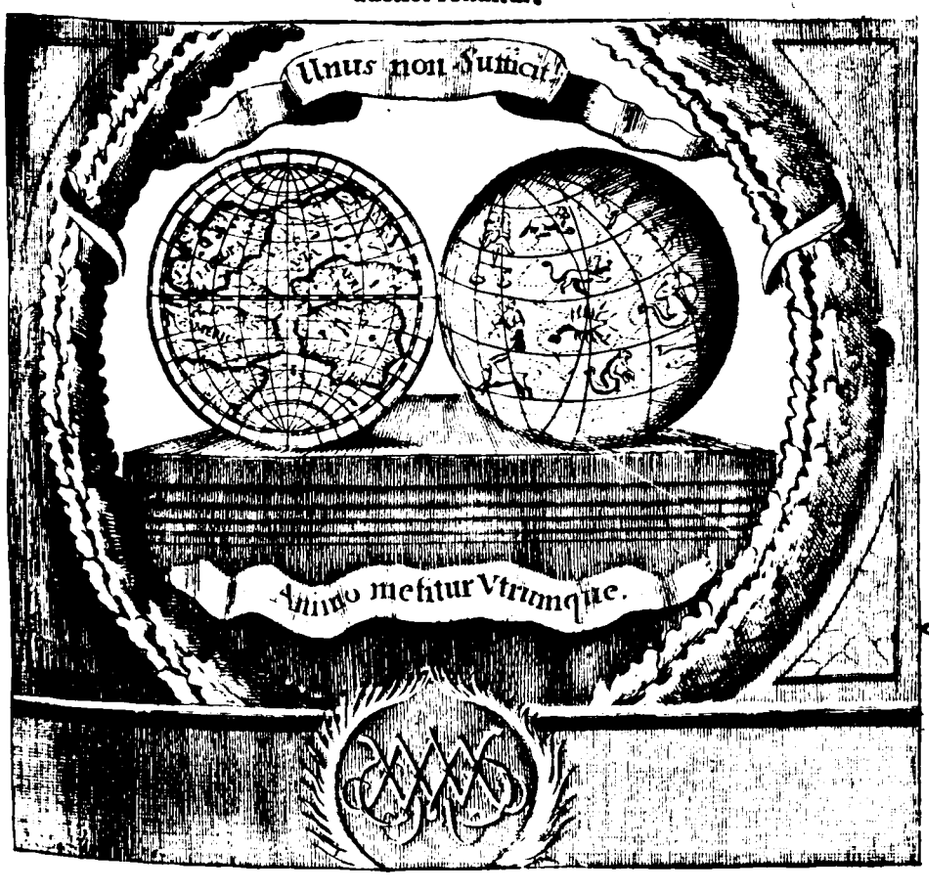

David. Konius
Nunc Westph
ΛΠΕ
ex aucl: Kloth
Witius.

COLONIÆ,
Sumptibus MAURITII GEORGII WEIDMANNI.
ANNO M DC XCI.

PA

PUB

ancis,

Confa

PATR

PRINCETON UNIVERSITY LIBRARY
32101 013246341

PATRIBUS REIPUBLICÆ LIPSIENSIS VIRIS

Magnificis, Nobilisſimis, Amplisſimis,
Conſultiſſimis, Prudentiſſimis,

PATRONIS SUMMIS.

EX qvo jure civitatis Veſtræ gaudeo, qvo me octo ab hinc annis donatum memini, poſt Dei cultum nil magis curæ mihi cordiqve fuit VIRI MAGNIFICI ATQVE NOBILISSIMI, PATRONI MAXIMI, qvam

1831

qvam ut libraria mea officina bono publico prodeſſem. Qva in re neqve gravibus impenſis unqvam, neqve indefeſſis laboribus peperci. Teſtari id poterunt Euſebii Cæſarienſis volumina de præparatione & demonſtratione evangelica, Sancti Athanaſii Epiſcopi Alexandrini, Gregorii Nazianzeni, & Dionyſii Halicarnaſſenſis opera, Abarbanelis Judæi in Prophetas majores commentarius, aliiqve Scriptores, qvos cum raritate ſua ſe commendare, & ab eruditis deſiderari intelligerem, ut novis typis impreſſi publicam lucem denuo adſpicerent, curavi, qvamvis ob triſtiſſima belli tempora, & commerciorum qvæ indies in pejus ruunt decrementum inter tot miſerabiles regionum & urbium ruinas, qvibus & dulciſſimam patriam meam antiqvam Nemetum urbem Spiram oppreſſam & pœne ſepultam expertus ſum, tantorum ſumtuum periculum facere minus oportunum videretur. Nunc in eo ſum, ut Imperatoris Juliani opera a doctiſſimo Jeſuita Dionyſio Petavio qvondam Græce & Latine edita cum novis obſervationibus Viri celeberrimi Ezechielis Spanhemii, qvas Literato Orbi gratiſſimas futuras haud temere confido, e bibliopolio meo propediem emittam. Et impoſterum qvoqve, ſi Divina Gratia permittat, optimis qvibusqve libris evulgandis curas meas & facultates impen-

impendere non desistam, certa spe animatus, fore, ut Vos PATRES REIPUBLICÆ OPTIMI, PATRONI MAXIMI, qvod hactenus feciſtis, hos Civis Vestri conatus, & bonas literas juvandi ſtudium ſumma Vestra benevolentia fovere non ceſſetis. Hanc fiduciam in me excitarunt magna illa, qvæ in me ab eo tempore, qvo domicilium in Urbe Vestra fixi, contuliſtis beneficia, & ſingularis affectus, qvo Magnifici Conſules WAGNERUS, BORNIUS, STEGERUS, Nobiliſſimi Proconſules, alter BORNIUS & FALCKNERUS, Conſultiſſimus Prætor PLAZIUS, nec non CARPZOVIUS, GRÆVIUS, PINCKERUS, BAUDISIUS aliiqve Senatorii Vestri Ordinis Proceres, omnes doctrina & meritis incomparabiles & qvovis elogio majores, tenuitatem meam proſecuti ſunt. Vos, Venerandi Juſtitiæ Sacerdotes, præſidio & patrocinio Vestro rebus meis & fortunis nunqvam defuiſtis, Vos celeberrimi literarum, qvibus ad miraculum excellitis, Fautores officinam meam qvalemcunqve haud raro præſentia Vestra illuſtrem reddere, & libraria mea ſupellectile cum privatas Vestras bibliothecas, tum publicam illam locupletare dignati eſtis, qvæ paucis ab hinc annis a Vobis inſtituta, & inæſtimabili rariſſimorum librorum aliorumqve cimeliorum apparatu ſubinde aucta inter ſplendidiſſima

didisſima Urbis hujus ornamenta jure ſuo numeratur. Et hanc ipſam bibliothecam Veſtram impræſentiarum Joſephus meus ambit, qvem, ut qvalecunq; gratæmentis monumentum exiſtat, Magnificis Veſtris & Nobiliſſimis Dignitatibus humillime offerre audeo. Vix ediderat ſcripta ſua Flavius Joſephus, cum ea Romani publicæ bibliothecæ honore dignati ſunt. Concedite qvæſo Patroni Summi & novæ huic Joſephi editioni hunc honorem, ut in publica Veſtra Bibliotheca reponatur. Non timebit Joſephus armamentarium, cui Bibliotheca Veſtra incumbit, cum armis non minus qvam literis ſtrenuus fuerit. Deus autem Inclytum Veſtrum Collegium, cum ſplendidiſſimis Familiis & tota Republica ſub Umbra SERENISSIMI AC POTENTISSIMI ELECTORIS noſtri omnibus bonorum incrementis in pace florere jubeat.

Magnificarum, Nobiliſſimarum Ampliſſimarumqve Dignitatum Veſtrarum

Cultor devotiſſimus

MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS.

THOMÆ ITTIGII
S. T. L.
ad novam hanc Joſephi editionem
PROLEGOMENA.

CUm a pluribus annis multa excellentia ingenia novam Operum Flavii Joſephi editionem parturiverint, neſcio qvo fato factum ſit, ut fœtum animo conceptum & ſæpe jam partui maturum eniti non potuerint. Omnibus enim, qvi utiliſſimo huic labori manum admoverunt, vel morte, anteqvam abſolverent, præventis, vel ob alias cauſas a cœpto revocatis, literatus orbis diuturna exſpectatione ſuſpenſus, & novi Joſephi deſiderio pæne contabeſcens ſpes tandem ſuas & vota per integrum ſeculum deluſa ſenſit. Annus agebatur ſuperioris ſeculi octavus & octogeſimus, cum BONAVENTURA CORNELIUS BERTRAMUS lucubrationes ſuas Franckthalenſes a loco, ubi Geneva relicta tum agebat, ſic appellatas ederet, in qvibus profitebatur, (1.) ſe jam pridem in omnes Joſephi libros notas meditatum, & aliqvando, ſi Deus permitteret, editurum eſſe. Verum doctiſſimo hoc Viro poſt Sexennium Lauſani, qvo a Bernatum republica evocatus fuerat, mortuo, ſimul etiam promiſſæ in Joſephum notæ expirarunt. Hanc jacturam JOSEPHUS JUSTUS SCALIGER abunde reſarturus videbatur. Vix enim admirandum illud opus, qvod theſaurum temporum inſcripſit, in lucem publicam emiſerat,

Multorum curæ in Joſephū fruſtra hactenus promiſſæ & expectatæ.

Bertrami.

Scaligeri.

(1.) Cap. 3. p. 59.

cum pleriqve eruditorum, Casaubono teste, (2.) non dubitarent, qvin Scriptorem sibi cognominem, a pluribus, qvibus hactenus obscuratus fuerat, mendis expurgaturus, doctisqve suis animadversionibus illustraturus esset. Qvos opinio sua minime fefellit, siqvidem Phœnix ille Criticorum, cum jampridem infinita, qvæ a nemine intelligi possent, loca in vulgata Josephi editione animadvertisset, & subinde nonnullis eruendis & restituendis ingenii sui vires impendisset, de hoc etiam nobilissimo Scriptore, Josepho inqvam, dummodo Amicorum ope varias manuscriptorum Codicum Lectiones nanciscipossetse bene meriturum Carolo Labbeo per literas Nonis Februarii A. C. cIↃ IↃC VII. (3.) scriptas indicabat, & morti jam vicinus (4.) ad exeqvendum hoc propositum ætati suæ triennii spatium a supremo rerum humanarum Arbitro superaddi exoptabat. Et profecto non parum lucis & ornamenti Josephi scriptis conciliari potuisset, si illustri Scaligero, qvod animo gestiebat, perficere licuisset. Qvod obscurum nemini esse potest, qvi ejus notas ad fragmenta selecta veterum Græcorum apud Josephum & Eusebium servata, & ejusdem animadversiones ad Eusebii Chronicon legerit. Verum istam Josephi editionem immatura Viri Divini mors rei literariæ invidit, ut Casaubonus alicubi (5.) qveritur, qvem una cum Carolo Labbeo vetustissima Regiæ, qvæ Parisiis est, Bibliothecæ exemplaria ad vulgatam Josephi editionem conferre non piguerat, ut, qvi Scaligero Josephi a librariorum corruptelis vindicandi consilium dederat, pulcherrimos illos conatus etiam qvalicunqve auxilio juvaret. Post Scaligeri mortem parum aberat, qvin ISAACUS CASAUBONUS modo nominatus & nunqvam sine veneratione nominandus palmam in medio relictam occuparet, a qvo sane non pœnitendam Josephi editionem sperare poterant Musarum sacris operantes, cum incomparabilem ejus doctrinam jamdudum in plurimis aliis, qvos ediderat, Scriptoribus Græcis pariter & Latinis ad miraculum usqve probatam

Casauboni.

(2.) Epistol. 496. edit. Græv. (3.) libr. 4. ep. 353. (4.) Conf. Patin. epist. 67. p. 186. edit. Paris.
(5.) Exercit. I. ad Baron. c. 34. n. 99.

tam cognoviſſent. Verum cum neqve ætas, qvæ jam provectior erat, tantæ molis oneri ferendo ſatis valida, neqve loci, ubi extrema vitæ tempora ducebat, conditio peragendo huic negotio ſatis commoda videretur, ut ipſe (6.) in epiſtola proximo ante mortem ſuam anno Londini ſcripta judicavit, nihil de Joſepho certa fide promittere ausus eſt. Neqve tamen defuerunt alii, qvi Joſephum edendum & illuſtrandum in ſe ſuſciperent. PETRUS enim CUNÆUS in literis ad Franconem Duyckium, ſeu præfatione libri 3. de Republica Hebræorum commentarios in univerſa Flavii Joſephi Opera polliceri minime dubitavit. Qvem cunctantem & moras excuſantem eloqventiſſimus Buchnerus [7.] & alii Familiares ſerio urgebant, ut ſpem de Joſepho factam qvamprimum expleret, morasqve omnes rumperet, & qvicqvid vinculorum pulcherrimis iſtis commentationibus necteretur, prorſus abſcinderet, ne dilata abſolutiſſimi illius operis editione docti multas magnasqve res diutius ignorare cogerentur. Verum ante vivis exceſſit Cunæus, qvam fidem liberaret. Idem SAMUELI PETITO accidit Nemauſenſis eccleſiæ Miniſtro & Theologiæ Profeſſori, Viro neqvaqvam Exiguo, ſed, ut Reineſii judicium noſtrum faciamus, inter Gallorum literatorum maximos numerando, [8.] qvem in nova Joſephi interpretatione, notisqve ad eundem Scriptorem edendis occupatum cum fama paſſim ſpargeret, non mediocriter eo nomine gaudebant, qvotqvot Joſephi ſcriptis bene cupiebant. Nec deerant, qvi laudabile hoc inſtitutum collatis ſuis operis egregie juvarent, in qvorum numero Nicolaus Fabricius Peireſcius, qvi per Lucam Holſtenium variorum locorum collationem cum tribus Codicibus Vaticanis manuſcriptis Petito impetravit [9.] Hugo autem Grotius, qvi hactenus de ea Joſephi parte, qvæ legis præcepta continet, & interpretanda & notis ſuis illuſtranda cogitaverat, cum totius Joſephi editionem a Petito parari intelligeret, ſe qvicqvid poſſet ad eam prompte

Cunæi. Petiti.

(6.) Epiſt. 717. (7.) Part. 1. epiſtol. 176. (8.) Libr. 1. Var. Lect. c. 25. (9.) Conf. Gaſſend. in vit. Peireſc. p. 195.

collaturum datis ad Peireſcium literis ſpopondit. [10.] Qvibus promiſſis an Grotius ſteterit, ignoro. Id tantum ſcio, qvod dum Petiti in Joſephum lucubrationes, qvæ, ut ex Riveti ad Voſſium epiſtola [11.] liqvet, maximo cum ſumtu & labore collectæ ferebantur, multi hiarent, imperfectas nec ad umbilicum perductas moriens reliqverit, & neqve Samuel Sorberius, ad qvem cognationis jure id negotii ſpectare videbatur (erat enim Petiti e ſorore nepos) neqve alius qvisqvam poſthumum illum Petiti fœtum in lucem hactenus produxerit, & omnis de Petiti Joſepho ſpes decollaverit. Poſt Petitum in Joſepho occupatus fuit EMERICUS BIGOTIUS, cui ne idem eveniret, qvod Petito acciderat, Patinus exoptabat. [12.] Nec dubito qvin etiam apud alios & egregia de Bigotio exiſtimatio, & amor boni publici ejusmodi vota expreſſerit. Verum Bigotius telam, quam exorſus fuerat, aliis pertexendam poſtea relinqvere maluit. Dicendum hic etiam foret de JOHANNE HENRICO BOECLERO, inſigni qvondam Argentoratenſis Academiæ ornamento, & Præceptore meo æternum venerando, ſi Godofredi, Spanhemii, Forſtneri, aliorumqve amicorum monitis, qvibus ad Joſephum Autorem ſibi perqvam familiarem illuſtrandum ſolicitabatur, locum aliqvem concedere voluiſſet [13.] ſed multis aliis negotiis diſtractus de toto Joſepho edendo deſperavit, & tantum priora ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας capita peculiari diſſertatione illuſtravit. Progredior ergo ad CHRISTIANUM NOLDIUM, qvi in præfatione hiſtoriæ ſuæ Idumææ non ſolum aliorum, qvi de Joſepho emendando cogitarunt, & in his GERHARDI JOHANNIS VOSSII qvoqve meminit, & præterea poſt Scaligeri, Voſſii & Petiti mortem JOHANNEM COCCEJUM & CHRISTIANUM SCHOTANUM in hunc laborem ſucceſſuros ſperare jubet, ſed ſibimet etiam ipſi ad arduum hoc opus aggrediendum animos non deeſſe ſignificat. At Noldium & ſpes de Coccejo & Schotano fefellit, niſi Schotani bibliothecam hiſtoriæ ſacræ Veteris Teſtamenti ob nonnul-

Bigotii.
Boecleri.
Noldii.
Voſſii.
Cocceji.
Schotani.

la

(10.) Epiſtol. 1564. (11.) Epiſtol. 362. (12.) Epiſt. 67. (13.) Conf. Wagenſeil. epiſtol. ad Arnold.

la Josephi loca illustrata referre huc velimus, & ipse qvoq; orbi Literato ereptus est, anteqvam, quod pridem animo molitus fuerat, effectum dare posset. Omnes autem, quorum insigne de Josepho bene merendi studium hactenus laudavimus, apparatus copia superavit JOHANNES ANDREAS BOSIUS Lipsiensis, Historices in inclyta Jenensi Academia Professor celeberrimus, cui tam felici esse licuit, ut Augustissimo Imperatore Leopoldo clementissime indulgente ex bibliotheca Vindobonensi insignes qvosdam Josephi codices MSS. emendandis Josephi operibus haud parum profuturos impetraret. Qua de re peculiaris Petri Lambecii ad Serenissimum Augustum, Brunsvicensium & Luneburgensium Principem, qvi publici boni causa apud Imperatorem pro Bosio interceserat, epistola Vindobonæ A.C. cIↃ IↃc LXVI. excusa legitur, in qva Codices illi manuscripti ad Principem Augustum indeqve ad Bosium transmissi breviter delineantur. Erant autem codices illi numero septem, & in his qvatuor Græci, tres reliqui Latini. Primus, ut a Græcis ordiamur, continebat Judaicarum antiquitatum libros 20. abbreviatos & passim interpolatos, & a principio mutilos, qvem codicem Augerius Busbeckius Ferdinandi I. ad Solimanum Turcarum Tyrannum Legatus Constantinopoli sibi comparaverat. Secundus qvem itidem Busbeckius Constantinopoli nactus fuerat, exhibebat historiam belli Judaici a verbis: τρεπόμενοι δ' ἅπαντας διώκει, quæ libro 1. cap. 13. leguntur usq; ad verba: τῷ Καίσαρι θαυμασιώτερον ὅτε τοῖς quæ libri 7. cap. 7. extant. Tertius codex complectebatur antiqvitatum Judaicarum libros 10. priores, & præmissos singulis libris capitum indices, etsi in ipso contextu nullum divisionis librorum in capita indicium compareret, ex qvo divisionis hujus in capita autorem non esse Flavium Josephum, sed singulos libros continenti scriptura primum cohæsisse Lambecius colligebat, qvi primi libri indicem ab his verbis incipere docet: Bosii.

Τάδε ἔνεστιν ἐν τῇ πρώτῃ τῶν Ἰωσήπου ἱστοριῶν, τῆς ἰουδαϊκῆς ἀρχαιολογίας.

Προοίμιον περὶ τῆς ὅλης πραγματείας.
α' ἡ δ κόσμου σύστασις, καὶ ἡ διάταξις τῶν στοιχείων.
β' περὶ δ γένους Ἀδάμ &c.

Pertinuit olim hic codex ad monasterium qvoddam urbis Constantinopolitanæ, qvod dicitur S. Georgii in Manganis, seu loco, ubi μάγγανα h.e. machinæ bellicæ cum materiis mechanicis variisqve instrumentis ad urbium oppugnationes idoneis asservari solebant [14.] Deinde venit in manus Dionysii cujusdam Zazynthii, cujus Pater eum Constantinopoli sibi acqvisiverat. Postea eum emtionis jure sibi vendiçavit Johannes Sambucus Maximiliani II. & Rudolphi II. Consiliarius, a qvo ad Sebastianum Tencknagelium augustissimæ bibliothecæ qvondam Præfectum transiit, post cujus obitum tandem in Cæsaream bibliothecam translatus fuit. Qvartus Codex comprehendebat Josephi de Maccabæis librum sub hoc titulo: Μαρτύριον τῶν ἁγίων μακκαβαίων ἐκ τῆς ἰωσήπου ἱστορίας. Eadem de Græcis istis Josephi Codicibus Lambecius (15.) in suis de bibliotheca Vindobonensi commentariis iteravit. Qvintus Codex, ut ad Latinos progrediamur, continebat Antiqvitatum Judaicarum libros 20. & libros 7. de Bello Judaico ex versione antiqva, qvæ Rufino Aqvilejensis ecclesiæ Presbytero vulgo tribuitur. Sextus exhibebat librum de Maccabæis ex versione antiqva hominis cujusdam Christiani, qvi eam passim interpolavit. Titulus est hujusmodi: Passio S. Machabæorum secundum Flavium Josephum. Ipse autem tractatus sic incipit: Principium meum Philosophico qvidem Sermone, sed Christiano explicabitur sensu. Necesse est enim &c. De Autore versionis nondum sibi liqvere ait Lambecius, etsi certo constet, qvod perantiqva sit, & ad indagandam Græci textus sinceritatem plurimum juvare possit. Septimus deniqve Codex epitomen antiqvitatum Judaicarum Flavii Josephi com-

(14.) Conf. Cang. Constantinop. Christ. libr. 2. p. 155. & libr. 4. p. 124.
(15.) Tom. VIII. p. 2. 4. 43. & 101.

complectebatur sub hoc titulo: Incipit liber antiqvitatis Flavii Josephi Historiographi. Ipsa epitome hujusmodi habet initium: In principio creavit Deus cœlum & terram, sed dum terra in adspectum non veniret, & profunditate tenebrarum celaretur, & spiritus Dei desuper ferebatur, Deus fieri lumen jussit, qvo facto &c. Usus vero præterea est Bosius duobus Codicibus manuscriptis bibliothecæ nostræ Academicæ Paulinæ uno Græco & altero Latino, nec non membranis perantiqvis & emendatissimis Gymnasii Portensis, & manuscripto Schleusingensi, cujus usum illustri Seckendorffio Heroi de re literaria plurimisqve literatis immortaliter merito acceptum retulit. Accesserunt Variæ Lectiones ab Emerico Bigotio ex Regio Parisiensi Codice & duobus Florentinis excerptæ, qvas Vossii, Heinsii, Gronovii & Grævii maximorum Belgii Luminum ope feliciter impetravit, item variæ Lectiones ex duobus manuscriptis bibliothecæ Noribergensis, qvas Vir venerandæ memoriæ Christophorus Arnoldus ipsi procuravit. Qvid igitur de Josepho sperari non poterat, cum ad hæc aliaqve subsidia ingenium suum & immensam eruditionem & indefessas vigilias afferret clarissimus ille Polyhistor? Verum vitæ summa brevis spes, qvas inchoaverat, longas intervertit, & Josepho ad vitam revocando dum incubuit Vir doctissimus, vitam ipse perdidit. Qvo mortuo STEPHANUS LE MOYNE seu MONACHIUS supererat, leMoyne qvi edendi Josephi curam in se susciperet. Pridem id Vir clarissimus jam animo suo agitaverat, Bosioqve per literas significaverat (16.) Incitabant etsi currentem Samuel Bochartus & alii, optimeqve de eventu passim ominabantur eruditi. Audiamus nobilissimum Wagenseilium, qvi in præfatione ad ignea Satanæ tela (17.) cum in causam inqvisivisset, cur Josephus eximius & utilissimus scriptor tam-

(16.) Conf. Bos. in exercit. ad perioch. Joseph. c. 2. thes. 10. (17.) p. 69.

tamdiu desertus jacuerit, nec commentatorem invenerit, etsi publica vota id sæpe flagitarent, & interim alii minoris momenti libri annotationibus, observationibus, castigationibus & commentariis onerarentur, ejus rei hanc causam esse dicit, qvod qvi in Josepho exponendo periculum fecerunt, ad ejus scripta explicanda animum Græcorum Latinorumqve Scriptorum lectione subactum non sufficere, sed alia insuper præsidia & imprimis non mediocrem Talmudicarum Pandectarum cognitionem afferri oportere deprehenderint, qvalia præsidia cum Petito non defuerint, ejus in Josephum commentarios, si extarent, se in precio habiturum asserit, & tandem ista subjicit: Nunc spes & exspectationes nostræ in Stephanum le Moyne conversæ sunt, qvem nihil doctrinæ profundioris latet, qviqve iis adminiculis, qvibus ad Josephum emaculandum, illustrandumqve opus est, abundat, proindeqve huic operi pridem feliciter manum admovit. Qvanta autem fuerit in Monachio Josephi edendi cupiditas, ipse in Prolegomenis suis ad varia sacra satis indicat, ubi refert, qvod, cum ex Rotomagensi ecclesia ad Lugdunensem Academiam vocatus fuisset, plenus Josepho in Belgium venerit, & successus non pœnitendos speraverit, nec infaustis ominibus operis ab aliis toties frustra tentati deterritus fuerit, Meliora ipsi augurabantur explorati lacerti, & humeri pondus ferre non recusantes, & codicum Florentinorum, Parisiensium, Londinensium, Oxoniensium & virorum doctorum variis lectionibus & emendationibus munitæ instructæqve vires onerigravissimo non impares videbantur. Recurrebat, ut ipse loqvitur, singulis diebus Josephi memoria, magna semper oculis obversabatur imago, vota, consilia, promissa identidem officium repræsentabant, animus impatiens labo-

res

res peroptabat, & ad carceres ſtans illosqve mordens mapparium ac mappam anhelabat, & admitti, pergere, ſtadium licet longum & difficile decurrere & ſuperare geſtiebat. Verum, dum ſic totus in Ioſephum intentus eſſet, rumor de Ioſepho in Anglia edendo aures ejus perculit, qvem etſi ut falſum contemneret, cum paulo ante in Anglia verſatus nihil plane de Ioſepho typis imprimendo inaudiviſſet, poſtea tamen & freqventibus amicorum literis, & ipſo ſpecimine Anglicanæ editionis oculis oblato certior ea de re factus, amores ſuos, qvos tanto ardore deperibat, e medio ſinu raptos, ut ingenue fatetur, haud levius doluit, qvam ſi coſtam a latere avulſam ſentiret. Qvid faceret? Non invidendum videbatur Ioſepho, qvod e theatro Scheldoniano cum magno ſplendoris augmento emittendus eſſet. Animum igitur ad alia abduxit, Joſepho tantiſper ſepoſito, donec poſt Anglicanam editionem, ſi non uberrimæ meſſi, ſaltem non ignobili ſpicilegio locus relinqveretur. Qvod ſi Monachio adhuc vita ſupereſſet, non dubium eſt, qvin ad priſtina de Joſepho edendo conſilia rediturus eſſet, ſiqvidem Anglicanæ editionis fama, qva perturbatus Joſephi curam abjecit, in nihilum abiit. Nondum mihi prima illius Anglicanæ editionis a Viro celeberrimi nominis EDUARDO BERNARDO procuratæ folia videre contigit. Qvantum vero ex Amicis cognoſcere licuit, id imprimis ejus inſtitutum fuit, ut ex multis manuſcriptis codicibus varias lectiones textus Græci, & antiqvæ verſionis colligeret, & nonnunqvam animadverſiones ſatis prolixas adderet, in qvibus ex manuſcriptis Arabicis non pauca expoſuit. Verum, uti jam dictum, hanc etiam Ioſephi editionem neſcio qvæ impedimenta remorantur, & Anglorum literæ de ea plane deſperare jubent, qvamvis & Petiti manu exarata ad Joſephum commentaria, & qvæ Boſius ad Joſephum collegerat, aliaqve qvæ ad exornandam hanc Bernardi.

editionem facere poſſent, magno pretio undiqve conqviſita & redemta fuerint.

Joſephi τὰ σωζόμενα.

Optandum utiqve, ut ex tot Eruditi Orbis Atlantibus vel uni Joſephum emendatiorem, qvam hactenus prodiit, & illuſtriorem edere licuiſſet. Neqve tamen diutius ferendum, ut Bibliopolarum officinæ Joſephi ſcriptis plane careant, ne ſingulare Divinæ Providentiæ beneficium negligere videamur, qvæ Joſephi opera ad noſtram usqve ætatem ſervari voluit, abs qvibus multa cognitu haud indigna ſcientiam noſtram fugerent, & imprimis res proximis ante Chriſti adventum annis in eccleſia geſtæ denſiſſimis ignorantiæ tenebris ſepultæ jacerent. Sunt autem iſta Joſephi ſcripta, qvæ in eruditorum manibus verſantur, libri 7. de Bello Judaico, Antiqvitatum Judaicarum libri 20. cum appendice de vita ſua, libri duo contra Apionem, & Panegyricus in Maccabæos. Et hiſtoriam qvidem Belli Judaici, qvod & ipſe miſerabile vidit, & cujus pars magna fuit, Hebraice primum ſcripſit, qvæ editio temporum injuria intercidit. Poſtea eandem Græco ſermone complexus eſt. Tanta autem operis hujus fiducia ipſi fuit, ut illud Imperatoribus Veſpaſiano & Tito, qvorum auſpiciis bellum illud conſummatum fuit, offerre non dubitaverit. Nec ingratum Imperatoribus munus illud fuit. Certè Titus Imperator, ut ipſe Joſephus (18.) teſtatur, ὅπως ἐκ μόνων αὐτῶν ἐβελήθη τὴν γνῶσιν τοῖς ἀνθρώποις παραδοῦναι τῶν πραγμάτων, ὥστε χαράξας τῇ ἑαυτοῦ χειρὶ τὰ βιβλία δημοσιεῦσαι προσέταξεν, qvæ verba Nicephorus in hiſtoria ſua eccleſiaſtica [19.] ita reddit, ut Titum libros iſtos de bello Judaico ſua ipſius manu deſcripſiſſe dicat, idqve Johanni Lango (20.) non improbabile videtur, cum Titus, Svetonio teſte (21.) ſcribendi velocitate vel amanuenſes ſuos ſuperaverit, etſi alias Rufinus in verſione Euſebii hunc Joſephi locum allegantis, & alii verba illa ſic interpretati fuerint, qvaſi Imperator libros illos tantum ſubſcriptione ſua dignatus fuerit, qvam ſententiam Henricus Valeſius [22] in

Hiſtoria Belli Judaici.

(18.) de vita ſua p. 1026. (19.) libr. 2. c. 18. & libr. 3. c. 11. (20.) in not. ad Nicephor. Tom. I. edit. Græco-Lat. p. 247. (21.) in Tito c. 3. (22.) ad Euſeb. libr. 3. hiſt. eccleſ. c. 10.

in ſuis ad Euſebium notis priori poſtponendam cenſet. Utramvis eligamus, æſtimare licet, qvanti illam Joſephi lucubrationem Titus habuerit, qvam propria manu vel deſcriptam vel ſubſcriptam δημοσιεύεσθαι h.e. ut Rufinus in Euſebio ſuo interpretatur, publice legi voluit. Accedit honorificum Regis Agrippæ teſtimonium, qvi datis ad Joſephum literis eum πολὺ φιλοτιμότερον τῶν τοῦτα συγγεγραφότων ἡγεῖσθαι judicavit (23.) Qvin etiam hos libros bibliothecæ publicæ traditos, & Autorem ob ingenii gloriam Romæ ſtatua donatum Hieronymus memoriæ prodidit, (24.) Euſebium, ut alias in catalogo ſcriptorum eccleſiaſticorum ſolet, hic etiam ſecutus, etſi Euſebius (25.) non ſolum ſeptem illos libros de hiſtoria belli Judaici, ſed generatim τὰς συγγραφὰς αὐτοῦ λόγους publico illo honore mactatos aſſerat. Neqve hic omittendum graviſſimum Iſidori Peluſiotæ judicium, qvi in epiſtola ad Adamantium (26.) hanc Joſephi περὶ ἁλώσεως ἱστορίαν θρήνου appellat, & obſervatu dignum cenſet, qvod homo Hebræus & patriæ ſuæ religionis ſervantiſſimus tragicum gentis Judaicæ excidium literis conſignaverit, ne qvis horrendis illis & omne exemplum ſuperantibus calamitatibus fidem derogaret. Poſt hiſtoriam belli Judaici Joſephus ἀρχαιολογίας i. e. antiqvitatum, ſeu, ut alii loqvi amant, originum Judaicarum libros 20. Romæ compoſuit, Dionyſium forte Halicarnaſſenſem æmulatus, qvi ibidem totidem libros ἀρχαιολογίας Ῥωμαϊκῆς ſeu Antiqvitatum Romanarum Græco ſermone conſcriptos ediderat. In hac archæologia Joſephus Judaicæ gentis hiſtoriam ita perſeqvitur, ut ab ipſa mundi creatione exorſus ad duodecimum usqve Neronis annum progrediatur. Qvo tempore hoc opus elucubraverit, ipſe indicat, cum in fine libri ultimi ſe anno Domitiani decimo tertio, & ætatis ſuæ qvinqvageſimo ſexto ultimam his libris manum impoſuiſſe ſcribit. Memoria autem lapſus videtur Sixtus Senenſis, cum in bibliotheca ſua ſancta (27.)

Antiqvitatum libri.

(23.) Joſeph. de vit. p. 1027. (24.) Catalog. Script. eccl. c. 13. (25.) Lib. 3. hiſtor. eccl. c. 9. (26.) lib. 4. ep. 75. (27.) libr. 4. p. 273.

hos Antiqvitatum libros Hebraica primum lingva a Josepho scriptos asserit, qvod de libris περὶ αλώσεως seu de historia belli Judaici, ut ex præfatione ad illos libros colligi potest, non item de archæologia verum est. Eqvidem Vir qvidam doctissimus in notulis, qvas ad græco-latinam Josephi editionem manu sua adscripsit, cum hunc Sixti Senensis errorem notasset, statim seipsum corrigit: imò, ait, ut nunc qvidem existimo, Josephus etiam libros antiqvitatum Hebraice primum exarasse videtur. Id enim manifeste evincit locus lib. 7. c. 11. p. 249. ubi sortitio familiarum Sacerdotalium in hodiernum usqve diem durare legitur, qvod certe de illo tempore necessario intelligendum est, cum Josephus templo nondum everso adhuc Hierosolymis ageret. Græcam enim editionem, posteaqvam Romam migrasset, demũ meditatus est. Verum cum Josephus Hebraicæ illius editionis nusqvam meminerit, & tum demum se de antiqvitatibus Judaicis scribendis cogitasse dicat, cum jam historiam belli Judaici contexeret, qvod everso templo factum est, credivix potest, Josephum Hierosolymis & templo adhuc stante Antiqvitates suas Judaicas Hebraice scripsisse, neqve locus de sortitione familiarum Sacerdotalium id evincit. Si enim in Hebraica, qvæ fingitur, Antiqvitatum editione Josephus scripsit, sortitionem illam in hodiernum usqve diem durare, idqve necessario de tempore, qvod conflagrationem templi antecessit, intelligendum est, cur Josephus in Græca editione, qvam templo pridem in cineres redacto elaboratam, & anno Domitiani decimo tertio, qvi post templi conflagrationem tertius & vigesimus fuit, absolutam fuisse constat, verba ista non mutavit? Atqvi in ea expresse dicit, divi-

sionem

sionem 24. familiarum Sacerdotalium per singulas hebdomadas in liturgiæ officio sibi succedentium ἄχρι τῆς σήμερον ἡμέρας durasse. Nimirum per hodiernum diem non præcise tempus, qvo ista literis tradebat, sed seculum, qvo vivebat, & integrum ætatis suæ curriculum intellexit, vel forte μεταφορὰν illum familiarum Sacerdotalium etiam templo jam everso eatenus adhuc durasse scribit, qvatenus illarum Familiarum numerus & ordo in recenti omnium memoria viguit, & in Sacerdotum reliqviis nomina ista manserunt, etsi eorum functiones, qvarum gratia divisio illa per sortem facta fuerat, jam cessassent. Ex his autem, qvæ de Josephi Archæologia dicta sunt, etiam de tempore, qvo historiam vitæ suæ in literas retulit, judicari potest. Est enim ea narratio appendix & epilogus Antiqvitatum, ut ipse Josephus ad calcem libri 20. testatur, ubi se, anteqvam Antiqvitates finiat, nonnulla de vita sua dicturum Epaphrodito significat, cui etiam in fine opusculi de vita sua totum Ἀρχαιολογίας suæ opus, qvod ipso impellente & stimulos addente pertexuerat, se dedicare scribit. Qvamobrem ipsi errant, qvi Eusebium eo nomine erroris arguunt, qvod, qvæ ex Josephi vita excerpsit, sub ἀρχαιολογίας titulo allegaverit (28.) Et hæc ipsa causa est, cur Labbeus (29.) & alii Josephi librum de vita sua in græco-Latina editione, qvam nova hæc sequitur, a libris Antiqvitatum avulsam & distractam nollent. Cæterum ad hoc Josephi opusculum remittimus, qvi de ejus prosapia & vitæ genere, & rebus usqve ad sextum & qvinqvagesimum ætatis annum gestis plura cognoscere cupiunt. Post historiam belli Judaici, & Judaicarum Antiqvitatum seu Originum libros, qvibus vitæ suæ curriculum Josephus attexuit, novi operis elaborandi occasionem subministravit Apio Grammaticus Alexandrinus, qvem Tiberius Cæsar cymbalum mundi vocare solebat, cum Plinio judice (30.) publicæ famæ tympanum potius videri potuisset. Cum enim illud mundi cymbalum magno doctrinæ strepitu contra

De vita sua.

Libri contra Apionem

(28.) Lib. 3. c. 10. natur. (29.) in addend. ad Tom. I. de Scriptor. eccles. p. 817. (30.) prolog. histor.

Judaicæ gentis antiqvitatem insonuisset, Josephus gentis suæ vindicias ex ipsis Græcorum monumentis adornavit, & duobus libris, qvi passim περὶ ἀρχαιότητος seu de antiqvitate inscribi solent, cum Moloni & aliis, qvi de Judæorum legibus & institutis falsa qvædam commenti fuerant, respondit, tum imprimis Apionis calumnias tanto profanæ doctrinæ apparatu confutavit, ut magna Hieronymum (31.) hæc legentem admiratio subierit, cum ab homine Hebræo omnes Græcorum bibliothecas tam studiose evolutas animadverteret. Supereſt tractatus de imperio rationis, seu panegyricus in Maccabæos, si modo is Josephum Autorem habeat, qvod Eruditorum multos negare Gulielmus Cave (32.) observavit. Eusebius (33.) illud opusculum τὸν αὐγενὲς στέφανον nominat, & vulgò περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ inscribi, & a qvibusdam Μακκαβαικὸν appellari scribit. Hieronymus (34.) valde elegantem libellum vocat. Honorius autem Augustodunensis, (35.) Græcum titulum περὶ αὐτοκράτορος λογισμοῦ, qvem apud Hieronymum invenerat, non satis commode exprimit, cum ait hunc Josephi librum, in qvo Maccabæorum martyria digesta sunt, de potentia inscribi. In Manuscripto qvodam codice Vindobonensi, qvi diversus est ab eo, qvem supra recensuimus, nec in eorum numero fuit, qvi ad Bosium transmissi sunt, titulus est hujusmodi: Ἰωσήπου εἰς τὸ αὐτοκράτορα τῶν παθῶν λογισμὸν εἶναι, ut refert Lambecius (36.) qvi etiam indicat codicem illum tantum usqve ad illa procœmii verba pertingere: τὸ γὰρ ἐπὶ μικροῖς καὶ μεγάλοις παραινομεῖν ἰσοδύναμόν ἐστι· δι' ἑκατέρα γὰρ ὡσαύτως ὁ νόμος ὑπερφανεῖται, qvæ verba in editis exemplaribus plane desunt, nec in manuscripto Paulinæ nostræ bibliothecæ codice comparent, etsi ille multas integras periodos habeat, qvæ in vulgata editione desiderantur, ut ex appendice novæ hujus editionis manifestum est. Fratres autem illos Maccabæos, qvorum martyrium Josephus in hoc opusculo exposuit, etiam Johannes Chrysostomus, Gre-

De Maccabæis.

(31.) Epistol. ad Magnum. (32.) Histor. liter. scriptor. eccles. p. 22. (33.) lib. 3. c. 10. (34.) in catalog. Script. eccl. c. 13. (35.) libr. 1. de luminaribus eccl. c. 13. (36.) Tom. V. biblioth. Vindob. p. 104.

Gregorius Nazianzenus, Auguſtinus, Gaudentius, Leo Magnus & alii eccleſiæ Doctores ſermonibus ſuis celebrarunt. Sunt forte & alia qvæ Joſephus ſcripſit. Nam in fine libri 20. promittit, ſe, ſi Fata conceſſerint, hiſtoriam belli Judaici & vitæ ſuæ καινὴ ἀνάδρομὴν denuo recenſiturum, & qvatuor inſuper libros de Judæorum opinionibus circa Deum ejusqve eſſentiam, & legum rationes editurum. Qvæ promiſſa Joſephus non implevit, niſi forte hæc monumenta temporum injuria interciderint. Idem dicendum de volumine ἀπολογιῶν, cujus in limine Antiqvitatum ſuarum meminit. Ejus autem jacturam non admodum dolendam arbitratur Cunæus (37.) & ipſius Joſephi intereſſe putat, qvod perierit, cum ex ſpecimine, qvod libro 1. Antiqvitatum c. 1. legitur, ſatis appareat, Joſephum frigida qvædam myſteria & putidas argutias iſto volumine complexum fuiſſe. Cui conſentiens Bœclerus (38.) opus illud Joſephi ætiologicum nihil aliud fuiſſe præſumit, qvam campum ἀπεριγίας, in qvem plura Judaici pulveris nube obſcurata & corrupta φιλοσοφήματα ſepoſuerit. Sunt etiam, qvi ex Hieronymi præfatione ad librum XI. Commentariorum in Eſaiam colligunt, qvod Joſephus Librum de 70. hebdomadibus Danielis compoſuerit. Cum enim ibi Hieronymus Africanum, Origenem, Euſebium, Clementem Apollinarium, Hippolytum, & Tertullianum commemoraſſet, ſubjungit, Joſephum Porphyriumqve plurima de eadem qvæſtione diſputaſſe. Verum cum Hieronymus non indicet, qvis Joſephus ille fuerit, & ubi qvæſtionem illam tractaverit, incertum plane eſt, an Flavius Joſephus peculiarem tractatum de 70. Danielis hebdomadibus unqvam ediderit. Ad Pſeudepigrapha Joſephi opera pertinet liber περὶ παντὸς, cujus fragmentum in editionis hujus appendice exhibetur, & de qvo plura inferius dicemus.

Scripta a Joſepho promiſſa & deperdita.

Pſeudepigrapha.

Etſi vero genuina Ioſephi opera, qvæ ad noſtram usqve ætatem pervenerunt, citius pariter & ſæpius peregri-

Editiones Joſephi Græcæ.

(37.) Libr. 3. de Republ. Hebr. c. 1. (38.) Exercit. in Fl. Joſeph. p. 439.

no, qvam proprio Græci Sermonis habitu ex officinis typographicis, emissa fuerint, de Græcis tamen editionibus prius dicere convenit. Primæ editionis Græcæ Aldinæ mentionem facit Cl. Arnoldus in præfatione ad testimonium Flavianum, ubi Casaubonum manu sua ad hanc editionem ex codicibus Regiis multa annotasse, & se, dum in Anglia versaretur, exemplar illud apud Seldenum vidisse memorat. Verum cum ipsa Casauboni verba statim subjiciat, in qvibus editio illa Græca cum Parisiensibus manuscriptis collata Basileensis dicitur, non dubito, qvin Typographi vitio Aldina vocetur prima Josephi editio Græca, qvæ Arnoldina potius dici debuisset. Primus enim fuit Arnoldus Peraxylus Arlenius, qvi Græcum Josephi textum Basileæ M D XLIV. typis Hieronymi Frobenii & Nicolai Episcopii in lucem publicam eduxit, cum in Diegi Hurtadi Mendozæ Cæsarei tum apud Venetos Legati bibliotheca, qvæ postea in Escurialensem transiit, [39.] insignem hunc thesaurum invenisset. In qva editione ad emendandos & restituendos posteriores Antiqvitatum libros, cum eos multis in locis depravatos deprehendisset, epitomen qvandam Josephi, qvam Romæ nactus fuerat, adhibuit, & adscito in partem laboris Sigismundo Gelenio, ut qvam fieri posset castigatissime prodiret, procuravit. In historia belli Judaici, & cæteris Josephi scriptis minus negotii habuit, cum & sua exemplaria satis accurate scripta essent, & alia insuper Johannes Crotus & Petrus Gillius suppeditarent, qvorum erga se studium & in bonas literas amorem eo nomine collaudat. Græcam hanc editionem post annos 67. excepit græco-latina typis Petri de la Roviere A. C. MDCXI. Coloniæ Allobrogum excusa, qvæ ut emendatior prodiret, manuscripti qvidam Codices bibliothecæ Palatinæ collati sunt, qvos in Typographi gratiam a Bibliothecario Jano Grutero Marqvardus Freherus impetravit, etsi jam longius operæ processissent, cum istæ membranæ ad Rovierium transmitte-

(39.) Conferatur Anton. in biblioth. Hisp. p. 223.

mitterentur, qvi pollicitus qvidem est, se Virorum qvorundam doctorum notas & varias Lectiones ejus, qvi manuscripta illa Palatina excussit, studio collectas propediem peculiari volumine luce publica donaturum, sed, ut eventus docuit, promissis tantum dives fuit. Ipsa autem Roveriana operum Josephi editio græco-latina sine ulla mutatione A. C. M DC XXXIV. apud Johannem Crispinum iterata fuit. Et præter illas modo recensitas nulla alia vel græca vel græco-latina operum Josephi editio hactenus visa est. LIBER tamen DE MACCABÆIS etiam extra Josephi opera in nonnullis Græcis Bibliorum editionibus tertio Maccabæorum libro subjectus reperitur. Factum id in editione Bibliorum A. C. M D XXVI. Argentinæ typis Wolphianis a Lonicero procurata, qvem tribus Maccabæorum libris librum Josephi de martyrio septem fratrum Maccabæorum irreligiose attexuisse Morinus (40.) arguit, qvi & plures Bibliorum Græcorum editiones recenset, in qvibus Josephi de Maccabæis liber apocryphis insertus legitur, nempe duas Basileenses, qvarum una A. C. M D XL. ex Hervagii officina, altera M. D L. typis Nicolai Brylingeri prodiit, & Francofurtensem A. C. M D XCVII. typis Wechelianis editam, qvibus addi potest editio Apocryphorum græco-latina Basileæ A. C. M D LXXXII. in lucem publicam emissa, & forte aliæ. Eundem Josephi librum de Maccabæis JOHANNES LLOYDUS & auctiorem & emendatiorem cum latina interpretatione & notis edidisse perhibetur. (41) Postremo eundem librum FRANCISCUS COMBEFISIUS in novissimo, qvod vocat, Bibliothecæ Patrum auctario græce & latine 1672. Parisiis vulgavit.

Interpretes Josephus varios habuit, qvi ejus scripta ex lingva Græca in Latinam, Germanicam, Hispanicam, Italicam, Gallicam, Anglicam, Belgicam & alias transfuderunt. Ad latinos Interpretes, ut ab his ordiamur, qvodammodo referendus est S. AMBROSIUS Mediolanensis ecclesiæ

Interpretes Latini.

Ambrosius vel qvisqvis

(40.) Exercit. Bibl. lib. 1. exerc. 9. c. 1. (41.) Conferatur Witte in Diario biographico ad A. C. 1603.

Autor est librorum de excidio Hierosolymitano sub Hegesippi nomine editorū.

clesiæ Antistes, siqvidem ille Autor sit librorum 5. de excidio Hierosolymitano, qvi sub HEGESIPPI nomine circumferuntur a Jacobo Fabro per Jodocum Badium Ascensium, Godofredo Hittorpio, Laurentio de la Barre, Cornelio Gvalthero & aliis editi, & Patrum qvoqve bibliothecæ inserti. Est enim hoc opus nihil aliud, qvam liberior translatio librorum Josephi de bello Judaico, cui etiam nonnulla ex libris ἀρχαιολογίας admista sunt. Qvod vero hi libri de excidio Hierosolymitano Ambrosium Autorem habeant, etsi multis incredibile videatur, Ludovicus tamen Vives (42.) libros illos sub Ambrosii nomine allegat. Nec alienus est ab hac sententia doctissimus Gronovius (43.) non repugnaturus, si qvis Ambrosium ætate adolescentiori aut in exordio pontificatus sui opus hoc lusisse contendat. Qvam conjecturam & styli cum Ambrosiano convenientia & fides nonnullorum veterum codicum confirmat, qvalis est ille Mediolanensis, qvem Mabillonius (44.) literis partim Longobardicis partim Romanis majusculis scriptum memorat. In eo enim liber Egesippi secundus hoc titulo signatur: Incipit secundus. Ambrosius Episcopus de Græco transtulit in Latinum. Qvem Ambrosii ut interpretis titulum etiam nonnullæ Hegesippi editiones præferunt, ut ex Ascensiana & Hittorpiana manifestum est. Qvod autem hi libri Hegesippi tanqvam primarii Autoris nomine vulgo gaudeant, inde factum est, qvod Josephi nomen librariorum vitio corruptum fuerit. Pro Josepho enim sæpe scribi solebat Josepus aut Joseppus, vel etiam Josipus aut Josippus. Unde & in Mediolanensi Hegesippi codice, qvem paulo ante memoravimus, multis foliis libri qvinti in capite paginarum hæc verba apposita leguntur: IOSEPPI LIBER QVINTUS. Ex Iosippo autem in nonnullis exemplaribus levi mutatione Igisippus natus est, ut ex pervetustis membranis, qvæ apud Isaacum Vossium fuerunt, Colome-

(42.) ad Augustinum de Civit. Dei lib. 21. c. 5. (43.) observat. ad Scriptor. eccles. c. 1. p. 6. (44.) Mus. Ital. part. 1. tom. I. p. 14.

lomesius (45.) probavit. Tandem vero Egesippi vel Hegesippi nomen huic operi adhæsit. Cum enim proximo post Apostolos seculo Hegesippus qvidam claruerit, qvi qvinqve libros actuum ecclesiasticorum composuit, ab Eusebio & aliis antiqvis Scriptoribus commendatos, facili errore libris qvinqve de excidio Hierosolymitano Hegesippi nomen assignatum fuit, etsi non ex Hegesippo, sed ex Josippo vel Josepho expressi fuerint. Nonnulli tamen existimant, libris illis de excidio Hierosolymitano Hegesippi nomen non librariorum errore inditum, sed ab Autore sponte adscitum, sive qvod hoc nomen qvoad literarum sonum cum Josippi nomine magnam cognationem haberet, sive ut ex Hegesippi fama operi huic antiqvitatis autoritatem adderet. Interim Hegesippi nomen, undecunq; illud libri de excidio Hierosolymitano sortiti fuerint, multis fraudi fuit, ut Hegesippo Apostolorum temporibus vicino historiam excidii Hierosolymitani tribuerent. In qvorum numero miramur fuisse Casparum Barthium, (46.) qvi, cum multa seqvioris ævi indicia in Hegesippo deprehenderet, qvæ veteris Hegesippi ævo convenire minime possent, hunc scrupulum ita sibi eximebat, ut diceret idem Egesippo contigisse, qvod in Eutropio aliisqve Autoribus factum esse constat, cum jam a multis seculis Monachi id in more habuerint, ut longiora scripta in epitomen redigerent, aut breviora assutis variis laciniis extenderent. Et Egesippi qvidem libros immanibus cumulis ex Rufini Josepho petitis distentos atqve effarctos judicat, de cœtero minime dubitans, qvin priscus Egesippus illorum librorum Autor censeri debeat. Discedit ab hac sententia Gerhardus Johannes Vossius (47.) & qvod mireris, ipse Barthius, qvi alibi (48.) non parvam Monachorum impudentiam fuisse qveritur, qvod Egesippum, qvi hodie extat, cum veteri illo confuderint. Vossius autem dum Barthii sententiam refutat, ad alterum extremum labitur, dum Autorem hujus operis sexcen-

(45.) Paralipom. ad cav. Chartophyl. p. 239. edit. ult. (46.) libr. 46. Adv. c. 4. (47.) libr. 3. de Hist. Lat. p. 707. & de Histor. Græc. libr. 2. c. 14. (48.) libr. 34. Adv. c. 11.

centis & amplius annis Ambrosio juniorem facit. Otium hic nobis fecit doctissimus Gronovius (49.) qvi utramqve sententiam confutavit, & Autorem, qvi sub Hegesippi nomine excidii Hierosolymitani historiam conscripsit, neqve ad tempora Apostolicæ ætati proxima evehendum, neqve ad Scriptores infimæ vetustatis detrudendum, sed sub Theodosii imperio collocandum probavit. Sive autem Ambrosius hujus operis autor sit, sive alius Scriptor Ambrosio coævus, certum est eum Josephi vestigiis sic insistere, ut qvodammodo interpretis vice fungatur. Ea tamen libertate interpretem agit, ut multa de suo admisceat, & subinde non tam Josephum, qvam sui ingenii impetum seqvatur. Unde Scaliger (50.) de Hegesippo ait, qvod sincerum Josephi vas incrustare consveverit. Sanctum qvoqve Hieronymum Josephi opera una cum Papiæ & Polycarpi libris in latinam lingvam transtulisse rumor ad Lucinii Bætici aures tulerat. Verum Hieronymus (51.) respondebat, tantum nec otii sibi fuisse, nec virium, ut tantos Autores pari venustate in alias lingvas exprimere potuerit.

Rufinus. Æqvalis tamen Hieronymi RUFINUS Aqvilejensis Presbyter Josephi Antiqvitates & historiam belli Judaici & duos contra Apionem libros latinitate donasse perhibetur. Unde antiqva illa & vulgata istorum librorum versio in Latinis Josephi editionibus Rufino passim tribuitur. Nec refragantur codices manuscripti, & in his antiqvissimus ille, qvi Mediolani in Ambrosiana bibliotheca extat, laudatus a Burneto in suis epistolis de itinere suo Italico (52.) & Mabillonio (53.) qvi hoc volumen ex charta Ægyptiaca constare, & aliqvot libros Josephi de antiqvitatibus Judaicis continere scribit, & Boschæ qvidem non consentit, qvi ab annis mille trecentis hoc volumen scriptum suspicatur, antiqvissimum tamen illud esse, & ante mille & centum annos exaratum judicat. Num vero recte Rufino versio ἀρχαιολογίας ἰουδαϊκῆς & duorum librorum contra Apionem tribuatur, haut immerito dubitari possit. De libris

ἁλώσεως

(49.) observ. in Script. eccles. c. 1. & 21. (50.) animadvers. ad Euseb. chron. num. 1950. (51.) epistol. 28. (52.) epistol. 2. (53.) Mus. Ital. Tom. I. part. I. p. 21.

ἀλώπεκας minor dubitandi ratio exiſtit. Etſi enim eorum verſio ut ex Caſſiodori divinis lectionibus ſeu inſtitutione divinarum literarum (54) patet, ab aliis Ambroſio, ab aliis Hieronymo, ab aliis Rufino adſcriberetur, vicit tamen ſententia pro Rufino, neq; ſtylus ab aliis Rufini operibus diſcrepat. At cum idem CASSIODORUS ibidem dicat, qvod Joſephi Antiqvitatum libros 22. [intelligit libros viginti ἀρχαιολογίας & duos ἀρχαιότητος contra Apionem] per Amicos ſuos non ſine magno labore latine reddi curaverit, ex eo haud obſcure colligi poteſt, Caſſiodori ævo, qvem integro & amplius ſeculo Rufinus anteceſſit, nullam adhuc illorum Joſephi librorum verſionem extitiſſe. Qvorſum enim amicis ſuis tantum laborem impoſuiſſet, ſi jam ollim a Rufino ſuſceptus fuiſſet. Saltem iſtam Rufini verſionem ſilentio prætermiſſurus non fuiſſet, ſi forte illi meliorem & fideliorem ſubſtituere voluiſſet. Fatendum autem eſt, antiqvam Joſephi verſionem tam in hiſtoria belli Judaici qvam in antiqvitatibus & duobus libris, qvibus famoſum illum πλειστονίκην Apionem [55.] ſuperavit, plurimis in locis Græco Joſephi textui parum reſpondere, ſive corruptos codices habuerit Interpres, ſive bonos malo ſenſu corruperit. Κομιζεῖν ἐπικουρικὸν ſeu adducere auxiliares copias Antiqvo illi interpreti idem eſt ac per Coricum tranſire. (56.) Vicum Emmauntem ſeu Ammauntem Joſephus (57.) ab Hieroſolymis ſtadiis ἑξήκοντα diſſitum dicit, qvod cum Luca (58.) convenit, & parum tamen abfuit, qvin Vir qvidam doctiſſimus, cujus Bochartus (59.) meminit, Lucam falſi argueret, cum apud Latinum Joſephi interpretem triginta ſtadia legiſſet. Alibi antiqvus ille Joſephi interpres χιόνα ſeu nivem per æſtus explicat, ut plura alia hujusmodi taceam, in qvibus interpres Joſephi cum ipſo Joſepho non magis convenit, qvam cum ex bubone, qvem ſupra Agrippæ paulo poſt morituri caput adſtitiſſe Joſephus tradidit, Euſebius

Caſſiodori familiares.

(54) c. 17. Tom. II. Operum Caſſ. p. 550. edit. Rotomag. (55.) Ita Apio vocatur a Plinio lib. 37. c. 5. Gell. lib. V. c. 14. Clemente Alex. lib. 1. Strom. p. 235. (56.) libr. 14. Antiqu. c. 16. (57.) lib. 7. de Bell. Jud. c. 27. (58.) Luc. XXIV. 13. (59.) Chan. lib. 2. c. 16.

(60.) Angelum formavit. Non est hic prolixe disserendi locus, qvalem in aliis Scriptoribus vertendis Rufinus se gesserit. Notum est qvod in Eusebio multa omiserit, multa de suo adjecerit, multa deniqve pessime reddiderit, ut cum Zachariam Johannis Baptistæ Patrem, cujus Eusebius vel Lugdunenses in sua epistola apud Eusebium obiter meminerant, in Martyrem Lugduni sub Antonino passum transmutavit. Qvali perfidia Origenis scripta tractaverit, non opus est, ut Erasmi (62.) Dallæi, (63.) & aliorum verbis exponamus. Habemus enim confitentem reum, siqvidem ipse Rufinus in præfationibus ad libros περὶ ἀρχῶν, item in præfatione & epilogo Origeniani in epistolam ad Romanos Commentarii non dissimulat, qvantum sibi in Origene interpretando licere existimaverit. Sed, ut ad Josephum redeamus, nec hoc tacendum est, antiqvam versionem interdum saniorem esse, qvam novam, & ipsi Græco, qvalis nunc est, textui præferendam. Unicum libet adducere exemplum. Refert Josephus, qvod Boozus, cum Ruthem ducturus esset, coacto Senatu & adducto Ruthis cognato, qvi eam ducere recusabat mulierem jusserit accedere cognatum suum, & juxta legem calceum ei detrahere, καὶ πτύσειν εἰς τὸ πρόσωπον (64.) Rectius antiqvus interpres in suo exemplari legit: Καὶ πτύειν εἰς τὸ πρόσωπον. Sic enim vertit: Booz testificans Seniores, jussit mulieri, ut ejus calceamentum solveret juxta legem, & in faciem ejus exspueret. Respexit nimirum Josephus ad legem de fratria ducenda, qvæ extat Deut. XXV, 9. etsi ea ad præsentem causam non spectaret, ut post Drusium Seldenus [65.] observavit. Sed hæc de antiqvioribus Josephi interpretibus dixisse sufficiat. Nunc ad recentiores pergendum, e qvorum numero SIGISMUNDUS GELENIUS libros 20. antiqvitatum nova versione donavit. Cum enim Arnoldus Arlenius in græca sua Josephi editione libros antiqvitatum juxta

Gelenius.

(60.) libr. 2. hist. eccl. c. 10. ubi allegat locum ex Josephi Antiqvit. libr. 19. c. 7. (62.) Prolog. ad Orig. (63.) de script. Ignat. c. 40. & seqv. (64.) Antiqvit. libr. 5. c. 11. (65.) de succession. in bon. defunctor. c. 15.

juxta duos codices ex diversissimis terræ tractibus petitos, qvorum uterqve alterius lacunas explere poterat, edidisset, non deerant, qvi novam hujus operis interpretationem ad Græcos fontes exactam desiderarent. Gelenius autem tanto lubentius id operis in se suscepit, qvod antiqvitatum libros non perinde ac historiam Belli Judaici a Rufino versos animadverteret, siqvidem non referrent hominem utriusqve lingvæ peritum, qvalis Rufinus seculo suo fuit, nec stylo libros de bello Judaico æqvarent. Novo igitur stylo hos libros reddidit, & nonnulla a veteri interprete omissa supplevit. Idem & Josephi librum de vita sua in Latinam lingvam transtulit. In historia autem Belli Judaici & libris contra Apionem veterem versionem ad Græcum textum castigavit, qvod tamen ubivis factum non esse collatio ostendit, qvemadmodum etiam nova, qvam fecit, Antiqvitatum versio, eruditorum censuram effugere non potuit, unde Vorstius (66.) egregiam reipublicæ literariæ navaturum operam judicat, si qvis Flavii Josephi versionem, in pluribus a Græco textu discedentem, ad limam revocaturus esset. Iosephi librum de vita sua Godofridus TILMANNUS Carthusiæ Parisiensis Monachus latinè vertit, & typis Michaëlis Fezandat Parisiis exprimendum dedit, qvod ex Petri Lambecii ad Principem Augustum epistola didici. Prodiit ista Tilmanni versio anno 1548. qvo ipso anno Gelenius in præfatione ad Iosephi opera Basileæ scribebat, vitam Iosephi nunc primum in præsenti operum ejus editione a Latinis hominibus legi posse. Referendus esset ad Latinos Josephi interpretes etiam ERASMUS ROTERODAMUS, si tractatum de Maccabæis ex Græco Josephi textu expressisset. Verum cum Græcum codicem ad manus non habuerit, e latinis tantum Græca conjectavit, & mutatis nonnullis versionem illius tractatus antiqvam elegantiori stylo reddidit. Eundem tractatum de Maccabæis Lloydius & Combefisius in Latinum sermonem traduxerunt, ut alias libelli istius translationes, qvæ in nonnullis bibliorum editionibus

Tilmannus.

Erasmus

Lloydius, Combefisius. Alii

(66.) in notis ad chronologiam R. Dav. Ganz. p. 290.

nec non in nonnullis Josephi editionibus leguntur, taceamus. Sunt autem Latinæ Josephi editiones variæ. Antiqvissima forte est, cui neqve annum neqve locum impressionis adscriptum Bosius (67.) indicat, qvi eam ex liberalitate Curatorum bibliothecæ Rhedigerianæ habuit. An præter Antiqvitates Judaicas plura Josephi opera editio illa complexa fuerit, nescio. Nullus etiam impressionis annus & locus adscriptus est libris septem de Bello Judaico per Platinam castigatis, qvos in suis Typographiæ incunabulis Cornelius a Beughem (68.) memorat. Idem Beughemius (69.) Antiqvitates Josephi Judaicas Venetiis per Ludovicum Cendratam impressas tradit. Aliam Josephi Latinam editionem Venetiis 1486. excusam in bibliotheca sua habuit celeberrimus Heinsius (70) Secuta est apud Venetos alia editio A.C.M CCCC XCIX. qvæ Antiqvitatum libros, historiam de Bello Judaico, & duos libros de antiqvitate Iudæorum contra Apionem præmissis singulorum capitum argumentis exhibuit. (71.) Qvam grata hæc Venetorum opera eruditis fuerit, & qvam avidos emtores Josephus invenerit, ex eo colligere licet, qvod vix triennio elapso nempe M D II. iterum nova Josephi editio Venetiis prodierit. Prodiit illa typis Bernardini Vercellensis, sumtibus Andreæ Asulani. Præmissa est tabula rubricarum, qva singulorum capitum in Antiqvitatibus & historia belli Iudaici argumenta continentur. Et illa qvidem, qvæ ad historiam belli Iudaici spectant, Autorem habent Magistrum Franciscum Macæratam, Ordinis minorum, & ita concepta sunt, ut ferme epitomes instar haberi possint. Addita etiam est epistola Hieronymi Sqvarzafici Alexandrini ad Raynaldum de Novimajo, in qva Josephi libros a Rufino translatos indicat, & Josephi vitam e juratissimis, ut ait, Autoribus elicitam breviter subjungit. Aliam Josephi editionem Venetam, qvæ A.C.MDX lucem adspexit, Reinesius in qvadam ad Adolphum Vorstium epistola, (72.) Mediolanensem, qvæ per Alexandrum Minutianum MDXIII. prodiit, Bosius in sua ad Josephi

Editiones operum Josephi latinæ.

(67.) Exercit. ad perioch. Joseph. (68.) p. 178. (69.) p. 79. (70.) Conf. Catal. Bibl. Heinsianæ fol. 20. (71.) Conf. bibliothecam Fris. p. 233. (72.) epistol. 22.

phi periocham exercitatione,(73.) Parisiensem a Roberto Goullet typis Johannis Barbieri A. C. M D XIV. procuratam Lambecius in sua ad Augustum Principem epistola,(74.) aliam Parisiensem A. C. M D XIX. ex officina Johannis Parvi emissam Possevinus (75.) commemorat. Postea A. C. M D XXIV. Coloniæ in ædibus Eucharii Cervicorni Josephi opera impressa sunt, addito, qvi in prioribus editionibus desideratur, libello de Machabæis per Erasmum recognito. Præmissa est Jacobi Sobii ad Lectorem præfatio, in qva Josephi versionem a Godofredo Hittorpio ad vetustissima Latina exemplaria diligenter recognitam asserit. Græcum enim textum Sobius temporum injuria plane deperditum suspicabatur, nisi forte in Romana Bibliotheca latitaret. Additus etiam est index, qvem Cornelii Lynnichensis industriæ debemus. Eodem anno M D XXIV. eadem Josephi opera Basileæ Johannes Frobenius excudit, qvi agnoscit, in Coloniensi editione, qvæ suam aliqvot mensibus antevertit, loca qvædam non infeliciter restituta, multa tamen in mendis suis adhuc relicta asserit, cum adeo depravatus Josephus fuerit, ut expurgando huic Augiæ stabulo unus Hercules non sufficerit. Qvibus præmissis speciminis gratia loca qvædam indicat, qvæ veterum exemplarium collatione in Basileensi hac editione emendata sunt. Bene sibi cessisse suam Josephi editionem cum animadverteret Eucharius Cervicornus, distractis primæ editionis exemplaribus A. C. M D XXXIV. Josephum majori labore & industria recognitum iterum Coloniæ prælo subjecit, additis etiam monumentis, qvæ sub Berosi, Manethonis & Metasthenis nomine Johannes Annius Viterbiensis orbi literato venditavit. Sed hic iterum cum Colonia de Josepho Basilea certavit. Eodem enim anno M D XXXIV. Basileæ ex officina Frobeniana Josephus exiit, Sigismundi Gelenii studio recognitus, qvi Antiqvitatum qvidem interpretationem veterem ob Græcorum Codicum penuriam tantum

(73.) p. 8. (74.) p. 11. (75.) tom. I. apparat. p. 967.

ad vetuſta qvædam exemplaria Latina contulit, hiſtoriam autem Belli Judaici ex duobus Græcis codicibus, qvorum unum Georgius Arminiacus Rutenorum Epiſcopus, alterum Johannes Crotus obtulit, emendavit, & tantundem laboris aut aliqvanto plus in libris contra Apionem adhibuit, ut a legentibus intelligi poſſent. Et hæc editio Baſileæ A. M D XL. repetita fuit, in qva Typographus (76.) monet, librorum de Bello Judaico & contra Apionem exemplaria Græca ex Gallia, Germania & Polonia corrogata fuiſſe, & cum Latinis collata, & in libris contra Apionem circa finem primi, & initium ſecundi libri plusqvam centenos verſus additos fuiſſe, qvi hactenus omiſſi fuerant. Paulo poſt nempe A. M D XLVI. Sebaſtianus Gryphius Joſephi opera tribus voluminibus diſtincta minori forma nempe plagulis in octo folia complicandis publicavit. Et iſtæ qvidem, qvas hactenus recenſui, editiones antiqvam Joſephi verſionem exhibent, de cujus Autoribus ſupra dictum eſt. Anno autem M D XLVIII. Baſileæ nova Antiqvitatum Judaicarum verſio a Sigismundo Gelenio concinnata lucem publicam adſpexit, cui & cœtera Joſephi opera juxta antiqvam verſionem & liber de Maccabæis ex Eraſmi paraphraſi adjuncta fuerunt, & qvi hactenus in Latinis editionibus nondum viſus fuerat, Joſephi liber de vita ſua ab eodem Gelenio in Latinam lingvam translatus, qvæ editio Baſileæ A. M D LIV. repetita fuit. Has editiones ſecutæ ſunt duæ Lugdunenſes, qvarum una A. M D LV. altera M D LVII. utraqve apud Gryphium impreſſa, & duæ Baſileenſes, qvarum una A. M D LIX. altera M D LXVII. utraqve ex officina Frobeniana prodiit. Et in priore qvidem Baſileenſi liber de Maccabæis ex Eraſmi Roterodami paraphraſi legitur, qvæ hactenus etiam in aliis Ioſephi editionibus retenta fuerat, in poſteriore autem alia verſio occurrit, cujus hoc eſt initium: diſputaturus de re ad philoſophiæ rationem maxime pertinente num affectibus

(76.) p. 545.

ctibus imperet pia ratio, recte fecero, si vobis, ut Philosophiæ sedulo incumbatis, consuluero. Qvæ Francofurti ad Mœnum A. C. M D LXXX. impensis Sigismundi Feyerabend procurata est editio, figuris exornatur, & singulis foliis chronologiam adscriptam habet, ipsumqve textum doctorum hominum laboribus & vigiliis a pluribus mendis expurgatum pollicetur. Anno M D LXXXII. iterum Basileæ ex Frobeniana officina vulgatus est Iosephus, itidem chronologia & aliis scholiis marginalibus illustratus. Anno M D LXXXVIII. Sigismundus Feyerabend Francofurti Iosephi opera denuo typis imprimi curavit, sed minori forma, & ad commodiorem usum adornata. Anno M D XCIII. Coloniæ apud Iohannem Gymnicum sub monocerote Flavii Iosephi opera iterum latine prodierunt, ut Genevensem anno M D XCV. a Iacobo Stoerio excusam, Francofurtensem anno M DC XVII. vulgatam & alias taceamus. Qvorsum etiam spectant Nicolai Asclepii Barbati periochæ & argumenta librorum 20. de Antiqvitatibus Judaicis & librorum septem de Bello Iudaico, singulorum capitum summam singulis tetrastichis complectentia, qvæ una cum Ducum, Iudicum, & Regum populi Israelitici historia per Bartholomæum Stenum conscripta Coloniæ typis hæredum Arnoldi Birckmanni anno M D LXIV. in lucem prodierunt, item compendiosissima Belli Iudaici descriptio, qvam ex Iosepho collegit, & Coloniæ M D LII. edidit Georgius Vicelius, ut alia ejus generis taceamus. Dignus autem omnino Iosephus fuit, qvi non ab eruditis modo Græce & Latine, sed etiam a vulgo in vernaculis variarum gentium linguis legeretur. Et de Germanis qvidem suis hac in causa bene meritus est D. CASPAR HEDIO, qvi anno M D XXXI. Flavii Josephi opera in Germanicam lingvam convertit, & Argentinæ typis Michaelis Meyeri & Balthasaris Bockii primum edidit, anno MD XXXV. & forte sæpius novis typis impressa. Præmissa est explicatio vocabu- Versiones Germanicæ.

lorum lingvæ Hebraicæ, Chaldaicæ, Græcæ & Latinæ, qvæ in Josephi scriptis passim occurrunt. Cui nominum explicationi subjunguntur, qvæ Gulielmus Budæus in libris de Asse & ejus partibus ad loca qvædam in libris Josephi contra Apionem animadvertit. Fatetur autem elegantiori habitu Germanicum suum Josephum legentium oculis se oblaturum fuisse, nisi defectu Græcorum exemplarium, qvæ tum adhuc in bibliothecis latebant, tantum ad Latinos codices conformatus fuisset, qvos adeo corruptos fuisse qveritur, ut non sine magno labore multisqve vigiliis loca qvædam restituere, eorumqve sensum assequi potuerit, qva in re etiam Melchiorem Ambachium, & Wolfgangum Musculum auxilio sibi fuisse non dissimulat. Minime tamen dubitat, qvin improbo suo labore tantum effecerit, ut ex Germanica sua versione Latina exemplaria, si prælo iterum subjicerentur, plurimis in locis emendari possent, ne amplius mala culmos

Esset rubigo, segnisqve horreret in arvis
Carduus, - - - - -
Lappæqve tribuliqve interqve nitentia culta
Infelix lolium, & steriles dominentur avenæ.

Postea, cum Arnoldi Peraxyli Arlenii studio Græcus Josephus in lucem editus fuisset, Bibliopolæ qvidam Francofurtenses per M. JOHANNEM SPRENGENIUM & ZACHARIAM MUNZERUM ex Græco textu Josephi opera in Germanicam lingvam transferri curarunt, qvorum versionem Johannes Feyerabend Francofurti anno M D LXXXI. prælo iterum commisit, cum primæ editionis, qvæ Georgii Rabi & Cognati cujusdam sui impensis ante aliqvot annos facta fuerat, exemplaria nulla amplius supereſſe intelligeret. Neqve hic silentio prætermittendus CONRADUS LAUTERBACHIUS, qvi itidem Flavii Josephi opera, qvæ extant, omnia Germanice reddidit, nihilqve eorum omisit, qvæ Josepho vel ornatum vel lucem afferre poterant.

Ejus

Ejus interpretatio primum Argentorati anno MDLXXIV. iterumqve MDXCV & MDCXI & noviſſime Francofurti MDCLXXXVI. lucem publicam adſpexit. Libri ſeptem de Bello Iudaico Francofurti anno MDLII. ſeorſim typis Chriſtophori Egenolfi Germanice prodierunt, qvo interprete, cum editio illa ad manus non ſit, dicere non poſſum. In Hiſpania IOHANNES MARTINUS CORDERO Valentinus, qvi multa veterum & recentiorum Scriptorum monumenta in ſermonem Caſtellæ vernaculum traduxit, Ioſephi qvoqve libros ſeptem de Bello Iudaico poſt veterem, qvæ ei diſplicuit, Catholicorum Regum Chronographi interpretationem Hiſpanice edidit, impreſſos Antverpiæ anno MDLVII. & Madriti anno MDCXVI. Antiqvitates autem Iudaicæ, in eandem lingvam traductæ, una cum vita Ioſephi ab ipſomet conſcripta, & tractatus de imperio rationis ſeu de Maccabæis incerto interprete Antverpiæ anno MDLIV. typis Martini Nucii prodierunt. Hiſpanicæ.

In Italia PETRUS LAURUS Mutinenſis Ioſephi Antiqvitates Iudaicas Italice reddidit, qvas Balthaſar Conſtantini Venetiis anno MDXLIX. ex officina ſua prodire juſſit. FRANCISCUS autem BALDELLUS non Antiqvitates modo, ſed etiam libros de Bello Iudaico, libros duos contra Apionem, & tractatum de imperio rationis in Italicam lingvam convertit, qvæ Baldelli verſio in duos tomos diſtributa itidem Venetiis anno MDLXXXI. lucem publicam adſpexit. Italicæ.

Gallia Flavium Ioſephum in ſua lingva prodeuntem ſæpiſſime conſpexit. Prodiiſſe Ioſephum Gallice anno MCCCCXCII. Cornelius a Beughem in Typographiæ incunabulis tradit, interpretem non addit, & forte ipſe interpres nomen ſuum latere voluit. Inter eos, qvos Gallice Joſephum interpretatos fuiſſe novi, fuit NICOLAUS DE HERBERAY DOMINUS DES ESSARS, qvi præter alia etiam Joſephi libros ſeptem de Bello Judaico Gallico ſermone expreſſit anno MDLVII. Pariſiis excuſos. Agit de eo Autor, qvi de Eruditis & præcipuis eorundem ſcriptis judicia pluribus tomis hactenus vulgavit, eumqve in Joſepho Gallicæ.

pho vertendo bonas horas melius, qvam in transferendis Amadisi libris collocasse censet (77.) Omnia Josephi opera Gallice interpretatus est FRANCISCUS BURGUNDUS, cujus versio Lugduni apud Johannem Temporalem & postea apud hæredes Jacobi Junti, nec non Parisiis anno M D LXXIII. apud Claudium Micræum prodiit. Hanc Francisci Burgundi versionem postea correxit JOHANNES LE FRERE DE LA VAL, & hæc Burgundi versio a Frerio Lavallensi ad Græcum textum emendata Parisiis MDLXX. apud Nicolaum Chesneau una cum Latina versione, ita ut una alteri qvoad singulas periodos respondeat, lucem publicam adspexit. Additum est in eadem editione historiæ de bello & excidio Judaico compendium, qvod studio Davidis Kyberi ex Hebraico Josepho Latine concinnatum Franciscus Belleforestus in Gallicam lingvam transtulit (78.) Neqve hic omittendus Antonius Fayus, qvem a Bosio inter Gallicos Josephi interpretes referri video (79.) Nec mirum, qvod qvi Livium Gallici sermonis habitu donavit, Josephum qvoqve, qvem Græcum Livium Hieronymus appellat (80.) eodem honore dignatus fuerit. Verum plerasqve ex his Josephi versionibus etsi a popularibus suis factas Galli parum æstimarunt. Alias enim ob styli barbariem aspernati sunt, alias minus fideliter translatas arguerunt, nonnullas etiam de hæresi suspectas habuerunt, cum in illis phrases qvasdam & loqvendi formulas observare sibi viderentur, qvibus ferendis non essent aures Romanis placitis assvetæ, ut Johannes Gallœsius (81.) in ephemeridibus Eruditorum annotavit, qvi etiam addit GILBERTO GENEBRARDO Josephi versionem felicius cessisse. Cum enim ante ipsum intra qvinqvaginta annorum spatium qvinqve aut sex versiones Josephi Gallicæ prodiissent, postea vel centum anni elapsi sunt, anteqvam qvisqvam de nova versione Josephi cogitaret. Cum igitur tot Interpretibus in unius libri versione defatigatis omnes jam

(77.) Jugemens de Scavans tom. 3. Sect. 930. (78.) Conf. la Bibliotheque d' Antoine du Verdier p. 368. (79.) exercit. ad Josephi periocham c. 1. p. 11. edit. secund. (80.) epistol. ad Eustoch. de custod. Virginit. c. 15. (81.) Anno 1667. d. 16. Januar.

jam in Genebrardi verſione acqvieſcerent, haud mirum cuiqvam videri poteſt, qvod illi excudendo præla toties deſudaverint. Prodiit enim Pariſiis apud Michaëlem Sonnium anno M D LXXVIII. apud Claudium Rogerium MDLXXXVIII. apud Lucam Bruneau M DC IV. ut alias editiones taceamus. Neq; tamen erroribus ſuis & nævis hæc Genebrardi verſio deſtituitur, qvos paſſim a doctis notari videas. Sane Caſaubonus [82] Gelenii & Rufini errores leves eſſe cenſet præ iis, qvos Genebrardus commiſit, qvi tantum ſibi in Joſepho licere exiſtimavit, ut pro voce Cleopatra poſuerit: ceſte chiene, pro vocibus; διδωσιν αὐτῇ: il donne a ceſte putain, ex qvo magnam illius Theologi παῤῥησίαν arguit, qvam etiam Thuanus [83.] in ejus elogio notavit. Poſtremo ARNOLDUS D' ANDILLY qvatuor & viginti abhinc annis Judaicas Ioſephi Antiqvitates Gallice edidit, qvibus poſt biennium etiam hiſtoriam Belli Iudaici, vitam Ioſephi ab ipſomet conſcriptam, libros contra Apionem, tractatum de Maccabæis, & Philonis legationem ad Cajum Caligulam adjecit. Cum enim per integrum ſeculi ſpatium lingvæ Gallicæ cultus tantum increviſſet, ut Genebrardi verſio nemini amplius jucunda eſſe poſſet, ſi vel maxime Ioſephi ſenſus accurate expreſſiſſet, operæ ſe pretium facturum exiſtimavit, ſi nobiliſſimum ſcriptorem, qvem barbaræ verſiones pæne exoſum reddiderant, novo ornatu genti ſuæ iterum conciliaret. In hac verſione Andillius, ſi Galloëſio in ephemeridibus eruditorum hoc opus commendanti credimus, Ioſephum fideliter reddidit, idqve præſtare ut poſſet, varia manuſcripta conſuluit, nec fideliter modo, ſed comte etiam & nitide Ioſephum expreſſit, dum Gallicæ lingvæ elegantias ad Græci ſermonis emphaſes tam feliciter applicavit, ut facundia cum Ioſepho certare videatur. Imprimis autem iſtos eloqventiæ flores deprehendere licebit in hiſtoria de Bello Iudaico, & maxime in oratione Anani, qvæ libro 4. c. 13.

(82.) Exercit. 1. contra Baron. Sect. 9. n. 8. (83.) libr. 19. hiſt. p. 771.

4. c. 13. extat, nec non in descriptione horrendæ famis, qvæ libri 5. cap. 28. legitur. In versione Antiqvitatum fatetur se a Græco textu nonnihil dissentire circa descriptionem tabernaculi & mensæ, in qva sacri panes repositi fuerunt, cum hæc & alia qvædam loca in Græco textu adeo corrupta fuerint, ut ea corrigendi necessitas sibi imposita fuerit. Hæc Andillii versio etiam extra Galliam typis commissa fuit. Anno enim MDC LXXVI. Bruxellis qvinqve voluminibus distincta prodiit. Tria priora volumina complectuntur libros 20. Antiqvitatum; duo posteriora exhibent Josephi librum de vita sua, libros 7. de Bello Judaico, libros duos contra Apionem, tractatum de Maccabæis, in qvo vertendo Andillius non Erasmi paraphrasin, ut Genebrardus, sed Græcum textum secutus est, & deniqve Philonis legationem ad Cajum. Uno volumine, qvod elegantissimis figuris æri incisis exornatum est, Andilliana illa Josephi versio Amstelodami anno MDC LXXXI. prodiit. Nondum viderat Andillianam Josephi versionem, ut unicum hoc addam, Bosius cum exercitationem suam ad periocham Flavii Josephi prima vice ederet. In altera autem illius exercitationis editione concedit qvidem Andillii versionem sermonis elegantia cœteris præstare, neqve negat Græciæ lepores haud raro in ista versione feliciter exprimi, vix tamen credendum censet, qvod Andillius manuscripta Græca consuluerit, aut qvod hæc versio majestati textus originalis perfecte respondeat, etsi Sorbonenses in approbatione operi præfixa ejus rei fidem facere voluerint. Qvin potius existimat, Andillium Gelenianæ magis versioni qvam Græco textui inhæsisse, ideoqve nonnulla, qvæ Gelenius obscure interpretatus fuerat, plane omisisse. Qvod judicium aliorum, qvi penitiorem Gallicæ lingvæ cognitionem habent, examini relinqvo. In Anglia THOMAS LODGE Josephi historiam Judaicam in patriam suam lingvam transtulit, & Oxonii vulgavit, ubi etiam MDC LXXVI. Josephi opera recognita & emendata juxta elegantissimam

Anglicæ.

versio-

verſionem Andillii in Anglicam lingvam tradu&ta cum locis ſcripturæ parallelis, tabula Geographica Palæſtinæ, aliisqve imaginibus æri inciſis ad illuſtrandam Ioſephi hiſtoriam facientibus prodierunt. In Belgicam lingvam Amſtelodami anno MDCLXXVIII. Flavii Joſephi opera omnia ex Græco Latinoqve recens convertit LAMBERTUS VAN DER Bos, cui editioni annexus eſt Hegeſippus, qvem ex Germanico tranſtulit Simon de Vries. Præfixa ſunt ſingulis libris & capitibus ſummaria, accedunt ducentæ & qvinqvaginta icones æneæ elegantiſſimæ, tabula chronologica indicesqve chronologici & biblici, nondum antea impreſſi. Fortaſſe etiam in aliarum gentium lingvas Joſephi opera tranſierunt. Si Baronio fides adhibenda, (84.) Joſephus etiam in Hebraicam lingvam converſus extat. Refert enim in bibliotheca Vaticana haberi manuſcriptum verſionis illius Hebraicæ codicem, in qvo Judæi Ioſephi de Chriſto teſtimonium abraſerint, cujus ſceleris veſtigia tam manifeſta eſſe ſcribit, ut nulla excuſatio aut defenſio locum habeat. Et qvamvis hanc narrationem Caſaubonus a veritate alienam eſſe ſuſpicetur, (85.) Huetius tamen [86.] adhuc Romæ in Vaticana bibliotheca membranas iſtas videri, & Baronium a mendacio abſolvere aſſerit. Et hanc ipſam Hebraicam Joſephi verſionem etiam illuſtri cuidam Perſonæ Romæ in Vaticana Bibliotheca oſtenſam Wagenſeilius in epiſtola quadam ad Arnoldum memorat. E Judæis R. Schabtai ben Joſeph in libro, qvem Siphte Jeſchenim ſeu labia dormientium inſcripſit, itidem affirmat, Flavii Joſephi antiqvitates cum bello Judaico e Græco in Hebraicum ſermonem converſas fuiſſe, ut ex Actis Eruditorum didici. (87.) Interim nulla verſio Joſephi Hebraica in lucem hactenus producta fuit, niſi qvis Ioſephi Gorionidæ hiſtoriam pro Hebraica Ioſephi verſione habere velit, cum plurimis in locis Ioſephum noſtrum κ᾽ πόδα ſecutus fuerit. Edita eſt illa

Belgicæ.

Hebraicæ

Joſeph Ben Gorion.

d Ioſe-

(84.) tom. 1. annal. A. C. 34. p. 210. edit. Rom. (85.) exercit. 16. in Baron. Sect. 154. (86.) demonſtrat. evangel. prop. 3. p. 27. (87.) A. C. 1690. p. 302.

Ioſephi, qvi ſe filium Gorionis appellat, hiſtoria Conſtantinopoli A. M. 5250. ſeu anno Chriſti M CCCCXC. iterumqve ibidem A. M. 5270. Chriſti M DX regnante Bajazetho. Qvæ autem anno M DXXIX. Wormatiæ Sebaſtiani Munſteri ſtudio prodiit, breviſſimum tantum eſt Conſtantinopolitanæ editionis compendium, a Iudæo qvodam concinnatum, & a Munſtero Latine redditum. Obſervat autem Morinus, qvi Wormatienſem editionem cum ſecunda Conſtantinopolitana contulit, (88.) Autorem illius compendii nonnulla ex aliis Autoribus addidiſſe, nempe traditionem Talmudicam de tredecim mutationibus, a LXX. Interpretibus in Bibliorum translationem illatis, qvarum nulla mentio extet in editione Conſtantinopolitana, a qua compendium hoc etiam in eo diſcrepat, qvod ſolam Legem a LXX. Interpretibus translatam aſſerat, cum in Conſtantinopolitana editione viginti qvatuor libri translati aſſerantur. Poſt Wormatienſem editionem Munſterus iterum aliam Baſileæ anno M DXLI. vulgavit, qvæ, ut Morinus indicat, a Conſtantinopolitana nihil differt, niſi qvod plus media parte mutilata eſt. Deſunt enim in Munſteriana editione priora duo capita cum tertii capitis non mediocri parte, & cum Conſtantinopolitana editio 97. capitibus conſtet, Munſteriana in capite 63. finitur, adeoqve totam hiſtoriam rebellionis Iudæorum adverſus Romanos, natumqve inde urbis & templi excidium omittit, ut cœteras mediorum capitum mutilationes taceam, in qvibus ut membra divulſa melius cohærerent, Munſterus nonnulla verba ſeu periodos textui aſſuit. Et poſtremam qvidem partem, qvæ de bello Iudaico agit, in Munſteri manuſcripto plane defuiſſe ſuſpicatur Morinus, cum nobilem iſtam Ioſippi partem omiſſurus non fuiſſet, niſi lacerum & extrema ſui parte mancum exemplar habuiſſet. Verum ſi Morinus Munſterianæ editionis titulum inſpexiſſet, legere ibi potuiſſet, Munſterum

(88.) Exercit. bibl. lib. 2. Exerc. 1, c. 3.

sterum etiam historiam belli Judaici & excidii Hierosolymitani Hebraice a Josippo scriptam habuisse, quippe quam se alio tempore adjecturum lectoribus promittit. Wormatiensi editioni respondet ea, quam Basileæ anno MDLIX. Sebastianus Lepusculus procuravit. Nam & illa compendium tantum continet à Judæo qvodam ex variis Autoribus, sed maxime e Josepho Gorionide conflatum & a Munstero latine redditum. Constantinopolitanæ autem editioni conformis est Veneta, quam cum mutilata Munsteri editione comparans Scaliger observat Munsterianam a folio Venetæ septimo incipere, & in folio nonagesimo secundo desinere, postremis sexaginta tribus foliis plane omissis (89.) Integram Constantinopolitanam sequuntur etiam Cracovienses, & qvæ superiore anno prodiit Francofurdiensis, quibus etiam Germanicam typis Hebraicis Tiguri anno MDXLVI. impressam, quæ postea Amstelodami anno MDC LXI. cum commentario ejusdem lingvæ prodiit, addere licebit. Qvamvis autem Munsterus Josephum Gorionis filium cum Flavio nostro Josepho eundem fuisse contendat, & ipse quoque Gorionides Josephi nostri personam subinde mentiatur, & se bello Judaico interfuisse simulet, & se a Vespasiano captum, & postea libertate donatum & honorifice habitum referat, aliaqve, qvæ vero Josepho contigerunt, sibi tribuat, Critici tamen nares aliter leones aliter catulos olere pridem senserunt. Noster certe Josephus, quoties Parentis sui meminit, ubiqve Matathiæ nusqvam Gorionis Filium se nominat, nec probabile est Munsteri inventum, qvod hic Josephus & Gorionis & Matathiæ Filius dici potuerit, cum Gorionem Patrem agnoverit, Matathiam autem inter majores habuerit. Qvin imo Josephus noster in historia belli Iudaici (90) a Josepho Gorionis Filio aperte se distinguit. Hebraicus autem ille Josephus seu Josippus neque pro Flavio nostro Josepho, cujus larvam in scripto suo sæpius induit, neqve pro Josepho Gorionis Filio Jose-

(b.) elench. trihæres. c. 4. (90.) libr. 2. c. 42. in lat. 25.

phi noſtri coætaneo, a qvo & proprium & paternum nomen mutuatus eſt, haberi poteſt, cum ſe multis ſeculis utroqve juniorem abunde prodiderit, dum Hiſpanos ab Hannibale domitos, Gothorum, & Gallos a Cæſare ſubactos Francorum nomine deſignat, multaqve alia urbium, fluminum & gentium nomina uſurpat, qvæ ævum a Ioſephi ætate remotiſſimum indicant. Præterea etiam Joſephi gravitate plane indignæ ſunt ineptiſſimæ & ridiculæ, qvas paſſim nectit, fabulæ, qvalis eſt illa de fundo Tiberis, qvem a Romanis, cum Hieroſolymam a Nabuchodonoſore obſeſſam cognoviſſent, ære ſtratum narrat, ut cæteras mittamus, qvas non ab alio ad Gorionidæ textum aſſutas fuiſſe, omnimoda elegantis ſtyli cum Gorionidæ textu æqvalitas evincit. Similes igitur habent labra lactucas, cum Judæi qvidam hunc Joſephum Gorionis Filium ejusqve Hebraicam hiſtoriam magnis elogiis commendant. Virum ſapientia & prudentia inſignem, juſtumqve & rectum hunc Gorionis Filium Joſephum vocat R. David Ganz, (91.) eumqve ut fidelem Hiſtoricum deprædicat, cum ea, qvæ narrat, ipſe viderit, qvod teſtimonium ab Hebraico Joſippo, qvi Gorionis Filius audire voluit, tam alienum eſt, ut Joſephus de Voiſin in notis ad pugionem fidei (92.) ipſum Flavium noſtrum Joſephum a Ganzio hac laude condecoratum exiſtimaverit, & hoc Ganzii teſtimonium Abarbanelis contra Ioſephum noſtrum calumniis oppoſuerit. Majora ſunt, qvæ de Ioſepho Gorionis Filio & Hebraico ejus opere plenis buccis celebrat R. Abraham Conat (93.) Medicus Conſtantinopolitanus. Dicit enim Virum hunc divinum in libris edendis poſt Regem Salomonem felicis memoriæ omnes antecelluiſſe. Qvin etiam R. Tam in animadverſione, qvam Conſtantinopolitanæ Ioſippi editioni adjecit, affirmare non dubitat, omnia iſtius libri verba juſtitiam eſſe, & nullam perverſitatem in eo reperiri, & revera

(91.) in Zemach. David q. 95. (92.) part. 2. c. 3. p. 202. edit. Carpzovianæ. (93.) Conf. Munſteri præfat. ad Joſipp. Bahl. 1541.

vera manum Dei ſuper hunc Virum fuiſſe, dum hunc librum componeret, & paululum abeſſe, qvin verba ipſius ſint verba Viri Dei & Prophetæ. (94.) Forte adhuc majoribus elogiis Gorionidem hunc ſuum Judæi exornarent, niſi in hiſtoria Titi a Talmudicis traditionibus diſſenſiſſet. Cum enim Judæi Titum impium vocare ſoleant, & fabulentur, poſt excidium Hieroſolymitanum bibentis nares muſcam introiviſſe, & ipſum cerebrum penetraſſe, ibiqve in pulli columbæ magnitudinem excreviſſe, & pondere duas libras exæqvaſſe, ſeptemqve annis cerebrum ejus corroſiſſe & perfodiſſe, eaqve tandem educta & avolante etiam animam Titi avolaſſe, tantum abeſt, ut tribulibus ſuis Gorionides aſſentiatur, ut potius Titi ſapientiam & juſtitiam commendet, eumqvé a culpa vaſtatæ & perditæ Hieroſolymæ abſolvat, cum totum illud malum Hieroſolymæ ob prædones, qvi tum in populo Iſraëlitico fuerunt & propter eorum iniqvitatem contigerit, Titus autem qvicqvid in vaſtatione urbis fecit, preſſus & coactus fecerit.

Recte autem Serarius (95.) Gorionidem cum Flavio noſtro Joſepho comparans notavit, qvod Gorionides obſcurus, incognitus, illaudatusqve e tenebricoſis Judæorum antris non ita pridem proſerpſerit, cum contra Flavii noſtri Joſephi memoria tam illuſtris per plurima ſecula fuerit, ut neminem vel mediocri literarum cognitione tinctum ea fugere potuerit. Qvamvis enim ejus ſcripta apud Judæos in nullo pretio fuerint, qvos ignaviæ in excolendo lingvarum ſtudio & colligendo doctrinæ apparatu ipſe Joſephus (96.) arguit, Gentiles tamen pariter & Chriſtiani Joſephum, licet Judæum, ejusqve opera magni æſtimarunt. Certe Joſephi teſtimoniis paſſim utuntur, & hoc ipſo ſe in Joſephi lectione probe verſatos indicant celeberrimi Scriptores, Juſtinus Martyr, Clemens Alexandrinus, Origenes, Porphyrius, Euſebius, Hieronymus, Theodoretus, Stephanus Byzantius, & alii, qvos omnes nominare Fragmenta Joſephi

(94) Conf. Morinus l. 6. (95.) triharef. libr. 1. c. 9. (96.) libr. 20. Antiqvit. cap. ult.

nimis longum foret. Fatendum tamen in his esse qvædam, qvæ in hodiernis Josephi editionibus non comparent. Eusebius enim de Jacobo Justo agens (97.) refert Josephum causam excidii Hierosolymitani & calamitatum, qvæ Judæis acciderunt, Jacobi hujus supplicio his verbis imputasse: Ταῦτα δ' συμβέβηκεν Ἰουδαίοις, καθ' ὁσότητον τοῦ Ἰακώβου τοῦ δικαίου, ὃς ἦν ἀδελφὸς Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ, ἐπειδήπερ δικαιότατον αὐτὸν ὄντα οἱ Ἰουδαῖοι ἀπέκτειναν, qvæ verba Rufinus ita interpretatur: qvæ omnia acciderunt Judæis pro vindicta Jacobi Justi, qvi erat frater Jesu, qvi dicitur Justus, qvem justissimum & piissimum omnium confessione Virum Judæi interfecerunt. Et hæc Josephum tradidisse asserunt etiam Origenes (98.) Hieronymus (99.) & alii, cum tamen id apud Josephum hodie non legatur. Etsi enim Josephus referat, (100.) qvod Ananus Pontifex Secta Sadducæus, homo audax & ingenio ferox post mortem Festi Præsidis, & cum Albinus Festi Successor adhuc in itinere ageret, oportuno hoc, qvod ipsi videbatur, tempore concilium convocaverit, & Iacobum Fratrem Iesu, qvi Christus dicebatur, tanqvam impietatis reum una cum qvibusdam aliis lapidandum tradiderit, idqve factum omnibus bonis, qvotqvot in civitate agerent, vehementer displicuerit, nusqvam tamen expresse dicit, qvod Deus Iacobi hujus supplicium Hierosolymitanæ urbis eversione vindicaverit, ideoqve hunc locum Spencerus (1.) librariorum incuriæ periisse suspicatur. Fieri tamen etiam potuit, ut eum, qvi primus hac in causa Josephum testem appellavit, memoria falleret, cujus oscitantia postea & alios oscitantes fecit. Non legitur etiam hodie in Josepho, qvod Iohannes Baptista vere Propheta fuerit, qvanqvam Hieronymus (2.) id a Josepho traditum affirmet. Id tantum Josephus asserit, (3.) apud Iudæos constantem opinionem fuisse, qvod justa Numinis

(97.) lib. 2. histor. eccles. c. 23. (98.) libr. 1. contr. Cels. p. 35. & libr. 2. p. 69. item in comment. ad Matth. c. 13. p. 223. edit. Huet. (99.) in Catal. Scriptor. c. 2. & 13. (100.) libr. 20. Antiqv. c. 8. p. 698. (1.) not. ad Orig. contr. Cels. p. 31. (2.) Catalog. c. 13. (3.) Antiqv. libr. 18. c. 7. p. 626.

nis ultione propter Iohannem Baptiſtam Herodis exercitus deletus fuerit. Cum enim, ut Ioſephus addit, vir optimus Iudæos ad pietatis & juſtitiæ ſtudium incitaret, ſimulqve ad baptiſmi lavacrum invitaret, qvod ita demum Deo fore gratum ajebat, ſi animis per juſtitiam prius mundatis & puritatem corporis adderent, veritus Herodes, ne tanta hominis autoritas defectionem aliqvam pararet, ſiquidem plebe doctrinæ hujus avida magni concurſus ad Iohannem fiebant, & populus ejus conſiliis nihil non facturus videbatur, apprehendi illum vinctumque Macheruntem mitti, atque illic occidi imperabat. Porro apud Suidam [4.] longa fabula de Ieſu in locum Sacerdotis cujusdam Iudaici defuncti ſurrogato recenſetur, in qva refertur, Ioſephum in ſuis de Hieroſolymitano excidio commentariis dicere, ὅτι Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ μετὰ τῶν ἱερέων ἠγιάζε, ſeu qvod Ieſus in templo cum Sacerdotibus ſacra fecerit. Et hæc verba a Iudæis ex Ioſepho expuncta putat Huetius, [5.] ego vero hæc verba Iolepho potius afficta exiſtimaverim, qvod eadem facilitate me probaturum confido, qvam qvod hic locus a Iudæis eraſus fuerit. Aliud fragmentum Ioſephi ab Euſtathio Antiocheno ſervatum cenſet Iſaacus Voſſius [6.] qvod ita ſe habet: ἀπῳκίσθαι δὲ [ſermo eſt de Harane Abrahami fratre] ἐν τῷ ἐμπυρισμῷ, ᾧ ἐνεπύρισεν Ἀβραὰμ τὰ εἴδωλα τοῦ πατρὸς αὐτῷ ἐν τῷ εἰσελθεῖν ἐξελέσθαι αὐτά [7.] Leo Allatius, qvi Euſtathii Antiocheni commentarium in Hexaemeron, ex qvo hæc verba deprompta ſunt, publici juris fecit, Latine ita reddidit: decesſit [Haran] in incendio, qvo Abraham idola Patris ſui conflagravit, [rectius incendit, vel conflagrare fecit] dum illis ut ſubveniret domum eſt ingreſſus. Eqvidem Euſtathius in iſto loco Ioſephi mentionem non facit. Non dubitat tamen Voſſius, qvin hæc verba Euſtathius ex Ioſepho deprompſerit, cum Georgius Syncellus eandem hiſtoriam

(4.) Tom. I. voce Ἰησοῦς p. 1231. (5.) demonſtrat. evangel. p. 27. (6.) de 70. Interpret. c. 12.
(7.) Euſtath. in comment. ad Hexaemeron. p. 57.

referens Ioſephum teſtem appellaverit. Et prius qvidem verum eſt. Syncellus enim in chronographia ſua [8.] itidem refert, Haranum, cum Abrahamo idolis ignem injeciſſet, ea flammis eripere conatum, incendio extinctum. Verum an Ioſephum ejus rei teſtem citaverit, haud immerito dubitari poteſt. Id enim tantum Syncellus ex Ioſepho ſe mutuari ſcribit, qvod Abrahamus omni ſtudio anniſus fuerit, ut Patrem ſuum a fingendis & colendis idolis averteret. Nihilominus tamen Voſſii ſententia ex eo probabilis videtur, qvod verba qvæ apud Euſtathium de ſepulchro Harani ejusqve liberis proxime præcedunt, eadem ferme ſint, qvæ apud Joſephum in Antiqvitatibus leguntur, (9.) ex qvo colligere licet, Euſtathium ea qvoqve, qvæ de Harani combuſtione narrat, e Joſepho hauſiſſe, qvamvis nec Euſtathius Joſephum nominet, neqve verba illa apud Joſephum hodie legantur. Idem Voſſius (10.) aliud Joſephi fragmentum, qvod in ejus operibus hodie deſideratur, ex Græcorum Patrum catenis adducit, nempe tale: ἄτοπον εἶναι λογισάμενον μεθύοντα λαὸν καὶ θρησκεύοντα νομοθεσίαν Θεοῦ δέχεσθαι. Et forte plura hujusmodi inveniet, cui Græcorum Patrum catenas pervolvere vacabit.

Joſephi de Chriſto teſtimonium.

Mirabitur vero forte qvispiam, qvis Joſepho inter Græcos Patres locus, & ipſe Joſephus mirari poſſit, qvod Se qvoqve Principibus permiſtum agnoſcat Achivis. Sunt enim variæ Græcorum Patrum catenæ, in qvibus Joſephi nomen Græcis Patribus intermiſtum legitur, qvales ſunt catenæ in Geneſin & Lucam, qvas Lambecius in ſuis de Vindobonenſi Bibliotheca commentariis recenſet, (11.) ut alias ſive manuſcriptas ſive editas omittam. Sed qvid mirum, in catenis Patrum legi, qvem in Catalogo ſuo inter eccleſiaſticos ſcriptores retulit Hieronymus, & cujus aliqvam partem Sebaſtianus Caſtalion ipſis Bibliis adjunxit? Enimvero argumentum, qvod Joſephus in ſuis antiqvitatibus tractavit, hanc gratiam apud Chriſtianos facile conciliare ipſi potuit. Acceſſit honorificum de Chriſto teſtimonium,

(8.) pag. 75. & iterum p. 98. (9.) libr. 1. c. 7. (10.) de 70. Interpret. p. 46. (11.) tom. 3. cod. 4. & 42.

monium, qvod in ejus Antiqvitatibus legitur (12.) qvam qvam adhuc ſub judice lis eſt, ſitne illud Ioſephi de Chriſto teſtimonium genuinum, an Ioſepho pia fraude ſuppoſitum, vel ſaltem interpolatum. Ruperti, Snellii, Reineſii, Majoris, Menaſſis, Gronovii, Blondelli, Wheloci, Lanſii, Urſini, Wagenſeilii, Bœcleri, Bangii, Fabri, & ſuas ipſius de hoc argumento epiſtolas collegit, & ſimul varia Veterum & Recentiorum de hoc teſtimonio judicia ex eorum ſcriptis excerpſit & Norimbergæ anno MDCLXI. ſub titulo teſtimonii Flaviani vulgavit Chriſtophorus Arnoldus. Præterea peculiaribus diſſertationibus hoc argumentum ventilarunt Boſius, Spanhemius, & Franciſcus de Roye. De eodem ſatis prolixe agunt Huetius (13.) Lambecius (14.) Natalis Alexander, (15.) Iſaacus Voſſius (16.) & alii. Et fatendum qvidem eſt hoc Ioſephi teſtimonium non ſolum in editis & ſcriptis Ioſephi codicibus conſtanter legi, verum etiam ab Euſebio tam in hiſtoria eccleſiaſtica qvam in demonſtratione evangelica Ioſepho tribui. [17.] Poſt Euſebium ejusdem teſtimonii fidem confirmant e Græcis Iſidorus Peluſiota [18.] Sozomenus [19.] Sophronius, qvi Hieronymi catalogum Græco ſtylo reddidit, [20.] Cedrenus, [21.] Suidas, [22.] Zonaras, [23.] Glycas, [24.] Nicephorus, [25.] e Latinis Hegeſippus, [26.] Hieronymus, [27.] ut Rufinum Euſebii interpretem, & plures ſeqventium ſeculorum ſcriptores, qvorum ſuffragia ad rerum ſummam parum conferunt, ſilentio prætermittam. At, ſi vere iſta Ioſephus ſcripſit, mirari ſatis neqveo, qvod antiqvi eccleſiæ Doctores, qvi ex inſtituto Iudæos impugnarunt, telo hoc contra Iudæos uſi non fuerint. Non incognita erant Ioſephi ſcripta Iuſtino Martyri, qvippe qvi in paræneſi ad Græcos Ioſephi Antiqvitates egregie commendat. [28.] Qvid ergo

(12.) libr. 18. antiqvit. c. 4. p. 628. (13.) demonſtrat. Evangel. p. 27. (14.) tom. VIII. bibliothec. Vindobon. p. 5. & ſeqv. (15.) hiſtor. eccl. Vet. Teſtam. tom. 6. diſſert. 10. (16.) de 70. Interpr. p. 161. (17.) H. E. lib. 1. c. 11. demonſtrat. lib. 3. c. 5. (18.) libr. 4. epiſt. 225. (19.) libr. 1. c. 1. (20.) tom. 1. Hieronym. edit. Baſil. fol. 123. & 124. (21.) Compend. hiſtor. tom. 1. p. 196. (22.) lexic. tom. 1. p. 1265. (23.) libr. 3. annal. c. 4. tom. 1. edit. ultim. p. 267. (24.) annal. part. 3. p. 234. (25.) libr. 4. c. 39. (26.) libr. 2. de excid. Hieroſol. c. 12. (27.) Catalog. c. 13. (28.) p. 10.

go oportunius fuiſſet, qvam Tryphoni Iudæo Ioſephum opponere, ſi Juſtini ævo illud de Chriſto teſtimonium in Joſephi Antiqvitatibus lectum fuiſſet? Tertullianus qvoqve, qvi Joſephum Antiqvitatum Judaicarum vernaculum vindicem appellat, (29.) etſi peculiari opere contra Judæos diſputet, Joſephi tamen de Chriſto teſtimonium omittit, qvod ſane fieri vix potuiſſet, ſi Tertulliani ætate cognitum fuiſſet. Chryſoſtomus in orationibus adverſus Judæos (30.) Joſephum μάρτυρα μάλιστα ἀξιόπιστον appellat, & quid de Daniele ſcripſerit, allegat. Qvi fieri potuit, ut non etiam, qvæ de Chriſto Joſephus ſcripſit, allegaret? Mitto jam alios, qui contra Judæos ſcripſerunt, & ad Photium Patriarcham Conſtantinopolitanum venio. Is duabus vicibus in ſua bibliotheca de Joſephi antiqvitatibus agit, ſemel codice ſeptuageſimo ſexto, & iterum codice ducenteſimo trigeſimo octavo. Sed neutrobi ἀξιομνημόνευτον illud de Chriſto teſtimonium excerpit. Equidem Aubertus Miræus in notis ad Hieronymi catalogum Scriptorum eccleſiaſticorum (31.) periocham illam de Chriſto, qvæ apud Joſephum extat, a Photio memorari ſcribit. Verum memoria hic eum fefellit. Seductus tamen, ut puto, a Miræo Lambecius in epiſtola ad Principem Auguſtum inter eos, qui Joſephi de Chriſto teſtimonium pro genuino agnoverunt, etiam Photium numerat. (32.) De qvo errore forte monitus, tantum abeſt, ut eum retractaverit, ut potius in commentariis ad bibliothecam Vindobonenſem (33.) probare conetur, Photium ſaltem obſcuram hujus teſtimonii mentionem feciſſe. Sic enim procedit: Photius in recenſione operis alicujus, qvod περὶ παντὸς ſeu de univerſo inſcriptum fuit, monet, (34.) opus illud a nonnullis Joſepho attributum, ſed rectius Cajo ſeu Gajo Romanæ eccleſiæ Presbytero tribuendum eſſe, cum in eo opere Salvator noſter Chriſtus appelletur, & inenarrabilis ejus e Patre generatio accurate deſcribatur. Cum autem poſtea in recenſendis Joſephi antiquitatibus, Jeſum a Joſepho Chriſtum appel-

(29.) in apologet. c. 19. (30.) orat. 3. adv. Judæos p. 114. edit. Hæſchel. (31.) cap. 13. p. 7. (32.) pag. 4. (33.) tom. 8. pag. 14. (34.) codix. 48.

appellari animadverteret, ne ſibi contradicere cogeretur, totam Ioſephi periocham excerpere noluit, ſed tantum paſſionis Chriſti mentionem fecit his verbis: κατὰ τοῦτον καὶ τὸ ΣΩΤΗΡΙΟΝ ἐγεγόνει ΠΑΘΟΣ, ſub hoc [nempe Herode, Tetrarcha Galilææ & Perææ] etiam Salvatoris contigit paſſio. Qvibus verbis ad Ioſephi periocham de Chriſto alludiſtatuit, cum Ioſephus paſſionis Dominicæ nullibi niſi in decantatiſſimo illo teſtimonio meminerit. Verum Lambecius magno conatu magnas nugas agit. Verba enim illa de Domini paſſione Photii ſunt, non Ioſephi, ſiqvidem Photius ea, qvæ ex Ioſepho excerpit, ſuis diſcurſibus illuſtrat, & occaſione Herodis Tetrarchæ obiter addit, qvod Chriſtus ſub iſto Herode paſſus fuerit, quorſum etiam ſpectant, qvæ occaſione Herodis Magni de Chriſti Nativitate, & infanticidio Bethlehemitico, & occaſione Agrippæ de Iacobi majoris ſupplicio & Petri captivitate diſſerit, qvæ ſane Photius ex Ioſepho non excerpſit. Certum igitur eſt, altum eſſe de Periocha Ioſephi, quæ Chriſti vitam breviter exponit, in Photii bibliotheca ſilentium, ſive in Photiano exemplari plane defuerit, ſive eam pro adulterina habuerit. Sane librum περὶ παντὸς etiam hanc ob cauſam Ioſepho abjudicat, qvod Ieſus in eo Chriſtus appelletur. Atqvi in teſtimonio, qvo Joſephus Chriſtum prædicaſſe perhibetur, expreſſe legitur: ὁ χειστὸς οὗτος ἦν. Accedit quod Photius in codice 33. ubi de Juſto Tiberienſi agit, hoc commune Judæorum vitium eſſe ſcribit, qvod de Chriſti adventu & miraculis ſileant: Si igitur Photius in Joſepho tam illuſtre Chriſti elogium, qvale hodie legitur, inveniſſet, & pro genuino habuiſſet, dubio procul illud tanqvam aliquid ſingulare, & a communi Judæorum more prorſus alienum obſervaſſet. Ne qvis autem Euſebium ut antiqviorem Photio præferendum exiſtimet, ſuppetiari Photio poteſt Origenes Euſebio antiquior. Is enim clare teſtatur, qvod Joſephus Jeſum pro Chriſto non habuerit. (35.) Si Jeſum pro Chriſto non habuit Joſephus, qvomodo in Antiqvitatibus dicere de Jeſu potuit: χειστὸς ὅ-

τος

(35.) libr. 1. contr. Celſ. & in Matth. p. 223.

τος ἦν. Excipit Vossius, (36.) Origenis verba ita explicari posse, qvod Josephus qvidem crediderit, Jesum fuisse Christum seu Messiam, sed hominem tamen, aut excellentioris naturæ, qvam sit humana, non divinæ. Et hanc sententiam Apostolorum ævo apud Ebionitas & Nazaræos viguisse, qvin etiam Christo etiamnum in terris versante apud multos obtinuisse tradit. Verum Origenes expresse negat, qvod Josephus Jesum pro Messia agnoverit, & ex ipso Josepho constat, qvod Prophetarum de Messia oracula in Vespasiano impleta professus fuerit. Porro si qvis objiciat, Josephum de Præcursore Christi Johanne Baptista, & de discipulo Christi Jacobo nonnulla protulisse, ideoqve boni Historici partes implere non potuisse, si de Christo ipso plane siluerit: libenter concedam, Josephum de Christo non plane siluisse, qvin & hoc concedam, qvod Josephus de Iesu verba faciens a laudibus ejus non abstinuerit. Neqve enim ex inveterato Iudæorum, qvi hodie vivunt, erga Christum odio de illorum moribus judicandum est, qvibus miracula per Apostolos in Christi nomine qvotidie facta sacrum qvendam horrorem incusserunt. Et qvamvis probari non possit, Josephum in aula Vespasiani ex conversatione cum T. Flavio Clemente, qvi postea sub Domitiano ob fidem Christianam interfectus est, & cum Flavia Domitilla ob eandem causam in exilium missa, bonam de Cristo opinionem imbibisse, qvæ Ruperti (37.) conjectura fuit, aut qvod Banus Josephi Præceptor Essenorum sectæ addictus Iohannis Baptistæ sectator fuerit, adeoque de Christo inique sentire non potuerit, ut Vossius arbitratur, qui & ipsum Iohannem Baptistam Essenum fuisse ex cibi & vestitus simplicitate, baptismo, & reliquarum sectarum Iudaicarum odio colligit: (38.) ex iis tamen, quæ de Iohanne Baptista & Iacobo Josephus retulit, satis, ut opinor, probari potest, falsam esse illorum sententiam, qui Josephum de Christo contumeliose in suis Antiqvitatibus locutum, & istarum blasphemiarum vice a Christiano qvo-

(36.) de 70. Interpret. p. 164. (37.) epistol. ad Snell. (38.) de 70. Interpret. c. 17. p. 168.

qvopiam insigne hoc Christi elogium substitutum statuunt. Certum qvidem est Pharisæos, quorum placitis se addictum Josephus in vita sua profitetur, plerosqve magno Christi odio flagrasse, at fuerunt etiam inter Pharisæos ab immani illo adversus Christum odio alieni, neqve sic Pharisæis addictus fuit Josephus, ut non subinde eorum mores & facta perstrinxerit. Qvocirca nihil obstat, qvo minus Josephum honorifico aliqvo præconio Christi nomen condecorasse dicamus. Tale tamen illud fuisse minime dubito, qvale decebat hominem Judæum, & qvi τὸ χρισιανὸν κήρυγμα Theodoreto (39.) teste non amplecteretur. At qvæ hodie apud Josephum de Christo leguntur, ita comparata sunt, ut Christiano magis homini qvam Judæo conveniant, unde & Sozomenus (40.) ex illis concludebat, Josephum isto scribentem propemodum clamare, Christum Deum esse. Videns hanc difficultatem Lambecius (41.) in defendenda hac Josephi periocha longe alia via incedit, qvam cæteri qvi hoc Josephi testimonium ut genuinum tuentur. Omnia enim Josephi verba in siniſtram partem interpretatur, qvasi non ad Christi elogium, sed potius ad ejusdem vituperium & contemtum spectarent, etsi a Josepho, ut neqve Judæos neqve Christianos neqve Gentiles offenderet, ambiguis phrasibus concepta fuerint. Imprimis autem ea via Josephum solerter usum dicit, ut nihil suis verbis de Christo scribat, sed tantum propriam Christianorum traditionem ex trium Evangelistarum scriptis (Johannes enim Evangelium suum nondum ediderat) & Actis Apostolicis hausiam referat, sed ita tamen, ut phrases, qvas adhibet, ad irrisionem Christianæ fidei torqveri possint. Cum ergo Josephus Jesum Virum sapientem dicit, respicere putat Lambecius Josephum ad loca Math. XIII. 54. & Marc. VI, 2. & tamen ambiguo sensu Christum σοφὸν ἄνδρα appellare, cum vox sapientiæ nonnunqvam etiam in malam partem usurpetur. Deinde cum Io-

e sephus

(39.) Commentar. in Danielem Tom. II. Opp. p. 697. (40.) libr. 1. c. 1. (41.) tom. 8. Bibl. Vindob. p. 22.

ſephus titulum Viri ſapientis ita reſtringit, aut corrigit, εἴγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, ſi modo Virum eum appellare oportet, Lambecius non eam Joſephi mentem fuiſſe putat, qvaſi Chriſtus Deus potius qvam Vir vel Homo dicendus fuerit, qva ratione Apollo Pythius apud Herodotum per oraculi vocem Lycurgum compellavit: (42.)

Δίζω ἦ σε Θεὸν μαντεύομαι, ἠὲ καὶ ἄνδρα
Ἀλλ' ἔπι καὶ μᾶλλον Θεὸν ἔλπομαι ὦ Λυκόεργε:

qvem ſenſum a Joſephi mente alienum fuiſſe putat, cum Chriſtum ne Prophetam qvidem nedum Deum aut Dei Filium eſſe exiſtimaverit. Qvamobrem ſenſum Joſephi hunc potius fuiſſe exiſtimat: fuit hoc eodem tempore Jeſus ſapiens Vir, ſi modo Virum eum appellare oportet, & non potius phantaſma ſive ſpectrum, ſiqvidem ab ipſis diſcipulis ſuis propter φάσεις naturalem humanæ potentiæ modum excedentes pro tali fuit habitus. Cujus interpretationis rationem confirmat ex Matth. XIV, 26. Marc. VI, 49. Luc. XXIV, 37. Seqventia apud Joſephum verba: ἦν γὰρ θαυμάσιων ἔργων ποιητής, erat enim mirabilium operum patrator, alludere putat ad verba populi apud Lucam c. V. v. 26. dicentis: εἴδομεν παράδοξα σήμερον. Veretur autem Lambecius, ne hic etiam angvis in herba lateat, & Joſephus forte per ἔργα παράδοξα ἔργα ἄπιστα ſeu incredibilia intellexerit. Porro cum Joſephus Chriſtum fuiſſe dicit διδάσκαλον ἀνθρώπων τῶν σὺν ἡδονῇ τ' ἀληθῆ δεχομένων ſeu Doctorem hominum cum voluptate vera ſuſcipientium, his verbis Chriſtum a Joſepho perſtringi cenſet ut Magiſtrum piſcatorum, publicanorum, muliercularum aliorumqve rudium hominum qvævis paradoxa dogmata ſimplici credulitate ſuſcipientium, & cum voluptate tanqvam vera amplectentium. Pro qva interpretatione illuſtranda Ciceronem adducit (43.) qvi aſſerit, fictas qvoqve fabulas, e qvibus utilitas nulla dari poteſt, cum voluptate legi. Seqvitur apud Joſephum:

(42.) libr. 1. c. 66. (43.) libr. 5. de finib.

phum: Καὶ πολλὺς Ἰουδαίους πολλοὺς δὲ καὶ ἑλληνικοὺς ἐπηγάγετο, qvæ verba Lambecius sic interpretatur: & multos qvidem Judæos multos autem & gentiles sequaces nactus est, nempe Judæos, ut τῇ διαφορᾷ adjungit, per prædicationem Evangelii, Gentiles autem, qvorum nomine hic etiam Samaritani comprehenduntur, partim sola curiositate propter famam miraculorum, partim & necessitate propter indigentiam auxilii ultro se offerentes. Qvod autem Josephus addit: ὁ Χριστὸς οὗτος ἦν CHRISTUS HIC ERAT, a Lambecio sic explicatur, qvasi sensus Josephi fuerit, hunc Jesum ad aliorum, qvi nomen Jesu tanqvam apud Judæos admodum vulgare eodem tempore obtinebant, differentiam Christum vulgo cognominatum fuisse, qvoniam a discipulis & sectatoribus suis promissus Judæis Messias falso credebatur. Proxima Josephi verba ita se habent: καὶ αὐτὸν ἐνδείξει τῶν πρώτων ἀνδρῶν παρ' ἡμῖν σταυρῷ ἐπιτιμήσαντος Πιλάτου οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, eumqve accusatum a primariis Viris nostris, cum cruci addixisset Pilatus, non tamen cesserunt, qvi ab initio eum audiverunt. Hic Lambecius Josephum respicere putat partim ad querelam duorum discipulorum Christi, qvi in itinere versus Emmauntem Christum a summis Sacerdotibus & Principibus populi ad supplicium crucis damnatum tristes referebant, partim ad Apostolos & reliqvos discipulos in monte oliveti Christum a mortuis excitatum interrogantes, an hoc tempore regnum Israëlis reparaturus, & solium Davidis recuperaturus esset? Cum autem Josephus ait: οὐκ ἐπαύσαντο οἱ τὸ πρῶτον αὐτὸν ἀγαπήσαντες, idem exprimi putat, qvod in Actis Apostolorum legitur c. V, 40. πᾶσαν ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ' οἶκον οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν Χριστόν. Etsi autem verba Josephi bene se habeant, pessimos tamen sensus in illis latere suspicatur. Putat enim Josephum salutiferæ Christi crucifixioni insultare

voluisse, qvasi ea Personæ ac titulo Messiæ, qvi collapsum Israëlis regnum restituere debuisset, minime convenerit, simul & discipulos Christi deridere voluisse, qvod, licet Christum a Pilato crucifixum viderint, nihilominus tamen post mortem tam ignominiosam eum ut Messiam venerari non cessaverint. Observat etiam Josephum aperte hic Judæum se profiteri, cum eos, qvi Christum apud Pilatum accusarunt τὰς πρώτας παρ' ἡμῖν appellat, & simul callide anniti, ut præcipuam crucifixionis invidiam a Judæis amovens in Pilatum & Romanos transferat. Pergit Josephus: ἐφάνη γὰρ αὐτοῖς τρίτην ἔχων ἡμέραν πάλιν τῶν θείων προφητῶν ταῦτά τε καὶ ἄλλα μύρια περὶ αὐτοῦ θαυμάσια εἰρηκότων, apparuit enim iis tertia die iterum vivus, prout divini Prophetæ & hæc & alia multa de ipso miranda prædixerant. Hæc verba Lambecius deprompta a Josepho esse putat ex Marc. XVI, 9. Luc. XXIV, 25. 26. 27. & aliis dictis Evangelicis & Apostolicis, in qvibus Christi resurrectio, & resurgentis apparitiones referuntur, ejusqve gesta Prophetarum oraculorum collatione confirmantur. Minime tamen Josephi verba ita accipienda esse notat, qvasi ipse vel Christi resurrectionem veram esse vel oracula Prophetarum ad eundem pertinuisse crediderit, cum potius hæc tantum ex Christianorum sententia retulerit, iisqve traditionis suæ probandæ onus reliqverit, lectoribus autem suis in utramqve partem judicandi libertatem concesserit. Idqve ex eo confirmat, qvod Josephus non simpliciter dicat: ἐφάνη πάλιν ζῶν sed ἐφάνη αὐτοῖς, qvasi dixerit: illi vivum apparuisse dicunt, fides sit penes Autores. Tandem Josephus & hoc addit: εἰς τε νῦν τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοῦδε ὠνομασμένων οὐκ ἐπέλιπε τὸ φῦλον & nunc etiam Christianorum ab hoc denominatorũ non defecit genus. His verbis Lambecius Josephum non modo se Christianorum numero eximere ait, sed etiam mirari, qvod eo tempore, qvo hæc scripsit,

scripsit, ullus adhuc Christianorum superfuerit, cum præsertim persecutio, qvam sub Nerone Christiani passi sunt, tam gravis fuerit, ut totum Christianorum genus ea extingvi posse videretur. Hæc paulo prolixius ex Lambecio excerpere haud gravatus sum, cum isti de bibliotheca Vindobonensi commentarii in paucorum manibus versentur, & ab aliis, qvi de hac Josephi periocha scripserunt, hactenus nondum, qvod sciam, ad examen revocata fuerint. Videntur autem mihi Lambecii interpretationes nimis longe petitæ, & tam coactæ, ut longe satius videatur, locum hunc Josephi ut spurium plane rejicere, vel saltem interpolatum agnoscere, qvam hoc modo ut genuinum defendere. Qvis enim temere præsumat, Josephum, cum Jesum sapientem Virum appellat, hoc titulo in siniſtram partem uti? Christum semel iterumqve a discipulis pro spectro habitum fuisse verum est, sed qvod Josepho hæc in mentem venerint, cum scriberet, ἄγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή, persuadere mihi non possum. Et qvalis foret hæc consequentia, Christus non tam homo qvam φάντασμα potius seu spectrum fuit. Multa enim miracula patravit? Rectius hæc Josephi verba Huetius interpretatur, cum illa παρὰ χρῆμα & oratorio more a Josepho dicta asserit, ut prodigiorum a Jesu patratorum & beneficiorum in homines collatorum magnitudinem extolleret, ac si dixisset: tanta Christus gessit, ut Deo qvam hominibus propior videretur. Cujus explicationis illustrandæ gratia Matthiæ Corvini Pannoniæ Regis epitaphium adducit:

Corvini brevis hæc urna est, qvem magna fatentur
Facta fuisse Deum, fata fuisse hominem.

Notamus vero & hoc, in manuscriptis exemplaribus antiqvæ versionis, qvæ Rufino tribuitur, verba hæc: ἄγε ἄνδρα αὐτὸν λέγειν χρή plane non reddi, unde non injuria aliqvis suspicari possit, verba illa ab aliena manu accessisse. Sane in codice ante 8. secula exarato, qvi penes Vossium fuit, verba hæc latine expressa non erant, ut ipse attestatur. Porro longe aliud est libenter vera suscipere, qvod Christi discipulis

Josephus tribuit, aliud fabulas & qvævis absurda cum voluptate amplecti, qvæ Lambecii explicatio est. Cum autem Josephus ait: ὁ χριστὸς ἔτος ἦν, certum est, qvod Christi nomine Jesum Nazarenum non solum a Jesu Damnei Filio, vel a Jesu Gamalielis Filio & aliis qvi isto tempore hoc nomine gaudebant distinguere voluerit, sed Christi etiam nomine Messiam intelligat. Et cum Josephus quippe Judæus Jesum pro Messia agnoscere non potuerit, non possunt ejus verba aliter interpretari, qvi hoc de Christo testimonium revera a Josepho scriptum contendunt, qvam qvod hæc verba ellipsi vocis λεγόμενος laborent. At Josephus tali ellipsi uti non solebat. Nam Jacobum vocat fratrem Ἰησοῦ τοῦ λεγομένου Χριστοῦ (44.) qvemadmodum & Pilatus ad Iudæos dicebat: τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν, ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; (45.) Malim igitur cum Montacutio (46.) statuere, verba ista ὁ Χριστὸς ἔτος ἦν glossema qvoddam esse & marginalem Christiani cujuspiam lectoris annotationem, Josephi textui postea a librariis insertam. Unde & a Cedreno hoc Josephi testimonium allegante omissa videas. Aut si Christi mentionem Josephus fecit, fortasse his verbis usus est: ὁ Χριστὸς ἔτος ἦναι ἐπιστεύετο. Sic enim Hieronymus videtur legisse, qvi Josephi verba ita exprimit: credebatur esse Christus. Præterea qvoqve non probabile videtur, qvod Josephus crucifixioni Christi insultare, aut Apostolorum fidem in crucifixum irridere voluerit. Qvomodo enim crucifixioni Christi insultare potuit, qvi statim addit eum a mortuis tertia die resurrexisse, qvemadmodum hæc & plura alia Prophetæ prædixerant. Qvæ verba ita sane a Josepho concepta sunt, ut non ex aliena, sed ex sua sententia loqvi videatur. Qvamobrem hæc etiam verba vel Josepho afficta, vel interpolata arbitramur. Postremo & hoc addit Lambecius, qvod Josephus historiam de Paulina qvam Decius Mundus Anubidis personam simulans in templo Isidis stupravit, testimonio suo de Christo non ali-

am

(44.) lib. 20. c. 8. (45.) Matth. XXVII, 17. (46.) in var. lect. ad Euseb. demonstrat. evangel. pag. 2.

am ob causam subjungat, qvam ut Christianorum fidem de Christi conceptione & nativitate tacite suggillaret. Et tamen hoc testimonium Iosephi de Christo summo jure in Iosephi operibus pro pretiosissima & vix æstimabili gemma haberi cupit, cum per illud Sacrorum Bibliorum Novi Testamenti veritas etiam hostili attestatione confirmetur. Si igitur Lambecius hoc Iosephi testimonium tanti æstimat, qvi tamen ex maligno animo & cum maximo Christianæ religionis ludibrio hæc a Iosepho dicta statuit, qvanti hoc testimonium æstimabunt, qvi insigne elogium his Iosephi verbis contineri, & Iosephum vel in confinio Christianæ lucis positum, vel ad confessionem veritatis singulari Dei virtute compulsum asserunt? Sane Abrahamus Whelocus in epistola ad Arnoldum [47.] totum potius Iosephum e medio & penitus emundo tollendum existimat, qvam ut illam nobilissimam de Christo periocham a Christiana ecclesia tolli patiamur.

Scriptorum Josephi utilitas & autovilas.

Verum cum illam Iosephi periocham adulterinam vel saltem interpolatam esse non levia prodant indicia, & neqve Christiani, qvorum fides certioribus fundamentis innititur, magnopere illo egeant, neqve Iudæi ejus autoritate moveantur, leve damnum erit, si gemma illa adulterina careamus. At Iosepho non æqve carere possumus. Nam non solum libros Veteris Testamenti, historicos egregie illustrat, sed etiam historiam ecclesiasticam Veteris testamenti, qvæ in Sacro Codice integra non extat, continuat, qvo nomine qvantum Josepho debeamus res ipsa clamat, cum e solo pæne Josepho historiam ecclesiasticam Veteris Testamenti qvoad ultimas ejus periodos haurire liceat. Et vel hoc unum pro Josephi commendatione sufficit, etsi longe plura, qvæ nobilissimo huic Scriptori insigne precium conciliant, afferre possem, nisi soli lumen inferre intempestivum foret. Pessime qvidem Historicum optime de posteritate meritum excepit Jacobus Salianus in annalibus ecclesiasticis Veteris

(47.) Conferatur testim. Flavian. p. 422.

Teſtamenti, cum per omnes iſtorum annalium tomos Ioſephi reprehenſio utramqve paginam faciat. Præiverat Saliano Baronius in annalibus eccleſiaſticis novi Teſtamenti, qvippe qvi nullam Joſephi carpendi occaſionem prætermittit. Neqve benignior erga Joſephum eſt Leonis Allatii affectus. Cum enim Scaliger in prolegomenis librorum de emendatione temporum Joſephum diligentiſſimum & φιλαληθέστατον Scriptorem nominaſſet, & poſtea ſubjunxiſſet: audacter dicimus, non ſolum in rebus Judaicis, ſed etiam in externis tutius illi credi, qvam omnib9 Græcis & Latinis, veriſſime qvidem id a Scaligero dictum cenſet Allatius, (48.) ſed eo tantum reſpectu, qvatenus id audacter ſe dicere pronunciat, cum extremæ audaciæ ſit, hominem denſiſſimis errorum tenebris involutum omnibus Græcis & Latinis Scriptoribus anteferre. Nolo alios recenſere, qvi Joſephum tanqvam Scriptorem futilem & nullius precii traducunt. At nec defuerunt, qvi Sanctorum Patrum veſtigiis inſiſtentes Joſephum fide dignum judicarunt, & maximum veritatis ſtudium in ejus operibus commendarunt. E qvibus Caſaubonus (49.) arbitratur, omnes Joſephi hallucinationes & ἀβλεψίας, ſi in unam ſummam contrahantur, vix centeſimam partem culparum ab Euſebio in chronicis aliisqve ſcriptis commiſſarum æqvaturas eſſe. Et, ut alios Joſephi vindices nunc omittam, nuperrime etiam Antonius Pagi Ord. Min. Convent. S. Franciſci paſſim (50.) Joſephum ab erroribus, qvorum a Baronio poſtulatus fuerat, abſolvit. Inter alia dicit, Joſephum cujus magna fides & eruditio in iis, qvæ narrat, eluceſcit, juſto inclementius a Baronio tractari, ejusqve diligentiam in notatione temporum ſpectatiſſimam in iis qvæ ſine ipſo Euſebius ignoraſſet, ex Euſebio corrigi non poſſe. Fatemur tamen, Joſephum ut hominem, & Judæum inſuper, multis erroribus obnoxium fuiſſe. Unum atqve alterum tantum notabimus. Libro 12. anti-

Joſephi errores & nævi.

(48.) not. ad Euſtath. p. 11. (49.) exercit. 12. ad Baron. p. 170. (50.) Conf. ejus Criticam ad annal. Baron. in apparat. n. 134. & 135. it. ad A. C. 14. n. 3.

antiqvitatum c. 13. Polybium reprehendit, qvod Antiochium Epiphanem ob ſacrilegii conatum periiſſe dicat, cum ſacrilegium voluiſſe non videatur res digna ſupplicio, niſi voluntas iſta perficiatur. Qvam ſententiam ne qvidem in ſoli foro ſimpliciter tolerari poſſe Rainoldus (51.) animadvertit. Qvamvis enim ob peccata cogitationis neminem pœnam pati Ulpianus pronuntiet, conatus tamen alicujus ſceleris etiam humano judicio vindicatur. Qvanto minus ergo conatus ſacrilegii coram divino tribunali impunis erit? unde hac in parte etiam gentiles qvosdam plus vidiſſe qvam Joſephum, & alios Judæos Chriſto coævos, Ludovicus Ferrandus (52.) obſervavit. Nimirum Joſephus, ut Cunæi judicium repetamus (53.) Autor omni laude dignus, & cui poſt ſacrorum voluminum Scriptores prima eſſe debet fides, etſi gravitate ſuper cunctos Judæos eminet, tamen haud ubiqve a deliramentis abhorret popularium ſuorum. Adducit Cunæus ejus rei ſpecimen ex hiſtoria Caini, in qvo Joſephus agriculturæ ſtudium, tanqvam ex lucri odore profectum & cum magna terræ injuria conjunctum damnat, unde etiam ejus muneribus per ſacrificium oblatis Deum delectari non potuiſſe ſcribit, cum non ſponte nata ſed labore hominis avari veluti pervim producta fuerint. In qva ſententia Joſephum rationem fugiſſe etiam Bœclerus notavit, (54.) qvi præterea Joſephum in hiſtoria creationis & lapſus ſæpius impegiſſe & Moſis verba ob πάλυμα ἰουδαϊκὸν oculis incumbens minus intellecta ad ſeqviores interpretationes deflexiſſe demonſtravit. Porro ad errores Joſephi referenda ſunt, qvæ de arte Dæmones virtute radicis annulo incluſæ per nares extrahendi, & ab obſeſſis profligandi tanqvam ſingulari ſapientiſſimi Regis Salomonis in vento libr. 8. Antiqvit. c. 2. retulit. Radicem autem illam dum alibi deſcribit, (55.) aliam etiam errorem addit, cum ait, Dæmonia eſſe hominum impiorum ſpiritus, qvos vivis immergi, & eos, qvibus ſubventum non fuerit, necare tradit. Qvam opinionem ex Magorum diſciplina hauſtam eſſe

(51.) de apocryph. tom. 2. p. 618. (52.) in Pſalm libr. p. 334. (53.) libr. 3. de Rep. Hebr. p. 373. 374. (54.) exercit. in Fl. Joſeph. (55.) lib. 7. de bell. Judaic. c. 23. vel 25. p. 981.

esse Tertullianus (56.) indicat. Qvamobrem hic Iosepho non magis credendum est, qvam illi Dæmoni puerum sedecim annorum vexanti, qvi Philostrato referente (57.) interrogatus qvis esset, respondebat se esse εἴδωλον ἀνδρὸς, ὃς πολέμῳ ποτὲ ἀπέθανεν, seu idolum viri jamdudum in bello interfecti, qvi uxorem suam vehementer amaverit, sed qvia uxor conjugii jure violato triduo post ejus mortem alteri nupserit, summum erga mulieres odium conceperit, & amorem suum ad hunc puerum translulerit. Non probandum qvoqve in Iosepho, qvod, cum historiam transitus Israelitarum per mare Erythræum describit, miraculum divinæ potentiæ haud parum extenuet, dum ait, [58.] se hæc recensuisse, ut in sacris codicibus invenerit, & cuilibet liberam sentiendi facultatem permittere, num Dei Voluntate via per mare Israëlitis patuerit, an naturæ sponte, qvemadmodum & Alexandri M. ductu Macedonibus mare Pamphylium cesserit, & aliam viam non habentibus iter illac aperuerit, cum Deus ejus opera ad destruendum Persarum imperium uti vellet. At qvid cum Mose commune habuit Alexander, qvem Strabo libro 14. Pamphyliæ littus observato æstu, & militibus umbilico tenus immissis obliqve legisse & superasse tradit? Qvemadmodum igitur Plutarchus (59.) Gentiles Historicos perstringit, qvod Alexandri iter per mare Pamphyliæ referentes miraculum excitent, qvasi divina aliqva sorte Alexandro mare cessisset, cum tamen ipse Alexander in epistolis suis nullum ejusmodi portentum jactaverit: ita & Iosephum reprehendere licebit, qvod admirandum Israelitarum per mare transitum cum Alexandri per mare Pamphyliæ itinere comparans, tanto plus vero miraculo detraxerit, qvanto magis fictum amplificavit. Observarunt, qvi in Iosephi lectione diligenter versati sunt, qvod etiam de aliis divinis miraculis subdubitanter & frigidius loqvatur, qvam Sacræ Scripturæ autoritas postulet. Historiam enim Ionæ a ceto devorati & post triduum redditi his verbis concludit,

διεξῆλ-

(56.) c. 57. de anima. (57.) libr. 3. de vit. Apollon. c. 12. (58.) l. 2. antiqvit. c. 7. (59.) in Alexand. p. 673.

ἐξῆλθον ὅ τὴν περὶ αὐτῶν διήγησιν, ὡς εἶχον ἀναγεγραμμένην, hæc de eo ſic retulimus ut invenimus in commentariis. (60.) Qvali epiphonemate etiam decimum Antiqvitatum librum concludit, dum ait, ſe hæc, ut invenerit, in literas retuliſſe, & cuilibet integrum relinqvere, ut diverſam, ſi velit, opinionem ſeqvatur. Enimvero nonnunqvam veritatis amorem in Joſepho nimium Gentilibus placendi ſtudium corrupit. Qvorſum & illud referendum, qvod libro 2. contra Apionem ſcribit, [61.] ſupremum Legislatorem aperte Iudæis interdixiſſe, ne Deos ab aliis cultos riderent aut blaſphemarent. Ubi autem Deus hanc legem ſanxit, ne qvisqvam illis malediceret, qvos aliarum gentium opinio Deos confinxit? Reſpexit forte ad legem, qvæ Deos execrari vetat. [62.] Verum iſtud edictum non ad Gentilium idola, ſed ad Magiſtratus Dei in terrâ Vicarios pertinet, ut jamolim Cyrillus Alexandrinus contra Iulianum Apoſtatam oſtendit. [63.] Si vero Ioſephus ad legem de Diis Gentilium ore non memorandis aut nominandis, qvæ Exod. cap. 23. v. 13. legitur, reſpexit, ne ſic qvidem probare poterit, convicia in Deos Gentilium Divina lege prohibita fuiſſe, ut fuſe Seldenus (64.) demonſtravit. Neqve hic diſſimulanda eſt pudenda illa Joſephi adulatio, qva oracula de regno Meſſiæ ad Veſpaſianum applicuit. Cum enim in ſacris literis prædictum fuiſſet, iſtis circiter temporibus qvendam ex Judæorum finibus profectum orbem terrarum imperio potiturum, id in Veſpaſiano implendum dicere Joſephus non dubitavit. (65.) Et toto qvidem oriente vetus illa & conſtans fama percrebuerat, eſſe in fatis, ut eo tempore Judæa profecti rerum potirentur, qvam de Imperatore Romano & imprimis de Veſpaſiano & Tito qvod interpretati fuerint Svetonius, (66.) & Tacitus, (67.) minus mirandum eſt, cum & ipſe Joſephus ſacro illo oraculo Veſpaſianum, qvi apud Judæam Imperator creatus eſt, deſignatum ſcripſerit, (68.) a reliqvis Judæis hic diſſentiens, qvi

(60.) lib. 9. Antiqvit. c. 11. (61.) p. 1077. (62.) Exod. XXII, 28. (63.) libr. 7. contr. Julian. (64.) de jur. nat. & gent. libr. 2. c. 13. (65.) Euſeb. libr. 3. c. 8. Zonar. libr. XI. annal. c. 16. (66.) in Veſpaſ. c. 4. (67.) libr. 5 hiſtor. (68.) libr. 7. de bell. Judaic. c. 12. vel 21. p. 961.

esse Tertullianus (56.) indicat. Qvamobrem hic Iosepho non magis credendum est, qvam illi Dæmoni puerum sedecim annorum vexanti, qvi Philostrato referente (57.) interrogatus qvis esset, respondebat se esse εἴδωλον ἀνδρὸς, ὃς πολέμῳ ποτὲ ἀπέθανεν, seu idolum viri jamdudum in bello interfecti, qvi uxorem suam vehementer amaverit, sed qvia uxor conjugii jure violato triduo post ejus mortem alteri nupserit, summum erga mulieres odium conceperit, & amorem suum ad hunc puerum translulerit. Non probandum qvoqve in Iosepho, qvod, cum historiam transitus Israelitarum per mare Erythræum describit, miraculum divinæ potentiæ haud parum extenuet, dum ait, [58.] se hæc recensuisse, ut in sacris codicibus invenerit, & cuilibet liberam sentiendi facultatem permittere, num Dei Voluntate via per mare Israëlitis patuerit, an naturæ sponte, qvemadmodum & Alexandri M. ductu Macedonibus mare Pamphylium cesserit, & aliam viam non habentibus iter illac aperuerit, cum Deus ejus opera ad destruendum Persarum imperium uti vellet. At qvid cum Mose commune habuit Alexander, qvem Strabo libro 14. Pamphyliæ littus observato æstu, & militibus umbilico tenus immissis obliqve legisse & superasse tradit? Qvemadmodum igitur Plutarchus (59.) Gentiles Historicos perstringit, qvod Alexandri iter per mare Pamphyliæ referentes miraculum excitent, qvasi divina aliqva sorte Alexandro mare cessisset, cum tamen ipse Alexander in epistolis suis nullum ejus modi portentum jactaverit: ita & Iosephum reprehendere licebit, qvod admirandum Israelitarum per r transitum cum Alexandri per mare Pamphyliæ it comparans, tanto plus vero miraculo detraxerit, magis fictum amplificavit. Observarunt, qvi in Ic ctione diligenter versati sunt, qvod etiam de miraculis subdubitanter & frigidius loqvatur Scripturæ autoritas postulet. Historiam eni devorati & post triduum redditi his v

(56.) c. 57. de anima. (57.) libr. 3. de vit. Apollon. c. 12. (58.) l. 2. ar

διεξῆλθον ὅ τὴν αὐτὸς διήγησιν, ὡς ἔχω ἐπιμελείαν

sic retulimus ut invenimus in

(60.) Qvali epiphonemate etiam
librum concludit, dum ait, se hæc,
retuliſſe, & cuilibet integrum
velit, opinionem ſeqvatur.
tatis amorem in Joſepho
dium corrupit. Qvorſum &
2. contra Apionem ſcribit,
aperte Judæis interdixiſſe, ne
aut blaſphemarent. Ubi
ne qvisqvam illis maledicere
nio Deos confinxit? Reſper
execrari vetat. [62.] Verum
um idola, ſed ad Magiſtratus
ut jamolim Cyrillus Alexan
ſtatam oſtendit. [63.] Si vero
Gentilium ore non memora
od. cap. 23. v. 13. legitur, reſper
terit, convicia in Deos Gen
iſſe, ut fuſe Seldenus (64.
mulanda eſt pudenda illa Joſephi
regno Meſſiæ ad Veſpaſianum
criſ literis prædictum fuiſſet,
dam ex Judæorum finibus
perio potiturum, id in Veſpaſian
ſephus non dubitavit. (65.)
illa & conſtans fama percrebuerat,
pore Judæa profecti rerum
tore Romano & imprimis de
terpretati fuerint Svetonius,
mirandum eſt, cum & ipſe
ſianum, qvia apud Judæam
ſcripſerit, (68.

(66) lib. 2. Antiqvit.
Jud. cap. 6.

f

volve-

.or. Idum. p. 204. & ſeq.

qvi oraculum illud ad se spectare rati se tanto fortius Romanis oppoſuerunt. Non satis ergo erat Iosepho, cum in castro Jotapata captus esset, imperium Romanum Vespasiano prædicere, nisi ipsum etiam terræ marisque & totius humani generis Dominum futurum prædixisset. (69.) Rectius autem vulgatum illud toto oriente oraculum de Iesu nostro explicari debuisse Hegesippus (70.) & alii notarunt. Sed nolo jam recensendis Iosephi erroribus diutius immorari, qvos multos esse non diffiteor. Fatendum tamen & illud, multos Iosepho errores tribui, qvi potius librariis vel interpretibus tribui debuissent. Sane numeros in Iosephi operibus scriptorum vitio sæpe vitiatos deprehendit Constantinus L' Empereur [71.] Et nonnunqvam Iosephus ex ipso Iosepho corrigi potest. Nonnulla enim in libris contra Apionem rectius scripta sunt, qvam in libris Originum scripta fuerant, ut Scaliger in notis ad selecta fragementa veterum Græcorum uno alteroque exemplo probatum dedit. (72.) Nec defuerunt, qui Iosephum agraviorum qvorundam errorum culpa liberarent. Qvid frequentius qvam Iosepho objicere, qvod a Matthæo dissentiat, dicente, Tetrarcham Herodem Fratris sui. Philippi Conjugem Herodiadem rapuisse? Iosephus enim Herodiadem non Philippi sed alterius Herodis uxorem fuisse dicit. Atqve hinc, ut Sanctis Evangelistis veritas sua constet, qvamplurimi Iosephum ignorantiæ & oblivionis arguunt, & in hac de raptu Herodiadis historia vel Gorionidem ab Herodum ætate longe remotissimum Flavio nostro Iosepho in cognoscenda veritate perspicaciorem fuisse contendunt. Qvamvis autem Iosephus in hac causa etiam a Casaubono, qvem in aliis gravissimum sui vindicem expertus est, desertus fuerit, fuerunt tamen qvi insanabili huic qvod videbatur, vulneri medicam manum adhiberent. Cum enim Iosephum in Herodum historia accuratissime versatum constet, non permittendum censuerunt, ut in hac Herodiadis historia mendacii argueretur. Et parum qvidem

(69.) libr. 3. de B. J. c. 27. p. 854. (70.) libr. 5. de excid. Hierosolym. c. 45. (71.) in notis ad Middoth. c. 4. sect. 3. p. 145. (72.) p. 9. & 18.

qvidem abfuit, qvin nonnulli ex Josepho Evangelistas corrigere auderent. Legitur enim in Scaligerianis, qvæ Jacobus & Petrus Fratres Puteani ex Scaligeri ore excerpserunt, veteres Christianos multa in Novo Testamento addidisse, & forte hic etiam aliqvid mutasse. (73.) Verum desperato isto remedio non opus est, cum non desit commoda ratio Josephum cum Evangelistis conciliandi, qvæ apud Grotium, (74.) Noldium (75.) & alios videri poterit. Qvantum ad historiam infanticidii Bethlehemitici attinet a Josepho omissam, Scaliger in prædictis excerptis Christianos potius alicujus additionis ad historiam Evangelicam, qvam Josephum alicujus omissionis arguere videtur. Vossius autem in chronologia sacra, qvam ad mentem veterum Hebræorum & præcipue Josephi exposuit, non se mirari dicit, qvod Josephus infanticidii illius historiam prætermiserit, cum post tot crudelitatis exempla Hierosolymis & per totam Palæstinam edita, post sublatos diversis supplicüs tot filios, uxores, proximos, & amicos non magna res fuisse videatur, qvod Herodes unius vici & adhærentis territorii infantes sustulerit, qvorum stragem non adeo magnam fuisse putat, cum non omnes, sed mares tantum, & qvi intra bimatum essent, cæsi fuerint. Qvod autem Macrobius libr. 2. Saturnal. c. 4. retulit, Imperatorem Augustum cum inter pueros, qvos in Syria Herodes Rex Judæorum intra bimatum jussit interfici, filium qvoq; ejus occisum audivisset, dixisse: melius est Herodis porcum esse qvam filium, id Vossius merum figmentum esse censet, cum Herodis filii, qvi a Patre interempti sunt, omnes adolescentiam jam exuerint, ideoqve illud Augusti scomma ad infanticidium Bethlehemiticum non pertineat. Sed esto, ad fabulas referri debere, qvod inter infantes ab Herode occisos aliqvis ex Herodis filiis fuerit, omnino tamen mirandum videtur, Macrobium Gentilem de infantibus intra bimatum ab Herode occisis aliqvid memorasse, & Josephum Judæum, qvi illorum temporum historiam magna diligentia persecutus est, stragem illam Bethlehemiticam silentio involve-

f

(73) p. 177. (74) annot. ad Matth. (75.) in histor. Idum. p. 204. & seq.

volvere, qvæ non unicum tantum vicum, sed etiam totum circumjacens territorium pervasit.

Nova editio Josephi.

Qvamvis autem nonnulla in Josepho sint, qvæ omnem excusationem aut defensionem respuant, cætera tamen ita comparata sunt, ut avidissimos lectores merito suo semper invenerit. Qvamobrem cum Græco-Latina Josephi exemplaria, qvibus Bibliopolarum officinæ jampridem caruerunt, a plurimis eruditis desiderari animadverteret Vir integerrimus & sumtibus in novas Sanctorum qvorundam Patrum aliorumqve bonorum Autorum editiones hactenus erogatis spectatissimus MAURITIUS GEORGIUS WEIDMANNUS, cæteris in bonos libros meritis & hoc addidit, ut Josephi opera Græco-Latine impensis suis denuo imprimi & novam insuper appendicem adjici curaret. In ista appendice primum exhibetur ARISTEÆ liber de 70. Interpretibus. Cum enim Josephus in suis antiqvitatibus illam Aristeæ narrationem velut in compendio referat, & ipse Aristeas in paucorum manibus versetur, visum fuit operæ pretium, Josephi operibus Aristeam adjungere. Fuit autem Aristeas e Ministris Ptolemæi Philadelphi Regis Ægyptii, quem Hieronymus (76.) Ptolemæi ὑπερασπιστὴν appellat, quam vocem non fideliter interpretatur Hugo Cardinalis, cum ait hoc vocabulo fidelem interpretem notari ab hyper i.e. valde & pistis i.e. fides. Nec minus lepida est altera interpretatio, qva hyperaspistes est Notarius, ab hyper i.e. super & pistan assistens. Utramqve deridet Erasmus, (77.) cum ὑπερασπιστὴς satellitem seu protectorem significet, qvia satellites ἀσπίδων seu clypei objectu Regum corpora tegebant. Neqve tamen e vulgari satellitio Aristeas fuit. Andreas enim, qvi una cum Aristea Ptolemæi Regis nomine ad Judæos ablegatus fuit, in literis Regis ad Eleazarum Pontificem Judæorum Ἀρχισωματοφύλακα titulo ornatur. Si igitur etiam Aristeas Regis corporis custodiam habuit, qvod Josephus asserit, [78.] ipse qvoqve inter præcipuos Regii corporis custodes numerandus erit. Sane Ptolemæus &

Appendix Aristeas.

(76.) præfat. in Pentateuchum seu epistol. 104. (77.) Tom. IV. Oper. Hieron. p. 6. (78.) libr. 2. contr. Apion. p. 1064.

us & Andream & Aristeam in magno apud se honore constitutos asserit. Hujus autem Aristeæ & historiæ, qvam composuit de LXX. Interpretibus, præter Josephum & Hieronymum etiam Tertullianus, [79.] Eusebius, [80.] Epiphanius, [81.] Syncellus [82.] & alii meminerunt. Prodiit ille Aristeæ liber a Matthia Palmerio latine redditus Basileæ anno 1536. apud Iohannem Bebelium una cum Olympiodori in Ecclesiasten commentario, & Gregorii Neocæsarienſis in eundem Ecclesiasten metaphrasi. Et hæc Palmerii versio etiam micropresbytico seu syntagmati veterum qvorundam Theologorum, qvod Basileæ anno 1550. Henricus Petri in lucem publicam emisit, nec non Bibliothecæ Patrum (83.) inserta legitur. Sichardus autem cum Palmerii versionem minus accuratam deprehenderet, de nova adornanda cogitabat, qvod consilium postea mutavit, cum hunc laborem a Matthia Garbitio præoccupatum intelligeret, cujus versionem Basileæ anno 1561. una cum græco Aristeæ textu Oporinus excudit. Postea etiam Iacobus Middendorpius Aristeam ex græcis manuscriptis & latinis codicibus restituit, & commentario suo illustravit, qvæ editio Coloniæ anno 1578. in lucem prodiit. Atqve ut de Germanicis, Italicis & Gallicis versionibus taceam, etiam in Hebraicum sermonem hanc Aristeæ historiam transtulit R. Azarias de Rubeis, qvi hunc Aristeæ tractatum Hadrath Zekenim seu decorem senum inscripsit, & libro Meor Enajim inclusit. (84.) Num vero ista narratio de 70. Interpretibus vere a Ministro qvodam Ptolemæi Philadelphi, qvi Aristeæ nomen gessit, scripta, an ab impostore qvodam sub Aristeæ nomine conficta fuerit, de eo non inter omnes æqve convenit. Alii enim cum Isaaco Vossio (85.) priorem, alii cum Josepho Scaligero (86.) posteriorem sententiam defendunt. Peculiari tractatu paucis abhinc annis hoc argumentum discussit Humfredus Hody, qvi qvidem librum Aristeæ, qvalis

(79.) Apolog. c. 18. (80.) libr. 3. de præparat. evangel. c. 1. & seqv. (81.) de ponder. & mensur. c. 9. & seqv. (82.) chronogr. p. 273. (83.) edit. Paris. tom. 7. Colon. tom. 1. & Lugdun. tom. 2. (84.) Bartolocc. Bibliothec. Rabbin. tom. 1. p. 437. seqv. (85.) de 70. Interpret. c. 4. (86.) ad Chronic. Euseb. p. 133.

hodie ſupereſt, non diverſum eſſe ab eo, ex qvo Joſephus & Euſebius hiſtoriam de 70. Interpretibus retulerunt, ipſam autem hiſtoriam jam ante Joſephi ætatem ſub Ariſteæ nomine a Judæo qvodam confictam eſſe pluribus argumentis demonſtrare contendit. Noſtrum jam non eſt tantas componere lites. Qvæ in appendice Ioſephi noſtri ſeqvuntur notæ ad epitomen Ariſteæ vel Ariſtæi a Joſepho excerptam debentur Juveni non vulgaris induſtriæ & eruditionis JOHANNI ALBERTO FABRICIO, a qvo etiam novam Apocryphorum editionem propediem expectamus. Notas illas, cum & breves ſint, & eruditæ, perlegere nec moleſtum, nec inutile fuerit. Varias lectiones librorum de bello Judaico & libelli de Maccabæis ex manuſcripto bibliothecæ noſtræ Academicæ Paulinæ collegit Excellentiſſimi Bibliothecarii heu nuper defuncti, ſed tamen in Academia noſtra & Orbe toto literato eruditionis fama immortaliter victuri Filius non degener JOACHIMUS FRIDERICUS FELLERUS, qvas Joſephi lectoribus non ingratas fore arbitramur cum illarum collatio locis nonnullis obſcurioribus lucem afferre poſſit. Imprimis autem in libro de imperio rationis manuſcriptus ille codex integris periodis auctior ab editis multum differre deprehenditur, qvod jam ſupra monuimus & ipſa collatio oſtendit. Ejusdem libelli de Maccabæis verſionem novam a Combefiſio elaboratam propterea addere voluimus, qvia Eraſmi paraphraſis ſupra exhibita a Græco textu nimium diſcrepat. Nusqvam enim in græco textu leguntur nomina fratrum Maccabæorum, qvæ Eraſmus in ſua paraphraſi expreſſit neſcio unde hauſta. Neqve in græco textu Ioſephus hæc de Maccabæis ex ſacris Literis ſe accepiſſe dicit, qvod in latinæ paraphraſeos epilogo legitur, ut plura alia taceamus. Unde & in Eraſmum invehitur Combefiſius, qvod nova ſua pro Ioſephi antiqvis venditaverit, & ſub paraphraſeos ſpecie multa infarſerit a Joſephi verbis aliena, diuqve ſibi in votis fuiſſe dicit, ut eruditus qvispiam &

græcæ

Notæ ad epitomen Ariſteæ.

Variæ Lectiones ex MSC. Lipſ.

Liber de Maccabæis cum verſione & notis Combefiſii.

græce doctus egregiam hanc Josephi lucubrationem Latine redderet, cum Erasmus in sua paraphrasi sui potius ingenii speculationes, qvam Josephi verba expresserit. Dum autem Combefisius ita se gerit, qvasi nemo hunc tractatum ante se ita interpretatus fuerit, ut latina græcis respondeant, ignorasse videtur, qvod in nonnullis Josephi editionibus nempe in editione Basileensi anni 1567. Coloniensi anni 1593. & qvibusdam aliis non Erasmi paraphrasis, sed alia nescio cujus interpretis versio legatur, qvæ ad græcum textum propius accedit. Initium illius versionis jam supra, ubi de Latinis Josephi editionibus actum est, indicavimus. Præterea in editione apocryphorum Basileensi, qvæ ex Officina Brylingeriana anno 1582. prodiit, adhuc alia versio legitur, quæ sic incipit: Studiosissimum sapientiæ sermonẽ declaraturus. Non est igitur qvod Combefisius, & Andillius Gallicus Josephi interpres qverantur, libelli de Maccabæis nullam aliam interpretationem hactenus extitisse, qvam illam Erasmi paraphrasin. Deprompsimus autem novam, qvam in hac Josephi appendice damus, Combefisii versionem cum ejusdem notis & animadversionibus ad hunc tractatum ex novissimo, qvod vocat, bibliothecæ Patrum Græco-Latinorum auctario, qvod anno 1672. Parisiis vulgatum est. In postremam appendicis partem rejecimus fragmentum ex Josephi paræneſi ad Græcos, qvæ inscribitur de causa universi contra Platonem. Tractatum illum περὶ παντὸς integrum habuit & legit Photius, ut in bibliotheca sua testatur, (87.) ubi refert hunc librum in qvibusdam exemplaribus sic inscriptum: περὶ τῆς κ' παντὸς αἰτίας, in aliis περὶ τῆς ϛ' παντὸς ὑσίας. Duos vero libellos fuisse docet, qvibus Autor Platonem secum pugnare docuerit, Alcinoum qvoqve de anima, materia & resurrectione ut absurda & falsa differentem reprehenderit, & Judæorum nationem qvam Græcorum antiqviorem fuisse tradiderit. Dicit autem hunc tractatum ab aliis Josepho, ab aliis Justino Martyri, ab aliis Irenæo adscriptum fu-

Fragmentum ex libro περὶ παντὸς.

 isse

(87.) cod. 48.

isse. Ipse autem in eam sententiam inclinat, qvod hic liber a Cajo Presbytero Romano script⁹ fuerit, cum & in ϖϱογϱαφαῖς marginalibus Codicis sui Caji nomen adscriptum invenerit, & Cajus in Labyrintho suo se libri de universi natura autorem professus fuerit. Josepho qvo minus hunc tractatum tribuere velit, duas imprimis rationes obstare sibi profitetur, unam qvidem, qvod Autor de homine & anima ita differat, ut ejus discursus Hebræorum de natura hominis doctrinæ minus convenire videantur; altera vero, qvod de Christo ὡς ἔγϛα, hoc est juxta Schottum aptissime, seu ut Tanaqvillus Faber (88.) maluit, ad nostrum ferme modum seu proxime ad Christianorum fidem disseruerit, πλήϑην τε ἀνϑϱώπων ἀναφϑεγόμενος, ϰτλῳ ὃν πατρὸς ἄφϱαϛον γέννησιν ἀμέμπτως ἀναγϱάφων, & ipsam Christi appellationem explicans, & ineenarrabilem ejus ex Patre generationem describens, qvod a Josepho Judæo alienum esse res ipsa demonstrat. Non defuerunt tamen, qui adhuc Josepho tractatum illum vindicarent. In his Iohannes Zonaras, (89.) cum Iosephi de Christo testimonium adduxisset, subjungit, eundem Iosephum ἐν τῷ ϖϱὸς ἕλληνας λόγῳ, ὅς ϰϛ Πλάτωνος ἐπιγέγϱαπται ϖεϱὶ τῆς τοῦ παντὸς αἰτίας, seu in oratione ad Græcos, qvæ contra Platonem inscribitur de universi causa Christum ut mundi Iudicem inducere, ejusq; tractatus, ex qvo verba qvædam adducit, etiam Damascenum in suis parallelis meminisse. Et Arnold⁹ Peraxylus Arleni⁹, qvi Iosephi opera Græce primus edidit, non sufficientes rationes a Photio adductas existimat, ob qvas Josepho hoc opus abjudicari debeat, cum Josephus etiam in libris Originum ita de Christo ejusqve operibus & miraculis differat, ut eundem virum vel hominem vix appellare audeat, & tacito suffragio ejus divinitatem veneretur. Qva de re qvid sentiendum sit, superius ostensum fuit. Promittebat autem idem Arlenius, (90.) se propediem istum tractatum cum Studiosis communicaturum. Sed promissa non servavit. David autem Hœschelius cum Photii bibliothecam Græce ederet & notis illustraret, fragmentum hujus tractatus ex Italia a Maximo Margunio ad se missum notis inseruit, cui etsi Josephi titulum præfixerit,

(88.) part. 1. epistol. pag. 141. (89.) libr. 6. annal. c. 4. (90.) præfat. ad oper. Joseph.

rit, non injuria tamen dubitari posse statuit, an Josephum Autorem habeat, cum a Christiano potius homine scriptum videatur (91.) Post Hœschelium, Stephanus le Moyne in variis suis sacris (92.) fragmentum illud iterum vulgavit, non amplius Josephi, sed Hippolyti nomine signatum. Cum enim anno 1551. non procul ab æde Laurentiana extra muros marmorea Hippolyti statua effoderetur, qvæ postea in Vaticanam bibliothecam translata fuit, præter Hippolyti canonem Paschalem in hac statua repertus fuit librorum ab Hippolyto scriptorum catalogus, in qvo & hoc opus observare licet:

ΠΡΟΣ ΕΛΛΗΝΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΠΛΑΤΩΝΑ
Η ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΟΣ,

Qvamobrem non amplius dubitandum censet Monachius, qvin hoc opus, cujus insigne fragmentum supereſt, Hippolyto tribui debeat: Cur autem hoc opus olim a nonnullis Josepho tributum fuerit, duas affert causas. Prima est, qvod Josephus (93.) promiserit, se peculiari opere περὶ ἰδίας θεοῦ acturum; Altera, qvod qvæ in hoc fragmento de statu & loco animarum separatarum referuntur, cum iis conveniant, qvæ Josephus περὶ τοῦ Ἅιδου tradidit. Possit & tertia addi ex styli æqvalitate, qvam Photius observavit. Addimus & qvartam ex Dodwello (94.) qvi hunc περὶ παντὸς tractatum a Cajo (hunc enim Autorem esse putat, non Hippolytum) ex multis Autoribus & qvidem propriis Autorum verbis collectum fuisse putat, qvemadmodum & Macrobius ipsa Gelliii aliorumqve Autorum verba suppressis nominibus describat. Videtur autem ipsi verisimile, Cajum etiam nonnulla ex Josepho in librum istum transcripsisse. Certe Photius indicat autorem illius libri inter alia Judæos Græcis antiquiores demonstrasse. Ea autem quæ de Judaicæ gentis antiqvitate disseruit, commode ex Josephi libris contra Apionem transcribere potuit. Forte etiam ex Josepho hausit, qvæ de mundi opificio breviter disseruit. Nam de hoc etiam argumento Autorem hujus operis tractasse ex Photio discimus. Cum autem ex variis Autoribus hoc opus collectum fuerit, qvorum nomina forte vel ipse Autor, vel librarius qvispiam nonnunqvam in margine notavit, hinc illud opus modo Josepho, modo Justino, modo Irenæo, modo aliis adscriptum fuit. Qvamvis autem Josephus ad calcem suarum antiqvitatum promiserit, se in qvadripartito volumine de sectis Judæorum etiam de Deo ejusqve substantia acturum, opus tamen illud a Josepho non absolutum fuisse Dodwellus suspicatur. Cum enim Epaphroditus anno post editam Josephi ἀρχαιολογίαν proximo, nempe anno Domitiani penultimo, Christi 95. perierit, & Josephus infensissimos e gente sua hostes habuerit, conjicit istos Patroni casum in ipsius qvoqve Josephi perniciem convertisse, adeoqve Josephum Epaphrodito haud diu superstitem fuisse. Cæterum cum fragmentum libri περὶ παντὸς sub Josephi nomine editum olim fuerit, ei in hac appendice operum Josephi locum aliqvem concedere voluimus. Qvod supereſt, benevolum Lectorem rogamus, ut qvalemcunqve hanc Josephi editionem boni consulat, donec vel novi Bertrami, Scaligeri, Cunæi, Petiti, Bigotii, Bosii, Monachii excitentur, vel Clarissimus Bernardus cum Josepho suo in gratiam redeat.

Scripsi Lipsiæ A. C. 1691. ante nundinas vernales.

(91.) not. ad Phot. bibl. p. 923. (92.) pag. 53. tom. 1. (93.) libr. 20. antiqu. c. ul. (94.) diss. 6. ad Irenæum.

ILLUSTRISSIMO

PRINCIPI FRIDERICO V.

COMITI PALATINO AD RHENUM,

ELECTORALIS DIGNITATIS ET PALATINATUS

hæredi, Bavariæ Duci, &c.

DOMINO MEO CLEMENTISSIMO.

FLAVII Josephi Hellenistarum Judæorum cum eruditione, tum eloqventia facile principis historica monumenta prælo meo excusa, Princeps Illustrissime, ad T. C. humiliter adfero. Sicut enim scriptorum est quæ honesta sunt & seculis profutura literis prodere: ita & in immenso aliorum super alios acervatorum librorũ cumulo typographorum interest laudabiles & bonæ frugis scriptores in lucem mittere redivivos, & adversus Zoilos potentium patrocinorum tutelæ committere. multiplex vero mihi causa fuit cur ad T. C. noster confugeret Josephus: namqve primum tota operis πραγματεία de rebus est quæ a Principe cognoscantur dignissimis; ipsa nempe mundani Systematis divina constitutione, humani generis ortu & propagatione, Patriarcharum vita, Mosaica Legislatione, politia Hebraica, monarchiarum, qvæ olim orbem rexerunt, imperio & aliis, qvæ qvatuor millium annorum historiam implent autoris & eo nomine apud Principes gratiosi, qvod non ex infimis literatorum subselliis ad hæc scribenda prodierit terræ filius; sed ex regio Hasmonæorum sangvine oriundus, & primaria sacerdotum inter Judæos familia, cum in adolescentia ad miraculum usqve in literarum studio profecisset, juventutem rebus gerendis & bello, qvod cum Romanis gessere Judæi, internecino exercuit Galilææ præfectus, consilio & manu æqve promptus, ætate vero provectiori otium Romæ nactus ea literis mandavit, qvæ literarum cognitione & usu didicerat, vir cæteroqvin Imperatoribus Vespasiano, Tito, Domitiano ob præclaras animi dotes acceptissimus. Verum accessit & alia causa cur Josephum coram T. C. sisterem, beneficium qvod tuæ C. debeo, ob manuscriptorum tuæ electoralis Bibliothecæ codicum Josephi liberalem usum, quem annuente primario nostræ ætatis Philologo Jano Grutero, Bibliothecæ præfecto, impetravit singulari sua humanitate nobilissimus & eruditissimus JCtus Marquardus Freherus Tuæ C. Consiliarius. Sed qvia in hoc autore excudendo longius processeram cum membranas consecutus sum, & multi assidua interpellatione ut qvam primum Josephum Græce, publici juris iterum facerem efflagitabant, qvod editionis Basiliensis qvæ ante LXVII. annos unica prodiit, nullum exemplar supereset; hortantibus cessi, qvorundam virorum doctorum notas, & varias lectiones ejus qvi manuscripta excussit studio collectas propediem peculiari volumine editurus. Cum itaque T. C. tuorumqve beneficio sim adjutus C. T. patrocinio Josephum historicum Principe non indignum jure meritoqve dedico, demisse rogans ut qvemadmodum Titus Imperat. autorem libros suos μεγαλώνυμος offerentem benigne admisit, probavit, & Bibliothecæ suæ inseri jussit; ita Josephum nostrum clementi vultu T. C. accipiat; & in sua perinsigni Bibliotheca quæ nobis calamo exarata exemplaria suppeditavit, ut emendatior prodiret, locum obtinere patiatur. Ipse interim Deum Opt. Max. a qvo est omnis antistatus in terris, supplex orabo ut det T. C. vitam prolixam, Principatum securum, & qvæcunqve boni Principis vota sunt.

Tuæ Celsitudinis servus addictissimus

PETRUS ROVERIANUS
Typographus.

DE IO-

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Α'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER PRIMUS.

Interprete Rufino Aquilejenſi, ad Græcum collati & emendati per Sigismundum Gelenium.

A PROLOGUS.

Ποιεῖσθαι τὴν Ἰουδαίων πρὸς Ῥωμαίους πόλεμον συχνὴν μὲν ἡγησάμην, ἐ μόνον τῶν καθ' ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲ ὧν ἀκοῇ παρειλήφαμεν, ἢ πόλεων πρὸς πόλεις, ἢ ἐθνῶν ἔθνεσι συμβεβηκότων, οἱ μὲν ἐ τυχόντες τῆς πραγμασίν, ἀλλ' ἀκοῇ συλλέγοντες, μυθεύμασι δὲ ἀσυμφώνα διηγήματα σοφιστικῶς ἀναγράφουσιν. οἱ δὲ παρόντες μὲν ἢ κολακείᾳ τῇ πρὸς Ῥωμαίους, ἢ μίσει τῷ πρὸς Ἰουδαίους καταψευδόμενοι τῶν πραγμάτων, ἀλλοιοῦσι τὴν ἀλήθειαν ἐπὶ μὲν κατηγορίαν, ὅταν ἐγκώμιον τὸ συμβὰν ᾖ, τὴν ἀκρίβειαν τῶν ἔργων ἐ θαμὰ, πρὸς δὲ μίσει ἐπὶ πᾶσι τοῖς Ῥωμαίων ἡμαρτημένοις, ἐλλάδι γλώσσῃ μεταβαλών, ἃ τοῖς ἀνωβαρβάροις τῇ πατρίῳ φωνῇ ἄχρι ἀνέπεμψα πρότερον, ἀφηγήσομαι, ἰώσηπος ματθίου παῖς, ἐξ ἱεροσολύμων, ἱερεύς, αὐτός τε Ῥωμαίοις πολεμήσας τὰ πρῶτα, καὶ τοῖς ὕστερον ὑπ' ἀνάγκης ἐπαναλήσας. ἦν μὲν δὴ ἐμοὶ μέγας καὶ δεινὸς ὁ κίνημα τοῖς, ἐν Ῥωμαίοις μὲν ἐνεστῶτα τὰ οἰκεῖα, Ἰουδαίων τε τὸ νεωτερίζον τότε, πεπαρασμένους ἐπανέξη τοῖς κακοῖς, ἀκμάζον καὶ πρὸς τὴν χεῖρα ἐ ῥᾳθύμως, ὡς δι' ὑπερβολὴν θράσους, τοῖς μὲν, ἐν ἐλπίδι κτήσεως, τοῖς δ' ἐν ἀφαιρέσεως δέος γίνεσθαι τὰ πρὸς τὸ ἀναπολεμεῖν. ἐπειδὴ Ἰουδαῖοι μὲν ἅπαν τὸ κατὰ τὸν Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῖν συνεπαρθήσεσθαι σφίσιν ἠλπισαν, Ῥωμαῖοι δ' οἱ πανταχοῦ παρεκινοῦντο, καὶ τὸ κελτικὸν σὺν ἠρέμα, μετὰ δὲ καὶ πᾶν τὸ θρᾴκιον μετ' ἐρώμης, ἐ πολλὰς μὲν βασιλέων ἀνέπαυε, τὰ γραικῶν δὲ ἦρε μεταβολῆς, ἐλπίδι λημμάτων. ἄτοπον δὲν ἡγησάμην περιδεῶς πλάζομένου ὅπου τηλικούτοις πράγμασι τὰ ἀληθῆ, καὶ παρόντος μὲν, ἐ βαβυλωνίοις, ἀράβων τε τοὺς πρόσω ἄτω, ἐ τὸν ὑπὲρ Εὐφράτην ὁμόφυλον ἡμῶν, ἀδιαβήτους τὰ γωνὰς διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιμελείας ἀκριβῶς, ἔδην τὰ ἤρξατο, καὶ δι' ὅσων ἐχώρησε παθῶν ὁ πόλεμος, καὶ ὅπως κατέστρεψεν, ἀγνοεῖν δὲ ἕλληνας ταῦτα καὶ Ῥωμαίων τοὺς μὴ ἐπιστρατευσαμένους, ἐντυγχάνοντας ἢ κολακείαις, ἢ πλάσμασι. καί τινα ἰσχνῶς αὐτοὺς ἐπιγράφειν πολιτῶν ἐν αἷς πρὸς

QVoniam bellum, qvod cum populo Romano geſſere Judæi, omnium maximum, qvæ noſtra ætas vidit, qvæqve auditu percepimus, civitates cum civitatibus gentesve commiſiſſe cum gentibus: qvidam, non qvod rebus interfuerint; ſed vana & incongrua narrantium ſermones auribus colligentes, oratorum more perſcribunt: qvi vero præſto fuerunt, aut Romanorum obſeqvio, aut odio Judæorum contra fidem rerum falſa confirmant: ſcriptis autem eorum partim accuſatio, partim laudatio continetur: nusqvam vero exacta fides reperitur hiſtoriæ: idcirco ſtatui, qvæ retro barbaris antea miſi, patria lingva digeſta, Græce nunc his, qvi Romano Imperio reguntur, exponere, ego Joſephus Matathiæ filius Hebræus genere, ſacerdos ex Hieroſolymis: qvi & initio cum Romanis confiixi, poſteaq; geſtis, qvia neceſſitas exegit, interfui. Nam cum hoc, ut dixi, bellum graviſſimum exortum eſt, Romanorum qvidem populum domeſticus motus habebat: Judæorum autem, qvi ætate validi, & ingenio turbulenti erant, manu ſimul ac pecunia vigentes adeo temporibus inſolenter abuſi ſunt, ut protumultus magnitudine, hos poſſidendarum ſpes, illos amittendarum partium Orientis metus invaderet. Qvoniam Judæi qvidem cunctos etiam, qvi trans Euphratem eſſent, gentiles ſuos, ſecum rebellaturos eſſe crediderant. Romanos autem & finitimi Galli irritabant: nec Germani qvieſcebant: diſſenſionumqve plena erant omnia poſt Neronem: & multi qvidem temporum occaſione Imperium affectabant: lucri autem cupidine exercitus rerum novandarum cupidi erant. Itaq; indignum eſſe duxi, errantem in tantis rebus diſſimulari veritatem: & Parthos quidem, ac Babylonios, Arabumq; remoti ſſimos & ultra Euphratem gentis noſtræ incolas, itemq; Adiabenos, mea diligentia vere cognoſcere, unde cœpiſſet bellum, quantisq; cladibus conſtitiſſet, qvove modo deſiiſſet: Græcos vero & Romanorum aliqui, qui militiam ſecuti non eſſent, figmentis ſive adulationibus captos, iſta neſcire. Atqvi hiſtorias audent eas inſcribere, qui præter hoc (ut mihi quidem videtur) qvod

nihil sani referunt, etiam de proposito decidunt. Nam dum Romanos volunt magnos ostendere, Judæorum res extenuant, & in humilitatem dejiciunt. Non autem intelligo, qvonam pacto magni esse videantur, qvi parva superaverint. Et neqve longi temporis eos pudet, qvo bellum tractum est: neqve multitudinis Romanorum, qvam in ea militia labor exercuit: neqve ducum magnitudinis: qvorum profecto gloria minuitur, si cum multum pro Hierosolymis desudaverint, rebus per eos prospere gestis aliqvid derogetur. Nec tamen ego contentione Romanas res extollentium, gentiles meos amplificare decrevi: sed facta qvidem utrorumqve sine ullo mendacio prosequar: dicta vero de factis reponam, dolori atqve affectioni meæ in defiendis patriæ cladibus indulgens. Nam qvod domesticis dissensionibus est eversa, & in templum sacrosanctum invictas Romanorum manus atqve ignem Judæorum tyranni traxere, testis est, qvi eam vastavit, ipse Cæsar Titus: per omne bellum miseratus qvidem populum, quod a seditiosis custodiretur: sæpe autem consulto differri passus civitatis excidium, protracto obsidionis spatio, dummodo belli pœniteret autores. Quod si quis me adversus tyrannos eorumqve latrocinium accusatorie loqvi putet, vel patriæ miseriis ingementum calumniari præter legem historiæ, dolori veniam tribuat. Ex omnibus enim, qvæ Romano Imperio parent, solam nostram civitatem contigit ad summum felicitatis fastigium evadere, eandemqve in extremum miseriæ dejici. Denique omnium post condita sæcula res adversas, si cum Judæorum calamitatibus conferantur, superatum iri non ambigo. Et horum autor nullus externus est: unde nec fieri potest, ut a qvestibus temperetur. Siquis autem durior misericordiæ sit judex, res quidem tribuat historiæ, lamenta vero scriptori: qvanquam merito Græcorum disertos increpaverim, qui tantis rebus sua memoriæ gestis, quarum comparatione præterita olim bella exigua redduntur, judices resident aliorum facundiæ detrahentes: qvorum & si doctrinam superant, proposito vincuntur. Ipsi vero Assyriorum & Medorum gesta perscribunt, veluti minus recte a scriptoribus antiquis fuerint exposita: cum in scribendo tantum eorum viribus cedant, quantum sententiæ. Erat enim unicuiqve studium, quæ vidisset facta, conscribere: quoniam & interfuisset rebus gestis, & efficaciter quod promittebat, impleret: mentiriqve apud scientes, inhonestum esse videretur. Enimvero nova quidem neqve ante cognita memoriæ tradere, suiqve temporis res commendare posteris, laude ac testimonio dignum est. Industrius autem habetur, non qui alienam dispositionem atqve ordinem transfert, sed qui nova dicendo etiam corpus proprium conficit historiæ. Sed ego qvidem sumptu ac labore maximo, qui cum sim alienigena, Græcis simul & Romanis gestarum rerum memoriam repono. Ipsis autem indigenis, ad quæstum quidem ac lites, ora patent, lingvæque solutæ sunt, ad historiam vero, in qua verum dicendum est, summaqve ope negotia colligenda sunt, obmutescunt:

πῶς μηδὲν ὑγιὲς δηλοῦν, καὶ δι' ὃ σκοπὸς δοκῆσιν ἐμοὶ γε διαμαρτάνειν. Βούλονται γὰρ μεγάλας μὲν τὰς ῥωμαίων ἀποδεικνύναι, καταβάλλοντι δ' αὖ τὰ ἰουδαίων, καὶ ταπεινοῦσιν, οὐχ ὁρῶσι δ' πῶς ἂν εἶναι μεγάλοι δόξειεν, οἱ μικρὰς νενικηκότες. καὶ ὅτι τὸ μῆκος αἰδοῦμαι τοῦ πολέμου, ὅτι τὸ πλῆθος τῶν καμόντων ῥωμαίων στρατιᾶς, ὅτι τὸ μέγεθος τῶν στρατηγῶν, οἳ πολλὰ πρὸ τοῖς ἱεροσολύμοις ἱδρώσαντες, οὐμικρὰ ταπεινωθέντες κατορθώματα αὐτοῖς ἀδοξοῦσιν. ἃ μὲν ἐγὼ τοῖς ἐπαίρουσι τὰ ῥωμαίων ἀνθιλονεικῶν, αὔξειν τὰ τῶν ὁμοφύλων δίεγνων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἔργα μετ' ἀκριβείας, ἑκατέρων διέξειμι, τοὺς δ' ὅπη τοῖς πράγμασι λόγους ἀναπλήσω τῇ ἀληθείᾳ, καὶ τοῖς ἐμαυτοῦ πάθεσι διδοὺς ἐπιφορὰς τὸ τοῦ μετρίου συμφοράς. ὅπου γὰρ αὐτὸν ἔσασις οἰκεῖα καθεῖλε, καὶ τοὺς ῥωμαίων χεῖρας ἀκούσους, καὶ τὸ πῦρ, ὅπη τὸ ἄγιον ναὸν ἔλκυσαν οἱ ἰουδαίων τύραννοι, μάρτυς αὐτὸς ὑπερθέσεως πᾶσι καίσαρ ἐν παντὶ τῷ πολέμῳ, τὸ μὲν δῆμον ἐλεήσας ἐπὶ τοῦ στάσιας ὧν φρυάγμασιν, πολλάκις ἢ ἐκὼν τὸ ἅλωσιν τῆς πόλεως ὑπερτιθέμενον, διδοὺς τῇ πολυορκίᾳ χρόνον, εἰς μετάνοιαν τῶν αἰτίων. εἰ δέ τις ἐστὶν ὃς τοὺς τυράννους, ἢ τὸ ληστρικὸν αὐτῶν κατηγορεῖν λέγοιμι, ἢ τοῖς ἀτυχήμασι τοῦ πατρίδος ὀδυσάμενος συνθρηνῶν, ἐκδότων ᾠδὴν τοῦ ἱστορίας νόμον συγγράμματι τῷ πάθει. πολὺ γὰρ δὴ τὸ ἐπὶ ῥωμαίοις πᾶσιν, τῶν ἡμετέρων, ὅπη πλεῖστον τὸ εὐδαιμονίας συνέβη προελθεῖν, καὶ πρὸς ἑκάτερον συμφορῶν αὖθις καθαπτεῖν. τὰ γοῦν πάντων ἀπ' αἰῶνος ἀτυχήματα, πρὸς τὰ ἰουδαίων, ἡδέως μὲν δεικνῦσι καὶ σύγκρισιν, καὶ τούτων αὖτις, ἥδιστ' ἀλλόφυλον, ὡς τε ἀμήχανον λοιδορίων ὕπικρατεῖν. εἰ δέ τις οἴκτου σκληρότερον εἴη δικαστής, τὰ μὲν πράγματα τῇ ἱστορίᾳ προσκρινέτω, τοὺς δ' ὀλοφύρσεις, τῷ γράφοντι. καὶ τάχα ἐπιμήσαιτο ἂν αὐτὸς δικαίως τοῖς ἑλλήνων λογίοις, οἳ τὰ μικρότατα κατ' αὐτοὺς πραγμάτων μεγεθυμένων, ἀλλ' σύγκρισιν ἐλαχίστου ἀποδεικνύουσι τοὺς πολέμους, τούτων μὲν καθάπαξ κρατοῦντας τῶν φιλοτιμοτέρους ἐπηρεάζοντες, ὧν εἰ καὶ τὸν λόγῳ παλαισάντων ἔσθ', λείπονται τῇ προαιρέσει. αὐτοὶ δὲ τὰ ἀσυρίων, ἢ τὰ μήδων συγγράφουσιν, ὥσπερ ἦτον καλῶς ἐστὶ τοῦ ἀρχαίων συγγραφέων ἀκηκοέναι μόνον. καὶ τὰ ποσὸν τῆς ἐκείνων ἡγεμονίας δυνάμεως ἐν τῇ γραφῇ, ὅσον καὶ τοῖς γνώμης. τὰ γὰρ καθ' αὑτοὺς ἕκαστα ἐν ἑκάστοις γράφειν, ὥσπερ καὶ τὸ ὠφελεῖν τυχεῖν τοῖς πράγμασιν, ἐπιστῆσαι τὸ ἀπαγγελίαν ἐναργῆ, καὶ τὸ ψεύδεσθαι παρ' εἰδόσιν, αἰσχρὸν ἐστὶν. πρέμοι μὲν μνήμην τὰ περίσοφα ἐνθένδε διδόναι, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν χρόνον τοῖς μετ' αὐτὸν σαφῆ ποιῆσαι, ἔπαινόν τε καὶ μαρτυρίας ἄξιον. φιλόπονον δ', οὐχ ὁ μεταποιῶν οἰκονομίαν καὶ τάξιν ἀλλοτρίαν, ἀλλ' ὁμοῦ τε καινὰ λέγων, καὶ πᾶσι τοῖς ἱστορίοις κατασκευάζων ἴδιον. κἀγὼ μὲν ἀναλώματι καὶ πόνοις μεγίστοις ἀλλόφυλος ὤν, ἕλλησί τε καὶ βαρβάροις τὰ μνήμια τῶν κατορθωμάτων ἀναπλήσω, τοῖς δὲ γνησίοις, πρὸς μὲν τὰ λήμματα, καὶ τὰς δίκας, κεχλευένη εὐθέως τὸ στόμα, καὶ ἡ γλῶσσα λέλυται, πρὸς δὲ τὴν ἱστορίαν ἐνθα χρὴ πάλληθῆ λέγειν, καὶ μετὰ πολλοῦ πόνου τὰ πράγματα συλλέγειν, πρίμωται παρέν-

παρέντες τοῖς ἀδυνατωτέροις, καὶ μὴ γινώσκουσι τὰς πράξεις τῶν ἡμετέρων γράφειν. τιμᾶσθαι δὲ παρ' ἡμῖν τὸν ἱστορίας ἀληθεῖς, ἐπεὶ παρ' ἕλλησιν ἀμελεῖται. ἀσχαλολογεῖν μὲν δὴ τὰ ἰουδαίων, τίνες τε ὄντες, καὶ ὅπως ἀπανέστησαν αἰγυπτίων, χώραν τε ὅσην ἐπῆλθον ἀλώμενοι, καὶ πόσα ἔθνη κατέλαβον, καὶ πῶς μεταναστῆσαι, νυνὶ ἄκαιρον ᾠήθην εἶναι, καὶ ἄλλως φθονερὸν, ἐπειδὴ καὶ ἰουδαίων πολλοὶ πρὸ ἐμοῦ, τά τ' ἀρχαῖα συνετάξαντο μὴ ἀκριβείας, καί τινες ἑλλήνων σκεῦνα τῇ πατρίᾳ φωνῇ μεταβάλλοντες, ἀπολυτὸς ἀληθείας διήμαρτον. ὅπερ ἥ τε τούτων συγγραφεῖς ἐπαύσαντο, καὶ οἱ ἡμέτεροι προφῆται, ἐκεῖθεν τὴν ἀρχὴν ποιησάμενοι τῆς συντάξεως. τούτων ἥ τε μὴ κατ' ἐμαυτὸν πολέμων διεξοδικώτερον, καὶ μετ' ἐκεῖνα ἂν ἐξεργασίας δικαίως, δίειμι. τὰ δ' ἀρχαιότερα τῆς ἐμῆς ἡλικίας ἐπιδραμοῦμαι συντόμως. ὡς ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς ἑλὼν καὶ κρατήσας ἱεροσόλυμα, καὶ καταρχὼν ἔτεσι τρισὶ, καὶ μησὶν ἕξ, ὑπὸ τῶν ἀσαμωναίου παίδων ἐκβάλλεται τῆς χώρας. ἔπειθ' ὡς οἱ τούτων ἔγγονοι φθορᾷ τὴν βασιλείαν διαστασιάσαντες, εἵλκυσαν εἰς τὰ πράγματα ῥωμαίους, καὶ πομπήϊον. καὶ ὡς ἡρῴδης ὁ ἀντιπάτρου καταλύσας τὴν δυναστείαν αὐτῶν, ἐπαγαγὼν σόσιον. ὅπως τὸ ἔθνος, μετὰ τὴν ἡρῴδου τελευτὴν κατεστασίασαν, αὐγούστου μὲν ῥωμαίων ἡγεμονεύοντος, κωπωνίου δ' ἀρχοντος τῆς χώρας ἔτι. καὶ ὡς ἔτει δωδεκάτῳ τοῦ νέρωνος ἀρχῆς ὁ πόλεμος ἀνερράγη, τά τε συμβάντα κατὰ κέστιον, ὅσοι τε ὧδε τὰς πρώτας ὁρμὰς ἐπῆλθον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς ἔθνεσι.

Ὅπως τε τὰς φθοίσεις ἔτει χίσαντι, καὶ ὡς νέρων ἐπὶ τῇ κεστίου πλάσμασι δείσας φθορᾷ τὸν ὅλων, βεσπασιανὸν ἐφίησι τῷ πολέμῳ. καὶ ὡς ἔτος μὲν ἔπεσεν πρὸ τῶν παίδων εἰς τὴν ἰουδαίων χώραν ἐνέβαλεν, ὅσῃ τε χρώμενος ῥωμαίων στρατιᾷ, καὶ ὅσοι σύμμαχοι ἐκόπησαν εἰς ὅλην τὴν γαλιλαίαν. ὡς τε πόλεων αὐτοῖς, ἃς μὲν ἱλοχερῶς καὶ κρατήσας, ἃς δ' δι' ὁμολογίας ἔλαβεν, ἔνθα δὴ καὶ τὰ φθορᾷ τῶν ῥωμαίων εὐταξίας ἐν πολέμοις, καὶ τὰ σκηνὴν τῶν πραγμάτων, τῆς τε γαλιλαίας ἑκατέρας τὰ διαστήματα, καὶ τὴν φύσιν, καὶ τὰς τῶν ἰουδαίων ὅρους, ἔπι τε τῆς χώρας τὴν ἰδιότητα, λίμνας τε καὶ πηγὰς τὰς ἐν αὐτῇ, καὶ τὰ φθορᾷ ἑκάστου πόλιν τῶν ἁλισκομένων πάθη, μετ' ἀκριβείας ὡς εἶδον ἢ ἔπαθον, δίειμι. ὧδε γὰρ τῶν ἐμαυτοῦ τὰ συμφορῶν ὑποκρύψομαι, μέλλων γε πρὸς εἰδότας ἐρεῖν.

Ἐπεὶ δ' ὡς ἤδη καμνόντων ἰουδαίοις τὰ πράγματα, θνήσκει μὲν νέρων, βεσπασιανὸς δὲ ἐπὶ ἱεροσολύμων ὥρμηκε μὲν ὑπὸ τῆς ἡγεμονίας ἀνῃρέθη. τά τε χρώμενα φθορᾷ ταύτης αὖτω σημεῖα, καὶ τὰς ἐπὶ ῥώμης καταβάσεις, καὶ ὡς αὐτὸς ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἄκων αὐτοκράτωρ ἀποδείκνυται. καὶ ὡς τότε ὑποχωρήσαντος ἐπὶ διοικήσει τῶν ὅλων εἰς τὴν ἀλεξανδρείαν, ἐστασιάσθη τὰ ἰουδαίων, ὅπως τε ἐπανέστησαν αὐτοῖς οἱ τύραννοι, καὶ τὰς τούτων πρὸς ἀλλήλους διαφοράς. καὶ ὡς ἄρας ἀπὸ τῆς αἰγύπτου πάλιν, δεύτερον εἰς τὴν χώραν ἐνέβαλεν. ὅπως τε τὰς δυνάμεις, καὶ ὅπου συνήγαγε, καὶ πόσαις καὶ ὅπως ἐκ τῆς στάσεως ἡ πόλις διεκειτο παρόντος αὐτοῦ, προσβολάς τε ὅσας ἐποιήσατο, καὶ πόσα χώματα, πελέβολούς τε τῶν τειχῶν, καὶ τὰ

A conceſſa infirmioribus neqve ſcientibus licentia ſcribendi res a principibus geſtas. Honoratur itaqve apud nos hiſtoriæ veritas, quæ a Græcis negligitur. Ab origine quidem Judæos repetere, qui fuerint, quove pacto ab Ægyptiis diſceſſerint, qvasqve regiones errando peragraverint, & qvas vel quoties incoluerint, & qvemadmodum inde migraverint, neqve hujus eſſe temporis, & præterea ſupervacaneum exiſtimavi: qvoniam multi ante me Judæorum de majoribus hujus gentis veriſſima compoſuerunt: & nonnulli Græcorum, quæ illi ſcripſerant, patria voce proſecuti non multum a veritate deviarunt: ex eo autem hiſtoriæ principium ſumam, quo ſcriptores eorum & prophetæ noſtri deſierunt. Et bellum quidem meis temporibus geſtum, latius quaque potuero diligentia referam: quæ vero ætate mea ſunt antiquiora, ſummatim breviterqve percurram. Quomodo Antiochus cognomento Epiphanes, devicta penitus Hieroſolyma, cum triennium ſexqve menſes eam tenuiſſet, ab Aſamoniæ filiis expulſus eſt. Deinde quod eorum poſteri de regno diſſentientes, ad res ſuas occupandas populum Romanum Pompejumqve traxerunt: quomodoqve Herodes Antipatri filius eorum potentiæ finem fecerit, auxilio Soſii. Tum, quomodo Herode mortuo, plebis in eos orta ſeditio eſt, Auguſto quidem imperante Romanis, Quintilio autem Varo provinciam obtinente. Quodqve bellum anno duodecimo imperii Neronis eruperit: quamque multa per Ceſtium acciderint: quantaqve ad primos impetus armis Judæi pervaſerint: quoque modo accolas permunierint: & quod Nero propter acceptas Ceſtii ductu clades ſummæ rei metuens, Veſpaſianum bello præpoſuerit: & quod is cum maximo filiorum Judæam intraverit, qvantumqve Romanorum exercitum ducens: quantaqve manus auxiliorum per omnem cæſa fuerit Galilæam: & quod ejus civitatum quasdam viceperit, alias deditione. Ubi etiam Romanorum in bello diſciplinam curamqve rerum, & utriusqve Galilææ ſpatia, & naturam finesqve Judææ, necnon & peculiarem terræ qualitatem, lacusqve & fontes, captarumqve civitatum mala, cum fide ſicut vidi, aut pertuli, expediam. Nec etiam miſerias meas celaverim, cum ſcientibus eas relaturus ſim. Deinde, quod jam feſſis rebus Judæorum, Nero quidem mortem obierit: Veſpaſianus autem in Hieroſolymam properans, imperii cauſa retractus ſit: quæqve ſigna de hoc ei contigerint, Romæqve mutationes: & quod invitus a militibus, Imperator declaratus ſit: & quod eo diſponendæ reipublicæ gratia in Ægyptum digreſſo, Judæorum ſtatus ſeditionibus agitatus ſit: quoque modo tyrannis ſuccubuerint, eorumqve inter ſe diſcordias moverint. Et quod ex Ægypto Titus reverſus, bis Judæorum fines ingreſſus ſit: quoque modo exercitum, & quo in loco congregaverit: vel qualiter, & quoties civitatem affecerit ipſo præſente ſeditio. Aggreſſus quoque numeroſos & quantos erexerit aggeres: triumqve murorum ambitum & magnitudinem, ſive

menſuram, & munitionem civitatis: & fani templique diſpoſitionem: ad hæc aræ ſpatium, menſuramque veriſſime dicam: feſtorum quoque dierum mores aliquos, ſeptemque luſtrationes, & munia ſacerdotum. Itemque pontificis veſtes, ſanctaque templi cujusmodi fuerint, ſine aliqua diſſimulatione, vel adjectione memorabo. Narrabo deinde tyrannorum in ſuos gentiles crudelitatem, Romanorumque in alienigenas humanitatem: quotiesque Titus, civitatem ſimul ac templum ſervare cupiens, ad concordiæ fœdera diſſidentes provocavit. Diſſeram vero populi vulnera, & calamitates: quamque multa mala nunc bello, nunc ſeditionibus, nunc fame perpeſſi, poſtea capti ſint. Nec vero, aut perfugarum clades, aut captivorum ſupplicia prætermittam: vel quemadmodum templum invito Cæſare conflagraverit. quamque multæ opes ſacræ flamma raptæ ſint: ac totius, quæ reliqua erat, civitatis excidium: & quæ præceſſerant portenta, atque prodigia, vel tyrannorum captivitatem, vel qui ſervitio abducti ſunt, multitudinem: aut cui quisque fortunæ ſit diſtributus: & quod Romani quidem belli reliquias perſecuti ſunt, devictorumque munimina funditus eruerunt: Titus vero peragrata regione cuncta reſtituit. ejusdemque reditum in Italiam, ac triumphum. Hæc omnia ſeptem libris comprehenſa, adnixus ne vituperationem a rerum ſcientibus & qui bello interfuerunt ſuſtineam, ſtudioſis veritatis magis quam voluptatis perſcripſi. Narrandi autem initium faciam hoc ordine, quo capitula ſunt digeſta.

μέτρα τούτων, τήν τε τῆς πόλεως ἀχυρότητα, καὶ τὸ ἱερόν, καὶ τὸν ναὸν τὸν Δαβθησιν. ἐπὶ δὲ καὶ τούτων καὶ τὸν βωμὸν τὰ μέτρα, πάντα μετ' ἀκριβείας. εἶτα τὰ τῶν ἑορτῶν ἔνια, καὶ τὰς ἐπὶ ἀγνείας, καὶ τὰς τῶν ἱερέων λειτουργίας. ἐπὶ δὲ τὰς ἐσθῆτας τῶν ἱερέων, καὶ δὴ τὰ τοῦ ἀρχιερέως, καὶ οἷον τὸν δὲ καὶ ναὸν τὸ ἄδυτον, ἀδὲν ὅτι ἀπόκρυφον ὁμολογῶ, ὅπερ ἐφορᾶσθαι τοῖς πεφωραμένοις. ἔπειτα διέξειμι τὰ τῶν τυράννων εἰς τοὺς ὁμοφύλους ὠμότητα, καὶ τὰ τῶν ῥωμαίων φιλανθρωπίαν εἰς τοὺς ἀλλοφύλους. ὁσάκις τε πάλιν σώσαι τὰ πόλιν, καὶ τὸν ναὸν ἀπόνοιῶν, ὅτε δεξιὰς τοὺς ἐμπαλιν τοὺς συγκαλέσαντος Δαβθησιν τὰ πάθη δῆμε, καὶ τὰς συμφοράς, ὅσα τε ὑπὸ τοῦ πολέμου, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ στάσεως, καὶ ὅσα ὑπὸ τοῦ λιμοῦ κακωθέντας ἐάλωσαν. σιωπήσω δὲ τοὺς τῶν αὐτομόλων ἀπολλυμένους, οὐδὲ τοὺς τῶν αἰχμαλώτων κολάσεις, ὅπως τε ὁ ναὸς ἄκοντος ἐνεπρήσθη καίσαρος, καὶ ὅσα τὰ ἱερῶν κειμηλίων ἐκ τοῦ πυρὸς ἥρπαγη, τήν τε τῆς ὅλης πόλεως ἅλωσιν, καὶ τὰ τῶν παλαιῶν σημεῖα, καὶ τέρατα, καὶ τὰ τῶν αἰχμαλωσίαν τῶν τυράννων, τῶν τε ἀνδραποδισθέντων τὸ πλῆθος, καὶ εἰς οὓς ἕκαστοι τύχοι διενεμήθησαν. καὶ ὡς ῥωμαῖοι μὲν ἐπεξῆλθον τοῖς λειψάνοις τοῦ πολέμου, καὶ τὰ ἐρύματα τῶν χωρίων καθεῖλον. πάντων δὲ πάσων ἐπελθὼν τὴν χώραν κατεσήσατο, τήν τε ἐπανοδον ποιεῖται τὴν εἰς ἰταλίαν, καὶ τὸν θρίαμβον. ταῦτα πάντα βιβλίοις ἑπτὰ περιλαβὼν ἐν ἑπτὰ βιβλίοις, καὶ μηδεμίαν τοῖς ἀπίστοις τὰ πράγματα, καὶ ὠδὰ τὸν πολέμου καταλιπὼν, ἢ μέμψεως ἀφορμὴν, ἢ κατηγορίας τοῖς γε τὴν ἀλήθειαν ἀσπαζομένοις, ἀλλὰ μὴ πρὸς ἡδονὴν, ἀνέγραψα. πειράσομαι δὲ ταύτης τῆς ἐξηγήσεως ἄρχειν, ἐκ τῶν κεφαλαίων ἐπιποιήσομαι.

CAP. I.

ΚΕΦ. α.

De vaſtatione Hieroſolymæ ab Antiocho. *Ant. lib. 12. cap. 6.*

CUm potentes Judæorum inter ſe diſſiderent eo tempore, quo de tota Syria cum Ptolemæo Sexto Antiochus, qui Epiphanes dictus eſt, ambigebat (erat autem illis contentio de potentia, quod honoratus quisque graviter ferret ſimilibus ſubjugari) Onias quidam e pontificibus poſtquam prævaluit, Tobiæ filios expulit civitate. Illi autem ſupplices ad Antiochum confugerunt, petentes ut ipſis ducibus in Judæam irrumperet. Idque regi perſvaſum eſt, jampridem ſic animato. Quare cum magnis militū copiis egreſſus & civitatem fortiter expugnatam capit, & maximam eorum multitudinem, quibus Ptolemæus carior erat, interfecit. Dataq; paſſim militibus prædandi licentia, ipſe & templum ſpoliavit, & quotidianæ religionis aſſiduitatem per annos tres, ſexq; menſes inhibuit. Pontifex autem Onias effugit ad Ptolemæum: acceptoq; ab eo in Heliopolitana præfectura ſolo, ibi oppidum condidit Hieroſolymis ſimile, templumq; ædificavit: de quibus iterum opportune referemus. Veruntamen Antiocho neqve præter ſpem devicta civitas, neqve populatio, neqve tantæ cædes ſatis fuere: ſed intemperantia vitiorum, eorumqve memoria quæ in obſidione pertulerat, Judæos cogere cœpit: ut abrogato more patrio, nec infantes ſuos circumciderent, porcosqve

Ant. lib. 13. cap. 4.

Ant. lib. 12. cap. 7.

Σταστως τῶν δυναστῶν ἰουδαίων ἐμπιπτούσης, καθ' ὃν καιρὸν ἀντίοχος ὁ κληθεὶς ἐπιφανὴς, διαφέρετο πρὸς ὅλης συρίας πρὸς πτολεμαῖον τὸν ἔκτον, ἡ φιλοτιμία δ' ἦν αὐτοῖς περὶ δυνάσειας, ἐπάσχε τ' ἐν ἀξιώματι μὴ φέρον τὸ τοῖς ὁμοίοις ὑποτεταχθαι, ὀνίας μὲν εἷς τ' ἀρχιερέων ἐπικρατήσας, ἐξέβαλε τοὺς τοῦ πόλεως τοὺς υἱοὺς τοβία. οἱ δὲ καταφυγόντες πρὸς ἀντίοχον, ἱκέτευσαν αὐτὸν ἡγεμόσι χρῆσθαι, ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐμβαλεῖν. πείθεται δὲ ὁ βασιλεὺς ὡρμημένῳ πάλαι, καὶ μὴ πλείσης δυνάμεως αὐτῷ ὁρμήσας, τῶν τε πόλιν αἱρεῖ παρακρατῶ, καὶ πολύ τι πλῆθος τῶν πολεμίων προσεχόντων ἀνῄλε. πρός τε ἁρπαγὴν ἀνέδην ἐπαφεὶς τοῖς στρατιώταις, αὐτός τε καὶ τὸν ναὸν ἐσύλησε, καὶ τὸν ἐνδελεχισμὸν τὸν καθ' ἡμέραν ἐναγισμῶν ἐπαυσεν ἐπ' ἔτη τρία, καὶ μῆνας ἓξ. ὁ δὲ ἀρχιερεὺς ὀνίας πρὸς πτολεμαῖον ἀφυγών, καὶ παρ' αὐτοῦ λαβὼν τόπον ἐν τῷ ἡλιοπολίτῃ νομῷ, πολίχνιόν τε τοῖς ἱεροσολύμοις ἀπεικασμένον, καὶ ναὸν ἔκτισεν ὅμοιον, περὶ ὧν αὖθις κατὰ χώραν δηλώσομεν. ἀντίοχῳ γὰρ μὲν, οὔτε τὸ παρ' ἐλπίδα κρατῆσαι τῆς πόλεως, οὔθ' αἱ ἁρπαγαὶ, καὶ ὁ πρόσθεν φόνος ἤρκεσεν. ἀλλὰ τῇ ἀκρασίας παθῶν, καὶ κατὰ μνήμην ὧν περὶ τὴν πολιορκίαν ἔπαθεν, ἠνάγκαζεν ἰουδαίους καταλύσαντας τὰ πάτρια, βρέφη τε αἰτῶν φυλάττειν ἀπερίτμητα, καὶ ὗς ἀπο-

πηνίνων τοῦ βωμοῦ. πρὸς ἃ πάντες μὲν ἠπείθουν, ἐσφάττοντο δ' οἱ δοκιμώτατοι. καὶ βακχίδης ὁ παμφθὲις ὑπ' ἀντιόχου ἀρχιερεὺς τῇ φυσικῇ πρὸς λαβὼν ὠμότητι τὰ ἀσεβῆ θράση θρησκείας ἀδεμίαν παρέλιπεν ὑπερβολήν, καὶ κατ' ἄνδρα τὰς ἀζωλογίας αἰκιζόμενος, καὶ κοινῇ καθ' ἡμέραν ἐνδεικνύμενος· ἕως ἀλώσεως τῇ πόλει μέχρι πρὸς ὑπερβολὴν τῶν ἀδικημάτων τὰς παθούσας εἰς ἀμυνῆς τόλμαν ἠρέθισε. ματθίας γοῦν υἱὸς ἀσαμωναίου τῶν ἱερέων ἦς, ἀπὸ κώμης μωδεεὶν ὄνομα, σωματοφύλακας μὲν χειρὸς οἰκείας, πέντε γὰρ υἱοὺς ἦσαν αὐτῷ, κρύπτειν ἀναιρεῖ τὸν βακχίδην. καὶ ὡς ἔδεισεν μὴ θείους τὸν πλῆθος τῶν φευγόντων, εἰς τὰ ὄρη καταφύγῃ πρόσω μόνων ἢ ἀπὸ δήμου πολλῶν αὐτῷ, ἀναθαρρήσας, κατέστη, καὶ συμβολῶν μάχῃ, νικᾷ τοὺς ἀντιόχου στρατηγούς, καὶ τῆς ἰουδαίας ἐξελαύνει. παρελθὼν δ' ἀπὸ τῆς εὐπραγίας εἰς θράσος, καὶ διὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τῶν ἀλλοφύλων ἀρχὰς τῶν σφετέρων ἐκόντων, πλοῦτόν τε ἰδὼν τῶν πεσόντων τῶν παίδων καταλειπόντων τὴν οἰκίαν· ὁ δ', οὐδενὸς ἠρεμήσαν ἀντιόχου ὑπολαμβάνει, τοὺς τ' ἀπὸ χωρίους σωτηρίους θράσει, καὶ πρὸς ξώμαχους πρῶτον ἐπῆρε φιλίαν, εἶτ' ἀπὸ φανῆ πάλιν εἰς τὴν χώραν ἐκβαλόντα, μὴ καρτερᾶς τοῦ πλήθους ἀνέσχεν. ἀπὸ δ' ἡμέρᾳ δ' κατορθώματος, ὥρμησεν ἀπὸ τὴν ἐν τῇ πόλει φρουράν, ὅπως δὲ σκηνήσῃ, καὶ ἐκβαλὼν ἀπὸ τῆς ἄνω πόλεως, σωσθῆναι τοὺς φαλίσκους εἰς τὸν κάτω. ὃ τοῦ δ' ἄστεως τὸ μέρος, ἄκρα κέκληται. κυκλεύσας δ' ὅλην, πύργους τε χώρου σκάψας πάντα, καὶ θεῖναι χύσιν, καὶ τὰ πρὸς τὰς λοιμώξεις σκεύη καινὰ καταστάσας, εἰς τὸν ναὸν εἰσήνεγκεν, ὡς τ' ἀπορρήτων μεμιασμένων, βωμόν τε ἀνῳκοδόμησεν ἕτερον, καὶ τ' ἐναγισμῶν ἦρξατο. λαμβάνουσι δ' ἄρτι τὸ ἱερὸν κατάσχημα τῆς πόλεως τελοῦσι μὲν ἀντίοχος. κληρονόμος δ' τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ τῆς πρὸς ἰουδαίους ἀπεχθείας, ὁ υἱὸς ἀντίοχος γίνεται. συναγαγὼν οὖν πρὸς μυριάδας πέντε, ἱππεῖς δ' εἰς πεντακισχιλίους, ἐλέφαντας δ' ὀγδοήκοντα, ἐμβάλλει διὰ τῆς ἰουδαίας εἰς τὸν ὀρεινόν. βηθσοῦρον μὲν οὖν πολίχνιον αἱρεῖ, κατ' ὃ δ' τ' ὄνομ' ὃς καλεῖται βηθζαχαρίας, στενῆς ὄσης τῆς παρόδου ἰούδας ὑπολαβὼν μὴ τῆς δυνάμεως. πρὶν δ' συναψαι τὰς φάλαγγας, ἐλεάζαρος ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, προϊδὼν τὸν ὑψηλότατον τῶν ἐλεφάντων, πύργῳ τε μεγάλῳ, καὶ προχρύσοις προτειχίσμασι κεκοσμημένον, ὑπολαβὼν ἐπ' αὐτῷ τ' ἀντιόχειν εἶναι, τῶν τε ἰδίων ὑπερέχειν πολύ, καὶ διακόψας τὸ πρῶτον τῶν πολεμίων, ὅτι τὸν ἐλέφαντα διέλυσεν. ἐφικνεῖται μὲν οὖν δ' δοκοῦντος εἶναι βασιλέως, οὐχ οἵος τοῦ διὰ τοῦτο. ὁ δ' τὸ θηρίον ὑπὸ τοῦ μεγέθους πληγάς, ὑπακατασχὼν ἑαυτῷ, καὶ συντριβεὶς ἐτελεύτησε, μηδὲν πλέον δράσας τοῦ μεγάλους ὑπαλεῦσαι, θέμενος εὐκλείας ἐν δλπίδι τὸ ζῆν. ὑγιοῦς κυβερνῶν τὸν ἐλέφαντα, ἰδιώτης ἦν, κἂν εἰ σωθεὶς δ' εἶναι τὸν ἀντίοχον, οὐδὲν πλέον ἔδυσεν ἂν ὁ πολεμήσας, δ' δοκῶν ἐπ' ἐλπίδι μέγα λαμπροῦ καταρθώματος, ἐλεάζαρ τὸν θάνατον. γίνεται δὲ καὶ κληδὼν περὶ ἀδελφῷ τῆς ὅλης ὠφελησέως. καρτερῶς μὲν οὖν ἰουδαῖοι καὶ μέχρι πολλοῦ διηγωνίσαντο,

A super aram immolarent. quibus omnes quidem adversabantur, optimus vero quisque propterea trucidabatur. Et Bacchides præsidiis ab Antiocho præpositus, ad naturalem crudelitatem suam præceptis impiis obsecundans, omnimodam iniquitatem excessit, cum & singulatim viros honorabiles verberaret, & communiter quotidie speciem captæ urbis exhiberet: donec eos atrocitate incommodorum, qui ea patiebantur, ad vindictæ audaciam irritavit. Denique Matthatias Asamonæi filius, unus ex sacerdotibus, ex vico cui nomen Modin est, cum manu domestica, (nam quinque filios habebat) sicis armatus Bacchidem occidit: & statim quidem præsidiorum multitudinem veritus, in montes refugit. Multis vero ex populo sibi sociatis, recepta fiducia, descendit: commissoque prælio, superatos duces Antiochi ex Judææ finibus exegit. Secundis autem rebus potentiam nactus, suisque volentibus, quod ab alienigenis eos liberasset, imperans, moritur relicto Judæ principatu, qui filiorum suorum natu maximus erat. Ille autem (nec enim cessaturum existimabat Antiochum) & indigenarum conflavit exercitum, & cum Romanis primus amicitiam pepigit: Antiochumque Epiphanem iterum in fines suos ingredientem vehementissima percussum plaga repressit. Adhuc autem fervente victoria, in præsidia civitatis impetum fecit: necdum enim cæsa fuerant: habitoq; conflictu, milites de superiori civitate, quæ pars sacra dicitur, ad inferiorem compellit. Fano autem potitus, & locum purgavit omnem, muroq; cinxit: & vasa nova divinis rebus curandis fabricata, in templum intulit, veluti prioribus profanatis: aramqve aliam ædificavit, & religionibus dedit initium. Sacro autem ritu vix civitati reddito, moritur Antiochus: Regni autem ejus, & in Judæos odii filius Antiochus hæres existit. quare coactis peditum millibus quinquaginta, equitum autem prope quinis millibus, octoginta vero elephantis, montana Judææ per partes aggreditur. & Bethsuram quidem oppidum capit. in loco vero cui Bethzachariæ nomen est, qua transitus erat angustior, Judas cum suis copiis occurrit. & prius qvam congrederentur agmina, Eleazarus frater ejus, prospecto præter alios excelso elephante, turriqve maxima & munimentis aureis ornato, illic Antiochum esse ratus a suis procul excurrit, ruptaq; hostili acie ad elephantum usque pervenit. sed illum quidem quem regem esse opinabatur, contingere, quod multum supereminueret, minime potuit. beluam vero in alvo percussam super se dejecit, & obtritus interiit: nulla alia re gesta nisi quod magnum opus aggressus, vitam gloriæ posthabuit. qui tamen regebat elephantum privatus erat. & si casu in eo fuisset Antiochus, nihil plus Eleazaro præstitisset audacia, quam ut sola spe præclari facinoris mortem videretur optasse. hoc autem fratri ejus totius prælii præfagium fuit. nam fortiter quidem Judæi diuque decertarunt:

Ant. lib. 12. cap. 7. 8.

Ant. lib. 12. cap. 14. 15.

sed a regiis secunda fortuna usis, numeroque præstantibus superati sunt: multisque interfectis Judas cum cæteris in Gophniticam toparchiam refugit. Antiochus autem ad Hierosolyma profectus, ibique dies paucos commoratus, penuria usensilium abstitit: relicto quidem ibi præsidio, quantum satis esse arbitrabatur: cætera vero multitudine ad hyemandum deducta in Syriam. discessu autem regis Judas non quiescebat, sed accessione multorum suæ gentis animatus, aggregatis etiam quos ex prælio receperat, apud vicum Adasa cum Antiochi ducibus congreditur: factisque fortibus in prælio cognitus, multis hostibus interfectis occubuit. & in diebus paucis frater ejus Joannes occiditur, insidiis eorum captus, qui cum Antiocho sentiebant.

Ant. lib. 13. cap. 8.

CAP. II.

De successionib. principum a Jonatha usq; ad Aristobulum.

CUm autem successisset ei frater Jonathas, & in aliis quæ ad indigenas pertinerent, cautius se ageret, suamque potentiam Romanorum amicitia corroboraret, Antiochi quidem filio reconciliatur. non tamen horum ei quicquam profuit ad depellendum periculum. Namque Tryphon tyrannus, Antiochi quidem filii tutor, sed insidiis eum captans, & præter hoc amicis nudare cupiens, Jonathan cum ad Antiochum paucis comitatus Ptolemaida venisset, dolo comprehendit. eoque vincto contra Judæam movit exercitum. unde repulsus a Simone Jonathæ fratre, quodque ab eo superatus esset, iratus eundem Jonathan interfecit. Simon autem fortiter regendis rebus intentus, Zara quidem & Joppen, & Jamniam capit. Evertit autem & Accaron subactis præsidiis: adversusque Tryphonem Antiocho auxilium præbuit, qui Doram ante expeditionem quam in Medos fecit obsidebat. Sed regis aviditatem satiare non potuit, quamvis neci Tryphonis suam quoq; operam adhibuisset. Non multo enim post Antiochus Cendebeum ex ducibus suis ad vastandam Judæam opprimendumque servitio Simonem cum exercitu misit. Ille autem, quanquam senior erat, bellum tamen juveniliter administrabat: & filios quidem suos cum validissimis præmisit, parte vero multitudinis comitatus alio latere aggreditur: multisque per multa loca insidiis etiam in montana dispositis, in omnibus superat, clarissimaque potitus victoria, pontifex declaratur: & ducentos septuaginta post annos Judæos liberat a dominatione Macedonum. Sed & ipse periit in convivio, captus insidiis Ptolemæi generi sui: qui ejus conjuge, duobusque filiis in custodiam conclusis, certos misit, ut Joannem tertium, cui etiam Hyrcanus nomen fuit, interficerent. Cognito autem impetu, qui parabatur, adolescens ad civitatem properabat, multo populo fretus, & propter memoriam paternæ virtutis, & quod iniquitas Ptolemæi cunctis esset invisa. voluit autem Ptolemæus etiam alia porta ingredi civitatem, sed a populo rejectus est, qui maturius Hyrcanum susceperat.

Ant. lib. 13. cap. 9.

Ant. lib. 13. cap. 14.

ΚΕΦ. Β'.

ΔΙαδεξάμενος δὲ τὸν ἀδελφὸς ἰωνάθης, τά τε ἄλλα πρὸς τὰς ἐπιχωρίας, καὶ διὰ φυλακῆς ἦγε σὺν τῷ πρὸς ῥωμαίους φιλίᾳ τὴν δεξιὰν ἐπεκτήσατο. πρός τε τὸν ἀντίοχον παῖδα διαλλαγὰς ἐποιήσατο. ὁ μὲν γὰρ τούτων ἤρνησεν αὐτῷ πρὸς ἀσφάλειαν. τρύφων δὲ ὁ τύραννος ἐπίτροπος μὲν ἦν τοῦ ἀντίοχου παιδὸς, ἐπεβούλευεν δ' αὐτῷ καὶ πρόδηλον ἀποσκευάζεσθαι τοὺς φίλους αὐτῷ ἐπιχειρῶν. ἤνικα τὸν ἰωνάθην σὺν ὀλίγοις εἰς πτολεμαΐδα πρὸς ἀντίοχον, δόλῳ συλλαμβάνει, καὶ δήσας, ἐπὶ ἰουδαίων στρατεύει. ἐπ' ἀπελαθεὶς ὑπὸ δὲ σίμωνος, ὃς τὸν ἀδελφὸν ἰωνάθην, καὶ πρὸς τὴν ἡβὴν ὡρμημένον, κτείνει τὸν ἰωνάθην. σίμων δὲ χωναίως ἀφηγεμένος τῶν πραγμάτων, αἱρεῖ μὲν ζάρα τε καὶ ἰόππην, καὶ ἰάμνειαν τὸ πρόσοικον, καθοσκάψει δὲ καὶ τὴν ἄκραν τῶν φρουρῶν κρατήσας. αὐθὶς δὲ γίνεται καὶ ἀντίοχῳ σύμμαχος καὶ τρύφωνι, ὃν ἐν δώροις πρὸ τοῦ ἐπὶ μήδους στρατιᾶς, ἐπολιόρκει. ἀλλ' οὐκ ἐδυσώπησε τὴν δὲ βασιλέως πλεονεξίαν αἰσχρῶν τρύφωνα. μετ' ὀλίγον δὲ ἀντίοχος κενδεβαῖον τὸν αὐτοῦ στρατηγὸν μὴ δυνάμενος δηϊώσασθαι τὴν ἰουδαίαν ἀπέπεμψε, καὶ καταδουλωσόμενον σίμωνα. ὁ δὲ καὶ τὴν ἡλικίαν ὢν, νεανικώτερον ἀφηγήσατο δὲ πολέμου, τοὺς μὲν τέκνα ἥβης ἐπ' αὐτὸν μὴ τὸ ἐρρωμένεστέρων προεκπέμψας, αὐτὸς δὲ μοίραν τὸ δυνάμεως ἀναλαβὼν, ἐπήει κατ' ἄλλο μέρος. πολλὰς δὲ πολλαχῇ καὶ τῆς ἔρεσι προλοχίσας, πάσας κρατεῖ τὰς ἐπιβουλάς. ἐν νικήσας λαμπρῶς, δεχιερεὺς ἀποδείκνυται, καὶ τὸ μακεδόνων ἐπικρατήσας, μὴ ἑκατὸν καὶ ἑβδομήκοντα ἔτη, ἰουδαίους ἀπαλλάξας. θνήσκει δὲ καὶ αὐτὸς ἐπιβουλευθεὶς ἐν συμποσίῳ ὑπὸ πτολεμαίου δὲ γαμβροῦ, ὃς αὐτοῦ τοῦ τε γυναῖκα, καὶ τοὺς δύο παῖδας ἐγκαθείρξας, ἐπὶ τὸ τέταρτον ἰωάννην, ὃς καὶ ὑρκανὸς ἐκαλεῖτο, τοὺς ἀναγορεύοντας ἔπεμψε. φθάνει δὲ τοῦ ἐφόδου ὁ νεανίσκος σωθεὶς εἰς τοῦ πολιήτας, πλεῖστον τοῦ λαοῦ πεποιθώς, κατά τε μνήμην τῶν πατρώων κατορθωμάτων, καὶ μίσος τῆς πτολεμαίου ὠμότητος. ὥρμησε δὲ καὶ πτολεμαῖος εἰσελθεῖν καθ' ἑτέραν πύλην, ἐξεκρούσθη γε μὲν ὑπὸ δὲ δήμου ταχέως δεδεγμένων ἤδη τὸν ὑρκανόν.

καὶ ὁ

καὶ ὁ μὲν, ὡς ἤκουσεν, ἀνεχώρησεν, ὅτι τὸ τοῦ Διὸς ἱε- A & is quidem ſtatim receſſit in quoddam ultra Hierichunta caſtellum, quod Dagon vocatur. Hyrcanus autem paternum honorem pontificis aſſecutus, poſtquam Deo ſacrificia reddidt, velociter Ptolemæum petit & matri ſimul & fratribus adjumento futurus: caſtellumqve aggreſſus, aliis quidem rebus ſuperior erat, juſto autem dolori cedebat. Ptolemæus enim quoties premeretur, matrem ejus fratresqve in murum productos, palam ut poſſent conſpici, verberabat: eosdemqve præcipitandos, niſi quam primum recederet, minabatur. Unde Hyrcanum quidem plus timor ac miſericordia, quam iracundia commovebat. Mater vero ejus nihil plagis, aut intentata nece perterrita, manus protendens, filium precabatur, ne vel ſuis fractus injuriis, parceret impio: ſiquidem ipſa ſibi mortem a Ptolemæo propoſitam immortalitate duceret meliorem, dummodo ille pœnas eorum, quæ in domum ſuam contra fas admiſiſſet, expenderet. Joannes autem nunc obſtinationem matris cogitans, ac preces ejus audiens, ad irruendum impellebatur: modo verberari eam lacerarique conſpiciens, effœminabatur: totusqve plenus doloris erat. Ob hæc autem diu tracta obſidione, feriatus annus advenit: quem ſeptimo quoque circuitu redeuntem, apud Judæos ceſſare moris eſt, exemplo ſeptimorum dierum. Et in hoc Ptolemæus obſidionis requiem nactus, fratribus Joannis una cum matre occiſis, ad Zenonem confugit, qui Cotylas cognominatus eſt, Philadelphiæ tyrannum. Antiochus autem ob ea, quæ per Simonem paſſus fuerat, iratus in Judæam ducit exercitum: ibiqve aſſidens Hieroſolymis, Hyrcanum obſidebat. Ille autem patefacto ſepulchro David, qui regum ditiſſimus fuerat, ablatisqve inde pecuniæ plus quam tribus millibus talentorum, & Antiocho perſvaſit, datis ei trecentis talentis ab obſidione diſcedere, primusq; Judæorum privatis opibus alere peregrina cœpit auxilia. Rurſusqve tamen quando Antiochus contra Medos bello ſuſcepto tempus ei vindictæ præbuit, confeſtim adverſus civitates Syriæ perrexit, vacuas propugnatoribus eſſe ratus: quod & verum fuit. Medabam quidem & Samæam cum proximis, necnon & Sichimam, & Garizim ipſe cepit, & ſuper his Chuthæorum gentem, adjacentia fano loca incolentium, ad exemplum ejus, quod eſt Hieroſolymis, ædificato. Cepit autem & Idumææ non pauca alias civitates, & præterea Doreon, & Mariſa. In Samariam vero usqve progreſſus, ubi nunc eſt Sebaſte civitas ab Herode rege condita, ex omni eam parte concludit: filiosqve ſuos Ariſtobulum & Antigonum obſidioni præfecit. Quibus nihil remittentibus, ad hoc famis penuria, qui erant intra civitatem venerunt, ut etiam inſvetam carnem cogerentur attingere. Igitur Antiochum adjutorem ſibi advocant, Spondium cognominatum. qui cum prompta eis voluntate paruiſſet, ab Ariſtobulo & Antigono ſuperatur. & ille quidem ad Scythopolim usqve perſeqventibus eum, memoratis fratribus effugit: hi vero in Samariam reverſi, & multitudinem iterum intra murum concludunt, & expugnata civitate ipſam diruunt: & habitatores ejus

Amil. 28. 13. cap. 25.

Amil. 28. 13. cap. 16. 17.

captos abducunt. Prospere autem gestis ita cedentibus, alacritatem refrigescere non sinebant: sed cum exercitu Scythopolim usq; progressi, & ipsam pervaserunt, & agros intra Carmelum omnes, inter se partiti sunt.

πόλιωντε. πεσχωρούντων ἢ τ κατορθωμάτων, τὴν ὁρμὴν ἐ καπ ψυχαν, ἀλλὰ πεσελθόντες ἅμα τῇ δυνάμει μέχρι τῆς σκυθοπόλεως, τοῦτο τὸ καπέραμον, καὶ τὴν ἐντὸς καρμήλου ὅρους χώραν ἅπασαν κατενείμαντο.

CAP. III.

ΚΕΦ. γ΄.

De Aristobulo, Antigono, Juda, Essæo, Alexandro, Theodoro, & Demetrio.

SEcundarum autem rerum Joannis & filiorum ejus invidia seditionem gentilium concitavit, multiq; adversus eos collecti non quiescebant, donec aperto bello devicti sunt. reliqvum vero tempus Joannes cum fortunatissime viveret, & optime rebus per annos triginta & tres administratis, & quinque filiis relictis moritur: vir plane beatissimus, & qui nullam dedisset occasionem, cur ejus causa de fortuna quispiam quereretur. Deniq; tria vel maxime præcipua solus habebat. nam & gentis princeps, & pontifex erat, & præterea propheta: cum quo Deus ita colloquebatur, ut futurorum nihil penitus ignoraret. quinetiam de duobus majoribus filiis suis, quod rerum domini permansuri non essent, prævidit atque prædixit. quorum vitæ quis fuerit exitus, narrare non indignum videtur, quantumque a paterna felicitate diverterint. Patre namque mortuo major Aristobulus translato in regnum principatu, diadema sibi primus imposuit: quadringentis & octoginta uno annis ac tribus mensibus, postquam populus in eam terram devenit, servitio quod apud Babylonios sustinuit liberatus. Fratrem vero a se secundum Antigonum (namque illum diligere videbatur) in honore pari producebat: alios autem vinctos custodiæ tradidit. Matremque itidem colligavit, ausam aliquid de potestate contendere. namq; hanc rerum dominam Joannes reliquerat. Eoq; crudelitatis processit, ut vinctam fame necaret. Horum autem facinorum pœnas Antigoni fratris morte persolvit, quem plurimum amabat, quemque regni participem habebat. nam & hunc interemit, adductus criminationibus per malevolos regni compositis. Itaque primo quidem Aristobulus dictis fidem non habebat, qui & fratrem magnipenderet, & pleraque livore fingi arbitraretur. Sed cum Antigonus ex militia clarus rediisset, festis diebus, quos tabernaculis positis Deo celebrare mos patrius exigebat, evenit eodem tempore, ut adversa valetudo Aristobulum corriperet. Antigonus vero circa festorum solenniorum finem armatis comitatus templum ad orandum quam maxime petivit, plusq; in honorem fratris ascendit ornatus. Tumqve delatores nequissimi regem adeuntes, & armorum pompam, & Antigoni arrogantiam privata fortuna majorem esse criminabantur: quodq; maxima caterva stipatus, ut illum interficeret eo veniisset: nec enim perpeti honorem solum ex regno habere, cui regnum ipsum liceat obtinere. His paulatim, quamvis invitus, tamen credidit Aristobulus, ac ne vel suspicari quicquam videretur, prospiciens, & ut incerta præcaveret, suos quidem satellites in quendam subterraneum & tenebrosum locum transire jubet. Ipse autem jacebat in castello, Bari ante

Πρὸς ἢ τὰς εὐπραξίας αὐτὸ τε ἰωάννην, καὶ τ ἀδελφῶν, φθόνῳ ἐγήρει σεῖον τ ὄπιχωρίων, καὶ μᾶλλοι κατ' αὐτῶν συνελθόντες, οὐκ ἠρέμουν, μέχρι καὶ πρὸς φανερὸν πόλεμον ἐκπεσόντες, ἡττήθησαν. τὸ λοιπὸν δ' ὄπιείκως ἐν εὐδαιμονίᾳ ἰωάννης. καὶ ἢ τὸν ἀρχιερατικὸν κάλλιστα διοικήσας, ἐν τριακοντα ὅλοις καὶ τρισὶ μησὶν ἔτεσιν, ὅτι πέντε υἱοῖς τελευτᾷ, μακαριώτατος ὢν καὶ ἢ μηδὲν ἑαυτοῦ μεμφθεῖσαν τὸν τύχην. τρία γοῦν τὰ κεφαλαιώτατα μόνος εἶχε, τὸν τε ἀρχιερατικὸν θρόνον, καὶ δεσποτείαν, καὶ προφητείαν. ὡμίλει γὰρ αὐτῷ τὸ δαιμόνιον, ὡς μηδὲν τ μελλόντων ἀγνοεῖν. ὅς γε καὶ περὶ δύο τῶν πρεσβυτάτων υἱῶν, ὅτι μὴ διαμένουσι κύριοι τ πραγμάτων, προεῖδέ τε καὶ προεφήτευσεν, ὧν τὴν καταστροφὴν ἄξιον ἀφηγήσασθαι, παρόσον τ πατρώας εὐδαιμονίας ἀπέκλινεν. μὴ γὰρ τὸν θρόνον τελευτῶν, ὁ πρεσβύτερος αὐτῶν ἀριστόβουλος τὸν ἀρχιερατικὸν εἰς βασιλείαν μεταθεὶς, πρῶτος διάδημα πρῶτος, μὴ τετρακοσιοστὸν καὶ ὀγδοηκοστὸν πρῶτον ἔτος, πρὸς ταῖς μυριάσι τρισὶ, ἐξ ὧν κατῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὴν χώραν, ἀπολαύσας τ ἐν βαβυλῶνι δουλείας. τ δ' ἀδελφῶν, τὸν μὲν μετ' αὐτὸν ἀντίγονον, ἐδόκει γὰρ ἀγαπᾶν, ἴσον τιμῶν, τοὺς δ' ἄλλους εἱρκτοφυλακίᾳ, δησμεῖ δ' ἐτῶν μητέρα διενεχθεῖσαν περὶ τ ἐξουσίας. τοιοῦτον γὰρ δὴ κύριον τ ὅλων ὁ ἰωάννης κατέλειπε. καὶ μέχρι τούτου ὠμότητος προῆλθεν, ὡς τε καὶ λιμῷ διαφθεῖραι δεδεμένην. προεῖρχετο δ' αὐτὸν ἡ πίστις εἰς τὸν ἀδελφὸν ἀντίγονον, ὃν ἠγάπα τε, καὶ τ βασιλείας κοινωνὸν εἶχε. κτείνει γὰρ ὡς ἐπὶ τὸν σὺν διαβολῇ, ὡς οἱ πονηροὶ τ κρ τὸ βασίλειον συνεκβιάσαντο. καὶ μὲν δὴ πρῶτα δικαίᾳ τ εἰς λεγομένους ὁ ἀριστόβουλος, ἅτε δὴ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, ἐ διδοὺς φθόνῳ τὰ πλείστ λογισμῶν. ὡς δ' ὁ ἀντίγονος λαμπρὸς ἐπ τ στρατιᾶς ἦλθεν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐν ᾗ σκηνοπηγίᾳ πάτριον τῷ θεῷ, σωρεῖν μὲν κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας, νόσῳ χρησιμῷ τ ἀριστόβουλον. τ δ' ἀντίγονον ἐπὶ πλεῖστ ἑορτῆς ἀναβαίνοντα μὴ τ πρὸς αὐτὸν ὁπλιτῶν, ὡς ἐκεῖνο μάλιστα κεκοσμημένον πρόσχημα τὸ πλῆθος ὑπὲρ ἀδελφῷ, καὶ τούτῳ προσιόντες οἱ πονηροὶ τ βασιλεῖ τὸν τε πλῆθος τ ὁπλιτῶν ἐδήλωσαν, κ τὸ ὡρᾶσθαι ἐ ἀντίγονον, μεῖζον ἢ κατ' ἰδιώτην, ὅτι τε πρώτην μετὰ μεγίστ σωμάτων ἀναιρήσων αὐτόν. οὐ γὰρ ἀνέξεσθαι τ μέλλον μόνον ἐκ βασιλείας ἕξειν, πρὸς αὐτὸν καταφεύγειν. τοῖς πειθὸ μικρὸν ἄκων ὑπόδοσιν ἀριστόβουλος, καὶ πρόνοιαν ἐ μετρίαν ὑπέλαβεν φανῆναι ἡμέαν, καὶ πρόνοιαν φαλίζ πρὸς τὸ ἄδηλον, καθίστησι μὲν τοὺς σωματοφύλακας ἐν πύλαις τ βασιλείων ἁπάντων. κατέκειτο δ' ἐν τῇ βάρει πρότερον καλουμένῃ, αὐτὸς

Ant. lib. 13. cap. 18.

ὥθης δ' ἀντωνία μετονομασθεῖσα, φοσπάξας ἀνό-
πλως μὲν ἀπέχεσθαι, κτείνειν δὲ τὸν ἀντίγονον, εἰ μὴ ὅπλων
φοσποι. ὡς δὲ αὐτὸν ἔπεμψε τοὺς φοερῶντας ἀνο-
πλον ἐλθεῖν. φὸς δὲ τοῦτο πανούργως ἡ βασίλισσα
συνέπασε μὴ τὰ ὅπλα λαβεῖν. τοὺς γὰρ πεμφθέντας πεί-
θουσι τὰ μὲν φόλα τοῦ βασιλέως σιωπῆσαι. λέγειν δὲ φὸς
τὸν ἀντίγονον, ὡς ἀδελφὸς ἀκούσας, ὅπλα τε αὐτῷ κατα-
σκευασμένα κάλλιστα, καὶ πολεμικὸν κόσμον ἐν τῇ γα-
λιλαίᾳ, καὶ μὲν τὴν ἀνδρείαν αὐτὸς ὑπιδεῖν ἑκάστα-
κωλυθείη. νῦν δ' ἐπεὶ καὶ χωρίζεσθαι μέλλοις, ἵνα σοι
ἀνηδιάσῃ ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦτ' ἀκούσας ὁ ἀντίγονος,
ἐνῆγε δ' ἡ τοῦ ἀδελφοῦ παθεῖν μηδὲν ὑποπτεύειν πατρὸν, ἐχώρει μὴ τὰ ὅπλων ὡς φὸς ὑπόδειξιν. ἦν δὲ μέ-
νος καὶ τὸ σκοτεινὸν πάροδον, ἢ στρατῶνος σκαλεῖτο
πύργος, ὑπὸ τὸ σωματοφυλάκων ἀναρρῆγμα, βέβαιον
ἀποδείξας, ὅτι πάσαν εὐνοιαν ἡ φύσις, κεῖται λαβοῦσι,
καὶ ἥδεν ἄτοπον ἀγαθῶν παθῶν ἰσχύειν, ὃ τοῦ φθόνου μέ-
χρι πάντες ἀντέχει. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν τούτῳ ἰσ-
ῶσαν; ἐστὶν οὗ γὰρ, οὐκ ἔστιν ὅτε παῖσαι ἡ ψευ-
δὴς ἐν φοσαγγέλμασιν. ὃς ἐπιδὼν τότε τὸν ἀντίγονον ἐ-
ρεάσατο παρόντα λαβὼν ἱερῶ, φὸς τοὺς γνωρίμους
ἀνέκραγεν, ὅσων δ' οὐκ ἐλίγοι πυρεδρεύοντες αὐτῷ τὰ
μαθημάτων, πάπαι, νῦν ἐμοὶ καλὸν ἔφη τὸ θνῆναι, ὅτι
μοι φοεπιθυμήκει ἡ ἀλήθεια, καὶ τὰ τοῦ ἐμὲ φοφθη-
σόντων διέψευσται. ζῇ γὰρ ἀντίγονος ὅτοσι σήμερον ὀ-
φείλων ἀποθανεῖν. χωρίον δ' αὐτὸ φὸς σφαγεῖα,
στρατῶνος πύργος ἐκαλεῖτο. ἦν δὲ τοῦτο μὲν ἀφ' ἑξακοσί-
ων σταδίων ἐντεῦθεν ἐστὶν, ὥρας δὲ τὰ ἡμέρας ἤδη τέσσα-
ρες, ὁ δὲ δὴ χρόνος σκηρᾶσι τὸ μάντευμα. ταῦτ' εἰ-
πὼν, σκυθρωπὸς τοῦ συννοίας ὁ γέρων διεκαρτέρει, καὶ
μετ' ὀλίγον, ἀνηρημένος ἀντίγονος ἠγγέλλετο τὸ
καθῆκον χωρίον, ὃ δὴ καὶ αὐτὸ στρατῶνος σκαλεῖτο πύρ-
γος, ἐμωνύμως τῇ φθαλίᾳ κειμαρσία. ἦν γοῦν τὸν
μάντιν διεπεφεύγειν. ἀφεστήκει γε μὲν εὐθὺς ἡ φοὶ δ'
μύστες μεταμέλεια, νόσον ἐνσκηπῆσι. ὡς δὲ ἐνοίσας δ'
φόνε τῷ ψυχῷ ἔχων ἀεὶ τεταραγμένῳ, σωσεπήκε-
το, μέχρι τοῦ σπλάγχνων τοῦ ἀκράτου τὸ λύπης σπαρ-
σσομένων, ἅθρουν αἷμα ἀναβάλλει. ἦν τις τοῦ φοὸς
τῇ θεοπεσίᾳ παίδων ἐκφέρων, δαιμονίῳ φοφοίᾳ
φθάλεται, καθ' ὃν τόπον ὁ ἀντίγονος ἔσφακτο, καὶ
φαινομένοις ἐπὶ τοῖς ἀπὸ φόνε σπίλοις τὸ αἷμα δ' κλύ-
ναντος ἐπεξέχεεν. ἤρθη δ' εὐθὺς οἰμωγὴ τοῦ θεασαμέ-
νων, ὥσπερ ὑπὸ παίδος ἐκ παίκαπαισίσαντος
παῖμα. τοῦ δὲ βοῆς ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, τὴν αἰτίαν ἐ-
πιφάνετο, οὐ μηδενὸς τολμῶντος εἰπεῖν, μᾶλλον ἐνέ-
κρα μαθεῖν ἐθέλων. τέλος δ' ἀπλῶσι, οὐ βιαζομένου,
πάλησιν εἶπον. ὁ δὲ τοῦ ὀφθαλμοὺς ἐμπλῶσι δακρύ-
ων, οὐ σπάσας ὅσον τὸ αὐτῷ δύναμις, εἶπεν, ὡς ἄρα θεῦ
μέγαν ὀφθαλμὸν ἐπ' ἔργοις ἀθεμίτοις λήσειν ἔμελλον,
ἀλλά μ' ἀχέα μέτεσι δίκη φόνε συγγενὲς μέχρι πᾶ μοι
σῶμα ἀνοσιώσατον τῷ ἀδελφῷ οὐ μητρὶ κατάκειται
ψυχῷ καθέξεις; μέχρι πᾶ δ' αὖτις ὑπαστέσω κα-
τὰ μέρος τυμὸν αἷμα; λαβέτωσαν ἅθρόον ἅπ-

After Antonia cognominated: and that they might not spare the unarmed, but kill Antigonus, he commanded, if he came with arms: nor did they who were sent, come unarmed. But this the king craftily contrived, that they should not take arms. For they persuade those who were sent, to conceal the matter from the king. But to say to Antigonus, as a brother hearing, that he had very fine arms, and warlike ornaments in Galilæa, but the valour itself they had hindered him from seeing: now, especially when you are about to depart, that he might rejoice in the armour. These things hearing, Antigonus, (that he might not suspect any thing amiss, and his brother's affection deceive him) was hastening with his arms. But when he came to the obscure passage, which was called the Stratonis Tower, he was slain by the guards: and this was a manifest proof, that all favour, and nature, and that no good affections can prevail, but envy reaches to all. One may wonder at this equality: for there is a time when falsehood is not in embraces. For he seeing Antigonus then coming, rejoiced as at a present: and with a sacred garment, he received the coming to the embraces, and to the kisses of the familiar friends, of which there were not a few sitting about the king's bed, Papæ, said he, now it is fine for me to die, since truth hath appeared before me, and the things which were feigned against me, have deceived. For Antigonus lives, who ought to have died this day. But the place, the Stratonis Tower, is distant from hence six hundred furlongs, and it is now four hours of the day, and the prophecy is fulfilled. He indeed was saying these things: but Antigonus was brought dead, and the place was called Cæsarea. But he was in the hundred and fifty-seventh Olympiad, when Herod the king, the son of Antipater, was slain by Antigonus the son of Aristobulus, the high priest, in the twenty-seventh year of his reign, and in the thirty-seventh from his being declared king by the Romans. But Antigonus reigned three years. But Herod, after the death of Antigonus, reigned thirty-three years. But Antigonus was slain in the consulship of Lucius Lentulus and Caius Marcellus, in the year of the city seven hundred and fifty-four. But Herod reigned from the consulship of Marcus Agrippa and Caius Sossius, in the year of the city seven hundred and thirty-seven. But Antigonus reigned from the consulship of Marcus Antonius and Publius Canidius, in the year of the city seven hundred and thirty-four. But Herod reigned from the consulship of Caius Sossius and Titus Statilius, in the year of the city seven hundred and thirty-seven. But Antigonus reigned from the consulship of Marcus Antonius and Publius Canidius, in the year of the city seven hundred and thirty-four. But Herod reigned from the consulship of Caius Sossius and Titus Statilius, in the year of the city seven hundred and thirty-seven.

A post autem Antonia cognominato: & ut inermi quidem parcerent, occiderent autem Antigonum, præcepit, si cum armis adiret: nec non & ipsi Antigono qui præciperent missi, ut inermis veniret. ad hæc regina satis callidum cum insidiatoribus consilium capit. namque his qui ad eum missi fuerant, persvadet, ut mandata quidem regis taceant, dicant vero Antigono, qvod frater audisset, arma sibi cum pulcherrima in Galilæa ornatumqve bellicum fabricasse: qvæ ne singulatim inspiceret, morbo impeditum fuisse: nunc autem, præsertim cum alio discessurus sit, libenter eum videret armatum. His auditis, Antigonus (ne qvid enim male suspicaretur, fratris svadebat affectus) cum armis velut ostentatum se veniens, properabat. Sed ubi ad obscurum transitum, qvi Stratonis pyrgus vocabatur, accessit, a satellitibus interemptus est: certumqve documentum præbuit, omnem benevolentiam jusqve naturæ calumniis cedere, nullamqve optimatum affectionum tantum valere, ut invidiæ perpetuo possit obsistere. In hoc autem etiam Judam quis non recte miretur? Essæus erat genere, qui nunqvam divinando aberravit, neqve mentitus est. Is Antigono transeunte per templum, mox ut eum vidit, ad notos qvi aderant, exclamavit (non paucos autem discipulos sive consultores habebat) Papæ, nunc mihi pulchrum est mori, quando ante me veritas interiit, mearumqve prædictionum aliquod mendacium deprehensum est. vivit enim ille Antigonus, qui hodie deberet occidi. Locus autem neci ejus apud Stratonis pyrgum fato fuerat destinatus. & ille quidem sexcentorum abhinc stadiorum intervallo distat. Horæ vero diei sunt qvatuor: sed & vaticinationem tempus effugit. Hæc locutus senior, mœsto vultu & mente solicita secum multa reputabat. & paulo post interfectus Antigonus nuntiatur, in loco subterraneo, qui eodem nomine quo maritima Cæsarea, Stratonis pyrgus appellabatur: & hoc fuit, qvod vatem fefellit. At vero Aristobulo confestim sceleris pœnitudine morbus ingravescit: semperqve facinoris cogitatione solicitus, perturbato animo tabescebat, donec mœroris acerbitate viscеribus laceratis subito sanguinem vomeret. Hunc ergo unus e servulis ejus ministerio destinatus foras efferens, providentia numinis erravit: & ubi Antigonus erat occisus, super exstantes adhuc cædis maculas cruorem interfectoris effudit. Ululatu autem eorum qui id conspexerant, continuo sublato, tanquam puer de industria sanguinem illic libasset, clamor ad aures regis pervenit, causamqve reqvirebat: & cum eam prodere nullus auderet, ad rescindendum magis ardebat. ad extremum vero minitanti, vimqve adhibenti, verum qvod erat, indicaverunt: atqve ille cum lacrymis oppletes oculos, quantumque poterat, ingemuisset, hæc dixit: Sperandum certe non erat, ut maximum DEI lumen facta mea nefaria laterent. nam cito me ultrix cognatæ cædis justitia persequitur. Qvam diu, ô corpus improbum, fratri matrique damnatam animam detinebis? quam diu paulatim illis libabo sanguinem meum? simul totum accipiant:

neqve jam meorum viscerum inferias fortuna derideat. His dictis ilico moritur, cum non plus anno regnasset. Uxor vero, fratre ejus vinculis dissolutis, regem constituit Alexandrum, qvi ætate major erat, & modestia præstare videbatur. Sed ille potestatem adeptus, fratrem qvidem alterum regnum appetentem occidit: alterum autem privata vita contentum ablatis rebus secum habebat. Prælium etiam cum Ptolemæo cognomento Lathyro committit: qvi oppidum Asochin ceperat, & multos qvidem peremit hostium, sed victoria in Ptolemæi partes propensior fuit. Postea vero qvam ipse pulsus a matre Cleopatra discessit in Ægyptum, & Gadaram obsidione capit Alexander, & castellum Amathuntis, omnium maximum, qvæ trans Jordanem sita erant, ubi pretiosissima qvæqve bonorum Theodori filii Zenonis habebantur. At Theodorus repente superveniens, & proprias res recipit, & sarcinas regis aufert, Judæorumqve fere decem millia interficit. Verum Alexander, receptis post cladem viribus, aggressus maritimas regiones Raphiam capit, & Gazam, itemqve Anthedonem, qvæ postea ab rege Herode Agrippias nominata est. His autem servitio domitis, concitatur in eum festo die populus Judæorum. Nam plerumqve epulæ seditiones accendunt, nec videbatur insidias posse comprimere, nisi conductitios haberet auxilio Pisidas & Cilicas: nam Syros mercenarios respuebat, propter ingenitam cum Judæorum gente discordiam. Cælis autem supra octo millibus ex turba rebellium, Arabiæ bellum intulit. Ibiqve Galaaditis ac Moabitis subactis, tributoqve his imposito, ad Amathunta regressus est. Cumqve Theodorum metus ejus secundis successibus perculisset, castellum sine præsidio repertum funditus eruit. mox autem congressus cum Oboda rege Arabum, qvi locum fraudi opportunum in Galaadensi regione occupaverat, captus insidiis totum amisit exercitum in vallem altissimam compulsum, atqve obtritum multitudine camelorum. Ipse vero elapsus in Hierosolymam, olim sibi gentem infensam ad novarum rerum motus magnitudine cladis accendit. Fit autem etiam tunc superior, crebrisqve præliis non minus qvinqvaginta millibus Judæorum per sex annos interfecit, neqvaqvam tamen victoriis lætabatur, qvoniam regni sui vires consumeret. Unde armis omissis, sermone placido cum subjectis redire in gratiam conabatur. Illi autem inconstantiam ejus morumqve varietatem in tantum oderant, ut percontanti, qvonam pacto eos sedare posset: dicerent, si moreretur. nam vix etiam mortuo daturos veniam, qvi tam multa scelerate fecisset. simul etiam Demetrii auxilium, cui cognomen Acæro, accersiverunt. qvi cum his majorum præmiorum spe facile paruisset, venissetqve cum exercitu, miscentur auxiliis ejus Judæi circa Sichimam. Utrosqve tamen Alexander mille qvidem eqvitibus, sex autem peditum mercenariorum millibus excepit, cum haberet ex Judæis qvoqve prope ad decem millia bene sibi cupientium, adversæ autem partis essent eqvitum tria millia, peditumqve

Ant. lib. 13. cap. 19.

Ant. lib. 13. cap. 20.

καὶ μηκέτι τῆς ἐκ τῶν ἐμῶν σπλάγχνων χοᾶς ἐπιφοιτάτω τὸ δαιμόνιον. ταῦτ' εἰπὼν, εὐθέως τελευτᾷ, βασιλεύσας ἐνιαυτὸν ὀγδοηκοστὸν. λύσασα δὲ ἡ γυνὴ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ βασιλέα καθίστησιν Ἀλέξανδρον τὸν καθ' ἡλικίαν καὶ μετριότητα προφέροντα. ὁ δὲ παρελθὼν εἰς τὴν ἐξουσίαν, τὸν ἕτερον μὲν τῶν ἀδελφῶν βασιλεύοντα κτείνει, τὸν δὲ καταλειπόμενον ἀγαπῶντα τὸ ζῆν, δίχα πραγμάτων ἔχειν. γίνεται δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς τὸν Λάθυρον ἀπόκλησις πόλεμόν τε συμβολὴ, πολλοὺς μὲν ἀπολέσαντι, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνελόντι τῶν πολεμίων, ἡττηθέντι δὲ νίκης πρὸς πόλεμον ἐρρέψαν. ἐπεὶ δὲ ὅτε τῆς μητρὸς κλεοπάτρας διωχθεὶς εἰς Αἴγυπτον ἀνεχώρησεν, ἀλέξανδρος Γαδάρων τὸ πολιορκίᾳ κρατεῖ, καὶ ἀμαθοῦντος, ὃ δὴ μέγιστον μὲν ἦν ἐρυμα τῶν πέραν Ἰορδάνου, τὰ πλούσια τῶν θεοδώρου καὶ ζώνωνος κτημάτων ἦν ἐν αὐτῷ. ἐπελθὼν δὲ ἐξαίφνης ὁ θεόδωρος, τὰ τε σφέτερα, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴν αἱρεῖ, τῶν τε Ἰουδαίων εἰς μυρίους κτείνει. γίνεται δὲ ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ ἀλέξανδρος καὶ τραπόμενος εἰς τὴν Γαλιλαίαν, αἱρεῖ Ῥαφίαν τε καὶ Γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα τὴν αὖθις ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἀγριππιάδα ὀνομασθῆναι. ἐξανδραποδισαμένῳ δὲ τούτους, ἐπανίσταται τὸ Ἰουδαϊκὸν ἐν ἑορτῇ. μάλιστα γὰρ ἐν ταῖς εὐωχίαις αἱ τῶν ὄχλων στάσεις ἄπεπτοι. καὶ ἐδόκει μὴ ἂν κρείττων γένεσθαι τῆς βουλῆς, εἰ μὴ τὸ ξενικὸν αὐτῷ παρεβοήθει, πισίδαι καὶ κίλικες ἦσαν, συρικὸν δὲ οὐκ ἐδέχετο μισθοφόρους, διὰ τὴν ἔμφυτον αὐτῶν πρὸς τὸ ἔθνος ἀπέχθειαν. κτείνας δὲ τῶν ἐπαναστάντων ὑπὲρ ὀκτακοσίους ἀραβίας ἤλασε. καὶ τούτῳ ἐλὼν, γαλααδίτας τε καὶ μωαβίτας, φόρου τε αὐτοῖς ἐπιτάξας, ἀνέστρεφεν ὅτι ἁμαθοῦντος. θεόδωρος δὲ πρὸς τὰς εὐταξίας αὐτοῦ καταπλαγεὶς, ἔρημον λαβὼν τὸ φρούριον κατέσκαψεν. ἐπὶ τε συμβαλὼν ὁδόδῃ τῷ ἀράβων βασιλεῖ προλοχήσαντι καὶ τὸν καμήλων στρατὸν ἅπαντα τὸν γαυλανίτην, ἐνέδρας αὐτῷ ἡμομόνης, πᾶσαν ἀποβάλλει τὴν στρατιὰν σωωθῆναι καὶ βαθέως φάραγγος, καὶ πληθεῖ καμήλων στρατοῦ ὄντος. διαφυγὼν δὲ αὐτὸς εἰς ἱεροσόλυμα, τῷ μεγέθει τῆς συμφορᾶς πάλαι μισουμένῳ τὸ ἔθνος ἠρέθισεν εἰς ἐπανάστασιν. γίνεται δὲ ἐπὶ πρείττων, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις οὐκ ἔλαττον πεντακισμυρίους Ἰουδαίων ἀνεῖλεν ὁ ἐξ ἔτους. ἐφ' ᾧ μὴ ὑφ' ἡμῶν τὸ γε τῆς νίκης τὸν ἑαυτοῦ βασιλείαν ἀναλίσκων, ὡς τε παροξυνόμενος τοῖς ὅπλων λόγοις ἐπιχείρει διαλυέσθαι πρὸς τοὺς ἐναντιουμένους. οἱ δὲ μᾶλλον ἐμίσουν τὸν μεταίνοιαν αὐτοῦ, καὶ δι' ὃ τρόπον τὸ ἀνώμαλον. ὑποψιαζόμενοί τε τὸ αἴτιον, τί ἂν ποτὲ πείσας καταστήσειεν αὐτοὺς, διαθρεῖν ἔλεγον, νεκρῷ γὰρ ἂν διαλλαγὴν μόλις τοῦτο δράσαντι. ἅμα δὲ καὶ τὸ εὐκαίρου ἐπιλαθέντες δημήτριον ἐπεκαλοῦντο. ῥᾳδίως δὲ ἐναντίωσιν κατ' ἐλπίδα μείζονα, καὶ μὴ σφαλεῖς ἤντων, σεμνύμενον οἱ ἰουδαῖοι τοῖς συμμάχοις ἐπὶ σικιμα δέχεται δὲ ἑκατέρους ἀλέξανδρος, ἱππεῖς μὲν, χιλίους, μισθοφορεῖς δὲ πεζοὺς ὀκτακισχιλίους. παρῆν δὲ αὐτῷ, καὶ τὸ εὐνοοῦν ἰουδαϊκὸν, εἰς μυρίας. τῶν δὲ ἐναντίων ἱππεῖς μὲν ἦσαν τρισχίλιοι, πεζοὶ δὲ, μυρίοι

μύριοι πεζικοὶ χίλιοι. καὶ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν διαλεγόμενοι οἱ βασιλεῖς ἐπειρῶντο τῶν παρ' ἀλλήλοις ὑποσκόπων. δημήτριος μὲν, τοὺς Ἀλεξάνδρου μισθοφόρους. Ἀλέξανδρος δὲ, τοὺς ἅμα δημητρίῳ ἰουδαίους μεταπείσειν ἐλπίσας. ὡς δ' ἔτι οἱ ἰουδαῖοι δισταζόντων, ἔθ' οἱ ἕλληνες ἐπαύοντο πίστεως, ἀλλ' ἐκείνοις τὰ ἤδη τοῖς ὅπλοις συμπεσόντες. κρατοῦντος τῇ μάχῃ δημητρίου, καίπερ πολλὰ τῶν Ἀλεξάνδρου μισθοφόρων καὶ ψυχῆς ἔργα καὶ χειρὸς ἐπιδειξαμένων. χωρεῖ δὲ τὸ πλῆθος τῆς φυγῆς, ἀμφοτέροις δεῖσος ἐμποιοῦν. ἔτι γὰρ δημητρίῳ παρεμενεν νικῶντι οἱ καλέσαντες, καὶ κατ' οἶκτον τῆς μεταβολῆς Ἀλεξάνδρῳ προσεχώρησαν εἰς τὰ ὄρη καταφυγόντι ἰουδαίων ἑξακισχίλιοι. τούτῳ τῷ ῥοπῇ οὐκ ἤνεγκε δημήτριος, ἀλλ' ὑπολαβὼν ἤδη μὴ ἀξιομάχου εἶναι πάλιν Ἀλέξανδρον, μεταῤῥεῖν ἤ καὶ πᾶν τὸ ἔθνος εἰς αὐτὸν, ἀνεχώρησεν. ἐκ μέσου τοίνυν τοῦ λοιποῦ πλήθους ἀναχωρησάντων τοὺς συμμάχους, κατῆγεν τοὺς Ἀλεφορᾶς. συνεχῶς δὲ πρὸς Ἀλέξανδρον ἰόντος αὐτοῖς ὁ πόλεμος, μέχρι πλησὺς ὀκτακτείνας, τοὺς λοιποὺς ἀπήλασεν εἰς Βεμέσελων πόλιν. καὶ πάντων καταφρονήσας, αἰχμαλώτους ἀνήγαγε εἰς ἱεροσόλυμα. πρόκωψε δ' αὐτῷ διὰ παροξυσμὸν ὀργῆς, εἰς ἀσέβειαν, τὸ τοῦ ὠμότητος. τῶν γὰρ ληφθέντων εἰς ὀκλαγωγίας ἀναστυρώσας ἐν μέσῃ τῇ πόλει, γυναῖκας τε καὶ τέκνα αὐτῶν ἀπέφαξε τοῖς ὄψεσι. καὶ παῖδας μὲν καὶ συγκαταικίμους τοῖς παλλακίσιν ἀφεώρα. τοσαύτη δὲ κατάπληξις ἔσχε τοὺς μὲν, ὡς τὸ τῶν ἀνῃρεθέντων καὶ τὴν ὀπώραν νύκτα, φυγεῖν ἐκτακισχιλίους ἐξ ἰουδαίας ὅλης, οἷς ὅρος τῆς φυγῆς ὁ Ἀλεξάνδρου θάνατος κατέστη. τέλος τοιούτοις ἔργοις ὀψὲ καὶ μόλις ἡσυχίαν τῇ βασιλείᾳ παρέσχε, ἀνεπαύσατο τῶν ὅπλων.

Κεφ. δ'.

Κινεῖται δὲ αὖθις πάλιν ἀρχὴ θορύβων, ἀντίοχος ὁ Διονύσιος ἐπικληθεὶς, δημητρίου μὲν ἀδελφὸς ὢν, πολιτῇ δὲ τῷ ἀπὸ σελεύκου. ἔτυχε γὰρ δείσας, φρατάβεσχ ὄπιν τὸν Ἀραβας ὠρμημένον, τὸ μὲν μεταξὺ τῆς Ἀντιπατρίδος παροδίου, καὶ τὸ ἱόππης αἰγιαλῶν Ἀλεφρὸν Φαραγγιβαθέα. πρὸ δὲ τοῦ φρὸν, τεῖχος ἤγειρεν ὑψηλὸν, καὶ ξυλίνους πύργους ἐνεπεκτείνατο, τὰς εὐμαρεῖς ἐμβολὰς ἀποφράττων. ἃ μὲν οὖν ἤρξατο καὶ ἀντίοχον ἴσχυσεν. ἐμπεσόντας γὰρ τοὺς πύργους καὶ τὸν φρὸν χώσας, διῆλασε μὴ τὴν δυνάμεως. ἤδη δὲ τοῦ πρὸς τὸ κωλύσοντα ἄμυναν εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἀραβίας ἦει. τὸ δὲ βασιλεὺς ἀναχωρῶν εἰς τὰ χερσονησώδη τοῦ χώρου πρὸς τὸν μάχλον, ἐπὶ τὸν πάνυ ἐξαίφνης ἀπιδρύσας, μυρία δ' ἐν τῷ ἀριθμῷ, ἀπέκτεινε ἀπὸ τῆς πρὸς τὸ ἀντίοχον. καλῶς δὲ μάχης γνωσθείσης, ἕως μὲν πρὸς ἀντίοχον ἀντεῖχεν ἡ δύναμις αὐτοῦ. καίπερ ἀνέδην ἐπὶ τοὺς ἀραβῶν φονεύσαντος, πεσὼν δὲ, καὶ τὰ πρὸς τὸν ἀεὶ κινδυνεύοντα ἐν τοῖς ἡττωμένοις ὁρᾶσθαι, σκλίνουσι πάντες, καὶ τὸ μὲν πολὺ αὐτῶν, ὅπερ καὶ τοῦ πρὸς τὸν ἐν τῇ φυγῇ ἀλεφθείρεται. τοὺς δὲ λοιποὺς καταφυγόντας εἰς κανὰ κώμην,

A millia qvadraginta. Et priusqvam veniretur ad manus, intercedentibus nuntiis & præconibus, reges transfugia tentabant: Demetrius qvidem Alexandri mercenarios, Alexander autem Judæos, qvi Demetrium ſeqverentur, obtemperaturos ſibi ſperantes. Sed cum neqve Judæi ſacramenta, neqve fidem Græci contemnerent, armis jam qvo minus decernebant. Superatqve prælio Demetrius, qvamvis Alexandri mercenarii
B multa & animoſe & fortiter geſſiſſent. Eventus autem pugnæ præter ſpem cedit utriqve. nam neqve hi, qvi Demetrium acciverant, in partibus victoris permanſerunt: & immutatæ fortunæ miſericordia, ſex Judæorum millia ſe ad Alexandrum, qvi in montes effugerat, contulerunt. Hujus inclinationis momentum Demetrius ferre non potuit: ſed Alexandrum jam qvidem col-
C lectis viribus prælio ſufficere ratus, omnem vero gentem ad eum tranſire exiſtimans, mox inde digreſſus eſt. non tamen reliqva multitudo ob abſceſſum auxiliorum ſimultates depoſuit: bello autem aſſiduo tam diu cum Alexandro decertabat, donec plerisqve interfectis cæteros in Bemeſelim civitatem compulit, eaqve ſubacta in Hieroſolymam captivos abduxit. Verum im-
D moderata fecit iracundia, ut crudelitas ejus ad impietatem usqve procederet. Octingentis enim captivorum in media civitate crucifixis, mulieres earumqve filios in conſpectu matrum necavit, atqve hæc potans, & cum ſuis concubinis recubans, proſpectabat. Tantus autem populum terror invaſit, ut etiam diverſæ partis ſtudioſi proxima nocte octo millia hominum extra totam Judæam profugerent: qvorum exilii mors Ale-
E xandri finis fuit. Cum ejusmodi factis tandem ægreqve regni otium qvæſiſſet, ab armis reqvievit.

CAP. IV.

De bello Alexandri cum Antiocho & Areta, deqve Alexandra & Hyrcano.

RUrſus autem fit ei turbarum initium Antiochus, qvi etiam Dionyſius dictus eſt, Demetrii qvidem frater, ſed eorum noviſſimus, qvi Seleucum generis autorem habebant. hunc enim timens, qvi Arabas parato bello pulſarat, totum qvidem ſuper Antipatrida montibus proximum, & inter Joppes littora ſpatium,
F foſſa altiſſima diremit. ante foſſam vero murum ædificavit excelſum, turresqve ligneas, ut faciles aditus obſtrueret, fabricavit: nec tamen Antiochum arcere valuit. Exuſtis enim turribus foſſisqve repletis, cum ſuis copiis transgreſſus eſt. Vindictaqve poſthabita, qva deberet eum,
G a qvo prohibitus eſt, ulciſci, protinus contendit in Arabas. Horum autem rex in loca ſuæ nationi commodiora cedens, mox ad pugnam cum eqvitatu reverſus (habebat autem numerum decem millium) imparatos ex improviſo Antiochi milites invadit. Valido autem prælio commiſſo, qvam diu quidem ſupererat Antiochus, durabat ejus exercitus, qvamvis eum paſſim Arabes trucidarent. Ubi vero procubuit (ſuccurrendo enim victis ſemper in periculis aderat) omnes terga dederunt: maximaqve pars eorum cum in acie, tum in fuga abſumitur. Reliqvos autem in vicum Cana delapſos,

alimentorum penuria perire contigit, præter admodum paucos. Hinc Damascenι Ptolemæo Minnæi filio infensi Aretam sibi sociant: Syriæqve cœles regem constituunt. qvi bello illato Judææ, postqvam pugna vicit Alexandrum, pactione discessit. Alexander autem Pella capta Gerasam petivit rursus, opum Theodori cupidus: triplicique ambitu circumdatis defensoribus, locum expugnavit: Necnon & Gaulanen & Seleuciam, & eam qvæ Antiochi Pharanx dicitur, sub jugum mittit. Ad hæc autem capto Gamala castello validissimo, ejusqve præfecto Demetrio multis criminibus involuto, in Judæam regreditur, expleto in militia triennio: lætusqve a gentilibus ob res prospere gestas excipitur. Belli autem reqviem secutum est morbi principium. Et qvoniam qvartano febrium recursu fatigabatur, depulsum iri valetudinem credens, si rursus animum negotiis occupasset, intempestivæ militiæ sese dedit: & ultra vires corpus laboribus vexans, inter ipsos tumultus trigesimo & septimo regni anno moritur: idq; Alexandræ conjugi suæ reliqvit: Judæos ejus vel maxime dicto obedientes fore non dubitans: qvod longe ab ejus crudelitate discrepans, & iniqvitati resistens, benevolentiam sibi populi comparasset. Neqve spes eum fefellit. Namqve opinione pietatis obtinuit muliercula principatum. Qvippe qvæ morem gentis patrium probe norat, & qvi sacras leges temerassent, ab initio detestabatur. Cum autem duos filios Alexandro genitos haberet, natu qvidem maximum Hyrcanum, & propter ætatem declarat pontificem, & qvod præterea senior esset, qvam ut potestate regia molestus cuiqvam videretur, regem constituit: minorem autem Aristobulum, privatum vivere maluit, qvod ferventioris esset ingenii. Jungit autem se ejusdem mulieris dominationi qvædam Judæorum factio, Pharisæi: qvi præter alios pietatem colere putarentur, & peritius leges interpretari: ob eam causam magis eos suspiciebat Alexandra, divinæ religioni superstitiose deserviens. Illi autem paulatim fœminæ simplici insinuati, qvosvis pro sua libidine summovendo, deponendo, itemq; vinciendo, ac solvendo, jam procuratores habebantur: prorsus ut ipsi quidem regiis commodis fruerentur, expensas vero ac difficultates Alexandra perferret. Sed eadem mire callebat res administrare majores: itaqve augendis copiis semper intenta, duplicem conflavit exercitum: neq; pauca mercenaria paravit auxilia, quibus non modo statum suæ gentis roboravit, sed etiam metuendam se reddidit externæ potentiæ. Imperabat autem aliis, verum Pharisæis ipsa ultro parebat. Deniqve Diogenem quendam insignem virum, qui Alexando fuerat amicissimus, interficiunt, ejus factum consilio criminati, ut octingenti (quos supra memoravi) regis jussu tollerentur in crucem. nihilominus autem Alexandræ svadebant, ut & alios, quibus autoribus Alexander in eos fuisset concitatus, occideret. Cumq; his nimia superstitione nihil abnuendum putaret, quos sibi libuisset, ea specie trucidabant, donec optimus quisque periclitantium ad Aristobulum confugeret. atqve ille

Ant. lib. 13. cap. 22.

A ...ατάνει τ Παπηδέων ἀναλωθῆναι πάντα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀνδρῶν ἅπαντας. ἐκ τούτου δαμασκηνοὶ μὲν τὸ πρὸς πολεμοῦντα τ μυναίαν μῖσος, ἀρέτην ἐπάγοντες, ἐκαθίσταν κοίλης συρίας βασιλέα. στρατεύσας δ' ἐπ' αὐτὸν τ ἰουδαίων, καὶ μάχῃ νικήσας ἀλέξανδρον, καὶ σπονδὰς ἀνεχώρησεν. ἀλέξανδρος δ', πέλλαν ἑλὼν, ἐπὶ γέρασα ἦλθε πόλιν, τ θεοδώρου κτημάτων γλιχόμενος. καὶ τρισὶ τοῖς φρουροῦσι προβόλοις ἀποτειχίσας, διὰ μάχης τὸ χωρίον προσλαμβάνει. καταστρέψας δ' καὶ γαυλανίτιν, καὶ σελεύκειαν, καὶ τὴν ἀντιόχου φάραγγα καλουμένην, πρὸς οἷς γάμαλα φρούριον καρτερὸν ἑλὼν, τὸν ἄρχοντα δημήτριον ἐν αὐτῷ προδήλους ἐκ πολλῶν ἐγκλημάτων, ἐπάνεισιν εἰς ἰουδαίαν, τρία πληρώσας ἔτη τῆς βασιλείας. ἐσμῴως δ' ὑπ' αὐτοῦ ἔθνος προσεδέχθη διὰ τ δύπραγίαν, καὶ λαμβάνει τὴν ἀνάπαυσιν τ πολέμου, δεχθὲν νόσῳ. τεταρταίας δ' προδόσεως πυρετῶν ἐνοχλουμένῳ, ὠήθη διαπράσεσθαι τὴν νόσον, πάλιν αὖ μέγας πράγμασιν, διὸ δὴ στρατίαν ἀναγκαίως ἑαυτὸν ἐπιδιδοὺς, καὶ βιαζόμενος τῷ σώματι πρὸς τὰς ἐνεργείας, ἀπήλαξε. τελευτᾷ γοῦν ἐν μέσοις τοῖς θορύβοις τρεφόμενος, βασιλεύσας ἐπὶ πρὸς τοῖς ἑπτὰ ἔτη. καταλείπει δ' τὴν βασιλείαν ἀλέξανδρα τῇ γυναικὶ, πεπεισμένῳ περὶ αὐτῆ μάλιστα νῦν ὑπακούειν τοὺς ἰουδαίους, ἐπειδὴ τῆς ὠμότητος αὐτοῦ μαθηταὶ ὑπῆρχον, καὶ ταῖς φαρισαίοις ἀνθισταμένη, τ δόξαν ἐκείνοις προσοικειοῖτο. καὶ ἡ δόξα μὴ τῆς ἐλπίδος. σπάνει γὰρ τῆς δεχῆς τὸ γυναῖον, διὰ δέος εὐσεβείας ἡγεῖτο δὲ καὶ ἡ ἔθνος μᾶλλον τὰ πάτρια, καὶ τοὺς πλημμελοῦντας εἰς τοὺς ἱερεῖς νόμους, ἐξ δεχῆς ἀπεβάλετο. δύο δ' αὐτῇ παίδων ὄντων ἐξ ἀλεξάνδρου, τὸν μὲν πρεσβύτερον ὑρκανὸν, διά τι τ ἡλικίαν ἀποδεικνυσι ἀρχιερέα, καὶ ἄλλως ὄντα νεώτερον. ἢ ὡς τι ἐνοχλεῖν ἤδη τ ἴλων, τ δ νεώτερον δρισύβουλον, διὰ θερμότητα κατῆχεν ἰδιώτην. φαρισαῖοι δ' αὐτῇ εἰς τ εὐσέβειαν φερομένῃ, ἐπιτάγματι ἰουδαίων, δεκατῶν ἐπιστεύετο παρὰ τ ἄλλων, καὶ τοὺς νόμους ἀκριβέστερον παρὰ τ ἄλλων ἐξηγεῖσθαι δοκοῦντες. τότε περιόντων δή τι προσῆκεν ἡ ἀλεξάνδρα σέβεσθαι τὸ θεῖον. οἱ δ' τὴν ἀπόλειψιν τ ἀνθρωπίνων μικρὸν ὑπείροντες, ἤδη καὶ διοικητὴν τ ὅλων ἐγίνοντο, δίκαιόν τι, καὶ κατάγνωστον ἐξ ἑλοίεν, λύειν τε καὶ δεῖν. καθόλου δ' αἱ μὲν ἀποδιδοῦσαι τ βασιλείας, ἐκείνων ἦσαν, τὰ δ' ἀναλώματα, καὶ αἱ δυσχέρειαι, τῆς ἀλεξάνδρας. δεινὴ δ' ἦν τὰ μείζω διοικεῖν, δυνάμιν τε ἀεὶ συναγείρουσα, διπλασίονα κατέστησε, καὶ ξενικὸν συνήγαγε σὺν ἀλόγῳ, ὡς μὴ μόνον κρατυνεῖσθαι τὸ οἰκεῖον ἔθνος, ἀλλὰ καὶ φόβον τοῖς ἔξωθεν εἶναι δυνάμεως. ἐκράτει δ' τῶν μὲν ἄλλων αὐτὴ, φαρισαίοις δ' αὐτῆς. διωρίσαντο γοῦν τινα τῶν ἀπίστων, Φίλωνα ἀλεξάνδρῳ γνώριμον, κτείνουσιν αὐτοὶ, σύμβουλον ἐγκαλοῦντες γενέσθαι τῶν ἀνασταυρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ βασιλέως ἐκτεταγότων. ἐπῆγον δ' τὴν ἀλεξάνδραν εἰς τὸ καὶ τοὺς ἄλλους διαχειρίσασθαι, τῶν παροξυνάντων ἐπ' ἐκείνους τὸν ἀλέξανδρον. ἐνδιδόσης δ' ὑπ' ἀσθενείας, ἀνῄρουν οὓς ἐβούλοιεν δ' αὐτοί. φοβούμενοι δ' δεινοὶ τῶν κινδυνευόντων οἱ πρέχειν δοκοῦντες. καὶ τέλος

B

C

D

E

F

G

πόθῳ

τῶν τὴν μητέρα, φείσασθαι μὲν διὰ τὸ ἀξίωμα τῶν ἀνδρῶν, ἐκπέμψαι δ' αὐτοὺς, εἰ μὴ καθαροὺς ἀπαλλαγεῖεν, ἐκ τῆς πόλεως. οἱ μὲν οὖν δοθείσης ἀδείας, ἐσκεδάσθησαν κατὰ τὴν χώραν. Ἀλεξάνδρα δ' ἐκπέμψασα εἰς Δαμασκὸν στρατιὰν, περιῆσα δ' αὐτὴν πόλεμος ἀεὶ θλίβων τὴν πόλιν, ταύτην μὲν ἐπιδέξατο μηδὲν ἀξιόλογον ἐργασαμένη. πορεύεται δ' ἐπὶ τὸν Ἀρμενίων βασιλέα, περισκαζόμενον Πτολεμαΐδι, καὶ πολιορκοῦντα Κλεοπάτραν, συμμιγεῖς καὶ δώροις ὑπηγάγετο. Φρένες δ' ἐκεῖνον ἀπαναστὰς διὰ τὰς οἰκοταραχὰς, ἐμβεβληκότος εἰς τὴν Ἀρμενίαν Λούκουλλον. καὶ τότε νοσούσης Ἀλεξάνδρας, ὁ νεώτερος τῶν παίδων Ἀριστόβουλος μετὰ τῶν οἰκετῶν, ἐν οἷς πολλοὺς καὶ πάντας ἐννέους διὰ τὴν ἡμερότητα, κρατεῖ μὲν τῶν ἐρυμάτων ἁπάντων, τοῖς δ' ἐκ τούτων χρήμασι μισθοφόρους ἀθροίσας, ἑαυτὸν ἀποδείκνυσι βασιλέα. περὶς ταῦτα ἐδυρόμενον τὴν ὑρκανὸν ἡ μήτηρ οἰκτείρασα, τοῦ τε γυναῖκα, καὶ τοὺς παῖδας Ἀριστόβουλος καθείργνυεν εἰς ἀντωνίαν. Φρούριον δ' ἐστὶ τοῦ Βορείου κλίματι ἱερᾷ περισκίμενον, πάλαι μὲν ὡς ἔφην Βάρις ὀνομαζόμενον, αὐθις δὲ πύργος τυχὸν τῆς περιωρείας, ὑπερκειμένου δ' ἀντωνίας, καθάπερ ἀπό τε σεβαστῆς, καὶ ἀγρίππα, σεβαστῆς, καὶ ἀγρίππιας, πόλεις ἑτέρας μετωνομάσθησαν. πρὶν δ' ἐπελθεῖν Ἀλεξάνδραν τὸ Ἀριστόβουλον, τὸ παιδικὸν κάλλυσιν, πλοῦτος ἀδιοικήσιτον τοῦ ἀρχεῖν ἔτυχον ἐνεῖα. καὶ κληρονόμος μὲν ἦν τῶν ὅλων ὑρκανὸς, ὃν καὶ ζῶντα τῆς βασιλείας ἐνεχείρισε. δυνάμει δὲ καὶ φρονήματι, περιῆν ὁ Ἀριστόβουλος. χωρισθεὶς δ' αὐτῆς πρὸ τῶν ὅλων συμβολῆς περὶ ἱεριχοῦντα, καταλιπόντες οἱ πλείους τὸν ὑρκανὸν, μεταβαίνουσι πρὸς τὸν Ἀριστόβουλον. ἐν δὲ μὴ τῶν συμμενόντων φίλοι συμφυγὼν δι' τοῦ ἀντωνίαν, καὶ κυρεύσας τῆς σωτηρίας ὁμήρων, παῖδα δ' αὐτοῦ ἡ Ἀριστόβουλος γυνὴ μὴ τῶν τέκνων, ἀμέλει πρὶν ἀνηκέστων παθεῖν, διελύθησαν, ὡς τε βασιλεύειν μὲν Ἀριστόβουλον, ὑρκανὸν δ' ἐκχωροῦντα τῶν ἄλλων ἀπολαύειν τιμῆς, ὥσπερ ἀδελφὸς βασιλέως. ὅπερ τότοις μεταλλάξασι ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λαῷ πᾶσιν οὕτω φιλοφρόνως ἀλλήλοις ἀσπασαμένοις, διήμειψαν τὰς οἰκείας. Ἀριστόβουλος μὲν οὖν, εἰς τὰ βασίλεια, ὑρκανὸς δ' ἀνεχώρησεν εἰς τοῦ Ἀριστόβουλου οἰκείαν.

A matri persvasit, ut his propter dignitatem parceret, civitate autem pelleret qvos nocentes existimaret. Igitur illi quidem data sibi copia per regionem dispersi sunt. Alexandra vero in Damascum misso exercitu, qvoniam Ptolemæus sine intermissione civitatem premebat, illam quidem nulla re memorabili gesta cepit. Regem autem Armeniorum Tigranem, qui admoto Ptolemaidi milite, Cleopatram circumsedebat, pactionibus donisqve solicitat. Sed illum domesticarum turbarum metus, ingresso in Armeniam Lucullo, jamdudum inde retraxerat. Inter hæc Alexandra morbo laborante, minor ejus filius Aristobulus, cum famulis suis quos multos habebat, omnesq; pro ætatis favore fidissimos, universa castella obtinuit: & pecunia qvam ibi reperit conductis auxiliis regem se declaravit. Ob hæc miserata querelas Hyrcani mater, conjugem Aristobuli cum filiis includit apud castellum qvod a Septentrione fano adjacens, Baris antea vocabatur, ut diximus, postea vero Antonia cognominata est, imperante Antonio, qvem admodum de Augusti & Agrippæ nomine Sebaste & Agrippias aliæ civitates appellatæ sunt. Ante tamen Alexandra moritur, qvam in Aristobulum fratris ejus Hyrcani contumelias vindicaret: quem dejici regno curaverat, qvod ipsa novem annos administravit. Et hæres quidem omnium fit Hyrcanus, cui regnum etiam viva commiserat. Verum Aristobulus viribus atqve autoritate præstabat. Habito autem inter eos circa Hierichunta de rerum summa conflictu, plerique Hyrcano relicto transeunt ad Aristobulum. Hyrcanus autem cum reliqvis fuga pervenit in castellum Antoniam: ibique salutis obsides nactus (erat enim ibi in custodia ut præmissimus, conjunx Aristobuli cum filiis) priusqvam gravius aliquid accideret, ea lege in concordiam redit, ut regnum quidem Aristobulus haberet, ipse vero cederet, quasi frater regis aliis honoribus contentus. Hoc modo in fano reconciliati, cum in conspectu circumstantis populi benignissime alter alterum complexus esset, domus permutant: & Aristobulus quidem discedit in regiam, Hyrcanus autem in Aristobuli domum.

Ant. lib. 14. cap. 2.

Κεφ. ε'.

CAP. V.

Δεδοικὼς τοὺς τε ἄλλους τοῦ Ἀριστόβουλου διαφόρων ἐμπεπλησμένους ἐλπίδα κρατήσαντος, καὶ μάλιστα ἀντιπάτρου πάλαι διαμισουμένου. ὃν δ' ἦν ἰδουμαῖος τὸ μὲν γένος καὶ πλούτου καὶ τῆς ἄλλης ἰσχύος πρωτεύων ἐθνους. ἐπεὶ τοῦτος ἄμα καὶ τὸν ὑρκανὸν ἀρέτα τῷ Φυγόντα τῆς βασιλείας τῆς δεκάδος, ἀναπτησόμενος τοῦ βασιλείαν ἐπῆγε, καὶ τὸν ἀρέταν δέξασθαί τε τὸν ὑρκανὸν, καὶ καταγαγεῖν ὑπὲρ τοῦ ἀρχεῖν. πολλὰ μὲν τὸν Ἀριστόβουλον εἰς τὸ ἦθος διαβάλλων, πολλὰ δ' ἐπαινῶν τὸν ὑρκανὸν, παρῆν δέξασθαι. ὡς πέπων εἴη τὸν ἕτω λαμπρᾶς περιῳκίας βασιλείας, ὑπερέχειν χεῖρα τοῖς ἀδικουμένοις. ἀδικεῖσθαι δ' ὑρκανὸν, στερηθέντα τῆς καὶ τὸ πρεσβεῖον αὐτῷ προσηκούσης ἀρχῆς. προσκατασκάσας δ' ἀμφοτέρους, νύκτωρ ἀναλαβὼν ὑρκανὸν, τῆς πόλεως ὑποδιδράσκει, καὶ σωτηρίαν φυγῇ χρώμενος, εἰς τοῦ καλουμένου πέτραν διασώζεται. βασιλεύων αὕτη τῆς ἀραβίας ἐστὶν. ἐνθα τοῦ ἀρέτα τὸν ὑρκανὸν ἐγχείρισας, injuriam pati, qui principatu jure successionis sibi debito excidisset. Sic instructis & præparatis ambobus: nocte cum Hyrcano ex civitate profugit: citatoqve cursu in oppidum quod Petra dicitur salvus evasit: ea est Arabiæ regio. Ibi postquam Hyrcanum in manum regis Aretæ tradidit,

De bello Hyrcani cū Arabibus & expugnatione Hierosolymæ.

Ant. lib. 14. cap. 2. 3 4.

multis dictis multisqve muneribus ut auxilium A
præberet, qvo in regnum deduceretur, effecit.
Erant autem peditum eqvitumqve millia L. qvibus neqvaqvam restitit Aristobulus: sed primo impetu superatus, in Hierosolyma fugere cogitur: atqve omnino captus esset, nisi dux Romanorum Scaurus adversis horum temporibus imminens solvisset obsidionem. Namqve is ex Armenia qvidem in Syriam missus erat a Pompejo Magno qvi cum Tigrane bellum gerebat. Sed ubi Damascum venit, recens a Metello & Lollio captam reperit: his inde submotis, cognitoqve in Judæa qvid ageretur, illuc velut ad qvæstum cucurrit. Deniqve mox ut fines ingressus est, Judæorum legati ad eum veniunt a fratribus, utrisqve ut sibi potius adjumento essent orantibus. Sed trecentis talentis qvæ Aristobulus ei miserat, justitia posthabita est. Tot enim acceptis Scaurus ad Hyrcanum & Arabes legatos misit Romanorum, eis Pompeji nomen intentans, nisi ab obsidione desisterent. Itaqve & Areta ex Judæa in Philadelphiam recedit metu perculsus, & Scaurus Damascum redit. Aristobulus autem qvod captus non esset, satis sibi esse non credidit: sed omnibus qvas haberet copiis collectis, persequebatur hostes: & circa locum qvem Papyrona vocant prælio commisso, supra sex eorum millia cædit: in qvibus erat & Cephalon frater Antipatri. Hyrcanus vero & Antipater Arabum privati auxilio, spem in adversarios transtulerunt. & cum Pompejus Syriam ingressus Damascum perveniset, ad ipsum confugiunt, multisqve muneribus ei datis, eadem illa qvibus ad Aretam usi fuerant allegantes, magnopere precabantur ut Aristobuli violentia damnata, regno Hyrcanum restitueret, cui tam ætate qvã moribus deberetur. sed nec Aristobulus sibi defuit, corruptione Scauri fretus. Venerat autem qvantum potuit, ornatus cultu regio: deinde offensus obsequiis, neqve ferendum existimans abjectius qvam regem deceret utilitati servire, a Diospoli regrediebatur. Ob hoc iratus Pompejus, etiam Hyrcano ejusqve sociis hoc F precantibus, Aristobulum petit, & Romano simul exercitu & Syrorum instructus auxiliis. Cum vero Pellam & Scythopolim prætergressus Coreas veniisset, unde Judæorum fines incipiunt per mediterranea loca subeuntibus, cognito Aristobulum in Alexandrium confugisse (castellum est magnifice structum, in monte præcelso situm) mittit per qvos eum juberet inde descendere. G Ille autem decreverat, qvia pro imperio vocaretur, periclitari potius qvam parere. sed populum videbat horrescere: & amici monebant ut Romanam vim cogitaret, qvam sustinere non posset. Itaqve horum consiliis obediens, descendit ad Pompejum: quodque juste regnaret, multis pro se dictis in castellum rediit. & cum iterum descendisset provocatus a fratre, ac de suo jure cum eo disceptasset, denuo regreditur non prohibente Pompejo. Erat autem inter spem timoremq; medius: & veniebat qvidem velut exoraturus Pompejum, ut sibi cuncta permitteret, ad montem vero revertebatur, ne quid regiæ dignitati derogare videretur.

Ant. lib. 16. cap. 6, 7.

Ἐ πολλὰ μὲν καθομιλήσας, πολλοῖς δ' ὤμοσε ἐπελθὼν, δοὺς αὐτῷ δύναμιν αἰτῷ πόθεν τὴν κατάξοι αὐτόν. ὁ δ' αὖτη, πεζῶν τε καὶ ἱππέων, πέντε μυριάδες, ἃς ἐκ οὐκ ἀπήχθει ἀριστόβουλος. ἀλλ' ἐν τῇ πρώτῃ συμβολῇ ληφθεὶς, εἰς ἱεροσόλυμα συνελαύνεται, κἂν ἐφθη κρατῶν ληφθεὶς, εἰ μὴ σκαῦρος ὁ βραχέως ἀπαντήσας αὐτῷ τῆς πομπείου, ἔλυσε τὴν πολιορκίαν, ὃς ἐπέμφθη μὲν εἰς συρίαν ὑπὸ σερουΐλλιος τοῦ μετέλλου κρήτικοῦ, πολεμοῦντος πρὸς τιγράνην. ἐφεστὼς δὲ B δαμασκῷ ἦ εἰς δαμασκὸν, ἐαλωκότα πρόσφατον ὑπὸ μετέλλου κρητικοῦ, ἐτέτυς μεζάσιος, ἐπὶ τὰ κατὰ τὴν ἰουδαίαν ἐπύθετο, καὶ παραγίνεται ἔρμαιον ἡπτημένη, παρελθόντος γοῦν εἰς τὴν χώραν, πρέσβεις δ' ἦκον ὡς αὐτὸν τοῦ ἀδελφοῦ ἑκατέρου, ἑκάτερος δωρεὰς βεβαιοῦν αὐτῷ. γίνεται δὲ ἀμφοτέρων δικαίως, τὸν μὲν ὑπερβάλλει πρεσβείοις τάλαντα. τοῦτον μὲν λαβὼν σκαῦρος, ἀπεκηρυκεύετο πρός τε ὑρκανὸν, καὶ τοὺς ἄραβας, C ἀπλῶν ἐπὶ μάχην καὶ πομπήϊον, εἰ μὴ λύσοιεν τὴν πολιορκίαν. ἀνεχώρησε δ' ὁπ' τ ἰουδαίας εἰς φιλαδέλφειαν δείσαντες καὶ ταχείαν, ἐπὶ πάλιν εἰς δαμασκὸν σκαῦρος. ἀριστόβουλος δ' οὐκ ἀπέχεσθαι τὸ μὴ οὐ πᾶσαν ἦ τ δύναμιν ἀθροίσαι ἐξέπεσε τοῖς πολεμίοις, ἐπεὶ τὴν καλουμένην παπυρῶνα συμβαλὼν αὐτοῖς, ὑπὲρ ἑξακισχιλίους κτείνει, μεθ' ὧν, καὶ τ ἀδελφὸν τ ἀντιπάτρου φιλίππου. ἱκανὸς ἦ ἐν πάτροις τ δρᾶσαι ἀφαρεθέντας, μεταφέρον δ' ἐπὶ τοὺς ἑαυτοῦ τὴν ἐλπίδα. D ἐπιδὴ πομπήϊος ἐλθὼν τὴν συρίαν εἰς δαμασκὸν ἦκεν, ἐπ' αὐτὸν καταφεύγουσι, καὶ δίχα δώρων, ὡς καὶ πρὸς δεῖπνον ἀνιμολογίαις χρώμενοι κατωκίσθολαν, μισοῦσι μὲν τὴν ἀριστοβούλου βίαιον, καταιδῆ δ' ὄντα τὴν βασιλείαν τ καὶ τοῦ τρόπου καθ' ἡλικίαν πρόσκοπον. ἀμείνω δ' ὁ ἀριστόβουλος ὕστερον, πεπειθὼς τῇ σκαύρου δωρεοδοκίᾳ, παρεῖναι τε καὶ αὐτὸς ὡς οἷόν τε ἐν, βασιλικωτάτῳ κεκοσμημένος ἑαυτόν. αἰδεσθεὶς ἦ πρὸς τὰς ἱκετηρίας, καὶ μὴ φέρων δηλοῦν ταῖς χερσὶν πιστὸν E ἤθος τ σχήματος, ἀπὸ διαστόλεως χωρίζεται. πρὸς ταῦτ' ἀγανακτήσας πομπήϊος, πολλὰ καὶ τ ταῖς ὑρκανοῦ ἱκετεύουσιν, ὥρμησεν ἐπ' ἀριστόβουλον, ἀναλαβὼν τὴν τε ῥωμαϊκὴν δύναμιν, καὶ πολλὰς ὅσ τ συρίας ξυμμαχίας. ἐπεὶ ἦ παρελαύνων πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἦκεν ἐς κορέας, ὅθεν ἡ ἰουδαίων ἄρχεται χώρα, καὶ τὴν μεσόγειον ἀνιόντων, ἀκούσας συμπεφεύγοιεν τ ἀριστόβουλον εἰς ἀλέξανδρειον, ὃ τ δὲ ἐστι φρούριον τ παν φιλοτιμίας ἕνεκα μάλιστα ἐπὶ σκοπιᾶς ὑψηλῆς χώματι πέμψας, καλέσαι νεῦσεν αὐτὸν ὀπέλθοντα. ὁ δ', εἰ μὲν ὁμοίᾳ καλεῖτο δεσποτικώτερον, ἀλεξανδρεὺς ἂν μᾶλλον, ἢ σπανίως καθεῖρξε ἦ τὸ παλαιὸν ἐρρώσθαι τε καὶ πιστεύειν οἱ φίλοις σκέπασθαι τ βωμαίων ἰσχύι, ἄκων ἀνυπόπτως εἰς πεδιάδος καθεῖσι πρὸς πομπήϊον. Ἐ πολλὰ δεῖ ἔ δικαίως ἄρχειν ὑπολαμβάνοις, ἐπιστρέψας πρὸς τὸ ἔρωμα, πάλιν τε τὰ δελφὲ πρὸς καλεῖσθαι μὲν καλοῦσι, καὶ ἀμελεῖσθαι τοῦτ τ δικαίων, ἄπιστα μὴ καλοῦντος ἔ πομπήϊ. μέσος δ' ἐν ἐλπὶς ἦν καὶ δέος. καὶ κατήει μὲν, ὡς δυσπαραιτήτων πομπήϊον πάντ' ἐπιτρέψων αὐτῷ, πάλιν δ' ἀνέβαινεν εἰς τὸν ἄκρον, εἰς μὴ περιαλγῆ δόξειν ἑαυτῷ. ἐπεὶ

ἐπεὶ μὴν τοι πομπήϊος ἐξίσασθαί τε τὴν Φρουρίων σκέ- A qvia tamen castellis eum Pompejo cedere placelδυσεν αὐτῷ, καὶ ὡς ἄγγελμα τῶν Φρουράρχων ἐχόντων bat, hisqve præpositos monere literis ut decedeμόναις πιστάρχειν τοῦ αὐτοκράτορος ὑπισολαῖς, ἵνα ἀγκαλ- rent, quibus præceperat ut non nisi manu sua ζειν αὐτὸν ἐκάστοις χεῖρα ἐν ἀναχωρῆσαι, πείσῃ μὲν τὸ πρόσταγμα scriptis epistolis obtemperarent: jussa quidem ἔχθει, ἀγανακτήσας ὅμως, ἀνεχώρησεν εἰς ἱεροσόλυμα, ἵκανὴ facit: sed in Hierosolymam cum indignatione παρεσκεύαζεν πολεμεῖν πρὸς πομπήϊον. ὁ δὲ, ἅτε δὴ ἐδι- discessit: belloqve jam congredi cum Pompejo δακρόνον τὴν προθυμίαν, εὐθέως ἔπεσθαι, καὶ πρὸς τοσοῦ- cogitabat. Ille autem, nec enim tempus apparatui dandum putavit, statim eum insequitur, τον ὁρμῆσαι τὸν μιθριδάτου θάνατον, ἀγγελθεὶς multum quippe alacritati ejus addiderat, circa αὐτῷ πρὸς ἱεριχοῦντα, ἔνθα τὸ τῶν ἰουδαίας πίονον, φοί- B Hierichuntem Mithridatis mors nuntiata. Ubi νικά τε πάμπολυ, καὶ βάλσαμον τρέφει. ἔστι λίθοις pinguissima Judææ regio, & palmarum plurimũ ac balsamum nutrit: cujus inciso lapidibus acἐξέσιν ὀπτέμνοντες τὰ πρέμνα συλλέγουσι καὶ τὰς το- utis robore stillantem lacrymam ex vulneribus μὰς σκληροτέρων, ἐστρατοπεδευκότι ἐν τῷ χωρίῳ colligunt. Cumqve illic pernoctasset, mane in μίαν ἑαυτέρων, ἔωθεν ἠπείγετο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. κα- Hierosolymam properabat. Itaqve hoc ejus impτασταλαγέις δὲ τὴν ἔφοδον ὁρισοβούλου, ἱκέτης ὑπάντα, petu perterritus Aristobulus: supplex occurrit, χρημάτων τε ὑποσχέσει, καὶ τοῦ μὴ τὴν πόλεως ὑπιρέ- pecuniamqve pollicitus, qvodqve semetipsum πειν καὶ ἑαυτὸν, χαλεπαίνοντα καταστέλλει τὸν πομπήϊον. ὑ- ei cum civitate permitteret, Pompejum mitigat μὼν τὰ ὡμολογημένων ἔπραττε. τὸν μὲν ὑπὸ τῇ κομιδῇ C fævientem. Nec tamen quicquam eorum quæ τῶν χρημάτων πεμφθέντα γαβίνιον, οἱ τὰ ὁρισοβούλου promisit effectum est. Gabinium enim qui ad φρονοῦντες, ἐδέξαντο ἐν τῇ πόλει. πρὸς ταῦτα suscipiendam pecuniam missus fuerat, ne in ἀγανακτήσας πομπήϊος, αἰρισοβούλον μὲν ἔφρούρει, oppidum quidem Aristobuli socii receperunt. πρὸς δὲ τὴν πόλιν ἐλθὼν, προσκόπῳ μὲν προσβάλλει, τοῦ His commotus Pompejus, Aristobulum in cusτε ὀχυρότητος τῶν τειχῶν δυσμετακίνητον ὁρῶν, καὶ τοῦ todiam collocat: ad civitatem vero profectus, exAnt. lib. 14. cap. 7. 8. πρὸς τούτων φάραγγα φοβερὰν, τό τε ἱερὸν ἐντὸς τοῦ φά- plorabat qva ex parte facilior esset accessus. nam ραγγος, ὀχυρώτατα τετειχισμένον. ὡς τε δ' ἄσεος D & murorum ejus firmitatem oppugnari posse ἀλισκομένην, δύσπορον εἶναι καὶ πρὸς φυγὴν ἔσο τοῖς facile non videbat: vallemqve pro mœnibus πολεμίοις, ἀθαρσοῦντος δὲ, ὑπὸ πολλοῦ χρόνου, στάσις τοῦ horribilem, fanumqve illic cernebat proximum, ἔνδον ἐμπέπτει, τὸ μὲν περὶ αἰρισοβούλου πολεμεῖν ἀξιώντων, adeo tutissima munitione circumdatum, ut etκρύεσθαι τὸ βασιλέα, τοῖς δὲ τὰ ὑρκανοῦ φρονοῦντων, sam si civitas caperetur, secundum esset hostibus ἀνοίγειν πομπηίῳ τὰς πύλας. πολὺ δὲ τούτοις ἐσήει δέος, in eo refugium. Hoc autem diu quid faceret, ἀφορῶντας εἰς τὴν τῶν ῥωμαίων εὐταξίαν. ἠπίστουν δὲ hæsitante, seditio intra civitatem orta est: Ariτὸ αἰρισοβούλου μέρος εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέχωρει, καὶ τὴν stobuli quidem sociis bellum geri potius regemσωσαμένων ἐπ' αὐτοῦ τὴν πόλιν γέφυραν ἀποκόψαντες qve liberari dignum esse censentibus: qui vero ἀνέσχον εἰς ἕκατον παρεσκεύαζοντο. τὰ δὲ ἑτέρων δεχο- cum Hyrcano sentirent, Pompejo portas aperiri. μένων ῥωμαίους τῇ πόλει, καὶ τὰ βασίλεια παραδιδόντων, E Metus autem hos plures faciebat, Romanorum ὅτι μὲν ταῦτα πομπηίῳ ἐναντίον ὑφ' ἑαυτὴν στρατηγῶν constantiam reputantes. Deniqve victa pars πείσωνται, ἐπαπειλεῖ μὴ στρατιᾶς. ὁ δὲ ἀλαλαβῶν φρουρᾶ Aristobuli concessit in templum: & ponte qui τὴν πόλιν, ἐπιδὴ τὰ εἰς τὸ ἱερὸν καταπεφευγότων ἀδέκα- ab eo civitati jungebatur abscisso, ut ad ulλόγοις ἔπεισε συμβῆναι, τὰ περὶ ξύλα εἰς προβολὰς εὐτρέ- tionem usqve resisteret, instruebatur. Cum autem alii πισεν, ἔχων τὰς ἀπὸ τοῦ ὑρκανοῦ, εἴς τε τὰς ὑπηρεσίας, καὶ Romanos recepissent in civitatem, hisqve domũ τὰς προθυμίας. αὐτὸς δὲ καὶ τὸ προσερεικλι- regiam tradidissent, ad hanc obtinendam Pomσμα κλιμα τοῦ τε πάχους ἔχα καὶ τοῦ φάραγγα παν- pejus unum e ducibus suis Pisonem cum militiτὸς ὕλου συμφορήσας τὴν δυνάμεως. χαλεπὸν δὲ ἦν τὸ F bus intromittit. Hisqve præsidiis in civitate ἀναπληρωθῆναι βάθος ἄπορον, καὶ τὴν ἰουδαίων πάντα dispositis, qvia nemini eorum qui in templum τρόπον ἐργόντων ἄνωθεν. κἂν αἱ πύλαι ἐμενε τῆς ῥω- confugerant, pacem persvadere poterat, omnia μαίοις ὁ πόνος, εἰ μὴ τὰς ἑβδομάδας ὑπτηρῶν ὁ πομ- quæ circum erant, oppugnationi parabat: Hyrπήϊος ἐν αἷς πάντες ἔργα ἀλλοτρίου θρησκίαν χεῖρας cano ejusq; amicis ad consilia conferenda, & ad ἀπέχουσιν ἰουδαῖοι, τὸ χῶμα ὕψου, τῆς δὲ χεῖρα συμβο- efficienda qvæ juberet alacriter animatis. Ipse λῆς ἔργων τὰς σταλιώτας. ἐστὶ μὲν γὰρ τὸ σωματος, vero ad partes septentrionales fossamq; vallemq; ἀμυνόν τε τοῖς σαββασιν. ἤδη δὲ ἀναπεπληρωμένης τοῦ replebat omni genere materiæ per milites comφάραγγος, πύργους ὑψηλοὺς ὑπισήσας τοῦ χώματος, G portato, cum per se opus esset difficillimum, propσαγὼν τοὺς ἐκ τύρου χομιθέντας μηχανὰς, ἐπράτ- ter immensam altitudinem, & præterea Judæi τοντο τοὺς τείχους. ἀνέστελλον δὲ οἱ πετροβόλοι τοὺς καθυπερθε modis omnibus desuper obsisterent, mansissetq; χωλύοντας. ἀντεῖχον δὲ ὑπὸ πολλοῦ οἱ τὸ ἱερὸν τὸ labor imperfectus, nisi Pompejus observatis die-
μέρος πύργοι, μεγέθει τε καὶ κάλλει διαφέροντες.

bus septimis, qvibus Judæos religio ab omni opere manus abstinere compellit, per eos aggerem cumulare præcepisset inhibitis a prælio militibus. Pro solo enim corpore Judæis etiam per sabbata pugnare licet. Igitur jam valle repleta, & impositis aggeri turribus, admotisqve machinis Tyro allatis, mœnia tentabat. Desuper obstantes lapidibus repellebantur, cum diu turres obsidentium magnitudine simul & pulchritudine præstantes, vim repugnantium sustinerent.

Verumtamen Romanis tunc plurimum defatigatis, Pompejus Judæorum tolerantiam & in aliis admiratus est: & præcipue, quod nihil ceremoniarum inter media tela versantes intermiserunt. sed velut in alta pace civitas ageret, qvotidie sacrificia & victimas omnemq; Dei cultum diligentissime celebrarunt, nec vel in ipso excidio, cum ad aram in dies singulos trucidarentur, legitimis religionis suæ muneribus abstinuerunt. Mense igitur obsidionis tertio vix una turre dejecta, in fanum irruptum est. Primus autem murum transcendere ausus est Syllæ filius Faustus Cornelius. & post eum centuriones duo Furius & Fabius cum suis cohortibus. & circumsepto undiqve fano, alios alio confugientes veletiam paulisper repugnantes interficiunt. Ubi plurimi sacerdotum, quanquam hostes strictis gladiis irruentes videbant, intrepidi tamen in peragendis rebus divinis perseverabant: & in ipso libandi templumqve adolendi ministerio mactabantur, saluti quoque præferentes religionis obsequium. Multos autem sui gentiles adversæ partis studiosi trucidabant, plurimi sese in rupes præcipitabant. nonnulli furibundi cunctis qvæ circa murum erant in desperatione succensis, pariter conflagrabant. Itaqve Judæorum qvidem millia duodecim occubuerunt: Romanorum vero perpauci, sed plures sauciati sunt. Nihil autem gravius in illa clade Judæorum genti visum, qvam sanctum illud arcanum, neqve cuiqvam prius visum alienis esse detectum. Deniqve Pompejus una cum suis comitibus in templum ingressus, ubi neminem præter pontificem adesse fas erat, qvæ intus erant candelabra cum lychnis & mensis in qvibus libare atq; adolere moris est, & vascula ex auro cuncta spectavit: congestamqve pigmentorum molem, sacræqve pecuniæ ad duo millia talentorum. Nec tamen vel hæc vel aliud quicquam de sacrosanctis opibus sive instrumentis attigit: sed postero die post excidium purgare templum ædituos jussit, & solennia sacra celebrare. Ipse autem Hyrcanum pontificem declaravit: qvod se & in aliis rebus alacrem obsidionis tempore præbuisset, promptamqve ad bellum agrestium multitudinem ab Aristobulo revocasset: per qvæ sicut imperatorem bonum decuit, benevolentia potius qvam timore plebem sibi conciliavit. Inter captivos etiam comprehensus Aristobuli socer idemq; patruus tenebatur: & illos quidem qui maxime belli causa fuissent, securi percussit. Faustum vero & qui una fortiter operam navaverant, præclaris præmiis donat: & Hierosolymis tributum indicit. ablatas autem genti etiam qvas in Cœlesyria ceperant civitates, Romano qui tunc erat præfidi parere jussit, propriisqve tantum finibus circumcluſit. Instauravit autem

ἔνθα δὴ τῶν ῥωμαίων πολλὰ κακοπαθούντων, ὁ πομπήϊος πάντα ἄλλα τὴν καρτερίας τῶν ἰουδαίων ἀπεθαύμασε, καὶ μάλιστα δ' μηδὲν ὅλως ἐκλιπόντας θρησκείας ἐν μέσοις τοῖς βέλεσιν ἀνειλουμένους. ὥσπερ γὰρ εἰρήνης βαθείας κατεχούσης τὴν πόλιν, οὕτω περὶ θυσίαν καὶ καθ' ἡμέραν, ἐν οἷς ἁγισμοὶ, καὶ πᾶσα θεραπεία κατὰ τὸν θεὸν ἐξεπλήττετο· καὶ ὅτε κατ' αὐτὸν τὸν ἅλωσιν ἐπὶ τὸν βωμὸν φονευόμενοι, τὴν καθ' ἡμέραν νομίμων εἰς τὰ θρησκεῖα ἀπέσησαν. τρίτῳ γὰρ μηνὶ τῆς πολιορκίας, μόλις ἑνὸς τῶν πύργων καταβρόξαντος εἰσέπεσον εἰς τὸ ἱερόν. ὁ γὰρ πρῶτος ἐπαναβεβηκὼς τολμήσας τὸ τεῖχος, σὺλλα παῖς ἦν Φαύστου κορνήλιος· καὶ μετ' αὐτὸν ἑκατοντάρχαι δύο, φούριος καὶ φάβιος. εἷπετο γὰρ ἑκάστῳ, πᾶσαν ἴλην, καὶ πάντες ἐπεχύθησαν τοὺς ἰουδαίους, οἱ μὲν τῷ ναῷ προσφεύγοντας, οἱ δὲ ἀμυνομένους πρὸς ἑλληνον. ἔνθα πολλοὶ τῶν ἱερέων ξιφήρεις τοὺς πολεμίους ὁρῶντες βλέποντες, ἀθορύβως ὅπῃ τὰ θρησκεύματα ἐμενον ἀπένδοντες δὲ, καὶ θυμιῶντες ἀπροφάσιστοι, καὶ τοῖς τὰ θεῖα θεραπείας ἐν ἀδύτοις τῶν σωτηρίων ἡδέμενοι πλῆσσοι δ' ὑπὸ τῶν ἐμοφύλων ἀντισπασθῶν ἀπήρειπτο, καὶ κατὰ τῶν ἱερέων ἐρρίπτουν ἑαυτοὺς ἄκρους, καὶ τὰ θεῖα τοῦ τεῖχος δ' ἔνιοι μανιῶντες ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, ἐμπέπρησαν, καὶ συγκαίεσθαι φλέγοντες. ἰουδαίων μὲν οὖν ἀπῆρέθησαν μύριοι καὶ δισχίλιοι. ῥωμαίων δ' ὀλίγοι μὲν πάνυ νεκροὶ, τραυματίαι δ' ἐγένοντο πολλοί. ἀδεὲς δ' ἔτος ἐν τῷ τότε συμφορᾶς καθῆψατο τὸ ἔθνος, ὡς τὸ τῶν ἀθρόων ἄγαν σκηνὴν φθῆναι τὸ ἀλλεφύλων. παρελθὼν γὰρ οὐδεὶς τοῖς θεὸν αὐτὸν ὁ πομπήϊος εἰς τὸν ναὸν, ἔνθα μόνῳ θέμιτον ἦν παρέναι τῇ δεξιρεῖ, τὰ ἐνδον ἐθεάσατο, λυχνίαν τε ἑπτάλυχνος, καὶ τράπεζαν, καὶ σπονδεῖα, καὶ θυμιατήρια ὁλόχρυσα πάντα, πολλῆς τε ἀρωμάτων σεσωρευμένων, ἑτέρων τε ἱερῶν χρημάτων, εἰς τάλαντα διχίλια. ἅτε δ' τούτων, οὐδ' ἄλλο τινὸς τῶν ἱερῶν κειμηλίων ἥψατο, οὐδὲ ἐμ μίαν ἀλόησιν ἡμέρων, καθάπερ τὸ τοῦ ἱερὸν τοῖς νεωκόροις ἐκέλευσε, καὶ τοῖς ἐξ ἔθους θυτελῶν θυσίας, αὐθις ἀποδείξας ὑρκανὸν ἀρχιερέα, πάντε ἄλλα πεφυμέσατον ἑαυτὸν ἐν τῇ πολιορκίᾳ φανερόν τε, καὶ ὅτι τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος ἀπέσησεν ἀριστοβούλῳ συμπολεμοῦν ὡρμημένον. ἐκ τούτου ἅπερ ἐν πρώτοις ἀρχαθὼς γραπτῶν τὸν λαὸν εὐνοϊκὸν πάλεον ἢ δέος πεποιήκατο. ἐν δὲ τοῖς αἰχμαλώτοις ἐλήφθη καὶ ὁ ἀριστοβούλου πενθερὸς, ὃς δ' αὐτὸς καὶ θεῖος ἦν· καὶ τὸν μὲν αἰτιωτάτους τῶν πολέμων πελέκει κολάζει φαῦστον δὲ καὶ τοὺς μετ' αὐτὸν γλυκαίως ἀγωνισαμένους, λαμπροῖς ἀριστείοις δωρησάμενος, τὴν τε χώραν καὶ τοῖς ἱεροσολύμοις ἐπιτάττει φόρον. ἀφελόμενος δὲ ἔθνος, καὶ πάσας ἐν κοίλῃ συρίᾳ πόλεις ὅσας εἶλον, ἐπέταξε τῷ κατὰ ἐκεῖνο καιρὸ ῥωμαίων στρατηγῷ καταταγμένα, αἱ νῦν ἐστὶ χερσὶ ἀζεσαι τῇ κοίλῃ συρίᾳ ἐπιλαμπόντων πόλεων, καὶ τοῖς ἰδίοις ὅροις περιέκλεισεν. ἐπανήκε δὲ καὶ ῥαδάρην, ὃν τῶν ἰουδαίων κατεστραμμένων, ῥαδαρίτην τινὶ τῶν ἰδίων ἀπελευθέρων δημητρίῳ χαριζόμενος. ἠλευθέρωσε δ' ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς ἐν τῇ μεσογείῳ πόλεις, ὅσας μὴ φθάσαντες κατέσκαψαν, ἵππον, σκυθόπολίν τε, καὶ πέλλαν καὶ σαμάρειαν, καὶ μάρισσαν, τὰς ἀζώτου, καὶ ἰάμνειαν, καὶ ἀρέθουσαν, ὁμοίως

in gratiam cujusdam ex libertis suis Demetrii Gadarensis, etiam Gadaram, qvam Judæi subverterant. Mediterraneas præterea civitates ab eorum imperio liberavit, qvas præventi non exciderant, Hippon & Scythopolim, & Pellam, & Samariam, & Marisam: itemqve Azotum, & Jamniam, & Aretusam.

ἁμοῦσαν ἢ Ϛ τὰς Ϣ Γαλιλέας, Γάζαν, Ἰόππην, Δῶρα, καὶ τ Πύλας μὲν, σράτωνος πύργον καλούμενον, ὕστερον ἢ μεγαλωθεῖσαν ὑφ' ἡρῴδε βασιλέως λαμπροτάτοις καλλισκεύασμασι, καὶ μετονομασθεῖσαν καισάρειαν. ἃς πάσας τῆς γηγενοῦς ἀποδοὺς πολίτευμα, κατέταξεν εἰς τὴν συριακὴν ἐπαρχίαν. Ϣ Γαβδοὺς ἢ τοῦτον τε καὶ τ Ἰουδαίαν καὶ τὰ μέχρις αἰγύπτε καὶ δι' Φράτε σκαύρῳ διέπειν, καὶ δύο τ στρατευμάτων, αὐτὸς Δι' χιλιάδας εἰς ῥώμην ἠπείγετο, τ ἀριστόβουλον ἄγων μετ' τ ἡλεᾶς αἰχμάλωτον. δύο δ' ἦσαν αὐτῷ θυγατέρες, Ϛ δύο υἱεῖς, ὧν ὁ ἕτερος μὲν, Ἀλέξανδρος, ἐκ τ ὁδοῦ Δαδιδράσκει. σὺν ἢ τ ἀδελφοῖς ὁ νεώτερος ἀντίγονος, εἰς ῥώμην ἐκομίζετο.

ΚΕΦ. ε.

Κατὰ τοῦτο σκαῦρος εἰς τὴν Ἀραβίαν ἐμβαλὼν, τῆς μὲν πέτρας εἴρητο τ δυσχωρείας. ἐπορθεῖτ ἢ πᾶσα χώρα, Ϛ ὅσους δ' τ ὑρκανὸς ἐπεβοήθει δι' ἀντιπάτρου τὰ πτηνίδεια πέμπων, ὃν καὶ καθ' ἡσυχίαν σκαῦρος ἔπεισε σωθῆναι πρὸς ἀρέτην, ὅπως διαχρήσαιτο τ πολεμον. πείθε ἢ δ' ὁ ἄραψ, τελεσίσια δώσειν τάλαντα, καὶ πᾶσι τούτοις σκαῦρος ἔζητε τ Ἀραβίας τ δύναμιν. ὁ δ' ἀποσπάσας τ ἀριστόβουλον ἀφ' ὧν πομπήϊον ἀλέξανδρος χρόνῳ σωμαχαγῶν χεῖρα συνέλαβε, βαρὺς μὲν ὑρκανῷ, Ϛ τῶν ἰουδαίων καπήρεχεν. ἐδόκει δ' ἂν ταχέως καταλῦσαι αὐτὸν, ὅς γε ἤδη καὶ τὸ καταφρονεῖν ἔσω πομπηΐε τείχος ἐν ἱεροσολύμοις ἀνακτίζειν ἐβάρρει προσελθών, εἰ μὴ γαβίνιος εἰς συρίαν πεμφθεὶς σκαύρε Δαδοχος, τά τε ἄλλα γλιχόμενον ἀπέδειξεν ἑαυτὸν ἐν πολλοῖς, καὶ ἐπ' ἀλέξανδρον ὥρμησεν. ὁ ἢ δείσας μὴ τὴν ἔφοδον δυνάμεί τε πλείω συνέλεγεν, ὡς ἤδεσ μυρίας μὲν ὁπλίτας, χιλίους ἢ πεντακοσίους ἱππεῖς, καὶ τὰ πτηνίδεια τ χωρίων ἐτείχιζεν, ἀλεξάνδρειόν τε, καὶ ὑρκάνιον, καὶ μαχαιροῦντα πρὸς τοῖς ἀραβίοις ὄρεσι. γαβίνιος ἢ μὲν μέρος τ στρατιᾶς μάρκου αντωνίου προπέμψας, αὐτὸς ἕπετο τοῦτ ὅλῃ ἔχων δυνάμιν. οἱ ἢ περὶ ἀντίπατρον ἐπίλεκτοι, καὶ τὸ ἄλλο πλῆθος τῶν ἰουδαίων, ὧν μάλιστα ἦρχε καὶ πτόλαος, συμμίξαντες τοῖς περὶ μάρκον αντώνιον ἡγεμόσιν, ἅμα τῶν ἀλεξάνδρῳ, καὶ μετ' ὀλίγον παρὼν ἅμα τῇ φάλαγγι γαβίνιος ἐνεμβάλλει ἢ τοῖς τ πολεμίων δυνάμιν ἔχουσιν ἀλέξανδρος ἀνεχώρει, καὶ θᾶσσον ἤδη ἱεροσολύμων ἠφίστο, ἀναγκάζεσθαι συμβαλεῖν, Ϛ κ τοῖς μάχῃ ἐξακισχιλίους ἀποβαλὼν, ὧν τετρακίλιοι μὲν ἔπεσον, τετρακίλιοι ἢ ἐζωγρήθησαν, φόβῳ σὺν τοῖς καταλοφθεῖσι, εἰς ἀλεξάνδρειον. γαβίνιος ἢ πρὸς τὸ ἀλεξάνδρειον ἐλθὼν, ἐπειδὴ πολλοὺς εὗρεν ἐσρατοπεδευμένους, ἐπιρᾶτ συγγνώμης τυχόντας, πρὸς τ ἡμαρτημένων, πρὸ μάχης αὐτοὺς προσαναλίσκ. μηδὲν ἢ μέτρον φρονοῦντων ἀποκτείνας πολλοὺς, τοὺς λοιποὺς κατεκλεισεν εἰς τὸ ἔρυμα. κ τούτῳ δρίσασθαι τῷ μάχῃ, ὁ ἡγεμὼν μάρκος αντώνιος, παντα χῇ μὲν ἡσσηθεὶς φανείς, ἑδαμῇ δ' ἄτως. γαβίνιος ἢ τοὺς ἑαλωκότας τὸ φρέαρ καταλιπὼν, αὐτὸς ἀπῆλθ, τοὺς μὲν ἀποδρᾶναι πολλοὺς, καθίσας μέσους, τοὺς ἢ κατισχυρισμένους, ἀνακτίζων. συνεπολίσθησαν γοῦν τούτοις κελεσύνιος, σκυθόπολίς τε, Ϛ σαμάρεια, Ϛ ἀνθηδών, καὶ ἀπολλωνία, Ϛ ἰάμνια, καὶ ῥάφια, καὶ μάρισά τε, καὶ δῶρος, καὶ γάμαλα,

A necnon & maritimas: Gazam, & Joppen, & Doram, & quæ pridem Stratonis pyrgus vocabatur, post autem ab Herode rege clarissimis ædificiis transformata, Cæsarea nominata est: easqve omnes indigenis civibus redditas provinciæ Syriæ conjunxit. Hujus autem & Judææ, cunctorumqve administratione ad Ægyptiusqve fines & flumen Euphratem cum duabus legionibus Scauro permissa: Romam ipse per Ciliciam properavit, captivum ducens Aristobulum cum familia. Erant autem filiæ duæ, totidemqve filii: quorum unus Alexander ex itinere fugit, minor autem Antigonus cum ororibus Romam vectus est.

CAP. VI.

INterea Scaurus in Arabiam ingressus, ad Petram quidem regionem asperitate prohibebatur accedere: quæ autem circum erant, omnia vastabat, multis & in hoc malis afflictus. nam exercitum fames premebat: cui tamen Hyrcanus per Antipatrum victui necessaria suppeditabat. qvem velut Aretæ familiarem etiam Scaurus ad eum legavit, ut bellum pactione deponeret. Itaqve persvasum est Arabi, ut CCC. talenta daret: atqve ita Scaurus ex Arabia transduxit exercitum. Alexander autem Aristobuli filius, qvi Pompejum fugerat, magna manu medio tempore congregata, Hyrcano gravis imminebat, Judæamq; depopulabatur. qvem qvidem mature debellare posse credebat: qvoniam disturbatum quoque a Pompejo murum Hierosolymis renovatum esse confidebat: nisi Gabinius in Syriam missus, qui Scauro successerat, qvum in aliis fortem se præbuisset, tum etiam in Alexandrum movisset exercitum. Hujus autem ille impetum veritus, & ampliorem militum manum congregabat: donec facta sunt decem millia peditum, & mille quingenti eqvites: locaqve opportuna muris, hoc est, Alexandrium & Hyrcanium, & Machærunta non longe ab Arabiæ montibus, muniebat: Igitur Gabinius cum parte copiarum præmisso M. Antonio, ipse cum toto exercitu sequebatur. Lecti autem Antipatri comites, aliaq; Judæorum multitudo, qvorum Malichus & Pitholaus principes erant: junctis cum M. Antonio viribus suis, Alexandro obviam processerunt: neqve ita multo post aderat cum suis copiis Gabinius. Alexander autem, quod tum in unum confertam hostium multitudinem sustinere non poterat, abscessit. Cumqve Hierosolymis appropinqvasset coactus prælio decertavit: amissisq; sex millibus, quorum tria viva capta sunt: tria vero prostrata, cum reliquis effugit. Gabinius autem ubi Alexandrium castellum venit, quia multos deseruisse castra cognovit, promissa delictorum venia conabatur eos ante prælium sibi conjungere. Cum autem illi nihil mediocre cogitarent, plerisq; interfectis, reliqvos in castellum concludit. In hoc prælio dux M. Antonius multa præclare gessit: & quamvis semper & ubiqve vir fortis apparuisset, tamen nunc etiam suum vicit exemplum: Gabinius autem relictis, qui castellum expugnarent, ipse civitates adire, & intactas qvidem confirmare, subversas autem erigere curabat. deniqve jussu ejus & Scythopolis habitari cœpit, & Samaria, & Anthedon, & Apollonia, & Jamnia, & Raphia, & Marisa, & Dora, & Gadara,

De bello Alexandri adv. Hyrcano & Aristobulo. Ant. lib. 14. cap. 9.

Ant. lib. 14. cap. 10.

& Azotus, aliæque multæ lætis civibus atque incolis ad eas concurrentibus. His autem recte dispositis regressus Alexandrium, vehementius urgebat obsidium. Qua re territus Alexander, omnibus desperatis legatos ad eum misit, & ignosci delictis orans, & quæ sibi parerent castella, Machærunta & Hyrcanium tradere non dubitans: qvinetiam Alexandrium ejusdem potestati permisit. Qvæ quidem Gabinius omnia consilio matris Alexandri funditus eruit, ne rursus belli alterius receptaculum fierent. Aderat autem, quo suis Gabinium palparet obsequiis, viro suo cæterisque captivis metuens, qui Romam fuerant abducti. Post hæc ergo Gabinius Hyrcano Hierosolymam deducto, eique fani cura mandata, cæteris reip. partibus optimates præfecit: omnemq; Judæorum gentem in conventus quinque divisit: uno Hierosolymis, altero Doris, itemque tertio ut apud Amathunta respondeat, destinatis qvarto Hierico, & quinto Sephoris Galilææ civitas attributa est. Singulari autem unius dominatione Judæi liberati, libenter ab optimatibus regebantur. Veruntamen non multo post evenit, ut turbarum his fieret initium elapsus Roma Aristobulus: qui magna iterum Judæorum manu conflata partim cupida mutationis, partim quibus olim dilectus erat, primum occupat Alexandrium: idque recingere muro tentabat. Deinde cognito quod Gabinius Sisennam & Antonium & Servilium duces contra se cum exercitu misit, in Machærunta concedit, vulgiq; imbellis onere deposito, solos armatos prope ad octo millia militum secum duxit: inter quos & Pitholaus erat secundarum partium rector cum mille viris ex Hierosolymis profugus. Romani autem sequebantur, habitoque conflictu, aliquandiu cum suis Aristobulus fortiter dimicando perseverabat, donec vi Romanorum fubacti, cæsa sunt virorum V M. prope vero ad duo millia in quendam tumulum confugerunt. cæteriq; mille cum Aristobulo, perrupta Romanorum acie, in Machærunta coacti sunt. Ubi rex cum in ruinis prima vespera tetendisset, sperabat quidem aliam se manum per inducias belli posse contrahere, castellumqve bene munire. Impetum autem Romanorum supra quam poterat, per biduum remoratus postremo capitur: & cum Antigono filio, qui Romæ secum fuerat vinctus, ad Gabinium atqve inde Romam perductus est. Sed illum quidem senatus carceri inclusit. filios autem ejus in Judæam transmisit, quia Gabinius scripserat per epistolas, id pro traditione castellorum conjugi Aristobuli spopondisse. Parato autem Gabinio bellum Parthis inferre, Ptolemæus impedimento fuit. Qui reversus ab Euphrate, petebat Ægyptum, Hyrcano & Antipatro amicis usus ad omnia, quæ militiæ necessitas exigebat. nam & pecuniis & armis eum & frumento Antipater & auxiliis adjuvit. Et Judæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, observantibus, transmittere Gabinium persvasit: alia vero Syria discessu Gabinii commota, & Judæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

Ant. lib. 14. cap. 11.

Ant. lib. 14. cap. 12.

καὶ ἄζωτος, ἄλλας τε πολλὰς τῶν περιοίκων εὐμόρους ἐφ' ἑκάστῳ συμπεσόντων. μὴ ὑπομείναντων δὲ τῶν τούτων ἐπιμεληθῆναι ἐπανελθὼν πρὸς τὸν Ἀλέξανδρον, ἐπέθετο τῇ πολιορκίᾳ, ὡς δὲ Ἀλέξανδρος ἱκετηρίας πρὸς αὐτὸν, συγγνώμην τε τῶν ἡμαρτημένων δεόμενος, καὶ τὰ συμβαίνοντα φρούρια παραδώσειν, ὑπακούσειν, καὶ μαχαιρεῖται. αὖθις ὑπὸ καὶ τὸν Ἀλέξανδρον ἐπεχείρησεν. ἀλλὰ παντὶ μᾶλλον ἀναδύσης τὴν Ἀλεξάνδρου μητρὸς, κατέσκαψεν ὡς μὴ πάλιν ὁρμητήριον γένηται δευτέρου πολέμου. παρεῖλε δὲ, μᾶλλον ὁρμῶν τὸν Γαβίνιον, καὶ δέος τὸ μὴ τὴν ῥώμης αἰχμαλώτων, καὶ τὰ ἄλλων πάντων, μὴ δὲ τοῦτο εἰς ἱεροσόλυμα Γαβίνιος ὑρκανὸν καθίσῃ τὸν ἀρχιερέα, καὶ τὴν ἱερὰν φυλὴν ἡγεμονίαν αὐτῶν, καθίσῃ τὸν ἄλλον πολιτείαν, ἀλλὰ μεμερισμένα τὸ ἔθνος εἰς πέντε συνόδους. τὸ μὲν ἱεροσολύμοις περιέχειν, τὸ δὲ Γαδάρους. οἱ δ' ἄμφα σωτηλῶσιν εἰς ἁμαθοῦντα. τὸ δὲ τέταρτον, εἰς ἱερεχοῦντα κληρωτὸ, καὶ τὸ πέμπτον σεπφωρεῖς ἀπέδειχθη πόλις τῆς γαλιλαίας. ἀσμένως δὲ τὸ ἐξ ἑνὸς ἀπικρατείας ἐλεύθεροι γενόμενοι, τὸ λοιπὸν ἀριστοκρατείᾳ διῳκοῦντο. μετὰ δὲ πολὺν μὲν αὐτοῖς ἀρχὴν γίνεται Ἰουδαίων, ἀριστόβουλος ὁ τοῦ δραὰς ὃν ἐκ ῥώμης, ὃς αὖθις πολλὰς ἰουδαίων ἀπεστέρησε, τὰς μὲν, ἀπὸ μισθοῦντας μεταβολῆς, τὰς δὲ ἀγαπῶντας αὐτὸν πάλαι. καὶ τὸ μὲν πρῶτον καλλαβόμενον τὸ ἀλεξάνδρειον, ἀνατειχίζειν ἐπειρᾶτο. ὡς δὲ γαβίνιος ἐπὶ σισέννα καὶ ἀντωνίῳ καὶ σερουιλίῳ ἐραπαν ἐπεμψεν ἐπ' αὐτὸν, μὴ ἀνεχώρει ἀπὸ μαχαιροῦτος. τὸ μὲν ἄχρηστον ὄχλον, ἀπεφορτίσατο. μόνους δὲ ἐπήγετο τοὺς ὡπλισμένους, ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους, ὧν οἱ περὶ πτόλαον λεὼ ὁ ἐξ ἱεροσολύμων ἐπόστρατηγος. αὐτὸς μὲν ἡσύχασε μὴ χιλίων. ῥωμαῖοι δὲ ἐπακολούθουν, καὶ γενομένης συμβολῆς μέχρι πολλοῦ μὲν οἱ περὶ τὸν ἀριστόβουλον διεκαρτέρουν γενναίως ἀγωνιζόμενοι. τέλος δὲ βιασθέντες ὑπὸ τῶν ῥωμαίων, πίπτουσι μὲν πεντακισχίλιοι, φεύγουσι δὲ χίλιοι ἀνέφυγον εἰς τινα λόφον. οἱ δὲ λοιποὶ χίλιοι, σὺν ἀριστοβούλῳ διακόψαντες τὴν φάλαγγα τῶν ῥωμαίων εἰς μαχαιροῦτα συνελαύνουσι. ἔνθα δὴ τὸ πρῶτον ἐπέσχεν ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐρεπίοις ἐναυλισάμενος, ἐν ἐλπίσι μὲν τοῦ ἄλλους συναθροίσειν δυνάμει, ἀνοχαῖς δὲ πολέμου δόντος, καὶ τὸ φρούριον κακῶς ἐχυρὸν πεσόντων τῶν ῥωμαίων, ὅτι δυοῖν ἡμέραις ἀλλοκότων ἐπέρασαν, ἀλίσκεται, καὶ μετ' ἀντιγόνου δεσμώτης ὑπὸ ῥώμης αὐτῷ συναπέσταλται, δεσμώτης ὑπὸ γαβίνιον ἀνήχθη, καὶ ὑπὸ γαβινίῳ πάλιν εἰς ῥώμην. ὃν μὲν οὖν, ἡ σύγκλητος εἶρξε. τὰ τέκνα δὲ αὐτοῦ δίηλθε εἰς ἰουδαίαν, γαβινίῳ δὲ ἐπιστολὰς ὁ ἀριστόβουλος διαπέμπεται, τὴν ὁμολογίαν τῆς παραδόσεως τῶν ἐρυμάτων ὑμολογημένην, γαβίνιος δὲ ὑπὲρ ὧν πάρεστιν ὑμῖν ῥηθήσεται, καὶ τὸν πτολεμαῖος ἐμπόδιον, ὃς ἀποστρέψας ἀπὸ τοῦ φράτου, κατῆλθεν εἰς αἴγυπτον. ὑπηρέτοις εἰς ἄπαντα χρώμενος καὶ τὸν ῥαλίαν, ὑρκανῷ τε ἀνθυπάτῳ. ἐν δὲ ῥεμαλα, τε σίτον, καὶ ὑπλίτας, ὁ ἀντίπατρος παρεσκεύαζε τοὺς παύτην ἰουδαίους φιλοτιμουμένους τοῖς κατὰ τὸ πλοῦσιον ἐμβολαῖς, παρεῖσαι γαβίνιον ἔπεισε. τῆς δὲ ἄλλης συρίας πρὸς τὸν γαβινίου χωρισμὸν κινηθείσης, καὶ ἰουδαίους πάλιν ἀπέστησεν ἀλέξανδρος ὁ ἀριστοβούλου. μεγίστου

Antipater & auxiliis adjuvit. Et Judæis in ea parte vias, quæ Pelusium ducerent, observantibus, transmittere Gabinium persvasit: alia vero Syria discessu Gabinii commota, & Judæos iterum Alexander Aristobuli filius ad defectionem reduxit:

μείζω ἢ συγκροτήσας δύναμιν, ὥρμητο πάντας τοὺς A & maxima multitudine conflata, Romanos omnes, qui per eam terram degerent oberuncare decreverat. Quam rem Gabinius metuens (jam enim ex Ægypto redierat) hoc tumultu instante, nonnullis diffidentium præmisso Antipatro concordiam persvasit. Cum Alexandro autem millia triginta remanserant, & ille ad bellum promptus erat. Itaqve ad pugnam egreditur. Occurrunt autem Judæi, & circa montem Itaburium congressi, decem millia sternuntur: cæteram vero multitudinem fuga dispersit. Et Gabinius ad Hierosolymam reversus (id enim Antipater voluit) rempub. ejus composuit: deinde hinc profectus, Nabathæos pugna superat, & Mithridatem & Orsanem a Parthis perfugas clam dimittit: eosque militibus aufugisse dixit. Interea Crassus ei successor datus Syriam suscepit. Is in Parthicæ militiæ sumptum, & omne aliud aurum templi quod Hierosolymis erat, abstulit, & a quibus Pompejus temperaverat, duo millia talentorum. Euphratem vero transgressus & ipse perit & exercitus ejus: de quibus non est hujus temporis commemorare. Post Crassum autem Parthos in Syriam properantes irruere Cassius inhibuit, receptus in provinciam. Ejus autem favore quæsito, in Judæam festinabat: captisqve Tarichæis, prope ad tria millia Judæorum abducit in servitium. Occidit autem etiam Pitholaum, seditiosos Aristobuli colligentem, cujus necis svasor erat Antipater. Huic autem nupta fuit ex Arabia nobilis fœmina nomine Cypris: unde filios quatuor, Phasaëlum, & regem Herodem, & Josephum & Pheroram, & Salomen filiam habebat. Cum autem omnium, qui ubique potentes essent, amicitiam hospitiis familiaritateq; conquireret, præcipue regem Arabum per affinitatem sibi sociavit: ejusqve fidei commendans filios suos ad eum misit: quoniam bellum cum Aristobulo gerendum susceperat. Cassius autem compulso ad otium per conditiones Alexandro, ad Euphratem reversus est, Parthos transitu prohibiturus, de quibus alio loco referemus.

Antiq. lib. 14. cap. 13.

μὴ τὸν Ἀλέξανδρον ἀναγκάσας δῶναι τὸν Ἀντίπατρον, πάντας τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ Ῥωμαίους ἀνελεῖν. ὃς ἐκείνου δείσας, ἤδη γὰρ παρῆν ἀπ' Αἰγύπτου τοῖς τῇ δὲ θορύβοις ἠπτημένου, τὴν μὲν τῶν ἀφεστώτων ἀντιπάτρου πομπὴν μετέπεμψε, συνέμενον δὲ Ἀλεξάνδρῳ τρεῖς μυριάδες, καὶ ἦν ὁρμητὸς πολεμεῖν. ἔτοιμος ἐξιὼν ὁ μὲν μάχῃ, συμπλοκῶν δὲ οἱ Ἰουδαῖοι. καὶ συμβαλόντων περὶ τὸ Ἰταβύριον ὄρος, μύριοι μὲν ἀνῃρέθησαν. τὸν δὲ λοιπὸν πλῆθος ἐσκεδάσθη φυγῇ. καὶ Γαβίνιος ἐλθὼν εἰς Ἱεροσόλυμα, ὃς τὸ ἀνθυπάτου βούλημα κατεστήσατο τὴν πολιτείαν. ἔνθεν ὁρμήσας, Ναβαταίων τὴν μάχῃ κρατεῖ, καὶ μυρίοις ἀργυρίου φυγάδας ἐκ πάρθων, κρύφα μὲν ἀπέπεμψε, ὡς δὲ τοῖς στρατιώταις ἔλεγεν ἀποδράναι. καὶ τὸν τότε κρᾶτος αὐτῷ Ἀλέξανδρος ἐλθὼν, ὡς δὴ λαμβάνει συνέσιν. ἔτος εἰς τὴν ὑπὲρ Πάρθους στρατείαν, τόν τε ἄλλον ἅπαντα ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ χρυσὸν πᾶν ὡς εἶλε, καὶ τὰ δισχίλια τάλαντα ἦρεν, ὧν ἀπέσχετο πομπῇ. Ἀλλὰς ἢ Εὐφράτην, αὐτός τε ἀπώλετο, καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ. περὶ ὧν, ἀνωτέρω καιρὸς λέγειν. πάρθους δὲ μὴ τὸ κρᾶτος ὑπολαβόντας εἰς συνέσιν ὡρμημένους, ἀνέκοπτε κάσσιος εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ἀλαφυσῶν. ὡς ἐπὶ τὴν μάχην δὲ αὐτῷ ὑπὸ Ἰουδαίων ἠπείγετο. καὶ παρεκάλει μὲν ἐλθὼν, εἰς τέσσαρες Ἰουδαίων ἀνδρεῖοι. κτείνει δὲ καὶ πιθόλαον, τὸν ἀριστοβούλου συμβουλίαις ὑποστάντα. ὃν φόνου δὲ ὁ σύμβουλος ἀντίπατρος. τούτῳ γὰρ μνᾶν γυναῖκα τὴν ὑποσήμων ἐξ Ἀραβίας κυρίαν τὸ γένος, τέσσαρες μὲν υἱοὶ γίγνονται. Φασάηλος καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῆς Ἡρῴδης, ὃς οἷς ἰώσηπος ἐφέρωσε, καὶ σαλώμη θυγάτηρ. ἔξοικείωσε δὲ τοὺς παντάχῃ δυνατοὺς φιλίαις τε ξενίαις, μάλιστα τὸν τῶν Ἀράβων βασιλέα, Ἀλλὰ τὴν ὑπεραμίαν. καὶ πρὸς τὸν ἀριστόβουλον ἀνεῖλε πόλεμον, ἐκείνῳ ὡς καθήκειν ἔπεμψε τὰ τέκνα. καίσσιος δὲ κατασπάσας ἡσυχάζειν ἀλέξανδρον ἀναγκάσας δὲ τὸν εὐφράτην διέβη, πάρθους Ἀλαβαίνειν ἀνείρξων, ὧν ἐν ἑτέροις ἐρῶμεν.

Κεφ. ζ.

Καῖσαρ δὲ πομπήϊος τε συγκλητος φυγόντων τὸν ἰόνιον, ῥώμης καὶ τῶν ὅλων κρατήσας, ἀνίησι μὲν τὸν δεσμῶν τὸν ἀριστόβουλον. ὡς δὲ αὐτῷ δύο τάγματα, καὶ τάχος ἔπεμψεν εἰς συρίαν, ταύτῃ τε ῥᾳδίως ἐλπίσας, καὶ τὰ περὶ τὴν ἰουδαίαν, δι' αὐτοῦ πραξεῖσθαι. φθάνει δὲ ὁ φθόνος, καὶ τὴν ἀριστοβούλου σπουδὴν, καὶ τὰς καίσαρος ἐλπίδας. φαρμάκῳ γοῦν ἀναιρεθεὶς ὑπό τῶν τὰ πομπηΐου φρονούντων, μέχρι πολλοῦ μὲν οὐδὲ ταφῆς ἐν τῇ πατρίδι μετέσχεν. ἔκειτο δὲ ἐν μέλιτι σωτηρίου μὲν ἕνεκεν αὐτοῦ, ἕως ὑπὸ ἀντωνίου ἰουδαίοις ἐπέμφθη, τῆς βασιλικῆς μνημείοις ἐνταφησόμενος. ἀναιρεῖ δὲ καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἀλέξανδρος πελεκεῖ ὑπὸ σκηπίωνος ἐν ἀντιοχείᾳ, πομπηΐου δὲ ἐπιβάλλοντος, καὶ ἡγουμένης καταιγίδος τοῦ βήματος, ὧν ῥωμαίους ἔβλαψε. τὸν δὲ ἀδελφὸν αὐτοῦ πτολεμαῖος ὁ μιννάου ὡς δὴ λαβὼν, εἰς σκιάθῳ ὑπὸ τῷ λιβάνῳ χαλκίδος, φιλιππίωνα τὸν υἱὸν ἐπ' αὐτοὺς εἰς ἀσκάλωνα πέμπει. κἀκεῖνος ἀποστάσεις τῆς ἀριστοβούλου γυναικὸς ἀντίγονον, καὶ τὰς ἀδελφὰς αὐτοῦ πρὸς τὸν πατέρα ἀνήγαγε. ἄλλους δὲ ἐρωτικῶς τὴν νεωτέραν, καὶ μετὰ ταῦθ' ὑπὸ δ

De Aristobuli morte, & bello Antipatri contra Mithridatem. *Ant. lib. 14. cap. 14.*

CAP. VII.

CÆsar autem post senatus & Pompeji fugam trans mare Jonium, rebus omnibus Romaqve potitus, solutum vinculis Aristobulum cum duabus cohortibus velociter ad Syriam misit: & hanc facillime & cuncta Judææ proxima per illum subjici posse ratus, verum & spem Cæsaris, & Aristobuli alacritatem prævenit invidia. Nam veneno peremptus a Pompeji studiosis, aliquandiu etiam sepultura in solo patrio carebat, corpusqve mortui servabatur melle conditum, donec ab Antonio Judæis missum est in monumentis regalibus sepeliendum. Occiditur autem Alexander quoque filius ejus, a Scipione securi percussus Antiochiæ, secundum Pompeji literas, accusatione ejus pro tribunali prius habita super his, quæ in Romanos admiserat. Ptolemæus autē Minnæi filius, qui Chalcidem sub Libano tenebat, captis ejus fratribus, filium suum Philippionē, qui eos arcesseret, mittit Ascalonem: atq; ille abstractum ab Aristobuli conjuge Antigonum, ejusq; sorores adducit ad patrem. Amore autem captus, minorem earum conjugio sibi copulat, ob eamqve postea causam

Ant. lib. 14. cap. 15.

a patre occiditur. Accepit enim Ptolemæus in matrimonium Alexandram perempto filio: hujusqve affinitatis gratia fratres ejus propensiore cura tuebatur. Antipater autem Pompeio mortuo in clientelam Cæsaris se contulit, & quia Mithridates Pergamenus ab accessu Pelusii prohibitus, cum exercitu quem ducebat in Ægyptum, apud Ascalonem morabatur, non solum Arabas, quamvis hospes esset, auxilium ferre persvasit: verum & ipse armata Judæorum tria circiter millia secum movit. Excitavit autem præsidio Syriæ quoque potentes, & incolam Libani Ptolemæum, & Jamblichum, & Ptolemæum alterum, quorum gratia civitates illius regionis alacri animo bellum pariter inchoarunt. Jamqve fretus Mithridates auctis propter Antipatrum copiis, Pelusium proficiscitur. Et quia transire vetaretur, civitatem obsidebat: Antipater vero in hac oppugnatione clarius enituit. Effracto enim ex parte sua muro, primus in civitatem cum suis insiluit. & Pelusium quidem captum est: ulterius autem eos progredi non sinebant Judæi Ægyptii, terrarum incolæ, quæ appellantur Oniæ. Quibus tamen Antipater non modo ne obstarent, verumetiam, ut victui necessaria præberent militi, persvasit. Unde factum est, ut nec Memphitæ ad manus venirent, ultroqve se se traderent Mithridati, atqve ille Delta jam peragrato pugnam cum cæteris commisit Ægyptiis, in loco cui nomen est Judæorum Castra: eumqve in acie omni dextro cornu liberavit Antipater, circumgressus fluminis ripam. Lævum enim cornu contra se positum superabat. Facto autem in eos impetu qui Mithridatem persequerentur, multos occidit: tamque diu reliqvos fugientes agebat, donec etiam castris eorum potitus est, octoginta tantum de suorum numero amissis. Octingentos autem fere Mithridates cum fugeret, perdidit. Præter spem vero servatus ex prælio, vacuus invidia testis rerum ab Antipatro gestarum fuit apud Cæsarem. Unde ille tunc quidem Antipatrum spe & laudibus incitatum ad subeunda pro se pericula reddidit promptiorem. In quibus omnibus bellator audacissimus comprobatus est, multaqve perpessus vulnera, toto corpore gerebat signa virtutis. Post autem qvando rebus in Ægypto compositis, ad Syriam rediit, & Romana eum civitate simul & immunitate donavit: aliisqve rebus honorando, amicissimeqve tractando, dignum æmulatione reddidit: ejusdemqve gratia etiam pontificatum confirmavit Hyrcano.

Ant. lib. 14. cap. 16.

CAP. VIII.

De accusatione Antipatri apud Cæsarem, de pontificatu Hyrcani & Herode bellum movente.

EOdem vero tempore Antigonus quoque Aristobuli filius cum venisset ad Cæsarem, majoris præter opinionem felicitatis causam præbuit Antipatro. Nam qui de patris morte queri deberet, propter inimicitias Pompeji veneno, quantum putabatur, perempti, & crudelitatis in fratrem accusare Scipionem, nullumqve invidiæ dolum admiscere miseriis, ultra hæc Hyrcanum & Antipatrum criminabatur, veluti se patrio loco cum fratribus iniquissime pellerent, multisqve gentem injuriis afficerent, dummodo satiarentur; quodque in Ægyptum

πατρὸς δὲ αὐτῷ κτείνεται. γαμεῖ γὰρ Πτολεμαῖος ὁ μνηστὴν τὴν Ἀλεξάνδρου, ἀνελὼν τὸν υἱόν, καὶ διὰ τὸν γάμον, κηδεμονικώτερον ἐπὶ τοῖς τοῦ αὐτῆς ἀδελφοῖς. Ἀντίπατρος δὲ μετὰ τὸν Πομπηίου τελευτὴν μισθοῦται, ἐξηρέθη δὲ καὶ σπουδὴ πρὸς Μιθριδάτην τὸν Περγαμηνόν, μεθ' ἧς ἦλθεν ἐπ' Αἴγυπτον δυνάμεως ἀρχόμενος· ἅτε τε τῆς τὸ πηλούσιον ἐμβολῶν, ἐν Ἀσκάλωνι κατεῖχε, τούς τε Ἄραβας ξένον ὢν ἔπεισεν ὑπηκόους ποιήσασθαι, καὶ αὐτὸς ἦγεν ἀγὼν ἰουδαίων εἰς τρισχιλίους ἐπιλέκτους. παρώρμησε δὲ καὶ τὰς ἐν συρίᾳ δυνατὰς, ὑπὲρ τοῦ βοηθεῖαν, τόν τ' ἔπαρχον Σ λιβάνου πτολεμαῖον, καὶ ἰάμβλιχον, δι' ἃς αἱ τε αὐτῶν πόλεις ἑτοίμως συνεφέψαντο πολέμου. καὶ θαῤῥοῦντος ἤδη μιθριδάτου τῇ προσβολῇ δι' ἀντίπατρον ἰσχύϊ, πρὸς τὸ πηλούσιον ἐξελαύνει, κωλυόμενός τε διεξελθεῖν, ἐπολιόρκει τοῦ πόλιν μὴ τῶν σὺν αὐτῷ. γίνεται δὲ καὶ τῇ προσβολῇ διαπρέπων ἀντίπατρος. τὸ γὰρ καθ' αὐτὸν μέρος διαῤῥήξας, πρῶτος εἰσεπήδησεν εἰς τοῦ πόλιν μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ. καὶ πλησίον μὲν ἐάλω, πρόσω δ' αὐτοὺς ἰόντας, ἐῖργον αὖθις οἱ τοῦ ἐνὸς προσαγορευόμενοι χώρα κατοικοῦντες, ἦσαν δὲ ἰουδαῖοι, καὶ αἰγύπτιοι. τούτους ἀντίπατρος μόνον μὴ κωλύειν ἔπεισεν, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀναγκαῖα τῇ δυνάμει παρέχειν. ὅθεν δὴ οἱ κατὰ τοῦ μέμφιν εἰς χεῖρας ἦλθον, ἑκάστοις δὲ προσέταττε μιθριδάτης. κατὰ κέρας μὲν τὸ δέλτα προελθών, σὺν πάσῃ τοῖς λοιποῖς αἰγυπτίοις εἰς μάχην καὶ χῶρον, ὃς ἰουδαίων στρατόπεδον καλεῖται. κινδυνεύοντα δὲ αὐτὸν ἐν τῇ παρατάξει σὺν ὅλῳ τῷ δεξιῷ κέρατι, ῥύεται προελθὼν ἀντίπατρος· ἦν δὲ τὸ ἀγχάλαιον ὃ ποταμός. τὸ δὲ καθ' ἑαυτὸν, σπάσας τὸ λαιὸν ἔχων κέρας. ἔπεσε πρωτοστατῶν τῆς δικαίας μισθαποδοσίας, ἀπέκτεινέ τε πολλὰς, ἐμβριθέστατος τοῖς κατηλεημένοις ἐδίωξεν, ὡς καὶ τὸ στράτευμα αὐτῶν ἐλεῖν. ὑγδοήκοντα δὲ μόνους τῶν ἰδίων ἀπέβαλε, ἐμισθοδότησε δὲ ἐν τῇ τροπῇ πρὸς ἐκπαγλοτέρους. σωθεὶς δ' αὖτις παρ' ἐλπίδας, μάρτυς ἀδάκνωτος γίνεται πρὸς καίσαρα, τῶν ἀντιπάτρου κατορθωμάτων. ἐφ' ἑπτὰ μὲν τάρβα τοῖς ἐπαίνοις, καὶ ταῖς ἐλπίσιν, εἰς τὸν ὑπὲρ ἑαυτοῦ κινδυνώδη ἐπιτέρπωσεν. ἐν οἷς πᾶσι προβολώτατος ἀγωνιστὴς γνώμης, καὶ πολλὰ τραθεὶς καθ' ὁλοχεδὸν σώματος, εἶχε τὰ σημεῖα τῆς ἀρετῆς. αὖθις δὲ καταστασιάσθη τε κατὰ τοῦ αἰγύπτιον, ὡς ἐπανῆκεν εἰς συρίαν, πολιτείᾳ τε αὐτὸν τῇ ῥωμαίων ἐτίμησε καὶ ἀπελείᾳ, τῆς τε ἄλλης τιμῆς καὶ φιλοφρονήσεως ἕνεκεν ζηλωτὸν ἐποίησε, καὶ τὸ ἀρχιερωσύνην δι' αὐτὸ ἐπεκύρωσεν ὑρκανῷ.

ΚΕΦ. η.

ΚΑτὰ ταυτὸ δὲ καὶ ἀντίγονος ὁ ἀριστοβούλου πρὸς τὸν καίσαρα παρὼν, γίνεται θαυμάζεως ἀντιπάτρου μεῖζον πρόσχημα αὐτῷ. δέον γοῦν δοκεῖν δυσφορεῖσθαι πρὸς πατρὸς πφαρμάκῳ δοκεῖν ἐκτὸς πρὸς πομπήϊον διαφορῶν, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν τοῦ σκηπίωνος ὠμότητα μέμφεσθαι, ἐμβὰν εἰς τὸν ἔλεον θαυμάζειν φίλτερον πάθος, ὁ δὲ τὰ τοιαῦτα ὑφαινὰ καὶ ἀντιπάτρου κατηγόρει παρελθὼν, ὡς θαυμαστὰ μὲν αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν πάσης ἀπολαύοιεν τῆς πατρίου γῆς, πολλὰ δ' εἰς πρόσοδον αὐτοῖς διαφόρων ἐξυβρίζοιεν. καὶ ὅτι τοῦ εἰς αἴγυπτον συμμα-

συμμαχίαν, οὐκ ἐπ' εὐνοίᾳ αὐτῷ πέμψειαν, ἀλλὰ καὶ A auxilia ipſi Cæſari non benevolentia, ſed timore
δέος τὸ πάλαι διαφορῶν, καὶ τιμὴ πρὸς τὸ παρὸν veteris diſcordiæ miſerint, & ut amorem Pompeji
φιλίαν ἀποσκοπάζοιμι. πρὸς ταῦτ' ὁ Ἀντίπατρος deprecarentur. Ad hæc Antipater, veſte proje-
ἀποῤῥίψας τὴν ἐσθῆτα, τὸ πολὺ θέος ἐπεδείκνυε τῶν τραυ- cta, multitudinem vulnerum demonſtrabat. &
μάτων, καὶ ὅσα μὲν τοῖς καίσαρα εὐνοίας, οὐκ ἔφη λό- qva fide quidem Cæſarem coluiſſet, verbis non
γων δεῖν αὐτῷ, κεκραγμίαν γὰρ τὸ σῶμα, σιωπῶντος. ἀν- eſſe opus dixit: nam corpus etiam ſe tacente cla-
τιγόνης δ' ἐθαυμάζειν τὴν τόλμαν, εἰ πολεμίᾳ ῥωμαίων mare: Antigoni autem mirari audaciam, qui
υἱὸς ὢν, καὶ ῥωμαίων ἀραστὴς, καὶ τὸ νεωτεροποιὸς εἶναι, cum hoſtis Romanorum ſit filius, & fugitivi Ro-
καὶ φευγάδης, αὐτὸς πατρῴων ἔχων, ὧδε τὸ ῥωμαίων B manorum, novarumqve rerum ſtudium votum-
ἡγεμόνι κατηγορεῖν ἐπεχείρησεν ἑτέρου, καὶ πρᾶγμα qve ſeditioſum patris habeat, apud Romanorum
τυχὸν ἀγαθοῦ τινὸς, δέον ἀγαπᾶν ὅτι ζῇ. καὶ δὴ νῦν ἐ- principem alios accuſare conetur, boniqve ali-
φίεσθαι πραγμάτων ἀπορωτέρου δι' ἀπορίαν, ἀλλ' ἵνα ἰσ- quid adipiſci tentet: qvem hoc ſolum oportere
θάμενος ἱκανὰ παρελθὼν, καὶ χρήσηται καὶ τῶν δέντων τῇ contentum eſſe qvod viveret. Namqve nunc e-
ἀφορμῇ. τούτων καίσαρ ἀκούσας, ὑρκανὸν μὲν ἀξιω- um non propter inopiam deſiderare facultates:
τέρον τῆς ἀρχιερωσύνης ἀπέφαινε, ἀντιπάτρῳ δ' ἀσφαλείας αἰτίαν ἔδωκεν. ὁ δὲ Ἀντίπατρος τὸ ſed, ut in eos, qui dediſſent, Judæorum ſeditio-
μέτριον τῆς τιμῆς θέρμος, πάσης ἀπέτρωτος ἰσθμίας nes accenderet. Qvæ ubi Cæſar audivit, Hyr-
ἀπαθὴς ἦν, καὶ περιεπιτυγχάνει τὰ τείχη τῆς πατρί- C canum qvidem pontificatu digniorem eſſe pro-
δος ἀνακτίσαι κατεσκαμμένα. τὰς μὲν δὴ τιμὰς nunciavit: Antipatro autem cujus vellet pote-
τούτους, καίσαρ ἀπέστελλεν ἐν τῷ καπιτωλίῳ χαρα- ſtatis detulit optionem. Qui permiſſo dignitatis *Ant. lib. 14. cap. 16.*
χθῆναι, τό τε αὐτοῦ δικαιοσύνης σημεῖον, καὶ τὸ τοῦ ἀνδρὸς modo ipſi, qui daret, Judææ procurator declara-
ἀρετῆς ἐπίσημον. ἀντίπατρος δὲ καίσαρα περιπέμψας tus eſt, & præter hoc impetravit, ut ſubverſa pa-
ἐκ τοῦ ταμείου, εἰς ἱερουσαλὴμ ἀπέστρεψεν. καὶ πρῶτον μὲν τὸ triæ mœnia renovare ſibi liceret. Et hos qvidem
τῆς τύχης ἀνεδήματα τοῦ πατρίου τεῖχος πομπῇ κατε- honores Cæſar incidendos in Capitolium miſit,
σκαμμένον, καὶ τὰς οἰκίας τὰς χώρᾳ θωρύβους παρεῖχον κατα- ut juſtitiæ ſuæ virtutisqve ſignum Antipatri me-
σκάλλων, ἀπλήτους ἅμα καὶ συμβόλους ὢν ἑκάστοις, ὅτι moriæ traderetur. Antipater vero, ubi de Sy-
τὰ μὲν ὑρκανῷ φρονοῦντες, ἐν ὄλβῳ, καὶ καθ' ἡσυχίαν D ria Cæſarem proſecutus eſt, in Judæam reverſus,
βιώσοιντο, τὰ τε ἰδίων κτημάτων καὶ κοινῆς εἰρήνης ἀπο- ante omnia patriæ muros a Pompejo dirutos re-
λαύσοιντες. εἰ δὲ πείθοιντο τοῖς ψυχρᾶς ἐλπίσι τὰ νεωτε- parabat: omniaqve luſtrando, ne qvid in illis
ρίζειν ὑπὲρ κερδέσιν οἰκείοις ἐθελόντων, αὐτόν τε πρά- regionibus turbarum eſſet, nunc interminando,
ξεσιν ἀντὶ κηδεμόνος δεσπότου, καὶ ὑρκανὸν ἀντὶ βασι- nunc etiam ſvadendo curabat: unumqvemqve
λέως, τύραννον, ῥωμαίοις γε μὲν καὶ καίσαρι, πολεμί- admonens, quod ſi cum Hyrcano ſentirent, in
ους ἀντ' ἡγεμόνων, καὶ φίλων. ὁ δὲ ἀνέχεσθαι μετεκινέ- otio atqve opulentia victuri eſſent, fortunisqve
μβυον ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἐν αὐτοῖς πατήσειν. ἅμα δὲ ταῦτα ſuis & communi pace potituri: ſin ſpe vana du-
λέγων ὑπὲρ ἑαυτοῦ καθίζετο τοῦ χώρου, ὁρῶν τὸν ὑρκανὸν, E cerentur eorum, qui privati quæſtus gratia res
νωθῆτε, καὶ βασιλείας ἀτενώτερον. φασήλον μὲν δὴ τὸν novas optarent, ſe quidem non procuratorem,
πρωτόθυτον πρεσβύτερον, ἱεροσολυμιῶν, καὶ τὸν περὶξ, στρατη- ſed dominum omnium, Hyrcanum vero tyran-
γὸν καθίστησι. τὸν δὲ μετ' αὐτὸν ἡρώδαν, ὑπὲρ τῆς ἴσης ἐξή- num pro rege, itemqve Romanos & Cæſarem ho-
λικος εἰς τοῦ γαλιλαίαν κομιδῇ νέον. ὁ δὲ ὢν φύσει δρα- ſtes pro amicis & rectoribus habituri: nec enim
στήριος, ὤλλου εὐθέως ἐφίσχει τῷ φρονήματι. καταλα- paſſuros hujus poteſtatem labefactari, quem ipſi
βὼν αὐτὸ ἐξέπλαγεν τὸ ἀρχιληστεῖν, τὰ πρόσχημα τῇ συ- regem conſtituiſſent. Sed quamvis hæc diceret,
μφορᾷ κατασχόντα μὴ μεγίστοις σίφλοις, αὐτόν τε συλλα- tamen etiam per ſe, qvoniam Hyrcanum ſegni-
βὼν ἀποκτείνει, καὶ πολλοὺς τῶν ληστῶν. ὁ δὴ μάλιστα τοῖς F orem videret, neqve tam efficacem qvam regni
ἄνοις κατώρθωκε κεχαρισμένον. ὑμνεῖτο γοῦν ἀνὰ τὰς κώμας, καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ἡρώδης, ὡς εἰς εἰρήνην poſceret ſolicitudo, ſtatum provinciæ compone-
αὐτοῖς ἥκων, καὶ τὰς κτήσεις ἀνασεσωκώς. γίνεται bat. Et Phaſaëlum qvidem natu maximum filio-
δὲ ἐκ τούτου καὶ σέξτῳ καίσαρι γνώριμος, ὅτε rum ſuorum militibus præpoſitum, Hieroſolymæ
συγχρᾷ τὸ μεγάλου καίσαρος, καὶ διοικοῦντι τὴν συρίαν. ejusqve territorio præfecit. Herodem vero ætate
τοῖς δὲ τὸν ἀδελφὸν εὐδοκιμοῦσι, posteriorem, nimisqve adoleſcentem, Galilææ
καὶ φασήλῳ φιλοτιμεῖτο τοῦ ἀγαθοῦ ἕξει, τοὺς G deſtinat, ſimilia curaturum: qui cum natura
ἐν ταῖς ἱεροσολύμοις εὐνουστέρους καθιστάμενος, καὶ δι' ſtrenuus eſſet, cito materiam ubi animi magnitu-
αὐτῶν μὲν ἔχων τοῦ πόλιν, μηδὲν δ' ἀπροκαλύπτως dinem exerceret, invenit: captumqve latronum
εἰς τοῦ ἐξουσίαν ἐξυβρίζων. ἔνθεν θεραπεία τε principem Ezechiam, quem prædari maximo
adeo grata fuit Syris, ut per vicos atq; oppida caneretur Herodes, veluti per eum pace reddita, & poſ-
ſeſſionibus reſtitutis. Ex hujus deniqve operis gloria, Sexto etiam Cæſari propinqvo magni Cæſaris, &
Syriam tunc adminiſtranti eſt cognitus. Qvin & Phaſaëlus fratris indolem contentione bona ſupe-
rare certabat, augendo erga ſe benevolentiam Hieroſolymis habitantium: atqve illam
quidem civitatem poſſidens, nihil autem contumelioſe per inſolentiam poteſtatis admittens. hinc &

Antipater obſeqviis regalibus ab ea gente colebatur, & honores ei tanqvam rerum domino omnes habebant. Nec tamen ipſe propterea minus fidelis, aut benevolus Hyrcano fuit. Verum fieri non poteſt, ut livorem qvisqvam in ſecundis rebus effugiat. Namqve Hyrcanus, qvamvis & antea tacite ſua ſponte mordebatur adoleſcentium gloria, maximeq; rebus ab Herode geſtis, & crebris nuntiis laudes ejus per ſingula facta prædicantibus augerentur: a multis tamen invidis, qvi regias infeſtare ſolent, qvibusqve Antipatri ejusq; filiorum probitas officiebat, inſtigabatur: dicentibus qvod Antipatro & filiis ejus rebus traditis, ſolo contentus & hac poteſtate vacuo regis nomine ſederet. Et qvam diu ſic errabit, ut in ſe reges producat? Nec enim eos vel ſimulare jam procurationem, ſed certe eſſe dominos ipſo rejecto: cujus nec mandatis nec epiſtolis præter Judæorum legem tantam multitudinem peremiſſet Herodes: illumqve niſi regnet, ſed adhuc privatus ſit, ad judicium venire debere, rationem tam ipſi regi qvam patriis legibus redditurum, quæ indamnatos occidi non ſinerent. His paulatim accendebatur Hyrcanus. Ad extremum autem iracundia prodita, cauſam dicturum Herodem jubet accerſiri: atqve ille & patris monitu, & qvod ei fiduciam res geſtæ darent, firmata prius Galilæa præſidiis, ad regem proficiſcitur. Ibat autem cum forti caterva, ne vel derogare videretur Hyrcano, ſi plures duceret, vel invidiæ nudus pateret. Sextus autem Cæſar adoleſcenti metuens, ne qvid apud inimicos deprehenſo mali fieret, ad Hyrcanum mittit, qui ei manifeſte denuntiarent, ut homicidii crimine liberaret Herodem. Hyrcanus autem, qui eum diligeret, per ſe qvoq; id cupiens, abſolutionem decernit. Atqve is invito rege evaſiſſe ratus, Damaſcum receſſit ad Sextum, nequaquam paratus obedire, ſi denuo fuiſſet accitus. Rurſumq; ab improbis irritabatur Hyrcanus, qui dicerent iratum Herodem abiiſſe, & ut ſe contra ipſum ſtrueret, properaſſe. Hæc autem rex vera eſſe exiſtimans, quid ageret neſciebat: quoniam potentiorem inimicum videbat. Cum vero a Sexto Cæſare dux militum per Syriam itemqve per Samariam declaratus eſſet Herodes, neqve ſolum propter gentis favorem, ſed etiam viribus ſuis terribilis putaretur, in timorem extremum incidit, jamjamqve illum contra ſe credens cum exercitu eſſe venturum. Neqve opinione deceptus eſt. Namqve Herodes intentatæ ſibi accuſationis iracundia, conflatam militum multitudinem in Hieroſolymam ducebat, ut Hyrcanum regno deponeret. Idq; feciſſet, ni pariter egreſſi pater & frater fregiſſent ejus impetum, deprecantes, ut & ipſe vindictam minis tantum, ſolaqve indignatione metiretur: regi autem parceret, ſub qvo ad hoc potentiæ proceſſiſſet: ac ſi propterea quod in judicium vocatus eſſet, indignaretur: quia tamen abſolutus eſt, gratias ageret, neqve triſtibus quidem paria referret, ſaluti vero eſſet ingratus. Quod ſi etiam momenta bellorum reputanda viderentur, iniqvitatem militiæ conſideraret: neqve omnino de victoria bene ſperaret, qui cum rege congreſſurus eſſet domeſtica conſvetudine juncto & de ſe bene merito, ſævo autem nunqvam,

A λαῶ ἐκ τ' ἔθνους βασιλικὴ, καὶ πρὸς ἁπάντων ὡς δι-
αστότην τ' ὅλων. ὁ μὲν αὐτὸς τ' πρὸς Ὑρκανὸν εὐνοίας, ἡ
πίστεώς τε μετεκίνησεν. ἀμήχανον δ' ἐν ἐυτραγίας
φθόνον ἀλαφυγεῖν. Ὑρκανὸς γοῦν ἤδη μὲν καὶ ἐκ παλ' ἐαυ-
τὸν ἡσυχῇ πρὸς τὸ κλεινὸν τ' νεανίσκων ἐδάκνετο, μάλι-
στα δ' ἐλύπει τὰ φασιήλε κατορθώματα, καὶ ἡνίκα
ἐπάλληλοι τ' καθ' ἕκαστον εὐδοξίαις προτρέχοντες
λοὶ τ' ἐν τοῖς βασιλείοις βασκάνων ἠρέθιζον, οἷς ἡ τ'
παίδων, ἡ τὸ ἀνυπόπτερον σωφρονικὸν προσῆσαν, λέγο-
τες ὡς ἀνυπάτρῳ καὶ τοῖς ἡμῖν αὐτοῦ ἀλλαχῆναι τῶν
πραγμάτων καθέζοιτ' τύραννα μόνον βασιλέως ἔχων
ἔρημον ἐξουσίας. καὶ μέχρι πότε παλαιήσεται καθ' ἑαυτὸ
βασιλεῖς ὑπηρέτας; ἀδεὲς δ' εἰρωνεύεσθαι τὸν ὑπηρε-
τὸν αὐτὸν ἐπ', φανερὸς δ' εἶναι δεσπότας παρωσαμέ-
νους ἐκεῖνον. ἔγε μήτε ἐντολὰς δόντος, μήτε ὑπεσείλαντος αὐτοῦ, τοσοῦτος ἀλλὰ τ' ἰουδαίων νόμον ἀνῄρηκεν ἡρώδης. ὃν εἰ μὴ βασιλεύς ἐστιν, ἀλλ' ἐπ' ἰδιώτης,
B δεῖν ὅτι δίκην ἔχειν, ὑπεδύοντα λέγων αὐτῷ τὰ καὶ τοῖς
πατρίοις νόμοις, οἷς κτείνειν ἀκρίτως οὐκ ἀφίασι. τοι-
τοις καὶ μικρὸν Ὑρκανὸς ἐξεκίνει. καὶ τὸν ὀργὴν πα-
λαιτάτην σκηρήξας, σκάλλει κρημνοῦντα τ' ἡρώδειον. ὁ
ἥκει δ' πατρὸς ἀφιγνοῦντος, καὶ τ' πραγμάτων δι-
δόντων παῤῥησίαν, ἀνίησι, φοβερὰς ἀλαλὰς ἀστρα-
πὴν τὸν γαλιλαίαν. ἦσε, μὴ καρτερῶς ἵφυς, ὡς μη-
δὲ καλύειν δόξειεν Ὑρκανὸν αἰδοῖ ἄγαν δυνάμει, μήτε
γυμνὸς ἐμπέσοι τῷ φθόνῳ. σέζτος καιρὸν δοὺς
τῷ νεανίᾳ, μήτι ἀλλὰ τοῖς ἐχθροῖς ἀπαληφθεὶς πά-
θῃ, πέμπει πρὸς τ' Ὑρκανὸν τὸν ἀδελφιδοῦν ἀλαῤῥήδειον, ἀπολύειν ἡμῶν τ' φονικῆς δίκης. ὁ δ', καὶ ἀλ-
λως ὁρμημένος, ἠρέπτο δ' ἡρώδειον, ἀπολιφθεὶς καὶ
ὃς ὑπολαμβάνων ἄκοντος δ' βασιλέως ἀλαφυγεῖν,
εἰς δαμασκὸν ἀνεχώρησε πρὸς σέξτον, ἀδρασιαζό-
μενος δ' αὖθις ὑπακοῦσαι καλοῦντι. καὶ πάλιν οἱ
πονηροὶ παρώξυνον Ὑρκανὸν, κατ' ὀργὴν τε εἴχεσθαι τὸν
ἡρώδειον λέγοντες, καὶ ἀδρασκευασμένον κατ' αὐτὸ.
πιστεύων δ', ὁ βασιλεὺς, οὐκ εἶχεν ὅπη χρὴ δρᾶν, ὡς εἰ-
χε μείζονα τὸν ἀλαφορον. ἐπεὶ δ' ὑπὸ σέξτῳ καίσαρι
ἐξστρατηγὸς ἀνεδείχθη κοίλης συρίας καὶ σαμαρείας, οὐ
μόνον τε κατ' εὐνοιαν τὴν ἐκ τ' ἔθνους, ἀλλὰ καὶ δυνάμει
φοβερὸς ἦν, εἰς ἔσχατον δέος κατέπεσεν, ἐσεῖν ὅπως πρὸς-
δοκῶν ἐπ' αὐτὸν ὁρμήσειν μετὰ στρατιᾶς. καὶ ὁ δὲ μάρτε τ'
αἰτήσεως. ὁ δ' ἡρώδης κατ' ὀργὴν τῆς πρὸ τὴν δίκην
C ἀπειλῆς στρατιὰν αἰθρίσας, ὅτι ἱεροσολύμων ἦγε κατα-
λύσων τ' Ὑρκανόν. καὶ ἐφθη ἔτος πάσας, εἰ μὴ πρεσβύ-
ελθόντες ὅτε πατὴρ καὶ ἀδελφὸς, ἐκλαυσαν αὐτὸ τὴν
ὁρμὴν, προσκαλέντες αὐτὸν ἀπειλῆ καὶ ἀναπαῦ μόγις
μετρῆσαι τ' ἄμυναν, φείσασθαι δ' βασιλέως, ὑφ' ὧ μεῖ-
ζει τοσαύτης δυνάμεως προσῆλθε. δεῖν τε εἰ κληθεὶς σὺν
δίκην παρεύξωσιν, καὶ πρὸς τῆς ἀφέσεως εὐχαρι-
στεῖν, καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ σκυθρωπὸν ἀπαντᾶν, πρὸς
D δ' τῆς σωτηρίας ἀχάριστον εἶναι. ἐδὲ λογιστὸν ἐν
πολέμοις ῥοπὰς βραβεύειν τῷ θεῷ, πλέον εἶναι τ' φα-
τιᾶς τὸ ἄδικον. διὸ δὴ καὶ πρὸς τ' νίκης ἐλπίδα καὶ πᾶν εὐ-
ελπιν εἶναι, μέλλοντά τε συμβάλλειν βασιλεῖ, καὶ σωτῆ-
ρι φρονοῦντα, καὶ πολλάκις μὲν εὐεργέτῃ. χαλεπῶς δ' ἐδέ-

πατι, ἀλλ' ὡσὰν πονηρὸς συμβούλοις χεώμενος, ἀπ-
ιστίαν αὐτοῦ σχιὰν ἀδικήματος. πείθει δ' ὁ τέτος ἡρώ-
δης ἱππολάεως εἰς τὰς ἐλπίδας αὐξήσεις εἶναι, καὶ τὰ
τέλη ἰσχυρὰ δραδήξασθαι τὰ δόντι. καὶ τέτῳ χάριν ὠφεί-
λοντα παρὰ τῶν ἀπαμείων παραχθέντων, καὶ πόλεμον ἐμφύλιον,
κινήσαντι μὲν βάσσῳ καὶ τοῖς εἰς πομπήϊον εὐνοίαν, δό-
λοφονήσαντι δὲ σέξτον καίσαρα, καὶ τέλη ἑαυτῶν δυνά-
μεων ὠφελήσαντι, τὰ δ' ἄλλων καίσαρος στρατηγῶν,
ἀπὶ πικρίᾳ τῆς φόνου βάσσῳ συμβαλόντων μὴ πάσης
τῆς δυνάμεως, οἷς ἐξ ἀρχῆς τὰ ἀνηρημένου, καὶ ἀρχὴ τὰ σῴζε-
σθαι καίσαρα, φίλως ὄντας ἀμφοτέρους ὁ ἀντίπατρος.
ἀρχὰς τῶνδων ἔπρεψε συμμαχίας. μηκύνειν μὲν δὴ
πόλεμε, μάρκος μὲν ἀπὸ τῆς ἰταλίας, σέξτος ὠφελεῖ-
το δ' ἀρχέσχος.

ΚΕΦ. θ.

Συνίσης δ' ῥωμαίοις πρὸς ἀλλήλους τὸν μέγιστον πό-
λεμον, καίσαρος καὶ βρύτου ἄφνω κτεινάντων δόλῳ
καίσαρα καταράκτην τὰ δεχθὲν ἐπ' ἔτη τρία δὲ
μῆνας ἑπτά. μεγίστη δ' ἀπὸ τᾶδε φόνου ῥωμαίοις κίνημα
τος δι' ἀρίστους δόντων τὰ δωναῖ, ἕκαστος ἐλπίσιν οἰ-
κείαις ἐχώρει, ὡσεὶ ὁ συμφέρων ἑκάστοις ἀπελάμβανε. δι' ὃν ἦκε
καίσαρ εἰς συρίαν, πατελλεύομβρος τὰς τᾶδε ἀπό-
μεμψιν δυνάμεως. ἐν δὲ βάσσῳ τε μάρκον, καὶ τὰ δίεσ ὑπὸ
τῶν μάτα ἀρίστους, ἐλθόντες μὲν ἀπεμέμφοντο τὴν πο-
λιορκίαν, ἦγε δὲ μὴν αὐτὸς τὴν στρατιὰς ἐπὶ τὴν φαρο-
λογῶν τὰς πόλεις, καὶ ὧν δὲ δυνάμεν τὰς ἐπιτρέχοις ποι-
ούμενος. κελεύσθην δὲ καὶ ἰουδαίοις ἑκατὸν ἐπτακόσια
τάλαντα, δίσας ἀντίπατρος τὰ ἀπλῶν δὲ καίσαρι, τῆς
πρὸς δύναμιν εἰσπράξεσθαι τὰ χρήματα, καὶ πρὸν ἄλλους
τὰ ὑπηρέτων καὶ τάχος, ἐν οἷς καὶ μάλιχον πνὶ τὰ ἀφε-
φόρων. ἔτως ἦν ἀφ' ἡμῶν ἡ ἀνάγκη. πρῶτος δ' ἀπεμελή-
σατο καίσιον ἡρώδης, τὰ ἑαυτὰ μοῖραν ἐκ τᾶς γαλιλαίας
κομίσας ἑκατὸν τάλαντα, καὶ ἀρχὰς ἔτι τοῖς μάλιστα
φίλος ἐῶ. τὰς δ' λοιπὰς εἰς βεβδύλητα καιρίους, σωτῆς
ἐμμεῖν τὰ πόλεσι. χόρναν γοῦν, καὶ ἀμμαῦν, καὶ δύο ἑπέ-
ρας τὰ ταπεινοτέρων ἐξανδραποδισάμενος, ἐχώρει μὲν
ὡς καὶ μάλιχον ἀναιρήσων, ὅτι μὴ πρεύσας εἰσέπραξεν.
ἐπιχὼ δὲ τέλη τὰ τέτε, καὶ τὰ ἄλλων πόλεων ἀπώλλυεν ἀν-
τίπατρος, ταχέως ἑκατὸν τάλαντα ἱεροσυλίας κάσ-
σιον. ἐμὲ μὰ μάλιχος ἀναχωρήσαντος καίσαρος,
τῆς χάριτος ἐπεμνήσθην ἀνίπατρον, καὶ ὃ δὲ πολλά-
κις σωτῆρος ἀπέφαλλε ἀνεσκυβάλιζετο, αἰτεύδων ἀνε-
λεῖν τὰ ἐμπόδιον αὐτῷ τοῖς ἀδικήμασιν ὄντα. ἀντίπατρος
δὲ τέλη τὰ ἰσχὺν καὶ τὰ πανῆρες τὰν δρος ἐπόδεσας, ἀρ-
ξύνη τὰ ἱερεάνλευ, στρατὸν ἀνθροίσων εἰς τὰ δ' ἀπέφαλλος
ἀμύναν. φωραθεὶς δὲ μάλιχος, ἀναιδία τὰ ἀνίπα-
τρου παίδων ἐξεγένετο. τὸν τε γὰρ ἱεροσολύμων φρούρον
φασάηλον καὶ ἡρώδεον πεπις δμῶσιν τὰ ἔπλα, πολλοῖς
ἐπελογίσας καὶ ὅρκοις ἐκπεπύσας, ἀλλαλοκτονεῖν αὐ-
τοὺς ὡς τὸν πατέρα παίδει χρεών. πάλιν γοῦν ἐπ'
ἀντίπατρον σώζεται. πέμπουσι δὲ μάρκον τὸν τότε
στρατηγοῦντα συρίας, ὃς ὥρμητο κτεῖναι μάλιχον,
ἐφ' οἷς ἐνεωτέροις. συρέντος δὲ ὡς κάσσιον καὶ
βρούτον πολέμου, καίσαρά τε τὸν νέον καὶ ἀντώνιον,
κάσσιος καὶ μάρκος στρατιὰν ἀθροίσαντες ἐκ τῆς συ-
ρίας, ἐπεὶ μέγα μέρος εἰς τὰς χρείας ἡρώδης ἐδό-
ξε συμβεβλῆσθαι, τότε μὲν αὐτὸν συρίας ἀπάσης ἐπιμε-
λητὰν καθιστᾶσι, δυνάμεν πεζῶν τε καὶ ἱππικὰν δόντες.

A nisi qvod malevolorum consiliis impulsus, umbram ei tantum iniqvitatis intentasset. Paruit his Herodes, qui speratis putaverat posse sufficere, suasqve vires demonstrare nationi. Et inter hæc discordia Romanorum circa Apamian bellumqve domesticum oritur: qvoniam Cæcilius Bassus favore Pompeji Sextum Cæsarem dolo necaverat, ejusqve militem occupaverat. Alii vero Cæsaris duces, mortis ejus ulciscendæ gratia, cunctis viribus Bassum petebant. Qvibus tam interempti qvam superstitis Cæsaris causa, qvod ambobus esset amicus, Antipater per filios suos misit auxilia. Cum autem bellum traheretur, ex Italia successor ante dicti Sexti venit Marcus.

CAP. IX.

EOdem tempore magnum bellum inter Romanos conflatur, dolo Cassii & Bruti Cæsare interfecto, postquam triennium septemqve menses tenuit principatum. Maximo autem motu cædis ejus gratia concitato, & optimatibus inter se dissidentibus: propria spe quisqve ducebatur ad id quod existimabat esse commodius. Itaque Cassius Syriam petit, occupaturus militem, qui Apamiam circumsidebat: ubi & Marcum & dissidentes cohortes Basso conciliavit, simulq; obsidione liberavit Apamiam. Ipse vero exercitum ducens stipendium civitatibus indicebat: nec modus erat exactionum. Cum autem Judæos quoque septingenta talenta jussisset conferre, minas ejus veritus Antipater filiis suis & aliis amicis mature pecuniæ cogendæ curam distribuit: & inter eos Malicho cuidam ex amicis: adeo necessitas urgebat: Primus autem Herodes Cassii favorem promeruit, qui ex Galilæa parte sua, talenta centum attulit, propterea qve inter eximios amicos numerabatur. At vero cæteros tarditatis arguens Cassius, ipsis civitatibus irascebatur. Eoq; Gophnam & Ammaunten, & duas alias civitates ex vilioribus depopulatus, ibat quidem quasi Malichum interfecturus, quod remissior in exigendo fuisset. Verum & hujus & cæterarum civitatum interitum repressit Antipater, centum ilico talentis Cassio delinito. Nequaquam tamen Malichus post abitum Cassii, beneficiorum Antipatri memor fuit. Sed illi ipsi, quem sæpenumero memorabat sui servatorem fuisse, periculum moliebatur, iniquitatis suæ impedimentum abolere festinans. Itaqve Antipater & vires ejus & calliditatem metuens, flumen transit Jordanem, ad ulciscendas insidias collecturus exercitum. Deprehensus autem Malichus Antipatri filios impudentia superat. Nam & Phasaelum apud Hierosolymam præsidiis appositu, & Herodem, qui custodiam curabat armorum multis excusationibus & sacramentis circumventos impellit, ut ipsis intercedentibus reconciliaretur Antipatro: atq; ita denuo per Antipatrã

De Romanorum dissidiis post mortẽ Cæsaris & invidiis Malichi. Ant. lib. 14. cap. 20.

exorato Marco, tunc in Syria militem regente, servatus est: qui Malichum statuerat occidere, quod novis rebus studuisset. Cæsare vero adolescente & Antonio cum Bruto & Cassio bellum gerentibus, Marcus & Gassius exercitu de Syria conflato, quod magnum momentum, ubi usus popposcit, Herodes fuisset, ipsum quidem totius Syriæ procuratorem perficiunt, equitum illi manu peditumq; attributa:

si autem bellum desiisset, regnum quoque Judææ Cassius se eidem delaturum esse pollicitus est. Evenit autem, ut Antipatro & spes & fortitudo filii, causa mortis fieret. Horum enim metu Malichus, ministro quodam regio pecunia corrupto, mixtum ei veneno poculum dari persvadet. Atque ille quidem injustitiæ Malichi præmium fuit post convivium mortuus, vir & alias strenuus rebusqve administrandis idoneus, & qui regnum recuperatum conservasset Hyrcano. Malichus autem infensum propter suspicionem veneni populum, negando placabat: simulque, ut validior esset, armatorum sibi copias conquirebat. Nec enim Herodem cessaturum arbitrabatur, quinetiam mox cum exercitu necis paternæ ultor adveniret. Sed Phasaëli fratris consilio, qui eum palam minime persequendum esse dicebat, ne vulgi seditio concitaretur, & purgantem se tunc Malichum patienter admisit, & suspicione liberum esse concedens, clarissimas paterno funeri celebravit exequias. Conversus autem in Samariam, & civitatem composuit seditione turbatam, perque dies festos in Hierosolymam remeabat, præmissis ac comitantibus armatis: cui Hyrcanus, ita svadente ob metum Malicho, denuntiat, ne alienigenas superinducat indigenis festum, pure casteqve celebrantibus. Herodes autem, & ipso qui præceperat, causaqve contempta, nocte ingressus est. Iterumq; Malichus ad eum veniens, Antipatrum flebat. Contraqve ille se falli, cum vix animi dolorem premeret, simulabat: & tamen de nece patris apud Cassium per epistolas questus est, cui propterea Malichus invisus erat. Itaqve non modo, ut mortem patris ulciscereturei rescripsit: sed etiam tribunis qvibus præerat, ut in causa justa Herodi opem ferrent, occulte præcepit. Et qvoniam capta Laodicia, undiqve ad Herodem convenerant optimates cum muneribus & coronis, ipse quidem hoc ultioni tempus destinaverat. Malichus autem id Tyri fore suspicabatur: & filium suum tunc apud Tyrios obsidem, statuit subducere, & ipse in Judæam fugam parabat. Salutis autem desperatio stimulabat, ut etiam majora cogitaret: nam & Judæorum gentem contra Romanos excitaturum se credidit, dum bello adversus Antonium Cassius occupabatur, dejectoqve Hyrcano facilime regnaturum. Sed profecto irridebat ejus spem fatale decretum. Etenim qvo intenderet animum suspicatus Herodes, & ipsum & Hyrcanum ad cœnam vocat. Deinde servorum quendam instruendi convivii specie mittit. Sed res erat, ut tribunis prædiceret ad insidias egredi: atqve illi præceptorum Cassii memores, ad littus civitati proximum armati gladiis occurrunt, ibiqve circumseptum Malichum multis vulneribus interficiunt. Hyrcanus autem statim concidit stupore dissolutus: vixqve animam recepta, Herodem percontabatur quis Malichum occidisset. Et cum e tribunis unus respondisset, Cassii præceptum: plane, inqvit, & me & patriam meam Cassius servat incolumem: qui amborum insidiatorem peremit. Utrum autem ex animo dixerit, an qvod timore factum probaret, incertum est. Sed enim Malichum hoc modo ultus est Herodes.

μὴ ἢ τὸ δ' πόλεμος καταλύσειν ἀποδείξη καὶ σὺ ἐπιέχετο καὶ ἐδόκει βασιλέα. σωτὴρ δ' ἀντιπάτρῳ, τὴν τε ἰσχὺν δ' παιδὸς, καὶ τὸ ἐλπίδα αὐτῶν ἀπωλείας γηνέσθαι. τοιοῦτο γὰρ δείσας ὁ μάλιχος, διαφθείρει τινὰ τῶν βασιλικῶν οἰνοχόων χρήμασι, δόντα, φάρμακον ἐνδυσάτῳ. καὶ ὁ μὲν, ἀγωνίσματι τῆς μαλίχου ἀδικημάτων ἡμέρᾳ, καὶ τὸ συμπόσιον θνήσκει, τά τε ἄλλα εὐφυὴς ἀνὴρ εἰς ἀφηγήσεις πραγμάτων, καὶ τὰ δεχθεὶς ἀναστήσαι μόνος τε ὑρκανῷ, καὶ διαφυλάξας. μάλιχος δὲ καὶ τὸν ὑποψίαν τοῦ φαρμακείας ὀργιζόμενον τὸ πλῆθος, ἀνιέμενος ἐπέθηκεν. καὶ δυνατώτερον ἑαυτὸν κατεσκεύαζεν, ὁπλίτας συγκροτῶν. ἐν δὲ ἡρεμοῦντι ἡρῴδῃ ἐπελαμβανεν. ὃς δὴ καὶ περὶ αὐτὸν ἐρρωτο ἄγων δὴ τιμωρίαν τοῦ πατρός. φασαήλῳ δὲ ἀδελφῷ συμβουλεύοντος αὐτῷ, μὴ φανερῶς τὸν ἄνδρα μετιέναι, διασπάζων δὲ τὸ πλῆθος, τοῦτο μὲν ἀπολογουμένου τι πρὸς τὸν μάλιχον, καὶ τὸ ὑποψίας ἀπολύειν ὁμολογῶν. λαμπρὰν δὲ πομπὴν ὅτι τοῦ πατρὶ κηδείας ἐπέλεσεν. χρᾶσθαι δὲ ὅτι συμμάρῳεν, εἰσὶ πλησιόμβιον, καταπέμπει τὸν πόλιν. ἐπεὶ καθ' ἑορτὴν ἐπέστρεφεν εἰς ἱεροσόλυμα, τοὺς ὁπλίτας ἄγων καὶ πέμπων. ὑρκανὸς δ', σῖτα δὲ δεδοικὼς τὸν ἔφοδον μάλιχος, σκῶλυε τοὺς ἀλλοφύλους εἰσαγαγεῖν, ἐφ' ἁγνοίᾳ τοὺς ἀπιχωρίους. ὁ δὲ πρὸς φάσεως καὶ φερωνήσας, ὁ δὲ προσταγοντος, ἐπερχεῖ δι' νυκτὸς. καὶ πόλιν μάλιχος προσιόντων, ἐκλαυσε ἀπὸ πατρὸν. ἀνυπτερύγητο δὲ μόλις ἡρῴδης τὸν θυμὸν ἐπίσχων, καὶ καιρίῳ δὲ ἀπιστολῶν τὸν δὲ πατρὸς ἀναίρεσιν ἀπωδύρετο, καὶ ἄλλως μισοῦντι μάλιχον. ὁ δὲ αὐτῷ μεθύοντα, τὸν φονέα δὲ πατρὸς ἀνταποστέλλας. ὁ τοῖς ὑφ' ἑαυτὸν χιλιάρχοις λάθρᾳ προσέταξεν ἡρῴδῃ βοηθεῖν εἰς πᾶξιν δημοσίαν. καὶ πρὸ δὴ λαοδίκῃσι ἐλαύνοντος αὐτὸ συνήσαν οἱ πανταχόθεν συνιόντες, δωρέας τε, καὶ στέφανος φέροντας, ἡρῴδης μὲν δὲ τὸν τῇ τιμωρίᾳ τὸ καιρὸν ἀφώρισε. μάλιχος δὲ, ἀπειλεύσας, ὡς ἐν τύρῳ γένηται, τὸν υἱὸν δημευόντα φόβῳ τοῖς τυράνοις. ἀναξαγόρᾳ ἔγνω λάθρᾳ, καὶ αὐτὸς εἰς τὸ ἰουδαίαν διασφάλειαν παρασκευάζετο. παρῴξυνε δὲ αὐτὸν ἡ τὸ σωτηρίας ἀπόγνωσις, ὑπομιμνήσκοντα τὰ μείζονα. τότε γὰρ ἔθνος ἐπαναστήσειν ῥωμαίοις ἤλπισε, καιρὸν τοῦ πρὸς ἀντωνίου πολέμῳ πεπιεσμένοις, καὶ βασιλεύσειν αὐτὸς, ὑρκανὸν καλοῦσας εὐμαρῶς. ἐπειγόμενος ἄρα τὸ χρεὼν αὐτὸ τὸ ἐλπίσιν. ὁρῶν ἡρῴδης πρόσοδόμῳ αὐτὸ τῷ ὁρμῷ, τὸν τε ὑρκανὸν, καὶ χείμωνα δὴ δεῖπνον καλεῖ. παρεσκεύασε δὲ ἐπὶ τὸ οἰκετῶν τινὰ πρὸς ἑαυτὸν καλέσοντα, ἐξέπεμψεν ὡς δὴ τῷ δὲ δεῖπνα προσκαλέσαι, τοῦ δ' ὄντι προσέταξεν τοῖς χιλιάρχοις ἐξελθεῖν δὴ τῶν ὁδόν. καὶ κεῖνοι τὸ καιρὸν προστάγματος ἀναμνησθέντες ὅτι τὸ πρὸ πόλεως αἰγιαλὸν ἐξήεσαν ξυφήρεις. ἔνθα προϊόντες τὸ μάλιχον, πολλοῖς τραύμασιν ἀναιροῦσιν. ὑρκανὸς δ' προσκύνημα μὲν ἐκλυθεὶς τὸ ἐκπλήξεως ἔπεσε, μόλις δ' ἀνενεγκὼν, ἡρῴδου σπαρῶτα τὸς ὀκτείνας ἐπὶ μάλιχον. δεικνυμένου δὲ τὸν τὸ χιλιάρχων τὸ καιρὸν προσταγμα, καισὶν ἄρα ἔφη, καμὲ ὁ τῶν πατρίδαμ σώζει, τὸ ἀμφοτέρων ὅπλον ἀνελών. ὅτε δ' φρονῶν ὑρκανὸς ἔτως, ὥθ' ὑπὸ δέους ὁμόσε τῇ πρᾶξει χωρῶν εἶπεν, ἄδηλον ἐὼ ἀλλὰ γὰρ μάλιχον μὲν ὅτως ἡρῴδης μετῆλθεν.

Καισὶν

ΚΕΦ. ι. A CAP. X.

Κασσίου δ' ἀναχωρήσαντος ἐκ τῆς συρίας, πάλιν, στάσις ἐν ἱεροσολύμοις γίνεται, ἑλικὼν μὲν στρατιὰς ἐπανιστὰς φασαήλῳ, καὶ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ μαλίχου τιμωρίαν ἀμυνέσθαι θέλοντα· ἡρώδης δ' ἔτυχε μὲν ὢν ὑπὸ φάβιῳ τῷ στρατηγῷ κατὰ δαμασκόν, ὁρμητικὸς δὲ ἦν βοηθεῖν, ἵνα τοῦτον κατίσχοι. κἂν τούτῳ φασαήλ καθ' ἑαυτὸν ἑλικὼν ἐνεχειρίζετο, ὑρκανὸν ὠνείδιζεν εἰς ἀχαριστίαν, ὡς τὸν ἑλικὶ συμπράξαντα, καὶ ἔτι πειρώμενον τὸν ἀδελφὸν τὸν μαλίχου τὰ φρούρια καταλαμβάνοντα. πολλὰ γὰρ ἤδη κατείληπτο, καὶ τὸ πάντων ὀχυρώτατον μάσαδα. ἐμοὶ μὲν οὖν τι πρὸς τὴν ἡρώδου βίαν ἤρκεσεν, ἐς ἀναῤῥωσθεὶς, τάπι ἄλλα προσλαμβάνων, καὶ κοῖνον ἐκ τῆς μασάδας ἱκέτευε ἀφεῖναι· ἐξέλασε δὲ καὶ ἐκ τῆς γαλιλαίας, μαρίωνα τὸν τυρίων τύραννον ἤδη πρὶν καταλαβόντα τῶν ἑρμάτων. πᾶσι δὲ λιπαροῦσι δοῦναι μὲν πάντας, ἔστι δ' οὓς καὶ δωρησάμενος ἀπέπεμψεν, εὔνοιαν ἑαυτῷ τε τῆς πόλεως, καὶ τοῦ τυράννου μισοῦντος προσκαλούμενος. ὁ δὲ μαρίων, ἡνίκα μὲν τῆς τυραννίδος ἦν κατὰ κασσίου, τυραννίδι πᾶσαν ἀφηλαύνοντα τιμὴν εἶχε· τὸν δὲ τὸ πρὸς ἡρώδου ἔχθος ὑπολαβὼν ἀντιγόνῳ τῷ ἀριστοβούλου, καὶ τὸ πλέον ἀφὰ φάβιον, ὃν ἀντίγονος χρήμασι προσποιησάμενος, βοηθὸν εἶχε τῆς καθόδου. χορηγὸς δὲ τῶν ἁπάντων ὁ κηδεστὴς πτολεμαῖος ἀντιγόνῳ, πρὸς τούτους ἡρώδης ἀντιπαξάμενος ὅπλα τῶν ἐμβολῶν τῆς ἰουδαίας, κρατεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τὸν ἀντίγονον ἐξελάσας, ὑπέστρεψεν εἰς ἱεροσόλυμα πᾶσιν ἀγαπητὸς ὢν ὅτι τῶν κατορθωμάτων. καὶ γὰρ οἱ μὴ προσέχοντες πάλαι, τότε ὠκείωντο ἀφὰ τὸν πρὸς ὑρκανὸν ὑπηγαμίαν αὐτῷ. πρότερον μὲν γὰρ ἦκτο γυναῖκα τῶν ἐπιχωρίων, οὐκ ἄσημον, δωρὶς ὀνομαζομένην, ἐξ ἧς ἐγένοντο αὐτῷ παῖδες. τότε δὲ γήμας τὸν ἀλεξάνδρου δ' ἀριστοβούλου θυγατέρα, θυγατριδῆ τε ὑρκανοῦ μαριάμμην, ῥίζης τοῦ βασιλείου γένους. ἐπεὶ δὲ κάσσιος μὲν φιλίππους ἀνελόντες ἀνεχώρησαν, εἰς μὲν ἰταλίαν ἡγησάμενοι, ἐπὶ δὲ τὸν ἀσίαν αὐτῶν, πρεσβευομένων τῶν ἄλλων πόλεων πρὸς αὐτώνιον εἰς βιθυνίαν, ἦκον καὶ ἰουδαίων οἱ δυνατοὶ, κατηγοροῦντες φασαήλου τε καὶ ἡρώδου, βίᾳ μὲν αὐτοὺς κρατεῖν τῶν πραγμάτων, ὄνομα δὲ μόνον πρεσβείαν ὑρκανῷ τιμίου, πρὸς ἃ πατρῷα ἡρώδης, καὶ τετραρχικῶς οὐκ ὀλίγοις αὐτῶνιον χρήμασιν ἔτω διέθηκεν, ὡς μηδὲ λόγου τῶν ἐχθρῶν ἀνέχεσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω διελύθησαν, αὖθις δὲ οἱ ἐν τέλει ἰουδαίων ἑκατὸν ἄνδρες ἦκον εἰς τὸν πρὸς αὐτοκράτειαν δάφνιν ἐπ' αὐτώνιον, ἤδη τοῦ κλεοπάτρας ἔρωτι δεδουλωμένον. οἱ προσηυμένοι τοὺς ἀξιώματι καὶ λόγῳ σοφῶν δυνατωτάτους κατηγόρουν τῶν ἀδελφῶν. ἀπολογουμένου δὲ μασσαλᾶ ὑπὲρ τοῦ κηδεστοῦ, συμπαρεσῶς ὑρκανῷ ἀφὰ τὸ κῆδος. ἐπ' αὐτώνιος ἀκούσας ἑκατέρων, ὑρκανῷ διεπυνθάνετο τὸν ὁπότερον ἄρχειν. ὃ δὲ, τὸν μὲν τὸν ἡρώδου προκεχειρισμένος, ἥδεις, ἔφη, καὶ ἤδη καὶ ξένος αὐτοῖς πατρῷος ἐπεδέχθης· τὸν δὲ ἀντίπατρον φιλοφρόνως ὅτι εἰς τὸ ἰουδαίων σῶμα εὐνοϊκῶς παρεκάλει, τετράρχας ἀποδείκνυσι τοὺς ἀδελφοὺς, πᾶσαν διοικεῖν τὴν ἰουδαίων ἐπιτρέπων. προσαναστάντων δὲ τῶν πρέσβεων, πεντεκαίδεκα μὲν

POstquam vero Cassius excessit è Syria, iterum Hierosolymis orta seditio est, cum Felix in Phasaelum movisset exercitum & in Herodem, fratris pœna vellet necem Malichi vindicare. Casu autem Herodes cum Fabio Romano duce apud Damascum habitabat: & ne cupiens auxilio foret, morbo impediebatur. Interea Phasaelus etiam sine cujusquam auxilio superavit Felicem: probrumque ingrati objiciebat Hyrcano, qui & Felici studuisset, fratremque Malichi castella occupare permisisset. Jam enim multa tenuerat, omniumque tutissimum Massiadam. Nec tamen ei quicquam contra vim Herodis potuit sufficere, qui mox, ut convaluit, & alia recepit, & illum ex Massada supplicem dimisit, & Marionem Tyriorum tyrannum ex Galilæa pepulit: tria enim castella possederat; Tyriisque quos ceperat, vitam concessit omnibus: nonnullos etiam donatos abire jussit, una & sibi civitatis benevolentiam, & tyranno comparans odium. Marion autem a Cassio quidem meruerat tyrannidem, qui tot Syriæ tyrannos præfecerat: sed ob Herodis inimicitias etiam Antigonum Aristobuli secum ducebat, & Ptolemæum, propter Fabium, quem Antigonus sibi pecunia sociatum, adjutorem incepti habebat. Cuncta vero socer Ptolemæus Antigono subministrabat. Contra quos Herodes instructus, in aditu Judææ commisso prælio, victoria potitur: fugatoque Antigono, redit in Hierosolymam, pro merito gestæ rei omnibus carus, ut etiam quibus antea despectus erat, tunc in ejus familiaritatem sese dederint, propter Hyrcani affinitatem. Namque is Herodes jampridem ex indigenis habuerat uxorem non ignobilem, quæ Doris vocabatur, & Antipatrum ex ea susceperat filium. Tunc autem duxerat Alexandri, cujus pater fuit Aristobulus, filiam Mariamnem, Hyrcani neptem ex filia, atque inde regi familiaris erat. Sed ubi, Cassio circa Philippos interfecto, Cæsar in Italiam, & Antonius in Asiam discesserunt: legatis ab aliis civitatibus ad Antonium missis in Bithyniam: etiam Judæorum optimates accusatum veniunt Phasaelum & Herodem: qvod, illis rerum summam vi possidentibus, nomen tantùm honorabile superesset Hyrcano. Ad quæ Herodes, qui præsto erat magna pecunia, placatum sic Antonium affecit, ut ne verbum qvidem inimicorum ejus pateretur audire. Et tunc qvidem ita digressi sunt, Qvum autem denuò Judæorum primates centum viri, Antiochiæ proximam Daphnen ad Antonium venissent, amori Cleopatræ jam servientem, delecti à cæteris, qvi eloqventia & dignitate præstabant, adversus fratres accusationem proponunt. Respondebat autem Messala, causæ defensor, astante etiam propter affinitatem Hyrcano. Auditis deinde utrisqve partibus, Antonius

De Herode accusato & vindicato. Ant. lib. 14. cap. 20.

Ant. lib 14. cap. 21.

percontabatur Hyrcanum, qvinam essent regendis rebus aptissimi. Cumqve is Herodem, ejusqve fratres aliis prætulisset, voluptate repletus (nam & hospes eorum paternus erat, humanissimeqve ab Antipatro susceptus, eo tempore quo in Judæam cum Gabinio venerat) tetrarchas ambos declarat, totius eis Judææ procuratione permissa. Legatis autem id ægrè ferentibus, qvindecim eorum

correptos, carceri tradidit, quos etiam pene occidit. Cæteros autem rejecit cum injuria; unde major tumultus Hierosolymis excitatus est. Denique mille legati iterum Tyrum missi sunt, ubi commorabatur Antonius in Hierosolymam paratus irruere. Et contra eos vociferantes, magistratus Tyriorum directus est, data ei licentia, ut quos comprehendisset, occideret: præceptoque, ut eorum potestatem confirmare curaret, qui tetrarchæ ipsius essent Antonii suffragio constituti. Ante hæc autem Herodes usque ad littus cum Hyrcano progressus, multis eos admonebat, ne & sibi interitus, & patriæ belli causa fierent, dum inconsiderate contendunt. Illis autem tanto magis id indigne ferentibus, Antonius missis armatis, multos occidit, multos etiam vulneravit. quorum & saucios cura, & mortuos sepultura Hyrcanus dignatus est. Non tamen ideo qui effugerant, quiescebant: perturbando enim civitatem, Antonium irritabant, ut etiam quos in vinculis haberet, occideret.

Ἀσυλλαβῶν ἐφίεσιν, οὓς καὶ ἀπέλυεν ὑφεμένη. τοὺς δὲ λοιποὺς μεθ' ὕβρεως ἀπήλασε. πρὸς ὃ μείζων ἐστὶ τῆς ἱεροσολύμοις γίνεται ταραχή. χιλίους γοῦν πάλιν ἐπιμψαν πρεσβεῖς εἰς τύρον, ἐν οἷς διετέλουν ἀντώνιον ὄντι ἱεροσολύμων ὡρμημένος. ὁπότε τοὺς κελεύοντας, σκῆπτρα τὰ ἄρχοντα τῶν τυρίων, κολάζειν προσέταξας οὓς ἂν λάβῃ, συγκατασκευάζειν τε τὴν ἀρχὴν τοῖς ὑπ' αὐτοῦ κατασταθεῖσι τετραάρχαις. πρὸ δὲ τούτου, πολλὰ παρηλθὼν ὅπως τὸν αἰγιαλὸν ἡρώδης σὺν ὑρκανῷ μὴ ἑαυτοῖς ἀπωλείας αἴτιους, μήτε τῇ πατρίδι πόλεμου γένεσθαι φιλονεικοῦντας ἐκέτευε. τῶν δὲ ἐπὶ μᾶλλον ἀγανακτούντων, ἀντώνιος ἐκπέμψας ὁπλίτας, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινε, πολλοὺς δὲ ἔτρωσεν. ὧν οἱ μὲν πάντες ἀφῆς, καὶ οἱ τραύματα θεραπείας ἠξίωσαν παρὰ ὑρκανοῦ. οὐ μὴν οἱ διαφυγόντες ἠρέμουν, ἀλλὰ καὶ μὴ τὴν πόλιν συνταράσσοντες, παρώξυνον τὸν ἀντώνιον, ὡς καὶ τοὺς δεσμώτας ἀποκτεῖναι.

CAP. XI.

De bello Parthorum contra Judæos & fuga Herodis ac fortuna. *Ant. lib. 14. cap. 22.*

BArzapharne autem Parthorum satrapa, Syriam biennio post cum regis filio Pacoro detinente, Lysanias patris sui mortui successor Ptolemæi, Minnæi filii, mille satrapæ talenta pollicitus, & mulieres quingentas, ei persuadet, ut Antigonum in regnum inducerent, Hyrcanumque deponerent. Impulsus igitur ab eo Pacorus, ipse quidem per maritima loca perrexit, Barzapharnem autem itinere mediterraneo jussit irrumpere. Sed maritimorum Tyrii Pacorum excluserunt, cum Ptolemaidenses eum & Sidonii recepissent. Illi autem quendam regium pincernam, cognominem suum, equitatus ei parte attributa, ad Judæam jussit accedere, & exploraturum hostium consilium, & ubi usus exegisset, præsidio futurum Antigono. quibus Carmelum populantibus, multi Judæi ultro ad Antigonum confluunt, ad expeditionem alacriter animati. Ille autem ad locum, qui Drymos dicitur, occupandum eos præmittit: ubi commissa pugna, depulsisque hostibus & effugatis, Hierosolymam cursu petebant: auctique multitudine, usque ad regiam processerunt. Excepti autem ab Hyrcano & Phasaelo, forti acie in foro confligunt. Ibique hostes in fugam versos pars Herodis in fanum concludit: custodesque his sexaginta viros apponit, per ædes proximas collocatos. Sed hos quidem infensus fratribus populus, igne consumit. Herodes autem iracundia perem̃ptorum congressus cum populo, multos obtruncat: inque dies singulos invicem sese per insidias incursantibus, assiduæ cædes erant. Instante vero die festo, qui Pentecoste vocatur, omnia circa templum, totaque civitas plebe rustica repleta est, & pleraque armata. Et Phasaelus quidem muros, Herodes autem cum paucis domum regiam custodiebat. Invasisque de improviso hostibus in suburbano complures quidem peremit, omnes autem in fugam vertit, & hos in civitatem, alios in fanum, alios in extremum vallum includit. Interea paris arbitrum Pacorum Antigonus petit admitti. Exoratus autem Phasaelus & civitate & hospitio cum quingentis equitibus Parthum recepit,

Μετὰ δὲ ἔτη δύο, βαρζαφάρνης παρθων τετράρχου σὺν πακόρῳ τῷ βασιλέως υἱῷ συριαν καταλαχόντος, λυσανίας ἀναδεδεγμένος ἣν ἦρχεν, πατρὸς τελευτήσαντος, πτολεμαίῳ δίδωσιν ἐπὶ μνήμασι, πρὸς τετρακοσίοις γυναικῶν, καταγαγεῖν ἀντίγονον, καταλύσαντα ὑρκανόν. τούτῳ παραχθεὶς πάκορος, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τὴν θάλασσαν, βαρζαφάρνην δὲ διὰ τῆς μεσογείου προσέταξεν ἐμβαλεῖν. τῶν δὲ ἐπιθαλαττίων τυραννοι, πάκορον ὑπεδέξαντο, καὶ τὸν πτολεμαέων καὶ σιδωνίων ὑπεδεγμένων. ὁ δὲ οἰνοχόος πού τῶν βασιλικῶν ὁμώνυμος μοῖραν ἔπεμψε ἱππέων ἑπτακοσίους, ἐμβαλεῖν σκέλασιν εἰς τὴν ἰουδαίαν, κατασκεψόμενόν τε τὰ τῶν πτολεμαίων, καὶ πρὸς ἃ δέοι συμβουλεύσειν ἀντιγόνῳ. τῶν δὲ λῃζομένων τὸν κάρμηλον, πολλοὶ ἰουδαῖοι σωδραμόντες πρὸς ἀντίγονον, πρόθυμους ἑαυτοὺς ὅτι τὰ εἰσβολὴν παρεῖχον. ὁ δ' αὐτοὺς ἐπὶ τὸ καλούμενον δρυμὸν προέπεμψε, τὸ χωρίον καταλαβεῖν, ἐν ᾧ ἡμερῶνος συμβολῆς, ὡσόμενοι τοὺς πτολεμαίους, καὶ διώξαντες ὅτι ἱεροσολύμων ἔσεσθαι. ἡμέρωνος δὲ πλείστους, μέχρι τῶν βασιλείων προσῆλθον, ὑρκανοῦ δὲ καὶ φασαήλου δεξαμένων αὐτοὺς κραιπνῶς ἔξω, μάχη κατὰ τὴν ἀγορὰν συρρήγνυται. καθ' ὃν χρόνον ἀμφοτέρους τοὺς πολεμίους οἱ περὶ ἡρώδην, κατακλείουσι πρὸς τὸ ἱερὸν, καὶ φρουροὺς αὐτῶν ἄνδρας ἑξήκοντα τῆς πλησίον οἰκίσεως ἐγκατίσησαν. τούτους μὲν οὖν ὁ ἐπισπάζων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους λαὸς, ἐπελθὼν ἐμπίπρησιν. ἡρώδης δὲ δήμου πλῆθος κατ' ἐργάτην τῶν ἀποτολμοτάτων, ἀναιρεῖ συμβαλών, καὶ καθ' ἡμέραν ἐπεκδρομὰς ἀλλήλοις κατὰ λόχους, φόνου ἀδιάλειπτου. ἐνεστώσης δὲ ἑορτῆς, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, πάντα πρὸς τὸ ἱερὸν πάντα, καὶ ἡ πόλις ὅλη πλῆθος τῶν ἔξωθεν τῆς χώρας ἀναπιμπλαται τὸ πλέον ὁπλιτῶν. καὶ φασάηλος μὲν τὸ τεῖχος, ἡρώδης δὲ μετ' ὀλίγων ἐφρούρει τὰ βασίλεια, καὶ τοὺς πολεμίους διπλασίων ἐσωτάκτους κατὰ τὸ προάστειον, πλείους μὲν ἀναιρεῖ τρέπει δὲ πάντας. εἰς τοὺς μὲν ἐκ τοῦ πόλου, τοὺς δὲ ἐς τὸ ἱερὸν, τοὺς δὲ ἐς τὸ ἔξω χαράκωμα συγκλείσας. καὶ τούτῳ διαλλακτὴν μὲν ἀντίγονος ἐδικαλεῖτο, πάντων δὲ ἐσωφέστατον. φασάηλος δὲ πειθοῖ τῇ πόλεως καὶ ξενίᾳ τὸν πάρθον ἐσδέχεται, μὴ πεντακοσίων ἱππέων, σὺν-

προφάσει μὲν ἥκοντα ἐπὶ πᾶσιν τοῖς οὖσιν, τὸ δὲ ἀ- A prætextu quidem componendæ seditionis venientem, re autem vera ut adjutaret Antigonum. Denique Phasaëlum dolo perpulit, ut ad Barzapharnem legatus de pace proficisceretur: quamvis multa dissuadente Herode, atque ut insidiatorem occideret, neve se ejus fallaciis dederet, admonente: natura enim Barbaros fidem negligere. Exiit etiam Pacorus cum Hyrcano, quo minus suspectus esset: nonnullisque relictis equitibus apud Herodem, qvos Eleutheros vocant, cum cæteris Phasaelum prosequebatur. Sed ubi ad Galilæam venerunt indigenas quidem dissidentes atque armatos offendunt: satrapam vero conveniunt satis callide & officiis dolos tegentem. Denique postquam dona eis dedit, redeuntibus insidias posuit. Illi autem in maritimum quendam locum deducti, cui nomen est Ecdippon, fraudem intelligunt. Ibi enim de promissis mille talentis audierunt: & quod Antigonus pleraſque mulieres ex his quas ipsi haberent, inter quingentas Parthis devovisset: quodque sibi semper a Barbaris præstruerentur insidiæ, ac olim capti essent, nisi mora fuisset, dum Hierosolymis caperetur Herodes, ne sibi præscius, quæ de his agerentur, caveret. Hæc jam non verba erant solum, nam & custodes haud procul abesse conspiciebat. Et tamen Phasaelus Hyrcanum deserere non sustinuit. quamvis eum sæpius moneret Offilius, ut fugeret: cui Saramalla Syrorum tunc ditissimus dixerat: quemadmodum essent omnia de insidiis constituta. Sed convenire satrapam maluit, atque in os exprobrare, qvod se insidiis appetisset: ac maxime quia pecuniæ causa talis extitisset, cum plus ipse pro salute daturus esset, qvam pro regno promisisset Antigonus. Ad hæc Parthus subdola satisfactione jureque jurando suspicionem deprecatus, perrexit ad Pacorum: statimq; à Parthis qui remanserant, quibusque jussum erat, Phasaelus atque Hyrcanus comprehenduntur, perjuriam simul ac perfidiam execrantes. At interim pincerna ad hoc missus, Herodem capere molie-
B
C
D
E
F
G
λῆθες, ἀντιγόνῳ βοηθόν. τὸν γοῦν Φασάηλον ἐνέδρῶν ἀνέπεισε πρὸς Βαρζαφάρνην πρεσβεύσασθαι περὶ καταλύσεως, καίτοιγε πολλὰ ἀποτρέποντος Ἡρώδου, καὶ φυλάττεσθαι ἀνελεῖν τὸν Ἔκδουλον, ἀλλὰ μὴ ταῖς ἐκείνου ἀπάταις ἑαυτὸν ἐκδιδόναι, φύσει γὰρ ἀπίστους εἶναι τοὺς βαρβάρους. ἐξῆσι δ' ὑρκανὸν μὲν ἀφῆλαθεῶν καὶ πάκορον, ὡς ἧττον ὑποπτεύοιτο, καταλιπὼν παρ' ἡρώδῃ τινὰς τῶν ἐλευθέρων καλουμένων ἱππέων, τοῖς λοιποῖς πρόσπεμπε Φασάηλον. ὡς δ' ἐγγύτατα κώμης τῆς γαλιλαίας, τοὺς μὲν ἐπιχωρίους ἀφεστῶτας, καὶ σὺν τοῖς ὅπλοις καταλαμβάνουσιν, τὸ δὲ στρατήγημα δ' ἐπιτυγχάνον πανούργως σφόδρα, καὶ τῇ φιλοφρονήσει τὴν ἔκδουλίου καλύπτειν ἐπεκελεύοντο. δῶρα γοῦν δοὺς αὐτοῖς, ἔπειτ' ἀναχωρουῦσιν ἐλόχα. τοῖς δ' αὖθησις γίνεται τῆς ἔκδουλης, καταχθεῖσιν εἰς τι τῶν ἀφαλαστίων χωρίων, ὃ καλεῖται ἐκδίππων. ἐκεῖ γὰρ τὸ πρόσχημα ἤκουσαν τῶν χιλίων ταλάντων, καὶ ὡς ἀντίγονος τὰς θυγατέρας τῶν παρ' αὐτοῖς γυναικῶν, ἃς πέντε καὶ πεντήκοντα καθωσίωσε πάρθοις. ὅτι δὲ πρόλοχίζοντο μὲν αὐτοῖς αἱ νύκτες ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἀεί, πάλαι δ' ἂν καὶ συνελήφθησαν, εἰ μὴ βεβέμβυον ἐν ἱεροσολύμοις ἡρώδην πρότερον λαβεῖν, ὡς μὴ προπυθόμενος τὰ κατ' αὐτοὺς φυλάξαιτο. ταῦτ' οὐκ ἐπὶ λόγοις ἦν μόνον, ἀλλὰ καὶ φύλακας ἤδη πρόρρωθεν αὐτῶν, ἑλεῖν. ἐμὲν Φασάηλος, καίτοι πολλὰ φθεγγόμενος ὀφελίας φόβην, πέπυστο γὰρ ἔτος φθάσαι σεραμάλλας ὁ πλουσιώτατος τότε σύρων τὴν συντάξιν τῆς ἔκδουλης ὅλην, καταλιπεῖν ὑρκανὸν οὐκ ἐμέμφετο., ἀλλὰ τὸ στρατήγημα προελθὼν ἄντικρυς ὑπεθίζε τὴν ἔκδουλην, καὶ μάλιθ' ὅτι ἡμύετο τοιούτων χρημάτων ἕνεκεν. πλὴν καὶ μὴν αὐτὸς ὑπὲρ σωτηρίας δώσων ὑπεχνεῖτο, ὧν ἀντίγονος ὑπὲρ βασιλείας ὑπεχήτω. πρὸς ταῦτα παῦργος ὁ πάρθος, ἀπολογίας τε καὶ ὅρκοις ἀποσκευασάμενος τὴν ὑποψίαν, ὤχετο πρὸς πάκορον. ὁθίως δὲ τῶν καταλειφθέντων πάρθων, οἷς προστέτακτο Φασάηλόν τε καὶ ὑρκανὸν συνελάμβανον, τά τε ἄλλα πρὸς τὴν ἀπιορκίαν καὶ τὸ ἄπιστον αὐτοῖς κατερωμένους. ἐν δὲ τούτῳ καὶ τὸν ἡρώδην ὁ πεμφθεὶς εἰνοχόος ἐπεβούλευε συλλαβεῖν ἔξω δ' τείχους ἀπατήσας προελθεῖν, ὥσπερ ἐπόλας εἶχεν. ὁ δ' ἀπ' ἀρχῆς ὑποπτεύων τοὺς βαρβάρους, καὶ τότε πιστεισμένος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμπεπωκέναι τὰ μελλόντα τῇ ἐπιβουλῇ αὐτῷ γράμματα, προελθεῖν οὐκ ἐβούλετο, καίτοι μάλα ἀξιοπίστως δ' πακόρου φάσκοντος, δεῖν αὐτὸν ὑπαντῆσαι τοῖς τὰς ἐπιστολὰς κομίζουσιν. οὔτε γὰρ ἐαλωκέναι τοῖς πολεμίοις αὐτὰς, καὶ πρόφασιν οὐκ ἐπιβουλῇ, ἀλλ' ἐπίσα διεπράξατο Φασάηλος. ἔτυχεν δὲ παρ' ἄλλων προσαγγελθεὶς τὸν ἀδελφὸν συνειλημμένον, καὶ πρόσθεν ὑρκανοῦ γυναῖκα μαριάμμη σωφρονεστάτην γυναικῶν καταπεπολεῦσαι, μὴ προϊέναι, μηδὲ πιστεύειν ἑαυτὸν ἤδη φανερῶς ἐπιχειροῦσι τοῖς βαρβάροις. ἔτι δ' τῶν περὶ πάκορον σκεπτομένων πῶς ἂν κρύφα τῇ ἐπιβουλὴν ἀπαρτίσαι, οὐ γὰρ ἦν ἔτι φανεροῦ οἷόν τι ἢ ἀνδρὸς οὕτω δυνατὸν περιμένειν, προλαβὼν ἡρώδης μετὰ τῶν οἰκειοτάτων προσώπων, νύκτωρ ἔτι ἰδουμαίας ἐχώρει λάθρα τῶν πολεμίων. αἰσθόμενοι δ' οἱ πάρθοι κατεδίωκον. κἀκεῖνος τὴν μητέρα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς ex aperto circumveniretur, nocte Herodes cum propinquissimis sibi ad Idumeam ignaris hostibus proficiscitur. Eo cognito, Parthi persequebantur. Et illi matrem quidem fratresque suos;

desponsatamque puellam cum matre, minimoque fratre prætendere iter jussit. Ipse autem caute cum famulis suis Barbaros retentabat: multisque per omnes conflictus interemtis, ad castellum Massada properabat. Graviores autem in fuga Parthis Judæos expertus est: Qui cum semper molesti fuissent, a sexagesimo tamen civitatis stadio aliquandiu etiam acie decertaverunt. ubi Herodes victoria potitus, cum multos interfecisset, ipsumque locum in memoriam præclari facinoris ædificatum, locupletissima exornavit regia, arcemque in eo munitissimam condidit, ac de suo nomine Herodion vocavit. Et tunc quidem cum fugeret, multos sibi adjungebat. Postea vero quam Thresam Idumææ pervenit, occurrit ei frater Josephus, turbamque sequentium diminui persuadet: nec enim capacem esse tantæ multitudinis Massadam. Erat autem supra quam novem millium multitudo. Itaque paruit Herodes ejus consilio, & impares quidem necessitati per Idumæam dimisit cum viatico, lectissimos autem maximeque necessarios tenuit, atque ita in castellum receptus est. Deinde octingentis ibi relictis, qui mulieres defenderent, itemque commeatu, qui satis esset obsessis, ipse in Petram civitatem Arabiæ perrexit. Parthi autem apud Hierosolymam in prædam versi, in fugientium domos ac regiam irruebant, solis Hyrcani pecuniis abstinentes: quæ trecenta talenta superabant, aliorum vero spe minores inveniebantur: quoniam Herodes jampridem Barbarorum perfidiam suspicans quicquid in opibus pretiosum in Idumæam multo ante comportaverat: ejusque sociorum itidem quisque fecerat. Verum tamen postquam præda potiti sunt Parthi, ad hoc injuriæ processerunt, ut omnem terram illam bello implacato replerent, Marisa qvoqve civitate vastata: nec solum Antigonum regem constituerent, verum etiam Phasaelum & Hyrcanum vinctos ei traderent verberandos. At ille Hyrcani quidem auriculas dentibus truncat, ut ne solutus quidem mutatis rebus unquam pontificatum recipiat: ab integris enim celebrari sacra oportet: Phasaeli vero virtute præventus est Antigonus. Qui cum nec ferri copiam, nec manus liberas haberet, ad saxum fracto capite interiit: atque ita probato, qvod verus Herodis frater esset, Hyrcanusque degenerasset, viriliter moritur: dignum anteacta vita obitum assecutus. Fertur tamen & aliud, quod ex illa quidem plaga resipuerit, sed veluti curandi ejus causa, missus ab Antigono medicus, venenis malis vulnus expleverit, eoque illum pacto peremerit. Utrumvis autem verius sit, præclarum habet initium. Deniq; aju t eum prius quam efflaret animam, cognito ex quadam muliercula, qvod Herodes evasisset, dixisse: Nunc bono animo discedam, qui ultorem inimicorum reliquerim. Ille quidem hunc exitum habuit. Parthi autem quanquam mulieribus caruerint, quas maxime cupiebant, rebus tamen cum Antigono apud Hierosolymam compositis: vinctum in Parthiam Hyrcanum ducunt. Herodes autem obstinatus

καὶ τὴν καθωμολογημένην παῖδα μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τοῦ νεωτάτου τῶν ἀδελφῶν προσέταξε βαδίζειν, αὐτὸς ἀσφαλῶς μετὰ τῶν ἱππέων ἀνέκοπτε τοὺς βαρβάρους. καὶ πολλοὺς κατὰ πᾶσαν περισκολιὰν δοκτεύνας εἰς μασάδαν τὸ φρούριον ἀφίκετο. καὶ βαρυπραγήσας κατὰ τὴν φυγὴν παρθίων ἰουδαίους ἐπήρασεν, ἐπιχλήσαντας μὲν δι' ἑξακοσίας, ὅσον δ' ἑξήκοντα τῆς πόλεως σταδίων ὡρραταξαμένους ἐπιφανῶς πολὺν χρόνον. ἔνθα κρατήσας ἡρώδης, καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀποκτείνας, αὐθις εἰς μνήμην τοῦ κατορθώματος ἔκτισεν τὸ χωρίον, καὶ βασιλείοις τε πολυτελεστάτοις ἐκόσμησε, καὶ ἀκροπόλιν ὀχυρωτάτην ἀνέθηκεν, ἡρώδειόν τε καλέσας ἀφ' ἑαυτοῦ. τηνικαῦτα μὲν φεύγοντες καθ' ἡμέραν, οὕτω προσεγίνοντο πολλοί· καὶ τῆς ἰδουμαίας ἰωσηπος ὁ ἀδελφὸς ἅπαντας συνέλεγε τοὺς πολλοὺς τῶν ἐπιμάχων ἀποφορήσοντας. μὴ γὰρ ἂν ποσοῦτον ἔχειν δέξασθαι τὴν μασάδαν. ἦσαν δ' ὑπὲρ ἑννακισχιλίους. πρόθεις οὖν ἡρώδης, τοὺς μὲν βαρυτέρους τῷ χρείας διαφθεῖραι ἀνὰ τὴν ἰδουμαίαν, δοὺς ἐφόδια. μετὰ δὲ τῶν ἀναγκαιοτάτων, τοὺς ἀλκιμωτάτους κατασχών, εἰς τὸ φρούριον διασώζειν. καταλιπὼν δ' ἐνταῦθα τοῖς γυναιξὶν ἱκανὰς φύλακας, καὶ διαρκῆ παρασκευὴν πρὸς πολιορκίαν, αὐτὸς εἰς τὴν ἀραβικὴν πέτραν ἠπείγετο. πύθοι δ' ἐν ἱεροσολύμοις ἐφ' ἁρπαγὴν τραπόμενοι, τῶν φυγόντων εἰς τὰς οἰκείας οἰκίσκους, καὶ τὸ βασίλειον, ἀπεχόμενοι μόνων τῶν ὑρκανοῦ χρημάτων, ἓν δ' ἢ πλεῖον τριακοσίων ταλάντων. ἐπετύγχανον δὲ καὶ τῶν ἄλλων, οὐχ ὅσους ἤλπισαν. ὁ γὰρ ἡρώδης ἐκ πολλοῦ τὴν ἀπιστίαν τῶν βαρβάρων ὑφορώμενος, εἰς τὴν ἰδουμαίαν τὰ λαμπρότατα τῶν κειμηλίων προανεκόμισε, καὶ τῶν αὐτῷ προσηκόντων ὁμοίως ἕκαστος. πύθοι γὰρ μὴ τὰς ἁρπαγὰς ὅλη ταυτοῦ ὕβρεως ἐχώρησαν, ὡς ἐμπλῆσαι μὲν ἀκηρύκτου πλέμου τὴν χώραν ἅπασαν. ἀνάστασιν δὲ ποιῆσαι τῶν μαρμαρίων πάλιν, μὴ μόνον τὸ κατασῆσαι βασιλέα ἀντίγονον, ἀλλὰ καὶ δεδοῦσθαι αὐτῷ φασάηλον καὶ ὑρκανὸν δεσμώτας ἀκρίσους. ὁ δὲ ὑρκανοῦ μὲν προτέτευκεν αὐτὸς τὰ ὦτα λεβάτῃ τοῖς ὀδοῦσιν, ὡς μηδὲ αὐθις εἰς μεταβολήν ποτε δύνασθαι τὴν ἀρχιερωσύνην ἀναλαβεῖν. δεῖ γὰρ ὁλοκλήρως ἀρχιερᾶσθαι. τὸ φασάηλου δ' ἀρετῆς ὑστερίζει, φθάσαντος πατρὸς προσπεσόντα τὴν κεφαλὴν, ὡς γε σιδήρου καὶ χειρῶν ἐργατ. κἀκεῖνος μὲν, ἡρώδου γνήσιον ἑαυτὸν ἀποδείξας ἀδελφὸν, καὶ ὑρκανὸν ἀγχιστέατον, ἀνδρειότατα θνήσκει, πυκτεύσας τὴν κατὰ τροφὴν τοῖς κρ' τὸν βίον ἔργοις πτέρυσιν. κατέχει δὲ καὶ ἄλλος λόγος, ὡς ἀνενέγκαι μὲν ἐκ τῆς τότε πληγῆς, πεμφθεὶς δ' ἰατρὸς ὑπ' αὐτῆς ἱεροσολύμων θεραπεῦσαι δῆθεν αὐτὸν, ἐμπλήσαι τὸ τραῦμα δηλητηρίων φαρμάκων, καὶ διαφθεῖραι αὐτόν. ἕτερον δ' ἂν ἀληθὲς ᾖ, τὴν δεξιὰν ἐχέλαμβανεν. φασὶ γοῦν αὐτὸν, καὶ πρὶν ἐκπνεῦσαι, πυθόμενον ἐκ γυναικός τινος ὡς ἡρώδης διαφύγοι, πῶς εἶπεν ἀνόμως ἄπειμι, τὸν μετελθεῖν μέλλοντα τοὺς ἐχθροὺς ζῶντα καταλιπών. ὁ μὲν οὖν οὕτως τελευτᾷ. πύθοι δὲ καὶ τὸν διημαρτηκότος ἂν μᾶλλον ἐπιθυμοῦν γυναικῶν, καθίσαι μὲν ἐν ἱεροσολύμοις ἀπιόντα τὰ πράγματα, δεσμώτην δ' ὑρκανὸν ἀγαγεῖν εἰς τὴν παρθυηνήν. ἡρώδης δ' σωτηρώτερον φλαυιον εἰς τὸν

εἰς τὴν Ἀραβίαν, ὡς ἔτι τὸν ἀδελφὸν ζῶντα ἐπειγόμενος
χρήματα παρ' αὐτοῦ βασιλέως λαβεῖν, οἷς μόνοις πιστὸν
ἐπὶ τῇ Φασαήλου τοῦ βαρβάρων ἥλπιζε πλεονεξίαν. ἐ-
λογίζετο γάρ, εἰ τῆς πατρῴας φιλίας ἀμνημονέστερος ὁ
ἄραψ ἦν, καὶ τῆς δοῦναι δωρεὰν μικρολογώτερος,
δανείσασθαι παρ' αὐτοῦ τὰ λύτρα ῥᾴδιον θεὶς τὸν λυτρε-
μένου παῖδα. καὶ γὰρ ἐπῆγετο τὸν ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐτῶν
ἑπτὰ. τάλαντα δὲ ἑκατὸν ἑτοίμους τριακόσια δοῦναι, πρεσ-
βύτερος τυγχάνουσι παρακαλοῦντας. τὸ χρεὼν δ' ἄρα τοῦ
αὐτοῦ ἀπιδὼν ἐφθάκει, καὶ Φασαήλου τεθνηκότος εἰς κε-
νὸν ἡρῴδης φιλάδελφος ἦν. οὐ μὴν ἀδὲ παρὰ ἄραψ
ἤνεγκε φιλίαν μόνιμον. ἐ γοῦν βασιλεὺς αὐτῶν μά-
λιστα, πρεσβείας καὶ πάχος ἐκ τῆς χώρας. πρεσβεύ-
σαντες ἀνασπάσθαι, πρόφασιν μὲν χρῆσθαι πάρθοις,
ὑπακηκοέναι δὲ αὐτοὺς ἐκβαλεῖν ἡρῴδην τῆς Ἀραβίας. τῷ
ὄντι πρόσχημα χρῆσθαι τὰ ἀντιπάτρου χρέα, καὶ μηδὲν εἰς τὰς ἐκείνου δωρεὰς ἀντιφόρτου
χρῆναι χρήζουσι τοῖς τέκνοις δυσωπεῖσθαι. συμβούλοις δὲ
ἐχρῆτο τὰ ἀναιδείας τοῖς ὁμοίως ἀποστρῆναι τοὺς ἀντι-
πάτρου φόρους κατηκόους ἐθέλουσιν. ἦσαν γὰρ οἱ αὐτῷ
οἱ δυνατώτατοι. ἡρῴδης μὲν δὴ πολεμίους τοὺς ἄραβας
ὁρῶν, διὰ φιλοπάτορας ἦλπισε, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἀπο-
κεκλιμένος, ὡς ἐπηγόρθου τὸ πάθος, ὑπέστρεφεν ἐπ'
αἴγυπτον. καὶ τὸ μὲν πρώτην ἑσπέραν, κατά τι τῶν ἀφι-
κομένων ἱερὸν αὐλίζεται τοὺς ἀποστραφέντας ἀναλα-
βών. τῇ δ' ἑξῆς εἰς ῥινοκόρουραν πρόσελθόντι, τὸν
περὶ τοῦ ἀδελφοῦ πάθος ἀπαγγέλλει. πρόσλα-
βών δὲ πένθος ἴσον λαῷ, ὡς ἀπεδήκατο Φοινίκων, ἦσε
προσωτέρω. καὶ δὴ βραδέως ἐ ἄραψ μεταγνόησας,
ἔπεμψε διὰ τάχους τοὺς ἀνακαλέσοντας τὸν ὑβρισμέ-
νον. ἐφθανε δὲ καὶ τούτους ἡρῴδης εἰς πηλούσιον ἀφικό-
μενος, ἔνθα τῆς παρόδου μὴ τυγχάνων ἀπὸ τῶν ἐφορ-
μούντων, τοῖς ἡγεμόσιν ἐντυγχάνει. κἀκεῖνοι τιμῶντι φήμῃ,
καὶ τὸ ἀξίωμα τὸν ἀνδρὸς αἰδεσθέντες, πρεπεμ-
πουσιν αὐτὸν εἰς ἀλεξάνδρειαν. ἐ δὲ παρελθὼν εἰς
τὴν πόλιν, ἐδέχθη μὲν λαμπρῶς ὑπὸ κλεοπάτρας,
στρατηγὸν ἐλπίζουσης ἕξειν, εἰς ἃ παρεσκεύάζετο. διὰ-
κρυσιν μὲν δὲ τοὺς φιλικοὺς τῆς βασιλίδος, καὶ
μήτε τὴν ἀκμὴν τῶν χειμώνων ὑποδείσας, μήτε τοὺς
κατὰ τὴν ἰταλίαν δορυφόρους, ὑπὸ ῥώμης ἔπλει. κινδυ-
νεύσας δὲ περὶ τὴν παμφυλίαν, καὶ τὸ φόρτου τὸ
πλεῖον ἐκβαλών, μόλις εἰς ῥόδον διασώζεται, σφό-
δρα τῷ πρὸς κάστιον πολέμῳ πεπτυχωμένῳ. δε-
χθεὶς δὲ ὑπὸ πολεμαίου καὶ σαπφινίου τῶν φίλων,
καὶ ὡς ἐν δυσπορίᾳ χρημάτων ὤν, ναυπηγεῖται τριήρη
μεγίστην. ἐπεὶ μὲ τῶν φίλων εἰς βρεντέσιον κατέπλευ-
σας, κἀκεῖθεν εἰς ῥώμην ἐπειχθείς, πρῶτον μὲν τὴν
πατρῴαν φιλίαν ἐνέτυγχανεν ἀντωνίῳ, καὶ τὰς τε
αὐτοῦ, καὶ τὰ γένους συμφορὰς ἐκδιηγεῖται. ὅτι τε
τοὺς οἰκειοτάτους ἐν φρουρίῳ καταλιπὼν πολιορ-
κουμένους, μὲν χειμῶν πλεύσειεν ἐπ' αὐτὸν ἱκέ-
της. ἀντωνίου δὲ ἥπτετο πρὸς τὴν μεταβολὴν οἰ-
κτῳ, καὶ τῇ μνήμῃ μὲν τῆς ἀντιπάτρου ξενίας. τὸ δὲ
ὅλον, καὶ μὲν τὴν αὐτοῦ τε παρόντος ἀρετὴν, ἔγνω-
κε τότε βασιλέα καθιστᾶν ἰουδαίων, ἐν πρώτοις αὐ-
τὸν ἐποιήσατο τετραρχίαν. ἐσπάνει δὲ οὐκ ἐλάττων τὸ πρὸς ἡ-
ρῴδην φιλοτιμίας, ἢ πρὸς ἀντίγονον μεταφορά. τὸν
μὲν δὴ σωσίπατρον καὶ ῥωμαίων ἐχθρὸν ἀπελάμβανε.

A in Arabiam, velut adhuc vivo fratre ſuo feſtinabat: ut pecunias à rege acciperet, quibus ſolis exoratum iri pro Phaſaelo ſperabat avaritiam Barbarorum. Etenim cogitabat, ſi Arabs minus memor fuiſſet paternæ amicitiæ, animoque liberali parcior, vel mutuum ab eo ſumere, qvod redemptionis cauſa præberet: pignori oppoſito ipſius filio quem redimeret. Secum enim habe-
B bat fratris filium, ſeptem annos natum: trecentaque talenta dare decreverat, interpoſitis precationi Tyriis. Sed profecto ſtudium fortuna prævenerat: & Phaſaelo mortuo nequicqvam fratrem diligebat Herodes. Non tamen vel apud Arabas ſalvam amicitiam reperit. Denique Malichus rex eorum præmiſſis qui hoc admonerent, quamprimum reverti eum ex finibus ſuis jubet,
C ſimulatione quidem Parthos per legatos petiſſe ut Herodem Arabia pelleret: certa vero cauſa fuit, qvod vicem Antipatro debitam negare propoſuerat, neque pro beneficiis ab eo perceptis aliquid ejus filiis gratiæ rependere, conſolationis egentibus, Impudentiæ vero ſuaſores habebat, qui Antipatri vellent abjurare depoſita. Erant autem circa eum potentiſſimi. Proinde Herodes ubi Arabas ex ea ſibi cauſa hoſtes eſſe de-
D prehendit, unde amiciſſimos exiſtimabat, eaque reſpondit nunciis, quæ dolor imperavit, Ægyptum verſus recedit. & prima quidem veſpera in quoddam agreſte fanum, dum poſt ſe relictos reciperet, divertit. Poſtero autem die cum Rhinocoluram perveniſſet, fratris ei mors nunciatur. acceptoque tanto luctu, qvantum curarum æſtum depoſuit, ibat ulterius. Itaque Arabem
E ſero facti pœnituit: & qui revocarent eum, quem contumelioſe tractaverat, velociter miſit. Herodes autem in Peluſium pervenerat: ibique tranſitu prohibitus ab ejus rei ſpeculatoribus, rectores adit: & illi famam viri dignitatemque reveriti, Alexandriam eum proſeqvuntur. Ingreſſus autem civitatem, à Cleopatra honorifice ſuſceptus eſt, decem ſibi militum fore eum ad
F ea quæ parabat, exiſtimante. Poſthabitis autem reginæ precibus, neque hyemis aſperitatem neque marina diſcrimina, quo minus navigaret Romam, extimuit. Circa Pamphiliam vero periclitatus majore oneris parte rejecta, vix in Rhodum vehementer bello Caſſii vexatam, ſalvus evadit. Amicorum autem ſuorum, Ptolemæi & Saphinii receptus hoſpitio, licet rei pecuniariæ premeretur inopia, maximam tamen ædificat
G navim triremem: eaque cum amicis delatus Brunduſium, atque inde continuo Romam profectus, familiaritatis paternæ gratia primum convenit Antonium: eique tam ſuas quam totius generis clades exponit: qvodque affinibus ſuis in caſtello relictis, atque obſidione cinctis ad eum hyeme ſupplex navigaſſet. Itaque tantæ miſerationis caſu miſeratus Antonius, & memoria quidem junctæ cum Antipatro dexteræ, tum vero ipſius qui aderat contemplatione virtutis, etiam tunc eum regem conſtituere propoſuit Judæorum, qvem ipſe tetrarcham antea fecerat. Non minus autem quam favore Herodis, odio ducebatur Antigoni. Hunc enim & ſeditioſum, & Romanis inimicum eſſe arbitrabatur.

Ant. lib 14. cap. 15.

Cæsarem quidem habebat multo qvam ipse paratius renovantem Antipatri expeditiones, qvas in Ægypto cum ejus patre pertulerat: & hospitium & in rebus cunctis benevolentiam: cum præter hæc ipsius quoque Herodis strenuitatem cerneret. Verumtamen & senatum convocabat ubi Messala, & post eum Atratinus, astante Herode, patris ejus merita, & ipsius circa populum Romanum fidem prosequebantur, qvo simul hostem Antigonum demonstrarent: non solum qvod intra breve tempus is dissidere cœpisset, verumetiam quod antea qvoqve populo Romano despecto, Parthorum suffragio regnum curavisset accipere. His autem commoto senatu, cum Antonius etiam bello contra Parthos gerendo utile esse diceret Herodem regem creari, omnes assentiunt. Dimissoque senatu, Antonius quidem & Cæsar egrediebantur, medium stipantes Herodem. Consules autem cum aliis magistratibus antecedebant, cæsuri hostias, decretumque senatus in Capitolio reposituri. Primo autem die regni Herodis, apud Antonium cœnatum est.

κρίσεως μὲν ἦν ἰσχὺν ἐπιμύτερον αὐτοῦ τὰς ἀνταπάρξεις ἀναγκάζοντος ἀναγκάζων, ἃς κατ' ἄμφω αὐτῷ τῷ πατρὶ συνδιήνεγκε, τήν τε ξενίαν, καὶ τὴν ἐν ἅπασιν εὔνοιαν ἐρωτῶν τε μὴν καὶ τὸν Ἡρώδην ἐφασκεν σωτῆρα ἢ καὶ βουλὴν ἐν ἢ μεσσαλᾶς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀτρατῖνος ἐδέχοντο μὲν τὸν Ἡρώδην, τάς τε πατρῴους εὐεργεσίας, καὶ τὴν αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους εὔνοιαν διεξήεσαν, ἀποδεικνύντες ἅμα καὶ πολέμιον τὸν ἀντίγονον, ἐξ ὧν ἡ μόνον διηνέχθη τοῖς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπὸ παρθυαίων λάβοι τὴν ἀρχὴν ῥωμαίους ὑποπτεύοντας, τῆς ἢ συγκλήτου πρὸς ταῦτα κεκινημένης, ὡς πεπρεσβευκότων ἀντώνιος, καὶ πρὸς τὸν κατὰ παρθυαίων πόλεμον βασιλέως Ἡρώδου συμφέρειν ἔλεγεν, ὅπερ ψηφίζονται πάντες. λυθείσης ἢ τῆς βουλῆς, ἀντώνιος μὲν καὶ καίσαρ, μέσον ἔχοντες Ἡρώδην ἐξήεσαν. προῆγον ἢ σὺν ταῖς ἄλλαις ἀρχαῖς οἱ ὕπατοι, θύοντες τε, καὶ τὸ δόγμα ἀναθήσοντες εἰς τὸ καπιτώλιον. τῇ πρώτῃ Ἡρώδου τῆς βασιλείας ἡμέρᾳ. ἀντώνιος εἱστία αὐτόν.

CAP. XII.

De bello Herodis è Roma redeuntis, pro Hierosolyma & contra latrones *Ant. lib 14. cap. 23.*

EOdem vero tempore Antigonus apud Massadam inclusos obsidebat. aliis quidem vi-ctui necessariis abundantes, aquæ autem inopes. Unde Josephus quoque frater Herodis cum ducentis familiaribus suis ad Arabas confugere cogitabat: audito quod eorum quæ in Herodem commiserat, Malichum pœniteret: castellumque reliqvisset, nisi circa noctem, qua exiturus erat, plurimum imbrium contigisset effundi. aqua enim repletis puteis, fugiendi causa non erat. adeo ut etiam ultro in Antigoni militem eruptiones auderent: multosque nunc aperto prælio, nunc insidiis nèci darent: non tamen illis omnia pro voto cedebant, sed ipsi quoquè interdum cum adverso casu revertebantur. Interea dux Romani militis Ventidius, prohibitum missus Parthos à Syria, post illos in Judæam venit: verbo quidem ut Josepho & qui una obsidebantur, ferret auxilium: re autem vera, ut pecunias auferret Antigono. Itaque cum non longe ab Hierosolymis tetendisset, quæstu expletus, ipse quidem cum maxima exercitus parte discessit. Silonem vero cum paucis, ne furtum deprehenderetur, si omnes abduxisset, reliquit. Antigonus autem sperans iterum Parthos sibi adjumento fore, Silonem interim placabat: ut pendente spe, nihil inquietaret. Jam vero navi ex Italia in Ptolemaidem devectus Herodes, non parva manu coacta externorum atque gentilium, per Galilæam adversus Antigonum properabat, Ventidii & Silonis fultus auxilio: quibus Gellius ab Antonio missus, ut Herodem in regnum deduceret, persuasit. Horum autem Ventidius quidem turbas in civitatibus, quæ propter Parthos evenerant, componebat. Silonem vero Antigonus in Judæa mercede corruperat. Non tamen Herodes opis egebat: in dies enim singulos, qvo magis iter promovebat; augebantur ejus copiæ. nam præter paucos omnis ei Galilæa consensit, & propositum habebat præmium necessarium Massadam, ut primum affines suos obsidione liberaret, sed impedimento fuit Joppe. Hæc enim prius, qvod hostilis esset, eximenda

Ant. lib 14. cap. 24.

ΚΕΦ. ιβ.

ΠΑρὰ ἢ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἱκανῶς ἐφοδιάζοντας ὑπαρχούμενος, ὑπανίζοντας ἢ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρώδου σὺν ἑξακοσίοις τῶν οἰκείων, ὁρμὴν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκριβῶς τῶν εἰς ἡρώδην ἁμαρτημάτων μάλχῳ μεταμελεῖν. καὶ ἐφ' ᾧ καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα τῆς ἐξόδου σωτήριον ὄμβρος. τῶν γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπληθέντων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπῆσαν ἤδη τοῖς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. τὰ μέσα ἐν ἅπασιν ἰσόρροπον, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πλαγιάσαντες ἀνέστρεφον. καὶ τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ὑπὸ συρίας πάρθους ἀνήειγεν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρεβάλε, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον δεησόμενος. ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἀνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μὴ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα ἢ συμμεῖξαι τὴν κατάλοιπον, ὡς μὴ κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσαι πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος ἢ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, ἐσίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνέχειν πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη ἢ ἡρώδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγηοχὼς δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οὓς δελλιος ὑπ' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρώδῃ συγκατέκλινεν ἑταῖρους. ἐτύγχανε ἢ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς διὰ πάρθους ταράχας καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντίγονου διεφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρώδης ἰσχύος ἦπερεν, ἐπῄει ἢ αὖπω, καὶ ἡμέραν ἤγετο τοῦ τῆς δυνάμεως, καὶ πόλιν ὀλίγων, πᾶσι γαλιλαίοις ἐπεσήγετο. ἐπεκύρει μὲν σὺν τούτοις ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τοὺς ῥύσασθαι πρώτους τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ, ἐχθρὰν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρὸ-

Κεφ. ιβ.

ΠΑρὰ ἢ τὸν χρόνον τοῦτον, ἀντίγονος ἐπολιόρκει τοὺς ἐν μασάδᾳ, τοῖς μὲν ἄλλοις ἱκανῶς ἐφοδιάζοντας ὑπαρχούμενος, ὑπανίζοντας ἢ ὕδατος. διὸ καὶ ἰώσηπος ὁ ἀδελφὸς ἡρώδου σὺν ἑξακοσίοις τῶν οἰκείων, ὁρμὴν ἐβουλεύετο εἰς ἄραβας, ἀκριβῶς τῶν εἰς ἡρώδην ἁμαρτημάτων μάλχῳ μεταμελεῖν. καὶ ἐφ' ᾧ καταλιπὼν τὸ φρούριον, εἰ μὴ περὶ τὴν νύκτα τῆς ἐξόδου σωτήριον ὄμβρος. τῶν γὰρ ἐκδοχείων ὕδατος ἀναπληθέντων οὐκ ἔτ' ἔσχεν φυγῆς, ἀλλ' ἐπῆσαν ἤδη τοῖς περὶ ἀντίγονον. καὶ τὰ μὲν, φανερῶς συμπλεκόμενοι, τὰ δὲ λοχῶντες συχνοὺς διέφθειρον. τὰ μέσα ἐν ἅπασιν ἰσόρροπον, ἔστι δ' ὅπη καὶ αὐτοὶ πλαγιάσαντες ἀνέστρεφον. καὶ τούτῳ βεντίδιος ὁ ῥωμαίων στρατηγὸς πεμφθεὶς ὑπὸ συρίας πάρθους ἀνήειγεν μετ' ἐκείνους εἰς ἰουδαίαν παρεβάλε, λόγῳ μὲν ὡς βοηθήσων τοῖς περὶ ἰώσηπον, ἔργῳ δ' ἀντίγονον δεησόμενος. ἔγγιστα γοῦν ἱεροσολύμων αὐλισάμενος, ὡς ἀνεπλήσθη χρημάτων, αὐτὸς μὲν ἀνεχώρει μὴ τῆς πλείστης δυνάμεως. σίλωνα ἢ συμμεῖξαι τὴν κατάλοιπον, ὡς μὴ κατάφωρον τὸ λῆμμα ποιήσαι πάντας ἀπαναστήσας. ἀντίγονος ἢ πάλιν ἐλπίζων πάρθους ἐπαμύνειν αὐτῷ, ἐσίλωνα τέως ἐθεράπευσεν, ὡς μηδὲν ἐνέχειν πρὸς τὰς ἐλπίδας. ἤδη ἢ ἡρώδης καταπεπλευκὼς ἐκ τῆς ἰταλίας εἰς πτολεμαΐδα, καὶ συναγηοχὼς δυνάμιν οὐκ ὀλίγην, ξένων τε καὶ ὁμοφύλων, ἤλαυνε διὰ τῆς γαλιλαίας ἐπ' ἀντίγονον, συλλαμβανόντων βεντιδίου τε καὶ σίλωνος, οὓς δελλιος ὑπ' ἀντωνίου πεμφθεὶς, ἡρώδῃ συγκατέκλινεν ἑταῖρους. ἐτύγχανε ἢ βεντίδιος μὲν, ἐν ταῖς πόλεσι, τοὺς διὰ πάρθους ταράχας καθιστάμενος, σίλων δ' ἐν ἰουδαίᾳ, χρήμασιν ὑπ' ἀντίγονου διεφθαρμένος. οὐ μὴν ἡρώδης ἰσχύος ἦπερεν, ἐπῄει ἢ αὖπω, καὶ ἡμέραν ἤγετο τοῦ τῆς δυνάμεως, καὶ πόλιν ὀλίγων, πᾶσι γαλιλαίοις ἐπεσήγετο. ἐπεκύρει μὲν σὺν τούτοις ἀναγκαιότατον ἀγώνισμα μασάδα, καὶ τοὺς ῥύσασθαι πρώτους τοὺς οἰκείους ἐκ τῆς πολιορκίας. γίνεται δ' ἐμπόδιον ἰόππη. ταύτην γὰρ, ἐχθρὰν πολεμίαν οὖσαν, ἐξελεῖν πρὸ-

πρότερον, ὡς μὴ χωρῆντ' ἐπὶ ἱεροσολύμων, καὶ νώτῳ τὶ τοῖς ἐχθροῖς ἔρυμα καταλίποιτο. σωπᾷ δὲ Σίλων ἀσμένως τῆς ἀπαναστάσεως πρόφασιν δίδων. ὡς δὲ προσέκειντο ἰουδαῖοι διώκοντες, ἐπὶ πόνους ἡρώδης ἐκδραμὼν μετ' ὀλίγου σίφους, τρέπει ταχέως, καὶ Σίλωνα μόλις ἀκακῶς ἀμυνόμενον. ἔπειτα ἱππεῖ ἐλαύνων, πρὸς τὰ μασάδαν φυσιμένους τοὺς οἰκείους ἠπείγετο. καὶ τῶν ἐπιχωρίων, οὓς μὲν πατρῴα φιλία προσῆγε, οὓς δὲ, τὸ αὐτὸ κλέος, οὓς δὲ ἐξ ἀμφοῖν εὐεργεσίας ἀμοιβή. πλείστους γε μὴν ἐλπὶς, ὡς ἐκ βασιλέως βεβαίως. δυσκίνητος δὲ ἤδη δύναμις ἦθροιστο. προσίοντα δ' ἀντίγονος ἐπῆρε, πεπιθεῖα τῶν παρόντων προλοχίζων. ἐν οἷς οὐδὲν, ἢ μικρὰ τοὺς πολεμίους ἔβλαπτεν. ἡρώδης δὲ τοὺς τε ἐκ μασάδας οἰκείους ὡς ἀγαθοὺς ῥᾳδίως, καὶ θρῆσσαν τὸ φρούριον, ἦγε πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα. σωπᾷ δὲ αὖτε τὸ μὲν Σίλωνος στρατιωτικὸν, καὶ πολλοὶ τῶν ἐκ τῆς πόλεως τῇ ἰσχυῖ καταπλαγέντες. στρατοπεδευομένου δὲ κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα ἄστεος, οἱ ταύτῃ φύλακες, ἐπέδυον τε καὶ ἐξεκόντιζον αὐτούς. ἄλλοι δὲ σίφος ἐκθέοντες, ἀπεπειρῶντο τῶν προπαγμάτων. ἡρώδης δὲ, τὸ μὲν πρῶτον, κηρύσσειν ἐπὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευεν, ὡς ἐπ' ἀγαθῷ τε παρὼν καὶ δημου, καὶ ἐπὶ σωτηρίᾳ τῆς πόλεως, μηδὲν μήτε τοὺς ἐχθροὺς ἀμυνόμενος, δώσων δὲ καὶ τοῖς διαφορωτάτοις ἀμνηστίαν. ἐπεὶ δὲ ἀντιπαρῆγορουῶντες οἱ περὶ τὸν ἀντίγονον, οὔτε κατακούειν τῶν κηρυγμάτων ἐῶσι πάσι, οὔτε μεταβάλλεσθαι, τὸ λοιπὸν ἀμύνεσθαι τοὺς τοῦ τείχους ἐπέτρεπε τοῖς σφετέροις. οἱ δὲ, ταχέως ἅπαντας ἀπὸ τῶν πύργων ἐτρέψαντο τοῖς βέλεσιν. ἔνθα δὴ καὶ Σίλων ἀπεκαλύψατο τὴν δωροδοκίαν. ἐπισταμένου δὲ πολλοὺς στρατιωτῶν, ἀπαίνειν ἐπιτηδείων ἀναδοὰν, καὶ χρήματα τε εἰς τροφὰς αἰτεῖν, ἀπάγειν τε ὀφὰς χειμερινοὺς εἰς τοὺς ἐπιτηδείους τόπους, ἐπειδὴ τὰ περὶ τὴν πόλιν ἤδη ἔρημα, πάντα τῶν περὶ ἀντίγονον περιανασκαζομένων, σκίνει τε τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀναχωρεῖν ἐπειρᾶτο. ἡρώδης δ' ἐντυγχάνων τοῖς τε ἔνδον τὸν Σίλωνα ἠγεμόσι, καὶ κατὰ πλῆθος τοῖς στρατιώταις, ἐδέετο μὴ καταλιπεῖν αὐτὸν, ἔνδον τε κρίσεως καὶ ἀντωνίου καὶ τῆς συγκλήτου προπεμφθέντα. λύσειν γὰρ αὐθημερὸν αὐτῶν τὰς ἀπορίας. καὶ μὴ τῇ δέησιν, δίκης ὁρμήσας αὐτὸς εἰς τὴν χώραν, ποιοῦτον αὐτοῖς ἐπιτηδείων ἀφθονίαν ἐκόμισεν, ὡς πάσας ἀποκόψαι τὰς Σίλωνος προφάσεις. εἰς τε τὰς ἑξῆς ἡμέρας μὴ ἀπολιπεῖν τὴν χορηγίαν προνοούμενος, ἐπέστελλε τοῖς περὶ σαμάρειαν, ὠνεῖσθαι ἢ πόλις αὐτῶν, σῖτον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ βοσκήματα καταγὼν εἰς ἱεριχοῦντα. ταῦτ' ἀκούσας ἀντίγονος, διέπεμψε περὶ τὴν χώραν, ἔργα καὶ λοχᾶν τοὺς σιτηγοὺς κελεύων. οἱ δ' ἐνῆκουον, ἐπὶ πολὺ πλῆθος ἐθελοῦ ὑπὸ τὴν ἱεριχοῦντα συνθροίσθη. διεκαθίζοντο δ' ἐπὶ τῶν ὀρέων φυλάσσοντες τοὺς ἐπιτηδείων σκοπιάζοντας. οὐ μὴν ἡρώδης ἠρέμει. δέκα γὰρ σπείρας ἀναλαβὼν, ὧν πέντε μὲν ἑωμαϊκαὶ, πέντε δ' ἰουδαίων ἦσαν, ἐχούσας καὶ μισθοφόρους μιγάδας, πρὸς οἷς ὀλίγους τῶν ἱππέων, ἐπὶ τὴν ἱεριχοῦντα ᾤχετο. καὶ τὴν μὲν πόλιν

A videbatur: ne dum ipse peteret Hierosolymam, receptaculum à tergo aliquod inimicis relinqueretur. Silo autem jungit agmina, inveniss gaudens resistendi occasionem, quod eum persecutio premeret Judæorum. Hos autem Herodes parvæ manus excursatione perterritos, mature in fugam vertit, & Silonem male repugnantem, periculo eripit. Deinde capta Joppe, suos liberaturus ad Massadam festinabat: dum indigenarum alios amicitia paterna sibi sociaret, alios ipsius gloria, nonnullos utriusque beneficiis debita vicissitudo: plurimos tamen spes, ut a rege certissimo. Jamque validissimas quæsierat militum copias: sed Antigonus iter ejus impediebat, loca insidiis opportuna præoccupans, unde nullum aut minimum afferebat hostibus detrimentum. Herodes autem facile receptis ex Massada pignoribus suis & rebus, à castello in Hierosolymam perrexit. Cui se Silonis milites & multi ex civitate junxerunt, virium ejus timore perculsi. Castris autem positis ad occiduam regionem oppidi, custodes ejus partis ipsum sagittis & jaculis impetebant: ab aliis vero per cuneos excurrentibus primæ frontis acies tentabantur. Herodes autem primo circa muros præconis voce declarari jussit, populi se bono & saluti civitatis adveniss: pœnasque ab nullo quamvis manifesto inimico repetiturum, sed discordissimis etiam offensarum oblivionem daturum. Deinde cum allocutionibus contrariis pars Antigoni obstaret, quo minus aut præcones exaudire, aut voluntatem mutare qvispiam posset, qvod reliqvum erat, suis imperat murorum defensores deturbare: atqve illi statim sagittis cunctos ex turribus in fugam verterunt. Ibiqve tunc Silonis detecta corruptio est. Multis enim militum subornatis, qui rebus egere se necessariis acclamarent, pecuniamqve alimentis poscerent, atqve hyemandi gratia in loca opportuna dimitti (nam civitati proxima deserta erant, ita omnibus ab Antigono antè provisis) & incitabat exercitum, & ipse recedere conabatur. Herodes autem non solùm duces qvi Siloni parerent: sed etiam milites ubi plurimi essent conveniendo, rogabat ne se destituerent, qvem scirent à Cæsare & Antonio & senatu deductum in uno die pollicitus eos penuria solvere. Deinde hæc precatus ipse agros adit: tantamqve his exhibuit copiam commeatus, ut Silonis omnes accusationes perimeret. simulqve prospiciens, ne vel in posterum ministrare desinerent, accolas Samariæ per epistolas admonebat (nam civitas ejus se clientelæ dederat) ut alimenta & vinum & oleum, & pecora in Hierichunta deferrent. Hoc ubi audivit Antigonus, statim qvi frumentatu hostes prohiberent, atqve insidiis opprimerent, per agros dimittit. Illiqve jussis obediunt, & magna jam manus armatorum super Hierichunta fuerat congregata. Discreti autem montibus insidebant, siqvi exportarent victui necessaria speculantes. Non tamen Herodes otiosus erat, sed decem cohortibus comitatus, quinque Romanorum, & quinque Judæorum, quibus permixti erant etiam mercede conducti trecenti, præterea paucis equitibus Hierichunta pervenit: & civitatem quidem

vacuam habitatoribus reperit, quingentos vero cum mulieribus ac familiis montium occupasse cacumina. & hos quidem captos dimisit: Romani autem in reliquam civitatem irruunt, eamque diripuere, cum plenas domos offendissent omnigenis opibus. Rex autem apud Hierichunta præsidio collocato, reversus est: Romanumque militem in his quæ sibi accesserant civitatibus, hoc est Idumæa, & Galilæa, & Samaria, hyematurum dimisit: Antigonus qvoqve Silonis corruptione meruit, ut exercitus partem Lyddenses susciperent in Antigoni gratiam. Et Romani quidem armorum cura soluti, rebus omnibus abundabant. Herodes autem non quiescebat, sed Idumæam duobus millibus peditum & quadringentis equitibus, misso etiam fratre suo Josepho, communivit, ne quid novi cum Antigono tentaretur. Ipse autem, matre cum aliis quos ex Massada liberaverat affinibus suis in Samariam translata, ibique tutissimè collocata ut cætera Galilææ subverteret, atque Antigoni præsidia expelleret, proficiscitur. Cumque Sephorim, licet vehementissime ningeret, pervenisset, facillime civitatem capit, custodibus ejus ante aggressionem fuga dilapsis: ibiqve suis militibus, quos hyems fatigaverat, recreatis (erat enim magna copia commeatus) adversus latrones in speluncis degentes direxit animum: qui pleraque illius regionis incursantes, non minoribus quam belli cladibus incolas afficiebant. Præmissis autem tribus peditum cohortibus, unaque ala equitum in vicum Arbelam, ipse diebus quadraginta post cum reliqua manu supervenit. Nec tamen ejus incursum hostes extimuere, sed armati obviam procedebant, peritia bellatoris fisi, & ferocitate latronis. Deinde prælio commisso, dextro ipsorum cornu sinistrum Herodis in fugam pellitur. Ille autem de suo dextro circumgressus, velociter subvenit, & suos quidem à fuga retrahit: irruendo autem in hostes impetum persequentium refrenabat, donec à fronte pugnantes violentiæ concesserunt: qui tamen eos usque ad Jordanem cædendo persequebatur: & magna fugientium parte perempta, cæteri trans fluvium disjecti sunt: & Galilæa metu est purgata, nisi quod in speluncis latitantes reliquerant, eorumque causa diutius ibi remorandum fuit. Quamobrem primum laboris fructum militibus rependebat, centum quinquaginta argenti drachmas singulis dividendo: eorumque ducibus multiplicatam summam ad hyberna mittendo. Pheroræ autem fratri minimo scripsit, ut & foro venalium consuleret, muroque castellum Alexandrium cingeret: quæ ab illo curata sunt. Interea circum Athenas versabatur Antonius. Ventidius autem ad bellum contra Parthos Silonem atque Herodem accersit: mandato eis per epistolas, ut Judææ statum ante componerent. Sed Herodes, libenter ad Ventidium Silone dimisso, ipse adversum latrones in speluncis habitantes movet exercitus. Istæ autem speluncæ in præruptis montibus erant, undiqve inaccessæ, transversosque tantum ac perangustos ascensus habebant: saxumque ab earum fronte usque ad fauces altissimas pertingebat,

Ant. lib. 14. cap. 24.

Ant. lib. 14. cap. 25.

A καταλελειμμένων διέσωσεν. πεντακοσίους δὲ τὰ ἄκρα καὶ γυναιξὶ καὶ θρέμμασιν αὐτοὺς μὲν οὐδὲν ἀπολύσαι λαβών. ῥωμαῖοι δ' ἐπιπεσόντες, τὸ λοιπὸν ἄστυ διήρπασαν, πλήρεις καταλαμβάνοντες τὰς οἰκίας παντοίων κειμηλίων. ἱεριχοῦντος μὲν οὖν φρουρὰν ὁ βασιλεὺς καταλιπὼν ἐπέστρεψε, καὶ χειμερινοῦσαν τῶν ῥωμαίων στρατιὰν εἰς τὰς μεσογειοχωρικὰς πόλεις διέπεμψεν, ἰουδαίαν καὶ γαλιλαίαν, καὶ σαμάρειαν. ἐπέτυχε δὲ καὶ ἀντίγονον ὑπὸ τῆς σίλωνος δωροδοκίας, ὥστε δέξασθαι τὸ στρατὸ μοῖραν ἐν λύδδοις ἱεροπόλων αὐτῶνται. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἐν ἀφθονίοις διῆγον ἀνειμένοι τῶν ὅπλων. ἡρῴδης δ' οὐκ ἠρέμει. ἀλλὰ τὴν μὲν ἰουδαίαν διχιλίοις πεζοῖς, καὶ τετρακοσίοις ἱππεῦσι διελάμβανε, πέμψας τὸν ἀδελφὸν ἰώσηπον, ὡς μήτι νεωτερισθείη πρὸς ἀντίγονον αὐτὸς δὲ τὴν μητέρα, καὶ τοὺς ἐκ μαισάδας οἰκείους ἐξήγαγε, μεταχαγὼν εἰς σαμάρειαν. καὶ κατασησάμενος ἀσφαλῶς, ἦλθε τὰ λοιπὰ τῆς γαλιλαίας καταστρεψόμενος, καὶ τὰς ἀντιγόνου φρουρὰς ἐξελάσων. πρὸς δὲ τὴν σεπφωρὶν ἐνιφεταὶ σφοδρώτατον χειμῶνος, ἀκμὴν ἐπιλαμβάνει τὴν πόλιν, πρὸ τῆς ἐφόδου τῶν φυλάκων ἐκφυγόντων. ἔνθα τοὺς ἐπομένους ὑπὸ χειμῶνος κακωθέντας ἀναλαβών, πλὴν δι' ὀλίγων ἀφθονία τῶν ἐπιτηδείων, ὅτι τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ὥρμητο λῃστὰς, οἱ πλείω τῆς χώρας κατεῖχον, ἐκ ἐλάττω κακὰ πλέμου διεπίθεσαν τοὺς ἐπιχωρίους. πρεσβεύσας δὲ πρὸς τρία τέλη, καὶ μίαν ἴλην ἱππέων πρὸς ἀρβήλα κώμην, αὐτὸς μὲ πρὸ παρακοντα ἡμέρας ἐπῆλθε μὲ τῆς λοιπῆς δυνάμεως. οὐ μὲν πρὸς τὴν ἔφοδον ἔθνισαν οἱ πολέμιοι, μὲ δὲ τῶν ὄπλων ἀπλοῦτον, τὴν μὲν ἐμπειρίαν πολεμικὴν ἔχοντες, τὸ δὲ θράσος λῃστρικόν. συμβαλόντες γοῦν τῷ σφετέρῳ δεξιῷ τὸ ἀνώνυμον κέρας τῶν ἡρῴδου τρέποντας, ἐπελθὼν δὲ πλεύρας ἱππέως ἡρῴδης ἐκ ἐφ' ἑαυτὸν δεξιοῦ, προσεβοήθει. καὶ τὸ μὲν οἰκεῖον ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς φυγῆς. τοὺς δὲ διώκοντας ἐμπίπλων, ἀνέκοψε τὴν ὁρμὴν, μέχρι τὰς χεῖρα σώματος μὴ φέροντες, ἐκέκλιναν. ὁ δὲ, ἕως ἰορδάνου κτείνειν ἔπετο, καὶ πολὺ μὲν αὐτῶν μέρος διέφθειρεν, οἱ λοιποὶ δὲ ὑπὲρ τὸν ποταμὸν ἐσκεδάσθησαν, ὥς τε τὴν γαλιλαίαν κεκαθάρθαι φόβων, πλεῖ καθίσαν οἱ τοῖς ἀπηλαίοις ἐμφωλεύοντες ὑπελείποντο, καὶ ὅτι τούτοις ἔδει διατελεῖν. διὸ δὴ πρῶτον τοῖς στρατιώταις τὰς ἐκ τῶν πεπραμένων ὠνὰς καρπὰς ἀπεδίδου, δραχμὰς ἑκάστῳ ἑκατὸν πεντήκοντα δηναρίου, καὶ τοῖς ἡγεμόσι πολυτελῆ διεπέμψεν εἰς οὓς ἐχειμέριζον γαθμούς. φερώρᾳ δὲ τῷ νεωτάτῳ τῶν ἀδελφῶν ἐπέστειλε τῆς τε ἀγορᾶς αὐτοῖς ποιεῖσθαι πρόνοιαν, καὶ τεῖχίζειν ἀλεξάνδριον. καὶ κἀκεῖνος ἀμφοτέρων ἐπεμελήθη, ὡς ἦν τοῦτο, πρὸ μὲν ἀθήνας διῆγε ἀντώνιος. βεντίδιος δὲ, ὅτι τὸν πρὸς πάρθους πόλεμον σίλωνά τε καὶ ἡρῴδην μετεπέμπετο, κατασησάμενος πρότερον ἐπιστέλλων, τὰ πρὸς ἰουδαίαν. ἡρῴδης μὲν ἀσμένως σίλωνα πρὸς βεντίδιον ἀπολύσας, αὐτὸς ἐπὶ τοὺς ἐν τοῖς ἀπηλαίοις ἐστράτευσεν. τὰ δὲ ἀπήλαια ταῦτα πρὸς ἀπειρημένοις ὄρεσιν ἐν εὐδαιμόνῃ πρόκειται, πλαγίας ἦν ἀπόδους μόνον ἔχοντα στενοτάτας. ἡ δὲ κατὰ μέτωπον αὐτῶν πέτρα κατατείνει εἰς βαθυτάτας φάραγγας, ὀρθὸν

βρθ@ ὑπερβάσεως τ χαράδρας. ὡς τι τ βασιλέα A rectum vallibus imminens, ut aliquandiu quidem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremo autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hiqve cum familiis eos mactabant, ignemque repugnantibus injiciebant. Cumque aliquos ex his conservare vellet Herodes, ut ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coegerat, multi mortem captivitati prætulerunt. Ubi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Jussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & ut filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis ejus neqvaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobravit. & post filios occidit uxorem: dejectisque desuper mortuis, postremo semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos vero equites in Antigonum ducens. Tuncque propter ejus abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes mature succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, hujus mutationis causa mulctam exegit à civitatibus pecuniam, centum talenta. Jam vero Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonii literis monitus, equitum mille auxilia duarumque legionum, adversus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adjutum veniret, per epistolas rogavit Antigonus, & de injuria Herodis multa conqvestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, civitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti pudiut, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunque Judæos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cum ægre ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam vero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: utque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

ρμίχε. πλὲ μὴν δοτορεῖν πρὸς τὸ ἀμήχανον ὃ τόπε, πλοῦτον δ' ἅπινοία χρήσαζ ὁ Φαλερωπάτη. τοὺς γὰρ ἀλλήπους καθημένους ἐν λάρναξιν ἐκ τῆς σομίους, ἢ ἀπροφάτου τε αὐτοὺς σὺν ὕβρεσι, καὶ πῦρ ἐπέφερον τοῖς ἀμυνομένοις. βελητὸς δ' ἐξ αὐτῶν κ τῶν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοὺς ἡρῴδης, ἐκήρυξεν ἀποχωρεῖν πρὸς αὐτόν. τ δ' ἐθελουσίως μὴν ἐδεὶς προσέθετο, καὶ τ βιαζομένων ἦ πολλὰ τ αἰχμαλωσίας προείλοντο θάνατον. ἔνθα καὶ τ γηραιῶν τις ἑπτὰ παίδων πατὴρ μ τ μητρὸς, δεομένης τοὺς παῖδας ἀπιτρέψαι σφίσιν ἐξελθεῖν ἐπὶ δεξιᾷ χεῖρι τρόπῳ τοιῷδε καὶ ἕνα προϊέναι κελεύσας, αὐτὸς ἵστατο θύρᾳ τὸ στομίου, κ τ αἰὲι προϊόντα τῶν ἰδίων ἀπέσφαττεν. ἐξ ἀποπτὰς ἦ ἡρῴδης ἀποβλέψεως, τοῦ τε πάθ συνεχῶς, καὶ τοῦ πρεσβύτη δεξιὰν ὄρεγε, φείσασθαι τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν. ὁ δ', πρὸς ὀδὲν ἐνδοὺς τ λεγομένων, ἀλλὰ καὶ προσπαροξύσας τ ἡρῴδην εἰς ταπφότητα, ὅτι τῆς παρὸν ἀναιρεῖ κ τ γυναῖκα, καὶ καταβαλὼν κ B ἕ κρημνὸν τοὺς νεκροὺς τελευταῖον καὶ ἑαυτ ἐρρῖψεν. χεῖρον μὴν οὕτω τὰ ἀσθένεια, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἡρῴδης. καταλιπὼν δ' ἕ κρατῆ μοῖραν ὅσην ἀποχρῆσθαι κατελάμβανε πρὸς τὰς ἐπαναστάσεις, καὶ Πτολεμαῖον ἐπ' αὐτοῖς, ὅτι σαμάρειαν ἀπέστρεφεν, ὁπλίτας μὴν τρισχιλίους, ἱππεῖς δ' ἄγων ἑξακοσίους ἐπ' ἀντίγονον. ἔνθα πρὸς τ ἀποχώρησιν αὐτῶ λαβόντες ἄδειαν, οἷς ἐδὲ λεῖ θορυβεῖν τὰ Γαλιλαίαν, κτείνουσι μὴν Πτολεμαῖον C τὸν στρατηγὸν ἀδοκήτως προσπεσόντες, ἐπῆλθον δὲ τὴν χώραν πᾶσιν μὴν οἱ ἀναφυγὰς εἰς τε ἕλη, καὶ τὰ δυσερβάτα τῶν χωρίων. πυθόμεν@ δ' ἡρῴδης τὰ ἐπαναστάσεων, ἀφῖκτο τάχους ἐπιβοηθῶ. καὶ πολὺ μὴν αὐτῶν πλῆθος διέφθειρεν. τὰ φρούρια δ' πάντα πολιορκίας ἐξελὼν, ἀπαίτιμον τ μεταβολῆς εἰσπράξατο χρήμ τ πολεμίων ἑκατὸν τάλαντα. ἤδη δ' παρθόντων μὴν ἐξελαμβάνων, ἀνηρημένων δ' πολλῶν, βεντίδι@ D ἀπίσταντ@ ἀντωνίου συμμάχους πέμπ ἡρῴδη κ ἀντιγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν ἀντίγον@ ἱκέτευε δ' ἀπίστελλαν@ ἀντωνίου συμμάχους πέμπ ἡρῴδη κ ἀντιγόνου χιλίους ἱππεῖς, καὶ δύο τάγματα. τούτων τὸν στρατηγὸν μαχαιρᾶν ἀντίγον@ ἱκέτευε δι' ἀπίστελλαν ἑαυτῦ βοηθὸν ἀφικέσθαι. πολλὰ ὠφέ τε τῆς ἡρῴδου βίας, καὶ ἐπηρείας τῆς βασιλείας ἀποδυρόμεν@, καὶ χρήματα δώσειν ὑπισχνούμενος, ὁ δ', ἐκ ὢν καταφρονητὴ πέμψαντ@, ἄλλως τε καὶ πλέον ἡρῴδου διδόντ@, ἐς μὴν τὴν προδοσίαν, οὐχ ὑπήκουσεν. ὑποκελεύσμενος δ' φιλίαν, κατάσκοπος ἦ τῶν ἀντιγόνου πραγμάτων, ἡρῴδη μὴ πειθὴς ἀποστέρνιτι. προσαποστέλλει δ' αὐτ τὴν Μάνιον ἀντίγον@, τὴν τε πόλιν ἀπέκλεισε, καὶ ἀπὸ τῶν τειχῶν ὡς πολέμιον ἠμύνατο, μέχρις αὐδὺς μὴν μαχαιρᾶς, εἰς ἀμμαοῦντα πρὸς ἡρῴδην ἐχώρει, καὶ πρὸς τὴν Μαμαρτίαν πεμπομένη@, ὅπως ἐπετυγχάνειν ἰουδαίοις ἀνῆρει, μηδεμίαν τῶν ἡρῳδείων φειδὼ ποιούμεν@, ἀλλ' ὡς ἀντιγονείους χρεὼ μὴν ἅπασιν. ἐφ' οἷς χαλεπήνας ἡρῴδης, ὥρμησε μὴν ἀμύνασθαι μαχαιρᾶν ὡς πολέμιον, κρατήσας δ' τ ὀργῆς ἤλασε πρὸς ἀντώνιον κατηγορήσων τ μαχαιρᾶ ὠμότητος. ὁ δ' ἐν Μαλογισμῶ τ ἡμαρτημένων ὢν μὲν@, ταχέως μεταδιώκει τ τ βασιλέα, καὶ πολλὰ δεηθεὶς, ἑαυτῦ Μαλλάθη. ὁ μὴν ἡρῴ-

dem rex pro loci difficultate quid ageret, incertus esset. Postremo autem placuit, ut molimine uteretur satis incauto. Etenim valentissimus quisque demissus arculis, exponebatur in ostia speluncarum. Hiqve cum familiis eos mactabant, ignemque repugnantibus injiciebant. Cumque aliquos ex his conservare vellet Herodes, ut ad se accederent, voce præconis edixit. Sed illorum neque voluntarius se quisquam ei tradidit: sed & quos vis coegerat, multi mortem captivitati prætulerunt. Ubi etiam senior quidam, septem filiorum pater, orantes cum matre pueros, ut egredi sibi ad fœdera permitteret, occidit hoc modo: Jussit exire singulos, ipse ad ostium stabat, & prodeuntem quemque filiorum trucidabat. Herodes autem è specula hæc prospiciens, & dolore conficiebatur: & ut filiis parceret, seni dexteram cum precibus porrigebat. Ille autem dictis ejus neqvaquam mitior factus, insuper humilem animum Herodi exprobravit. & post filios occidit uxorem: dejectisque desuper mortuis, postremo semetipsum præcipitem misit. Speluncis igitur & qui in his erant ita subactis, Herodes relicta exercitus parte, quantum ne quis rebellare tentaret satis esse arbitrabatur, eique parti Ptolemæo præposito, in Samariam rediit: scutatorum quidem tria millia, sexcentos vero equites in Antigonum ducens. Tuncque propter ejus abscessum nacti licentiam, quibus Galilæam turbare mos erat, Ptolemæum quidem ducem aggressi, nec opinantem interficiunt. Agros autem vastabant, in paludes atque in abditissima loca refugientes. Quibus cognitis Herodes mature succurrit: & magnam quidem eorum multitudinem morte consumit. Omnibus autem castellis obsidione liberatis, hujus mutationis causa mulctam exegit à civitatibus pecuniam, centum talenta. Jam vero Parthis expulsis, occiso etiam Pacoro, Ventidius Antonii literis monitus, equitum mille auxilia duarumque legionum, adversus Antigonum mittit Herodi. eorum autem ducem Machæram, ut se adjutum veniret, per epistolas rogavit Antigonus, & de injuria Herodis multa conqvestus, & pecuniam dare pollicitus. Sed is: nec enim ad quos missus fuerat, negligendum putabat, cum præsertim plura daret Herodes. in proditione quidem ei non paruit, simulata vero amicitia res Antigoni exploratum perrexit, non admisso Herodis consilio, dissuadentis id fieri. Antigonus autem, quia præsensit quid cogitaret, civitatem ei clausit, & tanquam hostem arcebat à mœnibus, donec Machæram incepti pudiut, & in Amathuntem ad Herodem recessit. Iratus autem quod res aliter cesserat, quoscunque Judæos offendisset interficiebat, ut nec vel Herodianis parceret: sed ut Antigonianis omnibus abutebatur. Hæc cum ægre ferret Herodes in Machæram quidem vindicare voluit, tanquam in hostem: iracundiam vero repressit, & ad Antonium properabat, apud eum accusaturus Machæræ iniquitatem. Ille autem delicta sua reputans velociter regem consequitur: utque in gratiam secum redeat, multis precibus efficit. Neq; tamen Hero-

des à proposito suo revocatus est, quo minus ad Antonium pergeret. Sed cum audisset eum magnis viribus oppugnare Samosatam, juxta Euphratem validissimam civitatem, acrius festinabat, opportunum hoc tempus esse perspiciens demonstrandæ virtutis, & ut magis magisque placeret Antonio. Denique mox ut ad eum venit, finem attulit obsidioni, multis Barbaris interfectis, magnaque prædæ parte sibi destinata: ut Antonius quidem, quanquam ejus virtutem antea mirabatur, tamen etiam tunc magis eandem opinionem haberet, multumque ad honores ejus spemque regni adderet: Antiochus vero tradere Samosatam cogeretur.

δης ἐπαύσατο τ̃ πρὸς ἀντώνιον ὁρμῆς, ἀκμὴν ἦ αὐτὸν μ̃ πολλῆς δυνάμεως περιπολεμοῦντα συμφορὰς, πόλις δέ ἐστιν Εὐφράτῃ παλαιὸν καρπερὰ, ἧττον ἠπείγετο, τ̃ καιρὸν ἁρπάζειν ὁρῶν πρὸς τὸ ἐπιδείξα ἀνδρείας, & μᾶλλον ἀρέσκειν τ̃ ἀντωνίου. γενέ ἦ τ̃ ἐπελθὼν τέλ⊙ αὐτῆς τ̃ πολιορκίας, πολλοὺς μὲ τ̃ βαρβάρων ἀποκτείνας, πολλὴν ἦ ἁρπαγὴν λείαν, ὡς τε τὸν μὲ ἀντώνιον θαυμάζοντα, καὶ πάλαι τὸ τ̃ ἀρετῆς αὐτ̃, τότε μᾶλλον οὕτως ἔχειν, καὶ πολὺ προσθήναι τ̃ ἄλλως αὐτ̃, καὶ τ̃ εἰς τὴν βασιλείαν ἐλπίσιν. ἀντίοχον ἦ τὸν βασιλέα ἀναγκασθῆναι τὰ σαμόσατα παραδοῦναι.

CAP. XIII.

De morte Josephi, & obsidione Hierosolymæ per Herodem, & Antigono occiso. Ant. lib. 14. cap. 25.

DUm hæc agerentur, res Herodis in Judæa fractæ sunt. Reliquerat enim Josephum fratrem suum, qui omnia procuraret, cum mandatis hujusmodi, ut nihil ante reditum suum adversus Antigonum moveret, quia non firmum esset auxilium Machæræ, quantum ex delictis superioribus appareret. Verum Josephus, ubi fratrem procul abesse cognovit, immemor præceptorum, Hierichunta cum quinque cohortibus a Machæra secum missis petit, ut maturo messium tempore frumenta diripiat. Incursu autem hostium per montana atque aspera loca oppressus, & ipse cadit, magnam viri fortis in ea pugna gloriam consecutus, & omnes Romani milites pereunt. Recens autem lectæ de Syria cohortes erant, nec veteranorum quenquam permixtum habebant, qui belli imperitis opitulari posset. Antigonus autem victoria minime contentus fuit: sed eo processit iracundiæ, ut mortuum quoque Josephum verberaret. Denique nactus corpora mortuorum, etiam caput ejus abscidit, quamvis quinquaginta talenta Pheroras frater pretium redemptionis offerret. tanta vero novitas post Antigoni victoriam Galilææ res occupavit, ut qui partibus ejus magis faverent, productos primates Herodis studiosos lacu submergerent: multaque in Idumæa quoque mutarentur, ubi Machæra castelli cujusdam instaurabat mœnia, cujus nomen est Githa. nec horum quicquam Herodes audierat. Captis enim Samosatis Antonius, & præposito Syriæ Sosio jusso, ut Herodem qvoque adversus Antigonum adjuvaret, discessit in Ægyptum. Sosius autem duabus cohortibus in Judæam præmissis, quarum Herodes uteretur auxilio, ipse cum cætera manu militum sequebatur. Herodi autem degenti prope Daphnem Antiochiæ, mortem fratris somnia manifesta significant. Cumque turbatus prosiluisset è stratis, ecce nuncii cladis intrabant: quare præ dolore paululum questus, maxima parte luctus dilata, in hostes properabat, ultra vires iter accelerans. & ubi ad Libanum venit, octingentos montis accolas assumit auxilio, unamq; his jungit Romanorum cohortem. cum quibus non expectata luce, Galilæam ingressus est, hostesq; obvios

Κεφ. ιγ.

Καὶ τούτῳ θραυέ ἦ τε κ̃ τ̀ ἰουδαίαν ἡρώδε πράγματα. καταλελοίπει μὲ, ἰώσηπον τ̀ ἀδελφὸν, ὅπ τῶν ὅλων, ὧδε ἀγγελίας μηδὲν μέχρι τ̀ παρουσίας αὐτ̃ ὧδε κινεῖν πρὸς ἀντίγονον. εὐ γὰ δὴ βέβαιον εἶναι μαχαίρᾳ σύμμαχον, ἐξ ὧν ἐφάνη. ὁ δὲ ὡς ἤκουσεν ὅτι παρέρρωτο τὸν ἀδελφὸν, ἀμελήσας τῶν ἀγγελμάτων ἐπὶ ἱεριχοῦντ⊙ ἐχώρει μ̃ πάντα πειρῶν, ὡς σωπερ μύσε μαχαίρας. ἦν ἦ τὸν εἴπ ἁρπάσων ἐν ἀκμῇ & ἥρως. ὀπὶ πεμπόντων δὲ ἐπὶ τὰς ὄχθας, καὶ τὰς δυσχωρείας τῶν ἐναντίων, αὐτὸς τε ξυήσκει, μάλα γενναί⊙ ἐν τ̃ μάχῃ φανείς, καὶ τὸ ξυμμαχικὸν πᾶν διαφθείρεται. νεφύλλειος γὰ ἐκ τ̃ σπείρας ἦσαν εἰς αὐτῶν, καὶ οὐδὲν αὐτ̃ς ἀνεκέραστον τῶν παλαιῶν στρατιωτῶν καλουμένων, ἐπαμύνειν τ̃ς ἀπείροις πολέμου δυνάμενον. ἀντιγένου ἦ οὐκ ἀπέχρησεν ἡ νίκη, πρόελθε ἦ εἰς τοσοῦτον ὀργ̃ς, ὡς τε καὶ νεκρὸν αἰκίσασθαι τὸν ἰώσηπον. κρατήσας γοῦν τῶν σωμάτων δοτὸν μὲ τ̀ κεφαλὴν αὐτ̃, καὶ τοι πεντήκοντα τάλαντα λύτρον αὐτ̃ς φερούσης τ̀ ἀδελφοῦ διδόντ⊙. τὴ ἦ τ̃ γαλιλαίας μ̃ τὸν ἀντιγένου νίκην ἐπωτιεμένη πρὸς τοσοῦτον, ὡς τε τοὺς τὰ ἡρώδου φρονοῦντας τῶν δυνατῶν, προσάγοντες εἰς τὸν λίμνην κατέδυσαν οἱ προσέχοντες ἀντιγόνῳ. μετεβάλετο ἦ πολλὰ καὶ τ̃ ἰδουμαίας, ἔνθα μαχαίρας ἀνετείχιζέ τι τῶν ἐρυμάτων, γιθθὰ καλεῖτο. τούτων ἦ οὐδέπω πάππος ἦξώδης. μ̃ γὰ τὸν συμποσίων ἄλλως, αὐτῶν⊙ μὲ καταπίσας ὅπ τ̃ συείας σοσίου, καὶ προσάξας ἡρώδῃ βοηθεῖν ἐπ' ἀντίγονον, αὐτὸς εἰς αἴγυπτον ἀνεχώρησε. σόσι⊙ δὲ δύο μὲ τάγματα προαπέστειλεν εἰς ἰουδαίαν ἡρώδῃ συμμαχῶν. αὐτὸς ἦ μετὰ τ̃ λοιπ̃ δυνάμεως ἠκολούθει χαδόν. ὄντι ἦ ἡρώδῃ κατὰ τὸν πρὸς ἀντίοχειαν δάφνην, ὄνειροι συφεῖς τὸν τ̃ ἀδελφοῦ θάνατον προσημαίνουσι, καὶ μετὰ παραχ̃ ἐκθορόντι τ̃ κοίτης, εἰσῆεσαν ἄγγελοι τ̃ συμφορᾶς. ὁ δὲ ὀλίγον μὲ προσυμαίξας τῷ πάθει, τὸ πλεῖον δὲ τ̃ πένθους ὑπερθέμε⊙, ὅπι τοὺς ἐχθροὺς ἠπείγατο. πανσ μὲ⊙ δὲ τὸν πορείαν ὑπὲρ δύναμιν, καὶ ἱκανοὺς ὅπι τὸν λίβανον, ὀκτακοσίους μὲ τῶν περὶ τὸ ὄρ⊙ προσλαμβάνει συμμάχους, ὧν μόνων ἦ ἓν τάγμα ταύτῃ συναίψας. μεθ' ὧν οὐ πολλὰς ἡμέρας, εἰς τὴν γαλιλαίαν ἐνέβαλε, τοὺς τε πολεμίους ὑπαντιάσαντας εἰς ὃ κατελελοίπεσαν χωρίον τρέπει. καὶ προσβαλὼν μὲ σωνεχῶς τῇ φρουρίῳ, πρὶν δὲ ἑλεῖν χειμῶνι βιαθεὶς χαλεπωτάτῳ, ἐ πλησίον ὑπαντιάσαντας ἦ κώμας. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μετ' ὀλίγας μὲ ἡμέρας,

in eum quem reliquerant locum avertit. & assiduè quidem castellum oppugnare tentabat: sed prius quâ id caperet, asperrima hyeme coactus, in vicum proximum recepit exercitum. paucis autem diebus post

καὶ τὸ δεύτερον πρὸς ἀντώνιον τάγμα τραυματίζει, δείσαν-
τας τὴν ἰσχὺν οἱ πολέμιοι, ὡς νυκτὸς ἐξέλιπον τὸ ἔρυ-
μα καὶ τὸ λοιπὸν ἤδη ὡς ἐρημίαν τοῦτον καὶ φόβῳ τοὺς
τοῦ ἀδελφοῦ φονεῖς μετελθεῖν, ἵνα δὴ καὶ δαιμόνιον
αὐτῷ συμβαίνῃ στρατηγεῖν, ἐξ οὗ παρ' ἐλπίδα σωθεὶς, καὶ
ἀνδρὸς θεοφιλεστάτου δόξαν ἀπενέγκηται. πολλοὶ μὲν γὰρ
αὐτῶν ἐν τῇ κατὰ σκηνὴν συνουσίᾳ ἦσαν τὴν ἑσπέ-
ραν. ὡς δὲ λυθεῖσα ἡ συμπόσιον, μὴ τοῦ πάντας ἐξ-
ελθεῖν, ὡς ἦσαν ἀθρόοι συμπεσὸν τὸν καὶ κλῖ-
νην, καὶ σωτηρίας κοινὸν ἅμα τὸ μέλλοντι πολέμου
κρίνας εἶναι σύμβολον, ὑπὸ τοῦ ἐω διακινεῖ τοῦ σφρα-
γῖδα. καὶ τῶν στρατιωτῶν εἰς ἐξακισχιλίους ὄντων τῶν ἀρῶν
παρεσχόντες, ἀπεπειρᾶτο τῶν ἀφεστηκότων,
καὶ χώρα μὲν συμπλακεῖσαν τοῖς ῥώμῃσιν οὐ σφό-
δρα διαρρώσαντες, πορρώθεν ἠκόντιζον καὶ πέλτας
ἔβαλλον, ὡς τὸ συχνοὺς καταστρώσειν, ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς
ἡρώδης παρελαύνων. πέλτῃ δὲ τοῦ πόδα αὐτοῦ
πλήξ(ε). βουλόμενος δὲ ὁ ἀντίγονος μὴ μόνον τολμᾶν
θρασεῖρων, ἀλλὰ καὶ πολλῇ πλεονεξίᾳ δοκεῖν, πάντ-
των πλατῶν ἑταίρων μὲν σπασάμενος ἐπὶ σαμάρειαν ἐξέ-
πεμπεν. τούτων μὲν οὖν τοῦ μαχαιρὸς ἀγώνισμα
ἡρώδης δὲ τὴν πολεμίαν καταφρονῶν, πέντε μὲν πολί-
χνας καταστρέφεται. διοχιλίους δὲ τῶν ἐν αὐτῇς ἀπο-
φθείρει, καὶ τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ὑπέστρεψεν οἴκαδε τὸ
στράτευμα. ἦλθε δὲ καὶ τοῦ κατὰ κώμην καὶ κώμην περιαγόμενος. ἐπεὶ δὲ αὐτῷ καὶ ἡμέραν πολὺ πλῆ-
θος ἰουδαίων ἐκ τῆς αὐτῆς ἐσέρχοιτο, καὶ τῆς ἄλ-
λης χώρας, οἱ μὲν ἀπὸ μίσους τοῦ πρώτου ἀναπείσαν-
τος, οἱ δὲ ἐπὶ τοῖς αὐτοῦ κατορθώμασι κεκινημένοι. τοὺς γε μὴν
πολλοὺς ἐνῆγε ὑπὸ νεωτερίας μεταβολῆς ἄλογος. καὶ ὁ
μὲν ἤπτετο τοῦ πολέμου, οἱ δὲ πάντων, οὔτε τοῦ
πλήθους, οὔτε τοῦ ἅρματος ἐπιδόσιμον αὐτὸ τοῦ-
τοις ἀνατιθεμένης δὲ τῆς εὐταξίας, τὰ
μὲν ἄλλα μέρη τοῦ ὄχλου ἀπέσχον. ἡρώδης δὲ κατὰ
μέσων τῶν φονέων τοῦ ἀδελφοῦ ὠθούμενος, ὡς
ἂν τίσαιτο τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου, ταχέως τῶν καθ' ἑαυτὸν
κρατεῖ, καὶ μετ' ἐκείνους ἐπὶ τὸ συνεχὲς αἰεὶ τρεπο-
μένους ἅπαντας διώκει. φόνου δὲ τοῦ πολὺς, τῶν μὲν
ἐν τοῖς κώμαις συνεξωθουμένων ἐξ ἧς ὥρμησαν, τῶν δὲ
προσκειμένου τοῖς ὑστάτοις, καὶ κτείνοντος ἀπείρους.
συνεστάθη δὲ τοῖς πολεμίοις ἔσω, καὶ πᾶσαν μὲν ὁπλιτῶν
οἰκίαν σκεπτὸν τὸ τεῖχος ὑπερθεν ἀμυνομένων καὶ
βαλέα. καὶ πεσὼν τοῦδε τῶν ἔξωθεν, τοὺς οἰκήσοντας
παραλαβὼν ἄλλους τοὺς ἔνδοθεν, ἐκ τῆς μὲν πολλοῖς ὑπὸ κα-
τασκαφῆς ἐκ τοῦ ὑπερθεν τοὺς φόνους, ἀθρόους ἀνῄρει, τοὺς ὑποφυγόν-
τας δὲ τὰ ἐρείπια, οἱ στρατιῶται ξιφήρεις ἀνεδέχοντο,
καὶ πάντων ἐσωρεύθη νεκρῶν πλῆθος, ὡς τὰς
ὁδοὺς διαφραγῆναι τοῖς κεκτονόσι. τοῦτο τοῖς πολε-
μίοις οὐκ ἤνεγκαν οἱ πολέμιοι. τὸ γοῦν διασυλλογο-
μένων αὐτῶν πλῆθος ὡς ἐθεάσαντο τοὺς ἀνὰ τὰς κώ-
μας διεφθαρμένους, εἰς φυγὴν διεσκεδάσθη κύκλῳ δι-
ὡς τῆ νίκη τε ἡρώδης ἐπὶ ἱεροσολύμων
λασιν, εἰ μὴ χειμὼν διεκωλύθη σφοδρότατος. τοῦτο τὸ
ἐμπόδιον, σκῆνος τὸ παντελοῦς κατορθώματος, καὶ
τῆς τοῦ ἀντιγόνου κατῆρε, βουλομένου καταλαβεῖν
ἤδη τὴν πόλιν. ἡρώδης δὲ πρὸς ἑσπέραν ἤδη τοὺς
φίλους κεκμηκότας ἐπὶ ἰατρεῖα καὶ σώματος

auctus etiam alterius cohortis præsidio, quam Antonius miserat, tanto hostibus terrori fuit, ut castellum nocte desererent. Jamque per Hierichunta properans ibat, ut quam primum interfectores fratris sui posset ulcisci, ubi etiam mirabilis ei monstrique similis casus evenit: unde præter spem liberatus, opinionem quod Deo carus esset, adeptus est. nam cum multi honorati vespera illa apud eum cœnavissent, postquam dimisso convivio omnes egressi sunt, confestim cœnaculum concidit. Id autem commune sibi tam periculorum quam salutis præsagium, quantum ad futurum bellum pertineret, esse conjiciens mane primo castra movet: hostiumque ex circiter millia de montibus decurrentes, prima tentabant agmina: & manu quidem cum Romanis conferre non satis fidebant: lapidibus autem ac telis eos, dummodo plurimos sauciarent, eminus appetebant. ubi Herodes quoque ipse præteriens, latus jaculo vulneratur. Antigonus autem se non solum audacia suorum, sed etiam multitudine superiorem videri cupiens, Pappum quendam ex contubernalibus suis cum manu militi in Samariam mittit, quibus quidem Machæra erat præmium victoriæ. Herodes vero terram pervagatus hostilem, quinque municipia cepit, duoque habitatorum millia consumit. exustisque domibus, ad exercitum redit, circa vicum, qui appellatur Cana, tendentem. In dies autem singulos magna ei multitudo Judæorum vel ex ipsa Hierichunte, vel ex aliis regionibus accedebat: cum hos odium moveret Antigoni, alios ipsius Herodis præclara facinora. Enimvero multos ratione carentes, mutationis cupiditas impellebat. hoc autem congredi festinante, Pappi milites, neque multitudine hostium, neque impetu perterriti, acriter ad pugnam ex altera parte procedunt. sed ubi agmina conflixerunt, cæteri quidam paulisper restiterunt. Herodes autem fraternæ cædis recordatione periculosius dimicans, dummodo ejus ulcisceretur autores, adversam aciem facillime superat, deinde semper integros aggrediendo, universos in fugam vertit. erat enim plurima occumbentium strages. cum alii quidem in vicum unde venerant, compellerentur, novissimus autem ipse instaret, atque infinitos occideret. postremo ruens inter fugientes hostes in vicum irrupit: cum omnes domus armatis essent refertæ, plenaq; propugnatorum desuper tecta: & quoniam foris deprehensos facillime superabat disturbando ædes intus abditos extrahebat, alios convulsis obrutos tectis, multos simul necabat. si quis autem subterfugisset ruinam eum gladiis armati milites excipiebant, tanteque cadaverum per omnes vias multitudo coacervata est, ut etiam victoribus, ipsis transitus obstrueretur. hanc plagam hostes adeo non tulerunt, ut confluentium turba, conspectis, qui in vico perissent, fuga discederent. statimque successu fretus Herodes ad Hierosolymam pertexisset, nisi eum hyemis asperitas prohibuisset. Hæc enim perficiendæ victoriæ fuit impedimentum, & ne penitus opprimeretur Antigonus, obstitit, qui civitatem jam deserere cogitabat. Herodes autem ad vesperam, cum lassos amicos reficiendi corporis gratia

dimisisset, ipse adhuc ab armis calidus, more militis lavatum ibat. Siquidem unus tantum puer eum sequebatur. Et priùs quam in balneum perveniret, obvius ei quidam ex hostibus gladio armatus occurrit, deinde alter & tertius & plures. Et hi confugerant armati ex acie in balneum, sed perculsi etiam tum metu ac latitantes, ut regem viderunt, illum quidem stupore debilitati ac trementes, cum inermis esset, præterierunt: exitus vero qua fugerent, cursu petebant. Itaqve cum alius casu, qui eos deprehenderet, nullus adesset, Herodi autem nihil pati satis fuisset, omnes effugiunt. Postero autem die Pappum quidem, Antigoni militum ducem, abscisso capite obtruncant: idqve Phæroræ magistro exercitus fratri suo mittit in perempti fratris ultionem. namqve Pappus erat qui Josephum interfecerat. Ubi autem rigor hyemis cessit, Hierosolymam repetiit: nitorisqve admoto milite, (annus autem tertius agebatur, ex quo Romæ rex fuerat declaratus) pro templo castra posuit, qua facilior erat expugnatio, & antea Pompejus ceperat civitatem. Exercitu autem in opera distributo, suburbanisque divisis, tres quidem levare aggeres, & super eos turres ædificare jubet. relictis autem, qui operibus instarent impigerrimis amicorum, ipse in Samariam vadit, uxorem accepturus, Alexandri filii Aristobuli filiam, sibi desponsatam, ut diximus, & dum obsidet, succisiva opera nuptias curaturus: quippe jam hostes despiciebat. igitur ubi eam duxit, ad Hierosolymam redit, auctus militum copiis: eiqve Sosius cum magna manu equitum peditumque sociatur: qua mediterraneo itinere præmissa, ipse per Phœnicem iter fecit, universo autem exercitu congregato, ad peditum legiones undecim, equitumqve sex millia, præter auxilia Syrorum, non pro minima parte ducenda propea Septentrionali muro castra collocarunt: Herodes quidem senatusconsulto fretus, quo rex fuerat declaratus: Sosius vero Antonio, a quo milites, quibus præerat, sciret missos Herodi auxilio. Judæorum autem intra civitatem agentium populus varie turbatus erat. Nam circa templum infirmior multitudo conveniens furore agebatur: multaqve veluti divinitus de temporibus dictitabat: & qui audaciores essent, in catervas conglobati, multis modis latrocinabantur; maxime ex locis oppido proximis victui necessaria proripientes. neqve aut eqvis, aut viris alimenta relinqvebant. bellatorum autem constantiores obsidentibus oppositi, è muris opus aggerum prohibebant, & contra instrumenta oppugnantium, semper novum aliqvod obstaculum moliebantur. In nulla re autem æqve ac cuniculis superabant. Rex autem adversus latrocinia quidem occultas excogitavit militum insidias, quibus eorum reprimerentur excursus: inopiam vero alimentorum longinqvis transvectionibus adjuvari disposuit. ac pugnæ intenti, qvamvis omnem modum audaciæ supergrederentur, Romanorum tamen peritia vincebantur. nihilominus apertè cum his, certa morte proposita, confligebant. Ex improviso autem

Ant. lib. 14. cap. 28.

A Ἀλλ' ὁ μὲν ἐκ τῆς μάχης ἔτι θερμὸς ὡς ἦν ἐπὶ θεραπείᾳ τοῦ σώματος εἰς τὰ βαλανεῖα κατὰ τὸ τῶν στρατιωτῶν ἦθος ἐχώρει· εἷς γοῦν αὐτῷ παῖς ἐπηκολούθει μόνος. καὶ πρὶν εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσελθεῖν, ἐναντίον αὐτῷ τις ἐκπεφευγότων τῶν πολεμίων ξιφήρης ἐπιπίπτει, εἶτα δεύτερος, εἶτα τρίτος, καὶ ἔτι πλείους. οὗτοι κατακρυφθέντες μὲν ἐκ τῆς τεταραγμένης εἰς τὸ βαλανεῖον εἰσεληλύθεισαν· ὡς δὲ ὁπλισμένους, καὶ Ἀλαλαζόντας ἔφθασαν, εἰς ἐκπλήξεις αὐτῶν τὸν βασιλέα λυθέντες ὑπὸ ἐκπλήξεως, αὐτὸν μὲν παρῆλθον γυμνὸν ὄντα τρέμοντες, ὅπλα δὲ τοῖς ἕπεσθαι ἐχώρουν. τῶν μὲν οὖν ἄλλων, οὐδεὶς παρῆν τύχοι ὁ συλλήψεσθαι· τοὺς ἄνδρας, ἡρώδη δὲ ἀπηγγέλη τὰ μηδὲν παθεῖν, ὡς τι Ἀλαζόνευσι πάντες· τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πέμπτον μὲν τὸν ἀπηγόνου στρατηγὸν κατατομήσας, ἀπήγγειλε δ' ὅτι τῆς ἀδραπάξεως, πέμπει τὴν κεφαλὴν φερώνῃ τῷ ἀδελφῷ πωλῶ δ' φονεύθεντος αὐτῶν ἀδελφοῦ. καὶ γὰρ ἔτυχεν ἦν, ὁ τὸν Ἰώσηπον ἀνελών. λωφήσαντος δ' ἐκ χειμῶνος, ἤλαυνεν ὅπλα ἱεροσολύμων, καὶ μέχρι τοῦ τείχους ἀγαγὼν τὴν δύναμιν, στρατοπεδεύει· αὐτῷ τρίτον ἔτος ἐν ᾧ βασιλεὺς ἐν ῥώμῃ ἀπεδέδεικτο, ὃς δ' ἱεροῦ στρατοπεδεύει. ταύτην γὰρ ἐτύγχανον καὶ ὁ πρὸ ἐκείνου πεπολιορκηκὼς τὴν πόλιν. διελὼν δὲ εἰς ἔργα τὴν στρατιάν, καὶ τιμὼν τὰ ἀποστάσια, τρία μὲν ἐγείρει χώματα. καὶ πύργους ἐπιφερομένων αὐτοῖς κέλευσε, καταλιπὼν τοὺς ἀνυπομόνους τῶν ἑταίρων ὅπλα τῶν ἔργων, αὐτὸς εἰς συμβάσεις ἀφῆκε, τὴν ἀλεξάνδρου δ' θρασυβούλου μετὰ ἄλλων πρεσβευτῶν καθωμολογημένην, ὡς ἐφαρμόσαι αὐτῷ, καὶ πρεσβεύειν πρὸς τὴν πολιορκίας τὸν χρόνον. ἤδη δὲ στερεφανὴς τοὺς πολεμίους. χήμας δ' ἀπέστρεψεν ὅπλα ἱεροσολύμων μὴ μείζονος δυνάμεως. σωθεὶς δ' αὐτὸς καὶ σὺν αὐτῷ, μὴ πλείοσι στρατιώταις, ἱππεῖσι τε καὶ πεζοῖς, τὴν περιπεμψας Ἀλὰ τῆς μεσογείου, τὴν παρείαν αὐτὸς Ἀλὰ Φοινίκης ἐπεισπεσὼν. συναθροισθείσης δ' τῆς ὅλης δυνάμεως, εἰς ἕνδεκα μὲν πλὴ πεζῶν, ἱππεῖς δ' ἑξακισχιλίους δίχα τῶν ἀπὸ συρίας συμμάχων, οἱ μέρος οὐκ ὀλίγον ἦσαν, καταστρατοπεδεύει δ' βορείᾳ τείχους τοῦ πρὸς αὐτῷ πλήθους, αὐτὸς μὲν πεπιθὼς τὴν συγκλητικὴν δόγμασι, δι' ὧν βασιλεὺς ἀπεδέδεικτο, στρατηγὸν δ' αὐτοκράτορα τὸν πέμψαντα τὴν αὐτὴν στρατιὰν ἡρώδη συμμαχον. τῶν δ' ἀνὰ τὴν πόλιν ἰουδαίων τὸ πλῆθος, πολλοῖς ἐπεπόρακτο. καὶ γὰρ ὡς τὸν ναὸν ἀθροιζόμενον τὸ ἀσθενέστερον, δαιμόνια καὶ πλῆθος θεωδέστερον τὸν πλάττοντα πρὸς τοὺς καιροὺς ἐλογοποίει, καὶ τῶν πλημμυρούντων κατ' ὄχλον ἦσαν λῃστεία πλυτροῦσι, καὶ μάλιστα ὡς ἐν τῇ πόλει ἁρπαζόντων, ἐκεῖσε μήτε ἵππος, μήτε ἀνδράσιν ἐκλελειπὸς τροφὴ δ' μέλι μαχίμως τὸ δύσκτητον ἐπάκτου πρὸς ἄμυναν τῆς πολιορκίας. τοὺς τε χωρουῦντας, ἔξωθεν ὑπὸ τείχους, καὶ τοῖς ἐρχομένοις ἀντιμεχανώμενον αἰεὶ κώλυμα καινότερον. ἐν ᾧδενὶ δὲ οὗτος, ὡς ἐν τῇ μεταλλείας τεθῆσαν τῶν πολεμίων. τῷ δ' βασιλεῖ, πρὸς μὲν τὰς λῃστείας ἀντιπενοήθησαν λόχοι, δι' ὧν ἀνέστειλε τὰς ἐφόδους. πρὸς δ' τὴν τῶν ὁπλιτηδείων ἀπορίαν, αἰωρήσεων συγκομιδαί. τῶν δ' μαχομένων πρὸς τῇ ῥώμῃ ἐμπειρία, καὶ τι τόλμης οὐδεμίαν καταλιπόντων ἀπερρώλει. φανερῶς μὲν οὖν οὐ συνεβρήγνυντο τοῖς ῥωμαίοις ὅπλα πρὸ τοῦ τῷ θανάτῳ. λάθρᾳ δ' τῶν ἀπὸ

τειχέων ἐν μέσοις αὐτοῖς ἐξαπίνης ἐφαίνοντο, καὶ A Romanis per cuniculos intermedios emergentibus, prius quam muri aliqua pars dirueretur, alteram ejus vicem muniebant. Prorsus autem neque manibus neque machinis deficiebant, quoniam usque ad ultimum repugnare decreverant: denique tanto exercitu circumsidente per quinque menses obsidium toleraverunt: donec quidam ex his quos lectos habebat Herodes, ausi murum transgredi, civitatem irrupere & post eos Sosii centuriones. Igitur ante omnia fano proxima capiebantur: & infuso exercitu plurima ubique mors erat: Romanis quidem propter obsidionis moras iratis: Herodis vero manu Judaica summo intenta studio, ne quis penitus ex adversariis evaderet. Mactabantur autem quam plurimi, & per angustiores vicos oppidi, & in domos compulsi, etsi ad templum etiam confugissent: nec ulla erat aut senectutis, aut muliebris infirmitatis miseratio. Denique licet rex ubique mittens rogaret, ut parcerent, nemo tamen dextram continuit: sed veluti furentes, omnem persequebantur ætatem. Ibi tunc etiam Antigonus, neque priorem neq; præsentem fortunam cogitans, domo descendit, & ad pedes Sosii prosternitur. Ille autem nihil eum tantæ mutationis causa miseratus, & intemperanter derisit, & Antigonam appellavit: neque tamen etiam custodia liberum dimisit, ut fœminam. Itaque ille quidem vinctus asservabatur. Herodes autem cum jam hostes vicisset, ut externa quoque auxilia compesceret providebat. Visendi enim templi, sanctorumque ejus studio, omnis multitudo peregrina fuerat incitata. Ob eamque rem, hos minis, alios precibus, nonnullos armis etiam refrænabat: acerbiorem, quam si victus fuisset, existimans sibi fore victoriam, si quod videri nefas esset, culpa sua visum fuisset. mox autem etiam rapinas in civitate prohibuit, multa invectus in Sosium; si vacuefacto viris & pecuniis oppido, Romani regem se solicitudinis reliquissent: qui pro tanta civium cæde, totius orbis terræ imperium, vile pretium judicaret. Ille autem justum esse dicente, ut pro labore obsidionis, prædandi licentiam milites haberent: ipse de suis facultatibus mercedem singulis distributurum se asseveravit. Atque ita redemptis patriæ reliquiis, promissa complevit: Nam & militum quemque liberaliter, & pro merito duces, ipsumque Sosium regia largitate donavit, ut nemo egens pecuniis abiret. Posthæc Sosius aurea corona Deo dedicata, ex Hierosolymis remeavit, Antonio vinctum Antigonum ducens. & illum quidem vana spe vitæ cupidum usque ad ultimum diem, ignavia digna securis excepit. Rex autem Herodes discreta multitudine civitatis, suarum quidem partium studiosos, quo magis benevolos, sibi faceret, honorificè tractabat: Antigonianos autem neci tradebat. & cum pecunia defecisset, diviso quicquid ornamentorum haberet, Antonio ejusque comitibus misit, non tamen omnino ne quid pateretur redemit. Jam enim Antonius Cleopatræ amore corruptus, in omni re cupidini cesserat. Etenim Cleopatra, ubi tanta cognatione suâ sævitia persecuta est, ut neq; propinqvus sanguine

Ant. lib. 15. cap. 1.

superesset, cædis rabiem contulit in extraneos: Syrorumque optimates apud Antonium criminando suadebat eos interfici, ut eo modo cujusque possessiones dominio suo facilius quæreret. Postea vero quam in Judæos atque Arabes usque extendit avaritiam, ut reges eorum Herodes & Malichus interirent, occulte moliebatur. Cui cum verbo tenus annuisset Antonius occidere quidem bonos viros tantosque reges injustum esse duxit: verum inter amicos ultra non habuit: sed multa terra ex eorum præcisa finibus & quod erat in Hierichunte palmetum in quo balsamum gignitur, & civitates præter Tyrum & Sidonem cunctas intra flumen Eleutherum ipsi dedit. Quorum potita dominio, ad Euphratem usque Parthis bellum inferentem prosecuta Antonium, per Apamiam & Damascum in Judæam venit. Atque hic Herodes, licet magnis muneribus infensum ejus animum mitigasset, tamen ducentis talentis annuis abscissas regno suo possessiones impetrat sibi locari: ipsamque omnibus obsequiis placans, Pelusium usque deducit. Nec multum interea tempus & Antonius ex Parthis aderat, captivumque Artabazen Tigranis filium dono Cleopatræ ducebat. Nam cum pecuniis omnique præda, Parthus illi statim condonatus est.

A καταλείπειν, τὸ λοιπὸν ὡς τοὺς ἔξωθεν ἐφόνα, ἐν τῇ ἐν τέλει σύρων ἀριθμουμένους τοὺς τῶν αὐτωνίου, ἀναιρῶν ἔπειθεν, ὡς ἂν τῶν κτήσεων ἑκάστου ῥᾳδίως γινομένη δεσπότης. ἔτι δὲ ἐκτείνουσι τὴν πλεονεξίαν ἐπὶ Ἰουδαίους καὶ Ἄραβας, ἐπιβουλεύετο τοὺς ἑκατέρων βασιλεῖς ἡρώδην καὶ μάλχον ἀναιρεθῆναι. μέχρι γοῦν τῶν προσκυμάτων ἐπὶ δύσιν αὐτωνίῳ, τὸν μὲν ἄνδρας ἀγαθοὺς, καὶ βασιλεῖς τηλικούτους, ἀνόσιον ἡγεῖτο, τὸ δὲ πλέον ἔγγιον φίλον ἦναι, διεκρούσατο. πολλὰ γὰρ τῆς χώρας αὐτῶν ἀποτεμόμενον, ἐξ ἧς ἐν ἱεριχοῦντι φοινικῶνα, ἐν ᾧ γίνεται τὸ βάλσαμον, δίδωσιν αὐτῇ πόλεις τε, τὴν τύρου καὶ σιδῶνος, τὰς ἐντὸς ἑλευθέρου πάσας. ὧν γενομένη κυρία, καὶ προπέμψασα μέχρις Εὐφράτου τὸν αὐτωνίου ἐπὶ Πάρθους πορευθέντα, ἦλθεν εἰς ἰουδαίαν, διὰ ἀπαμείας καὶ δαμασκοῦ. κἀνταῦθα μεγάλαις μὲν αὐτὴν τιμᾷ δυσμενείαν δωρεαῖς ἡρώδης ἐκμαλάσσει. μισθοῦται γὰρ καὶ τὴν βασιλείας ἀποφράδα χώρια διακοσίων ταλάντων, εἰς ἔκαστον ἐνιαυτὸν, προπέμπει δ' αὐτὴν μέχρι πηλουσίου, πάσῃ θεραπείᾳ καταχρώμενος. καὶ μετ' οὐ πολὺ, περὶ ἐκπομπὴν αὐτωνίου, ἄγων αἰχμαλώτων δεπαβάζου τὸν τιγράνου παῖδα, δῶρον κλεοπάτρᾳ. μὴ δὲ τῶν χρημάτων, καὶ τῆς λείας ἁπάσης, ὁ πάρθος δῶρα ἔχαρίσθη.

B

C

CAP. XIV.

De insidiis Cleopatræ in Herodem & Herodis prælio contra Arabas & ingenti terræmotu. *ant. lib. 15. cap. 5.*

COncitato autem bello Actiaco, Herodes quidem cum Antonio proficisci paratus erat, & aliis per Judæam turbis liberatus, & Hyrcanio potitus, quem vicum Antigoni soror tenebat: veruntamen à Cleopatra callide ne periculorum Antonii particeps fieret, intercluſus est. Regibus enim, ut diximus, insidias tendens, bellum in Arabas, ut Herodi committeret, persuadet Antonio, quos si vicisset, Arabiæ: sin autem victus esset, Judææ domina constitueretur, alterumque potentium per alterum perfundaret. Sed hoc ejus consilium Herodi feliciter cessit. nam primum in Syros hostes ducens, magnum quem conflaverat equitatum, circa Diospolim in eos mittit, & quamvis fortiter resistentes, superavit. qui cum jam victi essent, magno motu Arabes suscitantur: & infinita manus in Syriæ cœles Canatham congregati, expectabant Judæos. ubi rex eos Herodes cum exercitu aggressus, bellum consultius administrare tentabat, castraque muro cingi præcipiebat. non tamen ei paruit multitudo, sed priore victoria freti Arabas impetunt. & prima coitione in fugam versos urgebant: in persecutione vero insidiis periclitatur Herodes, Canathensibus ab Athenione immissis, qui ex Cleopatræ ducibus semper ei fuerat inimicus. Namq; horum incursu recreati Arabes, pugnam repetunt: junctisque agminibus circa saxosa loca & devia, Herodis militem fugant, plurimis cæde prostratis. Qui vero ex prælio servati sunt, in vicum Ormizam confugiunt. ubi etiã castra eorũ cum hominibus circumventa Arabes, sicut erant plena ceperunt: Neque multo post accepta clade, Herodes aderat cum auxiliis, serius quam usus poposcit. Hujus ei vulneris causa fuit: præpolis

D

Τοῦ δ' ἀκτιακὸς πολέμου συνερρωγότος, παρεσκευάσατο μὲν ἡρώδης αὐτωνίῳ συνεξορμᾶν, ὡς ἤδη τε ἄλλων τῶν κατ' ἰουδαίαν ἀπηλλαγμένων ἠρεμοῦντων, καὶ κεκρατηκὼς ὑρκανίας, ὃ δὴ χωρίον ὁ ἀντίγονου καθεῖχεν ἀδελφή. διεκλείσθη γε μὴν πανούργως ὑπὸ τῆς κλεοπάτρας συμμετοχῶν τῶν κινδύνων αὐτωνίῳ, τοῖς δὲ βασιλεῦσιν ὡς ἔφαμεν ἐπιβουλεύσας, ὡς ἐπὶ τὸν αὐτώνιον, ἡρώδῃ ἐμπιστεύουσι τὸν πρὸς ἄραβας πόλεμον, ἵν' ἢ κρατήσωσι, ἀραβίας, ἢ κρατηθέντος, ἰουδαίας ἡγήσηται δεσπότης, θατέρων τῶν δυνατῶν καταλυσάντων τὸν ἕτερον. ἔρρωσε μὲν τὰ καθ' ἡρώδην τὸ βούλευμα. πρῶτον μὲν γὰρ ἐπὶ σύρους κατὰ τῶν πολεμίων ἄγων, καὶ πολὺ συγκροτήσας ἱππικὸν, ἐπαφίησιν αὐτοῖς ὡς διώξοντι, σκεδάσαντός τε καὶ τὰ καρπερῶς ἀντιπαραταξαμένων. πρὸς δὲ τὸν ἥττων γένηται μέγα κίνημα τῶν ἀράβων, καὶ συναθροισθέντες ἐκ πάσης τῆς κοίλης συρίας, ἄπειρον τὸ πλῆθος, τοὺς ἰουδαίους ἐρέμνον. ἐνταῦθα μὲν τῆς δυνάμεως ἡρώδης ἐπιλθὼν, ἐπεραιώθη μηδέτερον ἀφηγεῖσθαι δ' πολέμου, καὶ στρατοπεδεύσασθαι τειχίζειν. οὐ μὴν ὑπέμειναν τὸ πλῆθος, ἀλλὰ τῇ πρώτῃ νίκῃ πεπεισμένοι ὅτι τοὺς ἄραβας, καὶ πρὸς τὸν πρῶτον ἐμβολὴν ῥᾳδίως ἕξουσι, ἐδίωκον. ἐπιβουλεύσας δ' ἡρώδης ἐν τῇ διώξει, τοὺς ἐκ τῶν καινεπόλεων ἐπιχωρίους αὐτῷ ἀθλοποιοὺς, οἳ ἦν αὐτοῦ τῶν κλεοπάτρας σωμάτων αἰεὶ ἀφορῶντες. πρὸς δὲ τὸν τούτων ἀπιόντων ἀναθαρρήσαντες οἱ ἄραβες, ἐπιστρέφονται, καὶ σωμαλωτίσαντες τὸ πλῆθος πρὸς πετρώδη καὶ δύσβατα χωρία, τρέπουσι τοὺς ἡρώδου, πολλούς τε αὐτῶν φόνου ἐργάσονται. οἱ δ' ἀμφὶ ἡρώδην ἐκ τῆς μάχης, εἰς ἕρμιζα καταφεύγουσιν, ὅπου καὶ τὸ στρατόπεδον αὐτῶν περιέχοντες αὐτάνδρου πλοῦ οἱ ἄραβες. μετ' οὐ πολὺ δ' τῆς συμφορᾶς, βοήθειαν ἄγων ἡρώδης, πρὸ τῆς ἕρμιδος ὕστερος. πενθοῦσι τῆς πληγῆς αἴτιον αὐτῷ, τὸ τῶν πεζῶν ἀρχὴν

ἀρχῶν ἀπειθὴς κατέστη. μὴ γὰρ ἐξαπιναίως τὸ συμβολῆς A torum militibus contumacia, quod jussis obedire
γενομένης, ἐκ τῶν Ἀθηνίων ἐπιθέλης ἐπιμαρτήσαι μόνοις τοῖς Ἄραψιν αὖθις αἰεὶ τὴν χώραν κατασχεῖν, ὡς ἀνακαλέσασθαι τὴν μίαν αὐτοῖς νίκην πολλάκις. ἀμυνομένῳ δὲ τοὺς ἐχθροὺς, ἔπιπτέ ποτε συμφορὰ δαιμονίως· ἄλλη κατ' ἔτος μὲν τὸ βασιλέως ἕβδομον, ἀκμάζοντος δὲ καὶ τοῦ ἄκτιον πολέμου. κατὰ γὰρ ἐκείνους ἔαρος ἡ γῆ σὺν θεῖσα βοσκημάτων μὲν πολλῶν ἀπέφθειρεν, ἀνθρώπων δὲ τριῶν διέφθειρε μυριάδας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἔμεινεν ἀβλαβές. ὑπαθρον γὰρ ἠυλίζετο. καὶ τότε τοὺς Ἄραβας, ὅτι μεῖζον θάρσος ἦρεν ἡ φήμη, σὺν λογισμοῖς οὖσα τοῖς συνθρασυτέροις αἰεί τι χαλεπώτερον, εἰς πίστιν Ἰουδαίας καταῤῥιμμένης. οἰηθέντες γοῦν ἐρήμου τὴν χώραν κρατήσειν, ὥρμησαν εἰς αὐτὴν σὺν ὑπερμέτροις τοὺς πέσοντας, οἳ δὴ τῶν Ἰουδαίων ἔτυχον ἥκοντες πρὸς αὐτούς. σὺν δὲ τῇ ἐμβολῇ καταπλαγὴν τὸ ἔθνος, καὶ μεγέθει συμφορῶν ἐπαλλήλων ἔκλυτον σωμαγωγὸν ἠρώδης, ἐπειρᾶτο παρορμᾶν ὅτι τὰ ἄμικτα λέγων τοιάδε. ὡς δὲ λογώτατά μοι δοκεῖ τὸ παρὸν ὑμῶν καταπεπλῆχθαι δέος, πρὸς μέν γε τὰς δαιμονίους πληγὰς ἀθυμεῖν εἰκὸς ἦν· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ πρὸς ἀνθρωπίνην ἔφοδον πάσχειν, ἀνάνδρων. ἐγὼ γὰρ τοσοῦτον ἀπέχω καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους μὴ τὸν σεισμὸν, ὡς ἐπιλαμβάνειν τὸν θεὸν, ἀραφὲ δέλεαρ τὸ καθῆσθαι δὲ δουλείαν δίκας ἡμῖν. οὐ γὰρ τοσοῦτον ἔπλοις, ἢ χερσὶ πεποίθοτες, ἔσον τῆς αὐτομάτοις ἡμῶν συμφοραῖς ἥκον. σφαλερὰ γὰρ ἐλπὶς ὅση ἐξ ἰδίας ἰσχύος, ἀλλ' ἐξ ἀλλοτρίας ἠρτημένη κακοπραγίας. οὔτε γὰρ τὸ δυσχερὲς, οὔτε τὸ εὐάντητον ἐν ἀνθρωπίνοις βέβαιον, ἀλλ' ἔστιν ἰδεῖν ἑπαμειβομένοις εἰς ἑπάτερον τὸν τύχαις. καὶ τάδε μάθοιτε ἂν ἐξ οἰκείων ὑποδειγμάτων. τῇ γοῦν πρότερα μάχῃ κρατησάντων, κρατήσαντες ἡμῶν οἱ πολέμιοι, καὶ κατὰ τὸ εἰκὸς νῦν ἀλισκόμενοι κρατῆσαν δοκοῦντες. τὸ μὲν γὰρ ἄγαν πεποίθος, ἀφύλακτον, οἱ φόβοι δὲ διδάσκουσι σωφρονεῖν. ὡς τε ἐμοιγε καὶ σὺ δεδικότος ὑμῶν θεῖσαν θαρρεῖν. ὅτι γὰρ ἐθαρσύνεσθε πρὸς δέοντος τῶν ἐχθρῶν, καὶ ὡς τὸν ἐμὸν γνώμῃ ἐξωρμήσατε, καιρὸν ἔχει ἡ ἀθλίων σκέψεως. νυνὶ δὲ ἔκνους ὑμῶν, καὶ τὸ δοκεῖν ἀθυμον ἀσφάλειαν ἐμοὶ νίκης ἐγνώκατε. χρὴ μέν τοι μέχρι τοῦ μέλλειν οὕτως ἔχειν, ἐν δὲ τοῖς ἔργοις ἐγείρειν τι τὰ φρονήματα, καὶ πᾶσαν τοὺς ἀσεβεστάτους, ὡς οὔτε ἀνθρώπειόν τι κακὸν, οὔτε δαιμόνιον ποτε παπεινώσει τὸν Ἰουδαίων ἀνδραγαθίαν, ἐφόσον τὰς ψυχὰς ἔχουσιν, οὐδὲ ὠφέλησέ τις ἄρασα τῶν ἑαυτοῦ ἀγαθῶν δεσπότιν θυόμενον, ὃν παρ' ὀλίγον πολλάκις αἰχμάλωτον ἔλαβεν. μηδὲ ὑμᾶς ταράσσετω τὰ τῶν ψυχῶν κινήματα, μηδὲ ὑπολαμβάνετε τὸν σεισμὸν ἑτέρας συμφορᾶς ἕτερον γεγονέναι σημεῖον. φυσικὰ γὰρ τὰ τῶν στοιχείων πάθη, καὶ οὐδὲν ἀνθρώπεια πλέον, ἢ τῷ ἑαυτοῖς βλάπτειν φθορᾶς. λοιμοῦ μὲν γὰρ καὶ λιμοῦ, καὶ τῶν χθονίων βρασμῶν προηγοῖτο ἄν τι σημεῖον βραχύτερον. αὐτὰ δὲ ταῦτα, τέτταφλοι ἔχει τὸ μεγέθος. ἐπεὶ τί φωνᾶτε τὸν σεισμοῦ μεῖζον ἡμᾶς βλάψαι καὶ κρατήσας ὁ πόλεμος; τέρας μέν τοι μέγιστον ἀλώσεως

noluerunt. non enim repentino commisso prælio ullum Athenio insidiandi tempus habuisset, rursus tamen ultus est Arabas, assiduis fines eorum incursionibus infestans: quodque semel victus est, sæpe rependit. Sed dum inimicos persequitur, incurrit ei divinitus alia calamitas, septimo regni anno & Actiaco bello fervente. namque veris initio terra mota, infinita quidem pecorum, triginta vero hominum millia peremit, cum exercitus mansisset incolumis, quoniam sub divo tendebat: ibique Arabas in majorem audaciam fama sustulit, tristibus nuntiis gravius semper aliquid affingens. unde velut omni subversa Judæa, terræ obtinendæ spe, quia neminem superesse credebant, in eam irruunt, legatis prius interfectis, qui ad se venerant à Judæis. Herodes autem adventu hostium perterritam suorum multitudinem, tam magnitudine, quam assiduitate calamitatum fractam, ad repugnandum incitare tentabat: hæc dicens: Rationem habere non videtur, cur vos præsens formido perculerit. nam divinæ quidē indignationis plagas mœrori vobis esse non miror. Ignavum autem est perpeti idem, etiam cum incursus hominum repellendi sunt. Ego enim tantum abest, ut hostes post terræmotum pertimescam, quod magis putavetim Deum hanc illis illecebram immisisse, ut pœnas redderent. non enim tantum manu armisque freti, quantum nostris calamitatibus, veniunt. Fallax autem pes est, quæ non suis viribus nititur, sed alienis adversis. Neque vero vel secundæ res, vel contrariæ, apud homines certæ sunt: sed in utramque partem videas fortunam nutare vicissim, ut exempla vobis propria demonstrabunt. Nempe prælio superiore victores, post ab hostibus victi sumus. & nunc ergo quantum æstimare licet, illi capiuntur, victores se fore credentes. Nimis enim confidens incautus est: metus autem providentiam docet. itaque mihi quidem hoc ipsum quod timetis, fiduciam suggerit. Nam cum ferociores quam opus erat fuistis, & præter voluntatem meam in hostes egressi estis, Athenion insidiandi tempus invenit. nunc autem vestra cunctatio, & minus alacer animus, ut videtur, certam mihi victoriam spondet. Convenit tamen ante prælium sic esse affectos, in ipso autem opere virtutem exerere: conscelerati sque hostibus planum facere, quod neque humanum aliquod malum, neque ira cælestis unquam deprimit fortitudinem Judæorum, donec spiritum vitæ ducunt, vel eorum quisquam in bonis suis Arabas dominari patietur, qvos aliquoties pene captivos abduxit. nihil autem vos terreat rerum anima carentium metus: neque arbitremini, terræ concussionem, alicujus futuræ cladis esse portentum. Naturalia namque sunt elementorum quoque vitia: nullumque damnum inferunt, nisi qvod ex ipsis evenerit. nam pestilentiæ quidem, vel famis, vel terræmotus signum aliquod tardante malo fortasse præcesserit: ipsa vero cum extiterint, sui magnitudine finiuntur. Cæterum quid nobis amplius quam terræ concussio, bellum nocere poterit etiam victis? Imo enim vero maximum imminentis excidii monstrum,

sponte sua, neque alienis manibus inimicis accidit, qvi legatos nostros præter omnium hominum leges crudeliter mactaverunt, talesqve Deo pro belli eventu hostias ceciderunt. Non enim effugient maximum ejus lumen invictamque dexteram, sed continuo pœnas dabunt: si patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœderis animos excitemus, pergite quisque non pro conjugibus neque pro liberis, aut pro patriæ periculis pugnaturi, sed legatorum cædis ultores. Illi melius quam nos, qui vivimus exercitum regent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitudinem vestram sustineri non posse, nisi temeritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos alacres vidit, sacra Deo celebravit: deinde cum exercitu Jordanem fluvium transgressus est. Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul ab hostibus, quasi de interjacente castello contenderet, pugnam eminus irritabat, qvamprimum cupiens congredi. nam & hostes præmiserant, qvi castellum occuparent. Sed illos quidem regii facilè repulerunt, collemque tenuerunt. ipse vero quotidie producto ad prælium milite, instructaque acie, Arabes lacessebat. Cum autem nemo contra procederet (quædam enim eos vehemens formido tenebat, & ante multitudinem dux Altemus timore obriguerat) vallum eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo coacti ad pugnam confusis ordinibus, mixtiq; cum eqvitibus pedites egrediuntur: etsi multitudine superiores, Judæis tamen alacritate impares, quamvis audaciores eos faceret victoriæ desperatio. & quamdiu quidem restiterunt, non magna eorum cædes facta est: ubi vero terga nudaverunt, multi à Judæis, multi verò a semetipsis conculcati perierunt: Denique millia quina in fuga ceciderunt, cæteraqve multitudo intra vallum compulsa est, eosque statim circumseptos obsidebat Herodes. & licet armis prope adesset excidium, tamen aquæ penuria vehementer urgebat. Cumque rex arrogantius eorum legatos despiceret, & talenta quinquaginta pro redemptione offerentibus, magis instaret. denique ardescente siti, catervatim exeuntes, ultro se Judæis tradebant, adeo, ut quinque diebus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua multitudo ad pugnam desperata salute procederet. Quibus congressus Herodes, iterum septem millia circiter sternit: & tam magna plaga ultus Arabiam, extincto virorum ejus spiritu, tantum profecit, ut ejus patronus ab ea gente optaretur.

γενέσθαι τοῖς ἐχθροῖς, οὐκ αὐτομάτως δὲ διὰ χειρὸς ἀλλοτρίας, οἱ πρέσβεις ἡμετέρους παρὰ τὸ πάντων ἀνθρώπων νόμον, ὡμῶς ἀπέκτειναν, καὶ τοιαῦτα τῷ θεῷ θύματα περὶ τοῦ πολέμου κατέσφαξαν. ἀλλ' ὁ δίκαιος ὀφθαλμὸς αὐτοῦ, καὶ τὸ ἀήττητον δεξιὰ, δώσουσι ἡμῖν αὐτίκα δίκας ἀντὶ τῶν πατρίων φρονημάτων, οἱ δὴ καὶ σπουδῇ πυρωθέντες τῶν παρεστηκότων ἀναζωπυρήσωμεν. ἴτω τις οὐχ ὑπὲρ γυναικὸς, οὐδὲ τέκνων, οὐδ' ὑπὲρ κινδυνεύσοντος πατρίδος, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν πρέσβεων ἀμυνόμενος. ἐκεῖνοι γὰρ τοῦτον τὸν πόλεμον τοῖς ζῶσιν ἡμῶν ἄμεινον. προκινδυνεύσω δὲ καὶ γὼ χερσὶν ἐμαῖς ὑμῶν τοὺς πολεμίους. ἐν γὰρ ἴστε τὴν ἑαυτῶν ἀνδρίαν ἀνυπόστατον, ἐὰν μὴ προπέτεια τινὶ βλάβῃ. τούτους φθάσαντες τὸ θράσος, ὡς ἐώρα προθύμους ἔτι τοῦ θυμοῦ, καὶ μᾶλλον τὴν ὀργὴν, διέβαινε τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν μετὰ δυνάμεως. στρατοπεδευσάμενος δὲ περὶ Φιλαδελφίαν, ἐγγὺς τῶν πολεμίων, πρὸς δὲ μεταξὺ φρουρὰς, πρὸς αὐτοὺς ἠρεθολίζετο, βαλόμενος ἐν ταχεῖ συμβαλεῖν. ἔτυχον γὰρ κἀκεῖνοί τινας προπεμφθέντες, τοὺς καταλήψομένους τὸ ἔρυμα. τούτους μὲν ἀπεκρούσαντο ταχέως οἱ πεμφθέντες ὑπὸ βασιλέως, καὶ τὸ λέφος κατέσχον. αὐτὸς δὲ καθ' ἡμέραν προάγων τὴν δύναμιν εἰς μάχην, παρέτασσε, καὶ προεκαλεῖτο τοὺς ἀραβας. ὡς δ' οὐδεὶς ἐπεξῄει, δεινὴ γάρ τις αὐτοὺς κατεῖχεν ἔκπληξις εἶχε, καὶ προσελθὼν ἐταράσσετο αὐτῶν τὸ χαράκωμα. κἂν τούτῳ συναναγκασθέντες, εἰσιασὶ τὸν μάχλον ἅπαντες, καὶ πεφυρμένοι τοῖς ἱππεῦσιν οἱ πεζοὶ, πληθει μὲν οὖν τῶν ἰουδαίων πολὺ, ἐλείποντο τῆς προθυμίας, καὶ τὸ μὲν τῆς νίκης, ἦσαν καὶ αὐτοὶ προβολοί. διὸ μέχρι μὲν ἀντεῖχον, οὐ πολὺς, ἦν αὐτῶν φόνος· ὡς δ' ἐτράπησαν αὐτῶν τὰ νῶτα, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν ἰουδαίων, πολλοὶ δ' ὑπὸ σφῶν αὐτῶν συνεκατεπάτησαν, διεφθάρησαν πεντακισχίλιοι μάλιστα ἐν τῇ προπῇ, τὸ δὲ λοιπὸν πλῆθος, ἐφθη συνωσθὲν εἰς τὸ χαράκωμα. τούτους περιχώσαντες ἐπολιόρκει, καὶ μέλλοντας ἀλώσεσθαι τῇ ἁλῶσει, προκατεφθείρη ἡ δίψα, τῶν ὑδάτων ἀπολειπόντων. ὑπερφανεὶς δὲ πρεσβευομένους ὁ βασιλεὺς, καὶ λύτρα διδόντων πεντακόσια τάλαντα μᾶλλον ἐπέκειτο, ἡ δὲ δίψος ἐκκαίοντος, ἐξιόντες ἤδη πλῆθος ἐχειρίζον σφᾶς αὐτοὺς τοῖς ἰουδαίοις ἑκόντες. ὡς πέντε μὲν ἡμέρας, τετρακισχιλίους δεδήναι, τῇ δὲ ἕκτῃ, τὸ λειπόμενον πλῆθος, ὑπ' ἀπογνώσεως ἐξελθὸν ἐπὶ μάχλον, οἷς συμβαλὼν ἡρώδης, πάλιν ἐς ἑπτακισχιλίους κτείνει. τηλικαύτη δ' πληγὴ τὸν ἀραβίαν ἀμυνόμενον, καὶ σβέσας τῶν ἀνδρῶν τὸ φρόνημα, προὔκοψεν ὡς τοῦ προστάτου ὑπὸ τοῦ ἔθνους εὑρεθῆναι.

Sponte sua, neque alienis manibus inimicis acci- A
dit, qvi legatos nostros præter omnium homi-
num leges crudeliter mactaverunt, talesqve
Deo pro belli eventu hostias ceciderunt. Non e-
nim effugient maximum ejus lumen invictam-
que dexteram, sed continuo pœnas dabunt: si
patrio repleti spiritu, in vindictam violati fœde-
ris animos excitemus, pergite quisque non pro
conjugibus neque pro liberis, aut pro patriæ pe- B
riculis pugnaturi, sed legatorum cædis ultores.
Illi melius quam nos, qui vivimus exercitum re-
gent: vobisque mihi obedientibus, periclitabor
ipse pro cæteris. Pro certo enim sciatis, fortitu-
dinem vestram sustineri non posse, nisi teme-
ritate lædatur. His adhortatus milites, ubi eos a-
lacres vidit, sacra Deo celebravit: deinde cum
exercitu Jordanem fluvium transgressus est.
Castris autem Philadelphiæ positis, haud procul C
ab hostibus, quasi de interjacente castello con-
tenderet, pugnam eminus irritabat, qvam-
primum cupiens congredi. nam & hostes præmise-
rant, qvi castellum occuparent. Sed illos qui-
dem regii facilè repulerunt, collemque tenue-
runt. ipse vero quotidie producto ad prælium
milite, instructaque acie, Arabes lacessebat. Cum
autem nemo contra procederet (quædam enim D
eos vehemens formido tenebat, & ante multi-
dinem dux Altemus timore obriguerat) vallum
eorum disturbat ipse aggressus: eoque modo co-
acti ad pugnam confusis ordinibus, mixtiq;
cum eqvitibus pedites egrediuntur: etsi multi-
tudine superiores, Judæis tamen alacritate impa-
res, quamvis audaciores eos faceret victoriæ de-
speratio. & quamdiu quidem restiterunt, non E
magna eorum cædes facta est: ubi vero terga
nudaverunt, multi à Judæis, multi verò a semet-
ipsis conculcati perierunt: Denique millia quina
in fuga ceciderunt, cæteraqve multitudo in-
tra vallum compulsa est, eosque statim circum-
septos obsidebat Herodes. & licet armis prope
adesset excidium, tamen aquæ penuria vehe-
menter urgebat. Cumque rex arrogantius eo- F
rum legatos despiceret, & talenta quinquaginta
pro redemptione offerentibus, magis instaret.
denique ardescente siti, catervatim exeuntes,
ultro se Judæis tradebant, adeo, ut quinque die-
bus quatuor millia vincirentur, sexto reliqua
multitudo ad pugnam desperata salute procede-
ret. Quibus congressus Herodes, iterum septem
millia circiter sternit: & tam magna plaga ultus G
Arabiam, extincto virorum ejus spiritu, tantum
profecit, ut ejus patronus ab ea gente optaretur.

CAP. XV.

Herodes exaltatus in regnum. *Ant. lib. 15. cap 7.*

MOx autem illum excepit desueta rerum solicitudo propter amicitiam Antonii, post victo iam Cæsaris apud Actium. Veruntamen plus t moris habebat, quam ipse patiebatur. Nec enim Cæsar victum judicabat Antonium, donec Herodes cum eo supereſſet. Itaque rex periculis decrevit occurrere: Rhodumque transmissus, ubi Cæsar eo tempore morabatur, adiit eum sine diademate, veste quidem cultuq; privato, sed

ΚΕΦ. ιε.

ΜΕπελαμβάνει δ' αὐτὸν εὐθέως ἡ περὶ τῶν ὅλων πραγμάτων φροντὶς, διὰ τὴν πρὸς ἀντώνιον φιλίαν, καίσαρος ἤδη περὶ ἄκτιον νενικηκότος. παρεῖχε μὲν τι δέους πλέον, ἢ ἔπραττεν. οὔπω γὰρ ἐαλωκέναι καῖσαρ ἀντώνιον ἔκρινεν, ἡρώδου συμβάλλοντος. ὅθεν μὲν βασιλεὺς ὑπεξεχωρήσατο τῶν κινδύνων διέγνω, καὶ πλεύσας εἰς ῥόδον, ἔνθα διέτριβε καῖσαρ, προσῆν αὐτῷ δίχα διαδήματος, τὴν μὲν ἐσθῆτα καὶ τὸ σχῆμα ἰδιώτης, τὸ δὲ φρόνημα βασιλεύς. μηδὲν γοῦν τῆς ἀληθείας ὑποστελλόμενος ἀνυπόκρι-

fastu regio, neqve dissimulata veritate coram

ἄνηκρος ἦσθα, ἐγὼ κἂν σὺ, Καῖσαρ, ὑπὸ Ἀντωνίου τῶν Ἰουδαίων βασιλεὺς ἡρέθην· ἐν πᾶσι δὲ ὁμολογῶ χρήσιμον γενέσθαι βασιλεὺς χρήσιμον Ἀντωνίῳ, καὶ οὐδὲ ἔστιν ἀντικρυς ἐλαφρίαν ἐπῆν, ὅτι πάντως ἄν με μὴ τῶν ὅπλων ἐπύθου, εἰ μὴ διεκώλυσαν Ἄραβες· καὶ συμμαχίαν μὲν τοι γε αὐτῷ κατὰ τὸ δυνατὸν, καὶ σίτου πολλὰς ἐπέμψα μυριάδας, ἀλλ' οὐδὲ μετὰ τοῦτο ἐν ἀκτίῳ πληγεὶς, καπέλιπον τὸν εὐεργέτην. ἐγὼ μὲν δὲ σύμβουλον ἄριστος, ὡς οὐκέτι χρήσιμον ἐμοὶ σύμμαχον, μίαν εἶναι λέγων τῶν προσθέντων διόρθωσιν, τὸν Κλεοπάτρας θάνατον, λῦ ἀνελόντι, καὶ χρήματα, καὶ τέκνα πρὸς ἀσφάλειαν, καὶ στρατὸν, καὶ ἐμαυτὸν ὑπισχνούμην κοινωνὸν τοῦ πρὸς σε πολέμου. σὲ δὲ ἄρα τὰς ἀκοὰς ἐπέφραξαν οἱ Κλεοπάτρας ἵμεροι, καὶ θεὸς ὁ σοὶ τὸ κρατεῖν χαριζόμενος, σωθῆναι δὲ Ἀντωνίῳ, καὶ τίθεσθαι μὴ τῆς ἐκείνου τύχης τὸ διάδημα, πρὸς σὲ δὲ ἦλθον, ἔχων τὴν ἀρετὴν τῆς σωτηρίας ἐλπίδα, καὶ προῦλαβον ἐξετασθήσεσθαι ποτερος φίλος, ἢ ἐγὼ ἐβουλόμην. πρὸς ταῦτα κἀγὼ, ἄλλα σώζου γε ἔφη, καὶ βασίλευε νῦν βεβαιότερον. ἄξιος γὰρ εἰ πολλῶν ἄρχειν, οὕτω φιλίας πρεσβεύσας, σωτῆρ· ἢ καὶ τοῖς εὐτυχεστέροις διαμένειν πιστὸς, ὡς ἔγωγε λαμπροτάτας ὑπὲρ σοῦ φρονήματος ἐλπίδας ἔχω καλῶς μὲν τοι γε ἐπίστευεν Ἀντωνίῳ, κλεοπάτρᾳ πειθὴς μᾶλλον ἢ σοί. καὶ γὰρ σε κεκερδήκαμεν, σὺ τῆς ἀνοίας αὐτοῦ. κατάρχεις δὲ ὡς ἔοικεν εὐπιστίας, δύο μοι γράφει Βεντίδιος συμμαχίαν τε πεπομφέναι πρὸς τοὺς μονομάχους αὐτῷ. νῦν μὲν οὖν δόγμασι τὸ βέβαιον σοῦ τῆς βασιλείας ἐξαγγέλλω. πειράσομαι δὲ καὶ αὖθις ἀγαθόν σε τι ποιεῖν. ὡς μὴ ζητῇς Ἀντώνιον. τούτοις φιλοφρονησάμενος τὸν βασιλέα, καὶ προθεὶς αὐτῷ τὸ διάδημα, δόγματι διεσήμανε τὴν δωρεὰν, ἐν ᾧ πολλὰ μεγαλοφρόνως εἶπεν ἔπαινον δ' ἀνδρὸς ἐφθέγξατο. ὁ δὲ, δώροις ὑπομειλιξάμενος αὐτὸν, ἐζήτει τινὰ τῶν Ἀντωνίου φίλων Ἀλέξανδρον, ἱκέτην ἐνόμιζον. ἐνίκα δὲ ἡ καίσαρος ὀργὴ, πολλὰ καὶ χαλεπὰ μεμφομένου τὸν ἐξαιτούμενον, οἷς διεκρούσατο τὴν δέησιν. μὴ ὅτι ταῦτα παρόντος ἐπ' αἰγύπτου διὰ συνήθειαν καίσαρα, πάντα τῷ βασιλικῷ πλούτῳ δεξάμενος ἡρώδης, τότε πεζῇ καὶ σωὶ πτεράσαντο πιούμενος ἐπὶ πτολεμαΐδα τῆς δυνάμεως ἐξέπεμψεν, εἰσιὼν τε σὺν ἅπασι τοῖς φίλοις, μεθ' οὓς καὶ τῇ λοιπῇ στρατιᾷ πρὸς δ' ὠχίαν πάντα διέδωκε. προυνόησε δὲ καὶ διὰ τῆς ἀνύδρου προβαίνουσι μέχρι πλησίον φάραγγος ὕδωρ ἄφθονον, ἐπινεῦσαι τε ἑμοῖος, οὐδὲ ἔσχεν ὅπως τῶν ὑπαρχόντων ἐνεδέησε τῇ δυνάμει. δόξα γοῦν αὐτῷ τε καίσαρι καὶ πᾶσι στρατιώταις παρέσχε, πολλῷ βραχυτέραν ἡγεμονεύσαι βασιλείαν, πρὸς ἃ παρεῖχεν. διὰ τοῦτο ὡς ἦκεν εἰς αἴγυπτον, ἤδη κλεοπάτρας καὶ ἀντωνίου πεθνεώτων, οὐ μόνον αὐτὸς τῆς ἄλλοις τιμῆς, ἀλλὰ καὶ τῇ βασιλείᾳ προσέθηκε, τίνα τε ἐκ κλεοπάτρας λύσας μηδένεσιν χώραν, καὶ ἔξωθεν γάδαρα, καὶ ἵππον, καὶ σαμάρειαν. πρὸς δ' τούτοις τῶν παραλίων, γάζαν, καὶ ἀνθηδόνα, καὶ ἰόππην, καὶ πύργον στράτωνος. ἐδωρήσατο δ' αὐτῷ καὶ πρὸς φυλακὴν σώματος, πεντακοσίους γαλάτας, οἳ πρότερον

A hæc dixit: Ego quidem, Cæsar, rex factus ab Antonio, fateor utilem me fuisse regem Antonio. Neque dissimulaverim, quod omnimodo armis quoque me gravem expertus esses, nisi Arabes prohibuissent. Veruntamen & auxilia ei pro viribus meis misi, & multa frumenti millia: sed nec accepta apud Actium plaga, bene de me meritum deserui. Nam cum auxilii minus commodarem, optimum ei consilium dedi; unam esse dicens Cleopatræ mortem adversorum correctionem. quam si occidisset, & pecunias ei, & nuros ad tuitionem, & exercitum, & memetipsum belli contra te socium pollicebar. Sed profecto ejus aures Cleopatræ amores, & Deus, qui tibi victoriam donaret, obstruxit. Una ergo cum Antonio victus sum, & diadema cum ejus fortuna deposui. Ad te autem veni, spem salutis de virtute præsumens: & ut in examen adduceretur properans, qualis amicus alicujus fuerim. Ad hæc Cæsar: Imo vero salvus esto, inquit, & nunc regnato certius. Nam meritus es, qui plurimos regas, cum amicitiam tanta fide tuearis. Experire autem, ut etiam felicioribus fidus permaneas: siquidem ego præclarissimam spem de tua magnanimitate mihi promitto. Rectè tamen fecit Antonius, qui magis Cleopatræ, quam tibi paruit. Te namque lucrati sumus propter ejus amentiam. Prior autem ab officiis cœpisti, qvantum apparet, quem adversus eorum gladiatores idonea auxilia misisse Ventidius perscribit. Quare interim tibi decreto firmitatem regni præbeo. Experiar autem ipse quoque bene tibi aliquid facere, ut non desideres Antonium. Hujus sermonis humanitate regem ne quid de amicitia sua dubitaret hortatus, & diadema illi imposuit; & indulgentiam decreto consignat: in quo multa magnificè in ejus laudem commemoravit. Ille autem prius eum muneribus delinitum rogabat, ut Alexandrum quendam supplicem, ex amicis Antonii, juberet absolvi. Sed vicit iracundia Cæsaris, multa illum & gravia pro qvo rogabatur admisisse dicentis, quibus repulit deprecantem. Postea vero ad Ægyptum euntem per Syriam Cæsarem, Herodes cunctis accepit regni divitiis, tumque primum cum eo milites recensente, circa Ptolemaidem eqvo vectus est, cœnamque illi cum omnibus amicis exhibuit, atqve insuper exercitus ejus epulis cuncta distribuit: Prosexit etiam, ut per arida loca proficiscentibus ad Pelusium, atque inde redeuntibus aquarum copia non deesset. Nec fuit quicquam utensilium, quod desideraret exercitus. Pro his denique meritis parvum esse Herodi regnum, tam Cæsar quàm milites existimabant. Ideoq; postquam venit in Ægyptum, jam Cleopatra & Antonio mortuis, non solum cæteros ejus honores auxit, verum etiam regno partem finium addidit, quam Cleopatra dempserat. Et præterea Gadara, Hippon, Samariam: maritimarumque insuper civitatum Gazam & Anthedonem: & Joppen, & Pyrgum Stratonis; & ad hæc satellites qvadringentos Gallos ei donavit, qvos antea

Cleopatra ſtipatores habebat. nulla autem res magis liberalitatem Cæſaris incitabat, quam magnus animus accipientis. Poſt primam vero Actiada, etiam regionem, quæ Trachon vocatur, ejus ditioni ſubdidit, eique continentem Batanæam, itemque Auranitin, ex hujusmodi cauſa. Zenodorus, qui domus Lyſaniæ conductor erat, non ceſſavit unquam ex regione quæ Trachon dicitur, latrones Damaſcenis immittere. Illi autem ad Varum tunc rectorem Syriæ confugerunt, eumque deprecati ſunt, quo ſuas miſerias Cæſari declararet. Cæſar autem his cognitis ei reſcripſerat, ut latrocinium penitus curaret extingvere. Varus autem milite aggreſſus loca ſuſpecta, expurgavit latronibus terram, ipſamque Zenodoro abſtulit: quam Cæſar, ne latronum denuo contra Damaſcum receptaculum fieret, Herodi dedit, eumque præterea totius Syriæ procuratorem conſtituit. Et decimo anno reverſus iterum in provinciam, ne quid eo inconſulto procuratoribus liceret adminiſtrare præcepit: ac Zenodoro mortuo terram omnem, quæ inter Trachonem & Galilæam erat, eidem attribuit. Quod autem majus his omnibus exiſtimabat Herodes, à Cæſare quidem poſt Agrippam amabatur, ab Agrippa vero poſt Cæſarem. Hinc ad ſummum felicitatis evectus, & ad majorem ſublevatus animum, maximam providentiæ partem obſeqvio pietatis impendit.

CAP. XVI.

De urbibus & ædificiis inſtauratis & conditis ab Herode, deque munificentia, qua uſus eſt erga exteras gentes, ejusque felicitate. *Ant. lib. 15. cap. 10. 12. 13. 14.*

ITaque anno regni ſui quintodecimo, & templum inſtauravit, & duplum terræ ſpatium, quam fuerat circa templum, muro amplexus eſt, ingenti ſumptu & magnificentia ſingulari. Argumento erant in ambitu fani magnæ porticus, eique junctum à Septentrione caſtellum. Et illas quidem à fundamentis erexit. Hoc autem nulla re minus, quam regni ſedes largis opibus renovatum, Antoniam vocavit in honorem Antonii. Quin etiam domo ſibi regia in ſuperiori parte civitatis extructa, duas ædes in ea maximas atque pulcherrimas, quibus ne templum quidem usquam conferri poſſet, ædificavit: eaſque amicorum vocabulis unam Cæſaream, Agrippium alteram nominavit. Ne vero ſolis tectis memoriam eorum & cognomina circumſcripſit, ſed in totas etiam civitates ſtudium liberalitatis extendit. Nam in Samaritica regione oppidum muro pulcherrimo per viginti ſtadia circumdatum, Sebaſten appellavit, deductis eo ſex millibus colonorum, terraqve fœcundiſſima his attributa: ubi templum quoque maximum inter ædificia, & circum id aream trium & ſemis ſtadiorum, Cæſari dedicavit, ejusdemque oppidi habitatoribus præcipua legum beneficia præſtitit. Ob hæc alterius terræ adjectione donatus à Cæſare, aliud ei templum circa Jordanis fontem candido marmore poſuit, qui locus appellatur Panium. Ubi montis quidam vertex in præcelſum editus, propter ſubjecti lateris vallem ſpecus aperit umbroſum qua profundæ altitudinis rupes, ad immenſum liquentis guttæ receptaculum concavatur, ut ſtagnantis aquæ copia demittentibus aliquid, donec terram inveniant, longitudo nulla ſufficiat. Foris autem è ſpeluncæ radicibus oriuntur fontes: & (ut quidam putant) hoc eſt Jordanis principium. Sed veri fidem

Ἀεὶ δὲ μᾶλλον Φόρων κλεοπάτραν. οὐδὲν δ' οὕτως αὐτὸν εἰς τὰς δωρεὰς ὡς τὸ μεγαλόφρον ἐδ λαμβάνοντος μᾶ- ἧττον πρώτην ἀκτιάδα ποσίδην αὐτῷ τῇ βασιλείᾳ, τὴν τραχῶνα καλουμένην, καὶ τὴν ποσοτχὴ βαταναίᾳ τε καὶ αὐρανίτιν χώραν, ἐξ αἰτίας τοιᾶσδε. ζηνόδωρος ὁ τὰ λυσανίᾳ μεμισθωμένος οἶκον, ὃ διέλῃσεν ἐπιφέρων τοὺς ἀπ' τραχῶνος ληστὰς δαμασκηνοῖς, οἱ δὴ χώραν τὴν ὑπερκειμένην τῆς συρίας καταφυγόντες, ἱκέτευσαν δηλῶσαι τῷ συμφορὰν αὐτῶν κῆσαρι. κῆσαρ δ' γνοὺς, ἀντιπέμπει ἐξαιρεθῆναι τὸ ληστήριον. στρατιώτας οὖν οὐκ ὀλίγους, καθῆρε πάντων ἀνδρῶν τὸν γῶν, καὶ ἀφῃρεῖτο ζηνόδωρον, ὃν ὕστερον κῆσαρ, μὴ γένοιτο πάλιν ὁρμητήριον τοῖς λησταῖς ὅπου τὰ δαμασκὸν, ἠρώδῃ δίδωσι. κατῆρχε δ' αὐτὸν καὶ συρίας ὅλης ὄπισθεν, ἔτει δεκάτῳ πάλιν ἐλθὼν εἰς τὸν ἐπαρχίαν, ὡς μηδὲν ἐξεῖναι, δίχα τῆς ἐκείνου συμβουλίας, τοῖς ὑπηρέταις διοικεῖν. ἐπεὶ δ' πλεῖστα ζηνόδωρος, προσένειμε αὐτῷ καὶ τὸν μεταξὺ τραχῶνος καὶ τὰ γαλιλαίας γῆν ἅπασαν. ὁ δ' τούτων ἡρώδῃ μᾶλλον, καὶ μᾶλλον κῆσαρος ἐφίλειτο μετ' ἀγρίππαν· καὶ ἀγρίππα δ, μᾶ κῆσαρος. ἔνθεν ὅτι πλεῖστον μὲν δαιμονίας προσύκοψεν εἰς μεῖζον δ' ἐξήρθη φρόνημα, καὶ τὸ πλέον τῆς μεγαλονοίας ἐπέτεινεν εἰς δυσέβειαν.

ΚΕΦ. ις.

ΠΕμπτῳ καιδεκάτῳ γὰρ ἔτει τῆς βασιλείας, αὐτὸν τὸν ναὸν ἐπεσκεύασε, καὶ τὸν περὶ αὐτὸ ἀνετείχισεν χώραν, τὸ διπλάσιον, ἀμέτρους μὲν χρημάτων τοὺς ἀναλώμασιν, ἀνυπερβλήτῳ δ' τῇ πολυτελείᾳ. τετραπλέθρου δ' ἦσαν αἱ μεγάλαι στοαὶ περὶ τὸ ἱερὸν, καὶ τὸ βάθρον ἐπ' αὐτῷ φρούριον. ἃς μὲν γὰρ ἀνωκοδόμησεν ἐκ θεμελίων, τὸ δ' ἐπεσκεύασε πλούτῳ δαψιλεῖ, κατ' οὐδὲν τῶν βασιλέων ἔλαττον. ἀντωνίαν ἐκάλεσεν εἰς τὸν ἀντωνίᾳ τιμαῖ. τὸ γε μὲν ἑαυτῷ βασίλειον κ τὸν ἄνω διαμάρτυρος πόλιν, δύο τοὺς μέγιστους καὶ πεκαλλεστάτους οἴκους, οἷς οὐδὲ ναὸς τῇ συνεκείνετο, πεσοηγόρευσεν ἀπὸ τῶν φίλων, τὸ μὲν καισάρειον, τὸν δ' ἀγρίππειον. ἀλλὰ γὰρ οὐκ οἴκους μόνον τὰ μνήμεια αὐτῶν, καὶ τὰς κλήσεις πεσεγράψε, δίδου δὲ εἰς ὅλας πόλεις αὐτῷ τὸ φιλότιμον. ἐν μὲν γὰρ τῇ σαμαρειτικῇ, πόλιν καλλίστῳ πεβόλῳ τειχισάμενος ἔθνει ἐνδίους οἴκοις, καὶ κατηναγὼν ἑξακισχιλίους εἰς ταύτην οἰκήτορας, γῆν τε τούτοις πεστίμως λαμπρωτάτην, καὶ ἐν μέσῳ τῷ κτίσματι, ναὸν τ ἐνδυσάμενος τῷ κήσαρι μέγιστον, καὶ πεὶ αὐτὸν τέμενος ἀποδείξας τριῶν ἡμισταδίων, τὸ ἄγος σεβασηνὸν ἐκάλεσεν. ἐξῃρέτων δ' τοῖς ἐν αὐτῷ παρέχειν ἀνομίαν, ὅτι τούτοις δωρησαμένου ἑ κήσαρος αὐτὸν ἑτέρου πεσθέσθαι χώραν. ὁ δὲ, κἂν τοῦτ' ναὸν αὐτῷ λιθίνῃ μαρμάρῳ καθηδρύσατο πρὸς τὰς ἰορδάνου πηγάς. καλεῖται δὲ πάνιον ὁ τόπος. ἔνθα κορυφὴ μὲν τις ὄρους εἰς ἄπειρον ὕψος ἀνατέτακται. πρὸς δὲ τῷ ὑπώρειμ λαγόνα, σωρηδὸν ἄντρον ἀνοίγει, δι' οὗ βαραθρώδης κρημνὸς εἰς ἀμέτρητον διερρῶγα βάθωσιν, πλήθει τε ὕδατος ἀσταλῆ τον, ἐ τῆς καθημένου τὸ πρὸς ἑρμωνᾶν γῆς, ὑδὲν μηκ ἐξαρκεῖ. ἔ δὲ ἄντρου κ τὰς ἔξωθεν ῥίζας ἀναπίλλουσαι αἱ πηγαί. καὶ γένεσις μὲν (ὡς ἔνιοι δοκοῦσι) ἔνθεν ἰορδάνου, τῇ ἀμελεῖας ἐν τοῖς

A

B

C

D

E

F

G

ὧν τοῖς ἐξῆς δηλώσομεν. ὁ δὲ Βασιλεὺς καὶ ἐν Ἱερεχοῖ με- A in posterioribus indicabimus. Quin & apud
ταξὺ κύπρου καὶ Φρουρίου, καὶ τῶν πρώτων βασιλέ- Hierichunta, inter castellum Cyprum & priores
ων, ἀλλὰ κατασκευασάμενος ἀμείνω καὶ χρησιμώ- domos regias, meliores alias, & quæ commodio-
τερα πρὸς τὰς ἐπιδημίας, ἔνθα τῶν αὐτῶν ὠνόμασε rem usum præberent advenientibus fabricatas,
φίλων. καθόλου τε ἐπεὶ οὐκ ἔστιν ὅπου βασιλέως eorundem amicorum nominibus vocitavit.
ἐπιτήδειον τόπον τῷ θεῷ καθιερώσει τιμῆς γυμνὸν ἔα- Prorsus non est idoneus regni locus, quem ho-
σειν, ἐπειδὴ δὲ τὴν ἰδίαν χώραν ἐπλήρωσε ναῶν, εἰς nore Cæsaris nudum reliquerit. Postea vero
τὴν ἐπαρχίαν αὐτοῦ τὰς τιμὰς ὑπερεξέχει, καὶ πολ- quam fines suos templis replevit, in provinciam
λοῖς πόλεσιν ἐπεδείξατο καίσαρα. καὶ δὴ καὶ ἐν B quoque honores ejus effudit, & in multis civi-
τῇ Φοινίκων πόλει, ἣ δὴ καλοῦσι Στράτωνος tatibus templa, quæ Cæsaria vocantur, constitu-
ὄνομα πύργος, διὰ δὲ εὐφυΐαν τοῦ χωρίου δέ- it. Cum autem inter maritimas civitates vidisset
ξασθαι δυναμένην τὸ φιλότιμον αὐτοῦ, πᾶσαν ἀνέκ- unam vetustate jam fessam, quæ Stratonos pyr-
παλαι λίθῳ λίθον, καὶ λαμπροτάτης ἐκόσμησε βα- gos vocabatur, & pro loci natura munificentiæ
σιλείως, ἐς ἣν μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπεδείξα- suæ capacem, totam eam candido saxo repara-
το. μεταξὺ γὰρ Δώρων καὶ Ἰόππης, ὧν ἡ πόλις μέση tam, clarissima regia decoravit, & in ea maxime
κεῖται, πᾶσιν οὖσα σύμβολον τῆς Φοινίκων ἀλίμε- innatam sibi animi magnitudinem demonstra-
νον, ὡς πάντα τὸν ἐπ' Αἴγυπτον Φοι- C vit. Nam inter Doram & Joppen, quarum me-
νικίζοντα, πλεύσαντα ἐν πελάγει διὰ τῆς ἐκ λιβὸς ἀπο- dia civitas sita est, omnis ora maritima adeo fu-
πνέοντος, ὦ καὶ μετρίως ἐπαυρίζουσι τηλικοῦτον ἐγεί- it importuosa, ut omnes, qui ad Ægyptum ex
ρουσι κῦμα πρὸς ταῖς πέτραις, ὡς τὴν τῆς ὑποφορᾶς καὶ κύ- Phœnice navigarent, in salo fluctuare cogeren-
ματος, ὅπως πλεῖον ἐξαιρούσας τὴν θαλασσαν. ἀλλ' ὁ tur, minas Africi metuentes: cujus etiam
βασιλεὺς τοῖς ἀναλώμασι, καὶ τῇ φιλοτιμίᾳ νικήσας mediocris aura, tantas undarum moles ad scopulos
τὴν φύσιν, μείζονα μὲν τὰ πειραιέως λιμένα κατε- erigit, ut remeante æstu gurgitis, per aliqvan-
σκεύασεν. ἐν δὲ τοῖς μυχοῖς αὐτοῦ βαθεῖς ὅρμους ἐπέρας. tum spatium maris feritas augeatur. Sed rex li-
καθῆκεν δὲ ἔχων ἀντιπρόσωπα τὸν τόπον, ἐφιλονείκη- D beralitate ac sumptibus devicta natura, Piræo
σε πρὸς τὴν δυσχέρειαν. ὡς τὴν μὲν ὀχυρότητα τῆς δο- majorem portum fabricavit, & in ejus pene-
μήσεως δυσάλωτον εἶναι τῇ θαλάσσῃ. τὸ δὲ κάλλος, tralibus alias navibus stationes fecit altissimas. Et
ὡς ὅπου μηδὲν δυσκόλως πεκοσμημένον. συμμετρουσά- quanquam totus ei locus adversabatur, tamen
μενος γὰρ ὅσον ἐφήκαμεν τοῦ λιμένι μέγεθος, καθῆκε ita cum difficultate certavit, ut firmitas quidem
λίθους εἰς ὀργυιὰς εἴκοσιν εἰς τὸ πέλαγος, ὧν ἦσαν οἱ structuræ neqvaquam mari cederet: pulchri-
πλεῖστοι, μῆκος ποδῶν πεντήκοντα, βάθος ἑνὸς δέα, tudo vero tanta esset, quasi nulla res ardua præ-
εὖρος δέκα, πολλοὶ δὲ καὶ μείζους. ἐπεὶ δὲ ἀνεπληρώθη pedisset ornatum. Metitus enim quantum dixi-
τὸ βάθος, οὕτως ἤδη τὸ ὑπερέχον εἰς πέλαγος τεῖ- mus portui spatium per viginti ulnas in profun-
χος ἐπὶ διακοσίους πόδας πυρώσεως. ὧν οἱ ἑκατὸν, E dum saxa demisit, qvorum pleraque pedum
πρὸς δὲ δόμασι πρὸς τὴν ἀναχοπὴν τοῦ κύματος, quinquaginta longitudinis, & altitudinis no-
πρὸς μίαν γωνίαν συνῆψε. τὸ δὲ λοιπὸν ὑπόκει- vem, & latitudinis decem, nonnulla vero etiam
ται τῷ πρόσθεν λιθίνῳ τείχει. τοῦτο δὲ πύρ- majora fuerunt. Expleto autem spatio qvod un-
γοις διέλιπεν μεγίστοις, ὧν ὁ πρὸς νότον καὶ πρὸς da celabat, in ducentos pedes murum dilatavit.
καλλίστου λιμένος καίσαρος πρόκειται, δρυσίων κέ- Ex quibus centum repellendis erant fluctibus
κληται. ψαλίδες δὲ πυκναὶ πρὸς καταγωγὴν τῶν ante constructi, unde etiam procymia dicebantur: cæteri autem saxeo portus qvo cingitur
ὁρμιζομένων, καὶ τὸ πρὸ αὐτῶν πᾶν κύκλῳ ναύγμα, muro subjecti sunt, magnis turribus interposi-
τῆς καταβαίνουσι πλατὺς περίπατος. ὁ δὲ ἐπὶ πλοὺς F tis, quarum maxima atque pulcherrima ex nepote Cæsaris Drusium cognominata est. Crebri
βόρειος, ἀφεμώτατος γὰρ ἀνέμων τοῦ τόπου βορέας, autem fornices ad deducenda, quæ portus ha-
καὶ ὅπου δ' ὁρμαται κολοσσοὶ τρεῖς, ἑκατέρωθεν beret: proque fornicibus & circum eos crepido
ἐστηριγμένοι κίοσιν, ὧν τοὺς μὲν ἐκ λαιᾶς χειρὸς εἰσ- saxea, & lata, qvæ naves egredientes exciperet,
πλέοντας πύργος ναοὺς ἀνέχει, τοὺς δὲ ἐκ δεξιᾶς, δύο ὀρθοὶ deambulatio. aditus autem Septentrionalis erat.
λίθοι συνεζευγμένοι, ὧν τὸ ἕτερον χεῖλος πυργουμέ- Ventorum enim pro situ loci placidissimus est
νους ὑπερέχοντες. περίοχος δὲ οἰκία τοῦ λιμένι λαμπροῦ καὶ αὐτὴ boreas. ad ostium vero colossi tres, utrinque ful-
λίθου, ἐς κατασκόπους ἐπ' αὐτὴν οἱ ξενωσόμενοι ἕκαστος, πρὸς G ti columnis: qvarum à leva quidem intrantibus stantes solida turris sustinet: dextra vero
ἓν δίαιμα μεμετρημένοι, καὶ ἐς σύμπαντος ἀντίκρυς duo proceri lapides juncti, & partis adversæ tur-
ναὸς καίσαρος ἐπὶ γηλόφου, καλλεῖ καὶ μεγέθει διάφορος, ris magnitudinem superantes. domus autem
ἐν δὲ αὐτῷ κολοσσὸς καίσαρος, ὅσον δοκεῖν ἐς ὀ- portui connexæ, candido item lapide: parique
λυμπίασι διὸς, ᾧ καὶ πρόσεικασεν, ᾗ ὁμοῖος ἦρα mensura spatiorum, civitatis viæ tendentes in
τὴν κατ' ἀργος. ἀνέθηκε δὲ, τῇ μὲν ἐπαρχίᾳ τὴν πόλιν, portum. Contra ostium vero portus, in colle, Cæ-
ὃς αὐτὴ δὲ πλοιζομένοις τὸν λιμένα, καίσαρι δὲ, saris templum magnitudine simul & pulchritu-
τὴν πόλιν τῷ κτίσματος. καισάρειαν γοῦν ὠνόμα- dine præcipuum: in eoqve Cæsaris colossus non
σεν αὐτήν. τάγε μὴν λοιπὰ τῶν ἔργων ἀμφιθέατρον, minor quam Jovis apud Olympiam, cujus ad exemplar factus est, Romano autem par, & Junoni quæ Argis est. Oppidum autem provinciæ dedicavit, rebusque advectitiis portum. Cæsari vero conditoris honorem, unde civitati nomen Cæsareæ imposuit. Quinetiam & cætera opera, forum,

Ant. lib. 15. cap. 10. 12. & lib. 17. cap. 5.

theatrum, amphitheatrum, digna vocabulo collocavit: & quinquennali certamine instituto, nomen ei Cæsaris donavit. Primusque ipse in centesima nonagesima & secunda Olympiade maxima præmia propposuit: ut non solum victores, sed & proximi & tertii successores eorum regalibus divitiis potirentur. Anthedona quoque renovatam, quam bella subverterant, Agrippium vocavit: nimiaque benevolentia, nomen amici etiam portæ inscripsit, quam ipse in templo ædificavit. sed nec parentes suos ita quisquam dilexit. nam & patri monumentum optimo regni campo civitatem condidit, fluminū arborumq; ditissimam, eamq; Antipatridem nuncupavit. & super Hierichunta castellum natura tutum, & pulchritudine præcipuū, muro cinxit, atq; in honorem matris Cyprum vocavit: fratriq; Phasaelo turrim cognomine Phasaelidē Hierosolymis ædificavit, cujus ambitus & in magnitudine liberalitas postea declarabitur. Aliamq; civitatem in regione quæ à Hierichunte in boreā tenditur, Phasaelum nominavit. Cognatis autem & amicis æternæ gloriæ traditis, ne sui quidem fuit immemor: sed castellum contra montem Arabici lateris propugnaculo permunitum de suo nomine Herodium vocavit: tumulumque in mammæ formam manufactum, qui stadiorum sexaginta spatio ab Hierosolymis aberat, similiter nominatum, munificentius accuravit. Etenim rotundis quidem turribus cacumen ejus amplexus est. Ambitum autem complevit ædibus regiis liberalissime exornatis: ut non solum interna membrorum facies clarior esset, verum etiam foris parietes ac maceriæ tectaque largis infusa divitiis elucerent. Aquam etiam plurimam ingenti sumptu ex longo intervallo induxit, perque ducentos gradus marmoris candidissimi fabricavit ascensum. Erat enim totus collis manu factus, & vehementer excelsus. Quin & aliam circa radices ejus regiam, ac diversoria, quæ & sarcinas & amicos recipere possent, ædificavit: ut prorerum quidem omnium copia civitas esse videretur castellum: circumscriptione vero, domus regalis. Tantis autem constructis ædificiis, animi sui magnitudinem in plurimis etiam externis civitatibus demonstravit. Namque apud Tripolim & Damascum & Ptolemaidem, publicas balneas quæ gymnasia dicunt: Bibli autem murum, exhedras vero & porticus, foraque & templa Beryti ac Tyri: nec non & apud Sidonem, & Damascum theatra condidit. Maritimis autem Laodicensibus aquæ ductum: apud Ascalona vero Nymphea sive lacus ornatissimos, & balneas, item peristylia, tam opere quam magnitudine miranda constituit. Sunt quibus etiam lucos portusque præstitit. Multæ civitates ab eo, tanquam regni sociæ, agris quoque donatæ sunt. Ad exhibitionem vero thermarum aliis reditus annuos ac perpetuos delegavit, quemadmodum Cois, ne quando beneficii gratia deficeret. ad hæc frumenta cunctis ministravit egentibus: & Rhodiis ad instruendam classem pecunias sæpe multisque in locis præbuit, incensumque Pythium in meliorem formam reparavit sumptibus suis. Quid dicam ejus in Lycios

καὶ θέατρον, καὶ ἀγορὰν ἄξια τῆς μεγαλοψυχίας ἐνδείξατο, καὶ πενταετηρικοὺς ἀγῶνας καταστησάμενος, ἐμιμήσατο ἐκάλεσεν δὲ καὶ αὐτὸν Καισάρειον, πρῶτος αὐτὸς ἆθλα μεγίστα προθεὶς, ὅτι τῆς ἑκατοστῆς ἑνενηκοστῆς καὶ δευτέρας ὀλυμπιάδος, οὐ οἷς οὐ μόνον οἱ νικῶντες, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτοὺς, καὶ οἱ τρίτοι τῶν βασιλικῶν πλούτου μεταλάμβανον. ἀνακτίσας τε καὶ ἀνθηδόνα τὴν Φρύγιον, καταφρήσιον ἐν πολέμοις, ἀγαθίστιον προσηγόρευσε. τὸ δὲ αὐτῷ Φίλου δι' ὑπερβολὴν εὐνοίας, καὶ ὅτι τῆς πύλης ἐχάραξε τὸ ὄνομα, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ ναῷ κατεσκάσατο. Φιλοπάτωρ γε μὴν καὶ τοῦτον καὶ τὸν πατρῷον μνημεῖον κατέλιπε, καὶ πόλιν, ἣν ἐν τῇ καλλίστῃ τῆς βασιλείας πεδίῳ κτίσας, ὕδασιν τε καὶ δένδρεσι πολυσπόροις, ὠνόμασεν Ἀντιπατρίδα. καὶ τὸ ἐπὶ ἱεροσολύμων Φρούριον, ὀχυρότητι καὶ κάλλει περιφανεστάτοις, ἀνέθηκε τῇ μητρὶ προσφυῶν ὀνόμασεν. Φασαήλῳ δὲ τῷ ἀδελφῷ, τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ὁμώνυμον πύργον. οὗ τὸ, τε ὑψηλὸν, καὶ τὸν ἐν τῷ μεγέθει πολυτελῶν λόγῳ τῶν ἔργων δηλώσομεν. καὶ πόλιν ἄλλην κτίσας κατὰ τὸν πρὸς ἑσπέραν ἱεριχοῦς ἴσταν πρὸς βορέαν, Φασαηλίδα ὠνόμασεν. Φιλίους δὲ οὐδὲν, τοὺς οἰκείους φίλους, οὐδὲ τῆς αὐτοῦ μνήμης ἠμέλησεν, ἀλλὰ Φρούριον ὀχυρωτάτοις τοῖς πρὸς δεξιὰν ὄρεσι, προσηγόρευσεν ἡρώδειον ἀφ' ἑαυτοῦ. τὸν δὲ μορφὴν κολωνὸν ὄντα χειροποίητον ἑξήκοντα σταδίων ἄπωθεν ἱεροσολύμων, ἐκάλεσε μὲν ὁμοίως. ἐξήσκησε δὲ φιλοτιμότερον. περιβόλοις μὲν γὰρ τοῖς ἄκραν πύργοις περέσχεν, ἐστέφωσε δὲ τὸν περίβολον βασιλείοις πολυτελεστάτοις, οὐ μόνον τοῖς ἔνδον τῶν οἰκημάτων ὄψεσιν λαμπρὰ, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἔξωθεν τείχεσι, καὶ θεργκοῖς καὶ στέγαις, περικεχύσθαι τὸ πλοῦτον δαψιλῆ. πρόσωθεν δὲ μεγίστοις ἀναλώμασιν ὑδάτων πλῆθος εἰσήγαγε, καὶ βαθμοῖς λαμπροῖσιν λιθοστρώτου μαρμάρου, τὴν ἄνοδον διέλαβεν. ἐπὶ γὰρ δὴ τὸ γεώλοφον ὑψηλὸν ἦν πᾶν χειροποίητον. κατεσκεύασε δὲ καὶ περὶ τὰς ῥίζας ἄλλα βασίλεια, τοῖς τε ὑποσκεύοις καὶ τοῖς φίλοις δεξασθαι δυνάμενα. ὥς τε τοῦ μὲν παντὸς ἔχειν, πόλιν εἶναι δοκεῖν τὸ ἔρυμα. τῇ περιγραφῇ δὲ, βασίλεια. τοσαῦτα δ' οὖν κτίσας, πολίτευμά τε καὶ τῶν ἔξω πόλεων τὸ μεγαλόψυχον ἐπεδείξατο. τετράπολιν μὲν γὰρ καὶ δαμασκὸν καὶ πτολεμαΐδα, γυμνάσια, βύβλον δὲ, τεῖχος ἐξέδρας τε καὶ στοὰς καὶ ναοὺς, καὶ ἀγορὰς, βηρυτῷ κατασκάσας καὶ τύρῳ, σιδῶνί γε μὴν καὶ δαμασκῷ θέατρα, λαοδικεῦσι δὲ πρὸς θαλάσσῃ, ὑδάτων εἰσαγωγὰς, ἀσκαλωνίταις δὲ, βαλανεῖα, καὶ κρήνας πολυτελεῖς, στοὰς δὲ, περίστυλα, θαυμαστὰ τῇ τε ἐργασίᾳ καὶ τῷ μεγέθει, εἰσὶ δὲ οἷς ἄλση καὶ λειμῶνας αὐτῇ πολλοὶ δὲ πόλεις ὥσπερ κοινωνοὶ τῆς βασιλείας, καὶ χώρας ἐλαίδεν παρ' αὐτοῦ γυμνασιαρχίας. ἄλλας δὲ ἐπαυσίοις τε καὶ διωρεκέσιν εὐθηνήσατο προσόδοις, καταπίπτας, ὥσπερ κῶος, ἵνα μηδέποτε σκλείπῃ τὸ χρέος. σῖτον γε μὴν πᾶσιν ἐχορήγησε τοῖς δεομένοις. καὶ τῇ Ῥόδῳ χρήματα μὲν εἰς ναυτικὴν κατασκευὴν παρέσχε, πολλαχοῦ δὲ πολλάκις. ἐμπεσὸν δὲ τὸ Πύθιον, ἰδίοις ἀναλώμασιν ἄμεινον ἀνεθήματο. τὰ δεῖ λέγειν, τοὺς εἰς Λυκίους καὶ

a. 12. ante Ch. Joseph. 539. 2 a. 1 h. 20 m. ante Ch. emptus coelum in Samaria. Joseph. 539.

ἢ σαμίους δωρεὰς, ἢ τὴν ὅλης τῆς ἰωνίας, ἐν οἷς ἕδη- A aut Samios liberalitatem? perque omnem Ioniam eorum quæ desideraſſet quiſque, largitiones? Nonne etiam Athenienſes & Lacedæmonii, & Nicopolitani, & in Myſia Pergamus, Herodis ſunt plena donariis? Nonne Antiochenſium Syriæ plateam, cum plena cœni ab omnibus vitaretur, per viginti ſtadia prolixam, ſtravit polito marmore: declinandiſque imbribus, quam longa eſſet porticibus ornavit? Sed hæc quidem propria quis dixerit illorum, quibus ea detulit, populorum. Quod autem Elidenſibus præſtitit, non ſolum Achaiæ commune, ſed etiam totius orbis terræ munus videtur, per quem Olympiaci certaminis gloria diffunditur. Nam cum hoc deficere ſumptuum videret inopia, qvodque ſolum ex veteri Græcia reſtabat collabi, non ſolum agonotheta ipſe factus eſt, eo luſtro, quod cum Romam navigaret, offendit: ſed etiam perpetuos pecuniarum reditus inſtituit, ut nunquam ejus memoria agonothetæ munere fungi deſineret. Inextricabile opus fuerit, debitorum ſive tributorum remiſſiones exponere, ficut Phaſaelitas & Balaneotas, aliaque circa Ciliciam municipia levavit annuis penſionibus: licet multum ejus animi magnitudinem timor fregerit, ne quam pateretur invidiam: velut majus aliquid aucuparetur, ſi beneficiis amplioribus afficeret civitates, quam qui eas haberent. Quin & corpore uſus eſt, qvod animo conveniret. cumque ſummus venator eſſet, in hoc tamen ipſo equitandi peritia quæ cuperet aſſequebatur. Denique uno die qvondam quadraginta feras ſubegit. Eſt autem aprorum altrix illa regio, ſed magis cervis & onagris frequentatur. Bellator autem erat, qui ſuſtineri non poſſet. itaque multos etiam in exercitatione terrebat: quibus & torquendo jaculo directiſſimus, & ſagittarum libra-

Ioſ. Ol. 194. 4. p. 555. l. 589.

tor videbatur egregius. Præter animi autem corporiſque virtutem, fortuna quoque ſecunda uſus eſt. Raro enim contra votum ejus, belli ceſſit eventus. & ſi quando id accidit, non ipſius culpa. ſed aut proditione qvorundam, aut temeritate militum factum eſt.

CAP. XVII.

De diſſidio Herodis cũ filiis Alexandro & Ariſtobulo. *Ant. lib. 15. cap. 3. 8. 9. & lib. 16. cap. 13.*

AT vero publicam ei felicitatem mœrores invidere domeſtici, & adverſi caſus ex muliere cœperunt, quam maxime diligebat. Nam quia regis meruit poteſtatem, repudiata quam prius acceperat uxorem ex Hieroſolymis genus ducentem, quæ Doris vocabatur, Mariamnen ſibi conjunxit, Alexandri filiam Ariſtobuli filii: unde domus ejus in diſcordiam venit, & antea quidem, maxime vero poſtquam Roma regreſſus eſt. nam primum Antipatrum ex Doride filium, eorum cauſa quos è Mariamne ſuſceperat, expulit civitate: ſolis feſtis diebꝰ eo commeandi facultate conceſſa: Deinde avum conjugis Hyrcanũ, ex Parthis ad ſe reverſum propter inſidiarum ſuſpicionem peremit: quẽ captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati vero gentiles liberavetant, qui ultra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodẽ tranſiret, non interiſſet. Verum mortis ejus illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc n. fretus, multoq; amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem commovit, non qvod regnum affectaret, ſed quod ipſi jure

ΚΕΦ. ιζ.

ΤΑς μὲν οὖν ἀναθήρους εὐπραγίας, ἡ τύχη τοῖς κατ' οἶκον ἀνιαροῖς ἐνεμέσησε, καὶ κακοδαιμονεῖν ἐν γυναικὸς ἤρξατο, ἣν μάλιστα ἐστέρξατο. ἐπεὶ γὰρ εἰς τὰ ἔρχειν παρῆλθεν, ἀποπεμψάμενος ἣν ἰδιώτης ὢν ἠγάγετο γαμετὴν, ἣ γένος μὲν ἱεροσολυμῶν, δωρὶς ὄνομα, γαμεῖ μαριάμμην τὴν ἀλεξάνδρου δ' ὑπερόπτως ἔχουσαν, διὰ τὸ αὐτὴν σφισιν ἀφθόνως συνεῖναι τὸν οἶκον, καὶ τύχαις μᾶλλον ἢ μὴ τὰ ἐν ῥώμῃ ἀφίξιν. πρῶτον μὲν γὰρ ἐκ τῆς δωρίδος υἱὸν ἀντίπατρον ἄρρενας ἐκ μαριάμμης, ἐφυγάδευσε τῆς πόλεως, μόνους τοὺς ἑορτὰς ἀφεὶς κατιέναι. ἔπειτα τὸν πάππον τῆς γυναικὸς ὑρκανὸν, ἐκ πάρθων πρὸς αὐτὸν ἐλθόντα, διὰ ὑπόνοιαν ἐπιβουλῆς ἀνεῖλεν, ὃν ἡλικιωτάτου μὲν βαρζαφάρνης κατεδραμὼν συνῆν, ἐζητήσατο δὲ κατ' οἶκον οἱ ἐν ἑσπερίᾳ συνοικοῦντες ἡγεμόνες, ἵνα τέτοις ἐπιτρέψῃ ὠφελεῖν μὴ ἀφεθεὶς πρὸς ἡρώδου, ἐκ ἂν ὠφελήσαιτο. δῆλον δὲ αὐτῷ γενόμενον τὸ ἡμῶν ὁ γαμβρὸς κατέσχε. τούτῳ γὰρ πεποιθὼς, καὶ θειότερόν τι τῆς πατρίδος ἐφιέμενος, ἦκε. παρῴξυνε δὲ ἡρώδην, ἐκ αὐτὸς ἀνηκόου μὲν βασιλείας, ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ βασιλεύειν

rum ſuſpicionem peremit: quẽ captum quidem, occupata Syria, Barzapharnes abduxerat: miſerati vero gentiles liberavetant, qui ultra Euphratem colebant. Et ſi monitis eorum paruiſſet, ne ad Herodẽ tranſiret, non interiſſet. Verum mortis ejus illecebra, fuit neptis matrimonium. hoc n. fretus, multoq; amplius patriam deſiderans, venit. Herodem autem commovit, non qvod regnum affectaret, ſed quod ipſi jure

deberetur. Quinque autem filiorum qvos ex Mariamne ſuſceperat, duę fœminæ, cæteri mares erant, horumque minimo Romæ in ſtudiis mortuo, duos majores natu, & propter matris nobilitatem, & qvod jam regnanti ſibi fuiſſent geniti, regie producebat. Sed enim fortior amor his Mariamnes ſuffragabatur: qui in dies ſingulos proficiens, adeo ſuccendebat Herodem, ut eorum nihil ſentiret quæ propter dilectam ſibi dolerent. Tantum namque in eum Mariamnes erat odium, quantum ipſe illam amabat. Habens igitur ex rebus quidem ipſis inimicitiarum probabiles cauſas, ex amore vero fiduciam, in os ei, quæ Hyrcano avo ſuo feciſſet objiciebat, quæque in fratrem Ariſtobulum egiſſet. Nec enim vel huic, quanquam puer erat, parcebat: quem pontificem in decimoſeptimo ætatis anno creatum, poſt honorem ſtatim occidit. Atque ille quidem cum ſacra veſte amictus ad aram acceſſiſſet feſto die, populus omnis illacrymavit: & tamen noctu miſſus in Hierichunta, ibi ſicut mandatum fuerat, lacu ſubmerſus à Gallis interiit. Hæc igitur Herodi Mariamne probro dabat, ſororemque ejus & matrem maledictis atrocioribus dehonestabat. Sed ille quidem amore mutus erat. Gravi autem indignatione mulieres fœviebant: & quo maximè commoveretur Herodes, inſimulabant eam adulterii: præter alia multa, quæ veriſimilia fingerentur, hæc accuſantes, qvod in Ægyptum imaginem ſuam miſiſſet Antonio: proque immoderata libidine, abſentem ſe properaſſet oſtendere viro mulierum cupidine inſanienti, & qui vim poſſet inferre. Id veluti fulmen aliquod emiſſum perturbavit Herodem, maximè quidem amoris cauſa zelotypia ſuccenſum, deinde etiam cogitantem Cleopatræ fœvitiam, cujus gratia & Lyſanias rex & Malichus Arabs erant peremti. Non enim conjugis amiſſione, ſed morte ſua periculum metiebatur. Itaque profecturus Joſepho Salomes ſororis ſuæ viro, quem fidum habebat, & pro affinitate benevolum, commendabat uxorem: mandato ei clam, ut eam interficeret, ſi etiam ſe occidiſſet Antonius. Verum Joſephus non maligne, ſed regis amorem mulieri cupiens demonſtrare, quod ab ea nec mortuus pateretur divelli, ſecretum ei ſermonem aperit: Et illa reverſo Herode, multaque inter fabulas de affectu jurante, qvodque nunquam eſſet alterius mulieris amore captus. Valde, inquit, amor erga nos tuus mandatis Joſepho comprobatus eſt, quibus ut me occideret præcepiſti. His auditis quæ occulta credebat, amens erat Herodes ilico: nec unquam Joſephum mandata ſua proditurum fuiſſe ratus, niſi eam corrupiſſet, præ dolore inſaniebat. Cumque ſtratis exiluiſſet, in regia ſpatiatur: ibique tunc Salome ſoror ejus arrepto tempore criminandi, ſuſpicionem de Joſepho confirmavit. Unde Herodes immoderata zelotypia furens conſeſtim utrumque juſſit interfici. Deinde pœnitudo ſequebatur inſaniam: & poſtquam iracundia concidit, amor iterum caleſcebat. Tanta vis autem cupidinis erat, ut ne mortuam quidem putaret eam, ſed præ ægritudine tanquam vivam alloqueretur: donec proceſſu temporis funere cognito, mœroris magnitudine eum

A ἐπέβαλλεν αὐτῷ. τῶν δὲ ἐκ Μαριάμμης ἓξ παίδων αὐτῷ γενομένων, δύο μὲν θυγατέρες, τρεῖς δὲ ἦσαν ἥβης. καὶ τούτων ὁ νεώτατος μὲν ἐν ῥώμῃ παιδεύόμενος, τελευτᾷ. δύο δὲ τοὺς πρεσβυτέρους βασιλικῶς ἦγε, διὰ τὴν μητρῴαν εὐγένειαν, καὶ ὅτι βασιλεύοντι γεγόνεισαν αὐτῷ. τῇ δὲ τούτων ἰσχυροτέρων, ὁ Μαριάμμης ἔρως συμπαρῆν, καθ' ἡμέραν ἐκκαιόμενος ἡρῴδῃ λαβρότερος, ὡς μηδενὸς τῶν διὰ τέλους συνεργούμενον λυπηρῶν αἰσθάνεσθαι. τοσοῦτον δὲ ἦν μῖσος εἰς αὐτὸν τὸ Μαριάμμης, ὅσον ἐκείνου πρὸς αὐτὴν ἔρως ἐχύετο. ἡ μὲν ἀπέχθεια ἐκ τῶν πραγμάτων εὔλογον, τὴν δὲ παῤῥησίαν ἐκ τοῦ φιλεῖσθαι φανερῶς ὠνείδιζεν αὐτῷ, τὸν κατὰ τὸ πάππων ὑρκανὸν, καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀριστόβουλον. ὧδε γὰρ τούτου κατὰ ὀλίγον παιδὸς ὄντος ἐφόνευσε. δοὺς μὲν αὐτῷ τὴν ἀρχιερωσύνην ἐπὶ κακῷ δήπεθεν, μὴ δὲ τέλει τιμῆς κλέους εὐθέως. ἐπεὶ δὲ τὴν ἱερατείαν λαβόντι, καὶ τοῦ βωμοῦ προσελθόντι, καθ' ὥραν, ἄθρους ἐπεδάκρυε τὸ πλῆθος. πέμπει μὲν οὖν ὁ παῖς ἀγνοοῦντας, εἰς Ἱεριχοῦντα, σκηνῇ κατ' ἐπιτολὴν ἀπὸ τῶν γαλατῶν βαπτιζούσῃ, ἐν κολυμβήθρᾳ τελευτᾷ. διὰ ταῦτα ἡρῴδην τε ὠνείδιζεν ἡ Μαριάμμη, καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, δεινῶς ἐξυβρίζε λοιδορίαις. ἀλλ' ὁ μὲν, πεφίμωτο τοῖς ἐμέροις. δεινὴ δὲ τὰς γυναῖκας ἀναπείθειν εἰσῆλθε, καὶ πρὸς ὃ μάλιστα κινῶν τὴν ἡρῴδην ἐμελλον εἰς μοιχείαν διαβαλεῖν αὐτῷ, ἀλλὰ τὰ πολλὰ πρὸς τὸ πλεῖστον ἐνσκευαζόμενα, καὶ κατηγορεῦσαι διότι τῷ εἰκόνα τοῦ ἑαυτῆς πέμψειεν εἰς Αἴγυπτον Ἀντωνίῳ, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀπρόσωπον δείξειεν ἑαυτὴν ἀνθρώπῳ γυναικομανεστάτῳ, καὶ βιάζεσθαι δυναμένῳ. τοῦτο ὥσπερ σκηπὸς ἐμπεσὸν, ἐπτόησεν ἡρῴδην, μάλιστα μὲν διὰ τὸν ἔρωτα ζηλοτύπως ἔχοντα, λογιζόμενον δὲ καὶ τὴν κλεοπάτρας δυσότητα, δι' ἣν λυσανίας τε ὁ βασιλεὺς ἀνῄρητο, καὶ μάλχος ὁ ἄραψ. οὐ γὰρ ἀφαιρεῖσθαι γαμετὴν ἐμέτρει τὸν κίνδυνον, ἀλλὰ θανάτῳ. μέλλων οὖν ἀποδημεῖν, ἐπιτρέπει τῷ ἀνδρὶ σαλώμης τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἦν καὶ διὰ τὸ κῆδος εὔνους, ὡς δοκεῖ δὲ τὴν γυναῖκα, κρύφα δοὺς ἐντολὰς ἀναιρεῖν αὐτὸν εἰ κακόν τι πάθοι. ὁ δὲ ἰώσηπος οὐκ ἀκριβῶς, ἀλλὰ τὸν ἔρωτα τοῦ βασιλέως ὑφαιρούμενος τῇ γυναικὶ βουλόμενος, ὡς οὐδὲ δοτὸν ἦν αὐτὸ ἀποκρύψαι, τὸ ἀπόῤῥητον ἐκφέρει. κἀκείνη πρὸς ἐπαινοῦντα τὸν ἡρῴδην, πολλά τε περὶ αὐτοῦ καὶ πρὸς αὐτὸν πρὸ τῆς ἐμβολῆς ἐπομνύμενον, καὶ ὡς οὐδὲ ἐραθεὶς πώ γυναικὸς ἄλλης, πάντων ἐκεῖνον ἔφη τῶν πρὸς ἰώσηπον ἐντολῶν ἐπιδείξειν τὴν εἰς ἡμᾶς ἔρωτα, κλαίειν με προσαξάσης. ἐφράσθη δὲ ἥδεως ἀκούσας τὸ ἀπόῤῥητον λαβεῖν, καὶ ὃν αὐτὸς τὸν ἰώσηπον ἐξαγγεῖλαι τὴν ἐντολὴν φάμενον, εἰ μὴ ἀφθείρειεν αὐτὴν, ἐνεθυσία τῷ πάθει, ἐπ' κοπῆς ἐξαλλόμενον, ἀνεδήν ἐν τοῖς βασιλείοις ἀνελεῖν, καὶ ταῦτα σαλώμη ἡ ἀδελφὴ τὸν κομιεῖν εἰς τὰς ἀγχόλας ἀρπάσασα, τὸ εἰς τὸν ἰώσηπον ἐξεβόμωσεν ἀπόψασα. ὁ δὲ ὑπὸ ἀκράτου ζηλοτυπίας σκαιωθεὶς, ἀναζεῦξαι κλίνειν προσετάξεν ἀμφοτέρους. μετανοίᾳ δὲ ὀλίγως ἔπεσε τῷ πάθει, καὶ ὃ θυμῷ πεπονθὼς, ὁ ἔρως πάλιν ἀνεζωπυρᾶτο. τοσαύτη δὲ ἦν ὀλιγωρία τοῦ ὑπερθυμίας ὡς μηδὲ τεθνάναι δοκεῖν αὐτῷ, ἀλλὰ καθεύδειν ὡς ζῶσαν προσελάλει, μέχρι τοῦ χρόνου διδαχθεὶς τὸ πεπραγμένον ἀνάλογον τῷ λύπῃ ἔχει, τῇ πρὸς

τὴ πρὸς παρουσίαν Ἀλεξάνδρ. κληρονομοῦσι ἦ δ' μητρῴας οἱ παῖδες ὀργῆς, καὶ δ' μύσους ἔννοιαν λαμβάνοντες, ὡς πολέμιον ὑφεώρων τ πατέρα, καὶ πρότερον μὲν ὅτι ῥώμης παιδὸς ὁμήρους, πολέον ἦ, ὡς τὰς ἐνδαίμονα ἀπέστερεν. συνήνθρωπο δ' αὐτ τ ἡλικίας ἡ Ἀλέξανδρος. ἐπεὶ δὲ γάμων ἔσχον ὥρας, ὁ μὲν, τ τηθιδ σπολώμης, ἢ τ μητρὸς αὐτ κατηγόρησεν. ὁ ἦ, ἐγημὲν δρχελαΐου τ καππαδοκῶν βασιλέως θυγατέρα. πρεσπολάμαινον ἤδη τῷ μύσει Ϲ παῤῥησίαν. ὁκ ἦ δ' θράσους αὐτ, ἀθορμήτως οἱ Ἀλεξάλλοντες ἐλάμβανον, Ϲ φανερῶς προῆδη τῷ βασιλεῖ διελέγοντό τινες, ὡς ἐπιβουλεύοιτο μὲν ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν υἱῶν, ὁ δὲ δρχελαΐω κρύβδην Ϲ φίλτρον ἐδιδασκάλιστο, τῷ πατρὶ πιπαθὼς, ἵνα ὅτι κράτιστος σ αὐτὸ καταμάθοι. ἀνακαλυφθεὶς ἦ τῶν Ἀλεξόλων ἡρῴδης ὥσπερ ἐπιτείχισμα τῆς ὀργῆς, κατεῖχε τὸν ὀκ τ δίκην ὁμοῦ σ αὐτὸ πατέρα, Ϲ πάντα τρόπον ἐσπουδακὼς ἀρχῆ. τοῖς ἦ ἀφόρητος ἦν ἡ μεσεβολὴ, Ϲ τ ἐξ ἰδιώτιδος μητρὸς ὁρῶντες ἐσκόπουν, Ἀλέ τ αὐτῶν δ' ἥβαιον ὀκ ἐνεάτευτ ἀμαυρότητος. ᾧ ἑκάστ ἦ τῶν ἀνιαρῶν, τῷ ὀργὴν ἐξέφερον. ὡς ἦ οἱ μὲν καθ' ἡμέραν ἐσοίσεσθαι μᾶλλον. ὁ δὲ ἀντίπατρ σ ἤδη καὶ δι' αὐτὸν ἐπαιδάζετο, δεινότατος μὲν ὢν ὁ Ϝ πρὸς τὸν πατέρα κολακείας, Ἀλεξόλαις ἦ τῶν ἀδελφῶν ποικίλας ἐνεπολαζόμενος, καὶ τὰ μὲν, αὐτὸς λογοποιῶν, τὰ ἦ, τοὺς ὑπηδοίους φημίζειν καθιείς, μέχρι παντάπασι τοὺς ἀδελφοὺς ἀπέῤῥηξε τῆς βασιλικῆς ἐλπίδ σ. καὶ γὰρ ἐν ταῖς Ἀλεξήκμαις, Ϲ φανερῶς ἤδη ὑπὸ λεῶ Ἀλεξοχ σ. ὡς βασιλεὺς γοῦν ἐπεμφθὴ καὶ πρὸς καίσαρα, τῷ τε κόσμῳ, καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, πλεῖω Ἀλεξήματ σ χρόνου σ. χρόνῳ δὲ ἐξίσχυσεν εἰσαγαγεῖν ὑπὸ τὸν μαιμαμένης κόλπον τὸν μητέρα. δυσὶ δὲ ὕπλοις ἦ τῶν ἀδελφῶν χρώμενος, κολακείᾳ Ϲ Ἀλεξόλῃ, τὸν βασιλέα Ϲ πρὸς γυναῖκα τῶν υἱῶν ἐπεισερέσατο. τὸν γοῦν ἀλέξανδρον ἐν ἑνὸς μέχρι ῥώμης ὁ πατὴρ, τ ἐφ' ἑαυτῷ φαρμακείας, ἔκρινεν ὅτι καίσαρ σ. ὁ ἦ ἄρων μόλις ὁλοφυρμοῦ παῤῥησίαν, καὶ δικαίαν ἐμπεισρότερον ἀντιπάτρ, Ϲ ἡρῴδου φρενιμώτερον, τὰ μὲν ἁμαρτήματα δ' πατρὸς αἰδημένως ἐπεστέλατο. πρὸς δὲ αὖτ Ἀλεξόλας, ἰσχυρῶς ἀπέδυσε. καθαρὸν ἦ Ϲ τ ἀδελφὸν ἀπαδύσας κοινωνοῦντα τῶν κινδύνων, ἔτως ἤδη τότε ἀντιπάτρ πανοῦργον, Ϲ τ αὐτῶν αἰτιολαν ἀπαδύρετο. συνήργει δὲ αὐτῷ μ' καθαρεῦ δ' σωφρόνιδ σ, ἢ πρὸς λόγους ἰσχύς. λῶ γὰρ δὴ δεινότατος εἰπεῖν. καὶ τὸ τελευταῖον φάρμ σ, ὡς τῷ πατρὶ κτάνειαν αὐτοὺς ἐπιν ἤδη, σεσῆψθαι τὸ ἐγκλημα, τεκμήρια μὲν ἐκ δάκρυα πάντες. τὸν δὲ καίσαρα διέθηκεν οὕτως, ὡς ἀπογνῶναι μὲν αὐτῶν τὰ κατηγορημένα, Ἀλλαξαι δὲ ἡρῴδου δίκης. αἱ Ἀλλαγαὶ δὲ ὅτι τούτοις ἦσαν, ὥς τι σφόνους μὲν τῷ πατρὶ πάντα πεπηρχῶν, τὸν δὲ, τῷ βασιλείαν καταλιπεῖν ὦ βούλεται. μετὰ ταῦτα δὲ ἀπὸ ῥώμης ἐπέστρεφεν ὁ βασιλεύς, τῶν μὲν ἐγκλημάτων ἀφηκέναι τοὺς υἱεῖς δοκῶν, τῆς δὲ ὑποψίας ὀκ ἀπηλλαγμέν σ περικολούθει ἦ ἀντίπατρος ἡ δ' μίσους ὑπόθεσις, ἀλλ' εἰς γε τὸ φανερὸν τὴν ἐπιχθόνιον ὀκ ἐξέφερε, τὸν Ἀλλαξαι τῷ αἰδούμενον.

A quo superstitem dilexerat æquavit affectum. Maternæ autem iracundiæ succedunt filii, & immanitatem sceleris reputantes, non aliter suspectum patrem quam si hostis esset, habebant: idque & antea, quam diu Romæ in studiis erant, & multo magis postquam in Judæam reversi sunt. Siquidem cum ætatibus eorum mentium quoque roborabatur affectio. Jam vero maturi conjugio
B unus amitæ suæ Salomes, quæ matrem amborum accusaverat, filiam duxit: alter Archelai Cappadocum regis. Unde accessit etiam libertas odio, & occasiones ex eorum confidentia delatoribus collatæ sunt. Itaque apertius quidam cum rege colloqvebantur, quod ei per utrumque filium struerentur insidiæ: & alter quidem ultrices materni exitii simul cum fratre armaret manus: alter vero, hoc est Archelai gener, socero fretus
C etiam fugam pararet, ipsum apud Cæsarem accusaturus Herodem. His igitur criminationibus repletus Herodes, veluti propugnaculo sibi futurum adversus filios, adducit Antipatrum ex Doride susceptum: hisque illum præponere modis omnibus cœpit. Qui cum hanc mutationem to- *Ant. lib. 16.*
lerabilem non putarent, ac privata matre æ- *cap. 4.*
ditum proficientem viderent indignationem cohibere pro sua nobilitate non poterant: sed in singulis quibus offenderentur, iram prodebant. Et
D illi quidem in dies singulos magis magisque negligebantur. Antipater autem etiam sui causa favorabilis erat: nam & patri blandiri callidè noverat, & varias in fratres suos calumnias conferebat, quædam ipse dictitans, amicos vero suos ad alia divulganda submittens, donec omnino spem regni abscidit fratribus suis. In te-
E stamento enim ipse aperte qvoque jam successor fuerat declaratus. Denique tanquam rex etiam ad Cæsarem missus est, cultuque regio & cæteris obsequiis præter diadema utebatur. Tempore autem voluit etiam suam matrem in cubile Mariamnes inducere: duobusque armorum generibus in fratres usus, blanditiis & calumniis regi
F obrepsit, ut etiam de filiorum morte cogitaret. Quapropter Alexandrum quidem secum Romam pater abstractum, veneni sibi dati reum apud Cæsarem postulavit. Ille autem vix deplorandi copiam nactus, & licet apud imperitissimum judicem, tamen Herode & Antipatro prudentiorem, delicta quidem patris verecunde suppressit: in se vero delata crimina fortiter diluit: periculorumque socio fratre purgato, mox
G de Antipatri calliditate, & de suis injuriis questus est: cum præter innocentiæ conscientiam eloqventia juvaretur, erat enim acerrimus in dicendo. postremo prolocutus quod eos pater libenter occideret, crimen illi objecit. & lacrymas quidem cunctis excussit, verum Cæsarem sic affecit, ut eorum accusationibus spretis, Herodem statim revocaret in gratiam. Hac autem lege reconciliatio facta est, ut adolescentes quidem patri in omnibus obedirent, ille autem relinqueret regnum cui vellet. Postea rex Roma reversus, licet solvisse criminibus filios videretur, nondum tamen erat suspicionibus liberatus: qvoniam argumentum odii sequebatur Antipater, etsi verecundia reconciliatoris palam proferre inimicitias non auderet.

Cum autem Ciliciam præternavigans Eleusam delatus esset, suscepit eum benignissime Archelaus, pro salute generi gratiam referens, & redintegratæ concordiæ causa lætus: quippe nihil moratus amicis Romæ scripserat, ut in causa dicenda suffragarentur Alexandro: & usque ad Zephyrium deduxit talentis XXX. donatum. Postea vero quam Hierosolymam pervenit Herodes, populo convocato, tribusque filiis prope astantibus causam reddit profectionis: multaque Deo gratias agit, multas etiam Cæsari, qui domus suæ perturbationem sedasset: & quod regno majus esset, concordiam filiis præstitisset, quam ego, inquit, arctius copulabo. Nam ille quidem me regni dominum & successorum judicem constituit. Ego autem cum mea commoditate illi gratias refero; tresque filios meos reges designo, hujusque sententiæ meæ socium primum Deum fieri precor, deinde vos. Namque huic ætas, illis nobilitas successionem regni conciliat, & quidem magnitudo ejus etiam pluribus sufficit. Quos autem Cæsar junxit, & pater instituit observate: non injustis eos, neque disparibus, sed meritis colentes honoribus. Nec enim tanta quis afficiet eum lætitia, cui præter ætatem obsequitur, quantum ei, qvem despiciet, doloris infliget. Quos autem singulis conjunctos esse oporteat propinquos atq; amicos, ego distribuam, & concordiæ sponsores illos constituam: pro certo sciens, seditionum contentionumq; causas ex contubernalium nasci malitia: hosque si boni fuerint, affectiones tueri. Rogo autem ut non solum isti, sed etiam primates ordinum exercitus mei, in me solo spem habeant in præsentia. Non enim regnum, sed regni honorem filiis meis trado: & jucunditate quidem quasi rectores potientur, pondus autem rerum tametsi nolim, meum est. Consideret autem quisque vestrum ætatem meam, vitæque institutum, nec non etiam pietatem. nam neque senex adeo sum, ut de me cito desperetur: neque voluptatibus assuetus, quæ adolescentium quoque vitam spacio breviore concludunt. Divinitatem vero ita coluimus, ut in longum nos ævum progressuros esse credamus, quod si quis in contemptum meum filiis meis placere maluerit, etiam pro illis mihi supplicium dabit. Ego enim, non quod invideam ex me genitis, honorifice eos haberi veto: sed quia novi hæc studia adolescentibus ferociæ nutrimenta suggerere. Itaque si cogitent qui ad eos se applicant: bonis quidem apud me paratum esse præmium, seditiosis vero apud ipsos etiam quibus lenocinabantur, infructuosam fore malignitatem, omnes profecto mecum, hoc est, cum filiis meis sentient. Namque ipsis expedit me regnantem, meque his esse concordem. Vos autem, ô boni filii, sacram primum retinentes mente naturam, cujus affectiones inter feras bestias salvæ sunt, deinde Cæsarem qui nos reduxit in gratiam, fratres permanete. Jam nunc autem vobis & oro ut conservet judicium meum, si concordes eritis. Hæc locutus, singulos benignè consalutavit, meque tertium qui ea quæ jubere liceat rogem: vestimenta, & obsequia dabo regalia: Deumque

A ὡς ἦ τ κιλικίαν ϖαραπλέων κατῆρεν εἰς ἐλεοῦσαν, εἶτα μὲν αὐτὸν φιλοφρόνως ἐδέξατο. ὑπὲρ δ ϖαμβρᾶ σωτηρίας ἐχαρίσατο, καὶ τῆς ἀλλαγῆς ἐφηδόμενος, ὡς ἂν καὶ τάχιον γεγραφὼς τοῖς ὑπερωμένοις φίλοις, συλλαμβάνειν τῷ τλεπολέμῳ ἀλεξάνδρῳ. ϖροπέμψας μέχρι ζεφυρίου δῶρα δοὺς, μέχρι τριάκοντα ταλάντων. ὡς ἦ εἰς ἱεροσόλυμα ἥκων ἀφικνεῖτο, συναγαγὼν τὸν λαὸν, καὶ τοὺς τρεῖς υἱοὺς

B ϖαρεστηκότας, ἀπελογεῖτο ϖερὶ τ ἀποδημίας. καὶ ϖολλὰ μὲν ηὐχαρίστει τῷ θεῷ, ϖολλὰ ἦ καίσαρι κατασκοπουμένῳ τὸν οἶκον αὐτοῦ τεταραγμένον, καὶ μᾶλλον ϖοιοῦντι τοῖς υἱοῖς ϖροκόπτειν τῆς βασιλείας τλεῖον ὁμόνοιαν, ἵν αὐτὸς ἐρρῃ σωφρονέστερος μᾶλλον. ὁ μὲν γὰρ κύριον ἐμὲ τῆς ἀρχῆς καὶ δικαστὴν ἑ ἀλαδόχου κατέστησεν, ἐγὼ δὲ μετ ἑ συμφέροντος ἐμαυτῷ κἀκείνῳ ἀμοιβομένους δὲ τοὺς τρεῖς παῖδας ἀποδείκνυμι βασιλέας, καὶ τῆς γνώμης ϖρῶτον τὸν θεὸν σύμψηφον, ἔϖειτα καὶ ὑμᾶς ϖαρακαλῶ γινέσθαι.

C τῷ μὲν γὰρ ἡλικία, τοῖς ἦ, ἐνίοις τλεῖον ἀλαδοχὴν ϖαρέχεται. τὸ γὰρ μὲν μέγεθος τ βασιλείας ἐρκεῖ καὶ ϖερισσεύει. τοὺς ἦ κράτιστα μὲν ἤνωτε, καθίστατε ἦ ϖατὴρ, ὑμεῖς τηρήσατε, μήτε ἀδίκους, μήτε ἀνωμάλους τὰς τιμὰς διδόντες. ἑκάστῳ ἦ κ ϖρέσβεων. οὐ γὰρ ϖάντων ὁμοίως τὰς τῶν ϖαρ ἡλικίαν ἀπολαύσεις, ὅσον ὀδυνήσει τὸν ἀτιμούμενον. οὓς γε μὴν ἑκάστῳ συνάψαι δεήσει συγγενεῖς καὶ φίλους, ἐγὼ ϖαραιρῶ, καὶ τ

D ὁμονοίας ἐκείνους ἐγγυητὰς καταστήσομαι, σαφῶς ὑπισχνούμενος, ὅτι τοὺς σχίσεις, καὶ τὰς φιλονεικίας, ἥτινας αἱ τῶν σωμάτων ἕξεις ἐνίοτε ϖαρέχειν ϑέλουσι, κἂν ὧσιν οὐδὲν χρηστοὶ, τηρήσουσι τὰς σπονδάς. ἀξιῶ ἦ οὐ μόνον ϖάντας, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐν τῇ στρατιᾷ μου ταξιάρχους, ἐν ἐμοὶ μόνῳ τὰς ἐλπίδας ἔχειν ὅτι ἑ ϖαρόντος. οὐ γὰρ βασιλείαν, ἀλλὰ τιμὴν βασιλείας τοῖς υἱοῖς ϖαραδίδωμι. καὶ τῶν μὲν ἡδέων, ὡς ἄρχοντες ἀπολαύσουσι ϖάντες

E ἦ τῶν ϖραγμάτων, ἐμόν ἐστι, κἂν μὴ ϑέλω. σκοπείσθω ἦ ἑκάστου τὴν τ ἡλικίαν, καὶ τὴν ἀγωγὴν ἑ βίου, καὶ τὴν ἀνάτεσιν. οὔτε γὰρ οὕτως ἐμοὶ χαίρων, ὡς τ ἂν ἀϖελπισθῆναι ταχέως, οὔτε εἰς τρυφὴν σκεδαννύμενος, ἢ καὶ νέους ἐνίστησι. τὸ τ ϑεῖον οὕτω ϖρὸς ϑεραπείαν ἔχω, ὡς τι ἂν ὑπὲρ μέτριον βίου ϖροσθεῖναι. ὁ δὲ ϖερὶ τοὺς ἐμοὺς ϖαῖδας ϑεραπείαν ὑπὲρ τῆς ἐμῆς καταλύσει, δώσει μοι καὶ ϖερὶ ἐκείνων δίκας. οὐ γὰρ ἐγὼ

F ϕϑονῶν τοῖς ἐξ ἐμοῦ γενομένοις, ἀναιδέστατα τιμῶ εἰς αὐτοὺς φιλοτιμίαν, ὑπισχνούμενος ἦ τῆς νέας γενεᾶς τὰς ἀκάδας ϑρασυνεῖν ἐφόδιον. ἵνα μὲν ἕκαστος ἐνθυμηθείη τῶν ϖροσιόντων, ὅτι χρηστὸς μᾶλλον, ϖαρ ἐμοῦ λήψεται τιμὴν ἀμοιβαίαν, ϖαταζῶν ἦ κ ϖᾶς τῶν ϑεραπευομένων τὸ κακόηϑες ἀνόνητον ἕξει, ϖάντας εἶναι τοὺς ἐμοὺς ϕρονήσει, ϖυνϑάνεται τῶν ἐμῶν ὑῶν. ἦ γὰρ ϖάντως συμφέρει κρατεῖν ἐμὲ, κἀμὲ ϖάντως ὁμονοεῖν. ὑμοῖς ἦ ὦ ϖαῖδες ἀγαϑὸν, ϖρῶτον ἐνδυομένοις τὴν ἱερὰν ϕύσιν, ἣς καὶ ϖᾶσι ϑηρίοις αἱ σῳζαι μένουσιν,

G ἔϖειτα τὸν ϖιστὸν ἡμῶν τοὺς ἀλλάγας κτησαμένους, τρίτον ἐμὲ τὸν ἐν οἷς ἐξεσιν ὑπάτοισιν ϖροκαλοῦντα, μένατε ἀδελφοί. δίδωμι ἦ ὑμῖν ἐσθῆτα τὴν ἡδὴ καὶ ϑεραπείαν βασιλικήν. ἐπεύχομαι ἦ καὶ τὸ ϑεῖον τηρῆσαι τὴν ἐμὴν κρίσιν, ἂν ὁμονοῆτε. ταῦτα εἰπὼν, καὶ φιλοφρόνως ἅπασαν ϖαπασασάμενος τῶν ὑῶν,

διέλυσε

ἐάλωσε τὴ πλῆθος, τοὺς μὲν, συνδιχομένους τοῖς ἐ-
ρημένοις, ὅσοι ἦ ἐπιθυμοῦντες μεταβολῆς, μηδὲ ἀκηκοέ-
ναι φασκοντας μένους. σιωπῇ ἦ τοῖς ἀδελφοῖς ἡ στά-
σις, καὶ χείρους τὰς ἐπ' ἀλλήλοις ὑποψίας ἔχοντες
ἀπῄλλαττοντο. ἀλέξανδρος μὲν Ἀριστόβουλος ὀδυ-
νώμενοι κεκρυμμένον ἀντιπάτρῳ τὸ πρεσβεῖον. ἀντι-
πατρος ἦ καὶ ὑπερφέρειν νεμεσῶν τοῖς ἀδελφοῖς.
αὐτὸς μὲν, ποικιλώτατος ὢν τὸ ἦθος, ἐκέμυθεν τὸ
ἦθος, καὶ πολλῷ τοῦ πανοῦργος χρώμενος, τὸ πρὸς αὐ-
τοὺς ἐκάλυπτε μῖσος. τοῖς ἦ, δι' ὑφρόνων ἦν τὸ νοη-
θὲν ἐν τῇ γλώσσῃ, καὶ παροξυνόντες μὲν, ἐνέκεντο
πολλοί, πλείους ἦ τῶν φίλων παρεδύοντο κατάσκοποι.
ὧν ἦ τὸ παρ' ἀλεξάνδρῳ λαληθὲν, ὑπ' ἴσης ἐν παρ'
ἀντιπάτρῳ, καὶ μὴ προσθήκης μετέβαινεν ἀπὸ ἀντι-
πάτρου πρὸς ἡρῴδην. ὅτι δ' ἀπλῶς φθεγξάμενος ὁ
παῖς, ἀνυπεύθυνος ἦν, ἀλλ' εἰς Δημόλεων τὸ ῥηθὲν
ἀνέφερε, καὶ μετρίως παῤῥησιασμένος μέγιστον τοῖς
ὑλαχίστοις προσωπλάττετο. καθὸ καὶ ἀντίπατρος ἀεὶ
τοὺς ἐρεθίζοντας, ὅπως αὐτὸ τὸ ψεῦδος ἔχοι τὰς ἀ-
φορμὰς ἀληθείας, κἀκ τῶν φημιζομένων ἐν τι δια-
λογχθεν, ἅπασι πίστιν ἐπιτίθει. καὶ τῶν αὐτοῦ μὲν φίλων
ἡ φύσει σιωπηλότατος ἦν ἕκαστος, ἢ κατεσκεύαζετο
δωρεαῖς, ὡς μηδὲν ἐκφέρειν τῶν ἀποῤῥήτων, καὶ τὸν ἀν-
τιπάτρου βίον, ὃν οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν κακίας μυρί-
ους. τοὺς ἦ ἀλεξάνδρῳ σωθέντας χρήμασι διαφθεί-
ρων, ἢ κολακείαις ὑπῶν, οἷς πάντα κατειργάσατο, πει-
θηνὰ προδότας, καὶ τῶν πραττομένων ἢ λαλουμένων
φῶρας. πάντα ἦ ὠνησεμένως ἀγαμαστεργῶν, τὰς
πρὸς ἡρῴδην ὁδοὺς παῖς διαβολαῖς ἐπισίτου πιχνικω-
τατος. αὐτὸς μὲν ἀδελφὸς προσωτάτω ὑπεκίνδυνος,
καθεὶς ἦ μιμητὰς ἑτέρους. καὶ πειθὼν ἀπαγγελθείη
τῷ ἀλεξάνδρῳ, παρελθὼν ὑπεκρίνετο, καὶ διαφύ-
ρειν τὸ ῥηθὲν δεξάμενος, ἕως τε κατασκάζειν ἡ συχῇ,
καὶ πρὸς ἀναίρεσιν ἐξῆγε τὸν βασιλέα, πάντα δι'
ὧν ὑπεβάλλων ἀνήγετο, καὶ τὸ δοκοῦν τῇ σφαγῇ ὑπ' πα-
τρὸς ἐφερόμενον ἀλέξανδρον, ἐδέν γὰρ ἧττον πίστιν ἐχορήγει
τοῖς διαβολαῖς, ὡς ἀποστερούμενος ἀντίπατρος
ὑπὸ αὐτοῦ. τούτοις ἡρῴδης ἐξαγριούμενος, ὅσον ὑφῆ-
ρει καθ' ἡμέραν τῆς πρὸς τὰ μειράκια ὀργῆς τοσοῦ-
τον ἀντιπάτρῳ προσετίθει. σιωπικλῶν δὲ
καὶ τῶν τὸ βασίλειον, οἱ μὲν ἐκόντες, οἱ δὲ ἐξ ὑπο-
κρίματος, ὥσπερ πολεμοῦντος ὁ τιμιώτατος τῶν φί-
λων, οἵ τε ἀδελφοὶ ὑπ' βασιλέως, καὶ πᾶσα ἡ γενεά.
πάντα γὰρ ἀντίπατρος ἦν. καὶ τὸ πικρότατον ἀλε-
ξάνδρῳ, πάντα ἦν ἡ ἀντιπάτρου μήτηρ, σύμβουλος
κατ' αὐτῶν, μητρυιᾶς χαλεπωτέρα, καὶ πολέμιον τι
μεγάλων μισοῦσα τὰς ἐκ βασιλίδος. πάντες μὲν οὖν
ὑπὸ τῆς ἐλπίσιν, ἐθεράπευον ἀντίπατρον ἤδη. συνα-
φίστα ἦ ἕκαστον, τὰ βασιλέως προστάγματα, ὑπαγγέλ-
λειν τοῖς τιμιωτάτοις, μήτε προσιέναι, μήτε προσ-
έχειν τοῖς περὶ ἀλέξανδρον. φοβερὸς ἦν ἢ μένον τοῖς ἐκ
τοῖς βασιλεῦσι, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐξωθεν φίλοις. ἐδένι γὰρ
βασιλέων τοσαύτην κῆσαρ ἐδωκε τιμὴν, ὥστε τ' ἀπ'
αὐτοῦ φθόνους, καὶ μὴ προσηκούσης πόλεως ἐξαγα-
γεῖν. τε ἦ μειράκια, τοὺς μὲν Δημόλεως ἠγνόει, ὡς δὲ καὶ

Apopulumque dimisit: alios convenientia dictis
ejus optantes: qui vero mutationis erant cupi-
di, ne audisse quidem se quicquam simulantes.
Fratres autem dissensio non reliquit, sed pejora
suspicantes alius de alio digressi sunt. Namq; A-
lexander & Aristobulus ægrè ferebāt confirma-
tum esse Antipatro meritum, Antipater autē suc-
censebat vel secundo loco fratres haberi. sed ta-
men ille pro varietate morum, & reticere secre-
ta noverat, & quanto sibi essent odio multa frau-
de celabat. His autem pro nobilitate generis, in
lingua erat quicquid venisset in mentem. Et
multi quidem his instigandis operam dabant,
plures autem amicorum sese explorandi causa
insinuabant. Itaque omne qvod dictum esset a-
pud Alexandrum, statim apud Antipatrum erat,
& ab Antipatro ad Herodem cum adjectione de-
ferebatur. Nec vel simpliciter aliquid prolocu-
tus, adolescens innoxius habebatur, sed cuncta
ejus verba in crimina vertebantur: maximaque
minimis affingebantur, sicubi liberior paulo fu-
isset. Semper autem qui eum irritarent, submitte-
bat Antipater, ut mendacia sua veras occasiones
haberent: multisque falso vulgatis, unum qvid
comprobatum fidem omnibus faceret. Sed hu-
jus quidem amicorum quisque aut natura taci-
turnus erat, aut muneribus parabatur, ne quid
occultum expromeret: nec errasset aliquis, si An-
tipatri vitam malitiæ dixisset arcanum. Alexan-
dri vero familiares, aut pecunia corruptos, aut
impulsos blanditiis, quibus expugnavit omnia,
fures ac proditores eorum quæ contra se dice-
rentur sive agerentur, effecerat. Cum autem
caute universa committeret, astutis etiam cri-
minationibus aditus ad Herodem moliebatur:
fratrisque personam gerens aliis delatoribus
subornatis utebatur. Si quid in Alexandrum
nunciassent favore simulato, id qvod primo re-
prehendisset, mox otiose astruendo, regis ira-
cundiam provocabat omniaque ad insidias re-
ferebat: & ut necem patris Alexander optare vi-
deretur. nihil enim majorem fidem calumniis
suggerebat, quam si eum purgaret Antipater.
His accensus Herodes, quantum in dies singu-
los de affectu adolescentium detrahebat, tan-
tum adjiciebat Antipatro. In eandem vero par-
tem inclinati sunt etiam qui regno parebant: hi
volentes alii pro imperio, sicut Ptolemæus ami-
corum clarissimus, regisq; fratres, ac tota proge-
nies. omnia namque in Antipatro sita erant: &
qvod Alexandro fuit acerbissimum, cuncta in
eorum perniciem, matris Antipatri consilio ge-
rebantur. Noverca enim sævior erat, multoque
plusquam privignos oderat, qvos regina mater
ediderat. Sed quanquam omnes, ut Antipatro
magis obsequerentur, spes inducebat: non mi-
nus tamen præcepta regis quemque ab adole-
scentibus separabant: qui carissimis edixerat, ne quis ad Aristobulum vel ejus fratrem acce-
deret, aut se ad eos applicaret. non solum autem regalibus erat formidini, verumetiam externis
amicis. Nulli enim regum tantum potestatis Cæsar dederat, ut fugitivos suos quamvis ex civi-
tatibus non subjectis ei liceret educere. Adolescentes autem delata in se facinora nesciebant, hisque

propterea capiebantur incautius. Nullus enim palam incusabatur a patre: sed affectu refrigescente paulatim intelligentes, adversus dolorem asperius excitabantur. Eodem autem modo etiam Pheroram patruum, & Salomen amitam, contra illos commovit Antipater, assidue velut cum uxore sermocinando quibus in eos instigaretur. Hujus autem inimicitias augebat Alexandri qvoque uxor Glaphyra, multa de sua nobilitate commemorans, cunctarumque se quæ in regno viverent dominam esse dictitans: paternum enim genus à Temeno, maternum autem à Dario Hystaspis filio ducere, multumque ignobilitatem despiciens sororis & uxorum Herodis: quarum quæque propter formam, non propter nobilitatem esset electa. Namque multas ei fuisse diximus uxores: quod liceret Judæis more patrio plures habere, quodque rex pluribus oblectaretur. Omnibus igitur propter superbiam & contumelias Glaphyræ invisus erat Alexander. Salomen autem Aristobulus, etsi socrus ejus erat, ipse inimicam sibi reddidit, & ante quidem propter maledicta Glaphyræ sævientem: frequenter enim humilitatem generis objiciebat uxori: quodque ipse privatam, reginam vero frater suus duxisset Alexander. Hoc Salomes filia cum fletu matri nunciavit. Addebat autem, quod aliorum qvoque fratrum matres idem Alexander & Aristobulus, si regnum obtinuissent, textrices cum ancillis facere minitarentur, ipsos qvoque vicorum scribas, scilicet irridentes, quod literarum studiis operam darent. His commota Salome, qvod iracundiam cohibere non posset, Herodi cuncta indicavit. Satis autem idonea videbatur contra generum dicens. Et præter hæc alia quædam criminatio divulgata est, quæ succendit animum regis. Audivit enim Alexandrum & Aristobulum crebro matrem implorare, casumque ejus cum gemitu atq; imprecationibus conqueri: ac sæpe illo quædam ex Mariamnes vestimentis posterioribus dividente conjugibo, minitari solitos esse, quod cito pro regalibus deliciis nigris vestibo indueren-

Ant. lib. 16. cap. 7.

tur. His de causis Herodes licet constantem animum adolescentium formidaret, tamen ne spem correptionis abscinderet, ad se eos vocavit: Romam n. migraturus erat: & quasi rex pauca interminatus, pluribus quasi pater monuit: rogavitque ut fratres diligerent, promissa priorum peccatorum venia, si post hæc meliores fierent. Illi autem criminationum invidiam deprecando fictas eas esse dicebant, purgationisque suæ fidem rebus ipsis posse constare: verum ipsum quoque debere, omissa facilitate credendi, aditum maledictis obstruere. nunquam enim calumniatores defore, dum cui persuadeatur exta-

A μᾶλλον ἀφυλάκτως ἐνεπίπτον αὐτ. ἤδει δὲ πατὴρ φανερῶς ἀπεμέμφετο. συνίει δ' κ μικρὸν ἐκ ψύμματος, καὶ πρὸς τὸ λυπεῖν μᾶλλον ἐτραχύνετο. διεξιὼν δ' πρὸς αὐτὰ, ἔτ θεῖον Φερώραν ἀνέστησε & ἐχθρωδῶς, ἔτ τηλίδα σαλώμην, ὡς ἂν γαμετὴ ἴσον, καθομιλῶν ἀεὶ ἐ παροξύνων. συνήργει δ' ἐ πρὸς τ τούτοις ἀπόχθειαν, ἡ ἀλεξάνδρα γυνὴ γλαφύρα μεγαλογῦσα τ αὐτ ἀγώνειαν, ἐ ὡς πασῶν τ κ τὸ βασίλειον ἐκ δικαίως, κ πατέρα μὲν ἔσχε τηλῶν, κ μητέρα δ, ἀπὸ δαρείου δ ὑστάσπεως ἔσαν. πολλὰ δ' ὠνείδιζεν εἰς δυσγένειαν, τλῷ τε ἀδελφλεῖ τ ἡρώδου, ἐ τὰς γυναῖκας, ὧν ἑκάστη δι' εὐμορφίαν, οὐκ ἀπὸ γένους ἠρέθη. πολλαὶ δὲ ἦσαν, ὡς ἂν ἐφιεμένου τὰ πατρίως ἰουδαίοις γαμεῖν πλείους, καὶ δ βασιλέως ἡδομένου πλείοσι, διὰ πᾶσαν ἀγὰ τὸ μεγαλαυχον τῆς γλαφύρας, ἐ τὰς λοιδορίας, ἐμίσουν ἀλέξανδρον. τλῷ δὲ δὴ σαλώμα, καὶ τοι πτοηθεὶς οὖσαν, αὐτὸς ἀριστοβούλ ἑαυτῷ διεφθάρθαι, ὠργισμένῳ, καὶ πρότερον ὅτι ταῖς ἐκ γλαφύρας βλασφημίαις. ὠνείδιζε γὰρ τῇ γυναικὶ συνεχῶς τλῷ ταπεινότητα, καὶ ὡς αὐτὸς μὲν ἰδιώτην, ἡ δ' ἀδελφὸς αὐτ ἀλεξάνδρ γήμας βασιλίδα. ἔτι κλαίουσα τῇ σαλώμῃ διήγγελεν ἡ θυγάτηρ. προσέπιθει δ' ὅτι καὶ τῶν ἄλλων ἀδελφῶν, τοὺς μὲν μητρὸς ἀπελαύειν οἱ πρὸς ἀλέξανδρον, εἰ σφᾶς ἐφεδρεύσειν τλῷ βασιλείαν, ἰσουργοὺς ἅμα ταῖς δούλαις ποιήσ. αὐτοὺς δ' κωμῳδῶν γραμματεῖς, ἐπισκώπτοντες, ὡς παιδευομένους ἐπιμελῶς. πρὸς ἃ τ ὀργὴν οὐ κατέχουσα σαλώμη πάντα διήγγελεν ἡρῴδῃ. σφόδρα δ' λῷ ἀξιόπιστος κ γαμβρὸς λέγουσα. καὶ τις ἑτέρα ἀφορμὴ συνέβαλλε, ἡ τὸν θυμὸν ἐπεκαίουσα τ βασιλέως. ἤκουσε γὰρ αὐτὰς συνεχῶς ἀνακαλεῖσθαι μετὰ τλῷ μητέρα, καὶ κατιμῶσθαι δ' ἐπαρωμένους αὐτῷ. πολλάκις δ' αὐτὸ ἀφῃδιδόντ ἐ τ μαρμάρων ἐωνημένων τινὰ τῶν μεταγενεστέρους γυναιξὶν ἀπειλεῖν, ὡς ἀντὶ τῶν βασιλικῶν ἐν τάχει ἐνδήσουσιν ἑαυτὰς, ἐκ τεχνῶν πεποιημένας. ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ τι τὸ φρόνημα τῶν νεανίσκων ἐπαίδευσας, ὅμως οὐκ ἀπέκοπτε τλῷ ἐλπίδα τῆς διορθώσεως. ἀλλὰ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς, καὶ δ' εἰς ῥώμαν ἐκπλεῖν ἔμελλε, βραχέα μὲν ἠπείλησεν ὡς βασιλεὺς, τὰ πολλὰ δὲ ἐνουθέτησεν ὡς πατὴρ, καὶ φιλεῖν τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει, δίδους τῶν προημαρτημένων ἄφεσιν, εἰ πρὸς τὸ μέλλον ἀμείνους γένοιντο. οἱ δὲ, τὰς μὲν ἀγωγὰς ἀποσκάζοντο, ψευδεῖς εἶναι λέγοντες, πιστώσεσθαι δ' τλῷ ἀπολογίαν τοῖς ἔργοις ἔφασκον. δεῖν μέν τι καὶ κεῖνον ἀποφράττειν τοὺς λογισμοὺς, τοῦ μὴ πιστεύειν ῥᾳδίως. οὐ γὰρ ἐπιλέγειν τοὺς κατεψευσμένους αὐτῶν, ἕως ἂν ὁ πεισθεὶς ἡ. πεύτοις ὡς πατέρα πείσαντες ταχέως, τὸν μὲν ἐκ χερὸς φόβον διεκρούσαντο, τλῷ δ' εἰς τὰ μέλλοντα λυπλεῖν προσελάβεν. ἔγνωσαν γὰρ τλῷ τε σαλώμῃ ἐχθρὰν, καὶ τὸν θεῖον Φερώραν. ἦσαν δ' βαρεῖς μὲν ἀμφότεροι, καὶ χαλεποὶ, Φερώρας δ' μείζων, ὃς πᾶσι μὲν ἐκοινώνει τῆς βασιλείας τλῷ διαδήματ, προσῆν δὲ αὐτῷ ἰδίας ἑκατὸν εἶχε τάλαντα. τλῷ δ' πέραν ἰορδάνου πᾶσαν ἐκαρποῦτο χώραν, λαβὼν παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ δῶρον.

tibit. Cum his eum mature placavissent, ut patrem, præsenti metu rejecto, de futuris mœrere cœperunt. Etenim cognovere Salomen sibi esse infensam, & patruum Pheroram: uterque autem sævi & graves erant: sed amplius Pheroras, qui totius quidem regni præter diadema socius esset: proprios autem reditus habere centum talentorum, totiusque trans Jordanem terræ fructus ipse caperet, a fratre sibi

δώρων. ὃς αὐτὸν ἐπίησε καὶ τετραρχίαν αἰτησάμενον A
ᾧ καίσαρ, βασιλικῶν τε γάμων ἠξίωσε συνοικήσας ἀδελφὴν τὴν ἰδίας γυναικὸς, μεθ' ἣν τὴν ἐκείνης πάλλακα, καθωσίωσε τὴν πρεσβυτάτην τῶν αὐτοῦ θυγατέρων, δηλονότι τριακοσίοις τάλαντοις. ἀλλ' ἀπέδρα Φερώρας τὸν βασιλικὸν γάμον ὡς ἐρασθεὶς δούλης. ἐφ' ὧ χαλεπήνας ἡρῴδης, τὸν μὲν θυγατέρα τοῦ ὡς παρθένων ὕστερον ἀναρρηθεῖσαν συνέζευξεν ἀδελφιδῷ. Φερώρα δὲ μετὰ πολὺν ὀργὴν ἄνεσε. δίδοὺς συγγνώμην B τῇ νόσῳ. διεβάλλετο δὲ καὶ πάλαι μὲν, ἔτι ζώσης τῆς βασιλίδος, πιβάλλειν αὐτῷ φαρμάκοις. τότε δὲ πλεῖστοι μεμυημένοι παρῆσαν, ὡς καθάπερ φιλαδέλφου ὄντα ἡρῴδην, εἰς πίστιν ἐπαχθῆναι τῶν λεγομένων ἐδέος. πολλοὺς δὲ τῶν ἐν ὑπονοίᾳ βασανίσας, πλάσματον ἦλθεν ὅτι τοὺς Φερώρα φίλους, ἐν Πάρθοις μὲν, ἀνθρώπους ὁμολογήσαι οὐδείς, ὅτι δὲ τὰ ἐρωμένου ἀσεβήματος εἰς παρθένας ἀποδράναι παρεσκεύαζετο. συμμέτοχος δὲ καὶ σκέμματος αὐτῷ τῆς φυγῆς, κοσσᾶρος C ὁ σαλαμίνης ἀνὴρ, ᾧ συνῴκισεν αὐτὴν ὁ βασιλεὺς ὕστερον μοιχείᾳ δὲ πρότερον ἁλοφθαρέντος. ἦν δὲ ἐλευθέρα ἁλοῦσα, ἃ δὲ σαλαμὶς καὶ γῆ αὐτὴ Φερώρας ὁ ἀδελφὸς κατῳκίσατο, συνῆκας ὡς γάμῳ τοιῷδε πρὸς συλλαῖον, τὸν ἐδάφους βασιλέως ἔπιτροπον, ὃς ἦν ἐχθρότατος ἡρῴδῃ. διελεχθεῖσα δὲ καὶ τοῦτο, καὶ πανταχόθεν Φερώρας ἐνεκάλει, συγγινώσκει, καὶ αὐτὸς Φερώρᾳ ὁ βασιλεὺς ἀπέλυσε τῶν ἐγκλημάτων. μετέβαινε δὲ D ἐπ' ἀλεξάνδρου ὁ χειμὼν τῆς οἰκίας, καὶ πρὸς τὸν σκηνοῦ κεφαλὴν ἔλαβε. τρεῖς ἦσαν εὐνοῦχοι τοῦ βασιλέως τιμιώτατοι, καὶ δῆλον ἐξ ὧν ἐλειτούργουν. τῷ μὲν γὰρ οἰνοχοεῖν προσετέτακτο, τῷ δὲ δεῖπνον προφέρειν, ὁ δὲ αὐτὸν κατακοιμίζειν τε καὶ συγκατακλίνειν. τούτους εἰς τὰ παιδικὰ δώροις μεγάλοις ἐθήρευε ὁ ἀλέξανδρος. μίαν δὲ τοῦ βασιλέως, διηλέγχοντο βασάνοις. καὶ τὴν μὲν συνουσίαν δ' ἥδεως E ὡμολόγουν. ἐξέφερον δὲ καὶ τὰς εἰς αὐτὴν ἐπαχθείσας, ὧν πρόσω ἀπατηθέντα τὸν ἀλέξανδρον, λέγοντα ὡς σὺν ἡρῴδῃ δέοι τὰς ἐλπίδας ἔχειν, ἀναιδῆ γέροντα καὶ βαπτόμενον τὰς κόμας, εἰ μὴ διὰ τοῦτο αὐτὸν οἴκτου καὶ νέου, αὐτὸς δὲ προσέχειν, ὃς ἐκεῖνον ἄκοντος δέξεσθαι τὴν βασιλείαν; σὺν εἰς μακρὰν τε τοὺς μὲν ἐχθροὺς ἀρωγῆς, τοὺς φίλους δ' εὐδαίμονας ποιήσει καὶ μακαρίους, πρὸ πάντων δ' αὐτούς. εἶναι δὲ καὶ θεραπείαν, τὸ F δυνατῶν, τοῦτ' ἀλέξανδρον λαθραίαν, τούς τε ἡγεμόνας ἅμα φανερᾷ, τοὺς ταξιάρχους, κρύφα πρὸς αὐτὸν συνιέναι. ταῦτα τὸν ἡρῴδην αὐτοὺς ἐξεφόβησεν, ὡς μηδὲ φθάσημα τοιαῦτα τοὺς μιαιφόνους ἐνέγκειν, ἀλλὰ κατασκόπους ἐπιπέμπων νυκτὸς, εἰ μεθ' ἡμέραν ἕκαστα πραττόμενα ἢ λεγόμενα διηρώτα, καὶ τοὺς ἐν ταῖς ἐπαφαῖς, ἄδηλος ἀνὴρ. θεωθεὶς δὲ ἀνομίας ἐπλήσθη τὸ βασίλειον. καὶ γὰρ ἐχθραν ἡ μῖσος ἴδιον, ἕκαστος G ἐπλάττετο ταῖς διαβολαῖς, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τοὺς διαφόρους, φόνων τε τοῦ βασιλικοῦ θυμοῦ κατεχέοντο. καὶ τὸ μὲν ψεῦδος εἶχε πίστιν ἀπροφάσιστον, αἱ κολάσεις δὲ τῶν διαβολῶν ἦσαν ὠκύτεραι. κατηγορεῖτο γοῦν τις, ἄρτι κατηγορήσας, καὶ τοῦ αὐτοῦ διελεγχθέντι, σπανίσαντα.

dono datæ. Quinetiam tetrarcham eum fieri beneficio Cæsaris, idem Herodes impetraverat: regalique conjugio dignatus erat, sorore uxoris suæ nuptum ei collocata. Et post illius mortem, desponderat ei filiarum suarum maximam, trecentis talentis in dotem datis. Sed regale matrimonium Pheroras, ancillæ amore captus, refugerat. quamobrem iratus Herodes, filiam nuptum dedit fratris filio, qui post à Parthis occisus est. Mox autem morbo Pheroræ venia data, indignationem remisit. De hoc autem erat vetus opinio, quod etiam viva regina Herodem opprimere voluisset veneno. Sed tunc plurimis delatoribus aditus erat, ut quamvis amantissimus fratris esset Herodes, fide tamen eorum quæ audisset, adduceretur ad metum. Itaque de multis qui suspecti erant habita quæstione, postremo ad Pheroræ amicos venit, quorum nulla quidem fuit de maleficiis aperta confessio, quod cum amica subrepta in Parthos cogitasset effugere prodiderunt: hujus autem consilii & fugæ conscium esse Aristobulum Salomes maritum: cui rex eam tradicit, postquam superior adulterii causa peremptus est. sed nec Salome criminatione libera manserat. nam & hanc frater Pheroras accusabat, quod cum Syllæo procuratore Obodæ regis Arabum de nuptiis constituisset, quem inimicissimum Herodes habebat. Convicta autem & in hoc, & in omnibus quæ Pheroras detulerat, indulgentiam meruit; itaque ipsum etiam rex Pheroram criminibus solvit. Domus vero tempestas in Alexandrum transiit, totaque capiti ejus incubuit. Tres erant eunuchi regis carissimi, & ex genere famulatus neminem id latebat. Uni enim vinum ministrare fuit cura, alteri cœnam apponere, tertius autem dormitum eum collocabat, & cum ipso cubabat: hos muneribus maximis Alexander cupiditati suæ subjecerat. Itaque postquam regi hæc sunt indicata, vi tormentorum coacti & stuprum statim confessi sunt, & quibus essent ad hoc promissis inducti aperuerunt: quomodo eos fefellisset Alexander, nullam in Herode spem habendam esse, improbo senio, commemorans, & qui capillos infingeret, ut ob hoc etiam eum juvenem putarent: verum se coli oportere, qui etiam invito eo regni esset futurus successor: neque multo post ab ininicis pœnas repeteret, fortunatosque amicos suos beatosque faceret, ac præ cæteris ipsos. Quin & obsequia potentium Alexandro clam parere, militumque rectores, itemque ordinum principes occultè ad eum convenire dixerunt. Hæc Herodes adeo pertimuit, ut non auderet statim delata proferre, sed exploratores die noctuque submittens, dicta factaque singula scrutabatur: & de quibus suspicio esset, ilico trucidabat. Itaque regnum ejus acerbissima iniquitate repletum est. Nam pro suo quisque odio vel inimicitiis, calumnias finxere, multique regis iracundia cædis cupida contra adversarios abutebantur. & mendacio quidem confestim fides habebatur: erant autem criminationibus ipsis velociora supplicia. Denique accusabatur qui modo accusaverat: & cum eo qui ante se convictus esset, ducebatur ad pœnam.

De vita namque periculum regis quæstiones A breviore compendio terminabat. Ad hoc autem sævitiæ processerat, ut nec eorum quenquam humanius aspiceret, qui accusati non essent: verum etiam amicis immitissimum sese præberet: Itaque multis etiam regno interdixit. & in quos potestatem non habebat, in eos dictis asperis sæviebat. Accessit malis Antipater, collectaque propinquorum caterva, nullum criminationis genus omisit. Tantus autem ineptia sua B regem commentisque delatorum timor invasit ut stricto instare sibi gladio videretur videre Alexandrum: Denique subito & ipsum correptum in vincula conjecit, & in amicorum ejus tormenta perrexit, multi autem tacitè morieban-tur, nulla voce supra conscientiam prodita. alii vero quibus mendacium impatientia doloris extorsit, de patris eum insidiis cum fratre Ari- C stobulo cogitasse dixerunt: tempusque observare, ut illo dum venaretur occiso, Romam profugerent. His tametsi verisimilia non erant, sed necessitate cruciatus ex tempore fingebantur, libenti tamen animo rex credebat, pro consolatione accipiens vincti filii, ne id fecisse videretur injuste. Verum Alexander quoniam suspicionem patris nullo modo aboleri posse arbitrabatur, ultro malis assentiendum putavit: ac digestis adversus inimicos quatuor libris, fatetur insidias, earumque se plurimos socios habere perscribit; ante omnes autem Pheroram & Salomen. Hanc enim etiam stupro sibi quondam esse mixtam, cum vim noctu adhibuisset invito. Jamque libri in manibus erant Herodis: multa & gravia de optimatibus clamantes, cum matu- D re in Judæam Archelaus venit: metuens genero E simul ac filiæ, quibus etiam providentissimo consilio succurrit, regisque minas arte dissolvit.

ant. lib. 16. cap. 8-9. Mox enim cum eo congressus, ubinam est, clamat, exitiabilis gener meus? aut ubi parricidale caput aspiciam, quod meis manibus ipse lacerabo: addamque filiam meam bono marito novo? nam etsi consilii particeps non est, quia tamen ejusmodi viri conjunx fuit, inquinata est. Mi- F ror autem patientiam tuam, cujus periculum agitur, quod adhuc vivit Alexander: ego namque ita ex Cappadocia properans veniebam, ut qui & illum reperirem olim dedisse supplicium, & de filia quæstionem tecum haberem, quam tui tuæque dignitatis contemplatione illi desponderam. At nunc de utroque nobis consulendum est: licet nimium pater sis, & ad puniendum in- G fidiatorem filium minus fortis. Permutemus dexteras, & alter alterius iracundiæ vicarii succedamus. Talibus increpans, quamvis pertinacem fallit Herodem. Itaq; ille quos Alexander perscripserat libros, legendos ei præbet, singulisque capitulis insistens, cum eo deliberabat. Unde occasionem sui consilii nactus Archelaus, paulatim causam in eos, qui scriptis continebantur, & in Pheroram contulit. Cum autem sibi credere regem videret, considerandum est, inquit, ne forte adolescentulus tot nequissimorum insidiis circumveniatur, non tu ab adolescentulo. nec enim apparere causam, cur in tantum ruerit scelus, qui & nunc regno potiretur, & successionem regni speraret, nisi aliquos haberet hujus persuasionis

τὰς γὰρ ἐξετάσεις ὁ βασιλεὺς, ὃ πρὸ τοῦ τὴν ψυχὴν κίνδυνος ἐστεφύρητο. πρὸς δὲ τοῖς ἐπὶ τοσοῦτον πικρίας, ὡς μηδὲ τῶν ἀκαταιτιάτων τινὶ συμπαθεῖν ἡμέρως, εἶναι δὲ τοῖς φίλοις ἀπολωλεκώς. πολλοῖς γοῦν αὐτῶν ἀπέκτεινε τὸ βασίλειον, καὶ πρὸς οὓς οὐκ ἔσχε χεῖρας ἐξουσίαν, τῷ λόγῳ χαλεπὸς ἦν. ἐπιπεσὼν δὲ ἀντίπατρος τοῖς τῆς συμφορᾶς ἀλεξάνδρῳ, καὶ σὺν πολλοῖς τῶν συγγενῶν ὀλίγου δεῖν ἅπαντας ἀπολιπὼν, προσῆλθε γέ τι πρὸς τοῦτον δέους ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τῆς πραγτείας αὐτοῦ, καὶ τῶν συμπεσημάτων, ὥστε φερεσίνεικον δοκεῖν αὐτῷ τὸν ἀλέξανδρον ξιφήρη. συλλαβὼν γοῦν αὐτὸν εἴδησεν ἐμπίπτης. καὶ πρὸς βασανον ἐχώρει τῶν φίλων αὐτοῦ σηώντις δὲ ἀπέθνησκον οἱ πολλοὶ, καὶ μηδὲν ὑπὲρ τὸ συνειδὸς ἐπόντες. οἱ δὲ ὑπὸ τῶν ἀλγηδόνων ψεύσασθαι βιαζόμενοι ἔλεγον, ὡς Ἀριστοβούλου τε αὐτοῦ μὲν ἀδελφοῦ, καὶ ὡς φυλάττοι κυνηγέτην κτείνας εἰς ῥώμην ἀποδρᾶναι. τύπος ἡμῖν ὁ πατὴρ νοῖς οὖσιν, ἀλλ' ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἐρεθισμένος, ὁ βασιλεὺς ἔπιστεν ἡδέως. παρεμυθίαν λαμβάνων δόξης, τὸν υἱὸν τὸ μὴ δοκεῖν ἀδίκως. ὁ δὲ ἀλέξανδρος, ἐπεὶ τὸν πατέρα μετατεθεῖν ἀμήχανον ἐώρα, τοῖς δεινοῖς ὁμόσε χωρῶν διέγνω. καὶ τεσσάρας τῶν ἐχθρῶν βίβλους συντεθέμενος, προσωμολόγει μὲν τὴν Φερώραν, κοινωνοὺς δὲ ἀπέδεικνυε τοὺς πλείστους αὐτῶν, πρὸ πάντων Φερώραν, καὶ Σαλώμην. ταύτην γὰρ δὴ καὶ μιχθῆναί ποτε αὐτῷ μὴ θέλοντι, νύκτωρ ἐνβιασάμενον. αἱ τε σὺν βίβλοι παρῆσαν εἰς χεῖρας ἡμᾶς, πολλὰ καὶ δεινὰ κατὰ τῶν δυνατῶν βοῶσαι, καὶ διὰ τάχους εἰς ἰταλίαν ἐξέλαυνον ἀφικνεῖσθαι τὸν γαμβρὸν καὶ τὴν θυγατρὶ δέησας. γίνεται δὲ βοηθὸς αὐτοῖς μάλα προθυμηθεὶς, καὶ τέχνῃ τινὶ τὸν βασιλέως ἀπιστίαν διακρούσασθαι. συμβαλὼν γὰρ δίφρῳ αὐτοῦ, πρὶν ἐπιβῆναι ὁ ἀληθέως μου γαμβρὸς ἔφασκε. πρὶν δὲ τὴν πατρικὴν ἐνδύσομαι κεφαλὴν, καὶ τῆς ἐμαυτοῦ χειρὸς διαπαραξάμενος δὲ καὶ τὴν θυγατέρα μου τῆς καλῆς νυμφίῳ. καὶ γὰρ εἰ μὴ κεκοινώνηκε τοσούτου γέγονε γυνὴ, μεμίανται δ' ὅμως. ἐπὶ τοσοῦτον Ἀριστοβούλου ἦνεγκε τὸ ἀνεξικακίας, εἰ ζῇ μέχρι νῦν ἀλεξάνδρου. ἐγὼ γὰρ ἠπειγόμην ἀπὸ καππαδοκίας, ὡς τὸν μὲν ἱερῶν πάλαι δεδωκότα δίκας. μὴ δὲ σὺν τοῖς τὸν θυγατρὸς ἐξετάσων, καὶ κἀκείνῳ, εἰ καὶ τὸν ἀξίωμα βλέπων συνεγύησα. νῦν δὲ τοῖς ἀμφὶ σὲ μὴν βουλόμεθον. κἂν ἧς λίαν πατὴρ δ' κολάζων ὑὸν Ἀριστοβούλου ἀπονώτερον, ἀμείψομεν τὰς δεξιὰς, καὶ γενώμεθα τῆς ἀλλήλων ὀργῆς διάδοχοι πάντως. ἐκκομπάσας, καὶ ὡς φαρμακευθέντα ἡρώδην, ὑπάγειν. δίδωσι γοῦν αὐτῷ τὰς σωπαχθείσας ὑπ' ἀλεξάνδρου βίβλους ἀναγινῶναι. καὶ καθ' ἕκαστα ἐφιεὶς κεφάλαιον, σωνεσκέπετο. λαμβάνει δ' ὁ ἀχέλαος ἀφορμὴν δ' στρατηγήματος, καὶ κατὰ μικρὸν εἰς πάντας ἐγκεκαμμένους καὶ Φερώραν μετῆγε τὴν αἰτίαν. εἰς δὲ ἐκεῖνα πρεσβεύοντα τὸν βασιλέα, σκεπτέον ἔφη μή ποτε τὸ μειράκιον ὑπὸ τοσούτων ἑνὸς πονηρῶν ἐνεδρεύεσθαι, οὐχ ὑπὸ δ' μειρακίου σύ. καὶ γὰρ οὐδὲ ὁρᾶν αἰτίαν, ἐξ ἧς ἂν εἰς τηλικοῦτον μῖσος προσέπεσεν, ἀπελαύειν μὲν ἤδη βασιλείας, ἐλπίζειν δὲ καὶ διαδοχῆς, εἰ μή τινες ἦσαν ἀνα-

ἀναπείθοντες, καὶ τὸ τῆς ἡλικίας ἄκολον, ὅπῃ κακῶ με- A autores, qui ad deteriorem partem lubricum ætatis impellerent. Ab ejusmodi namque hominibus non solum adolescentulos falli, verumetiam senes, domosque clarissimas totaque regna solere subverti. Consentiebat dictis Herodes, iramque paulatim remittebat in Alexandro, & in Pheroram excitabatur. namque hic erat librorum quatuor argumentum. qui ubi propensiorem esse regis animum sensit, & in omnibus B apud eum amicitiam Archelai prævalere, qvam honeste non posset, ex impudentia salutem quæsivit. relictoqve Alexandro, confugit ad Archelaum. & ille negat se videre, qvo pacto eximat tot criminibus involutum, quibus manifeste convinceretur regem insidiis voluisse decipere, omniumque malorum præsentium adolescenti causa fuisse: nisi malit omissis artibus callidis, & negandi pertinacia, de quibus insimularetur omnia confiteri, & a fratre, præsertim cui C dilectus esset, veniam petere. namque ad hoc ei modis omnibus se quoque opem laturum. Paruit Archelao Pheroras, atraque veste cum lacrymis, ut quam miserabilis appareret, instructus, ad pedes Herodis accessit: veniamque meruit postulans. & se quidem sceleratum esse fatebatur: namque omnia quæ sibi objicerentur fecisse, horum autem causam esse diminutionem mentis atque insaniam, ex mulieris amore conceptam. Itaque postquam stetit Pheroras suimet ipse accusator ac testis, tunc eum jam Archelaus excusando, Herodis iracundiam mitigabat, propriis usus exemplis: etenim se qvoqve a fratre multo graviora perpessum, naturale jus dicebat antepositisse vindictæ. Quippe in regnis, velut in magnis corporibus, semper aliquam partem pondere ipso tumescere: quam recidi quidem non oportere, leniter vero curari. Multa in hunc modum locutus Archelaus, Herodem quidem Pheroræ placidum reddidit, ipse autem Alexandro tamdiu manebat iratus, filiamque ab eo distractam secum abducturum se ajebat, donec Herodem compulit ultro pro adolescentulo deprecari, ut iterum ei filiam desponderet. Satis autem gravatim Archelaus cui vellet eam præter Alexandrum collocari permisit, maximi enim pendere, quo jura inter se affinitatis inviolata permaneant. Rege autem sibi filium ab eo donatum affirmante, nisi matrimonium diremisset, quod & liberos jam haberent, uxor quoque ab adolescente diligeretur: quæ si remaneret, peccatorum foret oblivio: si vero discederet, causa de omnibus desperandi: molliorem namque fieri audaciam: si domesticis affectionibus distrahatur: vix tandem cessit, unaque & ipse rediit cum adolescente in gratiam, & patrem ejus reduxit. Procul dubio tamen eum Romam mitti debere ait, cum Cæsare collocuturum: de

omnibus enim se literas ad eum fecisse. Vafrum igitur Archelai consilium, qvo generum periculo liberavit peractum erat, & redintegrata concordia in epulis & humanitate convictus familiariter versabantur. Abeuntem autem muneribus talentorum septuaginta, solio qvoq; aureo gemmis ornato, & eunuchis, & concubina donat Herodes, quæ Pannychis vocabatur: itemq; amicorũ ejus quemq; pro merito

quin & cognati regis omnes, jussu ejus Archelao dona splendidissima dederunt: eumque tam ipse quam optimates Antiochiam usque prosecuti sunt. Non multo post quidam in Judæam venit, Archelai consiliis multo potentior: qui non solum reconciliationem gratiæ Alexandro quæsitam fecit irritam. verum etiam causa fuit, ut periret. Laco erat genere, nomine Eurycles, ad regni desiderium amore pecuniæ corruptus. Jam enim luxum ejus regia tolerare non poterat. Is amplissimis donis Herodi oblatis, velut eorum, quæ aucuparetur illecebra, cum statim multiplicata recepisset, immaculatam liberalitatem nihil esse ducebat, nisi regum sanguine comparasset. Itaque regem adulatione falsisque de ipso laudibus, & sermonis calliditate circumvenit: matureque perspecto ejus ingenio, dictis simul & factis quæ illi placerent, inter primos ejus amicos habetur. Nam & rex & omnes ejus comites libenter civem Spartæ patriæ causa, præcipuo dignum honore ducebant. Ille autem postquam fragilitatem domus animadvertit, fratrumque inimicitias, & quemadmodum pater in singulos esset animatus, Antipatri quidem hospitio præventus erat. Simulata vero amicitia fallebat Alexandrum olim se & Archelai socium esse mentitus, quo etiam citius quasi probatus obrepsit. Moxque ab eo fratri quoque Aristobulo commendatus est. Pertentatis autem personis omnibus, aliam alio modo subibat: ac primum fit Antipatri mercenarius, & Alexandri proditor: illum exprobrando castigans, qvod & qvum fratrum sit maximus, spei suæ negligat insidiatores. Alexandrum vero, qvod regina creatus, & regiæ vir conjugis, filium privatæ mulieris pateretur regno succedere: præsertim qvum haberet magnam occasionem Archelaum: quæ quidem adolescenti bona fide suadere videbatur, quod amicitiam simulasset Archelai. Unde nec Alexander quicquam metuens, & de Antipatro quæ se moverent apud eum querebatur: & quod nihil mirum faceret Herodes, si cum matrem illorum interemit, ipsis quoque regnum ejus auferret. quorum causa Eurycles & miserari eos & condolere simulans, etiam Aristobulum ad ea dicenda pellexit: atque ita qverelis in patrem utroque devincto, referens ad Antipatrum secreta discedit: affecto qvoqve insidiarum mendacio, quas ei fratres parasse affirmabat, ac pene jam strictis gladiis in eum irruere. Ob hæc autem multa pecunia donatus ab Antipatro, laudator ejus erat apud patrem: & ad extremum necis Alexandri & Aristobuli redempta opera, ipse accusatoris partibus fungitur. Cumque adisset Herodem, vitam ei se rependere pro beneficiis & sibi delatis, & lucem referre dixit pro hospitio: olim Alexandrum exacuisse in eum gladium, & confictmasse dexteram: verum sceleri tanto fuisse impedimento, qvod societatem facinoris assimulasset. Alexandrum enim dicere, non bene se cum Herode actum putare, qvod regnum obtinuisset alienum, & post matris eorum necem principatum ejus dilacerasset, nisi etiam degenerem coaptaret hæredem, avitumq; ipsorũ regnum Antipatro spurio traderet. Proinde semet Hyrcani manes & Mariamnes ultum ire. Nec enim

Ant. lib. 16. cap. 11.

A ὁμοίως ἦ, καὶ οἱ συγγενεῖς πάντες δ' βασιλέως; πάντες δ' χελάῳ λαμπρὰ δῶρα ἔδοσαν. προπεμφθεὶς ὑπὸ τοῦ τε ἡρῴδε καὶ τῶν δυνατῶν, μέχρις ἀντιοχείας, μετ' ὀλίγου ἦλθεν εἰς Ἰουδαίαν παραγενόμενος ἀνὴρ, πολὺ τῶν δ' χελάου πραγμάτων δυνατώτερος, ὃς οὐ μόνον τὰς ὑπ' ἐκείνου πολιτικὰς εὐεργεσίας ἀλεξάνδρῳ ἀμαλλαγὰς ἀνέτρεψεν; ἀλλὰ καὶ αἰτιολογίας αὐτῷ αὐτὰ κατέστη. ὃς ἦν λάκων, Εὐρυκλῆς ὄνομα, πόθῳ χρημάτων εἰς τὴν βασιλείαν προσφυρείς. οὐ γὰρ ἀντέχειν ἔτι ἡ ἑλὰς αὐτοῦ τῇ πολυτελείᾳ. λαμπρὰ ἦ ἡρῴδῃ δῶρα προσενεγκών, δέλεαρ ὧν ἐθηρᾶτο. καὶ θαῦμα πολλαπλασίων λαβών, οὐδὲν ἡγεῖτο τὰ παρόντα δῶρα, εἰ μὴ δι' αἱμάτων ἐμπροσθεν τὴν βασιλείαν. ἀνέχει γὰρ τὴν βασιλέα κολακείᾳ καὶ δυσκόλῳ λόγων, καὶ πρὸς αὐτὸ ψεύδεσιν ἐγκωμίοις. ταχέως ἦ συνιὼν τὸ ἡρῴδου πρόσωπον, καὶ πάντα λέγων τὰ καὶ πρέποντα τοῖς ἡδέσι αὐτῷ, φίλος ἐν τοῖς πρώτοις γίνεται. καὶ δὴ ὁ βασιλεὺς ἀγαπᾷ τὸ παιρείδα, καὶ πάντες οἱ περὶ αὐτὸν, ἡδέως προσιέμενον τὸ ἀναρπαστὴν. ὁ ἦ ἐπεὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν τῆς οἰκίας κατέμαθε, πάς τε τῶν ἀδελφῶν διαφοράς, καὶ ὅπως διέκειτο πρὸς ἕκαστον ὁ πατὴρ, ἀντιπάτρῳ μὲν ξενία προκατελήφθη. φιλίᾳ ἦ ἀλεξάνδρου ὑπαπέπτωκει, ψευδομένου ἐπαίρων αὐτὸν εἶναι καὶ δχελαΐδι πάλαι. διὸ δὴ καὶ παχέως ὡς δεδοκιμασμένος ἐδέχθη. συνίστα ἦ ἑαυτὸν ὅλως, καὶ ἀριστοβούλῳ τῷ ἀδελφῷ. πάντων ἦ δαπανηρότατος τὰ πρόσωπα ἄλλῳ ἄλλως ὑπῆν, γινόμενος ἦ ποικίλος μεθ' ἡδονῆς ἀντιπάτρῳ, καὶ πρόδοτης ἀλεξάνδρου. τοῦ μὲν ὀνειδίζων, εἰ πρεσβύτερος ὢν θρόνου τοῦ ἀδελφοῦ τοὺς ἐφεδρεύοντας αὐτοῦ τῆς ἐλπίδος ἀλεξάνδρῳ ἦ μηχανώμενον ὡς βασιλέως, καὶ βασιλίδι συνοικοῦντι, ἐκ δ' ἀλεξάνδρου τὸν δχεῖν τὸ ἐξ ἰδιώτιδος, καὶ ταῦτα μηδὲν ἀφορμὴν ἔχων ἀρχέλαον. ἦν ἦ πιστὸς τοῦ μειρακίου σύμβουλος, τὸ δχελαΐδι φιλίαν παλαιοῦσθαι. διὸ μηδὲν ὑποστελλόμενος ἀλέξανδρος, πάππῳ τε ἀντιπάτρῳ ἀπωδύρετο πρὸς αὐτὸ, καὶ ὡς ἡρῴδης αὐτῶν τὴν μητέρα κτείνας, ἐπιβουλεύοι καὶ τοῖς ἐκείνου βασιλείαν. ἐφ' οἷς δ' Εὐρυκλῆς, οἰκτείρειν τε καὶ συναλγεῖν ὑπεκρίνετο. τὰ ἦ αὐτὰ καὶ τὸν ἀριστόβουλον παθὼν δηλώσας, καὶ τὸ τῆς μητρὸς μέμψεσιν ἐνδηλότερος ἀμφοτέρους, ὤχετο φέρων ἀνδιπάτρῳ τὰ διηγήματα. πρὸς ἐψεύδετο δ' ἀπόκλησιν ὡς ἐπιβουλευόντων αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν, ἐ μόνον οὐκ ἀπηρειδότων ἤδη τὰ ξίφη. λαβὼν ἦ δῶρα πολυτίμων χρημάτων πλῆθος, ἐπιμπίης ἦ ἀντιπάτρῳ πρὸς τὸν πατέρα. τὸν ἦ πλειστῶν ἐγκλημάτων ἀριστόβουλον καὶ ἀλέξανδρον ἡνίκατον, κατήγορος αὐτῶν ἀπὸ τοῦ πατρὸς γίνεται. καὶ πρὸς τελῶν, ἀντιδόσεως τὸ ζῆν ἔφασκεν ἡρῴδῃ, τῶν εἰς αὐτὸν διεργασιῶν, καὶ τὸ φῶς, ἀμοιβὴν τῶν ξενίων ἀντιπαρέχειν. πάλαι γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἡκονῆσθαι ξίφος, καὶ τὸν ἀλεξάνδρου πατρῴᾳ δεξιὰν, ἐμπεδῶν ἦ αὐτὸς γεγονέναι τοῦ πάθους, συνεργὸν ὑπεκρίθης. φάναι γὰρ τὸν ἀλέξανδρον, ὡς οὐκ ἀγαπᾷ βασιλεύσας αὐτὸς ἡρῴδης ἐν ἀλλοτρίοις, καὶ μὴ τὸν τῆς μητρὸς αὐτῶν φόνον τοῦ ἐκείνης ἀρχὴν ἀναλήψας, ἀλλ' ἐπὶ γνήσιον εἰσάγαγὼν δέξασθαι, ἀντιπάτρου τοῦ φέροντος πατρῴαν αὐτῶν βασιλείαν προθέντων. παμφρονῶν γε μὴν αὐτὸν τοῖς ὑρκανοῦ καὶ μαριάμμης θαύμασον οὐδὲ γὰρ ἀξίαν

B

C

D

E

F

G

πρέπειν αὐτὸν Ἀλεξάνδρῳ φόνῳ τοιούτου πατρὸς τύχην, δίκαια φάναι. πολλὰ δ' εἶναι τὰ παροξύνοντα καθ' ἡμέραν, ὥστε μηδὲ λαλιᾶς τινὰ τρόπον ἀσυκοφάντητον καταλελεῖφθαι. πρὸς μὲν γὰρ δυσγένειαν ἑτέρων μνείας γενομένης, αὐτὸς ἀλέγειν ὑβρίζεσθαι δ' πατρὸς λέγοντος, ὁ μόνος εὐγενὴς Ἀλέξανδρος, καὶ τὸν πατέρα Ἀμμωνίαν ἀδοξῶν. καὶ δὴ τοῦ θήρας, παρορᾶσθαι μὲν σιωπῶν, ἐπαινέσας δ', παρασκευὴν ἔχειν. παντὶ δὲ ἀμείλικτον διέκειτο τὸν πατέρα καὶ μόνῳ φιλόστοργον ἀντιπάτρῳ. διὸ δὴ ἡδέως καὶ πεπηξάσθαι μὴ κρατήσας τῆς ὀφθαλμῆς. πτῶσαν δ' εὐπετῆ ἀφορμὴν, πρῶτον μὲν ἀρχέλαον ὄντα πηδεστὴν, πρὸς ὃν Ἀλεξάνδρῳ φαίδιος. ἔπειτα καιρίαν μέχρι νῦν ἀγνοοῦντα τὸν ἡρῴδου τρόπον. ἐλπὶς γὰρ ὡς παρὸν αὐτῷ θαρσήσοντας πρὸς ἀκὸς τὸν πατέρα, οὐδὲ φθέγξασθαι περὶ τοῦ αὐτοῦ μόνον ἐγκλημάτων. ἀλλὰ πρῶτον μὲν κηρύξειν τοὺς ἐθνους συμφορὰς, καὶ τοὺς μέχρι ψυχῆς φορολογουμένους, ἔπειτα εἰς οἴας τροφὰς καὶ πάλιν, τὰ δι' αἵματος συμφορήσαντα χρήματα ἀναλωθῆναι. τοὺς τε ἐξ ἡμῶν πλουτήσαντας, οἵοι, καὶ τὰς περιφανθούσας πόλεις, ὅπῃ πρῶτον. ζητήσειν δὲ καὶ τὸν παππὸν ἐκεῖ καὶ τὴν μητέρα, καὶ τὰ τῆς βασιλείας μύστα πάντα κηρύξειν, ἐφ' οἷς οὐ κεκλήσεσθαι πατροκτόνος. τοιαῦτα καὶ Ἀλεξάνδρῳ περιβόητος ὁ Εὐρυκλῆς ἐπῄει πολλὰ τοῦ ἀντιπάτρου, ὡς ἄρα μόνος τε εἴη φιλοπάτωρ, καὶ Ἀλέξανδρον μέχρι νῦν ὑπὸ τοῦ Εὐρυκλῆς ἐμπόδιον. μήπω δὲ καλῶς ὁ βασιλεὺς ὑπὸ τοῖς πρώτοις καπνιζομένοις, εἰς ἀνήκεστον ὀργὴν ἐξαγριώσας, καὶ πάλιν λαβὼν ἡμέρον ἀντιπάτρου, ἑτέρους καὶ τῶν ἀδελφῶν ὑποπέμπει κατηγόρους, λέγειν ὅτι οἱ συνοῦδω καὶ τυραννίῳ λάθρᾳ Ἀλεγοιντο, τοῖς ἐπάρχοις μὲν ποτὲ βασιλέως ἡνιωμένοις, τότε δ' ἐκ τῶν περιστατικῶν ἀστοπτοήσασι τὰ πάντα. ἐφ' οἷς ἡρῴδης ὑποπτεύσας ἀναιρήσειν, συνῆγε βασανίσαι τοὺς ἄνδρας. ἀλλ' οἱ μὲν, οὐδὲν τῶν Ἀλεγηθέντων ὁμολόγουν. περιστοιμώδη δέ τις, περὶ τὸν ἡρῴδου φρούραρχον ὄντα Ἀλκίμην ὑπὸ Ἀλεξάνδρου, ὑποκαλοῦντος ἵνα αὐτὸν δέξηται τῷ φρουρίῳ μὴ ἀριστοβούλου τὸν ἀδελφὸν κτείναντα τὸν πατέρα, καὶ ὑπάρχῃ τοῖς ἴσοις χρήσασθαι, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀφορμοῖς. τοῦτον Ἀλέξανδρος μὲν ἔλεγε τέχνασμα εἶναι διοφάντου, γραμματοῦς δ' ὁ διόφαντος τὸν βασιλέως, πλημμελῆ ἀνὴρ καὶ δεινὸς μιμήσασθαι, παντὸς χειρὸς γράμματα. πολλὰ γοῦν ὑποκαράξας, πλὴν τῶν ὅπῃ τοῦτο καὶ κτείνειεν. βασανίσας δὲ τὸν φρούραρχον ἡρῴδης οὐδὲν ἤκουσεν οὐδὲ παρ' ἐκείνου τῶν Ἀλεγεθλημένων, ἀλλὰ καί τι τοὺς ἐλέγχους εὐμόρφων ἀθενῆς, τοὺς ἴσους ἐκέλευσε τηρεῖν, ἐπὶ μέν τι λελυμένους. τὸν δὲ λυμεῶνα τῆς οἰκίας καὶ δραματουργὸν ὅλου δ' μύσους εὑρυκλέα, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην καλῶν, πεντήκοντα δωρεῖται ταλάντοις. ὁ δὲ τέως ἀκεφὴ φήμιος φθάσας εἰς καππαδοκίαν, ἀγγέλλεται καὶ αὖθις δεχελαΐ, πλημμήσας ἐκεῖ, ἔτι καὶ Ἀλλαξοῦσιν ἡρῴδου ἀλεξάνδρου. Ἀμέρας δὲ εἰς τὴν ἑλλάδα, τοῖς ἐκ κακῶν κτηθεῖσι εἰς ὅμοια καταχρήσασθαι. δὶς γοῦν ἐπὶ κοίσεως κατηγορηθεὶς ἐπὶ τοῦ σώσεως ἐμπλήσαι τὸ ἀχαΐαν, καὶ πειδύειν τὰς πόλεις, φυγοδικεῖσθαι. κἀκεῖνον μὲν οὕτως ἡ ἀριστοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου ποινὴ κατῆλθεν. ἄξιον δὲ

decere ſucceſſionem regni ab hujuſmodi patre ſine cæde ſuſcipere, multis autem rebus ad hoc excitari quotidie, quia nihil ſibi omnino loqvi ſine calumnia liceret. Nam ſi de nobilitate aliorum fiat mentio, ſine ratione ſe contumeliis affici, patre dicente, ſolus generoſus Alexander, & cui pater ſit pro ignobilitate dedecori. In venationibus quoque offendere, ſi taceat: ſi vero laudet, cavillatorem appellari. & prorſus immitem ſibi patrem inveniri, ſoliqve Antipatro indulgentem: ob quæ vel emori non recuſare niſi ex voto inſidiæ ſucceſſiſſent: ſin eum occidiſſet, primum ſalutis occaſionem fore Archelaum ſocerum ſuum, ad quem facile poſſit effugere: deinde Cæſarem, qui nunc uſque ignoraret mores Herodis. nec enim ſic ei adſtaturum, ut antea patris præſentiam formidando, nec de ſuis tantum criminibus locuturum, ſed primum totius gentis ærumnas: & quod ad necem usque tributis opprimeret vulgaturum. deinde in qvibus deliciis, quibuſque actibus partæ ſanguine pecuniæ conſumptæ ſint, & qui vel quales ex illis fuerint locupletati, quæ cauſa civitatis afflictæ: ibi autem lamentaturum & avi & matris necem, omniaque ſcelera regis retecturum: quibus cognitis nemo ſe judicaverit patricidam. His Eurycles in Alexandrum falſo delatis, Antipatri laudes proſequebatur, illum ſolum, qui patrem diligeret eſſe confirmans, quique adhuc inſidias retardaſſet. Rex autem nondum præteritæ ſuſpicionis dolore compreſſo, intolerabilis iracundiæ feritate perturbatur. Iterumque hoc tempus nactus Antipater, alios accuſatores fratribus ſubornavit, qui eos dicerent cum Jucundo & Tyrannio clam colloqui ſolitos eſſe, equitum regis olim principibus, tunc vero propter quasdam offenſiones ordinibus motis. Hac denique indignatione ſuccenſus, confeſtim eos tormentis Herodes ſubdidit. Illi autem nihil eorum ſe, quæ crimini darentur, ſcire confeſſi ſunt. Sed oblata eſt quædam velut ad præfectum caſtelli Alexandrii ab Alexandro ſcripta epiſtola, deprecante ut cum Ariſtobulo fratre ſe in caſtellum reciperet, ſi patrem interfeciſſent: tamque armis quam aliis ſubſidiis eos uti permitteret. Hanc Alexander Diophanti commentum eſſe dicebat, qui regis erat notarius, homo audaciſſimus & cujuslibet manus literas imitari percallidus. Itaqve multis ſæpe falſo conſcriptis, ob hoc poſtremo occiſus eſt. torto autem caſtelli præfecto, nec ejus indicio quicquam Herodes eorum, quæ delata erant verum eſſe cognovit. Sed quamvis nullum documentum validum proferretur, filios tamen aſſervari præcepit. Euryclem vero domus ſuæ peſtem, ac totius ſceleris fabricatorem, bene de ſe meritum datoremque ſalutis appellans, talentis quinquaginta donavit. Ille autem prius quam certa fama nunciaret, ad Archelaum properat: auſusque dicere, quod Herodem reconciliaſſet Alexandro, ab illo quoque pecunias capit. deinde in Achajam transgreſſus, ad ſimilia facinora male quæſitis abuſus eſt. Poſtremo apud Cæſarem accuſatus, quod diſſenſionibus repleviſſet Achajam, & civitates ſpoliaret, in exilium mittitur: atque hoc eum modo pœnæ Alexandri & Ariſtobuli perſecutæ ſunt. Hoc loco dignum eſt

Coum Evaratum huic Spartiatæ conferre. Namque is cum amicissimus esset Alexandro, eodemque tempore quo Eurycles ibidem erat, advenisset, percontanti regi super his, quæ ille insimularet: juratus nihil se ab adolescentibus audisse affirmavit. nec tamen id quicquam miseris profuit apud Herodem, solis maledictis aures paratissimas aperientem: eumque gratiosissimum sibi judicantem, qvi secum eadem crederet: iisdemque moveretur. Incitabat præterea Salome crudelitatem ejus in filios. Nam ad hanc Aristobulus, quo periculis involveret, quam & socrum habebat & amitam, monitum miserat, ut saluti suæ consuleret: quasi rex eam decrevisset occidere, iterum insimulatam, quorum ante fuerat accusata: quod Syllæo Arabi nubere cupiens, quem sciret ejus inimicum, occulte illi secreta regis nunciaret. Et hoc fuit extremum quo tanquam tempestate oppressi adolescentes non secus ac turbine pessundati sunt. Salome enim protinus contendit ad regem, eique monita Aristobuli prodit: atque ille ulterius durare non passus, utrumque filium vinxit, & separatos asservari præcepit. Deinde Volumnium militiæ magistrum, & ex amicis suis Olympum descripta ferentes judicia, proficisci jussit ad Cæsarem: qui postquam Romam navi delati, regis literas reddiderunt, vehementer quidem Cæsar ob adolescentes indoluit, verum potestatem in filios à patre auferendam non duxit. Denique rescribit ei, ut ipse sui dominus esset arbitrii: melius tamen facturum dicens, si in communi consessu propinquorum suorum provinciæque rectorum de insidiis quæreret: eosque si delato crimini reperiret afflictos, occideret. si vero fugam tantum esse meditatos, mediocri supplicio contentus esset. Paret scriptis Herodes: cumque Berytum quo Cæsar jusserat, perveniset, cogit judicium. Præsederunt autem rectores, quibus à Cæsare scriptum fuerat, Saturninus & Pedanius legati, & cum his Volumnius procurator, itemque propinqui regis & amici, necnon & Salome & Pheroras, & post hos optimates Syriæ, præter Archelaum regem: namque hunc Herodes, quod Alexandri socer esset, suspectum habebat. Sed filios quidem satis provido consilio in judicium non produxit: sciebat enim quod si tantum visi fuissent, omni modo ad misericordiam cunctos impellerent: si vero etiam dicendi copiam nacti essent, facillimè Alexander objecta dilueret. Igitur illi quidem custodiebantur in Platane, vico Sidoniorum. Exorsus autem rex, veluti cum præsentibus ageret, commovebatur. & insidias quidem timidè objiciebat: nam probationibus deficiebat; maledicta vero & probra & injurias, & peccata plurima in se admissa prosequebatur: eaque morte graviora esse consessoribus demonstrabat. postremo cum nemo contradiceret, semetipsum argui miserabiliter questus, acerbamque victoriam vincere, singulos sententiam proferre rogat in filios. & primus Saturninus condemnandos esse adolescentulos, sed non morte pronunciavit. Nec enim fas esse cum tres ipse astantes habeat filios, mortem alienis decernere. Idem etiam duobus legatis visum est, eosque

Ant. lib. 16. cap. 13.

A ἀντιθέναι τ κῶον εὐάρεστον τῷ σαρπέτῃ. καὶ ὡς ἐπ' ὠκὺ τοῖς μάλιστα φίλοις ἀλεξάνδρῳ, καὶ κ' τὸν αὐτὸν εὐρυκλῆ ἡμέρᾳ ὄντα παρόντος. πυθομένου τ βασιλέως, εἴ τι ὧν ἐκεῖνος διέβαλλεν, ἔρχοις μηδὲν ἀκηκοὼς ὧν λέγεται τῶν μειρακίων ὑπὸ σώματι. οὐ μὴν ὤμοσέ γέ τι τοὺς αἰτίους. μόνων γὰρ τῶν κακῶν ἀκροατὴς ἐπιμόνως ἡρώδης, καὶ κεχαρισμένος αὐτῷ πᾶς ὁ συμπιστεύων, καὶ συναγανακτῶν. παρώξυνε γ αὐτὸ καὶ σαλώμη τλὺ ἀδ τοῖς τέκνοις ὠμότητα. ταύτῃ

B γὰ, συνδήσασθαι τοῖς κινδύνοις ὁ δεισιδούλος ἥλιος, εὖσαν εὐκυρὰν καὶ πρόφασιν, ἀφεῖναι αὐτῷ ὧν ἐγκλημάτων. παρεσκευάσθαι γὰ βασιλέα, κτεῖναι αὐτὴν ἁλοῦσαν ἐφ' οἷς καὶ πρότερον, συλλαῖς τὰ ἄρρητα μηνύσασαν αὐτῷ δέζουσαν, λαθρᾳ τὰ δ' βασιλέως ἀπορρήτα ἀγγέλλειν πρὸς αὐτὸν, ἐχθρὸν ὄντα. τὸ δ' ὥσπερ πλάτῃ χειμαζομένους τοὺς νεανίσκους ἐπέκλυσεν. ἡ γὰ σαλώμη δραμοῦσα πρὸς

C βασιλέα, τλὺ ὠδῖνεσιν ἐμβύσει. κἀκεῖνος μηκέτι καρτερήσας, δεσμεῖ μὲν ἀμφοτέρους τοὺς υἱεῖς, καὶ διαχωρίζει αὐτ' ἀλλήλων. πέμπει γ τοῖς ἡμισυ ἀφ' ἵππου, οὐολύμνιόν τε τὸν σωματοφύλακα, καὶ τὸν Φίλον ὄλυμπον, ἐγχείρους τοὺς μιαιφόνους φέροντας. οἱ δ', ὡς εἰς ῥώμην παραβόσαντες, ἀπέδοσαν τὰ ἀπὸ δ βασιλέως γράμματα, σφόδρα μὲν ἠχθέσθη καῖσαρ ὑπὲ τοῖς νεανίσκοις, οὐ μὴν ὤετο δεῖν ἀφελέσθαι

D τὸν πατέρα, τλὺ κ' τῶν υἱῶν ἐξουσίαν. ἀντιγράφει τῷ κύριον μὲν αὐτὸν καθιστὰς, εἰ μέν τι πρὸς αὐτὸν λέγοι, εἰ μὴ κοινοῦ συνεδρίου, τῶν τε ἰδίων συγγενῶν, καὶ τῶν κ' τλὺ ἐπαρχίαν ἡγουμένων, ἐξετάσαι τλὺ ἐπιβουλήν. κἂν μὲν ἐνέχωνται κτεῖναι. ἂν δ' μὲν ὡς δράσοντ βεβουλαμένοι, κολάσαι μετριώτερον. πυθόμενος ἡρώδης πείθεται, καὶ ὡς ἀγχιῤῥοῦν εἰς Βηρυτὸν ἔνθα πρόσταξε κῆσαρ, συνήγαγε τὸ δικαστήριον. πρεσκαθέζονται δ' οἱ ἡγεμόνες, χαλκῆς αὐτοῖς ἐπικείμενος, σατορνῖνός τε, καὶ οἱ σὺν πεδανίῳ πρέσβεις. συνῆσαν καὶ οὐολύμνιος ὁ ἐπίτροπος, ἔτι δὲ οἱ βασιλέως συγγενεῖς καὶ φίλοι, σαλώμη τε καὶ φερώρας,

E μεθ' οὓς οἱ πάσης συμμορίας ἄριστοι, πλὺ δεχόμενοι δ βασιλέως. τότου γὰρ ὄντα κηδεστὴν ἀλεξάνδρου, δι' ἐπανοψίας εἶχεν ἡρώδης. τούς γε μὴν υἱεῖς οὐ πεπαίδευκε τοῖς τλὺ δίκην μᾶλλα σεσημειῶσθαι. ἤδει γὰ ὅτι καὶ μισοῦντες ἐλεεῖσθαι πάντες. εἰ δ' δὴ, καὶ λόγου μεταλάβοιεν, ῥᾳδίως ἀλέξανδρον ἀπολυσάμενοι τὰς αἰτίας. ἀλλ' οἱ μὲν, ἐν πολλαπλῇ κώμῃ σιδωνίων ἐφρουροῦντο. παρασχὼν δ' ὁ βασιλεὺς, ὡς σφᾶς παρόντας διετήνετο. κατηγόρει τε τλὺ μὲν ἀπιβουλὴν αὐθένους, ὡς

F ἂν δ τορούμνιος ὡς αὐτὸν ἐλέγχων, λοιδορίας τε, καὶ σκώμματα ὄφρεις, κ' πλημμελείας μυρίας ὡς αὐτ, ἃ κ' ῥᾳθυμίᾳ τοῦ καλεῖν ὠπέρα, τοῖς σωιδρεῖς ἀπέφαινεν. ἔπειτα μηδενὸς ἀντιλέγοντ ἐπικλαύσας ὡς αὐτὸς ἀλίσκοιτο, καὶ νικῶν νίκην πικρὰν κ' πένθος, ἐπερώτα τλὺ γνώμην ἕκαστον. καὶ πρῶτ σατορνῖνος ἀπεφήνατο, κατακρίνειν μὲν τῶν νεανίσκων; ἀλλ' ὃ γε νᾶτον. οὐ χρὴ εἶναι δεμιτὸν αὐτῷ, τριῶν παρεστώτων πάντων, ἑτέρου τέκνα ἀπολέσαι ὑπ' ἀμφιφόνου συμμήφοι δ' αὐτῷ καὶ οἱ δύο πρεσβευταὶ γενέσθαι, κ' πᾶσις ἔφασαν

ἕτεροι τινὲς ἠκολούθησαν. ὁ δὲ Βολύμνιος ἦν τῆς σκυθρωπῆς ὑποφύσεως ἤρξατο, καὶ μετ' αὐτὸν, πάντες ἐμέμφοντο κατακρίνοντες τῶν μειρακίων. οἱ μὲν κολακεύοντες, οἱ δὲ μισοῦντες ἠρώδλεω, καὶ οὐδεὶς δι' ἀγανάκτησιν. ἔνθεν δὴ μετέωρος ἦν πρᾶγμα πᾶσι, καὶ τὸ ἰουδαϊκὸν ἅπαν, ἐκδεχομένων τὸ τέλος τοῦ δράματος, οὐδεὶς μὲν τοῦ ὑπολαμβάνων ἔσεσθαι μέχρι τελευτῆς ὠμὸν ἠρώδλεω. ὁ δὲ σύρας τοὺς υἱεῖς εἰς τύρον, κἀκεῖθεν Δαμπτλεύσας εἰς καισάρειαν, τρέπων ἀναιρέσεως τοῖς μειρακίοις ἐσκέπτετο. παλαιός δέ τις τοῦ βασιλέως στρατιώτης ὄνομα τίρων, ἔχων υἱὸν σφόδρα σωφρονοῦντα καὶ φίλον ἀλεξάνδρου, καὶ αὐτὸς ἠγαπηκὼς ἰδίᾳ τὰ μειράκια, δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, ἐκφέρων ἐφθέγξατο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, ἅπαντα ταῦτα, πεπατηκὼς τὸ δίκαιον, ἀπολωλέναι τὴν ἀλήθειαν, συγκεχυμένην τὴν φύσιν, ἀνομίας γέμειν τὸν βίον, καὶ πάντ' ἔσω μὴ φρονοῦντα τοῦ ζῆν, ὑπεμίμνησκε τὸ παθητὸν τέλος, καὶ τοῦ βασιλέως τολμήσας προσελθεῖν, ἀλλ' ἐμοὶ μὲν ἔφη κακοδαιμονέστατος εἶναι δοκεῖς, ὅς τις κατὰ τῶν φιλτάτων πείθῃ τοῖς πατρικοῖς. ἤγε φέρωρα καὶ σαλώμης κατηγοροῦς πολλάκις ἔπεμπον, πιστεύεις πότοις καὶ τῶν τέκνων, εἴσῃ τῶν γνησίων ἀφικόμενον ἀλεξάνδρου, ἐπ' ἀντιπάτρου καταλείποντι μόνῳ, τὸν αὐτοῖς ἐυμετεχείρισεν αἱρουμένοις βασιλέα. σκέψαι μὴ ποτε, μὴ ποτε καὶ κείνῳ ᾖπται μῖσος ἐν τοῖς στρατιώταις, ὁ τῶν ἀδελφῶν ἅπαντας. οὐ γὰρ ἔστιν ὅς τις οὐκ ἐλεεῖ τὰ μειράκια, τῶν δ' ἡμέρων καὶ φανερῶς ἀγανακτοῦσι πολλοί. ταῦτ' ἄμα λέγων, ὡς ὁμαλὲ τοὺς ἀγανακτοῦντας. ὁ δὲ βασιλεὺς εὐθέως, ἐκείνους τε καὶ αὐτὸν, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνελάμβανεν. ἐφ' ᾧ τῶν ἐκ τῆς αὐλῆς τις κουρέων, τρύφων ὄνομα, προσκηθήσας ἐκ τινος φρενοβλαβείας, ἑαυτῷ μέλλοντι γίνεσθαι. καὶ μὲν δὴ ἔφη τίρωνα ὅτος ἀνέσειεν, ὅτι σὺ θεραπεύων τὸν ζυρὸν ἐπ' Δαμπτολεμαίδα, μεγάλας τιμὰς ἔφη παρὰ ἀλεξάνδρου δωρεὰς ἐπαγγέλλεται. ταῦτα ἀκούσας ἠρώδης, τὸν τε τίρωνα συὸ τοῦ παιδὸς, καὶ τὸν κουρέα βασάνοις διήλεγχε. καὶ τῶν μὲν ἀρνουμένων, ὡς ἂν μηδὲν πλέον λέγοντος, σπεύδοντι ἐκέλευε τὸν τίρωνα σφοδρότερον. ὁ δὲ ἰὼς οἰκτείρας, ἐπέσχετο τοῦ βασιλέως πάντα μᾶλλον, ἴσχαιρατο τὸν πατέρα αὐτοῦ. κἀκείνου δόντος ἔπειν, ὡς ὁ πατὴρ αὐτὸν πεισθεὶς ἀλεξάνδρῳ θελήσειεν αὐτὸν ἀνελεῖν. τότε, οἱ μὲν, εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς δεινοτέρας αἰκίας πλάσαντες, πάντες ἂν ἀληθῆ ἔλεγον. ἠρώδης γε μᾶλλον ἐπληροφορήθη τῶν τε ἡμέρων καὶ τίρωνος κατηγορήσας, τὸν λαὸν ἐπ' αὐτοὺς ἐστασιάζησεν. αὐτὸν δὲ γοῦν ἀναιρούμενον μὲν ὑπὸ κουρέως ξύλοις βαλλόμενοι καὶ λίθοις. πέμψας δὲ καὶ τοὺς υἱεῖς εἰς σεβαστὴν ἔσεσθαι πρὸ τῆς καισαρείας, προσέταξεν ἀποπνιγῆναι. καὶ τελεσθέντος αὐτῷ ταχέως τοῦ προστάγματος, τοὺς νεκροὺς εἰς ἀλεξάνδρειον ἐκέλευσεν ἀναπομισθῆναι τὸ φρούριον, σωτὰ φησομένους ἀλεξάνδρου τοῦ μητροπάτορος. τὰ μὲν οὖν ἀλεξάνδρου, καὶ ἀριστοβούλου τέλος, τοιοῦτον.

A nonnulli alii ſecuti ſunt. Triſtem vero ſententiam primus Volumnius dixit, cunctique poſt eum Herodis æmulatione, vel odio: neque indignatione quiſquam necandos eſſe adoleſcentes judicavit. Tum autem univerſa Judæa & Syria, ſuſpenſa quidem operiebatur hujus tragœdiæ finem: ſed nemo exiſtimabat Herodis crudelitatem ad parricidium uſque proceſſuram. Ille tamen filios Tyrum traxit: atque inde navi Cæſaream devectos, quo mortis genere perimeret cogitabat. Interea verus quidam regis miles, Tiro nomine, qui & filium habebat Alexandro aſſuetum atque amicum, & ipſe diligebat adoleſcentulos: præ nimia indignatione mentis poſtremo circumveniens clamitabat concuſſatam eſſe juſtitiam, veritatem periiſſe: naturam eſſe confuſam, vitamque hominum iniquitatis eſſe plenam, & omnia quæ dolor contemptori vitæ dictaſſet. Deinde ipſum etiam regem auſus adire: Mihi vero, inquit, omnium videris eſſe infeliciſſimus, qui contra cariſſimos nequiſſimis credas. Siquidem Pheroras & Salome fidem apud te adverſus filios tuos habent, qvos ſæpe ipſe mortis ſupplicio dignos eſſe judicaſti: neque advertis hoc eos agere, ut juſtis ſucceſſoribus deſtitutus, cum ſolo remaneas Antipatro, capi facile regem optantes. Veruntamen cogita, ne ille qvoqve militibus odioſus ſit, propter cædem omnium fratrum: Nullus enim eſt, qui non adoleſcentium miſereatur, principum autem plurimi etiam palam graviter ferunt. hæc dicens: ſimul eos quibus res indigna videretur nominabat. Rex autem ſtatim illos & ipſum cum filio comprehendi jubet. Ibique tum alius qui- *Ant. lib. 16. cap. 13.*
dem regius tonſor, nomine Tryphon, neſcio qua exagitatus inſania, ſemetipſum indicans proſilit: ac mihi qvoqve Tiro, inquit, iſte perſuaſit, ut occaſione tondendi novacula te occiderem: magnaque inde Alexandrum daturum munera pollicebatur. His auditis, Herodes & Tironem ejusque filium, & tonſorem ſubdidit quæſtioni: Cumque illi pernegarent, tonſor autem amplius nihil diceret, Tironem vehementius torqueri juſſit: tumque filius ejus, patris miſeratione commotus cuncta ſe regi, ſi eum ſibi condonaſſet, indicaturum promiſit. Eoque relaxato, ipſius occidendi patrem ſuum habuiſſe voluntatem dixit, impulſum ab Alexandro. Hoc autem quibusdam fictum ab adoleſcente videbatur, quo tormentis eriperet patrem, nonnulli verum eſſe affirmabant. Herodes tamen & militū principibus & Tirone pro concione accuſatis in eos armavit populum, ut ibid. cum tonſore lignorum & lapidum ictibus interirent. Filios vero in Sebaſten miſſos, quæ non longo à Cæſarea intervallo diſtaret, profocari jubet: eaque re mature perfecta, in caſtellum Alexandrium mortuos aſportari, cum Alexandro materno avo ſepeliendos. Hic finis Ariſtobulo & Alexandro vitæ fuit.

Κεφ. ιη'. CAP. XIIX.

Ἀντιπάτρῳ δ' ἀδήλου ἔχοντι τὴν ἀλεξάνδρου, μῖσος ἀφόρητον ἐπ' ἐθνους ἐπηγείρετο. πάντων ὑπιεμένων, ὅτι πᾶς ἀλεξάνδρου τοῖς ἀδελφοῖς πλάσας ὑπισωπάζειν ἔτος. ταπεινὸς δ' ἐδέος ἐ μέτριον, αὐξανομένῳ ἐρῶντι τῶν ἀνῃρημένων ἡμέρᾳ.

Antipatrum vero, cum jam ſine controverſia ſucceſſionem regni ſperaret, intolerabile gentis excepit odium, cunctis ſcientibus, illum omnes fratribus ſuis conſeruiſſe calumnias: nihiloque minus timor eum non mediocris ſolicitabat, creſcente ſobole peremptorum

De conſpiratione Antipatri contra patrem. *Ant. lib. 17. cap. 2.*

Erant enim Alexandro ex Glaphyra filii duo, Tigranes & Alexander: itemque Aristobulo ex Berenice Salomes filia, Herodes & Agrippa & Aristobulus, filiæque Herodias & Mariamne. Sed Glaphyram quidem Herodes cum dote sua in Cappadociam dimisit, postquam Alexandrum interfecit: Berenicem autem Aristobuli conjugem, avunculo Antipatri nuptum dedit: ut enim Salomen, quam infensam habebat, sibi reconciliaret Antipater, istas nuptias excogitavit. Idem vero etiam Pheroram muneribus aliisque obsequiis, atque amicos præterea Cæsaris ambiebat, magnas Romam mittendo pecunias. Saturninum enim cum aliis omnibus apud Syriam donis expleverat. Hoc autem magis invisus erat cunctis, quo plura donabat, velut opes tantas non munificentia largiretur, sed meru consumeret. Itaque eveniebat, ut nec accipientium benevolentia quicquam profecerit: quibusque nihil dedisset, acerbiores inimicos haberet. In distributionibus autem munerum quotidie largior erat, cum præter spem videret orbos pueros ab Herode curari: qvantumqve illum peremptorum cædis pœniteret, prolis eorum miseratione significari. Convocatis enim propinquis atque amicis suis, & pupillis astantibus cum lacrymis oppleset oculos, dixit: Horum quidem mihi patres fortuna quædam tristis eripuit, ipsos autem orbitatis misericordia cum natura commendat. Experiar itaque, ut etsi pater infortunatissimus fui, avus tamen sim providentior, & a quibus post me regnantur, amicissimos mihi relinquam. Despondeo igitur filiam tuam Pherora maximo filiorum Alexandri, ut ei curator sis necessarius: tuo vero Antipater filio, Aristobuli filiam, eris enim hoc modo pater orbatæ. Sororem vero ejus meus Herodes accipiet, ex pontifice avo materno prognatus. Et de his quidem hoc sit judicium meum, neq; id quisquam dirimat, qui me amabit. precor autem etiam Deum bono regni mei, meorumque nepotum copulare nuptias, etq; hos pueros placidioribus, qvam patres eorum oculis aspicere. Postquam hæc locutus est, flevit, & puerorum dexteras junxit, benignissimeque consalutatis singulis dimisit concilium. Statim diriguit Antipater, quantoqve dolore affectus esset neminem latuit pupillorum, namque honorem apud patrem quoque sibi derogatum existimabat: iterumque de rebus cunctis periculum fore, si Alexandri filiis præter Archelaum etiam Pheroram tetrarcham adjutorem habere licuisset. Ad hæc reputabat odium suum, & orbitatis miserationem, qua tota gens flectebatur, qvanto viventium puerorum studio, & quanta memoria mortuorum ipsius scelere tenerentur Judæi. Itaque omnimodo dirimere sponsalia statuit. & callide quidem patri surrepere timuit, sævienti acriterque vigilanti ad suspicandum, palam vero eum supplex adire ausus est, coramque deposcere, ne se honore privaret, quo dignum esse judicasset, vidumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter avum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis soce-

A ἦσαν γὰρ ἀλεξάνδρῳ μὲν ἐκ γλαφύρας υἱοὶ δύο, τιγράνης καὶ ἀλέξανδρος. ἀριστοβούλῳ δ' ἐκ βερνίκης τῆς σαλώμης θυγατρὸς, ἡρώδης μέν καὶ ἀγρίππας καὶ ἀριστόβουλος· υἱοὶ δὲ θυγατέρες δ' ἡρωδιὰς τε καὶ μαριάμνη. τὴν μὲν οὖν γλαφύραν ἡρώδης μὲν τὸν ἑαυτοῦ παῖδα ἀπέπεμψεν εἰς καππαδοκίαν, ὡς ἀπέκτεινεν ἀλέξανδρον. τὴν δὲ ἀριστοβούλου δ' βερνίκην συνώκισε θείῳ τῷ ἑαυτοῦ μητρὸς ἀντιπάτρῳ. τὴν σαλώμην γὰρ ὅσον ἀλλοφόρων, ἐξοικειούμενος ὁ ἀντίπατρος, ἵνα τὸν ἐπαγματοδίκαιον τὸν γάμον. ἐπεσθὼ δ' καὶ φερώραν, δώροις τε καὶ ταῖς ἄλλαις θεραπείαις, καὶ τοὺς καίσαρος φίλους, ὧν ὀλίγα πέμπων εἰς τὴν ῥώμην χρήματα. οὐδὲν μὲν ὠφέλει σατορνῖνον· ἐν συρίᾳ πᾶσιν ἐπληθύνοντα τῶν αὐτοῦ δώρων, ἐμισεῖτο δ' δίδους πᾶσιν, ὡς ἂν οὐκ ἐν δὲ μεγαλοψύχῳ χαρίζομένῳ, ἀλλὰ ἀναλίσκοντι τῇ δέᾳ. συνέβαινε δὲ τοὺς μὲν λαμβάνοντας, οὐδὲν μᾶλλον δ' ἑνὸς γενέσθαι χαλεπωτέρους· δ' ἐχθροὺς, οἷς μὴ δίδοιη. λαμπρότερος δ' καθ' ἡμέραν ἐφαίνετο τοῖς δόσεσι, ὁρῶν τὰ βασιλέα, παρ' ἃς αὐτὸς ἐλπίδας εἶχεν, ὀλιγωρούμενον τῶν ὀρφανῶν, καὶ τῷ ὄντι τοὺς ἀνηκέστους μεταποιεῖσθαι συμφορᾶς· δι' ὧν ἠλέει τοὺς ἐξ ἐκείνων σωφρονῶν γὰρ τὰ ἡρώδης συγγνώμης τε, καὶ τοὺς φίλους, ὠφελήσαι μᾶλλον τὰ παιδία, καὶ δακρύων ἐπιλήστους τοὺς ὀφθαλμοὺς εἶπεν, ἐμὲ τοὺς πατέρας τούτων, σκυθρωποὺς ἀφείλεδαίμων, τούτοις δέ μοι μὴ τῆς φύσεως, σωίσειν ἐλεορφανίας. περιῶμαι δ' εἰ καὶ πατὴρ ἐγκύμονι ἀπέκτατο, πόπτω γοῦν φανήναι μετριοπαθὴς καὶ μετ' ἐμὲ κηδεμόνας αὐτοῖς καταλιπεῖν τοὺς ἐμοὶ φιλτάτους ἑκουσίᾳ δ' τῷ μὲν σὺν φερώρᾳ θυγατέρα, τῷ δ' ἐξ οὐρίου τῶν ἀδελφῶν ἀλεξάνδρου παῖδα, ἵνα μὴ σὺ πολεμίων ἀναγκαῖος, τοῦ σοῦ δ' παῖδι ἀντιπάτρῳ τῷ δεσποσύνῃ θυγατέρα. ἡδίων δ' ἂν οὕτω πατὴρ τῆς ὀρφανίας, καὶ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ὁ ἐμὸς ἡρώδης ληψόμενος μητρὸς ὧν δεχιερέως πάππου. ὁ μὲν οὖν ἐμὲ, τοιαῦτα ἐχέτω τῷ γνώμῃ, τοὺς δὲ γάμους ἐμοὺς φίλων. ἐγὼ δ' ἔχομαι δ' καὶ τοῦ θεοῦ συναρμόσαι τοὺς γάμους· ὅτι συμφέροντα τοῖς βασιλεῦσι, καὶ τῶν ἐμῶν ἐγγόνων, τοῖσι παισὶ ταῦτα, γαληνότερα ὑπὲρ ὁμμάτων, ἢ τοὺς πατέρας αὐτῶν. ἐπὶ τούτοισιν, ἐδάκρυσέ τε, καὶ τῶν παίδων συμπέρασε τὰς δεξιὰς, ἔπειτα παρῆκεν ἀσύμβολον. ἐπεχώρησε δ' εὐθὺς ἀντίπατρος, καὶ δῆλος ἦν ἄπασιν ὠδυνώμενος. ἐπελάμβανε γοῦν ἑαυτοῦ τοῦ πατρὸς, τῶν ὀρφανῶν τιμῶν, ἑαυτὸν καταλύσιν, ὡς δὴ τὸ κανθηλεύσων τῶν ὅλων, ἢ πρὸς ἀρχέλαον καὶ φερώραν ὄντα πρᾳότερον ἔχειν δ' ἀλεξάνδρου παῖδες. συνελογίζετο δ' τὸ καθ' ἑαυτὸν μόνος, καὶ τὸν τῶν ὀρφανῶν ἔλεον, ὡς ἐπὶ ἴσης, ὃν τοῖς ἔτι ζώντων, καὶ ὅση μνήμη τῶν ἰδίων τῶν δ' αὐτὸν ἀπολωλότων ὑπ' ἀδελφῶν. ἐγνω δὲ πάντα τρόπον ἀμφικόπτειν τοὺς γάμους, καὶ τὸ μὲν πρῶτον παρῆγεν, εὐθὺς τὸν πατέρα χαλεπὸν ὄντα, ἢ πρὸς τὰς ἀρχὰς κινήσαι μόνον εὐλαβούμενος. ἐπειδὴ δ' ἐπελθὼν ἀντίπατρος, μὴ στέρεσθαι αὐτὸν τῆς ἡγεμονικῆς τιμῆς, μηδ' αὐτὸ μόνον ὄνομα βασιλείας, δύναμιν δ' ἐπάρχου ἀλλοις. σὺ γὰρ κρατήσειν τῶν πραγμάτων, ἢ τοὺς ἀρχελάου παῖδας, καὶ φερώραν κηδεσθὲν ὁ ἀλεξάνδρου παῖς πρόσ-

πλικα suppliciter adire ausus est, coramque deposcere, ne se honore privaret, quo dignum esse judicasset, vidumque regis nomen habere vellet, regni autem substantiam penes alios esse. Nec enim posse rerum obtinere dominatum, si præter avum Archelaum, etiam Pheroras Alexandri filiis soce-

πρεσβεύοι. καὶ τὴν μὲν πολλῆς ἔσης ἡλικίας καὶ τὸν A
βασιλέων, μεταπεῖσθαι τοὺς γάμους. ἠξίου δὲ δὴ τοὺς βα-
σιλεῖ γυναῖκες μὲν ἑπτέα, τέκνα δ' ἑπτὰ ἐκ τούτων. αὐτὸς μὲν
ἀντίπατρος, ἐκ Δωρίδος, Ἡρώδης δ' ἐκ Μαριάμμης τῆς ἐκ
Ἱερείου ἱερατεύσης, ἀντίπατρος δὲ καὶ Ἀρχέλαος, ἐκ
Μαλθάκης τῆς Σαμαρείτιδος, καὶ γυνὴ Ὀλυμπιὰς,
ἣν ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Ἰώσηπος ἔσχεν. ἐκ δὲ τῆς Ἱεροσολυμί-
τιδος Κλεοπάτρας, Ἡρώδης καὶ Φίλιππος, ἐκ δὲ Παλ-
λάδος, Φασάηλος. ἐγένοντο δὲ αὐτῷ καὶ ἄλλαι θυγατέ-
ρες, Ῥωξάνη τε καὶ Σαλώμη, ἡ μὲν ἐκ Φαίδρας, ἡ δὲ ἐξ B
Ἐλπίδος. δύο δὲ εἶχεν ἀπεκνους, ἀνεψιάν τε καὶ ἀδελφι-
δῆν, χωρὶς δὲ τούτων δύο ἀδελφὰς Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀρι-
στοβούλου, τὰς ἐκ Μαριάμμης. ὅσης δὲ πολὺ πρεσβεύσας τῆς
ἡλικίας, ὁ ἀντίπατρος ἐδεῖτο μεταπεῖσθαι τοὺς γάμους.
χαλεπῶς δὲ ὁ βασιλεὺς ἠνανάκτησε, καταμαθὼν αὐτοῦ
τὸ πρὸς τοὺς ὀρφανοὺς ἦθος, ἔννοιά τε αὐτῷ παρέση
πεσεῖν τῶν ἀνηρημένων, μή ποτε καὶ κἀκείνοις ἡλικία τῶν ἀντι-
πάτρου βλάβολῶν ἀγώνισμα. τότε μὲν οὖν πολλὰ πρὸς C
ὀργὴν ἀποκεκλιμένον, ἀπελαύνει τὸν ἀντίπατρον·
αὖθις δὲ ὑποχθεὶς αὐτοῦ ταῖς κολακείαις, μεταμέσου-
τι. καὶ αὐτῷ μὲν, τῷ βουλεύσαι σωφρόνησε θυγατέρα,
τὴν δ' ἡμίσειαν αὐτοῦ, τῇ Φερώρᾳ θυγατρί. καταμαθὼν δὲ
ἂν τις ἴσην ἴσχυεν ἐν τούτῳ κολακείαν ἀντίπατρος, ἐκ
δὲ σαλώμης ἐν ὁμοίοις οὖσαν ἀποτυχών. παύεται γὰρ δὴ
καὶ ἧς οὖσαν ἀδελφιδοῦς, καὶ πολλὰ Ἰουλίας τῆς
καίσαρος γυναικὸς ἱκετεύουσαν γαμηθῆναι τῷ ἀρχε- D
λάῳ, διωμόσατο μὲν ἐκβασιάσειν ἔχειν, εἰ μὴ παύ-
σαιτο ἀπειλῆς. τὸ δὲ πλεῖστον ἀκούσαν ἀλεξᾶ τινὶ
τῶν φίλων συνῴκισεν, καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς, τῷ
μὲν τὴν ἀλεξᾶ παῖδι, τῷ δ' ἑτέραν, τὰς πρὸς μητρὸς
ἀντιπάτρου θείω, τῶν δ' ἐκ Μαριάμμης θυγατέρων,
ἡ μὲν ἀδελφῆς υἱὸν ἀντίπατρον εἶχεν. ἡ δ' ἀδελφοῦ
Φασάηλον. Δικοῦσας δὲ τὰς τῶν ὀρφανῶν τὰς ἐλπί-
δας ὁ ἀντίπατρος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῷ τὰς
ὑπαρχούσας πιστοῦμενος, ὡς δὴ βεβαίοις μὲν ὥρμει E
ταῖς ἐλπίσι. πρεσβεύων δὲ τῇ κακίᾳ τὸ πιπτούσης,
ἀφορητος ἦν. τὸ μὲν ἑκάστου μέσος ἀποσκοπῶν
μὴ δυνάμενος, ἐκ δὲ φόβερὸς ἦναι τῷ ἀσφάλειαν
παρέχειν. συνήργει δὲ καὶ Φερώρας ὡς ἂν ἤδη βασιλεῖ
βεβαίῳ. γύνη δὲ ἦν καὶ γυναικῶν συμπαγμα κατὰ τῷ
αὐλῇ, ὃ νεωτέρους ἐκίνησε θορύβους. ἡ γὰρ Φερώρα
γυνὴ, μετὰ τῆς μητρὸς καὶ τῆς ἀδελφῆς πρεσβεύουσα
τῷ ἀντιπάτρου μητέρα, πολλὰ μὲν ἠσέλγαινε κατὰ τὸ F
βασιλέων. ἐπολλάκις δὲ καὶ τὸ βασιλέως ὑέος δύο θυ-
γατέρας. διὸ μάλιστα αὐτὴ ἐκεῖνο πρεσβεύουσα. μισύ-
μβιον γὰρ μὴν τὸ αὐτὸ, τῶν ἄλλων ἐπικρατέν. μένη δὲ
τὸ ὁμονοίας αὐτῶν ἀντίπολλον ἦν σαλώμη, καὶ βασιλεῖ
διέβαλλε τῷ συνόδου, ὡς οὐκ ἐπ' ἀγαθῷ τῶν αὐτὸ
πραγμάτων εἴη. γνοῦσαι δὲ ἐκείναι τὰ Δικοβόλιον καὶ ὡς
ἀγανακτήσειεν Ἡρώδης, τὰ μὲν φανερᾶς συνόδε, καὶ τῶν
φιλοφρονήσεων ἐπαύσαντο, πάντων δὲ ὑποκεινόντα G
καὶ Δικφέρεσθαι τοὺς ἀλλήλας ἀκούοντος βασιλέως,
ὡς συνυπεκρίνετο κατὰ ἀντίπατρος, ὁπόταν τὰ φανερῷ πρεσ-
κρούων Φερώρα. συνουσίαν δὲ ἦσαν αὐτῷ λάθρᾳ, καὶ
κώμοι νυκτερινοί, τέως τι ἐμόνοιαν ἡ ὠφελήσεως ἐπέ-
τυχεν. ἠγνόει δὲ οὐδὲν σαλώμη τῶν πραττομένων,
καὶ πάντ' Ἡρώδῃ διήγγελλεν. ἐξεκαίετο δὲ ἐκεῖνος
εἰς ὀργὴν, καὶ μάλιστα δὴ τῷ Φερώρᾳ γυναῖκα.

esset adjunctus. Instantissimè vero precabatur quia numerosa esset regia progenies, nuptias permutari. Novem namque regi uxores erant, sed harum septem unde filios susceperat, ipsum Antipatrum ex Doride, Herodem autem ex Mariamme pontificis filia: itemque Antipam & Archelaum ex Malthace Samaritide, filiamque Olympiadem, quam frater ejus Josephus habuerat, ex Hierosolymitide vero Cleopatra Herodē & Philippum, nec non ex Pallade Phasaelum. Habebat autem filias quoque alias, Roxanen & Salomen, unam ex Phædra, & alteram ex Elpide: duasque uxores sine filiis, consobrinam & fratris filiam: & præter has Alexandri & Aristobuli sorores duas ex Mariamne. Cum igitur tanta prolis copia superesset, aliter nuptias jungi postulabat Antipater. Rex autem perspecto ejus animo, quid de pupillis cogitaret, vehementer iratus est: quippe filiorum quos interfecerat casum reputans, verebatur ne etiam hi quandoque criminationum Antipatri præmium fierent. Sed tunc quidem sævioribus dictis eum protelat... Postea vero blanditiis ejus adductus, sponsalia reformavit: ac primum ipsi Antipatro Aristobuli filiam collocat, filium vero ejus jungit filiæ Pheroræ. Hinc licebat advertere: quantum Antipatri valuerit adulatio, quod idem in simili causa impetrare Salome non potuit. hanc enim quamvis soror esset, atque hæc sæpe intercedente Julia uxore Cæsaris postulasset, Arabi Syllæo nubere non passus est: sed inimicissimam sibi fore juravit, nisi ab hoc studio destitisset. posteaque invitam Alexæ cuidam ex amicis suis in matrimonium dedit: ejusque filiarum unam Alexandri filio, alteram Antipatri avunculo tradidit. Natarum autem Mariamnes una, fratris filium habebat Antipatrum, altera fratris Phasaelum. Sic interrupta pupillorum spe Antipater, & pro sua commoditate affinitatibus junctis, expectatione certa nitebatur: adjectaque malignitati fiducia, nequaquam erat tolerabilis: nam quia singulorum odium vitare non poterat, securitatem sibi ex terrore quærebat: cum præterea Pheroras ei veluti jam confirmato regi obsecundaret. Quin & mulierum conflata in aula conflictio, novas turbas excitabat. Etenim Pheroræ uxor cum matre ac sorore sua, necnon & matre Antipatri, multa in regia insolenter agebat, ausa etiam duas regis filias contumeliose tractare: cui rei maximè ab Antipatro erat objecta. Itaque cum illi invisæ essent, alias quidem morigeras habebant: sola vero Salome adversabatur eorum concordiæ: quodque non bono regis coirent, apud ipsum insimulabat. Cognita vero ejus delatione mulieres, quodque Herodes ægre tuliset, aperto quidem conventu & familiaritate abstinuerunt, contra v. & discordare inter se rege audiente simulabant: cum his adeo colluderet Antipater, ut palam Pheroræ minime dubitaret offendere: occultos autem cœtus & nocturnas comessationes agebant: earumq; consensionem fecit observatio firmiorem: cum horum nihil ignoraret Salome, sed Herodi cuncta nunciaret. Ille autem ardens iracundia, maximèq; adversus Pheroræ conjugem,

Ant. lib. 17. cap. 3.

Ant. lib. 17. cap. 4.

quod eam præter cæteras accusaret Salome, advocato cognatorum amicorumqve concilio, & alia multa mulieri & filiarum contumelias crimini dedit, qvodque Pharisæis mercedem contra se præbuisset, fratremque sibi hostem reddidisset expugnatum venenis. Postremo conversus ad Pheroram, utrum, ait, se fratrem, an uxorem vellet optare? Cumque ille se citius vita dixisset quam conjuge cariturum, incertus quid ageret, ad Antipatrum sermonem contulit: ac ne cum Pherora vel ejus conjuge, aut quovis alio, qvi ad eam pertineret, unquam colloqveretur edixit. Verum ille palam præcepta custodiens, in occulto cum his pernoctabat: metuensque observationem Salomes, per amicos in Italia degentes, ut Romam proficisceretur, effecit ipsorum perlatis literis, ubi Antipatrum aliquanto post tempore ad Cæsarem mitti oportere perscriberent. Igitur Herodes nihil moratus eum misit: cunctis quæ usui forent, magnaque pecunia liberaliter instructum, testamentumque una ei portandum dedit, in quo rex ipse Antipater inscriptus erat, & Antipatri successor Herodes, ex Mariamne pontificis filia procreatus. Quin & Syllæus Arabs itidem Romam, neglecto Cæsaris præcepto, navigavit: de his cum Antipatro certaturus, de quibus cum Nicolao causam ante dixerat. Non leve autem cum Areta rege suo certamen habebat, cujus & alios amicos interfecerat, & Soemum in Petra oppido potentissimum, redemptoque Fabato procuratore Cæsaris fautore utebatur etiam in Herodem. Sed majore pecunia data Herodes Fabatum à Syllæo alienavit: ac per eum quæ Cæsar jusserat exigebat. ille autem cum nihil dedisset, accusabat apud Cæsarem Fabatum, dispensatorem esse dicens, non quæ ipsi, sed quæ Herodi expedirent. Quibus commotus ad iracundiam Fabatus, adhuc autem apud Herodem in honore maximo habebatur, secretorum Syllæi proditor factus est: regique indicavit, quod Syllæus Corinthum ejus satellitem pecunia corrupisset, eumque asservari oporteret. neque rex id facere dubitavit: quoniam Corinthus iste, licet in aula regis esset educatus, ex Arabia tamen fuerat oriundus. Igitur mox non illum solum corripi, sed etiam duos alios Arabas jussit apud eum repertos, unum Syllæi amicum, alterum Phylarchum. Qui subditi quæstioni, magna pecunia Corintho, ut Herodem occideret persuasisse confessi sunt: atque etiam à Saturnino Syriæ rectore interrogati, Romam transmissi sunt.

A πρότην γὰρ πολέων ἡ σαλώμη διέβαλλεν. ἀθροίσας γὰρ συνέδριον τῶν τε φίλων καὶ συγγενῶν, ἀλλά τε πολλὰ ἐπ' ἀνθρώπῳ κατηγόρει, καὶ τέως ἐς τὰς αὐτοῦ γυναῖκας ὕβριν, ὅτι τε φαρμακοῖς μὲν χαρισαίμενος μισθοὺς κατ' αὐτοῦ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ κατασκευάσοι πολέμιον, ὀυδησαμένη φαρμάκοις. πολλῶν γ', ἐς Φερώραν ἀπέστρεψε τὸν λόγον, δυοῖν θατέρου ἑλέσθαι λέγων, ἢ αὐτὸν ἀδελφὸν, ἢ τέως γυναῖκα. ὁ δὲ θάτερον ὀπλύνειν τὸ ζῆν, ἢ τὴν γυναῖκα φήσαντος, οὐκ ἔχων ὅπῃ τρέπηται ὁρῶν, μετέβαινεν ἐπ' ἀντίπατρον, ὧ παρήγγελε, μήτε τῇ Φερώρα γυναικὶ, μήτε αὐτῷ, μήτε ἄλλῳ τῳ τῶν ἐκείνης ὁμοφύλων. ὁ γ' ἐφανερῶς μὲν, οὐ μετέβαινε τὸ πρόσταγμα. λάθρα γ', διενυκτέρευε σὺν ἐκείνοις. καὶ δεδοικὼς ἀπιτρεύσειν τέως σολώμῃ, πράγματος ἔσεσθαι διὰ τῶν ὅπῃ τῆς ἑσπερίας φίλων, τέως ἐς ῥώμην ἀποδημίαν αὐτῷ. γράψάντων γὰρ ἐκείνων, δεῖν ἀντίπατρον πεμφθῆναι διὰ χρόνου πρὸς καίσαρα, ὁ δὲ οὔτι μελήσας ἐξέπεμψε, ἱππασίαν τε λαμπρὰν καὶ τελέως δοὺς χρήματα, τήν τε διαθήκην κομίζοντα. ἐν ᾗ βασιλεὺς μὲν ἀντίπατρος ἐγέγραπτο. ἀντίπατρον γὰρ ἡρώδης διάδοχον ὁ ἐκ μαριάμμης τῆς ἀρχιερέως γεγονὼς. ἔπλεε γ' ἐς συλλαῖος ὁ ἀραψ ὅπῃ ῥώμης, ἠμελημένως μὲν τῶν καίσαρος προσταγμάτων, ἀγωνιούμενος δ' πρὸς ἀντίπατρον, πρὸς ὃν διάδικος νικολάῳ τάχιον. οὐ μικρὸς δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς ἀρέταν τὸν ἀγῶνα τὸν αὐτοῦ βασιλέα. πάντα γὰρ ἄλλους τε φίλους ἀνῃρήκει, ζ' σόεμον, τῶν ἐν πέτρᾳ τὸν δυνατώτατον. πείσας δὲ πολλοῖς χρήμασι φαβᾶτον τὸν καίσαρος διοικητὴν ἔχειν βοηθὸν καὶ καθ' ἡρώδου. πλείονα δὲ δοὺς ἡρώδης, ἀφίσησί τε τὸν συλλαίου φαβᾶτον, καὶ δι' αὐτοῦ τὰ κελευσθέντα ὑπὸ καίσαρος ἐπράσσειν. ὁ δὲ μηδὲν ἀποδοὺς, ἔπι καὶ κατηγόρει φαβᾶτου πρὸς καίσαρα, διοικητὴν εἶναι λέγων, οὐ τῶν ἐκείνου, τῶν γ' ἡρώδου συμφερόντων. ἐφ' οἷς ἐργισθεὶς φαβᾶτος, καὶ ὢν ἔτι παρ' ἡρώδῃ μάλιστα τιμώμενος, γίνεται πρόφασις συλλαίου τῶν ἀπορρήτων. τό τε βασιλέως φησὶ, ὅτι συλλαῖος διαφθείρειεν αὐτοῦ τὸν σωματοφύλακα κέρινθον χρήμασιν, ὃν δεῖ φυλάττεσθαι. πείθεται δ' ὁ βασιλεὺς, καὶ γὰρ πιθανώτατος μὲν ὁ κόρινθος ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἡλίσκετο δὲ διὰ ἄραψ. συλλαμβάνει δ' αὐτίκα, οὐκ αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ δύο ἑτέρους ἄραβας, ὁρῶν παρ' αὐτοῦ, τὸν μὲν φίλον συλλαίου, τὸν γ' φύλαρχον. οἱ γ' βασανιζόμενοι, πείσαι κόρινθον ὁμολογήσαν ὅτι πολλοῖς χρήμασιν ἡρώδην ἀνελεῖν. οὕτω μὲν οὖν ἀναπεμφθέντες, καὶ οὗτοι σὺν πρίνῳ τῷ διάπεμπτῳ τέως συλλαίου, ἀπεπέμφθησαν πρὸς ῥώμην.

B C D E F G

CAP. XIX.

De veneno Herodi parato, & quomodo compertum sit.

AT Herodes Pheroræ vehementius imminebat, ut repudiaret uxorem, neque quomodo mulierem plecteret inveniebat, cum multas in eam odii causas haberet, donec ipsum etiam fratrem cum ea supra modum indignatus ejecit. Pheroras autem æquo animo accepta injuria, in tetrarchiam suam recessit, juratus unum sibi exilii finem fore mortem Herodis, neque ad eum reversurum esse dum vixerit. Denique nec ægrotum quamvis sæpe accitus fratrem invisere voluit, cum quibusdam mandatis eum quasi moriturus vellet instruere. Sed ille quidem præter spem convaluit. Postquam autem Phe-

Κεφ. θ.

ΗΡώδης δ' οὐκ αὐτὸς φερώραν, βαρυόμενος ἀπαλλαγῆναι τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐπινοεῖ μηχανὴν, δι' ἧς ἂν τιμωρήσαιτο τὸν ἄνθρωπον, πολλὰς δ' αἰτίας ἔχων αἰτίας, ἐφ' αἷς ἀπαλλάγηναι, σὺν αὐτῇ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐκβάλλει. φερώρας γ' ἀναπήσας τὴν ὕβριν, ἀπαλλάττεται μὲν εἰς τὴν ἑαυτοῦ τετραρχίαν, ὀμόσας ἕξειν ἕνα τῆς φυγῆς ὅρον, τὸν ἡρώδου θάνατον, καὶ μηδὲ ὅπῃ πρὸς ζῶντα ἐπανορθώσειν. ἐπανῆλθε γ' οὐδὲ πρὸς νοσοῦντα τὸν ἀδελφὸν, καί τοι λιπαρῶς μεταπεμπόμενον. ἐβούλετο γὰρ αὐτῷ τινὰς ἐντολὰς καταλεῖψαι, ὡς τεθνηξόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν παρ' ἐλπίδα σώζεται. μετ' ὀλίγον γὰρ

νοσεῖ

τοσῆ Φερώρας εὐρέσιος ὁ Ἡρώδης μετεμώρ@, καὶ
χαρὴκε πρὸς αὐτὸν, καὶ συμπαθῶς ἐθεράπευεν, οὐ μέλλω
ἐπεξιέναι τὸ πάθος. μετὰ γὰρ ἡμέρας ὀλίγας, ἀπο-
θνήσκει Φερώρας. ὃν καίπερ ἀγαπήσας Ἡρώδης μέχρι
πλείστας ἡμέρας, ὅμως καὶ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐφημίσθη
Φαρμάκῳ. τὸν γε μὲν νεκρὸν εἰς Ἱεροσόλυμα κομίσας,
πένθος τε μέγιστον ὅλῳ τῷ ἔθνει κατήγγειλε, καὶ κηδείας
ἠξίωσε λαμπροτάτης. ἐνταῦθα μὲν δὴ τῶν Ἀλεξάνδρου
καὶ Δωρισσοβούλου φονέων, τισιοῦτον ὑπεξέφευγε τέλος.
μετέβαινε δ' ὅπη τὸν αὐθέντην ἀντίποινον ἡ ποινὴ,
τὸν Φερώρα θάνατον δέχεσθαι λαβοῦσα. τῶν τούτου
γάρ τινες ἀπελευθέρων, καταφεῖς τῷ Βασιλεῖ προσελ-
θόντες τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ διεφθάρθαι Φαρμάκοις ἔ-
λεγον. προσενεγκεῖν μὲν γὰρ αὐτῷ τὴν γυναῖκα, τῶν
οὐ σωφρόνως ἐσκλασμένων. φαγόντα δ', ὡς θεὸς εἰς
τὸν νόσον καταπεσεῖν. ἀγωνιάσαντα δὲ πρὸ δυοῖν ἡμερῶν,
τήν τε μητέρα ταύτης, καὶ τὸν ἀδελφὸν, γυμνοῦσθαι σὺν τῇ
ἀραβίᾳ, Φαρμάκων ἔμπειρον, ὅπως φίλτρον συνθέ-
σῃ τῷ Φερώρᾳ, δεδωκέναι δ' αὐτὴ τοῦτον, θανάσιμον
οὐδαμοῦ παραμπεσαμένου, τοῦτο γὰρ ἐν γνώμῃ
μὴν πληγεὶς οὐκ ὀβασιλεὺς ἐπτοήθη πλέον, θεραπαίνας τε καὶ πάσας τῶν ἐλευθέρων ἐβασάνιζεν.
ἐδόκει δέ τις ἐκ τῆς ἀληθοῦσι, θεὸς ὁ γῆν καὶ οὐρανὸν
διέπων, μετέλθοι τὸν τούτων ἡμῖν τῶν κακῶν αἰτίαν,
τὸν αὐτιπάτρου μητέρα. ταύτης τῆς ἀρχῆς ὁ βασιλεὺς
λαβόμενος, ἐπεξῆει πρόσω τὸν ἀλήθειαν ἀπιχνεύων.
ἡ δὲ γυνὴ, τήν τε Φιλίαν τῆς αὐτιπάτρου μητρὸς πρὸς
Φερωραν, καὶ τὰς ἐκείνου γυναῖκας ἐδήλου, καὶ τὰς
λαθραίας αὐτῶν συνόδους, ὅτι τὸ Φερώρας καὶ αὐτι-
πατρῷ σὺν ἐκείναις πίνοιεν ἐπανερχόμενοι δὲ
βασιλέως, δι' ὅλης νυκτὸς, μηδένα μητ' οἰκέτην, μήτε
θεράπαιναν ἐᾶσθαι παρατυγχάνειν. μία δὴ τῶν ἐλευ-
θέρων ταῦτα μηνύει. τὰς δὲ δούλας χωρὶς ἑκάστην Ἡρώ-
δης ἐβασάνιζεν. ἐρρήθη δὲ ὡδὰ πάντα τὰ προειρημένα
συμφώνως, καὶ ὅτι κατ' σωφρόνην, αὐτιπατρῷ μὲν
εἰς ῥώμην, Φερώρας δὲ ἐπανεχωρήσειεν εἰς τὴν πε-
ραίαν. πολλάκις γὰρ αὐτοὺς διαλαλεῖν, ὡς μετ' ἀλέξαν-
δρου καὶ Δωρισσοβούλου, ἐπ' αὐτοὺς Ἡρώδης διαβήσοι,
καὶ τὰς αὐτῶν γυναῖκας. ἐπεὶ Φέσσασθαι μετ' ἐμοῦ
μην, καὶ τοὺς ἐξ ἐκείνης, ἑτέρους τινὰς, ὥστε ἀμείνους εἶναι,
ὡς πρῶτα τῶν Φυγεῖν δ' ἔφασκε. πολλάκις δὲ ἀποδυρό-
μενον, πρὸς τὴν μητέρα, τὸν αὐτιπάτρου ἑταῖρον, ὡς αὐτὸς
μὲν ἤδη πολιὸς ἤδη, νεάζοι δὲ καθ' ἡμέραν ὁ πατὴρ, φθά-
σας δ' ἂν τάχα καὶ τελευτήσας, πρὶν ἄρξασθαι βασιλή-
σας ἀληθῶς. εἰ δὲ καί ποτε ἐκεῖνον τελευτήσειε, τότε
δ' ἂν ἡγεῖσθαι τοῦτο, παντάπασιν αὐτῷ τὴν ἀπόλαυσιν
τῆς διαδοχῆς γενέσθαι σωτήριον. ἐπαλλαττόμενον δὲ τὰς
τῆς ὕδρας κεφαλὰς, τοὺς Δωρισσοβούλου καὶ ἀλεξάνδρου
παῖδας. ἀφηρῆσθαι δὲ αὐτὸν ὑπὸ πατρὸς, καὶ τὴν ἀπὸ
τέκνοις ἐλπίδα. διάδοχον γὰρ ἀπ' ἄλλων ἀπό τινα παίδων
μὴ τὴν τελευτὴν, ἀλλὰ τὸ μαχόμενος ἡρώδην γεγραφέ-
ναι. καὶ ἐπὶ τοῦτο γε πάντα πάσαις ἐφαίνετο οἰόμενον
αὐτῷ καὶ διαθήκας μὴ ἂν κυρίας. αὐτὸν γὰρ προνοήσειν
μηδένα τῆς ἀρχῆς ἀπολιπεῖν. ὅτε γε μὲν τῶν πώποτε
πατέρων μισοτεκνότατον Ἡρώδην, πολλῷ μᾶλλον εἶναι
μισάδελφον. δεῖναι γὰρ αὐτῷ πρώην ἑκατὸν τάλαντα,
ὅπως μὴ διαλεχθῆναι Φερώρᾳ. τοῦ δ' εἰπόντος, τί δὲ

in morbum incidit, tum Herodis patientia demonstrata est. Nam & venit ad eum, & humanissime curatum voluit: sed morbum superare non quivit: intra dies enim paucos est mortuus. Quem licet usque ad ultimum vitæ diem dilexisset Herodes, tamen quod illum quoque veneno peremisset, fama vulgatum est. Verum ejus corpore in Hierosolymam deportato, luctum maximum cunctæ genti denunciavit, clarissimaque funus sepultura dignatus est. Unus quidem interfector Alexandri & Aristobuli, hunc exitum vitæ sortitus est. Transiit autem in Antipatrum autorem pœna sceleris, ex interitu Pheroræ nacta principium. Quidam enim ex ejus libertis, cum regem tristes adiissent, fratrem ipsius Pheroram veneno interceptum esse dicebant. nam quendam ei cibum obtulisse conjugem suam, & non eo quo solebat modo conditum: eoque sumpto illum morbo protinus esse correptum. Venisse autem ante biduum, matris ac sororis ejus accitu quandam veneficam mulierculam ex Arabia, ut venenum Pheroræ conficeret amatorium; & pro amatorio dedisse mortiferum Syllæi consilio: namque illi notam fuisse. Perculsus igitur plurimis suspicionibus rex, ancillas & nonnullas libertinas quæstioni subjecit. Ibique tum exclamat aliqua doloris impatiens. Deus cæli terræque rector, in matrem Antipatri, quæ horum nobis malorum causa est, vindicet. Hoc rex initium nactus, persequebatur ulterius indaginem veritatis. Mulier vero & matris Antipatri familiaritatem cum Pherora ejusque mulieribus, & occultos eorum conventus aperuit: quodque Pheroras & Antipater redeuntes à rege, tota cum illis nocte potare soliti essent, servis omnibus exclusis & ancillis. Una quidem libertinarum hæc indicavit. Cum autem ancillæ separatim singulæ torquerentur, patuit omnium dicta congruere, qua de causa Romam quidem Antipater ex composito, Pheròras trans flumen secedere curavisset. Nam sæpe illos in sermone dixisse, quod post Alexandrum & Aristobulum ad ipsos eorumq; conjuges transiturus esset Herodes. Nec alicui posse parcere, qui Mariamne ejusque filiis minimè pepercisset: ideoque melius esse, ab hac belua quam longissimè fugere. Sæpe autem dixisse matri Antipatrum conquerentem, quod cum ipse jam canus esset, pater in dies singulos juvenesceret, seqve fortasse prius quam regnare incipiat moriturum: aut si unquam ille decesserit (quando autem istud futurum?) voluptatem sibi successionis omnino fore brevissimam. Pullulare præterea hydræ capita, hoc est Alexandri & Aristobuli filios: sibi autem filiorum quoque spem ademptam esse patris injuria: qui non eorum quenquam post mortem suam regni successorem, sed Mariamnes filium scripsisset hæredem. Qua quidem in re prorsus eum senectute deliraret, si testamento suo standum arbitraretur. se namque ut ex ejus progenie nemo superesset curaturum. Quin etiam cum omnes patres, quibus inviti unquam filii fuerunt, odio vincat: plus tamen eum etiam fratres odisse. Denique nuper sibi ne cum Pherora colloqueretur, centum talenta donasse:

Ant. lib. 17. cap. 5.

atque cum Pheroras diceret, quid enim per nos A lædebatur? respondisse Antipatrum, utinam cunctis ablatis nudos se dummodo vivos relinqueret. Verum hoc nequaquam fieri posse, ut tam pestiferam bestiam quisquam effugiat, sub qua necamicis esse palam liceret. Denique nunc occulte, inqvit, convenimus: licebit autem aperte, si virorum spiritum manusque habeamus. Hæc in tormentis ancillæ prodiderunt: & qvod B Pheroras cum illis Petram fugere cogitasset. Ut omnibus autem dictis Herodes crederet, centum talentis effectum est. De his enim soli Antipatro dixerat. Igitur ante alios in Doridem Antipatri matrem furor ejus erumpit: eamque omni ornatu, quem illi donaverat, spoliatam, multis comparato talentis, expellit. Deinde ira deposita, Pheroræ mulieres à tormentis recreabat. Timore autem pavidus erat, & ad omnes C suspiciones excitabatur: multosque innocentes, metu ne quem nocentium prætermitteret: in tormenta ducebat. Hinc ad Samaritam se convertit Antipatrum, qvi procurator erat Antipatri, & ex illius tormentis comperit, necandi sui causa ex Ægypto Antipatrum venenum malum petiisse, per qvendam Antiphili amicum: idque ab eo Antipatri avunculum accepisse D Theudionem, ac Pheroræ tradidisse, cui mandasset Antipater ut Herodem occideret, dum ipse Romæ abesset, ac suspicione careret: Pheroram vero venenum uxori suæ dedisse servandum. Itaque hanc evocatam, statim rex qvod acceperat afferre jubet. Illa vero quasi allatura egressa, de tecto se præcipitem dedit, ut eo modo probationes & regis tormenta præveniret. Sed E Dei providentia, sicut apparet, qvæ ab Antipatro pœnas repeteret, non in caput, sed in diversam delata partem, periculum mortis evasit. Portataque ad regem, ubi resipiscere potuit (nam casus eam perturbaverat) quamobrem se præcipitasset interrogata, adjurante rege, quod vera dicenti remitteret omne supplicium: sin falsa promere maluisset, corpus ejus tormentis absumeret, neque sepulturæ quicquam relinqueret: F pauliſper tacuit. deinde inquit, Secreta custodio, cum Pheroras obierit, Antipatro qvi nos omnes perdidit servitura? Audi rex, & tecum Deus testis mihi veritatis, qui falli non potest. Cum Pheroræ morituro lacrymans assiderem, tunc ille me ad se vocavit: En multum, inquit, conjunx de fratris erga me animo sum deceptus. Nam qui sic me diligeret, invisum habui, & ne- G care cogitavi: qui tanto nunc mei, quamvis nec-dum mortui, dolore confunditur. Sed ego qvidem impietatis precium fero: tu vero quod in eum servas relictum nobis ab Antipatro venenum, huc affer propere, meque videnti confume, ne ad inferos quoqve ultricem hujus sceleris conscientiam deferam. Ita ut jussit attuli, & magnam quidem veneni partem sub obtutibus ejus in ignem effudi: modicum vero mihi propter dubios casus, & quæ te metuerem, reservavi. His dictis, illa quidem omnino paululum quiddam veneni habentem pyxidem profert: rex vero in matrem fratremque Antiphili contulit quæstionem,

αὐτὸν ἐκλαπήσομαι; ὁπηνίκα δὴ τὸν ἀντίπατρον, εἴτε πῶθ' ἡμᾶς ἀφελόμενον, γυμνοὺς ἁπάντων ζῶντας. ἀλλὰ ἀμήχανον ἐκφυγεῖν οὕτω φονικὸν θηρίον, παρ' ᾧ μήτι φιλεῖν τινὰς ἔξεστι φανερῶς, λάθρα γοῦν ἀλλήλοις συνέσομεν, ἐξέσται δὲ φανερῶς, ἐὰν σὺ μόνον τὴν ἀνδρῶν φρόνημα καὶ χεῖρας. ταῦτα ἔλεγον αἱ βασανιζόμεναι, καὶ ὅτι Φερώρας βουλεύεται φεύγειν μετ' αὐτῶν εἰς πίστεως. ἐπίστευσε δὲ πᾶσιν ἡρώδης πῆς λεγομένοις, ἐκ τῶν ἐκατὸν ταλάντων. μόνῳ δὲ ἀντιπάτρῳ διέλεκτο περὶ αὐτῶν. ὁποτεκήδει δὲ ὡς πρώτῳ ὁ θυμὸς δωρεῖδα τὴν ἀντιπάτρου μητέρα. καὶ γυμνώσας αὐτὴν πάντας οὓς δεδώρητο κόσμου, πολλῶν δ' ἐν ταλάντων, ἐκβάλλει δεύτερον. τὰς δὲ Φερώρα γυναῖκας ἀπὸ τῶν βασάνων, ἐτημέλει διαλαγμός. ἐπῆγε δὲ τὴν φόβον καὶ πρὸς πᾶσαν ὑπόνοιαν ἐξέβραπίζετο, πολλούς τε τῶν ἐκ αἰτίων ἤλκεν εἰς βασάνους, δεδοικὼς μή τινα τῶν αἰτίων φύγῃ. καὶ οὕτω τρέπεται πρὸς τὸν συμπεπλεγμένον ἀντίπατρον, ὃς ἐν ὀλίγῳ ἀντιπάτρου, βασανίζων δὲ αὐτὸν ἤκουεν, ὅτι μεταπέμψαιτο μὲν ἀντίπατρος ἐξ αἰγύπτου δηλητήριον φάρμακον ἐπ' αὐτὸν, λάβοι δὲ τοῦτο παρὰ τινος τῶν ἑταίρων ἀντιφίλου. λάβοι δὲ παρ' ἐκείνου, Ἰουδαίων ὁ θεὸς ἀντιπάτρου, καὶ φάρμακον φερώρᾳ. οὗτος δὲ ἐστάλαδαι τὸν ἀντιπάτρου, ἡρώδην ἀνελεῖν, ἕως αὐτὸς ἐν Ῥώμῃ τῆς ἐπανοδου κεχωρισμένος. φερώρᾳ δὲ φάρμακον τῇ γυναικὶ τὸ φάρμακον. οὕτω ὁ βασιλεὺς μεταπεμψάμενος αὐτίκα τὸ ληθὲν ἐπέλυσε κομίζειν. ἡ δὲ ἔξεσιν ὡς κομιοῦσα, ῥίπτει δὲ αὐτὸν ἀπὸ δώματος, τὸν τε ἔλεγχον, καὶ τὸν ἐκ δ' βασιλέως αἰκίαν φήσουσα. ἐκ νοίας δὲ ὡς ἔοικε θεοῦ μετιόντος ἀντίπατρον, ἐκ ὅπ πεφαλεῖν, ἀλλ' ὅπ ζάτερος πεισθεὶς ἀμφοῖν ἐπικομιθείσαν. δὲ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἀνακρίνει, κἀκείνη μὲν ἐκ δ' πόνου, ἠρώτα δὲ ἐκ δ' αἰτίαν ἔῤῥιψεν ἑαυτὴν, εἰ μὲν ἔτι τὰληθῆ ἀφήσει πᾶσαν τιμωρίας ἐπαμύνων, εἰ δὲ ἐκ ἐθέλοιτο διαπονηθῆναι αὐτὸ ἐν βασάνοις τὸ σῶμα, καὶ μηδὲ τάφου καταλιφθῆναι. πρὸς ταῦτα ἡ γυνὴ ἀλλοπρόσοπος μικρόν. καὶ τι δὲ εἶπεν ἐπὶ φειδομένῃ τῶν ἀπορρήτων, φερώρα πιστεύτο, ἢ σώζουσα τὸν ἀπολέσοντα πάντας ἡμᾶς ἀντιπατρον; ἄκουε βασιλεῦ, καὶ μετὰ θεὸν, μάρτυς ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, πλανηθῆναι μὲ δυνάμενος. ὅπ ἀπεθνήσκοντι φερώρᾳ παρεκαθέζου δεδακρυμένος, ὅτε με προσκαλεσάμενος εἶπε, ἢ πλὴν ἐμῆ γυναικὶ τῆς ἐς ἐμαυτὸν ἀμφοῖν ἀδελφοῦ δίκαιον, τὸν οὕτω ἐργάζονται μιαιφόνως, καὶ κτεῖναι βουλόμενον τὸν οὕτως ἐμοὶ μηδὲ πίστεως τυγχάνοντα. ἀλλ' ἐγὼ μὲν, ἀπέχω τῆς ἀθέου τὸ ἀθέμιτον, σὺ δὲ ὁ φυλάττεις κατ' αὐτὸ φάρμακον τὸ ἀντιπάτρου κατάληθον ἡμῖν φέρε, καὶ βλέπων με ταχέως ἀφάνισον, ἵνα μὴ καθ' ᾅδου φέρωμι τὰ ἀλάστορα μελλόντως ἐκόμισα, πλέον μὲν ἢ πῦρ ὁρῶντος αὐτοῦ, κατακαύσας βραχὺ δὲ ἐμαυτῷ τοῦ ἀθλα, καὶ τὸ ἐκ σοῦ φόβου ἐτήρησα. ταῦτα εἰπὼν, προσκομίζει τὴν πυξίδα βραχὺ πανταπασιν ἔχουσαν δ' φαρμάκου. βασιλεὺς δὲ ἐπὶ τὴν μητέρα τὴν ἀντιφίλου καὶ τὸν ἀδελφὸν, τὰς βασάνους μετέφερε πάλιν.

καὶ τοῦτον τὸν ἀντίφιλον, κομίσαί τι ἀπ' αἰγύπτου τὸ πυξίδα ὡμολόγουν, καὶ λαβεῖν παρ' ἀδελφοῦ τὸ φάρμακον ἔφασκον, ἰατρεύοντος ἐν ἀλεξανδρείᾳ. τελευτῶντες δ' οἱ ἀλεξάνδρου καὶ ἀριστοβούλου δαίμονες ἅπαν τὸ βασίλειον, ἐρευνητάς τε καὶ μηνυτὰς τῶν ἀδήλων ἐχόμενοι, πρός τε τὰ ῥᾳστάτω τοῦ ὑποπτεύειν ὄντας, ἔσυρον εἰς τὰς ἐλεγχους. διέστησε δ' γοῦν καὶ ἡ τοῦ ἀρχιερέως θυγάτηρ μαριάμμη, τὸ δεσμοῖς σωισῶρ. βασανιζόμενοι τοῦτο ἀπέδειξαν αὐτῆς οἱ ἀδελφοί. βασιλεὺς δὲ τε μητρῴας τόλμης, τε ἰδίου ἡμαρτε. τὸν γοῦν ἐξ αὐτῆς ἡρῴδην ἔνθα Δωρίδος ἀντιπάτρου, τῆς Δωρίδης ἐξήλειψεν.

ΚΕΦ. κ.

ΕΠὶ τούτοις, καὶ βάθυλλος εἰς τοὺς ἐλέγχους συνέδραμε, ἡ τελευταία πίστις τῶν ἀντιπάτρου βεβελημμένων. λεῖ μὲν γὰ ἀπελεύθερος αὐτοῦ, κομίζων ἦκεν ἄλλο δηλητήριον, ἰοὺς ἀσπίδων, καὶ χυλοὺς ἑτέρων ἑρπέτων, ἵν' εἰ τὸ πρῶτον ἀδυνήσῃ φάρμακον, τούτῳ φερώρας μὲν τῆς γυναικὸς ἐπλίσατο καὶ τοῦ βασιλέως. πρεσβύτερον δὲ τοῦτ' πατρὸς τέλμης ἐκόμιζε τοὺς καὶ τῶν ἀδελφῶν ἐσκευωρημένους δημοσίας ἐπ' ἀντιπάτρου. ἦσαν δ' ἀρχέλαος καὶ φίλιππος βασιλέως παῖδες, δημόσιμης παιδόμενοι, μειρακιά τε ἤδη καὶ φρονήματος μεστοί. τούτους ἐπαναχύπτοντας αὐτοῦ τὸ ἐλπίσιν, ὑποσκάσασθαι ἀσθενῶν ἀντίπατρος, ἀς μὲν πλάσει κατ' αὐτῶν δημοσίας ἐξ ὀνόματος τῶν δημόσιμης φίλων, οὓς ἢ πείθοι χεάψαι ἀδιαφθείρας χρήμασιν, ὡς πλὰ μὲν βλασφημοῖεν τὸν πατέρα, φανερῶς δ' ἀλέξανδρον καὶ ἀριστόβουλον ὀδύροιντο, ὡς τε τ μεταπλησιν ἀναναχτιεῖν. ἤδη δ' αὐτοὺς ὁ πατὴρ μετεπέμπετο, καὶ τοῦτο λεῖ μᾶλλον ἢ τοῦ πατρός. ἔτι δὲ καὶ ὡς τῆς ὑστεδημίας ἐν ἰουδαίᾳ μῶν, τοιαύτας καθ' αὐτῶν δοτὸ ῥώμης ἠγόραζεν δημοσίας, καὶ ὡσοσιῶν τίνος ἀνύποπτος λεῖ τοῦ πατρὸς, ὡς τῶν ἀδελφῶν ἢ ἀπελογεῖτο, τὰ μὲν, ψευδῆ λέγων εἶναι τῶν χεαφομένων, τὰ δ', νεότητος ἁμαρτήματα. τοιαῦτα γὰ μὲν τοῖς χεάφουσι καὶ τῶν ἀδελφῶν τοῖσι δοὺς χρήματα, συμφέρειν ἐπειρᾶτο τὸν ἔλεγχον, ἐσθῆτας πολυτελεῖς, καὶ ὁρμιὰς ποικίλας, ἐκπώματά τε ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ σωωνούμενος, ἄλλα τε πολλὰ τῶν κομψῶν, ἵνα τοῦ πλήθει τῆς εἰς ταῦτα δαπάνης τοὺς εἰς ἐκεῖνα μισθοὺς ἐγκαπακρύψῃ. ἑξακόσια γοῦν ἀναλώματος ἀνύσεγκε τάλαντα, καὶ τούτων μεγίστη αἰτία λεῖ, ἡ πρὸς συλλεῶν δίκη. πάντων δὲ αὖτ' ὅτι καὶ τῶν βραχυτέρων ἐν τῷ μείζονι κακῷ ἀφανισθέντων, ὅτι αἱ μὲν βάσανοι πᾶσιν τοῖς πατρικοῖς, αἱ δὲ δημοσίας δευτέρας ἀδελφοκτονίας κατράσσων, ὅμως οὐδεὶς τῶν εἰς ῥώμην ἀφικνουμένων ἀπήγγειλεν αὐτῷ τὰς ἐν ἰουδαίᾳ τύχας, καὶ τε μεταξὺ τῶν ἐλέγχων, καὶ τῆς ἐπανόδου, διελθόντων ἑπτὰ μηνῶν. τοσοῦτον πρὸς αὐτὸν ἐκ πάντων μῖσος λεῖ, τάχα καὶ τοὺς ἀπαγγέλλειν προσομοιομένους οἱ ἀπηνημένων δαίμονες ἀδελφῶν ἐφίμωσε. χεάφει γοῦν ὁστὸ ῥώμης ἄφιξιν αὐτοῦ ταχεῖαν εὐαγγελιζόμενος, καὶ ὡς τοῦ κρείσσονος μὴ πω δοτολυθείη. βασιλεὺς δὲ εἰς χεῖρας λαβὼν ἀσθενῶν. τὸν δημόσιμον, καὶ δεδοικὼς μή ποτε πρεσβύτους φυλάξῃ, δι' ἡμισείων ἀνυπεκρίνετο, τά τε ἄλλα φιλοφρονούμενος.

A Verum hi quoque Antiphilum ex Ægypto attulisse pyxidem fatebantur. illumque venenum à fratre apud Alexandriam exercente medicinam accepisse dicebant. Totum autem regnum circumeuntes Alexandri & Aristobuli manes, ipsi erant incertarum rerum exploratores atque indices, & à suspicionibus remotissimos ad probationes trahebant. Denique etiam pontificis filiam Mariamnem, consciam esse maleficiorum B patuit. Hoc enim tortis ejus fratribus demonstratum est. Rex autem matris audaciam filii quoque pœna coercuit. Nam quem illa pepererat Herodem, patri successorem scriptum ex testamento delevit.

CAP. XX.

POst hæc etiam Bathyllus novissima consilio- De Antipatri in Herodem maligni studiis deprehensis & ultis.
rum Antipatri fides documentis accessit. C Namque is erat quidem libertus ejus: aliud autem venenum ferens, hoc est, aspidum virus, advenerat, aliorumque serpentum succos: ut si prius fuisset invalidum, hoc se Pheroras cum sua conjuge in regem armaret. Idem vero præter susceptam contra salutem patris audaciam, velut operam succisivam, habebat epistolas adD versum fratres compositas ab Antipatro. Erant autem Romæ in studiis Archelaus & Philippus, jam adolescentuli, magnique animi, regis filii, quos Antipater velut imminentes spei suæ removere festinans quasdam in eos literas ipse finxit, amicorum nomine Romæ degentium. Nonnullis autem corruptis scribere persvasit: quod multis patrem maledictis carperent: ac de Alexandri & Aristobuli nece manifeste qverE rentur, seque accitos esse graviter ferrent: jam enim pater eos redire præceperat, idque maximè solicitabat Antipatrum. Quinetiam prius quam proficiscerentur, in Judæa constitutus Antipater, ejusdem modi contra eos Romæ literas mercabatur: patremque adeundo vitandæ suspicionis causa fratres purgare simulabat: qvædam falso scripta, quædam vero adolescentiæ F peccata esse commemorans. Quo quidem tempore scriptoribus epistolarum, quas in fratrum perniciem simulabat, plurimis pecuniis datis, sumptuum confundere tentabat indicia, vestem pretiosam variaque stragula, poculaque argentea necnon & aurea comparando, aliaque plurima instrumenta, ut preciorum magnitudine mercedes falsariis erogatas celaret. Denique ducenta talenta retulit expensa, & eorum maxiG ma fuit occasio causa Syllæi. Universis autem malis tunc minoribus majore contectis: cum omnia quidem tormenta de parricidio, epistolæ vero de iteratis fratricidiis conclamarent, nemo tamen ex Judæa venientium, quo loco fortunæ domus essent ei nunciavit, quamvis inter scelus probatum & ipsius reditum septem mensium intervalla fluxissent. Ita erat invisus omnibus.

Fortasse autem etiam quibus indicandi voluntas fuit per interfectorum fratrum manes obmutescebant. Denique Roma literas misit, continuo se venturum esse, qvodqve honorifice dimissus esset à Cæsare nuncians. Rex autem insidiatorem manibus tenere desiderans: timensqve ne si quid præscisset, forte caveret, ipse qvoqve literis benevolentiam simulans, & alia familiarissimè scripsit, Ant. lib. 18. cap. 8.

& ut reversionem suam maturaret oravit. Nam si properasset, matris suæ quoque offensionem posset componere, quam expulsam esse non ignoravit Antipater. Primam quidem jam de morte Pheroræ susceperat epistolam apud Tarentem, eumque vehementer luxerat: id autem nonnullis de patruo laudabile videbatur: sed quantum intelligi datur, causa doloris erat, quod insidiæ pro voto non cesserant: neque tam Pheroram flebat, quam maleficiorum ministrum. Præterea metus eum quidam ob ea quæ confecerat occupabat, ne quando forte deprehenderetur venenum. Tunc autem in Cilicia patris epistola sibi reddita quam supra memoravi, statim quidem festinabat: sed postquam in Celenderin delatus est, subit eum quædam materni casus cogitatio, anima jam per semetipsam divinante. Et amicorum quidem prudentiores ei suadebant, ne prius patrem conveniret, quam pro certo cognosceret, quibus ex causis matrem suam repudiasset: namque timere, ne forte criminibus matris adderetur. Minus autem prudentes, & visendæ patriæ cupidi magis, quam quid Antipatro esset utile considerantes, ut properaret monebant, ne ex ipsa mora & patri causam pravæ suspicionis, & occasionem præberet calumniantibus. Nunc enim si quid motum est, in absentem esse factum: nec enim præsente illo quenquam id ausurum fuisse. Absurdum autem videri, propter suspiciones incertas certis bonis carere, neque mature se patri reddere, ab eoque regnum accipere, quod solo ipso niteretur. Paruit his Antipater, impellente fortuna, transmissusq; in Sebastum Cæsariæ portum defertur. Occurrit autem illi præter opinionem maxima solitudo cum omnes eum devitarent, nullusque auderet accedere. Nam etsi semper æque invisus erat, odio tamen ut proderetur tunc data libertas est. Multos autem avertebat ex rege formido, quoniam cunctas jam civitates de Antipatro fama repleverat, solusque de se quid ageretur Antipater ignorabat. Nec enim vel clarius eo quisquam deductus est, cum Romam navigaret, vel ignobilius inde susceptus est. Enimvero clades ille domesticas intelligens, calliditate celabat, metuque pene mortuus, vultu confidentiam simulabat. Et neque fugæ spes ulla erat, neque circumstantibus malis emergere poterat: certumque nihil ei de domo, ne ibi quidem nunciabatur: id enim regis interminatio prohibuerat. Unde interdum etiam spes eum pertentabat hilarior, aut nihil esse deprehensum, aut si quid esset, hoc sese impudentia sua diluturum, ac dolis, quæ sola instrumenta salutis haberet. Itaque his armatus, sine amicis in regiam venit, qui à prima janua cum injuria sunt repulsi. Forte autem Varus Syriæ rector intus aderat. Ingressus inde ad patrem, confirmatusque audacia, velut ejus salutandi causa, propius accedebat: cum ille objecta manu, & capite declinato, exclamat: Et hoc parricidæ est, ut me amplexari velis, qui tot maleficiis involutus sis. Dispereas, impium caput, neque me attingas, prius quam criminibus te exuas. Dabo enim tibi judicium & judicem, qui opportunè præsto est, Varum. Abi, & quemadmodum

Α καὶ ἀπόδειν ἀδιάκλειστον. ἦσθετο γὰρ αὐτὸ καὶ τὰς πρὸς τὴν μητέρα μέμψεις ἐπενθοῦντος. ἐλθὼν ἡγοῦτο τὴν εὐνοιαν τὴν μητρὸς ἀντιπατρῷ. πρότερον μὲν οὖν εἰλήφει τὴν περὶ Φερώρα πλάνην ἀπιστολὴν ἐν Τάραντι, καὶ μέγιστον ἐπεποίητο πένθος, ὃ καὶ τισιν ὡς ἐπὶ θείῳ καθῆκεν, ἐοικὸς ἴσως ἐκείνῳ, ὅτι ἁμαρτία τὴν ἀπιστολὴν ἡ σύγχυσις, καὶ οὐ Φερώρᾳ κλαίοντος, ἀλλὰ τὴν ἀπορίαν. ἤδη γὰρ καὶ φόβος ἐπῆλθε τοῖς αὐτὸν τῶν πεπλεγμένων, μὴ που φαρμάκου τὸ φάρμακον. τότε γὰρ ἐν κιλικίᾳ λαθὼν ἐπεισεφήκαμεν ἀφ' ἑαυτοῦ πατρὸς ἀπιστολὴν, ἀφυγέμα μὲν ἐπαύδειν. ὡς δὲ εἰς κελένδερι κατέπλει, λαμβάνει τις αὐτὸν ἔννοια τῆς περὶ τὴν μητέρα κακῶν, ἐσμαρτυρομένης ἤδη καθ' ἑαυτὴν τὴν ψυχήν. οἱ μὲν οὖν ἐπιμηδέστεροι τῶν φίλων συνεβούλευον, μὴ πρότερον ἐμπίπτειν τῷ πατρὶ, πρὶν πυθέσθαι σαφῶς δι' ἃς αἰτίας ἐξέβαλεν αὐτὸς τὴν μητέρα. δεδιέναι γὰρ μὴ πῃ προσῆκεν ἡμοῖτο τῶν κατ' ἐκείνης ἁλόντων. οἱ δὲ ἀσκεπτότεροι, καὶ τὴν πατρίδα ἀποδύεσθαι ἰδεῖν μᾶλλον. ἢ τὸ συμφέρον ἀντιπάτρῳ σκοπεῖν, ἐπεσπεύδον παρεῖναι, καὶ μὴ τῇ μελλήσει προσχεῖν τῷ πατρὶ μὴ ἰταμίαν φαύλην, τὴν ἁλισκόμενον δ' ἀφορμὴν. ἤ γὰρ νῦν ἔτι κεκίνηται κατ' αὐτὸν ἀλλὰ τὴν ἀπουσίαν γενέσθαι. μηδὲν γὰρ ἂν πλημμεῖν παρεῖναι. ἅπαντα δὲ εἶναι δι' ἀδήλους ἰταμίας, προδήλων ἀγαθῶν στερίσκειν, καὶ μὴ ῥᾴστην ἀποδώσειν μὲν ἑαυτὸν τῷ πατρὶ, κομισόμενον δὲ τὴν βασιλείαν ἐπ' αὐτῷ μόνῳ καθίσειν. πείθεται δὲ τούτοις, ἐνῆγε γὰρ τὸ δαιμόνιον. καὶ διαπεράσας τὸ σβαστὸν, εἰς τὸ λιμένα τὸ καισάρειον κατῆγε. παρυπήντησε δὲ αὐτῷ ἔρημία πολλὴ, πάντων ἐκτρεπομένων, καὶ μηδενὸς προσιέναι τολμῶντος, ἐμισεῖτο μὲν γὰρ ὅπλοις, καὶ τὸ φανὲν τὸ μῖσος εἶχε παῤῥησίαν, πολλοὺς δὲ ὁ ἐκ τοῦ βασιλέως φόβος ἀπέτρεφεν, ἐπειδὴ πᾶσαι πόλεις ἤδη τῆς κατ' ἀντιπάτρου φήμης πεπλήρωτο, καὶ μόνος ἠγνόει τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀντίπατρος. ἔτι γὰρ προεπεμφθη λαμπρότερόν τις ἐκείνου πλέοντος ὅτι ῥώμης, οὔτε ἀπώτερον ἐδέχθη. ὁ δὲ, ἤδη μὲν ὑπόνοια τῆς οἴκοι συμφορᾶς, ἔτι δὲ παρουσία ἐτετάρακτο, καὶ τὸ δεῖν πιθανῶς ἔνδοθεν, σβαρὸς εἶναι τὸ πρόσωπον εἰάζετο. φυγὴ δ' οὐκέτι, οὐδὲ ἐκ τῶν παρεχόντων ἀναδυσις. ἐκ σαφοῦς μὲν, οὐδὲ ἐκεῖ τι τῶν οἴκοθεν ἀπηγγέλλετο ἀλλὰ τῷ ἐκ τοῦ βασιλέως ἀπειλῶν. ἐπελείπετο δ' ἐλπὶς ἱλαρωτέρα, τάχα μὲν μηδὲν πεφωρᾶσθαι, τάχα δ' εἴπερ ἐκ πεφώρασται, ἀλλοδαπὸν ἀναιδείᾳ ἐκ δόλοις, ἅπερ οἱ αὐτῷ μόνα τῆς σωτηρίας ἐφόλλα. φρεξάμενος οὖν αὐτὸς, ἦκεν εἰς τὸ βασίλειον δίχα τῶν φίλων, αὐτὸς γὰρ ὑβριζόντες ὅτι τοῦ πρώτου πυλῶνος ἐκέρχθησαν. ἔτυχε δὲ ἔνδον ὢν ὁ τῆς Συρίας ἡγεμὼν Οὐάρος. ὁ δὲ εἰσῆσι πρὸς τὸν πατέρα, ἐκ τῇ τόλμῃ θαῤῥυνόμενος ἑαυτὸν, ἤγγιζεν ὡς ἀσπασόμενος. κἀκεῖνος τὰς χεῖρας πρεσβαλὼν, ἐκ τὴν κεφαλὴν ἀπεκλίνας, ἔφη ἐξέβησε ἐκ τὸ παρόντος τοῦ, τὸ μιαιφονεῖσθαί μοι δόλῳ, ἐκ τηλικαύτας αἰτίας ὄντα. φθάσας δυσσεβεστάτη κεφαλὴ, μηδέ μου ψαύσῃς, πρὶν ἀπολύσασθαι τὰ ἐγκλήματα, δίδωμι δέ σοι δικαστὴν, ἐκ δικαστὴν ἐκ χέρους ἥκοντα, Οὖαρον. ἴθι, ἐκ σκέπτου τὸν

Abi, & quemadmodum

τὴν ἀπολογίαν εἰς αὔριον. παρέχω γάρ σου κηδὸν τοῖς παιουργήμασι. πρὸς ταῦτα μηδὲν ἐκ' ἐκπλήξεως ἀπορήσαντος δυνηθέντος αὐτὸς, ἀπέστρεψε. θορυβούμενον δὲ πρὸς αὐτὸν, διηγήσαντο πάντας τοὺς ἐλέγχους, ἥ τε μήτηρ, καὶ ἡ γυνὴ, καὶ ὅσα μὲν ἀναγνῶναι, ἐν σκέψει τῆς ἀπολογίας λαβεῖν. τῇ δ' ἑπούσῃ, σωτέδρου μὲν ὁ βασιλεὺς ἀθροίζει τῶν συγγενῶν καὶ φίλων, ἐκαλεῖ δὲ καὶ τοὺς ἀντιπάτρου φίλους, πρόσκλησιν δ' αὐτοῖς ἅμα οὐάρῳ, καὶ τοὺς μεσιτὰς ἀπαντᾶς ἐκέλευσεν εἰσαγαγεῖν, ἐν οἷς εἰσῆχθησαν καὶ τῆς ἀντιπάτρου μητρὸς οἰκέται τινές, οὐ πρὸ πολλοῦ συνειλημμένοι, γράμματα κομίζοντες ἀπ' αὐτῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοιάδε. ἐπέπτωκε πρόφορτα πάντα σκῆνα τοῦ πατρός σου, μὴ προσέλθοις πρὸς αὐτὸν, ἂν μή τινα παρίσῃ τοῦ καιροῦ δυνάμιν. τούτων σὺν τοῖς ἄλλοις εἰσαγομένων, ἀντίπατρος εἰσέρχεται, καὶ πρόσω πέλας πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ πατρὸς, ἱκετεύων πατρὶ ἔφη, μηδέν μου προκατεγνωκέναι. προσχὼν δέ μοι τὰς ἀκοὰς ἀκεραίους εἰς τὴν ἀπολογίαν. ἀποδείξω γὰρ ἐμαυτὸν καθαρὸν, ἂν σὺ θέλῃς. ὁ δ' αὐτῷ συγχὰν ἐγκεκραγὼν, πρὸς τὸν οὐάρον εἶπεν. ἀλλ' ὅτι μοὶ καὶ σὺ οὐάρε, καὶ πᾶς δικαιοκρίτης ὅστις, ἀντίπατρον ἐξώλειαν κεκρίκεις πεπεισμένος. δέδοικα δὲ μὴ καὶμοῦ μισήσῃς τὴν τύχην, καὶμὲ κρίνῃς πάσης ἄξιον συμφορᾶς, τοιούτους ἐμοὶ γεγεννηκότα. ἔχει δέ με μᾶλλον, ὅτι πρὸς ἔτω μιαροῦτι, καὶ φιλοστοργότατος πατὴρ ἐγενόμην. τοὺς μὲν γὰρ πρεσβυτέρους βασιλείας τε ἔτι νέους ἀξιώσας, καὶ πρὸς τοὺς ἐν ῥώμῃ τροφίμους, φίλους καίσαρος, ζηλωτούς τε ποιήσας βασιλεύσιν ἑτέροις, εὗρον ἐπιβούλους, οἱ τὴν καὶ τὸ πλέον ἀντιπάτρου. νέῳ γὰρ ὄντι καὶ Δρούσῳ, τούτῳ μάλιστα τὰ ἀσφαλέστατα ἐπεμέλουν. τὸ δ' μιαρὸν τοῦτο θηρίον, τὴν ἐμῆς ἐπιεικείας ὑπερεμπλησθὲν ἀνεξικακίας, ἠνέγκε κατ' ἐμοῦ τὸ κέρας. ἐδόκει γὰρ αὐτῷ πολλοῦ ζῆν χρόνον, καὶ τὸ ἐμὲ γῆρας ἐσαρκῆσαι, βασιλεὺς τ' ἐκ ἐπέμφθην, ἢ μὴ Δρούσου πατροκτονίας ἠνέσθαι, δίκην τ' βουλόμενον, ὅτι κατάγοντα αὐτὸν ἐκ τῆς χώρας ἀπεξέριμμον, καὶ παρασκεύμενον τοὺς ἐκ βασιλίδος μοι γεγεννημένους, ἀπέδοσθαι τῆς δεχῆς Δρούσου. ἐξομολογοῦμαί σοι οὐάρε τὴν ἐμαυτοῦ φρενοβλάβειαν. ἐγὼ τοὺς υἱοὺς ἐκείνους κατ' ἐμαυτὸν παρώξυνα δίκαιος αὐτῶν ἀποκόψας ἐλπίδας, δι' ἀντίπατρον. καὶ τί μὴν ἐκείνους ἐδέργετησα τηλικοῦτον, ἡλίκον τὸν τοῦτον; ὦ γε ζῶν μοὶ, ὀλίγου δεῖν παρεχώρησε τὴν ἐξουσίας. φανερῶς γὰρ τῆς Δρούσου ἐνεγράψατο τῆς δεχῆς Δρούσου, καὶ πρόσθεν μοὶ ἰδίᾳ πεντήκοντα τάλαντων ἐνεκα, τῶν γ' ἐμῶν ἐχορήγησε χρημάτων ἀνέδην, τάλαντα δὲ τριακόσια τάλαντα, καὶ πρὸ γ' ἐξ ὅλης τ' ἡμέρας μόνον ὡς σωτῆρα δ' πατρὸς παρεδήμην. τί γ' ἐκεῖνοι τοιοῦτον ἠσέβησαν οἷον ἀντίπατρος; ἢ τὶς ἔλεγχος ἠνέχθη κατ' αὐτῶν, ἡλίκον ἀποδείκνυσι τοῦτον θηρίον; ἀλλὰ φθέγγεσθαί τι τολμήκει ὁ πατροκτόνος, ἢ πάλιν δόλοις τὴν ἀλήθειαν ἀνακαλύψειν ἐλπίζῃ; ἄφες, σὺ φυλάκτεον. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὸ θηρίον, καὶ προορῶμαί σοι μέλλουσαν ἀξιοπίστως, ἢ τ' ἀπάτλαστον ὀλοφυρμόν. ἔστ' ἐστὶν ὁ θορυβῶν ἐμοί ποτε φυλάττειν ζῶντα Ἀλέξανδρον, καὶ μὴ πᾶσι πιστεύειν τὸ σῶμα. ἔστ' ὁ μέχρι τ' κοίτης ἐμῆς ἐλθεῖν,

A te purges in diem craſtinum meditare, nam & tempus indulgeo calliditatibus tuis. Ad hæc metu obſtupefactus Antipater quia reſpondere nihil potuit, reverſus eſt. Cum autem ad eum veniſſent mater & uxor, cunctas ei probationes expoſuerunt. Tumque recepta mente quo pacto ſeſe defenderet, cogitabat. Poſtero autem die rex adhibito propinquorum atque amicorum B concilio, Antipatri qvoque amicos vocat. Ipſe autem cum Varo reſidens, cunctos indices juſſit adduci, in quibus erant etiam ſervi matris Antipatri quidam pridem comprehenſi, qui ab ea literas ad eum deportaverunt hujuſcemodi: Quoniam illa omnia patri tuo cognita ſunt, cave ne ad eum venias, niſi aliqvod auxilium à Cæſare impetraveris. Itaque his una cum aliis introductis, ingreditur Antipater. Cumque pronus ante pedes patris cecidiſſet: Oro, inquit, pater, ne quid de me præjudices, ſed integras aures ſatisfactioni meæ præbeas. Demonſtrabo enim me innoxium, ſi tu velis. Ille autem magna voce imperato ei ſilentio, ad Varum locutus eſt: Quod & tu Vare, & quivis juſtus judex, Antipatrum morte dignum judicaverit, certo ſcio. Vereor autem ne mea quoque tibi ſit inviſa fortuna, omnique calamitate dignum deputes, qui tales filios genuerim. Atqui hoc tibi magis miſerandus videri debeo, qvod erga tam ſceleſtos indulgentiſſimus pater fui. Nam illis prioribus adhuc adoleſcentulis regnum detuleram, eoſque Romæ educatos amicos Cæſaris feceram: ſed quos aliis invidendos regibus æmulandoſque conſtitui, meæ ſalutis hoſtes inveni, qvorum tamen interitus Antipatro magis profuit. Iſti enim quod juvenis & ſucceſſor meus futurus eſſet, maxime ſecuritas quærebatur. at vero hic belua, patientia mea ſupra quam ſatis erat, expletus, in me ſatietatem ſuam profudit: eique diu vivere ſum viſus, meamque ſenectutem graviter tulit, rexque fieri non niſi parricidio paſſus eſt, quæ quidem profecto novi qua ratione cogitavit: qvod eum ex agro abjectum reduxerim, & excluſis quos mihi regina pepererat filiis, regni mei vicarium declaraverim. Equidem tibi Vare confiteor meæ mentis errorem. Ego illos contra me filios irritavi qvi Antipatri gratia ſpes eorum juſtas abrupi. Qvid enim tantum de illis, quantum de iſto bene ſum meritus? cui vivus etiam poteſtatem meam pene conceſſi: aperte autem regni ſucceſſionem teſtamento reliqui, & præter deſtinatos ei ſeparatim quinquaginta reditus talentorum, ſumptum paſſim mea pecunia ſubminiſtravi: ac nuper Romam quoque navigaturo dedi trecenta talenta quemque ſolum ex omni familia mea, tanquam patris ſervatorem, Cæſari commendavi. Aut quid illi tantum ſceleris, qvantum Antipater admiſerunt? qvodve de his habui indicium, quale demonſtravit hujus inſidias? etiam approbo, quia auſus eſt aliqvid parricida, rurſumq; veritatem dolis ſperat obtegere: tibi Vare cavendum. nam ego iſtam beluam novi: & quam ſit veriſimilia dicturus, jam nunc proſpicio, fletusque ſimulatos. Hic eſt qui me qvondam monebat, ut vivum Alexandrum caverem, neqve meum corpus omnibus crederem. Hic eſt qui uſque ad cubile meum ſolebat ingredi,

& circumspicere, ne quis mihi forte paratlet insidias. Hic somni mei custos erat, & securitatis dator, qui consolaretur luctum peremptorum, & viventium fratrum benevolentiam dijudicaret: hic propugnator & satelles meus. Qvum ejus calliditas Varæ in mentem venit, & quemadmodum singula simulasset, vix me credo vivere, tamque gravem insidiatorem qvo pacto effugerim miror. Veruntamen quia fortuna quædam excitat contra me domum meam, mihique amicissimi semper infensi sunt: ego quidem fatorum iniquitatem flebo, & mecum ipse solitudinem gemam. Nemo autem qui meum sanguinem sitierit elabetur, etiamsi per omnes filios meos indicia ventura sint. Hæc dicens, ipse quidem interrupto sermone tacuit, dolore confusus. Nicolaum autem unum ex amicis probationes jussit exponere. Inter hæc autem Antipater sublato capite, cum prostratus ante patris pedes maneret, exclamat: Tu pater meas patres defendisti. Nã quomodo ego parricida, quem tu semper servatorem te habuisse commemoras? Aut si ficta, ut dicis, simulataque mea pietas fuit, cur in aliis tam callidus, in hoc adeo demens fui, ut non intelligerem, quod si homines lateret tanti sceleris cogitatio, cælestem latere judicem omnino non posset, qui ubique præsto esset, & cuncta conspiceret? An fratrum exitus ignorabam, quos ob id Deus ultus est, quia tibi male cogitaverant? Quid autem fuit cur me tua salus offenderet? Spes regni? Sed regnabam. Odii suspicio? Sed diligebar. An ex te metus aliqvis? Quin tui servans, aliis timendus eram. Fortassis egestas causa fuit? Multo minus. Qvis enim magis expensarum habuit potestatem? Si autem omnium hominum perditissimus essem, immanisque bestiæ animum gererem, certe mansveti patris beneficiis vincerer: qvem, sicut tu dixisti, reduxeris, totque filiis antepositeris, vivusque regem declaraveris, aliorumque bonorum magnitudine reddideris invidendum. ô me miserum acerbissimamque peregrinationem meam, quam longum livori tempus magnumque insidiantibus spatium præbui. Sed tamen tibi pater tuisque rebus abieram, ne Syllæus tuam contemneret senectutem. Roma mihi testis est pietatis, & princeps orbis terræ Cæsar, qui me patris amatorem sæpe vocitabat. Accipe pater has ejus literas, hæ fictis in me criminationibus veriores. his me defendo. hæ affectus erga te mei argumenta certissima. Recordare quam invitus hinc navigaverim, latentes in regno contra me inimicitias non ignorans. Tu pater imprudens me perdidisti, tu compulisti ut darem accusandi tempus invidiæ. Verum ad indicia veniam. Ecce adsum, terra marique nihil usquam parricida perpessus. Sed nondum me hoc argumento diligas; nam & apud Deum, & apud te pater condemnatum me esse scio. Condemnatus autem deprecor, ne aliorum tormentis fidem habeas: in me feratur ignis, per viscera mea pergant instrumenta pœnarum, ne parcas sceleste corpori. Nam si parricida sum, tormentorum expers mori non debeo. Talia cum lacrymis ac ejulatu vociferans, & omnes alios, & Varum ad misericordiam provocavit: solum autem Herodem,

καὶ μή με τὸν ἐνεδρεύοντα θεραπεύειν. ὅτε δὲ ὁ πατὴρ τῶν ὕπνων, καὶ χρόνος τὴν ἀμεριμνίας, ὁ θεραπεύων τὸν ὑπὲρ τοὺς ἀνηρημένους λύπην, καὶ διακρίνων τὴν ζώντων εὔνοιαν ἀδελφῶν, ὁ ὑπερασπιστὴς ἐμοὶ, ὁ σωματοφύλαξ. ὅταν ἀναμνησθῶ οὖαρε τὸ παντοῦργον ἐν ἑκάστῳ καὶ τὴν ὑπόκρισιν, ἀπιστῶ μὲν ἔτι ζῶ ἐπὶ γῆς, καὶ θαυμάζω πῶς οὕτω βαθὺν δόλον διέφυγον. ἀλλ' ἐπειδὴ δαίμων τοὺς ἐξηρημοῦ τὸν ἐμὸν οἶκον, καὶ μοι τοὺς φιλτάτους ἐπανίσησιν ἀεὶ, κλαύσομαι μὲν ἐγὼ τὰ ἐμὰ μέμψομαι δὲ καὶ κατ' ἐμαυτὸν τὰ ἐρημίαν. ἀφοβήσει δ' οὐδεὶς διώκησιν τοὺμὸν αἷμα, κἂν ἅπαντων μὲν τὸν ἔλεγχον ὁ ἔλεγχος ἔλθῃ. τοιαῦτα λέγων, αὐτὸς μὲν ἐπὶ τοῦ συγχύσεως ἐσιώπα. νικολάῳ δ' ἐνὶ τῶν φίλων, λέγειν τὰς ἐπιδείξεις ἐκέλευε. μεταξὺ δ' ὁ ἀντίπατρος ἐπὶ τὰς κεφαλὴν, ἔκλαιε δὲ δὴ βεβλημένος τοῦτων τοὺς πόδας ἑαυτοῦ πατρὸς, ἔφα. σὺ πάτερ ἐμοὶ ἐπίστευσας τὴν ἀπολογίαν. πῶς γὰρ ἐγὼ πατροκτόνος, ἂν ὁμολογῆς αὐτὸς φύλακα ἁπάντων ἐσχηκέναι. πρόσθεν δέ με καὶ ἐπόνησιν λέγεις, τίνι δυσσεβείᾳ. πῶς οὖν ὁ πονηρὸς, οὕτως ἐν τοῖς ἄλλοις ἄφρων ἐνόμιζον, ὡς μὴ νοεῖν, ὅτι λαθεῖν οὐδὲν ἀνθρώπους ῥᾴδιον, τηλικοῦτον μυστὸν ἐνσκιάζεσθαι, τὸν ἀπὸ οὐρανοῦ δικαστὴν ἁπάντων, ὃς ἐφορᾷ πάντα, καὶ παντάχου πάρεστιν, ἢ τὸν ἀδελφῶν τίλος ἡγήσεν, οὓς ὁ θεὸς οὕτω μετῆλθε τὰς εἰς σὲ κακοβουλίας; τί δέ με καὶ παρώξυνε χρῆν; βασιλείας ἐλπὶς; ἀλλ' ἐβασίλευον. ἀπόνοια μέτρος; οὐ γὰρ ἐστέργομεν; φόβος ἐκ σοῦ τὶς ἄλλος; ἀλλὰ μὴν σε τηρῶν, ἑτέροις φοβερὸς ἦμεν. ἔνθεν γεγράφατων; καὶ τίνι μᾶλλον ἐξῆν ἀναλίσκειν; εἰ γὰρ ἐξωλέστατος πάντων ἀνθρώπων ἐνόμιζον, καὶ θηρίου ψυχὴν ἔχων ἀνημέρου πάτερ, οὐκ ἂν τοῖς σοῖς διέργασιας ἐπεκρῆν; οὐ κατήγαγες μὲν ὡς ἔφης αὐτὸς, παρέπεμψας δὲ πάντων τέκνων, ἀπέδειξας δὲ ζῶν βασιλέα, δι' ὑπερβολὴν τῶν ἄλλων ἀγαθῶν, ἐπαίνους δὲ πλοῦτον. ὧ τάλας ἐγὼ τῆς πατρῴας διαθημίας, ὡς πολὺν ἐδωκα κηρὸν τῷ φθόνῳ, καὶ μακρὰν τοῖς ἐπιβουλεύσι διωρίαν. αὐτὸς πάτερ, καὶ τοῖς σοῖς ἀγῶσιν ἀπεδήμουν, ἵνα μὴ συλλήβδην σοῦ γήρως καταφρονήσω. ἁμάρτοις τῆς δυσσεβείας, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης σωτὴρ, ὁ φιλοπάτωρ μὲ πολλάκις ἐπαίων. λάβε πάτερ πατρὸς ἀπὸ χειρὸς γράμματα, τούτοις τοῖς ἐνθάδε διαβολῶν πίστρα, πρὸς τοῖς εἰς σὲ φιλοστοργίας. πεπεμπόμην δ' ὡς ἐχ ἑκὼν ἔτελεον, ἐπίσης μὲν τῶν ἐμφυλίων σε τὰ βασιλείας κατ' ἐμοῦ δυσμένειαν. σὺ δέ με πάτερ ἄκων ἀπέλεσας, ἀναισκάσας κρυφὴν διαβολῆς δύναμιν τοῦ φθόνου. πάρεσμι δ' ἐπὶ τοὺς ἐλέγχους· πάρεσμι δὲ γῆς καὶ θαλάσσης, οὐδὲν εὐδαμῆ πᾶσιν ἐπατροκτόνος, ἀλλὰ μήπω τούτῳ ὠφέλημαι τοῦ τιμωρεῖν. κατήγορος μὲν δὲ σοῦ θεὸς ἐσοῦ σὺ πάτερ, κατηγορούμενος δ' ἥκω, μὴ τῆς ἄλλων βασάνους πρεσβεύων. ἀλλὰ κατ' ἐμοῦ φερέσθω τὸ πῦρ, οὐδὲ τῶν ἐμῶν ἀπολάγχνων τὰ ὄργανα, μὴ φείσῃ δὲ ἐλεφυρμένου σώματος. εἰ γὰρ εἰμὶ παρόκοπος, οὐκ ἐφάλωθησαν ἀδιακρισίως. τοιαῦτα μὲ ὀλοφύρμοῦ, καὶ δακρύων ἐκβοῶν, τούς τε ἄλλους ἅπαντας, καὶ τὸν Οὖαρον εἰς οἶκτον παρεκάλεσατο. μόνον δ' ὁ θυμὸς ἠφίει

ἄδακρυ

ἀδακρυν διεκρίνετ, τὰς ἐλέγχους ἀληθὲς ἐπιδείκνυον. ἐν τούτῳ δὲ βασιλέως κελεύσαντος νικόλαος, πολλὰ πρὸς τὸ πανοῦργον τὸ ἀντιπάτρου προσκρούσας, καὶ τὸ ἐπ' αὐτῷ ἁμαρτάνειν ἔλεον, ἔστησε πᾶσαν κατηγορίαν κατασκευῆς, πάντα μὲν τὰ κατὰ τὴν βασιλείαν κακουργήματα, θεὸς αὐτῷ μᾶλλον ἢ τὴν αἵρεσιν τῶν ἀδελφῶν, ἀποδεικνὺς τῆς ἐκείνου ἁμαρτωλοῦς ἀπολωλότας. ἐπιβουλεύειν δὲ αὐτὸν ἔλεγε καὶ τοῖς πρώτοις, ὡς ἐφέδροις τῆς ἀρχῆς. τὸν γὰρ πατροκτονήσαντα πατρὶ φάρμακον, πῶς ἂν ἀδελφῶν ἀπέχοιτο; προσετίθει δὲ ὅτι τὸν ἔλεγχον τῆς φαρμακείας, τὸν τε μιαιφόνον ἐξῆς ἀποδείκνυσι, καὶ ὡς φερώρᾳ κατέσχε τὸ λίαν, ὅτι κἀκεῖνον ἀντίπατρος ἐποίησεν ἀδελφοκτόνον, καὶ τοὺς φιλτάτους τοῦ βασιλέως ἀρχαφίλους, ὅλον δὲ μύσους ἀνατλήσαντα τὸν οἶκον. ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τούτοις εἰπὼν, καὶ ἀποδείξας, κατέπαυσε τὸν λόγον. βαρὺς δὲ κελεύσας ἀπολογεῖσθαι τὸν ἀντίπατρον, ὡς οὐδὲν πλέον εἰπὼν, ἢ ὅτι θεὸς ἔστι μοι μάρτυς, ἔκλαυσε σιγῇ. ὁ δὲ ἡρῴδης αἰτήσας τὸ φάρμακον, δίδωσι τινὶ τῶν ἤδη θανάτῳ κατακεκριμένων δεσμώτῃ πιεῖν. καὶ ὃς ἀφυλάκτως πιὼν ἐτελεύτησεν. ὁ μὲν βασιλεὺς, ἀπορρήτους ποιήσας τὰς πρὸς ἡρῴδην ὁμιλίας, καὶ τὰ περὶ τὸ συνέδριον κρίσεις χρήσας, μιᾶς ἡμέρας χωρίζεται. δεσμεῖ δὲ ὁ βασιλεὺς ἀντίπατρον, καὶ πρὸς κρίσεις τοὺς δηλώσοντας τὴν συμφορὰν ἐξέπεμψεν. μετὰ δὲ ταῦτα, καὶ καλώμης δηλοῦται ἀντίπατρος διορύσσειν. τῶν γὰρ ἀντιφίλου τις οἰκετῶν ἦκεν, ἐπιστολὰς κομίζων ἀπὸ ῥώμης ὡς ἀπὸ ἰουλίας γραμματείδιον ἀκμῆς τινος. καὶ ὡς μὲν ταύτης ἐπέστελλε βασιλεῖ, τὰς ὡς καλώμης ἐπιστολὰς ἐν τοῖς ἰουλίας εὑρεθείσαις γράμμασι. πεπομφέναι τε αὐτῷ λάθρα δι' ἔνοιαν. αἱ δὲ τ καλώμης λοιδορίας τε τοῦ βασιλέως εἶχον πικρότητας, καὶ κατηγορίαν μεγίστην. ταύτας δὲ πλάσας ἀντίπατρος, καὶ τὴν ἀκμὴν ἀναπείσας, ἔπεισεν ἡρῴδῃ πέμψαι. διηλέγχθη δὲ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐπιστολῆς. ἐν γὰρ ἐκείνῳ τὸ γύναιον ἔγραψεν, ὡς βουληθεῖς, ἔγραψά σε τῷ πατρί, καὶ τὰς ἐπιστολὰς ἐκείνας ἔπεμψα, πεπεισμένη τὸ βασιλέα μὴ φείσασθαι τῆς ἀδελφῆς, ὅταν ἀναγνῷ. καλῶς δὲ ποιήσεις, ἐὰν μὴ παρῇ πάντα, μνημονεύσας ὧν ὑπέσχου. ταύτης φασὶ δεῖσαι τὴν ἐπιστολὴν, καὶ τῶν κατὰ καλώμην συνεσκευασμένων, ἔννοια ἐμπεσεῖν τῷ βασιλεῖ, τάχα καὶ τὰ ἀλεξάνδρου πλασθεῖσαι γράμματα. θεὶς δὲ λογισμὸς ἦν ὑπὲρ ὀλίγου, ὡς παρ' ὀλίγον καὶ τὸν ἀδελφὸν ἀπεκτόνας δι' ἀντίπατρον. ἐσκέπτετο οὖν ἀνοκάλλητον λαβεῖν τιμωρίαν ὑπὲρ ἁπάντων. ὡρμημένῳ δὲ ἐπὶ τὸν ἀντίπατρον, ἐπεσχέθη νόσῳ χαλεπῇ. ὡς μὲν γὰρ τὴν ἀκμῆς, καὶ τῶν κατὰ καλώμης ἐσκευωρημένων, ἐπέσεισε καὶ ταῦτα, τὸν τε ἀρχέλαον αἰτήσας, μετεγράφετο, καὶ βασιλέα μὲν ἀπεδείκνυεν ἀντίπαν, ἀμελῶν τῶν πρεσβυτάτων ἀρχελάου, καὶ φιλίππου. ἀφανίζηται γὰρ καὶ τοὺς ἀντίπατρον, καὶ σὺν τοῖς ἀρχεγεμάτων δώροις, χίλια τάλαντα, τῇ τε γυναικὶ, καὶ τέκνοις αὐτοῦ καὶ φίλοις, καὶ ἀπελευθέροις, ὡς πεντακόσια. ἀπένειμε δὲ καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασι, τῆς τε χώρας σὺν ὀλίγα καὶ τῶν χρημάτων. λαμπροτάτας τε δωρεὰς ἔπεμπε καλώμῃ τε καὶ ἀδελφῇ. ἐς μὲν οὖν τοὺς ἀρχεγένους, τοῦτο διωρθώσατο.

A quo minus fleret, iracundia continebat, documentis veris intentum. Ibi autem Nicolaus, jussu regis multa de Antipatri calliditate præfatus, & misericordiæ spem abstulit, & atrocissimam accusationem instituit, cuncta quidem regni maleficia ascribens: maxime vero fratrum interitum, quos ipsius calumniis interfectos esse demonstrans, etiam superstitibus eum insidiari quasi successionis captatoribus affirmabat. Nam qui patri venenum parasset, multo minus à fratribus abstineret. Cum autem ad veneni probationem veniisset, per ordinem proferebat indicia, etiam de Pherora crimen exaggerans, veluti illum quoque Antipater fratricidam fecisset, corruptisque regis amicissimis, scelere omnem domum repleviisset. Atque ita multis aliis dictis & probatis peroravit. Varus autem cum respondere jussisset Antipatrum, & ille nihil amplius elocutus, quam, Deus testis est innocentiæ meæ, silensque jaceret, venenum petiit, idque cuipiam damnatorum capitis ex custodiis bibendum dedit: eoque statim mortuo, quædam in secreto cum Herode fermocinatus, gesta in concilio Cæsari scripsit: posteroque die inde discessit. Nihiloque minus rex Antipatro vinculis tradito, cladis suæ nuncios ad Cæsarem misit. Post hæc Salomen appetisse insidiis arguebatur Antipater. Quidam enim è servis Antiphili Roma venerat, epistolas ferens cujusdam Acmes nomine, ancillæ Juliæ: quibus ad regem scriptis, indicaverat Salomes epistola inter literas Juliæ reperta, clam ei benevolentiæ causa mississe. Ipsius autem Salomes epistolis & maledicta in regem acerbissima, & accusatio maxima continebantur. Sed hæ ab Antipatro erant fictæ: isque Acmen pecunia corruptam, ad Herodem eas mittere persuaserat. Epistola enim ejusdem mulierculæ ad ipsum scripta id prodidit, cujus verba hæc sunt: Sicut voluisti patri tuo scripsi, & alias epistolas misi, certo sciens, regem sororem suæ minime posse parcere, si eas recitavit. Bene autem facies, si consummatis omnibus, pollicitationum tuarum memor fueris. Hac epistola & quæ in Salomen sunt composita deprehensis, regem subiit cogitatio, ne forte etiam Alexander falsis epistolis fuisset oppressus: quodque pene sororem propter Antipatrum occidisset, anxius erat. Itaque non est ultra cunctatus, quo minus ab eo sumeret omnium causa supplicium: sed ne propositis satisfaceret, gravi morbo impeditus est. De Acme tamen ancilla, & in Salomen fictione constata, dedit literas ad Cæsarem. ac propterea testamento mutato, exemit nomen Antipatri, regemque scripsit Antipam, præteritis Archelao & Philippo natu majoribus. nam & hos Antipater insimulavetat. Cæsari autem post alia pecuniaria munera mille talenta, & uxori ejus ac filiis, itemque amicis & libertis prope quinquaginta: cæterisque omnibus agrorum & pecuniarum non parum distribuit, ac sororem Salomen luculentissimis donis honoravit. In testamento quidem ista correxit.

Κεφ. κα'.

Πρὸς δ' αὐτῷ πρὸς τὸ χαλεπώτερον ἡ νόσος, ἅπτει δὲ τῶν ἀρρωστημάτων ἐν γήρᾳ καὶ ἀθυμίᾳ ἐπιπεσόντων.

CAP. XXI.

De Aquila aurea, mortesque Antipatri & Herodis. *Ant. lib. 17. cap. 8.*

MOrbus autem ingravescebat, quod eũ senectus pariter ac mœror urgeret, & ægros

jam septuaginta natus esset: & filiorum cladibus animum adeo habebat afflictum, ut nec bona valetudine quicquam jucunditatis admitteret. Acriorem autem faciebat ægritudinem, qvod Antipater viveret. Hunc enim non obiter & aliud agens, sed cum ipse convaluisset, cogitabat occidere. Ad has ei calamitates accidit etiam populi quidam tumultus. Erant in civitate sophistæ duo, qui summe scire leges patrias videbantur: & propterea per omnem gentem maxima gloria prædicabantur: Judas filius Sepphoræi, & alter Margali Matthias. Hos non pauci adolescentium sectabantur, cum leges exponerent, & in dies singulos puberum exercitum congregabant. Qui cum regem audissent mœrore ac morbo tabescere, apud notos loquebantur, opportunum jam tempus esse, ut Deus vindicaretur, fabricataque adversus leges patrias opera destruerentur. Siquidem in templo nefas sit, imagines, aut vultus, aut cujuslibet animalis cognomine simulacrum haberi. Hoc propterea dicebatur: quod supra maximam portam templi Aquilam collocaverat auream. Eumque tunc monebant sophistæ ut tollerent: pulchrum esse dicentes, etiam si quod inde periculum immineret, pro legibus patriis mori non recusare: sic enim decedentibus & animam immortalem, & bonarum rerum sensum perseverare perpetuo: minus autem fortes, & sapientiæ suæ nescios amare animam imperitia: magisque morbo cupere, quam virtute defungi. Dum hæc illi dissererent, rumor subito pervagatur, regem fere jam mori: unde etiam confidentius adolescentes coronam adorti sunt: ipsoqve meridie, qvum plurima multitudo versaretur in templo, crassis demissi funibus, Aquilam ex recto auream securibus abscidebant. Qua re statim regis duci nunciata, non parva ille manu comitatus ad templum cucurrit: & prope ad quadraginta juvenes comprehensos regi exhibuit. Qui primum interrogati, an Aquilam ipsi aurean concidere ausi essent, fecisse confessi sunt: deinde quo jubente, lege patria respondebant. Cum vero, quid exultarent tantum, quibus mors immineret, ab his quæreretur: quia post mortem bonis plurimis frui sperarent, asserverunt. His itaque rex commotus, magnitudine iracundiæ morbum superat, atque in concionem procedit. Deinde multum in eos quasi sacrilegos invectus, & qvod occasione legis patriæ quædam majora tentassent, velut impios, supplicio dignos esse judicavit. Populus autem metuens, ne per multos quæstio iret, precabatur, ut primum facinoris suasoribus, deinde in eo deprehensis pœnæ subditis, cæteris indignationem remitteret. Tandem igitur exoratus, & ipsos rex qui funibus dimissi erant cum sophistis vivos incendi, & reliquos qui una comprehensi sunt, obtruncandos carnificibus tradidit. Hinc totum ejus corpus morbo occupatum variis doloribus differebatur. nam febris quidē non mediocris erat; prurigo autem intolerabilis habebat omnem corporis superficiem. Assiduis autem vexabatur coli tormentis, pedesq; tanquam ex intercutis vitio tumuerant. Quin & inflatio ventriculi, putredoqve virilis membri

Ant. lib. 17. cap. 9.

A λεῖ μὲν δὴ ἤδη ἐνεδὸν ἐτῶν ἑβδομήκοντα, πικραίνων ἥ τ' ψυχὴν τ' ὠδὶ τῶν τέκνων συμφορᾶς, ὡς μηδὲ ἐν ὑγιάσι τὶ τῶν ἡδέων προσίεσθαι. τῆς νόσου ἦ λοιδορησις ζῶν ἀντίπατρος, ὃν οὐκ ἐν παιρέργῳ, ῥᾳθυμῶν ἦ προῃρεῖτο ἀνελεῖν, γίνε ἦ δ' ἐν τ' συμφορᾶς αὐτῷ, καὶ δημοτικὴ τις ἐπανάστασις. δύο ἦσαν σοφισταὶ ἐν τῇ πόλει, μάλιστα δοκοῦντες ἀκριβοῦν τὰ πάτρια, καὶ διὰ τοῦτο ἐν ἅπαντι τῷ ἔθνει μεγίστης ἠξιωμένοι δόξης, ἰοῦδας τε ὁ τοῦ σεπφωραίου, καὶ ματθίας ὁ τοῦ μαργάλου, τούτοις οὐκ ὀλίγοι παρῆσαν τὸν νέον ἐξηγουμένοις τοὺς νόμους, καὶ συνῆγον ὁσημέραι τῶν ἡβώντων φαλάγγους. οἱ τότε τὸν βασιλέα πυνθανόμενοι τῆς ἀῤῥωστίας ὑπερκείσεται καὶ τῇ νόσῳ, λόγον καθίσουσι τοῖς γεγυμνοῖς· ὡς ἄρα καιρὸς ἐπιτηδειότατος ἔη, τιμωρῶ ἤδη τῷ θεῷ, καὶ τοὺς καταισχυναδέντας ὑπὸ τοῦ τοὺς πατρίους νόμους ἔργα καταστῆσαι. ἐᾶν γὰρ εἶναι, μὴ τὸν ναὸν, ἢ εἰκόνας, ἢ σώματος, ἢ ζώου τινὸς ἐπώνυμον ἔχειν B εἶναι. καταισχύνει ἦ ὁ βασιλεὺς ὑπερτὸν μεγάλον πύλον, ἀετὸν χρυσοῦν. ὃν δὴ τότε παρήνουν σκόπελον οἱ σοφισταὶ, καλὸν εἶναι λέγοντες εἰ καὶ τις ἦκιστα κίνδυνος, ὑπὲρ τ πατρίων νόμου θνήσκειν. τοῖς γὰρ αὐτὸ πλοῦτον, ἀθανασίαν τε τοῦ ψυχοῦ, καὶ τὸν ἐν ἀγαθοῖς ἄθησιν αἰῶνιον ἀφθονεῖν. τοὺς ἦ ἀῤῥωστίᾳ, καὶ τ' αὐτῶν σοφίας ἀπείρους, ἀγνοοῦντας φιλοψυχεῖν, καὶ πρὸ τ δι' ἀρετῆς, τ' ἐκ νόσου θάνατον αἱρεῖσθαι. ἅμα ἦ τοῖς ἐκείνων λόγοις, διεφημίσθη καὶ θνήσκειν ὁ C βασιλεὺς, ὡς τὰ θαῤῥαλεώτερον ἤπλετο τὰς ἐπιχειρήσεως οἱ νέοι. μέσης γὰρ ἡμέρας, καὶ πολλῶν ἦ τὸ ἱερὸν ἀναστρεφομένων, χοίνικες πάχεσιν καθιέντες σφᾶς αὐτοὺς ἀπὸ τ πτόγος, τὸν χρυσοῦν σκῆπτρον ἀετὸν ἐξέκοπτον πελέκεσιν. ἠγγέλθη ἦ δ' ἦεως τῷ βασιλέως στρατῷ, κωλύειν μὴ χειρὸς ὀλίγης ἀναθραμεῖν, ἐξ ἑπτακοσίους νεανίας συλλαμβάνει, καὶ κατήγαγε πρὸς τὸν βασιλέα. πυνθανομένῳ ἦ αὐτῷ πρῶτα εἰ πολλοῖς τὸν χρυσοῦν σκῆπτρον ἐξέκοπτον, ὡμολόγουν. ἔπειτα τίνος D πελέκει ἔτυπτον, ἀπεκρίναντο δ' πατρίου νόμου. τὴ οὖν ζημίᾳ διερωτήσαντος, ἀναιρεῖν μέλλοντας, ἔλεγον, ὅτι πολλῶν ἀγαθῶν δοτῆρα αὐτὸν μὴ τοῦ πλούτου. ἐπὶ τούτοις ὁ βασιλεὺς δι' ὑπερβολὴν ὀργῆς; κρείττων τ νόσου ἠμύνετο, προῆγεν εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πολλὰ τῶν ἀνδρῶν κατηγορήσας ὡς ἱεροσύλων, καὶ περὶ αὐτ μὲν πολλῶν ἀγαθῶν τεθραμμένων τὴ πρὸς ἐμὲ πίστιν, κολάζειν ἠξίου ὡς ἀσεβεῖς. E ὁ ἦ δῆμος δίκαιος μὴ διὰ πολλῶν ὁ ἔλεγχος ἐλθὴ, παρεκάλει πρῶτον μὲν τοὺς ὑποτεμένους τῶν πεζῶν ἐκεῖνα τοὺς ἐν αὐτῇ συλληφθέντας κολάσαντα, τοὺς λοιποὺς τοῦ ὀργοῦ ἀφεῖναι. πειθόμενος ὁ βασιλεὺς, καὶ τοὺς μὲν καθημένους ἑαυτοὺς ἅμα τοῖς σοφισταῖς, κατέκαυσε ζῶντας, τοὺς λοιποὺς ἦ συλληφθέντων, παρέδωκε τοῖς ὑπηρέταις ἀνελεῖν. ἐνθεν αὐτῷ τὸ σῶμα πᾶν ἡ νόσος διαλαβοῦσα, ποικίλοις πάθεσι διεμερίζετο. πυρετὸς μὲν γὰρ οὐ λίαν ὢν μέτριος ἦ ἀφορητος τῆς ἐπιφανείας ὅλης, καὶ κόλου σπαστὸς ἀλγηδόνες, ὥσπερ ὑδρωπικῷ οἰδήματα, ἔ τι τοὺς πόδας, ὥσπερ ὑδρωπικῷ οἰδήματα, ἔ τι ἠτρὸς φλεγμονὴ, καὶ δι' ὑδατώδους ἀφύσης, σπα-

F

G

σκώληκα γεννῶσαι. πρὸς τούτοις, ὀρθόπνοια, καὶ δύς- A vermiculos generans, ac præterea creber anhe-
πνοια, καὶ σπασμὸς πάντων τῶν μελῶν. ὥς τε τοὺς litus, & irrupta eum suspiria, membrorumque
θηριάζοντας. ποινὴν εἶναι τῶν σοφιστῶν τὸ νοσήματα omnium contractio fatigabat: ut qui hæc ad di-
λέγειν. ὁ δ', παλαίων τοσούτοις πάθεσιν, ὅμως τοῦ ζῆν ἀντ- vinitatem referrent, ultionem eam esse dicerent
είχετο, σωτηρίαν τε ἤλπιζε, καὶ θεραπείας ἐπενόει. ἀλ- sophistarum. Ille autem, quamvis cum tot mor-
λᾶς γὰρ τὸν ἰορδάνην, λουτρῷ καλλίρρόῃ θερμοῖς ἐκέχρητο. borum cruciatibus luctaretur, vitæ tamen cupi-
πιεῖν δ' ἔδοσαν μιγέντες τὸ ἀσφαλτῖτιν λίμνην, ὑπὸ γλυ- dus erat, & remediis excogitatis salutem spera-
κύτητος δὲ ἐστι καὶ πότιμα. δόξαν δ' ἐκπνεῖν, τοῖς ἰα- bat. Denique Jordanem transgressus, apud
τροῖς ἐλαίῳ θερμῷ πᾶν ἀναδαλύσαι τὸ σῶμα, χαλά- B Calliroen aquis calidis utebatur, quæ in lacum
σθὲν εἰς ἐλαίου πλήρη πύελον, ἐκλύειν τοὺς ὀφθαλμούς, feracem bituminis, qui Asphaltites vocatur,
καὶ ὡς παθεῖν ἀνέστρεψε. θορύβου δ' ὄντος θεραπόντων effluentes, præ dulcedine potui sunt. Ibi autem
ὠμωγμένων, πρὸς μόλις τὴν φωνὴν ἀνῆκεν, εἰς δὲ τὸ λοιπὸν corpus ejus, quod medicis oleo calidiori fove-
ἀπογνοὺς τὴν σωτηρίαν, τοῖς τε στρατιώταις ἀνὰ πεντήκοντα ri placuerat, in solium plenum demersum ita
δραχμὰς ἐκέλευε διανεῖμαι, καὶ πολλὰ χρήματα τοῖς dissolutum est, ut etiam lumina quasi mortuus
ἡγεμόσι, καὶ τοῖς φίλοις. αὐτὸς δ' ὑποστρέφων ὡς εἰς ἱερε- resoluta torqueret. Deinde perturbatis qui eum
χοῦντα ᾠδηγήνει, μελαγχολῶν ἤδη καὶ μονωτικὸς αὐτῷ curabant, ad clamorem quidem illorum respice-
τι τοῦ θυμοῦ ἀπειλῶν, προσέκλαυσεν εἰς Ἱεριχοῦντι C re visus est. desperata vero salute, militibus
ἀθυμίᾳ πολλῇ. τοὺς δὲ ἀφ' ἑκάστης κώμης ἐπισήμους quinquagenas drachmas, multamque pecuniam rectoribus atque amicis dividi jussit. Cum autem rediens ad Hierichunta venisset, atra jam bili correptus, & pene ipsi morti minabatur, factumque nefarium excogitavit. Collectos enim cujusque vici ex omni Judæa nobiles, in locum cui nomen est Hippodromus, concludi præcepit.

ἄνδρας ἐξ ὅλης ἰουδαίας συναγαγὼν εἰς τὸ καλού- μενον ἱππόδρομον, ἐκέλευσε συγκλεῖσαι. προσκαλεσά- μενος δὲ σαλώμην τὴν ἀδελφὴν, καὶ τὸν ἄνδρα ταύτης ἀλε- ξᾶν, οἶδα ἔφη ἰουδαίους τὸν μὲν ἐμὸν ἐκ πάντων θάνα- τον, δύναμαι δὲ πενθεῖσθαι δι' ἑτέρων, καὶ λαμπρὸν ἐπι- τάφιον σχεῖν, ἂν ὑμεῖς θελήσητε ταῖς ἐμαῖς ἐντολαῖς ὑπουργῆσαι. τοὺς δὲ τοὺς φρουρουμένους ἄνδρας, ἐπὰν D Deinde Salome sorore & Alexa marito ejus ad se vocatis: Scio, inquit, mortem meam festis gaudiis celebraturos esse Judæos. Verum per alios lugeri potero, & præclarissimos honores sepulturæ assequi, si quæ præcipio feceritis. Hos viros qui habentur in custodia, cum animam efflavero, statim militibus circumdatos occidite: ut etiam invita omnis mihi Judæa, omnisque domus illacrymet. Et simul his mandatis, legatorum quos Romam miserat, epistolæ sunt allatæ, quibus Acmen ancillam Juliæ jussu Cæsaris interemptam, & Antipatrum morte damnatum esse indicabatur. Quin & si pater eum in exilium dare mallet, id quoque permisisse Cæsarem, scriptum erat. Herodes autem paululum hoc nuncio recreatus, doloribusque rursum victus (nam inedia tussisque pariter violentia distendebatur) fatum prævenire conatus est: sumptoque malo, etiam cultellum poposcit: sectum enim comedere consueverat. Deinde circumspecto ne quis arbiter impediret, tanquam se percussurus dexteram sustulit. Cum vero Achiabus consobrinus ejus accurrisset, manumque continuisset, ululatus maximus in regia statim, quasi rex mortuus esset, excitatus est. Eoque propere audito, Antipater fiduciam recepit: lætusque jam custodes promissa etiam pecunia, rogabat, ut se solverent, atque dimitterent: quod eorum princeps non solum ne fieret obstitit, sed etiam regi velociter nunciavit. Ille autem fortius exclamans, quam vires ægrotantis valebant continuo satellitibus missis occidit Antipatrum: mortuumque sepeliri præcepit in Hyrcanio. Deinde rursum corrigit testamentum, & successorem quidem Archelaum natu maximum Antipæ fratrem scripsit, tetrarcham vero Antipam. Post interitum autem filii quinque diebus exactis moritur: annos quidem triginta quatuor, ex quo interfecit Antigonum, regno potitus: triginta vero septem, postquam rex à Romanis declaratus est. Et in aliis quidem omnibus, secunda fortuna usus est,

Ant. lib. 17. cap. 10.

si quis alius. Regnum enim quod privatus sibi quæsierat, tanto conservatum tempore, filiis suis reliquit. In rebus autem domesticis infelicissimus fuit. Salome autem, antequam resciret mortem regis exercitus, cum marito progressa vinctos absolvit, quos occidi mandaverat: ipsum dicens mutasse consilium, & unumquemque jussisse domum dimitti. Atque ita post horum abitum militibus indicatur. Quibus in concionem cum alia turba in amphitheatrum apud Hierichunta collectis, Ptolemæus anuli regis custos, quo signare solitus erat, & fortunatum illum cœpit dicere, & multitudinem consolari. Relictamque ab eo militibus epistolam recitavit, in qua multum rogabat, ut benevolo animo successorem suum foverent. Deinde post epistolam testamentum legebat, in quo Philippum quidem hæredem Trachonis proximarumque regionum: tetrarchiam vero, sicut supra diximus, Antipam: regem autem Archelaum scripserat: eidemque anulum ad Cæsarem ferre mandaverat, assignatamque regni administrati notitiam. Omnium namque dispositionum suarum dominum & confirmatorem Cæsarem esse voluit, cætera vero servari juxta superius testamentum. Quo perlecto, confestim clamor secutus est omnium Archelao gratulantium: militesque per cuneos & populus adeuntes, suamq; promittebant, deique benevolentiam precabantur. Hinc ad sepeliendum regem operam contulerunt. Nihil autem munificentiæ prætermisit Archelaus, sed omnem ornatum extulit regium in funeris pompa ducendum. Lectus quippe totus erat gemmis auroque distinctus, torus autem purpura variatus, corpusque super eum velatum itidem purpura. Capiti autem diadema erat impositum: corona vero desuper aurea, sceptrumque in dextera, & circa lectum filii cum propinqvis. præterea satellites agmenque Thracium, Germanique & Galli, velut ad bellum instructi omnes antecedebant: Cætera vero militum manus armata, ducesque suos ordinumque principes sequebantur decenter. Quingenti autem servi ac liberi odores ferebant: corpus autem per ducenta stadia portatum est in castellum Herodion: ibique secundum ipsius regis mandata sepultum est. Et Herodis quidem regis hic finis fuit.

Ant. lib. 17. cap. 12.

εἰ καὶ τις ἕτερος. ὃς τὴν μὲν κατασχοῦσαν βασιλείαν ἰδίαν τῆς οἰκίας ὢν, καὶ πρὸς τῷ χείρονι φυλάξας, ἰδίοις τέκνοις κατέλιπεν. ἐν δὲ τοῖς κατ' οἶκον, ἀτυχέστατος. πρὶν γὰρ τὸν πλάτανον αὐτοῦ τὸ στρατιωτικὸν, σὺν γυναικὶ μετ' ἀνδρὸς ἡ σαλώμη, ἀφῆκε τοὺς δεσμίους, οὓς κτείνειν ὁ βασιλεὺς ἐπέταλτο, μεταπεισθῆναι αὐτὸν λέγουσα, καὶ πάλιν ἀναπέμψαι ἐκέλευσεν εἰς τὸν ἱππ. τούτων δὲ οἰχομένων, ἐθήλου ἤδη τοὺς στρατιώτας, καὶ συνῆγεν αὐτοὺς εἰς ἐκκλησίαν, μὴ δὲ λοιπὸν πλήθους ἐν τῷ καθιερεχομένῳ ἀμφιθεάτρῳ. ἔνθα παρελθὼν πτολεμαῖος, ὁ καὶ τὸν σημαντῆρα δακτύλιον φέρων ὁ βασιλεὺς πιστευθείς, τόν τε βασιλέα κατεδαιμόνιζε, καὶ τὸ πλῆθος ἐθάρσυνε, τήν τε ἀποδοθεῖσαν τοῖς στρατιώταις ἀνεγίνωσκεν ἐπιστολήν, ἐν ᾗ πολλὰ μὲν ὑπὲρ τοῦ διαδόχου εὐνοίας παρεκάλει. μὴ δὲ τὴν ἐπιστολὴν λύσας τὰς διαθήκας ἀνεγίνωσκεν, ἐν αἷς φιλίππῳ μὲν τὴν τραχώνων, καὶ τῶν γειτνιώντων χωρίων κληρονόμον, τετράρχης δὲ ὡς ἐπέστελλεν ἀντίπας, βασιλεὺς δὲ ἀρχέλαος ἀπεδείκνυτο. τούτῳ δὲ τὸν τε δακτύλιον τὸν ἑαυτοῦ καίσαρι φέρειν ἐνετέλλετο, καὶ τὰς διοικήσεις τῶν βασιλείας σεσημασμένας. κύριον γὰρ ἁπάντων, ὧν διατάξαι, καὶ βεβαιωτὴν τῶν διαθηκῶν εἶναι καίσαρα, τὰ μὲν λοιπὰ κατὰ τὰς ἑτέρας διαθήκας φυλάττειν. βοὴ δὲ εὐθὺς ἐγένετο τῶν ἀρχελάου σωμαζόντων, καὶ κατὰ τάχος οἱ στρατιῶται μὴ δὲ πλήθους ἐπόντες, ἐπαινοῦντό τε μὲν τὴν ἑαυτῶν εὔνοιαν, σωμπυνθάνοντό τε καὶ τὸν θεοῦ. μὴ πᾶσι δὲ πρὸς παρόν ἐτράποντο τὰ βασιλέως, παρέλιπε δὲ οὐδὲν ὁ ἀρχέλαος εἰς πολυτέλειαν. ἀλλὰ πάντα τὸν βασίλειον κόσμον παρήνεγκε, συμπομπεύσοντα τῷ νεκρῷ. κλίνη μὲν, ὁλόχρυσος καὶ λίθοις στρωμνὴ δὲ, ἀλουργὶς ποικίλη, τὸ σῶμα δὲ ἐπ' αὐτῆς πορφύρα κεκαλυμμένον, καὶ διάδημα μὲν ἐπέκειτο τῇ κεφαλῇ, στέφανος δὲ ὑπὲρ αὐτὸ χρυσοῦς, τὴν σκῆπτρον δὲ τὴν δεξιὰν, καὶ παῖδες μὲν τὴν κλίνην, οἱ πρῶτοι καὶ τὸ πλῆθος τῶν συγγενῶν, ἐφ' οἷς οἱ δορυφόροι, καὶ τὸ θρᾴκιον σπεῖρον, γερμανοί τε καὶ γαλάται διεσκασμένοι πάντες ὡς εἰς πόλεμον. παρῆσαν δὲ λοιπὴ δύναμις, ὡσαύτως μὲν τοῖς ἡγεμόσι καὶ ταξιάρχοις ἀκολουθοῦντες ἐν κόσμῳ. πεντακόσιοι δὲ ὑπὸ αὐτῶν τῶν οἰκετῶν καὶ ἀπελευθέρων ἀρωματοφόροι. ἐπεὶ δὲ ἐκομίσθη τὸ σῶμα διακοσίους, εἰς ἡρῴδειον, ὅπου καὶ τὰς ἐντολὰς ἐτάφη. καὶτὰ μὲν περὶ ἡρῴδην, τοιαῦτα ἐγένετο τέρατα.

Q

ΦΛΑ-

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Β'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO,

LIBER SECUNDUS.

ΚΕΦ. α.

ΑΡΧΕΛΑΟΥ δὲ νέων ἤρξε Ἰουδαίων, ἡ τὸ δικαιῶσαι μὲν ἀποδημίας ἀνάγκη. πενθήσας γὰρ ἡμέρας ἑπτὰ τὸν πατέρα. καὶ τοῖς δημοτικοῖς ἑστίασιν πολυτελῆ τοῦ πλήθους ὑποδεξάμενος (ἔθος δὲ τοῦτο παρὰ Ἰουδαίοις πολλοῖς πενίας αἴτιον, διὰ τὸ πλῆθος ἑστιᾶν οὐκ ἄνευ ἀνάγκης. εἰ γὰρ παραλίποι τις οὐχ ὅσιον) μεταλαμβάνει μὲν ἐσθῆτα λαμπρὰν, πορεύεται δὲ εἰς τὸ ἱερὸν, ἔνθα πολλοὺς αὐτῶν ὑφημίους ὁ λαὸς ἐκδέχεται. κἀκεῖνος τὸ πλῆθος ἀφ' ὑψηλοῦ βήματος, καὶ χρυσοῦ θρόνου δεξιοῦμενος, τῆς τε ἀπουσίας εὖ ἐποιεῖτο λόγον, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν θεραπείας, εἰς ἃ πρὸς βέβαιον ἤδη βασιλέα. φιλοτιμίαν γε μὲν ὅτι οὐ παρόντος, ἀλλὰ μόνον ἐφ' ἧς ἐξουσίας, ἀλλὰ καὶ τῶν ὀνομάτων, ἕως ἂν αὐτὸς καίσαρ ἐπιτρέψῃ τοῦ Διὸς ἀρχεῖ, ὃς τοὺς Διὸς ἅπαντων ὅλων δεσπότης. οὐδὲ γὰρ ἐν ἱεροσυλίᾳ τὸ βραδύνειν τὸ βασιλέως ἀποδεχθῆναι βέβαιον. ἀπουδάκει γὰρ ἐν πᾶσι πρὸς αὐτοὺς φανῆναι καὶ πατρὸς ἀμείνων. ὅθεν τούτοις ἡδύνετο τὸ πλῆθος, εὐθέως ἀπιόντα τὸν Διὸς αὐτὸν, μεγάλοις αἱρήμασιν. οἱ μὲν γὰρ ἐθνῶν, ἐπικουφίζειν τοὺς εἰσφορὰς. οἱ δὲ, ἀναιρεῖσθαι τὰ τέλη, τινὲς δὲ λύειν τοὺς δεσμώτας. ἐπῄδετο δ' ἐπίμοιρος ἅπασι, θεραπεύων τὸ πλῆθος. ἔπειτα θύσας μετὰ τῶν φίλων ἐν εὐωχίᾳ ἦν.

ΚΕΦ. β.

ΕΝθα δὴ πρὸς ἑσπέραν ἀθροισθέντες οὐκ ὀλίγοι τῶν νεωτερίζειν σπουδαζόντων, ἤρξαντο ἃ ἰδίᾳ πένθους, ὅτι τὸ κοινὸν ἐπὶ τοῦ βασιλέως πέπτωκε, καταφυρόμενοι τοὺς κολαφθέντας ὑφ' ἡρῴδου, διὰ τὸ σκοπιᾶς χρυσοῦν ἀετὸν τῆς πύλης ἱεροῦ. ἐπὶ δὲ τὸ πένθος, οὐκ ἐπεσκιάζετο, ἀλλ' εἰμαγμένοις διαπρεπέσι, καὶ θρηνοῦσι ἐγκέλευστος, κοπετοί τε πρὸς ἐναντίους ἐλθόντες πόλεμον, εἰς ἂν ἐπ' ἀνδράσιν οὓς ἔφασαν ὑπὲρ τοῦ πατρίων νόμων καὶ ἱεροῦ θρηνεῖσθαι.

CAP. I.

URBARUM autem novarum principium fuit, Archelao Romam proficiscendi necessitas. Diebus enim septem in lugendo patrem consumptis, epulisque feralibus prolixè populo exhibitis (Hic autem mos apud Judæos necessario multos ad inopiam redegit: nam qui eum neglexerat, impius æstimabatur) candida veste indutus procedit ad templum. Ibiqve variis favoribus exceptus à plebe, ipse quoque in excelso tribunali, solioqve aureo residens, humanissimè vulgus admisit: eisqve de quod sepulturam patris sedulo curavissent, gratias egit, & qvod sibi quasi certo jam regi, magnos honores habuissent. Verum se tamen ait non potestate solum interim, sed etiam ipso regis nomine temperare, donec à Cæsare sibi confirmata fuerit successio, qui etiam testamento rerum esset omnium dominus constitutus. Idcirco enim se apud Hierichunta voluntati exercitu restitisse, cum sibi diadema voluisset imponere. Cæterum pro alacritate ac benevolentia, æque militibus ac populo plenam se vicissitudinem relaturum, si ab his quorum etiam esset imperium, certus rex declaratus fuisset: studiumque sibi esse, ut erga illos rebus omnibus patre melior appareret. His gavisa multitudo, statim ejus mentem magnis tentare petitionibus cœpit. Namque alii tributa levari, alii vectigalia tolli, quidam solvi custodias acclamabant. Cunctis autē postulatis, in gratiam populi facile annuebat Archelaus. Deinde celebratis hostiis, cum amicis erat in epulis. Ecce autem subito post meridiem congregati non pauci novarum rerum studiosi, ubi communis luctus de rege cessavit, propria lamenta suscipiunt, flentes eorum casum, quos propter abscisam ex porta templi aquilam auream Herodes morte damnaverat. Dolor autem non occultus erat, sed clarissimis questibus, fletuque justo & planctu civitas personabat, virorum causa videlicet, qvos pro templo ac legibus patriis interiisse dicebant.

De successoribus Herodis, & ultione directæ aureæ aquilæ. Ant. lib. 17. cap. 11.

Eorum autem mortis pœnas, ab illis quos Hero- A
des pecunia donasset, repetendas esse clamita-
bant: ac primum, quem is constituerat pontifi-
cem rejiciendum, aliumque pietate præstantem,
magisque purum optari debere. Quibus etsi
movebatur Archelaus ad ultionem, tamen eum
profectionis festinatio continebat, metuentem,
ne sibi multitudinem reddidisset inimicam, mo-
tu ejus impediretur. Quamobrem monendo ma- B
gis quam vi experiebatur sedare turbatos: mis-
soque magistro militum, ut quiescerent, eos ro-
gabat. Sed illum seditionis authores, ubi ad tem-
plum venit, prius quam verbum faceret, lapidi-
bus prorurbarunt: & aliis post eum mulcendi
sui gratia missis, multos enim legabat Archelaus
iracunde omnia responderunt: neque si numé-
ro aucti fuissent, otiosi fore videbantur. Itaque C
instante azymorum die festo, qvi apud Judæos
Pascha vocitatur, plurima victimarum copia
plenus, infinita quidem ad templum ex agris
multitudo religionis causa descendit, cum illi
qui sophistas lugebant in templo consisterent,
nutrimenta seditioni quærentes. Hoc autem
metu Archelaus, antequam omnem populum,
morbus iste corrumperet, cohortem militum & D
tribunum, qui etiam seditionis principes com-
prehenderent, eo dirigit: contra quos omne
vulgus excitatum, multos lapidum ictibus in-
terfecit: saucius vero tribunus vix elabitur. Et
ille quidem statim, veluti nihil mali actum esset,
ad celebranda sacra conversi sunt. Sed Arche-
lao fine cæde jam multitudo comprimi non pos-
se videbatur. qvamobrem totum illis immisit
exercitum, pedites per civitatem simul omnes, E
equites sque per campum: qui cum sacrificiis oc-
cupatos singulos invasissent, propè ad tria millia
hominum occidunt: reliquam vero manum per
montes proximos dissecerunt. præcones autem
sequebantur Archelaum, jussu ejus unumquem-
que, ut domum recederet admonendo: Itaque
eum sti neglecta diei festivitate, abiere. ipse
autem cum matre, necnon & Popla, & Ptolemæo, F
& Nicolao amicis, ad mare descendit: relicto
Philippo regni procuratore, itemque rerum fa-
miliarium curatore. Una vero egressa est cum
filiis suis Salome, fratrisque regis filii, generque,
specie velut Archelao ad obtinendam successio-
nem adjumento futuri: certa vero causa, quæ
contra leges in templum admissa fuerant, delatu-
ri. Interea fit illis Cæsaream obviam Sabinus Sy- G
riæ procurator, ad Judæam veniens, ad pecu-
nias custodiendas Herodis, qvem ulterius pro-
gredi Varus inhibuit, multis accitus Archelai
precibus, intercedente Ptolemæo. Et tunc qui-
dem Sabinus in gratiam Vari, neque ad arces
venire properavit, neque thesauros paternæ pe-
cuniæ clausit Archelao: sed usque ad cognitio-
nem Cæsaris se otiosum esse pollicitus, apud Cæ-
saream commorabatur. Postea vero quam sibi
obstantium unus Antiochiam petiit, alter,

πμωρεῖν ἢ αὐτὸς ἀνεδέων ὀκτὼ ὑφ' ἡρώδου τετιμη-
μένων χρήμασι, καὶ πεῖσαι τὸν υἱὸν ἐκείνου κατευ-
θῦναι, παύειν ἀρχιερέα. ἔδοξεν γὰρ αὐτῷ δοσιέ-
στερον αἱρεθῆναι, καὶ καθαρώτερον. ἐπὶ δὲ παρώξυνε
τὸ μὴ ἀρχέλαον, ἐπέσχετο ἢ τῶν ἀμυναν τῆς
ἐπὶ τὴν ἔξοδον ἐπείγεως, δεδοικὼς μή τι τῶν
ἐκπολεμώσας, καὶ χρόνος τὸ κωλύσαι. ὁ δὲ τα-
χὺ μᾶλλον ἢ βία καταστέλλειν ἐπειρᾶτο τοὺς νεω-
τέρους, καὶ τὸν στρατηγὸν ἐπέμπων, παύσασθαι
παρεκάλει. τέλος εἰς τὸ ἱερὸν παρελθόντα, πρὶν φθέγ-
ξασθαί τι, λίθοις ἀπήλαυνον οἱ σταλέντες, ἐπὶ τοῖς μὲ
αὐτῶν ὅτι σωφρονισμῷ ἐπεσπεύδοντο, ἐκεῖ ἢ πολὺς
ἀρχέλαος, πάλιν ἢ πρὸς ὀργὴν ἀπεκείναντο. ὅθεν τὸ
ἦσαν ἐκ προμηνύοντες εἰ πολλοὺς ἀπολέσαντο. καὶ δὴ
τῶν ἀζύμων ἐνεστώσης ἑορτῆς, φάσκα τῷ θεῷ τοῖς ἰου-
δαίοις καλῇ, πολύ τι θυμάτων πλῆθος εἰσδεχομέ-
νη, κατέσπα μὲν ἀπ' ὀλίγου ἐκ τῆς χώρας λεως ὅπλα θρη-
σκείαν. οἱ ἢ τοὺς σοφιστὰς πενθοῦντες ἐν τῷ ἱερῷ συνει-
σεκεκοιεν τροφὴν τῇ στάσει παρεχόμενοι. πρὸς ὃ δείσας
ἀρχέλαος, πρὶν διόλου τὸ πλῆθος θραῦσαι τὸ νόσημα,
ταχυπειθῆ μὴ αὐτοῖς χιλίαρχον, πεζοὺς ἅμα
τοῖς ἐξάρχουσι τῆς στάσεως καταπέμπει. πρὸς οὓς τὸ
πλῆθος ἅπαν παροξύνει, καὶ τοὺς μὲν πέλους τῷ σφε-
δόν βάλλοντες λίθοις, διέφθειρεν. ὁ ἢ χιλίαρχος σκε-
φάμενος τοιάδε ἐποίησε. ἔστησε οἱ μὴ ὡς μηδὲν δι-
νεῖ γεγονὸς, ἀλλ' ἅπαντα πρὸς τὴν θυσίαν. ἀμὴν ἀρχέλαος
δίκαιον καθεκτὸν ἐπὶ τὸ πλῆθος ἐφαίνετο. τῇ γὰρ
πᾶν ἐπαφίσιν αὐτοῖς ὅλην, τοὺς μὲν πέζους, ἀφ' ἵππε-
λεως ἄθρους. τοὺς ἢ ἱππεῖς, ἀνὰ τὸ πεδίον. οἱ δὲ θύοντι
ἑκάστοις ἐξαίφνης ἐφεστεῶτες, ἀφαφθείρουσι μὲν,
πρὸς τρισχιλίους, τὸ ἢ λοιπὸν πλῆθος, εἰς τὰ πλησίον ὄρη
διεσκέδασαν. ἔσπευδε ἢ κήρυκες ἀχελάου, κελεύοντες
ἕκαστον ἀναχωρεῖν ἐπ' οἴκου, καὶ πάντες ὡχοντο τὴ ἑορ-
τὴν ἀπολιπόντες. αὐτὸς ἢ μὲ τὴ μητρὸς καὶ τῶν φίλων
πτολεμαίου καὶ νικολάου, κατῆει πρὸς θαλάσσαν, καταλιπὼν ἐπίτροπον τε τῶν βασιλέων καὶ
κηδεμόνα τῶν οἰκείων, φίλιππον. συνεξῆει δὲ ἅμα
τοῖς τέκνοις σαλώμη, καὶ οἱ ἀ βασιλέως ἀδελφοὶ τε
καὶ γαμβροί. τὸ μὲν δοκοῦν, συναγωνιούμενοι πρὸς τὴ
ἀρχελάου ἀρχελάῳ. τὸ δ' ἀληθὲς, κατηγορήσοντες
πρὸς τῶν καίσαρα τῶν ἱερεῖον ὠφλημένων.

Κεφ. γ.

Συνεστᾶ δ' ἐπὶ τοῖς καίσαρα πολλοὶ ἐκ πο-
λέως ἑκατέρωθεν εἰς ἀνδραγαθίαν ἀνῶν, ἐπὶ φυλακὴ τῆ
ἡρώδου χρημάτων. τὸν τῶν ἐπέχειν πρεσβυτέρων χαρ-
ρῶν ἄκαιρος ἐπλώθη, ὃν ἀφ' πτολεμαίου πλεῖστα δεηθεὶς,
ἀρχέλαος μετεπέμψατο. τὸν μὲν οὖν αὐτὸς ἐφ' ἁρ-
παγὴ χαλεπῶ μόνος, οὔτ' ἐπὶ τοῖς ἄκροις ἐπάλπει, οὔτε τὰ πα-
μέσα τῶν πετρῶν χρήματων. ἀπέλιπεν ἀρχέλαος,
μέχρι ἢ τῆς καίσαρος ἀφικνώσεως, ἡρεμεῖν ὑπέσχε-
το. διετρίβε ἢ ἐπὶ πλείοσι μῆνας. ὡς ἢ τῶν ἐγκαλου-
μένων ὁ μὲν εἰς ἀντιόχειαν ἀπῆρεν, ἀρχέλαος ἢ εἰς ῥώμην
ἀνήχθη, ἀφ' τάχους ὑπὸ ἱεροσολυμιτῶν πεμφθείς. ὃν
λαβὼν τὰ βασιλικὰ ἐμπεπεμμένος τοὺς τε φθερ-
άρχους καὶ διοικητὰς, ἐκέλευε διελεῖν τοὺς τε χρη-
ματῶν ἀναλογισμοὺς, τάς τε ἄκρας πρὸς λαμβάνειν. ἐ
μέλει οἱ φρουράρχοι τ' ἀρχελάου κατημέλουν ἐπιτελῆ,

ἐφθην

Ann. lib. 17. cap. 13.

obstantium unus Antiochiam petiit, alter, hoc est, Archelaus Romam navigavit, mature profectus in Hierosolymam, regiam tenet: custodumque principibus, itemque dispensatoribus evocatis, rationes pecuniarum discutere conabatur, & arces occupare tentabat. Non tamen immemores Archelai mandatorum custodes erant,

ἐμοῦ ἢ Φερορείτης ἔκαιεν, καὶ τῶν Φρουρῶν ἀναπ-
ῆντες καίειν μᾶλλον, ἢ ἀρχέλαον.

Κεφ. δ.

Κἀν τούτῳ πάλιν ἀντίπατρος ἀμφισβητῶν περὶ τῆς
βασιλείας ἐπέστησεν, ἀξιῶν τῆς Ἡρῴδου διαθήκης τὸν
Ἀλεξάνδρου ἰσχυροτέραν, ἐν ᾗ βασιλεὺς αὐτὸς
ἐγέγραπτο. συλλήψεσθαι δ' αὐτῷ προὐθυμεῖτο σαλώμη,
καὶ πολλοὶ τῶν σὺν ἀρχελάῳ πλεόντων συγγενῶν. ἐπή-
γετο δὲ τὸν μητέρα, καὶ τὸν ἀδελφὸν νικολάου πολε-
μοῦντα, ῥοπὴν ἔναγχος δικαιοῦσι, Ἀλεξάνδρου παρ' ἡρῴδῃ πίστιν.
ἐγεγόνει γὰρ δὴ τῶν φίλων τιμιώτατος ἐκείνῳ. τοιοῦτον
μὲν τι πιθανὸν Ἀλεξάνδρου λόγων εἰρηνεύειν τῷ βήμα-
τι, δεινὸν καὶ τοὺς νεωτεριοῦντας, ἐκεῖνον δ' ἀρχελάῳ καὶ τὸ
πρεσβεῖον καὶ τὰς Ἡρῴδου διαθήκας, διεκρούσατο. μεθίστατο
δὲ ἐν ῥώμῃ πάντων πρὸς αὐτὸν ἡ εὐαρέστων συγγενῶν,
ὡς Ἀλεξάνδρου μισοῦντες ἀρχέλαον. καὶ προηγουμένως
μὲν ἕκαστοι τὰς ἰδιοπραγίας ἐπηύξανον, τραπηζῶν ῥωμαίων
διακωλύοντες, εἰ δὲ τούτου Ἀλεξάνδρου ἐπιτύχοιεν, βασιλεύειν
ἀντίπατρον ἤθελον, σωτῆρα δὲ αὐτοῖς εἰς τὰ πάντα καὶ σεβεῖν
δι' ὑποψιῶν, κατηγορήσας μὲν ἀρχελάου πρὸς καίσαρα, πλεῖ-
στα δ' ἐπαινέσας ἀντίπατρον. συντάξαντες δὲ τὰ
ἐγκλήματα οἱ περὶ σαλώμην, ἐπεχείρουν καίσαρι, καὶ
μετ' αὐτοὺς ἀρχέλαος, τὰ κεφάλαια τῶν ἑαυτῶν
δικαίων χειρίσας, καὶ τὸν δακτύλιον ὃν πατρὸς καὶ τοὺς
λόγους, ἐπιστέλλει Ἀλεξάνδρῳ πολεμοῦντι. προσκεψάμενος δὲ
ὁ καῖσαρ τὰ πρὸς ἑκάτερον κατ' ἰδίαν, τό, τε μέγεθος τῆς
βασιλείας, καὶ τὸ πλῆθος τῆς προσούσης, πρὸς οἷς τὸν
ἀριθμὸν τῆς ἡρῴδου γνώσεως προσυπαγωγὸς δὲ καὶ τὰ πα-
ρὰ πάρθοις καὶ σαβίνῳ, περὶ τούτων ἐπεσταλμένα, συνι-
δὼν μὲν αἱρούσης τῶν ἐντολῶν ῥωμαίων, ἐν ᾧ καὶ τὸν ἐξ
ἀρχίππου καὶ ἰουλίας τῆς γυναικὸς γεγονότα παῖδα
γαίον, πρώτως ἐκάθισεν, ἀποδιδόντι δὲ λόγον αὐτῆς.
οὐδὲν κατασχὼν ὁ σαλώμης υἱὸς ἀντίπατρος, ἐᾶν δὲ τῶν
ἑαυτοῦ μισούντων ἀρχέλαον δεινότατος εἶπεν, κατηγορεῖ
φάσκων. τοῖς μὲν λόγοις ἀμφισβητεῖν περὶ βα-
σιλείας ἀρχέλαον. τοῖς δ' ἔργοις, πάλαι γεγονέναι βα-
σιλέα, κατηρωνεύεσθαι δὲ τῶν καίσαρος ἀκοῶν.
οὐ δικαίᾳ τῆς Ἀλεξάνδρου διαθέμενον, ἥτε μὴ τὸν ἡρῴ-
δου πλοῦτον ἐγκαθέτους μὲν ὑποπέμψας τοὺς περὶ ἡγε-
μόνας αὐτῷ τὸ Ἀλεξάνδρου, προκαθίσας δὲ τὸν θρόνον
κοσμήσας ὡς βασιλεύς, τοξεύειν τε τῆς τραπέζης ἀμεί-
ψας, καὶ προσκόπτειν χαριζόμενος, ἐπὶ δὲ τῷ δήμῳ
πάντα καθιδρύσας, ὅσων ὡς ἤδη βασιλέως τυχεῖν
ἤξιον, ἔτι δὲ μείζονας αἰτίας ὑπὲρ ὧν πατρὸς δεδε-
μένους λύσας, νῦν ἥκειν ἤδη δεσπότου σκιὰν αἰτησόμε-
νον βασιλείας, ἧς ἥρπασεν ἑαυτῷ τὸ σῶμα, καὶ πολλῶν δὲ τῶν
πραγμάτων ἀλλὰ τῶν ὀνομάτων κύριον καίσαρα. προσω-
νειδίζειν δὲ, ὡς καὶ τὸ πένθος κατηρωνεύετο τοῦ πατρὸς,
μεθ' ἡμέραν μὲν διαχηματίζων τὸ πρόσωπον εἰς λύ-
πην, νυκτωρ δὲ μέχρις κώμων μεθυσκόμενον, ἐν
οἷς καὶ τοῖς παρακλεῖ δὲ πολλοὺς σκιᾶς δίκη τοὺς
ἀμφιακτήσεως, ἐλέγχειν γεγενέναι. καὶ τὸν ἀγῶνα πάντες
δὲ λόγῳ ἐναπηρέσατο τῷ πλήθει τῶν περὶ τὸν ναὸν φο-
νευθέντων ἐς ἑλληνικὴν μὲν ἐφ' ἑορτὴν, πρὸς δὲ τὰ ἴδιους,
θυσίας, ὡμῶς ἀπεσφάχθαι, καὶ τοσοῦτον ἐν τῷ ἱερῷ πε-
πρωσθαι νεκρῶν πλῆθος, ὅσον οὐδ' ἂν ἀλλόφυλον ἐπώ-
ρασε πόλεμον ἐπελθὼν ἀκήρυκτος. ταῦτην μέντοι τὴν

sed in observando singula quæque perseverabant, causam custodiæ magis Cæsari quam Archelao tribuentes. Ad hoc autem Antipas quoque de regno certabat posteriore superius Herodis testamentum firmius esse defendens, in quo rex ipse Antipas fuerat scriptus: eique sē tam Salome quam multi alii cognati, qui cum Archelao navigarant, suffragio fore promiserant. Ducebat autem secum matrem, fratremque Nicolai Ptolemæum, in quo pro fide apud Herodem probata, nonnihil videbatur esse momenti. Namque illi fuerat amicorum carissimus. Oratori autem Irenæo propter dicendi acrimoniam plurimum confidebat. unde etiam qui se monuerant, ut Archelao pro ætatis merito & secundi testamenti voluntate cederet, audiendos esse non censuit. Romæ vero migraverunt ad eum cunctorum studia propinquorum, quibus invisus erat Archelaus, quique præcipue liberi omnes suique juris esse cupiebant, & aut Romano magistratu administrari, aut si hoc non impetrarent, Antipam regem habere. Ad hoc etiam Sabini ope nitebatur Antipas, qui Archelaum per epistolas accusaverat apud Cæsarem, Antipam vero multum laudaverat. Itaque digesta crimina Salome & cæteri qui cum ea sentirent Cæsari tradiderunt, & post eos Archelaus gestorum suorum perscripta capitula, patrisque anulum per Ptolemæum, rationesque administrationis intromisit ad Cæsarem. Ille autem secum præmeditans ea, quæ ab utraque parte dicerentur, ubi & regni magnitudinem, multitudinemq; redituum animadvertit, atque insuper Herodis familiam numerosam, perlectis etiam Vari ac Sabini literis, optimates Romanorum ad concilium vocat, in quo tunc primum ex Agrippa ac filia sua natum Cajum sedere jussit, filium adoptivum: atque ita partibus prosequendi copiam dedit. Igitur Salomes filius Antipater (namque is erat orator acerrimus eorum, qui adversabantur Archelao) accusationem proposuit, insimulans Archelaum, quasi verbis quidem de regno videretur contendere, re autem vera jamdudum rex esset effectus, & apud aures modo Cæsaris cavillaretur, quem judicem successionis expectare noluisset. Nam post Herodis mortem, quibusdam, ut diadema sibi imponerent subornatis, regis eum more in solio aureo residentem, partim ordines militiæ permutasse, partim condonasse promotiones: & insuper his omnia annuisse populo, quæ velut à rege impetranda petiissent: maximorumque reos criminum, quos pater suus vinxerat, absolvisse: qui cum ista fecisset, modo regni umbram à Domino postulaturus veniisset, cujus sibi corpus ipse rapuisset, ut non rerum, sed vocabulorum dominum esse Cæsarem demonstraret. Ad hæc ei, quod etiam luctum patris assimulasset, objiciebat: cum interdiu quidem personam componeret in mœrorem, noctu vero ad comessationes usque potaret. Denique seditionem vulgi ex hac indignatione conflatam esse dicebat. Totius enim orationis suæ vires eorum multitudine qui circa templum cæsi fuerant, astruebat. Hos enim ad diem festum quidem venisse: ad hostias vero, quas ipsi mactandas venerant, crudeliter esse jugulatos: tantumque in templo funerum esse congestum, quantum nullum ab externis illatum bellum implacabile congessisset. Itaque hujus

crudelitatis Herode præscio, ne spe quidem regni unqvam eum dignum esse visum, nisi cum sanæ mentis inops erat, animo deterius ægrotante, qvam corpore, & qvem in secundo testamento successorem scriberet, ignorabat: præsertim, qvi priore testamento successorem scriptum incusare nihil posset, qvod incolumi corpore, omniqve vitio purgata mente fecisset. Ut tamen quis firmius esse ponat morbo laborantis arbitrium, ipsum se Archelaum abdicasse regia dignitate, mukis in eam contra leges admissis. Nam qualem fore si acciperet à Cæsare principatum, qui anteqvam acciperet, tantum populum peremisset? Multa in hunc modum prosecutus Antipater, multis ex numero circumstantium propinqvorum in singula crimina testibus exhibitis peroravit. Surrexit autem Nicolaus defensor Archelai, & ante omnia cædem in templo necessario factam esse perdocuit: nam quorum necis argueretur, non regni solum, sed etiam ipsius judicis, id est, Cæsaris hostes fuisse: aliorum autem criminum svasores adversarios ipsos demonstravit. Secundum vero testamentum idcirco ratum manere postulabat, qvod Herodes in eo successoris sui firmatorem Cæsarem constituisset. nam qui tantum saperet, ut rerum Domino potestate sua cederet, nec unquam in hæredis errasse judicio, sed sano corde quem constitueret elegisse, qvi per quem constitui deberet non ignoraverit. Cum autem omnibus expositis, etiam Nicolaus perorasset, in medium progressus Archelaus, ad genua Cæsaris accidit ocyus. Qvo perbenigne Cæsar erecto, qvod paterna quidem successione dignus esset, ostendit: certum vero nihil pronunciavit. Sed illo die dimisso concilio, secum ipse de cognitis deliberabat, utrum ex his, qvi testamento continerentur; aliqvem regni oporteret constitui successorem, an toti familiæ distribui principatum. Multitudo enim personarum egere subsidio videbatur.

A ὡμέστητα, προσκεψάμενον αὐτὸν καὶ τὸ πέρας, μηδὲ ἐλπίδα αὐτῶν ἀξιῶσαι περὶ βασιλείας, ἢ σαφῶς τὴν ψυχὴν κάμνοντα σώματος ἀκρατῆ ἢν ὑγιαίνοντος λογισμόν· καὶ οὔτε ἐν ἑτέρᾳ διαθήκῃ τὸν Ἀρχέλαον ἀπέγραψεν ἐν τῇ πρώτῃ διαθήκῃ ἢ Ἀλαδόχου, καὶ ταύτα μηδὲν τῶν ἐν τῇ πρώτῃ μεμψάσθαι δυνάμενος, ἐν ἑτέρᾳ νοσοῦντα μὲν τὸ σῶμα, καθαρὰν δὲ τὴν ψυχὴν ἔχων παντὸς ἁπλῶς ἐμπεπυκνωμένου τοῖς κακοῖς πάθους. ἐπεὶ τοίνυν B κεχειροτονηκὼς βασιλέως ἀρχέλαον ὑφ' ἑαυτὸν, τοῖς ἐκ αὐτὸν ὡδηγομηθεῖσιν. ἢ ποτέρως μᾶλλον ἀν ἡμεῖς λαβόντα τὴν ἀρχὴν ὠδηγκέναι φαῖμεν τὸν περὶ λαῶν τοσούτων ἀνηρηκότα; ἀλλὰ τοιαῦτα διεξελθὼν ὑπὲρ πατρὸς, ἕτερους πλείονας τῶν συγγενῶν ὡδηκυῖαν ἐφ' ἑκάστῳ τῶν κατηγορημένων μαρτύρας, καὶ παντὸν λόγον ἀνῖσε. ὁ δὲ νικόλαος ὑπὲρ ἀρχελάου, καὶ μὲν τὸ ἱερὸν φόνον, ἀναγκαῖον ἀπέφαινε, πολεμίους ὀφθῆναι τοὺς ἀνῃρημένους, C τὸν βασιλέως μόνον, ἀλλὰ καὶ δικάζοντος αὐτῶν καίσαρος. τῶν δ' ἄλλων ἐγκλημάτων συμβούλους ἀπέδεικνυεν αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους γεγενῆσθαι. τὴν γε μὴν διαθήκην ἤρκει, διὰ τοῦτο μᾶλλον εἶναι κυρίαν, ὅτι βεβαιωτὴν ἐν αὐτῇ καίσαρα καθίστατο ὁ Ἀλαδόχου. ὁ γὰρ σωφρονῶν, ὥστε παραδοῦναι τὰ ὅλων ὠδηκυρῆσαι τὴν ἐξουσίαν, οὐδὲν ἂν εἰκότως μὴ κρίσιν ἐσφάλλεσθαι. σωφρονῶν δ' ἡρεῖτο καὶ τὸν καθιστάμενον, ὁ γινώσκων τὸν καθίσαντα. διεξελθόντος δὲ πάντα D καὶ νικολάου, παρελθὼν ὁ ἀρχέλαος, πεσὼν παρὰ τὰ καίσαρος γόνατα ἡσυχῇ. κἀκεῖνος αὖ μαλα φιλοφρόνως ἀνασήσας, ἐνέφηνε μὲν ὡς ἄξιος εἴη τῆς πατρῴας Ἀλαδοχῆς, ἀμφὶ δὲ τι βεβαίαν ἀπεφήνατο. Ἀλλύσας δὲ τὰς συνέδρους ἐκείνης τῆς ἡμέρας, καθ' ἑαυτὸν περὶ ὧν ἐβουλεύσατο ἐσκέπτετο, ἅτε ἐχόντων ἐν τῇ Ἀλαδόχῃ κατασῆσαί τινα Ἀλαδόχον, εἴτα καὶ πίστη τῇ ἡμέρᾳ ἀλανέμῃ τὴν ἀρχήν. ἐδόκει δ' ὀπτεύσειας χρῆναι τὸ πλῆθος τῶν παρόντων. πρὶν δ' ὁρίσαι τι περὶ τούτων καίσαρα, τελευτᾷ μὲν ἡ ἀρχελάου μήτηρ μαλθάκη νοσήσασα. θάπτει δ' αὐτὴν ἐκομίσθησαν ἐκ συρίας ἐπίκλητοι, περὶ τῆς ἰουδαίων ἀποστάσεως. ἐν παρέργῳ δ' ἀμφοῖν, ἀπόντος δὲ μὴ τὸν ἀρχελάου πλῶν εἰς ἱεροσόλυμα τοὺς Ἀλαδόχους πάλιν, ἐπιδὴ παρόντος ἐν τῷ ἔθνει σα- ἠρεμήσειν, ἔν τι τῶν τριῶν λειπο συρίας ταγμάτων, ὅπερ ἦκεν ἄγων, ἐν τῇ πόλει καταλείπει. καὶ αὐτὸς μὲν ἀνέστρεψεν εἰς ἀντιόχειαν.

CAP. II.

De' pugna & strage Hierosolymis inter Judæos & Sabinianos. *Ant. lib. 17. cap. 14.*

SEd anteqvam de his qvicqvam statueretur à Cæsare, mater Archelai Malthace morbo correpta moritur. Et variæ literæ de Syria perlatæ sunt, Judæos defeciſſe nunciantes: qvod Varus fore prospiciens in Hierosolymam postqvam Archelaus navigarat, ascendit, ut incentores seditionis prohiberet. Et qvia multitudo cessatura non videbatur, ex tribus qvas ex Syria duxerat secum legionibus, unam in civitate reliqvit: atqve ita in Antiochiam ipse remeavit. At Sabinus cum postea in Hierosolymam veniſſet, causas novarum rerum Judæis præbuit: modo vim custodibus, ut sibi arces traderent, adhibendo, nunc maligne regis exqvirendo pecunias. Non autem solis relictis à Varo militibus fretus erat, sed etiam servorum suorum multitudine, qvos etiam omnes armatos avaritiæ ministros habebat. Festo autem qvinqvagesimo die, qvæ Pentecoste à Judæis vocatur, septies septem diebus exactis rediens, ex eorum numero vocabulum nacta, non religionis solennitas populum, sed indignatio congregavit. Deniqve concursus infinitæ multitudinis ex Galilæa, itemqve Idumæa & Hierichunte, transqve Jordanem positis regionibus, factus est: cum indigena ex ipsa civitate populus Judæorum, & numero simul & alacritate præstaret:

Κεφ. β.

ΕΠελθὼν δὲ ἀπρίλιος, ἀφορμὴν αὐτοῖς περίοχε νεωτεροποιίας. τούς τε γὰρ φερομένους ὠδηδόκας τὰς ἀκρας ἐπῄζετο, καὶ πικρῶς τὰ βασιλικὰ χρήματα διηρύνα, πεπιθὼς ἐμόνον τοῖς ἀπὸ χαρακῆς G λεφθεῖσι στρατιώτας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς δούλων ἰδίων, οὓς ἅπαντας ἐπλίσιος, ἀκτήρετος ἔχειν τῆς πλεονεξίας, ἐνστάσης δὲ πεντηκοστῆς, οὕτω καλοῦσι τὴν ἑορτὴν ἰουδαῖοι ὑπὲρ ἑπτὰ μηνοειδῶν ἑβδομάδας, καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν πεντηκοστὸν ἔχουσαν, οὐχ ἡ συνήθης θρησκεία συνήγαγε τὸν δῆμον, ἀλλὰ χρεία ἀνάκτησις. συνέδραμε γοῦν πολὺς ἄπειρος ἐκ τῆς γαλιλαίας, καὶ ἰδουμαίας, ἱεριχοῦντός τε, καὶ τῆς ὑπὲρ ἰορδάνην περαίας. ὑπερῆλθε δὲ πολὺ καὶ πανδημεὶ ἀνδρῶν, ὁ γήσιος ἐξ αὐτῆς ἰουδαίας λαός. Ἀλανεί-

διαπέμψαντες ἢ σφᾶς ἑαυτοὺς εἰς τρία μέρη, τριχῆ στρατοπεδεύουσι, πρὸς τε τῷ βορείῳ καὶ ἱερῷ κλίματι, καὶ πρὸς τῷ μεσημβρινῷ καὶ τὸν ἱπποδρόμιον. ἡ δὲ τρίτη μοῖρα πρὸς τῇ βασιλείοις καὶ δύσιν. πᾶσι γὰρ ἐκύκλευον πάντοθεν, τοὺς ῥωμαίους ἐπολιόρκουν. ὁ δὲ σαβῖνος πρός τε τὸ πλῆθος αὐτῶν καταφρονήσας καὶ τὰ φρονήματα, συνεχῶς μὲν ἀγγέλους ἔπεμπε τῷ Ῥούφῳ καὶ οὐάρῳ, ἐπαμύνειν, ἐν τάχει δὲ ὁμοῦ, ὡς ἐν βραδυνοῖ, κατακοπησομένῳ τὸ πάγμα· αὐτὸς δὲ ἐπὶ τὸ ὑψηλότατον τῆς φρουρᾶς πύργον ἀναβὰς ἐς σκαλὶν τὸν Φασάηλον ἐπώνυμον ἔχων ἀδελφὸν ἡρῴδου διαφθαρέντα ὑπὸ πάρθων, ἐν τούτῳ κατέστρε τῆς ἐν τῷ πάγματι σφαγῆς, ἐπιχρῶν τοῖς πολεμίοις. δὶ ἐκπλήξιν γὰρ οὐ δὲ εἰς τὰς ὑστέρους καταβαίνειν ἐθάρρει. ὅθεν οἱ σφαγιασθέντες δὲ οἱ σφαγιῶν, ἐσπηδῶσιν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ μάχην καρτερὰν τοῖς ἐκδόταις συνάπτουσιν. ἐν ᾗ μέχρι μὲν ἀδύς καθέστηκεν ἐπίμυνε, διὰ ἔσων ἐμπειρίαν πολεμικῶν ἀγώνων. ἐπεὶ δὲ πολλοὶ ἰουδαίων ἀναβάντες ἐπὶ τοὺς στέγας, καὶ κεφαλῆς αὐτῶν ἠφίεσαν τὰ βέλη, συνετρίβοντο πολλοὶ, καὶ ἔτι τοὺς ἄνωθεν βάλλοντας ἀμύνασθαι ῥᾴδιον ἦν, οὕτω τοὺς συχνὸν μαχομένους ὑπεμένειν. καταπονούμενοι δὲ ὡς ἀμφοτέρων ὑπεμπιπτᾶσι τοῖς στέγαις, ἔργα θαυμάσια μεγέθους τε καὶ πολυτελείας ἔνεκεν. οἱ δὲ ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ φλογὸς ἐξαίφνης περιχυθέντες, πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ διεφθείροντο. πολλοὶ δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, πηδῶντες εἰς αὐτοὺς, τινὲς δὲ εἰς τὰπίσω καὶ ἐς τείχους κατεκρημνίζοντο, ἔνιοι δὲ ὑπ' ἀμηχανίας τῆς ἰδίοις ξίφεσι, τὸ πῦρ ἐφθανον. ὅσοι δὲ καθερπύσαντες ἀπὸ τῶν τειχῶν ἦλθον εἰς τοὺς ῥωμαίους, ὀλιγοχρόνιοι ἐγένοντο· ἐκπλῆξιν ἦσαν, μέχρι τῶν μὲν ὁπλοφόρων, τῶν δ' ὑπὸ δέους συνεσταλέντων, ἐρήμων τοῦ θησαυροῦ παρατεθέντος οἱ σφαγιῶν, ὧδε τεσσαράκοντα τάλαντα διήρπασαν, ὧν ὅσα μὴ διεκλάπη, σαβῖνος ἤθροισεν. ἰουδαίους δὲ ἦτε τῶν ἔργων, καὶ ἡ τῶν ἀνδρῶν φθορὰ, πολὺ πλείους καὶ μαχιμωτέρους ὑπενόησαν ῥωμαίους, καὶ διεκόντες τὰ βασίλεια ἅπαντες ἡπείλουν διαφθερεῖν, εἰ μὴ ῥᾴδιον ἀπόδοιεν. ὑπισχνοῦντο δὲ ἄδειαν τῷ σαβίνῳ βαλλομένῳ μὲν τοῦ πάγματος ἐρήμου. συνελάμβανον δ' αὐτοῖς οἱ πλήσιοι τῶν βασιλικῶν αὐτομολήσαντες. τὸ μέντοι πολεμικώτατον μέρος βασηνοὶ τρισχίλιοι, ῥοῦφός τε καὶ γρᾶτος ὑπὸ τάξιν. ὁ μὲν τὰς πεζοὺς τῶν βασιλικῶν ἔχων ὑφ' ἑαυτῷ, ἕκαστος δὲ τοὺς ἱππεῖς, ὧν ἑκάτερος, καὶ χωρὶς ὑπηκόους δυνάμεως, δι' ἀλκὴν, καὶ συνεσιν, καὶ πολέμου ῥοπὴν πρόσθεν ἐσταλμένοι ῥωμαίοις· ἰουδαῖοι μὲν οὖν, ἐνέκειντο τῇ πολιορκίᾳ τῶν τειχέων, ἅμα πρεσβύμενοι δὲ φρουρᾷ καὶ τῆς αὐτὸ σαβίνου ἐμβοῶντες ἀπέναι, μηδὲ ἐμποδὼν αὐτοῖς γένεσθαι, διὰ χρόνου πολλοῦ κομιζομένοις τὸ πάτριον αὐτονομίαν σαβίνῳ δὲ ἀγαπητὸν μὲν ἐπὶ τοῖς ἐξελθεῖν. ἠπίστει δὲ τοῖς ὑποσχέσεσι, καὶ τὸ πᾶσαν αὐτῶν, θέλειν ἐς ἐνέδραν ὑπωπτεύετο. ἅμα δὲ καὶ τὸ ἐξ οὐάρου βοηθείαν ἐλπίζων, διέφερε τὸ πολιορκίαν.

Κεφ. ε.

ΕΝ δὲ τούτῳ, ἐς τὴν τὴν χώραν, πολλαχόθεν ἐπαράσσετο, ἐς συχνοὺς βασιλεῖς ὁ κόμης ἀνέπτη, καὶ μέγα τὸ ἰούδαίων διχίλιοι τὸ ὑφ' ἡρῴδῃ πάλαι στρατευσαμένων συνῆντες ἐνόπλοι, διεμάχοντο τοῖς βασιλικοῖς· ὧν ἀχίαβος ἀνεψιὸς βασιλέως, ἐπὶ τὸ ἔρυμνότατον χωρίον ἐπολέμει, ἀποφεύγων τὸ ἐν τοῖς πεδίοις

& tripartita manu terna castra collocaverunt, una in Septentrionali regione templi, altera in meridionali Hippodromum versus, tertiaque in occiduo prope regiam tractu, circumsessosque Romanos undique obsidebant. Sabinus autem multitudine pariter, eorumque spiritu perterritus, crebris quidem Varum nunciis precabatur, ut quam maturè ferret auxilium, quasi occasione delenda legione, si qvid moræ interveniſſet. Ipse vero in altissimam castelli turrim, quæ Phasaelus vocabatur, evadit, fratris Herodis cognominem, qvem Parthi necaverunt. Hinc legionariis, ut in hostes irruerent, signum dabat. Nam prætimore nec ad eos quibus ipse præerat, descendere audebat. Ejus autem præcepto milites obedientes, in templum volant, vehementique cum Judæis pugna confligunt: in qua dum nemo desuper adjuvaret, imperitos belli peritia superabant. Postea vero quam multi Judæi porticibus occupatis, à vertice telis eos appetebant, plurimi conterebantur: & neque ex alto jaculantes ulcisci facilè poterant, neque comminus dimicantes ferebant. ab utrisque tamen afflicti succendunt porticus, opere, magnitudine atque ornatu mirabiles. Ibique tum multi flamma subito comprehensi aut ea consumebantur, aut in hostes desilientes ab ipsis occidebantur: alii retrorsum cedentes præcipitabantur ex muro: nonnulli desperata salute, incendii præcipuum suis gladiis præveniebant. Qui tamen ex mœnibus obrependo in Romanos fecissent impetum, metu attoniti nullo negotio subigebantur, donec omnibus, aut interemptis, aut timore disjectis, thesauro Dei defensoribus destituto manus milites attulerunt, & XL. ex eo talenta diripuere: qvorum quæ furto sublata non sunt, conquisivit Sabinus. At Judæos multo plures, magisque pugnaces, tam virorum quam opum interitus in Romanos contraxit. Obsessaque his regia minitabantur exitium, nisi quam primum inde secederent: Sabino, si vellet, una cum legione abeundi copiam pollicentes. Quibus opitulabantur regiorum plurimi, qui ad eos sponte transfugerant. Pars tamen bellicosior erat, Sebastenorum tria millia, hisque Rufus & Gratus præpositi, unus peditum, rector, at vero eqvitum Rufus: qvorum uterque vi corporis atque prudentia, etiam si nullam manum obedientem haberent, magnum tamen momentum belli Romanis addidisset. Itaqve Judæi quidem instare obsidioni, simul & castelli mœnia tentantes, & ad Sabinum clamantes, ut discederet, neu impediret habituros tanto post tempore patriam libertatem. Sabinus autem quamvis optaret evadere, fidem tamen pollicitationibus non habebat: sed eorum lenitatem, insidiarum esse illecebram suspicabatur: simulque auxilium Vari sperans, obsidionis periculum perferebat. Eodem tempore per Judæam plurimis locis tumultus erat, multosqve ad regni cupidinem tempus impulerat. Nam in Idumæa quidem duo millia veteranorum, qui sub Herode militaverant, congregati, armisqve instructi cum regiis decertabant: quibus Achiabus regis consobrinus, ex vicis munitissimis repugnabat, campestre prælium

Ant. lib. 17. cap. 15.

declinando. In Sephori autem Galilææ, Judas filius Ezechiæ latronum principis, ab Herode quondam rege capti, qvi tunc illas regiones vastaverat, non parva multitudine collecta, ruptisque regiis armamentariis, & omnibus quos circa se habebat armatis, contra potentiæ cupidos manus movebat. Trans flumen qvoqve Simon quidam ex regiis servis pulchritudine simul & vastitate corporis fretus, impositio sibi diademate, cum latronibus qvos congregaverat ipse circuiens: & apud Hierichunta regiam, & multa alia magnifica diversoria igni corrupit, facilem sibi prædam ex incendio comparans. Omnesque habitationes, quibus aliquid decoris erat, concremasset, nisi Gratus regiorum peditum rector ex Trachone Sagittarios, itemque Sebastenorum pugnacissimos ducens, properasset occurrere. Ubi peditum quidem in pugna multi consumpti sunt: ipse autem Simonem compendio prævenit, ardua valle fugientem, & ex transverso percussum in cervice dejecit. Incensæ sunt autem & quæcunque Jordani proximæ fuerunt sedes regiæ, apud Betharantes, quorundam aliorum manu conflata ex locis ulterioribus. tunc enim pastor quidam, cui nomen Athrongæus regnum affectare ausus est: qvod ut speraret, vi corporis animæque fiducia mortem contemnentis impulsus est, ac præterea fratrum quatuor sibi similium robore, qvorum singulis tanquam ducibus & satrapis attributa manu armatorum, ad incursus utebatur. Ipse autem veluti rex majora negotia procurabat. Et tum quidem etiam diadema sibi imposuit. Non parvo autem post tempore, cum fratribus suis vastando territoria, & occidendo præcipue Romanos, itemque regios perseveravit: cum nec Judæorum quisquam effugeret: qui lucrum aliquod ferens venisset in manus. Ausi sunt etiam apud Ammauntem repertum Romanorum agmen circumvenire, qui frumenta legioni atque arma portabant. Ubi Arium quidem centurionem & quadraginta fortissimos jaculis confecere: cæteri vero in eodem periculo constituti, auxilio Grati, qui cum Sebastenis advenit, elapsi sunt. Multis in hunc modum contra indigenas, itemque alienigenas per omne bellum gestis, post aliqvod tempus tres ex his comprehensi sunt: natu quidem maximus ab Archelao, duo vero, qvi ætate sequebantur, in manus Grati ac Ptolemæi delati. Nam quartus Archelao pactione concessit. Sed hic finis eos postea secutus est. Tunc autem latrocinali bello cunctam inflammabant Judæam.

συμπλοκήν. ἐν ᾗ σεπφώρῃ τ γαλιλαίας ἰούδας ὁ ἐζεκίου δ κ τρέχοντ@ ποτὲ τὴν χώραν ἀρχιλῃσῦ, ἡ χήρωθέντος ὑφ' ἡρῴδου δ βασιλέως, συχνοὺς συλήσας οὐκ ὀλίγους, ἀναῤῥήγνυσι τὰς βασιλικὰς ἀποθήκας, καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπαλλήλους, τῆς τ δυνατὸν ζηλεύσας ἐπιχειρ. κ ᾗ τ περιόντων τις τ βασιλικῶν ὅπλων, & μορφὴ σώματος καὶ μεγέθ πεποίθως, ἐπέθηκε μὲν ἑαυτῷ καὶ διάδημα. ἐκείνων ᾗ μὲν ὧν ἦρεν λῃστῶν, τό τε ἐν ἱεριχοῖ βασίλεια κ πυρπήσας, ἕτερα τ πολυτελῶν ἐπαύλεις ἀρπάσας βαδίως ἐκ δ πυρὸς περιῴκοδομ@ ἑαυτῷ. κἀν ἔφθη πᾶσαν οἴκησιν & ὑπερεπικαταφλέξας, εἰ μὴ γράπτος ὁ τῶν βασιλικῶν πεζῶν ἡγεμών, τούς τε τραχαίωνας τοξότας, καὶ τὸ μαχιμώτατον τῶν σεβαστηνῶν ἀναλαβών, ἐπῆλθε τ ἄνδρα. τῶν μὲν οὖν πεζῶν, συχνοὶ διεφθάρησαν ἐν τῇ μάχῃ. τ σίμωνα δ αὖτ ἀναφεύγοντα διὰ ὀρθίας φάραγγος, ὁ γράπτος ὑποτέμνεται, & φεύγοντος ἐκ πλαγίου τ αὐχένα τοῦ ἤξας, ἀπέῤῥαξε. κατεφλέγη ᾗ καὶ τὰ πλησίον ἰορδάνου βασίλεια κ βηθαραμάθα, φθαρέντων ἑτέρων πολλῶν ἐκ τ περαίας. τότε καὶ πεμφθεὶς ὑπὸ τ βασιλείας ἐπέλμησεν. ἀθρόγαῦ@ σκαλήνου πεζὸς ἐλθὼν δ αὐτῷ τ ἐλπίδα σώματος ἰσχύς, & ψυχὴ θανάτου καταφρονοῦσα. ἦσαν ᾗ τούτοις ἀδελφοὶ τέσσαρες ὅμοιοι. τούτων ἑκάστῳ λόχον τινὰ ζώνης ἐνόπλων, ὥσπερ στρατηγοῖς ἐχρῆτο καὶ σατράπαις ὅπλοις κατὰ δρομὰς, αὐτὸς ᾗ καθάπερ βασιλεὺς, τῶν συμπιπτόντων ἥπτετο πραγμάτων. τότε μὲν οὖν ἑαυτῷ ἐπέθηκε διάδημα, διέμεινε δ ὕστερον οὐκ ὀλίγῳ χρόνῳ τ χώραν κατατρέχων σὺν τοῖς ἀδελφοῖς, & τοὺς κ|κὶν αὐτοῖς συναγόμενον μὲν ἐῶ, ῥωμαίους τε κ τοὺς βασιλικοὺς, διέφθειρε δ. ὅτε ἰουδαίων ἔτι εἷς χεῖρας ἔλθοι φέρων κέρδ@. ἐτόλμησε δέ ποτε καὶ ῥωμαίων λόχον ἄθρων ἐπέχειν, κατ' ἀμμαοῦντα. εἶτα ᾗ ἕτοιμα καὶ ὅπλα διεκόμιζον τῷ πάγματι. τ μὲν οὖν ἑκατοντάρχην αὐτῶν ἄρειον καὶ πεζαράκοντα τοὺς ἀριστεύοντας κατέκτειναν. οἱ ᾗ λοιποὶ κινδυνεύοντες τὸ αὐτὸ πάθειν, χράτου σὺν τοῖς σεβαστηνοῖς ἀπροσδοκήτως ἐξέφυγον. πολλὰ τοιαῦτα τὰς ἀπὸ χωρίους, & τοὺς ἀλλοφύλους πρὸ ὅλου τοῦ πολέμου εἰργάσαντο μόνοι, μὴ χρόνου εἰ μόνον τοῖς ἐχθροῖς ἔσται, ὑπὸ ἀρχελάου μὲν ὁ πρεσβύτατ@, οἱ ἐξῆς δύο, χράτῳ καὶ πολέμωνι ἐπιτεθέντες, & δὲ πάντες, ἀρχελάου προσεχώρησε κ δεξιᾷ. ὅτε μὲν δὴ τὸ πλῆ@ αὐτοὺς ὕστερον ἐξεδέχετο. τότε ᾗ ληστρικοῦ πολέμου τὴν ἰουδαίαν πᾶσαν ἐπέωλησαν.

De Varigetis circa Judæos crucifixos. *Ant. lib. 17. cap. 16.*

CAP. III.

VArus autem acceptis Sabini & principum literis: toti legioni metuens, opem his ferre properabat. Itaq; cum duabus reliquis legionibus & quatuor alis equitum, in Ptolemaida profectus, eodem regum atq; optimatum auxilia convenire jussit. Ad hæc à Beritiis etiam: cum per eorũ transiret oppidum, mille & quingentos accepit armatos. Ubi vero in Ptolemaidem tam cætera manus auxiliorum, quam propter Herodis inimicitias Aretas rex Arabum non cum exiguo numero equitum peditumqve pervenit, statim exercitus partem in Galilæam, qvæ Ptolemaidi propinqva erat, dirigit,

Κεφ. ζ.

Οὐάρῳ ᾗ δεξαμένῳ τε ὅδε συμβολὴν καὶ τῶν ἡγεμόνων γράμματα, δείσας τε σὺν ὅλῳ τ πάγματ@ ὅλου παρέσῃ, καὶ αὐτὸς ὅπῃ τάχ' βοηθειαν. ἀναλαβὼν ᾗ τὰ λοιπὰ δύο πάγματα, καὶ τὰς σὺν αὐτοῖς πεσαράς ἴλας ἱππέων, ἦλθε πτολεμαΐδ@ ἦει, παρεσκεύας ἐκεῖ, καὶ τοὺς ὅδε τῶν βασιλέων καὶ δυνατῶν ὅπλων ἐπικούρους συνελθεῖν. παρῆλαβε δὲ καὶ ὅδε βηρυτίων διερχόμεν@ τὴν πόλιν, χιλίους καὶ πεντακοσίους ὁπλίτας. ἐπεὶ ᾗ τ πτολεμαΐδα, πᾶν ἄλλο συμμαχικὸν πλῆθος αὐτῷ παρῆν, & κ τὰ παρὰ, ἡρέθη ἔχθ@ ἀρέτας ὁ ἄραψ σὺν ὀλίγῃ μὲν δυνάμει ἱππικὴν τε καὶ πεζικὴν, μέρος τε τῆς ἰδίας ἔπεμπεν εἰς τ γαλιλαίαν μετὰ τῶν πτολεμαΐδι,

καὶ γαῖσι ἡγεμόνα τῶν αὐτοῦ φίλων. ὃς πρὸς τὸ ἐπανιόντας τρέπει, καὶ στασιάζειν πόλιν ἑλών, αὐτίκα μὲν ἐμπίπρησι, τοὺς δὲ οἰκοῦντας, ἀνδραποδίζεται. μετὰ δὲ τῆς ὅλης δυνάμεως, αὐτὸς οὐάρος εἰς σαμάρειαν ἐλάσας, τῆς μὲν πόλεως ἀπέσχετο, μηδὲν ἐν τοῖς τῶν ἄλλων θορύβοις παρακεκινηκέναι εὑρών. αὐλίζεται δὲ περί τινα κώμην, ἄρειον καλουμένην, κτῆμα δὲ τοῦ πτολεμαίου καὶ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἀράβων διηρπασμένη, μηνιόντων καὶ τοῖς ἡρώδου φίλοις. ἔνθεν εἰς σαπφὼ πέμπει κώμην ἔρημον, ἣν ὁμοίως διήρπασαν, πρὸς τὰ ὀχυρώματα ὅσα προσπεσόντες. πυρὸς δὲ φόνου πανήρωτο πάντα, καὶ τῶν ἁρπαγῶν τῶν ἀράβων οὐδὲν ἀντεῖχε. κατεφλέγη δὲ καὶ ἀμμαοῦς φυγόντων τῶν οἰκητόρων, οὐάρου δὲ ὀργὴν τῶν πρὸ ἄρειον ἀποφαγόντων, κελεύσαντος. ἔνθεν εἰς ἱεροσόλυμα προελθὼν, ὀφθείς τε μόνον μετὰ δυνάμεως, τὰ στρατόπεδα τῶν ἰουδαίων διέσκεδασε καὶ οἱ μὲν ὤχοντο φυγόντες ἀνὰ τὴν χώραν, δεξάμενοι δὲ αὐτὸν οἱ κατὰ τὴν πόλιν, ἀποκλείοντες τὰς αἰτίας τῆς ἀποστάσεως, αὐτοὶ μὲν μηδὲν παρακινῆσαι λέγοντες, διὰ δὲ τὴν ἑορτὴν ἀναγκαίως δεξάμενοι τὸ πλῆθος, συμπολιορκηθῆναι μᾶλλον ἢ συμπολεμῆσαι τοῖς ἀποστᾶσι. προϋπεμήνυσε δὲ αὐτῷ ἰώσηπός τε ὁ ἀνέψιος καὶ χελκίας, καὶ σὺν ἅπασι τάγμασι, ἄγοντες ἅμα τὴν βασιλικὴν στρατιὰν καὶ τοὺς σεβαστηνούς, εἴτι ἀπὸ ἐρωμαϊκοῦ τάγματος σὺν σωσίῃ τρόπον κεκοσμημένοι. παῖνος γὰρ, οὐδὲ εἰς ὄψιν ἰόντος ἐλθεῖν οὐάρῳ, προεξῆλθε τῆς πόλεως ἐπὶ θάλασσαν. οὐάρος δὲ μοῖραν τῆς στρατιᾶς ἐπὶ τοὺς αἰτίους ἔκνημα τοῦ ἔπεμπε πρὸς τὴν χώραν, καὶ πολλῶν ἀγομένων, τοὺς μὲν ἡγεμονικοὺς φανέντας ἐφόνευσε, τοὺς δὲ αὐτομάτους, ἀνεσταύρωσε πρὸς διοσπόλεως. ἠγέλη δὲ αὐτῷ πρὸς τὰ ἰδουμαίαν ἐπὶ συμμένων μυρίους ὁπλίτας. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄραβας εὐρὼν ἐκ παλαιᾶς ἔχθρας ἦθος ἔχοντας, ἀλλ' ἰδίῳ πάθει στρατοπεδεύοντας, καὶ πρὸς τῆς αὐτῷ προαιρέσεως τὴν χώραν κακῶντας ἔχθει τῇ πρὸς ἡρῴδην ἀπέπεμψε. μετὰ δὲ τὰ ἰδίων τάγματα, ὅπῃ τοὺς ἀφεστῶτας ἡγεῖτο, καὶ κεῖνοι πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν ἀχαιβῷ συμβαλόντες, φᾶσαν αὐτοὺς παραδόσθαι. οὐάρος δὲ, τῇ πόλει μὲν ἤρκει τὰς αἰτίας, τοὺς δὲ ἡγεμόνας ἐξεπιθησαμένους ἐπέμψεν ὅπῃ καίσαρι. καίσαρ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέγνω. πρὸς δὲ τῶν βασιλέως συγγενῶν, ἦσαν γὰρ σὺν αὐτοῖς ἔνιοι φρονοῦντες ἡρῴδῃ καὶ γὰρ, κελεύσας φρουρεῖν, ὅπως τοὺς βασιλέως στρατιώτας. οὐάρος μὲν οὖν τὸν τρόπον κατεστήσατο τὰ ἐν ἱεροσολύμοις, καὶ φρουρὰν καταλιπὼν τὸ καὶ πρότερον τάγμα, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆκεν.

A amici sui Galli filio his rectore præpositi. Qui mox & adversus quos ierat, omnes in fugam vertit, & Sephori civitate capta, ipsam quidem incendit, incolas vero ejus servitio subjugavit. Varus autem ipse cum omni exercitu Samaria potitus, civitate quidem abstinuit, qvod inter aliorum turbas nihil eam movisse deprehendit: castris autem ad vicum positis, qui appellatur B Arun Ptolemæi possessionem propterea direptam ab Arabibus, qui & amicis Herodis infensi erant, inde ad Sappho progreditur, alterum vicum tutissimum: quem similiter, omnesqve reditus ibi repertos depopulati sunt. Cædis autem igniſque plena erant omnia, nec prædationi Arabum quicquam obstabat. Exusta est & Ammaus jussu Vari, necem Arii cæterorumque C indigne ferentis, habitatoribus ejus fuga dispersis. Hinc progressus ad Hierosolymam cum exercitu, solo visu Judæorum castra disjecit: & alii quidem per agros abiere fugientes: qui vero intra civitatem degebant, suscepto eo, seditionis causas in alios conferebant, nihil quidem se penitus movisse dicentes (sed propter diem festum receptam necessario multitudinem, in civitate D obsessos esse potius cum Romanis, quam cum dissidentibus conspirasse. Ante vero obviam ei venerant Josephus, Archelai consobrinus, & cum Grato Rufus, ducentes exercitum regium, & Sebastenos, & Romanos milites ornatos habitu consueto. Sabinus enim nec in os Vari venire ausus, jamdudum ex civitate ad mare discesserat. Varus autem dispartitum adversus E autores tumultus per agros dimisit exercitum: multisque sibi exhibitis, qvos minus turbulentos invenisset custodiæ tradidit; maxime vero nocentium prope ad duo millia cruci suffixit. Adhuc autem circa Idumæam supereſse decem armatorum millia nunciato, confestim Arabas domum abire jubet: quod eos non auxiliantium more uti militia, sed pro sua libidine, & supra quam ipse vellet agros vastare perspexit: suis autem comitatus agminibus, in adversarios properabat. Verum illi se Varo, prius quam in manus veniretur, Achiabi consilio tradiderunt. Varus autem, multitudini venia data, duces ejus interrogandos misit ad Cæsarem. At ille cum ignovisset cæteris, in nonnullos regis cognatos (erant enim quidã inter eos Herodis propinqui) animadvertit, qvod omnino contra regem sum arma cepissent. Varus autem hoc modo rebus apud Hierosolymam compositis, eademque legione, quæ dudum in præsidio civitatis fuerat, ibi relicta, Antiochiam rediit.

ΚΕΦ. η.

Ἀρχελάῳ δὲ ἐπὶ ῥώμης πόλιν ἄλλην συνίστατο δίκην πρὸς ἰουδαίους, οἱ μετὰ τὴν ἀποστάσεως ἐπιτρέψαντος αὐτοῖς, πρέσβεις ἐξελήλυθεσαν κατὰ τὸ ἔθνους αὐτονομίας. ἦσαν δὲ πεντήκοντα μὲν οἱ παρόντες, συμπαῖσται δὲ αὐτοῖς τ' ἐπὶ ῥώμης ἰουδαίων ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. ἀθροίσαντος δὲ καίσαρος συνέδριον τῶν ἐν πάλατίῳ ῥωμαίων, ἔν τε φίλων ἐν τοῖς τὸ παλαίπαν ἀπόλλωνος ἱερῷ, κτίσμα δὲ, ἦν ἰδίαν αὐτοῦ θαυμασίῳ πολυτελείᾳ κεκοσμημένον, μετὰ μὲν τῶν πρεσβυτῶν τὸ ἰουδαϊκὸν πλῆθος ἦν, σὺν δὲ τοῖς φίλοις ἀντίκρυς ἐκάθηντο. τῶν δὲ τούτου συγγενῶν οἱ φίλοι παρ' ἑκάτερα, convocato a Cæsare optimatum Romanorum amicorumq; concilio in Palatini Apollinis templum, qvod privatum ipsius erat ædificium admirandis opibus exornatum, multitudo quidem Judæorum constitit cum legatis, contraque Archelaus cum amicis. Cognatorum autem amici ab utraque parte secreti erant.

De ethnarcha Judæorum instituto. Ant. lib. 17. cap. 17.

nam & cum Archelao stare propter odium atque invidiam recusabant, & cum accusatoribus conspici pudore Cæsaris prohibebantur. Inter quos erant etiam Philippus Archelai frater, benevolo animo duabus ex causis præmissus a Varo, ut & Archelao subveniret, & si regnum Herodis nepotibus ejus distribui placuisset, partem aliquam mereretur. Jussit autem accusatoribus exponere, quænam contra leges fecisset Herodes: primum non se regem, sed omnium, qui usquam fuissent, tyrannorum crudelissimum tolerasse dicebant. Deinde multis ab eo trucidatis, ea pertulisse superstites questi sunt, ut beatiores mortui putarentur. Non enim tormentis solum eum laceraſſe corpora subjectorum, sed etiam gentis suæ civitatibus deformatis exteras ornavisse, populisque alienis Judææ sanguine condonasse. Pro antiqua vero felicitate ac patriis legibus, nationem suam tanta egestate simul ab eo atque iniquitate repletam, prorsus, ut plures ex Herode paucis annis clades sustinuerint, quam omni ævo majores sui, postquam ex Babylone discesserε, perpessi sunt, Xerxe tunc regnante ad discordias concitati. Verum se tamen ad modestiam ex adversæ fortunæ consuetudine profecisse, ut etiam successionem voluntariam acerbissimæ servitutis subirent, qui & Archelaum tanti tyranni filium, patre mortuo regem appellassent nihil morati, & una cum eo luxissent mortem Herodis, ac pro ejus successore vota celebrassent. Illum autem quasi metueret, ne non certus ejus filius videretur, a cæde trium millium civium regni sumpsisse primordia: & quia principatum meruerit, tot immolasse Deo hominum victimas, tot festo die templum cadaveribus impleviſſe. Recte igitur eos, qui de tantis malis supereſſent, aliquando respexisse calamitates suas, & belli lege cupere vulneribus excipiendis ora præbere: atque ab Romanis precari, ut Judææ reliquias misericordia dignas existimarent: neve quod ex ea natione restaret, his objicerent, a quibus crudelissime lacerabatur: sed patriam suam conjungi Syriæ finibus, ac per judices Romanos administrari decernerent: hoc enim modo probatum iri Judæos qui nunc veluti turbulenti ac belli cupidi reprehenduntur, moderatis rectoribus obedire nosse. Judæorum quidem accusatio ejusmodi petitione concluſa est. Cum autem surrexisset contra Nicolaus, primum criminibus, quæ in reges erant proposita, dissolutis, nationem cœpit arguere: quia neque gubernari facilis esset, naturaque regibus vix pareret, una etiam propinquos Archelai, qui se ad accusatores contulerant, insimulabat. Sed tum quidem partibus Cæsar auditis, conventum diremit. Paucis autem diebus post, mediam regni partem sub ethnarchiæ nomine dedit Archelao: etiam regem, si se dignum præbuisset, facturum esse pollicitus. Reliquam vero dimidiam in duas tetrarchias divisit, duobusq; aliis Herodis filiis attribuit: unam Philippo, alterâ Antipæ, qui cum Archelao de regno certaverat. Hujus parti cesserat, trans flumen regio, & Galilæa: quarū ducenta talenta reditus erant. Batanea vero & Trachon & Auranitis, & quædā partes domus Zenonis, circa Jamniā

συμπερίστασθαι μὲν ἀρχελάῳ διὰ μῖσος καὶ φθόνου οὐκ ἀπορρίψαντες, φθόνῳ δὲ μὴ τὸ κατηγόρων τοῦ καίσαρος αἰδούμενοι. ὅτι τε πρῶτος Φίλιππος ὁ ἀδελφὸς ἀρχελάου, πεμφθεὶς κατ' εὔνοιαν τὴν οὐάρου, δυοῖν ἕνεκα, ἀρχελάῳ τε συναγωνισόμενος καὶ Δία νέμῃ τι ἡρῴδῃ καίσαρ εἶκον παρὰ τοῖς οἰκείοις κλήρου τινὸς ἀξιωθῆναι. διηρώτα δὲ λέγων τοὺς κατηγόρους τὰς ἡρῴδου παρανομίας πρῶτον διεξιέναι, εἰ βασιλέα λέγοντες, ἀλλὰ τῶν ὡσπαρ τυραννούντων ὠμότατον ἐπινοοῦσαν τύραννον. πολλῶν γὰρ ἀνῃρημένων ὑπ' αὐτοῦ τοιαῦτα πεπονθέναι τοὺς καταλελειμμένους, ὥστε μακαρίζεσθαι τοὺς ἀπολωλότας. βεβασανίσθαι γὰρ ὑ μόνον τὰ σώματα τῶν ὑποτεταγμένων, ἀλλὰ καὶ τὰς πόλεις. τὰς μὲν γὰρ ἰδίας λελωβῆσθαι, τὰς δὲ τῶν ἀλλοφύλων κεκοσμηκέναι, καὶ τὸ τῆς ἰουδαίας αἷμα κεχαρίσθαι τοῖς ἔξωθεν ἔθνεσι. ἀντὶ δὲ πολλαχοῦ δαιμονίας, καὶ τῶν πατρίων νόμων, πανίσας τοὔθνος καὶ ὠμότητος ἐχούσης πάντη κατασκευὴν. καθόλου τε πλείους ὑπομεμνηκέναι τὰς ἐξ ἡρῴδου συμφορὰς ἢ ὅλης ἔτους ἰουδαίους, ὧν ἐν ἅπασι τῷ χρόνῳ μὴ δὲ ἐν βαβυλῶνι ἀναχωρῆσαι ἐπιδεῖν οἱ πατέρες, ξέρξου βασιλεύοντος ἐπαναστραφέντες. εἰς ὃ τὸ μέντοι τοσαῦτα κακοπαθοῦντες, καὶ δυσχεραίνειν ἔθος προελθεῖν, ὥστε ὑπομένειν δουλείας ἐπὶ ἀλαζονείαν αὐθαιρέτους. ἀρχέλαον γὰρ τὸν τυράννου παῖδα, μὴ τοῦ πατρὸς πλέον, βασιλέα τε προσηγορεῦσαι ἑτοίμως, καὶ συμπενθῆσαι τὸν ἡρῴδου θάνατον αὐτῷ, ἐπὶ σοδόξασθαι περὶ τὴν ἀλαζονείαν, τὴν ὑπατείαν ἀγωνιάσαντα, μηνύσαντος ἑνὸς δοῦλον ἡρῴδου, στρατιὰν ἀθροίσαντα βασίλειον τρισχιλίων πολιτῶν φέρων. ἐπὶ τοσαῦτα μὲν παρεσκευάσθαι θύματα περὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἡγεμονεύειν τοσούτους ὑπομεμενηκέναι νεκροὺς τὸ ἱερὸν ἐπὶ ἑορτῇ. τὸν μέντοι πρὸς εὐσέβειαν ἐκ τῶν τοσούτων κακῶν, ἀπὸ τοῦ ἐπιστρέφεσθαι ἤδη ποτὲ πρὸς τὰς συμφοράς, καὶ πλέον νόμῳ ἐθέλειν τὰς πληγὰς ὑπὸ πρέσπου δέχεσθαι δοῦλα ὑπὸ ῥωμαίων, ἐλεεῖσθαί τε τὸν ἰουδαίων λεῖψανον, ἐπὶ τὸ πρέσβιστον αὐτὸν ἀπορρίψαντος τοῖς ὠμότατα πάσχουσι. σωφρονεῖν δὲ τῇ συνέσει τῶν χώραν αὐτῶν, ἀπὸ τοῦ ἰδίους ἡγεμόνας. ὑπολείπεσθαι δὲ ὡς οὐ νῦν πρώτους Δία καλλόμενοι καὶ πολεμικοί. φέρειν οὖδαι μυρίας ἡμῶν μάνας. ἰουδαίοι μὲν οὖν ὑπὸ τῆς κατηγορίας, κατηγορεῖσθαι εἰς τὴν τοιαύτην αἰτίωσιν. ἀναστὰς δὲ νικόλαος, ἀπέδυσε τὸ μὲν τὰς εἰς τοὺς βασιλέας αἰτίας. κατηγόρησε δὲ ἔθνους τότε δύσερκτον καὶ δυσκαθέκτου φύσει πρὸς τοὺς βασιλέας. σωφρονεῖσθαι δὲ ὑπὸ τοὺς ἀρχέλαου σπλῆνας, ὅσοι πρὸς τοὺς κατηγόρους ἀφεστήκεσαν.

Κεφ. β.

Τότε μὲν δὴ καίσαρ ἀκούσας ἑκατέρων, διέλυσε τὸ συνέδριον. μετὰ δὲ ὅλας ἡμέρας, τὸ μὲν ἥμισυ μέρος τῆς βασιλείας, ἀρχέλαῳ δίδωσιν ἐθναρχην προσρήσεσθαι, ὑποσχόμενός τε καὶ βασιλέα ποιήσειν, ἐὰν ἄξιον ἑαυτὸν παράσχῃ. τὸ δὲ λοιπὸν ἥμισυ διελὼν εἰς δύο τετραρχίας, δυσὶν ἑτέροις παρὼν ἡρῴδου δίδωσι. τὴν μὲν φιλίππῳ, τὴν δὲ ἀντίπα τῷ πρὸς ἀρχέλαον ἀμφισβητοῦντι περὶ τῆς βασιλείας. ὑπῆρχε δὲ καὶ τούτῳ μέρη, ἥ τε περαία, καὶ γαλιλαία, τετράρχου λαμβάνοντα τάλαντα· βατανέα τε καὶ τραχὼν, αὐρανίτις τε, καὶ μέρη τινὰ τοῦ ζηνωνος οἴκου τὰ περὶ ἰάμνιαν,

κώμην,

+ King
× nuncupatus

A

B

C

D

E

F

G

πεσσῶν ἔχοντα τελάντων ἑκατ, τοῦ Φιλίππῳ τε- A Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum cen-
ταται. τῆς ἀρχελάου δ' ἐθναρχίας, ἰδουμαίαν τε ἅπα-
σαν, καὶ σαμαρείτης ἦν, κεκουφισμένη τετάρτῳ
μέρει τῶν φόρων εἰς τιμὴν ὧν μὴ μετ' ἄλλων ἀπο-
στήναι. πόλεις δ' ὑποτελεῖς παρέλαβε, στράτωνός τε πύρ-
γον, καὶ σεβαστὴν, καὶ ἵππωνα, καὶ ἱεροσόλυμα. τὰς μὲν
ἄλλας ἀφῄρητο γάζαν τε καὶ γάδαρα καὶ ἵππωνα ἀποτεμνόμενος
τῆς βασιλείας, προσῆκε συρίᾳ. προσοδος δ' ἦν τῆς
ἀρχελάου διαθέσεως χώρας, τετρακοσίων τελάντων. συ- B
λλογὴ δὲ ἦν τοῖς ὑπὸ βασιλεῖ ἐν ταῖς διαθήκαις κατε-
λεγμένοις τε καὶ ἀζώτου, καὶ φασαηλίδος, ἀποδεί-
κνυτο δ' ἐπιτροπεύων. χαρίζεται δ' αὐτῇ καίσαρ, καὶ τὰ ἐν ἀσ-
κάλωνι βασίλεια. σιωμένη δ' ἐκ πάντων, ἐξήκοντα μὲν ἐπὶ
τοῖς ἑκατὸν τάλαντα. τοῦ δ' οἴκου αὐτῆς, ὑπὸ τὴν ἀρχε-
λάου τοπαρχίαν ἔταξε. τῆς δ' ἄλλης ἡρῴδου γενεᾶς, ἐκα-
στος τὸ καταλειφθὲν ἐν ταῖς διαθήκαις ἐκομίζετο. δυσὶ δ'
υἱοῖς θυγατράσι παρθένοις, καίσαρ ἐξωθεν χαρίζεται
πεντήκοντα μυριάδας ἀργυρίου, καὶ συνῴκισεν αὐτοῖς C
τοῖς φερώρα παισί. μετὰ δὲ τὸν οἶκον, ὅσα διεγένετο αὐτοῖς
τοῦ αὐτοῦ καταλειφθέντα ὑφ' ἡρῴδου δωρεὰν τοῦτον
χιλίων τελάντων, ὀλίγα τινὰ τῶν κειμηλίων εἰς τιμὴν
ὧν κατεχομένων τιμὴν ἐξελόμενος.

Κεφ. ι.

Κατὰ τοῦτον νεανίας τις ἰουδαῖος μὲν τὸ γένος, τρα-
φεὶς δ' ἐν σιδῶνι ὑπό τινι τῶν ῥωμαϊκῶν ἀπε-
λευθέρων, δι' ὁμοιότητα μορφῆς ψελλόμενος ἑαυ-
τὸν ἀλέξανδρον τ' ἀναιρεθέντα ὑφ' ἡρῴδου, κατ' ἐλπίδα D
ἦλθεν, ἥκειν εἰς ῥώμην. συνεργὸς δ' ἦν τῆς ὁμοφυλο-
αὐτῷ πάντα τὰ κ' τὴν βασιλείαν ὑπισχνούμενος, ὑφ' ὧ
διδαχθεὶς ἔλεγεν, ὡς οἱ πεμφθέντες ὑπὸ τὴν ἀναίρεσιν
αὐτοῦ τε καὶ αἰσχύλου, δι' οἴκτου ἐκλέψειαν αὐτοὺς
ἐμοίων σωμάτων. τύπτεσθαι γὰρ τοὺς ἐν κρήτῃ
ἰουδαίους ἐξαπατήσας, καὶ λαθραίως ἐφοδιασθεὶς, διε-
πλευσεν εἰς μῆλον, ἔνθα συναγείρας πολὺ πλεῖον δὴ E
ὑπερβολὴν εὐπορίας, ἀνέπεισε καὶ τοὺς ἰδιοξένους εἰς
ῥώμην αὐτῷ συνεκπλεῦσαι. καταχθεὶς δ' εἰς δικαιαρ-
χίαν, θαῦμά τε παρέσχεν ὅσον τ' ἐκεῖ ἰουδαίων λαμ-
βάνει, καὶ καθάπερ βασιλεῦσι ὑπὸ τ' ἄλλων ἐθνῶν ἐπεπέμφθη φίλων. προελήλυθε δ' εἰς τοσοῦτον πίστεως τὸ τῆς
μορφῆς ὅμοιον, ὥστε τοὺς ἑωρακότας ἀλέξανδρον, καὶ
καθ' ὅπλα θησαυρένους, διόμνυσθαι τοῦτον εἶναι. τόγε μὴν ἰου-
δαϊκὸν ἐν ῥώμῃ πᾶν ἐξεχύθη πρὸς τ' θεὸν αὐτὸ, καὶ F
πολλῆς ἄπορον ἦν τοῖς τενώποις, δι' ὧν κομίζοιτο.
καὶ γὰρ δὴ πρῶτον εἰς τοσοῦτον φρενοβλαβείας οἱ μῆλιοι,
ὥστε φορεῖον τε αὐτῷ κομίζειν, καὶ θεραπείαν βασι-
λικὴν ἰδίοις ὑπάρχειν ἀναλώμασι. καίσαρ δ' γνώ-
σεσθαι ἀκριβῶς τοὺς ἀλεξάνδρου χαρακτῆρας, κατη-
γορηθὲν ὑφ' ἡρῴδου πρὸς αὐτὸ, συνεώρα μὲν καὶ πρὶν
ἰδεῖν τ' ἄνθρωπον τ' ὁμοιότητος ἀπάτην. ἰδόντος δέ τε
καὶ πίστεως τ' ἱλαρωτέρους ἐλπίσι, κέλαδόν τινα πέμπε
τῶν σαφῶς ὑπισχνουμένων ἀλέξανδρον, κελεύσας ἀγα- G
γεῖν αὐτῷ τ' νεανίσκον. δ' ὡς εἶδεν, ἐπεκμήρατο μὲν τὰ
ἴσα καὶ τὰς διαφορὰς δ' ἐσσαίπτο. τὸ δ' ὅλον τῷ μὲν
πλησιέστερόν τε καὶ θελησφαίρας καταμαθὼν, ἐνόησε τὸν
τὸ σωφισμα. πάνυ δ' αὖτ' παροξύνει τὸ πλῆμα τ' ὑπ'
αὐτοῦ λεγομένων. τῆς γὰρ πονηρομένους ἐθέλει δέρεσθαι
λεγούσης. μὲν καίσαρα ἐλεγξε, ὑπελείφθη δ' ὑπὸ

Philippo destinatæ sunt: quæ talentorum centum reditus ministrabant. Archelai vero ethnarchia Idumæam, omnemque Judæam, & Samariam habebat quarta tributorum parte levatam, pro munere quia non rebellasset cum cæteris. Ac civitates quibus imperaret ei traditæ sunt, Stratonis pyrgus, & Sebaste, & Joppe, & Hierosolyma. Cæteras autem, Gazam & Gadaram & Hippon, regno avulsas, Syriæ Cæsar adjecit. Erant autem reditus Archelai, quadringenta talenta. Quin & Salomen præter illa, quæ testamento regis ei relicta erant, Jamniæ dominam, & Azoti, & Phaselis idem Cæsar constituit: regiamque apud Ascalonem largitus est: ex quibus omnibus talentorum sexaginta reditus colligebantur. Domum vero ejus ethnarchiæ subdidit Archelai. Quum autem cæteris quoq; Herodis propinquis testamento relicta solvisset, duas ejus filias virgines extrinsecus quingentis millibus pecuniæ donavit: easque nuptum Pheroræ filiis collocavit. Diviso autem Herodis patrimonio, etiam sibi relictas ab eo facultates ad mille talenta eis distribuit: exceptis suo nomine quibusdam rebus vilissimis propter honorem defuncti.

CAP. V.

De subditicio, falsoque Alexandro, coque deprehenso. Antiq. lib. 17. cap. 18.

INterea quidam juvenis natione Judæus, apud quendam libertinum Romanorum in Sidoniorum oppido educatus, illum se formæ similitudine quem Herodes necaverat, Alexandrum esse mentiens, fallendi spe Romam venit. Hujus autem facinoris habebat socium quendam gentilem suum, omnes regii actus optime scientem: a quo instructus affirmabat eorum se Emisericordia, qui sui atque Aristobuli occidendi causa missi fuerant, similibus corporibus subditis morti eos subreptos. Denique his multos jam Judæos fefellerat, in Creta degentes: ac liberaliter illic acceptus, Melumque inde transmissus, ibique ampliore quæstu cumulatus, etiam hospites suos magna verisimilitudine Romam secum navigare pellexerat. postremo delato Dicæarchiam, multisque muneribus ab Judæis ejus loci donatus, quasi rex a paternis amicis deducebatur. Ad hoc enim fidei processerat formæ similitudo, ut qui Alexandrum illum viderant, planeque noverant, hunc eum esse jurarent. Igitur omnes etiam Romæ Judæi, visendi ejus studio circumfusi properabant: & infinita multitudo per vicorum angustias, quocunque ferebatur, conveniebant. Tanta namque dementia multos ceperat, ut illum fella portarent, ac regale obsequium propriis ei sumtibus exhiberent. Sed Cæsar Alexandri vultum optime sciens (accusatus enim apud eum fuerat ab Herode) etsi prius quam videret hominem, fallacium similitudinis adverterat; hilariori tamen animi spei nonnihil indulgendum putavit, & Celadum quendam, qui Alexandrū bene cognosceret, misit, ut ad se adolescentem deduceret. Qui illo conspecto, statim personæ differentiam conjectura deprehendit. Maxime vero, ubi corporis ejus duritiam, & servilē formam consideravit, intellexit omne commentum. Valdo autem commotus est dictorū ejus audacia: de Aristobulo enim percontantibus, salvum quidē illum esse commemorabat: consulto vero

non adesse, quia apud Cyprum degeret tavendo insidias: minus enim se circumveniri posse disjunctos. Itaque ab aliis ei separato vitam dixit a Cæsare præmitum fore, si tantæ fraudis prodidisset autorem. Id autem se facturum ille pollicitus, ad Cæsarem sequitur: & Judæum indicat: qui formæ suæ similitudine abusus esset ad quæstum. Tanta enim dona ex civitatibus eum singulis abstulisse dotuit, quanta vivus Alexander non accepisset. Risit his Cæsar: & falsum quidem Alexandrum, propter habitudinem corporis, remigum numero inseruit, suasorem vero ejus interfici jussit. Meliis autem sumptuum detrimentum pro amentiæ precio satis esse judicavit.

CAP. VI.

De Archelai exilio. Ann. lib. 17. cap. 13.

ETHnarchia vero suscepta, memor discordiæ superioris Archelaus, non solum Judæis, sed etiam Samaritensibus crudeliter abusus est. Nonoque principatus sui anno legatis contra se ab utrisque ad Cæsarem missis, ipse quidem in exilium pellitur Viennam Galliæ civitatem: patrimonium vero ejus fisco Cæsaris adjudicatur; qvem quidem prius quam evocaretur ad Cæsarem, hujuscemodi somnium vidisse commemorant: Novem spicas plenas & maximas à bobus comedi somnia verat: accitos deinde vates Chaldæorumque nonnullos, quidnam illo putarent indicari somnio, consuluerat. Aliis autem aliter interpretantibus, Simon quidam Essenus genere, dixerat spicas annos arbitrari bovesqve rerum mutationes: eo qvod agros arando verterent ac mutarent. Ideoque regnaturum quidem illum esse tot annos, quot significasset numerus aristarum: varias autem rerum mutationes expertum, esse moriturum. Hisque auditis, Archelaus quinque diebus post ad causam dicendam est evocatus. Dignum autem memoria duxi, etiam conjugis ejus Glaphyræ somnium, Archelai filiæ Cappadocum regis referre: quam cum Alexander prius habuisset uxorem, frater hujus de qvo loquimur, Herodis filius regis, à quo ille interfectus est, sicut jam designavimus, post illius mortem Jubæ regi Libyæ nuptam, eoqve defuncto domum reversam, domique apud patrem in viduitate degentem, Ethnarches Archelaus ubi conspexit, ad hoc amoris accensus est, ut eam statim repudiata conjuge sua Mariamne, sibi copularet. Hæc igitur brevi tempore postquam in Judæam rediit, videre visa est superstantem sibi Alexandrum dicere: Satis fuerat tibi Libycum matrimonium: sed tu illo non contenta, rursus ad meos penates reverteris avidissima viri tertii, & quod gravius est, mei fratris juncta matrimonio. Equidem non dissimulabo contumeliam, teque licet invitam recuperabo. Atqve hoc exposito somnio, vix biduum supervixit.

CAP. VII.

De Simone Galilæo. De tribus sectis apud Judæos. Ant. lib 18. cap. 1. & 2.

IGitur Archelai finibus in provinciam redactis, procurator Coponius quidam eques Romanus missus est, ea sibi à Cæsare potestate mandata. Hoc disceptante, Galilæus quidam, Simon nomine, defectionis arguebatur: quia indigenas increparet, si tributum Romanis pendere paterentur, dominosque post Deum ferre mortales. Erat autem propriæ sectæ sophista, nulla in re similis aliis. Etenim tria sunt apud Judæos genera philosophiæ. Horum unum Pharisæi profitentur, alterum Sad-

τηδες ἐν κύπρῳ τὸν ἀπόντα φυλαττόμενος. ὁ δὲ διαχρησάμενος. ἀπολαβὼν μὲν ὁ αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν, μᾶλλον ἔφη φόβῳ κρείττονος τὸν ξένον μὴ σύμμαχον τὸν ἀναπεισαντα σε πλουσίως τηλικοῦτον κίνδυνον ἀπολωλεκέναι, ἔστεργε μὲν κρίσεως κρείττονος, καὶ τὸν ἰουδαῖον ἐνδείκνυσθαι, κατεχρήσατο μέντοι αὐτῷ τῇ ὁμοιότητι πρὸς ἐρωτικάς. τοσαῦτα γὰρ εἰληφέναι δῶρα καθ' ἑκάστην πόλιν, ὅσα ζῶν ἀλέξανδρος οὐκ ἔλαβε. γελάσας δὲ ὁ καῖσαρ ἐπὶ τούτοις, τὸν μὲν ψευδαλέξανδρον εἰς ἐυεξίαν σώματος ἐγκατέκλεισε τοῖς ἑρέταις, τὸν ἀναπείσαντα δὲ, σκέλεσιν ἀνδρὸς ἥβην. μᾶλλον δὲ, ἤνεγκεν ἐπιτίμιον τῆς ἀνοίας τὰ ἀναλώματα.

Καφ. ιε.

ΠΑρελαβὼν δὲ τὴν ἐθναρχίαν ἀρχέλαος, καὶ μὴ μνησθεὶς τῆς πάλαι διαφορᾶς, ἀλλὰ καὶ συμπαρεῦσι χρησάμενος ἡμῖν, πρωτοβαμένων ἑκατέρων κατ' αὐτοῦ πρὸς καίσαρα, τὸν δεκάτῳ φυγαδεύει μὲν εἰς βιέννην πόλιν γαλατίας αὐτὸς, ἡ οὐσία δ' αὐτοῦ τῆς καίσαρος ἰδιωτικοῖς ἐγκαταλογεῖ. πρὶν κληθῆναι δ' αὐτὸν ἐνύπνιόν τινα τοῦ καίσαρος, ἐναργῶς ἰδεῖν φασὶ τοιόνδε. ἐδόκει ἑαυτῷ σταχυς ἐπτὰ, τελείους καὶ μεγάλους, ὑπὸ βοῶν καταβιβρωσκομένους. μετεπεμψάμενος δὲ τοὺς μάντεις, καὶ τοὺς χαλδαίων τινὰς, ἐπυνθάνετο τὸ σημαινόμενον. δεκοῦσι δ' ἄλλοις ἄλλως ἐξηγεῖσθαι, σίμων τις ἐσσαῖος τὸν νοῦν ἔφη. τοὺς μὲν σταχυς ἐνιαυτοὺς νομίζειν, τοὺς δὲ βοῦς, μεταβολὰς πραγμάτων, διὰ τὸ τὴν χώραν ἀροτριῶντας ἀλλάσσειν. ἔστε βασιλεύειν μὲν αὐτὸν τῶν σταχύων ἀριθμὸν, ἐν τοσούτοις δὲ πράγμασι μεταβολὰς γινομένοις τελευτήσειν. τοῦτο ἀκούσας ἀρχέλαος, μὴ πέντε ἡμέρας διῆλθε δίκην μεταλήψων. ἄξιον δὲ μνήμης ἡγησάμην καὶ τὸ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ γλαφύρας ὄναρ, ἣ πρὸ μὲν ἀρχελάου τοῦ πατὴρ ἀδόκητον βασιλέως, γυνὴ δ' ἀλεξάνδρου γενηθεῖσα τοῦ, ὃς ἦν ἀδελφὸς ἀρχελάου, ὡς ἐδιξάμεθα, μὲς δ' ἡμέρας δὲ τοῦ βασιλέως. ὑφ' ἃ καὶ ἀνῃρέθη, καθάπερ προδιελωκάμεν. μὴ δὲ τὸ σκεῦος ἄλλο τι, συνοίκησιν ἴδια τοῦ βασιλεύοντι λιβύης, ἃ τελευτήσαντος ἐπιπλεῦσαι αὐτὴ καὶ χηρεύσασαν ὑφ' ἑαυτῇ μᾶλλον ἀναπλῶσαι. ἐπὶ θεωρίᾳ δὲ τοῦ, ἐλθεῖν ἐς ἀρχέλαον, ὅτι πεπύστο ἔρωτα ἠλθυῖαν ὑφ' ἑαυτῇ τὸν συνοικοῦσαν αὐτῷ μᾶλλον ἀποπεμψάμενον. σκέψιν ἀφίησιν. ὑφαγορεύει τοίνυν ἐς ἰουδαίους, μετ' ὀλίγον τὰ ἀφίξεως χρείαν, ἐδόκει ὄψεσθαι τὸν ἀλέξανδρον αὐτῇ λέγειν. ἀπιέναι μὲν ἐκ λιβύης αὐτὴν γάμου, σὺν ἢ οὐκ ἀρκεθεῖσαν τούτῳ, πάλιν ὑπὸ τὴν ἐμὴν ἑστίαν ἀνακάμπτειν τρίτον ἄνδρα, καὶ τοῦτο τὸν ἀδελφὸν ἐκ τοῦ μητρὸς τὸν ἐμὸν ἠρημωμένη. τοῦτο οὐ θεμιτὸν ὁμολογεῖν τὸ ὕδωρ, δοκεῖν δὲ ὄψεσθαι καὶ μὴ θέλουσαν. ἓξ τε διηκοσιοστὴν τὸ ὄναρ, δύο μόνας ἡμέρας ἔζησεν. τῆς δὲ ἀρχελάου χώρας εἰς ἐπαρχίαν συνταχθείσης ὑπὸ τῶν ἐπιτροπῶν τῶν ὑφ' ἡγεμονίας πέμπτῃ, μέχρις ἐκτίσθη λαβεῖν ὑφ' ἑαυτὸν καίσαρος ἐξουσίαν.

Καφ. ιζ.

ΕΠὶ τούτου τὸν ἀνῆρ γαλιλαῖος ἰούδας ὁρμᾶται ἐπὶ ἀποστασίαν ἐπήγαγε τοὺς ἀπηχθεμένους, καὶ ζῆλον, ἀφορμὴ τὸ ἡγεμονίους ταλῶν ὑπομένοντας, μὴ τὸν ὑπὲρ θνητοὺς δεσπότην, ἢν ἢ ἔτος, ἀφυσῆς ἰδίας αἰρέσεως, ἰδίων τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις. τρία γὰρ ὑφ' ἰουδαίοις ἐστὶ φιλοσοφεῖν, καὶ ἓ μὲν, αἱρετιστῶν φαρισαίων, ἓ δὲ σαδδουκαίων.

ἀσκοῦσι. κρίνουσι δὲ οὐκ ἀφ' ἡδονῆς συμπότου τὴν ἀσκῆσιν, ἀ-
γαπητοὶ καλοῦσι, ἰσοτίμοις μὲν γὰρ ὄντες, φιλάλληλοι δὲ
καὶ τῶν ἄλλων σπουδαιότεροι. ἐπὶ τοὺς μὲν ἡδονὰς ὡς κακίαν
ἀποστρέφονται, τὸ δὲ ἐγκρατεύεσθαι, καὶ τὸ μὴ τοῖς πάθεσιν
ὑποπίπτειν, ἀρετὴ ὑπολαμβάνουσι. γάμους μὲν ὑπερο-
ψίᾳ παρ' αὐτοῖς, παῖδας δὲ ἀλλοτρίους παιδεύειν ἀκλαμ-
βάνοντες ἀπαλοὺς ἔτι πρὸς τὰ μαθήματα, συγγενεῖς ἡ-
γοῦνται, καὶ τοῖς ἤθεσι τοῖς ἑαυτῶν σφίνυσι. τὸ μὲν γάμου,
καὶ τὸ ἐξ αὐτοῦ διαδοχήν, σβεννύοντες, ἀεὶ δὲ τῶν
γυναικῶν ἀκολάστους φυλαττόμενοι, καὶ μηδεμίαν πι-
στὴν πεπεῖσθαι τὸ πρὸς ἕνα πίστιν. καταφρονηταὶ δὲ πλού-
του, καὶ θαυμάσιον παρ' αὐτοῖς τὸ κοινωνητικόν, ὥστε δὲ ἔστιν
ἰδεῖν κτήσεταί τινα παρ' αὐτοῖς ὑπερέχοντα. νόμῳ δὲ
τοὺς εἰς τὴν αἵρεσιν εἰσιόντας δηλοῦσι τὸ πάγματι τὸ ἀσί-
αν, ὥστε ἐν ἅπασι μήτε πενίας ταπεινότητα φαίνεσθαι,
μήθ' ὑπεροχὴν πλούτου. τῶν δὲ ἑκάστου κτημάτων ἀ-
ναμεμιγμένων, μίαν ὥσπερ ἀδελφοῖς ἅπασιν οὐσίαν
εἶναι, κηλίδα δὲ ὑπολαμβάνουσι τὸ ἔλαιον, κἂν ἀλείφῃ
τις ἄκων, σμήχει δὲ τὸ σῶμα. τὸ γὰρ αὐχμεῖν, ἐν καλῷ πά-
σχειν, λαχόντων τὸ διαπαντός. χειροτονητοὶ δὲ οἱ τῶν
κοινῶν ἐπιμεληταί, καὶ ἀδιαίρετοι πρὸς ἅπαντων εἰς
τὰς χρείας ἕκαστοι. μία δὲ οὐκ ἔστιν αὐτῶν πόλις, ἀλλ' ἐν
ἑκάστῃ μητροῦσι πολλοί, καὶ τοῖς ἐπιφοίτοις ἥκουσιν αἱρε-
τοῖς, ἀναπέπαται τὰ παρ' αὐτοῖς ὁμοίως ὥσπερ ἰδίοις,
καὶ πρὸς οὓς οὐ πρότερον εἶδον, εἰσίασιν ὡς συνηθεστά-
τοις. διὸ καὶ ληστὴν μὲν τὸν ἀποδημίας, οὐδὲν μὴν ὅλως
ἐπικομιζόμενοι. ἀλλὰ τοὺς λησταὶ, ἑτοίμους. κηδεμόνων δὲ
ἐν ἑκάστῃ πόλει τὰ πράγματα ἐξαίρετος, τῶν ξένων ἀπο-
δεξόμενος. ταμιεῖων ἐσθῆτος, καὶ τοῦ ἐπιτηδείου. κατασκευὴ
δὲ καὶ σχῆμα σώματος, ὅμοιον τοῖς μὴ φόβῳ παιδαγω-
γουμένοις παισίν. οὔτε δὲ ἐσθῆτας, οὔτε ὑποδήματα
ἀμείβουσι, πρὶν ἢ διαρραγῆναι τὸ πρότερον παντάπασιν,
ἢ δαπανηθῆναι τῷ χρόνῳ. οὐδὲν ἐν ἀλλήλοις οὔτε ἀγο-
ράζουσιν, οὔτε πωλοῦσιν, ἀλλὰ τῷ χρῄζοντι δίδοὺς ἕκα-
στος τὰ παρ' αὑτοῦ, τὸ παρ' ἐκείνου χρήσιμον ἀντικομί-
ζεται, καὶ χωρὶς δὲ τῆς ἀντιδόσεως, ἀκωλύτως ἡ με-
τάληψις αὐτοῖς παρ' ὧν ἂν ἐθελήσωσι. πρὸς γε μὲν
τὸ θεῖον ἰδίως εὐσεβεῖς. πρὶν γὰρ ἀνασχεῖν τὸν ἥλιον, οὐδὲν
φθέγγονται τῶν βεβήλων. πατρίους δέ τινας εἰς αὐ-
τὸν εὐχὰς ὥσπερ ἱκετεύοντες ἀνατέλλα. μετὰ ταῦ-
τα πρὸς ἃς ἕκαστοι τέχνας ἔσπευσαν, ἕως τῶν ἐπιμελη-
τῶν ἀφίενται, καὶ μέχρι πέμπτης ὥρας ἐργασάμε-
νοι σφοδρῶς, ἔπειτα πάλιν εἰς ἓν ἀθροίζονται χωρίον.
ζωσάμενοί τε σκεπάσμασι λινοῖς, οὕτως ἀπολούον-
ται τὸ σῶμα ψυχροῖς ὕδασι. καὶ μὴ ταύτῃ τῶν
ἀγνείαν, εἰς ἴδιον οἴκημα συναίασιν, ἔνθα μηδενὶ τῶν
ἑτεροδόξων ἐπιτρεπτὸν παρελθεῖν. αὐτοὶ τε καθα-
ροὶ καθάπερ εἰς ἅγιόν τι τέμενος, εἰσδέχονται τὸ
δεκτικώτερον, καὶ καθισάντων μετ' ἡσυχίας, ὁ
μὲν σιτοπώλης, ἑκάστῳ τάξει σιτήσιν ἄρτους. ὁ δὲ
μάγειρος ἓν ἀγγεῖον ἑξ ἑνὸς ἑδέσματος ἑκάστῳ παρ-
εκτήσατο. προκατεύχεται δὲ ὁ ἱερεὺς τῆς τροφῆς,
καὶ γεύσασθαί τινα πρὶν τῆς εὐχῆς ἀδέμιτον. ἀρισ-
τοποιεῖται δὲ ἐπεύχεται πάλιν, ἐρχόμενοί τε, καὶ
παυόμενοι γεραίρουσι τὸν θεὸν, ὡς χορηγὸν τῆς τροφῆς.

ducæi. tertium vero qvod etiam probabilius habetur, Esseni colunt, gente quidem Judæi, verum inter se mutuo amore conjunctissimi: & qui præter cæteros voluptates quidem quasi maleficia vitarent: continentiam vero servare, neque cupiditati succumbere, virtutem maximam ducerent. Itaque nuptias quidem fastidiunt, alienos vero filios, dum adhuc molles sunt, eruditioni traditos pro cognatis habentes, suis moribus diligenter instituunt. non quia conjugia vel humani generis successionem censeant pernicendam: sed quia cavendam putent intemperantiam fœminarum, nullam earum uni viro fidem servare credentes. Qvin & divitiarum contemptores sunt, rerumque apud eos communicatio admirationi habetur, neqve invenias alteri alterum opulentia præstare: legemque sibi dixerunt, ut qui disciplinam suam sectari vellent, bona contubernio publicarent. Ita enim fore, ne vel paupertatis humilitas, vel divitiarum dignitas appareret: sed permixtis facultatibus, velut inter fratres, unum esset omnium patrimonium. Probro autem ducunt oleum, & si quis vel invitus unctus fuerit, munditiis corpus absterget: qvoniam squalorem decorem putant, dummodo semper in veste sint candida. Designatos autem communium rerum procuratores habent, & ad usus omnium singulos indivisos. Non est autem illis una civitas certa, sed in singulas multi domicilia transferunt, & aliunde adventientibus sectæ suæ professoribus, qvicquid habeant promptum exhibent quasi proprium. Denique tanquam consuetissimi ad eos ingrediuntur, quos nunqvam ante viderunt. Hinc est qvod cum peregrinantur, propter latrocinia tantum armantur, neqve præterea quicquam ferant. In singulis autem civitatibus, ex eodem collegio specialis curator hospitum constituitur: qui eorum vestimenta cæteraque usui necessaria tueatur. Amictus autem cultusque corporis omnibus pueris, in metu & sub cura magistri agentibus par est. Nec vero vestitum sive calceos mutant, nisi aut omnino consciissis prioribus, aut longi temporis usu consumptis. Nihil autem inter se mercantur aut vendunt: sed egenti quisque qvod habet præbens, refert ab eo qvod ipse non habet: quamvis etiam sine permutatione cunctis libera sit facultas, à quibus libuerit accipiendi qvod opus sit. Præcipuè circa Deum religiosi sunt. Namque ante solis ortum nihil profani loqvuntur, sed ei patria quædam vota celebrant, quasi ut oriatur precantes. Deinde ad quas venerunt singuli artes, à curatoribus dimittuntur. Cumque ad horam qvintam studiose fuerint operati, rursus in unum congregantur: linteisque præcincti velaminibus, ita corpus aqvis frigidis abluunt. Atque hac lustratione facta in eadem secreta coeunt, qvo neminem alterius sectæ hominem spirare concessum est, ipsique purificati, velut in sanctum qvoddam templum in cœnaculum veniunt: qvibus ibi cum silentio residentibus, pistor quidem panes ordine, unum autem vasculum ex uno pulmento singulis cocus apponit. Deinde voce cibum sacerdos antevenit: neque gustare quenquam fas est, nisi prius Deo celebretur oratio. Post finem qvoqve prandii vota repetunt. Nam & cum incipiunt, & cum desinunt, quasi datorem victus, Deum laudibus canunt.

Tunc veluti ſacris illis depoſitis veſtimentis, in opere uſque ad veſperam verſantur. Similiterque inde reverſi cœnant, conſedentibus etiam hoſpitibus, ſi quos forte interveniſſe repererint. Neqve vero clamor unquam tectum illud, neque tumultus inqvietat: cum etiam loquendi ordine aliis alii cedant: eorumque ſilentium, extra tectum conſtitutis arcanum quoddam videatur venerabile. Cujus quidem rei perpetua ſobrietas cauſa eſt, qvodqve apud eos edendi aut potandi modus ſaturitate definitur. Sed qvamvis aliarum rerum nihil ſine præcepto faciunt curatoris, tamen in his duobus, hoc eſt juvando & miſerendo ſui juris ſunt. Nam & ſubvenire dignis, cum opus eſt, ſuo arbitrio cuique licet, & indigentibus alimenta porrigere. Sane cognatis dare aliquid ſine curatoribus, interdictum. Iidem iracundiæ moderatores juſti ſunt, indignationem cohibent, fidem tuentur, paci obſecundant: & omne qvod dixerint, jurejurando fortius habent. Ipſum autem jusjurandum quaſi perjurio deterius vitant. Jam enim mendacii condemnatũ arbitrantur, cui ſine Deo non creditur. Summum autem ſtudium veterum ſcriptis adhibent: ea maxime inde, quæ animæ & corpori expediant eligentes. Hinc illis morborum remedia, ſtirpes medicæ, quamque vim propriam ſinguli lapides habeant, rimantibus conquiruntur. Sectæ vero ſuæ ſtudioſis non ſtatim cum eis una collectio. ſed per annum integrum extrinſecus commoranti cuique eundem victus ordinem tribuunt: dolabellam quoqve, & qvod prædictum eſt perizoma, & albam veſtem tradentes. Cum vero proceſſu temporis experimentum continentiæ dederit, accedit etiam ad communem cibum: & purioribus, ob caſtificationem ſcilicet, aquis participat: neque tamen in convictum aſſumitur. Poſt oſtenſionem quippe continentiæ, duobus annis aliis mores ejus probantur. Cumque dignus apparuerit, tunc demum in conſortium aſſumitur. Prius vero quam incipiat communem habere cibum, magnis execrationibus adjurat ſe primum quidem colere Deum, deinceps qvoqve erga homines ſervare juſtitiam, & neque propria ſponte nocere cuiquam, neqve ex præcepto obeſſe: quin imo iniquos omnes odiſſe, & collaborare ſemper juſtitiæ ſectatoribus, fidem omnibus ſervare, maxime vero principibus. Neqve enim abſque voluntate Dei, cuiquam poſſe principatus potentiam contingere. Si vero ipſe cæteris præſit, nunquam ſe abuſurum viribus poteſtatis ad contumeliam ſubjectorum, ſed neqve veſte aut ambitioſo aliqvo ornatu reliquis eminere, veritatem ſemper diligere, & habere propoſitum convincere mẽtientes. Manus vero a furto, & animam puram ſervare ab injuſtis compendiis: & neq; aliqvid de myſteriis conſectaneos celare, neq; profanis eorum qvippiam publicare, etiam ſi intentata qviſpiam morte compellat. Super hæc autem addunt, nihil ſe de dogmatibus aliud quam ipſi ſuſceperint, tradere. Fugere autem latrocinia, & conſervatum jus ſimul & dogmatis ſui libros & angelorum nomina. His quidem execrationibus explorant, & quaſi præmuniunt accedentes. Deprehenſos vero in peccatis à ſua congregatione depellunt: & qui taliter fuerit condemnatus, miſerabili plerunqve morte conſumitur.

ἔνθεα ὡς ἱερὰς καταθέμενοι τὰς ἐσθῆτας, πάλιν ἐπ' ἔργα μέχρι δείλης τρέπον. δεπνοῦσι δ' ὡσαύτως ὁμοίως συγκαθεζομένων τῶν ξένων, εἰ τύχοιεν αὐτοῖς παρόντες. οὐδὲ κραυγὴ ποτὲ τὸν οἶκον, οὔτε θόρυβος λώιστ. πάντες δ' ἀλλήλοις ἐν τάξει προχωροῦσιν ἀλλήλοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν, ὡς μυστήριόν τι φρικτὸν, ἡ τῶν ἔνδον σιωπὴ καταφαίνει. τοῦτο δ' αὔτιον, ἡ διαιτητικὴ νῆψις, καὶ τὸ μετρεῖσθαι παρ' αὐτοῖς τροφὴν καὶ πόσιν, μέχρι κόρου τῶν μὲν οὖν ἄλλων οὐδὲν ἔστιν ὅτι μὴ τῶν ἀπεμέτων προσεξαίντων ἐνεργοῦσι. δύο δ' ταῦτα παρ' αὐτοῖς αὐτεξούσια, ἐλεημοσύνη καὶ ἔλεος. βοηθεῖν τε γὰρ τοῖς ἀξίοις ὁπόταν δέοντ', καὶ κατ' αὐτοὺς ἀφιᾶσι, καὶ τροφὰς ἀπερουμένοις ὀρέγειν. τοὺς δ' ἐκ τῶν συγγενῶν μετιόντας, οὐκ ἔξεστι πωλεῖν δίχα τῶν ἀπεστόρων. ὀργῆς ταμίαι δίκαιοι, θυμοῦ καθεκτικοὶ, πίστεως σπουδαῖοι, εἰρήνης ἐπίμονοι. καὶ πᾶν μὲν τὸ ῥηθὲν ὑπ' αὐτῶν ἰσχυρότερον ὅρκου. τὸ δ' ὀμνύειν αὐτοῖς ἀπαίτητον, χρέος τε τὸ ἐπιορκίας ὑπολαμβάνοντες. ἤδη γοῦν ἤδη κατεγνώσθη φασὶ τὸν ἀπίστου μόνον, δίχα θεοῦ. ἀπευθύζουσι δ' ἐκπαλαι τοὺς τῶν παλαιῶν συγγράμματα, μάλιστα τὰ περὶ ὠφέλειαν ψυχῆς καὶ σώματος ἐκλεγόντες. ἐνθεν αὐτοῖς περὶ θεραπείαν παθῶν, ῥιζῶν τε ἀλεξιτήριοι, καὶ λίθων ἰδιότητες ἀνερεύνηνται. τοῖς δ' ζηλοῦσι τὴν αἵρεσιν αὐτῶν, οὐκ ἐν χρόνῳ ἡ πάροδος, ἀλλ' ἐπὶ ἐνιαυτὸν τὸν ἔξω μένουσι τὸν αὐτὸν ὑποτιθεῖσι διαιταν, ἀξινάριόν τε, καὶ τὸ περιρρημένον περίζωμα, καὶ λευκὴν ἐσθῆτα δόντες. ἐπειδὰν δ' ταύτῃ τῇ ζώνῃ τὴν αἵρεσιν ἐγκρατεῖς δῷ, περαιτέρω μὲν ἐκλύειν τὴν διαιταν, καὶ καθαρωτέρων τῶν πρὸς ἁγνείαν ὑδάτων μεταλαμβάνειν. προσλαμβάνει δ' οὐδέπω. μὴ γὰρ τὴν ἐκ καρτερίας ἀπόδειξιν δυσὶν ἄλλοις ἔτεσι τὴν ἦθος δοκιμάζει. καὶ φανεὶς ἄξιος, οὕτως εἰς τὸν ὁμιλεῖν ἐγκρίνεται. πρὶν δ' τῆς κοινῆς ἅψασθαι τροφῆς, ὅρκους αὐτοῖς ὁμνύει φρικώδεις, πρῶτον μὲν εὐσεβήσειν τὸν θεὸν, ἔπειτα τὰ πρὸς ἀνθρώπους δίκαια φυλάξειν, καὶ μήτε κατ' γνώμην βλάψειν τινὰ, μήτε ἐξ ἐπιτάγματος. μισήσειν δ' ἀεὶ τοὺς ἀδίκους, καὶ συναγωνιεῖσθαι τοῖς δικαίοις. τὸ πίστον ἀεὶ παρέξειν πᾶσι, μάλιστα δ' τοῖς κρατοῦσιν. οὐ γὰρ δίχα θεοῦ τεύξεσθαι τινὶ τὸ ἄρχειν, κἂν αὐτὸς ἄρχῃ, μηδὲ ποτὲ ἐξυβρίζειν εἰς τὸ ἐξουσίαν, μηδὲ εἰδῆται, ἢ τινι τρόπῳ κόσμῳ τοῦ ὑποτεταγμένους ὑπερλαμπρύνειν. τὸν ἀληθείας ἀγαπᾶν ἀεὶ, καὶ τοὺς ψευδομένους ἐλέγχειν. χεῖρας μὲν ἁλλοτρίας κλοπῆς, καὶ ψυχὴν ἀνόσιον κέρδους καθαρὰν φυλάξειν. καὶ μήτε κρύψειν τι τῶν αἱρετιστῶν, μήτε ἑτέρους αὐτῶν τι μυστῶν, κἂν μέχρι θανάτου τις βιάζηται. πρὸς τούτοις, ὀμνύουσι μηδενὶ μὲν μεταδώσειν τῶν δογμάτων ἑτέρως, ἢ ὡς αὐτὸς μετέλαβεν. ἀφέξεσθαι δ' λῃστείας, καὶ συντηρήσειν ὁμοίως πάντα τὰ τῆς αἱρέσεως αὐτῶν βιβλία, καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων ὀνόματα. τοιούτοις μὲν ὅρκοις τοὺς προσιόντας ἐξασφαλίζονται. τοὺς δ' ἐπ' ἀξιοκρίτοις ἁμαρτήμασιν ἁλόντας, ἐκβάλλουσι τάγματος. ὁ δὲ ἐκπεσὼν, οἰκτίστῳ πολλάκις μόρῳ ἀπόλλυται. τοὺς γὰρ

ὑπ' ἄλλων ἀναγκασθέντας ὀμόσαι, οὐ πιστεύουσιν, ὡς καὶ ψεύσασθαι δυναμένους, ἐπειδὴ μὴ θεὸν ἐμμένουσιν. ἐπὶ δὲ τοῖς ἐμμένουσιν, ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ αἱρέσει μένουσιν, ἐπὶ τούτοις ἐλεοῦσιν ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ αἱρέσει μένουσιν, ἐπὶ τούτοις ἐλεοῦσιν ἐπὶ τοῖς ἐν τῇ αἱρέσει μένουσιν, ἐπὶ τούτοις ἐλεοῦσιν

τοὺς γὰρ ἄρχοντας καὶ τοὺς ἔξωθεν ἐνδεδεμένῳ, οὐδὲ τῆς ἀπὸ τῆς ἄλλοις τροφῆς δύνασθαι μεταλαμβάνειν. τὰ μὲν φαγῶν ἢ καὶ λιπὼν τὸ σῶμα τηκόμενος, ἀλοφθίσεως. διὸ δὴ πολλοὺς ἐλεήσαντες ἐν ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς ἀνέλαβον, ἱκανὰ δοκοῦντα τοῖς ἁμαρτήμασιν αὐτῶν τὸν μέχρι θανάτου βάσανον ἡγούμενοι. τοὺς δὲ τοὺς κρίνοντας, ἀκριβεστάτους καὶ δικαίους. καὶ δικάζουσι μὲν σὺν ἐλάττοσι τῶν ἑκατὸν συνελθόντες. τὸ δὲ ὁρισθὲν ὑπὸ αὐτῶν ἀκίνητον. σέβας δὲ μέγιστον παρ' αὐτοῖς μετὰ τὸν θεὸν, τὸ ὄνομα τοῦ νομοθέτου, καὶ ἂν βλασφημήσῃ τις εἰς τοῦτον, κολάζεσθαι θανάτῳ, τοῖς δὲ πρεσβυτέροις ὑπακούειν καὶ τοῖς πολίταις, οὐ καλῶς πίστευον. δέκα γοῦν συγκαθεζομένων σὺν ἂν λαληθείη τις ἀκόντων τῶν συνέδρων. καὶ τὸ πίνειν δὲ εἰς μέθους, ἢ τὸ δεξιὸν μέρος φυλάσσοντας, καὶ τοῖς ἑβδομάσιν ἔργων ἐφάπτεσθαι, διαφορώτατα ἰουδαίων ἁπάντων. οὐ μόνον γὰρ τροφὰς ἑαυτοῖς ἐς ἡμέρας μιᾶς ὠφελησκάζουσιν, ὡς μὴ δὲ πῦρ ἁνάσσειν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. ἀλλ' οὐδὲ σκεῦος τι μεταχειρίσασθαι θεράπαινα, οὐδὲ ἀποπατεῖν. τοῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις βάθρον ὀρύσσοντας βάθος ποδιαῖον τῇ σκαλίδι, πλοῦτον γὰρ ἐστὶ τὸ διδόμενον ὑπὸ αὐτῶν ἀξιπίδιον τοῖς νεοσυλλέκτοις, καὶ ἐπικαλύψαντες ἱματίοις ὡς μὴ τὰς αὐγὰς ὑβρίζοιεν ἡ θεοῦ, ἀκκεύουσιν εἰς αὐτὸν, ἅπαξ τοῦ ἀνορυχθέντος γῆν, ἐφέλκουσιν εἰς τὸν βόθρον, καὶ τοῦτο ποιοῦσι τοὺς ἐρημοτέρους τόπους σκληρύνοντες. καὶ περὶ τὴν φυσικὴν οὖσης τῆς τῶν σωματικῶν λυμάτων ἀκκρίσεως, ἀπολούεσθαι μετ' αὐτὰ, καθάπερ μεμιαμμένοις ἔθιμον. διήρηται δὲ κατὰ χρόνους τῆς ἀσκήσεως, εἰς μοίρας τέσσαρας, καὶ τοσοῦτον οἱ μεταγενέστεροι τῶν προγενεστέρων ἐλάττονται, ὡς τὸ εἰ ψαύσαι αὐτῶν ἑκάστους ἀπολούεσθαι· καθάπερ ἀλλοφύλῳ συμφυρέντας. καὶ μακροβίους μὲν ὡς τὰς πολλοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν ὠφάπτειν ἔτη, διὰ τὴν ἀπλότητα τῆς διαίτης, ἔμοιγε δοκεῖν, καὶ τὴν ἀπαξίωσιν καταφρονητὴν δὲ τῶν δεινῶν, καὶ τὰς μὲν ἀλγηδόνας νικῶντες τῇ φρονήσει, τὸν δὲ θάνατον εἰ μετ' εὐκλείας πρόσοιεν, νομίζοντες ἀθανασίας ἀμείνω. διήλεγξε δὲ αὐτῶν ἐν ἅπασι τοῖς ψυχαῖς, ὁ πρὸς ῥωμαίους πόλεμος· ἐν ᾧ τρεβλούμενοι, καὶ λυγιζόμενοι, καμπτόμενοί τε, καὶ κλωμένοι, καὶ διὰ πάντων ἐβάζοντες τῶν βασανιστηρίων ὀργάνων, ἵνα ἢ βλασφημήσωσι τὸν νομοθέτην, ἢ φάγωσί τι τῶν ἀσυνήθων ἢ δὴ ἕτερόν τι ὑπομεῖναι παθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ κολακεύσαι ποτὲ τοὺς αἰκιζομένους, ἢ δακρύσαι. μειδιῶντες δὲ ἐν ταῖς ἀλγηδόσι, καὶ καταγελῶντες τῶν τοὺς βασάνους προσφερόντων, ἐθυμοῦτο τὰς ψυχὰς ἠφίεσαν, ὡς πάλιν κομιούμενοι. καὶ γὰρ ἔξω δὲ παρ' αὐτοῖς ἥδε ἡ δόξα, φλαυρὰ μὲν εἶναι τὰ σώματα, καὶ τὰ ὕλεα οὐ μένιμον αὐτοῖς. τὰς δὲ ψυχὰς ἀθανάτους ἀεὶ διαμένειν. καὶ συμπλέκεσθαι μὲν ἐκ τῶν λεπτοτάτου φοιτώσας αὔρᾳ, ὥσπερ εἰρκταῖς τοῖς σώμασιν εἴσω τινὶ φυσικῇ καταπεμφθείσας. ἐπειδὰν δὲ ἀνεθῶσι τῶν κατὰ σάρκα δεσμῶν, οἷον δὴ μακρᾶς δουλείας ἀπηλλαγμένοις, οὕτω χαίρειν καὶ μετεώρους φέρεσθαι. καὶ τοῖς μὲν

A Illis quidem sacramentis, ac ritibus obligatus, neque capere ab aliis oblatum cibum potest. herbas vero pecudum more decerpens, & fame exesus per membra corrumpitur. Ob quod etiam plurimos plerumque miserati, extremum spiritum agentes receperunt: sufficientem pro peccatis eorum quæ usque ad mortem adduxerit, pœnam luisse censentes. In judiciis vero sunt B diligentissimi atque justissimi. Disceptant autem non minus quam centum in unum coacti: quod autem his decretum fuerit, immobile manet: Veneratio quoque apud eos post Deum magna legislatoris est: ita ut si quis eum blasphemaverit, morte damnetur. Senibus vero obedire & plurium quorumque decreto, probabile arbitrantur officium. Cum simul C denique sederint decem, nullus unus novem loquitur invitis. Expuere quoque in medium eorum, vel in dexteram sui partem, quisque devitat. Sabbatis quoque operationem aliquam contigisse, omnibus Judæis diligentius cavent: neque cibum sibi solum pridie præparant, ne videlicet illo die ignem accendant: sed neque vas aliquod transponere audent, imo nec alvum D purgant. Aliis autem diebus fodientes foveam uno pede altam σκαλίδι, hoc est, illa dolabella quam tradi nuper accedentibus diximus, dimissa veste sese diligentissimè contegentes, ne scilicet splendori divino injuriam faciant, in eadem fovea abonere ventris levantur, ac deinceps terram quam effoderant reducunt: idque ipsum faciunt in locis secretissimis: & cum na- E turalis sit ista purgatio, nihilominus tamen solenne habent, ut quasi ab immunditia diluantur. Discernuntur autem inter se, secundum susceptæ abstinentiæ tempora, in ordines quatuor: tantumque; hi qui juniores sunt, inferiores præcedentibus æstimantur, utsi aliquos eorum contigerint, quasi à contrectatu alienigenæ diluantur. Vivunt autem quam longissimè, ita ut plurimi eorum usque ad centenariam proferantur ætatem, propter simplicitatem F victus, ut equidem puto, & institutionem bene in omnibus ordinatam. Sunt etiam contemptores adversorum: cruciatus siquidem vincunt firmitate consilii: Mortem vero, si cum decore obeunda sit, judicant etiam immortalitate meliorem. Prodidit autem eorum in omnibus negotiis animos, bellum quod gestum est G cum Romanis. Tunc siquidem per artuum confractiones & ignes, ac per tormenta omnigena transeuntes, ut videlicet vel in legislatoris aliquid loquerentur injuriam, vel ciborum quippiam quod non solent, ederent, ad neutrum horum potuerunt compelli: sed neque deprecari suos tortores, aut inter ipsa fieri supplicia: in mediis quinimo cruciatibus subridentes, & eis qui tormenta admoverant illudentes, constanter animas cum quadam hilaritate reddebant, scilicet quasi quieas essent denuo recepturi. Opinio quippe apud illos firmata consistit, corruptibilia quidem esse corpora materiamque eorum non esse perpetuam: animas autē immortales semper manere, & de æthere subtilissimo commeantes, quasi carceribus ita corporibus implicari, velut quas illecebra naturalis attraxerit. Cum vero fuerint a carnalibus relevatæ vinculis, quasi de servitute longissima liberatas, ita illico lætari eas, sublimesque ferri. Et quidem

bonas concinentes in hoc Græcorum ſententiis, pronuntiant ultra Oceanum degere, ubi eis ſit repoſita perfruitio: illic quippe eſſe regionem, quæ neque imbribus, neqve nivibus, neqve æſtibus aggravetur: ſed qvam Oceano oriens Zephyrus, & leniter aſpirans amœnet. Malis autem animabus procelloſa loca & hyberna delegant, plena gemitibus exercendarum ſine fine pœnarum. Videntur autem mihi ſecundum hanc ipſam inteHigentiam Græci qvoqve fortibus ſuis, qvos Heroas & ſemideos vocaverunt, beatorum inſulas ſequeſtraſſe: improborum autem animabus locum apud inferos impiorum: in quo etiam cruciari quoſdam commentati ſunt, Siſyphos videlicet, & Tantalos, & Ixiones, & Tityos: principio quidem immortales eſſe animas exiſtimantes, ob adhortationem utique virtutis dehortationemque nequitiæ: bonos quippe fieri in hujus vitæ conſervatione meliores, per ſpem bonorum etiam poſt lucem redhibendorum: improborum autem impetum retardari æſtimantes: qvoniam etſi in hujus vitæ ſpatio latuerint, poſt obitum tamen ſint immortalia tormenta paſſuri. Hæc ſunt ergo quæ Eſſeni de divinitate animæ philoſophantur, plane illecebram inevitabilem eis qui ſemel de eorum ſapientia guſtaverint, reponentes. Sunt autem in eis qui etiam futura noſſe promittant, ſacris videlicet libris, & variis ſanctificationibus, prophetarumque dictis à primis ætatibus adhærentes: raro autem accidit ut prædictiones eorum fruſtratio conſequatur. Eſt autem aliud etiam Eſſenorum collegium, cibos quidem & mores legeſque ſimiles cum prioribus habens, diſtans vero opinione de conjugio. Maximam ſiquidem vitæ hominum partem, ſucceſſionem ſcilicet, amputare eos qui abſtinęant nuptiis arbitrantur: quippe ſi in eandem velint omnes ire ſententiam, defecturum confeſtim genus humanum. Nihilominus autem cum tanta ipſi moderatione conveniunt, ut per triennium explorent valetudinem fœminarum: & ſi conſtanti purgatione apparuerint idoneæ partui, ita eas in matrimonia aſciſcunt. Nemo tamen eorum cum prægnante concumbit: ut oſtendant, qvod nuptias non voluptatis, ſed liberorum cauſa inierint. Lavantibus autem fœminis, ita ut viris perizomatum ineſt amictus. Tales ſunt mores hujus collectionis. Duorum autem priorum ordinum, Phariſæi dicuntur, qui certiorem legalium rituum notitiam profitentur: & hi primum dogma habent, ut fato & Deo univerſa deputent: & quidem vel agere quæ juſta ſunt, vel negligere, ſecundum majorem partem eſſe in hominibus profitentur: adjuvare tamen in ſingulis & fatum. Animam autem omnem quidem incorruptam eſſe, tranſire autem in alia corpora ſolas bonorum, improborum vero interminabili ſupplicio cruciari. Sadducæi porro, ſecundus ordo, fatum omnino negant: & Deum extra omnem mali patrationem inſpectionemq; conſtituunt. Ajunt autem electioni hominum vel bonum, vel malum eſſe propoſitum: & ſecundum voluntatem propriam, alterutrum unicuique contingere. Animarum autem generaliter vel ſupplicia denegant vel honores. Et Phariſæi quidem ſociales: & qvi ſtudeant ſe mutua dilectione complecti: Sadducæi vero & inter ſe feris moribus diſcrepantes,

A ἀγαθᾶς, ὁμοδοξοῦντες παρὰ ἑλλήνων, ὅσοι φαίνονται τὰ ἥρωα ὠκεανὸν διοικεῖν ἀπολαῦσαι, καὶ χῶρον, οὔτε ὄμβροις, οὔτε νιφετοῖς, οὔτε καύμασι βαρυνόμενον, ἀλλ' ὃν ἐξ ὠκεανοῦ πρᾶος ἀεὶ ζέφυρος, ἐπιπνέων ἀναψύχει, τοῖς δὲ φαύλοις, ζοφώδη, καὶ χειμέρια ἀφορίζοντες μυχὸν, γέμοντα τιμωριῶν ἀϊδιαλείπτων. δοκοῦσι δέ μοι κατὰ τὰ αὐτὰ ἔννοιαν ἕλληνες, τοῖς τε ἀνδρείοις αὐτῶν, οὓς ἥρωας καὶ ἡμιθεοὺς καλοῦσι, τὰς B μακάρων νήσους ἀνατεθεικέναι. τοῖς δὲ τῶν πονηρῶν ψυχαῖς, καθ' ᾅδου τὸν ἀσεβῶν χῶρον, εἶθα καὶ κολαζομένους τινὰς μυθολογοῦσι, σισύφους καὶ τανταλους, καὶ ἰξίονας, καὶ τιτυούς, πρῶτον μὲν ἀϊδίους ὑφιστάμενοι τὰς ψυχὰς, ἔπειτα εἰς τετραχοῦ δίκης καὶ κακίας διαιροῦντες. τοὺς τε γὰρ ἀγαθοὺς γίνεσθαι, κατὰ τὸν βίον ἀμείνους, ἐλπίδι τιμῆς καὶ μετὰ τὸν πλάτωνα. τὰς τε κακῶν ἐμποδίζεσθαι τὰς ὁρμὰς δέει, τιμωρουμένων τὰ C καὶ λάθοιεν ἐν τῷ ζῆν, μετὰ τὸν ἀφάνισιν αἰώνιον τιμωρίαν ὑφέξειν. τάδε μὲν οὖν ἑστίασι περὶ ψυχῆς θεολογοῦσιν, ἀφυκτον δέλεαρ τοῖς ἅπαξ γευσαμένοις τῆς σοφίας αὐτῶν ἐγκαθέντες. εἰσὶ δὲ καὶ τῶν αὐτῆς οἱ καὶ τὰ μέλλοντα προγινώσκειν ἐπιχειροῦσι, βίβλοις ἱεραῖς, καὶ ἁγνείαις ἀγγείοις, καὶ προφητῶν ἀποφθέγμασιν ἐμπαγδοτερεύοντες. ἀπάνιον δ' ἔστιν ἐν ταῖς προαγορεύσεσιν ἀστοχήσουσιν. ἔστι δὲ καὶ ἕτερον ἑστίων τάγμα, ὁ γάμων μὲν καὶ ἐξ D ἧς καὶ νόμιμα τοῖς ἄλλοις ἐμφρονοῦσι, διεσῶς δὲ τῇ κατὰ γάμον δέξει. μέγιστον γὰρ ἁποκόπτειν οἰόμενοι τοῦ βίου μέρος τὰν διαδοχὰν, τοὺς μὴ γαμοῦντας, μᾶλλον δὲ πάντες τὸ αὐτὸ φρονήσειαν, ἐκλιπεῖν ἅπαν τὸ γένος τάχιστα. δοκιμάζοντες μὲν τὰς τελείας τὰς γαμετὰς, ἐπειδὰν τρεῖς καθαιμάτων εἰς πεῖραν τὴν δυνάσθαι τίκτειν, οὕτως ἄγονται, τοῖς δ' ἐγκύμοσιν οὐχ ὁμιλοῦσιν, ἐνδεικνύμενοι, τὸ μὴ δι' ἡδονὴν, ἀλλὰ τέκνων χρείαν γαμεῖν. λουτρὰ δὲ τοῖς γυναιξὶν ἀμπεχομένοις ἐνδύματα, καθάπερ τοῖς ἀνδράσιν ἐν περιζώματι. τοιαῦτα μὲν ἐκ τῶδε τάγματος. δύο δὲ τῶν προτέρων, φαρισαῖοι μὲν, οἱ δοκιμώτεροι τὰ νόμιμα, καὶ τὴν πρώτην ἀπονέμοντες αἵρεσιν, εἱμαρμένῃ τι καὶ θεῷ προσαπίστως πάντα. καὶ τὸ μὲν πράττειν τὰ δίκαια, καὶ μὴ, κατὰ τὸν τοῦτο δὴ τοῖς ἀνθρώποις κεῖσθαι. βοηθεῖν δὲ εἰς ἕκαστον, καὶ τῷ εἱμαρμένῃ. ψυχὴν δὲ πᾶσαν μὲν ἄφθαρτον, μεταβαίνειν δὲ εἰς ἕτερον σῶμα, τὰν τῶν ἀγαθῶν μόνην. τὰν δὲ τῶν φαύλων, ἀϊδίῳ τιμωρίᾳ κολάζεσθαι. σαδδουκαῖοι δὲ τὸ δεύτερον τάγμα, τὴν μὲν εἱμαρμένην παντάπασιν ἀναιροῦσι, καὶ τὸν θεὸν ἔξω δρᾶν τι κακὸν, ἢ ἐφορᾶν τίθενται. φασὶ δὲ ἐπ' ἀνθρώπων ἑκλογῇ, πρὸς καλὸν καὶ τὸ κακὸν παρεῖσθαι. καὶ τὸ κατὰ γνώμην ἑκάστῳ τούτων ἑκάτερον παρεῖναι. ψυχῆς τε τὰν διαμονὰν, καὶ τὰς κατ' ᾅδου τιμωρίας καὶ τιμὰς, ἀναιροῦσι. καὶ φαρισαῖοι μὲν φιλάλληλοί τε, καὶ τὴν εἰς τὸ κοινὸν ἐμμονὴν ἀσκοῦντες. σαδδουκαίων δὲ, καὶ πρὸς ἀλλήλους τὸ ἦθος ἀγριώτερον, καὶ

αὐτὰ

αἵτι δημιξίαν πρὸς τοὺς ὁμοίους ἀπηνεῖς ὡς πρὸς ἀλ- A & conversatio eorum circa exteros inhumana.
λοτρίους. τοιαῦτα μὲν τῶν ἐν Ἰουδαίοις φιλοσο-
φούντων εἶχον ἐπεῖν.

ΚΕΦ. ιγ.

Τῆς ἀρχελάου ἐθναρχίας μεταπεσούσης εἰς ἐπαρ-
χίαν οἱ λοιποὶ, Φίλιππός τε καὶ Ἡρῴδης ὁ κληθεὶς
ἀντίπας, διῴκουν τὰς ἑαυτῶν τετραρχίας. σελώ-
μη δὲ πλεῖστα, Ἰουλία τῇ Σεβαστοῦ γυναικὶ τέλη τε
αὐτῆς τοπαρχίαν καὶ Ἰαμνίαν, καὶ τοὺς ἐν Φασαηλίδι B
Φοινικῶνας κατέλιπεν. μεταβάσης δὲ εἰς πρεσβύτερον τὸν
Ἰουλίας υἱὸν τὴν Ῥωμαίων ἡγεμονίας, μετὰ τέλη αὐγούστου
πλεῖστην, ἀφῆκε μὲν τῶν πραγμάτων ἔτεσιν ἑπτὰ
καὶ πεντήκοντα, πρὸς δὲ μησὶν ἓξ καὶ ἡμέρας δυσὶν, διαμε-
ίνας ἐν τῇ τετραρχίᾳ, ὅτε Ἡρῴδης καὶ Φίλιππος,
ὁ μὲν πρὸς τῇ Ἰορδάνου πηγῇ ἐν πανεάδι πόλιν κτίσει
καισάρειαν, καὶ τῇ κάτω γαυλανιτικῇ· ἰουλιάδα.
Ἡρῴδης δὲ ἐν μὲν τῇ Γαλιλαίᾳ, πρὸς ἑλάδαι δὲ τῇ πε-
ραίᾳ, φερώνυμον ἰουλίας.

ΚΕΦ. ιδ.

Πεμφθεὶς δὲ εἰς ἰουδαίαν ὑπὸ τιβερίου Καίσαρος πι-
λάτος, νύκτωρ κεκαλυμμένους εἰς ἱεροσόλυμα
παρεισκομίζει τὰς καισαρείους εἰκόνας, σημαίαν
καλοῦσι. τοῦτο μεθ' ἡμέραν μεγίστην τοῦ ταραχὴν ἤγειρεν
ἰουδαίων. οἵτε καὶ ἐγγὺς μὲν τῆς ὄψεως ἐξεπλάγησαν,
ὡς πεπατημένων αὐτοῖς τῶν νόμων. οὐδὲν γὰρ ἄξιόν ἐν
τῇ πόλει δείκηλον πλήθους. καὶ πρὸς τὴν ἀγανάκτη- D
σιν τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἀθρόως ἐκ τῆς χώρας λαὸς συνε-
ῤῥύησεν. ὁρμήσαντες δὲ πρὸς τὸν πιλάτον εἰς καισάρειαν, ἱκέτευον ἐξενεγκεῖν ἱεροσολύμων τὰς σημαίας, καὶ
τηρεῖν αὐτοῖς τὰ πάτρια. πιλάτου δ' ἀρνουμένου περὶ τ
ἱκεσίαν. πέλεως καταπέσοντες ἐπὶ πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἐν νύ-
κτας ἴσας, ἀκίνητοι διεκαρτέρουν. τῇ δὲ ἑξῆς ὁ πιλάτος
καθίσας ἐπὶ βήματος ἐν τῷ μεγάλῳ σταδίῳ, καὶ προσ-
καλεσάμενος τὸ πλῆθος, ὡς δὴ κἀκείνοις δῆθεν αὐ-
τοῖς θέλων, δίδωσι τοῖς στρατιώταις σημεῖον, ἐκ συντάγ-
ματος κυκλώσασθαι τοὺς ἰουδαίους τοῖς ὅπλοις. περισταν-
τες δὲ τριχῇ τῆς φάλαγγος, οἱ ἰουδαῖοι μὲν ἀχανεῖς
ἦσαν, πρὸς τὸ ἀδόκητον τῆς ὄψεως. πιλάτος δὲ κατακό-
ψειν εἰπὼν αὐτοὺς, εἰ μὴ προσδέξαιντο τὰς καισαρ-
είους εἰκόνας, γυμνοῦν τε ξίφη τοῖς στρατιώταις ἐνέδευ. οἱ δὲ ἰου-
δαῖοι καθάπερ ἐκ συνθήματος ἀθρόοι καταπέσοντες, καὶ F
τοὺς αὐχένας ὑποκλίναντες. ἑτοίμους εἰς ἀναίρεσιν
σφᾶς ἔδειαν μᾶλλον. ἢ τὸν νόμον ὑποβλασφημεῖσθαι. ἐνθέμενοι
μάσας δὲ ὁ πιλάτος τὸ τῆς δεισιδαιμονίας ἀκρατὲς,
ἐκκομίσαι μὲν αὐτίκα τὰς σημαίας ἱεροσολύμων κε-
λεύει. μετὰ ταῦτα, ταραχὴν ἑτέραν σκιᾷ, τὸ ἱερὸν θη-
σαυρὸν, καλεῖται δὲ κορβωνᾶς, εἰς κατασκευὴν ὑδάτων
ἐξανηλίσκων. κατῆγε δὲ ἀπὸ τετρακοσίων σταδίων. πρὸς
τοῦτο δὲ πλήθους ἀγανάκτησις λεὼ, καὶ δὴ πιλάτου πα-
ρόντος εἰς ἱεροσόλυμα, πρεισάντες τὸ βῆμα καθέδρων. ὁ G
δὲ, προῄδει γὰρ αὐτῶν τὴν ταραχὴν, καὶ τὸ πλῆθος
τοὺς στρατιώτας ἐνόπλους ἐσθῆσιν ἰδιωτικαῖς κεκα-
λυμμένους ἐγκατέμιξεν καὶ ξίφη μὲν χρῆσθαι κα-
λοῦσι, ξύλοις δὲ πάσσειν τοὺς κεκραγότας ἐγκελεύσα-
μενος, σύνθημα δίδωσιν ἀπὸ τοῦ βήματος. τυπτομένοι
δὲ οἱ ἰουδαῖοι, πολλοὶ μὲν ὑπὸ τῶν πληγῶν, πολλοὶ δ' ὑπὸ
σφῶν αὐτῶν ἐν τῇ φυγῇ καταπατηθέντες ἀπώλοντο.

& converſatio eorum circa exteros inhumana. Hæc ſunt qvæ de Judæorum philoſophis dicenda reperi, nunc ad inceptum revertor.

CAP. VIII.

De Pilati regimine. *Ant. lib. 18. cap. 5.*

Archelai ethnarchia in provinciam redacta, reliqvi, id eſt, Philippus & Herodes, qui cognominabatur Antipas, tetrarchias ſuas regebant. Salome enim moriens Juliæ Auguſti conjugi toparchiam quam rexerat, & Jamniam, & in Phaſaelide palmeta teſtamento reliquit. Delato autem ad Tiberium Juliæ filium Romano imperio, poſt mortem ſcilicet Auguſti, qui præfuit rebus annis ſeptem & quinquaginta, menſibus ſex, diebus duobus, manentes in tetrarchiis ſuis Herodes ac Philippus: hic quidem juxta fontes ipſos, è quibus Jordanis flumen exoritur, in Paneade condidit civitatē, qvam Cæſareā vocitavit: aliamq; in Inferiore Gaulanitide, quam Juliadē nominavit. Herodes vero in Galilæa Tiberiadem, in Peræa autē cognominem Juliæ. Miſſus autē à Tiberio in Judæam Pilatus, eum eā tandem accepiſſet regionem, nocte intempeſta epertas in Hieroſolymam intulit imagines Cæſaris, quæ res poſt triduum ingentem inter Judæos ſuſcitavit tumultum: nam qui aderant ſtupore permoti ſunt, quaſi jam profanatas leges ſuas viderent. Nullū enim fas eſſe collocari in urbe ſimulacrum. Ad querelam autem eorum qui in civitate erant, ſubito etiam ex agris multitudo confluxit. Euntes autem illico Cæſaream ad Pilatum, intentiſſime deprecabantur, ut ab Hieroſolymis auferrentur imagines, & eis jura patria ſervarentur. Pilato autem ſupplicantibus abnuente, circa domum ejus proni corruerunt & immobiles quinque diebus continuis noctibusque manſere. Poſt autem Pilatus tribunal aſcendens, ſtudio magno convocat multitudinem Judæorum, quaſi qui eis vellet dare reſponſum: cum ſubito milites accepto ſigno (ſic enim jam fuerat præparatum) armati circumſteterunt Judæos: circundataque triplici acie, Judæi quidem ſtuporis erant pleni, videntes inſperatam rerum faciem. Tunc Pilatus denuncians trucidaturum ſe omnes, niſi imagines Cæſaris ſuſciperent, annuit militibus ut educerent gladios. Judæi autem quaſi uno conſilio omnes ſubito corruerunt, & cervices nudatas excipiendis ictibus pararunt, vociferantes univerſos ſe interfici magis velle quam legem profanari. Tunc Pilatus circa religionem ſtudium populi demiratus, confeſtim de Hieroſolymis ſtatuas juſſit auferri. Deinde vero conturbationem alteram commovebat: Eſt apud eos ſacer theſaurus quem Corban dicunt, hunc ad inductionem aquarum juſſit expendere: erat autem inducenda aqua ab ſtadiis trecentis. ob hoc itaque vulgi oriebantur querelæ: ita ut etiam Pilati qui Hieroſolymam venerat, cum clamore circumdarent tribunal. Ille autem præviderat tumultum eorum: ſiquidem populo permiſcuit armatos milites, qui tunc eſſent privatorum veſtibus induti: præcepitque ut gladiis quidem non uterentur, fuſtibus autem acclamantes ferirent. Sicq; compoſitis rebus, dat ex tribunali ſignū, confeſtimq; cædebantur Judæi: quorū multi quidē plagis, multi vero ſe invicem conculcantes, in fuga miſera contritione perierunt.

Tunc ad calamitatem interfectorum ſtupens multitudo conticuit: atque ob hoc accuſator Herodis tetrarchæ Agrippa, qui fuit filius Ariſtobuli, quem pater Herodes interfecit, ad Tiberium venit. Illo autem non ſuſcipiente accuſationem, reſidens Romæ & reliquorum quidem potentium notitias ambiebat: maximis autem colebat officiis Germanici filium Cajum, cum adhuc eſſet privatus. Et quodam die inter copioſum epularum apparatum, quibus eum demerebatur, ad ultimum extenſis manibus, aperte Deum cœpit precari, celeriter illum mortuo Tiberio dominum cunctorum videre. Hoc cum quidam e familiaribus ejus Tiberio nunciaſſet, ſtatim concludi juſſit Agrippam, qui ſub grandi ærumna, uſque ad mortem Tiberii, in carcere per menſes ſex tenebatur. Sed defuncto eo, poſt regnum annorum duorum & viginti ſex menſium, trium dierum, ſuccedens in imperium C. Cæſar abſolvit Agrippam vinculis, & tetrarchiam Philippi (jam enim is deceſſerat) addidit, regemque appellavit. Cum veniſſet autem in regnum Agrippa, Herodis tetrarchæ cupiditates per invidiam ſuſcitavit. Irritabat autem eum maxime in ſpem regni Herodias uxor exprobrans ei ſocordiam, & dicens, quia per id quod noluerat ad Cæſarem navigare, careret poteſtate majore. nam cum Agrippam ex privato regem feciſſet, quomodo dubitaret illum ex tetrarcha eodem honore donare? His adductus Herodes venit ad Cajum, a quo ob avaritiam vehementer increpitus, ad Hiſpaniam fugit: ſecutus eum quippe fuerat accuſator Agrippa, cui etiam tetrarchiam illius C. Cæſar adjecit. Atque ita Herodes quidem in Hiſpania, peregrinante ſecum etiam uxore, deceſſit.

Ant. lib. 18. cap. 14.

CAP. IX.

De ſuperbia Caji, & Petronio præſide.

CAjus vero Cæſar in tantum contumelioſe abuſus eſt fortuna, ut etiam & Deum ſe putaret & vellet vocari. Patriam quoque ſuam multorum nobilium cæde truncavit. Extendit autem impietatem ſuam etiam in Judæam: Petronium deniqve cum exercitu Hieroſolymam miſit, præcipiens ut in templo ſtatuas ejus locaret: quas niſi ſuſciperent Judæi, contradicentes quidem ex his interficeret, reliquam vero multitudinem captivaret. Permovebat autem hoc profecto Deum. Et Petronius quidem cum tribus legionibus, multiſque e Syria auxiliaribus properabat in Judæam ex Antiochia. Judæorum vero quidam non credebant famæ bellum nuntianti. qui vero credebant, nihil dereſiſtendo poterant comminiſci. Celeriter autem in omnes pervadit metus, nam jam Ptolemaidem pervenerat exercitus. Eſt autem hæc civitas Galilææ littore in magno campo ſita: circundatur autem montibus ab Orientali plaga per ſexaginta ſtadia diſparatis, ſed ad Galilæam pertinentibus: à meridiana autem Carmelo, qui abeſt ſtadiis centum viginti: a Septentrionali qvoqve monte qui eſt altiſſimus, qvem vocant incolæ Scalam Tyriorum: & hic autem diſtat ſtadiis centum. Ab ea autem urbe diſtans duobus ſtadiis præterlabitur fluvius, qvem vocant Beleum, exiguus prorſus: cui prope eſt ſepulcrum Memnonis, habens juxta ſe

Ant. lib. 18. cap. 15.

ἕως ἦ τὴν συμφορὰν τῶν ἀνῃρημένων καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἐσιώπησε.

Κεφ. ιε.

Κὰν τούτῳ κατήγορος Ἡρῴδου τοῦ τετραρχοῦντος Ἀγρίππας ὁ Ἀριστοβούλου ὢν ὁ παῖς Ἡρῴδης ἀπέκτεινε, ᾤχετο πρὸς Τιβέριον. ὃ ἦ μὴ προσδεξαμένου τὴν κατηγορίαν, μόνων ἅπτεσθαι, τούς τε ἄλλους τῶν γνωρίμων ἐθεράπευε, καὶ μάλιστα τὸν Γερμανικοῦ παῖδα Γάϊον, ἰδιώτην ἔτι ὄντα. καὶ δή ποτε ἑστιῶν αὐτὸν, τά τε ἄλλα ποικίλως ἐφιλοφρονεῖτο, καὶ παλάττων τὰς χεῖρας ἀνατείνας φανερῶς, ἤρξατο εὔχεσθαι αὐτὸν θεασασθαι τῶν ὅλων δεσπότην, τὸν Γάϊον τὸν Τιβέριον. τοῦτο πρὸς τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ Θαγγέλλεται Τιβερίῳ, καὶ ὃς ἀναπυστήσας, ἐέργνυσι τὸν ἀρχίππαν, καὶ μετ' οὐκίας εἶχεν ἐν μέσαις ἐξ ἐν δεσμωτηρίῳ, μέχρις αὐτὸς ἐτελεύτησεν ἡγεμονεύσας ἔτη δύο πρὸς τοῖς τέτταρσι, καὶ τρεῖς ἡμέρας ἐπὶ μησὶν ἕξ.

Κεφ. ις.

Ἀποδειχθεὶς ὁ Γάϊος Καῖσαρ, ἀνῆκέ τι τῶν δεσμῶν τὸν ἀρίππαν, καὶ τῆς Φιλίππου τετραρχίας, τεθνηκότος ἤδη, καθίστησι βασιλέα. Θαρσήσας ὁ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀρίππας, φθόνῳ τὸν Ἡρῴδην τετράρχου διήγειρεν ἐπιθυμίας. ἐνῆγε δὲ μάλιστα τὴν εἰς ἐλπίδα βασιλείας, ἡρῳδιὰς ἡ γυνὴ, κατηκιάζουσα τὴν ἀδελφὴν, καὶ φαμένη οὐδὲν τὸ μὴ βούλεσθαι πολὺν ἐπὶ καίσαρα, σεμνοτέραν μείζονος ἀρχῆς. ἐπεὶ γὰρ ἀρίππαν ἐξ ἰδιώτου βασιλέα πεποίηκεν, ἦπου γε ἂν ἐκεῖνον μεγαλύνοι ἐκ τετράρχου. πυθόμενος ἀναπεπλεῦσθαι Ἡρῴδην, ἦκε πρὸς Γάϊον, ὑφ' οὗ τῆς ἀλεθείας ἐπιτιμήσεως φυγὴ εἰς ἰσπανίαν. ἠκολούθησε γὰρ αὐτῷ κατήγορος ἀρίππας, ᾧ καὶ τὴν τετραρχίαν τὴν ἐκείνου προσέθηκε Γάϊος. καὶ Ἡρῴδης μὲν, ἐν ἰσπανίᾳ συμφυγοῦσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικὸς ἐτελεύτα.

Κεφ. ιζ.

Γάϊος ὁ Καῖσαρ ἐπὶ ποσὸν ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ὡς τε θεὸν μὲν αὐτὸν καὶ δοκεῖν, καὶ βούλεσθαι καὶ καλεῖσθαι, τῶν τε δυνατῶν ἀνδρῶν ἀφοσιοῦσθαι τὴν πατρίδα. ἐκτείνας τ' ἀσεβείαν, καὶ εἰς Ἰουδαίους. πτερώνιον γοῦν μὴ φρονήσας ἐπὶ Ἱεροσολύμων ἔπεμψεν ἐγκαθιδρύσοντα τῷ ναῷ τοὺς ἀγάλματας αὐτοῦ, προσέταξε δὲ μὴ δέξασθαι Ἰουδαίους, τούς τε κωλύοντας ἀνελεῖν, καὶ πᾶν τὸ λοιπὸν ἔθνος ἐξανδραποδίσασθαι. θεοῦ δ' ἄρα τῶν προσταγμάτων ἐμέλησε. καὶ πτερώνιος μὲν σὺν ἱκανοῖς πάγμασι καὶ πολλῆς ἐκ Συρίας συμμάχοις, εἰς τὴν Ἰουδαίαν ἤλαυνεν ἐπὶ τὰ ἀντιοχείας. Ἰουδαίων δ', οἱ μὲν ἠπίστουν ἔτι τῆς Πτολεμαΐου φήμης, οἱ δὲ πιστεύοντες ἦσαν ἐν ἀμηχάνῳ πρὸς τὴν ἄμυναν. ταχὺ δ' ἐχώρει διὰ πάντων τὸ δεινόν. ἤδη γὰρ οὔσης εἰς τὴν Πτολεμαΐδα τῆς φατῆς, προσῆσαν δὴ πόλις αὐτὴ τῆς Γαλιλαίας μεγάλη, κεῖται δ' ὄρεσιν, ἐκ μὲν τοῦ πρὸς ἕω ἀνατολὴν κλίματος λόφοις σταδίων ἑξήκοντα, τῆς Γαλιλαίας. λόφοι δ' εἰσὶ μεσημβρινοῦ, τὸ καρμήλου ὄρος ἔχοντι σταδίους ἑκατὸν εἴκοσι. τῇ δ' ὑψηλοτάτῳ, κατ' ἄκρον ὁ καλοῦσι κλίμακα τυρίων οἱ ἀπέχων μίλιον, ἐστὶ δὲ σταδίους ἀφέστηκεν ἑκατόν. ἡ δ' ἄστεως λόφοι δύο σταδίων ὁ καλούμενος βῆλος ποταμὸς παραῤῥεῖ παντάπασιν ὀλίγος, παρ' ᾧ τὸ μέμνονος μνημεῖον ἐστι, ἔχον ἔγγυς αὐτοῦ τοῦτον

τῶν ἑκατὸν πήχεων βάθος ἄξιον, κυκλοτερὴς μὲν γάρ ἐστι, καὶ κοίλη, ἀναδίδωσι δὲ τὴν ὑαλίνην ψάμμον, ἐὰν ὅταν σκευὴν πολλὰ πλοῖα φορτίων, πάλιν ἀναπληροῦται τὸ χωρίον; καταπλεόντων μὲν ὥσπερ ἐπίτηδες τῶν ἀνέμων εἰς αὐτὸ, τὴν ἔξωθεν ἀγελὴν ψάμμον, τὴν δὲ μετάλλου πᾶσαν ῥᾳδίως μεταβαλλόντα εἰς ὕαλον, θαυμασιώτερον τοῦτό μοι δοκεῖ, τὸ τὴν ὑπερχυθεῖσαν ὕαλον ἐκ τοῦ πάλιν γίνεσθαι ψάμμον ἐκείνην. τὸ μὲν οὖν χωρίον τοῦτο, τοιαύτην ἔλαβε φύσιν. ἰουδαῖοι δὲ μετὰ γυναικῶν καὶ τέκνων ἀθροισθέντες εἰς τὸ πεδίον τὸ πρὸς πτολεμαΐδα, καθικέτευον τὸν πετρώνιον, ὥσπερ τῶν πατρίων νόμων πρῶτον, ἔπειτα ὥσπερ ἑαυτῶν. ὁ δὲ πρὸς τὸ πλῆθος, καὶ τὰς δεήσεις ἐνδοὺς, τὴν μὲν στρατιὰν, καὶ τοὺς ἀνδριάντας, ἐν πτολεμαΐδι καταλείπει. προελθὼν δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν, καὶ συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ τοὺς γνωρίμους πάντας εἰς τὸ πτολεμαΐδα, τήν τε ῥωμαίων διεξῆλθε δύναμιν, καὶ τὰς καίσαρος ἀπειλὰς, ἔτι δὲ καὶ τὴν ἀξίωσιν ἀπέφηνεν ἀγανάκτησιν. πάντων γὰρ τῶν ὑποταγμένων ἐθνῶν, καὶ πάλιν συγκαθιδρυκότων τοῖς ἄλλοις θεοῖς καὶ τὰς καίσαρος εἰκόνας, τὸ μόνους ἐκείνους ἀντιτάσσεσθαι πρὸς τοσοῦτο, σχεδὸν ἀφισταμένων εἶναι καὶ μεθ' ὕβρεως. τῶν δὲ τὸν νόμον, καὶ τὸ πάτριον ἔθος προτεινομένων, καὶ ὡς οὐδὲ θεοῦ τι δείκηλον, οὐχ ὅπως ἀνθρώπου, οὐ κατὰ τὸν ναὸν μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἐν ἱκανῷ τινὶ τόπῳ τῆς χώρας θέμις τεθεῖναι εἴη, ὑπολαβὼν ὁ πετρώνιος, ἀλλὰ μὰ καίσαρος φυλακὴν ὁ τοῦδε δεσπότου νόμος ἔφη. ὤμοσε γὰρ αὐτὸν, καὶ φεισάμενος ὑμῶν, ἀπολοῦμαι δικαίως. πολεμήσω δὲ ὑμᾶς ὁ πεμψας ἐμὲ, οὐκ ἐγώ. καὶ γὰρ αὐτὸς ὥσπερ ὑμεῖς ἐπιτάσσομαι. πρὸς ταῦτα τὸ πλῆθος πᾶν ἐβόα, πρὸ δὲ νόμου πάσχειν ἑτοίμως ἔχειν. καταφρονήσας δὲ ὁ πετρώνιος αὐτῶν τὴν βολὴν, πολεμήσετε εἶπεν ἄρα καίσαρι; καὶ ἰουδαῖοι, πρεῖ μὲν καίσαρι, καὶ δὴ δήμου τῶν ῥωμαίων, δὶς τῆς ἡμέρας θύειν ἔφασαν. εἰ δὲ βούλεται τὰς εἰκόνας ἐγκαθιδρύειν, πρότερον αὐτὸν δεῖν ἅπαν τὸ ἰουδαίων ἔθνος προθύσασθαι. παρέχειν δὲ σφᾶς αὐτοὺς ἑτοίμους εἰς σφαγὴν, ἅμα τέκνοις καὶ γυναιξίν. ἔτι τούτοις θαῦμα καὶ οἶκτος εἰσῆλθε τὸν πετρώνιον, τῆς τε ἀνυπερβλήτου θρησκείας τῶν ἀνδρῶν, καὶ δὴ πρὸς θάνατον ἑτοίμου πάθους. καὶ τότε μὲν ἄπρακτοι διελύθησαν. τῇ δὲ ἑξῆς, ἀθροίσας τοὺς δυνατοὺς κατ' ἰδίαν, καὶ τὸ πλῆθος ἐν κοινῷ συλλέγων, πάλιν μὲν παρεκάλει, πάλιν δὲ συνεβάλλετο. τὸ μὲν τοι πλέον διηπείλει, τήν τε ῥωμαίων ἐπανατεινόμενος ἰσχὺν, καὶ τοὺς καίσαρος θυμοὺς, τήν τε ἰδίαν πρὸς τούτοις ἀνάγκην. πρὸς δὲ μηδεμίαν πεῖραν ἐνδιδόντων, ὡς ἐώρα καὶ τὴν χώραν κινδυνεύουσαν ἄπορον μένειν, κατὰ δὲ ὥραν ἀπόρου πεντήκοντα ἡμέρας δρυὰς διέτριβεν αὐτῶν τὸ πλῆθος, πλεῖστον ἀθροίσας αὐτοὺς καὶ ῥᾳδιουργοῦντα ἐμοὶ μᾶλλον εἰπών; ἢ γὰρ θεοῦ συνεργοῦντος

A centum fere cubitorum ſpacium, ſed admiratione digniſſimum. Eſt enim ſpecie vallis rotundæ, vitream emittens arenam: quam cum exhauſerint multæ naves, pariter accedentes, locus idem rurſus impletur. Venti ſiquidem quaſi dedita opera, convehunt illuc de circumſtantibus ſupercīliis arenam iſtam, utique communem. locus autem metalli, ſtatim in vitrum quod ſuſceperit mutat. Mirabilius quoqve mihi illud videtur, qvod jam converſæ arenæ in vitrum, quæcunque pars ſuper margines loci ipſius fuerit jacta, in vulgarem arenam denuo convertitur. Igitur loci quidem illius natura talis eſt. Judæi autem cum mulieribus & filiis collecti in campum, in quo eſt ſita Ptolemæis, Petronio ſupplicabant, principio ob patrias leges, deinceps vero etiam pro ſuo ſtatu. Ille autem ob multitudinem precantium, & precum inflexus, exercitum quidem & ſtatuas in Ptolemaide reliquit; procedens autem in Galilæam, & convocans in Tiberiadem tam populum Judæorum quam omnes eorum nobiles, & vim Romani exercitus cœpit exponere, & minas Cæſaris: his addens, quod & contumelioſa eſſet ſupplicatio Judæorum: cum omnes ſiquidem gentes quæ parerent imperio Romano, in ſuis urbibus inter reliquos deos, imagines quoque Cæſaris locaviſſent, ſoli Judæi iſtud abnuerent. hoc ſiquidem quaſi ab imperio deficere eſſet: etiam cum injuria præſidentis. Illis vero contra hæc legem moresque patrios allegantibus: & quia ne Dei quidem ſimulacrum, nedum hominis, nec ſolum in templo, ſed neque in profano aliqvo totius regionis loco fas ſibi eſſet locare: arripiens dictum Petronius, reſpondit: Sed & mihi mei domini lex ſervanda eſt. ſi eam quippe tranſgrediar, vobiſque parcam, juſte animadverſionem ſubibo. Impugnabit ſanè vos non Petronius, ſed ille à quo ſum miſſus, nam & ipſe æque ac vos cogor implere quæ juſſa ſunt. Ad hæc tota multitudo unanimiter ſuccłamavit, ante legis temerationem omnem ſe libenter ſubire perniciem. Sedato autem eorum clamore Petronius ait: Pugnare ergo adverſus Cæſarem eſtis parati? Reſpondernnt Judæi, pro Cæſare quidem & populo Romano ſe per dies ſingulos offerre ſacrificia: ſi autem in templo imagines æſtimet collocandas, debere eum totam Judæorum gentem prius immolare: præbere ſe qvippe jugulos cum mulieribus & parvulis ei, qui interficere voluiſſet. Ad hæc admiratio Petronium miſeratioque perſuaſit, intuentem & inſuperabilem religionem virorum, & tantum vulgus ad mortem conſtanter paratum. Et tunc quidem infectis omnibus receſſerunt. Poſtridie autem ac deinceps ſummates eorum privatim viritimqve compellans, populum qvoqve publicè alloqvens, nunc quaſi conſulens admonebat, interdum etiam minabatur, extollens & virtutem Romanam & indignationem Cæſaris: inter hæc etiam ſuam neceſſitatem, cui eſſent exequenda præcepta. Sed illis ad nulla horum experimenta cedentibus, cum videret etiam ſementem regionis intercipi (ipſum quidem anni tempus erat & quinquaginta pene continuis diebus multitudo in urbe otioſa morabatur) ad ultimum convocatis omnibus, ait ſibimet periculoſam rem ſe velle aggredi. Aut enim, inquit, Deo cooperante

placabo Cæsarem, ac vobiscum salvabor libenter: aut illo in ultionem irritato, pro tanta multitudine impendam animam meam. Atque ita dimissis turbis, multa pro eo vota facientibus, Antiochiam ab Ptolemaide revocavit exercitum: atque illinc confestim misit ad Cæsarem, referens & quo apparatu in Judæam irruisset, & quod tota gens supplicasset: quibus si abnuendum putaret, nosset cum viris etiam provinciam esse perdendam. Servare siquidem ipsos legem patriam: & novis præceptis vehementer obsistere. His epistolis respondit Cajus immodice, comminans Petronio mortem, quoniam jussionum suarum segnis executor fuisset. Sed scriptorum talium vectores per tres continuos menses contigit adversa tempestate retineri: alii autem exitium C. Cæsaris nunciantes, prospere navigaverunt: denique ante septem & viginti dies epistolas Petronius accepit, finem Cæsaris indicantes, quam illi pervenirent, qui comminantia scripta portabant.

πείσας κἀμὲ σωθήσομαι μετ' ὑμῶν ἡδέως, ἢ παρελθὼν δέντες, ὑπὲρ πολυτῶν ἑτοίμως ἀποδώσω τὴν ἐμαυτοῦ ψυχήν, ἀφῆκε τὸ πλῆθος, πολλὰ καταρώμενον αὐτῷ. ὁ δὲ Γάλλας ὢν τῷ στρατηγὸν ἐκ τῆς Πτολεμαΐδος ὑπέστρεψεν εἰς Ἀντιόχειαν, ἔνθεν εὐθέως ἐπιστείλας κελεύει, τήν τε ἐμβολὴν τὴν εἰς Ἰουδαίαν ἑαυτῷ, καὶ τὰς δ' ἔθνους ἱκετείας, ὅτι τε εἰ μὴ βούλοιτο τοὺς πρὸς ἀνδρῶν καὶ τὴν χώραν ἀπολέσαι, δέον φυλάττειν αὐτοὺς τοὺς νόμους, καὶ παρεῖναι τὸ πρόσταγμα. τοῖς δὲ πιστολαῖς οὐ σφόδρα μετρίως χαίρων ἀντέγραψεν, ἁπλῶς πετρωνίῳ θανατον, ὅτι τῶν προσταγμάτων αὐτοῦ βραδὺς ὑπηρέτης ἐγένετο. ἀλλὰ τοὺς μὲν τὰ τῶν χρεμματοφόρους σωθῆναι χειμαθῆναι τρεῖς μῆνας ἐν τῇ θαλάσσῃ, τὸν δὲ περὶ θανατον ἄλλα καταγγέλοντες ὑπῆλθεν. ἔφθη γοῦν τὰς περὶ αὐτὸ λαβεῖν πετρώνιος ἐπιστολὰς, ἐπὰ καὶ εἴκοσι ἡμέρας, ἢ τὰς καθ' ἑαυτῷ.

CAP. X.

De imperio Claudii & regno Agrippæ ac morte. *Ant. lib. 19. cap. 3.*

CAjo per dolum interempto, qui regnaverat annis tribus, mensibus sex, rapitur in regnum ab eo exercitu, qui Romæ erat, Claudius. Senatus autem referentibus consulibus Sentio Saturnino & Pomponio Secundo, mandat tribus cohortibus urbanis, ut essent præsidio civitati, & ipse frequens in Capitolium convenit: & propter immanitatem Caji, bellum agi cum Claudio decernebat, volens imperium ad optimates reducere: ut sicut olim ad regendum dignissimi eligerentur. Accidit interim, ut Agrippa adveniret: quæ cum & senatus in concilium, & in castra Claudius evocasset, ut scilicet eo strenuo adjutore uteretur in quibus res posceret, videns Agrippa Claudium jam esse opibus Cæsarem, ad eum perrexit: quem ille ilico legatum ad senatum misit, indicantem suum propositum, quoniam primo quidem invitus ab exercitu raptus sit, & iniquum esse, si militum erga se studia tam religiosa desereret, imo tutam aliter suam non esse fortunam: jam enim ad invidiam satis fore, quod in regnum vocatus sit. deinde administrare paratum esse rempublicam, non, ut aliquis tyrannus, sed ut princeps benignus: sufficere sibi quippe honorem nominis. De singulis autem negotiis communem omnium stare sententiam. nam & si non natura esset modestus, locuples tamen moderandæ potestatis exemplum Caji morte esse propositum. Quæ cum detulisset Agrippa, respondit senatus, quasi qui militi suo bonisque consiliis fideret nolle se subire voluntariam servitutem. Sed accepto patrum responso, Claudius rursus misit Agrippam, nunciantem eis, se non posse adduci, ut eos proderet, quorum consensu in imperium esset accitus. Invitum autem se initurum esse pugnam adversus eos, cum quibus confligere minime vellet: proinde eligendum esse locum extra civitatem in quo confligerent. neque enim fas esse, propter illorum pervicaciam, patriam civili cæde fœdari. Et Agrippa quidem ista senatui nunciavit. Inter hæc unus ex illis militibus, qui cum patribus erant, educens gladium: Commilitones, inquit, quibus perturbati causis parricidia perpetrare cupimus, & concurrere adversus propinquos nostros

ΚΕΦ. η.

ΓΑΐου δὲ ἡγεμονεύοντος ἔτη τρία καὶ μῆνας ἑκτὸν, ὁ δολοφονηθέντος, ἁρπάζει μὲν ἐπὶ τὴν ἐν ῥώμῃ στρατιωτῶν εἰς τὴν ἀρχὴν κλαύδιος. ἡ δὲ σύγκλητος, ἐξηγουμένων τὸ πρᾶτον, σεντίου σατορνίου, καὶ πομπωνίου σεκουνδου, τρισὶ τῆς συμμοίρους αὐτῷ ἔπιτρίψασι φυλάττειν τὴν πόλιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἠθροίσθη, καὶ ἀφ' ὑπερθέσεως ἐποιεῖτο τὴν γάϊου, κλαυδίῳ πολεμεῖν ἐψηφίζετο. καταγνοὺς δὲ δι' ἀργοκερδίας, ὥσπερ οἱ πάλαι διῳκεῖτο τὰ ἀρχαῖα, ἡ κρίνειν ψῆφον τὸν ἄξιον τῆς ἡγεμονίας. σωθεὶς δὲ τὴν ἀκατεπόθητον τὸν ἀγρίππαν, τῷ τε συγκλητον καλοῦσιν εἰς συμβουλίαν πέμψαι, καὶ κλαύδιον ἐκ τῆς παρεμβολῆς, ὅπως ἐκ θεοῦ, χρήσιμον αὐτῷ γένοιτο. κἀκεῖνος σωθεὶς τὸν ἤδη τὴν δύναμιν κρίσαρα, πρὸς κλαύδιον ἀπεισιν. ὁ δὲ αὐτὸν περισώσῃ πρὸς τῷ συγκλητον ἀναπέμπει, δηλοῦντα τὴν αὐτοῦ προαίρεσιν, ὅτι πρῶτον μὲν ἄκων ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἁρπαγείη, καὶ οὔτε τῷ ἐκείνων ἀσυδίᾳ ἐγκαταλιπεῖν δίκαιον, οὔτε ἀσφαλὲς τῷ αὐτοῦ τύχῃ κρίνει. καὶ γὰρ καὶ τὸ τυχεῖν τῆς ἡγεμονικῆς κλήσεως, ἐπικίνδυνον εἶναι. ἔπειτα ὅτι διοικήσει τῷ ἀρχῇ, ὥσπερ ἀγαθὸς προστάτης, οὐχ ὡς τύραννος. ἀρκεῖσθαι γὰρ τῇ τιμῇ τῆς προσηγορίας, τῷ δ' ἐφ' ἑκάστῳ τῶν πραγμάτων βουλῇ, πᾶσιν ἀποδώσειν. καὶ γὰρ εἰ μὴ φύσει μέτριος, ἱκανὸν ὑπόδειγμα σωφρονισμὸς αὐτῷ προκεῖσθαι τὸν γαΐου θάνατον. ταῦτα ἀπήγγελεν ἀγρίππας. ἡ δὲ βουλὴ ἀπεκρίνατο, καὶ στρατῷ, καὶ γνώμῃ ἀγαθῇ πεπιθῆσθαι, δουλείαν ἐκούσιον οὐχ ὑπομένειν. καὶ κλαύδιος, ὡς ἤκουσε τὰ ψηφίσματα τῆς βουλῆς, πάλιν ἔπεμψε τὸν ἀγρίππαν ἀπαγγελοῦντα αὐτοῖς, ὅτι προσιὼν μὲν τοὺς εἰς αὐτὸν ὁμοσαντας, οὐχ ὑπομένει, πολεμησὴ ἄκων, ᾗ οὓς ἥκιστα βούλοιτο. δεῖν μέν τοι προαποδειχθῆναι τὸν πολέμου χωρίον ἔξω τῆς πόλεως. οὐ γὰρ ὅσιον διὰ τὴν αὐτῶν κακοβουλίαν, ἁμαρτάνουσι φόνῳ μιαίνεσθαι τὸ τεμένη πατρίδος. ὁ μὲν οὖν ἀκούσας ταῦτα, τοῖς βουλευταῖς ἀπήγγελεν. μεταξὺ δὲ τῶν μὴ τῆς συγκλήτου στρατιωτῶν τις, ἀπασιμφῳ τὴν ξίφος, ἄνδρες ἑβδόμης συστρατιῶται, τί παθόντες ἀδελφοκτονεῖν αἱρούμεθα, καὶ κατὰ τῶν μετὰ κλαυδίου συγε-

Ant. lib. 19. cap. 4.

συγκλήτου ὁρμᾶν; ἔχοντες μὲν αὐτοκράτορα μηδὲν μεμφλῶσαι δίκαιον, τοσαῦτα δὲ δίκαια πρὸς οὓς μὴ τῶν ὅπλων χωρεῖν μέλλομεν. ταῦτα εἰπὼν διὰ μέσης ὥρμησε τῆς βουλῆς πάντας τοὺς στρατιώτας ἑλκόμενος. οἱ δὲ ὑπατείδαι ὡς δι' ἀχρεῖον μὲν πρὸς τὸν ἀπολλήνιον ἐσκόπουν. αὐθις δὲ ὡς ἀποστροφὴ σωτηρίου καταφανεστέρα, τὸν τῶν στρατιωτῶν ὁδὸν ἠπείγοντο πρὸς κλαύδιον. ὁ δὲ τούτων ἧσσον μὲν τοῖς ξίφεσιν, οἱ σφοδρότερον κολακεύοντες τὸν τύχαν. καὶ συνέβη κινδυνεῦσαι τοὺς πρώτους, πρὶν γνῶναι τὸν ὁρμὴν τῶν στρατιωτῶν κλαύδιον, εἰ μὴ προσδραμὼν ἀγρίππας αὐτὸς, τὸ κινδύνευμα τῆς πράξεως ἐδήλωσεν, ὅτι τε εἰ μὴ κατέσχοι τὴν ὁρμὴν τῶν ὑπὲρ τοὺς ὑπατείδας λευσθησόμενος, ἀπολέσας δὲ οὓς τὸ κρατεῖν ἐστι πρόσφορον, ἐρημίας ἔσοιτο βασιλεύς. ταῦτα ἀκούσας κλαύδιος, ἔσχε τὰς ὁρμὰς τοῦ στρατιωτικοῦ, προσδέχεταί τε τὴν σύγκλητον εἰς τὸ στρατόπεδον, καὶ φιλοφρονησάμενος, ἔξεισι σὺν αὐτῆς αὐτίκα θύσων τῷ θεῷ, τὰ πρὸς τῆς ἡγεμονίας χαριστήρια. καὶ τὸν ἀγρίππαν δ' ἐκ θεοῦ ἐδωρεῖτο τῇ πατρῴᾳ βασιλείᾳ πάσῃ, προστιθεὶς ἔξωθεν καὶ τὰς ὑπ' αὐγούστου δοθείσας ἡρῴδῃ, τραχωνίτιν καὶ αὐρανίτιν, χωρὶς δὲ τούτων ἑτέραν βασιλείαν τὴν λυσανίου καλουμένην. καὶ τῷ μὲν δήμῳ, διατάγματι τὴν δωρεὰν ἐδήλου, τοῖς ἄρχουσι δὲ προσέταξεν ἐγχαράξαντας δέλτοις χαλκαῖς τὴν δόσιν, εἰς τὸ καπετώλιον ἀναθεῖναι. δωρεῖται δὲ αὐτὸς καὶ τὸν ἀδελφὸν ἡρῴδην, ὁ δὲ αὐτὸς καὶ γαμβρὸς ἦν βερενίκῃ σωσικῶν, βασιλείᾳ τῇ χαλκίδι.

Κεφ. θ.

Ταχέως δὲ ὡς ἂν ἐκ τοσαύτης δεχῆς, πλοῦτος ἀχρίππα προσέρρει, καὶ τοῖς χρήμασιν αὐτὸς οὐκ εἰς μακρὰν κατεχρῆτο. τηλικοῦτον γὰρ περιβάλλειν ἤρξατο τοῖς ἱεροσολύμοις τεῖχος, ἡλίκον ἂν τελεσθὲν, ἀνίκητον τὴν ἐν ῥωμαίοις ἐποίησε πολιορκίαν. ἀλλ' ἔφθη πρὶν ὑψῶσαι τὸ ἔργον, πλουτήσας ἐν ἡγεμονείᾳ, βεβασιλευκὼς μὲν ἔτη τρία, πρόπαρον δὲ τῶν τετραρχιῶν τρισὶν ἑτέροις ἔτεσιν ἀφηγησάμενος, καταλείπει δὲ τρεῖς μὲν θυγατέρας, ἐκ κύπρου γεγεννημένας, βερνίκιλλαν, μαριάμμιλλαν, δρουσίλλαν. υἱὸν δὲ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀχρίππαν, οὗ παντάπασιν ὄντος νηπίου, πάλιν τὰς βασιλείας κλαύδιος ἐπαρχίαν ποιήσας δεύτερον πέμπει κούσπιον φάδον, ἔπειτα τιβέριον ἀλέξανδρον, οἳ μηδὲν παρακινοῦντες τῶν πατρίων ἐθῶν, ἐν εἰρήνῃ τὸ ἔθνος διεφύλαξαν. μετὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς χαλκίδος ἡρῴδης τελευτᾷ, καταλιπὼν ἐκ μὲν τῆς ἀδελφιδῆς βερνίκης, δύο παῖδας, βερνικιανόν τε καὶ ὑρκανον, ἐκ δὲ τῆς πρώτης μαριάμμης ἀριστόβουλον. τεθνήκει δὲ αὐτῷ καὶ ἕτερος ἀδελφὸς ἀριστόβουλος ἰδιώτης, καταλιπὼν ἰωτάπην θυγατέρα. ἔτι μὲν δὴ ἦν ἡσυχῇ ὡς πρόσθεν, ἀριστοβούλου δὲ ἡρῴδου παῖδες. ἀριστόβουλος δὲ καὶ ἀλέξανδρος ἐκ μαριάμμης ἡρῴδῃ γεγόνεσαν, οὓς ὁ πατὴρ ἀνεῖλεν. ἦ δὲ ἀλεξάνδρου γυνὴ, θυγάτηρ μεγάλης ἀρμενίας ἐβασίλευσε. μετὰ δὲ τὸν ἡρῴδου τελευτὴν, ὃς ἦρξε τῆς χαλκίδος, καθίστησι κλαύδιος εἰς τὴν βασιλείαν θεῖον, τὸν ἀγρίππαν υἱὸν ἀγρίππα. τὴν δὲ ἄλλης ἐπαρχίας μεταδέχεται τὴν δευτέραν ἀπὸ ἀλεξάνδρου κούμανος, ἐφ' οὗ δορυφοροί τε ἦρξαντο, καὶ φθορὰ πάλιν ἰουδαίων ἐγένετο.

A Claudium ſecutos? maximè cum habeamus Imperatorem quem in nulla re culpare poſſimus, & ad quem cum juſtis magis allegationibus, quam cum armis egredi debeamus. Hæc dicens, per mediam egreſſus eſt curiam, omnibus ſe militibus conſecutis. Hoc exemplo optimates deſerti, in magno metu eſſe cœperunt. ac deinceps videntes ſibi adverſationem tutam non eſſe, ſicuti B milites, ad Claudium tranſierunt. Occurrebant autem eis pro muris ſtrictis gladiis hi, qui fortunæ regis ambitioſius adulabantur: & pene accidit, ut progreſſi quinque interficerentur, ante ſcilicet quam militum impetum Cæſar agnoſceret: niſi accurrens Agrippa, imminentis ei facinoris periculum nunciaſſet: dicens quod niſi coercuiſſet exercitum, jam in ſanguinem civiC um furentem, confeſtim amiſſurus eſſet omnes per quos conſpicuum eſſet imperium, fieretque ſolitudinis Imperator. Hæc audiens Claudius, continuit militum impetum. Suſcepit autem in caſtris advenientem ſenatum, & indulgenti honore complexus, egreſſus cum patribus confeſtim obtulit Deo hoſtias, ut moſ eſt pro Imperio ſupplicari. Agrippam quoque protinus donat regno paterno univerſo, adjiciens ei etiam illa D quæ Auguſtus Herodi donaverat, Trachonitidem ſcilicet & Auranitidem: præter hæc autem aliud quoque regnum, qvod Lyſaniæ vocabatur. Et populo quidem donationem hanc per edictum indicavit. Patribus autem præcepit, ut inciſam æreis tabulis in Capitolio collocarent. Donat autem etiam fratrem ejus Herodem, qui gener ejusdem erat, junctus Berenicæ regiE næ, Chalcidis. Opinione autem celerius Agrippæ dati regni cenſus maximus affluebat: qua ſane pecunia, non ille in rebus exiguis abutebatur, ſed talem murum Hieroſolymis circundare cœpit, qualis, ſi potuiſſet abſolvi, irritam prorſus obſidionem Romanis oppugnantibus effeciſſet. Sed anteqvam impleret opus, deceſſit in Cæſarea. Regnavit autem annis tribus, F Ante qvoqve cum tetrarchiam regeret, aliis tribus annis tenuerat poteſtatem. Reliqvit filias tres è Cypride natas, Berenicem, Mariamnem atque Druſillam: filium autem ex eadem ipſa conjuge, nomine Agrippam. qui cum admodum parvulus eſſet, Claudius regnum in provinciam redegit, in cujus procurationem miſſus eſt Ceſtius Feſtus: poſt hunc autem Tiberius G Alexander: qvi nihil de conſuetudine patria immutantes, gentem in pace tenuerunt. Poſt hæc vero & Herodes, qui regnabat in Chalcide, deceſſit, relinquens ex fratris quidem filia Berenice filios duos, Berenicianum & Hyrcanum: ex priore autem Mariamne Ariſtobulum. Alius qvoqve ejus frater Ariſtobulus mortuus fuerat privatus, relicta filia Jopata. Hi quidem erant (ſicut diximus) liberi Ariſtobuli, qui fuerat Herodis filius. Alexander autem & Ariſtobulus nati fuerant Herodi è Mariamne, quos ipſe parens occidit. Alexandri autem poſteri in majori Armenia regnaverunt.

Ann. lib. 19. cap. 5.

Ann. lib. 19. cap. 7. 8.

Cuſpius Fad.

CAP. XI.

De variis tumultibus in Judæa & Samaria,

POst obitum autem Herodis, qvi regnavit in Chalcide, Claudius Agrippam filium Agrippæ in patrui sui regno constituit. Alterius autem provinciæ suscepit curam post Alexandrum Cumanus, sub quo oriri cœperunt tumultus, & denuo Judæos calamitas comprehendit. Conveniente quippe multitudine ad diem festum azymorum in Hierosolymam, stante cohorte Romana super porticum templi (armati quippe milites semper custodiebant festos dies, ne qvid convenientes populi novare auderent) unus e militibus reductis turpiter vestimentis inclinans posteriora sua vertit ad faciem Judæorum: & ad hunc habitum vocem emittens similem succlamavit. Ob qvod factum tota cœpit multitudo conqueri, ita ut circumstarent Cumanum, ad supplicium militem] depoſcentes. Ex his autem inconsulti juvenes, & quasi natura apti ad seditiones movendas, in rixam gravissimam prosiliebant: continuo quippe saxa rapientes, percutiebant milites. Tunc veritus Cumanus ne totius in eum vulgi impetus fieret, plures evocavit armatos: qui cum essent porticibus immissi, metus gravis incidit Judæis. statimque in fugam versi, relicto templo refugere cœperunt. Tanta autem per egressus de constipatione obtritio facta est, ut conculcatione mutua super decem millia hominum consumpta sint. Facta est autem universæ genti luctuosa festivitas, & planctus per domos singulas personabat. Successit autem huic calamitati latrocinantium tumultus. Juxta Bethoron quippe, per viam publicam, Stephanus quidam servus Cæsaris supellectilem quandam vehebat, quæ ab irruentibus latronibus direpta est. Cumanus autem ad inqvisitionem mittens eos, qui in proximis vicis essent, vinctos ad se adduci jussit, objiciens qvod latrones illos non comprehendissent: qva occasione quidam militum in vico quodam libros sacræ legis offensos discidit atq; combussit. Judæi autem quasi totam religionem inflammatam viderent, undique confluxerunt: & velut machinamento aliquo, ita vi superstitionis attracti, omnes ad unam evocationem ad Cumanum Cæsaream concurrunt: precantes ut militem, qui tantam contumeliam Deo legique ejus intulisset, non relinqueret impunitum. Ad hæc ille (videbat enim multitudinem nequaquam quieturam, nisi aliqua esset satisfactione sedata) adjudicatum militem per medium populum ad supplicium jussit abduci: sicque Judæi placatis animis recesserunt. Denuo autem Galilæorum & Samaritanorum conflictus exoritur. In vico enim quem Gæman vocant, qui est in magno Samariæ campo situs, quidam Galilæus de numero Judæorum ad festivitatem ascendens interficitur. Ad qvod factum multi ex Galilæa regione concurrerunt, ut cum Samaritanis confligerent. Horum autem nobiliores convenerunt ad Cumanum, rogantes, ut antequam gravis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidii, vindicaret. Cumanus vero his negotiis, quæ habebat in manibus, postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine ullo

ΚΕΦ. κ.

Συνελήλυθότων δὲ πολλῶν ἐπὶ τὴν ἑορτὴν τὰ ἄζυμα εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ τῶν φυλάκων ἐπὶ τῆς στοᾶς τοῦ ἱεροῦ στὰς ἑκάστοις (ἐνόπλους γὰρ ἀεὶ τοὺς ἑορτὰς ἄγοντας φυλάττουσιν, ὡς μή τι νεωτερίζοι τὸ πλῆθος ἀσυνήθροισμένον) εἷς τις τῶν στρατιωτῶν ἀναστείλας μηνῶν τὴν ἐσθῆτα, καὶ καταπύγιος ἀρχημένος, πρόσωπον τοῖς Ἰουδαίοις τὸ ἔδαφος, καὶ τῷ σχήματι φωνὴν ἐμοίαν ἐπιφθέγξατο. ὡς δὲ ἐπὶ πᾶν μὲν τὸ πλῆθος ἠγανάκτησε, καὶ κατὰ βοῶν ἐκ κέρατος, κολάζειν τὸν στρατιώτην. οἱ δ' ἦσαν νηφόντως τῶν νέων, καὶ τὸ θεῖον σωσιπόλιον ἐκ ἔθνους, ἐχώρουν ἐπὶ μάχην, λίθους τε ἁρπάσαντες, εἰς τοὺς στρατιώτας ἔβαλλον. καὶ κοῦμανος ἅπας μὴ ἐς λαὸν παντὸς ἐπ' αὐτὸν ὁρμὴν ᾖσιν, πολίτας μεταπέμπεται. τῶν δὲ τῆς στοᾶς ἐπεχομένων, φόβος ἐμπίπτει τοῖς Ἰουδαίοις ἀναπόχρεως, καὶ στρατιᾶς ἐκ ἱεροῦ διέφυγον εἰς τὴν πόλιν. πανὺ δὲ ὠθεῖ τοὺς ἐξόδους βία σωζομένων ἐγένετο, ὡς τε πατηθέντας ἀπ' ἀλλήλων καὶ συντριβέντας, ὑπὲρ πυρίους ἀπολέσθαι. ἡμέρᾳ δὲ τῇ ἑορτῇ πένθος μὲν ὅλῳ τῷ ἔθνει θρῆνος δὲ καθ' ἑκάστην οἰκίαν. μεταλαμβάνει δὲ καὶ τοῦτο τὸ συμφορᾶν λῃστικὸς ἄλλος. ἦν γάρ τις Βαθωρὼν δημόσιον ἔδος, στρατιώτης δοῦλος κρίσπος ἀποσκευὴν κομιζόμενος, διήρπασαν λῃσταὶ συστάντες. κοῦμανος δὲ πέμψας, τοὺς ἐκ τῶν πλησίον κωμῶν δεσμώτας ἐκέλευσεν ἀναίτιος εἶναι αὐτὸν, ὅτι καλῶν ὅτι μὴ διώξαντες τοὺς λῃστὰς συλλάβοιεν. ἔνθα στρατιωτῶν τις, ἄρων ἐν πυκνὶ μέσῃ τὸν ἱερὸν νόμον, διέρρηξέ τε τὸ βιβλίον, καὶ εἰς πῦρ κατέβαλεν. ἰουδαῖοι δὲ ὡς ὅλης αὐτῆς τῆς χώρας καταφλεγείσης συνεχύθησαν, καὶ καθάπερ ὀρχάνῃ τινὶ τῇ δεισιδαιμονίᾳ συνελκόμενοι εἰς ἓν κήρυγμα, πάντες εἰς ῥαιμαίρειαν ὅτι κούμανον συνέδραμον, ἱκετεύοντες τὸν οὕτως εἰς τὸν θεὸν καὶ τὸν νόμον αὐτοῦ ἐξυβρίσαντα μὴ ἀθῷον ἀπιμώρητον. ὁ δὲ, οὐ γὰρ ἠφίει πολὺ τὸ πλῆθος, μὴ τύχοι ἀθρόαν ἀπειλήν τι τῇ στρατιώτῃ, καὶ ἀπὸ μέσων τῶν αὐτομόλων ἀπαχθῆναι τῷ ὅτι θανάτῳ κελεύει. καὶ ἰουδαῖοι μὲν ἀνεχώρησαν. αὐθις δὲ γαλιλαίων, καὶ σαμαρέων γίνεται συμβολή.

ΚΕΦ. κα.

Κατὰ γὰρ τὴν μεσὴν καλουμένην κώμην, ἥτις ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κεῖται τῆς σαμαρείτιδος, πολλῶν ἀναβαινόντων ἰουδαίων ὅτι τὴν ἑορτὴν, ἀναιρεῖται τις γαλιλαῖος. ὡς τὸ πλῆθος μὲν ἐκ τῆς γαλιλαίας συνέδραμον, ὡς πολεμήσοντες τοῖς σαμαρεῦσιν. οἱ γνώριμοι δὲ αὐτῶν ἐλθόντες πρὸς κούμανον, λεπτόλογον, πρὶν ἀνηκέστου πάθους εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀφεθέντα, παρορήσασθαι τοὺς αἰτίους τοῦ φόνου. μόνως δ' ἂν ἄλλως ἀφαλυθῆναι τὸ πλῆθος. κούμανος μὲν οὖν ἐν δόλῳ τοὺς ἐκείνων ἱκεσίας τῶν ἐν χερσὶ πραγμάτων θέμενος, ἀπράκτους ἀπέπεμψε τοὺς ἱκέτας. ἀγγελθὲν δὲ τὸ πάθος εἰς ἱεροσόλυμα δὲ πιφοναμένου, τὸ πλῆθος συνεπάραξε, καὶ τῆς ἑορτῆς ἀφέμενοι πρὸς τὴν σαμάρειαν ἐξώρμησαν ἀπρατήτως, καὶ μηδενὶ τῶν ἐν-

Horum autem nobiliores convenerunt ad Cumanum, rogantes, ut antequam gravis calamitas oriretur, transiret in Galilæam: & in eos qui autores essent homicidii, vindicaret. Cumanus vero his negotiis, quæ habebat in manibus, postponens illorum petitiones, sine effectu precatores remisit. Nunciato igitur homicidio Hierosolymam, omnis multitudo commota est: & relicta diei solennitate, in Samariam vulgus impetum fecit sine ullo

τῶν ἀρχόντων κατίχοντι πεδόμβροι. ἔ ληϊρικοῦ ἦ
αὐτῶν καὶ ζωσπώδους, δεινοῦ τὸ τὸς ὑὸς ἐλεάζαρ ⊙ καὶ
ἀλέξανδρ ⊙ ἐξῆρχον, οἱ τοῖς ὁμόροις τῆς ἀκραβα-
τινῆς τοπαρχίας ἐφαπτόντες, αὐτοὺς τε ἀνήρουν μη-
δεμιᾶς ἡλικίας φειδῶ ποιούμβροι, καὶ τὰς κώμας ἀνε-
πίμπρασαν. κύμαν ⊙ ἦ ἀναλαβὼν ὀπὸ τ κηφισρείας
μίαν ἴλην ἱππέων καλουμβύλεν σεβαστηνῶν, ἐξεβοήθει
τοῖς παρθυμβίοις, καὶ τ ὠβὶ τ ἐλεάζαρον πολλοὺς μὲν
συνέλαβε, πλείστους ἦ ἀπέκτεινε. ἐφ' ὃς ἦ τὸ λοιπὸν πλῆ-
θος τῶν πλεμεῖν τοῖς σαμαρεῦσιν ὡρμημβίων, οἱ ἀρ-
χοντες τῶν ἱεροσολύμων σκυθραμένοις σώκκους ἀμπε-
χόμβροι, καὶ τέφραν τῶν κεφαλῶν καταχέοντες, ἱκέ-
τευον ἀναχωρεῖν, καὶ μὴ διὰ τ ἐις σαμαρεῖς ἄμπωσιν,
ὅπ ἱεροσόλυμα ῥωμαίοις παροξύνειν. ἐλεῆσαι ἦ τ πα-
τρίδα, καὶ τὸν ναὸν, τέκνα τε καὶ γυναῖκας ἰδίας, καὶ μὴ
πάντα κινδυνεύειν δι' ἑνὸς σκιρτήσαντος ὠφελεῖν.
τοῖς τοῖς πεισθέντες οἱ ἰουδαῖοι, διελύθησαν. ἐτρά-
παντο ἦ πολλοὶ ἐφ' ἑορτὴν ἄζυμα τ ἄδειαν. καὶ μ πᾶ-
σαν τὴν χώραν, ἁρπαγαί τ ἦσαν, καὶ τῶν θρασυτέρων
ἐπαναστάσις. καὶ τῶν σαμαρέων οἱ δυνατοὶ, ἐφ' νου-
μιδίου κουαδράτου, ὃς ἐπὶ ἡγεμονίας τῆς συρίας, εἰς τύρον
ὠφιγμένοι, δίκην τινὰ ὠφ' ἧς τῶν παρηκόντων τὴν
χώραν λαβεῖν ἠξίουν. παρόντες ἦ καὶ οἱ γνώριμοι
τῶν ἰουδαίων, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης υἱὸς ἀνάνου,
κατάρχας μὲν ἔλεγον τῆς παραχῆς σαμαρεῖς ἀφ' τ
φόνου, αἴτιον ἦ τῶν ἀποβεβηκότων κούμανον γεγονέναι,
μὴ θελήσαντα τοὺς αὐθέντας ἔ σφαγῆτος ἐπεξελθεῖν.
κουαδράτος ἦ τότε μὲν ἑκατέρους ὑπερτίθετο φήσας,
ἐπειδὰν εἰς τοὺς τόπους ὠφιγμένος, διερεύνησιν ἑκά-
στα. αὖθις ἦ παρελθὼν εἰς καισάρειαν, τοὺς ὑπὸ
κουμάνου ζωγρηθέντας, ἀνεσκύρωσε πάντας. ἐκεῖθεν
τε εἰς λύδδαν ὠφιγμένος πόλιν, διήκουσε τῶν σα-
μαρέων, καὶ μεταπεμψάμεν ⊙ ὀκτωκαίδεκα τῶν
ἰουδαίων, οὓς ἐπέπυστο μετηχηκέναι τῆς μάχης, πελέ-
κει διεχρήσατο. δύο ἦ ἑτέρους τῶν δυνατωτάτων, καὶ
τοὺς ἀρχιερεῖς ἰωνάθου, καὶ ἀνανίαν, τοὺτε τοῦτου
παῖδα ἄνανον, καὶ τινας ἄλλους ἰουδαίων γνωρίμους,
ἀνέπεμψεν ὅπ κύσαρα, ὁμοίως ἦ καὶ σαμαρέων τοὺς
ὁπιφανεστάτους. παρήγγειλε ἦ καὶ κουμάνῳ καὶ κέλευ-
ει τ χιλιάρχῳ πλεῖν ὅπ ῥώμης, δώσοντας κλαυδίῳ
λόγον ὑπὲρ τῶν γεγενημβίων. ταῦτα διαπραξάμε-
νος ὑπὸ λυδδῶν ἀνέβαινεν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ κατα-
λαβὼν τὸ πλῆθος ἄγον τὰς τῶν ἀζύμων ἑορτὰς
ἀθορύβως, εἰς ἀντιόχειαν ἐπανῆκε. κ ἦ τὸν ῥώμην κή-
σαρ ἀκούσας κουμάνου καὶ σαμαρέων, παρῆν ἦ
καὶ ἀγερίπας σκυθρωπὸς ὑπεραγωνιζόμβρος ἰουδαί-
ων, ἐπειδὴ καὶ κουμάνῳ πολλοὶ τῶν δυνατῶν πα-
ρῆσαν τε, σαμαρέων μὲν κατηγοροῦς, τρεῖς ἀνελεῖν
προσέταξε τοὺς δυνατωτάτους, κούμανον ἦ φυ-
γαδεῦσαι, κέλερα ἦ δεσμώτην ἀναπέμψας εἰς ἱε-
ροσόλυμα, ῥωμαίοις ἰουδαίοις πρὸς αἰκίαν ἐ-
κέλευσε, καὶ περιουρέντα τὸν πόλιν, οὕτω τὸν κε-
φαλὴν ἀποκοπῆναι. μετὰ ταῦτα ἰουδαίας μὲν ἔπρε-
ψεν, φήλικα τὸν πάλλαντ ⊙ ἀδελφὸν ἐκπέμπει.

duce, nec quicquam principum ſuorum reti-
nenti acquieſcentes. Latrocinii autem eorum
& tumultus, quidam Dinæi filius Eleazarus, &
Alexander, principes erant: qui in Acrebatenæ
regioni conterminos irruentes, promiſcuam e-
didere cædem, & à nullius ætatis exitio tempe-
rantes, vicos etiam inflammaverunt. Cumanus
autem hæc audiens, adduxit ſecum unam equi-
tum alam, quæ vocatur Sebaſtenorum, ut auxi-
lio his qui vaſtabantur eſſet: ſicque eorum mul-
tos, qui Eleazarum erant ſecuti, comprehendit,
plures quoque interfecit. Ad reliquam autem
multitudinem, qui in vaſtandos Samaritano-
rum fines irruerant, principes gentis de Hiero-
ſolymis occurrerunt: opertiq; ciliciis, & aſper-
ſis cinere capitibus precabantur, ut ab incepto
deſinerent: nec propter exercendam in Samari-
tas ultionem, ad Hieroſolymæ perniciem Ro-
manos commoverent: miſererentur autem pa-
triæ ſuæ atque templi, filiorumque & conjugum
propriarum: neque omnia pariter in diſcrimen
adducerent, neque ob unius Galilæi vindictam
cuncta diſperderent. His acquieſcentes Judæi, à
negotio receſſerunt. Multi autem per idem tem-
pus in latrocinia conſpirabant: ſicut fere ſolet
inſolentia creſcere rebus quietis: per qvæ in
omni regione agebantur rapinæ: & audaciſſi-
mus quiſque reliquis vim afferebat. Tunc Sa-
maritarum primates ad Numidium Qvadra-
tum, qui Syriam procurabat, Tyrum venerunt
vindicari de his, qui regionem eorum depræda-
ti fuerant poſtulantes. Præſto autem fuerant
etiam Judæorum nobiles: & Jonathas filius A-
nani, princeps ſacerdotum, objecta diluens al-
legabat, initium quidem tumultus Samaritas
fuiſſe, qui primi homicidium perpetraſſent:
cauſam tamen calamitatum poſtea ſecutarum
præbuiſſe Cumanum, qui inter principia autores
cædis noluiſſet ulciſci. Tunc Quadratus utramq;
partem interim diſtulit, dicens ſe cum ad ipſas
regiones veniſſet, diligenter ſingula inquiſitu-
rum: deinceps vero progreſſus Cæſaream, eos
omnes quos Cumanus vivos ceperat, in crucem
ſuſtulit. Inde cum Lyddam veniſſet, denuo au-
divit Samaritanorum querelas, & accitos Ju-
dæorum decem & octo viros, quos cognovit pu-
gnæ fuiſſe participes, ſecuri percuſſit. Duos autē
principes ſacerdotum, Jonatham & Ananiam, e-
jusque filium Ananum, & nonnullos alios Judæ-
os nobiles ad Cæſarem miſit: ſimiliter autem &
Samaritarum nobiliſſimos qvosqvē. Præcepit
etiam Cumano, & Celeri tribuno, Romam na-
vigare reddituros Claudio rationem pro his
quæ in regione geſſerant. His ita compoſitis à
Lydda aſcendebat Hieroſolymam: & inveni-
ens multitudinem feſtivitatem azymorum celebrantem ſine ulla conturbatione, Antiochiam redi-
it. Romæ autem Cæſar auditis allegationibus Cumani & Samaritanorum (aderat autem etiam
Agrippa, Judæorum cauſam magna contentione defendens: ſiquidem & Cumano multi potentium
aderant) pronuncians adverſus Samaritas, tres eorum nobiliſſimos juſſit interfici. Cumanum autem
in exilium deportari. Celerem autem tribunum vinctum Hieroſolymam miſſum, Judæis ad ſupplicium
tradidit, ut per urbem tractus, capite plecteretur. Poſt hæc Felicem Pallantis fratrem miſit ad Judæos,

qui & eorum provinciam cum Samaria & Galilæa curaret. Agrippam vero de Chalcide in regnum majus transtulit, tradens ei illam quoque provinciam, quæ Felicis fuisset. Erat autem ista Trachonitis & Batanæa & Gaulanitis. Addidit autem regnum etiam Lysaniæ, & tetrarchiam quam Varus rexerat. Ipse autem per annos tredecim, menses octo, dies triginta administrato imperio, decessit, successorem regni Neronem relinqvens, qvem svadelis Agrippinæ uxoris suæ in imperium cooptaverat: & quidem cum legitimum haberet filium Britannicum, ex Messalina natum, priore scilicet conjuge, & Octaviam filiam, quam ipse privigno collocarat Neroni. Susceperat autem ex Agrippina Antoniam. Et Nero quidem quemadmodum per magnitudinem felicitatis & opum, abusus sit fortuna: & qualiter fratrem suum, atque uxorem, matremque interfecerit, post quos in omnes proximos immanitatem suam convertit, atque ut ad ultimum per amentiam ad histrionum opera scenamque pervenerit, quoniam scio esse narratione molestum, silentio præterire melius puto.

+ Philippi

+ viginti

A τὴν τε γαλιλαίας καὶ σαμαρείας καὶ περαίας. ἐκ δὲ τὴν χαλκίδα, ἀγρίππαν εἰς μείζονα βασιλείαν μετατίθησι, δοὺς αὐτῷ τὴν τε φιλίππε ἡγεμονίαν τετραρχίαν. αὕτη δὲ ἦν βαταναία καὶ τραχωνῖτις καὶ γαυλανῖτις. προσῆκτο δὲ καὶ τὴν τε λυσανίου βασιλείαν, καὶ τὴν οὐάρου ἡγεμονίαν ἐπαρχίαν, αὐτὸς δὲ διοικήσας τὴν ἡγεμονίαν ἔτεσι τρισὶ καὶ δέκα, μησὶν ὀκτὼ καὶ εἴκοσιν ἡμέραις, τελευτᾷ, καταλιπὼν νέρωνα τῆς ἀρχῆς διάδοχον, ὃν ταῖς ἀγριππίνης τῆς γυναικὸς ἀπάταις, ἐπὶ κληρονομίᾳ τῆς ἀρχῆς εἰσεποιήσατο, καίπερ ἰδίαν ἔχων γνήσιον βρεττανικὸν ἐκ μεσσαλίνης τὸ πρότερον γυναικός, καὶ ὀκταβίαν θυγατέρα τὸν ἐξ αὐτοῦ ζευχθεῖσαν νέρωνι. γέγονε δὲ αὐτῷ καὶ ἐκ πετίνης ἀντωνία.

CAP. XII.

De tumultibus in Judæa sub Felice. Ant. lib. 20. cap. 11.

Convertar autem ad narranda quæ ab eo adversus Judæos gesta sunt. Minorem igitur Armeniam regnandam Aristobulo dedit, Herodis filio. Regno autem Agrippæ quatuor urbes addidit cum agris ad singulas pertinentibus: in Peræa scilicet regione, Abilam & Juliadem: in Galilæa autem Tarichæam & Tiberiadem. Reliqua autem Judææ Felici procuranda dedit. Hic principem latronum Eleazarum, qui per viginti annos regionem fuerat deprædatus, aliosque cum eo multos cepit, vinctosque Romam misit: aliorumque quos in crucem sustulit, latronum vel in communione sceleris deprehensorum popularium, fuit pene innumerabilis multitudo. Sic autem regione purgata, aliud genus latrocinantium in Hierosolymis oriebatur. Hi autem sicarii vocabantur, die claro & in media civitate passim quosque interficientes. Potissimum vero diebus solennitate festivis immiscebantur vulgo, sicas sub veste gestantes. His inimicos interficiebant: ac deinceps collapsis hominibus, illi inter reliquos de scelere querebantur: qua fraude extra suspicionem manebant, diuq; latuerunt. Primus igitur ab eis Jonathas pontifex interficitur. Post hunc autē quotidie plurimi cædebantur, atq; ipsis calamitatibꝰ molestior timor civitatē premebat: sicut enim in medio bello per singula momenta omnes mortem operiebantur. Circumspiciebant autem eminus quosque appropinquantes: & neque amicis suis fidere poterant, dum tamen in mediis suspicionibus atque custodiis nihilominꝰ interficerentur. Tanta erat latrocinantiū temeritas, & ars quædam latendi.

B

C

D

E

F

G

Κεφ. κϛ.

Ὅσα μὲν ἂν νέρων διὰ ὑπερβολὴν εὐδαιμονίας τὸ πάλαι τοῦ σωφρονήσας ἐξύβρισεν εἰς τὴν τύχην, ἢ τίνα τρόπον τὴν τε ἀδελφὸν καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὴν μητέρα διεξῆλθεν, ἀφ' ὧν εἰς τοὺς συγγενεστάτους μετήνεγκε τὸ ὠμότατον, καὶ ὡς πάλαι ποτὲ ὑπὸ φρενοβλαβείας ἐξώκειλεν εἰς σκηνάς, καὶ θέατρον, ἐπειδὴ διέσχλα πᾶσιν ἐσὶ σαφῆ λείψω. τρέψομαι δὲ ἐπὶ τὰ ἰουδαίοις κατ' αὐτὸν γενόμενα. τὸ μὲν οὖν μικρὰν ἀρμενίαν, δίδωσι μὲν βασιλέα ἀριστόβουλον τὸν ἡρῴδου. τὴν δὲ ἀγρίππα βασιλείαν, τέσσαρας πόλεις προσέθηκε σὺν ταῖς τοπαρχίαις, ἄβιλαν μὲν καὶ ἰουλιάδα τὴν τῶν περαίων, ταριχαίας δὲ καὶ τιβεριάδα τῆς γαλιλαίας. εἰς δὲ τὸν λοιπὸν ἰουδαίαν, φῆλικα κατέλιπεν ἐπίτροπον. ἐπὶ τοῦτον δὲ χειλίαρχον ἐλεάζαρον ἔπεσιν εἴκοσι τὸν χώραν δῃωσάμενον, καὶ πολλοὺς τοὺς σὺν αὐτῷ ζωγρήσας, ἀνέπεμψεν εἰς ῥώμην. τῶν δὲ ἀναστρωθέντων ὑπ' αὐτοῦ λῃστῶν, καὶ τῶν ἐπὶ κοινωνίᾳ φωραθέντων οὓς ἐκόλασεν, ἄπειρόν τι πλῆθος ἦν.

Κεφ. κγ.

Καθαρθείσης δὲ τῆς χώρας, ἕτερον εἶδος λῃστῶν ἐν ἱεροσολύμοις ὑπεφύετο, οἱ καλέμενοι σικάριοι, μεθ' ἡμέραν, καὶ ἐν μέσῃ τῇ πόλει φονεύοντες ἀνθρώπους. μάλιστα δὲ ἐν ταῖς ἑορταῖς, μισγόμενοι τῷ πλήθει, καὶ τὰς ἐσθήσιν ὑποκρύπτοντες μικρὰ ξιφίδια, τούτοις ἔνυττον τοὺς ἀλλοφύλους, ἔπειτα πίπτοντων, μέρος ἐγίνοντο τῶν ἐπαναστατῶν οἱ πρῶτοι κτείνοντες. διὸ καὶ παντάπασιν ὑπὸ ἀξιοπιστίας ἦσαν ἀνύβρεται. πρῶτος μὲν οὖν ὑπ' αὐτῶν ἰωνάθης ὁ ἀρχιερεὺς ἀποσφάζεται. μεθ' ἡμέραν δὲ αὐτὸν κτείνοντο πολλοί, καὶ τῶν συμφορῶν ὁ φόβος τοῦ κακοῦ χαλεπώτερος ἑκάστου καθάπερ ἐν πολέμῳ, καθ' ὥραν τὸ θανάτου προσδεχόμενος. προεσκοπεῖτο δὲ πόρρωθεν τοὺς ἀλλοφύλους, καὶ οὐδὲ τοῖς φίλοις πρόσεισιν ἐπὶ πίστει ἦν, ἐν μέσαις δὲ ταῖς ὑπονοίαις, καὶ ταῖς φυλακαῖς ἀνῃρεῖτο. τοσοῦτον τῶν δικαιουμένων τὸ τάχος ἦν, καὶ δὲ λαθεῖν πίπτειν. σωτὴρ δὲ πρὸς τούτοις ἕτερον πονηρὸν, κρεῖττον μὲν καθαρώτερον, ταῖς γνώμαις δὲ ἀσεβέστερον, ὅπερ οὐδὲν ἦττον τῶν σφαγῶν, τὴν δυσμονίαν τὸ πόλεως ἐλυμήνατο. πλάνοι γὰρ ἄνθρωποι, καὶ ἀπατεῶνες, προσχήματι θειασμοῦ, νεωτερισμὸς καὶ μεταβολὰς πραγμάτων ὁρμῶντες, δαιμονᾶν τὸ πλῆθος ἀνέπειθον, καὶ πρὸ ἦγον εἰς τὴν ἐρημίαν, ὡς ἐκεῖ τὰ διὰ δείξοντος αὐτοῖς σημεῖα ἐλευθερίας. ἐπὶ τούτοις ὁ φῆλιξ,

Ad hæc autem alia etiam malorum collectio facta est, cæde quidem abstinentium, sed consiliis magis impiorum, quæ pars non minus quam sicariorum felicitatem urbis statumque corrupit. Seductores namque homines & circumventores, sub specie religionis novis rebus studentes, vulgus insanire fecerunt, nam in solitudines egrediebantur, promittentes Deum signa eis ostensurum libertatis. Contra quos

ὁ Φῆλιξ, ἐδόκει γὰρ ἀπροσίστως εἶναι καταβολὴ, πέμψας ἱππεῖς καὶ πεζοὺς στρατίτας, πολὺ πλῆθος διέφθειρε. μείζονι δὲ τούτης πληγῇ Ἰουδαίους ἐκάκωσεν, ὁ αἰγύπτιος ψευδοπροφήτης. παραγενόμενος γὰρ εἰς τὴν χώραν, ἀνθρώπου γόης, καὶ προφήτου πίστιν ἐπιθεὶς αὑτῷ, ὡς τρισμυρίους μὲν ἀθροίζει τῶν ἠπατημένων. ἄγειν δὲ αὐτοὺς ἐκ τῆς ἐρημίας εἰς τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ἐκεῖθεν οἷός τε ἦν εἰς ἱεροσόλυμα παρελθεῖν βιάζεσθαι, καὶ κρατήσας τῆς τε ῥωμαϊκῆς φρουρᾶς, καὶ τοῦ δήμου, τυραννεῖν, χρώμενος τοῖς συνεπεσομένοις δορυφόροις. φθάνει δὲ αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν Φῆλιξ, ἅτε ἀντιπάσας μὲν τῶν ῥωμαϊκῶν ὁπλιτῶν, καὶ πᾶς ὁ δῆμος συνεφήψατο τῆς ἀμυνῆς, ὡς τε συμβολῆς γενομένης, τὸν μὲν αἰγύπτιον φυγεῖν μετ' ὀλίγων, πολλοὺς δὲ τῶν σὺν αὐτῷ, τοὺς δὲ λοιποὺς πλῆθος σκεδασθὲν ὅπῃ τύχοι αὐτῶν, ἕκαστον διαλαθεῖν. κατασταλμένων δὲ καὶ τούτων, ὥσπερ ἐν νοσοῦντι σώματι, πάλιν ἕτερον μέρος ἐφλεγμήνεν. οἱ γὰρ γόητες καὶ λῃστρικοὶ συναχθέντες πολλοὺς εἰς ἀποστασιν ἐκίνησαν, καὶ τοὺς ἐλευθερίαν παρεκρότουν, θάνατον ἀπειλοῦντες τοῖς πειθαρχοῦσι τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ τοὺς βίαι ἀφορμηθησομένους λέγοντες, τοὺς ἑκουσίως δουλεύειν προαιρουμένους. μεριζόμενοι γὰρ εἰς τὴν χώραν κατὰ λόχους, διήρπαζόν τε τὰς τῶν δυνατῶν οἰκίας, καὶ αὐτοὺς ἀνῄρουν, καὶ τὰς κώμας ἐνεπίμπρασαν. ὡς τε τὴν ἀπονοίας αὐτῶν, πᾶσαν τὴν Ἰουδαίαν ἀναπίμπλασθαι. καὶ ἦν τὸ μὲν ὁ πόλεμος καθ' ἡμέραν ἀνερρίπιζετο. ἕτερα δὲ παραχὴ συνίσταται τοῖς καισαρεῦσι, τῶν ἀναμεμιγμένων Ἰουδαίων τοῖς τὸν ἐν αὐτῇ σύρους στασιασάντων. οἱ μὲν γὰρ ἠξίουν, σφετέραν εἶναι τὴν πόλιν, Ἰουδαῖον γεγονέναι τὸν κτίσαντα αὐτῆς λέγοντες, ὧν ἦν ἡρώδης ὁ βασιλεύς. οἱ δὲ ἕτεροι, τὸν οἰκιστὴν μὲν προσωμολόγουν Ἰουδαῖον, αὐτὴν μέντοι γε τὴν πόλιν ἑλλήνων ἔφασαν. οὐ γὰρ ἂν ἀνδριάντας καὶ ναοὺς ἐγκαθιδρύσαι, Ἰουδαίοις αὐτὴν ἀναπήξαντα. διὰ ταῦτα μὲν ἡμφισβήτουν ἑκάτεροι. προῆλθε δὲ αὐτοῖς τὸ φιλόνεικον εἰς ὅπλα, καὶ καθ' ἡμέραν οἱ θρασύτεροι παρ' ἀμφοῖν προεπήδων ἐπὶ μάχην. οὔτε γὰρ Ἰουδαίων οἱ γεραιοὶ τοὺς ἰδίους στασιαστὰς κατέχειν, οἷοί τε ἦσαν, καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἀρχὴ ἐδόκει Ἰουδαίων ἐλαττοῦσθαι. προῆιχον δὲ οἱ μὲν πλούτῳ καὶ σωμάτων ἀλκῇ. τὸ δὲ ἑλληνικὸν τῇ τῶν στρατιωτῶν ἀμυνῇ. τὸ γὰρ πλέον ῥωμαίοις τε ἐκεῖ δυνάμεως ἐκ συρίας ἦν κατειλεγμένον, καὶ καθάπερ συγγενεῖς, ἦσαν εἰς τὰς βοηθείας ἕτοιμοι. τοῖς γε μὴν ἐπάρχοις φρονεῖν ἦν ἀναστέλλειν τὴν παραχὴν, καὶ τοὺς μαχιμωτέρους ἑκατέρωθεν ἀεὶ συλλαμβάνοντες ἐκόλαζον μάστιξι καὶ δεσμοῖς. οὐ μὴν τά γε πάθη τῶν συλλαμβανομένων ἐνεπίμπλη τοῖς καταλειπομένοις ἀναισχυντίαν ἢ δέος, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον παρωξύνοντο πρὸς τὴν στάσιν. νικῶντας δέ ποτε τοὺς Ἰουδαίους, παρελθὼν εἰς τὴν ἀγορὰν ὁ Φῆλιξ, μὴ ἀπειλῆς ἐκέλευσεν ἀναχωρεῖν. τῶν δὲ μὴ πειθομένων, ἐπιπέμψας τοὺς στρατιώτας, ἀναιρεῖ συχνούς, ὧν διαρπαγῆναι συνέβη καὶ τὰς οὐσίας. μηνύσης δὲ τῆς στάσεως, ἐπιλέξας ἑκατέρωθεν τοὺς γνωρίμους, ἔπεμψε πρέσβεις ἐπὶ νέρωνα, διαλεξομένους περὶ τῶν δικαίων.

A Felix (videbantur quippe fœmina defectionis esse) mittens equites atque pedites armatos, magnam multitudinem interfecit. Majore autem plaga Judæos afflixit Ægyptius quidam pseudopropheta. Adveniens quippe in provinciam, magus cum esset, prophetæ opinionem sibi arrogans, triginta ferme millia hominum congregavit, quos vana seductione deceperat. Et circumducens eos de solitudine in montem, qui vocatur Olivarum, inde ad Hierosolymam nitebatur ascendere: depulsoque Romanorum præsidio, in populares exercere dominationem. Utebatur autem stipatoribus, qui ad id facinus convenerant. Prævidit sane ejus impetum Felix, & occurrens cum ipsis Romanis armatis, quos etiam Judæorum reliqua multitudo juvabat, iniit conflictum. Et Ægyptius quidem cum paucis fugit; Plurimi autem, qui cum ipso fuerant comprehensi atque vinculis traditi sunt. Reliqua vero multitudo in regiones proprias dispersa est. Compressis vero his etiam, sicut fere in ægro corpore, rursus pars altera tumescebat. Magi enim quidam & latrones collecti, multis afflictionem inducebant: & quasi ad libertatem vocabant mortem apertissimam comminantes his, qui Romanorum principatui obedire voluissent: ut vel reluctantes averterent eos, qui spontaneam ferrent servitutem. Dispersi ergo per totam regionem diripiebant quorumque potentium domos, eosque insuper trucidabant: inflammabant etiam vicos, ita ut desperatione eorum tota Judæa protinus impleretur. Et hoc quidem bellum indies ingravescebat. Alter autem tumultus ortus est circa Cæsaream, inter Judæos scilicet, qui ibi permixti habitabant, & Syros, seditione commota. Hi siquidem postulabant, ut eorum fieret civitas, Judæum ejus fuisse conditorem dicentes: erat autem rex Herodes. Æmuli vero conditorem quidem confitebantur Judæum, ipsam vero civitatem fuisse gentilium vindicabant. Neque enim illic statuas & fana potuisse constitui, si ad Judæos eam conditor pertinere voluisset. Ob has ergo causas inter se populus uterque jurgabat. Procedebat autem usque ad arma contentio: & quotidie ad confligendum audaces quique partis alterutræ prosiliebant. Neque enim Judæorum seniores cohibere tumultus gentis suæ poterant; & Græcis turpissimum videbatur, Judæis inferiores videri. Præstabant autem hi quidem divitiis & corporum viribus; Græci vero auxilio militum: magna siquidem pars Romanæ manus, de Syria illo fuerat congregata: & quasi cognati, ad auxiliandum parati erant Syris. Præfecti autem militum curabant comprimere tumultum: & pugnaces quosque comprehensos, taureis ulciscebantur ac vinculis. Nec tamen supplicia comprehensorum, impedimentum aut timorem reliquis inferebant: imo magis hoc ipso in seditionis irritabantur augmentum. Tunc demum Felix minaci edicto præcepit contumaces quosque urbe discedere: non parentium autem immissis militibus interfecit non paucos, quorum etiam bona direpta sunt. Manente autem seditione, nobiles utriusque partis electos, legatos misit ad Neronem, de jure disceptaturos.

Ann. 56. cap. 12.

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maxime in- A feſtabant provinciam ſolicite perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit.

CAP. XIII.

De præſidibus Judææ Albino & Floro. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

VErum ſucceſſor ejus Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neqve enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, qvam ille præterierit. Denique non ſolum cauſis civilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neqve ſolum B tributorum additamentis in commune gentem gravabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones civitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus judicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberavit: & is ſolum qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res novare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſane, qui C erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum moventibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus jungebatur. Unuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus vero ſuis ad direptionem mediocrium abu- D tebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſta- *Ant. lib. 20. cap. 1.* bat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captivitatis futuræ jam ab illo tempore ſpargebantur. Cum E ſane ejuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Geſſius vero iniquitates ſuas in univerſam gentem, tam palam quaſi gloriaretur, exercuit: ac velut non ad regendam provinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum F ullum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus vero impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non G voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiam contigit totam pene deſeri regionem, ita ut plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas provincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus provinciam regebat, neque auſus quiſpiam Judæorum eſt adverſus Florum ad eum mittere legatos. Cum vero inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, ut gentis ſuæ calamitatibus ſubveniret, & peſtem illam provinciæ Florum, ut ejiceret clamitabat. Qui tamen cum ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolum nihil movebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

ΚΕΦ. κδ'.

Διαδεξάμενος δὲ τούτου τὴν ἐπιτροπὴν Φῆστος, τὸ μάλιστα λυμηνάμενον τὴν χώραν ἐπιξήλ. τῶν γοῦν ληστῶν σιωπέλασε τοὺς πλείστους, & διέφθειρεν σὺν ὀλίγοις. ἀλλ' οὐχ ὁ μὲν Φῆστος ἀλβῖνος τὸν αὐτὸν τρόπον ἐξήνεγκε τῶν πραγμάτων. σὺκ ἔστι δὲ τινα κακουργίας ἰδέαν παρέλιπεν. οὐ μόνον γοῦν ἐν ταῖς πολιτικοῖς πράγμασιν ἐκλεπτε καὶ διήρπαζε τὴν ἑκάστων οὐσίαν, οὐδὲ τὸ πᾶν ἔθνος ἐβάρει ταῖς ἐπιφοραῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὑπὸ ληστείαν δεδεμένους ἢ τοὺς παρ' ἑκάστοις βουλῆς, ἢ τῶν ἑτέρων ὑπηρετῶν ἀπολύτρου τῆς συγχύσεως, & μὲν ὃ μὴ δοὺς, τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς πονηρὸς ἐγκατέλειπετο. τοιαῦτα καὶ τῶν νεωτερίζειν βουλομένων ἐν ἱεροσολύμοις, ἐθάρσησαν αἱ τόλμαι, καὶ χρήμασι μὲν οἱ δυνατοὶ τὸ ἀλβῖνον ἐξεπολάμβανον, ὡς τι & σωσαίζειν αὐτοῖς παρέχειν ἄδειαν. & δημοτικοῦ δὲ τὸ μὴ χαίρον ἡσυχίᾳ πρὸς τοὺς ἀλβίνου κοινωνοὺς ἀπέκλινεν. ἕκαστος δὲ τῶν πονηρῶν, ἴδιον τιφος ὑπεζωσμένος, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ἐρχιληστὴς ἢ τύραννος περιῄει ἐν & λόχου. τοὺς δορυφόρους δὲ, πρὸς ἁρπαγὰς τῶν μετρίων κατεῖχε. σωθῆναι δὲ, τοὺς μὲν ἀφηρημένους ὑπὲρ ὧν ἀγανακτῶν ἐκέλευ, σιωπᾶν. τοὺς δὲ πλησίας δὲ, δεῖν & μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν, καὶ κολακεύειν τὸν ἄξιον κολάσεως. καθόλου δὲ ἡ μὲν παρρησία πάντων ἐξεκέκοπτο, τυραννὶς δὲ ἐπλεόνων, καὶ τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης ἀλώσεως ἐν τότε τῇ πόλει κατεβάλλετο. τοιοῦτον δὲ ὄντα τὸν ἀλβῖνον, ἀπέδειξεν ὁ μὴ τῶν ἐλπιζομένων χεῖρον Φλῶρος, ἀγαθὸν τὸν κατ' ἐκεῖνον. ὁ μὲν γὰρ λάθρα τὰ πολλὰ, καὶ μετὰ τοσούτων σκακουργημάτων. γέστιος δὲ τοῖς εἰς τὸ ἔθνος ἀδικήμασιν ἐπιμπόδισε, καὶ ὥσπερ ὑπὸ πυρία. κατακρίτων πεμφθεὶς δήμιος, οὔτε ἁρπαγῆς τινα τρόπον, οὔτε αἰκίας παρέπεμπεν. ἐν δὲ ἐν τοῖς ἐλευθέροις, ὠμότατος, ἐν δὲ τοῖς ἀσήμοις, ἀνυπόδετος. οὕτω δὲ τολμῶ τὴν ἀπιστίαν τῆς ἀληθείας κατέχειν, οὔτε ἐν τῷ πανουργεῖν δολιωτέρας ὁδοὺς ἐπενόησεν. ὧ τὸ μὲν κατ' ἄνδρα κερδαίνειν, μικρὸν ἐδόκει. πόλεις δὲ ὅλας ἐξεδίδυσκε, καὶ δήμους ἀθρόους ἐλυμαίνετο, καὶ μόνον σὺκ ἐκήρυξεν ἀνὰ τὴν χώραν πᾶσιν ἐξεῖναι ληστεύειν, ἐφ' ᾧ μέρος αὐτὸς λήψεται τῶν λαφύρων. ἀφ' οὗ γοῦν τὸν ἐκείνου πλεονεξίαν, πάσας ἐρημωθῆναι συμβὰν τὰς τοπαρχίας, καὶ πολλοὺς τῶν πατρίων ἐθῶν ἐξαναστάντας, φυγεῖν εἰς τὰς ἀλλοτρίους ἐπαρχίας. μέχρι μὲν οὖν ἐν συρίᾳ κέστιος γάλλος τὴν προσθήκην τ ἐπαρχίαν, οὐδὲ πεσοδόκησθαί τις πρὸς αὐτὸν ἐτόλμησε κατ' & Φλώρου. ὡδηγημένων δὲ εἰς ἱεροσόλυμα, τῆς τῶν ἀζύμων ἑορτῆς ἐνστάσης, πρὸς ὁ δῆμος σὺκ ἐλάττους τεσσαρακοσίων μυριάδων, ἱκέτευον ἐλεῆσαι τὰς & ἔθνους συμφορὰς, καὶ τὸν λυμεῶνα τῆς χώρας Φλῶρον ἐκκηρύξαι. ὁ δὲ πρῶτον, καὶ τῷ κεστίῳ παρεὼς, διεχλεύαζε τὰς φωνάς. ὅτε μὲν τῷ κεστίῳ τὸν ὁρμὴν & τολμήσας κατασείλας, καὶ δοὺς ἐμφάσιν, ὡς πρὸς τὸ μέλλον αὐτοῖς τὸν Φλῶρον κατασκευάσοντες μετριώτερον, ὑπέστρεψεν εἰς αὐ-

Succeſſit autem ei Feſtus, & hos qui maxime infeſtabant provinciam ſolicite perſecutus: latronum plurimos comprehendit atque interfecit. Ver. Ger. Lat.

CAP. XIII.

De præſidibus Judææ Albino & Floro. *Ant. lib. 20. cap. 15.*

VErum ſucceſſor ejus Albinus non eodem modo negotiis præfuit, neqve enim fuit aliqua malignitatis ſpecies, qvam ille præterierit. Denique non ſolum cauſis civilibus furabatur & diripiebat bona ſingulorum, neqve ſolum tributorum additamentis in commune gentem gravabat: ſed etiam quos ob latrocinia decuriones civitatum comprehenderunt, vel qui à prioribus judicibus in cuſtodiis erant relicti, accepta à cognatis eorum pecunia, liberavit: & is ſolum qui non dediſſet, in carceribus quaſi nocentiſſimus remanebat. Per idem tempus, eorum quoque qui res novare cupiebant, in Hieroſolymis creſcit audacia. Ex quibus ſane, qui erant opulenti Albinum largitione redimebant, ut eis tumultum moventibus non indignaretur: pars autem popularis quæ non ſatis gaudebat quiete, Albini participibus jungebatur. Unuſquiſque ergo improborum cohorte propria circundatus, ipſe quidem inter cæteros quaſi princeps latronum & tyrannus eminebat: ſtipatoribus vero ſuis ad direptionem mediocrium abutebatur. Ita fiebat, ut hi quidem quorum vaſtabantur domus, tacerent: illi autem qui extra incommodum ſtetiſſent, metu ne ſimilia paterentur, etiam officiis ambirent eos, quos conſtabat dignos eſſe ſuppliciis. In commune autem omnium fuit intercepta fiducia, & erat tunc multiplex dominatio, & ſemina captivitatis futuræ jam ab illo tempore ſpargebantur. Cum ſane ejuſmodi morum fuiſſet Albinus, tamen ſuccedens ei Geſſius Florus, optimum eum per comparationem ſui fecit videri. Ille ſiquidem plura occulte & cum fraude nocuerat: Geſſius vero iniquitates ſuas in univerſam gentem, tam palam quaſi gloriaretur, exercuit: ac velut non ad regendam provinciam, ſed ad damnatorum pœnas carnifex miſſus, neque rapinarum ullum morem, neque afflictionum prætermiſit. In miſeris autem crudeliſſimus erat, in turpibus vero impudentiſſimus. Neque enim quis illo amplius offendit fallacia veritatem, neque commentus eſt callidiores nocendi vias. Huic ſiquidem viritim illatis diſpendiis lucra quærere exiguum viſum eſt: ſed totas ſimul deſpoliabat urbes, & labes populis inferebat, tantum non voce per totam regionem edicens, liberum eſſe omnibus latrocinari, dum ipſe prædarum acciperet portionem. Denique ob illius avaritiam contigit totam pene deſeri regionem, ita ut plurimi ſedes patrias relinquentes, ad externas provincias commigrarent. Donec autem in Syria Ceſtius Gallus provinciam regebat, neque auſus quiſpiam Judæorum eſt adverſus Florum ad eum mittere legatos. Cum vero inſtante azymorum ſolennitate ipſe Hieroſolymam veniſſet, occurrens multitudo, quæ facilè tricies centenorum millium fuit, precabatur, ut gentis ſuæ calamitatibus ſubveniret, & peſtem illam provinciæ Florum, ut ejiceret clamitabat. Qui tamen cum ſub populi ore eſſet, & Gallo aſſiſteret, non ſolum nihil movebatur, ſed voces illas etiam deridebat. Ceſtius tamen compeſcens impetum populi, & edicens quod deinceps placatiorem eis Florum redderet, regreſſus eſt

εἰς ἀντιόχειαν. προεπέμπετο δ' αὐτὸν μέχρι καισαρείας Φλῶρος ἐξαπατῶν, καὶ πόλεμον ἤδη τῷ ἔθνει δυσμενῶς ἐπεγείρετο, ᾧ μόνῳ συγκρύψειν τὰς αὐτοῦ ἀδικίας ἐλπίζων. εἰρήνης μὲν γὰρ οὔσης, κατηγόρους ἔχειν ἐπὶ καίσαρι ἰουδαίους προσεδόκα. πραγματευόμενος δὲ ἢ ἀποστασίαν αὐτῶν, τῷ μείζονι κακῷ προεισάξειν τὸν ἔλεγχον αὐτῶν ἀπὸ τῶν μετριωτέρων. ὁ μὲν οὖν ὡς ἀπορραγείη τὸ ἔθνος, καθ' ἡμέραν ἐπέτεινεν αὐτοῖς τὰς συμφοράς.

A Antiochiam. Deduxit autem eum usque ad Cæsaream Florus, illudens mendaciis, & Judæorum genti bellum sedulo comminiscens, quo scilicet solo iniquitates suas occultari posse credebat. Pace siquidem permanente, habiturum se apud Cæsarem accusatores Judæos: verum si defectionem negotiatus fuisset, majore utique malo abducendam a se esse invidiam peccatorum minorum. Igitur ut gens ab Romano abrumperetur imperio, sedulo indies augebat calamitates. Per idem tempus apud Neronem Cæsarienses gentiles victores extitere, decretumque illud contestantes literas attulerunt: perque hoc bello Judaico dabatur exordium, duodecimo scilicet anno regni Neronis, decimoseptimo autem regni Agrippæ mense Majo.

B

Κεφ. κε'. CAP. XIV.

C

De Floro sæviente in Judæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 4.

ΕΝ ᾧ δὲ τούτῳ καὶ οἱ καισαρέων ἕλληνες, νικήσαντες παρὰ νέρωνι τὸ πλεῖον ἔσχον, τὸ δ' κρίσεως ἐκόμισαν χρήματα, ᾗ προσελάμβανε τὰ ἀρχὴν ὁ πόλεμος. δωδεκάτῳ μὲν ἔτει τοῦ νέρωνος ἡγεμονίας, ἑπτακαιδεκάτῳ δὲ ἀγρίππα βασιλείας, ἀρτεμισίου μηνός. πρὸς δὲ τὸ μέγεθος τῶν ἐξ αὐτοῦ συμφορῶν, οὐκ ἀξίαν ἔσχε πρόφασιν. οἱ γὰρ ἐν καισαρείᾳ ἰουδαῖοι, συναγωγὴν ἔχοντες πλησίον, οὐ δεσπότης ἦν τῆς ἕλλην καισαρεύς, πολλάκις μὲν κτήσασθαι, τὸν τόπον ἐπευδάσαν, τιμὴν πολλαπλασίονα τῆς ἀξίας διδόντες. ὡς δ' ὑπερορῶν τὰς δεήσεις, πρὸς ἐπήρειαν ἐπὶ καὶ προσοικοδομεῖ τὸ χωρίον οἰκίαν, ἐργασίᾳ κατασκαζόμενος, στενὴν δὲ καὶ παντάπασι βιαίαν παρόδον αὐτοῖς ἀπέλιπεν αὐτοῖς, τὸ μὲν πρῶτον οἱ θερμότεροι τῶν νέων προπηδῶντες, οἰκοδομεῖν ἐκώλυον. ὡς δ' οὐτοῦς ἦρχε τῆς βίας φλῶρος, ἀμηχανοῦντες οἱ δυνατοὶ τῶν ἰουδαίων, σὺν οἷς ὁ ταλαΐνης ἰωάννης, πείθουσι τὸν φλῶρον ἀργυρίου τοῖς ἐπὶ τοῖς ὀκτὼ, διακωλῦσαι τὸ ἔργον. ὁ δὲ πρὸς μόνον τὸ λαβεῖν ἐπιτρέχομενος πάντα συμπράξειν, λαβὼν, ἔρχεται τῆς καισαρείας εἰς σεβαστὸν, καὶ καταλείπει τὸν ζῆν αὐτεξούσιον, ὥσπερ ἄδειαν πορθεῖν ἰουδαίοις ἐμ μαχαίρᾳ. τῇ δ' ἑπομένῃ ἡμέρᾳ σαββάτου οὔσης, τῶν ἰουδαίων εἰς τὴν συναγωγὴν ἀθροιζομένων, ξυστὰς τις καισαρεὺς χέρνιβα καταστρέψας, καὶ πρὸ τὴν ἔσοδον αὐτῶν θύειν ὄρνις. τοῦτο πᾶς ἰουδαίους ἀνηκέστως παρώξυνεν, ὡς ὑβρισμένων αὐτοῖς τῶν νόμων, μεμιαμμένου δ' χωρίου. τὰ μὲν δὴ δοκοῦντες καὶ πρᾶοι, ὅτι τοὺς ἡγεμόνας καταφρονῆσαι πάλιν ὡς τὰ χείρω. τὸ ξυστὸν δὲ καὶ σεβαστηνοὶ φλεγμαίνον, ἐξεκαίετο πρὸς μάχην. τῶν δυνατῶν δὲ ἀπηγορευκότων δὲ οἱ καισαρέων ξυστὰς. τὴν δὲ ὀπτὴν ἀνοσιωτάτην προπέμφασιν ὁ σωτῆρα μαι, καὶ πολλοὺς ἐξῆπτε ἡ συμβολή. προστίθων δὲ ἐκεῖνος ὁ ἀλεξανδρεὺς ἱππάρχης, τὴν τε χέρνιβα σφῶν καὶ καταπατήσας ἐσπειρᾶτο τῷ ξυστῷ. ἡδομένου δ' αὐτοῦ τῆς τῶν καισαρέων βίας, ἰουδαῖοι τοὺς νόμους ἁρπάσαντες, ἀνεχώρησαν εἰς ναβατα. χώρα τις αὐτῶν οὕτω καλουμένη, εὐδίους ἐξήκοντα διέχουσα τῆς καισαρείας. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην δυνατοὶ δώδεκα πρὸς φλῶρον ἐλθόντες εἰς σεβαστὸν, ἀπαδύροντο περὶ τῶν πεπραγμένων, καὶ βοηθεῖν ἱκέτευον, αἰδημόνως ὑπομιμνήσκοντες τῶν ὀκτὼ ταλάντων. ὁ δὲ καὶ σκληρῶν ἔδοξε τοὺς ἄνδρας αἰτιᾶσθαι. ἔφη δ' τοὺς νόμους ἐξενεγκεῖν τῆς καισαρείας. πρὸς τοῦτο τῶν ἱεροσολύμοις ἀγανακτησάντων, ἔπι μᾶλλον, καὶ τοὺς

D

E

F

G

De Floro sæviente in Judæos, Cæsarienses & Hierosolymitas. Ant. lib. 20. cap. 4.

Ad magnitudinem autem excitatorum de eo malorum, nequaquam idoneas causas habuisse deprehenditur. In Cæsarea siquidem habitantes Judæi, habebant synagogam prope locum, cujus erat dominus gentilis quidam Cæsariensis. & frequenter quidem egerant, ut ad eorum jus illa possessio jungeretur. multis partibus majus precium quam res meruerat offerentes. dominus autem loci preces eorum despexisse non contentus, ad majorem dolorem ædificavit in loco tabernas, ita ut angustum eis transitum & prorsus coarctatum relinqueret. Primum igitur ferventiores aliqui juvenum prosilientes, ædificationem vetabant. Cum vero Florus hos a prohibendo cohiberet, non habentes Judæorum nobiles quid agerent, inter quos erat etiam Joannes publicanus, inflectunt Florum oblatione octo talentorum, ut ædificationem vetaret. Ille autem, ob capiendum tantummodo, promittens se cuncta facturum, accepta pecunia statim de Cæsarea egressus est, venitq; in Sebasten, seditioni tribuens facultatem, quasi qui pugnæ spatium Judæorum summatibus vendidisset. Sequenti autem die, Judæorum sabbato, cum plebs ad synagogam coisset, seditiosus quidam Cæsariensis vas Samium ante ingressum eorum ponens, alites immolabat. Hoc factum Judæos incoercibiliter accendit, & legem fiam quippe contumeliam pertulisse, & locum ipsum dicebant fuisse pollutū, pars autem Judæorum, quæ erat constantior, atq; moderatior denuo apud judices esse conquerendum rebatur. Seditiosi autē & juventute turgentes Judæi, effundebantur in rixam. Stabant autē ad confligendum parati etiam Cæsariensium tumultuosiores. Ex composito quippe missus fuerat, qui pro synagogæ foribus immolaret: sicque continuo est pugna commissa. Interveniens autem Jucundus, qui ad prohibendum erat relictus præfectus: equitum, vas illud quidem quod positum fuerat jussit auferri, & tumultum sedare pergebat. Cum vero superatus esset præ Cæsariensium violentia, Judæi statim libros legis rapientes secesserunt in Nabata: regio quædam eorum hoc nomine appellatur, direpta a Cæsarea stadiis sexaginta. Primates autem eorum duodecim, cum Johanne in Sebasten ad Florum venerunt, de his quæ acciderant conquerentes, & ut auxilio esset rogabant, quamvis reverenter, tamen eum & de octo talentis admonentes. Ille vero illico comprehensos eos vinciri jussit, arguens cur leges de Cæsarea auferre ausi fuissent. ob hoc igitur apud Hierosolymitanos gravissima indignatio nascebatur: verumtamen adhuc

iram ſuam frenabant. Florus vero, quaſi ad hoc operam ſuam locaſſet, ut bellum inflammaret, miſit ad ſacrum theſaurum, ut inde decem & ſeptem talenta auferrentur, quaſi eam pecuniam impenſæ Cæſaris flagitaret. Tunc vero ſtatim invaſit populum multa confuſio: concurrentes ad templum, maximis vocibus nomen Cæſaris appellabant, ut à tyrannide Flori liberarentur orantes. Quidam autem ſeditioſorum in Florum maledicta jaciebant ultima: & caniſtrum circumferentes ſtipem ejus nomine poſtulabant, quaſi inops & miſerrimus talibus indigeret auxiliis. His autem omnibus nihil eſt à cupiditate deterritus, ſed multo magis ad deprædandum irritatus eſt. Denique cum deberet Cæſaream veniens ignem belli illic naſcentis extinguere, cauſasque tumultuum ſubmovere, pro quo etiam mercedem acceperat pactus: tamen cum exercitu equitum atque peditum Hieroſolymam contendit, ut Romanis armis ad quod volebat uteretur, ac timore & minis urbem circumdaret. Tunc populus lenire ejus impetum volens, obviam militibus proceſſit, cum ſolitis utique favoribus, & Florum honorare officiis paratus. Ille vero præmittens cum equitibus quinquaginta centurionem, nomine Capitonem diſcedere eos juſſit: Neve eum, in quem tam gravia maledicta jeciſſent, falſo denuo honore deluderent. Oportere quippe eos, ſi viri ſunt fortes, animique conſtantis, etiam in præſentem effundere contumelias: nec ſolum in verbis, ſed etiam in armis amorem libertatis oſtendere. His dictis exterrita multitudo, ſimul etiam militibus, qui cum Capitone venerant, in medium vulgus irruentibus, diffugerunt, antequam Florum ſalutarent, aut militibus officia conſueta redderent. Diſcedentes igitur in domos, cum metu atque humilitate pervigilem duxere noctem. Florus autem tunc quidem degit in regia, poſtridie autem adverſum eos extructo tribunali ſublimius reſedit: convenienteſque ſacerdotum principes, & civitatis univerſa nobilitas, aſtiterunt tribunali. His præcepit Florus, ut omnes qui maledicta in eum ſuccLamaſſent, protinus dederent: edicens in ipſos eſſe, niſi reos produxerint, vindicandum. Ad hæc reſpondent Judæi, populum quidem pacifica quæque ſentire, illis vero qui erraviſſent in verbis, veniam conferendam poſtulabant. In tanta ſiquidem multitudine, nihil eſſe mirandum, offendi aliquos temerarios, & per ætatem inſipientes: eſſe autem impoſſibile eorum qui deliquerint, diſcrimen agitari, cum & ſingulos nimirum pœniteat, & præ timore ad negandum ſint parati. debere tamen illum ſi conſuleret gentis quieti, & vellet Romano imperio ſervare urbem, magis propter multos innoxios dare veniam etiam paucis delinquentibus, quam propter paucos improbos perturbare multitudinem tantam bonorum. Ad hæc vero ille magna indignatione inflammatus, militibus exclamavit, ut forum rerum venalium, quod erat in ſuperiori parte civitatis, diriperent, ac paſſim obvios trucidarent. Illi vero ad lucri ſui cupidinem addita autoritate rectoris, non ſolum illum diripuerunt locum, in quem fuerant immiſſi, ſed in univerſas inſilientes domos, interficiebant habitatores. Fuga autem erat per angiporta omnia, & cædes eorum qui comprehendebantur: direptionis quoque nulla ſpecies præteribatur. Multos autem etiam nobilium comprehendentes adduxerunt ad

Ἰουδαίους κατέσχον. ὁ δὲ Φλῶρος ὥσπερ ἐργολαβήσας, ἐκκαῆναι τὸν πόλεμον, ἐπέμψας ἐπὶ τὸν ἱερὸν θησαυρὸν, ἐξαίρει ἑπτακαίδεκα τάλαντα συλήσαι φάσκων τοῦ καίσαρος χρείας. συγχύσεις δ' ὅλους ἦχε τὸ δῆμον, καὶ συνδραμόντες εἰς τὸ ἱερὸν βοαῖς ἀδιαλείπτοις, καὶ τὸν καίσαρα ἀνεκάλουν ὀνομαστί, καὶ τὸν Φλώρου τυραννικὸν ἐλευθερῶν σφᾶς ἱκέτευον. ἔνιοι δὲ τῶν στασιαστῶν λοιδορίαις ὑβρίζοντες εἰς τὸν Φλῶρον ἐκεκράγεσαν, καὶ κανοῦν ἐπιφέροντες ἐπήτουν αὐτῷ κέρμα, καθάπερ ἀκλήρῳ, καὶ παλαιπώρῳ. τούτοις οὐκ ἀνεχώρησε τὸ φιλαργύρου, ἀλλ' ἐπὶ τῷ μᾶλλον χρήματίσασθαι ἐσείετο. δέον γὰρ εἰς καισάρειαν ἐλθόντα σβέσαι τὸ ἐκ πόλεμον πῦρ ἐκκαῆναι ἀρχόμενον, καὶ τὸν παρόντος ἀνελεῖν τοὺς αἰτίους, ἐφ' ᾧ καὶ μισθὸν ἔλαβεν, ὁ μὴ χρηστὸς ἱππικῆς τι καὶ πεζικῆς, ἐκ ἱεροσολύμων ὥρμησεν, ἵνα τοῖς ῥωμαίων ὅπλοις ἐργάζηται, καὶ τὸ δέον καὶ τὸ ἁπλῶς πρᾶξαι τὴν πόλιν. ὁ δὲ δῆμος ὡς ἐδυσωπήθη τὸν ὅρμον αὐτοῦ βλασφημῶν, ὑπαντᾷ τοῖς χρηστοῖς μετ' ὀφθαλμῶν, καὶ τὸν Φλῶρον ἀκριβῶς ἐπιτηδείως ἐκδέχεσθαι παρεσκεύασε. κἀκεῖνος ὡς ἐπέμψας σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα καὶ τοῦτον ἑκατοντάρχην, ἀναχωρεῖν αὐτοὺς ἐκέλευσε, καὶ μὴ πρὸς ὃν ἔτως ἐλοιδόρησαν εὐσεβῶς, ἐρωτᾶσθαι τὰς ὑπὸ φιλοφρονήσεις. δεῖν γὰρ αὐτοὺς ὑπὲρ ἡμαίου καὶ καὶ παῤῥησιάσασθαι, σκώπτειν μὲν αὐτὸν καὶ παρόντα. φαίνεσθαι δὲ μὴ μόνον ἐν τοῖς λόγοις, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὅπλοις φιλελεύθερους. ἔτω καταπλαγὲν τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τὸν ἑκατόνταρχον ἱππεῖς εἰς μέσους φερομένων, διεσπάσθη, ὡς μὲν ἀπαλλάξαι τὸν Φλῶρον, ἢ τοῖς χρηστοῖς φανερὸν ποιῆσαι τὸ πρόθυμον. ἀναχωρήσαντες δὲ εἰς τὰς οἰκίας μὴ δέος καὶ παῦσιν τοῖς διενεχθεῖσι. Φλῶρος δὲ τότε μὲν ἐν τοῖς βασιλείοις αὐλίζεται. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ βῆμα ὡς αὐτῶν πρὸ αὐτοῦ καθίζει, καὶ παραγενόμενοι οἱ, τε ἀρχιερεῖς καὶ δυνατοὶ, τε, τε γερουσίαν τὸν τῆς πόλεως πᾶν, παρέστησαν τῷ βήματι. τούτοις ὁ Φλῶρος ἐκέλευσε τοὺς λοιδορήσαντας αὐτὸν ἐκδοῦναι, φάσκων αὐτοὺς ἀποτελεῖσθαι τὰ ἀμύητα, ἢ μὴ παραίτιον τοὺς οἰκείους. οἱ δὲ τὸ μὲν δῆμον ἀπέφαινον ἡρωϊκὰ φρονοῦντα, τοῖς δὲ ὠδαφθεγξαμένοις ἠτοῦντο συγγνώμην. ἐπὶ γὰρ τοσοῦτο πλῆθος, θαυμαστὸν εἶναι τινας θρασυτέρους, καὶ διὰ ἡλικίαν ἀφρονας. ἁμαρτάνειν δὲ τῶν ἡμαρτηκότων τὰ μέγιστον ψευδεῖς ἐλπίδας μεταποιοῦντα τι, καὶ διὰ ἃ δέδοικεν ἀγνοοῦντας. δεῖν μέντοι καὶ σπάνιον φρονεῖν τὸ κοινὸν τὸ ἐθνικὸν ἡρωϊκῆς, καὶ βλασφήμους ἐκφυγεῖν τὴν πόλιν, καὶ μᾶλλον διὰ τὰς πολλὰς αἰκαὶ αἰτιάτους, συγγνώμας καὶ τοῖς ὀλίγοις πλημμελήμασιν, ἢ διὰ ὀλίγους πονηροὺς παράξαι δῆμον ἀγαθὸν πᾶσιν. ὡς τοῦτο μᾶλλον παρεσκευάσθαι, ἐμβολὰ τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν τι τῶν ἄνω καλουμένων ἀγορῶν, καὶ κτείνειν τοὺς ἐντυγχάνοντας. οἱ δὲ ὀθνείους κέρδους προσλαμβάνοντες ἡγεμονικὴν παρεκέλευσε, οὐ μόνον ἐφ' οἷς ἐπεμέφθησαν τόποις πρᾶξαι, ἀλλ' εἰς πάσας εἰσπηδῶντες τὰς οἰκίας, ἐσφάζον τοὺς οἰκήτορας. φυγὴ δὲ ἦν ἐκ τῶν στενωπῶν, καὶ φόνος τῶν καταλαμβανομένων, τρόπος τε ἁρπαγῆς οὐδὲς παρελείπετο. καὶ πολλοὺς τῶν μετρίων συλλαμβάνοντες, ἤγαγον τῷ Φλώρῳ

φλῶρον ἦγον, οὓς μάστιξι προσανισώσας, ἀνεσκόλο-
ρωσεν. ὁ γοῦν σύμπας τῶν ἐκείνης ἀπολομένων τῆς
ἡμέρας ἀριθμὸς, σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις (οὐδὲ γὰρ
νηπίων ἀπέχοντο) τριςχίλιοι καὶ ἑξακόσιοι συνή-
χθη. βαρυτέραν δ' ἐποίει τὴν συμφορὰν, τὸ καινὸν
τῆς ῥωμαίων ὠμότητος. ὁ γὰρ μηδεὶς πρότερον, τότε
φλῶρος ἐτόλμησεν, ἄνδρας ἱππικοῦ τάγματος μα-
στιγώσας πρὸ τοῦ βήματος, καὶ σταυρῷ παραπηλώσας,
ὧν οὐκ ἦν τὸ γένος ἰουδαῖοι, ἀλλὰ τὸ γοῦν ἀξίωμα ῥω-
μαϊκὸν ἦν.

ΚΕΦ. κϛ.

ΚΑτὰ τοῦτον τὸν καιρὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς ἀγρίππας
ἔτυχεν εἰς τὴν ἀλεξάνδρειαν παραγενόμε-
νος, ὅπως ἀλεξάνδρῳ συνησθείη πεπιστευμένῳ
τὴν αἴγυπτον ὑπὸ νέρωνος, καὶ παμφίλῳ διέπειν.
τὴν δ' ἀδελφὴν αὐτοῦ βερνίκλειαν παροῦσαν ἐν ἱεροσολύ-
μοις, καὶ τὴν ὠδινομένην στρατιωτῶν ὑποδεωμένην,
δεινὸν ἐποιήσε πάθος, καὶ πολλάκις τοὺς τῆς ἵππαρχους αὐ-
τῆς καὶ σωματοφύλακας πέμπουσα πρὸς φλῶρον ἐ-
δεῖτο παύσασθαι δ' φόνου. καὶ ὁ μὲν οὐκ εἰς τὸ πλῆθος
τῶν ἀναιρουμένων, οὐκ εἰς τὴν δ' ὄψιαν τῆς ὠδινα-
λούσης, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ λυσιτελὲς τὸ ἐκ τῶν ἁρπαγῶν
ὑποβλέπων, παρήκουσεν. ἡ δ' ὁρμὴ τῶν στρατιωτῶν ἐ-
λύσησε καὶ κατ' αὐτῆς τῆς βασιλίδος. ὁ μόνον γοῦν ἐν ὄμ-
μασιν αὐτῆς ἠκίζοντο τοὺς ἁλισκομένους καὶ διεφθει-
ρον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν ἀνεῖλον, εἰ μὴ καταφυγοῦσα εἰς
τὸν βασιλικὸν αὐλῶνα ἐφθη. κἀκεῖ διενυκτέρευσε μετ'
φυλακῆς, δεδοικυῖα τὴν στρατιωτῶν ἔφοδον. ἐπεδήμει
δ' ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις, εὐχὴν ἐκτελοῦσα τῷ θεῷ. τοὺς
γὰρ ἠνίσω καταπονουμένους, ἢ ποινὰς ἄλλας ἀναγκῆς,
εἴθ' εὔχεσθαι πρὸ τριάκοντα ἡμερῶν, ἧς ἀποδώσειν
μέλλουσιν θυσίας, οἴνου τε ἀφέξεσθαι καὶ ξυρήσασθαι τὰς
κόμας. ἃ δὴ ἅτε τελοῦσα βερνίκη, γυμνοῦτοις τε πρὸ τοῦ
βήματος ἱκέτευσε τὸν φλῶρον, καὶ πρὸς τὸ μὴ τυχεῖν
αἰδοῦς αὐτῇ, τὸν πρὸς ζῆν κίνδυνον ἐπείρασεν. ταῦτα
μὲν οὖν ἐκκαιδεκάτῃ μηνὸς δεσπαισίου συνέβη. τῇ δὲ
ὑπιούσῃ τὸ μὲν πλῆθος ἐπαρθησιάσατο, εἰς τὴν ἄνω
συνέρρευσεν ἀγορὰν, καὶ βοαῖς ἐξαισίοις πρὸς τῶν ἀπο-
λωλότων ἀναιδεύοντο. τὸ πλέον δ' ἦσαν εἰς τ' φλῶρον
ἐπιφθονοι φωναί. πρὸς ὃ δείσαντες οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς
ἀρχιερεῦσι τὰς ἐσθῆτας προσερρήξαντο, καὶ προσπίπτον-
τες ἱκέτευον. ἐδέοντο παύσασθαι, καὶ μὴ πρὸς οἷς πέπον-
θασιν εἰς ἀνήκεστόν τι τ' φλῶρον ἐρεθίζειν. ἐπειδὴ δ' τὸ
πλῆθος ταχέως, καὶ δοὺς τὰ τῶν προκαλεσαμένων, καὶ κατ'
ἐλπίδα δ' μηδὲν ἔτι τὸν φλῶρον εἰς αὐτοὺς προσομοιόσειν,

ΚΕΦ. κζ.

ΟΔὲ σεβαστὸς τῆς παραχῆς ἤκουσε, καὶ πάλιν
αὐτῷ ἀνάψας πραγματευόμενος, τούς τε
ἀρχιερεῖς σὺν τοῖς γνωρίμοις μεταπέμπεται, δ' G
μόνον ἐφ' τιμωρίαν ἔσεσθαι, δ' μηδὲν ἔτι τὸν δῆμον νεω-
τερίσειν, εἰ προελθόντες ὑπαντήσουσι τοῖς ἀπὸ καισα-
ρείας ἀνιοῦσι στρατιώταις. παρεγγύουτο δ' δύο στίφη.
τῶν δ' ἐπὶ συγκαλουμένων τὸ πλῆθος, προπέμψας
διεσκέλου τοῖς τῶν στιφῶν ἑκατονταρχίαις, ὅπως πα-
ρεμβάλωσι τοῖς ὑφ' ἑαυτοὺς, μήτε ἀντιπαρασάσσεσθαι τοὺς
ἰουδαίους, κἂν τι κατ' αὐτοὺ φθέγξωνται, ζημιοῦσθαι
τοῖς ὅπλοις. οἱ δ' ἀρχιερεῖς εἰς τὸ ἱερὸν τὸν πλῆθυν
συναγαγόντες ὑπαντᾶν τοῖς ῥωμαίοις παρεκάλουν
καὶ πρὸ ἀνηκέστου πάθους, τὰς στείρας δεξιοῦσθαι.

Florum, quos ille verberibus laniatos in crucem A
fuſtulit. Denique omnis numerus illo interfectorum die cum parvulis & mulieribus (neque enim vel lactantibus pepercerant) fuit ſexcenti & triginta. Graviorem autem faciebat calamitatem videri novitas Romanæ calamitatis: quod enim nemo unquam prius, tunc Florus auſus eſt, ut viros ſcilicet equeſtris ordinis pro tribunali flagellis cæderet, ac patibulis affigeret: qvorum etſi origo Judæa tamen Romana dignitas erat. B

CAP. XV.

PEr idem tempus rex quidem Agrippa Alexandriam erat profectus ut Alexandrum, qui Ægyptum procurabat miſſus à Nerone, jure hoſpitis conveniret. Germanam autem ſuam Berenicen, Hieroſolymis inventam & iniquitatem militum videntem, gravis ob hoc angor invaſerat. & frequenter quidem præfectos equitum ſuorum, cuſtodesque corporis mittens ad Florum precabatur, ut à cæde deſineret. Ille vero neque in multitudinem interfectorum, neque in nobilitatem precatricis, ſed tantum in lucra ſua, quæ de rapinis congregarentur, aſpiciens, contempſit annuere: impetus autem militum etiam adverſum reginam efferatus eſt. Non ſolum quippe ſub oculis ejus obvios qvosque mulctabant atque trucidabant, ſed etiam ipſam, niſi confugiſſet in aulam, interfeciſſent. Ibi autem pervigilem noctem cum intenta cuſtodia egit, verens utique irruptionem militum. Venerat autem Hieroſolymam, ut vota Deo ſolveret. His enim qui morbo vel aliis neceſſitatibus implicantur, mos eſt orare per triginta dies, antequam immolent hoſtias: abſtinere quoque vino, & capillos radere. Quem morem Berenice regina illis exercens diebus, nudipes etiam ante tribunal ſtetit, deprecans Florum: & præter quod nihil honoris habitum eſt, etiam de vita ſua periclitata eſt. Hæc autem facta ſunt ſextodecimo die menſis Maji. Poſtridie autem conveniens multitudo in forum, quod erat in ſuperiori parte civitatis, magis clamoribus de his qui interfecti fuerant, querebantur: potiſſimum autem invidioſæ in Florum voces erant: quod veriti primates quique & pontifices, diſruptis veſtibus, & viritim ſingulos comprehendentes, poſtulabant, ut ab his verbis, qvorum cauſa tanta mala pertulerant, deſiſterent, neque in majorem indignationem Florum moverent. Sicque ſedata eſt multitudo, tam reverentia precantium, quam ſpe quod nequaquam Florus ultra in eos ſæviret. Ille autem videns multitudinis tumultum fuiſſe compreſſum, angebatur, & denuo eam inflammare cupiens, pontifices cum nobilibus advocavit. Itaque unum ait argumentum fore, qvod nihil ulterius de novandis rebus cogitaret, ſi populus obviam procederet militibus de Cæſarea venientibus: veniebant autem duæ cohortes. Qui cum convocaſſet populum ad occurrendum, mandat centurionibus, ut nullam ſalutationem redderent obviantibus Judæis. Ad qvod ſi offenſi petulanter quippiam eſſent locuti, ſtatim in eos uterentur armis. Pontifices ergo collecta multitudine in templo, precabantur, ut occurrerent Romanis, & ante grave incommodum cohortes ſolenniter ſalutarent. C

De alia oppreſſione Hieroſolymorum dolo Flori. D

E

F

His hortationibus seditiosi quique abnuebant, & ob interfectorum dolorem reliqua multitudo jungebatur audacibus. Tunc vero omnes sacerdotes omnesque levitæ sacra vasa proferentes ornatumq; templi, citharistæ etiam & cantores cum musicis organis procidebant ante multitudinem, & obnixissime precabantur, ut illum templi honorem custoditum esse vellent, neq; ad direptionem vasorum sacrorum Romanos contumeliis incitarent. Erat autem videre ipsos sacerdotum principes sparsis cinere capitibus, & pectora diruptis vestibus nuda monstrantes, nominatim singulos quosque nobilium compellare, ac denuo in commune multitudinem precari, ne ob modicum peccatum patriam suam proderent his, qvi direptioni ejus inhiarent. Qvam enim utilitatem vel militibus esse de Judæorum salutatione tribuendam, vel illis quæ acciderant correctionem, si in præsenti procedere cessarent? At contra, si officiose susciperent solenniter venientes, auferri Floro occasionem pugnæ: ipsos vero salvare patriam suam, & providere ne quid ultra quam pertulerant, experirentur. His addunt quod paucis seditiosis si tanta multitudo jungatur, hoc magis ad pacificum consilium suam deberent autoritatem transferre. Tali hortatu multitudinem inflectentes, etiam ipsos seditionis autores quosdam quidem minis, qvosdam autem sui reverentia mitigaverunt: ac deinceps præcedentes cum quiete omni populo sequente, militibus obviam prodierunt. Jamque cominus factos salutaverunt: illis autem nihil respondentibus, seditiosi Judæorum adversum Florum, cujus hæc fierent consiliis, succlamaverunt. confestimque milites comprehendentes eos, cædere fustibus adorti sunt: atqve in fugam versos persequentes equites proculcabant. Corruebant autem multi quidem cum à Romanis cæderentur, plures autem cum se mutuo propellerent. In ipsis autem portis gravis facta est compressio, & uno qvoqve alterum prævenire cupiente tardior fuga cunctis fiebat. Collabentium vero durus erat interitus. Suffocatu enim atque conculcatu miseri disperibant, & neque ad sepulturam quisquam proximis suis cognoscendus remanebat. Irruebant autem etiam pariter milites immoderatè, eos quos comprehendissent cædentes: & per ingressum qui Bezetha vocatur detrudebant multitudinem, transire cupientes ut Antoniam & templum obtinerent. Qvos etiam Florus consecutus, eduxit de regia eos qui secum erant, & in arcem transire nitebatur. Frustratus tamen est ejus impetus. Conversus quippe adversum eos populus repugnavit, & per tecta evadentes obruebant saxis Romanos. Qvi cum superne venientibus sagittis vincerentur, nec possent defendere multitudinem quæ per angustos arctabatur ingressus, ad reliqvum se exercitum qvi erat in regia receperunt. Seditiosi autem verentes, ne superveniens denuo Florus templum occuparet, per Antoniam ex templo ascendentes, porticus à templo ad Antoniam continentes interciderunt, quatenus avaritiam Flori desperatione compescerent. Nam cum divinis inhiaret thesauris, proqvis in Antoniam transgredi niteretur, ubi intercisas porticus vidit,

τούτοις τὸ σωσιώδες ἠπειθεῖ, καὶ διὰ τοὺς ἀπολωλότας τὸ πλῆθος ἔρρεπε πρὸς τὰς θρασυτέρας. ἔνθα δὴ πᾶς μὲν ἱερεὺς, πᾶς δ' ὑπηρέτης τοῦ θεοῦ, τὰ ἅγια σκεύη προσκομίζοντες, καὶ τὸν κόσμον ἐν ᾧ λειτουργοῦσιν ἕκαστοι λαβόντες, κιθαρισταί τε καὶ ὑμνῳδοὶ μετὰ τῶν ὀργάνων προσαντιπίπτοντες, παρεκαλοῦσαν φυλάξαι τὸν ἱερὸν κόσμον αὐτοῖς, καὶ μὴ πρὸς ἁρπαγὴν τῶν θείων κειμηλίων ῥωμαίους ἐρεθίσαι. τοὺς δ' ἐγχειροῦντας αὐτοὺς ἰδεῖν κατεμωμένους μὲν τῆς κεφαλῆς κόνιν, γυμνοὺς δὲ τὰ στέρνα τῶν ἐσθήτων ἐκπεπτυγμένων. ὀνομαστὶ δ' ἕκαστον τῶν γνωρίμων καὶ κοινῇ τὸ πλῆθος ἱκέτευον, μὴ δι' ἐλαχίστης παραμελείας, προδοῦναι τὴν πατρίδα τοῖς ἐπιθυμοῦσι πορθῆσαι. τίνα γὰρ ἡ στρατιώτης φέρειν ὠφέλειαν τὸν ὑπὲρ ἰουδαίων ἀτασθαλασμὸν, ἢ διορθώσειν αὐτοὺς τῶν συμβεβηκότων, τὸ μὴ νεωτερεῖν. εἰ δὲ δεξιώσαιντο τοὺς προσιόντας ὡς ἔθος, φλώρου μὲν ἀποκοπήσεσθαι τὴν ἀφορμὴν τοῦ πολέμου, κερδήσειν δ' αὐτοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὰ μηδὲν παθεῖν πλέον. ἄλλως τε, καὶ τὸ πεῖθειν σωφρονεῖν ὀλίγους, δέον αὐτοὺς δῆμον ὄντας τοσοῦτον, συναναγκάζειν κἀκείνους συγγνωμονεῖν, δεινῆς ἀσεβείας ἔναγχος, τούτοις μᾶλλον ὁμοῦ τὸ πλῆθος, ἅμα καὶ τῶν σωσάντων, οὓς μὲν ἀπειλοῦς, οὓς δ' αἰδοῖ κατέσχεν. ἔπειτα ἐξηρεύμενοι, μεθ' ἡσυχίας τὸ καὶ κόσμου τοῖς στρατιώταις ὑπηντων καὶ πλησίον ἡγούμενοι ἠπάντων. τῶν δ' μηδὲν δεδοκημένων, οἱ σωσιασταὶ Φλώρου κατέβαινον. τοῦτο δ' αὖ σαθρὸν κατ' αὐτῶν δεδομένον. αὐτίκα γοῦν οἱ στρατιῶται, ἀθροίζοντες αὐτοὺς, ἔπαιον ξύλοις, καὶ φεύγοντας οἱ ἱππεῖς καταδιώκοντες, συνεπάτουν. ἔπιπτον δ' πολλοὶ μὲν ὑπὸ ῥωμαίων τυπτόμενοι, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων βιαζόμενοι. θνῄσκοντες δὲ περὶ τὰς πύλας ὠθισμὸς ἦν. καὶ φθάνειν ἐκάστου πρὸ ἑαυτοῦ βεβαιότερα μὲν ἡ φυγὴ πᾶσιν ἐγίνετο, τῶν δ' σφαλέντων ἀπώλεια δεινή. πνιγμοὶ γὰρ καὶ κλιμὸς πλήθους τῶν ὑπερβαινόντων ἠφανίζοντο, καὶ οὐδὲ πρὸς ταφὴν τις γνώριμος τοῖς ἰδίοις κατελείπετο. συνέπιπτον δ' καὶ στρατιῶται ἀναιδῶς τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ διὰ τὸ βεζεθὰ καλούμενον, αὐτὸ τὸ πλῆθος, βιαζόμενοι παρελθεῖν ἐκράτησαν τοῦ ἱεροῦ καὶ τῆς ἀντωνίας. ὧν ὁ φλῶρος ἐφιέμενος, ἐπειδὴ οὐκ ἐπῆλθε βασιλικῆς αὐλῆς τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τὸ φρούριον ἐλθὼν ἠγωνίζετο. διήμαρτε μὲν τῆς ὑποθέσεως. ὁ γὰρ δῆμος ἀντίκρους ὑπισχνεῖτο, καὶ τοῖς ὁμιλοῦσι, καὶ διαστάντες ἐπὶ τῶν πυλῶν, τοὺς ῥωμαίους ἐβαλλον. κατεπονοῦντο δ' πρὸς ὑπερβολὴν βελῶν, καὶ διακόψαι τὸ τοὺς σκοποὺς ἐμφράξαι πλῆθος ἀθυμήσαντες, ἀνεχώρουν εἰς τὸ πρὸς τοῖς βασιλείοις στρατόπεδον. οἱ δὲ σωσιασταὶ δείσαντες μὴ πάλιν ἐπελθὼν ὁ φλῶρος κρατήσῃ τοῦ ἱεροῦ διὰ τῆς ἀντωνίας, ἀναβάντες ἐπὶ τὰς συνεχεῖς στοὰς τοῦ ἱεροῦ πρὸς τὴν ἀντωνίαν διέκοψαν. τοῦτο ἔφυγε τὴν φλώρου πλεονεξίαν. τῶν γὰρ θησαυρῶν ἐφιεμένου, καὶ διὰ τοῦτο παρελθεῖν ἐπιθυμοῦντος εἰς τὴν ἀντωνίαν, ὡς ἀπερράγησαν αἱ στοαὶ, τὴν

τὴν

τῷ ὁρμῇ ἀνετράπη. καὶ μεταπεμψάμενος τούς τε ἀρχιερεῖς καὶ τὴν βουλήν, αὐτὸν μὲν ἐξιέναι τῆς πόλεως ἔφη, φρουρὰν δὲ καταλείψειν αὐτοῖς ὅσην ἂν ἀξιώσωσι. τῶν δὲ πάντα ὡς ἀσφαλείας καὶ δι' μηδὲν νεωτερίσειν ὑπισχνουμένων, εἰ μίαν αὐτοῖς καταλείψοι σπεῖραν, μεταμείψας μὲν τὴν τῷ μαχεσομένῳ. ὡς δὲ ταύτην ἀπῆχθαι, δι' ἃ πεπόνθεν ἔχειν τὸ πλῆθος. ἀλλάξας τὴν σπεῖραν, ὡς ἠξίουν μὴ τὴν λοιπὴν δυνάμεως ὑπεστρεψεν εἰς καισάρειαν.

A ab impetu conquievit. & convocans sacerdotum principes atque curiam, se quidem ait urbe digredi, præsidium tamen apud eos relinquere quantum ipsi voluissent. Ad hæc illis respondentibus, nihil novandum fore, si unam tantum relinqueret apud eos cohortem, dum tamen non illam quæ cum civibus paulo ante conflixerat: ob ea siquidem quæ pertulere populum illis militibus infensum esse: cohorte sicut precabantur mutata, cum reliqua manu Cæsaream regressus est.

B

ΚΕΦ. κη. CAP. XVI.

De Politiano tribuno, & oratione Agrippæ ad Judæos, ad obediendū Romanis hortantis.

ΕΤέρωι δὲ βουλῇ τῷ πολέμιον πεμζόμενος, ἐπέστελλε κεστίῳ, ἰουδαίων ὑποστασιν καταψευδόμενος, τήν τε ἀρχὴν τῆς μάχης ὡειθεὶς αὐτοῖς, καὶ δράσαι λέγων ἐκείνους, ἃ πεπόνθασιν. οὐ μὴν ἀλλ' οἱ τῶν ἱεροσολύμων ἄρχοντες ἐσίγησαν. ἀλλ' αὐτοί τε καὶ βερνίκη τῷ κεστίῳ ὡς ἐν φλώρου εἰς τὴν πόλιν παρελθόμενοι, ἔγραφον. ὁ δὲ, τὰ παρ' ἀμφοῖν ἀναγνούς, μὴ ἡγεμόνων ἐβουλεύετο. καὶ τοῖς μὲν αὐτῶν ἐδόκει, κέστιον μὴ στρατιᾶς ἀναβαίνειν, ἢ τιμωρησόμενον τὴν ὑποστασιν εἰ γέγονεν, ἢ βεβαιοτέρους καταστήσοντα ἰουδαίους, καὶ συμμίξοντας αὐτῷ ὑπὲρ πέμψαι τινὰ τῶν ἑτέρων τὰ κατασκευάσοντα τὰ πράγματα, καὶ τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων πιστῶς ἀγγελοῦντα. πέμπει οὖν δή τινα τῶν χιλιάρχων νεαπολιτανὸν, ὃς ἀπὸ τῆς ἀλεξανδρείας ὑποστρέψαντι ὡεστυχὼν ἀγρίππαν τὸν βασιλέα κὴ ἰαμνίαν, τὸν πέμψαντα καὶ τὰς αἰτίας ἐδήλωσεν. ἔνθα δὴ ἰουδαίων οἵ τε ἀρχιερεῖς ἅμα τοῖς δυνατοῖς, καὶ ἡ βουλὴ παρῆν, δεξιούμενοι τὸν βασιλέα. μετὰ δὲ τὴν εἰς ἐκεῖνον θεραπείαν, ἀπωδύροντο τὰς ἑαυτῶν συμφορὰς, καὶ τὴν φλώρου διεξήεσαν ὠμότητα. ὡς δὲ ἠνανάκτει μὲν ἀγρίππας. στρατηγικῶς δὲ τὴν ὀργὴν εἰς οὓς ἤλεει ἰουδαίους μετέφερε, παραινῶν αὐτῶν βουλομένῳ τὰ φρονήματα, καὶ τοῦ μὴ δοκεῖν ἀδίκως τι παθεῖν, τῆς ἀμειψίας ὑστερέπων. οἱ μὲν οὖν ὡς ἂν ὄντες ἐκκεκλιτοι, καὶ διὰ τὰς αὐτῶν κτήσεις δυθυμοῦντες εἰρήνην, συνίεσαν δυνοίκην τὴν ὑπάτηξιν δὲ βασιλέως. ὁ δὲ δῆμος ἐκ τῶν ἱεροσολύμων, ὑπεξῆκοντα ὡεροελθὼν σταδίους, ἐδέξιοῦτο τὸν ἀγρίππαν, καὶ τὸν νεαπολιτανόν. συνώκυον δὲ αἱ τῶν ἀποσφαγμένων γυναῖκες ὡεοκηδεύουσαι, καὶ ὡεὸς τὴν τούτων οἰμωγὴν, ὁ δῆμος εἰς ὀλοφυρμοὺς τραπόμενος, ὑπεκουρεῖν τὸν ἀγρίππαν ἱκέτευε. τῷ τε νεαπολιτανῷ κατιδόων, ὅσα παθοιεν ὑπὸ φλώρου, καὶ παρελθοῦσιν εἰς τὴν πόλιν, τὴν τε ἀγορὰν ἠρημωμένην ὑποδείκνυον, καὶ πεπρημένας τὰς οἰκίας. ἔπειτα δὲ ἀγρίππα πείθουσι τὸν νεαπολιτανὸν σὺν ἑνὶ θεράποντι ὡειελθεῖν μέχρι δ' σιλοᾶ τὴν πόλιν, ἵνα γνῷ ἰουδαίους τοῖς μὲν ἄλλοις ἅπασι ῥωμαίοις ἑκόντας, μόνῳ δὲ ἀπεχθανομένους φλώρῳ δι' ὑπερβολὴν τῆς εἰς αὐτοὺς ὠμότητος. ὁ δὲ, ὡς διοδεύσας πείσαν ἔλαβεν ἱκανὴν τῆς πραότητος αὐτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν ἀνέβαινεν. ἔνθα συγκαλέσας τὸ πλῆθος, καὶ πολλὰ μὲν εἰς πίστιν αὐτοὺς τῷ ὡεὸς ῥωμαίους ἐπαγέσας, πολλὰ δὲ εἰς τὸ τηρεῖν τὴν εἰρήνην ὡεοτρεψάμενος, καὶ θεοῦ ὡεοσκυνήσας ὅσον ἐξὴν τὰ ἅγια, ὡεὸς κέστιον ἐπανῆει. τὸ δὲ πλῆθος

C Ipsi & Bernice ad Cestium de his quæ Florus inique in urbe egerat, retulerunt. Ille autem susceptis literis partis utriusque, quid facto opus esset cum principibus deliberabat. Et quibusdam quidem videbatur, cum exercitu in Judæam Cestium ire debere, & aut vindicare defectionem, si fuisset admissa, aut magis fidos reddere

D Judæos eorumque accolas. Ipsi tamen magis placuit aliquem de suis præire, qui & negotia & consilia Judæorum posset ei fideliter nuntiare. mittit ergo tribunum Politianum, qui ab Alexandria revertenti Agrippæ circa Jamniam occurrens, & à qvo fuisset missus, & ob quas causas indicat. Qvo loci Judæorum etiam pontifices, & reliqui nobiles, eorumque curia adesse curaverant, ut circa regem scilicet officia novarent. Postea vero quam illum congrua humanitate coluerunt, conquesti sunt quam potuerunt flebiliter de calamitatibus propriis, & in-

E humanitatem Flori explicaverunt. Quam licet argueret Agrippa, vafre tamen invectionem suam in Judæos transtulit, quorum maxime miserebatur, volens scilicet frænare eorum motus: ut per hoc ipsum qvod viderentur nihil perpessi injuriæ, ab ultionis desinerent appetitu. Ad hæc ergo quicunque egregii erant, & propter sua prædia desiderabant quietem, intelligebant regis redargutionem esse plenam benignitatis. Populus autem Hierosolymorum sexaginta stadiis obviam progressus, officiose Agrippam & Politianum suscepit. Lamentabantur tamen interfectos conjuges mulieres: quarum plangoribus

F reliqvus qvoqve populus ad lamenta conversus, precabatur Agrippam ut genti consuleret. Succlamabant etiam Politiano, ut ingrederetur urbem, videretque quæ essent à Floro gesta: & ita ostendebant forum desertum domosque vastatas. deinceps vero per Agrippam suasere Politiano, ut is cum uno tantum famulo ad Siloam usque, totam circuiret civitatem: quatenus ipsis cognosceret oculis, Judæos omnibus quidem aliis parere Romanis, soli autem Floro adversari propter magnitudinem in eos factæ crudelitatis. Ille igitur cum circuisset urbem, & mansuetudinis populi sufficiens documentum teneret,

G ascendit in templum, qvo etiam multitudinem convocavit: & cum plurimis verbis fidem eorum circa Romanos collaudasset, multa etiam ad conservationem pacis hortatus, adoravit Deum ejusq; sancta: in eo tamen consistens loco, in quo licebat per religionem: sicq; regressus ad Cestium est. vulgus autem

Judæorum, ad regem pontificesque conversus petebat, ut legati adversum Florum ad Neronem mitterentur, neque de tanta cæde tacentes suspicionem suæ defectionis præberent: visum iri quippe eos principes capiendorum armorum fuisse, nisi prævenientes ostendissent illum esse qui dedisset exordium, constabat autem multitudinem non esse quieturam, si legationem aliqvis impedisset. Ad hæc Agrippa, ordinari quidem legatos, qvi Florum accusarent, invidiosum putabat: despicere autem Judæos in bella commotos neqve sibi expedire cernebat. advocata igitur concione in xystum, & in suggesto constitutus germanam suam Bernicen, in Asamonæorum domo (ea siquidem xysto imminebat contra superiorem partem urbis: nam xysto templum erat ponte conjunctum) hujusmodi orationem habuit: Si quidem viderem vos omnes ad pugnandum cum Romanis esse incitatos, neque populi puriorem syncerissimamque partem pacem velle servare, neque processissem ad vos, neque consulere confisus essem: supervacua quippe de utilibus oratio est, quando omnium auditorum conspirat ad deteriora consensus. Qvoniam vero aliquos quidem ætas, malorum belli nescios facit, qvosdam vero inconsiderata spes libertatis: nonnullos vero avaritia succendit, & in confusione rerum capiendum de inferioribus lucrum: quemadmodum ipsi ab hoc errore corrigantur, & non per paucorum improba consilia etiam boni dispereant, existimavi oportere, ut omnibus vobis in unum coactis ea exponerem, quæ arbitror expedire. Obstrepat autem nemo, si non ea audierit quæ ipsius fert libido. His siquidem qui sunt ad defectionem irrevocabiliter incitati, licebit etiam post meos monitus manere in pristina voluntate. mea autem etiam ad illos qui audire cupiunt intercipietur oratio, nisi ab omnibus vobis silentium præbeatur. Novi quidem quod multi & injurias procurantium provincias, & præconia libertatis quasi tragicè prosequantur. Ego autem priusquam discutiam qui sitis, & contra quos bellum suscipere tentetis, primum separabo causas, quas connexas putatis. Si enim violatores vestros cupitis ulcisci, cur libertatem magna laude attollitis? Si vero istud ipsum servire intolerabile ducitis, superflua est adversum rectores querela. illis siquidem vel moderatissimè agentibus, nihilominus turpe erit servire. Considerate autem singillatim, & videte quam exigua sit materia bellorum. Et primum quidem ipsa rectorum consideranda sunt crimina. Colere siquidem officiis, non exasperare oportet jurgiis potestatem. Cum vero modicorum peccatorum exprobrationes maximas facitis, adversum vos profecto eos quibus infertis contumelias irritatis. Relinquentes quippe & qvod antea clanculo & cum quadam verecundia nocebant, palam vos confidenterque populantur. nihil autem ita plagas coercet ut patientia, & violatorum quies violantibus injicit pudorem. Fac autem eos, qvi à Romanis in provincias mittuntur, esse graviter molestos, non tamen etiam Romani omnes violant vos, neque ipse Cæsar, adversum quem pugnare vultis. Neqve enim ex præcepto illorum improbus ad vos qvisquam venit: neque

A τῶν ἰουδαίων, ἐπί τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς ἀρχιερεῖς τραπόμενον, πρέσβεις κατὰ Φλώρου πέμπειν ἠξίει πρὸς Νέρωνα, καὶ μὴ σιωπήσαντας ἐπὶ τοσούτῳ φόνῳ, καταλιπεῖν ἑαυτοῖς ὑποψίαν ἀποστάσεως. δέδοικε γὰρ αὐτοὺς κατάρξαι τῶν ὅπλων, εἰ μὴ φθάσαντες ἐνδείξαιντο τὸν κατάρξαντα. φανεροὶ γὰρ ἦσαν οὐκ ἠρεμήσοντες, εἰ τὴν πρεσβείαν τις ἀποκωλύοι, ἀγεῖσθαι δὲ τὰ μὲν χειροτονεῖν Φλώρου κατηγόρους, ἐπιφθόνου ἐδόκει. τὸ

B δεῖσθαι δὲ ἰουδαίους εἰς πόλεμον σκεμπτόντας, οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελὲς κατεφαίνετο. παρακαλεσάμενος δὲ εἰς τὸν ξυστὸν τὸν πλῆθος, καὶ φθεγξάμενος ἐπὶ θατέρῳ τῷ ἀδελφῷ Βερνίκῃ, ἐπὶ τῆς ἀσαμωναίων οἰκίας, αὕτη γὰρ ἐπάνω τοῦ ξυστοῦ πρὸς τὸ πέρας τῆς ἄνω πόλεως, καὶ γεφύρᾳ τῷ ξυστῷ τὸ ἱερὸν συνῆπτεν, ἔλεξε τοιάδε. εἰ μὲν ἑώρων πάντας ὑμᾶς πολεμίοις ὁρμωμένους ὡρμημένους, καὶ μὴ τοῦ δήμου τὸ καθαρώτατον καὶ

C ἐλικρινέστατον, ἀφειλόμενον ἄλλην στρατιὰν συνηγμένους, οὐτ' ἂν παρῆλθον εἰς ὑμᾶς, οὔτε συμβουλεύειν ἐβιάσατο. πείθεσθε γὰρ τοῖς δέουσι πᾶσι λέγω, ὅταν ἡ τῶν ἀκουόντων πάντων πρὸς τὸ χεῖρον ὁμοιότης ᾖ. ἐπεὶ ἡ πολλὰς μὲν ἡλικίας τῶν ἐν πολέμῳ κακῶν ἀπείρατος, πολλὰς δὲ ἐλπὶς ἀλόγιστος ἐλευθερίας, εἰσίν δ' ἀλεξιτήριά τις παροξύνει, καὶ τὸ φῦλα τῶν ἀδυνατωτέρων ἐπὶ τὰ πράγματα συγχυθῆ, κέρδος, ὅπως αὐτοί τι σωφρονισθέντες μεταβάλωνται, καὶ μὴ τῆς ἑνῶν κακοβουλίας

D οἱ ἀγαθοὶ φῦλα πολαύσωσιν, ὧν ἦν δεῖν ἐπὶ τὰ αὐτὰ πάντας ὑμᾶς συναγαγόντα εἰπεῖν ἃ νομίζω συμφέρειν. ῥᾳδίου δέ μοι μηδείς, ἐὰν μὴ τὰ πρὸς ἡδονὴν ἀκούῃ. τοῖς μὲν γὰρ ἀνηκέστως ἤδη τὸν ἀπόστασιν ἠρεμηκόσιν, ἔνεστι καὶ μὴ τὰ ἐμοὶ φῦλα γένεσιν τὰ αὐτὰ φρονεῖν. ἐμοὶ δ' ἀπόπειρα καὶ πρὸς τοὺς ἀκούειν ἐθέλοντας ὁ λόγος, ἐὰν μὴ φῦλα πάντων ἡσυχία ᾖ. οἶδα μὲν ἐγὼ ὅτι πολλοὶ τὰς ἐκ τῶν ἐπιτρόπων ὕβρεις, καὶ τὰς τῆς

E ἐλευθερίας ἐγκώμια τραγῳδοῦσιν. ἐγὼ δ' πρῶτ ἐξετάζειν τινες ὄντες, καὶ τίσιν ἐπιχειρεῖτε πολεμεῖν, πρῶτον διαζεύξω τὴν συμπλοκὴν τῶν αἰτιάσεων. εἰ μὲν ἀμύνεσθε τοὺς ἀδικοῦντας, τί συμβαίνει τῇ ἐλευθερίᾳ. εἰ δ' τὸ δουλεύειν ἀφόρητον ἡγεῖσθε, φεύγετ τοὺς ἡγεμόνας ἢ μέμψις. καὶ γὰρ ἐκείνων μετριαζόντων, αἰσχρὸν ὁμοίως τὸ δουλεύειν. σκοπεῖτε δ' καὶ καθ' ἕκαστον τούτων, ὡς ἐστὶ μικρὰ τὰ πολεμεῖν ἡ ὑπόθεσις, καὶ πρῶτά γε τὰ τῶν ἐπιτρόπων

F ἐγκλήματα. θεραπεύειν δ' οὐκ ἐρεθίζειν δεῖ τὰς ἐξουσίας. ὅταν δ' τῶν μικρῶν ἁμαρτημάτων τὰς ἐξοργισμοὺς ποιῆσθε μεγάλους, καθ' ἑαυτῶν τὰς ὀργὰς ἀπολέγχετε, καὶ παρόντες πολέμιοι καὶ μετ' αἰδοῦς ὑμᾶς βλάπτειν, πρόδηλοι φανερῶς οὐδὲν δ' οὕτω τὰς πληγὰς, ὡς τὸ φέρειν ἀναστέλλει, καὶ τὸ τῶν ἀδικουμένων ἡσύχιον τῆς ἀδικοῦσι γίνεται θάρσους. φέρε δ' εἶναι τοὺς ῥωμαίων ὑπηρέτας ἀπηνεῖς χαλεπούς, οὔπω ῥωμαῖοι πάντες ἀδικοῦσιν ὑμᾶς, οὐδὲ κήδεται, πρὸς οὓς αἴρεσθε τὸν πόλεμον. οὐ γὰρ ἐξ ἐντολῆς ἦκε τις πονηρὸς ἀπ' ἐκείνου, οὐδὲ γε

G τῆς ὑπὸ

πῶς ὑπὸ τῶν ἀπαλλαγὴν οἱ ἀφ' ἑσπέρας δηλέπουσιν, ἀλλ' οὐδὲ ἀκούειν ταχέως ταῦτῃ ἔνεκεν ῥᾴδιον. ἄπτων δ' οἱ ἔνια πολλοῖς, καὶ δι' μικρὰς αἰτίας, τηλικούτους, καὶ μηδὲ γινώσκουσιν ἃ μεμφόμεθα πολεμεῖν. τῶν μὲν ἡμετέρων ἐγκλημάτων ταχεῖα γένοιτ' ἂν ἡ διόρθωσις. οὔτε γὰρ ὁ αὐτὸς ἐπίτροπος μένει πάντας, καὶ τοὺς διαδεξομένους εἰκὸς ἐλάττους ἁμαρτεῖν. κινηθέντα δὲ ἅπαξ τὸν πόλεμον, οὔτ' ἀποθέσθαι ῥᾴδιον δίχα συμφορῶν, οὔτε βαστάσαι. ἀλλὰ μὲν τῆς νῦν ἐλευθερίας ἐπιθυμοῦσιν ἄωρον, δέον ὑπὲρ μηδὲ ἀποβαλεῖν αὐτὴν ἀγωνίζεσθαι πρότερον. ἡ γὰρ πεῖρα τῆς δουλείας χαλεπὴ, καὶ ὥσπερ ἐξ μηδὲ ἄρξασθαι ταύτης ὁ ἀγὼν δίκαιος. ὁ δ' ἅπαξ χειρωθεὶς, ἕπεται ἀφιλάνθρωπος, αὐθαδὴς δοῦλος ἐστὶν, οὐ φιλελεύθερος. τοῖς γὰρ οὐ ἐχρῆν πάντα ὑπὲρ ἐξ μὴ δέξασθαι ῥωμαίους πεῖν, ὅτι τὴν ἀρχὴν ἀπέβαινε τῆς χώρας ἐπιμικτος, ἀλλ' οἱ μὲν ἡμέτεροι πρόγονοι, καὶ οἱ βασιλεῖς αὐτῶν, καὶ χρήμασι καὶ σώμασι καὶ ψυχαῖς ἀμείνους ὑμῶν πολλῷ διεκέκμηκεν, πρὸς μοίραν ὀλίγην τῆς ῥωμαίων δυνάμεως σχεῖν ἀντίσχον. ὑμεῖς δ', οἱ τὸ μὲν ὑπακούειν ὅτι διαδοχῆς παρεληφότες, τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν πρώτων ἀκουσάντων τοσοῦτον ἐλαττώμενοι, ὡς ὅλην ἀνθίστασθαι τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; καὶ ἀθλιώτεροι μὲν οἱ πρὸ τῆς τῶν ἑλλήνων ἐλευθερίας παραδόντες αὑτὸν καὶ πυρὶ τὴν πόλιν, οἱ τὸν ὑστερόφανον ξέρξην διὰ γῆς πολλοῦ ὄντα, καὶ διὰ θαλάσσης ὁδοῦντα, καὶ μὴ χωροῦντα μὲν τῆς πελάγει, πλατυτέραν δὲ τῆς ἠπείρου τὴν στρατιὰν ἄγοντα, ἁρπάσαντα ἐπὶ μιᾶς νεὼς διώξαντες, ὥσπερ δὲ τῇ σμικρᾷ σαλαμῖνι τὴν τοσαύτην ἀσίαν κλάσαντες, νῦν δουλεύουσι ῥωμαίοις, καὶ τὴν ἡγεμονίδα τῆς ἑλλάδος πόλιν, διοικοῦσι τὰ ἀπὸ τῆς ἰταλίας προστάγματα. λακεδαιμόνιοί τε μετὰ θερμοπύλας καὶ πλαταιὰς, καὶ τὸν ἐρευνήσαντα τὴν ἀσίαν ἀγησίλαον, ἀγαπῶσι τοὺς αὐτοὺς δεσπότας. καὶ μακεδόνες ἔτι φαντάζονται φίλιππον, καὶ σὺν ἀλεξάνδρῳ ὠδματαίρουσιν αὐτοῖς τὴν τῆς οἰκουμένης ἡγεμονίαν ὁρῶντες, φέρουσι τὴν τοσαύτην μεταβολὴν, καὶ πρὸς οὓς μετέβησεν ἡ τύχη, προσκυνοῦσιν. ἄλλα τε ἔθνη μυρία, πλείονα γάμοντα πρὸς ἐλευθερίαν παρρησίας, εἰκεμονοι δ' ὑμεῖς ἀδόξητα δουλεύειν, οἷς ὑπὸ τάκτῳ τὰ πάντα. ποῖα στρατιὰ, ποῖος, πυνθάνεσθε ὅπλοις; ποῦ μὲν ὁ τόλμα ὑμῶν διαλῦσόμενος τὰς ῥωμαίων ἡλαύνας; ποῦ δ' οἱ τὰς ἐπιβολὰς ἐξαρκέσοντες ἡμῶν ναυσὶ; πρὸς αἰγυπτίους ἆρα καὶ πρὸς ἄραβας εἴσθε κινεῖν τὸν πόλεμον; οὐ πεισόμεθα τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν; οὐ μεταβήσεται τὴν ἑαυτῶν αὐθένταν; οὐ τὰ μὲν ὑμέτερα πρὸς τῶν προοικίων ἐθνῶν ἥττηται πολλάκις, ἡ δ' ἐκείνων ἰσχὺς διὰ τῆς οἰκουμένης ἀνίκητος; μᾶλλον δ' καὶ ταύτης ἐξήτασέν τι πόλεον. οὐ γὰρ ἐξήρκεσεν αὐτοῖς ὅλην ἐλεφάντης ὑπὸ τὴν ἀνατολὴν, οὐδὲ τῶν προσαρκτίων ἱερὸν, ἤ τι μεμηκύνεται μέχρι τῶν ἀοικήτων ἐρυθραία λιβύη, καὶ γαδείρα πρὸς ἑσπέραν, ἀλλ' ὑπὲρ ὠκεανὸν ἑτέραν ἐζήτησαν οἰκουμένην, καὶ μέχρι τῶν ἀνιχνεύτων πρότερον βρεττανῶν διεύγκαν τὰ ὅπλα. τί οὖν ὑμεῖς,

possunt illi, quæ in Oriente geruntur, positi in Occidente conspicere. sed neque facile ea quæ hic fiunt, illic audiuntur. est autem importunissimum, & propter exiguas causas cum tantis, & ea de quibus querimur nescientibus, velle confligere. Et quidem nostrorum criminum cito erit futura correctio. neque enim unus atq; idem provinciæ semper, curam tenebit, & successores ejus credibile est modestiores futuros. Motum autem semel bellum, neq; deponere facile est absqué magnis calamitatibus, neque sustinere. Libertatis vero bona sitientibus providendum atque certandum est, ut principio non ea careant. molesta enim est novitas servitutis: quam ne utique subeas, justum suscipi certamen videtur. Qui vero semel subjectus est, & deinceps deficit, contumax magis servus quam amator libertatis ostenditur. Tunc igitur oportuit omnia agere, ne susciperentur Romani, cum in provinciam Pompejus intraret. Majores vero nostri eorumque reges, pecunia, corporibus, animis multo vobis meliores, exiguæ parti potentiæ Romanæ obsistere nequiverunt. vos autem qui hæreditariam obedientiam suscepistis, rebus autem omnibus illis qui primi paruere longe inferiores estis, contra omne Romanorum regnum obsistere posse arbitramini? Et Athenienses quidem, qui ob Græcorum libertatem patriam suam quondam ignibus tradidere, qui superbissimum illum Xerxem per terram navigantem, per mare vero ambulantem, & cujus classem non caperet amplitudo pelagi, latiorem autem Europa, duceret exercitum, hunc inquam cum una nave fugientem gloriosissime persecuti sunt: circa parvam autem Salaminam, qui tantas opes Asiæ confregere, nunc tamen serviunt Romanis, & illam regiam Græciæ civitatem administrant Italiæ jussiones. Lacedæmonii quoque post Thermopylas, & Plateas, & Agesilaum Asiam perscrutatum, eosdem dominos venerantur. Macedones vero qui adhuc pene imaginantur Philippum videre cum Alexandro promittentem sibi orbis imperium, ferunt tamen rerum mutationem, & adorant eos ad quos fortuna migravit. Aliæ quoque multæ gentes ad libertatem fiducia subnixæ, & multo majores cesserunt tamen & obediunt: vos autem soli servire dedignamini his, quibus videtis universa esse subjecta. Quibus exercitibus, quibus confiditis armis? Ubi est classis vestra, quæ pervagetur Romanorum maria? Ubi autem qui expensis possint sufficere thesauri? Contra Ægyptios forte aut Arabas existimatis vos bellum movere. Non circumspicitis Romanorum imperium? non metimini vestram imbecillitatem? Nonne scitis vestram civitatem à conterminis gentibus frequenter esse superatam? illorum autem virtus per totum orbem invicta percurrit, imo etiam hoc orbe plus aliquid quæsierunt. Neq; enim sufficit eis ad Orientem quidem totus Euphrates, ad Septentrionem Ister, neq; in Meridie solitudine tenus perscrutata Libya, neq; in Occidente Gades: sed ultra Oceanum aliũ quæsierunt orbem, & usque ad Britannias, inaccessas prius, arma & exercitum transtulerunt. Quid ergo? Vosne

ditiores Gallis, fortiores Germanis, prudentiores Græcis? postremo plures estis omnibus in toto orbe degentibus? Quæ vos fiducia adversum Romanos erigit? Sed dicet aliquis, servire molestissimum est. At quanto magis id Græcis: qui universis sub sole habitantibus videbantur præstare nobilitate; & tam latam quondam provinciam possidentes: nunc bis ternis fascibus Romanorum obediunt. Totidem autem etiam Macedones obsequuntur, qui certe multo vobis justius deberent libertatem tueri. Quid autem quingentæ Asiæ civitates? nunquid non absque ullo præsidio, uni tantummodo rectori parent, & fascibus consulis obsequuntur? Quid autem pergam enumerare Heniochos, & Colchos, & Taurorum gentem: Bosphoranos quoque, & habitantes circa Ponti dextra nationes. Mæoticasque gentes? apud quas nimirum olim neque domesticus aliquis dominus noscebatur: nunc vero militum subjiciuntur tantum tribus millibus, & quadraginta naves longæ, innavigabile prius mare in pace custodiunt. Quanta autem Bithynia, & Cappadocia, & Pamphyliorum gens, Lydi quoque & Cilices pro libertate dicere valerent? tamen nunc sine armis tributa pendunt. Quid autem Traces? quinque quidem diebus in latum, septem autem in longum commeabilem provinciam possidentes, asperioremque multo quam vestra est, ac multis partibus fortiorem, altissimoque gelu eos qui irruerint retardantem, duobus millibus Romanorum in præsidio manentibus obsequuntur. Post hos Illyrici usque ad Dalmatiam, & Istro tenus incolentes, duabus tantum legionibus obediunt: cum quibus & ipsi impetus compescunt Dacorum. Ipsi qvoqve Dalmatæ, qui tam multa pro libertate conati, sæpiusque capti, rursum cum majoribus opibus rebellarunt, nunc sub una Romanorum legione agunt quietem. Verumtamen si aliquos magnæ causæ ad defectionem incitare deberent, Gallos potissimum oporteret assurgere, qvos videlicet tantis munimentis natura cinxisset: ab Orientali plaga Alpium montibus, à septentrionali Rheno flumine: à meridie Pyrenæis montibus, ab Occidente vero Oceano. sed tali munitione gaudentes, trecentis & quindecim gentibus numerosi: fontes autem (ita ut dixerim) felicitatis domesticæ habentes, omnibusque bonis totum penè orbem irrigantes, ferunt nihilominus vectigales esse Romanorum, ac felicitatem suam in eorum felicitate reponere. idque sane ipsum, non per animorum mollitiem, nec propter ignobilitatem parentum (quippe qui per octoginta annos pro libertate pugnaverunt) sed Romanorum admirati sunt horruerunt que cum virtute fortunam, qva illi plura sæpe obtinuere quam bellis. Denique sub mille & ducentis militibus serviunt, quibus pene plures habuerunt civitates. Neqve Hispanis nascens in agris aurum, pro libertate bella gerentibus profuit, neqve tanto terrarum marisque spatio à Roma diremptæ gentes, Lusitani scilicet & pugnaces Cantabri: nec vicinus Oceanus, etiam accolis suis fragore terribilis: sed ultra columnas Herculis prolatis armis, & per ipsas nubes

A πλουσιώτεροι γαλατῶν, ἰσχυρότεροι γερμανῶν, φρονιμώτεροι πάντων ὑμῶν; πλείους τῶν κζ΄ τῶν οἰκουμένων ἐστὲ πάντων; τί τὸ πεποιθὸς ὑμᾶς κ) ῥωμαίων ἐπεγείρει; χαλεπὸν τὸ δουλεύειν, ἐρῆ τις. ποσῳ μᾶλλον ἕλλησι, οἱ τῶν ὑφ' ἥλιον πάντων εὐγενέστατοι δοκοῦντες, κ) ἑαυτοῖς νεμόμενοι χώραν, ἐξ ῥωμαίων ὑπήκοοι ῥάβδους; τοσούτοις δὲ μακεδόνες, οἱ δικαιότερον ὑμῶν ὀφείλοντες ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι. τί δὲ αἱ πεντακόσιαι τῆς ἀσίας πόλεις, οὐχὶ ἑνὶ ὑπάτῳ ῥωμαίων ἑνὸς στρατηγοῦντι ἡγεμόνα, καὶ τὰς ὑπατικὰς ῥάβδους; τί δεῖ λέγειν λυκίους τε καὶ κίλικας, καὶ τὸ ταύρων φῦλον, βοσπορανούς τε καὶ τὸ ἄβιωτον πόντου καὶ τῆς μαιώτιδος ἔθνη, παρ' οἷς πεῖν μὲν οὐδεὶς οἰκέτης ἐγνώσκετο δεσπότης. νῦν δ', τρισχιλίοις ἐπίταις ὑπατικοῖς, καὶ τοσαραξόσια τῆς μακρᾶς τὸν πρὶν ἄπλοτον καὶ ἀγρίαν ἐρημώσασι θάλασσαν. τόσα βιβλία, καὶ παραδοκία, καὶ τὰ παμφύλων ἔθνη. λύκιοί τε καὶ κίλικες ὑπὲρ ἐλευθερίας ἔχοντες εἰπεῖν, χωρὶς ὅπλων φορολογοῦνται; τὴ θρᾷκες, οἱ πάντε μὲν εὐρῶ, ἑπτὰ δ' μῆκος ἡμερῶν χώραν διιππεύοντες, τραχυτέραν τε, καὶ πολλῷ τῆς ἡμετέρας ἐχυροτέραν, καὶ βαθεῖ κρυμῷ τοὺς ἐπιστρατεύοντας ἀνακόπτουσαν, οὐχὶ δισχιλίοις ῥωμαίων ὑπακούουσι φρουροῖς. οἱ δ' ἀπὸ τούτων ἰλλυριοὶ τὸν μέχρι δαλματίας ἀποτεμνομένην, ἐν ᾗ ἵδρυται κατοικοῦντες, οὐ δυσὶ μόναις ταγμασιν ὑπείκουσι, μεθ' ὧν αὐτοὶ τοὺς δακῶν ἀνακόπτουσιν ὁρμάς; οἱ δ' τοσαυτάκις ἐπὶ ἐλευθερίαν ἀναχαιτίσαντες δαλματῶν, καὶ τὸ μόνον οἱ χειρωθέντες τότε συλλεξάμενοι τὸν ἰσχυρὸν πόλιν δουλοῦνται; νῦν οὐχ ὑφ' ἑνὶ ταγματι ῥωμαίων ἡσυχίαν ἄγουσιν; ἀλλὰ μὲν ἴσως τινας εἰς δουλοῦσθαι ὤφελον ἀφορμὴ μεγάλαι παρεῖχον, μάλιστα γαλάτας ἐχέλως τοὺς οὕτως ὑπὸ τῆς φύσεως τετειχισμένους, ἐξ ἀναπλῆς μὲν, τῆς ἄλπεσι, πρὸς ἕω ἄρκτῳ, ῥήνῳ ποταμῷ, μεσημβρινοῖς δ', τοῖς πυρήναιοις ὄρεσιν, ὠκεανῷ δ', πρὸς δυσμαῖς. ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα μὲν ἔρκη περιβεβλημένοι, πέντε δ' καὶ τριακοσίοις καὶ χιλίοις ἔθνεσι, πᾶς δ' πηγὰς ὡς ἂν τις εἴποι τῆς εὐδαιμονίας ἐπιχορίους ἔχοντες, καὶ πᾶς ἀγαθοῖς ἅπασι ὅλαις ὑπικλύζοντες τὸν οἰκουμένων, ἀπέχοντα μυρίων πρόσοδον ὄντες, καὶ παμφύλους περ' αὐτῶν τὸν οἰκίαν δ' δαιμονίαν. καὶ τοῦτο πεπόμφασιν, ἢ ἀλλ' φρονημάτων μαλακίαν, οὐδὲ δι' ἀγνωσίαν, ἀλλ' ὁλοκληρίαν ἐγδοήκοντα ἔτη πόλεμον ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας, ἀλλὰ μὴ τῆς δυναμένης ῥωμαίων καὶ τὸν τοῖχον καταβαλεῖν, ἧτις αὐτοῖς καταρδεῖ πλύνατ' ὄσιλλα. πεζαροῖς ὑπὸ χιλίοις καὶ διακοσίοις στρατιώταις δουλεύσαν, ὧν ὀλίγου δεῖν πλείους ἔχει πόλις. οὐδὲ ἔφερεν ὁ μαργαρούμβ⊙ ζεὺς εἰς τὸν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας πόλεμον ἐξηρκέσειν, οὐδὲ τὸ ποσοῦτον δὸν ῥωμαίων γῆς καὶ θαλάσσης διάστημα, φῦλά τε λυσιτανῶν καὶ καντάβρων ἀρειμάνια, οὐδὲ γείτων ὠκεανὸς φόβερὸν καὶ τοῖς ὁπλοφόροις ἐμπόνων ἐπέχων· ἀλλ' ὑπὲρ τοὺς ἡρακλείους στήλας ὁπλοφανέντας τὰ ὅπλα, καὶ διὰ τῶν νεφῶν

B

C

D

E

F

G

δεδουκότες τὰ πυρφόρα ὄρη, καὶ τούτους ἐδουλώσαντο ῥωμαῖοι. φεῦ ρα ὑμῖν ἤκουσεν τῶν ἄτω δυσμάχων καὶ πολέμιον ἀτρωσίαν μεθέντων, ἓν τάγμα τῆς ὑμῶν σὺν ἀκοῇ παρείληφε τὸ πλῆθος; ἀλλὰ μὴν γὲ καὶ μεγάθη σωμάτων, οἷα ἐστὶ δῆπου πολλάκις, ἐπὶ πάντων ῥωμαῖοι τοὺς τούτων ἀσθενεστάτους ἔχουσιν· ἀλλ' οὐ τὴν γλῶ μὴν ἄπειρον νεμόμενοι, μείζω ὑπὸ τῶν σωμάτων ἔχοντες τὰ φρονήματα, καὶ τὴν μὲν τύχην ἥκιστα καταφρονοῦσιν, τοὺς δὲ θυμοὺς τῶν ἀγριωτάτων θηρίων σφοδροτέρους, ῥᾴδιον τῆς ὁρμῆς ὅρον ἔχουσι, καὶ ῥωμαίων ἐκτὸς τάγμασι δαμαζόμενοι, δουλεύουσι μὲν ἀλόντες. τὸ δ' ὅλον αὐτῶν ἔθνος φυγῇ διασώζεται. σκέψασθε δὲ καὶ τὸ βρεττανῶν τεῖχος, οἷ τῆς ἱεροσολύμων τείχεσι πιστεύοντες. καὶ γὰρ ἐκεῖνος περιβεβλημένους ὠκεανὸν, καὶ τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης σὺν ἐλάσσονα νῆσον οἰκοῦντας, πολέμιον τε ἐδουλώσατο ῥωμαῖοι. πόσα ρα δὴ τάγματα τὴν τοσαύτην νῆσον διεφύλαττεν. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν, ὅπου καὶ πάρεστι τὸ πολεμικώτατον φῦλον, τοσούτων ἄρχοντες ἐθνῶν, καὶ τηλικαύτην περιβεβλημένοι δύναμιν, ὁμήρους πέμπουσι ῥωμαίοις. καὶ ἔστιν ὅπου τῆς ἰταλίας ἰδίων ἐν εἰρήνης περιφάσει δουλεύουσιν τὴν ἀπὸ τῆς ἀναπαλῆς δ' ἡδονήν. πάντων δὴ χρεὼν τῶν ὑφ' ἥλιον τὰ ῥωμαίων ὅπλα προσκυνούντων, ὑμεῖς μόνοι πολεμήσετε; μὴ δὲ τὸ καρχηδονίων τέλος σκοπεῖτε, οἳ τὸν μέχρι αὐχοῦντες ἀννίβαν, καὶ τὴν ἀπὸ φοινίκων ὁρμὴν, ἐπὶ τὴν σκιπίωνος δεξιὰν ἔπεσον. οὔτε δὲ κυρηναῖοι τὸ λακώνων ἦθος, ἔτι μαρμαρίται, τὸ μέχρι τῆς ἀψάδος σκεπτόμενον φῦλον, οὐδ' οἱ φόβεραι καὶ τῆς ἀκούσαι σύρτεις, νασαμῶνες, τε καὶ μαῦροι, καὶ τὸ νομάδων ἄπειρον πλῆθος, τοὺς ῥωμαίων ἀνέκοψαν δρέπας. τὴν δὲ τρίτην τῆς οἰκουμένης μοῖραν, ἣν ἀδὲ ἐξαριθμήσασθε τὰ ἔθνη ῥᾴδιον, ὑπερζομένην ἀτλαντικὴ τε πελάγη, καὶ στήλαις ἡρακλείαις, καὶ μέχρι τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, τοὺς ἀπείρους νέμουσιν αἰθίοπας, ἐχειρώσαντο μὲν ὅλην. χωρὶς δὲ τῶν ἐτησίων καρπῶν, οἷ μησὶν ὀκτὼ τὸ κοῖλον τὴν ῥωμαίων πλῆθος τρέφουσι, καὶ ἔξωθεν παντοίας φορολογοῦσιν, καὶ τῆς χερσαίας τῆς ἠπείρου πρόσοδος τὰς ἀσφόρους, ἀδὲν τῶν ἀλλοτριωμάτων ὥσπερ ὑμεῖς ὑπερεκπίνουσιν ἡγούμενοι, καθάπερ ἑνὸς τάγματος αὐτοῖς ὡρισμένου, καὶ τί δεῖ πορρώτερον ὑμῖν ἐπιδεικνύειν τὴν ῥωμαίων δύναμιν; παρὸν ἐξ αὐτοῦ τοῦ γλυκύτητος, ἥτις ἐκτεταμένη μέχρις αἰθιόπων, καὶ τῆς δ' ἐδαίμονος ἀραβίας. ὅμορός τε ἐστὶ τῆς ἰνδικῆς, πεντήκοντα ἀνὰ τοὺς τῆς ἑπτακοσίους ἔχουσα μυριάδας ἀνθρώπων, δίχα τῶν ἀλεξανδρείαν κατοικούντων, ὡς ἔνεστιν ἐκ τῆς καθ' ἑκάστην κεφαλὴν εἰσφορᾶς τεκμήρασθαι, τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν σὺν ἀδόξῃ, καίτοι πολίτων ἀποστάσεως κίνδυνον ἔχουσα τὴν ἀλεξάνδρειαν, πλῆθός τε ἀνδρῶν ἕνεκα καὶ πλούτου, ἀνὰ δὲ καὶ μεγέθους, μήκει μέντοι αὐτῆς, τριάκοντα σταδίων, εὐρεῖ δὲ σὺν ἐλάττονι δέκα. ἣ δὲ ἐνιαυσίου παρ' ὑμῶν φόρου καθ' ἕνα μόνον τέλεον ῥωμαίοις παρέχει, καὶ τῶν χρημάτων ἔξωθεν,

A Pyrenæorum montium eluctati vertices, ditioni suæ hos quoque subdiderunt Romani: atque ita bellicosis gentibus, tantoqve (ut dixi) spatio diremptis, legio in præsidio una satis est. Quis vestrum non audivit multitudinem Germanorum, virtutem quoque & magnitudines corporum (ut arbitror) sæpe vidistis. siquidem ubique Romani earum gentium captivos habent. Sed illi B ita ingentem spatiis regionem incolentes, spiritus autem majores corporibus gerentes, & animam quidem contemptricem mortis, indignationes autem vehementiores feris, nunc Rhenum limitem habent, & octo Romanorum legionibus domantur: & serviunt quidem qui capti sunt, reliqua autem eorum gens universa salutem in fuga non in armis reponit. Considerate autem etiam Britannorum muros, qui Hierosolymæ confiditis muris. Illos siquidem circumdatos Oceano, & pene non minorem quam noster orbis est habitantes, Romani navigantes redegerunt in ditionem suam: quatuorque legiones tantæ magnitudinis insulam tuentur. Et quid opus est plura dicere? quando etiam Parthi, bellicosissimum genus, tantis prius populis imperantes, & tam magnis opibus circundati, obsides tamen mittunt Romanis: estque cernere sub specie pacis servientem in Italia præcipuam Orientis nobilitatem. Universis pene qui sub sole incolunt, Romanorum arma venerantibus vos soli bellum geretis? Neque Carthaginiensium considerabitis finem, qui magnum illum Hannibalem jactantes, & ex nobili Phœnicum stirpe venientes, tamen sub Scipionis dextera corruerunt? Sed neque Cyrenæi Lacedæmone oriundi, neque Marmaridarum genus usq; ad inaquosas solitudines protentum, neque terribiles etiam audientibus Syrtes, Nasamones quoque & Mauri, & innumerabilis multitudo Numidarum virtutes impediere Romanas. Sed tertiam partem orbis terrarum, cujus ne numerare quidem nationes facile est, quæ scilicet sub Atlantico mari & columnis Herculis usque ad rubrum mare infinitos numero, & locis Æthiopas continet, totam tamen ceperunt armis: & præter fruges annuas quibus Romanam multitudinem octo mensibus pascunt, alia qvoq; vectigalia pendunt, expensas quoq; devotissimi imperio ministrant, nihil de his quæ jubentur, sicut vos, contumeliosum putantes. & quidem una cum illis tantum legio commoratur. Sed quid opus est longe petitis exemplis potentiam explicare Romanam? cùm eam possitis de vicina vobis Ægypto diligenter inspicere. Hæc enim cum usq; ad Æthiopias porrigatur, opulentamq; Arabiam, contigua quoque sit Indiæ, quinquaginta & septingentas myriadas incolarum habens, præter Alexandrinorum plebem, tamen vectigalia, qvorum magnitudinem de censu singulorum capitum æstimari licet, devotissimè penditans, Romanum non dedignatur imperium: & certe quam magnum stimulum defectionis habens, Alexandriam scilicet, multitudine & divitiis abundantem, magnitudine qvoque non imparem. Habet siquidem in longitudine stadia triginta, in latitudine vero non minus quam decem, tributorum vero multo amplius per menses singulos infert, quam vos toto anno penditis: & præter pecuniam,

quatuor menſium Romanæ plebi annonam mi-
niſtrat. Munitur autem undique aut incom-
meabili ſolitudine, aut importuoſo mari, aut flu-
minibus, aut cænoſis paludibus, qvorum tamen
omnium nihil Romana fortuna fortius fuit. Duæ
enim legiones civitati inſidentes, profundam
Ægyptum cum illa Macedonum nobilitate fra-
nant. Quos igitur in bella de ſolitudinibus ali-
quibus ſocios aſſumetis? Siquidem omnes qui
in orbe habitabili degunt, Romani ſunt: niſi for-
te quis veſtrum ſpes ſuas ultra Euphratem por-
rigat, & Adiabenorum regionem gentiles ſuos
æſtimet adjutores. Porro nec illi propter irratio-
nabilem cauſam tanto ſe bello implicabunt: nec
ſi tam probroſo operi aſſenſum darent, Parthus
tamen ſineret. Eſt quidem ei cura tuendæ cum
Romanis amicitiæ, & arbitrabitur fœdus eſſe
temeratum, ſi quis de his qui ſubjecti ſunt ejus
imperio, adverſum Romanos in bello procedat.
Supereſt igitur ut ad divinum confugiatur au-
xilium. verum & hoc apud Romanos eſt. ſine Deo
quippe impoſſibile eſſet imperium tale conſiſte-
re. Conſiderate autem quemadmodum hæc
ipſa erga ipſam religionem immoderatio, etia-
am ſi cum longe inferioribus bellum geratis, ta-
men ad diſpenſandum ſit vobis difficillima, at-
que eadem transgrediendo offendatis Deum,
per qvæ eum auxiliaturum putatis. Si enim fer-
vetis ſabbatorum conſuetudinem, & ad nullum
actum moveamini, facile profecto capiemini.
Sic quippe etiam majores veſtri experti ſunt, hos
maxime dies Pompejo ad bellum deſtinante: in
quibus ſcilicet hi qui oppugnabantur, otia ge-
rebant. Tranſgredientes autem in bello legem
patriam, neſcio propter quid in reliquum dimi-
cetis. Una ſiquidem nunc vobis intentio eſt, ne
quid de patria inſtitutione ſolvatur. Quemad-
modum autem advocabitis in adjutorium Deu-
um, ſi cultum ei debitum ſponte violetis? Aſſu-
munt autem ſinguli quique bellum, vel divinæ
virtuti, vel humanis opibus confidentes. Cum
vero utraque hæc quantum ad ipſam pertinet
conſequentiam, deſeruntur, in manifeſtam uti-
que captivitatem volentes pugnare proſiliunt.
Quid autem prohibet propriis manibus filios
veſtros conjugeſque laniare, & hanc pulcherri-
mam inflammare patriam? Erumpentes ſiqui-
dem in furorem, lucrabimini vel ignominiam
ſuperatorum. Bonum eſt, ô amici, bonum eſt,
dum adhuc ſtat navis in portu, præcavere tem-
peſtatem futuram, & non eo tempore, quo in
medias irruetis procellas trepidare. His ſiquidē
qui in improviſa mala inciderint, ſupereſt ut di-
gni vel miſeratione videantur: qui vero ſe in
apertum diſcrimen injecerint, etiam exprobra-
tionibus onerentur. Niſi forte aliquis veſtrum æſtimet ſecundum pacta conflictum ire Romanos, aut
poſtquam vicerint, moderate vobiſcum acturos, & non in exemplum aliarum gentium ſacram hanc ur-
bem inflammaturos, interfecturos autem univerſum genus veſtrum. Neque enim qui ſuperfueritis ar-
mis, uſquam locum fugæ habebitis, univerſis ſcilicet gentibus vel jam habentibus Romanos dominos,
vel habere meruentibus. Periculum autem non ſolum vos manebit, ſed etiam in reliquis civitatibus
habitantes Judæos: Neque enim eſt in toto orbe populus, in quo non veſtra portio ſit: quos certe o-
mnes vobis rebellantibus, cæde crudeliſſima diverſi quiqve conficient, & propter paucorum virorum

A τῇ ῥώμῃ σῖτον μεγίστων τεσσάρων. τετείχισται δὲ πάντη-
θεν ἢ δυσβάτοις ἐρημίαις, ἢ βαλάσσαις ἀλιμένοις, ἢ
πελαγίοις, ἢ ἕλεσιν. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἰσχυρότερον ἐγέ-
νετο τῆς ῥωμαίων τύχης. δύο δ' ἐγκαθήμεναι τῇ πόλει
τάγματα, τὴν Βαθυῆναν αἴγυπτον ἅμα τῇ μακεδόνων
ἀγχιστείᾳ χαλινοῖ. τίνας οὖν δεῖ τὸν πόλεμον ἐκ τῆς
οἰκείου φιλήψεσθε συμμάχους. οἱ μὲν γὰρ ὅλης τῆς
οἰκουμένης, πάντες εἰσὶ ῥωμαῖοι. εἰμή τις κατὰ Φρά-
την σκοτεινὰς τὰς ἐλπίδας, καὶ τοὺς σκότους ἀληθεῖς
ὁμοφύλους οἴεται προσαμυνεῖν. οἱ δ', οὔτε δι' αἰτίαν
ἄλογον τηλικούτῳ πολέμῳ συμπλέξουσιν ἑαυτούς, οὔτε
βουλόμενοι μύριοις κακοῖς, ἑκὰς πάρθος ὀπτήσεται. πρῶτα
γὰρ αὐτῷ τῆς πρὸς ῥωμαίους σκευωρίας, καὶ φθονήσουσι
οἰήσεται τὰς ἀρουδας, κἂν τις τῶν κατ' αὐτὸν ὅτι
ῥωμαίους ἴῃ. λοιπὸν οὖν ὅπως τλαῖ σκότ θεοῦ συμμαχί-
αν καταφύκτιον. ἀλλὰ καὶ τοῦτο φθονῆς ῥωμαίοις πε-
πακται. δίκαια γὰρ θεοῦ συσῆναι τηλικαύτην ἡμισείαν
ἀδύνατον. σκέψασθε δ' οἷς ὑμῖν τὸ τῆς θρησκείας
ἄκρατον, εἰ καὶ πρὸς ὀχυρώτους πολεμοῖτε, δυσδιά-
κριτον, καὶ δι' ἃ μάλιστα τὸν θεὸν ἐλπίζετε σύμμαχον,
ταῦτα ἀναγκαζόμενοι φθονεῖν διαφθερεῖ. πρω-
ϊοῦντες μὲν γὰρ τὰ τῶν ἑβδομάδων ἔθη, καὶ πρὸς μηδε-
μίαν πρᾶξιν κινούμενοι, ῥᾳδίως ἁλώσεσθε; καθάπερ
οἱ πρόγονοι πομπήϊῳ, ταύτας μάλιστα τὰς ἡμέρας ἐπ-
ηργοὺς ποιησαμένῳ τῆς πολιορκίας ἐν οἷς ἡγεμονεύ-
πολιορκούμενοι. φθονοῦντες δὲ τῷ πολέμῳ τὸν πά-
τριον νόμον, οὐκ οἶδα ὑπὲρ ὅτου λοιπὸν παύσεσθε τὸν
ἀγῶνα. πρώτη γὰρ ὑμῖν μία, τὸ μὴ τῶν πατρίων τι
καταλῦσαι. πῶς δ' ἐπικαλέσεσθε τὸ θεῖον εἰς ἄμυναν,
οἱ φθονοῦντες ἑκουσίως τλαῖ εἰς αὐτὸ θεραπεῦσαι;
ἐπαναιρούμενοι δ' ἕκαστοι πόλεμον; ἢ θεία πτοηθέντες, ἢ
ἀνθρωπεία βοηθεῖα. ὅταν δὲ τὴν παρ' ἀμφοῖν τὸ νεῦσι
ἀπακόπῃ, φανεραὶ ἄλωσιν οἱ πολεμοῦντες αἱρήσουσι.
τί δ' κωλύει τῆς ἑαυτῶν χερσὶ μαχαίρας πῆναι καὶ
γενεάσας, καὶ τλαῖ πρεπεστάτῳ πατρίδα ταύτῃ
καταφλέξαι; μανέντες γὰρ οὕτω, τί γε τῆς ἥττης ὄνειδος
κερδήσετε. καλὸν ὦ φίλοι καλὸν, ἕως ὅτι ἐν ὁρμῇ τὸ
σκάφος, προσκέπτεσθαι τὸν μέλλοντα χειμῶνα, μηδὲ
τὸν μέσας τὰς ἀνέλλας ἀπὸ λιμένος ἀναχθῆναι. τοῖς
μὲν γὰρ ἐξ ἀδήλων ἐπιπεσοῦσι δεινοῖς, πάντως ἐλεεῖσ
πρέπει. ὁ δ' εἰς προδήλων ἀπώλειαν ἑαυτὸν ἐκβάς, καὶ
προσονειδίζεται. πολλοὶ δὲ μὴ τις καταλαμβάνει τὴ σω-
θῆκας πολεμήσῃ, καὶ ῥωμαίους κρατήσαντας ὑμῶν με-
ρίσῃ, ἀλλ' οὐκ εἰς κατάδεγμα τῶν ἄλλων ἐθνῶν,
καταφλέξαι μὲν τὸ ἱερὸν πᾶν, ἀναιρήσει δὲ πᾶν
ὑμῶν τὸ φῦλον. οὐδὲ γὰρ φεύξεταί φύγης εὑρήσε-
ται τόπον, ἁπάντων ἐχόντων ῥωμαίους δεσπότας, ἢ δε-
δουκότων ἔχειν. ὁ δὲ κίνδυνος, οὐ τῶν ἐνταῦθα μόνον,
ἀλλὰ καὶ τῶν κατὰ τὰς ἄλλας πόλεις κατοικούντων.
ἐν γὰρ ἔστιν ὅτι τῆς οἰκουμένης δῆμος, ὁ μὴ μοῖραν ἡμε-
τέραν ἔχων. οὓς ἅπαντας πολεμήσουσιν ὑμῖν ἔθνα,
κατασφάξουσιν οἱ διάφοροι, καὶ διὰλίγων ἀνδρῶν
κακίαν.

Supplied from Latin:

Nisi forte aliquis vestrum æstimet secundum pacta conflictum ire Romanos, aut
postquam vicerint, moderate vobiscum acturos, & non in exemplum aliarum gentium sacram hanc ur-
bem inflammaturos, interfecturos autem universum genus vestrum. Neque enim qui superfueritis ar-
mis, usquam locum fugæ habebitis, universis scilicet gentibus vel jam habentibus Romanos dominos,
vel habere meruentibus. Periculum autem non solum vos manebit, sed etiam in reliquis civitatibus
habitantes Judæos: Neque enim est in toto orbe populus, in quo non vestra portio sit: quos certe o-
mnes vobis rebellantibus, cæde crudelissima diversi quiqve conficient, & propter paucorum virorum

κακοβουλίαν, πᾶσα πληρωθήσεται πόλις Ἰουδαίκοῦ φόνου. καὶ συγγνώμη μὲν τοῖς τοῦτο πράξασιν, ἂν ἢ μὴ πεαχθῆ, λογίσασθε πῶς τοὺς οὕτω φιλανθρώπους ἔπαλα κινῆν ἀνόσιον. εἰσελθέτω ἢ εἴκτ' ὑμᾶς, εἰ μὴ καὶ τέκνων καὶ γυναικῶν, ἀλλὰ τ' μητροπόλεως ταύτης, καὶ τῶν ἱερῶν, πρεσβύλων. φείσασθε δ' ἱεροῦ, καὶ τὸν νόμον ἑαυτοῖς μ' τῶν ἁγίων τηρήσατε, ἀφέξοντες δὲ σὺν ἔτι ῥωμαίοις τούτων κρατήσαντες, ὧν φεισάμενοι πρότερον ἠχαρίσησθε. μαρτύρομαι ἢ ἐγὼ μὲν ὑμῶν τὰ ἅγια, καὶ τοὺς ἱερεῖς ἀγγέλους τ' θεοῦ, καὶ πατρίδα τὴν κοινὴν, εἰς ἣν ἓν τῶν σωτηρίων ὑμῖν καθυφηκάμεν. ὑμεῖς ἢ βουλεύσασθε μὲν τὰ δέοντα, κινῆσαι δὲ ἐμοὶ τὴν ἀρχὴν ἔξεστι. προσαχθέντες ἢ τοῖς θυμοῖς, χωρὶς ἐμοῦ κινδυνεύσετε. ποιοῦσι ταῦτα, ἐπεδάκρυσέ τε μ' τῆς ἀδελφῆς, καὶ τὸ πολὺ τ' ὁρμῆς αὐτῶν ἔπαυσε τοῖς δάκρυσιν. ἀνέβοων ἢ, ἐ ῥωμαίοις, ἀλλὰ Φλώρῳ, διὰ πόνων ἦσι πολεμεῖν. ὡς ταῦτα ὁ βασιλεὺς ἀγρίπας, ἀλλὰ τὰ ἔργα ἔφη ῥωμαίοις ἤδη πολεμιώτων ἐστίν. ἅττα γὰρ τὰ κοίσεις δεδώκατε τὸν Φέρον, καὶ τὰς στοὰς ἀπεκόψατε τ' ἀντωνίας. ἀποσκεδάσασθε δ' ἂν τὴν αἰτίαν τ' ἀποστάσεως, εἰ ταύτας τε συνάψετε πάλιν, καὶ τελέσετε τὴν εἰσφοράν. ἐγὼ γὰρ ἤδη γε Φλώρου τὸ φρούριον ἐστίν, ἢ Φλώρῳ τὰ χρήματα δώσετε.

ΚΕΦ. κθ.

Τούτοις ὁ δῆμος ἐπείθετο, καὶ μ' ἔβασιλέως τ' τι βερνίκης ἀναβάντες εἰς τὸ ἱερὸν, κατήρξαντο τῆς τῶν στοῶν δομήσεως. εἰς ἢ τὰς κώμας, οἵτι ἄρχοντες, καὶ οἱ βελτίστοι μεμαθήκεσαν, τοὺς φόρους συνέλεγον. ταχέως ἢ τε ἠναγκάσθησαν τάλαντα, τοσοῦτον γὰρ ἔλειπεν, ἠθροίσθη. καὶ ἔ μὲν πολέμου τότε τὸν ἀπειλὴν, οὕτω κατέσχεν ἀγρίππας. αὐθις δὲ ἐπειρᾶτο πείθειν τὸ πλῆθος ἡσυχάζειν Φλώρῳ, ἄχρις αὐτ' αὐτοῦ πέμψῃ κῆσαρ διάδοχον. προσαρέζωσθέντες ἢ, ἐβλασφήμουν εἰς τ' βασιλέα, καὶ τ' πόλεως αὐτ' ἐβασιλήρυσσον. ἐπόλμων δέ τινες τ' στασιαστῶν καὶ λίθους ἐπ' αὐτὸν βάλλειν. ὁ ἢ βασιλεὺς τ' ὁρμὴν τῶν νεωτερίζοντων ἀκατάσχετον ὁρῶν, καὶ χαλεπήνας ἐφ' οἷς προπεπηλάκισο, τοὺς μὲν ἄρχοντας ἅμα τοῖς δυνατοῖς αὐτῶν ἔπεμπε πρὸς Φλῶρον εἰς καταίρεσιν, ἵνα σπῶν ἐξ αὐτῶν ἀποδείξῃ. τοὺς τ' χώρας φορολογήσοντας. αὐτὸς ἢ ἀνεχώρησεν εἰς τ' βασιλείαν. κἂν τούτῳ τινὲς τῶν μάλιστα κινούντων τὸν πόλεμον συνελθόντες, ὥρμησαν ἐπὶ φρούριόν τι καλούμενον μασάδαν, καὶ καταλαβόντες αὐτὸ λάθρα, τοὺς μὲν ῥωμαίους ἀπέσφαξαν, ἑτέρους ἢ κατέσχον ἰδίους.

ΚΕΦ. λ.

Ἅμα ἢ καὶ κ' τὸ ἱερὸν ἐλεάζαρος ὁ ἀνανίας ἔ ἀρχιερέως, νεανίας θρασύτατος, στρατηγῶν τότε, τοὺς κ' τ' λατρείαν λειτουργοῦντας ἀναπείθει, μηδενὸς ἀλλοφύλου δῶρον, ἢ θυσίαν προσδέχεσθαι. τοῦτο ἢ ἦν τὰ πρὸς ῥωμαίους πολέμου κατάρχη. τῶν γὰρ ἐκείνων θυσίαν καὶ σπονδὴν ἀπείργειν καὶ πολλὰ τῶν τε ἀρχιερέων καὶ τῶν γνωρίμων προκαλουμένων, μὴ προλιπεῖν τὸ πάτριον ἔθος, οὐκ ἐπείθοντο, πολὺ μὲν καὶ τὸ φιλότιμον πλῆθος πεποιθότες,

prava consilia: universæ urbes Judaico sanguine redundabunt. Manet autem venia eos qui talia patraverint, quod sint nimirum vestro vitio coacti. Si vero eadem exequi superfederint. considerate quam impium sit, adversum tam benignos arma movisse. Subeat autem vos miseratio, & si non filiorum vestrorum atque conjugum, saltem istius civitatis, quæ mater urbium vestræ regionis vocatur. Parcite mœnibus sacris, parcite venerabilibus adytis, templumque vobis & sancta sanctorum servate. Neque enim ulterius victores Romani his abstinebunt, quibus primo parcentes nullam receperunt gratiam. Ego testor quidem sancta vestra, sacrosque angelos Dei, patriamque communem, quod nihil eorum consiliorum, quæ vobis viderim expedire, subtraxerim. vos autem decernentes, quæ oportet, mecum in pace degetis: si vero protuleritis iras, absque me periculis subdemini. His dictis, astante etiam sorore lacrymavit, & multam partem de eorum impetu lacrymis infregit. Succlamabant autem non se adversum Romanos, sed adversum Florum ob ea quæ pertulisset, bellum gerere. Ad quos rex Agrippa: Sed opera vestra, inquit, talia sunt, qualia adversum Romanos pugnantium. neque enim Cæsari vectigal dedistis, & Antonianas porticus incendistis. Sopietis autem causam defectionis, si & porticus denuo construatis, & tributa reddere maturetis. Neque enim Flori hoc præsidium est, aut pecuniam Floro dabitis. His consultis populus acquievit, & cum rege ac Bernice ascendentes in templum porticus ædificare adorti sunt. Per vicos autem & regiones principes quique decurionesque dispersi, vectigal colligebant: celeriterque quadraginta talenta (tantum enim erat reliquum) redacta sunt. Et belli quidem imminentes minas eo tunc more Agrippa compescuit. Deinceps vero persuadere populo tentabat, ut parerent Floro, donec successor ei à Cæsare mitteretur. Ad quam orationem multitudo accensa, nec a verborum in regem contumeliis temperavit, sed protinus eum urbe pepulerunt: ausique sunt nonnulli seditiosorum etiam saxa in eum jacere. Rex autem videns tumultuantium irrevocabilem impetum, & conqverendo quod contumeliis esset affectus, principes qvidem eorum una cum aliis potentibus misit ad Florum Cæsaream, ut ipse ex eis eligeret, qui de tota regione vestigal exigerent: ipse vero discessit in regnum.

CAP. XVII.

De cœpta rebellione Judæorum contra Romanos.

Per idem tempus quidam eorum, qui bellum maxime movebant, congregati irruebant in qvoddam præsidium, quod vocabatur Massada: & occulte eo pervaso, Romanos omnes interfecerunt: alios autem de suis posuerunt custodes. In templo quoque Hierosolymorum Eleazarus quidam, filius Ananiæ pontificis, juvenis audacissimus, dux illo tempore militum, persuasit his qui sacrificiis ministrabant, ut nullius munus aut hostia, qui non esset de Judæorum gente, susciperetur. Id autem erat Romani belli seminarium atq; materia. Rejecit siquidem hostias Cæsaris, quæ pro Romano populo offerri solitæ erant. Plurimum autem super hoc pontificibus, aliisq; nobilibus deprecatis, ut non præterirent eum morem, qvo supplicabatur pro regibus, nihil tamen acquieverunt, non parum quidem & suæ multitudini confidentes:

robur ſiquidem omne res novare cupientium, eorum voluntates juvabat: maxime autem aſpiciebant Eleazarum, qvi per idem tempus, ut dixi, princeps erat. Convenientes igitur potentes quique cum pontificibus, & Phariſæorum nobiliſſimis, & videntes quam gravibus malis pergerent ſubjicere civitatem, decreverunt ſeditioſorum animos experiri: & ante portam quæ ærea vocatur, concionem advocantes (erat autem interiore parte templi poſita, quæ reſpicit ad ſolis exortum) ac primo quidem multa de temeraria eorum defectione conqueſti, & quod tam grave bellum patriæ commoverent: deinceps irrationabilitatem cauſæ ipſius arguebant, dicentes, majores quidem eorum ornaſſe templum ex magna parte de muneribus gentium, ſemperque eorum, qui foris eſſent populorum munera ſuſcepiſſe: & non ſolum non prohibuiſſe aliquorum hoſtias (id ſiquidem eſſe impiiſſimum) ſed etiam eas, quæ viſerentur permanerentq; ad præſens uſq; tempus, oblationes eorum in templi cultibus collocaſſe. At nunc eos, qui Romana arma irritarent, & deſponderent eorum bella, novum ſtatuere morem religionis, atque cum periculis etiam ream facere civitatem impietatis videri: ſiquidem ea ſit, in qua præter ſolos Judæos, nullus alius immolet externus, neque ad orandum ſinantur accedere. Et ſi quidem circa unius alicujus privati perſonam lex ferretur ejusmodi, poſſet nimirum jure nos inhumanitatis arguere: nunc autem deſpiciuntur Romani, & judicatur Cæſar profanus. Unde verendum eſſe, ne qui immolandas pro illis hoſtias repellunt, ipſi in reliqvum etiam pro ſe ſacrificia prohibeantur offerre: fiatque vere extra principatum civitas, niſi celerius reſipiſcentes reddiderint hoſtias, ac prius quam ad eos in quorum contumeliam id tentatum eſt, hujus auſus perveniat fama. Simul autem iſta dicentes, producebant in medium ſcientiſſimos morum paternorum, ſacerdotes qvoqve, narraturos quomodo omnes eorum majores exterarum gentium ſemper ſacrificia ſuſcepiſſent. Attendebat autem nemo res novare cupientium his, quæ dicebantur, ſed neque procedebant in medium altaris miniſtri, ut belli materiam præparantes. Videntes igitur nobiles quique ſeditionem eo jam proceſſiſſe, ut eorum non poſſet authoritate compeſci, & Romanorum armorum periculum ſe primos eſſe ſenſuros, in quantum poterant conſulentes, amoliri cauſas parabant. & legatos quidem alios ad Florum miſerunt, quorum erat princeps filius Ananiæ Simon: alios autem ad Agrippam, inter quos nobiliſſimi Saulus, & Antipas, & Coſtobarus erant, qui etiam regem propinquitate tangebant. Precabantur autem utrumque, ut cum exercitu aſcenderent in civitatem, & ſeditionem opprimerent, prius quam ea intolerabilis fieret. Et Floro quidem malum iſtud quaſi bonus nuncius fuit, volenſque inflammare bellum nihil reſpondit legatis, Agrippa autem pariter utriſque parcens, ſcilicet deficientibus, & iis adverſum qvos bellum movebatur, volenſq; & Romanis conſervare Judæos, & Judæis templũ atq; patriam, ad hæc autem nec ſibi conducere talem conturbationem ſciens, miſit in auxilium populo equites ter mille, Auranitas ſcilicet, & Batanæos, & Trachonitas ſub præfecto eqvitum Dario, duce vero

A καὶ γὰρ τὸ ἀκμαιότατον τῶν νεωτεριζόντων συνῆγε, μάλιστα δὲ ἀφορῶντες εἰς τὸν ἐλεάζαρον στρατηγοῦντα.

Κεφ. λα.

Συνελθόντες οὖν οἱ δυνατοὶ τοῖς ἀρχιερεῦσιν εἰς ταὐτὸ, καὶ τῶν φαρισαίων οἱ γνώριμοι, ὡς ἐπ' ἀνηκέστοις ἤδη συμφοραῖς ἐβουλεύοντο περὶ τῶν ὅλων. καὶ δόξαν ἀποπειραθῆναι τῶν στασιαστῶν λόγοις, πρὸ τῆς χαλκῆς πύλης ἀθροίζουσι τὸν δῆμον, ἥτις ἦν τοῦ ἔνδον ἱε- B ροῦ τετραμμένη πρὸς ἀνατολὴν ἡλίου. καὶ πρῶτον αὐτῶν πολλὰ πρὸς τὴν τόλμαν τῆς ἀποστάσεως χαλεπήναντες, καὶ τὸ τηλικοῦτον ἐπισείειν τῇ πατρίδι πόλεμον, ἔπειτα τῆς προφάσεως τὸ ἄλογον διήλεγχον. φάμενοι τοὺς μὲν προγόνους αὐτῶν κεκοσμηκέναι τὸν ναὸν ἐκ τῶν ἀναθημάτων τῶν ἀλλοφύλων τὸ πλέον, ἀεὶ προσδεχομένους τὰς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν ἐθνῶν δωρεάς. καὶ οὐ μόνον οὐ διακεκωλυκέναι θυσίας τινῶν, τοῦτο γὰρ ἀσεβέστατον, ἀλ- C λὰ καὶ τὰ βλεπόμενα, καὶ τὰ παραμένοντα τὸν τοσοῦτον χρόνον ἀναθήματα περὶ τῷ ἱερῷ καθιδρυκέναι. αὐτοὺς δὲ νῦν ἐρεθίζοντας τὰ ῥωμαίων ὅπλα, καὶ μνηστευομένους τὸν ἀπ' ἐκείνων πόλεμον, καινοτομεῖν θρησκείαν ξένην, καὶ μετὰ τοῦ κινδύνου καταψηφίσασθαι τῆς πόλεως ἀσέβειαν, εἰ παρὰ μόνοις ἰουδαίοις οὔτε θύσει τις ἀλλότριος, οὔτε προσκυνήσει. κἂν μὲν ἐπὶ ἰδιώτου τις ἑνὸς τοῦτον εἰσφέρῃ τὸν νόμον, ἀγανακτεῖν ὡς ὁριζομένης ἀπανθρωπίας, περιορᾶν δ' ὅτε ῥωμαῖοι, καὶ ὁ D καῖσαρ ἔκσπονδοι γίνονται. δεδοικέναι μέν τοι μὴ τὰς ὑπὲρ ἐκείνων ἀπορρίψαντες θυσίας, κωλυθῶσι θύειν καὶ τὰς ὑπὲρ ἑαυτῶν, γένηταί τε ἔκσπονδος τῆς ἡγεμονίας ἡ πόλις, εἰ μὴ ταχέως σωφρονήσαντες ἀποδώσουσι τὰς θυσίας καὶ πρὶν ἐξελθεῖν ἐφ' οὓς ὕβρισαν τὴν φήμην, διορθώσονται τὴν ὕβριν. ἅμα ταῦτα λέγοντες, παρῆγον τοὺς ἐμπείρους τῶν πατρίων ἱερεῖς, ἀφηγουμένους ὅτι πάντες οἱ πρόγονοι τὰς ἀπὸ τῶν ἀλλο- E γενῶν θυσίας ἀπεδέχοντο. προσεῖχε δὲ οὐδεὶς τῶν νεωτεριζόντων, ἀλλ' οὐδὲ προσῄεσαν οἱ λειτουργοί, τὴν τοῦ πολέμου καταβολὴν σκευαζόμενοι. συνιδόντες οὖν οἱ δυνατοί, τήν τε στάσιν ἤδη δυσκαθαίρετον ὑπ' αὐτῶν οὖσαν, καὶ τὸν ἀπὸ ῥωμαίων κίνδυνον ἐπὶ πρώτους αὐτοὺς ἀφιξόμενον, ἀπεσκεύαζον τὰς αἰτίας. καὶ πρέσβεις οὓς μὲν πρὸς φλῶρον ἔπεμψαν, ὧν ἦρχεν υἱὸς ἀνανίου σίμων, οὓς δὲ πρὸς ἀγρίππαν, ἐν οἷς καὶ ἦσαν ἐπίσημοι σαῦλός τε καὶ ἀντίπας, καὶ κοστόβαρος προσ- F ήκοντες τῷ βασιλεῖ κατὰ γένος. ἐδέοντο δὲ ἀμφοτέρων ἀναβῆναι μετὰ δυνάμεως εἰς τὴν πόλιν. καὶ πρὶν γενέσθαι δυσκαθαίρετον, ἐπικόψαι τὴν στάσιν. φλώρῳ μὲν οὖν τοῦτο δεινὸν εὐαγγέλιον ἦν, καὶ προῃρημένος ἐξάπτειν τὸν πόλεμον, οὐδὲν ἀπεκρίνατο τοῖς πρεσβευταῖς. ἀγρίππας δὲ κηδόμενος ἐπίσης τῶν τε ἀφισταμένων, καὶ πρὸς οὓς ὁ πόλεμος ἠγείρετο, βουλόμενός τε ῥωμαίοις μὲν ἰουδαίους σώζεσθαι, ἰουδαίοις δὲ τὸ ἱερὸν καὶ τὴν μη- G τρόπολιν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτῷ λυσιτελήσειν τὴν ταραχὴν ἐπιστάμενος, ἔπεμψε τοὺς ἐπαμυνοῦντας τῷ δήμῳ τρισχιλίους ἱππεῖς, αὐρανίτας τε, καὶ βαταναίους, καὶ τραχωνίτας, ὑπὸ δαρείῳ μὲν ἱππάρχῳ, στρατηγῷ δὲ

τῷ ἰακι-

τῷ Ἰωακίμῳ Φιλίππῳ τούτοις προσῆσαν οἱ δυνατοὶ σὺν τοῖς ἀρχιερεῦσι, καὶ πᾶν ὅσον ἦν πλῆθος ἱερήνιλο ἡγάπα, τὴν ἄνω καταλαμβάνειν πόλιν. τῆς κάτω δὲ τὸ σφοδρότερον ἐκράτει, καὶ τὸ ἱεροῦ. χερμάσι μὲν οὖν καὶ ταῖς ἐκ βολαῖς ἀλλήλοις ἐκέχρηντο, καὶ συνεχὴς ἦσαν βελῶν ἀφέσεις ἑξ ἑκατέρων τῶν κλιμάτων. ἔστι δ' ὅτε καὶ ξὺν λόχοις ἐκτρέχοντες, συστάδην ἐμάχοντο, πάλαισμα μὲν οἱ σφοδρότερον προσέχοντες, ἐμπειρίᾳ δὲ οἱ Βασιλικοί. καὶ τούτοις μὲν ἦν ἀγὼν τὸ ἱεροῦ κρατῆσαι μᾶλλον. καὶ τοὺς μιαίνοντας τὸν ναὸν ἐξέλασαν. τοῖς δὲ περὶ τὸν ἐλεάζαρον σφοδροῖς, τοῖς οἷς εἶχον καὶ τὴν ἄνω πόλιν προσλαβεῖν. ἑπτὰ μὲν οὖν ἡμέρας συχνὸς ἀμφοτέρων φόνος ἐγίνετο. οὐδετέροις δὲ κατὰ λῆψιν μέρους εἶκον. τῇ δ' ἑξῆς τῶν ξυλοφορίων ἑορτὴν οὔσης, ἐν ᾗ πᾶσιν ἐθος ὕλην τῷ βωμῷ προσφέρειν, ὅπως μή ποτε τροφὴ τοῦ πυρὸς λίποιτο, ἁλισκόμενοι δὲ ἄσβεστον ἀεί, τοὺς μὲν ἁλόφορους τῆς θρησκείας ἐξέκλεισαν. τῷ δ' ἀδείᾳ λαφυσσομένους πολλοὺς τῶν σικαρίων, οὕτω δὲ σκάλουσι τοὺς λῃστὰς ἔχοντας κατὰ τῶν κόλπων ξίφη, προσλαβόντες θαρραλεώτερον ἤπλουτο τῆς ἐπιθέσεως. ἡττῶντο δ' οἱ βασιλικοί, πλήθει τε καὶ τόλμῃ, καὶ βιασαμένοις εἶκον εἰς τὴν ἄνω πόλεως. οἱ δ' ἐπιπεσόντες, τοῦ τε ἀνανίου τοῦ ἀρχιερέως οἰκίαν, καὶ τὰ ἀγρίππα καὶ τὰ βερνίκης βασίλεια κατέκαυσαν. μεθ' ἃ τὸ πῦρ ἐπὶ τὰ ἀρχεῖα ἔφερον, ἀφανίσαι σπεύδοντες τὰ συμβόλαια τῶν δεδανεικότων, καὶ τοῖς εἰσπράξεις ἐποιήσαντο τῶν χρεῶν, ὅπως αὐτοῖς τὸ πλῆθος προσλάβωσι τῶν ἀφεληθέντων, καὶ μετ' ἐλπίδος τοῖς ἀπόροις ἐπαναστήσωσι τοὺς κρείττους. φυγόντων δὲ τῶν περὶ τὰ χαρτοφυλακίῳ, τὸ πῦρ ἐνέπεσον. ἐντεῦθεν δὲ τὰ νεῦρα τῆς πόλεως κατέφλεξαν, ἐπὶ τοὺς ἐχθροὺς ἐχώρουν. ἔνθα δὴ τῶν δωμάτων, καὶ τῶν ἀρχιερέων, οἱ μὲν εἰς τοὺς ὑπονόμους καταδῦσαι, διελάνθανον. οἱ δὲ σὺν τοῖς βασιλικοῖς εἰς τὸ ἀνωτέρω φεύγοντες αὐλίον, ταχέως ἀπέκλεισαν τὰς πύλας, σὺν οἷς ἀνανίας ὁ ἀρχιερεὺς, ἐξεκίας τε ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ καὶ οἱ πρεσβεύσαντες πρὸς ἀγρίππαν ἦσαν. τότε μὲν οὖν τῇ νίκῃ καὶ τοῖς ἐμπεπρησθεῖσιν ἀρκεσθέντες ἀνεπαύσαντο. τῇ δ' ἑξῆς, πεντεκαιδεκάτῃ δὲ τοῦ λῴου μηνὸς, ὥρμησαν ἐπὶ τὴν ἀντωνίαν, καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ φρουροὺς δυσὶν ἡμέραις πολιορκήσαντες, αὐτούς τε εἷλον καὶ κατέσφαξαν καὶ τὸ φρούριον ἐνέπρησαν. ἔπειτα μετέβαινον εἰς τὸν αὐλίον, εἰς ὃν οἱ βασιλικοὶ κατέφυγον, καὶ διαναπαύσαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τέσσαρα μέρη, τῶν τειχῶν ἐπειρῶντο. τῶν δ' ἔνδον πρὸς σκοπὴν μὲν, οὐδεὶς ἐτόλμα, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώτων. διϊσταμένοι δ' ἐπὶ τὰ θωράκια, καὶ τοὺς πύργους, ἔβαλλον τοὺς προσιόντας, καὶ συχνοὶ τῶν λῃστῶν ἐπὶ τοῖς τείχεσιν ἔπιπτον. οὔτε δ' νυκτὸς οὔτε ἡμέρας διέλιπεν ἡ συμβολὴ, τῶν μὲν σφαγῶν ἀπαγορεύσαντων τοὺς ἔνδον οἰομένων ἐνδείᾳ τροφῆς. τῶν δ' ἔνδοθεν, καμάτῳ τοὺς πολιορκουμένους.

A Philippo Jachimi filio. His ergo venientibus, optimates qviq; cum pontificibus & omni multitudine quæ optabat qvietem, superiorem occupant civitatem: inferiorē siquidem & templum, seditiosorum manus tenebat. Missilibus igitur & fundis indesinenter utebantur, & continua erat emissio sagittarum ex utraque scilicet parte: erat autem quando ex insidiis procurrentes cominus dimicabant. Præstabant autem audacia quidem seditiosi, belli vero scientia regii. Et his quidem erat propositum maxime templum obtinere, profanatoresque ejus expellere. Seditiosis vero qui cum Eleazaro agebant, ut præter ea quæ obtinebant, etiam superiorem invaderent urbem. Per septem igitur dies gravis utriusque partis cædes fiebat, & neutri de eo loco quem tenuerant depellebantur. Deinceps vero adveniente ea festivitate, quæ Xylophorias dicitur, in qua mos est omnibus grandem lignorum materiam convehere ad templum, quatenus nunquam ignis deficiat esca (semper enim inextinguibilis perseverat) adversarios quidem a cultu religionis excluserunt. inter infirmiorem autem vulgum irrumpentes multi sicariorum (sic enim vocant latrones, gladios in sinibus gerentes) recepti audaciissimè prosequebantur opus quod adorti erant. Regii autem audacia & multitudine vincebantur. Ita superiore civitate cesserunt, cum illi protinus irruentes, Ananiæ pontificis domum, & Agrippæ ac Berenices palatium inflammaverunt: post quod ignem archivo intulerunt, volentes omnia creditorum documenta disperdere, ne esset unde ratio creditæ pecuniæ pateret, utque omnem sibi debitorum adjungerent multitudinem, & adversum locupletes egenis præberent insurgendi facultatem liberam. Fugientibus vero chartarum publicarum custodibus ignem ædibus injecerunt atque ita incensis civitatis nervis, in hostes irruebant. Quo loco pontificum atque nobilium quidam in cloacis latuerunt, quidam cum regiis in superiorem regiam confugerunt, portas celeriter obserantes. Inter quos Ananias pontifex, & Eleazarus frater ejus erant: & illi qvos apud Agrippam functos legatione diximus. Tunc ergo victoria & inflammatione contenti cessaverunt. Postridie autem, quintadecima scilicet die Augusti mensis, fecerunt impetum in Antoniam: & omnes in eo præsidio agentes, per biduum obsessos, ceperunt atque interfecerunt, præsidiumque incenderunt. postea vero transierunt in regiam, ad quam confugere Agrippæ milites, & in quatuor partes agmen suum dividentes, muros evertere moliebantur. eorum vero qvi intus erant, erumpere nullus audebat, propter multitudinem oppugnantium: sed distributi per propugnacula & turres, subeuntes interficiebant, ac frequentes omnino latrones sub muris cadebant. Nec die autem conflictus nec nocte cessabat: seditiosis videlicet existimantibus in desperationem cogi eos, qui in præsidio erant, propter inopiam victus: regiis vero credentibus oppugnatores suos cessuros labori. Interea Manahemus quidam, filius Judæ Galilæi, callidissimi illius sophistæ, qvi qvondam sub Cyrenio exprobraverat Judæis, qvod post Deum subjicerentur Romanis,

Κεφ. λϛ.

Κατὰ τοῦτο μανάημός τις υἱὸς ἰούδα τοῦ καλουμένου γαλιλαίου, ὃς ἐπὶ σοφισῆς δεινότατος, ὁ καὶ ἐπὶ κυρηνίου ποτὲ ἰουδαίους ἐνεδίασε, ὅτι ῥωμαίοις ὑποτάσσονται μετὰ τὸν θεὸν,

assumptis qvibusdam nobilium, perrexit in Masadam, ubi armamentarium Herodis regis erat. eoqve perrupto populares aliosque latrones diligenter armavit. hisque utens stipatoribus, veluti rex Hierosolymam revertitur: factusque princeps seditionis, oppugnationem disponebat. Machinarum autem inopia erat, nec poterat palam suffodere muros, superne hostibus tela jacientibus. cuniculum igitur longe cœptum sub unam turrim agentes suspenderunt eam materie subjecta: ac postea in sustinentia ligna igne immisso egressi sunt. Sicque subjicibus exustis, turris quidem ex templo emota est. alter autem murus intus ædificatus apparuit. Regii qvippe molitiones eorum præsentientes, forte etiam de concussione turris, alium sibi murum celerius ædificaverunt. Inter hæc autem hi quidem qui oppugnabant, & statim se victores credebant, cum vidissent alium murum stupore defecti sunt: regii tamen ad Manahemum aliosque seditionis principes mittebant, precantes, ut eis discedere liceret. Quod cum solis regiis ejusq; religionis reliquas Manahemus annuisset, protinus discesserunt. Romanos autem qui soli relicti erant, grandis animi occupavit defectus. Neque enim vi contra tantam multitudinem pares erant: & precari, ut exire liceret ignominiam judicabant: quanquam & si permitteretur, nequaquam tutum putabant. Derelinquentes igitur inferiorem locum, qui Stratopedon vocabatur, quippe quasi capi facilem, in turres regias confugerunt: quarum una appellabatur Hippicos, alia Phasaelus, tertia Mariamne. Hi vero qui cum Manahemo erant, protinus irruentes in ea loca e quibus milites fugerant, si quos eorum comprehenderent trucidantes, omnem reliqvum apparatum diripientes, Stratopedum incenderunt. Hæc igitur acta sunt sexto die mensis Septembris.

Ἀναλαβὼν τοὺς γνωρίμους, ἀνεχώρησεν εἰς Μασσάδαν, ἔνθα τὴν Ἡρώδου τοῦ βασιλέως ὁπλοθήκην ἀνῳρήκει, καὶ τοὺς τῆς δημότας ἑτέρους λῃστὰς καθοπλίσας, τούτοις δὴ χρώμενος δορυφόροις, οἷα δὴ βασιλεὺς ἐπανιὼν εἰς ἱεροσόλυμα, καὶ ῥᾳδίως ἡγεμὼν τῆς στάσεως, διέπασσε τὴν πολιορκίαν. ὀπτεύσας δ' ἰδὼν ὀρυχίαν, καὶ φανερῶς ὑπορυσσομένου τοῦ τείχους οὐχ οἷόν τι ἦν ἄνωθεν βάλλοντας, ὑπόνομον δ' ὀπόρρωθεν ὑφ' ἓν τῶν πύργων διορύξαντες, ἀνακρεμνύασιν αὐτῶν. ἐπιστὰς τὴν ἔχουσαν ὕλην ἐμπρήσαντες ἐξῆλθον. ὑποκαιέντων δὲ τῶν στηριγμάτων, ὁ μὲν πύργος ἐξαίφνης κατέσεισε, τεῖχος δ' ἕτερον ἔνδοθεν ἀντωκοδομημένον διεφάνη. τὸν δὲ ἀπροβούλως αὐτῶν προσαθροίσαντα, τάχα καὶ ὑπὸ πύργου κινηθέντος ὡς ὑποῤῥύηναι, δεύτερον ἑαυτοῖς ἔρυμα κατασκευάσαι. πρὸς δὲ τῶν μὲν ἀδοκήτως ἰδόντων, καὶ κρατεῖν ἤδη πεπεισμένων, κατάπληξις ἦν. οἱ δ' ἔνδοθεν πρός τε τὸν μανάϊμον, καὶ τοὺς ἐξάρχοντας τῆς στάσεως, ἔπεμπον αἰτούμενοι ἐξελθεῖν πρεσβευτάς. καὶ δοθὲν μόνοις τοῖς βασιλικοῖς, καὶ τοῖς ἀπιχωρίοις, οἱ μὲν ἐξῆσαν. ἀθυμία δὲ τοὺς ῥωμαίους καταλειφθέντας μόνους ὑπέλαβεν. οὔτε γὰρ βιάσασθαι ποσοῦτον πλῆθος ἐδύναντο, καὶ τὸ δεῖσθαι αὐτῶν, ὄνειδος ὑπελάμβανον, πρὸς τὸ μηδὲ πιστεύειν εἰ διδοῖτο. καταλιπόντες δὲ τὸ στρατήπεδον ὡς ἄλωτον, ἐπὶ τοὺς βασιλικοὺς ἀνέφυγον πύργους, τόν τε ἱππικὸν καλούμενον, καὶ τὸν Φασάηλον, καὶ τὸν μαριάμμιλαν. οἱ δὲ πρὸς τὸν μανάϊμον ἐλαττούμενοι ἔδρα οἱ στρατιῶται διέφυγον, ὅσους τε αὐτῶν κατέλαβον μὴ φθάσαντας ἀνελθεῖν διέφθειρον, καὶ τὰς ἀποσκευὰς διαρπάσαντες ἐνέπρησαν τὸ στρατήπεδον. ταῦτα μὲν οὕτω ἔκτῃ γοργιαίου μηνὸς ἐπράχθη. κῆ δ' ἦν τῶν ἀπιόντων ὅ τι ἐχειρεύς ἀναιρούμενος πρὸς τὸν τῆς βασιλικῆς αὐλῆς εὑρὼν διαλανθάνειν ἀλίσκετο, καὶ πρὸς τῶν λῃστῶν ἀναιρεῖτο σὺν ἐζεκίᾳ τῷ ἀδελφῷ, καὶ τοὺς πύργους ἐπιόντες οἱ στασιασταὶ παρεφύλαττον, μή τις τῶν στρατιωτῶν διαφύγῃ. τὸν δὲ μανάϊμον ἤτε τῶν ὀχυρῶν καταφρονῆ χωρίων, καὶ ὁ τῶν ἀρχιερέως ἀναίου ἦν ἀτ, ἐτόλμησεν εἰς ὠμότητα. καὶ μηδένα νομίζων ἔχειν ἐπὶ τοῖς πραγμασιν ἀντίπαλον, ἀφῆκε τὸ τυραννεῖν. ἐπανίσαντες δὲ οἱ πρὸς τὸν ἐλεάζαρον αὖτις, καὶ λόγον ἀλλήλοις δόντες, ὡς οὐ χρὴ ῥωμαίων δεησάντας, δι' ἐλευθερίας πᾶσιν κατασκευάσαι τοῦτο οἰκεῖον δῆμῳ, καὶ δεσπότου φέρειν, εἰ καὶ μηδὲν πρὸς βίαιον, ἀλλ' οὖν ἑαυτῶν ταπεινότερον, εἰ χρὴ δέοι τινὰ τῶν ὅλων ἀφηγεῖσθαι, παντὶ μᾶλλον ἢ σκέπῃ πρέπον, σωτῆρι, καὶ θεῷ τὸ ἱερὸν ἐπεχείρουν αὖτις. σφόδρα γὰρ ἀναβεβηκει πρὸς ἀκμὴν σωφροσύνης, ἐσθῆτί τε βασιλικῇ κεκοσμημένον, καὶ τοὺς ζηλωτὰς ἐνόπλους ἐφελκόμενον. ὡς δ' οἱ πρὸς τὸν ἐλεάζαρον ἐπ' αὐτὸν ὥρμησαν, ὅτι λοιπὸς δῆμον ὅπλα τοὺς ἐργάτας λίθους ἁρπάσαντες, τὸ σοφισὴν ἔβαλλον, οἰόμενοι τούτου καταλυθέντος, ἀφεῤῥέψειν ὅλον τὸν στασιν. πρὸς ὀλίγον δ' οἱ πρὸς τὸν μανάϊμον ἀντιχέντας, ὡς εἶδον πᾶν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πλῆθος ὁρμήσαν, ἔφυγον ὅπῃ τις ἴσχυεν. καὶ φόνος μὲν ἦν τῶν καταληφθέντων, ἔρευνα δὲ τῶν ἀποκρυπτομένων. καὶ

De cæde Ananiæ pontificis, Manahemi, & militum Romanorum.

CAP. XVIII.

SEqventi autem die pontifex Ananias circa Euripos regiæ domus latens capitur, & à latronibus interficitur cum Ezechia fratre. Circumsidentes autem etiam turres seditiosi custodiebant ne quis militum posset effugere. Manahemum autem & munitorum locorum destructio & pontificis Ananiæ mors, in crudelitatem erexit: & neminem parem sibi in negotiis arbitrans, intolerabilis erat tyrannus. Insurrexerunt autem duo de sociis Eleazari: & mutuo colloqvuti, qvod non decet à Romanis desiderio libertatis deficientes, eandem populari suo prodere, dominumque ferre, & si non violentum, tamen seipsis humiliorem. nam si oporteat cunctis aliquem præesse, quemvis magis alium quã illum decere: atque ita pacti, adoriuntur eum in templo. magno enim fastu adoraturus accesserat, regali habitu indutus, & studiosos sui in armis habebat. Cum igitur hi, qvi circa Eleazarum erant, in illum prosiluissent, reliqvus qvoq; populus rapiens saxa lapidavit sophistam: existimantes qvod illo interempto tota seditio solveretur. Paululum autem stipatores Manahemi resistentes, postquam viderunt totam adversum se multitudinem irruere, quisque qvo potuit diffugit. Et cædes quidem erat eorum, qui comprehensi sunt, perscrutatio autem latentium sequebatur:

καὶ διεσώθησαν ὀλίγοι λάθρᾳ ἀναδράντες εἰς μασάδαν, σὺν οἷς ἐλεάζαρος ὁ υἱὸς ἰαείρου τοῦ συγγενοῦς τῷ μαναήμῳ καὶ γένει, ὃς ὕστερον ἐτυράννησε τῆς μασάδας. τοῦτόν τε τὸν μαναήμον εἰς τὸν καλούμενον ὄφλαν συμφυγόντα κἀκεῖ ταπεινῶς ἀπολανθάνοντα ζωγρήσαντες εἰς τὸ φανερὸν ἐξεῖλκυσαν, καὶ πολλαῖς αἰκισάμενοι βασάνοις, ἀνεῖλον. ὁμοίως δὲ καὶ τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, τόν τε ὀπισυμότατον τῆς τυραννίδος ὑπηρέτην ἀψάλωμον. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὡς ἔφην εἰς ταῦτα συνήργησεν, ἐλπίζων τινὰ τῆς ὅλης στάσεως λαμβάνειν διόρθωσιν. οἱ δὲ καταλῦσαι τὸν πόλεμον αὐτοῦ δοντες, ἀλλὰ ἀδελφότερον πολεμεῖν, μαναήμου ἀνηρηκότος ἀμέλει δὲ δήμου πολλοὺς τοῖς στρατιώταις ἀνεῖναι τὴν πολιορκίαν ἐβιάζοντο, οἱ δὲ προσέκειντο χαλεπώτερον, μέχρι μηκέτι ἀντέχοντες οἱ περὶ τὸν μετίλιον, ἔτος ἦδη τῶν ῥωμαίων ἔπαρχος, ἀπέπεμπον πρὸς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ἐξαιτούμενοι μόνας τὰς ψυχὰς ἀσφαλεῖσθαι. τὰ δ' ὅπλα, καὶ τὴν λοιπὴν κτῆσιν ἅπασαν δώσειν λέγοντες. οἱ δὲ καὶ τὴν ἱκεσίαν ἁρπάσαντες, ἀπέπεμψαν πρὸς αὐτοὺς, γωρίωνά τε νικομήδους υἱὸν καὶ ἀνανίαν σαδδοῦκι, καὶ ἰούδαν ἰωνάθου, δεξιάς τε καὶ ὅρκους δώσοντας. ὧν ἡρημένων κατῆγε τοὺς στρατιώτας ὁ μετίλιος. οἱ δὲ μέχρι μὲν ἦσαν ἐν τοῖς ὅπλοις, ἔπι ἐπεχείρει τις τῶν στασιαστῶν αὐτοῖς, ἔτι ἐνέφαινεν δόλιόν τι. ὡς δὲ κατὰ τὰς συνθήκας ἅπαντες ἀπέθεντο τοὺς θυρεοὺς, καὶ τὰ ξίφη, καὶ μηδὲν ἔτι ὑποπτεύοντες ἀνεχώρουν, ὥρμησαν ἐπ' αὐτοὺς οἱ περὶ τὸν ἐλεάζαρον, καὶ περιέχοντες, ἀνήρουν ἔτι ἀμυνομένους, ἔτι ἱκετεύοντας, μόνας δὲ τὰς συνθήκας καὶ τοὺς ὅρκους ἀναβοῶντας. καὶ οἱ μὲν ἕτως ὠμῶς ἀπεφάγησαν ἅπαντες, πλὴν μετιλίου τοῦτον γὰρ ἱκετεύσαντα, καὶ μέχρι περιτομῆς ἰουδαΐσειν ὑποσχόμενον, διέσωσαν μόνον. τὸ δὲ πάθος ῥωμαίοις μὲν λεῖον κοῦφον. ἐκ γὰρ ἀπλέτου δυνάμεως, ἀπαναλώθησαν ὀλίγοι. ἰουδαίοις δὲ προοίμιον ἀλώσεως ἔδοξε. καὶ καπηδοῦντες ἀνηκέστοις μὲν ἤδη τοῖς αἰτίας δὲ πλέμου, τὴν δὲ πόλιν τηλικούτῳ μιάσματι πεφυρμένην, ἐξ ἧς δαιμόνιόν τι μεῖζμα προσδοκᾶν εἰκὸς ἦν, εἰ καὶ μὴ τὴν ἐκ ῥωμαίων ἄμυναν, ἐπήνθουν δημόσια. καὶ πλήρης μὲν κατηφείας ἦν ἡ πόλις. ἐκάς δὲ τῶν μετρίων ὡς αὐτοῖς ὑπὲρ τῶν στασιαστῶν δίκας δόντων ἐπαράκτη. καὶ γὰρ δὴ σαββάτῳ συνέβη πραχθῆναι τὸν φόνον, ἐν ᾧ μάλιστα τὴν θρησκείαν τῶν ὁσίων ἔργων ἔχουσιν ἐκεχειρίαν. τῆς δ' αὐτῆς ἡμέρας καὶ ὥρας, ὥσπερ ἐκ δαιμονίου προνοίας, ἀνῄρηνται κομιδῇ τοὺς παρ' αὐτοῖς ἰουδαίους. ὡς ὑπὸ μίαν ὥραν ἀπὸ χιλίων μὲν ὑπὲρ δυσμυρίους. κενωθῆναι δὲ πᾶσαν ἰουδαίων τὴν καισάρειαν. καὶ γὰρ τοὺς διαφυγόντας. ὁ φλῶρος συλλαβὼν, κατήγαγε δεσμώτας εἰς τὰ νεώρια.

A paucique ex eis clam in Maſſadam perfugerunt: cum quibus & Eleazarus filius Jairi, propinqvus genere Manahemo, qui poſtea etiam in Maſſada tyrannidem egit. Ipſum autem Manahemum cum fugiſſet in locum qvi Ophlas vocatur, atque illic humiliter deliteſceret, capientes extraxerunt in publicum, multiſque tormentis excruciatum interfecerunt. Similiter autem ſub eo B agentes principes, præcipuumque tyrannidis ejus adjutorem Abſalomon nomine. Et populus quidem, ſicut dixi, in his adjutor fuit, ſuſpicans aliquam totius ſeditionis correctionem futuram. Hi vero non ut comprimerent bellum, ſed ut cum majori licentia gererent, interfecerunt Manahemum. Deniqve cùm populus multum precaretur, ut oppugnationem militum relaxarent, C vehementius inſiſtebant, donec ulterius reſiſtere non valentes, Metilius Romanorum præfectus & reliqvi mittunt ad Eleazarum, precantes, ut ſolam eorum paciſceretur vitam: arma autem & reliqva qvæ haberent, ipſis tradentibus ſumeret. Qui precationem ilico arripientes, remittunt ad eos Gorionem Nicodemi filium, & Ananiam Sadducæum, & Judam Jonathæ, ſcilicet eis dextras D & ſacramentum daturos. Qvibus actis, deducebat milites Metilius: ſed qvandiu Romani arma retinebant, nemo adverſus eos ſeditioſorum fraudis aliquid molitus eſt. poſtea vero quam ſecundum pactiones omnes ſcuta gladiosqve poſuerunt, neqve qvicqvam ulterius ſuſpicantes diſcedebant, facto in eos impetu ſtipatores Eleazari, comprehenſos trucidabant neqve reſiſtentes, neqve ſupplicantes, ſolas autem pactiones & E juramenta quæ dederant inclamantes. Et hi qvidem ita crudeliter interfecti ſunt, præter Metilium. Hunc enim deprecantem, & usqve ad circumciſionem Judaizare ſe promittentem, ſervaverunt ſolum. Detrimentum autem Romanis quidem erat leve: ex copiis ſiqvidem ampliſſimis pauci fuerunt interempti: Judæorum autem captivitatis illud exordium videbatur. F Videntes autem graves jam inſtare cauſas bellorum, urbem autem tali facinore fuiſſe reſperſam, ex quo nimirum divina indignatio imminebat, etiam ſi à Romanis nulla ultio timeretur, lugebant publicè, & triſtitia civitas premebatur. moderati autem quique, quaſi pro ſeditioſis cauſas reddituri, turbabantur. ſiquidem ſabbato illam cædem contigerat perpetrari, qvo ſcilicet die propter religionem à ſanctis qvoqve operibus agunt quietem. G

ΚΕΦ. λγ.

Πρὸς δὲ τοῖς ἐκ τῆς καισαρείας πλημμελοῦσι, ἔλον τὰ ἔθνη ἐξαναιρεῖσθαι, καὶ διαμεμερισθέντες, τάς τε κώμας τῶν σύρων, καὶ τὰς προσεχεῖς ἐπῆλθον πόλεις, φιλαδέλφειάν τε, καὶ γαβωνίτιν, καὶ γέρασαν, καὶ πέλλαν, καὶ σκυθόπολιν, ἔπειτα γαδάρεις καὶ ἵππον, καὶ τὴν γαυλανίτιδι προσπεσόντες, τὰς μὲν καταστρεψάμενοι, τὰς δὲ ἐπανστήσαντες,

CAP. XIX.

EOdem autem die, eademqve hora, quaſi ali- De Judæorum maſſa ſtrage Cæſareæ & in omni Syria.
qua cæleſti providentia Cæſarienſes qvoqve Judæos apud ſe habitantes trucidaverunt: ita ut uno tempore ſuper viginti millia hominum cæderentur, & cunctis Judæis vacuata Cæſarea remaneret. Nam & eos, qvi effugerant comprehendens Florus, vinctos in arenam deduxit. Poſt Cæſarienſem verò cladem tota gens efferata eſt. Diviſiqve Judæi, Syrorum vicos ac finitimas civitates protinus vaſtaverunt, id eſt, Philadelphiam, & Gebonitin, & Geraſam, & Pellam, & Scythopolim. Deinceps verò irruerunt & in Gadaram & Hippon & Gaulanitidem: & alia quidem ſubruentes loca: alia verò inflammantes,

etiam in Cedasam Tyriorum & Ptolemaidem, Gabam qvoqve, Cæsareamque tendebant. Obstitit autem eorum incursui neqve Sebaste, neq; Ascalon: sed his qvoqve flamma vastatis Anthedona & Gazam everterunt. Multa autem circa fines harum civitatum diripiebantur, vici scilicet & agri, eorumque qui capiebantur virorum immensa cædes fiebat. neque Syri minorem numero multitudinem de Judæorum gente vastabant, sed etiam eos, qvi in civitatibus erant, comprehensos disperdebant: non solum ob vetus odium, sed ut discrimen imminens prævenirent. Gravis ergo conturbatio totam Syriam pervaserat, & omnis civitas in binos dividebatur exercitus: unaque alterutris salus erat, si prævenissent alteros cæde facienda: & dies quidem ducebantur in sanguine, noctes autem molestiores formido faciebat. Nam licet viderentur amoliri Judæos, tamen etiam aliarum gentium Judaizantes cogebantur habere suspectos: & ob hoc ipsum qvod in eis videbatur ambiguum, neque temere eos placebat interfici, & rursus ob ipsam religionis commixtionem quasi penitus externos timebant. Provocabat autem ad cædes adversæ partis, etiam illos qui prius fuerant mansueti, avaritia. siquidem substantias cæsorum passim diripiebant: & quasi victores eorum prædam qvos trucidaverant, in domos alias transferebant. Gloriosior autem erat qui plura collegisset, quasi scilicet plures virtute superasset. Erat autem cernere civitates plenas cadaveribus insepultis, & inhumatos passim jacere cum parvulis senes; fœminas autem neque pudenda contectas. Et omnis quidem provincia plena erat inenarrabilium calamitatum: majorum autem metus quam quæ peracta erant, facinorum imminebat. Et hactenus quidem Judæis adversum alienigenas conflictus erat. Incurrentes autem in Scythopoleos fines, etiam Judæos qui illic habitabant, experti sunt hostes. Hi enim cum Scythopolitis conspirantes, & consanguinitatem utilitati propriæ postponentes, adversum Judæos cum gentilibus dimicabant: Suspecta tamen eorum ipsa belli fuit aviditas. Denique Scythopolitæ veriti ne civitatem noctu adirent, & magna sua calamitate civibus excusarent defectionem, edixerunt eis, ut si vellent inter eos firmare consensum, & circa alienigenas ostendere fidem, transirent cum omnibus filiis suis in lucum, quibus quæ fuerant jussa sine suspicione facientibus: diebus quidem secutis duobus quieverunt Scythopolitæ, tertia vero nocte exploratores, alios incautos, alios vero dormientes invadunt, subitoqve omnes interfecerunt, qui fuerunt numero tredecim millia: postque eorum bona diripuerunt. Dignum autem etiam videtur, Simonis interitum enarrare. Hic enim Sauli cujusdam non ignobilis viri filius erat, fortitudine quoque corporis & audacia animi insignissimus: qvibus utrisque ad incommoda suæ gentis abusus est. Multos siquidem Judæorum propinquos Scythopoli, quotidie obtruncabat, & freqventer integros cuneos fudit, ita ut totius aciei momentum solus existeret. Comprehendit autem eum digna civili cæde pœna. Nam cum Scythopolitæ circumsusi Judæis,

A ἐχώρουν ἐπὶ κέδασιν τῶν τυρίων, καὶ πτολεμαΐδα, γάβαν τε καὶ καισάρειαν. ἀντίσχε δ' οὐδὲ σεβαστὴ τῆς ἐρημίας αὐτῶν οὐδὲ ἀσκάλων. ἀλλ' ἐπὶ ταύτας πρὸ πολλῆς ὁρμῆς, ἀνηδάνα καὶ χάζοντα κατέσκαπτον. πολλαὶ δ' ὡς ἑκάστου τούτων τῶ πολέμω ἀνηρπάζοντο κῶμαι, καὶ τῶν ἀλισκομένων ἀνδρῶν φόνος ἦν ἄπυρος. οὐ μὴν οἱ σύροι τῶν ἰουδαίων ἔλαττον πλῆθος ἀνήροων, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τοὺς ἐν ταῖς πόλεσι λαμβανομένους ἀπέσφαττον, οὐ μόνον κῆ μισος ὡς πρόσθεν, ἀλλ' ἤδη καὶ τὸν ἐπ' ἐαυτοῖς κίνδυνον φλαυνοντες. διὰ δ' ὅλου τοῦ συρίαν ἐπέχε ταραχὴ, καὶ πᾶσι πόλις εἰς δύο διήρητο στρατόπεδα. σωτηρία δ' τοῖς ἑτέροις ἦν, τὸ τοὺς ἑτέρους φθάσαι. καὶ τὰς μὲν ἡμέρας ἐν αἵματι διῆγον, πρὸς δ' νύκτας δέος χαλεπώτερος ἀπεσιδέρου γὰρ τοὺς ἰουδαίους δοκοῦντες ἕκαστοι, τοὺς ἰουδαΐζοντας εἶχον ὑπόπτους, καὶ τὸ περὶ ἑκάστης ἀμφίβολον οὔτε ἀνελεῖν τοῖς πρόχειρον ἔτι ἦν, ἐμεμιγμένον ὡς βεβαίοις ἀλλόφυλον ἐφόβει. φυλάττειν δ' ὅτι τοὺς σφαγὰς τῶν ἀλλοφύλων, καὶ τοὺς πάλαι πρὸς τοὺς ἐναντίους δοκοῦντας, ἡ παλαιὸν ξένια τοῖς οὐσίας τῶν ἀναιρεθέντων ἀδεῶς διήρπαζον, καὶ καθάπερ ἐκ πολεμίας τὰ σκῦλα τῶν ἀνηρημένων εἰς τοὺς σφετέρους οἴκους μετέφερον. ἐνδοξότερος τε ἦν ὁ πλείους κερδάνας, ὡς κατισχύσας πλείονας. ἦν δ' ἰδεῖν τὰς πόλεις μεστὰς ἀτάφων σωμάτων, καὶ γέροντας ἅμα νηπίοις γέροντας ἐρριμμένους, γυμνάς τε μητέρας ἐπ' αὐτοῖς σώμασι μετελθόντα καὶ πᾶσαν μὲν τὴν ἐπαρχίαν μείζονα δ' ἀδηλήτων συμφορῶν, μείζονα δ' τῶν ἐκείνω τολμημένων τὰ ὑπὸ τοῖς ἀπειλουμένοις μείζονα.

B

C

D

ΚΕΦ. λδ.

ΜΕχρι μὲν δὴ τούτων ἰουδαίοις πρὸς ἀλλόφυλον ἦσαν συμβολαὶ, καταπεφευγότες δ' εἰς σκυθόπολιν, τοὺς παρ' ἑαυτὴν ἰουδαίους ἐπεμῶντο πολεμεῖν. παιζάμβοι γὰρ μὴ τῶν σκυθοπολιτῶν, καὶ τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας ἐν δευτέρω θέμενοι τῶ συγγενεῖ, ἐμίσησαν τοῖς ἐμοφύλοις ἐχώρουν. ἐπῳδὸν δ' αὐτῶν καὶ τὸ λίαν εὐθυμεῖν. οἱ γὰρ σκυθοπολῖται δόντες μὴ νύκτωρ ἐπιχειρήσωσι τῇ πόλει, ἐκ μεγάλης αὐτῶν συμφορᾶς τοῖς οἰκείοις ἀπολογήσασθαι θέλ τῆς ἀποστάσεως, ἐκέλευον αὐτοὺς εἰ βούλονται τῶ ὁμόφυλον βεβαιῶσαι, καὶ τὸ πρὸς τοὺς ἀλλοεθνῆς πίστιν ἐπιδείξασθ, μετοικίσαντες ἅμα πᾶσι ἡμῖς εἰς τὸ ἄλσος τῶν δ' πειθομένων τὸ πρόσχαρον χωρὶς ὑποψίας, δύο μὲν ἡμέρας ἠρέμησαν οἱ σκυθοπολῖται, τῇ τρίτῃ αὐτῶν δολεύζοντες. τῇ τρίτῃ δ' νυκτὶ φυλακὰς λαβόντες, οὓς μὲν ἀφύλακτους, οὓς δ' κοιμωμένους, πάντας ἀπέσφαξαν, ὄντας τὸν ἀριθμὸν ὑπὲρ μυρίους τρισχιλίους, πρὸς τετρακοσίοις διήρπασαν αὐτῶν. ἄξιον δ' ἀφηγήσασθ καὶ τὸ σίμωνος πάθος, ὃς ἦν μὲν τοῦ σαύλου τινὸς τῶν οὐκ ἀσήμων, ῥώμῃ δ' σώματος καὶ τόλμῃ διαφέρων, ἐπὶ κακῷ τ' ὁμοφύλων ἀμφοτέρως κατεχρήσατο. συνεστιῶν γοῦν ἑσπέρας πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ τῶν πρὸς τὴν σκυθόπολιν ἰουδαίων, τρισχιλίους δ' πολλάκις αὐτοὺς πάντας, μόνος δ' τοῦ γόνου τῆς φυγῆς. διεξέρχεται δ' αὐτὸν ἀξία καὶ συγγενικοῦ φόνου. ἐπεὶ γὰρ διεκόπτοις οἱ σκυθοπολῖται κατη-

E

F

G

κατηκόντιζον αὐτοὺς ἀνὰ τὸ ἄλσος, ἀπασάμενος τὸ ξίφος ἐπ' οὐδένα μὴν τρέπει τῶν πολεμίων. καὶ γὰρ ἑώρα τὸ πλῆθος ἀνήνυτον. ἀναβοήσας δὲ μάλα ἐκπεπληγότως ἀξιά γε ὧν ἔδρασι πάσχω σκυθοπολῖται καθ' ὑμῶν, ὅτι τοσούτῳ φόνῳ συγγνωὺς τὸ πρὸς αὐτοὺς ἔθνος εὐνοϊκὸν ἐπεδειξάμην. τοιγαροῦν οἷς ἄπιστον μὴν ἐλόγως ἔδρασα τὸ ἀλλόφυλον, ἡσθέντας εἰς ἔχθρας τὸ οἰκεῖον, θνήσκω μὴν ὡς ἐναγὴς χερσὶν ἰδίαις. οὐ γὰρ πρέπον ἐν τοῖς τῶν πολεμίων. τὸ δ' αὐτὸ ἂν εἴη μοι καὶ πρὸς ἐμὲ μιάσματος ἀξία, καὶ πρὸς ἀνδρίαν ἔπαινος, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐχθρῶν τλῇ ἐμοὶ αὐχήσει σφαγεῖ, μηδὲ ἐπαλαζονεύσηται πεσόντι. ταῦτα εἰπών, ἐλεοῦσιν ἅμα καὶ πηδυμωμένοις ὄμμασι περισκέπτεται τλῇ ἑαυτῇ γυναικί. ἣ δ' αὐτῷ καὶ γυνὴ καὶ τέκνα καὶ γηραιοὶ γονεῖς. ὁ δὲ πρῶτον τὸν πατέρα τῆς πλαγίας ἐπιπασάμενος, διελαύνει τοῦ ξίφους μεθ' ὃν οὐκ ἄκουσαν τλῇ μητρί, καὶ ἔπι τούτοις τλῇ τε γυναικὶ, καὶ τὰ τέκνα, μονουχὶ ἑκάστου τοῦ ξίφους καὶ ἀποδόντος φάσμα τοὺς πολεμίους. ὁ δὲ διελθὼν πᾶσαν τλῇ ψυχὴν, καὶ περιπλὰς ἔπιπτε τοῖς σώμασι, τλά τε δεξιὰν ἀνατείνας, ὡς μηδένα λαθεῖν, ὅλον εἰς τλῇ ἑαυτοῦ σφαγῇ ἐβάπτισε τὸ ξίφος, ἄξιος μὴν ἐλέους ὁ νεανίας δι' ἀλκὴν σώματος, καὶ ψυχῆς ἀθάνατον. ὁ δὲ πρὸς ἀλλοφύλους πίστεως ἕνεκεν, ἀκολουθοῖς πάθεσι χρησάμενος. πρὸς δὲ τλῇ ἐν σκυθοπόλει φθοράν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἐπανίσαντο τοῖς καθ' ἑαυτὴν ἰουδαίοις ἐκάστη, καὶ πεντακοσίους μὴν ἔπι διχιλίους ἀσκαλωνῖται, πτολεμαεῖς δὲ διχιλίους ἀνεῖλον, ἐθησάν τε οὐκ ὀλίγους καὶ τύριοι μὴν συχνοὺς διεχρήσαντο, τὸ πλεῖον δὲ αὐτῶν δεσμώτας ἐφρούρουν. ἱππηνοί τε καὶ γαδαρεῖς ὁμοίως, τοὺς μὴν θρασυτέρους ἀπέσκιδασαν, τοὺς δὲ φοβεροὺς δι' ἀφυλακῶν εἶχον. αἵτε λοιπαὶ πόλεις τὰ συνεχῆ, ὅπως ἐκάστη πρὸς τὸ ἰουδαϊκὸν ἢ μίσους ἢ δέους εἶχον.

A passim per lucum eos jaculis configerent, educto Simon gladio, in nullum quidem hostium impetum fecit. Nihil enim se in tanta multitudine promoturum videbat. Exclamans autem miserabiliter: digna, inquit, Scythopolitæ his quæ gessi patior: quippe, qui tam multa cæde civium meorum, benignitati erga vos nostræ fidem feci. Digne enim nobis extera gens infida est, qui in B nostrum genus tanta impietate deliquimus. morior ego quasi profanus propriis manibus: neque enim decet hostili manu cadere. Iste autem ipse finis mihi & sceleris digna pœna, & idoneum virtutis decus erit: ut nemo scilicet hostium de meo interitu glorietur, neque insultet cadenti. Hæc dicens, miserantibus simul ac furentibus oculis circumspicit omnem familiam suam. erat autem ei uxor & filii, & provecti in senectutem parentes. C Ille igitur primum quidem patrem à cæsarie comprehendens, & super eum stans ense penetravit: post quem non sane invitam matrem suam interfecit. super hos autem conjugi & filiis intulit ferrum, singulis sane horum pene occurrentibus gladio, & hostes prævenire cupientibus. Cum vero omnem suam necessitudinem trucidasset, cæsis superstans extulit dexteram, ut D neminem posset latere, & totum in viscera sua ensem demersit: dignus quidem miseratione juvenis propter robur corporis atque animi firmitatem, cæterum quantum ad fidem, quam alienigenis præstitit, digno fine consumptus.

Κεφ. λε.

CAP. XX.

Μόνοι δὲ ἀντιοχεῖς καὶ σιδόνιοι, καὶ ἀπαμεῖς ἐφείσαντο τῶν μετοικούντων, καὶ ἔτι ἀνελεῖν τινὰ ἰουδαίων ἐπέμφαν, ἔτι δήσαι, τάχα μὴν καὶ διὰ τὸ σφέτερον πλῆθος, ἐπερορῶντες αὐτῶν πρὸς τὰ κινήματα, τὸ πλέον δὲ ἔμοιγε δοκεῖ οἴκτῳ πρὸς οὓς ἐδὲν εἰρὼν νεωτερίζοντας. γερασηνοί τε οὔτε εἰς τοὺς ἐμμένοντας ἐπλημμέλησαν, καὶ τοὺς ἐξελθεῖν ἐξηνάγκασαν πρόπεμψαι μέχρι τῶν ὅρων. σιμέων δὲ καὶ κῦ τλῇ ἀρχιπάπα βασιλείαν ἔπιβουλὴ κῦ ἰουδαίων. αὐτὸς γὰρ ἐπεπρόβλητο πρὸς κέστιον γάλλον εἰς ἀντιόχειαν, καταλελοιπὼς διοικεῖν τὰ πράγματα τινὰ τῶν ἑταίρων τοῦνομα νόαρον, σεμῶ τοῦ βασιλέως προσήκοντα κατὰ γένος. ἦκον δὲ ἐκ τῆς βατανείας ἑβδομήκοντα τὸν ἀριθμὸν ἄνδρες, οἱ κῦ γένος καὶ συνέσιν τῶν πολιτῶν δοκιμώτατοι, χρατιὰν αἰτοῦντες, ἵνα εἴπ γένοιτο κίνημα καὶ πρὸς σφᾶς, ἔχοιεν ἀξιόχρεω φυλακεῖν, κωλύειν τοὺς ἐπανισταμένους. τούτους ὁ νόαρος ἐκπέμψας νύκτωρ τῶν βασιλικῶν ὁπλιτῶν τινὰς, ἅπαντας ἀναιρεῖ, πολμήσας μὲν τοῦργον δίχα τῆς ἀρχιπάπα γνώμης, διὰ δὲ φιλαργυρίαν ἄμετρον εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐλεεμόνως ἀσεβεῖν, τὴν βασιλείαν διέφθειρεν.

De Judæorum alia gravi cæde.

AD cædem autem quæ in Scythopoli facta est, reliquæ quoque urbes in Judæos apud E se habitantes irruebant: & duo millia quingentos Ascalonitæ, Ptolemais autem duo millia interfecit. Vinxerunt quoque non paucos Tyrii: multosque trucidaverunt: plures autem eorum vinctos custodiis tradidere. Hippeni quoque & Gadarenses similiter audacissimos quidem amoliebantur, terribiles autem solicite adservabant. Reliquæ quoque urbes adversum Ju- F dæos singulæ, prout habebant, vel timore vel odio movebantur. Soli autem Antiocheni, & Sidonii, & Apameni, suis cohabitatoribus pepercerunt, & neque interfecere quempiam Judæorum, neque vinculis tradiderunt. forte autem & propter multitudinem suam despexerunt eorum si qui motus fuissent. mihi autem videntur magis erga eos miseratione moti, quos utique nihil G moliri videbant. Gerasseni autem neqve in eos, qui apud se remanere delegerunt, quicquam gessierunt mali: & egredi volentes usque ad fines suos deduxerunt. Excitata est autem etiam in regno Agrippæ adversum Judæos pernicies. Ipse quidem perrexerat ad Cestium Gallum Antiochiam, relicta administratione cuidam ex amicis, nomine Varo, Sohemo regi genere propinquo. Venerunt autem de Batanæa regione septuaginta numero viri & nobilitate & prudentia civium suorum præstantissimi, poscendi præsidii gratia: ut si qui scilicet apud eos quoque motus fierent, haberent idoneam custodiam, per qvam possent insurgentes quosque comprimere. Hos Varus, quosdam armatos de regiis præmittens, interfecit in itinere omnes. Ausus autem est tale facinus præter consilium Agrippæ, & propter nimiam avaritiam impie in gentiles suos agere non recusans, regnū omne corrupit,

perseverans post tale scilicet principium in totum genus exercere iniqvitatem: donec discussis Agrippa rebus animadvertere quidem in eum veritus est propter iniqvitatē Sohemi, procuranda tamen eum regione summovit. Seditiosi autem capto præsidio, qvod appellatur Cyprus imminens finibus Hierichuntis, custodes quidem interfecerunt, munimenta autem destruxerunt. Per eosdem dies etiam in Machærunte multitudo Judæorum persuadebat in præsidio relictis Romanis, deserere castellum, eisque tradere. Illi autem qvod rogabantur cogi metuentes, pacti sunt cum eis discessionem suam: & accipientes fidem, tradunt præsidium, qvod diligentibus cœperunt Machæruntii custodiis obtinere.

διεπλάττε ὡμῶς εἰς τὸ ἔθνος ὠμότητα, μέχρι πρὸς ἡμᾶς Ἀγρίππας, αἰνέλεῳ μὲν αὐτὸν ἡδέως ἀμύνειν, ἔπαυσε δὲ τὸ δπιτρεπὸς.

CAP. XXI.

Judæi Alexandriæ occisi.

IN Alexandria autem semper qvidem erat incolis adversum Judæos seditio, jam ab illo tempore, ex qvo strenuis Alexander contra Ægyptios usus Judæis, præmium societatis tradidit eis, & habitandi apud Alexandriam facultatem, & jus civitatis æquale cum gentibus: permanebat autem eis honor iste apud successores qvoq; Alexandri: deniqve & in parte urbis locum eis proprium deputaverunt, quatenus haberent conversationem per omnia mundiorem à communione scilicet gentium seqvestratam: præstiteruntque eis, ut etiam Macedones appellarentur. deinceps vero cum in ditionem Romanorum Ægyptus venisset, neque Cæsar primus, neqve post eum quispiam, honores qvos Alexander Judæis decreverat minuit. conflictus autem eorum adversus Græcos pene continuus erat: & judicibus in multos quotidie ab utraq; parte animadvertentibus, seditio accendebatur. Tunc vero cum & apud alios turbata res esset, illic magis exarsit tumultus. Nam cum Alexandrini in concionem venissent, ut ordinarent pro certis negotiis legationem ad Neronem ferendam, occurrerunt in amphitheatrum permixti Græcis plurimi Judæorum. Qvos cum vidissent æmuli, extemplo clamare cœperunt, Judæos hostes & exploratores esse: ac deinceps insilientes intulerunt eis dem manus: & reliqvi qvidem fugientes dissipati sunt, tres vero ex his comprehensos, trahebant qvasi vivos incensuri. Commoti sunt autem universi Judæi ad opem ferendam: & primum quidem in Græcos saxa jaciebant, post ea vero etiam facibus raptis in amphitheatrum impetum fecerunt, comminantes qvod in ipso loco tantum simul populum concremarent, & pene minas impleverint rebus, nisi iras eorum compressisset Tiberius Alexander: magistratus civitatis. Nec tamen ipse coercendi principium ab armis sumpsit sed nobiles eorum quosqve submittens, hortabatur, ut desinerent, neque adversum se milites Romanos commoverent. Seditiosi autem benignam deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qvi postqvam vidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, qvæ in civitate erant: & cū his alios quinque millia milites, casu ad Judæorum interitum de Libya venientes, præcepitqve ut non solum interficerent, sed etiā bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qvi protinus concurrentes

Κεφ. λς.

Οἱ δὲ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν κατοικοῦντες Ἕλληνες, ὁ καλεῖτο μὲν κύπρος, καθύπερθε δὲ λιμενοστάσιον, τοὺς μὲν φρουροὺς ἀπέφαξαν, τὰ δὲ ἐρύματα κατέῤῥηξαν εἰς γῆν. καὶ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, καὶ τῶν ἐν μαχαιροποιῷ Ἰουδαίων τὸ πλῆθος, ἐπειδὴν τοὺς φρουροῦντας ἑωμαίους ἐκλίπειν τὸ χωρίον, καὶ ἀναδιδόναι σφίσιν, οἱ δὲ τὼ ἐκβίας ἀφιᾶσιν ὅλα ἔθνεσι σωτήριον δὲ ἐς αὐτοὺς ἐκχωρήσαι ὑπέσχοντο, καὶ λαβόντες τὰ ὅπλα ἀναδιδόασι τὸ φρούριον, ὅπερ φυλακὴ κρατυνόμενον καλεῖτο οἱ μαχαιροποιοὶ δὲ τὼ ἀλεξάνδρειαν, ἀεὶ μὲν ἐν ἴσῃ τάξει τὸ Ἰουδαϊκὸν τοῖς ἐπιχωρίοις, ἀφ' οὗ χρηματίζοντες ἀποικίαν τῶν αὐγυπτίων Ἰουδαίοις ἀλέξανδρος, μέρος τῆς συμμαχίας ἔδωκε τὸ μετοικεῖν καὶ τὼ πολιτεύεσθαι ἰσοτιμίας ἐς Ἕλληνας. διέμενε δὲ αὐτοῖς ἡ τιμὴ καὶ ἀναδοχὴ τῶν ἀλλοδαπῶν, οἳ καὶ τόπον ἴδιον αὐτοῖς ἀφώρισαν, ὅπως καθαρώτερον ἔχοιεν τὼ διαιτᾶσθαι, ἤθελον ἐπιμισγομένων τῶν ἀλλοφύλων, καὶ χρηματίζειν ἐπέτρεψαν μακεδόνας. ἐκεῖ δὲ ῥωμαίων κατακτησαμένων τὼ αὐγυπτίων, οὔτε καῖσαρ ὁ πρῶτος, οὔτε τῶν μετ' αὐτὸν τις ἀφῄρουν τὰς ὑπὸ ἀλεξάνδρου τιμὰς Ἰουδαίων ἐλαττόνων. συμβολαὶ δὲ ἦσαν αὐτῶν ἀλλήλοις πρὸς τοὺς ἕλληνας, καὶ τῶν ἡγεμόνων πολλοὺς ἑκατέρας καθ' ἑκάτερα κολάζοντων, ἡ στάσις μᾶλλον παρώξυνεν. πρὶν δὲ ὡς καὶ ὅπλα τοῖς ἄλλοις ἐπιφέρειν, μᾶλλον ἐξεφλέγη τὸ παρὰ σκώνοις. καὶ δὴ τῶν ἀλεξανδρίων ἐκκλησιαζόντων ὡς εἰς ἔμελλον ἐκπέμπειν πρεσβείας ἐπὶ νέρωνα, συνεξέῤῥηξαν μὲν εἰς τὸ ἀμφιθέατρον ἅμα τοῖς ἕλλησι συχνοὶ Ἰουδαίων. καταδύντες δὲ αὐτοὺς οἱ ἀλλόφυλοι, σῶμα ἐχθρῶν, πολεμίους καὶ κατασκόπους λέγοντες. ἔπειτα ἀναπηδήσαντες, ἐπέβαλλον τὰς χεῖρας αὐτοῖς. οἱ μὲν σὺν λοιποὶ, φεύγοντες διεφθάρησαν. τρεῖς δὲ ἄνδρας συλλαβόντες, ἔσυρον εἰς ζῶντας καταφλέξοντες. ἤρθη δὴ πᾶν τὸ Ἰουδαϊκὸν ὅπλα τῶν ἀμυνεῖν. καὶ τὸ μὲν πρῶτον, λίθους τοὺς ἕλληνας ἔβαλλον. αὐθις δὲ λαμπάδας ἁρπάσαντες πρὸς τὸ ἀμφιθέατρον ὥρμησαν, ἀπειλοῦντες καταφλέξειν ἐν αὐτῷ τὸ δῆμον αὐτοπανδεῖ. καὶ ἔφθασαν τοῦτο δράσαντες, εἰ μὴ τοὺς θυμοὺς αὐτῶν ἀνέκοψε τιβέριος ἀλέξανδρος ὁ τῆς πόλεως ἡγεμών. οὐ μέντοι οὔτε γε ἀπὸ τῶν ὅπλων ἤρξατο σωφρονίζειν, ἀλλ' ὑποπέμψας τοὺς γνωρίμους αὐτοῖς, τὰ αὐσταδὰ παρεκάλει, καὶ μὴ πολὺ ἑαυτῶν ἐραθίζειν τὸ ῥωμαίων κράτος. καταχλευάζοντες δὲ τῆς ῥωμαίων σωτηρίας οἱ στασιῶδες ἐλαυνόμενοι τὸ πλέον καὶ κεῖνος συνιδὼν, εἰς χωρὶς μεγάλης συμφορᾶς οὐκ ἂν παύσαιντο νεωτερίζοντες, ἐπέφερεν αὐτοῖς τὰ δὴ τὼ πολλῷ ῥωμαίων δύο τάγματα, καὶ σὺν αὐτοῖς πεντακισχιλίους στρατιώτας, δὴ τύχῃ παρόντας ἐκ τῶν ἰουδαίων ἐλεύθερον ἐκλιδῶν. ἐπέτρεψε δὲ ὁ μόνον ἀναιρεῖν, ἀλλὰ δὴ τὰς κτήσεις αὐτῶν διαρπάζειν, καὶ τὰς οἰκίας καταφλέγειν. οἱ δὲ ὁρμήσαντες εἰς τὸ

deprecationem ridentes, Tiberium contumeliis appetebant. Qvi postqvam vidit absq; magna calamitate tumultuosos non posse compesci, immisit in eos duas Romanorum legiones, qvæ in civitate erant: & cū his alios quinque millia milites, casu ad Judæorum interitum de Libya venientes, præcepitqve ut non solum interficerent, sed etiā bona eorum diriperent, domosq; inflammarent. Qvi protinus concurrentes

εἰς τὸ καλούμενον Δέλτα, συνώκισε γὰρ ἐκεῖ τὸ Ἰουδαϊκὸν, ἐπῆλθον τὰς ἀποστολὰς, ἡ μὲν ἀναγμωτί. συσραφέντες γὰρ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ τοὺς ἄμεινον ὡπλισμένους αὐτῶν προτάξαντες, μέχρι πολλοῦ μὲν ἀντίσχον. ἅπαξ δὲ κλίναντες, ἀνέδην διεφθείροντο. καὶ πανπληθεὶ δὲ αὐτῶν ὀλεθρευθέντων, τῶν μὲν ἐν τῷ πεδίῳ καταλαμβανομένων, τῶν δὲ εἰς τὰς οἰκίας συνωθουμένων. ὑπερπέμψαντος δὲ καὶ ταύτας οἱ Ῥωμαῖοι προσδραμόντες τὰ ἔνδον. καὶ οὔτε νηπίων ἐλεθεν αὐτοὺς, οὔτε αἰδοῦς ἐσήει γερόντων, ἀλλὰ πάσης ἡλικίας ἐχώρουν κτείνοντες· ὡς ὑπερπλησθῆναι μὲν αἵματι πάντα τὸν χῶρον, πέντε δὲ μυριάδας σωρευθῆναι νεκρῶν. ἐξεκλείφθη δ' ἂν οὐδὲ τὸ λοιπὸν, εἰ μὴ πρὸς ἱκετείαν ἐτράποντο. κατοικτείρας δὲ αὐτοὺς Ἀλέξανδρος, ἀναχωρεῖν τοὺς Ῥωμαίους ἐκέλευσεν. καὶ οἱ μὲν ἐξ ἕωθεν ἔχοντες τὸ πειθήνιον, ἅμα νύκτι ἐφ' ἑσπέραν ἐπαύσαντο. τὸ δημοτικὸν δὲ τῶν Ἀλεξανδρέων δι' ὑπερβολὴν μίσους, δυσανάκλητον λαὸν, καὶ μόλις ἀπεσπάσθη τῶν σωμάτων.

Κεφ. λζ.

Τοιοῦτο μὲν τὸ κατὰ τὴν Ἀλεξάνδρειαν πάθος συνηνέχθη. Κεστίῳ δὲ οὐκ ἔτι πρεμένων ἐδόκει, πανταχοῦ τῶν Ἰουδαίων ἐκπεπολεμωμένων. ἀναλαβὼν δὲ ἀπὸ τῆς Ἀντιοχείας τὸ μὲν δωδέκατον τάγμα πλῆρες, ἀπὸ δὲ τῶν λοιπῶν ἀνὰ διχιλίους ἱππεῖς πτερωτοὺς, πεζοὺς δὲ ἐξ ἀπείρους, καὶ τέσσαρας ἴλας ἱππέων, πρὸς οἷς τοῖς ἀπὸ τῶν βασιλέων συμμαχίας, ἀντίσχε μὲν δισχιλίους ἱππεῖς, καὶ πεζοὺς τρισχιλίους, τοξότας πάντας, ἀκόντια δὲ πεζοὺς μὲν τοὺς ἴσους, ἱππεῖς δὲ χιλίων ἐλάττους (ἕπετο δὲ καὶ ὁ σύμπας μὲν τρισχιλίων, ὧν ἦσαν ἱππεῖς ἡ τρίτη μοῖρα, καὶ τὸ πλέον τοξόται) προῆλθεν εἰς Πτολεμαΐδα. πολῖται δὲ καὶ ἐκ τῶν πόλεων ἐπίκουροι συνελέγησαν, ἐμπειρίᾳ μὲν ἡττώμενοι τῶν στρατιωτῶν, τῇ δὲ προθυμίᾳ, καὶ τῷ κατὰ Ἰουδαίων μίσει τὸ λεῖπον ἐν τῇ ἐπιπλήξει ἀντιπληροῦντες. συνεπέρλα δὲ καὶ αὐτὸς ἀγείπασε Κεστίῳ, τῆς τε ὁδοῦ, καὶ τῶν συμφερόντων ἐξηγούμενος. ἀναλαβὼν δὲ μέρος τῆς δυνάμεως Κεστίου. ὥρμησεν ἐπὶ πλείν καστρεῦσαι τὴν Γαλιλαίας ζαβουλών, ἡ καλεῖται ἀνδρῶν. διερέζας δὲ ὅσον ἔθνος τὴν Πτολεμαΐδα. καταλαβὼν δὲ αὐτὴν ἔρημον μὲν ἀνδρῶν, κατεπεφύγει γὰρ τὸ πλῆθος εἰς τὰ ὄρη, πλήρη δὲ παντοίων κτημάτων, τὰ μὲν ἐφῆκε τοῖς στρατιώταις διαρπάζειν. τὸ δὲ ἄστυ καί τι χωμαῖον κάλλιστ ἔχον τὰς οἰκίας, ἐμοίως τῷ Τύρῳ καὶ Σιδῶνι καὶ Βηρυτῷ δεδομημένας, ἐνέπρησεν. ἐπεὶ τὴν χώραν κατεδραμὼν, καὶ διαρπάσας μὲν πᾶν τὸ προσπίπτον, κατεφλέξας δὲ τὰς πλησιοχώρους κώμας, ὑπέστρεφεν εἰς τὴν Πτολεμαΐδα. πρὸς δὲ τοῖς ἁρπαγαῖς ἐπὶ τῶν σύρων ὄντων, καὶ τὸ πλέον βηρυτίων, ἀναθαρρήσαντες οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ διὰ τὸ ἀποκεχωρηκότα στρατεῦσαι Κεστίου, τοῖς ἀποδειφθεῖσιν ἀδοκήτως ἐπέπεσον, καὶ πρὸς διακοσίους αὐτῶν διέφθειραν. ὁ δὲ Κεστίος ἀναζεύξας ἀπὸ τῆς Πτολεμαΐδος, αὐτὸς μὲν εἰς καισάρειαν ἀφίκνειτο, μοῖραν δὲ τὴν στρατιᾶς προέπεμψεν εἰς Ἰόππην, προστάξας εἰ μὲν ἐγκαταλαβεῖν δυνηθεῖεν τὴν πόλιν, φρουρεῖν. εἰ δὲ προαισθοιντο τὴν ἔφοδον, προσμένειν αὐτόν τε, καὶ τὴν ἄλλην δύναμιν. τῶν δὲ οἱ μὲν κατὰ θάλασσαν, οἱ δὲ κατὰ γῆν ἐπεχείρησαν.

A in locum, qui vocatur Delta (illic quippe erat Judæorum multitudo collecta) exequebantur ſtrenue juſſa, nec ſane ſine cruenta victoria. Conglobati enim Judæi his qvos meſius armatos habebant, in fronte poſitis, aliquandiu quidem reſtiterunt: ſemel vero in fugam verſi mactabantur: nec unus erat exitii modus, cum alii ſub divo atque in campo deprehenderentur, in ædes autem alii concluderentur, & eas quoque ſuccenderent Romani, una etiam diripiendo quæ in his reperiſſent: cum neque illos, aut infantum miſericordia, aut reverentia ſenectutis moveret, ſed in omnes ætates pari cæde ſævirent. Unde totus quidem ille locus ſanguine redundabat: quinquaginta vero congeſta ſunt millia mortuorum: nec tamen ſaltem reliquiæ remanſiſſent, niſi ad preces ſe contuliſſent, eorumque miſertus Alexander Romanos juſſiſſet abſcedere. Sed illi quidem quibus erat conſuetum obedire præceptis, primo ejus nutu necibus pepercerunt: populares autem Alexandrini propter odii magnitudinem difficulter ab inſepto revocabantur, vixque à cadaveribus diſtrahebantur. Apud Alexandriam quidem talis caſus evenit.

CAP. XXII.

CEſtio vero jam quieſcendum eſſe non videbatur, infenſis ubique Judæis, ſed duodecimam legionem integram ex Antiochia ſecum ducens, & ex reliquis bina millia lecta peditum, & quatuor alas equitum: inſuperque regum auxilia, hoc eſt Antiochi duo millia equitum, & peditum tria millia, ſagittarios omnes, Agrippæ vero tantundem peditum & equitum mille, & cum Sohemus ſequeretur quatuor millibus comitatus, quorum tertia pars equitum erat, pluresque ſagittarii, Ptolemaida progreſſus eſt. Plurimi autem ex civitatibus auxilio convenêre, peritia quidem militibus inferiores, quod autem ſcientiæ deerat, in Judæos odio, itemqve alacritate ſupplentes. Aderat autem ipſe qvoqve Agrippa Ceſtio, & eorum quæ conducerent ſimul & itineris princeps. Ibi cum abducta exercitus parte Ceſtius in validiſſimam Galilææ civitatem contendit Zabulon, quæ appellatur virorum, & ab Judæorum finibus Ptolemaida diſcernit. Cumqve offendiſſet eam civibus deſtitutam (in montes enim multitudo refugerat) omnigenum autem rerum plenam, illas quidem militibus diripiendas conceſſit: ipſum vero oppidum, quamvis admiratus eſſet ejus pulchritudinem, quippe domus habebat ſimiliter ut apud Tyrum & Sidona & Berytum ædificatas, incendit. Deinde curſu territorio peragrato, quicquid inveniſſet obviam depopulatus eſt: inflammatisqve etiam circum eam poſitis vicis, in Ptolemaida revertit. Syris autem adhuc prædæ inhærentibus, & præcipuè Berytiis, recepta Judæi fiducia (Ceſtium enim receſſiſſe cognoverant) repente in eos qui remanſerant irruunt, & prope ad duo millia cædunt. Ceſtius autem ex Ptolemaide profectus, ipſe quidem Cæſaream pervenit: in Joppen vero partem præmiſit exercitus cum præceptis hujuſmodi, ut oppidum cuſtodirent, ſi eo potiri poſſent: aut ſi oppidani impetum præſenſiſſent, tam ſuum quam cæterorum militum præſtolarentur adventum. Illorũ igitur alii mari, alii terra profecti,

De clade Judæorum autore Ceſtio.

utrinqve Joppen facilime capiunt: ita ut ne fugæ qvidem habitatores copiam reperirent, nedum ad pugnam se pararent. Aggressi autem cunctos interficiunt cum familiis, direptamqve civitatem incendunt. Interfectorum autem numerus octo millia quadringenti fuerunt. Simili modo & in finitimam Samariæ Nabartenen toparchiam non paucos misit eqvites, qvi & partem finium vendicaverunt, magnamqve indigenarum multitudinem peremerunt; direptisqve patrimoniis, etiam vicos igni dederunt.

CAP. XXIII.

De pugna Cestii contra Hierosolymam.

IN Galilæam qvoque misit Cæsennium Gallum, ductorem duodecimæ legionis: eiqve tantam militum manum attribuit, qvantam genti expugnandæ sufficere posse credebat. eum validissima Galilææ civitas Sepphoris cum favore susceptit. Hujusque prudens consilium secutæ civitates aliæ, quiescebant. Qvi vero seditionibus & latrociniis operam dabant, in Galilææ montem undiqve medium recessere, qvi est contra Sepphorim, & vocatur Asamon. Adversus eos Gallus ducebat exercitum. Illi autem quam diu superiores erant, facilè Romanos ad se ascendentes arcebant, & ex his plures qvam ducentos interfecerunt. Ubi vero eos viderunt circumacto itinere ad celsiora progressos, mature victoriam concesserunt: & neqve pugnam minus armati ferebant, neqve, si terga dedissent eqvitum poterant manus effugere: adeo ut pauci locis asperis delitescerent, amplius vero quam duo millia trucidarentur. Gallus igitur cum nihil jam tentari novitatis apud Galilæam videret, Cæsaream cum exercitu remeabat. Cestius vero cum omni manu reversus in Antipatridem perrexit. Cognitoqve non parvam multitudinem Judæorum in turrim quæ Aphæci vocabatur esse collectam qui cum his congrederentur præmisit. Sed prius quam in manus venirent, Judæi metu dispersi sunt: eorumque castra jam desolata milites adorti, cum vicis circumpositis incenderunt. Ex Antipatride autem Cestius in Lyddam profectus, vacuam viris civitatem offendit. nam propter scenopegiorum dies festos, in Hierosolymam populus omnis ascenderat. quinquaginta vero quos ibi comprehendit occisis, exustoqve oppido ulterius procedebat: perqve Bethoron profectus, in quodam loco, cui nomen est Gabeo, castra posuit, distante ab Hierosolymis stadiis L. Judæi vero cum jam civitati propinquare bellum viderent, omissis dierum festorum solennibus, ad arma properabant: satisque freti multitudine, incompositi ad pugnam & cum clamore prosiliebant, ne dierum quidem septem habita ratione feriatorum. erat enim sabbatum, quod apud eos religione maxima curabatur. idem autem furor qui eos ab obsequio pietatis emoverat, in prælio quoque superiores effecit. Tanto namque impetu Romanos aggressi sunt, ut eorum & aciem perrumperent, viaq; aperta cædibus in medios ruerent: ac nisi ei militum parti, qvæ necdum locum amiserat, equites ex circuitu subvenissent, qviq: nondum defecerant pedites, in periculo totus Cestii exercitus fuisset. Interfecti sunt autē quingenti & quindecim Romanimilites: ex quib. quadringēti pedites,

A ἀμφοτέρωθεν αἱροῦσι τ' Ἰόππην ταχέως. καὶ μηδὲ φυγῆς φθάσαντες τῶν οἰκητόρων, ἐχ ὅπως ἐξαρτύσασθαι πρὸς μάχην, ἐμπίπτουσιν ἀπείροις ἀνδράσι τὴν ὑπαρξιν. καὶ τὴν πόλιν διαρπάσαντες, ἐνέπρησαν. ἦν δ' ἀριθμὸς τῶν φονευθέντων πεντακόσιοι πρὸς ὀκτακισχιλίοις. ὁμοίως δ' ἐχ εἰς τ' ὅμορον τ' Ναβαρτηνὴν ἐπαρχίαν, ἐπεμψε συχνοὺς τῶν ἱππέων οἱ τὴν τε γῆν ἔτεμον, καὶ πολὺ πλῆθος διέφθειραν τῶν ἐπιχωρίων, τάς τε κτήσεις διήρπασαν, Β ἐς τοὺς οἰκήτορας ἐκαπύλεσαν. εἰς δ' τ' Γαλιλαίαν ἔστειλε κέντρ. Γάλλον ἡγεμόνα Σ' δωδεκάτου τάγματος, ὡς ἁδρὸν δύναμιν, οἵαν ἀρκέσειν πρὸς τὸ ἔθνος ὑπελάμβανε. τῶν δ' καταρωτάτη τῆς Γαλιλαίας πόλις Σεπφωρὶς μετ' ὀφθαλμίας δέχεται, καὶ πρὸς τὴν ταύτης βουλίαν, αἱ λοιπαὶ πόλεις ἠρέμουν. τὸ δ' στασιῶδες καὶ λῃστρικὸν πᾶν ἐφυγὸν εἰς τὸ μεσαίτατον τῆς Γαλιλαίας ὄρος, ὃ κεῖται μὲν C ἀντικρὺς τ' Σεπφώρεως, καλεῖται δ' Ἀσαμών. πυνθανόμενος δ' Γάλλος ἐπᾶραι τὴν δύναμιν. οἱ δ' ἐως μὲν ἦσαν ὑπεράνω δέξει, ῥᾳδίως τοὺς ῥωμαίους ἔβαλλον ἀφισταμένους, καὶ πρὸς Δ' ἀκοσίους αὐτῶν ἀνῄλουν. πλεόνων δ' καὶ ὁμοθύμων ἐν τοῖς ὑψηλοῖς, ἠττῶντο ταχέως. καὶ οὔτε γυμνῆτας τοὺς ὁπλίτας συστάδην ἔφερον, οὔτε ἐν τῇ φυγῇ τοὺς ἱππεῖς ἐξέφευγον. ὥστε ὀλίγους μὲν ἐν τοῖς δυσχωρείαις Δ' ἀλαλάθην, ἀναιρεθῆναι δ' ὑπὲρ χιλίους. Γάλλος μὲν οὖν ὡς οὐδὲν ἐώρα κ' τὴν Γαλιλαίαν νεωτερίζομένην, ὑπέστρεφε μ' τ' στρατιὰς εἰς ἡγεμονίαν. κέντρ. δ' μ' πάσης τῆς δυνάμεως ἀναλύσας, ἐπέβαλεν εἰς ἀντιπατρίδα. καὶ πυθόμενος ἔν τινι πύργῳ ἀφανοῦς καλουμένῳ, συνηθροῖσθαι Ἰουδαίων δύναμιν ὑπὸ ὀλίγων, προσέπεμψε τοὺς συμβαλοῦντας. οἱ δ' πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, δέδ τοὺς Ἰουδαίους διεσκέδασαν. ἐπελθόντες δ' ἔρημον τὸ στρατόπεδον, καὶ τὰς πλησιοχώμους ἐνέπρησαν. ἀπὸ δ' τῆς ἀντιπατρίδ. κέντρ. εἰς Λύδδα πρόσελθών, κενὴν ἀνδρῶν τὴν πόλιν κατέλαμβάνε. Δι' ἣν δ' τὴν τῆς σκηνοπηγίας ἑορτὴν, ἀναβεβηκὼς πᾶν τὸ πλῆθος εἰς ἱεροσόλυμα. πεντήκοντα δ' τῶν φανέντων Δ' ἀφθόνως, καὶ τὸ ἄζυμα κατακαύσας, ἐχώρει πρόσω, καὶ Δι' Βαιθωρῶν ἀνέβας, στρατοπεδεύεται κατά τινα χῶρον Γαβαὼ καλούμενον, ἀπέχοντα τῶν ἱεροσολύμων πεντήκοντα σταδίους. οἱ δ' Ἰουδαῖοι κατιδόντες ἤδη πλησιάζοντα τῇ μητροπόλει τὸν πόλεμον, ἀφέμενοι τῆς ἑορτῆς ἐχώρουν ἐπὶ τὰ ὅπλα, καὶ μέχρι τοῦ πλήθει θαρροῦντες, ἄτακτοι καὶ μ' κρατηθέντες ἐπὶ τὸν μάχλον, μηδὲ τῆς ἀργῆς ἑβδομάδ. ἐπιστάμενοι λαβόντες. διὸ δὴ τὸ μάλιστα παρ' αὐτοῖς θρησκεύμενον σάββατον. ὁ δ' ἐκστήσας αὐτοὺς τῆς δεισιδαίμονος ὁρμῆς, ἐπέσπευσε πολεμεκτῆσαι καὶ κ' τὸν μάχλον. μ' τοσαύτης γὰρ ὁρμῆς τοὺς ῥωμαίους πεποιῆσθαι, ὡς Δι' ῥήξαι τὰς τάξεις αὐτῶν, καὶ Δι' μέσων χωρεῖν ἀναῤῥοῦντας. οἱ δ' δὴ τὰ μὲν χαλασθέντι τῆς φάλαγγος, εἴτε ἱππεῖς ἐκπεσόντες ἐπέπιπτον, καὶ τῶν πεζῶν τὸ μὲν σφόδρα καμὸν, κἂν ἐκνενοῦτο ὑπὸ τῇ θυμάτων κεῖτ. ἀπέθανον δ' ῥωμαίων πεντακόσιοι δεκαπέντε. τούτων ἦσαν οἱ πεζικοὶ πλὴν, οὓς δ'

D

E

F

G

τὴν ἵππον. τῶν δὲ Ἰουδαίων, δύο μὲν καὶ εἴκοσι ἡνιοχήσαντο· ἦν αὐτῶν ἐπίλεκτοι οἱ μονοβάζου τοῦ τῆς Ἀδιαβηνῆς βασιλέως συγγενεῖς, μονόβαζος τε καὶ κανεδαῖος, μετὰ τοὺς ὁ περαΐτης νίγηρ, καὶ σίλας ὁ Βαβυλώνιος, αὐτομολήσας εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἀγρίππα τοῦ βασιλέως. ἐστρατοπέδευτο δὲ πρὸς αὐτῷ. καὶ πρόσωπον μὲν ἦν ἀναχωροῦντας οἱ Ἰουδαῖοι, πρὸς τὴν πόλιν ἐπέστρεφον. κατόπιν δὲ τοῖς Ῥωμαίοις ἦλθε τὰ βαθωρῶν ἀνιὼν, σιμωνίδου τοῦ γιώρα σίμων πολὺ τοῦ συρεγγιανοῦ ἐπικρατέστερος, καὶ συχνὰ τῶν σκευοφόρων ἐξαρπάσας, ἤγαγεν εἰς τὴν πόλιν. μείναντες δὲ κεστίου καὶ χώραν τρισὶν ἡμέραις, οἱ Ἰουδαῖοι τὰ μετέωρα κατειληφότες, ἐπετήρουν τὰς παρόδους, δῆλοι τε ἦσαν σὺν ἡρεμήσοντες δεξαμένων τῶν Ῥωμαίων ὀδόν. ἔνθα δὴ καπηδὼν ἀγρίππας οὐδὲ πρὸ Ῥωμαίων ἀκινδύνως, πλήθους τε ἀπείρου πολεμίων τὰ ἔρη κατεῖχον, ἔκρινεν ἀποπειρᾶσθαι τῶν Ἰουδαίων λόγας. ἢ γὰρ πάντας ἀσφαλῶς κατιδεῖν τὸν πόλεμον, ἢ τῶν ἐναντίων ἀποστῆσαι τὸ μὴ συμφρονοῦν.

ΚΕΦ. λη.

ΕΠεμψεν οὖν τῶν περὶ αὐτὸν τοὺς μάλιστα γνωρίμους σκηνοῖς, βορκαῖόν τε καὶ φοῖβον, δεξιάς τε ὤφρα κεῖν, ἢ συγχωρεῖν ὤφρα Ῥωμαίων ἀσφαλῆ εἶναι τῶν ἡμαρτημένων ἐπιτρέπουσιν, εἰ τὰ ὅπλα ῥίψαντες πρὸς αὐτοὺς μεταβάλοιντο. ὑποσπόντες δὲ οἱ ἐφεστῶτες, μή τι ἂν τὸ πλῆθος ἐλπίδι πρὸς τὸν ἀγρίππαν μεταβάλῃ, τοὺς ἀπ' αὐτοῦ πεσόντας ὥρμησαν ἀνελεῖν, καὶ πρὶν ἢ φθέγξασθαι, τὸν μὲν φοῖβον διέφθειραν, ὁ δὲ βορκαῖος τρωθεὶς, ἔφυγε διαφυγών. ὁ δῆμος δὲ τοὺς ἐπαναγαγόντας, λίθοις καὶ ξύλοις βάλλοντες, εἰς τὸ ἄστυ συνήλασαν.

ΚΕΦ. λθ.

ΚΑΙ τὰ πρὸς ἀλλήλους αὐτῶν παρεκλὺ δήμων ἰδὼν εἰς δάκρυα. ἅπασαν ἔπηξε τὰ δύναμιν, καὶ τραπέντας μέχρι ἱεροσολύμων κατεδίωξεν στρατοπεδούμενος δὲ ἐπὶ καλουμένῃ σκοπῷ, διέχει δὲ τῆς πόλεως σταδίους, τρισὶ μὲν ἡμέραις οὐκ ἐπεχείρει τῇ πόλει, τάχα τι ὤφελε τῶν ἔνδον εὐδοκιμεῖν προσδοκῶν, εἰς ἃς αἱ κατὰ τὰς κώμας ἐφ' ἁρπαγὴν σιτου πολλοὺς διέφθειρε τῶν στρατιωτῶν. τῇ τετάρτῃ δὲ, ἧπερ ἦν τριακὰς ὑπερβερεταίου μηνός, διατάξας τὰ στρατιὰν, εἰσῆγεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ μὲν οὖν δῆμος ὑπὸ τῶν στασιαστῶν ἐμφρουρεῖτο. οἱ στασιασταὶ δὲ τὰ δύναμιν τῶν Ῥωμαίων κατανοήσαντες, τὸ μὲν ἔξω μερῶν τῆς πόλεως εἶκον, εἰς δὲ τὸ ἐνδοτέραν, καὶ τὸ ἱερὸν ἀνεχώρουν. κέστιος δὲ παρελθὼν ὑπεμπίμπρησι τὰ τὰ βεζεθὰ προσαγορευομένην, καὶ τὰ ἀγορὰν, καὶ τὸ καλούμενον δοκῶν ἀγοραν. ἔπειτα πρὸς τὴν ἄνω πόλιν ἐλθὼν, ἀντικρὺ τὸ βασιλικῆς αὐλῆς ἐστρατοπεδεύετο. καὶ εἴπερ ἠθέλησε κατ' αὐτὰ ἐκείνην τὰ ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, περὶ αὐτὴν τὰ πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον σωιέδη κατελύσε. ἀλλὰ γὰρ ὅτι στρατοπεδάρχης τυραννίου πέστος, καὶ τῶν ἱππάρχων οἱ πλείστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου δελεασθέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ὥφελε τὰ οἰκίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ἐπὶ ποσὸν μὴ πεσεῖν, καὶ ἰουδαίους ἀνηκέστων συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν. ἐν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ἀνάνω τοῦ ἰωνάθου παῖδι πεισθέντες, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἐργὴν ὑπερεμένων, καὶ μὴ πάνυ πιστεύοντες, ἀπατήσοντες ἐκείνῳ τὰ ὥραν ἐντὸς τῶν τειχῶν βιάσασθαι, περὶ αὐτὴν τὰ πόλιν ἔσχε, καὶ τὸν πόλεμον σωιέδη κατελύσε. ἀλλὰ γὰρ ὅτι στρατοπεδάρχης τυραννίου πέστος, καὶ τῶν ἱππάρχων οἱ πλείστοι, χρήμασιν ὑπὸ φλώρου δελεασθέντες, ἀπέστρεψαν αὐτὸν τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ ὥφελε τὰ οἰκίαν ταύτην ὅτι πόλεμος ἐπὶ ποσὸν μὴ πεσεῖν, καὶ ἰουδαίους ἀνηκέστων συμφορῶν ἀναπλησθῆναι συνέπεσεν. ἐν δὲ τούτῳ πολλοὶ τῶν γνωρίμων δημοτῶν, ἀνάνω τοῦ ἰωνάθου παῖδι πεισθέντες, ἐκάλουν τὸν κέστιον ὡς ἀνοίξοντες αὐτῷ τὰς πύλας. ἦν δὲ καὶ πρὸς ἐργὴν ὑπερεμένων, καὶ μὴ πάνυ πιστεύοντες,

cæteri equites erant: Judæi vero viginti duo, fortissimi autem videbantur Monobazi regis Adiabeni propinqui, Monobazus & Cenedæus, & post hos Peraita Niger, & Silas Babylonius, qui ad Judæos ab Agrippa rege transfugerat, cui pridem militabat. A fronte igitur repulsi Judæi, ad civitatem revertebantur. Romanos autem ad Bethoron ascendentes Gioræ filius Simon invadit, multosqve postremi agminis coactores laniavit: ac multos carros cum sarcinis captos, in civitatem reduxit. Cestio vero in agris triduo commorante, Judæi locis superioribus occupatis, observabant ejus transitum: neqve cessaturos eos certum erat, si Romani proficisci cœpissent.

CAP. XXIV.

ITaqve dum Agrippa, infinita hostium multitudine montes amplexa, ne Romanos qvidem à periculo tutos esse perspiceret, verbis Judæos experiri decrevit, vel omnes sibi parituros existimans, ut bello desisterent: vel si qvi adversarentur, revocandos qvi ab eorum sententia discreparent. Misit igitur ex comitibus suis Borcæum & Phœbum, quos illis sciebat notissimos: ut à Cestio fœdus amicitiæ, certamqve pro peccatis à pop. Rom. veniam pollicerentur, si projectis armis, secum sentire voluissent. Verum seditiosi metu, ne cuncta multitudo spe securitatis ad Agrippam sese conferret, legatos obtruncare statuerunt: & Phœbum qvidem, priusqvam verbum faceret, peremerunt: nam Borcæus vulneratus effugit: populares autem, hoc indigne ferentes factum, cædendo fustibus atqve lapidibus in oppidum compulerunt. Cestius vero, qvia intestinam eorum discordiam, opportunum ad irruendum tempus invenit, totum in eos duxit exercitum: inqve fugam versos, usqve ad Hierosolymam persecutus est. Castris autem in loco positis, qvi appellatur Scopus, intervallo septem stadiorum à civitate discedens, nihil per triduum adversus oppidum conabatur: sperans fortasse intus degentes aliqvid remissuros. In vicos autem circa civitatem, non parvam militum manum ad rapienda frumenta dimisit. Qvarto autem die, qvi tricesimus mensis erat Octobris, ordinatum in oppidum introduxit exercitum. Populus qvidem à seditiosis custodiebatur: ipsi autem Romanorum disciplina territi, exteriora deserere partibus civitatis: & in partem interiorem templi refugerunt. Cestius vero transgressus Bezethan, qvæ sic vocatur, & Cænopolim & forum qvod appellatur materiarum incendit, deinde cum ad superiorem civitatem venisset, prope aulam regiam castra posuit. Et si tunc voluisset intra muros violenter irrumpere, civitatem illico possedisset, belloqve finem dedisset. sed Tyrannus & Priscus præfectus castrorum & plures equitum magistri, à Floro pecunia corrupti, conatum ejus averterunt: & Judæos intolerandis repleri cladibus contigit. Interea plurimi popularium nobilissimi, & Ananus Jonathæ filius, Cestium qvasi portas ei patefacturi, vocabant. Ille autem & ira fastidiens, & qvod non satis ei credendum putaret,

De obsidione Hierosolymæ à Cestio, & strage.

tam diu id neglexit, donec proditione comperta, A seditiosi Ananum quidem cum cæteris, de muro dejectis lapidibus feriendo, in domos suas refugere coegerunt: ipsi vero per turres dispositi, murum tentantibus repugnabant. Per dies igitur quinque Romanis undique tentantibus frustrabatur conatus. sexto autem Cestius cum plurimis selectis, itemq; sagittariis, à Septentrionali tractu templum aggreditur, Judæis ex porticu resistentibus. qui freqventer quidem Romanos ad murum adeuntes avertêre, postremo autem repulsi telorum multitudine, recesserunt. Itaque Romanorum qui anteibant, scutis suis muro nixi, & qui eos sequebantur, aliis ac per ordinem aliis similiter superadjunctis, quam sic ipsi appellant, testudinem contexuerunt. unde sagittæ in eam delatæ, irritæ delabebantur: & sine aliqua noxa milites mœnia suffodiebant: templiqve portas incendere molliebantur. Vehemens autem seditiosos stupor invaserat, jamque multi ex civitate diffugiebant veluti continuo caperetur. His autem populus alacrior efficiebatur: & quantum neqvissimi cadebant, tantum ut ipsi portas aperirent, Cestiumque quam optime de se meritum, reciperent, appropinqvabant. Et profecto si paululum in obsidione perseverassset, statim civitatem obtinuissêt. sed credo jam tunc infestus Deus pessimis, ejusque sancta illo die finem bello dare prohibuerunt. Denique Cestius, neque animis populi, neque obsessorum desperatione perspecta, repente militem revocat, & sine ulla spei repulsa, inconsulte nimis ac injuste discessit. inopinata vero ejus fuga, latronum fiduciam recreavit: insecutique novissimos aliqvot eqvitum, peditumque peremere. Et tunc quidem Cestius in castra, qvæ apud Scopon munierat, tetendit: altero autem die ulterius recedendo, magis hostes provocavit: jamqve postremos assecuti multos necabant, tum utraqve itineris parte vallata, in transversos tela jactabant, & neqve in eos se retorqvere, a quibus a tergo sauciabantur, novissimi audebant, quandam infinitam multitudinem insequi existimantes: neqve a lateribus instantium vim repellere sufficiebant: cum ipsi quidem graves essent, ordinemqve interrumpere formidarent: viderent autem Judæos leves, & ad excurrendum faciles esse. Unde eveniebat, ut multa mala perpeterentur, cum nihil contra inimicis nocerent. Tota igitur via perculsi, dejectiqve agmine sternebantur: donec multis occisis, in quibus erat Priscus sextæ legionis dux, & Longinus tribunus, & Æmilius Jucundus alæ præfectus, vix in Gabao pervenirent, ubi castra prius posuerant, multis impedimentis amissis. Hic autem Cestius biduum commoratus, inops consilii quid ageret, cum tertio die majorem hostium vidisset numerum: & omnia circum loca plena Judæis tarditatem sibi obfuisse cognovit: & si adhuc ibi maneret, plures se hostes habiturum. Itaqve pro compendio fugæ, cuncta qvæ militibus impedimento erant, amputari præcepit: occisisqve mulis atqve asinis, aliisqve jumentis, præter illa qvæ sagittas & machinas ferrent

διεμέλλησεν, ἕως οἱ φασιασὰς τ προδοσίαν αἰσθόμενοι, τοὺς μὲν ἐκ τ ἄνωθεν ὑπὸ τ τείχους καβαλλον, λίθοις τοιοῦντες, συνήλασαν εἰς τὰς οἰκίας. αὐτοὶ δ' ἀναβάντες ἐπὶ τ πύργων, τοὺς ὑποπειρωμένους τ τείχους ἔβαλλον. πέντε μὲν δὴ ἡμέρας πάντα χεῖρ ἐπιχειροῦσι τοῖς ῥωμαίοις, ἀμήχανον ἦν ἡ προσβολή; τῇ ἑπομένῃ δ' ἀναλαβὼν ὁ κέστιος, τῶν τε ἐπιλέκτων συχνοὺς, καὶ τοὺς τοξότας, καὶ τὸ προσάρκτιον ἐπιχειρεῖ κλίμα τῇ ἱερᾷ. ἰουδαῖοι δ' ὑπὸ τ στοᾶς εἱργον, καὶ πολλάκις μὲν ἀπεκρούσαντο τοὺς τῷ τείχει προσελθόντας. πίλοις δ' τὴν πληθὺν τῶν βελῶν ἀναδεχόμενοι ὑπεχώρησαν. τῶν δ' ῥωμαίων οἱ πρῶτοι τοὺς θυρεοὺς εἰς τὸ τεῖχος ἐρείσαντες, καὶ κατ' τούτων οἱ κατόπιν ἄλλους, εἶτ' ἐξῆς ὁμοίως, τ καλουμένην παρ' αὐτοῖς χελώνην ἐφράξαντο. καθ' ἣν τὰ βέλη φερόμενα, προσωλίσθανεν ἄπρακτα. μηδὲν δ' οἱ φρατῶται κακούμενοι, τὸ τεῖχος ὑπώρυσσον, καὶ τὸ ἱεροῦ τ πύλην ὑποτιμπρᾶναι παρεσκεύαζοντο. δεινὴ δ' τοὺς φασιασὰς ἔκπληξις κατέλαβεν. ἤδη δ' πολλοὶ διεδίδρασκον ἀπὸ τ πόλεως, ὡς ἁλωσομένης αὐτίκα. τ δ' δῆμον σωφρόνησεν ἐπὶ τούτοις θαρρεῖν, καὶ καθ' παρεικοσιν οἱ πονηροὶ, προσήεσαν αὐτοὶ τὰς πύλας ἀνοίξοντες, καὶ δεξόμενοι τ κρείσσονα ὡς Ἑρμῆν. ὃς εἰ ἔσχυε τῇ πολιορκίᾳ προσλιπαρῆσαι, καὶ ἂν ἔλαβεν τ πόλιν παρέλαβεν. ἀλλ' οἶμαι θεὸς τοὺς πονηροὺς ἀπογραμμένος ἤδη καὶ τὰ ἅγια, πλὴν λαβεῖν ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐκώλυσε τὸν πόλεμον.

Κεφ. μ.

Ὅτου δὲ κέστιος, ἔτι τ τ πολιορκουμένων δυσηρωσιν, ἔτι τὸ φρόνημα τ δήμου σωιδῶν, ἐξαίφνης ἀνεκάλεσε τοὺς στρατιώτας, καὶ κατεγνως ἐπ' ἐλπίδων πληγῆ τῶν ἐλπίδων, ἀθυμοτέρως ἀπὸ τ πόλεως ἀνέζευξεν. θρασὺ δ' τ ἀποχὴν αὐτῶν τροπὴν ἀναθαῤῥήσαντες οἱ λῃσταὶ, καὶ τῶν ὑστάτων ἐπέθεμον, καὶ συχνοὺς τ ἱππέων καὶ πεζῶν διέφθειραν. τὸ μὲν οὖν στρ τ καὶ τ σκηνὴν στρατοπέδῳ αὐλίζεται κέστιος. τῇ δ' ὑστεραίᾳ προσωτέρω χωρίζομένῳ, μᾶλλον ἐξεκαλέσαντο τοὺς πολεμίους, καὶ τοὺς ὑστάτους αὐτῶν προσκείμενοι διέφθειρον, καθ' ἕτερον δ' τ ὁδοῦ προσιόντες ἠκίνησαν εἰς πλαγίους. οὔτε δ' ὑπίσω φαλαγγὶ πρὸς τοὺς κατόπιν πιεζωτικοὺς ἐπαρῆραν οἱ τελευταῖοι, ἄπειρον τ πλῆθος ὑπολαμβάνοντες διώκειν, καὶ τοὺς καθ' πλαγίων ἐγκειμένους, ἀναστέλλειν οὐχ ὑπέμενον, αὐτοὶ μὲν ὄντες βαρεῖς, καὶ δεδοικότες τὸν πάντων θάνατον, τοὺς δ' ἰουδαίους ἐρώτως κόπτοντας, καὶ πρὸς τὰς ἐπιδρομὰς εὐκόλους. ὥστε συμβαῖνειν αὐτοῖς πολλὰ κακοῦσθαι μηδὲν αὐτοὺς πλήττοντας τοὺς ἐχθροὺς. παρ' ὅλην δ' τ ὁδὸν παιόμενοι, καὶ φαλαγγηδὸν σκοπούμενοι κατέπιπτον, μέχρι πολλῶν διαφθαρέντων, ἐν οἷς λεὼ πρίσκος μὲν χιλιάρχης τάγματος ἕκτης, λογγῖνος δ' χιλίαρχος ἔπαρχος δ' ἴλης αἰμιλιος ἰουκοῦνδος ὄνομα, μόγις εἰς γαβαὼ κατήντησαν ὅπου τὸ πρότερον στρατόπεδον, τὰ πολλὰ καὶ τ σκευῶν ὑποστειλόντες. ἔνθα δύο μὲν ἡμέρας ἐπέμεινεν ὁ κέστιος ἀμηχανῶν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν. τῇ τρίτῃ δ' πολλῶν πολεμίους θεασάμενος, καὶ πάντα τὰ κύκλῳ μεστὰ ἰουδαίων, ἔγνω καθ' ἑαυτὸν τὸ βεβαιούμενον, καὶ ἐὰν ἐπιμένοι, πλείοσι χρησόμενος ἐχθροῖς. ἵνα δ' σωτηρίας χρήσαιτο φυγῇ, τὰ τ σκευὰν ἀγέλαστα κελεύσας προστάξαι. ἀφαιρεθέντων δ' τῶν ὀρέων, καὶ τῶν ὑποζυγίων, πολλὰ ὅσα βέλη παρεκομίζετο μηχαναῖς, τούτων

αὐτῶν γὰρ ἐπιχρείαν ταῦτ' ἔσχοντο, καὶ μάλιστα δεδοικότες μὴ Ἰουδαῖοι κατ' αὐτῶν ἀλλοῖ, προῆγε τὸν δύναμιν ὁ Βαθώρας. οἱ δ' Ἰουδαῖοι, καὶ μὲν τοῖς εὐρυχωρίας ἦσσον ἐπέκειντο. συναλῃζόντων δ' εἰς τὴν κοίλην καταβάσιν, οἱ μὲν φθάσαντες, ἔφευγον αὐτοὺς τῆς ἐξόδου, ἄλλοι δ' τοὺς ὑστάτους καταπίπτοντας εἰς τοὺς φάραγγας. τὸ δὲ πᾶν πλῆθος παρεκτραπὲν ὑπὲρ τὸν αὐχένα τῆς ὁδοῦ, καταπάλυπες τοῖς βέλεσιν. ἔνθα καὶ τῶν πεζῶν ἀμηχανουμένων προσομοίως ἑαυτοῖς, ὅπως φαλέσεσθαι τοῖς ἱππεῦσιν ὁ κίνδυνος ἦν. οὔτε γὰρ τάξεως τῆς ὁδοῦ βαδίζειν ἐδύναντο βαλλόμενοι, καὶ τὸ προσωπεῖον ὅπῃ τοὺς πολεμίους ἱππάσιμον εἶχεν. τοῦ δ' ὅπῃ δυσέφοδος, καὶ φάραγγας, εἰς οὓς ἀσφαλέντες κατεφέροντο, καὶ οὔτε φυγῆς τόπον, οὔτε ἀμυνῆς εἶχον ἐπίνοιαν. ἀλλ' ὑπ' ἀμηχανίας ἐπ' ἀλλήλοις ἐτράποντο, καὶ τοὺς ἐν ἀπογνώσεσιν ὀδυρμούς. ἀντήχει δ' αὐτοῖς, τὸ ἐξ Ἰουδαίων ἐγκέλευσμα, καὶ κραυγὴ χαιρόντων ἅμα καὶ τελευμωμένων. ὀλίγοι δ' ἦσαν, πᾶσιν ἤρκεσεν τοῖς ἅμα κεῖσε δύναμιν, εἰ μὴ νὺξ ἐπέλαβεν, ἐν ᾗ ῥωμαῖοι μὲν εἰς τὸν Βαθώραν κατέφυγον, Ἰουδαῖοι δ' πάντα τὸν κύκλῳ περιέχοντες, ἐφρούρουν αὐτῶν τὸν ἔξοδον. ἔνθα δὴ κεστίῳ τοῖς φανερὰ ἐδόκει δοκοῦσιν, δρασμὸν ἐβουλεύετο, καὶ λαμπρίνας τοὺς ὑψηλοτάτους τραπέζας εἰς τετρακοσίους, ἐπέσπασε τοῖς ὀχυρώμασι, προστάξας ἀναβάντας, σημαίας τῶν ἐν τοῖς τραπέζοις φυλάκων ἰσᾶν, ὅπως οἱ Ἰουδαῖοι πᾶσιν εἶναι τοῖς δυνάμεις καὶ χώραν μένειν. αὐτὸς δ' τοὺς λοιποὺς ἀναλαβών, ἡσυχῇ τριακοντασταδίους. ἕως δ' Ἰουδαῖοι καταβάντες ἔρημον τοῖς ἐπαύλεις αὐτῶν, ἐπὶ τοὺς ἐξαπατήσαντας τετρακοσίους ἐβόησαν, καὶ κείνους μὲν ταχέως κατηκόντισαν, αὐτὸν δ' τὸν κεστίον. ὁ δ' τῆς τε νυκτὸς σὺν ὀλίγοις προῆλθε, καὶ σωτηριώτερον ἤλαυνε μεθ' ἡμέραν, ὡς τε τοὺς τραπώτας ὑπὸ σκοπιᾶς καὶ δέους, τούς τε ἑλεπόλεις, καὶ τοὺς ὀξυβελεῖς καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἄλλων ὁπλίων καταλιπεῖν, ἃ τότε Ἰουδαῖοι λαβόντες, αὐθις ἐχρήσαντο κατὰ τῶν ἀφέντων. προῆλθον δ' τοὺς ῥωμαίους διώκοντες, μέχρις ἀντιπατρίδος. ἔνθεν οὐκ ἀπελάμβανον ὑποστρέφοντες, τούς τε μηχανὰς ἦραν, καὶ τοὺς νεκροὺς ἐσύλων, τοῦ τε ἀποληφθέντος ἵππου σιτηρὸν, καὶ μετὰ παιάνων εἰς τὴν μητρόπολιν ἀπανδρόμουν, αὐτοὶ μὲν ὀλίγους ἀποβεβληκότες πανστρατιᾷ, τῶν δ' ῥωμαίων καὶ τῶν συμμάχων πεζοὺς μὲν τετρακισχιλίους ἀνῃρηκότες ἱππεῖς δ', τριακοσίους καὶ ὀγδοήκοντα. πεῦτε μὲν οὖν ἐταράχθη δοῦ μηνὸς Ἰυδύν, δωδεκάτῳ ἔτει τῆς νέρωνος ἡγεμονίας. μὴ δ' τῷ κεστίου συμφορᾷ, πολλοὶ τῶν ὀπιφανῶν Ἰουδαίων, ὥσπερ βαπτιζομένης νεὼς, ἀπενήχοντο τῆς πόλεως. κοστόβαρος δὲ καὶ σαοῦλος ἀδελφοὶ, σὺν φιλίππῳ τῷ ἰακίμου, στρατοπεδάρχης δ' ἦν ἔτος ἀγρίππα τοῦ βασιλέως, ἀλιθράντες ἐκ τῆς πόλεως, ᾤχοντο πρὸς κέστιον. ὁ δ' σὺν τούτοις καὶ τῷ βασιλικῷ αὐλῷ πλιορκηθεὶς ἀνέπας, ὑπερῳδὼν τῷ φυγῇ, αὐθις εἰς τὸν τῶν στασιαστῶν διεφθάρη, δηλώσομεν. νέρων δ' τοὺς περὶ σαοῦλον ἀξιώσαντας, ἀνέπεμψεν εἰς ἀχαΐαν πρὸς νέρωνα, τήν τε αὐτῶν δηλώσαντας φυγὴν, ἐξ

(hæc enim velut usui futura servabat, maxime quia timebat ne Judæis contra se capta prodessent) Bethoron versus antecedebat exercitum. At Judæi latioribus quidem locis minus instabant: contractos vero in angustias atque descensus, alii ab exitu prohibebant, alii postremos agminis trudebant in vallem: fusaqve omnis multitudo per itineris juga militem sagittis operiebat. ubi etiam peditibus qvo pacto sibimet subvenirent, hæsitantibus, eqvitum periculum promptius erat. nec enim ordinate viam prosequi poterant, obstantibus jaculis: & ne contra hostes irent ascensus ardui prohibebant eqvitantibus invii. jaculatoribus autem rupes ac valles tenebantur: in qvas dejecti qvi aberrassent consumebantur: nullusq; locus aut fugiendi, aut resistendi rationem habebat. Itaque incerti qvid agerent, ad ululatus, qvod desperati solent, fietusqve conversi sunt: qvibus resonabat Judæorum exhortatio, cum clamore lætantium pariter atqve sævientium, totusque pene qvi cum Cestio fuerat, perisset exercitus, nisi nox advenisset, qva Romani quidem in Bethoron confugerunt, Judæi vero obsessis circum omnibus locis, eorum transitus custodiebant. Deniqve ubi Cestius aperto itinere desperato, jam de fuga cogitabat, lectos propè ad CCCC. omnium fortissimos milites, tectorum fastigiis imposuit. hisqve præcepit vigilum qui in castris excubarent, signa clamare: ut eo modo Judæi omnem illic militum numerum arbitrarentur remanere. Ipse autem cum cæteris otiose usq; ad XXX. stadia progreditur. Unde mane cum Judæi locum qvo Romani tetenderant, desolatum vidissent, in quadringentos à quibus decepti fuerant concurrerunt. & illos quidem sine mora jaculis confecerunt: mox autem Cestium persequi properabant, sed ille cum nocte non parvum spatium itineris peregisset, die vehementius qvoqve fugiebat: adeo ut metu perculsi milites, machinas, sive tormenta muralia, itemque balistas, multaqve alia instrumenta relinquerent: qvibus tunc ablatis Judæi rursus contra illos qvi ea reliquerant usi sunt. Insequendo autem Romanos, Antipatridem usque venerunt. Deinde cum eos assequi non potuissent, inde redeuntes & machinas secum asportarunt, mortuosqve spoliarunt, & prædam quæ remanserat collegerunt: & pæana canentes in metropolim remearunt, suis qvidem paucis amissis, Romanorum autem & auxiliarium quinque millibus peditum ac CCC. itemqve nongentis & octoginta eqvitibus interemptis. Hæc qvidem Novemb. mensis VIII. die gesta sunt, anno XII. Neronis principatus.

CAP. XXV.

POst Cestii vero casus adversos nobilium Judæorum multi, tanqvam e navi pessum itura, ex civitate enatabant. Deniq; Costobarus & Saulus fratres, una cum Philippo Jachimi filio, qvi princeps erat exercitus regis Agrippæ, inde dilapsi ad Cestium transfugerunt. Qvi vero cum his in aula regia fuerat obsessus Antipas, fuga despecta, qvemadmodum à seditiosis interemptus sit alias indicabimus. Cestiis autem Saulum & cæteros in Achaiam ad Neronem misit, & propriam necessitatem indicaturos, &

De Damascenorum sævitia in Judæos, deqve Josephi studiis a Galilæa in

belli cauſas derivaturos in Florum. ſperavit enim, & iram in illum excitatum iri, & ſua pericula ſummovenda. Tunc autem Damaſceni, cæde Romanorum cognita, Judæos apud ſe degentes opprimere ſtuduerunt: & cum eos in publicis thermis collectos haberent, (namque id propter ſuſpiciones meditabantur) facilem quidem ſui conatus exitum fore putabant. verebantur autem mulieres ſuas, fere omnes præter paucas Judaizantes, & eorum religione imbutas. Quare hic magna cura fuit eas cælandi, quid agerent: Judæorum autem decem millia, quippe in angusto loco, atque omnes inermes aggreſſi, una hora ſine metu jugulaverunt. Qui vero Ceſtium fugaverant, in Hieroſolymam reverſi, qvos adhuc Romanorum ſtudioſos invenîſſent, partim vi, partim blanditiis ſibi etiam ſociabant: & in templum congregati, plures belli duces eligendos eſſe cenſebant. Declaratus eſt igitur Joſephus, Gorionis filius, & pontifex Ananus: omnia quæ in civitate gerenda eſſent, imperaturi: maximeque ut civitatis muros erigerent. Filium namque Simonis Eleazarum, quamvis Romanis prædam, & ereptas Ceſtio pecunias, & inſuper his plurima ex theſauris publicis in poteſtate haberet, tamen nullis neceſſitatibus propoſuerunt: qvod & ipſum tyrannidis ſuperbia viderent efferri, ejusq; ſtudioſos ſive imitatores, ſatellitum more verſari. verum paulatim Eleazarus ambitione pecuniæ, itemque aſtutia perſuaſit populo ut omnibus parerent. In Idumæam vero qvos mitterent, alios militum duces optarunt, Jeſum filium Sapphæ, unum è pontificibus & Eleazarum novi pontificis filium, Nigro autem mandaverunt, qvi tunc Idumæam regebat, ex regione trans Jordanem poſita genus ducens, unde Peraites cognominabatur, ut ducibus obtemperaret. Sed ne alias quidem regiones omittendas putabant. namque in Hierichuntem Joſephus filius Simonis, & trans flumen Manaſſes, & Tamnam Johannes Eſſæus, toparchias adminiſtraturi miſſi ſunt. huic autem Lydda, & Joppe, & Ammaus erant additæ. Gophniticæ autem & Acrabatenæ regionum Joannes, filius Ananiæ, rector deſignatus eſt: & utriusque Galilææ Joſephus Matthiæ filius, hujus autem præfecturæ juncta erat & Gamala, munitiſſima civitatum qvæ ibi fuere. Aliorum igitur rectorum, pro alacritate ac prudentia ſua, qvisque res ſibi creditas adminiſtrabat. Joſephus autem cum in Galilæam veniſſet, primum curæ habuit, indigenarum ſibi conciliare benevolentiam: multa ſciens ea confici poſſe, licet in aliis peccaviſſet. Deinde conſiderato, quod potentiſſimos quidem amicos haberet, ſi eos participes poteſtatis feciſſet, omnem vero multitudinem ſi pleraq; per indigenas & conſuetos fieri præciperet, LXX. de ſenioribo ejus gentis prudentiſſimos elegit, eoſq; rectores totius Galilææ conſtituit. VII. vero per ſingulas civitates minorum litium judices. nam majora negotia cauſaſq; capitales ad ſe referre juſſit, & illos LXX. Cæterum diſpoſito per civitates jure quo inter ſe uterentur, etiam quemadmodum extrinſecus tuti eſſent animadvertit:

Ἀναῤῥὶς τὰς αἰτίας ἐκ πολέμου τρέψοντας εἰς φλῶρον. τῇ γὰρ ἐκείνου ὀργῇ, κουφίσαι καὶ τοὺς ἑαυτοῦ κινδύνους ἤλπισεν.

ΚΕΦ. μα.

Κατὰ τοῦτο δὲ καιροῦ τὰ τῶν Δαμασκηνῶν φρονήματα πολλοὶ, τοὺς παρ' ἑαυτοῖς Ἰουδαίους ἀνελεῖν ἐπεβούλευσαν. καὶ καθ' μὲν εἶχον αὐτοὺς ἐν τῷ γυμνασίῳ πάλαι συνηθροισμένους λέγ. τὴν ἐπανάστασιν τῶν πραγμάτων ὑποπτεύοντες, φόβῳ τὴν ἐπιχείρησιν ἐθέκτο. ἐδεδίεσαν δὲ τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας, ἀπίστους πλὴν ὀλίγων ἐπηγμένας τῇ Ἰουδαϊκῇ θρησκείᾳ. διὸ μέχρι τῶν αὐτῶν ἀγῶν ἐφύλαττε λαθεῖν ἐπένους. τοὺς δὲ Ἰουδαίους, οἷς ἂν ἐν στενῷ χωρίῳ τὸ πλῆθος ὄντας μιᾷ, καὶ πάντας ἀνόπλους, ἐπελθόντες ἐν μιᾷ ὥρᾳ, ἀδεῶς ἔσφαξαν.

ΚΕΦ. μβ.

Οἱ δὲ διώξαντες τὸν Νέρωνα, ὡς ἐπέστρεψαν εἰς τὰ ἱεροσόλυμα, τοὺς μὲν βίᾳ τῶν ἐπὶ Ῥωμαίζοντων, τοὺς δὲ πειθοῖ προσηγάγοντο, καὶ συναθροισθέντες εἰς τὸ ἱερὸν, στρατηγοὺς ἀπέδειξαν τὸν Ἐλεάζαρον καὶ πολέμου τέλεσιν. ἡρέθη δὲ ἰώσηπος ὁ Γοριόνου, καὶ ὁ ἀρχιερεὺς Ἄνανος, τῶν τε ἄλλων πόλει ἐπιτήδεια αὐτοκράτορες, καὶ μάλιστα τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἀνεγείρειν. τὸν γὰρ Σίμωνος υἱὸν ἐλεάζαρον, καὶ περ ὑφ' ἑαυτῷ πεποιημένον τὴν Ῥωμαίων λείαν, καὶ τὰ ἁρπαγέντα κείνου χρήματα, ὡς οἷς πολλὰ τῶν δημοσίων θησαυρῶν, οὐκ ἐπέσχον τοῖς χρείαις, αὐτόν τε τυραννικὰ ὁρῶντες, καὶ τοὺς ὑφ' ἑαυτῷ ζήλωτὰς, δορυφόρους ἐλέγετο χρωμένους. κατ' ὀλίγον γε μὴν, ἡ χρεία τῶν χρημάτων, καὶ γοητόων ἐλεάζαρος, οὐκ ἐβούλετο δῆμον, ὡς τε αὐτῷ ὑποταρχεῖν ἐν τῶν ὅλων. οἷς δὲ τὴν Ἰδουμαίαν ἑτέρους ἐπέλεξαν στρατηγοὺς, ἰησοῦν τε τὸν ἱερέως υἱὸν σαπφᾶ τῶν ἀρχιερέων ἕνα, καὶ ἐλεάζαρον ἀρχιερέως υἱὸν νέου. τῷ δὲ ἄρχοντι τότε τῆς Ἰδουμαίας νίγερι, ἦν δὲ ἐκ τῆς πέραν Ἰορδάνου περαίας, ὅθεν ἡ περαίτης ἐπικαλεῖτο, προσέταξαν πειθαρχεῖν τοῖς στρατηγοῖς. ἠμέλουν δὲ οὐδὲ τῆς ἄλλης χώρας, ἀλλ' εἰς μὲν ἱεριχοῦντα, ἰώσηπον ὁ σίμωνος, εἰς δὲ τὴν περαίαν μανασσῆς, ἰαμνιᾶ δὲ παρχίας, ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος στρατηγήσων ἐπέμφθη. προσεκληρώθη δὲ αὐτῷ λύδδα, καὶ ἰόππη, καὶ ἀμμαοῦς. τῆς δὲ γοφνιτικῆς καὶ ἀκραβαττηνῆς, ὁ ἀνανίου ἰωάννης ἠρέθη ἀποδείκνυται, καὶ τῆς γαλιλαίας ἑκατέρας ἰώσηπος ματθίου. προσῆν δὲ τῇ τούτου στρατηγίᾳ, καὶ γαμαλα, τῶν ταύτης πόλεων ἐχυρωτάτη. τῶν μὲν οὖν ἄλλων στρατηγῶν ἕκαστος ὡς εἶχε σθένους ἢ σπουδῆς, διῴκει τὰ πεπιστευμένα. ἰώσηπος δὲ εἰς τὴν γαλιλαίαν ἀνελθὼν, πρῶτον ἐφρόντισε τῆς εἰς αὐτὸν εὐνοίας τῶν ἐπιχωρίων, εἰδὼς ὅτι πάλαι ταύτην κατορθώσει, κἂν τἆλλα ἁμαρτάνῃ, σωιδὲ δὲ ὅτι τοὺς μὲν δυνατοὺς οἰκειώσεται μεταδιδοὺς τῆς ἐξουσίας αὐτοῖς, τὸ δὲ πᾶν πλῆθος, εἰ δὲ ἐγχωρίων καὶ σωφρόνων τὰ πολλὰ προσέσεσθαι, τῶν μὲν γηραιῶν ἑβδομήκοντα τοὺς σωφρονεστάτους ἐπιλέξας ἐν ἕθνους, κατέστησεν ἄρχοντας ὅλης γαλιλαίας, ἑπτὰ δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει δικαστὰς, τῶν ἐπιλεκτέρων ἀμφοῖν. τὰ δὲ μείζω πράγματα, καὶ τὰς φονικὰς δίκας ἐφ' ἑαυτῷ ἀναπέμπειν ἐκέλευσε, καὶ τοὺς ἑβδομήκοντα. κατεσκεύασε δὲ τὸ πρὸς ἀλλήλους νόμιμα τῶν κατὰ πόλιν, ὅπῃ τλῶ ἔξωθεν αὐτῶν ἀσφάλειαν ἔχοιεν

χ γ

καὶ γινώσκων ῥωμαίους ἐσβαλεῖν εἰς τὴν γαλιλαίαν, τὰ πιτήδεια τῶν χωρίων ἐτείχιζεν, ἰωτάπατα, καὶ βηρσαβεὲ, καὶ σελαμεὶν, ἐπ᾽ ᾗ καὶ περεκχὼ, καὶ ἰαφὰ καὶ σγὼ, τὸ ἐπὶ ἰτάβυριον καλούμενον ὄρος, καὶ τὰ ταριχαίας, καὶ τιβεριάδα. πρὸς ᾗ τούτοις, τὰ πρὸς ἑσπέραν τῆς λίμνης αὐτήλεια, καὶ τὴν κάτω καλουμένην γαλιλαίαν ἐνετειχίσατο, τῆς τε ἄνω γαλιλαίας, τὸν τε σεφωριθομαῖον ἀχαβάρων πέτραν, καὶ σεφ, καὶ ἰαμνεὶθ, καὶ μηρών. καὶ ᾗ τὸν γαυλανιτικὸν, σελεύκειάν τε καὶ σωγάνην, καὶ γάμαλα ἀχύρωσεν. μόνοις ᾗ σεπφωρεῖταις ἀφῆκε καθ᾽ ἑαυτοὺς τεῖχος ἀναδείμασθαι χρημάτων τὸ ὕπερον ὁρῶν ὄντας, καὶ πρόθυμους ὄντας τὸν πόλεμον δίκαιον πρόφασιν. ὁμοίως γὰρ καὶ γίσχαλα ἰωάννης ὁ λεβαίου υἱὸς, καθ᾽ ἑαυτὸν ἐτείχιζεν ἰωσήπου κελεύσαντος. τοῖς ᾗ ἄλλοις ἐρύμασιν αὐτὸς ἅπασι συμπαρῆν ἅμα καὶ προστάσσων παρεῖ. κατέλεξε ᾗ καὶ δύναμιν ἐκ τῆς γαλιλαίας ὑπὲρ δέκα μυριάδας τῶν ἀνδρῶν, οὓς πάντας, ἐκ τῶν συλλεγομένων πάλαι ὅπλων ἐγκαταπανοπλίζομένους ἔπαλι ἐξεπαίδευε. ἔπειτα συνιδὼν ἀήθητον τὸ ῥωμαίων ἰσχυὶ γεγυμνασμένον, δυσπειθέστερον μᾶλλον καὶ μελέτῃ τῶν ὅπλων, τὴν μὲν διδασκαλίαν ἀπέγνω τῇ χρείᾳ διακονούμενον. τὸ ᾗ ὑπερὲς ὁρῶν προκινδύνου ὂν ἐκ τῶν ἡγεμόνων, ῥωμαϊκώτερον ἔπεμπε τὰ στρατιὰν, καὶ πλείους καθίστατο ταξιάρχους. στρατιωτῶν ᾗ, ἀπεδέκατον διαφοράς. καὶ τέλος μὲν ἐπέστατε δεκαδάρχας, καὶ ἑκατοντάρχας, ἔπειτα χιλιάρχοις, καὶ μὲν τούτοις ἡγεμόσι πραγμάτων ἀδροτέρων ἀφηγουμένοις. ἐδίδασκέ τε σημείων ὄψεως, καὶ σάλπιγγος προσκλήσεις τε καὶ ἀνακλήσεις, προσβολάς τε κεράτων, καὶ περιαγωγὰς, καὶ πῶς δεῖ πρὸς μὲν τὸ κάμνον ὑπερέχειν ἐν ᾧ πρέπει τόπῳ, ἐν ᾗ τοῦ πονεῖν σπανιώτερον. ὅσα τε εἰς ὄψιν ψυχῆς, ἢ καρτερίαν σώματος, συνεχῶς ἀφηγεῖτο. μάλιστα ᾗ αὐτοὺς ἤσκει πρὸς τὸν πόλεμον παρ᾽ ἕκαστα τῶν ῥωμαίων ὑπερέχειν δικαιούμενος, καὶ ὡς πολεμήσουσι πρὸς ἄνδρας, οἱ δὲ ἀλκὴν σώματος καὶ ψυχῆς ὄψιν, πάσης ἐλάττω δεῖν τὴν οἰκουμένης κρατῆσαι. ἔφη ᾗ πεῖραν αὐτῶν λαβεῖν τῆς τε τὸν πολέμου ὑπερέχειας, καὶ πρὸ ὄψεως, εἰ τῶν συνήθων ἀδικημάτων ἀπόσχοιντο, κλοπῆς καὶ ληστείας, καὶ ἁρπαγῆς, ὅτ᾽ ἐξαπατᾶν τὸ ἐμφυλον, καὶ μὴ κέρδος οἰκεῖον ἡγεῖσθαι, τῶν βλάβαις τῶν συμπολεμίων. διὸ καὶ καλλίστους τοὺς πολέμους, παρ᾽ οἷς ἂν ἀρετὴν τὸ σωφρονεῖν ἔχωσιν οἱ στρατευόμενοι. τοὺς ᾗ οἴκοθεν φαύλους, οὐ μόνον τοῖς ἀπουσιν ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἰδίοις χρῆσθαι πολεμίους. πολλὰ τοιαῦτα ὄψιν διετέλει, καὶ παρῄνει, εἰς ὄψιν αὐτοῖς συγκεκροτημένος, πεζῶν μὲν ἐξ μυριάδες, ἱππεῖς ᾗ ἀμφὶ δισχίλιοι, καὶ πεντήκοντα. χωρὶς ᾗ τούτων οἷς ἐπεπίστευτο μάλιστα, μισθοφόροι ὄντες τετρακισχιλίους, καὶ πεντακοσίους. ὑπελέκτους ᾗ ὄντας ἔσχεν ἑξακοσίους φύλακας τοῦ σώματος. ἐτρέφοντο ᾗ πλεῖστοι τῶν μισθοφόρων τῶν ἄλλων στρατιὰν αἱ πόλεις ῥᾳδίως. τῶν γὰρ καταλεχθέντων ἑκάστη τοὺς ἡμίσεις ὑπὸ τὴν στρατιὰν ἐκπέμπουσα, τοὺς λοιποὺς ὑπὸ σύνταξιν ἀπὸ τῶν ὑπὸ τὴν ἐκείνων κατεῖχεν, ὡς τε τοὺς μὲν εἰς ὅπλα, τοὺς ᾗ εἰς ἐργασίαν διηρῆσθαι, καὶ τοῖς τὰ σῖτα πέμπουσιν ἀντιχορηγεῖσθαι ὄψιν τῶν ὁπλιτῶν τὴν ἀσφάλειαν.

A certusque in Galilæam Rom. esse venturos, opportuna loca muro cingebat, hoc est Jotapatan, & Bersabee & Selamin, necnon & Pereccho, & Japha, & Sigoph, & montem cui nomen est Itaburio, & Taricheas, & Tiberiada: ad hæc etiam circa Genesar lacum speluncas in eà quæ inferior Galilæa vocabatur munivit. Superioris autem Galilææ Petram quæ Achabrorum dicitur, & Seph, & Jannitæ, & Mero: in Gaulanitide vero Seleuciam, & Soganen, & Gamalam munitione circumdedit. Solis autem Sepphoritis permisit, ut murum sibimetipsis fabricarent: quod eos pecuniosos esse, & ad bellum promptos etiam sine præcepto videret. Similiter autem Gischalam, Josephi jussu per se muro cinxit Joannes Leviæ filius. Cæteris autem castellis omnibus ipse Josephus intererat, jubendo simul atque opem ferendo. Qvin & exercitum ex Galilæa, supra centum millia virorum comparavit: quos omnes undiqve collectis armis veteribus instruebat. Deinde reputans, hoc maximè Rom. invictam esse virtutem, quod dicto essent audientes rectoribus suis, & armorum exercitationi operam darent, doctrinam quidem urgente necessitate despexit: parendi autem facultatem ratus regentium multitudine posse contingere, ita ut Rom. solent divisit exercitum, pluresqve fecit ordinum principes. Diversisqve militum generibus constitutis, alios decadarchis, alios centurionibus, alios tribunis subdidit: & insuper his ipsis rectores, majorum rerum administratores dedit. Docebatqve signorum disciplinas, & provocationes revocationesqve buccinarum, & principia cornuũ, & circumductiones, & qvemadmodum oporteret laborantibus succurrere fortiores, & cum defatigatis partiri pericula: qvæqve ad fortitudinem animi corporisqve tolerantiam pertinerent, instituebat. Maxime vero eos erudiebat ad bellum, usqveqvaqve Rom. referens disciplinam, & quod cum viris essent præliaturi, qui & viribus corporis, & animi obstinatione, totum penè orbem terræ superassent. His addidit, quo pacto belli tempore suis essent parituri præceptis, jam nunc periculum se facturum, si consuetis delictis, hoc est furtis & latrociniis & rapinis abstinuissent: sed neqve aut gentilibus fraudem facerent, aut consuetissimorum damna proprium quæstum putarent. Illa enim bella optimè administrari, quorum milites bonam conscientiam gererent: qui vero per se pravi fuissent, his non solum inimicos, sed etiam Deum hostem futurum. Multa in hunc modum admonendo perseverabat. Et jam quidem quantum præsio parandum esset, conflatum erat. Nam LX. peditum millia, CCL. eqvites, ac præter hos etiam mercenarios, quibus maximè fretus erat, habebat quatuor millia quingentos: necnon & sexcentos circa se electos custodes corporis atqve satellites. Exceptis autem mercenariis, facile cæteri milites à civitatibus alebantur. Namqve singulæ quas enumeravimus, cum mediam sui multitudinem mitterent in militiam, reliquos ad comparandum eis victum tenebant: ut pars armis, atqve alia pars faciendis operibus dirimeretur, & armati securitatem rependerent suggerentibus commeatum.

CAP. XXVI.

Κεφ. μγ.

De Josephi periculis & evasione, & Joannis Giscalæi malitia.

JOsepho autem hoc modo administranti Galilæam, insurrexit quidam insidiator, patria Giscala ortus, Leviæ filius, nomine Joannes, callidissimus, ac dolis plenus, & neqvitia quidem nobilissimus omnium, antea verò pauper, & aliquandiu malitiæ suæ impedimentum passus inopiam, facilè mentiri paratus, mirusqve fidem adhibere mendacio: & qui fallaciam virtutem putaret, eaqve adversus amicissimos uteretur: simulator humanitatis, & spe lucri appetentissimus cædium: qui semper quidem immoderata concupisset, spem vero levioribus maleficiis aluisset. Latro enim erat, sui moris, ac solitarius: deinde etiam comitatum inventi audaciæ, primo quidem parvum, ampliorem autem proficiens. Curæ autem habebat, neminem ignavum ascisc ere: sed qui & habitudine corporis, & animi magnitudine, bellorumqve peritia præstarent, hos eligebat: donec CCCC. virorum catervam congregavit, qvorum plures ex Tyriorum finibus & vicis erant. Isque omnem Galilæam depopulabatur: & multos futuri belli metu suspensos lacerabat. Hunc igitur jamdudum regendi milites cupientem, & majora desiderantem, diu pecuniæ retardabat inopia. cumqve videret Josephum sua industria lætari, persvadet ei primùm, ut fabricandi muri patriæ solicitudinem sibi committeret. in qua re quæstus magnos à locupletibus fecit. Deinde callidissima fraude composita, velut oleo, quod non à gentilibus suis tractatum esset, uti caverent omnes apud Syriam Judæi, ut ad confinia oleum mitteretur depoposcit, nummoqve Tyrio, qui quatuor Atticos faceret, emptis quatuor amphoris, eodem precio amphoræ dimidium venundabat. Cumqve Galilæa ferax esset olei, maximo illo tempore magna ubertate redundaret, in ea loca ubi erat penuria solus multumqve mittendo, infinitam summam pecuniæ congregavit: qua mox in eum usus est, qui hoc sibi beneficium præstitisset. Deniqve existimans si Josephum deposuissent, rectorem se Galilææ futurum, quibus præerat latronibus imperavit prædam vehementius exercere, quo multis rebus novis per eas regiones excitatis, aut insidiis alicubi rectorem perimeret, si cui ferret auxilium: aut si latrocinia negligeret, ob hoc eum apud indigenas accusaret. Jamdudum autem rumores dissipaverat, qvod res Galilææ Josephus Romanis prodere cogitaret: multaqve in hunc modum ad ejus perniciem comparabat. Itaqve illo tempore, cum quidam ex vico Dabaritarum, in magno campo custodias agentes, Ptolemæum Agrippæ & Berenices procuratorem aggressi omnes quas ferebat sarcinas abstulissent, in quibus erant non paucæ vestes preciosæ, plurimaqve argentea pocula, & D C. aurei. Neqve hanc prædam occulte administrare potuissent, omnia Taricheas ad Josephũ comportarunt. Illæ autem reprehensa violentia, quam regiis intulissent, reponi res ablatas apud aliqvem ejus civitatis potentissimum jubet: paratus eas dominis opportunè remittere. Unde maximum ei periculum comparatum est: namqve raptores earum, qvia prædæ nullam partem

Διοικεῖντι δ' ὅτω τῶ ἰωσήπω τὰ κῆ τ γαλιλαίαν, ἐπανίσταταί τις ἐπίβουλος ἀνὴρ ἀπὸ γισχάλων, γίος λευίου ἰωάννης ὄνομα. πανοῦργότατος μὲν οὖν δολιώτατος τ ἐπιτηδείων, ἐν δ τοῖς πονηρεύμασιν ἀπάντων. πένης δ τὰ πρῶτα, καὶ μέχρι πολλοῦ κωλυόμενος τῆς κακίας τὴν ἀπορίαν, ἕτοιμος μὲν ψεύδεσθαι, ἀνὴρ δ' ἐπιθέναι πίστιν τοῖς ἐψευσμένοις, ἀρετὴν ἡγούμενος τὸν ἀπάτωνα, καὶ ταύτη κῆ τῶν φίλων χρώμενος, ὑπονοητὴς φιλανθρωπίας καὶ διέλπιδα κέρδους φονικώτατος. ἀεὶ μὲν ἐπιθυμίαις μεγάλων τρέφων δ τὰς ἐλπίδας ἐκ τ πεπειραμένων κακουργημάτων. λῃστὴς γὰρ λεῶ μονότροπος, ἔπειτα καὶ συνοδίαν εὗρε τῆς τόλμης, τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγην, αὐξομένων δ ἀεὶ πλείονα. Φρονῶν δ λεῶ αὐτῷ μηδένα περιλαμβάνειν δύναμιν, ἀλλὰ τοὺς ἐν ἕξει σώματος, καὶ ψυχῆς εὐτολμήματα, καὶ πολέμων ἐμπειρίαν ἀφαιρουμένους ἐξελέγετο. μέχρι γοῦν πεντακοσίων ἀνδρῶν συνεκρότησεν, οἱ τὸ πλέον ἐκ τῆς τυρίων χώρας, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ κωμῶν φυγάδες ἦσαν, οἷων ἐλπίζετο πᾶσαν τὴν γαλιλαίαν, καὶ μετιούσης ἤδη τὸ μέλλοντι πολέμῳ τοὺς πολλοὺς ἐπαίρουσιν. ἤδη δ' αὐτὸν στρατηγοῦντα καὶ μείζονα ἐφιέμενον, ἐνθύμια χρημάτων κατεῖχεν. ἐπεὶ δ' τὸν ἰώσηπον εὗρεν αὐτὸ σφίσι χαίροντα τῇ δρασηρίῳ, τοῦθ' μὲν πρῶτον αὐτῷ πιστεύσας τὸ τεῖχος ἀνοικοδομῆσαι τῆς πατρίδος, ἐν ᾧ πολλὰ φῶς τῶν πλουσίων συνέρρηξεν, ἔπειτα συνθεὶς σκληρῷ πανουργοτάτῳ, ὡς ἅρα φυλάξειν πάντας. εἰ κῆ τῶν συμμάχων ἰουδαίοις, ἐλαίῳ χρῆσθαι μὴ δι ὁμοφύλων ἐγκεχειρισμένῳ, πέμπειν αὐτοῖς ἐπὶ τῶν μεθορίων ἐζητήσατο. σωσιούμενος δ' τὸν περὶ νομίσματος, ὃ τοὺς ἀρχὰς ἀττικὰς δώσειν, τοὺς ἀρχὰς ἀμφορεῖς, τῆς αὐτῆς ἐπιπρασκε τιμῆς ἡμιαμφόριον. οὗσης δ τῆς γαλιλαίας ἐλαιοφόρου μάλιστα, καὶ τῶν εὐφορηκίας, εἰς ἀνίζοντας πεντῶν, πολὺ καὶ μόνος, ἀπείρων τι πλῆθος σωρηδὸν χρημάτων, εἰς εὐθὺς ἐχρῆτο κῆ δ τῶν ἐργασίαν φθορᾶς. καὶ ὑπολαβὼν εἰ καταλύσειν τὸν ἰώσηπον αὐτὸς ἠρξαμένην τῆς γαλιλαίας, τοῖς μὲν ὑφ' αὐτὸν λῃστὰς παρεσκεύαζεν εὐπονώτερον ἐγχειρεῖν τοῖς ἁρπαγαῖς, ὅπως πολλῶν νεωτερίζοντων κῆ τῶν χώραν, ἢ ἀφαιρήσαιτό που τ στρατηγὸν ἐκβοηθοῦντα λοχήσας, ἢ παρερῶντα τοὺς λῃστὰς, ἀφαιρῶν τοὺς τοὺς ἐπιχωρίους. ἔπειτα διεφήμιζε πορρωθεν, ὡς ἅρα παρεδίδου ῥωμαίοις τὰ πράγματα ἰώσηπος, καὶ πολλὰ ποιοῦντα τοὺς κατάλυσιν τοιῶδε ἐπεστρατεύετο, καθ' ὃν κωμὴν δὴ δαβαρίτων κώμης νεανίσκοι τινὲς τῶν ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ καθεζομένων φυλάκων, ἐνεδρεύοντες πτολεμαῖον τὸν ἀγρίππα καὶ βερνίκης ἐπίτροπον, ἀφείλοντο πᾶσαν ὅσην ἦγεν ἀποσκευὴν, ἐν ᾗ πολυτελὴς ἐσθὴς ἐκ ὀλίγων, καὶ πλῆθος σκευωμάτων ἀργυρῶν, χιλιάδες ἦσαν ἑξακόσιοι. μὴ δυνάμενοι δ' ἀφεδαμκεύσα τοὺς ἁρπαγαῖς, πάντα τοὺς ἰώσηπον εἰς μεγάλας σκόμισαν. ὁ δ' μεμψάμενος αὐτῶν τοὺς τοὺς βασιλικοὺς βίαιον, τίθησι τὰ κομιδῆ φῶς τῷ δυνατωτάτῳ τῶν μεγιστάνων αὐτῶν, πέμψας κατὰ κῆρυκα τοὺς δεσπότας ἀπαιτούμενος· ὁ δὲ μέγιστον αὐτῷ κίνδυνον ἐπήγαγε. οἱ γὰρ ἁρπάσαντες, ἅμα μὲν ὅτι τῷ μηδεμιᾶς τυχεῖν μερίδος ἐκ τῶν

ἐκ τῶν κεκομισμένων ἀχανακτοῦντες, ἅμα δὲ πρὸσ- A
κεψάμενοι δ' ἰώσηπου τὴν διάνοιαν, ἐπὶ μέλλοι τοῖς βα-
σιλεῦσι τὸν πόνον αὐτῶν χαριζεσθαι, νύκτωρ εἰς τὰς κώ-
μας αὐτῶν διέδραμον, καὶ πᾶσιν ἐπεδείκνυτο τὸ ἰώση-
που ὡς προδότου. συνέτρεχον δὲ καὶ τὰς τριπόλεις πόλεις
πρόχῆς, ὡς τὸ μὲν πρῶτον ἑξακισμυριάδας ὁπλι-
τῶν ἐπ' αὐτὸν συνδραμεῖν. καὶ τὸ μὲν πλῆθος ἐν τῇ κώ-
μῃ ἰταριχαίας ἱπποδρόμῳ συνηθροισμένον πολλὰ πρὸς
ὀργὴν ἀνεβόα, καὶ κατελθεῖν, οἱ δὲ, κεῖνον τὸν προδό- B
την ἐκκεκραγότες. παρώξυνε δὲ τοὺς πολλοὺς ἰωάννης,
καὶ συὼ αὐτῷ ἰησοῦς τὶς υἱὸς σαπφᾶ, τότε ἄρχων τῆς τι-
βεριάδος. οἱ μὲν οὖν φίλοι καὶ σωματοφύλακες δ'
ἰωσήπου, καταπλαγέντες τὴν ὁρμὴν δ' πλήθους ἔφυ-
γον, πλὴν ὀλίγων πάντες. αὐτὸς δὲ κοιμώμενον ἤδη
προσφερομένου δ' πυρὸς ἀναίσθητα, καὶ μηδενὸς τῶν
φυγόντων τῶν ὀλίγων οἱ παρέμειναν, οὔτε πρὸς τὴν
καθ' αὐτὸν ἐρημίαν, οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἐφεστώ- C
των καταπλαγεῖς, προσπηδᾷ, πρὶ ἐξεγρήσασθαι μὲν τ'
ἐώθησε, καταπατάξαι μὲν δ' τ' κεφαλῆς κεῖνον, ἀντιστρέ-
ψας δὲ ὀπίσω τὰς χεῖρας, καὶ τὸ ἴδιον ξίφος ἀποδή-
σας τῷ τένοντι. πρὸς ἃ τῶν μὲν οἰκείων ἐχόντων, καὶ
μάλιστα παρόντων οἶκτος λαβεῖν. οἱ δὲ ἀπὸ τῆς χώ-
ρας, καὶ τῶν πλησίον ὅσοις ἐδόκει φορτικὸς ἐλάσφη-
μοις, προφέρειν τὰ τὰ κοινὰ χρήματα ἥκειν ἐκέλευ-
ον, καὶ τὰς προδοσίας συνήθως ἐξομολογεῖσθαι. προσ-
επλήφθησαν γὰρ οὐκ δ' ὀχήματος οὐδὲν αὐτὸν ἀρνήσεσθαι D
τῶν ὑπαρχόντων, ἀλλὰ δῆτα συγγνώμης παρασμῷ,
παύσασθαι ποιησάμενοι τὰ πρὸς τὸν ἔλεον. τῇ δὲ ἰδίᾳ ἡ παραίνε-
σις, προσαπεσκόπει στρατηγήματος καὶ τοιαύτ' ἄλλων
τοὺς ἀχανακτοῦντας καθ' αὑτὸ κατ' ἀλλήλων στασιά-
σαι, ἐφ' οἷς ὠργίζοντο πάντα ὁμολογήσειν ὑπισχνεῖτο.
εἶτα δὴ αὐτῷ λέγειν, ἐγὼ ταῦτα ἔφη τὰ χρήματα,
οὔτε ἀναπέμπειν ἀργύριον προῃρούμην, οὔτε κερδαί-
νειν αὐτός. μὴ γὰρ ἡγησάμην ποτὲ ἢ φίλον τὸν ὑμῖν διά-
φορον, ἢ κέρδος τὸ φέρον τῷ κοινῷ βλάβην. ὁρῶν δὲ ὦ E
πρόχειρα μάλιστα τὴν ὑμετέραν πόλιν ἀσφαλείας
δεομένην, καὶ πρὸς τὴν κατασκευὴν τείχους χρήζου-
σαν ἀργυρίου, δεδοικὼς δὲ τῶν τιβεριέων δῆμον, καὶ τὰς
ἄλλας πόλεις ἐφεδρεύουσας τοῖς ἁρπασμένοις, κατα-
σχεῖν ἡσυχῇ τὰ χρήματα προσηλόμην, ἵνα ὑμῖν περιβά-
λωμαι τεῖχος. εἰ δὲ μὴ δοκῶ, προφέρω τὰ κεκο-
μισμένα, καὶ παρέχω διαρπάζειν. εἰ δὲ μὴ καλῶς
ὑμῖν βεβουλευσάμενον, κολάζετε τὸν διερμηνέα. ὅπερ F
τούτοις οἱ πρόχειροι μὲν αὐτὸν ἀνεῴφημουν. οἱ
δὲ ἀπὸ τῆς τιβεριάδος σὺν τοῖς ἄλλοις σκάκιζον, καὶ
διαπειλοῦν. καταλιπόντες δὲ ἑκάτεροι τὸν ἰώση-
που, ἀλλήλοις διεφέροντο. κἀκεῖνος θαρρῶν ἤδη τοῖς
οἰκειωμένοις, ἦσαν δὲ οἱ πρόχειροι ὡς τετρακισμύ-
ριοι, παρρησιαστικώτερον ὡμίλει. καὶ
πολλὰ τὰ προπέτειαν αὐτῶν κατονειδίσας, ἐκ μὲν τ' πα-
ρόντων πρόχειρος ἔφη τειχίζειν, ἀσφαλείᾳ δὲ ὅμως
καὶ τὰς ἄλλας πόλεις. ἐκ δὲ ἀπορήσειν χρημάτων, ἐὰν ὁμο- G
νοῶσιν ἐφ' οὓς δεῖ πρέζειν, καὶ μὴ παροξύνωσι δὲ κ' τὸ
πρέζοντος. ἔνθα δὴ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος τ' ἠπατημέ-
νων ἀπανεχώρει, καὶ τὸ διωργισμένον. διχίλιοι δὲ ἐπ'
αὐτὸν ὥρμησαν ἔνοπλοι, καὶ φθάσαντες εἰς τὸ δώματιον
παρελθεῖν, ἀπειλοῦντες ἐφεστήκεσαν. ὅπερ τούτοις πάλιν

accepissent, ægre ferentes, & perspicientes qvod Josephus cogitaverat laborem suum regibus condonare, per vicos nocte discurrunt, omnibusqve prædicant Josephum proditorem esse: eodemqve tumultu civitates proximas repleverunt, adeo ut C. armatorum millia contra Josephum prima luce concurrerent. Deniqve multitudo qvidem, in circo apud Tarichæas congregata, plurima per iracundiam conclamabat, partim deponi, partim concremari vociferans proditorem: plerosqve autem incitabat Joannes, & cum eo Jesus quidam Sapphæ filius, tunc magistratus Tiberiadis. Josephi igitur amici & satellites, tantæ multitudinis incursu perterriti, omnes præter quatuor diffugerunt. Ipse vero dormiens, prope cum jam ignis admoveretur exurgit: & monentibus eum qvatuor qui remanserant ut fugeret, neqve solitudine sua, neqve illorum qvi contra se venerant copiis perturbatus, in conspectum illorum prosilit, veste discissa, infusoqve capiti pulvere, aversisqve post tergum manibus suoqve cervici gladio annexo. Hæc autem amicos ei, maxime Tarichеas ad misericordiam commoverant. rustica vero plebs, & finitimorum, qvibus molestior videbatur, non sine maledictis eum jubebant publicas proferre pecunias, & facta proditionis fateri. nam ex habitu ejus opinabantur, nihil eorum de qvibus nata fuerat suspicio, penitus negaturum: & impetrandæ veniæ causa fecisse omnia qvæ misericordiam provocarent. At illius ista humilitas consilium præstruebat: & contra se indignantes arte circumveniens, ut super his, unde irascerentur, inter se ipsi discordarent, omnia confessurum se pollicetur. Deinde sibi loquendi facultate concessa, ego, inqvit, has pecunias neqve Agrippæ remittere cogitabam, neqve in propria lucra convertere. absit enim, ut amicum putem unqvam, qvi vobis sit inimicus: aut qvæstum ex re capiam, qvæ vos communiter læderet. Sed qvia videbam ô Tarichеatæ, maxime civitatem vestram munitionis egere, & ad extruenda mœnia minus habere pecuniæ, timebamqve Tiberiensem populum, & alias civitates raptis pecuniis inhiantes, pedetentim eas retinere decrevi, ut vos muro circundarem. Si hoc non videtur, profero qvæ ablata sunt, & diripienda propono. Sin rectè consului, bene de vobis meritum coercetis. Hæc Tarichеatæ quidem ab eo dicta, cum favore receperunt: Tiberienses vero cum aliis depravando, insuper etiam minitabantur: utrique autem relicto Josepho, inter se litigabant. Ille autem fretus jam secum sentientibus (erant enim prope ad XL. millia Tarichеatæ) cum multitudine liberius loqvebatur: multumqve in eorum temeritatem invectus, ex præsenti quidem pecunia Tarichеam ait esse muniendam. curæ autem sibi fore similiter, ut etiam cæteræ tutæ sint civitates, nec enim pecunias defore, si concordari velint in eos, unde parandæ sunt, & non in eum moveantur qui parat. Itaque tum alia quidem multitudo quæ decepta fuerat, quamvis irata recedebat: duo vero armatorum millia impetum in eum fecere. cumque se ille tecto antè recepisset, instabant ei minitantes. Iterum autem

Josephus in hos qvoq; altera fraude utitur. cumque in summum tectum evasisset, compresso dextera strepitu, nescire ait se, qvid peterent sibi præstari: voces enim se non exaudire confusas. omnia vero quæ juberent esse facturum, si aliquos intromisissent, qvi secum otiose colloqverentur. His auditis, illico nobiliores cum magistratibus ad eum ingrediuntur. qvos ille in intimas ædium partes inductos, clausa janua tamdiu verberavit, qvoad omnium viscera nudata sunt. circumstabat autem interim populus, existimans eos prolixis allegationibus concertare, cum subito Josephus foribus patefactis, cruentos eos dimisit. unde tanto terrore qvi minabantur affecti sunt, ut projectis armis aufugerent. Ob hæc Joannis etiam atqve etiam crescebat invidia, aliasqve nihilominus Josepho moliebatur insidias: morboqve simulato per epistolam postulavit, ut sibi medicinæ gratia Tiberiensibus aqvis calidis uti permitteret. Josephus autem, qvia nondum ei suspectus erat insidiator, ad præfectos civitatis literas fecit, ut & hospitium & utensilia Joanni præberent. Qvibus ille potitus, biduo post cujus rei causa venerat agebat: & his fraude circumventis, aliis vero pecunia corruptis, ut Josephum desererent persuasit. His autem cognitis Silas qvem Josephus custodiæ præposuerat, propere de insidiis ei scripsit: atqve ille accepta epistola, noctuqve itinere maturato, matutinus ad Tiberiadem pervenit. Et cætera qvidem multitudo obviam ei processit. Joannes autem, quamvis cum contra se venturum esse suspicaretur, tamen misso quodam ex notis, infirmitate simulata, qvod lectulo detineretur, obsequio sese defuisse mandavit. Tiberiensibus autem à Josepho in stadium congregatis, ut ad eos quæ sibi scripta fuerant loqveretur, missis armatis Joannes jussit eum interfici. Qvos cum jam nudare gladios perspexisset, populus exclamavit: atqve ita conversus ad ejus vocem Josephus, ubi ferrum prope jugulo suo imminere prospexit, in littus desiliit è tumulo, excelso cubitis sex, in qvo verba faciens cum populo steterat: ascensaqve inde navicula cum duobus satellitibus suis, qvæ illuc applicuerat, in medium lacum refugit. milites vero ejus, illico raptis armis, contra insidiatores irruebant. Mox autem veritus Josephus ne bello intestino concitato, propter paucorum invidiam civitas consumeretur, nuncium suis misit, qui eos moneret, ut propriæ tantum saluti consulerent: neqve vero qvenquam vel occiderent, vel arguerent noxiorum. Et illi quidem dicto parentes, conquieverunt. qvi vero circum civitatem per agros habitabant, auditis insidiis, & quis earum fabricator esset, contra Joannem veniebat. sed ille prius in Giscala patriam suam fuga receptus est. At Galilæi totis jam civitatibus ad Josephum confluebant, & cum multa essent armatorum missia congregata, qvi se adversus Joannem communem insidiatorem adesse clamabant: unaqve cum eo civitatem qvæ illum suscepisset, ignibus tradituros: ad ea Josephus, probare se qvidem eorum benevolentiam, impetum autem cohibendum esse dicebat: prudentia magis inimicos vincere cupiens, qvam perimere. His vero, qvi de singulis civitatibus

A ἰώσηπον, ἀπόστηθι τῆς πίστεως. ἀναβὰς γὰρ ἐπὶ τὸ πῖγος, καὶ τῇ δεξιᾷ κατασείλας τὸ θόρυβον αὐτῶν, ἀγνοεῖν ἔφη τίνων αἰτοῦσι τυγχάνειν· οὐ γὰρ ἀκούειν τῶν λόγων. ὅσα δ' ἂν κελεύσωσι πάντα ποιήσειν, εἰ τοὺς διαλεξομένους ἡσυχῇ πέμψειεν ἔσω πρὸς αὐτόν. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ γνωρίμοι σὺν τοῖς ἄρχουσι τῆς πόλεως, ὁ δ' ὡς σύρας αὐτοὺς εἰς τὸ μυχαίτατον τῆς οἰκίας, καὶ τὸν αὐλείων ἐπικλείσας, ἐμαστίγωσε, μέχρι πάντων τὰ σπλάγχνα γυμνωθῆναι. τελευτήσας δὲ τοὺς τὸ πλῆθος διακρουσόμενος, μοναχόθεν τοὺς εἰσελθόντας εἶπεν. ὁ δὲ τὰς θύρας ἐξαπίνης ἀνοίξας, ἠμαγμένους ἐξαφῆκε τοὺς ἄνδρας, καὶ ποιούσην τοῖς ἀπειλοῦσι διεράσασθαι κατάπληξιν, ὡς πρῆναντες τὰ ὅπλα φεύγειν. ἐφ' οἷς παῦται Ἰωάννης ἐπιτείνετο τὸν φθόνον, καὶ δυσμενῶς ἦρτυεν ἐπιβουλὴν κατ' Ἰώσηπον. σκηψάμενος γοῦν μετρίως δεῖν ἐπισχεῖν, τὸ Ἰώσηπον ἐπιτρέψαι σφίσι διαπύειν αὐτῷ χρήσασθαι τοῖς ἐν Τιβεριάδι θερμοῖς ὕδασιν. ὁ δ', ὅπως δὲ ὑποπτεύσειε τὸ ἐπίβουλον, γράφει τῆς κατ' αὐτὸν πόλεν ὑπάρχοις, ξενίσαι τε καὶ παρασκευὴν ἁπάσην ἐπιτρέψαι τῷ Ἰωάννῃ παρασχεῖν, ὧν ἀποπλεύσας μὴ δύο ἡμέρας, ἐφ' ᾧ παρεῖτο διατρίβειν. ἐκ τούτου μὲν ἀπάτης, τοὺς δὲ χρήμασι διαφθείρων, ἀνέστησεν ἀποστῆναι Ἰώσηπον. καὶ γοῦν παῦται σίλας ὁ φυλάσσειν τεταγμένος τὸν Ἰώσηπον καθιστάμενος, γράφει τε καὶ τοῖς Τιβεριεῦσιν ἐπιστολὴν αὐτῷ καὶ τάχος. ὁ δὲ Ἰώσηπος ὡς ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν, σωτῆρας νυκτὸς ὁδοῦσι, ἐωθινὸς παρῆν πρὸς τὴν Τιβεριάδα. ἐκ τοῦ μὲν ἄλλο πλῆθος, αὐτῷ συνῆντε Ἰώσηπος ἤδη, καὶ τὴν παρουσίαν εὐφημοῦσιν ἐπ' αὐτὸν, ὅμως πέμψας τινὰς τῶν γνωρίμων, συνεκάλεσε τοὺς ἀρχοντας, καὶ κλινήρης ὢν, ὑστερῆσαι τῆς θεραπείας ἔλεγε. διὸ δὴ εἰς τὸ στάδιον τοὺς πολίτας ἀθροίσας Ἰώσηπος ἐπειρᾶτο διαλέγεσθαι περὶ τῶν ἐπεσταλμένων, συνεπιμψας ἐπὶ τοῦτο, πρόσοπλον αὐτὸν ἀνελεῖν. τούτους τὸ ξίφος γυμνοῦντας ὁ δῆμος περιῶδεν ἀνεβόησεν. πρὸς δὲ τὸν πρώτην Ἰώσηπον ὀπισθοφεῖς, καὶ διασαλπίζοντος ὅτι τῆς σφαγῆς ἤδη τὸν σίδηρον, ἀπεπήδησεν εἰς τὸν αἰγιαλόν. ἐφῆκε δὲ δημηγορῶν ὅτι βουνοῦ τινος ἐφαπτόμενος τὸ ὕψος. καὶ παρορμῶντος ἀπηνδήσας σὺν δυσὶ σωματοφύλαξιν εἰς μέσην τὴν λίμνην ἀνέφλυσε. οἱ στρατιῶται δὲ αὐτοῦ ταχέως ἐμπεσάντες πλοίοις, καὶ τὸ ἐπιβάλλον ἐχώρουν. ἔνθα δείσας Ἰώσηπος μὴ πλέων κινηθέντος ἐμφύλιος δι' ὀλίγων φόνου ἐμπλήσῃ τὴν πόλιν, πέμπει τοὺς σφετέρους ἀγγέλους, μόνης σωτηρίας τὴν αὐτῶν ἀσφάλειαν, μήτε δὲ πτεῖναι τινα, μήτε αἰτιάσασθαι τῶν αἰτίων. καὶ οἱ μὲν τοῦ ἀγγέλματος πεισθέντες, ἠρέμησαν. οἱ δὲ ἀνὰ τὴν περὶ χώραν, συνήθροιζον τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ τὸν συνεκδιαιτᾶν, συνεθροίζοντο κατὰ Ἰώσηπον. φθάνει δὲ ἔλεγον εἰς μεγάλα φυγῶν τὴν πατρίδα. συνέῤῥεον δὲ πρὸς τὸν Ἰώσηπον οἱ χιλιάδες κατὰ πόλεις, καὶ πολλαχοῦ μεμάσι ὁπλιτῶν ἠθροίσθησαν, παρεῖναι σφᾶς ἐπὶ Ἰωάννου τὸν κοινὸν ἐπίβουλον ἔδοξεν. συγκατεφλέγετο δὲ ταῦτα καὶ τὴν ὑποδεξαμένην πόλιν. ὁ δὲ ἀποδεχόμενος μὲν αὐτῶν ἔφασκε τὴν εὔνοιαν, ἤρκει δὲ τὴν ὁρμὴν, χαριούσθαι σωτέον τοὺς ἐχθροὺς μᾶλλον, ἢ κτεῖναι προσῆκον. ὀκλαδὸν δὲ πρὸς ἀλλήλους πόλεως συνε-

συνεφεζῶντες ἰωσηπ@ κατ' ὄνομα, προθύμως ἦ ἀνε- A cum Joanne rebellassent, nominatim exceptis,
δείκνυτο τοὺς σφετέρους οἱ δημο@, καὶ διὰ κηρύκων ἀ- qvippe alacri animo suos qvisqve populus indi-
πηλησάντων ἐντὸς ἡμέρας πέμπτης εἰμὴ καταλίποιεν cabat, præconum voce denunciabatur, intra quin-
τὸν ἰωάννην, τάς τε οὐσίας διαρπάσειν, καὶ τοὺς οἰκίας ἅμα qve dies eorum qvi Joannem non reliqvissent,
γυναιξὶ καταφλέξειν, περὶ χιλίους μὲν ἀπέτρεψεν ὀργῆς patrimonia diripienda, domosqve eorum cum
ὁ ὠδαγμὸς αὐτῶν τὰ ὅπλα τῷ ἰωάννῃ πάλιν εἰς familiis exurendas. Et tria qvidem millia statim
τὰς λαθραίους ἐπιβουλὰς ἐκ τῶν φανερωτέρων. κρύ- B prope mille Syris fugitivis, transtulit se iterũ in
φα γὰρ ἔπεμψεν ἀγγέλους εἰς ἱεροσόλυμα, διαβάλλων occultas insidias ex apertis: ac per nuncios in
τὸν ἰώσηπον ὅτι τῷ μεγέθει τῆς δυνάμεως, φάσκων ὅσον Hierosolymam clam missos, Josephum accusa-
οὐδέπω τύραννον ἐλθεῖσθαι τῆ μητροπόλεως, εἰ μὴ bat, qvod magnum exercitum collegisset: jamqve
προκαταληφθείη. τοῦτο μὲν δῆμο@ λεῶ προσφόδου, nisi præveniatur vi, tyrannus metropoleos ven-
οὐ προσέχον δέ. οἱ δυνατοὶ δ' ἦ κῆ φθόνου, καὶ τῶν ἀρχόν- turus esset. Verum ea populus quidem præsci-
των τινὲς λάθρᾳ τῷ ἰωάννῃ χρήματα πρὸς συλλογὴν ens negligebat: livore autem potentes, nonnul-
μισθοφόρων ἔπεμψαν, ὅπως πολεμεῖ πρὸς ἰώσηπον. lique magistratuum clam pecunias ad compa-
ἐψηφίσαντο δ' καθ' ἑαυτοὺς, καὶ μεταπαλεῖν αὖτ' ἀπὸ τ̃ C randos mercenarios milites misere Joanni, ut per
φρατηγίας. ἃ μὲν ἠξίουν ἀποχρήσειν τὸ δόγμα. διχιλί- eos bellum cum Josepho gereret. decretumque
ους δ' κ πεντακοσίους ὁπλίτας, καὶ τέσσαρας τ̃ ἐπιφα- inter se conceperunt, quo idem Josephus mili-
νῶν ἄνδρας ἔξελαν, τόν τε δ' νομικοῦ ἰώσεδρον, καὶ ἀνα- tum administratione decederet: non tamen id sa-
νίαν σαδδουκὶ, καὶ σίμωνα, καὶ πτόλην ἰωνάθ, πάντας tis esse credebant, ideoqve duo millia & D. armā-
ἐπῶν δυνατωτάτους, ἵνα οὗ τοι τὴν πρὸς τὸν ἰώσηπον δ- tos, & IIII. miserunt nobiles viros, jurisperiti filiū
νοιαν ἀποστρέψωσι. καὶ μὲν ἐκὼν ὠδαγίνῃ, λόγον Joazarum, & Ananiam Sadducæum, & Simo-
ἐπαχθῆν ἐὰν αὐτὸν. εἰ δ' βιάζοιτο μάχην, ὡς πολεμίῳ nem & Judam Jonathæ filios, omnes eloqventia
χρῆθ. ἰώσηπο δ' ὠδαγηθέσθαι μὲν ἐρατιὰν ἐπεξέλ- validissimos: ut eorum scilicet monitu averte-
θοιεν οἱ φίλοι. τὴν δ' αἰτίαν, οὐ προσεδήλουν, ἅτε δὴ D retur ab Josepho benevolentia multitudinis: &
τῶν ἐχθρῶν λάθρᾳ βεβουλευμένων. διὸ καὶ μὴ προ- siquidem ipse sponte sua veniret, paterentur
φυλαξαμένου, τέσσαρες πόλεις διαίτης πρὸς τοὺς eum rationem reddere: sin remanere contende-
διαφερούς ἀπέστησαν ἐλθόντας, σεπφωρίς τε καὶ γά- ret, pro hoste haberent. Amici autem Josepho
μαλα καὶ γισχάλα, καὶ τιβεριάς. τάχιστα δ' καὶ παύ militem qvidem ad eum venturum esse perscri-
τας προσηγάγετο δίκῃ τῶν ὅπλων, καὶ χειρωτεμένῳ pserunt, causam vero non indicaverunt, qvoniam secretum fuit inimicorum ejus consilium: unde
στρατηγήματι τοὺς τέσσαρας ἡγεμόνας, τῶν τε ὁπλιτῶν, E factum est, ut quia præcavere non potuit,
τοὺς δυνατωτάτους, ἀνέπεμψεν εἰς ἱεροσόλυμα. πρὸς quatuor statim civitates ad inimicos transirent:
οὓς ὁ δῆμο@ ἠγανάκτησεν οὐ μετρίως, καὶ σφῶν αὐτοῖς hoc est, Sepphoris, & Gamala, & Giscala, & Tibe-
ὥρμησε τοὺς πρεσβεύσαντας ἀνελεῖν, εἰ μὴ φθάσαντες rias: quas tamen continuo sine armis recepit.
ἀπέδρασαν. ἰωάννῃ δ' τὰ λοιπὰ ἐντὸς ἓξ γισχάλων captos autē qvatuor duces consiliis armatorum-
τείχους, ὁ ὠδᾷ ἰώσηπον φόβ@ ἐφορᾶν. καὶ μετ' qve fortissimos, remisit Hierosolymam: contra
ὀλίγας ἡμέρας, πάλιν ἀπέρη πτολεμίας ἐπικαλεσα- quos populus haud mediocri indignatione com-
μένων τῶν ἔνδον ἀναίρεσιν τ̃ βασιλέα. καὶ δ' μὴ μὴ motus, & ipsos, & a qvibus præmissi fuerant, in-
καταπτήσαντες ἐφ' ἑῶ σωτηρίαν τὸ προσῆκον, ῥω- terfecisset, nisi ante fugissent.
μαϊκὸν δ' ἱππέων ὀλίγων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν F
ὠδαφανέντων, τὸν ἰώσηπον ἐξεκήρυσσον. τῶν δ' ἡγ- CAP. XXVII.
γελη μὲν εἰς ταρίχαιας ἡ ἀποστάσις δ' ἦς. σκέπ-
τεσθαι δ' τοὺς στρατιώτας πάντας ἐπὶ σίτου συλλο- IOannem vero jam intra muros Giscalæ, Jose- Tiberias a Josepho re-
γέων, οὔτε μὴν ἐξορμᾶν ἐπὶ τοὺς ἀποστάντας, οὔτε phi timor custodiebat. Et paucis diebus post cuperatur & Sepphoris.
μίσιν ἐπέμενε, δεδοικὼς μὴ βραδύνοντ@ αὐτ̃, iterum rebellavit Tiberias, habitatoribus Agrip-
φθάσωσιν οἱ βασιλικοὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν. οὐ- pam regem vocantibus. Et cum ille constituto
δὲ γὰ τ̃ πόλιν ἐπιοῦσιν ἐνεργὸν ἔχειν ἐμελλον, ἐπέ- die ad eos non venisset, pauciqve Rom. eqvites
χοντ@ σαββάτου. δόλῳ δ' προελθεῖν ἐπενόει τοὺς ibi tum comparuissent, à Josepho defecerunt.
ἀποστάντας. καὶ τὰς μὲν πύλας τ̃ ταριχαίων ἀποκλεῖ- G Hisqve apud Taricheas cognitis Josephus, qvi
σαι κελεύσας, ὡς μὴ προεξαγγέλοι τις τὸ σκέμμα milites frumentatum miserat, neqve solus egredi
τοῖς ἐπιχειρουμένοις, τῇ δ' ἐπὶ τ̃ λίμνης σκάφη πάντα contra desertores, neqve se continere patiebatur, metuens ne dum ipse tardaret, regii civita-
συναθροίσας, διακόσια δ' καὶ τεσσαράκοντα εὗρε, καὶ tem occuparent. nec enim postero die obstante
ναῦπγ τέσσάρων οὐ πλείους ἦσαν ἐν ἑκάστῳ, διὰ τάχους sabbato qvicquam facere poterat. itaqve dolo
ἐλαύνει πρὸς τὴν πετραίδα. καὶ ποσοῦ τὸν ἀποχὼν eos, qvi se desernerant circumvenire cogitabat.
τ̃ πόλεως, ἐξ ὅσου σωισθῆν οὐ ῥᾴδιον ἦν, κενὰς Et portas qvidem Tarichearum claudi jussit, ne
τὰς ἀλιάδας, μετεώρους σαλεύειν ἐκέλευσεν. αὐτὸς δ' quis consilium suum illis proderet, contra quos
μόνους ἑπτὰ τῶν σωματοφυλάκων ἀνόπλους ἔχων, suscipiebatur. omnibus autem scaphis qvas in
lacu comperit congregatis (ducentæ autem & XXX. fuerunt, qvaternique nautæ non amplius singulis inerant) maturè ad Tiberiadem navigat. cumqve tanto ab eo distaret spacio, unde facile videri non posset, inanibus scaphis in salo relictis, septem ipse solos inermes satellites secum habens,

propius ut conſpiceretur acceſſit. Qvem cum A inimici adhuc maledicentes ei ex muro conſpexiſſent, metu perterriti, & ſcaphas armatorum eſſe plenas exiſtimantes, arma projiciunt: manusqve ſupplices agitantes, ut civitati parceret precabantur. Joſephus autem, poſtqvam multis eos minis & exprobrationibus caſtigavit: primum qvod bello contra populum Romanum ſuſcepto, inteſtinis diſſenſionibus vires ſuas ante confu- B merent, inimicorumqve vota complerent: deinde, qvod ſecuritatis ſuæ, curatorem de medio tollere properarent, civitatemqve non erubeſcerent ſibi claudere, qvi eam muro cinxiſſet: non repudiaturum ſe ait, ſi qui ſibi ſatisfacerent, quibus intervenientibus amicitiam cum civitate firmaret. Itaqve ſtatim ad eum decem Tiberienſium potentiſſimi deſcenderunt. his autem C in unam receptis naviculam piſcatoriam, & procul abductis, alios L. ſenatores venire juſſit, maxime nobiles, velut illi qvoqve fidem ſibi præbere deberent. Deinde novas cauſationes excogitans, alios inſuper atqve alios obtentu fœderis evocabat: utque mature Taricheas recurrerent, gubernatoribus navium repletarum imperabat: quoſque avexiſſent in carcerem collocarent: donec omnem curiam, qvæ DC. haberet D viros, duoqve millia popularium comprehenſa in Taricheas ſcaphis abduxit. Reliqvis autem vociferantibus Clitum quendam eſſe præcipuum defectionis autorem, iramque ipſius pœna illius precantibus ſatiari, nullum quidem Joſephus volebat occidere: ſuorum vero ſatellitum qvendam Leviam egredi juſſit, qvi Cliti manus E abſcinderet. Cum vero is præ timore ſolum ſe globo inimicorum commiſſurum negaret: eaqve cauſa indignari Joſephum ſtantem in ſcapha videret, ipſumqve velle deſcendere, ac de ſe ſupplicium ſumere, ut ſaltem unam manum ſibi concederet, orabat. neque hoc abnuente Joſepho, dummodo alteram ſibimet Clitus ipſe præcideret, educto ille dextera gladio, levam ſibi truncavit, tantus eum timor Joſephi invaſerat. F Ita tunc Joſephus vacuis ſcaphis, & ſatellitibus VII. populo capto, rurſus Tiberiadem ſibi ſociavit. Paucis autem diebus poſt, Giſchalam quæ cum Sepphoritis defecerat, militibus deprædari permiſit: omnemque prædam conqviſitam popularibus reddidit. Similiter etiam Sepphoritis & Tiberienſibus. Nam & hos G captos rapinarum damno corrigere voluit, & redhibitione rerum rurſus eos ad benevolentiam revocare.

ἔγγιον ὀφθῆναι προσῆλθον. ἰδόντες δ' αὐτὸν δι' ὧν τὴν τύχην ἐπ βλασφημοῦντες οἱ λῃστροφοροι, καὶ λῃστὲς ἐκπλήξειν πάντα τὰ σκάφη γέμειν ὁπλιτῶν νομίσαντες ἔρριψαν τὰ ὅπλα, καὶ καταπτήσσοντες ἱκετηρίας, ἐδέοντο φείσασθαι τῆς πόλεως. ὁ δ' ἰώσηπος πολλὰ λῃστηλοιδόρησεν αὐτοὺς, καὶ κατονειδίσας, εἰ πρῶτα μὲν ἀρόμενοι τὸν πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, εἰς ἐμφυλίους προσαναλίσκουσι τὴν ἰσχὺν, καὶ τὰ εὐπρεπέστερα τῶν τῆς ἐχθροῖς, ἔπειτα τὴν κηδεμόνα τὴν ἀσφαλείας αὐτῶν, ἀναρπάσαι προσεύδουσι, καὶ κλεῖσαι σὺν αἰδοῖ τὴν πόλιν αὐτῶν τῷ τειχίσαντι, προσδέχεσθαι τοὺς διαλεγομένους ἔφασκε, καὶ δι' ὧν βεβαιώσαιτο τὴν πόλιν, κατέβαινον δέκα τῶν πλεόνων οἱ δυνατώτατοι. καὶ τοὺς μὲν ἀναλαβὼν μιᾷ τῶν ἀλιάδων ἀνήγαγε πρῶτα τοὺς, πειθήνιον δ' ἑτέρους τῆς βουλῆς ποιούμενος κελεύει προσελθεῖν, ἵνα καὶ παρ' ἐκείνων πίστιν τινὰ βουλόμενος λαβεῖν. ἔπειτα καινοτέρας σκήψεις ἐπινοῶν, ἄλλους ἐπ' ἄλλοις εἰς ἐπιορκίαις προσεκαλεῖτο. τοὺς δ' κυβερνήτας ἐκέλευσε τῶν πληρουμένων, λαβόντας τὰς παρηρίας ἀναπλεῖν, καὶ συγκλείειν τοὺς ἀνδρας εἰς πεντήκοντα μέχρι πάσων μὲν τὴν βουλὴν ἔσαν εἰς ἑξακοσίους, πλὴν δ' διοχιλίους τῶν ἀπὸ δήμου συλλαβὼν, ἀπήγαγε σκάφεσιν εἰς ταριχαίας, βουλὴν δ' τῶν λοιπῶν, ἀρτίαν εἶναι μᾶλλον δοκοῦσιν, κλεῖσαι τινα, καὶ συναλλομένων εἰς σκάφον ἀπειρεδόκητα τὸ ἔργον, ὁ ἰώσηπος ἀνελεῖν μὲν οὐδένα προσῆκτο, λαβέσθαι δέ τινα τῶν αὐτῷ φυλάκων ἐκέλευσεν ἐξελθὼν, ἵνα δεξιὰν τὴν χεῖρα τὴν κλείτου. δείσας δ' σκάφος, εἰς ἐχθρῶν τόπον δοκήσας ἥκειν, σὺν ἔφη. φετλιάζεται δ' τὸν ἰώσηπον ἐπὶ δ' σκάφους ἐκλεῖτος ἔρων, καὶ προθυμούμενον ἀποσπᾶν αὐτὸν ἐπὶ τὴν τιμωρίαν, ἐκτέμνει δὲ τῆς αἰκτῆς τὴν ἑτέραν τῶν χειρῶν κατατρέπων. κἀκείνου καπνεύσαντος, ἐφ' ᾧ τὴν ἑτέραν αὐτὸς δεξιὰν ἔψεν ἑαυτῷ, ἀπασάμενος τῇ δεξιᾷ τὸ ξίφος, ἀπέκοψε τὴν λαιάν. εἰς τοσοῦτον δέους ἦλθε αὐτὸ ἰώσηπου προελθεῖν. τότε μὲν δὴ κενὰς σκάφεσι καὶ δορυφόροις ἐπὶ τὸν δῆμον αἰχμαλωτισόμενος, πάλιν τὴν πρεσβείαν προσηγάγετο. μὴ ἡμέρας ὅλας, γαλαθὰ σεπφωρίτας σωματῶσαι ἐᾶν, ἐπίτηδες μὲν διαρπάσαι τοὺς στρατιώτας. σωσαγὼν μὲν τὰ πάντα, τοῖς δημόταις. δέδωκε, τοῖς τὰ τῆς σεπφωρέως ὁμοίως καὶ πρεσβείαν. καὶ δὴ κἀκείνους χαριζόμενος, νουθετήσας διὰ τῆς ἁρπαγῆς ἠδίκησε, καὶ τῇ δόσει τῶν χρημάτων, πάλιν εἰς εὔνοιαν προσηγάγετο.

CAP. XXVIII.

Qvomodo Hieroſolymitæ bello ſe præparaverint. deqve Simonis Giorætyrannide.

HActenus apud Galilæam motus erat, jamq; ab inteſtinis diſſenſionibus qvieſcentes, adverſus Rom. inſtruebantur. Hieroſolymis autem Ananus pontifex & potentiores, qvi non cum Romanorum parte ſentirent, muros inſtaurare properabant: multaqve bellica inſtrumenta, perqve omne oppidum ſagittæ, aliaque arma fabricantur: & exercitationibus juſſis manus juvenum operam dabat. Eranqve univerſa plena tumultus, magnaqve triſtitia moderatos occuparverat: multiqne futuras clades proſpicientes, fletum cohibere non poterant: infeſtaque pacem cupientibus omnia videbantur. Belli autem incentoribus

Κεφ. κδ'.

Τὰ μὲν δὴ κατὰ γαλιλαίαν ἐπίπαν πράγματα, ἤ τε ἐμφυλίων παυσαμένων θορύβων, ἤδη τοῖς πρὸς ῥωμαίους ἐτοιμάζοντο πολεμεῖν. ἐν δὲ τοῖς ἱεροσολύμοις, ἄναντες τε ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ τῶν δυνατῶν ὅσοι τὰ μὴ ῥωμαίων ἐφρόνουν, τεῖχος ἐπισκευάζον, καὶ πολλὰ τῶν πολεμικῶν ὀργάνων. καὶ διὰ πάσης μὲν τῆς πόλεως ἠχαλκεύετο βέλη, καὶ σπουδαία. πρὸς ἀπείρους δ' γυμνασίας τῶν νέων πληθος, καὶ μεσὴ λοὺ πάντα θορύβου. δεινὴ δ' κατέφερε τῶν μετρίων, καὶ πολλοὶ τοὺς μέλλοντας προορώμενοι συμφορὰς, ἀπωλοφύροντο. θάσμιον δ' τοῖς ἐφεστῶσι ἀκαταπαύστου δύσφημου. τοῖς δ' τὸ πόλεμον ἐξάψασι, ἐχε-

ἐχετλιάζοντας πρὸς ἡδονὴν, καὶ τὸ κατάσημα τῆ πόλεως πρὸ ἐπιλῦσαι δωμαίους ἐῶν εἶναι δοπλουμένης. ἀνάνῳ μὲν οὖν φροντὶς ἐῶ, κατεμικρὸν ἀφισταμένῳ τῆς τὸν πόλεμον ὠφελησόντων, κἀμοῦ πρὸς τὸ συμφέρον τούς τε σταστικὰς, καὶ τῶν καλῆ ζηλωτῶν ἀφροσύνης. ἥτις τε ἦν ἡ βία, καὶ τοῖς ἐξῆς δηλώσομεν. ἡ δὲ τῆς ἀκροβατηνῆς τοπαρχίαν ὁ γιώρε σίμων, πολλοὺς τῶν νεωτερίζοντων συναθροίσας ἐφ' ἁρπαγὰς ἐτρέπετο, καὶ οὐ μόνον τὰς οἰκίας ἐπῆρε τῶν πλουσίων, ἀλλὰ καὶ τὰ σώματα κατηκίζετο, δῆλόν τε ἦν ἤδη πορρώθεν δερχόμενον τυραννεῖν. πεμφθεισης ἐπ' αὐτὸν ὑπὸ ἀνάνου καὶ τῶν δερχόντων στρατιᾶς, πρὸς τοὺς ἐν μασάδᾳ λῃστὰς, μεθ' ὧν εἶχε καταφυγὼν, κἀκεῖ μέχρι τῆς ἀνάνου καὶ τῶν ἄλλων ἀναιρέσεως μένων, σωελήιζετο τὴν ἰδουμαίαν, ὡς τε τοὺς ἄρχοντας ὑπ' ἔθνους ἅμα τὸ πλῆθος τῶν φονευομένων, καὶ τὰς συνεχεῖς ἁρπαγὰς, στρατιὰν ἀθροίσαντας ἐμφρούρους τοὺς κώμας ἔχειν. ἀλλὰ τὰ μὲν καὶ ἰουδαίων ἐν τούτοις ἦν.

A quæ illis placerent, extempore fingebantur: statusque jam tunc qvasi perituræ civitatis erat, anteqvam Rom. venirent. Anano autem apparatum belli omittere cura fuit: & seditiosorum, qvos Zelotas vocabant, amentiam ad utiliora convertere: qvi tamen victus est, & quis illius finis fuerit, in posterioribus explanabimus. At in Acrabatena toparchia Gioræ filius Simon, multis novarum rerum cupidis congregatis, ad rapinas conversus, non solum in domos locupletum irrumpebat, verum etiam corpora verberibus conficiebat: jamqve tunc palam tyrannidem inceptabat. Ab Anano autem missis adversus eum militibus magistratuum, ad latrones qvi erant Masadæ, cum his qvos habebat, effugit: ibique manens, donec Ananus & alii ejus inimici perempti sunt; Idumæam cum cæteris populabatur: adeo, ut magistratus ejus gentis, propter cædium multitudinem & prædarum assiduitatem, collecto milite, vicos præsidiis tuerentur. Et Judæorum quidem res ita habebant.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥ-ΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Γ.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO

LIBER TERTIUS.

CAP. I.

ΚΕΦ. α.

De Vespasiani ducis adventu, & clade duplici Judæorum.

NERONEM autem, ubi res apud Judæam non prospere gestas accepit, latens quidem, quod necesse fuit, cum timore stupor invadit: aperte autem superbiam simulans ultro etiam indignabatur: magisque ducis negligentia, quam virtute hostium quæ contigerant facta esse dicebat: decere se putans, propter pondus imperii tristiora contemnere, viderique malis omnibus superiorem animum gerere: veruntamen curis arguebatur mentis ejus perturbatio, cum deliberaret cuinam commotum crederet Orientem, qui una & Judæos rebellantes ulciscerentur, proximasque his nationes simili morbo correptas antecaperet. Invenit igitur solum Vespasianum his necessitatibus parem, & qui tanti belli magnitudinem suscipere posset, virum ab adolescentia usque ad senectutem bellis exercitatum, & qui pop. Rom. jam pridem pacasset Occidentem, Germanorum tumultu concussum: armisque ante illud tempus incognitam Britanniam vendicasset. unde patri quoque ipsius Claudio præstiterat, ut sine proprio fudore triumpharet. Itaque his omnibus fretus, ætatemque illius cum peritia stabilem cernens, obsidesque fidei liberos, eorumque florem manus esse paternæ prudentiæ, jam tum fortasse de tota rep. Deo aliquid ordinante, mittit eum ad regendos exercitus in Syria constitutos, multis pro tempore blandimentis atque obsequiis animatum, qualia necessitas imperare consuevit. Ille autem protinus ex Achaja, ubi cum Nerone fuerat, Titum quidem filium suum mittit Alexandriam, ut inde quintam itemque decimam legiones moveret. ipse vero transmissus ad Hellespontum, terreno itinere in Syriam pervenit, ibique Romanas vires, multaque à vicinis regibus auxilia congregavit. At Judæi post malam Cestii pugnam insperata felicitate sublati, animorũ impetus cohibere non poterant: sed tanquã

ΝΕΡΩΝΙ δ' ὡς ἠγγέλη τὰ κατὰ τὴν Ἰουδαίων πλάσματα, λελῆθέμὲν ὡς ἐπὶ πολὺ ἐπτοημένος ἐμπίπτει φόβος. φανερῶς δ' ὑπερφαίνειν ἐσεσωρηγίζετο, σφαττηγεῖν μᾶλλον, ἢ τὰ τῶν πολεμίων ἀρετῆς γενέσθαι τὰ συμβάντα λέγων. πρέπειν γὰρ ἡγούμενος αὐτῷ διὰ τὸν ὄγκον τῆς ἡγεμονίας καταφρονεῖσθαι τῶν σκυθρωπῶν, καὶ δεινὸν πάντως ἐπῆν τὴν ψυχὴν ἔχειν, διηλέγχετο μὲν ἡ τῆς ψυχῆς θόρυβος ὑπὸ τῶν φροντίδων. σκοπούμενος γὰρ τίνι πιστεύσας κινουμένῳ τὴν ἀνατολὴν, ὃς πρωτόσπαστα μὲν τὰ Ἰουδαίων ἐπανάστασιν, ἐπικαταλήψεται δ' αὐτὸς ἤδη καὶ τὰ πέριξ ἔθνη σαλευόμενα, μόνον διέλυσεν εὐεπαρασιανὲν τὰς χρείας ἀναλογιζόμενος, καὶ τηλικούτου πολέμου μέγεθος. ἀναδέξασθαι δυνάμενον, ἄνδρα τῆς διὰ νεότητος στρατιᾶς ἐγγεγεγκότα, καὶ ἐσεσωρικωδύσοντα μὲν πάλαι βουλομένοις τ' ἑαυτοῦ, ὑπὸ γερμανῶν περιστοιχούμενον, ἐσκεπτόμενον δ' τὸν ὅπλοις βρεττανίαν τὸν λαμβάνουσαν, ὅθεν αὐτῷ καὶ τὸ πατρὶ κλαυδίῳ παρέσχε χωρὶς ἱδρῶτος ἰδίου θρίαμβον καταγαγεῖν. ταῦτα γὰρ δὴ ἐσεκληδονίζομεν, καὶ θεραπὰν μεθ' ἑμπειρίας τ' ἡλικίαν ἐρῶν, μ' δ' πίστιν αὐτὸ τοὺς υἱοὺς ὁμηρον, καὶ τὰς τούτων ἀκμὰς χρῆσθαι πατρῴους σωφρόνως, τάχα τι καὶ θεῖ τῶν ὅλων ἤδη θεοῦ ἐσοικονομουμένου, πέμπει τὸν ἄνδρα διαληψόμενον τὴν ἡγεμονίαν τῶν ὅπη συνεχῆ στρατόπεδα, πολλὰ ἐσὸς τὸ ἐπίσχον οἷα κελεύουσιν αἱ ἀναγκαιότητες μεταβάλλουσά τι, καὶ ἐσθεραπεύουσα. ὃ δὲ κατ' ἀχνὰς ἐβάδιζε σκιλλῶν τὴν νέρωνι, τὸν μὲν υἱὸν τίτον ἐστέλλει ἐπ' ἀλεξανδρείας, τὸ, τε πέμπτον καὶ τὸ δέκατον σκάζειν ἀναζητοῦντα πέγμα. περάσας δ' αὐτὸς τὸν ἑλλήσποντον, πεζὸς ἐς συρίαν ἀφικνεῖται, κἀκεῖ τάς τε ῥωμαϊκὰς δυνάμεις σωμῆρε, καὶ συχνοὺς ὡς τῶν γειτνιώντων βασιλέων συμμάχους.

ΚΕΦ. β.

Ἰουδαῖοι δ' μὲν τὴν νέρωνος τελευτὴν ἐπρέσβευσε τ' ἀδοκήτως δ' πεφοβημένοι ἀκμαιοτέρᾳ ἦσαν ὁρμῇ, καθάπερ ἐκ πα-

ἐκπεζόμενοι τῇ τύχῃ, περισωπέω τ πόλεμον ἐξή- A fortuna eos exagitante perciti, bellum ulterius
γον. πᾶν γοῦν δ' ἔθνος ὅσον ἦν μαχιμώτατον αὐτῶν ἀ- producebant. Denique omni, quanta fuit, manu
θροισθέντας, ὥρμησεν ἐπ' ἀσκάλωνα, πόλις ἐστὶν ἀρ- pugnascis. congregata, Ascalonem petierunt.
χαία, τῶν ἱεροσολύμων ἔτεσι πεὸς τοῖς πεντακοσίοις ea est civitas antiqva, DCC. & XX. stadiorum
ἀπέχουσα σταδίους, οἰκεῖ δὲ μάλιστα ἰουδαίοις γεγυμνέ- spatio ab Hierosolyma distans & Judæis semper
νη, διὸ καὶ τότε πεῶτος ὁρμαῖς ἐγγὺς ἔδοξεν. ἐξηγοῦν- invisa: qvæ res fecit, ut etiam tunc primis eo-
το δ' τῆς καταδρομῆς τρεῖς ἄνδρες, ἀλκῇ τε κορυ- rum incursibus propior videretur. tres autem
φαῖοι καὶ σώφροσιν, νίγερ τε ὁ περαίτης, καὶ ὁ βαβυλώ- viros aggressionis duces habebant, & corpori-
νιος σίλας, πεὸς οἷς ἰωάννης ὁ ἐσσαῖος. ἡ δ' ἀσκάλων B bus, & prudentia præstantissimos, Nigrum Pe-
ἐπτοίχισο μέν καρτερῶς, βοηθείας δ' ἦν ἐχεδὸν ἔρημος. raitam, & Silam Babylonium, & Johannem Esse-
ἐφρουρᾶτο γὰρ ὑπό τε ἀτείρας πεζῶν, καὶ ὑπὸ μιᾶς num. Ascalon vero validissimo quidem muro
ἴλης ἱππέων, ἧς ἐπῆρχεν ἀντώνιος. οἱ μὲν οὖν πολὺ cincta erat, sed vacua pene præsidiis. una enim
τῆς ὀργῆς σωτονώτερον ὑδεύσαντες, ὡς ἐγγὺς ἦν ὥρ- cohors eam peditum, & una equitum ala tueba-
μημένοι, καὶ δὴ παρῆσαν. ὁ δ' αὐτῶν, οὐ γὰρ ἠγνόει tur, cui præfectus erat Antonius. Illi igitur ira
μέλλουσαν ἔτι τινὰ ἔφοδον αὐτῶν, πεοεξήγαγε τοὺς multa velocius itinere peracto, ac si ex propin-
ἵππους, καὶ οὐδὲν ἔτι πεὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πεὸς τινὰ quo venirent, præsto erant. Antonius vero (nec
πόλμαν ὑποδείσας τῶν πολεμίων, καρτερῶς τὰς πεώ- enim eorum fore impetum nesciebat) equites
τας ὁρμὰς ἀνεδέξατο, καὶ τοὺς δηὶ τὸ τεῖχος ὠθου- C jam ex civitate duxerat, & neque multitudinem
μένους ἀνέσχεν. οἱ δ' πεὸς ἑσπέρους γε πολέμων veritus vel audaciam, primas hostium coitio-
ἄπειροι, καὶ πεζοὶ πεὸς ἱππεῖς, ἀσώφρονές τε πεὸς nes fortiter sustinuit, murumqve properantes
λώωντας, καὶ πεὸς ὁπλίτας ἐξηρτυμένους εἰ καθότε- aggredi refrenavit. Itaq; Judæi, qvi cum perito-
ρον ὠθισμοῖσι, θυμῷ τε πλέον ἢ βουλῇ στρατηγού- ribus imperiti, & pedites cum eqvitibus, cum sti-
μενοι, πεὸς ὑπείξεις καὶ νόμαπα πάντα πεάσσοντας patis autem inordinati, leviterque armati cum
ἀντιπαρόμενοι πανοῦσι ῥᾳδίως. ὡς γὰρ αὐτῶν ἅπαξ instructis, plusqve indignationi qvam consilio
ἤδη διαπεράχθησαν αἱ πεῶται φάλαγγες, ὑπό τ tribuentes, cum morigeris & nutu rectoris o-
ἵππων τρέπονται, καὶ τοῖς κατόπιν αὐτῶν δηὶ τὸ τεῖχος D mnia facientibus dimicabant, facile profliganturur. nam ut semel eorum primæ ab eqvitibus
βιαζομένοις πεσπίπτουσι, ἀλλήλων ἦσαν πολέμιοι, turbatæ sunt acies, fugam petunt: & murum ver-
μέχρι πάντες τῆς τῶν ἱππέων ἐφόδου ἔξω γένωνται, sus se à tergo urgentibus incidentes, suimetipsi
ἐκπεδάθησαν ἀνὰ πᾶν τὸ πεδίον. τὸ δ' ἐπὶ πλατύ, καὶ hostes erant, donec omnes incursibus eqvitum
πᾶν ἱππάσιμον, ὁδὴ καὶ τοῖς ῥωμαίοις συνεργήσαν, victi, per totum campum dispersi sunt, qvi fuit
πλεῖστον ἐφρόντισε τῶν ἰουδαίων φόνου. τοὺς τε γὰρ φεύ- plurimus, totusque habilis equitantibus: qvod
γοντας αὐτῶν, φθάνοντες ἐπέστρεφον, καὶ τῶν ὑπὸ δ' quidem Romanos juvit, ut magna cæde Judæos
ὁρόμου συνειλυμένων διεκπαίοντες, ἀπείρους ἀνήρουν. ἄλλοι δ' ἄλλους ὅπη τρέποιντο κυκλούμενοι, καὶ E prosternerent. nam & fugientes prævertendo,
πεοελαύνοντες, κατηκόντιζον ῥᾳδίως. καὶ τοῖς μὲν ἰου- cursum in eos flectebant: & quos occupassent,
δαίοις τὸ ἴδιον πλῆθος ἐρημίᾳ πᾶσα τὰς ἀμηχανίας curriculo transfigendo infinitos peremere. Alii
κατεφαίνετο, ῥωμαῖοι δ' ἐν ταῖς ὑπαγωγαῖς καίπερ vero alios qvocunqve se vertissent circundatos,
ὄντες ὀλίγοι τῷ πολέμῳ, καὶ πεοσδοκεῖν σφᾶς αὐτοὺς exagitantes facile jaculis opprimebant. Et Ju-
ἐπελάμβανον. καὶ τῶν μὲν πεοσφιλονεικούντων τοῖς dæis quidem propria multitudo, per desperatio-
πλήθεσιν, ἀπόδοξα τὰ φυγῆς τάχεως, καὶ μεταβολῆς nem salutis, solitudo videbatur: Rom. vero li-
ἐλπίδι, τῶν δ' μὴ κοπιώντων ἐν οἷς ἐτύγχανον, πεοέ- cet ad pugnam pauci essent, rebus tamen secun-
τεινεν ἡ μάχη μέχρι δείλης, ἕως ἀνηρέθησαν μὲν μύριοι F dis animati, etiam superfluere se putabant. Et
τῶν ἰουδαίων δισχίλιοι ἄνδρες, καὶ δύο τῶν ἡγεμόνων, illi quidem res adversas superare certantes, dum
ἰωάννης τε καὶ σίλας. οἱ λοιποὶ δ' τραυματίαι τὸ πλέον σὺν pudet cito fugere, mutari fortunam sperant: Ro-
τῷ πεοελειπομένῳ τῶν ἡγεμόνων νίγερι τῆς ἰδρυμένας εἰς mani autem, in his quæ prospere agerent mini-
πλίχνῳ τινὰ, σαλλις καλεῖται, συνέφυγον. ὀλίγοι δέ τι- mè delassati, ad majorem usque diei partem pu-
νες ἔτ' ῥωμαίων δηὶ τῆσδε τῆς πάλαι τάξεως ἐτρώθησαν. gnam protrahunt: donec Judæorum quidem per-
οὐ μὴν οἱ ἰουδαῖοι τηλικαύτῃ συμφορᾷ κατεπάλησαν empta sunt X. millia, duoqve duces Joannes &
τὰ φρονήματα, μᾶλλον δ' αὐτῶν τὸ πάθος ἦγε πεὸς πόλε- Silas: cæteri vero plerique saucii, cum Nigro qui
μους, ὑπερορῶντες τὸ τοὺς ἐν ποσὶ νεκροὺς, ἐδελεάζοντο G unus restabat ex ducibus, in oppidum Idumææ,
ταῖς πεοτέραις κατορθώμασιν δηὶ πλησίον ἁλῶσαι. quod Salis dicitur, confugere. nonnulli tamen
ἁλισκόντων γοῦν οὐδὲ ἕως ἰάσασθαι τὰ τραύμα- etiam Rom. in illo prælio vulnerati sunt. sed non
τα, καὶ πᾶν δύναμιν πᾶσαν ἐπισυλλέξαντες, ὀργιλώτεροι καὶ πολλῷ πλείους ἐπαλινδρόμουν ἐπὶ τ Judæorum spiritus clade tanta fœdatus est, mul-
ἀσκάλωνα. παρῆπτο δ' αὐτοῖς μὴ τ ἀπειρίας, ἢ τ toq; magis eorum dolor incitavit audaciam, &
ἄλλων πεὸς πόλεμον ἐλαττωμάτων, ἡ πεοτέρα πα- contemnentes quantum ante pedes mortuorum
χη. τὸν δ' ἀντωνίου τοὺς παρόδους πεολοχίσαντος, jaceret, pristinis rebus feliciter gestis ad cladem
alteram illiciebantur. deinqve parvo tempore
intermisso, qvod ne curandis quidem vulneri-
bus satis esset, cunctisqve aggregatis viribus,
majore cum indignatione multoque plures Ascalonem recurrebant: eadem se præter imperitiam alia-
qve belli vitia, comitante fortuna. Etenim cum Antonius qua transituri fuerant, posuisset insidias,

ex improviso in eas delapsi & ab equitibus circundati, priusquam se ad pugnam componerent, iterum super VIII. millia procubuerunt: cæteri vero omnes aufugerunt: cumque his Niger multis dum fugeret magni animi facinoribus demonstratis, & qvoniam hostes instarent, in turrim quandam tutissimam compelluntur cujusdam vici, cui nomen est Bezedel. Antonius vero cum suis ne vel moras circum turrim, qvæ inexpugnabilis esset, diu tererent, vel ducem hostium fortissimum vivum relinqverent, ignem muro supponunt, turriqve inflammata, Rom. qvidem exultantes recedunt, qvasi etiam Nigro consumpto: ille autem in castelli specus intimum ex turri saltu demissus evasit: triduoqve post sociis cum fletu eum ad sepulturam investigantibus sese ostendit, gaudioqve insperato replevit omnes Judæos, tanqvam Dei providentia dux eis in posterum servatus. at Vespasianus Antiochiam exercitu adducto (quæ Syriæ metropolis est, magnitudine simul aliaqve felicitate sine dubio tertium inter omnes quæ in Rom. orbe sunt locum obtinens) ubi etiam adventum suum regem Agrippam omni manu propria offenderat præstolari, ad Ptolemaidem properabat. In hac autem civitate occurrerunt ei Sepphoritæ cives oppidum Galilææ colentes, soli mente pacata: qui tam suæ salutis providentia soliciti, quam Romanarum virium gnari, etiam priusquam Vespasianus veniret, Cestio Gallo fidem dederant, dextrasqve junxerant, præsidiumqve militare susceperant tunc quoque benignissimè duce susceptο, alacri animo etiam contra gentiles suos auxilia promiserunt: Qvibus interim Vespasianus præsidii causa poscentibus, eqvitum peditumqve tantum numerum tradidit, quantum obstare posse arbitrabatur incursibus, si qvid Judæi commovere tentassent. non enim minimum esse videbatur futuri belli periculum, auferri civitatem Sepphorim Galilææ maximam & in loco tutissimo conditam, totiusqve gentis futuram præsidio.

ἐκδόκητοι τ' ἐπέδραις ἐμπεσόντες, καὶ ἀπὸ τ' ἵππων πεῖν εἰς μάχην σωπάξασθ' κυκλωθέντες, πάλιν πίπτουσι μὲν ὑπὲρ ὀκτακισχιλίους. οἱ λοιποὶ δ' πάντες ἔφυγον, σὺν οἷς ὁ νίγερ, πολλὰ καὶ τ' φυγὴν δι' ὀλμίας ἀπιόντα μὴ ἔργα. συνελαύνον δ' ἐν περισκεμένων τῶν πολεμίων, εἴς τινα πύργον ὀχυρὸν, κώμης βεζεδὲλ καλουμένης. οἱ δ' ὠθεῖ τ' ἀντώνιον, ὡς μήτε τρέβοντο περὶ τὸν πύργον ὄντα δυσέλωτον, μήτε ζῶντα τ' ἡγεμόνα, καὶ γυναῖόπαιδα τ' πολεμίων περίδοιεν, ὑπεκπεμφθέντα τ τεῖχ. φλεγομένου δ' ὁ πύργου, ῥωμαῖοι μὲν ἀναχωροῦσι μεγηθότες, ὡς διεφθαρμένου καὶ νίγερ. ὁ δ' ἐκ τὸ μυχαίτατον τ' πύργου ἀπήλαιον καταπηδήσας σὺν ὀλίγοις σώζεται, καὶ μετ' ἡμέραν τρίτην τῆς μετ' ὀλοφυρμῶν περὶς κηδείαν αὐτὸν ἐρημίαν ὑποφήνασθαι. περελθὼν δ', χαρᾶς ἀνελπίστου πάντας ἐπλήρωσεν ἰουδαίους, ὡς περνοίᾳ θεοῦ σωθεὶς αὐτῆς στρατηγὸς εἰς τὰ μέλλοντα.

CAP. II.

Descriptio Galilææ, Samariæ & Judææ.

Duæ sunt autem Galilææ, qvæ superior & inferior appellantur, easqve Phœnice & Syria cingunt. Discernit vero ab Occidente Ptolemais territorii sui finibus, & qvondam Galilæorum, nunc autem Tyriorum mons Carmelus: cui conjuncta est Gaba civitas eqvitum, qvæ sic appellatur, eo qvod equites ab Herode rege dimissi, coloni eo deducebantur. A meridie autem Samaritis & Scythopolis, usque ad flumen Jordanem. Ab Oriente vero Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitidis definit, qvi etiam regni Agrippæ fines sunt. Septentrionalis autem ejus tractus Tyro, itemqve Tyriorum finibus terminatur. Inferioris qvidem Galilææ longitudo à Tiberiade usqve ad Zabulon, qvi vicina est in locis maritimis Ptolemais, protenditur. Latitudine autem patet a vico Xaloth, qui in magno campo situs est, usq; ad Bersaben: unde etiam superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca vicum, qvi terram dirimit Tyriorum. Longitudo vero ejus à Thella vico Jordani proximo usq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utræq; magnitudine,

Κεφ. γ.

Ὀγεσπασιανὸς δ' τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἀπ' τ' ἀντιοχείας, ἣ μητρόπολις ἐστὶ τ' συρίας, μεγίθος ἕνεκα, καὶ τ' ἄλλης εὐδαιμονίας, τρίτην ἀδεῶς τῶν ἁπὶ τ' ὑπὸ ῥωμαίοις οἰκουμένης ἔχουσα τόπων, ἔνθα μ' πάσης τ' ἰδίας ἰσχύ. ἀπεδεχόμενον αὐτὸν τὴν ἀφιξιν καὶ ἀγρίππαν τὸν βασιλέα κατειλήφει, ἐπὶ πτολεμαΐδ. ἠπείγετο. καὶ μ' ταύτην ὑπαντῶσιν αὐτῷ τ' πόλιν, οἱ τ' γαλιλαίας στρατοφορεῖν νεμόμενοι, τῶν τῆδε εἰρωνικὰ φρονοῦντες. οἱ καὶ τ' ἑαυτῶν σωτηρίας, & τῆς ῥωμαίων ἰσχύ. σὺν ἀφροντίστει, πρὶν ἀφικέσθαι σὺν ἀσπασιανὸν, κεστίῳ γάλλῳ πίστεις τε ἔδοσαν, καὶ δεξιὰς ἔλαβον, καὶ παρεδέξαντο φρουράν, ὑπὲρ μὲν φιλοφρόνως σὺν δεξάμενοι τ' ἡγεμόνα, περθύμους σφᾶς αὐτοὺς ὑπέσχοντο μ' τ' ἐμοφύλων συμμάχους. οἷς ὁ στρατηγὸς ἀξιώσοις, πῶς περὶς ἀσφάλειαν ἱππῆς τε καὶ πεζοὺς ῥᾳδίδωσιν, ὅσους ἂν δέξειν τ' καταδρομὰς, ἐπὶ ἰουδαίοι ῥᾳδιουργοῖεν ὑπελάμβανεν. καὶ γὰ σὺδὲ μικρὸν ἐδόκει τὸ κινδύνευμα περὶς τὸν μέλλοντα πόλεμον, ἀφαιρεθῆναι τ' σεπφωρέων, μεγίστην μὲν ὖσαν τ' γαλιλαίας πόλιν, ἐρυμνοτάτῳ δ' ἐπικτισμένην χωρίῳ, καὶ φρουρὰν ὅλου σ' ἔθνους ἐσομένην.

Κεφ. δ.

Διὸ δ' ἔσας τὰς γαλιλαίας, τὴν τε ἄνω καὶ τὴν κάτω περσαγορευομένην, περίεχει μὲν ἡ φοινίκη καὶ συρία. διορίζει δ' ἀπὸ μὲν σύσεως ἡ λίου πτολεμαΐς, ταῖς τ' χώρας τέρμασι, καὶ καρμηλ. τὸ πάλαι μὲν γαλιλαίων, νυνὶ δ' τυρίων ὄρ. ὃ περέχει χαμαλα πόλις ἱππήων, οὕτως ἀγορεύομεν, διὰ τὸ τοὺς ὑφ' ἡρῴδου σ' βασιλέως ἀποδυομένους ἱππῆς ἐν αὐτῇ κατοικεῖν. ἀπὸ δ' μεσημβρίας, σαμαρείτις, καὶ σκυθόπολις μέχρι τ' ἰορδάνου ῥεέθρων. περὶ ἣν δ' ἑσπερινή τε, καὶ γαδαρὶς ἀπὸτέμνεται, καὶ ἡ γαυλανίτις αὐτὴ, καὶ τῆς ἀγρίππα βασιλείας οἱ ὅροι. τὰ περοίκια δ' αὐτῆς τύρῳ τε καὶ τυρίων χώρᾳ πρατεῖ. καὶ τ' μὲν κάτω καλουμένης γαλιλαίας, ἀπὸ τιβεριάδ. μέχρι χαβουλῶνος. ἐν τοῖς σῥάβδοις, πολεμαῖς γειτνιᾷ τὸ μῆκ. ἐκτείνε. πλατύνεται δ' ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης κώμης, ξαλὼθ καλουμένης, μέχρι βηρσουβέης, ἣ κεῖτ' ἄνω γαλιλαίας τὴν ἐσχ. ἀρχὴ μέχρι βακὰ κώμης, αὕτη δ' πλὴν τῶν τυρίων γῆν ὁρίζει. μηκύνεται δ' μέχρι μηρὼθ ἀπὸ θελὰ κώμης ἰορδάνου γειτνιᾶσα πλατυνᾶ δ' ἴσον τὸ μῆκ. καὶ τ'

superioris Galilææ latitudo incipit usq; ad Baca vicum, qvi terram dirimit Tyriorum. Longitudo vero ejus à Thella vico Jordani proximo usq; ad Meroth extenditur. Sed cum tanta sint utræq; magnitudine,

καὶ ποικίλαις ἔθνεσιν ἀλλοφύλοις κεκυκλωμένην, ἀεὶς A tantisque gentibus alienigenis cinctæ, semper tamen omnibus belli periculis restiterunt. nam & pugnaces sunt ab infantia Galilæi & omni tempore plurimi, neqve aut formido unqvam viros, aut eorum penuria regiones illas occupavit: qvoniam totæ optimæ ac fertiles sunt, omniumque generum arboribus consitæ, ut etiam minime agriculturæ studiosos ubertate sua provocent, deniqve excultæ sunt ab incolis totæ, nec pars ulla est earum otiosa: qvin & civitates ibi crebræ sunt, & ubique multitudo vicorum propter opulentiam populosa, ut qui sit minimus, supra qvindecim millia colonorum habeat: prorsus, ut etiam si qvis magnitudine minorem Galilæam dixerit, qvam trans fluvium regionem, viribus tamen eam præstulerit. hæc enim universa colitur, tota fructuum ferax: at illa qvæ trans flumen est, licet multo major sit, pleraqve tamen aspera atqve deserta est, & nutriendis fructibus mansvetis inhabilis. Peræa sane mollicies & ingenium fructuosum, campos habet cum variis arboribus consitos, tum maxime olivetis ac vineis & palmetis excultos. irrigatur autem abunde montanis torrentibus, & fontibus aquæ perennis, qvoties illi Sirio æstuante defecerint. Et longitudo qvidem ejus est à Machærunte in Pellam: latitudo vero à Philadelphia usque ad Jordanem. Et Pella quidem quam supra diximus, Septentrionalis ejus est tractus: occiduus vero Jordanis: meridianum autem Moabitis regio terminat, ab Oriente autem Arabia & Silbonitide, necnon & Philadelphia, itemq; Gerasis claditur. Samarienſis autem regio, inter Judæam qvidem & Galilæam sita est: incipiens enim à vico in planicie posito, cui nomen est Ginæa, in Acrabatenam desinit toparchiam: sed natura nihil à Judæa discrepat. nam utræqve montosæ sunt & campestres, agrosqve colendo molles atque optimæ, necnon & arboribus plenæ: pomisque tam sylvestribus qvam mansuetis abundant, eo qvod natura sunt aridæ, imbriumque satis habent. dulces autem per eas supra modum aquæ sunt, boniqve graminis copia præter alias earum pecora lactis abundant: qvodqve maximum virtutis atqve opulentiæ specimen est, utraque viris referta est. Harum confinium est Anuath vicus, qvi etiam Borceos appellatur, Judææ limes à Septentrione. Meridiana vero pars ejus, si in longitudinem metiare, adjacenti vico Arabum finibus terminatur, cui nomen est Jarda. Latitudo sane à Jordane flumine usqve ad Joppem explicatur. Media vero ejus est Hierosolyma: unde qvidam non sine ratione, umbilicum ejus terræ, eam urbem vocaverunt. Sed nec marinis quidem Judæa deliciis caret, ad Ptolemaidem usqve locis extenta maritimis. In undecim autem sortes divisa est: qvarum prima est tanquam regia Hierosolyma, præ cæteris inter omnes accolas eminens, velut caput in corpore. aliis vero post hanc toparchiæ sunt distributæ. Gophna est secunda, & post eam Acrabata ad hoc Tamna, & Lydda, itemqve Aminaus, & Pella, & Idumæa, & Engadda, & Herodium, & Hierichus: deinde Jamnia & Joppe finitimis præsunt,

πάσαις ἀεὶ πολέμου πεῖραν ἀντέχον, μάχιμοί τε γὰρ ἐκ νηπίων, καὶ πολλοὶ πάντοτε γαλιλαῖοι, καὶ οὔτε δειλία πώποτε τοὺς ἄνδρας, οὔτε λιποανδρία τὴν χώραν κατέσχεν. ἐπειδὴ πίων τε πᾶσα καὶ ὕδατος, καὶ δένδρεσι παντοίοις κατάφυτος, ὡς ἀπὸ τῆς εὐπαθείας πανταχοῦ προσκαλέσασθαι, καὶ τὸν ἥκιστα γῆς φιλόπονον. πεφυτεύηται γοῦν ὑπὸ τῶν οἰκητόρων πᾶσα, καὶ μέρος αὐτῆς οὐδὲν ἄργον. ἀλλὰ καὶ πόλεις πυκναὶ, καὶ τὰ τῶν κωμῶν B πλῆθος, πανταχοῦ πολυάνθρωπον ἀπὸ τῆς εὐθηνίας, ὡς τὴν ἐλαχίστην ὑπὲρ πεντακισχιλίους πρὸς τοῖς μεγίστοις ἔχειν οἰκήτορας. καθόλου γὰρ εἰ καὶ τῷ μεγέθει τῆς ἐλαττώσης τὴν περαίας τὴν γαλιλαίαν, πρόκειται δ' ἐν τῇ δυνάμει. ἡ μὲν γὰρ ἐνεργὸς ὅλη, καὶ συνεχὴς ἐστι καρποφόρος. ἡ περαία δ', πολὺ μείζων, ἔρημος ἐστὶ καὶ ψαχνὰ τὸ πλέον, πρός τε καρπῶν ἡμέρων αὔξησιν ἀχρειοτέρα. τῇ μὲν γὰρ μαλθακὸν ταύτης, καὶ τὸ πάμ- C φορον, καὶ τὰ πεδία δένδρεσι κατάφυτα ποικίλοις, τὸ πλῆθος δ', εἰς ἐλαίαν τε καὶ ἄμπελον, καὶ φοινικῶνας ἤσκηται, διαφερόντως χειμάρροις τε τοῖς, ἀπὸ τῶν ὀρῶν, καὶ πηγαῖς ἀενάοις ἄλις, ἃ πᾶσι σχεδὸν θέρους φθονοῦσι. μήκει μὲν οὖν αὐτῆς ἀπὸ μαχαιροῦντος εἰς πέλλαν, εὖρος δ' ἀπὸ φιλαδελφίας μέχρις ἰορδάνου. καὶ πέλλη μὲν ἡ περιήκαμεν, τὰ πρὸς ἄρκτον ἀφίζεται, τὰ πρὸς ἑσπέραν δ' ἰορδάνη, μεσημβρινὸν δ' αὖ πέρας, ἡ μωαβῖτις, καὶ πρὸς ἀνατολὰς, D ἀραβία τε, καὶ σιμωνίπολις. πρὸς δ', φιλαδελφηνή, καὶ γεράροις ὁποτέμνεται. ἡ δ' σαμαρεῖτις χώρα, μέση μὲν τῆς ἰουδαίας ἐστὶ, καὶ τῆς γαλιλαίας. ἀρχομένη γὰρ ἀπὸ τῆς ἐν τῷ μεγάλῳ πεδίῳ κειμένης γινοίκης ὄνομα κώμης, ἀπολήγει τῆς ἀκρεβατηνῶν τοπαρχίας. φύσιν δ' τῆς ἰουδαίας κατ' οὐδὲν διαφέρουσι. ἄμφω τε γὰρ ὀρειναὶ καὶ πιδίδες, εἴς τε γεωργίαν μαλθακαὶ, καὶ πολύφοροι, καταδένδροί τε, καὶ ὑπώρειοι ὀρεινῆς καὶ ἡμέ- E ρου μεσαί. πρόκεινται γοῦν οὐδαμοῦ μὲν φύσεως ἀγαθῆς, τὰ κοινὰ πεδία, ὄντα δ' τὸ πλέον. γλυκὺ δ' νᾶμα πᾶν διαφέρουσιν αὐτοῖς, καὶ διαπολὺ πόκος ἀγαθὸς, τὰ κοινὰ πεδία, ἡ παρ' ἄλλοις γαλακτοφόρα. μέγιστον γὰρ μὲν τεκμήριον ἀρετῆς καὶ δυνάμεως, τὸ πλῆθος ἀνδρῶν ἑκατέραν. μεθόριοι δ' αὐτῶν ἡ ἀνουαθ βορκέων προσαγορευομένη κώμη, πρὸς αὐτὴ δ' ἰουδαίας, τὰ πρὸς βορέαν. τὰ νέπια δ' αὐτῆς ἅπτεται μὲν μετεω- F μένης ἐρίζης, προσκυροῦσι δὲ τοῖς δρᾶβων ὅροις, κώμην καλοῦσιν αὐτὴν ἰαρδαν οἱ τῇδε ἰουδαῖοι. εὖρος μὲν ἀπὸ ἰορδάνου ποταμοῦ μέχρις ἰόππης ἀναπέπταται, μεταπίπτει δ' αὖ πόλις, τὰ ἱεροσόλυμα κεῖται. παρὸ καὶ πάνυ σχεδὸν ἀσκόπως ὀμφαλὸν τὸ ἄστυ τῆς χώρας ἐκάλεσαν. ἀφῆπται δ' οὐδὲ τῶν ἐν γαλιλαίᾳ πρώτων ἡ ἰουδαία, τοῖς εὐδαίμοσι κατατείνουσι μεχρὶ πτολεμαΐδος. μερίζεται δ' εἰς ἑπτὰ κληρουχίας, G ὧν ἀρχὴ μὲν ὡς βασίλειον τὰ ἱεροσόλυμα, πρωτεύουσα τῆς ἐντὸς πάσης, ὥσπερ ἡ κεφαλὴ σώματος, αἱ λοιπαὶ δ' μετ' αὐτὴν διῄρηνται τὰς τοπαρχίας. γόφνα δεύτερα, καὶ μετ' αὐτὴν ἀκραβατηνή, γαμνὰ πρὸς ταύτῃσι, καὶ λυδδὰ, καὶ ἀμμαοῦς, καὶ πέλλα, καὶ ἰδουμαία, καὶ ἐγγαδδὶ, καὶ ἱεριχοῦς, μετὰ ταύτας δὲ ἰαμνία, καὶ ἰόππη τῶν πρὸς ἑσπέραν ἀφηγοῦνται.

& præter has Gamalitica, & Gaulanitis, & Batanæa, & Trachonitis: qvæ etiam regni Agrippæ partes sunt. Eadem vero terra incipiens, à monte Libano & fontibus Jordanis, usqve ad Tiberiadi proximum lacum latitudine panditur. à vico autem, qvi appellatur Arphas, ad Juliada oppidum longitudine tendit: & habitatur ab incolis Judæis Syrisqve permixtis.

CAP. III.

De auxilio Sepphoritis missô, & Romanorũ disciplina militari.

DE Judæa qvidem, & qvibus esset cincta regionibus, qvam maxime potui breviter exposui. Qvod autem Vespasianus miserat auxilium Sepphoritis, hoc est, eqvites mille, sexqve millia peditum, Placido eos regente tribuno, castris in magno campo positis bifariam dividuntur. Et pedites qvidem in civitate ipsius tuendæ causa, eqvitatus vero in castris degebat. utrinqve autem assidue prodeundo, & circa eam regionem loca omnia incursando, magnis incommodis Josephum ejusqve socios, qvamvis quietos, afficiebant. & præterea civitates extrinsecus deprædabantur: civiumqve conatus, si quando excurrendi habuissent fiduciam, repellebant. Josephus tamen adversus civitatem impetum fecit, sperans eam posse capere: qvam ipse, anteqvam à Galilæis deficeret, ita muris cinxerat, ut Romanis quoqve esset invicta. unde etiam spe frustratus est, cum nec vi nec suasu Sepphoritas in suas partes pertrahere potuisset: magisqve in Judæa bellum accendit Romanis indigne ferentibus insidias, & propterea nec die nec nocte ab agrorum depopulatione cessantibus, sed passim diripientibus qvicqvid rerum in his reperissent: qvi tamen cum mortem pugnacibus semper inferrent, imbelles ad servitium capiebant: ignis vero & sanguis Galilæam totam repleverat, nec qvisqvam expers ejus acerbitatis, aut cladis erat. unam salutis spem fugientes habebant in civitatibus, qvas murorum ambitu Josephus communierat. Titus autem Alexandriam transmissus ex Achaja citius qvam per hyemem sperabatur, manum militum cujus causa missus fuerat suscepit: contentoqve usus itinere, mature ad Ptolemaidem pervenit. Cumqve ibi patrem suum reperisset, duabus qvas secum habebat legionibus (erant autem nobilissimæ qvinta & decima) junxit etiam quam ille adduxit qvintamdecimam. Eas autem sequebantur decẽ & octo cohortes: qvibus accessere ex Cæsarea qvinq; cum una ala eqvitum, & alæ qvinqve Syrorum eqvitum. Decem autem cohortium singulæ mille pedites habebant: in cæteris vero tredecim sexcenti pedites, & centeni viceni equites erant. Satis autem auxiliorum etiam à regibus congregatum est. Antiochus enim & Agrippa & Sohemus bina millia peditum, & sagittarios eqvites mille præbuerunt: cum Arabiæ qvoqve Rex Malchus præter quinqué millia peditum, equites mille misisset, qvorum pars major erant sagittarii: ut tota manus computata cum regiis, sexaginta millia circiter peditum equitumqve colligeret, præter calones: qvi plurimi sequebantur, & meditationi bellicæ assueti nihil à pugnacissimis aberant: qvod tempore qvidem pacis dominorum exercitationibus interessent, belli autem pericula cum ipsis experirentur, & neq; peritia, neq; viribus a qvoquam nisi a dominis vincerentur

Καὶ

A ὑπὸ τούτων, ἥτε Γαμαλατικὴ, καὶ Γαυλανῖτις, Βαταναία τε καὶ Τραχωνῖτις, αἳ δ' ἀγρίππα βασιλικαὶ εἰσὶ μοῖραι, ἀρχόμενη δ' ἀπὸ λιβάνου ὄρους καὶ τῶν ἰορδάνου πηγῶν ἡ χώρα, μέχρι τῆς πρὸς τιβεριάδι λίμνης ἐρήσεται. ἀπὸ δ' κώμης καλουμένης ἀρφάς, μέχρι ἰουλιάδος ἐκτείνεται τὸ μῆκος. οἰκοῦσι δ' αὐτὴν μιγάδες ἰουδαῖοι τε καὶ σύροι, τὰ μέσα δὴ τῆς ἰουδαίων τε καὶ τῶν περιξ χώρας, ὡς ἑκάτερα μάλιστα σωτήριος

B ἀπηγγέλκαμεν. ἡ δ' ἀπὸ βεσπασιανοῦ πεμφθεῖσα ἀρωγὴ τοῖς βοηθεῖν, χίλιοι μὲν ἱππεῖς, ἑξακισχίλιοι δὲ πεζοὶ, φυλακίδου χιλιάρχουντος. αὐτῶν δὲ τὰ μεγάλῳ πεδίῳ στρατοπεδευσάμενοι διαιροῦνται. καὶ τὰ μὲν πεζὸν ἐν τῇ πόλει τοῖς φύλαξιν αὐτῆς, τὸ δ' ἱππικὸν ἐπὶ τῆς παρεμβολῆς αὐλίζεται. φοβούμενοι δ' ἑκάτερωθεν σωτῆρας, καὶ τὰ περιξ χώρας κατεσχηκότες, μεγάλα τοὺς περὶ τὸν ἰώσηπον σκάκους ἀπειργάσαντο,

C πάς τε πόλις ἔξωθεν λιθίζουσι, καὶ καθ' ἡσυχίαν ὅσα τε διαρρήσσειν ἀνακόπτουσι. ὥρμησε γὰρ μὴ ὁ ἰώσηπος ἐπὶ τ' πόλιν, αἱρήσειν ἐλπίσας ἣν αὐτὴν πᾶν ἀπόστημα γαλιλαίων ἐτείχισεν, ὡς καὶ ῥωμαίοις δυσάλωτον εἶναι. διὸ καὶ τῆς ἐλπίδος ἀφήμαρτε, τοῦτο βιάζεσθαι, καὶ δ' μετακτεῖσθαι σπουδάσαντας, ἀσθενεστέρους θυρεὸς παρώξυνε δ' μᾶλλον τὸν πόλεμον ἐπὶ τὰ χώρια, καὶ οὔτε νύκτωρ, οὔτε μεθ' ἡμέραν ὀργῆ τ' ἐπιβουλῆς οἱ ῥωμαῖοι διέλιπον, διῳκοῦντες αὐτῶν τὰ πεδία, καὶ διαρπάζοντες τὰ ἐπὶ τ' χώρας κτήματα. ἑκτείνοντες μὲν ἀεὶ μάχιμον, ἀνδραποδιζόμενοι δ' τοὺς ἀσθενεστέρους. πρὸς δ' ἡ γαλιλαία, καθ' ὅλου πεπληρωτο πάσι, πάθους τε ἡ συμφορᾶς ἀδένος ἀπεῖρατο. μία γὰρ καταφυγὴ δωκομένοις αἱ ὑπὸ τ' ἰωσήπου τειχισθεῖσαι πόλεις ἦσαν.

ΚΕΦ. ε.

E ΟΔὲ τίτος περαιωθεὶς ἀπὸ τ' ἀχαΐας εἰς τ' ἀλεξάνδρειαν, ὠκύτερον ἢ κατ' χειμῶνα ὥραν, πρεσβυτάμενός μὲν ἐφ' ἣν ἔστειλε δύναμιν. σωτῆνα δ' χειμάδα πρεῖα, ἀφ' τάχους εἰς πτολεμαΐδα ἀφίκνεται, κἀκεῖ καταλαβὼν τ' πατέρα, δυσὶ τῆς ἁμαυτοῦ τάγμασιν, λοιπὸν δ' τὰ ὀπισθοτάτω τὸ πέμπτον καὶ τὸ δέκατον, ζεύγνυσι τὸ ἀχθὲν ὑπ' αὐτοῦ πεντεκαιδέκατον. τούτοις εἵποντο ὀκτωκαίδεκα σπῆρες. ἕσποντο δ' καὶ δοτὸ καισαρείας πέντε, καὶ ἱππέων ἴλη μία. πέντε δ'

F πτερυγες τῶν δοτὸ συρίας ἱππέων. τῶν δ' σπειρῶν αἱ δέκα μὲν εἶχον, ἀνὰ χιλίους πεζούς. αἱ λοιπαὶ δ' τρισχίλιοι καὶ, ἀνὰ ἑξακοσίους μὲν πεζοὺς, ἱππεῖς δ' ἑκατὸν ἕκαστον. συχνὸν δ' καὶ ἄλλο τῶν βασιλέων συνῆλθε συμμαχικὸν, ἀντίοχου μὲν καὶ ἀγρίππα καὶ σοέμου ἄλλοχθόνων ἀνὰ διχιλίους πεζοὺς πέμψαντος ἕκαστος, καὶ χιλίους ἱππεῖς. ἄραβος μάλχου, χιλίους πέμψαντος ἱππεῖς σὺν πεζοῖς πεντακισχιλίοις, ὧν τὸ πλέον ἦσαν πεζοί, ὡς πλὴν πᾶσαν διώραμεν συνεζευγμένων

G τῶν βασιλικῶν ἱππέας τε καὶ πεζούς, ὡς ἓξ μυριάδας ὄχλου συνελέγθαι δέκα τεσσάρων. οἱ πάμπληθεῖς μὲν ἦσαν, ἀφ' ἧς δ' σωμάσκησιν πολεμικὴν, οὐκ ἂν ἀπιστοῖτο δ' μαχίμου, κρ' μὲν εἰρήνῃ ἐν τοῖς μελέταις τῶν δεσποτῶν ἀεὶ γυμνάζομενοι, συγκινδυνεύοντες δ' ἐν πολέμοις, ὡς μήτε ἐμπειρίας μήτ' ἀλκῆς τινὸς, πλὴν τῶν δεσποτῶν ἐλαττοῦσθαι.

Καὶ

ΚΕΦ. ϛ.

Καὶ τούτῳ μὲν ἔν τισι μάλιστα τὴν ἀνδρωμένων τὸ φρόνημα, καταπλαζομένων ἑαυτοῖς τὸ οἰκεῖον, οὐ μόνον εἰς τὰς τοῦ βίου διακονίας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς πολέμους χρήσιμον. εἰ δέ τις αὐτῶν καὶ εἰς τὴν ἄλλην τῶν στρατιᾶς συντάξιν ἀπίδοι, γνώσεται καὶ τὴν τοιαύτην ἡγεμονίαν αὐτοὺς ἀρετῆς κτῆμα ἔχοντας, οὐ δῶρον τύχης. οὐ γὰρ αὐτοῖς ἀρχὴ τῶν ὅπλων ὁ πόλεμος, οὐδὲ ὅταν μόνας τὰς χεῖρας τῷ χαλκῷ κινοῦσιν, ἐν εἰρήνῃ πεπηγυῖαις, ἀλλ' ὥσπερ συμπεφυκυῖας τοῖς ὅπλοις, οὐδέποτε τῆς ἀσκήσεως λαμβάνουσιν ἐκεχειρίαν, οὐδὲ ἀναμένουσι τοὺς καιρούς. οὐ μελέτη γὰρ αὐτοῖς, οὐδὲ τὸ κατ' ἀλήθειαν ἀτολμίας ἀπαδέουσιν, ἀλλ' ἑκάστου ἐν ἡμέρᾳ στρατιώτου, πᾶσα περὶ τὸν πόλεμον γυμνάζεται. διὸ καὶ φοβερὰ τοῖς μάχαις διαφέρουσιν. οὔτε γὰρ ἀταξία διασκίδνησιν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ἐν ἕδρᾳ συντάξεως, οὔτε δέος ἐξίστησιν, οὔτε δαπανᾷ πόνος. ἔπεται γὰρ τὸ κρατεῖν ἀεὶ τῶν οὐχ ὁμοίων βέβαιον. καὶ οὐκ ἂν ἁμάρτοι τις εἰπὼν, τοὺς μὲν μελέτας αὐτῶν χωρὶς αἵματος πολλαπλήσιας. τοὺς πολλαπλησίους δὲ μετὰ αἵματος μελέτας. οὐδὲ γὰρ ἐξ ἐπιδρομῆς διάλωτοι πολεμίοις. ὅπου δ' ἂν ἐμβάλωσιν εἰς ἐχθρῶν γῆν, οὐ πρὶν ἄπονται μάχης, ἢ τειχίσαι στρατόπεδον. τὸ δ' οὐκ εἰκῇ, οὐδ' ἀνώμαλον ἐγείρουσιν. οὐδὲ πάντῃ, ἢ ἀτάκτως διαλαβόντες. ἀλλ' εἰ μὲν ἀνώμαλος ὢν τύχοι χῶρος, ἐξομαλίζεται. διαμετρεῖται δὲ πυρεμβολὴ πτεραγωνοειδὴς αὐτοῖς. καὶ τεκτόνων πλῆθος ἕπεται, πάσῃ πρὸς δόμησιν ἑρμαλέα. καὶ τὸ μὲν ἔνδον, εἰς σηκὰς διαλαμβάνουσιν, ἔξωθεν δὲ ὁ κύκλος, τείχους ἐφαν ἐπέχει, πύργοις ἐξ ἴσου διαστήματος κεκοσμημένος. ἔνθεν δὲ τῶν μεταπυργίων, τύπος τις ὀξυβελείας, καὶ καταπέλτας, καὶ λιθοβόλα, καὶ πᾶν ἀφετήριον ὄργανον πλέασιν, ἅπαντα πρὸς τὰς βολὰς ἕτοιμα. πύλας δὲ οἰκοδομοῦσι τέτταρες, καθ' ἕκαστον δὲ πρόβολος κλίμα, πρός τε εἰσόδους τῶν ὑποζυγίων εὐμαρεῖς, καὶ πρὸς ἐκδρομὰς αὐτῶν εἰ καταπέσοιεν, πλατείας. ἔνθεν μὲν οὖν δὴ διαλήτως ἔσω τὸ στρατόπεδον, καὶ μέσας μὲν τὰς τῶν ἡγεμόνων σκηνὰς τίθενται; μεσαίτατον δὲ πάντων, τὸ στρατήγιον παρὰ πᾶσαν ἀπόδειξιν. ὥσπερ δὲ ἐν ἑνὸς πόλις καὶ ἀφορᾷ τις ἀποδεικνυτὴ, καὶ χειροτέχνας χωρίον, θῶκοι τε λοχαγοῖς, καὶ ταξιάρχοις, ὅπου δικάζοιεν εἴ τινες διαφέροιντο. τειχίζεται δὲ περίβολον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα ἴσιον ἀπὸ νίας, πλήθει καὶ διαιρέσει τῶν πανοπλιῶν. εἰ δὲ ἔπειγοι, καὶ τάφρος ἔξωθεν περιβάλλεται, βάθος τετραπήχυς, καὶ εὖρος ἴσον. φεναξάμενοι δὲ, αὐλίζονται καὶ σωματίζεις ἑκάστοι μετ' ἡσυχίας τε καὶ κόσμου. πάντα δὲ αὐτοῖς καὶ τὰ ἄλλα, μετ' ἀταξίας ἀνύεται καὶ ἀσφαλείας, ξυλεία καὶ ἀπογραφὴ εἰ δέοιντο, καὶ ὑδρεία, καὶ σωματίζεις ἑκάστοις. οὔτε γὰρ δεῖπνον ἢ ἄριστον ὁπότε θελήσαι αὐτεξούσιον ἑκάστῳ. πᾶσι δὲ ὁμοῦ. τούς τε ὕπνους αὐτοῖς, καὶ τὰς φυλακὰς, καὶ τὰς ἐξεγέρσεις, σάλπιγγες σημαίνουσιν, οὐδὲ ἔστιν ὅτι γίνεται δίχα πάσης γλωττίδος. ἐπὶ δὲ τὴν ἕω, τὸ στρατιωτικὸν μὲν, ἀπὸ τοὺς ἑκατοντάρχας ἕκαστοι, πρὸς δὲ τοὺς χιλιάρχους οὗτοι συνίασιν ἅπαντες μετ' ὧν πρὸς τὰ ἡγεμόνα τῶν ὅλων, οἱ ταξιάρχαι πάντες. ὁ δὲ αὐτοῖς τότε ἐξ ἔθους

A qua quidem in re nimis admirandam quis existimaverit Romanorum providentiam. ita servos instituentium, ut non solum vitæ ministerio, sed belli etiam necessitatibus utiles sint. Qvod si quis eorum aliam qvoque respexerit militiæ disciplinam, profecto cognoscet tantum eos imperium non fortunæ munere, sed propria virtute quæsisse. Armis enim uti non in bello incipiunt, neqve solum, si necesse sit, manus movent, cum B in pacis otio cessaverint: sed armis veluti natura cohærentes, nullas capiunt exercitationis inducias, nec tempora præstolantur. Meditationes autem eorum nihil à vera contentione discrepant: sed in dies singulos militum quisq; omnibus armis, tanquam in procinctu positus, exercetur: qvo etiam facillime prælia tolerant. Neque enim ordo neglectus eos à consueta dispositione C dispergit, neque metus stupefacit, neqve lassitudo exhaurit. Unde sequitur, ut semper superent, qvos non itidem confirmatos invenerint. Nec erraverit si quis eorum meditationes conflictus esse dixerit sine sanguine, contraque prælia meditationes cum sanguine. Nam ne repentino quidem hostium incursu opprimi possunt: sed qvocunque in hostilem terram irruperint, D non nisi permunitis castris prælio decernunt, quæ quidem non levi opere, nec iniqvo loco erigunt, nec inordinatè describunt: sed si quidem inæquale solum fuerit, complanatur: quatuor vero angulis horum dimensio designatur. Nam fabrorum multitudo, & ferramentorum copia quæ usus extructionis postulat, sequitur exercitum. Et interior quidem pars castrorum tabernaculis distribuitur, ambitus autem E eorum extrinsecus muri faciem præfert: ordinatis etiam turribus pari spatio dispositis: quarum intervalla catapultis atqve balistis, & aliis machinis saxa intorquentibus, omnibusque instrumentis missilium complent, ut cuncta scilicet jaculorum genera in promptu sint. portas autem qvatuor ædificant, tam jumentis aditu faciles, qvam ipsis, si quid urgeat, intro currentibus latas. Intus autem castra vici spatiis interpositis dirimunt, mediaqve rectorum tabernacula collocant, & inter hæc prætorium divum templo simillimum: prorsus ut quasi repentina quædam civitas existat: forum qvoque & opificum stationes: & sedes militum primatibus, ordinumque principibus, ubi si qva sit inter alios ambiguitas, judicent. Ipse vero ambitus, & omnia qvæ in eo sunt, multitudine simul & scientia, fabricantium opinione citius communitur. qvi si G res urgeat, fossa extrinsecus cingitur, depressa cubitis qvatuor, pariqve spatio lata. Armis autem septi, per contubernia cum decore atque otio in tentoriis agunt: omniaqve ab his ordinate etiam alia cauteque per contubernia expediuntur: veluti si ligno aquave opus sit, aut frumento: nec enim cœna vel prandium cum voluerit, in potestate cujusqve est; simul autem omnibus somnus est, excubias & vigilandi tempora buccinæ significant, neq; est omnino quicquam qvod sine edicto geratur. Mane autem milites quidem ad centuriones, illi vero ad tribunos conveniunt salutatum: cum quibus ad summum omnium ducem universi ordinum principes. Ille autem his

signum aliaqve dat ex more præcepta proferenda subjectis: quibus etiam in acie circumaguntur qvo opus est, ac universi pariter incurrunt itemque sese recipiunt. Cum autem castris egrediendum est, tuba indicium facit: nemoqve otiosus est. sed vel solo nutu moniti, tabernacula tollunt, omniaque ad profectionem instruunt. deinde iterum tuba ut sint parati significat. Illi autem cum mulos & jumenta sarcinis onraverint, velut in curuli certamine signum expectant. Castra vero incendunt: eo quod sibi alia munire facile sit, & ne qvando hostibus eadem usui sint. Et tamen tertio qvoqve tubæ signo indicant, ut exeatur: urgendo aliqva ex causa morantes, ne quis ordinem deserat. Dexterqve duci præco astans, si ad bellum parati sunt, voce patria ter percontatur. illiqve toties alacri & magna voce paratos esse se respondent, interrogantemque præveniunt: & Martio quodam spiritu repleti cum clamore dextras erigunt. Deinde otiose & cum omni decore progredientes ambulant, suum quisque ordinem velut in bello custodiens: pedites quidem thoracibus & galeis septi, & utroqve latere gladiis accincti. lævus autem gladius multo est longior, cum dexter mensuram palmæ non excedat. qui vero ducem stipant lecti pedites, scuta & lanceas gestant: cætera manus hastas & clypeos longos, serramque & corbem & sarculum & securim, necnon & habenam & falcem & catenam, triduique viaticum, ut parum interfit inter onusta jumenta & pedites. Equitibus autem ad dexteram gladius est longior, & contus in manu, transversusque ad eqvi latus clypeus, ternaqve in pharetra vel amplius dependent lata cuspide jacula, nihil ab hastis magnitudine differentia. Cassides vero & thoracas peditibus habent similes: nulloqve armorum genere ab eqvitum alis discrepant lecti, qui circum ducem versantur. Agmina autem semper cui sorte id obtigerit, antecedit. Talia quidem sunt Romanorum itinera, & mansiones, itemque armorum varietas. Nihil vero nec in præliis inconsultum aut subitum agunt: sed omnia semper seqvuntur facta sententiam: opusqve adhibetur ante decretis. Unde aut minime peccant: aut si peccaverint, facilis est errati correctio. Fortunæ autem successibus meliores consiliorum etiam si aliter successerit, arbitrantur eventus: quasi bonum quidem fortuitum ad rem inconsulte gerendam illiciat: qvæ vero ante cogitata fuerint, etiam si adversus casus exceperit, bene jam meditatos exhibeant ad cavendum ne idem rursus eveniat: & bonorum quidem fortuitorum non is autor sit cui contigerint, tristium vero quæ præter sententiam acciderint, saltem recte consulta videantur esse solatium. Armorum quidem exercitatione comparant, ut non modo corpora, sed animi qvoqve militum fortiores sint. Major autem illis est ex timore diligentia. namqve leges apud eos non desertionis solum, verumetiam minimæ negligentiæ sunt capitales: ducesqve magis quam ipsæ leges

A σημῆον, καὶ τὰ ἄλλα ὡδηγήματα δίδωσι διαφέρ-
ειν τοὺς ὑποτεταγμένους. ὁ δὴ καὶ ὅτι ὡδηταῖεν
πεζάποντες, ὑπερέφου ἦ τειχέως, ἵνα εὐθὺς καὶ πρὸς
τὰς ἐφόδους αὐτοῖς, καὶ πρὸς τὰς ἀναπλήσεις ἐπιχω-
ροῦσιν ἀθρόοι. ἐξιέναι ἦ στρατοπέδου δέον ὑποσημαί-
νει μὲν ἡ σάλπιγξ, πρεμεῖ ἦ οὐδείς, ἀλλὰ ἅμα νεύματι τοῖς
μὲν σκευοφόροις ἀναιρεῖσιν. πάντα ἦ ἐξαρτύσαντα πρὸς
τὴν ἔξοδον, καὶ πάλιν αἱ σάλπιγγες ὑποσημαίνουσι
B παρεσκευάσθαι. οἱ ἦ ἐν τάχει τοῖς τε ὄρεσιν, καὶ τοῖς
ὑποζυγίοις ὑπιόντες τὴν ἀποσκευὴν, ἐς ἅπαν ὥσπερ
ἐφ' ὁπλίτην ὁρμᾶν ἕτοιμοι. ὑποσημαίνει τε ἤδη
τὴν παρεμβολὴν, ὡς αὐτοῖς μὲν ῥᾴδιον ἐκεῖ πάλιν τη-
χίσασθαι, μὴ ἧσσόν τι ἦ ἐκεῖνο πρὸ τοῦ πολεμίοις χρήσι-
μον. καὶ τρίτον ἦ ὅμως αἱ σάλπιγγες σημαίνουσι
τὴν ἔξοδον, ὑπανίστασθαι τοὺς δι' αὐτῶν τινὰ βαδι-
ζόντας, ὡς μή τις ὑπολειφθεὶς τάξεως, ὑπὸ τοῦ
C δεξιοῦ τοῦ πολεμάρχου ᾠδῆς, οἱ περὶ πόλεμον εὖ
ἔτοιμοι τῇ πατρίῳ γλώσσῃ, τοῖς ἀναπυθόμενοι, χαίρον-
τες τοσαυτάκις ἀντιβοῶσι, μέγα τι καὶ θυμοῦ, ἔτι-
μοι λέγοντες, φθάνουσί τε τὸν ἐπερωτῶντα, καὶ πυ-
ρὶ ἡλίου πνεύματι ὑποσημαλαίμενοι, τῇ βοῇ σειρῆ-
αίρουσι τὰς δεξιάς. ἑστῶσι δ' ἐπὶ ἴσης, ὁδεύουσι ἡσυ-
χῇ, καὶ μέσου πάντες, ὥσπερ ἐν πολέμῳ τῷ ἰδίαν
τάξιν ἕκας ον φυλάσσων. οἱ μὲν πεζοὶ, θώραξί τε πε-
D φραγμένοι, καὶ κράνεσι, καὶ μαχαιροφορίοις ἀμ-
φοτέρωθεν. μακρότερον ἦ αὐτῶν τὸ λαιὸν ξίφος πλη-
σίον, τοῦ δὲ χεῖρ δεξιὸν, ἀνισαμῆς οὐ πολὺ ἔχει μῆκος.
φέρουσι ἦ οἱ μὲν σὺν τὸν στρατηγὸν ὑπίλεκτοι πεζοὶ λόγ-
χαι καὶ ἀσπίδα. ὁ ἦ λοιπὴ φάλαγξ, ζυσόν τι καὶ ξυ-
ρεὸν ὑπομένει, σὺν οἷς πρίονα καὶ κόφινον ἄμπελον τε καὶ
πέλεκυν. σὺν ἦ ἱμάντα καὶ δρέπανον, καὶ ἄλυσιν, ἡ-
μερῶν τε τροφῶν ἐφόδιον, ὡς ὀλίγον ὑποδεᾶν τῶν ἀχθο-
φορικῶν ὀρέων, τὸν πλέον. τοῖς ἦ ἱππεῦσι μάχαιρα
E μὲν ἐκ δεξιοῦ μακρὰ, καὶ κοντὸς ὑπὲρ μάχης ἐν χερσὶ,
ξυρεὸς ἦ ὡδὲ πολὺ πλείων ἵππου πλάγιος, καὶ κῶ γυ-
ρτὸν περὶ ἡτινα τροῖς ἢ πλείους ἄκοντες, πλατεῖς μὲν
αἰχμὰς, οὐκ ὑποδεεστέρους ἦ δοράτων μέγεθος. κρανη
ἦ καὶ θώρακες ὁμοίως τοῖς πεζοῖς ἅπασι. οὐδὲν ἦ ἕ-
πεσθαι ἀλλάττουσι, οἱ σὺν τὸν στρατηγὸν ὑπὲρ πι, τῶν
ἐν ταῖς ἴλαις ἱππέων. κλήρῳ ἦ τῶν τεταγμάτων ἀεὶ τὸ
λαχὸν ἡγεῖται. τοιαῦτα μὲν ῥωμαίων πρᾶξαί τε καὶ κα-
τασκευάς, σὺν οἷς ὅπλων διαφοραί. οὐδὲν ἦ ἀπερίσκε-
F πτον ἐν ταῖς μάχαις, οὐδὲ αὐτοσχέδιον. ἀλλὰ γνώμῃ
μὲν ἀεὶ πάντες ἔργου ἀρχή, τοῖς δοχθεῖσι ἦ ἕπεται
τὰ ἔργα. πρὸ καὶ σφάλλονται μὲν ἥκιστα, κἂν πλαί-
σωσι ἦ, ῥᾳδίως ἀναλαμβάνουσι τὰ σφάλματα. ἡνωῖ-
ται τι τῶν ὑπὸ τύχης ὑπιταγμάτων, ἀμείνους τοῖς
ὑπὶ τοῖς προβουλευθεῖσι διαμαρτίαις, ὡς δ' μὲν αὐτο-
μάτου καλοῦ δελεάζοντος εἰς ἀπερισκεψίαν, τῆς σκέ-
ψεως ἦ κἂν αὐτύχησή ποτε, σὺν τὸ μὴ αὖθις καλῶς
ἐχούσης μελέτης. καὶ τῶν μὲν αὐτομάτων ἀγαθῶν, εὐ
G τὸν λαβόντα αἴτιον εἶναι. τῶν ἦ ὡδὲ γνώμῃ πεφυκό-
σιν σκυθρωπῶν, ὡδαμῶθεν τὸν πεφυκότες
βεβαιεῦσθαι. ὡδασκάλοις μὲν οὖν ἐν μελέτης
τῶν ὅπλων, οὐ τὰ σώματα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς ψυ-
χὰς ἀλκίμους. περισκοποῦσι ἦ καὶ τὸ φόβου. εἴτι
γὰρ νόμοι παρ' αὐτοῖς, οὐ λειποταξίου μόνον, ἀλλὰ καὶ
ῥᾳθυμίας ἀλίγης θανατικοί. εἴτι στρατηγὸν τῶν νόμων

φόβε-

φοβερώτεροι. τῆς δὲ πρὸς τοὺς ἀγαθοὺς τιμῆς, ῥύσιν τὸ δοκεῖν ὠμοὶ πρὸς τοὺς κολαζομένους. τοσοῦτον δ' αὐτῶν τὸ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας πειθήνιον, ὡς ἔντε εἰρήνη κόσμον εἶναι, καὶ ἐπὶ τῆς τάξεως ἐν σῶμα τὸν ὅλον στρατιάν. οὕτως αὐτῶν σωφρονεῖς μὲν αἱ τάξεις, ὄξυροοι δ' εἰσὶν αἱ παραγγελίαι, ὀξεῖαι δ' ἀκοαὶ μὲν παραγγέλμασιν, ὄψεις δὲ σημείοις, ἔργοις δὲ χεῖρες. ὅταν μὲν δρᾶσαι δέῃ ταχεῖς, βραδύτατοι δὲ παθεῖν εἰσιν, οὐδ' ἔστιν ὅπου συστάντες ἢ πλήθους ἡττήθησαν, ἢ στρατηγημάτων, ἢ δυσχωρίας, ἀλλ' οὐδὲ τύχης. καὶ δὲ τούτης αὐτοῖς τὸ κρατεῖν βεβαιότερον. οἷς οὖν βέλη μὲν ἄρχῃ πέμπειν, ἔπειτα δὲ τοῖς βεβελημένοις στρατὸς οὕτω δρασμελὴς, τί θαυμαστὸν εἰ πρὸς ἕω μὲν διήκοντες, ὠκεανὸς δὲ πρὸς ἑσπέραν, μεσημβρινὸν δὲ λιβύης τὸ πάσσαν, καὶ πρὸς ἄρκτον ἱσταμένη καὶ ῥίφαις τῆς ἡμερινῆς ὅρος; δεόντως γὰρ ἄντικρυς ἔσται τὸ κτῆμα τῶν κτησαμένων ἔλαττον. ταῦτα μὲν ἐν διεξῆλθον ἐρωμαίους ἐπαινέσαι προαιρούμενος τοσοῦτον, ὅσον εἰς τὸ θαυμασθῆναι τῶν κεχειρωμένων, καὶ εἰς δοκιμασίαν τῶν νεωτερίζοντων. εἴη δ' ἂν τοῖς ἀγνοοῦσι τῶν φιλοκαλούντων, καὶ πρὸς ἐμπειρίας ἡ ἀγωγὴ τῆς ῥωμαίων στρατιᾶς. ἐπανειμι δ', ὅθεν ἐπὶ τοῦτο ἐξέβαλον.

Κεφ. ζ.

Οὐεσπασιανὸς μὲν ἅμα τῷ παιδὶ Τίτῳ Δομετείων τὸν ἐν πτολεμαΐδι, συνέπασχε τὰς δυνάμεις. ὁ δὲ τὴν γαλιλαίαν κατειρεχὼν πλάνιδος, ἐπεὶ πολὺ μὲν πλῆθος ἀνῃρήκει τῶν καταλαμβανομένων. τότε δὲ λοιπὸν τὸ ἀθυμότερον γαλιλαίων καὶ τῆς ψυχὰς ἐναπεκάμνον. ὁρῶν δὲ τὰ μάχιμον ἀεὶ συμφεύγοντας εἰς τὰς ὑπὸ ἰωσήπου τειχισθείσας πόλεις, ὥρμησεν ἐπὶ τὴν ἰσχυροτάτην αὐτῶν ἰωτάπατα, οἰόμενος ἐξ ἐφόδου μὲν αἱρήσειν ῥᾳδίως, μέγα δὲ κλέος ἑαυτῷ παρὰ τοῖς ἡγεμόσι, κἀκείνοις ὄφελος εἰς τὰ λοιπὰ παρέξειν. προεχωρήσει γὰρ οὐκ ἔτι εἰς τὰς ἄλλας πόλεις τῆς καρτερωτάτης οἰχομένης. πολὺ γε μὴν διήμαρτε τῆς ἐλπίδος. ἐπιόντας γὰρ αὐτὸν οἱ ἰωταπατηνοὶ προσεδέχοντο, πρὸ τῆς πόλεως ἐκδεχόμενοι, καὶ τοῖς ῥωμαίοις συμβαλεῖν αἰδοκήτοις, πολλοὶ καὶ πρὸς μάχην ἐπιμοι, προθυμοί τε ὡς ἂν ὑπὲρ κινδυνεύοντες πατρίδος καὶ γυναικῶν καὶ τέκνων, τρέπονται ταχέως. καὶ πολλοὺς μὲν πρώτους τῶν ῥωμαίων, ἑπτὰ δ' ἀναιροῦσι, διὰ τὸ μὴ ἄτακτον αὐτῶν τὸν ὑποχώρησιν γενέσθαι, καὶ τοὺς πλησίον ἐπιπολαίους πεφραγμένων πάντοθεν τῶν σωμάτων, τούς τε ἰσθμοὺς πρῶτον βάλλειν πάλιν, ἢ ἐμπλήκεσθαι μὴ ῥᾴδιον γυμνήτας ὁπλίταις. ἔπεσον δὲ καὶ τῶν ἰουδαίων τριακόσιοι, καὶ ἑτερωθησαν ὀλίγοι. ὁ πλάνιδος μὲν ἂν τῆς ἐπὶ τὸν πόλιν ὁρμῆς ἀπανώτερος ἐρρέθεις φεύγει.

Κεφ. η.

Οὐεσπασιανὸς δὲ ὠρμημένον αὐτὸς ἐμβάλλειν εἰς τὴν γαλιλαίαν, ἐξελαύνει δ' πτολεμαΐδος, διατάξας τὴν στρατιὰν ὁδεύειν, καθὰ ῥωμαίοις ἔθος. τοὺς μὲν γὰρ ψιλοὺς τῶν ὁπλιτῶν καὶ τοξότας προάγειν ἐκέλευσεν, ὡς προσκοπεῖν τὰς ἐξαπινάιους τῶν πολεμίων ἐπιδρομὰς, καὶ διερευνᾶν τὰς ὑποπτίας καὶ λοχᾶσθαι δυναμένας ὕλας. οἷς ἕπετο καὶ ῥωμαίων ἰππικὴ μοῖρα, περί τε καὶ ἱππεῖς. τούτοις ἀφ' ἑκάστης ἑκατονταρχίας ἠκολούθουν δέκα, τὸν τε αὐτῶν σκεῦος, terribiles: namq; bonos honorando redimunt ne in coercendis noxiis videantur crudeles. Tanto autem obsequio rectoribus parent, ut & in pace ornamento sint, & in acie corpus unum totius conspiciatur exercitus. sic eorum copulati sunt ordines, ita circumduci sunt mobiles: & acutis auribus ad præcepta, oculisqve ad signa, & ad opera manibus: unde facere qvidem semper strenui sunt, pati vero tardissimi. nec est ubi prælientes aut multitudinem hostium, aut consilia sensere ducum, aut difficultatem regionum: sed ne fortunæ qvidē succubuere. nam in ea certiorem putant esse victoriam. Qvorum igitur actus à consiliis incipiunt, consultaqve adeo strenuus exeqvitur exercitus, qvid mirum si Euphrates ab Oriente, & Oceanus ab Occidente, itemqve à meridiano tractu Africæ fertilissima regio, & à Septentrione Rhenus atqve Danubius sunt imperii limites, cum minorem esse possidentibus possessionem rectè qvis dixerit? Hæc ergo prosecutus sum, non tam proposito laudandi Romanos, qvam solatio devictorum, & ut novarum rerum cupidos deterrerem: fortasse autem & ad experientiam proderunt bonarum artium studiosis, Romanæ institutæ militiæ nescientibus: redeo tamen unde digressus sum.

CAP. IV.

VEspasianus quidem una cum Tito filio in Ptolemaidè interim degens, ordinabat exercitum. At vero Galilæam pervaserat Placidus, ubi maximam eorum qvos comprehendisset multitudinem, interemit: hæc autem fuit Galilæorum imbellior turba, animisque deficiens: pugnacissimos autem ut vidit semper in civitates confugere, quas Josephus communierat, in Jotapatam, quæ omnium tutissima erat, impetum vertit: existimans eam repentino aggressu facillimè captum iri, magnamque & sibi ex ea re alios apud rectores gloriam comparandam, & illis commodum ad reliqva maturius explicanda, quasi metu cessuris aliis civitatibus, si qvæ validissima esset, occupatam vidissent. Multum tamen opinione deceptus est: Jotapateni enim, cum ejus impetum præsensissent, prope civitatem advenientem excipiunt: congressique cum Romanis ex improviso plurimi & ad pugnam parati necnon & alacres (quippe ut pro salute patriæ, item conjugum liberorumque dimicantes) in fugam eos vertunt, multosque sauciant, septem solum interfectis: quia neque inordinate pugna decesserant, septisque undique corporibus leviter fuerant vulnerati: cum Judæi qvoque magis eminus jaculari, quam manus conserere inermes cum armatis confiderent. ex ipsis autem Judæis tres ceciderunt, paucis præterea sauciatis. Placidus igitur ab oppido repulsus aufugit.

Impetus Placidi contra Jotapatam.

CAP. V.

VEspasianus vero ipse Galilæam cupiens invadere, ex Ptolemaide proficiscitur, ordinato militum itinere, sicut Romani consueverunt. Auxiliatores enim qui levius armati essent, itemqve sagittarios præire jussit, ad repentinos incursus hostium cohibendos, & ut suspectas atq; opportunas insidiis sylvas scrutarentur. Hos sequebatur Romani peditatus equitatusqve pars: post qvos è singulis centuriis deni armaturam suam ferentes,

Galilæa à Vespasiano invaditur.

mensuraſqve castrorum. Post hos stratores viarum ibant, qvi aggeris maligna corrigerent, ac aspera complanarent, syl-vasqve obstantes præciderent, ne perplexo itinere fatigaretur exercitus. Deinde suas, itemqve subjectorum sibi rectorum sarcinas, & tutelæ causa multos cum his eqvites ordinavit. post qvos ipse veniebat, lectos pedites eqvitesqve, necnon & lancearios secum ducens, equitumqve præterea suorum agmine comitatus. De singulis enim turmis proprios centum & viginti equites deputatos habebat. hos seqvebantur, qvi expugnandis civitatibus machinas & cætera tormenta portarent, deinde rectores, itemqve præfecti cohortibus tribuni, stipati lectis militibus. & post hos circum Aqvilam signa alia, quæ omnibus apud Romanos agminibus præest, qvod & universarum avium regnum habeat, & sit validissima. Itaq; illam & principatus insigne putant, & omen victoriæ, qvoscunqve bello petierint. Sacras vero signorum effigies seqvebantur cornicines, & post eos acies, in latitudinem senis digesta militibus. hisqve adhærebat ex more quidam centurio disciplinæ atqve ordinis custos. Servi autem singularum legionum cuncti cum peditibus erant, mulis aliisqve jumentis vehentes militum sarcinas. Postremum agmen, in qvo erat mercenaria multitudo, cogebant armati pedites, eqvitumque non pauci. Ita peracto itinere, Vespasianus cum omni exercitu ad fines Galilææ pervenit: ibiqve positis castris, qvamvis promptos ad bellum milites continebat, una & ostendendo exercitum, qvo hostes metu percelleret, spatiumque indulgendo pœnitudinis, si qvis ante prælium voluntatem mutaret: nihilominus autem murorum instruebat obsidium. Itaqve multos quidem rebelliones fugere vel solus fecit ducis aspectus: metum vero universis incussit. Josephi enim socii, qvi non longe à Sepphori castra posuerant, ubi bellum appropinquare cognoverunt, & jam jamqve Romanos prælio secum congressuros, non modo ante pugnam, sed antequam hostes omnino conspicerent, fuga dissecti sunt. cum paucis autem relictus Josephus, ubi animadvertit neqve se ad excipiendos hostes sufficientem manum habere, & Judæorum animos concidisse: ac, si fides his haberetur, plerosqve libenter ad hostes defectum ire: jam tum qvidem bello omni abstinebat: qvam longissime autem periculis abesse decrevit: abductisque qui secum remanserant, in Tiberiada confugit.

CAP. VI.

Gadaræ expugnatio.

VEspasianus autem Gadarensium civitatem aggressus, primo impetu capit, qvod eam pugnaci multitudine vacuam reperisset. Deinde hinc transgressus interius, cunctos puberes interfecit, cum Romanos odio gentis, & cladis memoria, quam pertulerat Cestius, nullius ætatis misericordia commoveret. Incendit autem non solum civitatem, sed etiam omnes circum vicos, & oppidula qvædam penitus desolata, nonnulla qvorum habitatores ipse cepisset. Josephus autem, qvam tutionis causa optaverat civitatem, ipse metu replevit. Nam Tiberienses numqvam eum, nisi de omni bello desperasset,

καὶ τὰ μέτρα τ παρεμβολῆς φέροντες. καὶ μετ' αὐτοὺς ὁδοποιοί, τὰ τε σκολιὰ τ λεωφόρων καθαίροντες καὶ μαλῶν τὰ δύσβατα, καὶ τοὺς ἐμποδίους ὕλας περικόπτειν, ὡς μὴ ταλαιπωροῖτο δυσπορούμενον τὸ στράτευμα. κατόπιν ἦ τούτων, τάς τε ἰδίας, καὶ τὰς τῶν ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνων ἔταξεν ἀποσκευάς, καὶ συχνοὺς ἅμα τούτοις ἐπὶ τὴν τῶν ἀσφαλείαν τῶν ἀποσκευῶν. μεθ' οὓς αὐτὸς ἐξήλαυνε, τούς τε δορυφόρους τῶν πεζῶν, καὶ ἱππέων, καὶ τοὺς λογχοφόρους ἔχων. ἕπετο ἦ αὐτῷ τὸ ἴδιον τ τάγματος ἱππικὸν, ἴδιοι γὰρ ἑκάστου τάγματος εἴκοσι τοῖς τοὺς ἑκατὸν ἱππεῖς. τούτοις ἦ ἠκολούθουν οἱ τὰς ἑλεπόλεις φέροντες ὀργεῖς. καὶ τὰ λοιπὰ μηχανήματα, μετ' τούτους, ἡμίονοί τε καὶ ἀπειρῶν ἕπαρχοι σὺν χιλιάρχοις, δορυφόροι τε περὶ σφᾶς στρατιῶται ἔχοντες, ἐπὶ τοῖς σημείοις τοῖς ἀετοῖς, οὓς πάντες ἄρχοντες ῥωμαίοις τάγματος, βασιλεύς τε οἰωνῶν ἁπάντων, καὶ ἀλεξιμώτατος ὤν. ὁ δὴ καὶ τῆς ἡγεμονίας τεκμήριον αὐτοῖς, καὶ κλήθρα ἐφ' οὓς ἂν ἴωσι κρατήσειν δοκεῖ. τοῖς ἱεροῖς ἦ ἠκολούθουν οἱ σαλπίγκται, καὶ κατόπιν αὐτῶν ἡ φάλαγξ τὸ πρῶτον εἰς ἓξ λοχαγίας. τούτοις παρέπεμπε τὸν ἑκατοντάρχας ἐξ ἑνὸς τοῦ τάξιν ἐπισκοπούμενος. τὸ ἦ οἰκεῖον ἑκάστου τάγματος ἅπαν τοῖς πεζοῖς εἵπετο, τὰς ἀποσκευὰς τῶν στρατιωτῶν ὅλοι τοῖς ὀρεῦσι καὶ τοῖς ὑποζυγίοις ἄγοντες. κατόπιν ἦ πάντων τῶν ταγμάτων, ὁ μίσθιος ὄχλος, οἷς συνεῖπτο τοὺς ἀσφάλειαν ἠκολούθουν πεζοί τε, καὶ ὁπλῖται καὶ τῶν ἱππέων πολλοί. οὗτος ἐδεύσας οὐδεπασιανὸς μὴ τῆς δυνάμεως τοὺς πρὸς ὄρους ἀφικνεῖται τ Γαλιλαίας, ἔνθα κατεστρατοπεδεύσαμενος, ὡρμημένους εἰς πόλεμον τοὺς στρατιώτας κατέσχεν. ἐπιδεικνύμενός τε τ στρατιὰν εἰς κατάπληξιν τοῖς πολεμίοις, καὶ μετανοίας δίδους καιρὸν, εἰ πρὸ μάχης μεταβάλλοιντο. ἅμα ἦ καὶ τοὺς πλησιεστέρους τῶν ἐρυμάτων ἐξηρτύετο.

ΚΕΦ. θ.

ΜΕτὰ νοσον μὲν ἐν τῇ διαφθορᾷ ὀφθεὶς ὁ στρατηγὸς πολλοῖς ἐνεῤῥάσατο, κατάπληξιν ἦ πᾶσιν. οἱ γὰρ ὡς τὸ ἰώσηπον ἐστρατοπεδεύκοτες, ὅτε ἄποθεν τ σεπφώρεως ὡς ἐπὶ πόλιν χωρεῖν καλοῖντο, ἐπεὶ πλησιάζοντα τ πόλεμον ἤκουσαν, ἅτε τι ἔτι πρὸς ῥωμαίους συμμίξοντες σφίσιν, ἀμέτρου τὸ μάχης, ἀλλὰ καὶ πρὶν ἰδεῖν τοὺς ἐχθροὺς, θρασύδειαν ἦ φυγὴ κατέλειπε ἦ ὁ ἰώσηπος μετ' ὀλίγων, καὶ πάνυ ὡς οὔτι δέχεσθαι τοὺς πολεμίους δύνασθαι ἐχθρὸν, καὶ πεπεισμένος τὰ φρονήματα τῶν ἰουδαίων, ἄρδην οἱ τι ἂν εἰ πιστεύοιντο χωρεῖν οἱ πόλεις ὅτι ταχέως, ἐδόκει μὲν ἤδη ὡς καὶ πάντες ἂν πόλεμον. τότε ἦ ὡς πράγματα χωρίζεσθαι τῶν κινδύνων ἔκρινεν. ἀναλαβὼν ἦ τοὺς συμμείναντας εἰς τιβεριάδα κατέφθη. ἐκστασιάσας ἦ τῇ πόλει τῶν ταδαρέων ἐπελθὼν, αἱρεῖ τε κ' πρώτῳ ἔφοδον αὐτῷ, μαχίμου πλῆθους ἔρημον καταλαβὼν, καὶ παρελθὼν ἔσω, πάντας ἡδέως ἀναιρεῖ, μηδεμιᾶς τῶ ῥωμαίων ἡλικίας ἔλεον ποιουμένου, μήτε πρὸς τὸ εὐθὺς, καὶ μνήμην τῆς κ' τὸν κρεῖττον αὐτῶν ὠμοτητος, ἐμπιπράσι δ' οὐ μόνον αὐτὴν τὴν πόλιν, ἀλλὰ καὶ τοὺς πέριξ κώμας πάσας τε καὶ πλήθους, ἃς μὲν παντελῶς ἐκλελειμμένας, ἔστι ἦ ἃς αὐτὸς ἐξανδραποδιζόμενος.

ΚΕΦ. ι.

Ο ἦ ἰώσηπος ἐν πρὸς ἀσφάλειαν εἵλετο πόλιν, αὐτὸς ἐνέστησε δέος καταφυγών. εἰ ἦ λοιπὸ τ τιβεριάδος, οὐκ ἂν εἰ μὴ πρὸς ἅπαν ἀπεγνωκὼς τ πόλεμον, τῆς πα-

τραπῆναι πρὸς αὐτὸν ὥοντο. καὶ κατὰ τοῦτο, ὃ διημάρτανον αὐτοῦ τὴν γνώμης. εἶδε μὲν γὰρ οἱ ῥᾳδίως τὰ Ἰουδαίων πόλους, καὶ μίαν αὐτῶν ἠδέως ἂν μεταβαλλόντων αὐτοὺς ἂν καὶ οὕτως συγγνωσθῆναι τοῖς ῥωμαίοις παρὰ δόξαν, ὅμως πολλάκις, ἢ καταπροδοὺς τὴν πατρίδα, καὶ τὴν ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ στρατηγίαν ὑβρίσας, ἐτύγχανε περὶ οἷς πολεμήσων ἐπέμφθη. γράφειν δὲ ταῖς ἐντολαῖς τῶν ἱεροσολύμων διὰ γνωμῆς ἀκριβείας τὰ πράγματα, ὡς μήτε ὑπὲρ μεῖζον ἐξάρας τὴν πολεμίων ἰσχὺν αὐθις εἰς δειλίαν κακιζοίτο, μήτε ἐλάττονα ἀπαγγείλας, καὶ μετανοήσαντας ἔτως θρασυνθεῖεν ἵνα τι ἢ σπονδὰς αἰροῦμενοι, τοχέως ἀντιγράψωσιν, ἢ πολεμεῖν ἐγνωκότες, ἀξιόμαχον τοῖς ῥωμαίοις πέμψωσιν αὐτῷ δύναμιν. ὁ μὲν οὖν ταῦτα ὑπέλαβε, πέμπει δὲ τάχιστα ὑπὲρ ἱεροσολύμων τοὺς τὰ γράμματα κομίζοντας. οὐεσπασιανὸς δὲ ὥρμηται ἐξαίρειν τὰ ἰωτάπατα, πέπυστο γὰρ εἰς αὐτὴν συλλεγεῖσαν τῶν πολεμίων συμμαχίαν, καὶ ἄλλως ὁρμητήριον ἰσχυρὸν οὖσαν αὐτῶν, πειρᾶται πρῶτον τὴν ἐπαρχουσαν, καὶ περιόδῳ, δύσβατόν τε καὶ πρῶτον ἰππεῦσι δὲ ἀμήχανον. οἱ μὲν οὖν τέσσαρσιν ἡμέραις ἐξειργάσαντο, καὶ πλατεῖαν ἤνοιξαν τῇ στρατιᾷ λεωφόρον. τῇ πέμπτῃ δὲ ὁ ἰώσηπος, αὐτὴ δὲ ἦν ἕβδομος μετὰ εἰκοστὴν πρώτην. φυγὴν παρελθὼν εἰς τὴν ἰωτάπατα ἐκ τῆς τιβεριάδος, καὶ πεπλωκότα τοῖς ἰουδαίοις ἀνῆκε τὰ φρονήματα.

Κεφ. ια.

Οὐεσπασιανῷ δέ τις ἀγγελίζει τὴν μετάβασιν τοῦ ἀνδρὸς αὐτόμολος, καὶ κατηπειγμένον ἤδη τὴν πόλιν, ὡς μετ' ὀλίγης αἱρήσων πᾶσαν ἰουδαίαν, εἰ λάβοι τὸν ἰώσηπον ζωγρήσειν. ὁ δὲ ἀρπάσας ὥσπερ μέγιστον εὐτύχημα τὴν ἀγγελίαν, καὶ προνοίᾳ θεῶν τὸν σωτεώτατον εἶναι δοκοῦντα τῶν πολεμίων, οἰόμενος εἰς αὐτοχείρητον εἰρκτὴν παρελθεῖν, ἐξίησι σὺν χιλίοις ἱππεῦσι πέμπτῃ χιλιάδον, καὶ δεκαδάρχην ἕβούτιον, ἄνδρα τῶν ὄπιθεν κατὰ χεῖρα καὶ σώμασιν, ὠχυρωκότα τὴν πόλιν, ὡς μὴ λάθοι ἀζωδρὰς ὁ ἰώσηπος. αὐτὸς δὲ μιᾷ ἡμέρᾳ ἀναλαβὼν πᾶσαν τὴν δύναμιν ἤπτετο, καὶ μέχρι δείλης ὁδεύσας, πρὸς τὴν ἰωτάπατα ἀφικνεῖται. ἀναλαβὼν δὲ τὴν στρατιὰν εἰς τὸ πρόσαρκτον αὐτῆς μέρος, πρός τινι λόφῳ στρατοπεδεύεται, διέχοντι σταδίους ἑπτὰ τῆς πόλεως, πειρώμενος ὡς μάλιστα τοῖς πολεμίοις λανθάνειν εἶναι πρὸς ἔκπληξιν, ἢ καὶ προσδοκίμα ποιοῦντι τοὺς ἰουδαίους κατέχειν, ὡς μηδένα δι' τείχους τολμῆσαι προελθεῖν. ἅμα δὲ οὗτος μὲν ἀπεκάμνησεν προσβαλεῖν, δι' ὅλης ὠδυκότες ἡμέρας. διαλαβὼν δὲ τῇ φάλαγγι κυκλοῦται τὴν πόλιν, ἐκ τρίτου ἔξωθεν περιάγουσι τὴν ἵππον, πάσας ἀποφράσσοντες αὐτοῖς τὰς ἐξόδους. τὸ δὲ μεγίστη σωτηρίας, παρώξυνε τοὺς ἰουδαίους πρὸς πόλεμον. οὐδὲν γὰρ ἀνάγκης ἐν πολέμῳ μαχιμώτερον. ὑποφυγούσῃ δὲ μετ' ἡμέραν προσβολῆς, τὸ μὲν πρῶτον ἰουδαῖοι κατὰ χώρας μένοντες, ἀντεῖχον ἀνδρικῶς τῶν ῥωμαίων ἐξεστρατοπεδευκότων πρὸ τοῦ τείχους. ὡς δὲ οὐεσπασιανὸς, τοὺς μὲν τοξότας καὶ σφενδονήτας, καὶ πᾶν τὸ τῶν ἐκηβόλων πλῆθος ὀπίσω, ἐκέλευσε βάλλειν, αὐτὸς δὲ μὴ τῶν πεζῶν

A in fugam verſum iri credebant: neque in hoc eos voluntatis ejus fallebat opinio. Videbat enim res Judæorum quorſum evaderent: unamque illos viam ſalutis habere, ſi propoſitum mutaviſſent. Ipſe vero, quamvis adhuc ſibi ſperaret a Romanis veniam tribuendam, mori tamen ſæpe maluiſſet, quam prodita patria, cum dedecore adminiſtrationis ſibi creditæ, apud illos feliciter agere, contra quos fuerat miſſus. Decrevit igitur Hieroſolymam primatibus, quemadmodum ſeſe res haberent, cum fide perſcribere: ne vel minus extollendo vires hoſtium, timiditatis mox argueretur: vel minus aliquid nunciando, fortaſſe cœpti etiam pœnitentes ad ferociam revocaret; utque ſi fœdus eis placeret, cito reſcriberent: aut ſi bellandum eſſet, dignum ei contra B Romanos exercitum mitterent. Ille quidem hac epiſtola ſcripta, mature mittit qui Hieroſolymam literas ferret.

CAP. VII.

VEſpaſianus autem Jotapatam excindere cupiens (nam in eam plurimos hoſtium refugiſſe cognoverat, & præterea validiſſimum hoc eorum eſſe receptaculum, præmittit pedites cum equitibus qui montanum iter coæquarent, C faxis aſperum, ac peditibus quoque difficile, omnino vero equitibus invium. Et hi quidem quatriduo fecere quod juſſum eſt, latamque aperuêre exercitui viam. Quinto autem die, qui menſis Maji vigeſimus & primus erat, prior Joſephus in Jotapatam ex Tiberiade venit, abjectoſque Judæorum ſpiritus erigit. Cum vero tranſitum ejus Veſpaſiano quidam tranſfuga D nunciaſſet, utque mox civitatem peteret incitaret, veluti cum ea totam Judæam capere poſſet, ſi Joſephum ſubjugaſſet: hoc ille nuncio pro maxima felicitate percepto, Dei providentia factum ratus, ut qui hoſtium prudentiſſimus videretur, ultro ſe etiam in cuſtodiam traderet voluntariam: ſtatim quidem cum equitibus mille Placidum mittit, unaque decadarcham Ebutium, tam E manu quam prudentia virum inſignem, circumvallare civitatem juſſit, ne clam inde Joſephus elaberetur. Poſtero autem die cuncta manu comitatus ipſe conſequitur, & poſt meridiem uſque acto itinere, ad Jotapatam pervenit: adductoque in Septentrionalem ejus partem exercitu, in quodam tumulo caſtra ponit, diſtante ab oppido ſtadiis ſeptem. Conſulto autem quam maF xime conſpici ab hoſtibus affectabat, ut viſu attoniti turbarentur. quod etiam factum eſt: eoſque tantus continuo ſtupor invaſit, ut muris egredi nullus auderet. At Romanos tota die ambulando fatigatos, civitatem ſtatim aggredi piguit: ob eam cauſam duplici acie circumdato oppido, tertium extrinſecus agmen equitum poſuere, omnes Judæis exitus obſtruentes. G Sed ea res illos in ſalutis deſperatione audaciores effecit. quippe in bello nihil eſt neceſſitate pugnacius. Itaque poſtridie impetu in muros facto, Judæi primo quidem locis ſuis manentes, Romanis caſtra ante muros habentibus reſiſtebant, poſtea vero quam Veſpaſianus & ſagittarios & funditores, omnemq; jaculatorum multitudinem adhibitâ, miſſilibus in eos permiſit uti: atq; ipſe cum peditibus

Jotapata obſidio.

in adversum collem, unde murus expugnabilis erat, niti cœpit: tunc civitati metuens Josephus, & cum eo cuncta Judæorum prosiluit multitudo: omnesque in Romanos pariter irruentes, procul a muris eos deterruere, multa manu simul & audacia patrando facinora. Neque minora tamen patiebantur quam faciebant. nam quantum ipsos salutis desperatio, tantum pudor incendebat Romanos. & hos quidem peritia cum fortitudine, illos autem duce iracundia ferocitas armabat. Denique cum tota die pugnatum fuisset, prælium nox diremit: in quo Romanorum plurimis sauciatis, tredecim interfecti sunt: Judæorum autem cum sexcenti essent vulnerati, septem & decem cecidêrunt. Nihiloque minus, Romanis postridie iterum irruentibus occurrunt, multoque fortius restiterunt: ex eo scilicet fiduciam nacti, quod eos pridie præter spē sustinuerant. sed eos qvoq; pugnaciores experti sunt, quod eorum iracundiam pudor incenderat, vinci credentium, nisi cito vicissent. Itaq; per dies quinq; Romanis minime ab aggressione cessantibus, etiam Jotapatenorum excursus agebantur, murique fortius oppugnabantur. Et neque Judæi vires hostium formidabant, neque Romanos difficultas oppidi capiendi lassabat. Etenim Jotapata paulominus tota rupes est, ex aliis quidem partibus undique vallibus immensis præceps, ut earum altitudinem oculis deprehendere cupientium aspectus ante deficiat. Ab una vero tantum Boreæ parte adiri potest, ubi per transversum latus desinentis montis ædificata est: quod quidem ipsum muro civitatis Josephus fuerat amplexus, quo macessa essent hostibus superiora cacumina. Aliis vero circum montibus tecta, prius quam in eam perveniretur, a nullo poterat conspici: Jotapata quidem sic erat communita. Vespasianus autem & cum natura loci simul certandum putans, & cum audacia Judæorum, incipere obsidionem acriter statuit: advocatisque rectoribus sibi subditis, de aggressu deliberabat. Cumque aggerem fieri placuisset, qua parte murus facilis erat accessui, totum ad comparandam materiam misit exercitum: oppidoq; propinquis montibus excisis, magnaque vi lignorum & lapidum comparata, cratibusq; ad evitanda jacula desuper missa per vallos dispositis, his protecti aggerem construebant. nulla autem noxa vel minima telorum erat, quæ de muro jacerentur. His autem alii terram ex propinquis tumulis eruentes, sine intermissione suppeditabant: cunctisque trifariam distributis, nullus erat otiosus. At Judæi super eorum tegmina saxa ingentia & omne telorum genus curabant immittere, quæ licet minime penetrarent: magnos tamen crepitus dabant, & horribile impedimentum erat operantibus. Tunc igitur Vespasianus machinis missilium circumpositis (erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, jussit tela contendi: simulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murū, sed etiam totum intra jactū earū spatiū Judæis inaccessum fecere;

A εἰς τὸ πρόσαντες ἀνώθεν καθ' ὃ τεῖχος ἦν ἐπάλξεσι, θέσας ἰώσηπος ὡς τῇ πόλει περιπεσᾶ, καὶ σὺν αὐτῷ πᾶν τὸ τῶν ἰουδαίων πλῆθος. συμπεσόντες δὲ τοῖς ῥωμαίοις ἀθρόοι, τὸ μὲν τεῖχος ἀνέσειλαν αὐτούς, πολλὰ δὲ ἐπιδεικνύμενοι χειρῶν ἔργα καὶ τόλμης, οὐκ ἐλάσσω μὲν ὧν ἔδρων ἀντέπασχον. ὅσον γὰρ αὐτοὺς ἡ τοῦ σώματος δύστυχησις, πολὺ πλείους τοὺς ῥωμαίους αἰδὼς παρεκρίτ.
B τοὺς μὲν ἐμπειρίᾳ καὶ ἀλκῇ, τοὺς δὲ θράσος ὠπλιζε τὰ θυμοῦ κρατηνυομένους. διαπαλαισάντων δὲ ὅλης ἡμέρας, νυκτὶ διέλυον, τρωθέντες μὲν πλείους ῥωμαίων, τρισκαίδεκα δὲ ἀνελόντες ἄνδρας. αὐτῶν δὲ ἑπτὸν μὲν δέκα καὶ ἑπτὰ, τραυματίαι δὲ ἑξακόσιοι. τῇ δὲ ὑστεραίᾳ πάλιν προσβάλλουσι τοῖς ῥωμαίοις ἀπὸ ξελθόντες, καὶ πολὺ καρτερώτερον ἀντιπαρετάξαντο. διαῤῥαλεώτερος μὲν οὖν ὁ θώραξ λόγον ἀντεχεν τῇ προτέρᾳ γεγυμνέναι, χεῖρας δὲ καὶ τοῖς ῥωμαίοις μαχιμωτέρους. τοῦτο γὰρ αἰδοῦς εἵνεκα ποιοῦντο, τὸ μὴ ταχέως νικᾶν, ἡττᾶσθαι ἡγούμενοι. καὶ μέχρι πέμπτης ἡμέρας, προσβολαὶ μὲν ἐγίνοντο τῶν ῥωμαίων ἀλκίμοι, ἐκδρομαὶ δὲ τῶν ἰωταπηνῶν, τοῦ χώματος κατερᾶν. καὶ οὔτε ἰουδαῖοι τῶν πολεμίων ἴσχυν κατωρρώδουν, ὅτε ῥωμαῖοι τὸν τῆς πόλεως δυσάλωτον ἀπεκαμνον.

Κεφ. β.

C Ἐπεὶ δὲ ἰωταπάτη πόλιν ὀλίγου πᾶσα κρημνὸς, ὃς μὲν τῶν ἄλλων μερῶν πάντῃ φάραγξι ἀπείροις ὑποτέμνει, ὡς τὴν κατιδεῖν περιμετρεῖν τὰς ὑψηλὰς περιεξανατείνειν δὲ βάθους, ὑπὸ βορέᾳ μὲν τοῦ πρὸς ἑσπέραν μόνον, καθ' ὃ λήγοντι τῷ ὄρει πλαγίῳ προσέπιπτε. ἔστι δ' ὁ ἰώσηπος ἐμπεφυκὼς τειχίζων τὴν πόλιν, ὡς ἀκατάληπτον εἶναι πολεμίοις τὸ ὑπὲρ αὐτὸ ἀκρώρειαν, κυκλόθεν δὲ ἄλλοις ὄρεσι καλυπτομένην, πλὴν ἐκ φύσεώς τῆς αὐτῆς, παντελῶς ἀόρατος λοιπὸς ἦν μόνοις τοῖς ἐνδοθεν ἐγχωρίοις ἰωταπάτης. ἐκ παρασκευῆς δὲ τὴν φύσιν ἔχωρίσατο, καὶ τὰ πλησιαίτατα τῶν ἰουδαίων ἀντεφιλονείκησεν, ἐγὼ καρτερῶς ἄπλετος τὰ πολεμικὰ, καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἡγεμόνας, ἐβουλεύετο περὶ τοῦ προσβολῆς. δόξαν δὲ χώσαι τὸ ἀπρόσοπτον δὲ τόχους, ὅτι συγκομιδὴν ὕλης ἐκπεμπὰ πᾶν τὸ στράτευμα. ἐκπεπτων τῶν περὶ τὴν πόλιν ὀρῶν, σπανιωθέντος δὲ ἅμα τῆς ξύλοις ἀπείρου χερμάδος, εἰ μὴ πρὸς ἀλκὴν τῶν
F ὑπερθεν ἀφιεμένων βελῶν, μέρος ἀφαιτήσαντες ὑπὲρ χαρακωμάτων ἔχειν ὑπὸ αὐπῖς, σὺν ἡ μικρὰ βλαπτόμενοι πρὸς δὲ τὸ τείχους βολαῖς. οἱ δὲ πρὸς πλησίον ὄχθους ἀναπῶντες, γλῶ αὐπῖς ἀφαιρέπτως προσέφερον, καὶ τειχῆ διῃρημένων, ἀρχὰς ἐποιοῦντο. οἱ δὲ ἰουδαῖοι πέτρας τε μεγάλας ὑπὸ τῶν τειχῶν πῆς ἐκπώσμασιν αὐτῶν ἐπιφέρειν, καὶ πᾶν εἶδος βελῶν, ὃν ἦν καὶ μὴ διϊκνουμένων, πολὺς ὢν ὁ ψόφος καὶ φόβερὸς, ἐμπόδιον τῆς ἐργαζομένοις. σύστασιν δὲ ἐκ κύκλῳ τὰς ἀφετηρίους μηχανὰς ὅπλοις, τὰ πάντα δὲ ὧν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν σκέλλοσι τοῖς ὑπὸ τὸ τείχους. ὁμοῦ δ' ὅτε καταπέλτῃ τοῖς λόγχας ἀνερρόιζον, καὶ παλαντοῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀβρόων εἰς ἀπαυρούμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησαν. ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, ὅσης ἐφικνῆτο χειρὸς, καὶ

G πάντα δὲ ὧν ἑκατὸν ἑξήκοντα ὄργανα, βάλλειν σκέλλοσι τοῖς ὑπὸ τὸ τείχους. ὁμοῦ δ' ὅτε καταπέλτῃ τοῖς λόγχας ἀνερρόιζον, καὶ παλαντοῖοι λίθοι μέγεθος ἐκ τῶν πετροβόλων ἐβάλλοντο, πῦρ τε καὶ πλῆθος ἀβρόων εἰς ἀπαυρούμενον τὸ τεῖχος ἀνεπίβατον τοῖς ἰουδαίοις ἐποίησαν. ἀλλὰ καὶ τὸ σῶμα, ὅσης ἐφικνῆτο χειρὸς, καὶ

(erant autem omnes centum sexaginta) in eos qui super murum astarent, jussit tela contendi: simulq; ex catapultis lanceæ percurrebant, saxaq; tormentis ingentia mittebantur, ignisq; & sagittarum frequentissima multitudo, quæ non solum murū, sed etiam totum intra jactū earū spatiū Judæis inaccessum fecere;

καὶ γὰρ τῶν τοξοτῶν τὰς χεῖρας ἀκοντίσαί τε, καὶ σφενδονῆσαι πάντας, ἅμα τοῖς μηχανήμασιν ἔβαλλον. οἱ μὲν ἐργαζόμενοι τὰ καθ' ὑπερθεν ἀμυνῶν ἠρέμουν. ἐκτρέχοντες γὰρ ληστρικώτερον καὶ λόχους, ἀθρόων τὰ τῶν ἐργαζομένων τὰς σκέπας, καὶ τοὺς γυμνοὺς ἔπαιον, καὶ καθ' παρείκοιεν σκῆνοι, διέρριπτουν τὸ χῶμα, καὶ τὰ χαρακώματα σὺν τοῖς ξέστοις ἐνεπίπρασαν, μέχρι σωεις ἐπαστασιανὲς τὰ διαίρεσιν τῶν ἔργων αἰτίαν εἶναι τὰ βλάβης, τὰ γὰρ διαστήματα τοῖς ἰουδαίοις πρὸς βολῆς παρεῖχε τόπον, ἐνοῖ τὰς σκέπας. καὶ σωαφθέντος ἅμα αὐτοῖς τῆς δυνάμεως, ἀνείρχθησαν αἱ τῶν ἰουδαίων ἐξόδους.

Κεφ. ιγ.

Ἐγειρομένου δὲ χώματος ἤδη, καὶ τοῖς ἐπάλξεσιν ὅσον ὕπω πλησιάζοντας, δεινὸν ἰώσηπος νομίσας μηδὲν ἀντιμηχανήσασθαι τῇ πόλει σωτήριον, συναθροίζει τέκτονας, καὶ τὸ τεῖχος ἐκέλευσεν ὑψοῦν. τῶν δὲ ἀδύνατον εἶναι φαμένων οἰκοδομεῖν πρὸς τοὺς βέλεσι βαλλομένους, σκέπην αὐτοῖς ἐπινοεῖ τοιάνδε. δρυφάκτους πήξασθαι κελεύσας, ἐμπετάσαι τὰ βύρσας νεοδόροις βοῶν, ὡς ἂν δέχοιντο μὲν τοὺς ἀπὸ τῶν πετροβόλων λίθους καλπυμμένας, ἀπολιθαίνοι δὲ ἀπ' αὐτῶν τὰ λοιπὰ βέλη, καὶ τὸ πῦρ ὑπὸ τὰ ἰκμάδος ἔργοιτο, πεφανίσθαι τῶν τεκτόνων, ἐπ' οἷς ἀσφαλῶς ἐργαζόμενοι, δι' ἡμέρας τὰ καὶ νυκτὸς τὰ τεῖχος ἤγειραν, εἰς εἴκοσι πήχεις τὸ ὕψος. καὶ συχνοὺς μὲν πύργους ἐνῳκοδόμησαν αὐτῷ, καρτερὰν τε ἐπάλξιν ἐφηρμόσαντο, τῶν τοῖς ῥωμαίοις ἐν τοῖς ἤδη τῆς πόλεως οἰομένοις εἶναι, πολλῷ ἐπίσην ἀθυμίαν. καὶ πρός τε τὰν ἰώσηπον, καὶ τὸ ὠμότητα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως, καταπλάγησαν. οὐ ἐπαστασιανὸς δὲ, καὶ πρὸς τὸ πανοῦργον τοῦ στρατηγήματος, καὶ πρὸς τοῖς πολμοῖς, παρῳξιώετο τὰ ἰώσηπον. πάλαι γὰρ ἀναθαρρήσαντες ἐπὶ τῷ τείχισμῷ, τοῖς ῥωμαίοις ἐπῆξεσον, καὶ καθ' ἡμέραν ἐγίνοντο συμπλοκαὶ, καὶ λόχους, ἐπίνοιά τε ληστρικὴ πᾶσα, καὶ τῶν προσιόντων ἁρπαγαὶ, καὶ τῶν ἄλλων ἔργων πυρπλήσεις, ἕως οὐ ἐπαστασιανὲς ἀναπαύσας τὰ στρατιὰν μάχης, διέγνω προσκαθεζόμενος ἀπάνει τῶν ἐπιτηδείων αἱρῶν τὴν πόλιν. ἡ γὰρ ἀναγκαζομένους δαπανᾶν τῶν ἀναγκαίων ἱκετεύων αὐτὸν, ἢ μέχρι πάντες ἐπιψαθισμένους ἀφθαρήσεσθαι λιμῷ. πολύ τε ῥᾴδιον αὐτοῖς ἦξιον χρήσεσθαι κατὰ τὴν μάχαν, εἰ ἀφαλιπῶν αὐθις σκεπτευχωμένοις ἐπίπεσοι. φρουρεῖν δὲ πάσας αὐτῶν σκέλασι τὰς ἐξόδους. τοῖς δὲ σίτου μὲν τὸ πλῆθος ἔνδον, καὶ τῶν ἄλλων, πολὺ ἁλὸς ἁπάντων. ἔνδεια δὲ ὕδατος. ὡς ἂν πηγῆς μὲν οὐκ οὔσης κατὰ τὴν πόλιν, ταμιεύεσθαι ἀρκουμένων τῶν ἐν αὐτῇ. ἀπάνιον δὲ εἶναι τὸ κλίμα θέρους ὕετος. καὶ κατὰ τοῦτον τὸν ὥραν πολιορκουμένοις, ἀθυμία δεινὴ πρὸς τὸ θέρους ἐπίνοιαν λαῶ. ἤχαλλόν τε ὡς ἤδη ἀπιλελοιπότος καθάπαν ὕδατος. ὁ γὰρ ἰώσηπος τὸν τε πόλιν ὁρῶν τῶν ἄλλων ἐπιτηδείων ἀθρόον, καὶ τὸ φρονήματος γυναῖα τῶν ἀνδρῶν, βουλόμενος τοῖς ῥωμαίοις παρ' ἐλπίδα ἐκτῆσαι τὸν πολιορκίαν, μέτρῳ τὸ ποτὸν αὐτοῖς διένεμε. οἱ δὲ τὸ ταμιεύεσθαι χαλεπώτερον ἐνδείας ὑπελάμβανον, καὶ τὸ μὴ αὐτεξούσιον αὐτῶν πλέον ἐκίνει τὸν ὄρεξιν, καὶ καθάπερ εἰς ἔκπωτον ἤδη δίψους προήκοντες ἀπέκαμνον. διακειμένοι δὲ οὕτως

Arabum enim ſagittariorum manus, & jaculatores, itemque funditores & omnes machinæ tela jaciebant. Neqve tamen his Judæi prohibiti, ne deſuper propugnarent, quieti erant: ſed excurrendo per cuneos more latronum, tegmina operantium detrahebant, nudatosque feriebant: & ubi illi ceſſiſſent, aggerem diſſipabant, vallorumqve munimenta cum cratibus igni tradebant: donec Veſpaſianus cognito, hujus damni cauſam ex diſtributione operum contigiſſe, qvod interjecta ſpacia Judæis locum aggrediendi præberent, adunavit tegmina: conjunctisque pariter viribus obreptiones hoſtium præpeditæ ſunt. Erecto autem propemodum aggere, pauloqve minus æqvato propugnaculis, indignum eſſe ratus Joſephus, nihil contra moliri, qvod oppido ſaluti foret, convocat fabros, murumqve altius jubet extolli. Cumqve illi tam multis obſtantibus jaculis minimè ædificare poſſe affirmarent, hanc eis defenſionem excogitavit. Sudibus fixis per eos boum coria recentia extendi præcepit, qvæ emiſſos tormentis lapides ſinuata ſuſciperent, qvibusqve repulſa tela cætera dilaberentur, & ignis humore langueſceret. hisque ante fabros oppoſitis, illi murum die noctuqve operando, ad viginti cubitorum altitudinem erexerunt, crebris etiam turribus in eo conſtructis, minisqve validiſſimis aptatis. Qvæ quidem res Romanis jam intra civitatem ſe eſſe credentibus magnum mœrorem comparavit, tam Joſephi molitione, qvam oppidanorum obſtinatione perterritis.

CAP. VIII.

Obſidio Jotapatenorū à Veſpaſiano, & diligentia Joſephi: deque Judæorum excurſione in Romanos

AT Veſpaſianus & calliditate conſilii, & hoſtium audacia magis irritabatur: qui jam recepta ex munitione fiducia, Romanos ultro incurſabant: inqve dies ſingulos prælia catervatim, & cujusqve modi latrocinales doli, & eorum quæ caſus obtuliſſet rapinæ, aliorumqve incendia fiebant: donec Veſpaſianus retento milite à pugna, ſtatuit obſidere civitatem, ut eam uſui neceſſariorum penuria caperet. Aut enim coactos inopia ſibi ſupplicaturos, aut ſi ad finem uſque in eadem pertinacia duraviſſent, fame conſumendos ejus habitatores putabat: multoque faciliores expugnatu fore, ſi poſt intervallum rurſus anxiis incubuiſſet. Itaqve omnes exitus eorum aſſervari præcepit. Illi autem frumenti qvidem aliarumqve omnium rerum intus habebant copiam, præter ſalem. aqvæ vero penuria eos affligebat: qvia neqve fons erat intra civitatem, & imbre contentis habitatoribus, rara eſt in illo tractu æſtivis menſibus pluvia. quo tempore obſeſſi etiam hoc vehementius afficiebantur, qvod arcendæ ſiti fuerat excogitatum: qvòdqve fieri, velut omnis aqva jam defeciſſet, ægre ferebant. Joſephus enim cum & civitatem videret abundare aliis rebus fortesqve animo viros eſſe, qvo longiorem Romanis obſidionem faceret, qvam ſperabant, jam tum potum menſura civibus miniſtrabat. illis autem conſervari aqvam penuria gravius eſſe videbatur: amplioremqve cupiditatem movebat, qvod jus bibendi liberum non haberent: ac velut ad extremam ſitim perventum eſſet, labori cedebant. Hoc autem modo affecti

Romanos latere non poterant, qui ex adverso colle trans murum in unum eos confluere locum, & aquæ mensuram accipere prospectabant: qvo etiam balistarum pervenientibus telis, plurimos occidebant. Vespasianus qvidem non multo post, exhaustis puteis, ipsa sibi necessitate traditum iri civitatem sperabat. Josephus autem, ut hanc ejus spem frangeret: jussit quam plurimos per murorum minas immersa undis atqve humida vestimenta suspendere, ut omnes repente aqua perfluerent. ex qvo mœror simul Romanis ac timor erat, cum tantum aquæ viderent eos ludibrio consumere, qvos potu indigere credebant. Deniqve dux belli etiam ipse, qvia penuria civitatem posse capere desperasset, iterum consilium ad vim atque arma convertit: Judæis qvoqve id maximè cupientibus: qvod nec se nec civitatem salvam forè credebant, & priusquam fame, vel siti perirent, mortem bello optabant. Josephus tamen, præter hoc etiam aliud consilium, qvo sibi copia pararetur, per qvandam vallem deviam, propterea qve minus curiose habitam à custodibus, excogitavit. Mittendo enim per occiduas ejus partes literas ad qvos vellet Judæos extra civitatem degentes, ab his omnia usui necessaria, & qvæ in civitate defecerant, accipiebat: mandato commeantibus, ut plerunq; ad excubias reperent, terga velleribus tecti: qvo si qvi eos nocte vidissent, canum similitudine fallerentur. idqve factitatum est, donec ejus fraudem vigiles persenserunt, vallemque cinxerunt. Itaqve tunc Josephus non diu civitatem sustinere posse prospiciens, suamqve pariter salutem, si vellet remanere, desperans, cum optimatibus de fuga tractabat. verum id populus sensit, & circa eum fusus, ne se negligeret, precabatur, in qvo solo recumberent. ipsum enim saluti esse civitati manentem, velut omnes ejus causa alacri essent animo certaturi. qvod si etiam capiantur, eundem solatio fore. decere autem illum nec inimicos fugere, nec amicos deserere aut qvasi ex navi tempestate oppressa desilire, qvi ad eam tranqvillo mari venisset. ipsum enim magis demersurum esse civitatem, cum jam nemo audebit hostibus repugnare, si discessisset cui confiderent. Josephus autem qvod sibi caveret occultans, illorum commodo se exitum parare dicebat. nam intra civitatem manendo, neqve servatis grande aliqvid se profuturum: & si caperetur, una cum his esse frustra periturum, obsidione vero liberatum, extrinsecus maximo eis emolumento fore. mature enim congregatis ex territorio Galilæis, alio bello Romanos ab eorum civitate revocaturum. nunc autem non videre, qvid apud eos residens utilitatis afferret, nisi qvod Romanos ad obsidionem magis incitaret, ut se caperent magnipendentes: qvem si fugisse cognovissent, multum essent de obsidionis impetu remissuri. Non flexit his populum Josephus, sed hoc circumsistere se magis incendit. deniqve pueri & senes, itemqve mulierculæ cum infantibus flentes ad ejus pedes accidebant, eumque omnes complexi tenebant: & ut fortunæ socius sibi remaneret, cum ululatibus supplicabant: non invidia salutis ejus

A οὐκ ἐλάνθανον τοὺς ῥωμαίους. διὸ τὸ δὲ κατάντες ἑαυτοὺς ὥσπερ τὸ τεῖχος ἐφ' ἕνα συῤῥέοντας τόπον, καὶ μετρουμένους τὸ ὕδωρ, ἐφ' οἷς καὶ τοὺς ὀχυρωτέρους ἐξικνούμενοι πολλοὺς ἀνήρουν. ἐπεὶ καὶ πρὸς μὲν, οὐκ εἰς μακρὰν τῶν ἐκδοχείων κενωθέντων, ἤλπιζεν ὑπὸ τῆς ἀνάγκης αὐτοὺς παραδώσειν τὴν πόλιν, ὁ δὲ Ἰώσηπος κλάσας μὲν τὴν ἐλπίδα ταύτην αὐτοῦ προσαιρούμενος, ἐμβρέξαι κελεύει τοὺς τοίχους τὰ ἱμάτια, καὶ καταχρεμάσαι τοῖς ἐπάλξεις, ὡς τῆς προῤῥήσεως πᾶν ἐξαπίνης τὸ τεῖχος. πρὸς τὴν ἀθυμίαν τῶν ῥωμαίων, καὶ καταπλῆξιν ἰδόντων, θαυμάζων εἰς χλεύην ποιοῦμενα λίσκοντας ὕδατος, οὓς οὐδὲ ποτὸν ἔχειν ὑπελάμβανον. ὡς τε τὸν γραπτὸν ἀπαγγείλαντα τοῦ δι' ἐνδείας ἅλωσιν, τρέπεσθαι πάλιν πρὸς ὅπλα καὶ βίαν. ὁ δὴ τοῖς ἰουδαίοις διὰ σπουδῆς ἦν. ἀπεγνωκότες γὰρ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν, πρόθυμοι καὶ δίψης τὸν ἐν πολέμῳ θάνατον ἡροῦντο. ὁ μὲν οὖν Ἰώσηπος πρὸς τάδε τὰ γραπτήματα καὶ ἔπαρσιν ἐνενόησεν εἰς πρόνοιαν αὐτοῦ. ἀφ' ἡμέρας χαράδρας δυσβάτου, καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τῶν φυλάκων ἀμελουμένης κατὰ τὰ πρὸς δύσιν μέρη τῆς φάραγγος σκήπτρων τινὰς, γράμματα πρὸς οὓς ἐβούλετο τῶν ἐξωτικῶν διεπέμψατο, καὶ παρ' αὐτῶν ἐλάμβανε, πάντος τε ἐπιτηδείου τῶν ἐπιλελοιπότων ἀνὰ τὴν πόλιν ἐπόρησεν, ἔρρωσεν τὰ πολλὰ πρὸς τοὺς φυλακὰς κελεύοντας τοῖς εἰσιοῦσι, καὶ τὰ νῶτα καλύπτειν ταύτῃ, B

D ὡς εἰ καὶ κατίδοι τις αὐτοὺς νύκτωρ, φαντασίαν παρέχοιεν κυνῶν. μέχρι συνεμαθόμενοι τοῦτο οἱ φρουροὶ πρεῖχον τὴν χαράδραν.

Κεφ. ιθ'.

C

Καὶ τότε Ἰώσηπος μὲν τὴν πόλιν οὐκ εἰς μακρὰν ἀνθέξειν ὁρῶν, ἐν δόρατι τὴν ἑαυτοῦ σωτηρίαν οἰόμενος, θράσει ἅμα τῆς δυνατὸς ἐξελθὼν σὺν ἑαυτῷ πλήθος ἐπεχώρει αὐτῇ κατηντικόλων, μὴ σφᾶς προϊδὼν ἐπ' αὐτομάτῳ κειμένους, εἶναι γὰρ τῇ πόλει καὶ σωτηρίας μέγα ἐλπὶς, καὶ προμενοῦσιν αὐτῷ πάντες ἀγωνιούμενοι δι' αὐτὸν προθύμως. κἂν ἁλῶσι, προμυθία πρέπειν αὐτῷ μήτε φεύγειν τοὺς ἐχθροὺς, μήτε ἐγκαταλείπειν τοὺς φίλους, μηδὲ ἀστηρὸν ὥσπερ χειμαζομένης νεὼς, εἰς ἣν ἐκ γαλήνης παρῆλθε, σπεύδειν αὐτὸν τὴν πόλιν, μηδενὸς ἐπὶ πολεμίοις τοῖς πολεμίοις ἀνθίστασθαι, δι' ὧν ἀναζητεῖσθαι ᾐχόμενος. ὁ δὲ Ἰώσηπος, τὸ καθ' αὐτὸν ἀσφαλὲς ὑποστελλόμενος, ὑπὲρ αὐτῶν ἔφασκε πείσεσθαι τὰ ἔσχατα. μόνον μὲν οὖν οὐκ ἂν ὠφελῆσαί τι μέγα σωζόμενος, καὶ ἁλισκόμενος δέ, σωτὴρ πολέσι πεπρωμένος. ἐκδύσεσθαι τὴν πολιορκίαν ἔχοντες, ὠφελήσειν αὐτοὺς μέγιστα. πῶς τε γὰρ ἐκ τῆς χώρας γαλιλαίους σωθήσεσθαι ἢ τάχος, καὶ ῥωμαίους ἑτέρῳ πολέμῳ τὴν πόλεως αὐτῶν ἀντιβεβαιώσειν, οὐχ ὁρᾶν ἔφη τι προσδοκήσομεν αὐτοῖς χρήσιμος ἔσεσθαι νῦν, πλὴν ἢ ῥωμαίους παρόξυνον μᾶλλον ἐπὶ τὴν πολιορκίαν, ὡς τειχισθείσης πεισθῆναι λαβεῖν αὐτόν. εἰ δὲ σκηνάς τε πήξειεν, πλησίον τῆς πόλεως ἐρημίης αἰνήσειν. οὐκ ἐπεὶ γέ τι αὐτοὺς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐξεκαυσε τὸ πλῆθος αὐτῷ προσέχεσθαι. πάντες γοῦν οἱ γέροντες, καὶ γυναῖκα μὴ νηπίων ὀδυρόμενα προσπεσόν αὐτῷ, οἱ τῆς ποσὶν ἐμπλεκόμενοι πάντες εἶχοντο, καὶ μὴ κοινωνὸν σφίσι τῆς τύχης μένειν ἱκέτευον, οὐ φθονῶ τῆς ἐκείνου σωτηρίας

ἕνεκα

ἔμοιγε δοκεῖν, ἀλλ' ἐλπίδι τῶν αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἧσσον
πείσεσθαι δεινὸν ἰωσήπου μένοντος· ὁ δὲ τοιαῦτα μὲν
αὐτὸς τῆς εἰς τὸν πόλεμον ὁρμῆς καὶ ὁ τῶν ὀδυρο-
μένων ἔκλασεν οἶκτος, μένειν τε ἔγνω, καὶ τὸν κοινὸν
τῆς πόλεως ἀπογνώσιν ὁπλισάμενος, νῦν καιρὸς εἰπὼν
ἄρχεσθαι μάχης, ὅτι ἐλπὶς οὐκ ἔστι σωτηρίας, καλὸν
θάνατον ἀνταλλαξάμενον βίου, καὶ δράσαντα τὶ
ἀξιῶσον εἰς μνήμην ὑφιγόνων παίδων, ἐπ' ἔργα
τρέπεται. καὶ προελθὼν μετὰ τῶν μαχιμωτάτων, δι-
ασκίδνα τε τοὺς φρουροὺς, καὶ μέχρι τῶν στρατοπέδου τῶν
Ῥωμαίων καταδιώκει. ἔπειτα μὲν ὅπλων τῶν χωμάτων δέρ-
ρεις, αἷς ὑπεσκίαζον, διέσπα. πῦρ τοῖς ἔργοις ἐνέβαλε
πῦρ. τῇ δ' ἑξῆς ὁμοίως, καὶ τῇ τρίτῃ, καὶ ὅλας συχνὰς
ἡμέρας καὶ νύκτας, πολεμῶν οὐκ ἐκαμνεν. οὐδὲ πα-
σιανὸς ἢ τῶν τε Ῥωμαίων κακουμένων τοῖς ἐκδρομαῖς,
δεῖσθαί τε δὴ τὸ ἰουδαίων ἤδοιτο, καὶ τραπέν-
των ὅπλα διώκειν βάρει τῶν ὅπλων ἦσαν βραδεῖς, οἵ τε
ἰουδαῖοι πρὶν τι παθεῖν ἀεὶ φθάνοντες, ἐνέφλεγον εἰς τὸν
πόλιν, τοῖς μὲν ἐπάλξεις τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἐκκλίνειν
ἐκέλευσε, καὶ μὴ συμπλέκεσθαι δυνατῶτιν ἀνθρώποις.
οὐδὲν γὰρ ἀλκιμώτερον εἶναι τῆς ἀπογνώσεως. τοὺς δὲ εἰσβεν-
δοῦντας αὐτοῖς τὰς ὁρμὰς, σκοπῶν ὑποφευγούσας, ὥσ-
περ ὕλης τὸ πῦρ. προσήκειν γὰρ μὲν καὶ Ῥωμαίοις μετ'
ἀσφαλείας, καὶ τὸ νικᾶν, ὡς ἂν ἐξ ἀνάγκης πολεμῶ-
σιν, ἀλλ' οὐ προσχωρουμένοις, τοῖς δὲ τῶν ἀράβων τοξό-
ταις, καὶ τοῖς ἀπὸ σφενδονητῶν, καὶ λιθοβόλοις,
τὰ πολλὰ τοὺς ἰουδαίους ἀνέστελλεν. ἠρέμει δὲ οὐδὲ τῶν
ἀφετηρίων ὀργάνων τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πύργοις μὲν ἦκον
κινούμενοι, τῶν δὲ πύργων βαλλομένων ἐνδοτέρω γινό-
μενοι, προσήκοντο τοὺς Ῥωμαίους χαλεποὶ, καὶ ψυχῆς
καὶ σώματος ἀφειδοῦντες, ἐμάχοντο ἐκ διαδοχῆς
ἕκαστοι τὸ κεκμηκὸς ἑαυτῶν ἀναλαμβάνοντες.

ΚΕΦ. ιε.

Ὁ δὲ πασιανὸς ἢ ἡγεμὼν τῷ μήκει δὲ χρόνου
καὶ τῆς ἐκδρομῆς ἀντιπολιορκεῖσθαι, τῶν χω-
μάτων ἤδη τοῖς τείχεσι πλαζόντων, προσῆγεν
ἔγνω τὸν κριόν. ἦ δέ ἐστι διαμεμετρημένη δοκὸς, ἰσω-
νὸς ὥσπερ ὁλκάδι. ἐξόμοιται δὲ παχεῖ σιδήρῳ κατ' ἄκρον εἰς κεφαλὴν προτομῇ, ἀφ' οὗ καὶ καλεῖται, τὸν ὡμοιωμένον. κατηώρηται δὲ κάλοις μέσον, ὥσπερ ὑπὸ πλάστιγγος ἑτέρᾳ δοκοῦ, σταυροῖς ἑκατέρωθεν ἐδραίοις ἐσημειωμένης. ἀνωθοῦμεν δὲ ὑπὸ πολλοὺς ἀν-
δρῶν εἰς τὸ κατόπιν, τῶν αὐτῶν ἀθρόως πάλιν εἰς
τοὔμπροσθεν ὑπερλαμβανόντων, τύπτει τὰ τείχη τῷ προ-
ανέχοντι σιδήρῳ. καὶ οὐδὲς οὕτω κραταιὸς πύργος,
ἢ βεβολὴ πλατὺς, ὃς καὶ τὰς πρώτας πληγὰς
ἐνέγκῃ κατισχύσας δ' ὑπομονῆς, ὅτι παύσεται τὸν πῦρ-
ραν ἐστηκὼς τῶν ῥωμαίων μετέωρον, βίᾳ τὸν πόλιν ἐλεῖν ἀπόδων, ὡς τὸ προσκαθέζεσθαι βλαβερὸν
ἦν, ἰουδαίων ἠρεμούντων. οἱ μὲν δὴ πύς τε καταπέλτας,
καὶ τὰ λοιπὰ τῶν ἀφετηρίων, ὡς ἑκάστοτε τῶν ὅπλων δ'
τείχους κωλύειν πειρωμένων, ἐγγὺς προσαγαγόν-
τες ἔβαλλον. ὁμοίως δὲ σωηγγίζον οἱ τοξόται καὶ
σφενδονῆται. ἀλλὰ δὲ τοῦτα μηδενὸς τῶν προβόλων
ὑπεξιόντος τολμῶντος, προσῆγον ἕτεροι τὸν κριὸν,
χάλκος διαυγάζει, καὶ καθυπερθε πεφραγμένον δέρρεσι,
προς τε αὐτῶν καὶ τὰ μηχανήματα ἀσφάλειαν.

A quantum ego arbitror, ſed propria ſpe. nihil enim ſe mali, remanente Joſepho, exiſtimabant, eſſe paſſuros. Ille autem ſiquidem parumſſet, hæc preces eſſe ratus: cuſtodiam vero, ſi per vim cogeretur (multum enim propoſitum diſceſſus etiam querelarum miſericordia fregerat) remanere ſtatuit. communique deſperatione civitatis armatus, & nunc tempus eſſe dicens pugnam incipere, cum ſpes nulla ſalutis eſt: pulchrumq; B vitam paciſci pro laude, ac forti aliquo patrato facinore in memoriam poſteritatis occumbere: ad opera ſeſe convertit. Cum pugnaciſſimis ergo egreſſus, disjectis cuſtodibus, uſque ad Romanorum caſtra excurrebat: & nunc pelles aggeribus impoſitas, ſub quibus tendebant, diſcerpere: nunc operibus ignem immittere. poſteroque die ſimiliter ac tertio & per aliquot deinceps dies ac noctes bellando non defatigabatur. Sed Veſpaſianus Romanos his excurſibus male affectos aſpiciens (nam & terga dare Judæis pudebat, & fugientes inſequi armorū pondere tardabantur: cum Judæi ſemper aliqvid agentes, priuſquam paterentur, in civitatem refugerent) armatis imperat, ut eorum impetum declinarent, neve cum hominibus mortis avidis manum conſererent. Nihil eſſe fortius deſperatis. Reſtingui autem illorum impetus, ſi propoſito fruſtrentur, quaſi flammam, ſi materiam non inveniat. Ad hoc oportere Romanos cautius quærere victoriam, augendæ poſſeſſionis cauſa non ex neceſſitate pugnantes, Per ſagittarios autem Arabum & Syriæ & funditores, perque ſaxa tormentis emiſſa plerunque repellebat Judæos. nulla enim telorum machina quieſcebat. Illi autē his quidē male accepti cedebant: verum eminus miſſa intra jactum ſubeuntes, ſævius Romanis inſtabant: cum neque corpori, neque animæ parcerent: ſed per vicem utrinque pugnarent, ſuorum quiſque laborantibus ſubvenientes.

CAP. IX.

IGitur Veſpaſianus ultro ſe exiſtimans longitudine temporis, hoſtiumque incurſibus obſideri, cum prope jam muris aggeres æquarentur, arietem admovere decrevit. Eſt autem aries, immenſa materia, malo navis aſſimilis: cujus ſummum gravi ferro ſolidatum eſt, in arietis effigiem fabricato, unde etiam nomen accepit. dependet autem funibus medius ex trabe alia, velut ex trutina, palis utrinqve fultus, bene fundatis. retrorſum autem magna virorum multitudine repulſus, iiſdemque ſimul rurſus impellentibus miſſus, in fronte prominente ferro mœnia percutit: nec eſt ulla tam valida turris, aut murorum ambitus adeo latus, ut etſi priores ictus fortiter ſuſtinuerit, aſſiduos vincat. Ad hujus peticulum rei duci Romano tranſire placuit vi capere oppidum properanti: qvoniam pernicioſa videbatur obſidio, Judæis minimè qvieſcentibus. Itaque Romani qvidem baliſtis cæteriſqve miſſilium machinis, ut facilius ferirentur qvi de muris obſtare tentaſſent propius adhibitis utebantur: neqve ſagittarii aut funditores longius aberant. cum vero ea cauſa muros nemo auderet aſcendere, ipſi arietem applicant cratibus deſuper itemqve pellibus ſeptum, tam pro ſui defenſione qvam machinæ,

De oppugnatione Veſpaſiani contra Jotapatam, ariete & aliis tormentis bellicis.

Et primo quidem impetu mœnia concussa sunt: A clamorqve oppidanorum, velut jam capti essent, maximus factus est. Josephus autem eundem locum sæpe feriri, neqve multo post murum disturbatum iri prospiciens, qvo cemento vim machinæ paulatim falleret excogitavit. Saccos enim paleis confertos, quà semper impetum arietis ferri viderent, demitti jussit ex muro: ut eo modo secundi ictus errarent, aut etiam excepta B vulnera laxitas frustraretur. Qvæ qvidem res multum Romanis moræ attulit. nam quocunqve hi machinam convertissent, contra illi qui super murum stabant, palearum traducentes saccos, ictibus supponebant, nihilque murus repercussione lædebatur, donec etiam Romani adversus hoc aliud machinati sunt: proceris enim contis expeditis, in his summis falces quibus saccos abscinderent alligarunt. Cum autem hoc modo C efficax esset opus arietis, ac murus (qui recens ædificatus erat) ictibus cederet, qvod reliqvum erat, Josephus ejusque socii ad ignis auxilium se contulerunt: accensumqve totum qvod aridæ fuit materiæ, tribus ex locis pariter inflammarunt, unaque machinas & propugnacula Romanorum & aggeres concremarunt. Illi vero non sine malo subveniebant, audacia simul eorum D territi, & ne adjumento essent, flammis proruentibus impediti: qvæ aridum nactæ fomitem, & præterea bitumen ac picem, necnon etiam sulfur, opinione citius volitabant: operaque Romanorum multo labore curata, unius horæ spatio pessum dederunt. Hic etiam vir qvidam Judæus, prædicatione ac memoria dignus inventus est, Sammæi filius Eleazarus, cui Saab Galilææ patria fuit. Is enim saxum ingens alte sublatum, tanta vi supet arietem ex muro demisit, ut machinæ caput abrumperet, idqve ex mediis hostibus saltu ad eos delatus auferret, nulloque metu reportaret ad murum. Postremo tanqvam signum qvo tela mitterent, hostibus propositus, nudo corpore quinqve sagittarum vulneribus fixus est: earumqve nulla respecta, ubi murum ascendit, unde jam videri ab omnibus poterat F sua audacia ibi constitit, contractusque dolore plagarum cum ariete decidit. Post hunc fortissimi extiterunt duo fratres Neritas & Philippus de vico Ruma Galilææ. Qvi cum super milites decimæ legionis prosiliissent, tanto impetu vique irruerunt, ut & aciem Romanorum perrumperent, qvique adversum ierant, omnes in fugam verterent. Præter hos Josephus quoqve & cætera multitudo, raptis ignibus, machinas & re- G fugia, cum operibus quintæ itemqve decimæ, ejus quæ terga dederat legionis, incendunt. Cæteri autem qui mox consecuti sunt, & instrumenta & omne genus materiæ obruerunt. Rursus autem Romani sub vesperam, erectum arietem ad eam muri partem, quæ pridem quassata fuerat, appulere: ibique propugnatorum quidam Vespasiani plantam sagitta percussam leviter vulnerat, quia vis teli spatio defecisset. Maximam tunc id Romanis perturbationem fecit. his enim, qvi prope aderant viso sanguine perterritis, per omnem fama concurrit exercitum: relictaqve obsidione, plerique cum stupore atque formidine ad ducem belli,

καὶ κῇ τὸ πρώτην τοιχῆν, διεσείσθη μὲν τὸ τεῖχος, κραυγὴ δ' μεγίστη ὥρθη τῶν ἔνδοθεν ἤρθη, καθάπερ ἁλωκότων ἤδη. πολλάκις δ' ἐς τὸν αὐτὸν πάντας πέμπων, ἐ ἰώσηπος ὁρῶν ὄσον ἄπω καταρρηγνύμενον τὸ τεῖχος, σοφίζεται πρὸς ὀλίγον τὸν βίαν τῶν μηχανημάτων. σάκκους ἀχύρων πληρώσαντας σκέλεσι καὶ ἡμέραις, καθ' ὃ φερόμενον ἀεὶ τὸ κριὸν ὁρῶεν, αἰωρεῖν πρὸ τῆς ἐμβολῆς, καὶ δεχομένους τὰς πληγὰς, σκοπεῖν τὴν χαυνότητα. τοῦτο πλῆθος διαρρηγνῦναι παρέχε τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τὸ μὲν τρέπειν τὸ μηχανὴν, ἀντιφορτίων τοὺς σάκκους τῶν ὑπερθεν, ὑποβαλλόντων τῆς ἐμβολῆς ὡς μηδὲν κατ' ἀντιτυπίαν βλάπτειν τὸ τεῖχος, ἕως ἀντιπονήσαντες κοντοῖς οἱ ῥωμαῖοι μακροῖς, καὶ δρέπανα δήσαντες ἐπ' ἄκρων τοὺς σάκκους ἀπέτεμον. ἐπεργαῦ δ' οὕτω τῆς ἐλεπόλεως ἡμυμένης, καὶ τῶν τείχους, νεοπαγὲς γὰρ ἦν, ἐσείοντο ἤδη, τὸ λοιπὸν ὅπλοις ἐκ πυρὸς ἄμυναν οἱ περὶ τὸν ἰώσηπον ἤρμησαν, αἰφνιδίως δ' ὅσον αὖης εἶχον ὕλης, πρηχόθεν ἐπικλύσαντες, τὰ μηχανήματα, ἔ τὰ γέφυρα, καὶ τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπεμπίπρασαν. οἱ δὲ κακῶς ἐπιβοηθοῦντες, πρὸς τὸ τέλος πλῆθος αὐτῶν κατεπεπλήγησαν, καὶ ὑπὸ τοῦ φλογὸς τῆς ἀμμώδους φλεγόμενοι. ζηρᾶς γὰρ ὕλης, πρὸς ἦν ἀσφάλτου τε καὶ πίσσης, ἐπ' ἦθους, διέπλατο τὸ πῦρ θᾶττον ἰσχύον, καὶ τὰ πολλὰ καματῷ πεπονημένα ῥωμαίοις, ἐπ' μιᾶς ὥρας ἐτέμετο.

ΚΕΦ. ιε.

ΕΝθα καὶ ἀνὴρ τις ἐξεφάνη ἰουδαῖος, λόγου καὶ μνήμης ἄξιος σαμμαίου μὲν παῖς ἐλεάζαρος δ' ὄνομα. ἐκαλεῖτο. σαάβ δ' πατρὶς αὐτῷ τὴν γαλιλαίαν ὑπερμεγέθη πέτρου αἰράμβος, ἀφῆκεν ἀπὸ τοῦ τείχους τὸ ἐλέπολιν, μὴ πολυτῆ βίας, ὡς τὸ ὑποῤῥαγὲν τὴν κεφαλὴν ἔ μηχανήματος, ἐλεῖ ἔ κατεπεσόντος, ἐκ μέσων αἴρειν τῶν πολεμίων, καὶ μὴ πολλῆς ἀδείας ἀπὸ τοῦ τείχους ἐφέρειν. σκοπὸς δ' πᾶσι τοῖς ἐχθροῖς ἡμύνετο, ἔ γυμνὸν τῷ σώματι τὰς πληγὰς δεχόμενος, ἀπὸ μὲν διαστήρων βέλεσι, πρὸς οὐδὲν δ' τούτων ὑπαφείς, ὅπ τὸ τεῖχος ἀνέβη, ἔ πρόσπορος πᾶσι τ' ὀλέμιος ἐφη, ὅπ ἰλυσαπώμενος τοῦ τῶν τραυμάτων μὴ ἔ κεφαλῆ κατέπιπτεν. ἄχρι μὴ ἔπαν ἐφάνησαν αὐτῷ δύο πέτρας ἔ φίλιππος, ἀπὸ κώμης γαλιλαίοι καὶ αὐτοί. πρόπηδῶσι μὲν τοῖς δύο δ' ἑκάτου τάγματος, ἕτω δ' ῥοίζω καὶ βίᾳ τοῖς ῥωμαίοις συμπεσεῖν, ὡς διαῤῥῆξαί τε τὰς τάξεις, ἀ τρέψασθαι καθ' οὓς ἀφερμήσειαν ἅπαντας. μὴ τυχὸν, ὅτι ἰώσηπος, ἔ τὸ λοιπὸν πλῆθος δρέμβοι πάλιν πᾶν, τὰ μηχανήματα καὶ τοὺς ὑποδύσεις ἅμα τοῖς ἔργοις ὑφῆψαν, ἐπ πέμπτῳ καὶ δεκάτου τραπέντος τάγματος, οἱ λοιποὶ φθάσωσι, ἔ τὰ ὄργανα ἔ πᾶσαν ὕλην καπίσωσιν. ἐκ δὲ δήλου ἀναρήσαντες, πρεσβύτην τὸν κριὸν πάλιν, ἡ πρεπεπόνηκει τυπτόμενον τὸ τεῖχος. ἐνθα τις τῶν ἀμυνομένων ἐπ' αὐτῷ, βάλλει τ' ὀυεσπασιανὸν βέλει κῇ τὸν παρὸν δ' ποδὸς, καὶ πρεώσας μὲν ὀπλαίας πρεσεκλύσαντος τὸ βληθὲν δ' ἀφαίματος, μέγεθος ἡ θόρυβον ἐνεποίησε τοῖς ῥωμαίοις. πρὸς γὰρ τὸ αἷμα πεφοβημένων τ' πλησίον, φήμη ἀφ' παντὸς ἐμπίπτει ἐπὶ τὴν πληγὴν δ' στρατηγοῦ, ἔ τ' πλουρικὰς οἱ πλησίον ἀφεμένοι, μετ' ἐκπλήξεως καὶ δέους ἐπὶ τὸν στρατηγὸν συμ-

πεσόντα. ἐκ δὲ τοῦ ἀνεπιστάτου τῆς ἐμβολῆς, ἐ τὸ τῶν ἐναντίων θράσος ἐπήρθη, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν κριὸν ἐπεσεύοντο, τὸ δὲ ἐπὶ τὸν ἰώσηπον. ἐκ δὲ τοῦ ἀνεπιστάτου τῆς ἐμβολῆς, ἐ τὸ τῶν ἐναντίων θράσος ἐπήρθη, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν κριὸν ἐπεσεύοντο, τὸ δὲ ἐπὶ τὸν ἰώσηπον. ἐκ δὲ τοῦ ἀνεπιστάτου τῆς ἐμβολῆς, ἐ τὸ τῶν ἐναντίων θράσος ἐπήρθη, καὶ τὸ μὲν ἐπὶ τὸν κριὸν ἐπεσεύοντο, τὸ δὲ ἐπὶ τὸν ἰώσηπον.

σωτῆρον. περὶ ᾧ πάντων ὄντος δείσας περὶ τοῦ πατρὸς παρῆν. ὡς τὸ πλῆθος περὶ τὸν ἡγούμενον δύνοια, καὶ τῇ τοῦ παιδὸς ἀγωνίᾳ συγχυθῆναι. ῥᾴστα μὲν τὸν τε υἱὸν ὁ πατὴρ δεδίοτα, καὶ τὸν στρατὸν ἔπαυσε τοῦ θορύβου. τῶν γὰρ ἀλγηδόνων ἐπάνω γιόμενος, καὶ πᾶσι τοῖς ἐπομένοις δι' αὐτὸν ὀφθεὶς ἀπροδάκτοις, χαλεπώτερον ἐδαίοις ἐπῆλθε τὸν πόλεμον. ἑκάστῳ γὰρ ὡς τιμωρὸς καὶ στρατηγὸς προκινδυνεύων ἤδελε, καὶ βοῇ τοῦ κρατοῦντος ἀλλήλους ὅπλα τὸ τεῖχος ὥρμων. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰώσηπον, καθὼς ἐῶ ἀλλήλοις πίπτοντες ὑπὸ τῶν καταπελτικῶν καὶ τῶν πετροβόλων, ὅμως οὐκ ἀπετρέποντο τοῦ τείχους, ἀλλὰ πυρὶ καὶ σιδήρῳ καὶ πέτραις τοὺς ὑπὸ τὸ χεῖρα τὸν κριὸν ὑπερβαίνοντας ἐβαλλον. καὶ ἦνυον μὲν οὐδὲν ἢ μικρόν, αὐτοὶ δ' ἀδιαλείπτως ἐπῆλθον, ὑπὸ μὴ βλεπομένων καθορώμενοι. αὐτοί τε γὰρ ὑπὸ τῆς σφετέρας περιλαμπόμενοι φλογὸς, σκοτος ἦσαν τοῖς πολεμίοις ἀσινώπτοις, ὥσπερ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ τῶν ὀρυσσόντων πρόρρωθεν μὴ βλεπομένων δυσφύλακτον ἦν τὸ βλεπόμενον. ἤτοι γοῦν τῶν ὀξυβελῶν, καὶ καταπελτῶν βίᾳ πολλοὺς ἅμα διήλαυνε, καὶ τῶν ὑπὸ τὰ μηχανῆς ἀφιεμένων πετρῶν ὁ ῥοῖζος ἐπάλξεις τε ἀπέσυρε, καὶ γωνίας ἀπέθρυπτε πύργων. ἀνδρῶν μὲν γὰρ οὐδὲν ἦν οὕτως ἰσχυρὸν σῶμα, ὃ μὴ μέρεις ἐκάτης σφόνδυλος φάλαγγος, βίᾳ τε καὶ μεγέθει λίθου. μάλιστα δ' ἂν τις τῶν δι' μηχανήματος ἀλκιμωτάτων, ἐκ τῶν ὅπλων τῆσδε τῆς νυκτὸς ᾐσθάνοιτο.

ΚΕΦ. κ.

Πληγεὶς γάρ τις ἀπ' αὐτοῦ τῶν περὶ τὸν ἰώσηπον ἐσώτων ἀνὰ τὸ τεῖχος, ἀπερράγη τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τῆς πέτρας, καὶ τὸ κρανίον ὅλον περιῶν ἐσφενδονήθη πεδίον, γυναικὸς τὰ μεθ' ἡμέραν ἐγκύμονος πληγείσης τὴν γαστέρα, περήει δὲ νεκρὸν ἐκ οἰκίας, ἐξέσχεν ἐφ' ἡμιστάδιον τὸ βρέφος. τοσαύτη γὰρ καὶ λίθου βία. τῶν μὲν ὀρυσσόντων, φοβερώτερος ὁ ῥοῖζος. τῶν δὲ βαλλομένων, ὁ ψόφος. ἐπάλληλοι δ' ἐκτύπουν οἱ νεκροὶ τοῖς τείχους ῥιπτόμενοι, καὶ διὰ μὲν ἔνδοθεν κραυγὴ γυναικῶν ἠείρετο. σαφήνεια δὲ ἐξῆν οἰμωγαὶ φονευομένων, αἵματι δ' ἐρρέετο πᾶς ὁ περὶ τῆς μάχης ῥοῖβδος, καὶ περισσότερον ὑπὸ πλημμάτων τὸ τεῖχος ἐγίνετο. φοβερωτέραν δ' ἐποίουν τὴν βοὴν περιχέοντα τὰ ὄρη, καὶ οὐδὲν ἐπ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς, ὅτι εἰς ἀκοὴν, οὔτε εἰς ὄψεως κατάπληξιν ἀπελείφθη. πολῖται μὲν γὰρ ὅτι τὰ ἰωταπάτης ἀγωνιζόμενοι ἡμύνοντο ἔτεσιν. πολῖται δ' ἐμφύοντα τραύματα, καὶ μόλις περὶ τὰ ἑωθινὰ φυλακὴν, ἐνδίδοσι τοῖς μηχανήμασι τὸ τεῖχος ἀδιαλείπτως τυπτόμενον. οἱ δὲ φραξάμενοι τοῖς σώμασι, καὶ τοῖς ὅπλοις, τὸ καταῤῥιφὲν ἀντωχύρωσαν πρὶν βληθῆναι τοὺς ὑπερβατηρίους ὑπὸ τῶν ῥωμαίων μηχανάς.

ΚΕΦ. ιη.

Ὑπὸ δὲ τὴν ἕω σὺν ἀσφαλείᾳ ὅτι τὰ καταληφθέντα τοῦ τείχους σωθῆναι τὰ στρατὸν, ὀλίγον δεῖν δι' νυκτερινὸν πόνον διαναπαύσας. βελόμενος δὲ ὅπως τὰ καταῤῥιφθέντων περιάσει τοὺς ἔργοντας, τοὺς μὲν ἱππεῖς τοὺς τῶν ἱππέων ἀποβήσας τῶν ἵππων, τριχῇ διέταξε καὶ τὸ πλάγιον τοῦ τείχους, πέντε μὲν πρὸ αγμῶν τοῖς ὅπλοις, καὶ τοὺς κοντοὺς περιέχοντας, ὡς ὅπερ τὰ τοὺς ὑπερβατηρίους βάλλοιεν μηχανὰς, καταῤῥέοιντο τῆς ἐσόδου. κατόπιν δὲ αὐτῶν ἔταξε δι' πεζοῦ τὸ ἀκροβολιστικὸν. τὸ δὲ λοιπὸν ἱππικὸν, αὐτοπαρεξέτεινε τοῦ τείχους

A concurrebant: & ante omnes Titus aderat metuens patri. Unde contigit, ut & benevolentia circa rectorem, & filii trepidatio confunderet multitudinem. facilè tamen pater & timore filium, & perturbatione liberavit exercitum. superato enim dolore vulneris, & ab omnibus, qui sui causa pertimuerunt conspici studens, bellum in Judæos sævius incitavit. Nam velut ultor quisque imperatoris omne periculum adire cupiebat: & clamore alius alium adhortantes, murum petebant. Josephus autem cum suis, licet assiduis balistarum itemque tormentorum ictibus caderent, neqvaquam tamen deterrebantur à muro: sed flammis & ferro & saxis eos appetebant, qui arietem protecti cratibus impellerent. Nihil autem, aut parum proficiebant, cum sine intermissione procumberent in conspectu hostium positi, qvos ipsi contra videre non possent. nam & suis ignibus collucebant, tanquam si dies esset, & certum erant hostibus signum qvo tela dirigerent: machinisque procul non apparentibus, missilia cavere non poterant. Ergo propterea tam catapultarum quam jaculorum vi simul multi transfigebantur: missaque machinis saxa & murorum minas auferebant, & frangebant angulos turrium. virorum autem nulli tam fortiter constipati erant, ut non usque ad extremam aciem saxi magnitudine ac violentia sternerentur. Sciet autem aliquis hujus machinæ vis qvantum valeat, ex his quæ illa nocte contigerunt. in muro cuidam ex circumstantibus Josepho, saxo percusso caput avulsum est, ejusque ad tertium stadium veluti funda excussa calvaria. Interdiu quoque prægnantis fœminæ transjecto utero, ad dimidium stadium infans abactus est: tanta tormento vis fuit. Ergo machinis terribilior erat impetus, & missilium strepitus. Crebri autem mortui, cum per muros dejicerentur, sonabant. & acerbissimus quidem intus excitabatur mulierum clamor: extrinsecus autem occumbentium gemitus concrepabant: totusque ambitus muri, ad quem pugnabatur, sanguine confluebat: jamque ascendi poterat congestione cadaverum. montes autem resonantes, multo amplius horrorem augebant: nec quicquam illi nocti defuit, quod vel auribus vel oculis terrorem posset incutere. Plurimi quidem pro Jotapata decertantes, fortiter ceciderunt, plurimi etiam sauciati sunt, & tamen vix circa matutinas vigilias murus assiduis machinarum ictibus cessit. Tumque illi quidem corporibus atque armis eam partem, quæ dejecta fuerat, priusquam Romani pontes apponerent, munierunt.

CAP. X.

De iterata impugnatione Jotapatenorum.

Mane autem Vespasianus ad occupandam civitatem jam ducebat exercitum, ex nocturno labore paulum recreatum. Idemque cupiens de convulsa muri parte alios propugnatores depellere, equitum quidem fortissimos equis depositis tripartiam collocat: ut tecti armis dirutum latus undique obsiderent, contosque prætenderent: & cum pontes admoveri cœpissent, ipsi priores introirent. Post illos autem pedites validissimos ordinavit. Reliquam vero equitum multitudinem secundum muri spatium

per montana loca distendit, ne quis fugiens excidium civitatis lateret. Deinde qvi hos seqverentur constituit sagittarios, paratas sagittas habere jussos: funditores quoque similiter, & appositos machinis. Aliis autem integris muri partibus scalas applicare præcepit, ut qui hos prohibere tentassent, dejectæ partis defensionem relinquerent: cætetique omnibus simul telis oppressi, violentiæ irrumpentium cederent. Josephus autem hoc consilio cognito, per murum integrum labore fatigatos itemque senes disposuit, qvasi lædi non possent: in parte vero collapsa validum & potentissimum quemque. senosq; ante omnes viros, in quibus & ipse fuit, ad pericula subeunda sortitus est: hisqve præcepit, ut agminum ululatibus ne metu quaterentur, aures obstruerent: contra sagittarum vero multitudinem communiti protegérentur desuper scutis: paulatimque recederent, donec sagittarii pharetras exinanirent. Si vero pontes à Romanis apponerentur, ipsos prosilire mandavit: atque hostibus persuasit per sua instrumenta resistere: unumquemque vero ita certare debere, non qvasi conservandam tueretur, sed quasi perditam jam patriam vindicaret: atque oculis suis proponere mactari senes ac liberos, conjugesque suas propemodum ab hostibus capi: vimque futuræ cladis jam nunc collectam in autores ejus effundere. ita quidem in utroque disposuit. Civitatis autem vulgus imbelle, mulieres ac pueri, postquam oppidum triplici acie videre circundatum (nullus enim ad pugnam translatus fuerat à custodiis) strictisqve gladiis ad partem muri dejectam hostes instare, armisqve montana loca omnia desuper collucere, atque Arabum quendam sagittariis tela suggerere, tunc extremo ululatu quasi capta urbe consonuerunt, non ut impendere mala, sed ut adesse jam crederes: Qvare Josephus mulieres, ne misericordia suorum animos effœminarent, intra domos cum interminatione concludit, silere jussas: ipse vero ad partem muri, quæ sibi obtigerat transivit. & scalas quidem applicantibus animum non intendit, sed tantum speculabatur impetum sagittarum. Simul autem ac tubicines universarum legionum consonuerunt, & graviter infremuit exercitus: signoque dato, missis undique sagittis lux obscurari cœpit. Josephi socii memores præceptorum, & adversus clamorem obstructis auribus, & contra sagittarum vulnera corporibus communitis, cum admoverentur pontium machinæ, ipsi eas cursu, & antequam hostes pedem in his ponerent, occupant: eosque ascendere nitentes prælio deturbant, varia manuum itemque animi facinora demonstrantes: & ne vel in extremis calamitatibus deteriores illis viderentur, qui sine periculo fortes contra se essent, curabant. nec prius à Romanis divellebantur, quam vel caderent vel occiderent. Itaq; Judæis perpetuo dimicantibus, cum nec unde mutarent propugnatores haberent, defessis autem Romanorū assidue substituerentur, proque his qvos violentia repulissent, alii succederent: invicem se adhortati latera copulant:

Αχρ πᾶσαν τ ὀρεινλὰ, πρὸς τὸ μηδὲν τῶν ἀναφλγήτων ὀκτ ἀλώσεως ἀφ᾽ φυγεῖν κατάστασιν ἦ τέτων πρόεσησε τοὺς τοξότας, ἐχειν κελεύσας ἕτοιμα τὰ βέλη πρὸς ἄφεσιν. ὁμοίως ἦ σφενδονηταὶς, καὶ τοὺς ἐπὶ τῶν μηχανημάτων. ἑτέρους ἦ κλίμακας δραμόντας, προσφέρειν ἐπάνω τοῖς ἀχεραίοις τείχεσιν, ἵνα οἱ μὲν τύπτους κωλύσῳ πρώμοι, καταλίπωσιν τ ἐπὶ τῆς καταρρίφθεῖσι φυλακὴν, οἱ λοιποὶ ἦ, τὰ ἀθρόων βαζόμενοι τῶν βελῶν, ἐξώσι τ εἰσόδε. ἰώσηπος ἦ συνεὶς τὴν ἐπίνοιαν, ἐπὶ μὲν τὰ μόνον τεῖχους, σὺν τῆς κεκμηκόσιν, ἵησι τοὺς γηραιούς, ὡς μηδὲν τύτῳ βλαβησόμενους. κρ ἦ τὰ παρεῤῥωγότα τ τείχους, τοὺς δυνατωτάτους, καὶ πρὸ πάντων, ἀνα ἐξ ἀνδρας, μεθ᾽ ὧν καὶ αὐτὸς εἰς τὸ προκινδυνεύειν, ἐκλήρωσε, συλλαβόν τι πρὸς μὲν τὸν ἀλαλαγμὸν τῶν πραγμάτων ὑπερφράξαι τὰς ἀκοὰς, ὡς μὴ καταπλαγεῖεν. πρὸς ἦ τὸ πλῆθος τῶν βελῶν σωσκλάσαντας καλύπτεσθαι καθύπερθεν τῆς ῥυρεοῖς, ὑποχωρῆσαί τι πρὸς ὀλίγον ἕως τοὺς φαρέτρας κενώσωσιν οἱ τοξόται. βαλόντων ἦ τοὺς ὑπασπιστὰς μηχανὰς αὐτοὺς προπηδᾶν, καὶ ἀφ᾽ τῶν ἰδίων ὀργάνων ἁπάντων τῆς πολεμίοις, ἀγωνίζεσθαί τι ἔκασον, οὐχ ὑπὲρ σωθησομένης, ἀλλ᾽ ὡσπερ ὀλομωλίας ἤδη τ πατρίδ᾽ ἀμυνόμενον λαμβάνειν τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν σφαγησομένους γέροντας, καὶ τὰ τέκνα, καὶ γυναῖκας ἀνομερήσομένας ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν δοῦον οὐδέπω, καὶ τὸν ἐπὶ τῆς μελλούσης συμφορᾶς θυμὸν προαολλύοντας, ἐναφεῖναι τῆς θρασυτὰς αὐτάς. ἔταξε μὲν σὺν οὖτος ἑκάτερον. τὸ ἦ ἄρχον ἀπ᾽ πόλεως πλῆθος γύναια καὶ παῖδες ὡς ἑθασμὸν, περιπλῆ μὲν φάλαγγι τὴν πόλιν ἐζωσμένον, ὑπὲρ ἦς τὸ μάχιμον μεμηκανήτο τῶν πύλας φυλάσσειν, πρὸς ἦ τῆς βεβλημένοις τείχεσι τοὺς πολεμίους ἐρήμους, καὶ τὴν καθύπερθεν ὀρεινὴν λαμπομένην ὅπλοις, πᾶν βέλη τοὺς τοξότας ἐπανέχοντα τῶν ὤμων, ὑσσόν τινα κωκυτὸν ἀλώσεως συνήχησαν, ὡς οὐκ ἀπολουμένων ἔτι τῶν κακῶν, ἀλλ᾽ ἤδη παρόντων. ὁ ἦ ἰώσηπος τὰ μὲν γνώσας ὡς μὴ θηλύτερον εἴκτο τῆς ἑρμαῖς τῶν σφετέρων, καταπλήξ τῆς οἰκίας μετ᾽ ἀπειλῆς ἡσυχάζειν κελεύσας. αὐτὸς ἦ πρὸ τῶν ἐρριφθέντων ἢ ἔλαχε παρῆει. τοῖς μὲν οὖν καθ᾽ ἕπερα προσφέρουσι τὰς κλίμακας, οὐ προσῆχεν. ἀπηωρημένοις τὴν ὁρμὴν τῶν βελῶν. ὁμοῦ ἦ εἴτι σαλαγηκτὴ τῶν πραγμάτων ἁπάντων σιωπήσαν, καὶ δεινὴ ἐπηλάλαξεν ἡ φρατιὰ, καὶ πάντοθεν ἀφιεμένων ὑπὸ σωμάτων τῶν βελῶν, τὸ φῶς ὑποστέμνετο. μεμνημένοι γε μὴν τῶν ἔ ἰώσηπου προσταγμάτων, εἴτι σιωπᾷ, τὰς τε ἀκοὰς πρὸς τὴν βολὴν, καὶ τὰ σώματα πρὸς τὰς ἀφεσὶς ἐφράξαντο, καὶ βαλλόντων τὰς μηχανὰς, ἐπεξέθεσαν δὲ αὐτῶν, πρὶν ἀφεθῶσι τοὺς ἀφεθέντας. συμπλεκόμενοι γε μὴν τοῖς ἀνδρὶ, πατσὶ καὶ χερῶν ἔρρε καὶ ψυχῆς ἐσπουδάκεσαν, πανσυμβοὶ ὧδε τὰς ἑκάτας συμφορὰς, μὴ χείρους φανεῖσθαι τῶν ἐν ἀκινδυνίᾳ τῶν κρ σφᾶς ἀνδριζομένων. ὥστε οὐ πρότερον ἀπερρήγνυτο τῶν ῥωμαίων, πρὶν ἢ πεσεῖν, ἢ ἀφθῆναι. ὡς ἦ οἱ μὲν ἕκαμον δοπεκῶς ἀμυνόμενοι, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ἀμείβειν ἐπέχοντες. τὸ κεκμηκὸς ἦ τ ῥωμαίων ἀκραιφνῆς ὑποδεχόμενοι, καὶ ταχέως ἀντὶ τῶν ἐπιπεσόντων ἑτέροι, ὠθοχελιζόμενοι ἀλλήλοις, καὶ ταλφεῖ μὲν σωματος,

αὐτοῖς, τοῖς δ' ὑπερθεν φερομένοις, τὴν ἀρρηκτον ἐμφαντο, καὶ καθάπερ ἑνὶ σώματι πάση τῇ φάλαγγι, τοὺς ἰουδαίους ἀνωθοῦντες, ἤδη δ' τείχους ἐπέβαινον.

A protectique desuper longioribus scutis, inexpugnabilis globus effecti sunt: totaque acie velut uno corpore repellendo Judæos, muro jam pedem ponebant. Tum Josephus, his rerum angustiis consilio necessitatis adhibito, machinis excogitandis cum desperatione stimulatur: ferventiqve oleo perfundi milites jubet, scutorum conjunctione defensos. id autem Judæi multi, qui

Κεφ. ιθ.

Ὁ δὲ ἰώσηπος ἐκ τῆς ἀμηχανίας σύμβουλον λαβὼν τὴν ἀνάγκην, ἡ δέ ἐστι δεινὴ πρὸς ἐπίνοιαν, ὅταν αὐτὴ ὑποτύπωσιν εὑρεθίζῃ, ζέον ἔλαιον σκέλυσι κατὰ χῶν τῶν σωματικοτάτων. οἱ δ' ὡς παρεσκευασμένον B & paratum haberent, & plurimum, cito Romanis infundunt: ipsis etiam in eos ahenis missis calore bullientibus. Hæc res Romanorum ardentium aciem dissipavit, & cum dolore sævissimo devolvebantur à muro. siquidem facilè à vertice ad pedes usqve sub armatura oleum per totum corpus fluebat, carnemque non secus ac flamma depascebatur: qvod natura facile caleἔχοντες μὴ τάχος πολλοὶ, καὶ πολὺ πάντοθεν τὸ ῥωμαίων κατέχεον, συνεπαφιέντες καὶ τὰ ἀγγεῖα θερμαινόμενα τῇ θέρμῃ. τοῦτο καμόμενοι τὸ ῥωμαίων, διεσκέδασε τὴν τάξιν, καὶ μὴ δεινῶν ἀλγηδόνων ἀπεκυλινδοῦντο τοῦ τείχους. ῥεῦμα μὲν γὰρ τὸ ἔλαιον ἀπὸ κόρυος μέχρι ποδῶν διὰ τοῦ παντὸς ὅλου, καὶ τὸ σάρκα φλογὸς ὑδὲν ἔλαττον ἐπιβόσκετο, θερμαινόμενόν τε φύσει τάχους, καὶ ψυχόμενον βραδέως διὰ τὴν πιότητα. C sceret, seroqve pro sui pinguedine refrigesceret. Thoracibus autem & galeis illigatis incendii fuga non erat. Nunc autem salientes, nunc incurvati dolore, de pontibus decidebant. Ad suos autem contranitentes tutò recedere non poterant, qvoniam facile ab insequentibus vulnerabantur. Sed neque Romanis virtus in rebus adversis, nec Judæis prudentia defuit. Romani enim licet oleo perfusi mirabilia pati viderentur, tamen in eos, qui perfuderant, ferebantur, præcedentem quisque incursando, tanquam ipse impetum retardaret. Judæi vero progressum eorum dolo altero deceperunt, cum fœno græco decocto pontium tabulata perfunderent: qvibus illi dilabentes retrahebantur, ut neqve fugientium quisquam, neque aggredientium firmo posset eniti vestigio: sed alii quidem resupinati per ipsas pontium tabulas calcarentur, multi vero super aggeres dejicerentur: & qui cecidissent, à Judæis feriebantur: qvi Romanis desilientibus conflictu jam liberi, facillime tela dirigebant. Cum autem multa milites mala in hac perpeti pugna dux videret, sub vesperam eos revocat: qvorum non paucis trucidatis, plures sunt vulnerati. Ex Jotapata vero sex viris mortuis, plures quam trecenti saucii translati sunt. Hoc autem modo pugnatum est Junii mensis die vigesimo. At Vespasianus eorum causa, quæ acciderant, consolatus exercitum, postquam ira vidit accensum, neqve tam exhortationem quam opus deposcere, aggeres quidem altius tollit. Tres vero turres quinquagenum pedum in excelsum jubet erigi, ferro undiq; tectas, ut & pondere stabiles essent, neq; ignibus expugnarentur easq; super aggeres collocat, jaculatoribus & sagittariis, itemque levioribus missilium machinis plenas, funditorum quoq; fortissimis. Qvi cum non conspicerentur propter altitudinem turrium & loricas, ipsi eos qvi super murum astarent facile conspicuos telis feriebant. at illi cum neque à vertice venientes sagittas facilè declinarent, neqve ulcisci possent qvos non viderent: altitudine quidem turrium librata manu jacula superante: ferro autē, quo erant septæ, flammis obstante: ob hæc defensionem muri deserunt: oppugnationemque tentantibus prompte occurrunt. Et Jotapateni quidem ita resistebant. qvamvis multi in dies singulos occumberent, neqve contra mali quicquam hostibus facerent, qvod eos sine periculo prohibere non poterant.

Ὅτε δὲ ἀσιανὸς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν ὠδημυθύμενον, ὡς θυμουμένης ἐώρα, καὶ οὐ πρότερον, ἀλλ' ἔργων δεομένους πρὸς τὰς βολὰς εὐχόλως. πολλὰ δ' κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατώτας, ὁ στρατηγὸς ὠδὲ δέλτη ἀνεκάλει. ἕπεσον δ' τούτων μὲν ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δ' ἀπὸ τ ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, τραυματίαι δ' ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίθησαν. καὶ μὲν οὖν δεσίου μῆνος, ἡ ὠδή τάξις ἦν.

Κεφ. κ.

Ὁ τεσπασιανὸς δ' ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν ὠδημυθύμενον, ὡς θυμουμένης ἐώρα, καὶ οὐ πρότερον, ἀλλ' ἔργων δεομένους πρὸς τὰς βολὰς εὐχόλως. πολλὰ δ' κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατώτας, ὁ στρατηγὸς ὠδὲ δέλτη ἀνεκάλει. ἕπεσον δ' τούτων μὲν ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δ' ἀπὸ τ ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, τραυματίαι δ' ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίθησαν. καὶ μὲν οὖν δεσίου μῆνος, ἡ ὠδή τάξις ἦν.

Ὅτε δὲ ἀσιανὸς ἐπὶ τοῖς συμβεβηκόσι τὴν στρατιὰν ὠδημυθύμενον, ὡς θυμουμένης ἐώρα, καὶ οὐ πρότερον, ἀλλ' ἔργων δεομένους πρὸς τὰς βολὰς εὐχόλως. πολλὰ δ' κακουμένους ἐν τῇ προσβολῇ τοὺς στρατώτας, ὁ στρατηγὸς ὠδὲ δέλτη ἀνεκάλει. ἕπεσον δ' τούτων μὲν ὀλίγοι, καὶ πλείους ἐτρώθησαν. τῶν δ' ἀπὸ τ ἰωταπάτης, ἀπέθανον μὲν ἓξ ἄνδρες, τραυματίαι δ' ὑπὲρ τριακοσίους ἀνεκομίθησαν. καὶ μὲν οὖν δεσίου μῆνος, ἡ ὠδή τάξις ἦν.

CAP. XI.

Japhæ expugnatio à Trajano & Tito.

HIs autem diebus Vespasianus ad finitimam qvandam Jotapatæ civitatem evocatus, cui nomen est Japha, novas res affectantem, & propterea, qvod Jotapatenos præter spem restitisse audierat, insolescentem, mittit eo Trajanum decimæ legionis rectorem, dans ei duo millia peditum & eqvites mille. Ille autem cum oppidum contra expugnationem munitissimum reperisset (nam præter naturam qua tutum erat, etiam muro duplici cingebatur) habitatores vero ejus vidisset paratos ad pugnam sibi obvios processisse, prælium cum his committit: eosqve paulisper reluctatos, in fugam vertit: qvos vestigiis consecuti Romani, exterioris muri ambitum quo confugerant, cum ipsis irrumpunt. secundum autem murum petentibus, cives sui clausere civitatem, metu scilicet, ne cum his rursus hostes intrarent. Profecto autem Deus Galilæorum clades Romanis donabat, qvi etiam tunc civitatis ejus universum populum excluſum mœnibus propriis, ad interitum hostibus dedit avidissimis cædium. Multi enim simul ruentes ad portas, multumqve nominatim præpositos inclamantes, inter ipsas preces mactabantur, qvibus hostes unum murum, alterum cives clausere rant: & inter medios coacti murorum ambitus, muki qvidem sociorum gladiis transfigebantur, infiniti vero a Romanis interficiebantur, ne ad ulciscendum qvidem recepta fiducia. nam præter hostilem metum, etiam domestica proditio eorum animos fregerat. Deniqve moriebantur, non Romanos, sed Judæos execrando, qvoad omnes interiere numero hominum, duodecim millia. Unde Trajanus vacuam esse civitatem pugnatoribus reputans, & si qvi adhuc intus essent, nihil eos ausuros esse existimans præ timore, imperatori excidium reservavit. eumq; per nuncios rogavit, ut filium suum Titum mitteret, finem victoriæ impositurum. ille autem laboris aliquid supereſſe ratus, cum milite filium misit, hoc est, quingentis equitibus, & peditibus mille. Qvi maturè ad civitatem profectus sic ordinavit exercitum, ut in lævo qvidem latere Trajanum constitueret, ipse vero in dextro obsidioni præesset. Itaqve militibus scalas muris undiqve applicantibus, cum paulisper desuper Galilæi obstitissent, continuo mœnia reliquerunt: Titus vero ejusqve comites saltu demissi, mature civitatem obtinuerunt. Tumqve vehemens cum his qui se intus congregavere, pugna commissa est: nunc per angusta viarum irruentibus validissimis, nunc fœminis ex tectorum culminibus, quæ forte invenissent, tela jactantibus, Et hoc qvidem modo usqve ad sextam horam sustinuere conflictum. absumptis autem bellatoribus, cætera multitudo, & sub divo, & per domos, senes pariter ac juvenes mactabantur. Denique virilis sexus præter infantes nullus remansit, qui cum mulieribus abducti sunt servitio. Interemptorum quidem in civitate, & in primo congressu, numerus fuit XV. millia: captivorum autem duo millia CXXX. Hæc Galilæis clades contigit quinto & vigesimo die Junii mensis.

ΚΕΦ. κα.

Κατὰ δὲ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, Οὐεσπασιανὸς ἐπί τινα τῶν τῆς Ἰωταπάτης ἀσυλήτων πόλιν (Ἰάφα καλεῖται) νεωτερίζουσαν, καὶ τῶν Ἰωταπατηνῶν φόβῳ δόξαν ἀντιχόντων ἐπιπορεύεται, τρισὶν ἔτεσι δὲ δεκάτου τάγματος ἡγεμόνα σκήπτει, θρασὺν αὐτῷ χιλίους μὲν ἱππεῖς, πεζοὺς δὲ διχιλίους. ὁ δὲ τὴν μὲν πόλιν δυσάλωτον κατελάβων, τοῖς μὲν τὰ φύσει καρτερὰ τυγχάνουσι, καὶ διπλοῦν τεῖχος πεφυκόσι, τοσαυτηκοντάς δὲ τοὺς ἐξ αὐτῆς ἐπίμους εἰς μάχην συμβάλλει, καὶ τοῖς ὀλίγον ἀντιχόντας, εὐθέως συμφυγόντων δὲ εἰς τὸ πρῶτον τεῖχος, οἱ Ῥωμαῖοι κλίμακας προσκείμενοι σωπισόπεσον. ὁρμήσαντας δὲ πάλιν εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος, ἀποκλείουσι τῆς πόλεως οἱ σφέτεροι, δείσαντες μὴ συνεισβάλωσιν οἱ πολέμιοι. θεὸς δ' ἦν ἄρα ὁ Ῥωμαίοις τὰ γαλιλαίων πάθη χαριζόμενος, ὃς καὶ τότε τὸν τῆς πόλεως λαὸν αὐτανδρον χερσὶν οἰκείοις σκεδάσαντα πρὸς ἀπώλειαν, ἔκδοτον φονῶσιν ἐχθροῖς παρέσχεν. ἐμπίπτουσι δὲ ἀθρόοι ταῖς πύλαις, καὶ πολλὰ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ὀνομαστὶ καλοῦντες, ἐν μέσοις ἀπεσφάττοντο ταῖς ἱκετείαις. καὶ τὸ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τεῖχος οἱ πολέμιοι, τὸ δεύτερον δ' ἔκλεισαν οἱ σφέτεροι. μέσοι δὲ τῶν δύο κατειλούμενοι πρὸς τῶν βύζιον, πολλοὶ μὲν τοῖς ἰδίοις πρὸς ἐπήροντο ξίφεσιν, ἄπειροι δὲ τοῦ ῥωμαίων ἔπαθον, οὐδὲ ὅσον εἰς ἄμυναν ἀναθαρρήσαντες. πρὶν δὲ καταπεπλῆχθαι τοὺς πολεμίους, τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔκλασεν ἡ τῶν οἰκείων προδοσία. πέρας ἔθνησκον, οὐ ῥωμαίων, ἀλλὰ τῶν ἰδίων καταρώμενοι, μέχρι πάντες ἀπώλοντο, μύριοι καὶ διχίλιοι τὸν ἀριθμὸν ὄντες. κενεὸν δὲ μαχίμων λογιζόμενον εἶναι τὴν πόλιν ὁ τραϊανός, εἴ δὲ καί τινες ἔνδον εἶεν, οἷς μηδὲν αὐτοὺς τολμήσειν ὑπὸ δέους, ἀνετίθει τῷ γραπτῷ τὴν ἄλωσιν. καὶ σείλας ἄγγελους πρὸς οὐεσπασιανόν, ἠτήσατο πέμψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τίτον ἐπιθήσοντα τῇ νικῃ τέλος. ὁ δὲ συμβαλὼν ὑπολείπεσθαί τινα πόνον, μὴ σπανίας τὸν υἱὸν ἐπέμπει, πεντακισχιλίων μὲν ἱππέων, χιλίων δὲ πεζῶν. ὁ δὲ πρὸς τὴν πόλιν ἐλθὼν ἅμα τοῖς τάξεσι, καὶ διατάξας τὴν στρατιὰν, ἐπὶ μὲν δεξιᾶς κέρως, τὸ τραϊανὸν ἵστησιν, αὐτὸς δὲ τὸ δεξιὸν ἔχων, ἐξηγεῖτο πρὸς τὴν εὐλιορκίαν. τῶν δὲ στρατιωτῶν κλίμακας πάντοθεν τῷ τείχει προσφερόντων, πρὸς ὀλίγον οἱ γαλιλαῖοι καθύπερθεν ἀμυνόμενοι, λείπουσι τὴν πρόσοδον. ἐπιπηδήσαντες δὲ οἱ περὶ τὸν τίτον, τὸ μὲν πρῶτον κρατήσαντες τοίχους, πρὸς δὲ τοὺς ἔνδον αὐτοῖς συραφέντας, καρτερᾷ μάχῃ συρρήγνυνται. καὶ πρὸς τῆς στενωπούς οἱ δυνατοὶ προσεπίπτον, καὶ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν αἰφνιδίους ἔβαλλον πᾶν τὸ προσυχὸν αὐτοῖς. καὶ μέχρι μὲν ἓξ ὥρων ἀντεῖχον μαχόμενοι. δαπανηθέντων δὲ τῶν μαχίμων, τὸ λοιπὸν πλῆθος ἔνθα τοῖς ἐπαύλεσιν, ἢ κατὰ τὰς οἰκίας ἀπεσφάττοντο, νέοι τε ὁμοῦ καὶ γέροντες. ὅσον δὲ ζωὴν ἄρρεν ἀπελείφθη δίχα νηπίων, ἃ μὴ γυναικῶν ἐξελυδραπόδισαντο. τῶν μὲν οὖν ἀνωφελῶν ἀνὰ τὴν πόλιν, καὶ ὅτι τῆς προτέρας θρασύτητος, δρῶμος μύριοι πρὸς τοῖς πεντακισχιλίοις ἦν, τὰ δὲ αἰχμάλωτα, διχίλια καὶ ἑκατὸν καὶ τριάκοντα. τέτο συνέβη τὸ πάθος γαλιλαίοις εἰκοστῇ δεσίου μηνός.

Eum-

ΚΕΦ. ΚΒ.

Ἐμοὶ μὲν οὖν οὐδὲ σωμαρεῖς ἀπαίρεσθαι συμφορῶν. ἀθροισθέντες γὰρ ὅλῃ τῇ χαρακὶ καλούμενον ὄρος, ὅπερ αὐτοῖς ἐστιν ἅγιον, καὶ χώραν μὴ ἐμπειρον, πολέμου μὲν εἶχεν ἀπειλὰς ἅτε συνόδου αὐτῶν καὶ τὰ φρονήματα. καὶ οὐδὲ ταῖς γειτνιώσαις κακοῖς ἐσωφρονίζοντο. πρὸς δὲ τὰς ῥωμαίων ἐπιχειρήσεις ὑπὲρ ἀλόγιστον τὴν καὶ σφᾶς αὐθένταν ὠρρώδουν, καὶ μετέωροι πρὸς τὰς παραχὰς ὑπῆρχον. ἐδόκει δὲ τὴν στάσιν αὐτοῖς φθάσαι τὸ κίνημα, καὶ τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ὑφαιρεῖσθαι. καὶ γὰρ αἰεὶ φρουρεῖς ἡ σωμαρεῖτις ὅλη διειλήφει. ἐπὶ πᾶσι δὲ τῶν ἀληθῶν, καὶ ἡ σωτηρία ἐν φόβῳ ἦν. κεφαλίων δὲ ἐπάρχων ὄντα τῷ πέμπτῳ τάγματι, μετ' ἐξακοσίων ἱππέων, καὶ πεζῶν, χιλιάδων πέντε. τούτῳ πρόσοδον μὲν τὸ ὄρος, καὶ σωτηρίαν μάχην ὅλως ἀσφαλῆ ἔδοξε, τῶν πολεμίων πολλῶν καὶ ὑπερδεῶν ὄντων. κυκλωσάμενος δὲ τῇ δυνάμει πᾶσαν τὴν χώραν ἀθλίως αὐτοὺς ἐφρούρει τῆς ἡμέρας. σωτηρία δὲ ὕδατος διορυσσομένων τῶν σωμαρέων, ἐκφλεγήναι τότε καὶ καῦμα δεινὸν, ὥστε καὶ ἱέρακας, καὶ τῶν ἀπτηνῶν τὸ πλῆθος ἀποθνήσκειν, ὡς τινὰς μὲν αὐθημερὸν ὑπὸ δίψους ὑπολυθῆναι. πολλοὺς δὲ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας τὸ δουλεύειν προελομένους, ῥωμαίοις προσφυγεῖν. ἐξ ὧν σώσεις ὁ κερεάλιος, καὶ τοὺς ἐπὶ συμμένοντας ὑπὸ τῶν δεινῶν κατιαγότας, ἐπαναβοῶντι τῷ ὄρει, καὶ τῷ δόναμιν ἐν κύκλῳ προϊσήμους τοῖς πολεμίοις τὸ μὲν πρῶτον ὅπῃ δεξιὰς προύκαλεῖτο καὶ σώζεσθαι παρεκάλει, ἀλαζεβαιούμενος ἀσφάλειαν τὰ ὅπλα ῥῖψαντιν. ὡς δ' οὐκ ἔπειθε, παραπετῶν ἀπέκτεινε πάντας, χιλίους ἑξακοσίους ἐπὶ μυρίοις ὄντας. δεσίου μὲν οὖν καὶ ἑβδόμῃ ἐπέσχηθ. καὶ ταύτῃς μὲν συμφορᾶς σωμαρεῖται ἐχεπόνουν.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Τῶν δ' ἀνὰ τὰ ἰωτάπατα ἁλισκομένων, καὶ παρ' ἐλπίδα τοῖς δεινοῖς ἀντιπιπτόντων, πεντάρακος μὲν ἡμέρα καὶ ἑβδόμη τὰ χώματα τῶν ῥωμαίων ὑπερῆρθη τὸ τεῖχος. αὐτομολεῖ δέ τις πρὸς τὸν βεσπασιανὸν τῆς αὐτῆς ἡμέρας, τὸ μὲν ὀλιγότητα τῶν ἐπὶ τῆς πόλεως ἐξαγγέλλων, καὶ τὸ ἀσθένειαν. καὶ ὡς ἀγρυπνίᾳ διηνεκεῖ, καὶ μάχαις ἐπαλλήλοις δεδαπανημένοι, δυνατὸν μὲν εἶεν ἔτι βιαζομένους ἐπιφέρειν, καὶ δόλῳ δ' ἂν ἁλῶεν· εἴτις ἐπιθοῖτο πρὸς τὸ ἐσχάτῳ φυλακὴν· καὶ γὰρ ὕπνου τι τῶν δεινῶν ἐδοκοῦν ἔχειν, καὶ καθάπερ τὴν μάλιστα κεκοπωμένων εὐθὺς ὕπνος. καὶ παραγγέλλειν ἔφασκε τὰς φυλακάς. συνέβαλέ τι καὶ αὐτὴν τὴν ὥραν ἐπελθεῖν. τῇ δὲ μὲν δὶ ὑπονοίας ὁ αὐτόμολος, τότε πρὸς ἀλλήλους πίστιν εἶναι τῶν ἰουδαίων, καὶ τὸ πρὸς τὰς κολάσεις ὑπερφυὲς, ἐπειδὴ καὶ πρότερον ληφθεὶς τις τῶν ἀπὸ τῆς ἰωτοπάτης, πρὸς πᾶσαν αἰκίαν βασάνων ἀντέσχε, καὶ μηδὲν ἁλῶναι πυρὸς ἐξεφάνη τοῖς πολεμίοις πρὸ τ' ἔνδον εἶναι, ἀνεσταυρώθη δὲ γενέσθαι καταμεσῶν. τάχα μὲν εἰκότα πίστιν ἐποίει τὸν πρόσθεν, καὶ τάχα μὲν ἀληθεύειν ἐκεῖνον· μηδὲν δ' αὐτὸς ἐξ ἑτέρου πιστεῦσαι μέλλα πρόσθοκῶν, τὸν μὲν φυλάσσειν ἐκέλευσεν, ἐπὶ δὲ τὴν κατάληψιν τῆς πόλεως ὥρμα· σὺν δάξῃ τὸ σφαγιάν. καὶ δὴ τὴν μεσονυκτίου ὥραν, ἡσυχῇ πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ πρῶτος ἐπέβαινε πρῶτος σὺν ἑνὶ τῶν χιλιάρχων δομιτίῳ σαβίνῳ τῶν ἀπὸ δεκάτης πέμπτης καὶ δεκάτου τάγματος τινὰς ὀλίγους ἄγων. ἀποφάξαντες δὲ τοὺς φύλακας, εἰσίασιν εἰς τὴν πόλιν ἡσυχῇ, μετὰ δὲ σέξτος κερεάλιος χιλίαρχος,

A

CAP. XII.

SEd ne Samariæ qvidem alieni à calamitatibus remansere: Hi namqve in monte Garizin, qui est illis sanctissimus, congregati, locis suis expectabant: belli autem minas eorum conventus ac spiritus habere videbatur, nec saltem vicinorum malis corrigebantur, sed inconsulta suarum virium infirmitate, secundis Romanorum rebus exterriti, prona in tumultum voluntate pendebant. Vespasiano autem placebat motus antecapere, eorumqve impetus prævenire. Nam & si præsidiis tota Samaritica regio cincta erat, tamen eorum multitudo, qvi coierant & conspiratio timebatur. Eaque causa Cerealem qvintæ legionis tribunum, cum sexcentis equitibus tribusqve peditum millibus mittit. Ille autem ad montem quidem accedere, prælioq; congredi neqvaqvam tutum esse duxit, quod hostes plurimi desuper essent: milites vero circumvallatis undique montis radicibus, tota eos die custodiebant. Evenit autem aqvæ tunc indigenubus Samaritis, etiam graves accendi æstus (erat enim tempus æstatis, neqvé se rebus necessariis vulgus instruxerat) adeo ut nonnulli qvidem una die siti morerentur; multi vero ejusmodi morti servitium præferentes, ad Romanos transfugerent: ex qvibus cognito Cerealis, illos etiam, qui adhuc perseverarent, malis infractos, montem ascendit: & circum hostes exercitu constituto, primum eos ad fœdera hortabatur, atqve ut salvi esse mallent, rogabat: si arma projecissent, tutos fore promittens: deniqve qvia persuadere non posset, aggressus eos occidit omnes. Erant autem undecim millia & sexcenti. Hæc Junii mensis vigesimo & septimo die gesta sunt: atqve his calamitatibus Samaritæ oppressi sunt.

De Samaritis à Cerealle devictis.

CAP. XIII.

IOtapatenis autem diu durantibus & præter spem adversa tolerantibus qvadragesimo quidem ac septimo die, Romanorum aggeres super murorum altitudinem sunt elati. qvidam vero ad Vespasianum eodem die profugus venit, paucitatem civium & infirmitatem simul eorum enuncians: qvodqve diuturnis vigiliis, & præliis assiduis consumpti, minime qvidem ulterius vim ferre possent, verum dolo etiam caperentur, si qvis instaret. circa extremam namque vigiliam, qvando & malorum requiem habere viderentur, & maxime defatigatos custodes matutinus somnus occupat, dormire eos dicebat, eademq; hora invadendos esse suadebat. Vespasiano autem, qvia fidem nosset inter se Judæorum, quantaq; superbia pœnas contemnerent, transfuga suspectus erat: nam & antea quidam ex Jotapata captus, omne tormentorum genus fortiter pertulit, & cum ne flammis quidem coactus, quid intus ageretur, hostibus exqvirentibus prodidisse; mortem deridens cruci suffixus est. Fidem tamen proditori conjectura faciebat, fortasse illum vera dicere: ipse autem nihil ex ejus fallacia magnum sibi existimans esse metuendum, asservari hominem jussit; & ad occupandam civitatem parabat exercitum. Hora igitur qvæ fuerat indicata, silentio muros petebat: primusqve incedebat Titus cum uno è tribunis Domitio Sabino, paucis ex qvintadecima legione comitatus. Interfectis autem vigilibus, in civitatem ingrediuntur; & post eos Sextus Cerealis tribunus,

Jotapatæ excidium.

& Placidus, subjectos sibi milites introducebant. Arce vero occupata, cum hostes in medio oppido versarentur, jamque plane dies esset, ne tunc quidem illi qui capti tenerentur, adhuc excidium sentiebant, multo labore somnoque pariter dissoluti. Et si quis evigilasset, nebula visus ejus hebetavit, quæ casu tunc plurima se circa oppidum fuderat. donec totus irrupit exercitus: soloque malorum periculo excitati sunt, morientesque demum se periisse crediderunt. Romanos autem memores quid obsidionis tempore pertulissent, neque parcendi cuiquam, neq; miserendi quenquam tangebat cura: sed ex arce plebem ad prona compulsam facillime trucidabant, ubi loci difficultas pugnacibus quoque negaret copiam resistendi. viarum namque angustiis pressi, ac per declivia dilabentes, fluente desuper bello obterebantur. Id multos etiam qui circa Josephum lecti erant, ut manib. propriis liberarentur incitavit. nam cum se viderent Romanorum neminem posse occidere, ne Romanorum manibus oppeterent prævenerunt, & in extrema parte civitatis congregati, semet interfecerunt. Quicunque tamen vigilum primi captam civitatem senserant, in quandam turrim Septentrionalem fuga recepti aliqvandiu quidem restiterunt. deinde circunfusi hostium multitudine, sero dextras dedere: hisque instantibus, mortem suam æquo animo præbuerunt. Potuissent autem incruento Romani obsidionis fine gloriari, nisi unus ex ipsis occidisset centurio, Antonius, peremptus insidiis. Nam quidam ex his qui ad speluncas confugerant (erant autem plurimi) rogabat Antonium, dextram sibi porrigere, ad fidem salutis ac præsidium, qvo tutus ascenderet, cumque is manum porrexisset incaute, hasta ille præventum sub inguine perculit, statimque confecit. Illo quidem die comparentem multitudinem peremere Romani, postea vero secutis diebus scrutando latebras, per cuniculos & speluncas in omnem sæviebant ætatem, præter infantes ac fœminas. Itaque captivi qvidem mille ducenti congregati erant: quadraginta vero millia connumerata sunt excidii tempore & pugnis superioribus mortuorum. At Vespasianus civitatem ipsam exscindi jubet, castellaque ejus omnia exurit. Jotapata quidem ita devicta est tertiodecimo imperii Neronis anno, calendarum Julliarum die.

A καὶ πλακιδῶ, τοὺς ὑπ' αὐτὸ σφᾶς πεπαγμένους ἐπάγειν. κατ' ὀλίγον δὲ προϊόντων ἤδη τῶν στρατιωτῶν, καὶ τῆς πόλεως ἐμφορουμένης ἤδη τῆς ἀκροπόλεως. καὶ τῶν πολεμίων ἐν μέσῃ τῇ πόλει στρεφομένων, ἤδη τῆς ἡμέρας ἔσης, ὅμως ὑπὸ τοῦ ἀλλόκοτος τοῖς κρατοῦσι γίνεσθαι, καὶ ὑπὸ τοῦ πολλὰ καὶ ὑπνῶ λέληθε, καὶ τῶν ἁλισκομένων ἐμέχρι τοῦ ὄρθρου τοὺς ὄψεις ἀπημβλυνε πολλὴ, καὶ τύχην τινὰ τῇ πόλει συνεκύδησεν. μέχρι πλείστης τῆς ἡμέρας ἐφέστηκεν, ἕως μόνην τὴν τῶν κακῶν ἀγνοιαν ἐξανέστησεν, καὶ τοῖς ἁλοῦσιν ἐπίστροφον ἀναμοῦρον. φοβούμενοι γὰρ κατὰ τὰ μνήματα ὧν ἔκτεινον τοὺς πολεμίους ἔπαθον, οὐκ Φωκίων ἀσηθῆ τινες, οὐκ ἔλεγον, ἀλλ' ἐς τὸ κάτοπτος δοκοῦντες ἀκρεας τῶν λεῶν συνωθοῦντες ἐφόνευον. ἔνθα καὶ τοὺς ἔτι μάχεσθαι δυναμένους ἡ δυσχωρία τῶν ἀκμῶν ἀφείλετο. θλιβόμενοι γὰρ ἐν τοῖς στενοῖς, καὶ τοῖς πεζοῖς ὑπολισθάνοντες, ῥέοντι κατ' ἄκρας σκολιότητα τοῦ πλήθους, καὶ τῶν ἔνδοθεν τοῖς ἔξω πλείστων. τὸ δὲ πλοῦς, καὶ τῶν ἔνδοθεν τοῖς ἔξω πλείστων ἐπιπιπτόντων, ἐπ' αὐτοχειρίαν παρέζυνε. καταδύοντες γὰρ ὡς ἐνδέναι τῶν φονευόντων ἀνελεῖν δύναιντο, πρὸ ποδῶν αὐτοὶ τοῦ φονευόντων ἐκαλοῦντο, καὶ συναπορριπτόμενοι ἀλλήλοις κατέλιγον τὴν πόλεως, σφᾶς αὐτοὺς ἀνῄλουν. ἔνιοι γὰρ μέσῃ τοῦ πρώτου τῆς κατακλίσεως ἀφέντες τὰ φυλακῶν ἀλλὰ φυγῆν ἔφθασαν, ἀναβάντες ἐπί τινα τῶν περιφερείων πύργων μέχρι μικροῦ τινος ἀπημαυσάντων. ἐξοχθέντες δὲ τοῦ πλήθους τῶν πολεμίων, ἐψεύσαντο τὰς ἐλπίδας, καὶ τοῖς ἐφεστῶσι τοῦ σφαγίου δῆμοι παρέσχον. ἀναμάκτου δ' ἂν ἐν τῇ αὐχήσαι φωμαίοις τὴν πολιορκίας, εἰ μὴ τῷ ἁλόντι ἐς ἑπτακαιεικοσαετίαν, ὃς ἐν αὐτοῖς ἐνῆσχεν ὑπὸ ἑνὸς σφαγίου. τῶν δὲ εἰς τὰ σπήλαια τὰς συμπεφευγότων (πολὺ δὲ τοῦτο πλῆθος ἦσαν) ἱκέτευε τὸν αὐτοκράτορα δέξαι ἐν αὐτοῖς, πίστιν τε σωτηρίας, καὶ βοήθειαν τοῦ ἀνόδου. ὁ δὲ ἀφυλάκτως ὤρεγε τὴν χεῖρα, ὁ φθάσας αὐτὸν ἐκεῖνος, νύξας κάτω διὰ τοῦ βουβῶνα δόρατι, καὶ ὡς ἀμηχάνως διέρρηξε. κατ' ἐκείνου μὲν οὖν τῶν ἡμέρων, τὸ φανερὸν πλῆθος ἀνεῖλον φωμαῖοι. τοὺς δὲ ἀπὸ τοῦ ἀνερευνῶμενοι τοὺς καταδύσεις, τοὺς ἐν τοῖς ὑπονόμοις καὶ τοῖς σπηλαίοις ἐπιζήτουν, καὶ ἀλλοπίας ἐχώρουν ἡλικίας, τῶν νηπίων καὶ γυναικῶν, καὶ τὰ μὲν σύμπαντα χίλια καὶ τοὺς ἁλοῦσιν συνῆχθη νεκροὶ δὲ κατὰ τὰ τοῦ ἁλῶναι, καὶ κατὰ τὰς ὑστέρου μάχας, συνεβλήθησαν τετρακισμύριοι, σύμπασαν δὲ τὴν τε πόλιν καταπονήσαν πελάδει, καὶ τὰ φρούρια πάντα ἐφεστήκειν αὐτῆς. ἰωτάπατα μὲν οὖν ἔτος ἑάλω, τρισκαιδεκάτῳ τοῦ νέρωνος ἡμερίας ἔτι, πανέμου νουμηνίᾳ.

B

C

D

E

F

CAP. XIIII.

Quomodo Joseph. captus vitam suam redemit facto & verbis,

ROmani vero Josephum requirentes, & propriæ indignationis causa, & quod imperatori operæ precium videbatur (captus enim, maxima pars belli esset) mortuos itemqve abditos rimabantur: ille autem in exitio civitatis fortunæ qvodam usus auxilio, per medios se hostes surripuit, & in quendam profundum puteum saltu demissus est, cui amplum specus adjunctum erat a latere, quod supra scrutantes videre non possent: ubi XL. insignes viros latitantes offendit, rerumque utilium apparatum, qui non paucis diebus sufficeret. Hostibus autem omnia complexis, interdiu quidem se occultavit: nocte vero sursum ascendens, vigilias explorabat, ut fugeret. Cumque omnia undique

Κεφ. κδ.

G ΡΩμαίοι δὲ τὸν ἰώσηπον, ἀναζητοῦντες, κατά τε ὀργὴν σφετέραν, ἐς φόδρα ἐς ἀγαπητὴν φιλοτιμούμενοι, μεγίστην δὲ ἦν μοῖραν ἐς πολέμου λαφθεὶς, τούς τε νεκροὺς διηρεύνων, καὶ τοὺς ἀποκρύφους τῆς πόλεως μυχούς. ὁ δὲ ἅρπ τῆς πόλεως ἁλισκομένης, δαιμονίῳ τινὶ συμπορίᾳ χρησάμενος, μέσον μὲν αὐτὸ σκιλέπτ τῶν πολεμίων, καθάλλε δὲ εἰς τινὰ βαθὺν λάκκον, ὧ ταλαν τοῦ πλήθους διέξοδος τῇ πολιορκίᾳ, τοῖς ἄνωθεν ἀόρατον ἦν. ἐνθα τεσσεράκοντα μὲν τῶν ἀπὸ μνῶν ἄνδρας καλαμβάνει λανθάνοντας, ὡφελοκλεῖ δὲ ἀπὸ φθίσεων σὺν ἀλύγοις ἡμέραις ἀλαρικεῖν δυναμένοις. μεθ' ἡμέραν μὲν οὖν ὑπεστέλλετο τῶν πολεμίων πάντα διειληφότων, νυκτὸς δὲ ἀνίων ἐκ τοῦ δεσμοῦ ἀλάδυσιν καὶ τοὺς φυλακὰς κατασκέπτετο. φρουρουμένων δὲ πανταχόθεν τῶν πέρ-

τῶν πύργων δι' αὐτὴν, ὡς λαθεῖν σὺν λῳ, αὐθις εἰς τὸ ἀσπήλαιον κατῆει. δύο μὲν οὖν ἡμέρας διελανθάνει. τῇ δὲ τρίτῃ γυναικὸς ἁλούσης, ἅμα αὐτῇς μεμένυται. καὶ ὐεσπασιανὸς αὐτίκα μὲ πυθόμενος πέμπει δύο χιλιάρχους παυλῖνον, καὶ γαλλικανὸν, δεξιὰς τῷ ἰωσήπῳ δοῦναι κελεύσας, καὶ παρορμήσοντας ἀνελθεῖν. ἀφικόμενοι δὲ, παρεκάλουν αὐτὸν ἐλθεῖν, καὶ πίστις ὡς σωτηρίας ἐδίδοσαν. οὐ μὴν ἔπειθον. ὃς γὰρ εἰκὸς λῳ τὸν τοσαῦτα δράσαντα παθεῖν, οὐκ ἐκ τῆς φύσεως τῶν ῥωμαλοιώτων ἡμέρου, τὰς ὑποψίας συνελέγῳ, ἐδεδίει τὸ ὡς ὀλίγα τιμωρίαν παρακαλουμένους, ἕως ὐεσπασιανὸς τρίτον ἐπὶ πέμπτῃ χιλίαρχον νικάνορα, γνώριμον τῷ ἰωσήπῳ καὶ συνήθη πάλαι. παρελθὼν δὲ ἄτος, τὰ τῆς φύσεως ῥωμαίων ἔθνος, πρὸς οὓς ἀνάπηξ ἔλωτι, διέξεισι, καὶ ὡς δικαιότερον αὐτὸς ἡμαρτάζοιτο μᾶλλον. ἢ μισεῖτο πρὸς τῶν ἡμαρτηκότων, ὑποπτάζειν τε τὸν στρατηγὸν, οὐκ ὀλίγα τιμωρία ἀναγαγεῖν αὐτὸν. ἐπεὶναι γὰρ τοιοῦτον, καὶ μὴ ῥᾴδιον ἐθέλοντα λαβεῖν, ἀλλὰ σῶσαι προαιρούμενον ἄνδρα γνησίως. προσετίθει δὲ, ὡς οὔτ' ἂν ὐεσπασιανὸς ἐνεδρεύων φίλον ἔπεμπεν, ἵνα δὲ κακίστου πράγματος προσήκοντα τὸ κάλλιστον, ἀπιστίας φιλίαν, οὔτ' ἂν αὐτὸς ἀπατήσων ἄνδρα φίλον, ὑπήκουσεν ἐλθεῖν. ἐνδοιάζοντος δὲ ἰωσήπου καὶ πρὸς τὸν νικάνορα, τὸ μὲν στρατιωτικὸν ὑπ' ὀργῆς σκηνῆσαι τὸ ἀσπήλαιον ὥρμησε. κατεῖχε δὲ αὐτοὺς ὁ πολέμαρχος, ζωγρῆσαι τὸν ἄνδρα φιλοτιμούμενος. ὡς δὲ ὅτι νικάνωρ προσέκειτο λιπαρῶν, καὶ τὰς ἀπειλὰς δὲ πολέμου πληροῦσας ὁ ἰώσηπος ἐμαθεν, ἀναμνήσεις αὐτῷ τῶν διὰ νυκτὸς ὀνείρων εἰσέρχεται, δι' ὧν ὁ θεὸς τὰς μελλούσας συμφορὰς αὐτῷ προεσημήνατο ἰουδαίων, καὶ τὰ περὶ τοὺς ῥωμαίων βασιλεῖς ἐσόμενα. διὸ δὴ καὶ ὀνείρων ἱκανὸς συμβάλλειν τὰ ἀμφιβόλως ὑπὸ θείου λεγόμενα. τῶν γε μὴν ἱερῶν βίβλων οὐκ ἠγνόει τὰς προφητείας, ὡς ἂν αὐτὸς τῶν ἱερεὺς καὶ ἱερέων ἔκγονος, ἐς ὅτι τῆς τότε ὥρας ἔνθους γεγόμενος, καὶ τὰ φερωνύμη τῶν προφάτων ὀνείρων ἀτάσσας φαντάσματα, προσφέρει τῷ θεῷ λεληθυῖαν δίκην. καὶ ἐπειδὴ τὸ ἰουδαῖον ἔφη φῦλον ὀκλάσαι δοκεῖ σοι τῷ κτίσαντι, μετίη δὲ πρὸς ῥωμαίους ἡ τύχη πᾶσα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐπελέξω τὰ μέλλοντα εἰπεῖν, δίδωμι μὲν ῥωμαίοις τὰς χεῖρας ἑκὼν καὶ ζῶ. μαρτύρομαι δὲ ὡς οὐ προδότης, ἀλλὰ σὸς ἄπειμι δεξιὸν.

ΚΕΦ. κε.

ΤΑῦτα εἰπὼν, ἐνεδίδου τῷ νικάνορι. καὶ τῶν ἰουδαίων οἱ συγκαταφυγόντες, ὡς τὸν ἰώσηπον σαυτοῦ ὄντα τοῖς ῥωμαίοις ἑώρων, αὐθρόοι πεμπάντες, ἢ μεγάλα ἂν σπαράξειεν, ἐβόων, οἱ πάτριοι νόμοι, καὶ καταφθήσῃ θεὸς, ὁ ἰουδαίους κτίσας ψυχὰς θανάτου καταφρονούσας. φιλοζωεῖς ἰώσηπε, καὶ φῶς ὑποβλώπις ὁρᾶν δοῦλον; ὡς ταχέως ἐπελάθου σαυτοῦ, τόπους ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀποθνήσκειν ἔπεισας; ψεύδῃ μὲν ἄρα δόξαν ἀνδρείας, ψεύδῃ δὲ καὶ σωτείσως εἶχες, ἧς σωτηρίαν μὲν ἐλπίζεις παρ' οἷς οὕτως ἐπολέμησας, σώζεσθαι δὲ ὑπ' ἐκείνων, καὶν ἢ βέβαιον θέλεις. ἀλλ' εἰ γοῦν ληθην τινὰ σαυτοῦ κατέχειν ἡ ῥωμαίων τύχη, προνοητέον ἡμῖν δὲ πατρῴων νόμων. ζητῶ μὲν σοι δεξιὰν καὶ ξίφος. σὺ δὲ ἂν μὲν ἑκὼν ipsius causa maximè custodirentur, neqve fallendi spes esset, in spelunсam iterum descendebat: biduumqve ibi delituit. Tertia verò die, capta qvadam muliere, qvæ cum ipsis fuerat, indicatus est. Tumqve Vespasianus propere duos tribunos Paulinum & Gallicanum, jussos pacem dare Josepho, & hortari eum ut ascenderet, mittit. Qvibus tamen ille rogantibus, postquam ad eum venerunt, fidemque pro salute dantibus minimè paruit. Ex his autem magis quæ pati meritus esset, qvi plurima commisisset, quam ex naturali mansuetudine rogantium, suspicionem colligens, velut ad pœnam evocaretur; timebat: donec Vespasianus tertium qvoqve tribunum Nicanorem, Josepho notum, atqve olim consvetum misit. Is autem, qvam mite in eos Romanorum esset ingenium, qvos semel subjugassent, referens, qvodque ipse Josephus virtutis causa magis admirabilis, qvam invisus ducibus haberetur: esset qve imperatori studium non eum ad supplicium ducere, qvod etiam sine deditione sibi liceret exigere, sed conservare potius virum fortem: his addebat: quod nec Vespasianus si qvid dolo moliretur, amicũ ad id mitteret, ut rem optimam pessimæ, hoc est, perfidiæ prætexeret amicitiam: neqve semetipsum illi, ut amicum falleret, obtemperaturum fuisse. Verum Josepho etiam post Nicanoris dicta hæsitante, milites qvidem irati, spelunсæ ignem submittere properabant. sed retinebat eos belli ductor, vivum Josephum capere plurimi pendens. Nicanore autem vehementer instante, ubi etiam hostilis multitudinis minas comperit Josephus, nocturna somnia reminiscitur. qvibus ei Deus & futuras Judæorum clades, & qvæ Rom. essent eventura principibus, ostendit. erat autem interpretandis qvoqve somniis idoneus, & conjectare qvæ ambigue divinitus dicerentur, sciebat; qui & sacros prophetarum libros noverat, qvod & ipse sacerdos esset, & parentibus sacerdotibus procreatus. Illa igitur hora qvasi Deo plenus, & recentium somniorum, qvæ horrenda viderat, simulacra mente complexus, occultas preces Deo offert. Et qvia Judæorum, inqvit, labefactari tibi rem creator placuit, fortuna verò ad Rom. tota migravit, animamque meam quæ futura prædiceret, elegisti, do qvidem manus sponte Rom. & vivo. testor autem, qvod non proditor, sed tuus minister ad eos ibo. Simulqve his dictis, Nicanori consentiebat. Verum qvi una confugerant Judæorum, postqvam intellexerunt Josephum rogantibus cedere, universi circumstantes clamabant, certe plurimum ingemiscere leges patriæ. Ubi sunt, qvæ Judæis Deus annuit, quibus mortem contemnentes animas indidit? Vita Josephe captus es, lucemque pateris intueri servientem? qvam cito tui oblitus es? quam multos pro libertate mori persuasisti? falsam profectò opinionem fortitudinis habebas, falsamq; prudentiæ, si salutem apud eos speras, cum qvibus ita dimicasti: aut si hæc etiam certa sunt, ab illis tamen te servari cupis. Sed qvamvis te Romanorũ fortuna tui oblivione perfuderit, nos tamen patriæ gloriæ consulentes & dexteram tibi & gladium commodabimus: Tu verò siqvidem sponte

moriare, dux Judæorum: si vero invitus, proditor morieris. Vix hæc elocuti sunt, & intentatis ei gladiis, occidendum illum comminabantur, si Romanis pareret. Timens igitur impetum Josephus, & se Dei præceptorum proditorem esse ratus, si ea non renunciasset morte præventus, argumentis eos philosophiæ necessariò tractare incepit. Et qvid enim tantopere, inqvit, ô socii propriæ cædis avidi sumus? aut cur amicissimas inter se res, corpus & animam in dissensionem vocamus? mutatum me esse qvispiam dicet? sed Romani hoc sciunt. Optimum in bello mori: sed lege belli, hoc est à victoribus trucidari. Proinde siquidem Romanorum ferrum deprecor, vere meo gladio meaque manu sim dignus: sin illi hosti suo parcendum putant, qvanto justius nosipsi nobis peperçerimus? Qvippe stolidum est ea circa nos admittere, pro quibus ab illis dissensimus. Pulchrum enim esse pro libertate mori, & ipse fateor, pugnando tamen, & illorum manibus, qui eam præripuêre: nunc autem neqve prælia nobis obstant, neqve nos interficiunt. Itidem autem timidus est habendus, qvi mori non vult cum opus est, & qvi vult cum non oportet. Præterea quis nos metus prohibet ad Romanos ascendere? nempe mortis: Ergo qvæ ab hostibus dubiè suspecta formidini est, eam certam ipsi nobis irrogabimus? Verum servitutem dicet aliquis. Valde quidem nunc liberi sumus. At viri fortis est semet occidere. Imo vero ignavissimi, quantum opinor. Nam & gubernatorem timidissimum puto, qui tempestatem metuens, ante vim turbinis navem sponte submergit. Qvinetiam propria manu perire, a communi omnium animalium natura discrepat, eoqve modo in creatorem nostrum Deum summum scelus admittitur. Nullum est animal, qvod ex industria vel per se moriatur. Siqvidem naturæ lex validissima, ut velint vivere, in omnibus sita est: idcirco & qui nobis adimendum id putant, hostes ducimus, & qvos nostros insidiatores putamus, pœna persequimur. Deum vero indigne ferre non arbitramini, cum donum ejus homo despiciat? Ab illo enim accepimus, ut essemus: rursumqve, ut esse desinamus, illi reddendum est. Corpora qvidem cunctis mortalia sunt, ex caduca materia fabricata, anima vero semper immortalis est: Deiqve particula in corporibus collocata. Si qvis ergo depositum hominis surripuerit, aut male tractaverit, pessimus statim ac perfidiosus habetur. Si Dei depositum ex proprio corpore qvis ejecerit, eum se latuisse quem læserit æstimabit? Et servos qvidem fugientes ulcisci, justum creditur, quamvis neqvam dominos fugerint: ipsi vero Deum fugientes, & optimum Deum, impie facere non videbimur? An ignoratis, qvod eorum qvi lege naturæ vita exeunt, acceptumqve Deo debitum solvunt, cum id qui dedit recipere voluerit, perpetua laus domusqve ac familia stabiles sunt? puræ autem & quæ invocantes exaudiant animæ, retinent locum in cælo adeptæ sanctissimum: atqve inde rursum, volventibus seculis, casta corpora jubentur incolere. Qvorum vero manus in seipsos insanierunt, eorum animas tenebrosior Orcus suscipit. pater autem illorum Deus autores injuriæ per nepotes ulciscitur. Hinc &

A θνήσκειν, ἰουδαίων τραπῆς, ἐὰν ᾖ ἄκων, ψευδὴς προδότης πεθνήξη. ταῦθ' ἅμα λέγοντες, ἐπανεῖχον τὰ ξίφη, καὶ διηπείλουν ἀναιρήσειν αὐτὸν, εἰ τοῖς ῥωμαίοις εἴκοι. δείσας ὁ τλεὼ ἔφοβον ὁ ἰώσηπος, Ⓒ νομοθέσιον εἶναι ἡγεμὼν Ⓒ τῶν ὑπὸ θεοῦ νομοθετημάτων, εἰ πρὸ τῆς ἀναγγελίας, ἤχετο πρὸς αὐτοὺς φιλοσοφεῖν ἐπὶ τῆς ἀνάγκης. τί γὰρ πρῶτον ἔφη σφῶν αὐτῶν ἑτέροις φονεύσω; ἢ τί τὸ φίλτατον ἅμα πᾶσι ῥήξω σῶμα καὶ ψυχήν; ἢ ἄλλο τι τοῖς ἐμὲ φησὶν; ἀλλ' οἶδασι ῥωμαῖοι τὸ γε καλὸν ἐν πολέμῳ θνήσκειν. ἀλλὰ πολεμήσω, τεθνήξειν μετὰ τῶν κρατούντων. εἰ μὴν οὖν τὸν ῥωμαίων ὁπλοφορήσω σίδηρον, ἄξιος εἰμι ἀληθῶς πυμῆ ξίφους, καὶ χειρὸς τ' ἐμῆς. εἰ ἢ σκέψους εἰσέρχεσθαι φησὶν πολέμου, πάσῃ δικαιότερον ἐν ἡμᾶς ἡμῶν αὐτῶν εἰσέλθοι. Ⓒ γὰρ ἥλιθιον ταῦτα δρᾶν σφᾶς αὐτοὺς, τοῖς ἂν ἐκ σκέψους δύσεμεθα. καλὸν μὲν ἐλευθερίας ὑπὲρ θνήσκειν. φημὶ κἀγὼ. μαχομένους μέν τι, Ⓒ μετ' ἀφαιρουμένων αὐτοῦ. νυνὶ δ' οὔτε μάχην αἰτιάζονται ἡμῶν, οὔτε ἀναιροῦσιν ἡμᾶς. δεῖλοις δ' ὁμοίως, ὁ τι μὴ βουλόμεθ' Ⓒ θνήσκειν τοῦτ' ἂν δέη, καὶ ὁ βουλόμεθ' Ⓒ τοῦτ' ἂν μὴ δέῃ. τί δὲ καὶ δεδοικότες, τοῖς ῥωμαίοις ἐκ ἀνιμεθ'; ἆρα οὐχὶ θάνατον; ἔστα εἶεν δεδοικαμὲν ὀκ τ' ἐχθρῶν μετὰ δόξης θάνωμεν, ἑαυτοῖς βίαιον θανούμεθα; ἀλλὰ δουλείαν ἐρεῖ τις. πάνυ γοῦν νῦν ἐσμὲν ἐλεύθεροι. γυμνῶν δ' ἀνελεῖν ἑαυτὸν φησί τις; εὖ μεν ἴσθ', ἀλλὰ ἀγωνέσεται, ὡς ἔγωγε καὶ κυβερνήτην ἡγοῦμαι δειλότατον, ὅς τις χειμῶνα δεδοικὼς, πρὸ τ' ἰσχνὸς ἐβάπισεν εἰκὼν τὸ σκάφος. ἀλλὰ μὴν ἡ αἰσχύνη, καὶ τ' κοινῆς ἁπάντων ζώων φύσεως ἀλλότριον, καὶ πρὸς τ' κτίσαντα θεὸν ἡμᾶς, ἔστιν ἀσέβεια. τ' μὲν γὰρ ζῶον ἀθάνατον ἐστιν, ὁ θνήσκει μὴ προνοίας, ἢ δι' αὐτὸ. φύσεως γὰρ ἡμῖν ἰσχυρὸς ἐν ἅπασι, τὸ ζῆν ἐθέλειν. διὰ τοῦτο τοὺς φανερῶς ἀφαιρεμένους ἡμᾶς τούτου πολεμίους ἡγούμεθα, καὶ τοὺς ἐξ ἐνέδρας τιμωροῦμεθ'. τ' θεὸν οὐκ εἰκὸς ἀγανακτεῖν ὅτ' ἂν ἄνθρωπ Ⓒ αὐτὸ τὸ δῶρον ὑβρίζῃ; καὶ γὰρ εἰλήφαμεν παρ' ἐκείνου τὸ εἶναι, καὶ τὸ μηκέτ' εἶναι, πάλιν ἐκείνῳ δίδομεν. τὸ μὲν γε σῶμα θνητὰ πᾶσι, Ⓒ ὑπὸ φθορᾶς ὕλης δημιουργεῖται, ψυχὴ δ' ἀθάνατος ἀεὶ, Ⓒ θεοῦ μοῖρα τοῖς σώμασιν ἐνοικίζεται. ἐπὰν μὲν ἀφανίσῃ τις ἀνθρώπου σῶμα κακῶς, πονηρὸς εἶναι δοκεῖ καὶ ἀσεβὴς, ὁ δέ τις θεοῦ σῶματος ἐκβάλλει τ' σῶμα καθ' ἑαυτὸν θεὸς, λελῆθέναι δοκεῖ τ' ἀδικήσαντα. καὶ κολάζειν μὲν, τοὺς ἀποδράντας οἰκέτας δίκαιον νενόμισται, κἂν πονηροὺς καθίστωσι δεσπότας. αὐτὸν δὲ κάλλιστον δεσπότην ἀποδιδράσκοντες τ' θεὸν, ἀδοκοῦμεν ἀσεβεῖν; ἆρ' οὐκ οἶδ', ὅτι τ' μὲν ἐξιόντων ἐκ βίου τ' τ' φύσεως νόμον, Ⓒ τὸ λαβεῖν σῶμα θεὸς ἔχει Ⓒ σκηνέντων, ὅτ' ἂν ὁ δοὺς κομίσασθαι θέλῃ, κλέος μὲν αἰώνιον, οἶκοι δ' ἁγναὶ βίοται, καθαραὶ δ' ἑπήκοοι μένουσαι αἱ ψυχαὶ, χῶρον οὐρανοῦ λαχοῦσαι τ' ἁγιώτατον, ἔνθεν ἐκ περιτροπῆς αἰώνων ἀγνοῖς πάλιν ἀντενοικίζονται σώμασιν. ὅσοις δ' καθ' ἑαυτῶν ἐμάνησαν αἱ χέρες, τούτων μὲν ᾅδης δέχεται τὰς ψυχὰς σκοτεινότερος, ὁ δ' τούτων πατὴρ θεὸς τὰς σκήνους τιμωρεῖται τοὺς θαιρὸν ὑβρικότας; διὰ τοῦτο μεμί-

μενίσῃ) ϖῶς τοῦ θεοῦ τοῦτο, καὶ ϖῶς τοῦ σοφωτάτου νομοθέτου, τοὺς γοῦν ἀνελόντας ἑαυτοὺς, ϖῶς ἡμῖν, μέχρις ἡλίου δύσεως ἀτάφους κρύπτειν ἐκέλευσαν, καὶ τοὺς καὶ πολεμίους θαπτεῖν θεμιτὸν ἡγούμενοι. παρ' ἑτέροις δὲ τὰς δεξιὰς τούτων τῶν νεκρῶν ἀποκόπτειν ἐκέλευσαν, ὡς ἐκείνους μὲν καθ' ἑαυτοὺς, ἡμᾶς δὲ καθ' ἑαυτοὺς ἡγεμόνας, καθάπερ τὸ σῶμα τῆς ψυχῆς ἀλλότριον, οὕτω δὲ καὶ τὰς χεῖρας τοῦ σώματος. καλὸν οὖν ἐπὶ τοῖς δίκαια φρονεῖν, καὶ μὴ ταῖς ἀνθρωπίναις συμφοραῖς ϖροσθήκην τοῦ εἰς τὸν κτίσαντα ἡμᾶς θεὸν ἀσεβεῖν. εἰ σώζεσθαι δοκῶμεν, σωζώμεθα. καὶ γὰρ οὐκ ἄδοξον ἡ σωτηρία, ϖαρ' οἷς δι' ϖοσούτων ἔργων ἐπιδειξάμεθα τὰς ἀρετάς. εἰ δὲ ἀποθανεῖν, καλὸν ὑϖὲρ τῶν ἐλόντων. οὐ μεταβήσομαι δ' ἐγὼ εἰς τοὺς τῶν πολεμίων πάλιν, ἵνα ἐμαυτῷ ϖροδότης γένωμαι. καὶ γὰρ ἂν εἷλον πολὺ τῶν αὐτομολούντων ϖρὸς τοὺς πολεμίους ἠλιθιώτερος, ἵνα ἐκεῖνοι μὲν ὅτι σωτηρίας τοῦτο ϖράττουσιν, ἐγὼ δ' ἐπ' ἀπωλείᾳ, καὶ γε τῇ ἐμαυτοῦ. τὸ μὲν ϖωμάων ἐνέδραν ἐπεύχομαι. μὴ γὰρ δεξιὰν ἀναρρήδην ὑϖὲρ αὐτοῦ, δι' ὑμῶν τεθνήξομαι, τῶν ψευσαμένων ἀπιστίαν, νίκης μεῖζον ἀποφέρων ϖαράμυθιον.

Κεφ. κς.

Ὁ μὲν Ἰώσηπος ϖολλὰ τοιαῦτα ϖρὸς ἀποτροπὴν τῆς αὐτοχειρίας ἔλεγεν. οἱ δὲ ϖεφραγμένας ἀποχωρεῖν τὰς ἀκοὰς ἔχοντες, ὡς ἂν ϖάλαι καθοσιώσαντες ἑαυτοὺς τῷ θανάτῳ, παρεξύνουν ϖρὸς αὐτόν. καὶ ϖεριτρέχων ἄλλος ἄλλοθεν ξιφήρης, σκάκιζόν τε εἰς ἀναιδείαν, καὶ ὡς ἕκαστος αὐτίκα κατακτενῶν, ὁλοφυρόμενος ἦν. ὁ δὲ τὸν μὲν ὀνόμασι καλοῖς, τῷ δὲ γραπτῷ κάτοπρον ἐμβλέπων, ἕτερον δὲ ὀργὴν ὑϖοκρινόμενος τὴν δεξιὰν, ὃν δὲ δεήσεσι δυσωπῶν, καὶ ϖικίλοις διειρούμενος ϖάθεσιν ὅπως τὸ ἀναγκαῖον ἥρμοσε ϖρὸς τὸ σφαγῆς ϖάντων τὸ σίδηρον, ὥσϖερ τὰ ϖατάκυκλα θέντα τῶν ῥείθρων, ἀεὶ ϖρὸς τὸν καθαπτόμενον ἀντιστρεφόμενος. τὰ δὲ καὶ ϖρὸς τὰς ἐχάτας συμφορὰς ἐϖὶ τὸν γραπτὸν αἰδουμένων, ϖαρελύοντο μὲν αἱ δεξιαὶ, ϖεριωλίσθαινε δὲ τὰ ξίφη, καὶ ϖολλοὶ τὰς ῥομφαίας ὑϖοφέροντες, αὐτόματος ϖαρέθεσαν. ὁ δὲ ἐν ταῖς ἀμηχανίαις, οὐκ ἠϖόρησεν ὑϖνώσας, ἀλλὰ ϖιστεύων τῷ κηδεμόνι θεῷ τὴν σωτηρίαν ϖροβάλλεται. καὶ ἐπειδὴ δέδοκτο τὸ θνήσκειν ἔφη, φέρε κλήρῳ τὰς ἀλλήλων σφαγὰς ὑϖερέψωμεν, ἑλαχὼν δὲ τὸν ἔσχατον μετ' αὐτὸν ϖιϖλέτω. καὶ διοδεύσῃ ϖάντων οὕτως ἡ τύχη. μὴ δὲ ὑϖὸ τῆς ἰδίας κειρθῶ δεξιᾶς ἕκαστος. ἄδικον γὰρ οἰχομένων τῶν ἄλλων τινὰ μετανοῆσαι σωθῆναι. ϖεισθεὶς ἔδοξε ταῦτα ϖοιῶν, καὶ συνεκληροῦτο ϖείσας. ἐτύμην δὲ ὁ λαχὼν τῷ μετ' αὐτὸν ϖαρέσχε τὴν σφαγὴν, ὡς αὐτίκα τεθνηξόμενος καὶ ὑϖὸ γραπτοῦ. ζωῆς γὰρ ἥδιον, τὸ μὴ ὑϖὸ ἰωσήπου θάνατον ἡγοῦντο. καταλείπεται δὲ ἕτερος (ἔστι γὰρ τύχης χρὴ λέγειν, ἔστι γὰρ θεὸς ϖαροίσας) σὺν ἑτέρῳ, καὶ ἀπειλάζων μήτε ὑϖὸ ἑαυτοῦ κληρωθῆναι, μήτε εἰ ϖλάσειεν λίϖοιτο μιᾶναι τὴν δεξιὰν ὁμοφύλῳ φόνῳ, ϖείθει κἀκεῖνον ἐϖὶ ϖίσῃ ζῆν. ὁ μὲν οὖν οὕτω τὸν ϖρωμαίων, καὶ τὸν οἰκείων ἀϖεφύγων ϖόλεμον, ἐϖὶ ἀσϖασιανὸν ἤγετο ὑϖὸ νικάνορος. οἱ δὲ ῥωμαῖοι ϖάντες ἐϖὶ θέαν αὐτοῦ συνέτρεχον, καὶ ϖολῆσθαι συνθλιβομένου ϖρὸς τοῦ γραπτοῦ, θορύβου ἦν ϖικίλου, τῶν μὲν χαιρόντων ἐϖὶ τῷ ληφθέντι, τῶν δὲ, ἀϖηλοιωμένων, τὸ εἰς ἐμὲ δὲ ἰδεῖν βιαζομένων. καὶ οἱ μὲν ϖόῤῥωθεν,

Deo invisum est, & a sapientissimo legis nostræ conditore coercetur. Denique si qvi se occiderint, apud nos quidem usque ad solis occasum insepultos abjici decretum est, cum etiam hostes sepeliri fas esse ducamus: apud alios autem & dextræ jubentur abscindi ejusmodi mortuorum: qvæ in ipsos armatæ sunt: qvoniam ut corpus ab anima, ita manum esse a corpore alienam existimarent. Pulchrum est igitur, o socii, justa sentire neque humanis cladibus addere, ut creatorem omnium impietate lædamus. si salvi esse volumus salvi simus, nec enim salus apud eos ignobilis est, quibus tantis virtutem operibus demonstravimus. sin mors placet, ab his occidi perpulchrum est, qvi nos ceperint. Non migrabo ego in hostium locum, ut ipse mei proditor fiam. multo enim stolidior sim, qvam qvi ad hostes ultro profugiunt, siqvidem illi salutis suæ causa id faciunt: ego vero interitus, & qvidem mei. Romanorum tamen insidias votis expeto. nam si me & post junctas dextras perimant, magno animo paratoqve moriar, mendacii perfidiam pro victoriæ solatio mecum auferens. Multa qvidem in hunc modum Josephus ut a cæde propria socios dehortaretur, dicebat. Illi autem obstructis desperatione, qva se jamdudum morti devoverant, auribus concitantur: & alii aliunde cum gladiis accurrentes ignaviam exprobrabant: & quasi eum mox percussurus, quisque adoriebatur. Ille autem cum alium nominatim vocaret, alium vultu ducis intueretur, alterius dexteram prehenderet, alium precibus exoraret, varia mentis affectione (ut in tali necessitate) distractus, ferrum omnium a cæde sua prohibebat, non secus ut feræ bestiæ circumclusæ, ad eum semper qui se contingeret, ora convertens. Illorum autem, qvi ducem in extrema qvoqve clade reverendum putabant debilitabantur dextræ, gladiique de manibus elabebantur: multi cum manus ei afferrent, sponte frameas dimittebant. Josepho autem non defuit in desperatione consilium, sed fretus Dei providentia, salutem in periculum mittit. Et qvoniam mori decretum est, inqvit, agite, cædes mutuas sortiamur: & cui obtigerit, manu seqventis occumbat, atqve ita omnium fortuna perambulet, neq; sua se qvis dextera feriat: injustum est enim ceteris interemptis, ex aliis qvenqvam, si pœnituerit, salvum esse. Visus vera dicere, & qvod persuasit agitur: ut sors cuiqve obtigit, paratam ei qui sequeretur necem suam præbebat quasi mox etiam duce periturо. cum Josepho enim perire, vita dulcius æstimabant. Remansit autem ipse cum altero, sive fortuna dici poterat, sive Dei providentia. Consultoqve prospiciens, ne vel sorte gravaretur, vel si novissimo cessisset, gentilis cæde polleretur: illi qvidem, fide interposita, ut viveret persuasit: ipse vero hoc modo & Romanorum & domestico bello liberatus, ad Vespasianum per Nicanorem ducebatur. Omnes autem Romani visendi ejus gratia occurrebant: & cum se circa ducem premeret multitudo, varius tumultus erat: his exultantibus, quod captus esset, aliis minitantibus, nonnullis autem propius eum videre certantibus. Et qui longius quidem aberant,

hoſtem interficiendum eſſe clamabant: qvi vero propius erant, facta ejus reputantes, mutationes ſtupeſcebant. Rectorum autem nemo fuit, qui licet ante iraſceretur nomini ejus, viri aſpectu non mitior factus ſit. Titum vero præter alios & fortis Joſephi animus in calamitatibus, & ætatis ejus miſericordia capiebat: qvaliſqve pridem fuiſſet in præliis reminiſcenti, & qualis nunc ſit in hoſtium manibus poſitus intuenti, ſuccurrebat quanta eſſet fortunæ potentia, qvamqve velox belli momentum: humanarum autem rerum nihil firmum atqve perpetuum. qvamobrem multos ad miſerationem Joſephi pertraxit plurimaqve ſalutis ejus pars Titus extitit apud patrem. Veſpaſianus tamen, qvaſi miſſurus eum Cæſari, ut cautiſſime cuſtodiretur præcepit. Quo audito, Joſephus aliquid ei ſoli ſe dicere velle ait. Summotiſque ab illo omnibus aliis præter filium Titum, ac duos amicos: Tu quidem, inquit, Veſpaſiane, tantum hoc putas, Joſephū te habere captivum: ego autem majorum ad te nuncius venio, præmiſſus a Deo: alioquin Judæorum legem ſciebam, & qvemadmodum duces exercituum mori deceret. Ad Neronem me mittis? quid ita? qvaſi qvi Neroni uſqve ad te ſucceſſuri ſunt, maneant. Tu es Cæſar Veſpaſiane & Imperator, atqve hic filius tuus: me autem colligatum arctius tibi aſſervato: nam dominus qvidem non mei ſolius es tu Cæſar, verumetiam terræ mariſqve ac totius hominum generis; me autem ad majorem pœnam cuſtodiri oportet, ſi ex tempore & ſubito in dominum iſta confingo. His dictis Veſpaſianus ſtatim qvidem fidem non habere videbatur, eaqve Joſephum exiſtimabat ſalutis gratia comminiſci; paulatim vero ad credendum impellebatur, jampridem illum excitante ad imperium Deo, ſceptraq; multis præmonſtrante aliis portentis. Sed & in aliis verum eſſe Joſephū deprehenderat. Altero namqve amicorum qvi ſecretis intererant, admirari dicente, qvemadmodum (niſi hæc deliramenta ſint) neq; Jotapatenis de excidio, neq; ſibi de captivitate qvicqvā divinaſſet, ut a ſe iram depelleret: Joſephus Jotapatenis ait ſe prædixiſſe, qvod poſt diem ſeptimum & qvadrageſimū eos maneret exitium, qvodqve ipſum Romani vivum eſſent in cuſtodia retenturi. Hæc in ſecreto qvæſita, Veſpaſianus ubi vera eſſe comperit a captivis, etiam qvæ de ſe dixiſſet credibilia cœperat exiſtimare: ſed neqve cuſtodiam Joſepho nec vincula remittebat: veſtimentis autem aliiſqve muneribus eum donare benigniſſimeqve fovere non deſinebat, etiam Tito magnam honori ejus operam commodante. Quarto autem die menſis Julii Veſpaſianus in Ptolemaida reverſus, inde in loca maritima Cæſaream pervenit, Judææ maximam civitatem, & qvæ majorem incolarum partem Græcos haberet. Igitur & exercitum & rectorem indigenæ omni favore ac benignitate ſuſcipiunt, affectu qvidem qvo Romanos diligerent; plus autē illorū qui exciſi fuerant odio: unde etiam multi ſimul, ut de Joſepho ſuppliciū ſumeret, cum clamore precabantur. Veſpaſianus autem de iſta quidē petitione,

καλάζειν ἐδόων τὸν πολέμιον. τῶν δ' ἀληθῆ ἀναμνησις αὐτὸ τῶν ἔργων ἐσῆει, καὶ πρὸς τὴν μεταβολὴν θάμβος, τῶν τε ἡγεμόνων ἀθὲις ἦν, ὃς εἰ καί πρόσθεν ὠργίζετο, τότε πρὸς τὸν ὄψιν οὐκ ἐπέδωκεν αὐτῷ. μᾶλλον δ' ἢ τὴν ὀργὴν ἔδρασεν, τό τε παρεστηκὸς οἰκτον φορᾶς ἦρεν ἐς ἰώσηπον, καὶ πρὸς τὴν ἡλικίαν ἐλεᾶ. ἀναμιμνησκομένῳ τε τὰ πάλαι μαχόμενον, καὶ τὸν χερσὶν ἐχθρῶν ἄρτι κείμενον ἐρωτᾶ. πάρεστι τὸ τοῦ θεοῦ δύναμις, καὶ ὡς ἀξία μὲν πολέμου ἔφη, τῶν δ' ἀνθρωπίνων ἀδὲν βέβαιον. παρὸ καὶ τότε σωθῆναι μὲν πολέμιος ἑαυτῷ καὶ πρὸς οἶκτον ἐδόκει. πλέον δ' αὐτῷ καὶ ὧδε τῷ πατρὶ μοῖρα σωτηρίας ἐγένετο.

Κεφ. κζ.

ΟΜέν τοι ἐσπασιανὸς φρουρᾶν αὐτὸν μὴ πολλῆς ἀσφαλείας πεποιήσατο, ὡς ἀναπεμψων αὐτίκα νέρωνι. παῦτε ἀνέσεως ὁ ἰώσηπος, μόνῳ τῷ θαλεχθεῖσα θεῖναι ἔλεγεν αὐτῷ. μεταπεμφθεὶς δ' ἐκείνου, πολλοὺς δὲ παῖδος τίτου καὶ δυεῖν φίλων, τοὺς ἄλλους ἀπαντας. σὺ μὲν ἔφη ἐσπασιανὲ, νομίζεις αἰχμάλωτον αὐτὸν μόνον ἐληφέναι τὸν ἰώσηπον. ἐγὼ δὲ ἄγγελος ἥκω σοι μείζονων, μὴ γὰρ ἦν θεοῦ πεμπομένος ἔδει τὸν ἰουδαίων νόμον, καὶ πῶς στρατηγὸς ἀποθνήσκειν πρέπει; νέρωνί με πέμπεις; τί δή, εἰ μὴ νέρωνα μέλλουσι σοῦ διάδοχοι μένουσι; σὺ καίσαρ ἐσπασιανὲ καὶ αὐτοκράτωρ, σὺ καὶ παῖς ὅδε εἶ. δέσμιόν δέ με νῦν ἀσφαλέστερον, καὶ τηρήσεις σεαυτόν. ἐσπασιανὸς δ' ἐμὲν σὺ καίσαρ, ἀλλὰ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ πάντων ἀνθρώπων γένους. ἐγὼ δ' ὅτι τιμωρίαν δέσμιον φρουρᾶς μείζονος, εἰ καιρὸς ἐλάζω καὶ θεῶ. ταῦτα εἰπόντος, ὡς δεσπότην μὲν ἐσπασιανὸς ἀπεῖδεν ἔσχατα, καὶ τὸν ἰώσηπον ὑπελάμβανε ταῦτα θεῖ σωτηρίας πανουργεῖν. κατὰ μικρὸν δὲ εἰς πίστιν ὑπῆγε, τῷ θεοῦ διεγείροντος αὐτὸν εἰς τὰ ἡμέτερα ἤδη, καὶ τὰ σκήπτρα δ' ἑτέρων σημείων προδεικνύοντος. ἀπεῖχε δ' ἐν αὐτῷ κατελάμβανε. τῶν γὰρ τοῖς ἀπορρήτοις ξυντυχόντων φίλων ὁ ἕτερος, θαυμάζων ἔφη, πῶς οὔτε τοῖς ὅλοις τῶν ἰωταπατῶν θεῖ ἀλώσεως, οὔτε αὐτῷ προυμαντεύσατο θεῖ αἰχμαλωσίας, εἰ μὴ ταῦτα λῆρος ἦν ἅπερ θαυμάζομεν τοὺς ἐπ' αὐτ' ὀργας. ἰώσηπος δ' καὶ τοῖς ἰωταπατηνοῖς ὅτι μὲν τεσσαρακοστὴν ἑβδόμην ἡμέραν ἀλώσεως δ' ἔφη, καὶ ὅτι ζωγρηθήσεται. ταῦτα δὲ καὶ τῶν αἰχμαλώτων κατ' ἰδίαν ὁ ἐσπασιανὸς σκοπούμενος, ἔμενεν ἐληθῆ, καὶ πιστεύειν θεῖ τῶν κατ' αὐτὸν πρᾶ. φρουρᾶς μὲν οὖν καὶ δεσμῶν οὐκ ἀνίει τὸν ἰώσηπον; ἐσθῆτός τε ἐδίδου καὶ ἄλλοις κειμηλίοις φιλοφρονούμενος καὶ θεραπείαν διετέλει, τὰ πολλὰ ὑπὲρ τῆς τιμῆς συνεργούσης.

Κεφ. κη.

ΤΕτάρτη δ' πανέμου μηνὸς, ἀναζεύξας ἐς πτολεμαΐδα, κἀκεῖθεν ἐς τὴν θαλάσσαν ἀφικόμενος καισάρειαν, μεγίστην δὴ τε ἰουδαίας πόλιν καὶ τὸ πλέον ὑφ' ἑλλήνων ἐποικουμένην. ἐδέξατο δ' ἡ τε στρατιὰ, καὶ τὸ στρατηγὸν, μὴ πάσης φιλοτιμίας, καὶ φιλοφροσύνης οἱ δεηχώριοι, καὶ κατ' ὄνειαν μὲν τῶν πρὸς τοὺς ῥωμαίους, τὸ δ' πλέον, ἐχθει τῶν καταρραμμένων. διὸ καὶ τὸν ἰώσηπον αὐθρόοι καταβοῶντες ἠξίουν κολάζειν. ουεσπασιανὸς δ', τῷ μὲν αὐτὸ τοῦτο δέησιν, ὡς τὸ

ὡς ὑπ' ἀκρίτου γινομένου πολήθους, ἐξέλυεν ἡσυχίαν. τῶν δ' τάγματων τὰ μὲν δύο, χειμερίσοντα σκάθησεν ὅπη τ' καισαρείας, ὀπτηδέιον ὁρῶν τ' πόλιν. τὸ δέκατον δ' καὶ πέμπτον εἰς σκυθόπολιν, ὡς μὴ θλίβοι πᾶσαν τὴν στρατιὰν τοῦ καισαρείαν ἀλεεινὴ δ' λοὶ καὶ εἰνὴν χειμῶνος ὥρα, καθόσον λοὶ πυγώδης ἦρους ὑπὸ καύματος, παραπλησία οὖσα καὶ τῷ γαλιλαίῳ.

A velut ab inconsulta multitudine oblata: nihil respondendo dissolvit. legionum vero duas quidem hyematum apud Cæsaream posuit, quod opportunam videret esse civitatem. Decimam vero & quintam Scythopolim misit, ne totius exercitus molestia Cæsaream premeret. Erat autem illa quoque aprica per hyemem, quantum æstatis caloribus æstuosa, ut in planicie sita atque maritima.

Κεφ. κθ. CAP. XV.

ΕΝ δὲ τούτῳ συναθροισθέντες εἴτε καὶ φόβῳ πίπτοντες τ' πολεμίων, καὶ οἱ διαφυγόντες ἐκ τ' καταστραμμένων, πλῆθος οὐκ ὀλίγον, ἀνακτίζουσιν ἰόππην ὁρμητήριον σφίσιν, ἐρημωθεῖσαν ὑπὸ κεστίου πρότερον, καὶ τ' χώρας ὑπὸ πολεμουμένης ἀνεργόμενοι, μεταβαίνειν ἐγνωσαν εἰς τ' θάλασσαν. πηξάμενοί τε πορικὰ σκάφη πολλὰ, τόν τε φοινίκης, καὶ συρίας, καὶ τ' ἐπ' αἰγύπτῳ πόρον ἐλήστευον, ἔπλωτά τε πᾶσιν ἐποίουν τὰ τῇδε πελάγη. ἐφεστασιασμένος δ' ὡς ἔγνω τ' σύναξιν αὐτ', πέμπει πεζούς τε καὶ ἱππεῖς ὅπη τ' ἰόππην, οἱ νύκτωρ ὡς φύλακτον εἰσέρχονται τ' πόλιν. οἱ δ' ἐν αὐτῇ προσδόντες μὴ τῷ εἰσόδῳ, καὶ καταδείσαντες, ἃ μὲν ἔργα, τὰς ῥωμαίους ἀπετρέποντο. συμφυγόντες δ' εἰς τὰς καῦς, ἑσπέρᾳ βέλους διεγυμνέρθησαν. ἀλιμένου δ' ὄσης φύσει τ' ἰόππης, αἰγιαλῷ δὲ ὀπιλήλ τραχεῖ, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πᾶν ἀρθίῳ, βραχὺ δ' σωνδοῦντι κῦμα τὰς περαίας ἐκάτερθεν. αἱ δ' εἰσὶ, κρημνοὶ βαθεῖς, καὶ πρόχωσαν ἀπὸ λάδος εἰς τὸ πέλαγος, ἔνθα καὶ τῶν ἀνδρομέδας δεσμῶν ἐπιδεικνύμενοι τύποι, πιστὸν δ' τ' ἀρχαιότητα δ' μύθ. τυπῶν δ' τ' αἰγιαλὸν ἀντικρὺς βορέας, ἐπεὶς τ' δεχομένους πέτρας ὑψηλὰν ἀνακόπτων τὸ κῦμα, σφαλερώτερον ἐρημίας τ' ὅρμον ἀπεργάζεται. καὶ δ' τὸν σαλόν ἀεὶ τῆς ἀπὸ τ' ἰόππης, ὑπὸ τ' ἔω πνεῦμα βίαιον ὀπιπτεῖ. μελαμβόρειον ὑπὸ τ' παύτη καλουμένων καλεῖται. καὶ τὰς μὲν πρὸς ἀλλήλας τ' νεῶν αὐτόθι συνήρραξε, τὰς δ' πρὸς τ' πέτρας. πολλὰς δ' πρὸς ἄντικρυς κῦμα βιαζόμενος εἰς τὸ πέλαγος, τόν τε γὰρ αἰγιαλὸν ὄντα πετρώδη, καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῷ πολεμίους ἐδεδοίκεσαν, μετέωρος ὑπεραρθεὶς ὁ κλύδων ἐβάπτισεν. λοὶ δ' ἄπτυστος τόπος, ἄπτυστα μὲν σωτηρία, βίᾳ μὲν ἀνέμου τ' θαλάσσης ἐξωθούμενοι, δρωμαίων δ' τ' πολεμίων φερομένων τῶν βελῶν ἐκκλίνειν. πολλὴ μὲν οἰμωγὴ συρρηγνυμένων ἐγίνετο τῶν σκαφῶν, πολὺς δ' αἰγιαλὸς ὁ ψόφος. καὶ δ' πλήθους οἱ μὲν ὑπὸ τ' κυμάτων καλυπτόμενοι διεφθείροντο, πολλοὶ δ' τοῖς ναυαγίοις ἐμπαλεκόμενοι. τινὲς δ' ὡς κερδοτέρῳ τ' θαλάσσαν ἔφθανον τῷ σιδήρῳ σφᾶς αὐτοὺς ἀναιροῦντες. τὸ μὲν πλεῖστον ὑπὸ τ' κυμάτων σκαφερόμενον ἐβιάζοντο τ' ἀπορρῶξιν, ὡς ἀμαχθήναι μὲν ὅπη πλεῖστον τὸ πέλαγος, πληρωθῆναι δ' νεκρῶν τ' ῥωμαίων. καὶ γὰρ τοὺς ὅπη τ' αἰγιαλὸν σκαφερομένους, ἐφεστῶτες οἱ ῥωμαῖοι διέφθειρον. ἦν δ' ἀριθμὸς τῶν σκεδασθέντων σωμάτων, πεντακισχίλιοι πρὸς τοῖς διακοσίοις. ῥωμαίων δ' λαβόντες ἀμαχητὶ τὴν πόλιν κατασκάπτουσιν. ἰόππη μὲν οὕτως ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ δεύτερον ὑπὸ ῥωμαίοις ἐάλω. συστασιάσαντες δ' ὡς μὴ πάλιν οἱ φεύγοντα σωναλισθεῖεν εἰς αὐτὴν, στρατόπεδόν τε ὅπη τ' ἀκροπόλεως ἐγείρει, καὶ τὸ ἱππικὸν ἐν αὐτῷ καταλείπει μὴ πεζῶν ὀλίγων, ἵνα οὗτοι μὲν κατ' χώραν μένοντες, φρουρῶσι τὸ στρατόπεδον. οἱ δ' ἱππεῖς περιόντες τὴν περαίαν, καὶ τὰς πλησίον κώμας τὰς πολίχνας ἐξαίρουσι τ' ἰόππης.

B

Joppe denuo capitur.

Dum hæc aguntur, collecta non exigua multitudo, qui vel ab hostibus seditione defecerant, vel ex civitatibus eversis offugerant, Joppen sibi receptaculo renovant, quam antea vastaverat Cestius. Et quia terra quam vastaverat arcebantur, migrandum in mare censuerunt: ac piraticis navibus fabricatis, in Syriam ac Phænicen, itemque in Ægyptum commeantes, plurimos latrociniis prædabantur: omnibusque navigiis invium faciebant illarum partium pelagus. Sed Vespasianus cognito quid constituissent, equites in Joppen necnon & pedites mittit. hiqve nocte in civitatem, quod incustodita erat, ingressi sunt. Ejus autem habitatores (postquam irruptionem præsenserant, ne tunc Romanos arcerent, metu deterriti, naves fuga petierunt: & in his ultra contiguum sagittæ spacium, pernoctavere. Cum vero Joppe natura esset importuosa (namqve in asperum cæteraqve arduum littus desinit ac summis utrinqve cornibus leviter incurvum, quæ vaste supersunt, & ingentibus procellis pelagus turbant: ubi etiam nunc Andromedæ catenarum signis extantibus, fabulæ veteris fides ostenditur: adversus autem Aqvilo feriens littora, summos in objectas cautes fluctus affligit, solitudineqve in tutiorem efficit stationem) in eo salo fluctuantibus Joppenis, prima luce violentius, qvem illac navigantes Melamboream vocant flatus incumbit: & alias qvidem naves inter se, alias vero collisit in scopulos. multæ autem cum magna vi adverso æstu, niterentur ad pelagus (nam & littus saxis infestum, & hostes in eo constitutos timebant) sublatæ in sublime gurgite mergebantur. & neqve fugæ uspiam locus erat, neque manentibus spes salutis: cum & mari ventorum, & civitate Romanorum violentia pellerentur. Itaqve multi ululatus collisis navibus audiebantur, & multi crepitus fractis: Joppenorum autem fluctibus pars obruti, pars naufragiis implicati moriebantur. nonnulli autem ferro se interficientes, veluti id satius esset, mare præveniebant: plurimi autem evecti fluctibus, scopulis carpebantur: ut & pelagus sanguine redundaret, omnisqve ora maritima cadaveribus impleretur: cum etiam ad littus appulsos in eo stantes Romani milites trucidarent. ejectorum autem corporum qvatuor millia ducenta fuerunt. Ita captam nullo prælio civitatem Romani funditus eruunt. Joppe quidem hoc modo brevi tempore bis a Romanis excisa est. Vespasianus autem, ne rursus eo piratæ confluerent, castris in arce munitis, ibi cum peditibus paucis equitatum reliquit: ut hi quidem locis suis manentes, eadem castra defenderent: equites vero omne circū territoriū peragrantes ad fines Joppes, vicos & oppidula simul exurerent.

Illi igitur præceptis obedientes, in dies singulos incursando, excindebant totas regiones atqve vastabant. Ubi vero Jotapatæ apud Hierosolymam casus nunciatus est, primo quidem plurimi & pro magnitudine calamitatis, & quod nemo qui se vidisse diceret quæ jactabantur advenerat, non credebant. nec enim vel nuncius aliquis superfuerat: sed ipsa per se fama excidium prædicabat, velox nuncia tristium: paulatimque per finitimos veritas ambulabat, & apud omnes ambiguitate certior habebatur. quinetiam rebus gestis plura qvæ facta non erant affingebantur: & in excidio civitatis peremptus dicebatur esse Josephus: quæ res maximo luctu replevit Hierosolymam: & per singulas domos itemque cognationes, amissorum qvisqve lugebatur a suis: luctus vero ducis publicus erat. & hi quidem hospites, alii propinquos, amicos alii, nonnulli etiam fratres flebant: Josephum autem universi, adeo ut per dies XXX. nunquam lamenta in civitate cessarent, magnaque mercede conducerentur tibicines næniarum. Tempore autem veritate revelata, ut de Jotapata qvidem ubi res habebat, fictum vero qvod de Josephi morte vulgabatur, eumque vivere & cum Romanis esse compertum est, ac supra captivi fortunam a ducibus honorari: tantam in eum vivum iracundiam, quantam prius cum mortuum crederent benevolentiam, conceperunt. Et ab aliis quidem ignaviæ, apud alios proditionis arguebatur: totaq; in eum civitas plena erat indignatione atque convitiis. Ultro autem his vulneribus excitabantur, magisq; accendebantur rebus adversis: & offensio quæ prudentibus ne similia perferant cautionis & custodiæ causam præbet, ad alias calamitates tanquam stimulus incitabat: & malorum semper incipiebat ex fine principium. denique majore in Romanos impetu ferebantur, velut in Josephum pariter vindicaturi. Hierosolymorum quidem habitatores ejuscemodi turbis agitabantur.

A οἱ μὲν οὖν κ̃ τὰ συσχεθέντα τῷ χάρακι καταῤῥέχοντες, καθ' ἡμέραν ἐτέμνον τι, καὶ ἠρήμουν ἅπαντα.

Κεφ. λ.

B Ως δὲ εἰς τὰ ἱεροσόλυμα τὸ κ̃ τῶν ἰωταπάτων πάθος ἠγγέλη, τὸ μὲν πρῶτον ἠπίστουν οἱ πολλοὶ, καὶ διὰ τὸ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ διὰ τὸ μηδένα τῶν λεγομένων αὐτόπτην παρεῖναι. διεσῴθη γὰρ οὐδ' ἄγγελος. ἀλλὰ αὐτομάτη διεκήρυσσε φήμη ἄλωσιν, οἰκείαν φύσει τῶν συμφορῶν ταχυτῆτα. κατ' ὀλίγον δὲ διὰ τῶν προσχώρων ὤδευε τὸ ἀληθὲς, καὶ πᾶσι παρὰ πολὺ ἀμφιβολίας ἤδη βεβαιότερον, προσεπιδιδόντος γε μᾶλλον τοῖς πεπραγμένοις καὶ τὰ μὴ γεγονότα. πάντως γὰρ ὅτι τῆς ἁλώσεως, καὶ ἰώσηπος ἠγγέλθη. τὴν μεγίστην τε ἱεροσόλυμα πένθους ἐπλήρωσε, κ̃ μὴν οἴκους, καὶ κ̃ συγγενείας οἷς προσῆκεν ἕκαστος τῶν ἀπολωλότων ἐθρήνει. τὸ δ' ὅλον τοῦ στρατηγοῦ πάθος ἐδημοσιεύθη. καὶ οἱ μὲν ξένους, οἱ δὲ συγγενεῖς, C οἱ δὲ φίλους, οἱ δὲ ἀδελφοὺς ἐθρήνουν. τὸν ἰώσηπον δὲ πάντες, ὡς ὅτι τριακοστῇ μὲν ἡμέρᾳ μὴ διαλιπεῖν ταῖς ὀλοφύρσεις ἐν τῇ πόλει. πλείστους δὲ μισθοῦσθαι τοὺς αὐλητὰς, οἱ θρηνῳδοῦντες αὐτῷ. ὡς δὲ τὰ ἀληθῆ διεκαλύφθη τοῦ χρόνου, καὶ τὰ κ̃ τῶν ἰωταπατῶν ὥσπερ εἶχεν, ἐκ τοῦ μισεῖσθαι μᾶλλον δὲ κ̃ τὸν ἰώσηπον παρὰ δίκην, ζῆλος δὲ αὐτὸν ἔχωσεν, καὶ ὥσπερ φωμαίους ὅτε πρὸς τῶν ἡγεμόνων ἢ κατ' ἀσχαλῶνα τύχοι D τοιαῦτά πάθη, τοσοῦτον ὀργῆς ὅτι ζῶντος, ὅσον δίκαιος ὅτι πεθνάναι δοκοῦντος πρότερον ἀνελάμβανον. καὶ παρ' οἷς μὲν εἰς ἀνανδρείαν, παρ' οἷς δὲ εἰς προδοσίαν ἐκαλεῖτο. τελέως δὲ ἀμαναχτήσεως διὰ καὶ τῶν κατ' αὐτὸν βλασφημιῶν ἡ πόλις. παρωξύνετο δὲ πρὸς τὰς τιμωρίας, καὶ προσεξεκαίετο τοῖς κακοπραγίαις. τὸ μὲν γὰρ πλαίειν ὁ γένεσις τοῖς εὐφρονοῦσι ἀσφαλείας καὶ τῶν ὁμοίων φυλακῆς αἴτιον, ἐκείνοις πέντρον ἑτέρων ἐγένετο συμφορῶν. καὶ τὸ πόλεως, ἀεὶ τῶν κακῶν αὐτὸν δεχή. μᾶλλον γὰρ ὥρμουν ὅτι τοὺς φωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι, τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῶν ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι θορύβου κατεῖχον.

CAP. XVI.

Deditio Tiberiadis.

Κεφ. λα.

VEspasianus autem studio visendi regnum Agrippæ (nam & ipse rex invitabat, r & orem cum exercitu simul paratus accipere domesticis divitiis, ac per eos ægras partes regni compescere) motis ex Cæsarea maritima castris, in eam quæ Philippi dicitur Cæsaream demigravit: ibiqve per dies XX. milite recreato, ipse quoqve rerum gestarum gratias Deo referens in epulis erat. Postquam vero Tiberiada qvidem novas res cupere, ac deficere Taricheas audivit (ad regnum autem Agrippæ utraque pertinebat) decreto apud se undique Judæos excindere, opportunum esse credidit adversus eos exercitum ducere, simul ut Agrippæ hospitio vicem rependeret, potestati ejus civitatibus creditis. Igitur filium suum in Cæsaream, ut inde militem Scythopolim traduceret, mittit. Hæc autem civitas Decapoleos maxima, & Tiberiadi vicina est. Quo cum ipse venisset, ibi filium præstolabatur. Deinde cum tribus ultra legionibus progressus, ad trigesimũ a Tiberiade stadium,

E τὸ συμφορῶν. καὶ τὸ πόλεως, ἀεὶ τῶν κακῶν αὐτὸν δεχή. μᾶλλον γὰρ ὥρμουν ὅτι τοὺς φωμαίους, ὡς καὶ ἰώσηπον ἐν αὐτοῖς ἀμυνούμενοι, τοὺς μὲν οὖν ὅτι τῶν ἱεροσολύμων, τοιοῦτοι θορύβου κατεῖχον.

F Ὅτε σπασιανὸς μὲν καθ' ἡσυχίαν τὴν ἀρχαίαν βασιλείας, ἐνῆγε γὰρ βασιλεὺς αὐτὸς, ἅμα καὶ δεξιούμενος τὴν ἡγεμόνα σὺν τῇ στρατιᾷ τοῦ κ̃ τὸν αὐτὸν ὅλῳ στρατοπέδῳ, καὶ κατασκήνωσιν δι' αὐτὸ τὸ νοσεῖσθαι τῆς ἀρχῆς, ἄρας ἀπὸ τ ῥαφάνου κωμαρείας, εἰς τὸν φιλίππου καλουμένου μεταβαίνει κωμαρείαν. ἔνθα μέχρι μὲν ἡμερῶν εἴκοσι τὸν στρατιᾶν ἀναπαύων, καὶ αὐτὸς ἐν ἐυχίαις ἦν, ἀποδιδοὺς τῷ θεῷ χαριστήρια τῶν κατωρθωμένων. ὡς δ' αὐτὸ πόρρω μὲν νεωτερίζειν, ἀφεστάναι δ' ἠγγέλλοντο πρόχαλα, μᾶλλον δ' τῆς ἀρχαίας βασιλείας ἦσαν ἀμφίπραγμα, παντάχοθεν τοὺς ἰουδαίους καταστρέφεσθαι διεγνωκὼς, τὸν ὅτι τούτοις στρατιᾶν ἐκίνησεν ἦγεῖτο, καὶ δι' ἀρχαίαν ὡς ἐς ξενίους ἀμοιβὴν, σωφρονίσων αὐτὰς πόλεις. πέμπει δὴ τὸν υἱὸν τίτον ἐς καισάρειαν, μεταπεμψόμενος τὸν ἐκεῖθεν στρατιὰν ἐς σκυθόπολιν. ἡ δέ ἐστι μεγίστη τῆς δεκαπόλεως, καὶ γείτων τῆς τιβεριάδος. ἔνθα καὶ αὐτὸς ὡς ἐγγὺς ὢν, ἐδέχετο τὸν υἱόν. καὶ μὴ τριῶν ταγμάτων παρελθὼν, σταδιεύοντος μὲν, ὅσον τριάκοντα τῆς τιβεριάδος σταδίων κατὰ τὸ

κατὰ πὰ ἐνδεμὸν διάστημα τῆς χαράκωσις. συνακολουθεῖς ὁμοῦ ἐ. πέμπει ἢ δεκάδαρχον ὐαλέριανὸν σὺν ἱππεῦσι πεντήκοντα. ὁ δὲ λεχθεὶς ἐλθὼν ἐφ' ἵππου εἰρηνικὰ τοῖς κ τῆ πόλει, καὶ ἅτε ἐγγὺς ἤδη τῶν τειχῶν ὢν, ἐκκλησίαν ἐποιήσατο τοῦ δήμου, κατασκεπάζοντος ἢ τοῦτο τινων πολεμίων βιαζομένων. ἐπιστολάσας ἢ ὁ ὐαλέριανὸς, ἐπεὶ πλησίον ἦν ἢ τείχους, αὐτός τε κατεβοήσε. καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ τῶν ἱππέων ἀπέδησεν, ὡς μὴ δοκοῖεν ἀκροβολισόμενοι παρεῖναι. καὶ πρὶν εἰς λόγους ἐλθεῖν, ἐπικλήσεσιν αὐτῷ τῶν ἐπιτυχόντων οἱ δυνατώτεροι μᾶλλον. ἐξηγεῖτο ἢ αὐτῶν Ἰησοῦς τις ὀνόματι, τοῦ Σαφάτου, ἢ ληστικὸς σῖφος ἀγελαίτατος. ὐαλέριανὸς ἢ οὔτε τῶν ἐντολῶν ἢ στρατηγοῦ συμβαλεῖν ἀσφαλὲς ἡγούμενος, εἰ καὶ νικᾶν ἐν βεβαίῳ, καὶ σφαλερὸν μάχεσθαι πολλοῖς μετ' ὀλίγων, ἀπρόσμαχόν τε τοῖς ἐπίμοις, καὶ ἄλλως ἐπιπλαγὲς τοῖς τ' ἀδόκητον τῶν Ἰουδαίων πλῆθος, φόβῳ πίζος, ἕτερόν τι ὁμοίως πάντα τοὺς ἵππους ἀπέλυσεν, οὓς οἱ τοῖς τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον εἰς τὴν πόλιν, μεμηδότες ὥσπερ μάχη ληφθέντας ὁδὸν ἐνέδρα.

Κεφ. λβ.

Τοῦτο καταθέσεντες οἱ γηραιοὶ ἢ δῆμε, καὶ πρέπειν δοκοῦντες, φεύγουσι μὲν εἰς τὸ τῶν ῥωμαίων στρατόπεδον, ἐπαγόμενοι ἢ τ βασιλέα προσπίπτειν ἱκέτην ἐπασασιανῷ, μὴ σφᾶς παθεῖν δεόμενοι, μὴ ἢ τῶν ὀλίγων ἀπόνοιαν, ἡγησαμένῳ τ πόλεως ὅλης. φεισαμένῳ ἢ δῆμε ῥωμαίοις φιλοφρονεῖται ἐκέλευσε, καὶ τοὺς αἰτίους πιμωρήσασθαι τ ἀποστάσεως, ὑφ' ὧν αὐτοὶ φρενοπληγῆναι μέχρι νῦν ὅτε δεξιᾶς ἐπειγόμενοι πίλαι. αὐτοῖς ἐνεδίδου τ ἱκεσίας ὁ στρατηγὸς, καὶ τοι Δὶ τῶν ἁρπαγὴν τ ἵππων ἐφ' ὅλην ὠργισμένος τ πόλιν. καὶ γὰρ ἀγωνιῶντα περὶ αὐτῆς τ ἀγρίππαν ἐώρα. λαμβανόντων ἢ τούτων δ' δῆμε δεξιὰς, οἱ περὶ τ ἰησοῦν, οὐκ ἐπ ἀσφαλὲς ἡγούμενοι μένειν ὅπου τῆς πρεμάδος, εἰς ταφρεχώμας ἀποδιδράσκουσι. καὶ μεθ' ἡμέραν ἐπασασιανὸς σὺν ἵππεῦσι, προπέμπει πρὸς τ ἀκρώρειαν τραϊανὸν, ἀσπιδοφορίαν ἢ πλήθους, εἰ πάντες εἰρηνικὰ φρονοῖεν, ὡς ἢ ἔγνω τὸν δῆμον ὁμονοοῦντα τοῖς ἱκέταις, ἀναλαβὼν τὴν δύναμιν ἦκε πρὸς τὴν πόλιν. οἱ ἢ τὰς τε πύλας ἀνοίγουσιν αὐτῷ καὶ μετ' εὐφημιῶν ἀπήντων, σωτῆρα καὶ εὐεργέτην ἀνακαλοῦντες. τῆς ἢ στρατιᾶς τεθορυβημένης περὶ τὴν τῶν εἰσόδων στενότητα, ὡς ἁρπάζοντός τ τὴν μεσημβρίαν τείχους ἐπασασιανὸς κελεύσας, κωλύει τὴν εἴσοδον αὐτοῖς. ἁρπαγῆς μέν τι καὶ ὕβρεως ἀπέχεσθαι, παρήγγελλε τῷ βασιλεῖ χαριζόμενος, τῶν τε τειχῶν Δὶ τέτε ἐφεῖτο, συμμένειν τοῖς τὸ λοιπὸν ἐγκωμένοις τοὺς ἐν αὐτοῖς, καὶ τὰ ἄλλα πεκακωμένοις τὴν πόλιν ἐκ τῆς φείσεως ἀπολαμβάνειν. ἔπειτα περελθὼν αὐτῆς τὸ μεταξύ, καὶ τὰ μεγάλα στρατόπεδα ἔτεμε. τειχίζει ἢ αὐτὴν περιβαλλεῖ ὀχυρωτέραν, ὑφορώμενος ἐκ τὸ πολέμε τὴν εἰς αὐτὴν ὁρμὴν μέλλειν. σωτηρίαν γὰρ ἐκ τὰς τὰ μεγάλα πᾶν τὸ νεωτερίζον, τῆτε τῆς πόλεως ὀχυρότητι, καὶ τῇ λίμνῃ πεποιθότες, ἢ καλεῖ ὁμωνύμως τοῖς τῶν ἐπιχωρίων. ἡ μὲν γὰρ πόλις ὥσπερ ἡ τιβεριὰς ἐπὶ λίμνε ἐστὶ, καὶ μὴ τῇ λίμνῃ περικλύζετο, πάντοθεν ἐστὶ ἢ ἰωσηπὸς τετείχισο καρτερῶς. ἐλάσσω μέντοι τῆς τιβεριάδος. τ μὲν γὰρ ἐκεῖ περίβολον, ἐν ἀρχῇ τῆς ἀποστάσεως δαψιλείαν χρημάτων καὶ δυνάμεως ἐκράτυναν.

A in quadam manſione conſpicua novarum rerum ſtudioſis, cui nomen eſt Enabris, caſtra ponit; atq; hinc decadarchum Valerianum cum equitibus L. mittit, qui pacifico ſermone oppidanos alloqueretur, & ad fidem invitaret. audierat enim qvod pacem populus deſideraret: a nonnullis autem ad bellum eum cogentibus, ſeditionem pateretur. Itaque Valerianus ubi muro appropinquavit, & ipſe de equo deſiliit: & ſuos comites idem facere juſſit: ne laceſſendi prælii cauſa, potius veniſſe videretur. Sed priuſquam verbum faceret, armati excurrêre in eum, ſeditioſi, qui erant validiores, rectore quodam nomine Jeſu, Tobiæ filio, latrocinalis agminis principe. Valerianus autem, neque præter mandata ducis prælio congredi tutum ratus, etiam ſi de victoria certus eſſet: pugnamque periculoſam eſſe, ſi cum multis pauci, & inſtructis imparati confligerent, inopinata præterea Judæorum ſtupefactus audacia, & ipſe pedes refugit, & quinqve alii ſimiliter equis relictis: quos Jeſus ejuſqve ſocii, veluti pugna non inſidiis captos, læti in oppidum adduxerunt. Id autem veriti ſeniores, & qui eminere in populo videbantur, in Romanorum caſtra profugiunt: adhibitoque ſibi rege, ad Veſpaſiani genua ſuppliciter accidunt, ne ſe deſpiceret obſecrantes: neve quæ paucorum eſſet, totius eſſe civitatis inſaniam exiſtimaret: ſed populo parceret, qui ſemper amica Romanis ſentiret: magiſque ultum iret defectionis autores, a quibus ipſi olim ad fœdus venire properantes, nunc uſque ne id facerent aſſervati fuiſſent. His eorum precibus, quanquam toti civitati propter eqvorum rapinam intenſus eſſet, indulſit. nam & Agrippam videbat ejus oppidi cauſa trepidare. Fide autem per eos populo data, Jeſus ejusqve ſocii, tutum ſibi non eſſe rati apud Tiberiada conſiſtere, ad Taricheas confugiunt. Poſteroqve die Veſpaſianus in arcem præmittit cum eqvitibus Trajanum, qui multitudinem an omnes pacem cuperent, experiretur. cognito autem populum eadem ſentire quæ ſupplices, ad civitatem ducebat exercitum. Illi autem portis ei patefactis, cum fauſtis ominationibus obviam prodeunt, ſalutis datorem ac benemeritum acclamantes: Cum vero militem anguſti aditus remorarentur, murorum partem dirui Veſpaſianus ex meridie latere juſſit, eoqve pacto dilatavit ingreſſum: ut præda tamen & injuriis abſtinerent, in gratiam regis edixit: ejuſdemqve cauſa muric pepercit, ſpondentis habitatores ejus poſthac cum reliqvis fore concordes: aliiſque modis malis affectam civitatem ex diſſenſione recreavit.

CAP. XVII.

Tarichearũ obſidio.

DEinde ab ea digreſſus, inter ipſam & Taricheas caſtra poſuit, muroqve firmavit; belli ſibi moras illic fore proſpiciens: qvod omnis turbarum cupiens multitudo ad Taricheas confluxerat, munitione confiſa civitatis, & lacu qvi Geneſar ab indigenis appellatur. Etenim civitatem ita ut Tiberias ſub monte poſitam, qua lacu non alluebatur undique muro validiſſimo, ſed minore tamen quam Tiberiada, Joſephus cinxerat. nam illam quidem in principio defectionis, pecuniarum itemqve virium copia communierat:

Taricheis vero largitatis ejus reliquiæ profecerunt. Scaphas autem plurimas in lacu paratas habebant: ut in eas videlicet, si terrestri prælio vincerentur, refugerent: simulque ad navale bellum, si opus esset, instructas. Romanis autem castra munientibus, Jesus ejusque socii neque multitudine hostium, neqve disciplina militiæ perterriti, cursu eos irruunt: primoqve impetu disjectis muri fabricatoribus, ac parte aliqva ædificii dissipata, ubi armatos congregari viderunt, anteqvam mali aliqvid paterentur, ad suos refugiunt: eosque insecuti Romani, ad navigia compulere. Et illi quidem tantum provecti, unde Romanos contingere missilibus possent, anchoras jaciunt: & sicut acies assolent, densatis inter se navibus, adversus hostes in terra constitutos, navali prælio decertabant. Audito autem Vespasianus magnam eorum multitudinem in proxima civitatis planicie congregatam, filium suum cum sexcentis eqvitibus lectis eò mittit. Qvi cum infinitum hostium numerum reperisset, Patri quidem majoribus auxiliis opus esse mandavit. Ipse vero eqvitum pleroſque, etiam priusquam subsidia venirent alacres esse videns, cum nonnulli eorum multitudinem Judæorum formidarent, unde exaudiri posset constitit: &, ô Romani, ait; pulchrum est namque in principio sermonis admonere vos generis vestri, ut qvi cum quibus pugnaturi simus sciatis: nostras enim manus nemo unquam toto orbe hostis ullus evasit: Judæi vero, ut etiam pro his dicamus aliqvid, ad hoc usque tempus victi non defatigantur: itaque oportet illis in adversis rebus constanter dimicantibus, etiam nos in secundis perseverantius laborare: aperta quidem fronte vobis plurimum alacritatis inesse conspiciens, gaudeo: vereor autem, ne cui vestrûm tanta timorem multitudo hostium latenter incutiat. Igitur, quisqve iterum cogitet, qualis cum quibus decertabit: qvodqve Judæi, licet satis sint audaces, mortemqve contemnant, incompositi tamen bellorumque imperiti sunt, vulgus recte potius quam exercitus appellandi, de vestra vero peritia atque ordinatione referre qvid opus est? Nempe idcirco soli armis exercemur, pacis etiam tempore, ut ne in bello nos cum hostibus numero conferamus. nam qvod perpetuæ militiæ commodum, si pares cum rudibus congrediamur? Quin reputate, quod armati cum inermibus, & equites cum peditibus, & ducis tuti consilio cum vagis neque rectorem habentibus decertabitis: qvodqve nos hæ virtutes multo plures efficiant, multum autem vitia de hostium numero detrahant. Nec sola hominum multitudo, qvamvis pugnacissimi fuerint, in bello obtinet: sed etiam si vel in paucis sit fortitudo. hi enim & ordinari faciles sunt, & sibimet subvenire: numerosæ autem copiæ plus incommodi ex semetipsis, qvam est hostibus capiunt: perturbatio sive mentis sævitia ducunt, qvæ rebus secundis aliqvantum valent, minimis vero offensionibus extinguuntur, nos autem virtus regit, & morigera voluntas, itemqve fortitudo, qvæ & in

A περιχεῖσαν ἡ αὐτοῖς τὰ λείψανα τῆς φιλοτιμίας κατέλαβον. σκάφη γὰρ αὐτοῖς ὅλη τῆς λίμνης πεπρισμένα πολλὰ, ὡς εἴ τι τὸ συμφυγεῖν ἐπὶ τῆς γῆς ἡττώμενοι, κἂν οἱ δέοι διαναυμαχεῖν ἐξηρτυμένα. περὶ δὲ Ταλιχαίων ἦν τῶν ῥωμαίων τὸ στρατόπεδον. οἱ δὲ τὸ ἰησοῦ οὔτε πρὸς τὸ πλῆθος, οὔτε πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν πολεμίων καταδείσαντες, πρόθυμοι καὶ πρὸς τὸν πρώτην ἔφοδον τῶν τειχοποιῶν σκεδασθέντων, ὁλόκληρος δομήσεως ἀπαράξαντες ὡς εἶδον τοὺς ἐπὶλοιπους ἀθροιζομένους, πρίν τι παθεῖν, εἰς τοὺς σφετέρους ἀπέφυγον. ἐπιδιώξαντες δὲ οἱ ῥωμαῖοι, συνελαύνουσι αὐτοὺς εἰς τὰ σκάφη. καὶ οἱ μὲν ἀναχθέντες εἰς ὅσον ἐξικνεῖσθαι τῶν ῥωμαίων βάλλεσθαι δύναται, πάσι τὰς ἀγκύρας ἔβαλλον· καὶ πυκνώσαντες ὥσπερ φάλαγγα τὰς ναῦς ἐπεπλήλους, τοῖς ἐπὶ τῆς γῆς διεναυμάχουν πολεμίοις. οὐεσπασιανὸς δὲ τὸ πολυανθρωπον αὐτῶν ἠθροισμένον ἀκούων ἐν τῷ πρὸ τῆς πόλεως πεδίῳ, πέμπει τὸν υἱὸν σὺν ἑπτακοσίοις ἐπιλέκτοις.

Κεφ. λγ.

B Ὁ δὲ καίσαρ ἀκούσας τὸν τῶν πολεμίων πλῆθος, πρὸς μὲν τὸν πατέρα πέμπει πλείονος δυνάμεως αὐτῷ δεῖν λέγων. αὐτὸς δὲ τοὺς μὲν πλείους τῶν ἐπιτεταγμένων ἱππέων, καὶ πᾶν ἀφικτὸν βοήθειαν, ἔστη ἐὰν ἡσυχῇ πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων κατατοξεύσωσιν, ἐν ἐπηκόῳ γὰρ, ἄνδρες ἵππεις ῥωμαῖοι, καλὸν δὲ ἐν ἀρχῇ τῶν λόγων παρακαλεῖν ὑμᾶς, ἵνα εἰδῆτε τίνες ὄντες, καὶ πρὸς τίνας μαχεῖσθε μέλλοντες. τὰς μὲν δὲ ἡμετέρας χεῖρας, οὐδεὶς C εἰς τόδε τῶν ἐπὶ τῆς οἰκουμένης διαπέφευγεν ἰουδαίων· ἵνα δὲ καὶ περὶ τούτων τι προσείπω καὶ ὑπὲρ αὐτῶν, μέχρι νῦν οὐκ ἀπειρίᾳ ἡττώμενοι, καὶ δεινὸν ἐσόμενον ἐκείνοις ἐν ταῖς παροξυσμοῖς, ἡμᾶς τοῖς δυστυχήμασιν ἐγκαμεῖν. προθυμίας μὲν ὑμᾶς εἰς τὸ φανερὸν δ' ἔχοντας, χαίρω καὶ βλέπων. δέδοικα δ', μή τινι τὸ πλῆθος τῶν πολεμίων, κατὰ πλῆξιν λεληθυῖαν ἐνεργάσηται. λογιεῖσθε δὴ πάλιν, οἵῳ πρὸς οἷους ὑμῖν ἡ διαπειρα, καὶ διὰ τί ἰουδαῖοι μὲν εἰ καὶ σφόδρα πολεμικοί, καὶ θανάτου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ ἀσυντάκτως τε, καὶ πλήθει ἄτακτοι, καὶ ὄχλος ἂν ἄλλως, οὐ στρατὸς λέγοιντο. τὴ δ' τῆς ἡμετέρας ἐμπειρίας, καὶ τάξεως, πῶς λέγω δεῖ; ἐπὶ τούτῳ μὲν τοίνυν μένοι καὶ κατ' ἠρεμίαν ἀσκούμεθα τοῖς ὅπλοις, ἵν' ἐν πολέμῳ μὴ πρὸς τὸ αὐτίκα μελετῶμεν ἑαυτούς. ἐστι δ' τίς ὅπως τὰ δυσπειθῆ σώματα; ἐὰν ἴδοι πρὸς ἀσκητὰς αὐτοπαθοῦντας; λογίζεσθε δ', ὅτι καὶ πρὸς γυμνάτας σκληρὸς, ἢ ἵππος πρὸς πεζοὺς, στρατηγούμενος πρὸς ἀσκητὰς ἀγωνιζέσθε. ὧν ὑμᾶς μὲν παῦσαι πολλαπλασίους πεποίηται πολυετὴς τῶν πολεμίων δρόμων τε καὶ ἐλατήματα. κατορθοῖ δ' τοὺς πολεμίους, ἀπλῆθος ἀνθρώπων κἂν ἡ μάχιμον, ἀσθενὲς δ', κἂν ἐν ὀλίγοις ἦ. οἱ μὲν γὰρ εὐσταλεῖς ῥᾴδιοι, καὶ πρόσκαιρον ἑαυτοῖς εἰσὶ χεῖρες, ὑφ' ἑαυτῶν βλάπτεσθαι πλέον, ἢ τῶν πολεμίων. ἰουδαίων μὲν οὖν πλῆθος καὶ θρασὺ ἡγοῦμαι, δεινοὺς πάθη, κατὰ μὲν τὰς ὑπερβολὰς δύνασθαι, σθενοῦμενα δ' ἐν ἐλαχίστοις σφάλμασιν. ἡμῶν δ' ἀρετὴ καὶ ὑπήκοα, καὶ τὸ ἡνιοῦν, ὃ καὶ τῶν

D ἄλλος

Itaqve Judæos audacia & ferocitas ac desperatio

E

F

G

ἄλλοις δ' τυχήμασιν ἀκμάζει, καὶ τῆς πλεύσεως A prospera fortuna viget, nec ad finem usque inter adversa decipitur. Ad hoc majores nobis sunt, quam Judæis, causæ certaminis. nam si illi pro libertate ac patria belli pericula sustinent, quid est nobis inclyta fama præstantius? & ne post orbis terræ imperium videamur hostium adversariorum loco Judæos habere? Præterea considerate, quod ne patiendi quidem alicujus intolerabilis mali metus est, multos enim eosque in proximo adjutores habemus. Rapere autem victoriam possumus: & quos a patre mitti nobis speramus auxilio, convenit antecapere, ut & major sit & socium non habeat virtutis effectus. Equidem puto nunc de me ac patre meo vobisque pariter judicium fieri, si ille quidem rebus ante glorioſe gestis dignus fuit, ego vero ejus sum filius, vosque milites mei. nam illi vincere consuetum est, ego vero reverti ad eum perpetiar victus? quo pacto autem vos non puduerit, duce vestro periculis occurrente, non superare? appetam enim pericula, mihi credite, primusque in hostes irrumpam. nemo autem vestrûm a me discesserit, persuasum habens, impetum meum sustentari ope divina, & manifestissime præsumite, quod multo plus mixti hostibus efficiemus, quã si extrinsecus pugnaremus. Postquam Titus hæc prosecutus est, divina quædam alacritas militibus incidit. Et quia Trajanum advenire cum CCCC. equitibus ante prælium contigit, ægre ferebant, tanquam minueretur victoria societate. Misit autem Vespasianus & Antonium Silonem cum duobus millibus sagittariorum: ut occupato monte, qui ex adverso erat oppido, murorum propugnatores repellerent. Et ab illis quidem ita ut præceptum fuerat, circumventi sunt, ex ea parte subvenire tentantes. Titus autem primus perrexit citato equo in hostes, & post eum cæteri cum clamore, tanto spacio fusi, quantum adversa acies occuparat, unde multo etiam plures quàm erant apparuerunt. Judæi verò, licet incursu eorum & disciplina conterriti, paulisper quidem primos sustinuere congressus. Perculsi autem contis, equorumque impetu deturbati conculcabantur: atque ita multis passim peremptis disperduntur, & in civitatem, ut quisque velocitatis habebat, effugiunt. Titus autem aliquos a tergo instans alios per transitũ occidebat, nonnullos cursu antecapiens, ictu ora transverberabat. multos autem, aliũ super alium lapsos involvens, conficiebat: omnesque ad mœnia confugientes præveniens, detorquebat ad campum, donec vi multitudinis elapsi, in oppidum confugerunt. Excipit autem illos acerba dissensio, namque indigenis, & fortunarum suarum, & civitatis gratia, & ab initio bellum gestum, maximeque quod male pugnatum fuerat, non placebat. sed populus advenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti jam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul a muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Judæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras evasere, discordant: habemus civitatem, si modo properamus.

ἐμοὶ μέχρι τέλους σφάλλεται. καὶ ὅτερ μειζόνων ἢ ἡ ἰουδαίοις ἀγωνιζόμεθα. καὶ γὰρ εἰ ὑπὲρ ἐλευθερίας, καὶ πατρίδων ἑκάτεροι ὁ πόλεμος κινδυνεύεται, τὸ μεῖζον ἡμῖν εὐδοξίας, καὶ τὸ μὴ δοκεῖν μὴ τῶν οἰκουμένης ἡγεμονίαν, ἐν ἀντιπάλοις τε ἰουδαίων ἑστηκέναι. σκεπτέον ἢ ὅτι, καὶ παθεῖν μὲν ἡμῖν οὐδὲν ἀνήκεστον φοβερόν. πολλοὶ γὰρ οἱ βοηθήσοντες, καὶ πλησίον, ἁρπάσαι ἢ τὴν νίκην δυνάμεθα, καὶ χρὴ τοὺς ὑπὸ πατρὸς ἡμῖν B πεμπομένους συμμάχους φθάσαι, ἵν' ἀκουσάντων τε ἢ τὸ κατόρθωμα καὶ μᾶλλον. νομίζω ἢ ἐγὼ δεῖν τῆσδε τῆς ὥρας, καὶ τὸν πατέρα τὸν ἐμὸν πεπιστεῦσθαι καὶ ὑμᾶς, εἰ τῶν μὲν προκατορθωθέντων ἄξιος ἐκεῖνος, ἐγὼ δ' ἐκείνου παῖς, στρατιῶται δ' ὑμεῖς ἐμοῦ. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸ νικᾶν εἴθισται, κἀγὼ πρὸς αὐτὸν ὑποστρέφειν οὐκ ἂν ὑπομείναιμι λειφθείς. ὑμεῖς ἢ πῶς οὐκ ἂν αἰσχυνείσθε προκινδυνεύοντος ἡγεμόνος ἡπλωμένοι; προκινδυνεύσω γὰρ εὐθὺ καὶ πρῶτος εἰς τοὺς πολεμίους ἐμβαλῶν. μὴ λείπεσθε δ' ὑμεῖς ἐμοῦ, πεπεισμένοι τῷ θεμένῳ ἐμοὶ θαρρεῖν θεῷ συμμαχῶ, καὶ προγνώσεσθε σαφῶς, ὅτι τὰ ἔξω μάχης, πολέμου τε καθορθώσομεν.

Κεφ. λδ.

ΤΑῦτα δ' τίτου διεξιόντος, προθυμία δαιμόνιος ἐμπίπτει τοῖς ἀνδράσι, καὶ προσχωμούντων πρὸς συμβαλεῖν τραϊανοῦ μὲν πεντακοσίων ἀνδρῶν ἱππέων, ἤχαλλον ὡς μειουμένης τὴν νίκης αὐτοῖς ἀφ' ἑτέρων κοινωνίαν. ἔπεμψε ἢ θεασιανὸς ἐπ' ἀντώνιον σίλωνα σὺν δισχιλίοις τοξόταις, κελεύσας καταλαβόντας τὸ ἀντικρὺ τῆς πόλεως ὄρος, τὸ ὑπὲρ δ' τεῖχος ἀνιέναι. οἱ μὲν ὡς προεστάλησαν τοῖς αὐτῆ πρωμένοις κωλύσειν ἔμελλον. ὁ ἢ τίτος πρῶτος τὸν ἵππον ἔλαυνεν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ σὺν κραυγῇ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποὶ παρεκτείναντες ἑαυτοὺς, εἰς ἴσον ἐτύχησαν οἱ πολέμιοι τὸ πεδίον. παρὸ καὶ πολὺ ῥᾳδίως ἐδόξαν. οἱ ἢ ἰουδαῖοι καὶ τὴν τόλμην καὶ τὴν εὐταξίαν αὐτῶν καταπλαγέντες, παρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον τῆς ἐμβολῆς, ταχὺ ἢ τοῖς κοντοῖς καὶ ῥοίζῳ τῶν ἱππέων ἀναστρεπόμενοι, συνεπτάγησαν. πολλῶν ἢ πανταχοῦ φονευομένων, ἀφασκίδναντο ἢ, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὡς ἕκαστος εἶχε τάχους ἔφευγον. τίτος ἢ τοὺς μὲν κατέπιν προσκειμένους ἀνῄρει, τοὺς ἢ διεκπαίων αὖθις, τοὺς ἢ φθάνων καὶ σῶμα διήλαυνε, πολλοὺς ἢ συμπλοκαὶ πρὸς ἀλλήλοις πεσόντας ἐμπηδῶν. πάλιν ἢ τοὺς πρὸς ἀλλήλους φυγὰς ἐπετίμα, καὶ πρὸς τὸ πεδίον ἀπέστρεφεν, ἕως τῷ πλήθει βιασθέντες καὶ συνεκπεσόντες εἰς τὴν πόλιν διέφυγον. ἐκδέχεται δ' αὐτοὺς φόβος ἔσω χαλεπή. τοῖς μὲν γὰρ ἐπιχωρίοις ἀφ' ἑστίας καὶ κτήσεως. ἢ τὴν πόλιν, οὐκ ἐδόκει πολεμεῖν αὖ δεχθῆς, καὶ τότε ἀφ' τῶν ἥττων εἶναι. ὁ δ' ἔπηλυς πολὺς ὢν, ἐλεύθερον ἐβόα ζητεῖν, καὶ διωρισμένων ἐπ' ἀλλήλοις κραυγὴ τε ἦν καὶ θόρυβος, ὡς ὅσον οὔπω φερομένων εἰς ὅπλα. κατακούσας ἢ τῆς παρόδου τίτος, οὐ γὰρ ἦν ἄπωθεν ὁ τεῖχος, ἔστη· ἦν ὁ καιρὸς ἐκβοᾶν, καὶ τί συμπατῶμεν μέλλομεν, ἐκδιδόντες ἡμῖν ἰουδαίους θεὸς; δέξασθε τὴν νίκην, σὺν ἀκούετε βοῆς; σπεύδουσι οἱ τὰς χεῖρας ἡμῶν ἀφυγόντες. ἔχομεν τὴν πόλιν ἐὰν ταχύνωμεν. C non placebat. sed populus advenarum qui plurimus esset vim adhibebat, & inter se discordantium clamor erat, veluti jam arma caperent. Quibus auditis, nec enim procul a muris aberat, Titus exclamat: Hoc tempus est, quid moramur commilitones? Deo nobis dedente Judæos suscipite victoriam. Non auditis clamores? qui manus nostras evasere, discordant: habemus civitatem, si modo properamus.

Verumtamen cum velocitate animis opus est. nihil enim magnum effici sine periculo consuevit. non solum autem hostium concordiam, qvos cito necessitas in gratiam revocabit, sed etiam nostrorum auxilia prævenire debemus: ut præter victoriam, qva tantas copias pauci superamus, etiam civitate soli potiamur. Simul his dictis conscendit equum, atqve ad lacum decurrit, & per eum propere civitatem ingreditur, qvem cæteri consecuti sunt. pavor autem ejus audaciæ murorum defensores invasit, & pugnare quidem, vel prohibere venientem, nemo sustinuit. relictis autem excubiis, Jesus qvidem cum sociis in agros effugit: alii vero decurrentes ad lacum, in manus hostium contra venientium incidebant. mactabantur autem alii cum scaphas scanderent, itemqve alii, cum jam provectas assequi natando conarentur: plurimaqve per civitatem fiebat hominum cædes, advenarum qvidem resistentium, qvi non effugissent: indigenarum vero sine pugna, qvoniam spes eos fœderis, & conscientia qvod belli consilium non habuerant, à prælio deterrebat, donec Titus nocentibus interemptis, miseratus indigenas ab internecione revocavit. At qvi in lacum confugerant, ubi civitatem captam viderunt, quam longissimè ab hostibus recesserunt. Titus vero missis equitibus res gestas patri nunciat. Qvibus ille compertis, qvod necesse fuit, & filii virtute admodum lætus, & facinoris claritudine (maxima enim belli pars videbatur exempta) tum qvidem statim circundari civitatem custodibus jussit, ne qvis ex ea subterfugeret, cædemqve evaderet. postero autem die cum descendisset ad lacum Tirates adversus illos qui eo refugerant, fabricari jussit. qvæ tam materiarum qvam artificum multitudine maturè contexta sunt.

A δεῖ ἢ πάνυ ταχέως τῷ τάχει, καὶ λήμματος. οὐδὲν γὰρ τῶν μεγάλων φιλεῖ δίχα κινδύνου κατορθοῦσθαι. φθάνειν δὲ οὐ μόνον χρὴ τὰ τῶν πολεμίων ὁμόνοια, οὓς ἀνάγκη ἀλλάττει ταχέως, ἀλλὰ καὶ τῶν ἡμετέρων βοηθεῖαν, ἵνα πρὸς τὸ νικῆσαι τοσοῦτο πλῆθος ὀλίγοι, καὶ τοῦτο πολλῷ ἐλάττονι μόνοι. ταῦθ' ἅμα λέγων ἐπὶ τὸν ἵππον ἀναπηδᾷ, καὶ καθηγεῖται πρὸς τὴν λίμνην, δι' ἧς ἐλάσας πρῶτος εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, καὶ μετ' αὐτὸν οἱ λοιποί. δέος ἦν πρὸς τὴν πλημμυρίδα αὐτοῦ τοῖς ἐπὶ τοῦ τείχους ἐνέπεσε, καὶ μάχεσθαι μὲν οὐδεὶς ἐτόλμησεν, οὐδεὶς ὑπέμεινε. λιπόντες δὲ τὴν φρουράν, οἱ μὲν πρὸς τὴν ἠῶ, διὰ τῆς χώρας ἔφυγον. οἱ δὲ ἐπὶ τὴν λίμνην καταθέοντες, ὑπαντιάζουσι τοῖς πολεμίοις ἀβεβήλοις. ἐκτείνοντο δὲ οἱ μὲν ἐπιβαίνοντες τῶν σκαφῶν, οἱ δέ, τὴν ἀναχθεῖσι πειρώμενοι πλεῖν. πλῆς δὲ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἦν φόνος, τῶν μὲν ἐπηλύδων, ἕως μὴ ἀλαφρὰν ἔφθασαν ἀντιπαστομῶναι, ἅμαχοι δὲ τῶν ἐπιχωρίων. κατὰ γὰρ ἐλπίδα δέξιας, καὶ τὸ συνειδὸς, ἐμὴ βεβουλεῦσθαι πολεμεῖν, μάχης ἀπετέτοντο. μέχρι δὲ τοὺς μὲν αἰτίους ἀνελεῖν, οἰκτίρας δὲ τοὺς ἐπιχωρίους, ἀνεπαύσατο τοῦ πόνου. καὶ οἱ μὲν εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντες, ἐπεὶ τὴν πόλιν ἐάλωκέναι εἶδον, ὡς πορρωτάτω τῶν πολεμίων ἀνήχθησαν. πῦρ δὲ, ἐκπεμψας τινὰ τῶν ἱππέων διαγγελίζει τῷ πατρὶ τὸ ἔργον. ὁ δὲ ὡς εἶκὸς ὑπερηδεσθείς, τῆς τε παιδὸς δεξιᾶς, καὶ τοῦ κατορθώματος (μεγίστη γὰρ ἐδόκει καθῃρῆσθαι μοῖρα τοῦ πολέμου) τότε μὲν ἐλθὼν παρεγγυᾷ τοῖς τὴν πόλιν φρουρεῖν σκέλλουσιν, ὡς μὴ ἀλαλάξαντες ἐξ αὐτῆς, καὶ κτείνειν σκέλλοιεν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ πρὸς τὴν λίμνην καταβὰς, ἀχεδίοις σκέλλουσι πᾶσιν ἐπὶ τὰς καταφυγάς. αἱ δ' ἐγίνοντο ταχέως, ἀφθονίᾳ τε ὕλης, καὶ πλήθει τεκτόνων.

CAP. XVIII.

De lacu Genesar, & fontibus Jordanis.

LAcus autem Genesar quidem à terra continente appellatur: XL. vero stadiis in latitudine patens, centumqve in longitudine aqvæ dulcis est atqve potabilis. Palustri enim crassitudine tenuiores habet latices: & undiqve in littora ac arenas desinens, purus est, ac præter hoc temperatus ad hauriendum. & fluvio qvidem sive fonte lenior est, semper autem frigidior, qvam lacus diffusio patitur, manet: æstiviscve noctibus ejus aquæ sub divo perflatæ, neqvaquam æstibus cedunt: id enim facere indigenis moris est. Varia autem sunt in eo piscium genera, ab alterius loci piscibus tam sapore qvam specie discreta: mediusqve fluvio Jordane secatur. Cæterum Jordanis fons Panium esse videtur: sed re vera huc terra conditus fertur ex ea qvæ vocatur Phiale. Hæc autem est, qva in Trachonitidem ascenditur ad CXX. stadium à Cæsarea, ad dexteram non longè à via. Et proprie qvidem ex rotunditate Phiala dicitur lacus, rotæ speciem præferens. semper autem intra ejus labra cohibetur unda, nunqvam deficiens vel exuberans. Cumqve interim hoc esse Jordanis principium nesciretur, à tetrarcha qvondam Trachonitidis Philippo deprehensum est. Is namq; missis in Phialen paleis, invenit eas apud Panium redditas, unde antea fluvius nasci credebatur. Naturalis qvidé pulchritudo Panii, re-

Κεφ. λε.

Ἡ δὲ λίμνη γλυκυτέρα μὲν ὅσῃ τῆς παρεχούσης χώρας καλεῖται, σταδίων εὖρος ὕσα τεσσαράκοντα, καὶ πρὸς πέντε ἑτέρων ἑκατὸν τὸ μῆκος, γλυκεῖά τε ὁμοίως ἐστὶ, καὶ ποτιμωτάτη. καὶ γὰρ τῆς ἑλώδους παχύτητος ἔχει τὸ ὕδωρ λεπτότερον. καθαρὰ δὲ πάντῃ ἀνάγκαλοῖς ὑπολήγουσι, καὶ ψάμμῳ, πρὸς ἢ δὲ κράτος ἀρύσασθαι. ἀνταμοῦ μὲν ἡ κρᾶσις ἐστιν ἐύ· ψυχροτέρα δὲ ἢ κατὰ λίμνης διαχύσιν ἀεὶ μένουσα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ, ὅσον δοκεῖ χεῖρον ἐξαυθεμαδὲν, ἐώθει θέρους νυκτὸς πᾶσιν ἔσω τοῖς ὑπιχωρίοις. ὑφὴ δὲ ἰχθύων ἐν αὐτῇ διαφορὰ πρὸς τοὺς ἀλλαχοῦ, γένεσιν τε καὶ ἰδέαν, μέση δὲ ὑπὸ ἰορδάνου τετμημένη. καὶ δοκεῖ μὲν ὁ ἰορδάνης πηγὴ τὸ πάνειον. φέρει δὲ ὑπὸ γῆν τοῦτο κρυπτὸς ἐκ τῆς καλουμένης Φιάλης. ἡ δὲ ἔστιν ἀνιόντων εἰς τὴν τραχωνῖτιν ὅσον σταδίων ἑκατὸν εἴκοσι καισαρείας, τοῦ ὁδοῦ κατὰ δεξιὸν μέρος οὐκ ἄπωθεν. ἐστὶ μὲν οὖν τὸ περιφερείας, ἑτοίμως φιάλη κεκλῆσθαι, περιχοειδὴς οὖσα λίμνη. μένει δὲ ὅπῃ χείλους αὐτῆ ἀεὶ τὸ ὕδωρ, μήτε ὑπονοστοῦν, μήτε ὑπερχεόμενον. ἀγνοούμενον δὲ πῶς ὁ ἰορδάνης ὑπὸ γῆν ἀρχέται, λέγεται τετραρχήσαντος τραχωνιτῶν ἠλέγχθη Φιλίππου. βαλόντος γάρ τινος εἰς τὴν φιάλην ἄχυρα, κατὰ πάνιον, ἔνθεν ἐδόκουν οἱ πάλαι γινώσκειν τὴν πηγὴν, εὑρον ἀνενεχθέντα. ἔστι μὲν πανείου τὸ φυσικὸν κάλλος, ὑπὸ

Hence it appears that the Jordan rises from the lake Phiale, and not from Panium, as was commonly believed.

besides the Jordan, there are other springs which rise in the lake Phiale, and run under ground to Panium, where they appear again.

Lake Genesar is sweet and pleasant to drink of, and is 40 furlongs broad, and 100 and 5 furlongs long. The water is lighter than that of other lakes, and very cool in comparison of the lake, which is warm by reason of the exhalations from the bituminous soil. The water is clear, and the sand appears at the bottom. It is of a good consistence for drawing, and cooler than one would expect in so hot a place. In the summer time, when the water that has been drawn over night is exposed to the air, it grows cooler than the water of springs. The fishes in it differ from those in other lakes, both in their kind and shape. The river Jordan runs through the middle of it. The head of Jordan is supposed to be Panium, but it comes under ground from the place called Phiale, which is 120 furlongs from Cæsarea, on the right hand of the road, not far off. It is called Phiale, from its roundness, resembling a wheel. The water is always even with the brim, neither running over, nor falling short. How Jordan comes under ground, after it has been seen to rise, is not known. But Philip, tetrarch of Trachonitis, found out, that throwing chaff into the lake, it appeared at Panium. The beauty of Panium is natural, but all the rest is the work of art.

ὑπὸ τῆ βασιλικῆς πεσοτεζήσκηται πολυτελείας, τὸν ἀ-
χιπτωλεμον κεκοσμημένον. ἀρχόμενον ἢ φανε-
ρᾶ ῥεύματον ὁ ἰορδάνης ἀπὸ τῆδε ἄντρε, κοπὶ μὲν
τὰ τὰ σεμεχωνίτιδον λίμνης ἕλη τε καὶ τέλματα. ἀλα-
μένας ἢ ἑπέρας ἑκατὸν εἴκοσι σταδίας, μὴ πόλιν ἰουλιά-
δα, διεκπίπτει τελεῖ γεννησὰρ μέσον. ἐπὶτα πολλὰς
ἀναμετρήμενον ἐρημίαν, εἰς τελεῖ ἀσφαλτίτην ἔχοντι
λίμνην ὠκεανεῖ ἢ τελεῖ γεννησὰρ, ὠμωνυμον χώρα,
θαυμασὴ φύσιν τε καὶ κάλλον. ἔστι γὰρ αὐτελεῖ τὶ φυτὸν
ἀρεῖται ἀπὸ τελεῖ ποιότητα, ὑπὸ πάσων πεφυτεύκασιν οἱ
νεμόμενοι. ὃ ἢ αἰέρον τὸ εὐκρατὲς ἁρμόζει καὶ τοῖς ἀλ-
φόροις. καρύαι μὲν γὰρ φυτῶν τὸ χειμερώτατον, ἀπ-
ρικοτρήλαιν, ἔνθα φοίνικες, οἱ καύματα τρέφοντα, συ-
κέαι τε, καὶ ἐλάαι πλησίον τούτων, αἷς μαλθακώτερον
ἀὴρ ἀποδέδεκται. φιλοτιμίαν ἄνθρωποι τὸ φύσεως,
βιασαμένης εἰς ἓν συναγαγεῖν τὰ μὴ χώματα, καὶ τὸ ὡρῶν
ἀγαθὸν ἕν, ἑκάστης ὥσπερ αὐτοποιουμένης ἃ χωρεῖ. ὑ
γὰρ μόνον τρέφειν ὠήθη δόξαν τὰς διαφόρους ὑποῤῥοὰς,
ἀλλὰ καὶ διαφυλάσσειν. τὸ μὲν γὰρ βασιλικὸν πᾶν σα-
φυλεῖ τε, καὶ σώζει, δέκα μησὶν ἀδιαλείπτως χορη-
γᾶν. τὰς ἢ λοιπὰς καρπὰς, δὶ ἐτῶν ὅλων ἀπεγηράσκον-
τας αὐτῆς. ἀπὸς γὰρ τῇ τὸ ἀέρων εὐκρασίᾳ, καὶ πηγῇ
διαφόρε πολυμοιρίᾳ, καπαρναὶμ αὐτελεῖ οἱ ἐπιχώ-
ριοι καλοῦσι. ταύτῃ φλέβα ἔνιά τινες ἔδοξαν, ἐπὶ
γυνᾶ τῇ κῆ τελεῖ ἀλεξανδρέων λίμνην κορακίνῳ ὠφε-
λοῦσαν. μῆκος ἢ ἔστι χωρεῖ κατατείνει ὠήθη τὸ αἰγια-
λὸν τῆς ὁμωνύμε λίμνης, ὅπὶ σταδίας τριακοντα, καὶ
εὖρος ἑκατὸν. ταῦτα μὲν ἔτω φύσεως ἔχει. ἐπαγω-
γὰς ἢ ἐπὶ παρεσκεύασθησαν αἱ χεδίαι, τὸ δυνάμεως
ἐπιδεῖξαι, ὅσον ὥστε τοῖς κῆ τὸ λίμνην αὐταρκέσειν ἐπα-
νῆκτο. τοῖς ἢ συνελαυνομένοις, ὅτι ὅπὶ γλυκὺ διαφεύ-
γειν ἐκλύ, ἐκπεπολεμωμένων πάντων, ἔτι ἐξ ἴσε διανα-
υμαχεῖν. τότε γὰρ σκάφη, μικρὰ ὄντα κῆ ληστρικὰ,
πρὸς τὰς χεδίας λύ ἀσθενῆ, καὶ καθ' ἕκαστον ἐμπλέον-
τες ὀλίγοι πρὸς ἀθρόους ἐφέρωτας τὰς ῥωμαίας, ἐγχεί-
ζειν ἐδεδοίκεσαν. ὅμως δ' οὖν ἐκπεφευγότες τὰς χε-
δίας, ἔστι ἢ ὅτε καὶ πλησιάζοντες, τὰς ῥωμαίας ἔβαλλον
λίθοις, καὶ ὠθοῦντες ἐγγὺς ἦγεν ἔπεμον. ἐκακωῦτο ἢ αὖ-
τοὶ πλέον κατ' ἀμφότερα. τὸ γὰρ χερμάσιν ἀδὲν ὁρῶν-
τες ὄπ μὴ κτύπον ἐπάλληλον, εἰς γὰρ πεφραγμένες ἔ-
βαλλον, ἐφικτοὶ τοῖς ῥωμαίων ἐγίνοντο βέλεσι, καὶ πλη-
σιάζειν τολμῶντες, πρὶν ὁρᾶσθαί τι παθεῖν ἔφθανον, καὶ
συν αὐτοῖς ἐβαπίζοντο σκάφεσι. τὸ ἢ διεκπλεῖν πρω-
μένων, πολλὰς μὲν ἐφικνεῖσθαι κοντοῖς διέπιπτον, ἃς ἢ
ξιφήρεις ὑπικαταπηδῶντες εἰς τὰ σκάφη, τινὰς ἢ συμ-
πεχέασας τὸ χεδίαις ἐναποληφθέντας μέσας, ἅλον ἀ-
μα τοῖς ἁλιάσι. τὸ ἢ βαπισθέντων τὰς ἀναινευοντας,
βέλος ἔφθανεν, ἢ χεδία κατελάμβανε, καὶ πεσοβαίνον
ὑπ' ἀμηχανίας εἰς τὰς ἐχθρὰς πρωμένων, ἢ κεφαλὰς
ἢ χῆρας ἀπέκοπτον οἱ ῥωμαῖοι. πολλὴ τὶ λύ αὐτῶν, καὶ
ποικίλη φθορὰ παντεχῆ, μέχρι τραπέντες ὅπὶ τελεῖ
γλῶ ἐχώθησαν οἱ λοιποὶ, κεκυκλωμένων, αὐτοῖς
τῶν ἁλιάδων. ἐκκλινόμενοι ἢ πολλοὶ μὲν ἐν αὐτῇ
κατηκοντίζοντο τῇ λίμνῃ, πολλὰς ἢ ἐκπηδήσαντας

gis opibus & Agrippæ divitiis magnificentius accurata est. Manifestum autem flumen Jordanis ex hoc antro incipiens, Semechonitis quidem lacus paludes secat cœnosas: centum autem & viginti aliis præteritis stadiis, post oppidum Juliada, Genesar lacum medium transemensus, deinde multam per solitudinem in Asphaltiten lacum exit. Ad Genesar vero lacum ejusdem nominis terra prætenditur, natura simul & pulchritudine admirabilis. Nullum enim ipsa pro ubertate sui negat arbustum, totamqve plantis consevere cultores. cæli vero temperies etiam diversis aptissima est. nuces enim, quæ arborum maxime frigoribus gaudent, infinitæ floresc̃unt: ubi etiam palmæ, quas nutrit calor æstivus: has juxta ficus & oleæ, quibus aura molliór destinata est: ut naturæ magnificentiam hanc esse quis dixerit, vim adhibentis ut in unum conveniant inter se repugnantia, anniqve temporum contentionem bonam, veluti singula peculiari studio terræ faverent. non enim solum nutrit præter opinionem poma varia, sed etiam servat, egregia quidem, & quodammodo regalia. Uvas sane caricas intermissione decem mensibus suggerit, cæteros vero fructus, anni spatio senescentes. Nam præter aëris lenitatem, & fonte quoque irrigatur uberrimo, qui Capernaum ab indigenis appellatur. Eum nonnulli venam esse Nili fluminis opinantur, quod similes coracino Alexandrino generat pisces. Longitudo autem regionis secundum littora cognominis lacus XXX stadiis extenditur, & latitudo XX. Horum quidem natura ejusmodi est.

CAP. XIX.

Tarichæarũ excidium.

VEspasianus autem perfectis ratibus, imposita manu militum, quanta in eos qui lacu effugerant satis esset, una provehitur. Illi autem neque compulsi ad terram evadendi facultatem habebant, infestis omnibus neqve navali bello pari conditione pugnandi. nam & scaphæ parvæ, atque piraticæ adversus rates infirmæ erant: & cum pauci singulis veherentur, cunctis simul instantibus Romanis appropinqvare metuebant. Verumtamen circum rates navigando, nonnunquam etiam prope accedendo, lapidibus Romanos eminus appetebant, aut cominus etiam irritando feriebant: plus autem ipsis utroqve modo nocebatur. nec enim saxis quicquam præter crebros sonitus agebant, quoniam contra septos armis jacebantur, contiguiq; sagittis eorum efficiebantur, & si accedere propius ausi fuissent, priusquam facerent aliquid, patiebantur, cumqve ipsis navigiis mergebantur. Multos autem vulnera inferre tentantium, qui pilis contingi possent, alios desiliendo in scaphas Romani gladiis transfigebant: nonnullos, concurrentibus inter se ratibus in medio deprehensos, cum naviculis capiebant. Submersorum autem qui capita sustulissent, aut sagittis præveniebantur, aut ratibus occupabantur: & si desperatione compulsi inimicis adnatare tentassent, eis vel manus vel capita truncabantur, plurimusqve passim ac varius erat interitus eorum, donec in fugam versi, cæteri terræ appulsi sunt, circumclusis naviculis suis. Exclusi autem multi quidem in ipso lacu telis configebantur, multos vero in terram egressos

peremerunt Rom. Mixtum autem sangvine, plenumqve cadaveribus cerneres totum lacum. nullus enim salvus evasit. Acerbus autem secutis diebus odor illam regionem oppressit & facies. nam littora quidem naufragiis simul plena erant, & corporibus tumidis, calescentes autem ac tabefacti mortui, cœli tractum corrumpebant, ut non Judæis solum ille casus miserabilis videretur, verum etiam autoribus ipsis esset invisus. Iste quidem illius prælii navalis exitus fuit. Perierunt cum his, qui pridem in civitate cecidere, sex millia & quingenti. At Vespasianus, pugna peracta, pro tribunali apud Tarichæas residens, advenam populum ab indigenis secernebat, qui autor belli extitisse videbatur: & an hi quoque servandi essent, cum rectoribus deliberabat, his autem affirmantibus eorum liberationem, detrimento futuram: nec enim demissos quiescere posse homines, qui & patriis carerent, vimqve adhibere ac bellum inferre possent ad quos confugissent: Vespasianus salute quidem indignos esse eos, contraqve servatores suos noverat evasuros: sed de eorum mortis genere cogitabat. Nam si ibi occiderentur, non perpessuros suspicabatur indigenas, tot apud se supplices obtruncari: fideqve interposita deditis vim pigebat afferre: verum ab amicis superabatur, nihil in Judæos non licere dicentibus: quodque utile esset, honesto debere præponi, cum utrumqve obtineri non posset. Indubitata igitur concessa licentia, solo eos itinere, quod Tiberiade duceret, exire permisit. Cumqve illi facile his, quæ cupierant credidissent, & quo jussum fuerat comitati, neqve pecuniis suis quicquam metuentes abirent: totam ad Tiberiada usqve viam Romani, ne quis evaderet, occupaverunt: eosq; in civitatem conclusos, mox insecutus Vespasianus omnes in stadio constituit. Et seniores quidem cum imbellibus, qui mille ducenti erant, jussit occidi: juvenum autem validissimos sex millia lectos, ad Isthmon Neroni transmisit. Cæteram vero multitudinem triginta millia & quadringentos vendidit, præter alios quos Agrippæ donaverat. nam his, qui ex ejus regno essent, facere quod vellet ipse permisit. Verum & istos rex vendidit. Reliqvum vulgus erant Trachonitæ & Gaulanitæ & Hippeni, pluresqve Gadaritæ, seditiosi & fugitivi, & quibus probra pacis bellum conciliant. Capti sunt autem VI. Idus Septembris.

Α οἱ ῥωμαῖοι διέφθειραν ὅλην γῆς. ἦν δ' ἰδεῖν κεκορεσμένην μὲν αἵματι, πεπληρωμένην δὲ νεκρῶν τὴν λίμνην ἅπασαν. διεσώθη γὰρ ἀδύνατος. ὀδμὴ δὲ τῆς ἑξῆς ἡμέρας πᾶσαν τὴν χώραν, ὁδμὴ πᾶσι μὲν ἀφόρητος καὶ ὄψις. οἱ μὲν γὰρ αἰγιαλοὶ ναυαγίων ἦσαν μεστοὶ καὶ διοιδούντων ἅμα σωμάτων. ἐγκυμῶσαι δὲ μοδῶντες οἱ νεκροὶ τὸν ἀέρα διέφθειραν, ὡς μὴ μόνον οἰκτρὸν ἰουδαίοις γενέσθαι τὸ πάθος, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τοῖς δράσασιν ἐλθεῖν. ἔτος μὲν οὖν ἐκείνης τῆς ναυμαχίας τὸ τέλος. ἀπέθανον δὲ σὺν τοῖς ἐν τῇ πόλει πρότερον πεσοῦσι, ἑξακισχίλιοι πεντακόσιοι.

Β

ΚΕΦ. λϛ.

Ο Ὀυεσπασιανὸς δὲ μετὰ τὴν μάχην, καθίσας μὲν ἐπὶ βήματος ἐν πλειχαίαις, ἀλαχόμενον δὲ τὸ πλῆθος τῶν ἰουδαίων, τὸν ἐπὶ λιμνῶν λεών, κατεῖχεν· ἐδόκει γὰρ αὐτοῖς πόλεμος, μὴ τοὺς ἡγεμόνας εἰ ζῶσι τούτους σώζειν ἐκέλευε. Φαμμῶν δὲ πάντων βλαβερὰν εἶναι τὴν ἄφεσιν αὐτῶν, ἐκ γὰρ ἠρεμοῦντα ἀπολυθέντας, ἀνθρώπους

Γ ἑστερημένους μὲν πατρίδων, βιάζεσθαι δὲ ὡς οὐκ ἀλαφύγωσι πολεμεῖν δυναμένους. ἐπανασπάσεις δὲ, ὡς μὲν ἔτι ἄξιοι σωτηρίας εἶεν, καὶ διαφθόρους τῶν ἀφέντων ἐγίνωσκε, τὸ δὲ τρόπον τὸ ἀναφέσιμον αὐτῶν ἐνθυμεῖτο. κἀκ γὰρ αὐτόθι κτείνων, ἐκπολεμώσειν ὑφορᾶτο τοὺς ἱκέτας. ἐκ δὲ ἀνέξεσθαι φονευομένων ἱκετῶν πολιτῶν παρ' αὐτοῖς. καὶ μὴ πίστις ἔτι ἱκανὴ πεισθῆναι ἔχ' ὑπέρμαχον. ἐξενίκων δὲ οἱ φίλοι, μηδὲν τῶν ἰουδαίων αὐτοὺς εἶναι λέγοντες, καὶ χρεὼν εἶναι τὸ συμφέρον αἱρεῖσθαι πρὸ τοῦ πρέποντος, ὅταν ἡ μὴ δυνατὸν ἀμφω. καθυδώσας δὲ αὐτοῖς ἄδειαν ἀμφίβολον, ἐπέτρεψεν ἐξιέναι μὲν τὴν τιβεριάδα φερούσῃ ὁδῷ. τῶν

Δ ταχέως πιθανόντων, οἷς ἤθελον, καὶ μὴ φανερῶς ἐπ' ἀσφαλεῖ τῶν χρημάτων, ἅπερ ἐπετράπη χωρουῦτα, ἀναλαμβάνουσι μὲν οἱ ῥωμαῖοι τὴν μέχρι τιβεριάδος πᾶσαν, ὡς μή τις ἀποκλίνειεν, συγκλείουσι δὲ αὐτοὺς εἰς τὴν πόλιν. καὶ ὑεσπασιανὸς ἐπελθών, ἵζησι πάντας ἐν τῷ σταδίῳ. ἐξηραγὲς μὲν ἅμα τοῖς ἀχρήστοις ἀναχοῖς ὄντας, ἀνελεῖν ἐκέλευσεν. τοὺς δὲ νέους ἐπιλέξας

Ε τοὺς ἑξακισχιλίους, ἔπεμψεν εἰς τὸν ἰσθμὸν νέρωνι. καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος εἰς τριςμυρίους, καὶ τετρακοσίους ὄντας πιπράσκει, χωρὶς τῶν ἀγρίππα χαρισθέντων. τοὺς δὲ ὑπ' ἐκείνου βασιλείας, ἐπιτρέπειν αὐτῷ ποιεῖν ὃ, τι βούλοιτο. πιπράσκει δὲ καὶ τούτους ὁ βασιλεύς. ἦ μὲν γὰρ ἄλλο ἔθνος, τραχωνῖται, καὶ γαυλανῖται, καὶ ἱππηνοὶ, καὶ οἱ ἐκ τῆς γαδαρίτιδος, τὸ πλέον εἰς στασιαστὰς καὶ φυγάδες, καὶ οἷς τὰ τῆς εἰρήνης ἐνείδη τὸν πόλεμον περιέχει, ἐκλεκτὸν γοργοπαῖς μίσους ὀγδοήκ.

Ζ Captus est autem VI. Idus Septembris.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Δ'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER QVARTUS.

Κεφ. α.

CAP. I.

ΣΟΙ μὲν τῶν ἰωταπάτων ἄλλοι γαλιλαῖοι, ῥωμαίων ἀφεστήκεσαν, ἔτι τε ἐν ταριχαίαις ὑπὸ θέντων προσεχώρουν, καὶ παρέλαβον πάντα ῥωμαῖοι τὰ φρούρια, καὶ τὰς πόλεις, πλὴν γισχάλων καὶ τοῦ ἰταβυρίου ὄρους κατειληφότων. συνέσχε δὲ τύτοις, καὶ γάμαλα πόλις παριχαιῶν ἄνδρικρυς ὑπάρχουσα λίμνῃ κειμένῃ. τὰ δὲ ἀφεστῶτα λήξεως αὐτὴ τὸ ἴδιον, καὶ σωγάνη, καὶ σελεύκεια. καὶ αὗται μὲν ἐκ γαυλανιτίδος ἀμφότεραι. ἔστι δὲ ἄνω καλουμένη γαυλανῖτις, μέρος δὲ ἡ σωγάνη, ἡ κάτω δὲ ἡ γάμαλα. σελεύκεια δὲ, πρὸς τῇ σεμεχωνίτῃ λίμνῃ. πᾶσα τριάκοντα μὲν εὖρος, ἑξήκοντα δὲ μῆκος στάδια. λιμνάζει δὲ αὐτῆς τὰ ἕλη, μέχρι δάφνης χωρίου, πολλὰ ἄλλα τρυφερὰ, καὶ πηγὰς ἔχοντες, αἱ τρέφουσι τὸ μικρὸν καλούμενον ἰορδάνιον ὕδωρ. τὸ δὲ τῇ χρυσῆς κόσις νεὼν, προσαπέμψασι τοῦ μεγάλου. τὰς μὲν οὖν ὑπὸ σωγάνῃ, καὶ σελεύκειαν, πρῶτα τῷ ἀρχιερεῖ τὸ δοτησίστου, δεξιᾶς ἀρχῆς παρεσκευάσατο.

Κεφ. β.

ΓΑμαλα δὲ ἐπεχώρει, πεποιθυῖα τῇ δυσχωρίᾳ, πολέον τῶν ἰωταπάτων. τραχὺς γὰρ αὐχὴν ἀφ' ὑψηλῆς καταστείνων ὄρους, μέσην ἐπιῤῥᾳ τείνοντα. μηκύνει δὲ ἐκατὸν προέχων εἰς τὸ μέσον θεν σκλιόν ὄσον κατόπιν, ὡς εἰκάζειν καμήλου τὸ σχῆμα, παρ' ὃν ὠνόμασεν, τὸ τραχὺ τῆς κλίσεως ἐκ ἐξακολουθοῦντων τῶν ὄπισθεν χωρίων. καὶ πλευραὶ μὲν δὴ καὶ πρόσωπα, εἰς φάραγγας ἀβάτους πεφυκότες. τὸ κατ' ὀρθὸν δέ, ὀλίγον ἀναφεύγει τῆς δυσχωρίας. ὅθεν ἀπόπειραν ἔδοσαν, καὶ ἔστι ὀπίσω ἀπὸ κόψαντες τὸ φρῶ, δύσβατον οἱ ὄπισθεν χωρίοις κατεσκεύασαν. πρὸς ὀρθίῳ δὲ τῇ λαγόνι, δεδομημένοι πεπύκνωνται δεινῶς ἐπ' ἀλλήλοις αἱ οἰκίαι, κρημνιζομένῃ τῇ πόλει εἰκυῖαι, καταπτέσχη εἰς ἑαυτὴν ἀπὸ τῆς ὀξύτητος. καὶ πρὸς μεσημβρίαν μὲν ἔκλινεν. ἐνθεν δὲ αὐτῆς ὄχθος, εἰς ἄκρον ὑψηλὸν ἀνατείνων, ἄκρα τῆ πόλεως ἦν. ἀτείχιστος δὲ ἐπὶ αὐτῆς κρημνὸς εἰς τὸν βαθύτατον καταστείνων φάραγγα. πηγὴ δὲ ἔντὸς τοῦ τείχους, ἐφ' ᾧ τὸ ἄστυ κατέληγε. ἔτως ἦσαν φύσει δύσμαχον τὸν πόλιν, intra muros erat, in qvem oppidum desinebat. Qvamvis autem natura inexpugnabilis esset civitas,

Vicunqve autem Galilæorum Jotapatis excisis Romanis defecerant, hi se ad eos postqvam Tarichææ superati sunt, applicabāt: omniaq; Romani castella & civitates ceperant, præter Gischalā, & qvi montē Itaburium occuparant. Cum his autem rebellarat Gamala civitas, contra Tarichæas posita supra lacū, qvæ ad fines pertinebat Agrippæ, itemq; Sogane & Seleucia. Et hæ qvidem Gaulanitidis regionis erant ambæ: Sogane superioris partis, cui nomen est Gaulana, & inferioris Gamala. Seleucia vero ad lacum Semechonitem, triginta latum, & LX stadiis longum, paludesq; suas ad Daphnen usq; tendentem. Qvæ regio cum alias sit delicioſa præcipue tamen fontes habet, qvi minorem (quem sic appellant) Jordanem alentes sub aureo Jovis templo in majorem deducunt. Soganen quidem ac Seleuciam colentes, in principio defectionis Agrippa sibi fœdere sociaverat. Gamala vero ei non cedebat. freta locorum difficultate amplius quam Jotapata. Jugum namq; asperum, ex alto monte deductum, mediam cervicem erigit: & ubi supereminet, in longitudinem tenditur, tantum contra declive, qvantum a tergo, ut cameli similitudinem præferat: unde nomen etiam duxit, nisi qvod expressam vocabuli significationem indigenæ servare non possunt. Et a fronte quidem ac lateribus, in valles invias scinditur. Pars vero qva de monte pendet, paululum difficultatem refugit. Verum & hanc partem per obliqvum excisa fossa, indigenæ inviam fecerunt. Domus autem crebræ per prona erant ædificatæ, nimioq; præcipitio casuræ similis civitas intra se decurrebat, in Meridiem vergens. Australis vero collis immensa editus altitudine, usum arcis sine muro civitati præbebat, rupesqve superior ad profundam pertinens vallem. Fons autem

Obsidio Gamalensium.

tamen etiam Josephus cum murorum eam ambitu cingeret, fossis & cuniculis reddidit firmiorem. Ejus autem habitatores, natura quidem loci confidentiores erant, quam Jotapateni: sed multo pauciores, minusque pugnaces: situsq; freti difficultate, plures se hostibus putabant. nam plena erat civitas, multis in eam, quod esset tutissima, confugientibus. Unde ab Agrippa quoque præmissis ad obsidionem, per menses septem restitere. Vespasianus autem profectus ex Ammaunte, ubi pro Tiberiade posuerat castra (Ammaus autem, si quis nomen interpretetur, aquæ calidæ vocantur. Ibi enim ejusmodi fons est, sanandis corporum vitiis idoneus) Gamalam pervenit. & totam quidem civitatem, ita ut diximus positam, custodia circumvallare nequibat. qua vero fieri posset, excubias collocavit: montemqve occupabat superiorem: in quo milites castris, ita ut assolet, muro circumdatis, opus aggerum postremo aggrediuntur. Et a parte quidem Orientis summo supra civitatem loco turris erat: ubi & quintadecima legio, necnon & quinta contra mediam civitatem operabatur. fossas autem decima replevit & valles. Inter hæc Agrippam regem, cum accessisset ad muros, eorumqve defensoribus de traditione loqui tentaret, funditorum quidam ad dextrum cubitum lapide percutit. Et ille quidem propterea familiaribus suis circumseptus est. Romanos autem ira simul ob regem, suiqve metus ad obsidionem protinus incitavit: nullum Judæos crudelitatis modum in alienigenas atqve hostes prætermissum ire credentes, qui circa gentilem suum, & eorum quæ ipsis conducerent svasorem, tam immanes fuissent. Aggeribus autem manus multitudine, operisqve consvetudine cito perfectis, machinas applicabant. Chares autem & Josephus (namq; ipsi erant oppidanorum potentissimi) armatos licet metu perculsos ordinavere: & quanquam non diu obsidionem posse sustinere arbitrabantur, quibus aqua itemqve alia usui necessaria non sufficerent, adhortati tamen eos ad mœnia produxerunt. Et paulisper quidem machinis advenientibus repugnarunt. balistis autem tormentisq; perculsi, in oppidum recesserunt. Itaq; Romani tribus ex locis aggressi, murum arietibus quatiunt: & qva dejectus fuerat, infusi magno cum armorum strepitu ac tubarum sonitu, ipsi quoque insuper ululantes cum oppidanis confligebant, illi autem ad primos aditus interim pertinaces, Romanis ne ultra progrederentur obstabant. Cæterum vi & multitudine superati, undiqve ad excelsa civitatis loca fugiunt. deinde revertentes instantibus sibi hostibus incumbunt: illosqve impingendo per declivia, locorum difficultate & angustia depressos interficiebant. Romani autem cum neq; a vertice imminentibus repugnare, neqve in partem aliquam evadere possent, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: unaqve dejecta multas inferiores, itemqve illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

τειχίζων ἐ ἰώσηπ(ος) ἐπέτρεπεν ὀχυρώτερον, ὑπονόμους τε ἢ διώρυξιν. οἱ ἢ ἐν αὐτῇ φύσει μὲν ὄντες χωρὶς παραλεωτέρους τ κῆ πλὴν ἰωτωπατῶν ἦσαν. πολυ ἢ ἐλάττους μάχιμοι, ἢ τῇ πίστει πεποιθότες, ἀδεᾶ πλείονας ὑπολαμβάνον. πεπληρωτο ἢ πόλις διὰ τὴν ὀχυρότητα συμφευγόντων, πρὸ τε καὶ τοῖς ὑπ' ἀγρίππα κατοπτευθεῖσιν ἐπὶ τὴν πολιορκίαν, αὐτεῖχεν ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ. ἐσεσαυκὼς ἢ, ἄρχης ὄντος τ ἀμμαοῦς, ἔνθα τὸ τῆς θερμῆς (ὃ ἑρμηνεύεται ἀμμαοῦς, θερμὰ λέγοιτ' ἂν, ἐστι ἢ αὐτόθι πηγὴ θερμῶν ὑδάτων πρὸς ἄπασιν ἐπιτηδ(ος) ἀφυὴν) πρὸς γαμαλα. ἐ πᾶσιν μὲν κυκλώσασθαι φύλακὴ τὴν πόλιν οὐκ οἷόν τε ἦν ὅτῳ διακεκριμένην. πρὸς δὲ τὰς δυσπαῖς, φρουρὰς καθίστησι, ἢ τὸ ὑπερκείμενον ὄρ(ος) καταλαμβάνει. τὰ χωσαμένων δὲ ὥσπερ εἰθ(ος) τ πυμάτων ὑπὸ αὐτὰς σταθμὸν, χωμάτων ἤρχετο κατ' οὐράν. καὶ τὸ μὲν κατ' ἀνατολὰς αὐτῷ μέρ(ος), ὅπερ ἐ ἀνωτάτω τ πόλεως πύργος ἦν, ἐφ' ᾧ τὸ πέμπτον ἐ δέκατον ἱστατο πεδεύκει τὸ γυμν. καὶ τὸ πέμπτον μὲν, κῆ μέσην ἐξωραΐζετο τὴν πόλιν, τὰς διώρυγας δὲ ἀνεκάλυπτε, ἢ τὰς φάραγγας τὸ δέκατον. κἂν τούτῳ προσελθόντα πῆς τειχῶν ἀχρίπταν τ βασιλέα, ἐ τὸν ὠμβάταιον τῆς ἐφεσῶσι πρὸ μώμου λιμένος, βαλλόντων τ φυδόντων, κῆ τ δεξιὸν ἀγκῶνα λίθῳ. ἐ ὁ μὲν, οὕτω τ εἰκὸς ἦν θᾶττον ἀπεχώρει. ῥωμαῖοι δὲ ἐπῆρον εἰς τὴν πολιορκίαν, ὀργῇ τε τοῦ βασιλέως, ἐ τοῦ σφῶν αὐτῶν δέ(ος). ἀπὸ δὲ πολεμίων ὠμότητ(ος) προσελάμβανον κατ' ἀλλοφύλων κῆ πολεμίων, τοὺς ἀπὸ ὁμοφύλων ἐ τ συμφερόντων αὐτοῖς συμβαλόν ἔτως ἀχθομένους.

Κεφ. γ.

Συντελεσθέντων δὲ τῶν χωμάτων ἦν τὰ μὲν χαμαὶ χῶρον, ἐ τ πεπτωκότων ἕνα, πρὸς τὰς μηχανάς. οἱ δὲ ἀπὸ τ χάρητος, ἐ ἰώσηπ, ἐπὶ μὲν τῶν κῆ τὴν πόλιν ἐωνατωτάτω, κῆ προκαθίσταντες τοὺς ὀπλίτας τούτοις, ἐπὶ μέχρι πλὴ πρὸς τ πολιορκίαν τὰ δεξιὰ ἦν ἐπελάμβανον, ὕδατι κῆ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδείοις μὴ διαρκοῦσι. θαρρήσαντες ἢ ὅμως, ἐξῆγαγον ὅπλα τὸ τεῖχος, κῆ πρὸς εἰρῶν μὲν ἀπομιμνήσαντο τὰς προσταγὰς τὰς μηχανὰς, βαλλόμενοι ἢ τοῖς καταπέλταις, κῆ τοῖς πετροβόλοις, ἀνεχώρουν εἰς τ πόλιν. ἐ προσέκοντες οἱ ῥωμαῖοι τοῖς τοίχοις, ἀφεστήκεσαν μὲν τὸ τεῖχος, ὑπὲρ ἢ τ ῥιφέντων ἐσχεθόμενοι, μὴ πλὴ σαλπίγγων ἤχῳ, κῆ κτύπῳ τ ὅπλων αὐτῶν τὰ ἐπαλαλάζοντες σωρηδὸν ἤρθησαν τοῖς κῆ τ πλιν. οἱ ἢ τέως μὲν κῆ τὰς πρώτας εἰσόδους ἀπεκώλυον, πρόσω τέρω χωρῶν ἀπώλυον, κῆ καρτερῶς τὰς ῥωμαίων ἀνῄρουν. βιαζομένοις τε ὑπὸ πολλῶν, κῆ παντὸν τρόπον τῶν, κῆ τοῖς τὰ ὑψηλὰ τῆς πόλεως ἀφικνουμένοις τοῖς πολεμίοις ἐξ ὑπερδεξίου ἐπιπίπτειν, σωρηδὸν ἐς τὰ κάτω πίπτοντες, κῆ τῇ στενοχωρίᾳ κῆ ὀχλήσει τῶν ἰδίων ἀνῄρουν. οἱ ἢ μήτε τοῖς κῆ τοὺς φυγαδευομένους ἀφιέναι ῥώμῃ, μήτε διεκπαίειν τ σφέτερον πρόσω βιαζομένων, ἀπὸ τοῖς οἰκίοις τ πολεμίων, πρόσω θ ἦσαν, ἀνέφλεγον. οἱ ἢ ταχέως κατεφλέγοντ πληρούμενοι, κῆ τὸ βάρ(ος) μὴ σχόντες. κατιόντ ἢ πολλοὶ μείζω τ ἐπ' αὐτῶν πεσόντα, κῆ πολὺν ἐκεῖνοι τοῖς ἐπ' αὐτοῖς. ἔτ πλείονας διέφθειρε τ ῥωμαίων, ὑπὸ γὰρ ἀμηχα-

tes, pronos eos urgentibus hostibus, in domos hostium plano contiguas refugiebant. sed hæ repletæ labebantur, quod pondus sustinere non poterant: unaqve dejecta multas inferiores, itemqve illæ alias deturbabant. Ea res plurimos Romanorum morte consumpsit. incerti enim

ἀμηχανίας καί τι σωιζόμενος ὁρῶντες, ἐπιπηδῶν τοῖς στέγαις, καὶ πολλοὶ μὲν κατεχώννυντο τοῖς ἐρειπίοις. πολλοὶ δὲ καταφεύγοντες, μέρη τοῦ σώματος κατελαμβάνοντο, πλείστους δὲ ὁ κονιορτὸς ἄγχων ἀνῄρει. συνεργείαν δὲ τοῦ χαμαλοῦς ὑπελάμβανον, καὶ τὸ καὶ σφᾶς ἀμελοῦντες βλάβης, ἐπέκειντο τοῖς τε τὰς πύλας τὰς πολεμίας ἀνῳγοῦσιν, καί τι καταλιαζόμενοι ἐν ἐξόδοις τοῖς στενωποῖς, καὶ ἀεὶ τοὺς πίπτοντας ὑπερῆν βάλλοντες, ἔκτεινον. καὶ τὰ μὲν ἐρείπια, χερμάδων πλέω ἢ αὐτοῖς, σίδηρον δὲ παρεῖχον οἱ τῶν πολεμίων νεκροί. ὠθιζόμενοι γὰρ τῶν πεσόντων ξίφη, καὶ τῶν δυσθανατούντων ἐχόντων, πολλοὶ δὲ ἀποπίπτοντες ἤδη τῶν δωμάτων, σφᾶς αὐτοὺς βάλλοντες ἔθνησκον. ἦν δὲ ἀδεὲς τραπέντων ἡ φυγὴ ῥᾴδιος. καὶ γὰρ ἄγνοια τῶν ὁδῶν καὶ ταραχὴ τῆς κονιορτοῦ, μηδὲ ἀλλήλους διαγινώσκοντες ἀνειλοῦντο, καὶ ἀεὶ σφᾶς ἔπιπτον. οἱ μὲν οὖν μόλις εὐρίσκοντες τὰς ἐξόδους, ἀνεχώρησαν ἐκ τῆς πόλεως.

ΚΕΦ. δ.

Ὁ Τεσπασιανὸς δὲ ἀεὶ παρεσκευάζετο τοῖς πονουμένοις, δεινὸν γάρ τι πάθος αὐτὸν ἑκάστοτε κατερείπουσιν ἐρῶντα ἀεὶ τῆς στρατιᾶς τὴν πόλιν, ἐν λήθῃ δὲ κατ' αὐτὸν ἀσφαλὴς γιγνόμενος, λανθάνει καὶ μικρὸν ἀνωτάτω τῆς πόλεως παρελθών, ἔνθα μέσους ἐγκαταλείπουσιν τοῖς κινδύνοις μετ' ὀλίγων πάντελῶς. οὐδὲ γὰρ ὁ παῖς αὐτῷ Τίτος τότε συμπαρῆν, πλοιοκαύτου πρὸς μυκιανὸν εἰς συρίαν ἀπεσταλμένος. τραπῆναι μὲν οὖν ἔτι ἀσφαλὲς, ἔτε πρέπον ἡγήσατο, μηδεὶς δὲ τὸν νεότητος αὐτῷ πεπονημένων, καὶ τὴν ἰδίας ἀρετῆς, ὥσπερ ἔνθους γιγνόμενος, σωματοῖς μὲν τοὺς ἅμα αὐτῷ πάντα σώματα τῆς παντοπλίας. συνθέσθαι δὲ καὶ καρτερεῖν ἀπέρρωντα τὸν πόλεμον, καὶ ἔτε ἀνδρῶν πλῆθος, ἔτε βελῶν ἐκκλῆσαι, ἐπέμενε, μέχρι δαιμόνιον τὸ φρόνημα τῆς ψυχῆς συνιέντες οἱ πολέμιοι, τὰς ὁρμὰς ἐπέσχον. ἀπιστότερον δὲ προσκειμένων, αὐτὸς ἐκ τόπου ἀνεχώρει, νῶτα μὴ δεικνὺς ἕως ἔξω τοῦ τείχους ἐγένετο. πλῆσαι μὲν οὖν βαιμίων καὶ τούτῳ ἔπεσον πολλοὶ μάχῃ, ἐν οἷς καὶ ὁ δεκάδαρχος ἐβύπος, ἀνὴρ οὐ μόνον ἐφ' ἧς ἔπεσε φρονιτίδος, ἀλλὰ πάντας καὶ πρότερον γενναιότατος φανείς, καὶ πλεῖστα κακὰ Ἰουδαίους ἐργασάμενος. ἑκατοντάρχης δέ τις γάλλος ὀνόματι, μετὰ στρατιωτῶν δέκα παρελθὼν ἐν τῇ παραχῇ, κατοίκου μέν τινος οἰκίαν. τῶν δὲ ἐν αὐτῇ Ἀραβαλουίτων ἐν δείπνου ὄντων καὶ κακὰ τὸ ῥωμαίων, ἢ πρὸς σφῶν ὁ δῆμος ἐβεβούλευτο, κατακρουσάμενος, λαθὼν δὲ αὐτὸς τε, καὶ οἱ σὺν αὐτῷ σύροι, νύκτωρ ἐπανίσταται, καὶ πάντας ἀσφαλῶς ἀποφάξας, μετὰ στρατιωτῶν εἰς τὰς ῥωμαίων Ἀραβαλοὺς ἐπανῆλθε.

ΚΕΦ. ε.

Ὁ Τεσπασιανὸς δὲ ἀθυμοῦσαν τὴν στρατιὰν ἀνοίᾳ πλασμάτων, καὶ διότι πῶς ἐδαμοῦ τηλικαύτῃ συμφορᾷ κέχρηντο, τότε μᾶλλον πλέον ἀεὶ δεδιὼς μένειν ἐπὶ τῆς στρατιᾶς μόνος τοῖς κινδύνοις ἐγκαταλιπὼν, παρεμυθεῖτο. καὶ μὲν δὴ καὶ αὐτὸν ἐπαισχυνόμενος, ὡς μηδὲν τῶν δεχθῶν μέμφεσθαι δοκοίη. δεῖν δὲ τὰ κοινὰ λέγων ἀνδρείως φέρειν, τῶν δὲ πολέμων φύσιν ἐπιστάμενος. ἡ γὰρ πολύμιτος τύχη καὶ πρότερον. πολλοὺς μὲν τῶν μυριάδας ἰουδαίων ἀνελόντας, αὐτοὺς ὀλίγων τῶν δαίμονι δεδωκέναι συμβολάς. ἵνα δὲ ὥσπερ ἀπειροκάλων τὸ λίαν ἐπαίρεσθαι τοῖς εὐπραγίαις, οὕτως

quid facerent, quamvis subsidere tecta viderent, tamen eo convolabant. atqve ita multi quidem ruinis opprimebantur: non pauci vero subterfugientes, parte corporis mulctabantur. Plurimi autem pulvere suffocati moriebantur. Sed ea Gamalenses pro se fieri existimabant: propriaqve incommoda negligentes magis instabant: hostesqve in sua tecta urgendo compellebant. qui vero per angustos viarum clivos cecidissent, eos telis desuper missis interficiebant. Et ruinas quidem lapidum copiam, ferrum vero eis mortui hostes dabant. cæsorum enim gladios auferentes, his contra semineces utebantur. Multi jam præcumbentibus tectis, semet inde projiciendo moriebantur: tergaqve dantibus ne fuga quidem facilis erat. viarum namqve ignorantia, & caligine pulveris alius alium non agnoscentes perrerrabant, & circa se sternebantur. Sed illi quidem vix reperto exiru, ab oppido recesserunt. Vespasianus autem, qui laborantibus semper interfuit, sævissimo dolore perculsus, cum super militem ruere civitatem videret, propriæ tuitionis oblitus, clam paulatim superiore in oppido locum prehendit: ibiqve inter media pericula, cum paucis omnino relinqvitur. nec enim aderat tunc ei filius Titus, ad Mutianum pridem in Syriam missus. Et dare quidem terga, neqve tutum neqve honestum sibi putabat. rerum autem qvas ab adolescentia gesserat, ac propriæ virtutis memoria, qvasi Deo repletus, corpora sociorum atqve arma condensat, & cum his bellum una a vertice defluens sustinebat: & neqve virorum neqve telorum multitudinem formidans manebat, donec ejus animi obstinationem hostes divinam esse reputantes, impetum remiserunt. illis autem jam infirmius oppugnantibus, ipse pedem referens, non prius terga ostendit, quam extra muros egressus est. Plurimi qvidem Romani milites in ea pugna ceciderunt, & inter eos Ebutius decadarchus, vir non eo tantum prælio quo periit, sed ubiqve antea fortissimus comprobatus, quique plurimis malis Judæos affecisset. In ea pugna centurio qvidam nomine Gallus, cum decem militibus in qvadam domo latuit. Ejus autem habitatoribus dum cœnarent, quod in Romanos fuisset consilium populi sui, inter se fabulantibus, hoc audito (nam & ipse Syrus erat, & hi qvos secum habebat) nocte illos aggreditur: omnibusqve mactatis ad Romanos salvus cum militibus evadit. Vespasianus autem mœrere exercitum adversis casibus videns, qvodqve nullam interim tantam experti fuerant cladem: hujusqve rei magis eos pudere, quod solum ducem in periculis reliquissent, consolandos putabat: de se quidem nihil dicens, ne qvem vel initio culpasse videretur. Oportere autem inqviens, qvæ communia essent fortiter ferre, naturam belli cogitantes, quodque nusqvam eveniat sine cruore victoria, iterumqve habeat fortuna regressum. Multis tunc Judæorum millibus interfectis; exiguam pro his stipem se inimicæ pependisse fortunæ. Atque, ut jactantium esset, nimis secundis rebus insolescere, ita esse

ignavorum, in offensionibus trepidare. velox enim est, inqvit, in utrumqve mutatio: & ille vir fortis habetur, cujus sobrius erit animus in rebus qvoqve infeliciter gestis: ut idem scilicet maneat, rectis consiliis peccata corrigens. Qvanqvam ea, qvæ nunc acciderunt, neqve mollitia nostra, neqve Judæorum virtus effecit. nam & illis pugnæ melioris, & nobis deterioris, causa fuit difficultas locorum. Qua in re nimirum qvis reprehenderit alacritatis vestræ temeritatem. nam cum hostes in excelsiora loca refugissent, manus continere debuistis, neqve in summo vertice constituta sequi pericula: sed capta inferiori civitate, paulatim eos, qvi refugerant, ad tutiorem vobis & stabilem pugnam revocare. nunc autem immoderata festinatione vincendi, qvam id incaute fieret, non curastis. Inconsultus autem & furibundus impetus belli, a Romanis alienus est, qui cuncta ordine peritiaqve perficimus, Barbarisqve conveniens, & qvo Judæi maxime possidentur. Oportet igitur nos ad propriam virtutem recurrere: atqve indignæ offensioni irasci potius qvam mœrere. Optimum autem quisq; de sua manu solatium quærat. ita enim fiet, ut & amissos ulciscamur, & in eos a quibus perempti sunt, vindicemus. Ipse autem, ita ut nunc feci, experiar æqve ac vos pugnando primus ad bella pergere, & novissimus inde discedere. Ille qvidem his dictis recreavit exercitum. At Gamalenses bene gesta re, paulisper animos erexere: qvæ nulla ratione, magna magnificeq; provenerat. mox autem reputantes ablatam sibi esse fœderis spem, quodque minime possent effugere (jamenim victus eos defecerat) vehementer dolebant, animosqve remiserant. Nec tamen qvatenus valebant, salutem suam negligebant: sed tam disturbatas partes muri, qui erant fortissimi, quam integras, cæteri amplexi custodiebant: Romanis autem construentibus aggeres, iterumqve tentantibus irruptionem, multi ex civitate per valles devias, qvæ nulli custodes erant, & per cloacas diffugiebant: eos qvi metu ne caperentur, ibi remanserant, inopia consumebat. solis enim undiqve alimenta, qui pugnare possent, congerebantur. Sed illi qvidem in hujusmodi calamitatibus perdurabant.

CAP. II.

Itaburius mons occupatur a Placido.

VEspasianus autem inter curas obsidionis, succisivum opus aggreditur adversus eos, qui montem Itaburium occupaverant, inter campum magnum & Scytopolim situm. cujus altitudo quidem XXX. stadiis consurgens, Septentrionali tractu inaccessa est. in vertice autem, XX. stadiorum planities patet, tota muro circumdata. Hunc autem tantum ambitum qvadraginta diebus ædificaverat Josephus: & alias ei materias, & aqvas suggerentibus locis inferioribus. solum enim incolæ pluvialem habebant. Magno igitur in eo multitudine congregata, Vespasianus Placidum cum sexcentis equitibus mittit. Huic autem subeundi quidem montis ratio nulla erat. multos autem fœderis ac veniæ spe hortabatur ad pacem: & descendebant ad eum ipsi quoque insidias molientes. nam & Placidus eo studio mitissime cum his loqvebatur, ut eos in planicie caperet: illiq; tanqvam dictis obedientes, ad eum veniebant,

A ἀναπνεῦσαι, τὸ καλῶς πήσεσθαι ἐν τοῖς πλείοσιν. ἐξῆν γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἡ μεταβολὴ, καὶ κατ' ὀλίγον ἄρασθαι καὶ τοῖς ἀτυχήμασι νικᾶν, ἵνα μὴ καὶ ἐξ ὑμῶν ἀναπλαγῶν τὸ σφάλμα. τὰ μὲν συμβεβηκότα νῦν, ὑπὸ μαλακίαν ἐστὶν ὑμῶν, ὑπὸ δὲ τῶν τῆ ἰσθμοῦ δρετῶν γέγονεν. ἀλλὰ κἀκείνους ἔδει πονεῖσθαι, καὶ ἐξ ὑμῶν ἡμῖν ἄπορον ἡ δυσχωρία, καὶ λεῖα ἄγειν τὰς ὑμῶν μέμψασθαι τῆς ὁρμῆς τὸ ἀπαμύνειν. ἀναφέρεται γὰρ ὅπη τις ὑλακτῆ πολεμίων ἑαυτὸς ἐπιτρέπειν ἐρήμοις, καὶ μὴ κατὰ κορυφὰς ἱστάμενος τοῖς κινδύνοις ἐπιδύναι. κρημνώδεις δὲ κάτω πόλεις, κατ' ὀλίγον σφαλερὰς τὰς ἀναβάσεις ἐς ἀσφαλῆ καὶ ὁμαλῆ μάχην. νυνὶ δὲ ἀπροσδοκήτως ὅπη τῶν νικῶν ἐπῆρθημεν, τῆς ἀσφαλείας ἠμελήσατε. τὸ δὲ ἀνεπισκέπτως τολμᾶν, καὶ τῆς ὁρμῆς μανιώδες, ἐ τῶν ῥωμαίων, οἳ πολλὰ ἐμπείρως καὶ πρόσθεν κατορθώσαντες, ἀλλὰ καὶ βαρέως φέρειν, καὶ ὑπὲρ μᾶλλον ἰσθμοῦ ἡγεῖσθαι κρατῆσαι. χρὴ τοίνυν ὅπη τῶν ἑαυτῶν ἀρετῶν ἀναθαρσοῦντας, ἐ θυμοῦσθαι μᾶλλον, ἢ σωφρονοῦντας τοῖς παρ' αἰτίαν πλαίσμασι. ἔστω δὲ ἑκάστῳ ἐκ τῆς ἰδίας χειρὸς ὑπόσχεσις σωφροσύνης. ἅτινα δὲ τοῖς ἁλισκόμενοι πιμπρήσετε, καὶ τοὺς ἀνενδότους ἀμυνεῖσθε. πρᾶσσε μὲν ἔγωγε καθάπερ νῦν ὅπη πάσης μάχης, μεγάλην τὴν ὑμῶν εἰς τοὺς πολεμίους, καὶ πολλὴν ἀναχώρησιν. ὁ μὲν οὖν τοιαῦτα λέγων, τῶν θρασέων ἀνέπαυσε. πῶς δὲ γαμαλεῖς, τοὺς ὀλίγον μὲν ἀπέχοντας τῆ κατορθώσεως παρέξει, σωφρονίσας τε συμβαίνει, ἐ μεγάλως λογιζόμενοι ὕστερον ἀπορεῖσθαι σφᾶς αὐτοὺς καὶ δείας ἐλπίδα, τε τὸ μὴ δυνατὸν διαφθείρειν τοὺς, ἤδη δ' ἐπέλιπε παντάπασι, δῆλως ἦν θυμοῦ, ἐ ψυχῆς ἀναπεπλωκέναι. ὁ μὲν εἰς τὸ δυνατὸν ἠμέλει σωτηρίας, ἀλλὰ καὶ ἀπορρηχθέντος τείχους οἱ ῥηξάντες, καὶ τὰ μὲν ὁμαλῆ ἀπεῖχόντες, ἐφύλασσον οἱ λοιποί. τὴν ῥωμαίων ἀναχώρησιν τὸ χώμα, καὶ πᾶσαν πρὸ ῥωμῶν ἀπόκλησις, αἱ πολλαὶ διεδίδρασκον ἐκ τῆς πόλεως κατὰ τοὺς ἀφυλάκτους φάραγγας, ἥπερ σπάνις ἔκλεπτε φυλακῆς, ἐ λάθρα τοὺς νόμους. ἔσω γὰρ μένειν δέος ἦν λιμοῦ, πορεύεσθαι δὲ ἐνδεία ἀφθείροντο. πανταχόθεν γὰρ τροφὴ τοῖς μαχίμοις ἀπεκορεῖτο ῥώμοις παυόμενοι. καὶ οἱ μὲν, ἐ τύχης πλέον διεκορεῖτο.

ΚΕΦ. ϛ.

Ο Υ̓εσπασιανὸς δὲ πέραν ἐπῆκτο τῆς πολιορκίας, τοὺς τὸ ἰτάβυριον κατειληφότας ὄρος, ὃ ἐστὶ μεταξὺ πεδίου ἐ σκυθοπόλεως κείμενον. ἐ τὸ μὲν ὕψος ὅσον τριάκοντα σταδίους ἀνίσχει, μᾶλλον δὲ ἐπὶ τὸ βορειότερον κλίνει. πεδίον δὲ ἔσω ἡ κορυφὴ ἐπέχει ἐξ καὶ ὀκτὼ σταδίων τὸν περίβολον. ἦλθε δὲ πεζὸν ἵστα τὸν ἐπιβολὸν ὁ ἰώσηπος ἐν παραφθορᾶ ἡμέρᾳ, τῆ τε ἄλλη χαρακώματι ὕλη κατασχὼν, καὶ ὕδωρ. καὶ τὸ μὲν ἐπίκτητος μόνον ἐν ἄμβοσι. πολὺ δὲ πλῆθος ὕδατος τούτῳ συνελέγμενον, ἐὐεστασιανὸς τὰ κλίσεις ἐν ἀφανεῖ ἐξεποίησεν ἐκ ἀφανοῦς πέμπτη. τούτῳ τὸ μὲν ἐπιβολὴν ἀμήχανον λεῖ, ἐλπὶδ' ἦν δεῖαν, καὶ ἄφοδον κλήσεως, ἐπὶ ἐφικτοῦ τοὺς πολλοὺς μεγαλύνετο. κατῆσαν δ' ἀντιβουλεύοντες. ὅτε γὰρ ἐπιμίξειε πεζότερον, ἀπεδίδρασκον αὐτοὺς ἐς τὰ πρόσω λεῖα, κἀκεῖνοι κατῆσαν ἐς ἡμέραν ὅλην,

B

C

D

E

F

G

ita

ἵνα ἀφυλάκτῳ τῷ σώματι ἐπέσωσιν. ἐνίκα μὲν οὖν τὸ πλαστὸν A ut incautum aggrederentur. Vicit tamen astutia Placidi. cœpto enim a Judæis prælio, assimulat fugam: & postquam insequentes ad magnam partem campi pellexit, reflectit in eos equitum manus: plurimisque in terga versis, aliquos interfecit. semotam vero multitudinem cæteram, ab ascensu prohibet. Itaque alii quidem Iturio relicto, in Hierosolymam refugiebant. indigenæ autem fide accepta, quod eis aqua defecerat: & se, & montem Placido tradiderunt.

Κεφ. ζ'.

Τῶν δὲ ἐν τῇ Γαμάλοις, οἱ θρασυτάτοι μὲν φεύγοντες διελάνθανον. οἱ δὲ ἀσθενεῖς, διεφθείροντο λιμῷ. τὸ μὲν γὰρ μάχιμον αὐτῶν εἶχε τὴν πολιορκίαν, μέχρι δευτέρα καὶ εἰκὰς μηνὸς Ὀκτωβρίου γένηται, τρεῖς τε ἀπὸ τῆς πέμπτης καὶ δεκάτης λεγεῶνος τοὺς ἐωθινοὺς φυλακὴν τοὺς αὐτοὺς τὸ πρόσχωμα καὶ τοὺς πύργους ἐπορύσσοντας ὑσυχῇ. τοῖς δὲ ὑπὲρ αὐτὸ φύλαξιν, ὅτε σφοδρότατον ἄθησις, νὺξ γὰρ ἦν, ὅτε σφοδρὸν ἐλθὸν ἦν οἱ σφαλῶ φθόμβοι καὶ ψόφος, καὶ πίπτει τοὺς κατασκόπους σκυλίσαντες τὰ λίθων, ἐπηδῶσι. κατὰ ῥᾳδίας δὲ ὁ πόρος ἐξαίφνης μὴ μείζων ψόφου. καὶ συγκατακρημνίζονται ὧν οἱ φύλακες αὐτοῦ, θορυβηθέντες δὲ οἱ καὶ τοὺς ἄλλους φυλακὰς ἔφθορον, καὶ πολλοὺς διεκπεσόντας τολμῶντας οἱ Ῥωμαῖοι διέφθειραν, ἐν οἷς καὶ Ἰώσηπον τὸν υἱὸν τὸ παρεῤῥηγμένον δὲ τείχος σκοπιάσκοντα βαλὼν ἀνεῖρε. τῶν δὲ ἀνὰ τὴν πόλιν θορυβηθέντων τὸ δὲ ψόφου, θορυβομένη τε τοῦ, καὶ πλοία πολλὰ, καθάπερ εἰς ἐπωκοτῶν πάντων τῶν πολεμίων. ἔνθα καὶ χάρης κατακείμενος, καὶ νοσηλεύμενος ἐκλείπει, πολὺ δέος ἐνεργήσαντος εἰς ἀνάγκην τῇ νόσῳ. Ῥωμαῖοι γε μὲν, μεμνημένοι δὲ τοῦ πρότερον πάθους ἐπὶ ἐπέβαλλον, ἕως τρίτης καὶ εἰκάδος δὲ ἐνεστηκυίας μηνός. τῇ δὲ, ἤδη γὰρ παρῆν, ὀργὴ τῆς πληγῆς τοῦ πρὸ αὐτῶν ἐπληγησαν ἀνθρώπους Ῥωμαίους, τὰ ἱππέων ἐπιλέξας ἅμα κόσιος τοὺς οἷς πέζοις, εἰσέρχεται εἰς τὸν πόλιν ἡσυχῇ. καὶ παρελθόντος οἱ μὲν φύλακες αἰσθόμενοι μὴ βοῆς ἐχώρων ἐπὶ τὰ ὅπλα. δῆλος δὲ εἰσβολῆς ταχέως καὶ τοῖς ἔσω ἠσθημένοις, οἱ μὲν ἁρπάζοντες τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας ἐπισυρόμενοι, πρὸς τὸν ἄκραν ἀνέθεον, μὴ κωκυθῆ καὶ βοῆς. οἱ δὲ τὴν ἐπανιστάζοντες, ἀλαλητῷ ἐπὶ πλὸν ἔπιπλον. ὅσοι δὲ ἐπεκωλύθησαν ἐπὶ τὸν ἀρυφὸν ἀναθραμεῖν, ὑπὸ ἀμηχανίας ὑπὸ τὰς τῶν Ῥωμαίων φορὰς ἐξέπιπτον. ἄπορος δὲ ἦν πάντα χῶς φοβουμένοις ὅσα, καὶ τὸ αἷμα πᾶσαν ἐπέκλυζε τὸν πόλιν καὶ πτωμάτων χεόμενον. πρὸς δὲ τοὺς ἀναφεύγοντας εἰς τὸν ἄκραν, ἐπεβοήθουν ἑκατοντάρχαι, πᾶσαν εἰσυχαγὼν τὸν δυνάμιν. ὁ δὲ ὅτε κορυφὴ πάντοθεν περιῳδὴς ἐ ὄρος ἦν εἰς ἄκρον ὕψος ἐπηρμένη, ἐ πάντοθεν ἦν βάθης καταγῆ, ἐξειλημμένην κρημνοῖς, κατὰ τεμένου τε ἐν αὐτῷ τοὺς σωζομένους οἱ ἰουδαῖοι, τοῖς τε ἄλλοις βέλεσι, καὶ πέτραις καταπελτινδοῦντες ἐκάκων. αὐτοὶ δὲ ὑψοῦ, ἦσαν δυσέφικτοι βέλεσι. γίνεται δὲ πρὸς ἀπώλειαν αὐτῶν ἀνάκρου ὑπερβολὴ δαιμόνιος, ἣ τὰ Ῥωμαίων ἔφερεν εἰς αὐτοὺς βέλη, τὰ δὲ αὐτῶν ἀνέφερε, καὶ πλαγίαν παρέσυρεν. ὅτε δὲ τοῖς ὑποκρημνίοις ἐφίεσθαι ἀπὸ τοῦ βίου ἐδόκουν ἐ πνεύματος μηδὲν ἐφορμὴν ἔχοντες, οὔτε τοὺς σωζομένους καθορᾶν. ἐπανεβαίνουσι δὲ

Excidiũ Gamalæ.

CAP. III.

APud Gamalam vero degentium audacissimi quique fuga dispersi latebant, imbelles autem fame corrumpebantur. At vero pugnantium manus obsidionem sustinebat, donec evenit secundo & vigesimo die mensis Octobris, ut tres ex decimaquinta legione milites, circa matutinas vigilias editissimam præ cæteris turrim, qvæ in sua parte fuerat, subirent, eamq; occulte suffoderent: cum appositi ei custodes neqve adeuntes eos (nox enim erat) nec postquam adiere, sensissent. Iidem autem milites, cavendo ne strepitus fieret, quinque saxis durissimis evolutis resiliunt: subitoqve turris cum magno fragore decidit, unaqve custodes præcipitantur. At vero qui per alias custodias erant, perturbati fugiebant: multosqve evadere ausos peremere Romani: inter quos etiam Josephum, super dirutam muri partem quidam jaculo percussum, interfecit. Intus autem in civitate degentibus, foro concussis, multus erat pavor atqve discursus, tanqvam omnes essent hostes ingressi. Tuncque Chares ægrotus & jacens defecit, cum timoris magnitudo morbum ejus plurimum juvisset ad mortem. Romani tamen prioris cladis memores, usqve ad vigesimam & tertiam diem supradicti mensis oppidum non sunt ingressi. Titus autem (jam enim aderat) indignatione vulneris, quod Romanos se absente perculerat, ducentis equitibus præter pedites lectis, otiose in civitatem introivit. eoqve prætergresso, vigiles quidem ubi senserunt, ad arma cum clamore properabant. cognito autem intus constituti ejus ingressu, alii raptis liberis, trahentes etiam conjuges, cum ululatu & exclamationibus in arcem refugiebant: alii Tito occurrentes, sine intermissione trucidabantur: qui vero prohibiti essent in arcem recurrere, nescii quid facerent, Romanorum præsidiis incidebant. ubiqve autem infinitus erat morientium gemitus: perq; prona loca effusus cruor, totum oppidum diluebat. In eos autem, qui arcem occupaverant, omnem Vespasianus induxit exercitum. Erat autem saxosus & accessu difficilimus vertex, in immensum editus, & undiqve circum rupium multitudine præceps: unde Romanos ad se adeuntes partim telis partim saxis devolutis arcebant Judæi, cum ipsos in excelso loco positos nullæ sagittæ contingerent. Verum ad eorum interitum divino munere quodam, turbo exoritur, Romanorũ quidem tela in eos ferens, ipsorũ autẽ a Romanis repellens, & obliqva traducens: ut neq; in præruptis consistere propter violentiam flatus possent, cum nihil esset immobile, neqve hostes ad se accedentes videre. Itaq; supergressi

Romani, eos circumveniunt: alios quidem repugnantes antecapiebant, alios manus dantes. in omnes autem vehementius sæviebant, illorum memoria quos in primo aggressu perdiderant. Multi autem undiqve circumclusi, desperatione salutis, filios & conjuges & semetipsos in vallem præcipites dabant, quæ sub arce in profundum patebat. Evenit autem, ut ipsorum in se, qui capti fuerant, immanitate lenior existeret iracundia Romanorum. ab his enim quatuor millia perempta sunt: qui vero se præcipitaverunt, quinq; millia sunt reperti. Neqve quisquam, præter duas mulieres salvus evasit. quæ sorores erant, Philippi filiæ: qui Philippus Jachimo genitus erat, insigni viro, & qui sub Agrippa rege dux exercitus fuerat. servatæ sunt autem, quod excidii tempore Romanorum impetum latuere. nec enim vel infantibus pepercere, quorum multos singuli raptos ex arce projiciebant. Gamala quidem hoc modo excisa est, tertio & vigesimo die mensis Octobris: quæ vigesimo & primo die mensis Septembris cœperat rebellare.

ῥωμαίοι, ⁊ τοὺς ἐχόντας, ἃς μὲν ἀμυνομένας ἔφθειρον, τὰς δὲ χεῖρας παρεῖχον ἱκετεύουσας. ἐπὶ πᾶσι δὲ τοῖς πένθεσι ἡ μνήμη μὴ τῶν ἤδη τῶν πρώτης ἐπιβολῆς ἀπολωλότων. ἀπογνώσαντες δὲ τὴν σωτηρίαν πανταχόθεν οἱ πολλοὶ, περιεχόμενοι τέκνα ⁊ γυναῖκας ἑαυτοὺς καταῤῥιπτοῦσιν εἰς τὴν φάραγγα. βαθυτάτη δὲ αὕτη ⁊ τὴν ἄκραν ὑπώρυκτο. σωθεὶς δὲ τῶν ῥωμαίων ὀργὴν τῶν εἰς αὐτὰς ἀπονοίας τῶν ἀλόντων πεῖσαι φαντάζεται. πρεσβύτας μὲν γὰρ καὶ τούτων ἐσφάγησαν, οἱ δὲ ῥῶμεν τὰς ὑπὲρ πεντακισχιλίους διέῤῥηξαν. διεσώθη δὲ πάλιν δύο γυναικῶν ἀδελφῶν θυγατέρες αὗται. αὐτὸς δὲ ὁ φίλιππος, ἰακίμου τινὸς ἀνδρὸς ἐπιφανοῦς στρατηγήσαντος ἀγρίππα τοῦ βασιλέως φίλου τυγχάνων. διεσώθησαν δὲ τῶν ἄλλων ἔργαις ῥωμαίων λαθοῦσαι. τὸν μὲν γὰρ ἐπιὸν ἐφείδοντο. πολλὰ δὲ ἕκαστοι τὸν ἁρπάζοντες ἐφείδοντο καὶ τὰ ἄκρα. γαμάλα μὲν οὖν οὕτως ἑάλω τρίτῃ ⁊ εἰκάδι μηνὸς ὀκτωβρείου, τῇ δὲ τεσσαρακοστῇ ⁊ εἰκάδι μηνὸς ἤρξατο πολεμεῖσθαι.

CAP. IV.

Giscala a Tito capitur.

JAmqve solum Giscala oppidulum Galilææ restabat indomitum: cujus multitudo pacis studio tenebatur, quod erant pleriqve agricolæ, spemqve suam semper in fructibus collocaverant. non parvæ autem manus latrocinalis permixtione corrupti erant, quo morbo etiam nonnulli civium laborabant. Hos autem ad defectionem impellebat atqve conflabat Leviæ cujusdam filius, nomine Joannes: homo veneficus & fallax, variusqve moribus, & immoderata sperare promptius, miroqve modo quæ speraſſet efficiens: atqve omnibus jam cognitus, quod affectandæ sibi potentiæ causa bellum amaret. huic apud Giscala seditiosorum turba parebat: quorum causa populus etiam legatos fortasse de traditione missurus, Romanorum tamen congressum in parte belli præstolabatur. At Vespasianus contra hos quidem Titum cum equitibus mille, decimam vero legionem circa Scytopolim mittit: cum reliquis autem duabus Cæsaream ipse regreditur, dandam his ex labore continuo requiem putans, ex civitatum copiis: eorumqve corpora, itemqve animos ad futura certamina existimans esse refovendos. nec enim exiguum sibi laborem superesse de Hierosolymis prævidebat, quæ & regalis esset civitas, & cunctæ nationi præstaret. His autem, qui ex bello fugissent in eam confluentibus, etiam naturalis munitio, itemqve murorum ejus constructio, non minimam ei solicitudinem comparabat: cum virorum spiritum & audaciam, & sine muris inexpugnabilem esse cogitaret: ob eamqve rem milites, velut athletas, ante certamina oportere curari. Tito autem civitas Giscala (equitando enim ad eam accesserat) aggressione capi facilis videbatur: sciens tamen quod ea vi capta, passim a militibus populus absumeretur (namqve satiatus erat ipse jam cædibus) miserans multitudinem etiam ipse sine ullo discrimine cum nocentibus intereuntem, pactione magis subigere civitatem volebat. Itaqve plenis hominum muris, quorum pleriqve perditæ factionis erant, mirari se ait, quonam freti consilio,

τοῦ δὲ γίσχαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος καταλείπετο, ⁊ μὴ πλήθει ἀρώμασι φρονοῦντος. ⁊ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεφθαρμένοι δὲ αὐτῆς σὺν ὀλίγοις λῃστικῷ τάγματος, ὧν τινες ⁊ ἐκ γαλιλαίας συνεῖποντο. ἐπῆρε δὲ τάττας εἰς τὴν ἀποστασίαν, ⁊ τις ἰωάννης, γένει ἀνὴρ ⁊ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, τὸ σχῆμα μὲν ἐλπίσιν μεγάλαις, δεινὸς δὲ τὰ ἐλπισθέντων ἀφῃρεῖσθαι, παντὶ τὸν θηλος ἀγαπᾶν τὸ πόλεμον εἰς δυνάστειαν ὑπάγοντι. τοῦτο τάττω τὸ ζηλωτῶδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐπῆκτο, δι' ὃ καὶ τυχὸν ⁊ περισῳζόμενον ὧδε ὑπὸ ῥωμαίων. ὁ δὲ ὀλίγον ἑαυτοῦ πόνον εἶδε, τὰς τῶν ἱεροσολύμων λειπόμενον, ἄπτι δὴ βασιλεύουσα μὲν ἦσαν ἡ πόλις, ⁊ περιανεχόντως ὅλης ⁊ ἔθνους, συῤῥεόντων εἰς αὐτὴν ⁊ τὸν πόλεμον ἀναῤῥιπτούντων. πᾶσα μὲν φύσει ἰσχυρὰ αὐτῆς, ⁊ ἀπὸ παλαιοτάτου τειχῶν, ἀγωνίας ἀ τῶν τειχῶν ἐνεστώσης. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, ⁊ τὰς πάλας, δυσμεταχειρίστους ⁊ δίχα τειχῶν κατελάμβανεν. διὸ δὴ τὰς σταλώτας καθάπερ ἀθλητὰς προῆκτο τῶν ἀγώνων.

Κεφ. η.

Μόνη δὲ γίσχαλα πολίχνη τῆς γαλιλαίας, ἀχείρωτος καταλείπετο, ⁊ μὴ πλήθει ἀρώμασι φρονοῦσα τοῦτο. ⁊ γὰρ ἦσαν τὸ πλέον γεωργοὶ, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν καρπῶν ἐλπίσιν ἀεὶ προσανέχοντες. παρεφθαρμένοι δὲ αὐτῆς σὺν ὀλίγοις λῃστικῷ τάγματος, ὧν τινες ⁊ ἐκ γαλιλαίας συνεῖποντο. ἐπῆρε δὲ τάττας εἰς τὴν ἀποστασίαν, ⁊ συνεχρότει λαδίας τινὸς υἱὸς ἰωάννης, γένει ἀνὴρ ⁊ ποικιλώτατος τὸ ἦθος, τὸ σχῆμα μὲν ἐλπίσιν μεγάλαις, δεινὸς δὲ τὰ ἐλπισθέντων ἀφῃρεῖσθαι, παντὶ τὸν θηλος ἀγαπᾶν τὸ πόλεμον εἰς δυνάστειαν ὑπάγοντι. τοῦτο τάττω τὸ ζηλωτῶδες ἐν τοῖς μεγάλοις ἐπῆκτο, δι' ὃ καὶ τυχὸν ⁊ περισῳζόμενον ὧδε ὑπὸ ῥωμαίων. ὁ δὲ ὀλίγον ἑαυτοῦ πόνον εἶδε, τὰς τῶν ἱεροσολύμων λειπόμενον, ἄπτι δὴ βασιλεύουσα μὲν ἦσαν ἡ πόλις, ⁊ περιανεχόντως ὅλης ⁊ ἔθνους, συῤῥεόντων εἰς αὐτὴν ⁊ τὸν πόλεμον ἀναῤῥιπτούντων. πᾶσα μὲν φύσει ἰσχυρὰ αὐτῆς, ⁊ ἀπὸ παλαιοτάτου τειχῶν, ἀγωνίας ἀ τῶν τειχῶν ἐνεστώσης. τὰ δὲ φρονήματα τῶν ἀνδρῶν, ⁊ τὰς πάλας, δυσμεταχειρίστους ⁊ δίχα τειχῶν κατελάμβανεν. διὸ δὴ τὰς σταλώτας καθάπερ ἀθλητὰς προῆκτο τῶν ἀγώνων.

Κεφ. θ.

Τίτῳ δὲ προσιππασαμένῳ τῇ γαλιλαίᾳ δύπτις μὲν λεὼ ἐξ ἐφέσου τὴν πόλιν ἐλεῖν. εὐθὺς γὰρ ἁλῶναι ἀφῃρῆσθαι τοῦ τὰ ἁλόντων ἀνέδην τὸ πλῆθος, λεὼ δὲ αὐτῷ παρῆν ἤδη φόνων, ⁊ δι' αἴτιον τὸ πλέον ἀκεῖτας ἀπαιτοῦμεν τῆς αἰτίας, ἐβούλετο μᾶλλον ὁμολογίᾳ ἁλῶναι τὴν πόλιν. καὶ δὴ τοῦ τείχους ἀνδρῶν καταμεμεστωμένου, οἱ τὸ πλέον ἦσαν ἐκ τοῦ διαφθαρῆναι πεπραγότος, ἠνυμάζειν ἐφ' ἑαυτοὺς, τινὶ πιστεύοντες, πίστις

πάσης ἐαλωκυίας πόλεως, μόνοι τὰ ῥωμαίων ὅπλα μέ-
τεσιν. ἑωρακότες μὲν ὀχυροτέρας πολλῷ πόλεις ὑπὸ
μίαν προσβολὴν καταπεφευγυίας. ἐν ἀσφαλείᾳ δὲ τὰ
ἰδίων κτημάτων διαλανθάνειν, ὅσοι τῆς ῥωμαίων δεξι-
ᾶς ἐπίστευσαν, ἃς καὶ νῦν προτείνειν αὐτοῖς, μηδὲν
μνησικακῶν τῆς ἀπιστίας. ἔνιοι γὰρ συγγνώσεσθαι, ἐλευ-
θερίας ἐλπίδι, μηκέτι μὲν τοῖς τὰ ἐν τοῖς ἀδυνάτοις ἁμαρ-
τάνουσι. εἰ γὰρ ἐπιθήσουσι λόγοις φιλανθρώποις, καὶ δε-
ξιᾶς πίστεως, πείσουσιν αὐτοὺς ἀφεῖσθαι τὰ ὅπλα, καὶ ὅσον
ἐδέπω, γνώσεσθαι προσόμοιον τοῖς ῥωμαίων μηχα-
νήμασι τὸ τεῖχος, ᾧ πεποίθασιν, ἐπιδείκνυσθαι μόνοις
γαλιλαίοις, ὅτι εἰσὶν αὐθάδεις ἀλκμάλωτοι. προσὼν τοιού-
των μὲν δημοσίων ἐμέλετον οὐκ ἀποκλίνειν τινὶ με-
τῆν, ἀλλ' ἐκδέχεσθαι τὸ τεῖχος ἀπαθῆναι. προσδοκήσαντο
γὰρ ἅπαν τοῖς ληστικοῖς, καὶ φύλακες τῶν πυλῶν ἦσαν,
ἵνα μή τινες ἢ προσέλθοιεν ὑπὸ τὰς σπονδάς, ἢ δέξωνται
τινὰς τῶν ἱππέων εἰς τὴν πόλιν. ὁ γὰρ ἰωάννης αὐτός τε ἀγα-
πᾶν ἔφη τὰς προκλήσεις, καὶ τοὺς ἀπιστοῦντας, ἢ πίστιν,
ἢ συναναγκάσειν. δεῖν μὲν τοι τὴν ἡμέραν αὐτὸν ἀνεῖ-
ναι, ἑβδομὰς γὰρ ἦν, χαρίζεσθαι τοῖς ἰουδαίων νόμοις, καθ'
ἣν ὥσπερ ὅπλα κινεῖν αὐτοῖς, οὕτω καὶ τὸ σωτηρίας
προῖεσθαι ἀθέμιτον. οὐκ ἀγνοεῖν δὲ τοὺς ῥωμαίους, ὡς
ἀρχὴ πάντων αὐτοῖς ἐστιν ἡ τῆς ἑβδομάδος πρόοδος, ἐν
τῇ τοὺς φεύγειν αὐτοῖς, οὐκ ἦσον ἀσεβεῖν τοὺς βιαζόμε-
νους βιασάμενον. φέρειν δὲ ἀνεῖναι μὲν, ἀδεμίαν βλά-
βην τοῖς ὑπερθέσεως. τὴν γὰρ ἂν τις ἐν τούτῳ βλάβην ποι-
ήσασθαι πόλεσιν, ἐξὸν πρᾶξαι πάντα φόβου φυ-
λάξαι. μέγα δὲ κέρδος αὐτοῖς, τὸ μηδὲν φοβεῖσθαι τῶν
πατρίων νόμων. πρέπειν δὲ τῷ φόβῳ προσδοκίαν ἐμποιεῖν
χαριζομένῳ, τοῖς σωζομένοις πρέπειν καὶ τοὺς νόμους. πει-
θεῖς εὐσεβίζεται τὸν τόπον, ὃ τοσοῦτον τὸ ἑβδομαδικὸν σχο-
λάζομεν, ὅσον τὸ ἐκεῖθεν σωτηρίας. ἐδεδοίκει δὲ ἐγκατα-
λειφθήναι φόβητρα τὸ πόλεως ἀλώσης, ἐν νυκτὶ καὶ
φυγῇ τὰς ἐλπίδας ἔχων ἐν βίᾳ. ἦν δὲ ὧδε τὸ ἔργον ἄρα
ἐν σώσαντι τὸν ἰωάννην ὑπὲρ τοῦ τῶν ἱεροσολύμων ὀλέθρου,
τὸ μὴ μόνον πρόφασιν πεῖσαι τὴν σπουδὴν τῆς ὑπερθέσεως,
ἀλλὰ καὶ τῆς πόλεως πορρώτερω στρατοπεδοῦσθαι πρὸς
κυδιανοῖς. μεσοῦντος δὲ ἔτι τυχὸν, κώμη καρτερὰ,
ἀφ' μίσους ἀπὸ τῆς πολέμου γαλιλαίοις, ἐχόντων πλήθους
τὸ οἰκητόρων, καὶ τῶν ὀχυρότητα, τῆς πρὸς τὸ ἔθνος διαφο-
ρᾶς ἐφόδιον. νυκτὸς δὲ ὁ ἰωάννης, ὡς ἀδεμίαν πρὸς
τὴν πόλει ῥωμαίων εὐσεβῆ φυλακὴν, τὸ κηφῆνα ἁρπασό-
μενον, ἃ μόνον τοὺς πρὸς αὐτὸν ὁπλίτας, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀρ-
χόντων συχνοὺς ἅμα τῷ ἡγεμόνι ἀναλαβών, ὅπως ἱεροσο-
λύμων ἔφθασε. μέχρι μὲν δὴ ἐν ἄστει σταδίου ὡς οἷόν τε
τῶν σπουδαζομένων καὶ παιδίων ὄχλου, ἀνθρώ-
πων καταπαιρομένων τοῖς ὑπερασπισταῖς καὶ δι'
ἴσου φόβοις. περαιτέρω δὲ προκόπτοντος ἀπελαπτομέ-
νου, καὶ δεινὴ τῶν ἐωμένων ἦσαν ἀλοφύρεσθαι. ὅσον δὲ
ἕκαστος τῶν οἰκείων ἐγίνετο προῤῥωτέρω, τοσοῦτο
ἐγγὺς ὑπελάμβανεν εἶναι τῶν πολεμίων, παρεῖναί
τε ἤδη τοὺς ἀλκμαλωτισομένους δοκοῦντες ἐπόλευ-
το, καὶ πρὸς τὸν ἀλλήλων ὑπὲρ δρόμου φόβον ἐπι-
βρέφοντο, καθάπερ ἤδη παρόντων ἐς ἔφοδον, ἀνοδί-
ας τὸ ἐνέπτυον οἱ πολλοὶ, καὶ πρὸ τοῦ λεωφόρου, ἢ τῶν
φθανόντων ἐρις συνέτριβε τοὺς ὑπολοίπους. οἰκτρὸν δὲ γυναι-

A cunctis jam civitatibus captis, illi soli Romanorum arma operirentur, cum viderent multo quidem munitiora oppida uno impetu fuisse subversa: securos autem fortunis suis potiri, qui Romanorum dextris credidissent: quas quidem etiam nunc illis ait se porrigere, neq; ob insolentiam succensere, quia spei libertatis ignoscendum putaret: non tamen, etiamsi quis impossibilia velle perseveraret. Quod si dictis humanissimis non paruissent, fidemqve dextris non habuissent: experturos arma crudelia: jam jamq; cognituros esse, mœnia sua ludum fore machinis Romanorum, quibus fidentes, soli ex Galilæis sese ostentarent arrogantes esse captivos. His dictis popularium quidem neminem non modo respondere, sed ne ad murum quidem licuit ascendere: quia totum latrones occupaverant: & B custodes erant portis appositi, ne quis vel ad fœdus prodiret, vel equitum quenquam in civitatem reciperet. Joannes autem accipere se conditiones ait, & aut persvasurum, aut necessitatem belli renitentibus adhibiturum. Illum tamen diem Judæorum legi oportere concedi. quoniam sicut arma movere, ita etiam de pace convenire nefas haberent. Nam & Romanos scire, quod ab C omni cessaret opere dierum septem circuitio, quam si temerassent, non minus coactos, quam qui cogerent, piaculum commissuros, ipsumq; Titum: nullum enim illi ex mora esse dispendium formidandum, quod unius noctis spatium propter fugæ consilium ceperit: præsertim cum id observare circumsedentem nemo prohibeat: sibi autem magnum esse lucrum, nulla in re despicere patrios mores. Et illum decere, qui pacem non sperantibus indulget, legem quoque D servare servatis. His Titum Joannes fallere conabatur, non tantum pro septimi diei religione, quantum pro sua salute solicitus, verebatur autem, ne statim capta civitate, solus destitueretur, qui totam in nocte ac fuga vitæ spem collocasset. Verum profecto Dei nutu in excidium Hierosolymorum Joannem salvum esse cupientis, factum E est, ut non solum induciarum causationem Titus admitteret, verumetiam in superiori parte oppidi castra poneret, ad Cydoeliam, qui mediterraneus est Tyriorum vicus validissimus, Galilæis semper exosus. Nocte autem Joannes, cum nullas Romanorum excubias circa oppidum videret, arrepta occasione, non solum his quos circa se habebat armatos, sed etiam seniorib. plurimis cũ familiis abductis, in Hierosolymam fugiebat. Sed F usque ad vigesimum quidem stadium fieri posse videbatur, ut mulieres ac pueros, aliamqve multitudinem secum duceret, homo quem captivitatis, itemqve salutis metus urgeret. ultra vero procedente eo, relinqvebantur: & oriebatur arrox remanentium fletus. quanto enim quisque longius a suis aberat, tanto proplorem se hostibus esse credebat. Jamqve affore qui se caperent existimantes, necessario pavitabant: & ad strepitum, qvem ipsorum cursus faciebat, assidue respectabant, velut instantibus quos fugissent: multique simul ruebant, & circa viam plurimos certamen præcedentium conterebat. Miserabile autem fœmina-

rum & infantium erat exitium. Aut ſi qvam jactarent vocem, nonnullæ viros, aut propinqvos, ut ſe operirentur, orabant. Sed Joannis exhortatio ſuperabat, ut ſeipſos ſervarent inclamantis: eoqve confugerent, unde pro remanentibus etiam ſi raperentur, pœnas a Romanis peterent. Multitudo qvidem eorum, qvi fugerant, ut cuiqve virium fuit, cito diſperſa eſt. Luce vero facta Titus ad muros aderat, fœderis cauſa: populus autem portis ei patefactis, cum conjugibus occurrentes, tanqvam benemerito, & qvi cuſtodia civitatem liberaſſet, acclamabant: ſimulqve Joannis fugam ſignificantes, ut & ſibi parceret, obſecrabant, & eos qvi ex novarum rerum cupidis reliqvi ſupereſſent, ulciſceretur. Ille autem precibus populi poſtulatus, equitum partem, ut Joannem perſeqveretur, mittit. Sed eum qvidem occupare neqvivere, qvod anteqvam venerant, in Hieroſolymam ſeſe receperat. unam vero fugientium prope ad duo millia perimunt: mulieres ac pueros paulo minus qvam tria millia circumactos reducunt. Titus autem indigne ferebat, non ſtatim a Joanne pœnas fraudis exactas: irato vero animo ſatis eſſe, quod ſpe deciderat ad ſolatium putans, captivorum & qvi trucidati fuerant multitudinem, in oppidum cum favore ingreditur: juſſisqve militibus minimam muri partem jure poſſeſſionis abrumpere, minitando magis qvam puniendo reprimebat perturbatæ civitatis autores. Multos enim propter odia domeſtica, vel proprias inimicitias, delatores innocentiæ fore credebat, ſi dignos pœna diſcerneret: meliusq; noxium relinqvere metu ſuſpenſum, qvam immeritum qvenqvam cum eo perdere, exiſtimabat. Illum enim fortaſſis modeſtiorem futurum, vel metu ſupplicii, vel & qvod erubeſceret præteritorum criminum venia: ſine cauſa vero morientium pœnas, nullo modo corrigi poſſe. Præſidiis tamen civitatem circumdedit, quæ tam novarum rerum ſtudioſos compeſcerent, quam pro pace ſentientes, qvos ibi relicturus erat, majore fiducia firmarent. Galilæa quidem tota, poſtquam multo ſudore Romanos exercuit, hoc modo ſubacta eſt.

κῶν, καὶ παιδίων ὀλεθρεῖται, καί τινες πρὸς ἀναπλήσεις ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν συγγνῶν, ἐβαρύνοντο μὴ κακοῖ ἱκετεύσαι φεῖσθαι. ἀλλ' ἐνίκα τὸ ἰωάννου φθέγμα, σώζειν ἑαυτοὺς ἐμβοῶντος, καὶ καταφεύγειν, εἰς ἃ ἐκεῖ τὰ ἀποτελεσθησόμενα ἀμείνω τῶν ἤδη μελλόντων ἂν ἀπαντᾶν. τὸ μὲν οὖν τῶν διαδρασκόντων πλῆθος, ὡς ἑκάστου ἰσχὺς εἶχεν ἢ τάχος, ἐσκεδάσθη. περὶ δὲ μέσας ἡμέρας ἤδη τοὺς σωροὺς, πρὸς τὸ τεῖχος παρῆσαν. ἀνοίγει δ' αὐτοῖς τὰς πύλας ὁ δῆμος, καὶ μετὰ γυναικῶν προσελθόντες, ἀνεδέχοντο τε, ὡς εὐεργέτην, καὶ φρουρὰς ἐλάμβανον τῆς πόλεως. ἐδήλουν γὰρ ἅμα τῷ διαφεύγειν, καὶ παρεκάλουν φείσασθαί τε αὐτῶν, καὶ παρελθόντες, τοὺς ὑπολειπομένους τῶν νεωτερίζοντων κολάσαι. ὁ δὲ τοὺς δεήσεις ἐδήμευε δάκρυσι μειλισσομένους, ἐπέμπετο τῶν ἱππέων, ἰωάννου διώξοντας. οἱ μὲν καταλαμβάνουσιν, ἔφθη γὰρ εἰς ἱεροσόλυμα διαφυγών. τῶν δὲ συναπαράντων, ἀπεκτάνθησαν μὲν εἰς ἑξακισχιλίους, γυῖα δὲ παιδία τριακοσίων ὀλίγον δεόντων, αἰχμάλωτα ἐπανῆγον. ὁ δὲ Τίτος, ἤχθετο μὲν ὅτι τοῦ μὴ φθάσαι πρωΐσας τὸ ἰωάννου τὸ ἄπιστον. ἱκανὸν δ' ἀσχήσαντι τῷ θυμῷ, φθάμενον ἔχειν τὸ πλῆθος τῶν αἰχμαλώτων, καὶ τοὺς διεφθαρμένους, ἐφ' οἷς τὰ ἀνδρώμενος εἰς τὴν πόλιν, καὶ τοῖς στρατιώταις ὀλίγον δὲ τείχους φθαρῆναι κελεύσας πρὸς μηδεμίαν ἀσφαλείας, ἀφαλῆ μᾶλλον, ἢ κολάσεσι τοὺς παρόντας τῆς πόλεως ἀνέστελλε. πλείους δ' ἂν καὶ ἅμα τοῖς οἰκείοις μίσει, καὶ διαφορὰς ἰδίας, ἐνδείξασθαι τοὺς ἀναιτίους ἐδιάκρινον τοὺς πονηροὺς ἀξίως. ἀμείνων δ' εἶναι μετεώρου ἐν φόβῳ τὸ αὐτῶν καταλιπεῖν, ἢ τινὰ τοῦ σὺν ἀξίᾳ αἰτοῦ σωφρονεῖν δεῖ κολάσεως, τὸ μὲν δικαίως ἐσωφρονῆσαι δεῖ κολάσεως, τὸ δὲ τοῖς παρωχημένοις συγγνώμῃ ἀδέκαστον. ἀδικαιότερον δ' ἂν τοῖς φθαρεῖσι πονηρίαν ἐναγῆ φέρειν μᾶλλον τὴν πόλιν ἢ σφαλίσασθαι, δι' ἧς τοὺς πονηροὺς ἐφεῖλεν, ἐν τοῖς εἰρηνικὰ φρονοῦσιν, ἀβεβαιοτέρας καταλείπων ἐμέλλε χαλινὰ μᾶλλον ἕτοιμα εἶναι, πολλοῖς ἰδρῶσι περιγενόμενος ἀνομίας.

CAP. V.

Hieroſolymitani excidii initiũ.

APud Hieroſolymam vero, ad Joannis introitum, omnis populus erat effuſus & circa ſingulos, qui una confugerant, numeroſa turba collecti, quas foris clades experti eſſent, percontabantur. illorum autem fervens quidem adhuc atqve interruptus anhelitus, neceſſitatem ſignificabat. Veruntamen in malis quoque ſibi arrogabant: non Romanorum vim fugiſſe dicentes, ſed ſponte veniſſe, ut cum his extutiori loco pugnarent. Inconſultorum enim atq; inutilium eſſe hominum, incaute pro Giſchalis & invalidis oppidulis periclitari, cum arma vigoremq; oporteat pro metropoli ſuſcipere, atq; ſervare: ſignificando tamen excidium Giſchalorum etiam qvã dicebant honeſtam diſceſſionẽ ſuam, ut multi fugã eſſe intelligerent, prodiderunt. Auditis autẽ qvæ captivi pertulere, nõ mediocris populũ perturbatio tenuit, magnumq; id eſſe argumentum proprii reputabant excidii. At Joannes eorum qvidem, quos fugientes reliqverat, cauſa minus erubeſcebat, ſingulos autem circuiens ſpe ad bellum incitabat, infirmitatem

Κεφ. ε.

Ἐπὶ δὲ τοῖς ἱεροσόλυμα πρὸς τὴν ἔσοδον ἰωάννου, ἅπας δῆμος ἐξεκέχυτο, καὶ ὡς ἕκαστον τῶν συμπεφευγότων, μυρίους ὁμίλους συνερωτῶντες τὰς ἐξωθεν συμφορὰς ἀνεπυνθάνετο. τῶν δὲ τὸ μὲν ἄθλιον ἐρμὸν ἐπικλαόντων, ἐδήλουν τὴν ἀναγκαίαν ἠλαζονεύοντο δὲ καὶ ἐν κακοῖς, οὐ πεφευγέναι τοὺς φαυλοτέρους φάσκοντες, ἀλλ' ἥκειν πλεμπόντες αὐτοὺς ἐξ ἀσφαλοῦς. ἀλογίστων γὰρ ὄντων καὶ ἀζῆτήτων, ἐβούλοντο ἀσφαλῶς κινδυνεύειν ὡς ἀλκὰς ἐν πλίχαις ἀσθενεῖς, δέον τὰς ὄπλας ἐν τοῖς εὐχμαῖς πεμπεύεσθαι τῇ μητροπόλει, καὶ συμφυλάσσειν. ἔνθα δὴ παρεβάλλοντο τὰς ἄλλοσιν τῶν γιγάντων, καὶ τὴν λεγομένην εὐχημονεστέραν ἐσοχώρησιν αὐτῶν, οἱ πολλοὶ θρασυμενεστέρως. ὡς μήτε τὸ ὡς τοὺς αἰχμαλωτισθέντας ἡσθῆναι, συγχυσις δὲ μετρία, κατέσχε τὸν δῆμον, καὶ μεγάλα τὰ ἑαυτῶν ἀλώσεως συνελογίζοντο τεκμήρια. ἰωάννης δ' ὅτι μὲν τοῖς καταλειφθεῖσιν ἥττων ἠρίθμει. ὡς εἰκὸς δὲ ἐκείνους ὅτι τὸν πόλεμον ἐνῆγε τῆς ἐλπίδος, τὰ μὲν φαυλότερα

ρωμαίων ἀνδρῶν καθαπτόμενος, τὴν ἴδιαν δύναμιν ἐξαίρων, καὶ κατηρωνεύόμενος τῶν ἀπείρων ἀγνοίας, ὡς εἰ καὶ πτερὰ λαβόντες ὑπερβαίεν ποτὲ ῥωμαῖοι τὰ ἱεροσολύμων τείχη, οἱ μηδὲ τὰς τῶν γαλιλαίων κώμας κακοπαθοῦντες, καὶ πρὸς ταῖς ἐκεῖ τείχεσι καθαιρήσαντες τὰς μηχανάς. τούτοις τὸ πολὺ τῶν νέων προσδιεφθείρετο, καὶ πρὸς μὲν τὸν πόλεμον ἦρτο. τῶν δὲ σωφρονούντων καὶ γηραιῶν, οὐκ ἔλαθεν ὅστις καὶ τὰ μέλλοντα προορώμενος, ὡς ἤδη τῆς πόλεως οἰχομένης ἐπένθει. ὁ μὲν οὖν δῆμος ἔλαθεν ἐν παύτῃ συγχύσει. προσδιέφη δὲ τὸ κατὰ τὴν χώραν πλῆθος, τῆς ἐν ἱεροσολύμοις στάσεως. ὁ μὲν γὰρ πᾶς ὄχλος γαλιλαίων εἰς καισάρειαν, καὶ σεβαστιανὸς ὁ ἀπὸ καισαρείας εἰς ἰάμνιαν καὶ ἄζωτον ἀφικόμενος, παρέστη αὐτοῖς, καὶ φρουρὰς ἐγκαθίστησιν, ἀναστρέψας πολὺ πλῆθος ἐπαγόμενος τῶν ὑπηκόων. κινήσεως δὲ ἐν ἑκάστῃ πόλει, παρῆν καὶ πόλεμος ἐμφύλιος, ὅσον τι ἀπὸ ῥωμαίων ἀνέπνευσαν, εἰς ἀλλήλους τὰς χεῖρας ἀπέστρεφον. ἐπεὶ δὲ ἡττήθησαν οἱ πολέμιοι, πρὸς τοὺς ὑπηγμένους εἰρήνης, ἔρις ἐκαλεῖτο. καὶ πρῶτον μὲν ἐν οἰκίαις ἦν ἕκαστος μὴ ὁμονοούντων πόλει τὸ φιλονεικεῖν, ἔπειτα καὶ φλοιναζόντες ἀλλήλων οἱ φίλτατοι λαοὶ, καὶ συνῶν ἕκαστος πρὸς τοὺς τὰ αὐτὰ προαιρουμένους, ἤδη καὶ πληθος ἀντιπάσοντο. καὶ στάσις μὲν ἐπὶ πολλαχοῦ. τὸ νεωτερίζον δὲ καὶ τὸ ὅπλων ἐπιθύμουν, ἐπεκράτει τὴν νεότητι καὶ τόλμῃ γηραιῶν καὶ σωφρόνων. ἐτοίμων δὲ πρῶτον μὲν εἰς ἁρπαγὰς ἕκαστοι τὰ ὁπαρχόντων, ἔπειτα συνιόντες καὶ λόχους ὑπὸ λῃστείαν τὴν καὶ τὴν χώραν, ὡς ὠμότητος καὶ παρανομίας ἕνεκεν μηδενὶ τῶν ῥωμαίων τοὺς ἐμφύλους διαφέρειν, καὶ πολὺ τοῖς πορθοῦσι μᾶλλον κερδαλεώτερον δοκεῖν, τὸ κατὰ ῥωμαίων ἅλωσιν.

Κεφ. ια.

Οἱ φρουροὶ δὲ τῶν πόλεων, τὰ μὲν ὄντως κακοπαθοῦντες, τὰ δὲ μίσει τῶν ἐθνῶν, ὀλίγοι ἢ μικρὰ προσημαίνοντες τοῖς κακοῦσθαι μέλλουσι κόρον τε καὶ τὴν χώραν ἁρπαγῶν ἀθροισθέντες οἱ τῶν πανταχοῦ πυκνυγμάτων δεχιλησεῖ, καὶ γυμνάσιοι πανηγύρεως ἕνεκεν, εἰς τὰ ἱεροσόλυμα συναπεισφθείρουν, πόλιν ἀστρατήγητον, καὶ πεζικῷ μὲν ἔθει πᾶν ἀνωδυνητον δεχομένην τὸ ὁμόφυλον. τότε δὲ ὁρμένων ἀπάντων τὰς ἐπιφερομένας πάντας, ἀπ' εὐνοίας ἦκεν συμμάχους. εἰ δὴ καὶ δέκα τῆς στάσεως, ὕστερον ἐκάθηπτον τὴν πόλιν, πλῆθος γὰρ ἀχρήστων, καὶ ἀργῶν προεξανηλώθη τε τοῖς μαχίμοις διαρκὲς δυνάμενα, καὶ πρὸς τὸν πόλεμον, στάσιν τὸ αὐτοῖς καὶ λιμὸν ὑπικατεσκεύασεν. ἄλλοι τε ὅσοι τῆς χώρας λῃσταὶ παρελθόντες εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὰς ἔνδον προσλαβόντες χαλεπωτέρας, ὠδέν τι τῶν δεινῶν παρέλιπον. οἱ γε οὐ μόνον ἁρπαγὰς, καὶ λωποδυσίας τὴν τόλμαν ἐμέτρουν, ἀλλὰ καὶ μέχρι φόνων ἐχώρουν, οὐ νυκτὸς, ἢ λαθραίως, ἢ ὑπὸ τοὺς τυχόντας, ἀλλὰ φανερῶς, καὶ μεθ' ἡμέραν, καὶ τῶν ἐπισημοτάτων καταρχόμενοι. πρῶτον μὲν γὰρ, ἀντίπαν ἄνδρα τῶν βασιλείου γένους, καὶ τῶν κατὰ τὴν πόλιν δυνατώτατον, ὡς καὶ δημοσίους θησαυροὺς πεπιστεῦσθαι, συλλαβόντες ἔκτειναν. ὑπὸ τοῦτο δὲ λεβίαν τινὰ τῶν ὑπηκόων, καὶ σωφᾶν ἰδιώτην ῥαγουήλου, βασιλικὸν ὄντα καὶ τούτων τὸν ἡγούμενον, πρὸς οὓς κατὰ τὴν χώραν πρόσχθη δοκοῦντας. δεινὴ

A Romanorum asserens. propriasqve vires extollens, & imperitorum ea cavillatione insciticiam decipiens, quod etiamsi pennas sumerent, nunquam Hierosolymorum mœnia transgrederentur Romani, qui pro Galilæorum vicis tanta mala pertulissent, atqve in eorum muris machinas contrivissent. His ejus dictis magna quidem corrumpebatur juvenum manus. prudentiorum autem atqve seniorum nemo erat, qui non futura prospiciens, velut jam perditam civitatem lugeret. Et populus quidem in ea confusione tunc erat. At vero per territorium manus agrestium, ante seditionem quæ Hierosolymis orta est, discordare jam cœperat. Titus enim a Gischala Cæsaream, Vespasianus autem a Cæsarea Jamniam & Azotum profectus, utramqve subegit: impositisqve illic præsidiis, revertebatur, C maximam ducens eorum multitudinem qui se fœdere sociaverant. Singulas autem civitates tumultus bellumqve intestinum exagitabat: quantumqve a Romanis respirassent, in semet ipsos manus vertebant: cum inter amatores belli ac pacis cupidos esset sæva contentio: dudumqve discordium pertinacia primo inter domos accenderetur: deinde inter se amicissimi D populi dissiderent: & ad similia volentes quisq; conveniens, aperte jam coacta multitudine rebellaret. Itaq; dissensiones quidem apud omnes erant: novitatis autem armorumq; cupientes senibus ac sobriis juventute atq; audacia præstabant. Primo autem indigenarum singuli prædari cœperunt: deinde ex composito confertis cuneis per territorium latrocinabantur: ut quod ad crudelitatem atqve injustitiam spectat, nihil E a Romanis gentiles abessent: atqve ipsis qui vastabantur, illatum a Romanis excidium levius videretur. Civitatum vero custodes, partim quia defatigari pigeret, partim odio nationis, aut nulli, aut minimo erant male affectis auxilio: donec rapinarum societate undiq; congregati collegiorum latrocinalium principes, atqve in agmen conflati Hierosolymis irrumpunt. quæ civitas a nullo regebatur: & more patrio gentiles F omnes sine observatione recipiebant: tunc præcipue cunctis existimantibus universos qui superinfluerent, adjumento ex benevolentia venire. Quæ quidem res etiam sine dissensione civitatem postea pessundedit, eo quod iners & inutilis multitudo quæ pugnacibus sufficere posset, alimenta consumpsit: hisque præter bellum etiam seditionem famemque comparavit: aliique G latrones ex agris eo transgressi, ac multo sævioribus quos intus invenere sociati, nullum atrox facinus intermittebant. Nec enim rapinis & expoliationibus metiebantur audaciam, sed usqve ad cædes ruebant: non clam, neque per noctem, autquoslibet homines, verum luce palam nobilissimos quosque adoriendo. Nam primum Antipam regii generis virum, & adeo potentissimum civium, ut etiã publicos thesauros fidei suæ permissos haberet, comprehensum custodiæ tradiderunt: post hunc etiam Leviam quendam, insignem virtũ, & Sopham filiũ Raguelis, regalis similiter utrumq; familiæ, omnesq; præterea, qui præstare aliis videbantur. Gravis

autem metus populum possidebat: & velut capta civitate, salutem propriam quisque curabat. Illi autem clausorum vinculis non fuere contenti, neqve tutum arbitrabantur ea potentia viros diutius custodire. nam & ipsos, & domos eorum non paucis viris frequentari, ac per hoc ad ulciscendum esse idoneos, & præterea rebellaturum fortasse populum, iniqvitate commotum. Decreto igitur eos occidi, mittunt qvendam de suo numero Joannem ad cædes promptissimum, qvi lingva patria Dorcadis filius dicebatur: eumq; alii decem armati gladiis secuti ad carcerem, ibi qvos reperissent interficiunt. Fingebant autem hujus immanissimi sceleris causam, cum Romanis eos de traditione civitatis collocutos fuisse, communisqve libertatis proditores interemisse dicebant, prorsus, ut audacia sua tanqvàm servatores civitatis, ac bene de ea meriti gloriarentur. Evenit autem populum qvidem ad hoc humilitatis ac formidinis, illos vero insolentiæ progredi, ut in eorum esset arbitrio etiam pontificum designatio. deniqve familiis abrogatis, unde per successionem pontifices creabantur, incognitos atqve ignobiles constituebant, ut impiorum facinorum socios haberent. nam qui supra meritum summos honores adepti erant, his obediebant necessario, qvi sibi eos præstiterant: qvoniam & dignitate præditos, variis machinis fictisqve sermonibus committebant, opportunitatem sibi ex eorum qvi se prohibere poterant, contentione captantes: donec hominum persecutione satiati, in divinitatem contumelias transtulerunt, pedibusqve pollutis in sanctum locum introire cœperunt. Jam vero populo contra eos concitato (namqve autor erat Ananus, ævo maximus pontificum, itemqve sapientissimus: & qvi fortassis civitatem conservasset, si insidiatorum manus potuisset effugere) illi templum Dei adversus populi turbam, castellum ac profugium sibi fecere, qvod pro domicilio habebant tyrannidis. Acerbis autem malis admiscebatur etiam cavillatio, qvæ præ cæteris eorum factis erat dolori. tentandoq; enim qvanto metu populus teneretur, suasq; vires explorando, sorte pontifices creare conati sunt, cum his (ut diximus) ex familiis successio deberetur. huic autem fraudi mos antiqvus obtendebatur. nam & olim sorte pontificatum deferri solitum fuisse dicebant. re autem vera, legis erat abrogatio firmioris, per eos qvi ad potentiam designandorum magistratuum licentiam compararent. Itaqve una sacratarum tribuum accita quæ Eniachin appellatur, pontificem sortiebantur: casuqve sors exit homini, per qvem maxime eorum iniquitas demonstrata est, Phani cuidam, filio Samuelis, ex vico Aphthasi, non solum non ex pontificibus orto, sed aperte qvid esset pontificatus, propter rusticitatē penitus nescienti. Deniq; invitum eum rure abstractum, ut in scena fieri solet, aliena ornavere persona: indutumq; sacra veste, quid facere deberet, subito instituebant: ludumq; & jocum esse tantum nefas arbitrabantur. cæteri vero sacerdotes, procul spectantes ludibrio legem haberi, lacrymas vix tenebant, honoresq; sacrorum solvi graviter ingemebant.

Α ἡ καπέπαλης εἶχε τὸ δῆμον, ἡ καθάπερ κατλημμένης τ πόλεως πολέμῳ, τ καθ' αὑτὸ ἕκας@ σωτηρίαν ἠρώτα. τοῖς ἢ δόκ ἀπέχειν τὰ δεσμὰ τ συλλημμένων, ἀδὲ ἀσφαλὲς ὢντ μέχρι πολλ δυνατὸς ἄνδρας ἐτῶ φυλάσσειν. ἱκανὸς μὲν γὰρ ἦναι τ τὰς οἰκίας αὐτῶν πολὺς ἄμυναν σὺν ὀλιγανδρίᾳ ὄντας. ἐμέλ, ἀλλὰ ἡ τ δῆμον ἐπαναστήσεσθ πάλιν κινηθέντα πρὸς τ φρούριον. δέξαν οὖν ἀναιρεῖν αὐτὸς, ἰωάννην πνὰ πέμπουσι τ ἐξ αὐτῶν εἰς φόνους προχειρότατον, δορκάδ@ ἐτ@ κεκαλεῖτ παῖς ἡ τ διηχώρουν γλῶσσαν. ὡ δὴ καὶ ἐλθόντες εἰς τ ὀρχηστὴν ξιφήρεις, διαφθείρουσι τὸς συνεργοῦντας. ὑφ' ὧν μηδεὶς δ' ἐπὶ τηλικούτῳ, μεγάλων ἀπεψεύδοντ προφάσεων, ἀλαλεχθῆναι γὰρ αὐτὸς ἑωμαίοις πρὸ τ ἱεροσολύμων, ἐπροδόσας ἀνηρηκέναι τ χθιζὴς ἐλευθερίας ἔφασκον, καὶ λοιπὸν ἐπηλάζοντ@ τοῖς τολμήμασιν, ὡς διεργοὶ ἡ σωτῆρες τ πόλεως γεγενημένοι. συνέβη ἢ εἰς τοσοῦτο μῶ τ δῆμον ταπεινότητ@ ἡ δέους, ὑπείκειν ἢ ὑποίᾳ προελθεῖν, ὡς ἐπ' αὐτοῖς εἶναι ἡ τὰς χειροτονίας τ ἀρχιερέων. ἄκυρα γὰρ τὰ γῆν ποιήσαντες, ἐξῶν ἡ Δαιδοχὰς οἱ ἀρχιερεῖς ἀπεδείκνυντ, καθίσασαν ἀσήμους ἐ ἀγενεῖς, ἵν ἔχοιεν συνεργοὺς τ ἀσεβημάτων. τοῖς γὰρ παρ' ἀξίαν τυγχάνουσι τ ἀνωτάτω τιμῆς, ἀναγκαῖα ὑπάρχει τοῖς ὑφ' ἡμῶν. συνέκρουον ἢ ἐ τὰς ἐπὶ πλείστοις πανοῦργα καὶ λογοποιίας, καιρὸν ἑαυτοῖς ἐκ τοῖς πρὸς ἀλλήλους τ κωλυόντων φιλονεικίους μάχας· μέχρι τ εἰς ἀνθρώπους ὑπερεπλήσθησαν ἀδικημάτων, ὅτι τὸ θεῖον μετήνεγκαν τ ὕβριν, ἡ μεμιασμένους τοῖς ποσὶ, παρῆσαν εἰς τὸ ἅγιον, ἐπανισταμένη τ αὐτοῖς ἤδη ἐ πλήθους. ἐνῆγε γὰρ ὁ γεραίτατ@ τ ἀρχιερέων ἅνανο@, ἀνὴρ σωφρονέστατ@, ἐ τάχα ἂν διασώσας τὴν πόλιν, εἰ τοὺς τ διηθέλων θεοὺς ἐξέφυγε.

ΚΕΦ. ις.

Β Οἱ ἢ τ νεὼν ἐ θεῦ φέρεσθαι αὐτοὺς, ἡ τ δοτὸν ἐ δῆμ παραχὼν ποιοῦν), ἡ καταφυγὴ ἡ τυραννίδ ἐν αὐτοῖς τὸ ἅγιον. παρεκέκραντο ἢ τοῖς θεωροῦσι εἰρωνεία τὸ τ ἐνεργεμένων ἀλγεινότερον. ὑπεπράσθησαν γὰρ τ ἐ δῆμ καταλήξεως, ἐ τὴν αὐτῶν δοκιμάζοντες ἰσχύν, πλῆθος τὰς ἐπιχειρήσων ποιοῦν τὰς ἀρχάς, ὅσους ὡς ἐφαρμὸν ἡ χρῶ@ αὐτῶν τ διάνοιαν. ἐν ἢ παρόντι μὲν τῆς ὀργῆς ἐθ@ ἀρχαῖον, ἐπειδὴ καὶ πάλιν κλῆσιν ἔδοσαν εἶναι τὴν ἀρχιερωσύνην. τοῖ ἢ ἀληθὲς, ἐ βεβαιοτέραν νόμ κατάλυσις, ἐ τύχη πρὸς δυναστείαν, τὰς ἀρχὰς δι' αὐτῶν καθιστάμενοις. καὶ δὴ μεταπεμψάμενοι μίαν τ ἀρχιερατικῶν φυλὴν, ὀνομαζομένην καλέπταν, διεκλήρουν ἀρχιερέα. λαγχάνει δ' ὃν τὸ τύχης ὁ μάλιστα Δαιδείξας αὐτῶν τὴν ὑφαιρεσίαν, Φανίαν τὶς ὄνομα, υἱὸς σαμουήλ κώμης Ἀφθᾶ, οὐδὲ ἡ μόνον ἀνάξι@ τ ἀρχιερεὺς, ἀλλ' ὑδ' ὅτιοῦν ὅλως εἰδώς, τί ποτε ἐν τ ἀρχιερωσύνῃ δι' ἀγροικίαν. ἀπήγετο τῆς χώρας αὐτὸν ὥσπερ σύνεσιν, ὥσπερ ὅτι σκηνῆς, ἀλλοτρίῳ κατακόσμουν προσωπείῳ, τὴν τε ἐσθῆτα, ἣν ἐπιτηδείαν ἔμελλον ἱερᾶν, καὶ τὰ τί δεῖ ποιεῖν ὅτι καιροῦ διδάσκοντες. χλοὴν δ' ἐν ὑπόκρισιν, καὶ παγίδα τὸ τηλικοῦτον ἀσέβημα. τοῖς ἢ ἄλλοις ἱερεῦσιν ὅτι θεωμένοις πρόῤῥωθεν παίζομεν τὸν νόμον, δακρύειν ἔπῆν, καὶ κατῆχεν τὴν τ ἱερῶν τιμῶν κατάλυσιν.

πιστὴν

τούτῳ τῷ τόλμαν αὐτῶν οὐκ ἐδέξατο ὁ δῆμος, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τυραννίδος κατάλυσιν, ὥρμησαν πάντες. καὶ γὰρ οἱ πρόκριτοι δοκοῦντες αὐτῶν, Γωρίων τε ὁ Ἰώσηπος, καὶ Συμεὼν Γαμαλιήλου, παρεκρότουν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις ἀθρόους, καὶ κατ' ἰδίαν περιόντες ἕκαστον, ἤδη ποτὲ πᾶσιν τοῖς λυμεῶσι τῆς ἐλευθερίας, καὶ καθάρσιον τὸ μιαρώτατον τῶν ἀγίων. οἵτε δοκιμώτατοι τῶν ἀρχιερέων, Γαμαλᾶς μὲν Ἰησοῦς, Ἀνανίου δὲ Ἄνανος, πολλὰ τὸν δῆμον εἰς νωθείαν κατονειδίζοντες ἐν τοῖς συνόδοις, ἐπῆραν τοῖς ζηλωταῖς. ἔπραττον αὐτοὺς ἐκάλεσαν, ὡς ἐπὶ ἀγαθοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλ' ὑπὸ ζηλώσαντες τὰ κάκιστα τῶν ἔργων, καὶ ὑπερβαλλόμενοι καὶ δὴ συνελθόντος ὄχλου εἰς ἐκκλησίαν, καὶ πάντων ἀγανακτούντων μὲν ἐπὶ τῇ καταλήψει τῶν ἁγίων, τῶν τε ἁρπαγῆς, καὶ τοῖς πεφονευμένοις.

Κεφ. ιγ.

Ὅτε οὖν τοῖς τῶν ἄμυναν ὡρμημένων, τὴν δυσεπιχειρητον, ἐπερ ἦν, τὸν ζηλωτὰς ὑπολαμβάνῃ, καταστὰς ἐν μέσοις Ἄνανος, καὶ πολλάκις εἰς τὸν ναὸν ἀποβλέψας, ἐμπλησας τε τὸν ὀφθαλμὸν δακρύων ἦ καλόν γε εἶπεν ἦν ἐμοὶ τεθνάναι, πρὶν ἐπιδεῖν τὸν οἶκον οὕτω θεοῦ πᾶσιν ἄγεσι καταγέμοντα, καὶ τὰς ἀβάτους καὶ ἁγίας χώρας ποσὶ μιαιφόνων στενοχωρουμένας. ἀλλὰ προκείμεθα τῷ δεσπότῃ ἑτοίμως ἔχω τὸ τιμιώτατον καλύμμα τῶν θεοσεβισμίων ὀνομάτων, ζῶ καὶ φιλοψυχῶ, μηκέτι ὑπὲρ τὰ μὴ χρεὼν ὑπομένειν εὐκλεῆ θάνατον. εἰ δὲ μόνος εἰμὶ καθάπερ ἐν ἐρημίᾳ, τῷ ἐμαυτοῦ ψυχῇ ἐπιδώσω μένοντι ὑπὲρ τοῦ θεοῦ. τί γὰρ καὶ δεῖ ζῆν ἐν δήμῳ συμφορῶν ἀναισθητοῦντι, καὶ παρ' οἷς ἀπόλωλεν ἤδη τὰ ἐν χερσὶ παθῶν ἀντίληψις. ἁρπαζόμενοι γὰρ ἀνέχεσθε, καὶ τυπτόμενοι σιωπᾶτε, καὶ τοῖς φονευομένοις ὑμῶν ἐπιστένετε ἀναφανδόν. ὦ τῆς πικρᾶς τυραννίδος. τί μεμφόμεθα τοὺς τυράννους; μὴ γὰρ οὐκ ἐτεάφησαν ὑφ' ὑμῶν, καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνεξικακίας; μὴ γὰρ οὐχ ὑμεῖς περιόντες τοὺς πρώτους σωισαμένους, ἐπὶ ἦσαν ὀλίγοι, πλείους ἐποιήσατε τῇ σιωπῇ, καὶ καθοπλιζομένων ἠρεμοῦντες καθ' ἑαυτῶν ἐπερρέψατε τὸ ὅπλον; δέον τοὺς πρώτους αὐτῶν ἐπικόπτειν ὁρμὰς, ὅτε λοιδορίας καθήπτοντο τῶν συγχωρῶν. ὑμεῖς δὲ ἀμελήσαντες ἐφ' ἁρπαγὰς παρωξύνατε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ πρόθυμον οἶκον, λόγου δεῖς. τοιγαροῦν αὐτοὺς ἥρπαζον τοὺς δεσπότας, καὶ συρομένους διὰ μέσης τῆς πόλεως, οὐδεὶς ἐκώλυσεν. οἱ δὲ καὶ δεσμοῖς ἠκίσαντο τοὺς ὑφ' ὑμῶν πεφοβημένους. ἐῶ λέγειν πόσους καὶ πόσους, ἀλλὰ ἀκαταλήκτους ἀκρίτους. οὐδεὶς ἐβοήθησε τοῖς δεδεμένοις. ἀκόλαστον δὲ ἐπιδεῖν τοὺς αὐτοὺς φονευομένους. ἐστείδομεν καὶ ἔστο, καθάπερ ἐξ ἀγέλης ζώων ἀλόγων ἐλκομένου κρατίστου ὄντος αἰὲν θυματος, οὐδὲ φωνὴν τις ἀφῆκεν, οὐχ ὅπως σκίνησε τὸν δεξιάν. φέρετε δὴ τοίνυν φέρετε πατρίδα βλέποντες τὰ ἅγια, καὶ πάντες ὑποδέντες αὐτοὺς τοῖς ἀνοσίοις τοὺς τῶν τολμημάτων βαθμοὺς μὴ βαρυνεσθε τῷ ὑπερόχλῳ. καὶ γὰρ νῦν πάντως ἂν ἐπὶ μεῖζον προέκυψαν, εἰ τῶν ἁγίων καταλύσαι μεῖζον εἶχον. κεκράτηκε μὲν οὖν τὸ ἐχυρώτατον τῆς πόλεως, λεγέσθω γὰρ νῦν τὸ ἱερὸν, ὡς ἄκρα τις ἦ φρούριον. ἔχοντες δ' ἐπὶ τετειχισμένῳ τυραννίδα τοσαύτῃ, καὶ τοὺς ἐχθροὺς ὑπὲρ κορυφῆς βλέποντες, τί βεβλεσθε, καὶ ποσὶ τοὺς

A Populus autem hanc eorum audaciam non tulit, ſed omnes quaſi ad deponendam tyrannidem animos intenderant. nam qui præſtare cæteris videbantur, Gorion Joſephi filius, & Simeon Gamalielis, tam ſingulos circumeuntes, quam ſimul univerſos in concionibus hortabantur, quo tandem aliquando libertatis corruptores ultũ irent, ſanctumqve locum ab hominibus ſceleratis purgare properarent. Pontifices etiam probatiſſimi, B Gamala quidem filius Jeſu, Anani autem Ananus, populum frequenter in cœtibus exprobrando ejus ſegnitiem, contra Zelotas excitaverunt. ita enim ſe ipſi vocabant, uti bonarum profeſſionum æmuli, ac non qui peſſimam facinorum immanitatem ſuperaſſent. Itaqve in concionem populo congregato, cunctisqve indignantibus occupationes ſanctorum, itemqve rapinas & cæ- C des, nondum autem promptis ad ulciſcendum, propterea quod inexpugnabiles (id enim verum erat) Zelotæ putabantur, ſtans inter eos medius Ananus, & ad legem crebro reſpectans, cum lacrymis oppleſſet oculos: Equidem, inquit, mori potius deberem, quam Dei domicilium videre, tantis refertum piaculis: atqve inacceſſa & ſancta loca ſceleratorum pedibus frequentari: ve- D rum tamen ſacerdotali veſte amictus, & ſanctiſſimum venerabilium nominum ferens, vivo: atq; animæ amore teneor, nec pro ſenectute quidem mea mortem ſuſtinens glorioſam. Igitur ſolus ibo, & tanquam in ſolitudine animam meam ſolam dabo pro Deo. nam quid opus eſt vivere, in populo, clades ſuas minime ſentiente, & apud quos mala præſentia nemo prohibet? ſiquidem ſpoliari patimini, ac verberari reticetis, & ne ge- E mitu quidem aperto quiſquam proſequitur interemptos. O acerbam dominationem! Quid de tyrannis querar? Nunquid non a vobis veſtra potentia nutriti ſunt? nunquid non deſperatis qui primi erant, cum adhuc pauci eſſent, vos dum tacetis, plures eos feciſtis? atqve illis armatis quieſcentes, in vosmetipſos arma vertiſtis? cum primos eorum conatus oportuiſſet infringi, F quando cognatos convitiis appetebant. Vos autem negligendo, ad deprædationem noxios irritaſtis, quia vaſtatarum ædium nulla ratio erat. Itaque jam domini ipſi rapiebantur, eisque cum per mediam civitatem traherentur, nemo erat auxilio. Illi autem a vobis proditos, etiam vinculis affecere: non dico quales & quantos, ſed quod non accuſatos, indemnatos, vinctos nemo G adjuvit. reſtabat eosdem videre trucidari. hoc etiam vidimus, velut e grege brutorum animalium cum præcipua quæque duceretur hoſtia, ne vocem quidem quiſquam emiſit, ne dum dexteram movit. Patiemini ergo, patiemini etiam ſancta conculcari videntes? Cumqve omnes audaciæ gradus nefariis hominibus ſubjeceritis, eorum præſtantiam reveremini? nunc enim profecto ad majora procederent, ſi quid majus quod everterent inveniretur. Tenetur quidem munitiſſimus civitatis locus, fanum appellatione, re arx quædam ſive caſtellum. Tanta igitur contra vos tyrannide munita: & inimicis ſuper verticem poſitis, ut videtis, quid cogitatis, aut quibus

veſtras ſententias applicatis? An Romanos expectatis, ut ſanctis veſtris opitulentur? Ita qvidem ſe noſtræ civitatis habent res: eoqve jam calamitatis ventum eſt, ut miſereatur noſtri etiam hoſtis. Non exurgetis ô miſeri reſpectisqve vulneribus veſtris, quod etiam feras beſtias facere videmus, non ultum ibitis in hos, qvi vos percuſſere? Non ſuas quisque recordabitur clades, & ante oculos poſitis quæ pertulerit, ad ultionem animos acuet? Periit apud vos (ni fallor) affectionum omnium cariſſima, & maxime naturalis, cupiditas libertatis. ſervitutis autem ac dominorum amantes facti ſumus, tanquam ſubjugari a majoribus didicerimus. Atqve illi quidem multa & maxima bella, ut in libertate vîverent, pertulerunt, ne aut Ægyptiorum aut Medorum potentiæ cederent, dummodo ne facerent quæ juberentur. Et quid opus eſt de majoribus loqui? Hoc ipſum bellum quod cum Romanis nunc gerimus, verum commode an contra incommode non referam, palam qvid habet cauſæ, niſi libertatem? Ergo qvi dominis totius orbis ſervire non patimur, gentiles noſtros ferimus tyrannos? Quanquam externis obedientes, ad fortunam ſemel id referunt, cujus injuria victi ſunt. At vero peſſimis ſuorum cedere, ignavorum eſt, & cupientium ſerviendi. Ad hæc autem, quia Romanorum mentio facta eſt, non vos celabo, quid dum loqvor intervenerit, mentemqve retraxerit: quod etiam ſi ab his capti fuerimus (abſit autem hujus dicti periculum) nihil acerbius experiemur, quam iſti nos affecere. Quo pacto autem non lacrymis dignum ſit, illorum qvidem in templo donaria cernere, gentilium vero ſpolia, qvi nobilitatem hujus maximæ omnium civitatis compilaverunt: eosqve viros trucidatos videri, quibus etiam illi poſt victoriam obtemperaſſent? Et Romanos quidem nunqvam transgredi auſos eſſe limitem profanorum, aut ſacratæ quicquam conſvetudinis præterire, ſanctorum autem ambitum, quamvis procul aſpectum perhorreſcere: quosdam vero in his locis natos ac ſub noſtris moribus educatos, & qui Judæi vocentur, inter media ſancta deambulare, manibus adhuc ſuis gentili cæde calentibus? Quis igitur externum bellum metuat, ex comparatione domeſtici? Multo nobis æquior eſt hoſtis. nam ſi proprie rebus ſunt aptanda vocabula, fortaſſe reperietur, legum qvidem conſervatores nobis fuiſſe Romanos, hoſtes vero intus haberi. Verum hos inſidiatores libertatis exitio deberi, neqve facinorum eorum dignum excogitari poſſe ſupplicium, certum eſt: idemqve omnibus vobis, & ante orationem meam eſſe perſvaſum, atqve ipſis vos rebus quas pertuliſtis, in eos eſſe commotos. pleriq; autem fortaſſe multitudinem eorum, atqve audaciam reformidant: & præterea qvod in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc ut veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorũ in dies ſingulos alitur, eo qvod neqviſſimus quisq; ad ſimiles profugiat: & audaciã plus accendit, qvod nullũ adhuc ejus impedimentum intervenit: locoq; ſuperiore uteantur, & quidem cũ apparatu, ſi iis tempus dem-

A γνώμας περιθάλπετε; ῥωμαίους ἆρα περιμένετε, ἢ ἡμῶν βοηθήσουσι τοῖς ἁγίοις; ἐχθρὸν ἔτω τὰ πεπραγμένα τῇ πόλει, καὶ πρὸς πᾶσιν ἡμῖν συμφορῶν, ἵνα ἡμᾶς ἐλεήσωσι καὶ πολέμιοι. οὐκ ἐξαναστήσεσθε ὡς τλημονέστεροι, καὶ πρὸς τὰς πληγὰς ἀπιστραφέντες, ὃ καὶ τῶν ἀλόγων ἐστὶν ἰδεῖν, τὰς τυπτούσας ἀμυνεῖσθε; οὐκ ἀναμνησθήσεσθε τῶν ἰδίων ἕκαστοι συμφορῶν, οὐδὲ ἀπιόντα πρὸ ὀφθαλμῶν θήσομαι, τὰς ψυχὰς ἀπ' αὐτῶν ἡζέτι πρὸς τὰ ἀμύητα; ἀπόλωλεν ἆρα παρ' ὑμῖν τὸ τιμιώτατον τῶν παθῶν, καὶ φυσικώτατον, ἐλευθερίας ἐπιθυμία. φιλόδουλοι ἢ καὶ φιλοδέσποτοι γεγόναμεν ὥσπερ οὐκ ἐκ προγόνων τὸ ὑποπίπτειν ὠφελαβόντες. ἀλλ' ἐκεῖνοι γε πολλὰς καὶ μεγάλας ὑπὲρ τῆς αὐτονομίας πολέμους διήνεγκαν, καὶ ὅτε τὴν αἰχμαλωσίαν, ὅτε τὴν μήδων ὑπεροψίαν, ἠτίμησαν, ὑπὲρ δὲ μὴ πεῖν τὸ κελεύσθαι. καὶ τί δεῖ τὰ τῶν προγόνων λέγειν, ἀλλ' ὁ νῦν πρὸς ῥωμαίους πόλεμος, εἰ διελέγχειν, πότερον λυσιτελὴς ὢν καὶ σύμφορος, ἢ τἀναντίον, τίνα δ' οὖν ἔχει πρόφασιν; ἢ τὴν ἐλευθερίαν; ἢ τὰς τῶν οἰκετῶν μήφερε τοὺς τῶν ὁμοφύλων τυράννων ἀνεξόμεθα; καίτοι τί μὴν πῆς ἔχων ἐκακίσθην, ἐνέγκαι τις ἂν εἰς τὴν ἅπαξ ἠτιμωμένην τύχην. τὸ δὲ τοῖς οἰκείοις εἶναι πονηροῖς, ἀμυνῶν ἐστι καὶ προαμυνομένων. ἐπειδὴ δ' ἅπαξ ἐμνήσθην ῥωμαίων, οὐκ ἀποκρύψομαι πρὸς ὑμᾶς εἰπεῖν, ὃ μεταξὺ τοῦ λόγου ἐμπεσὸν, ἐπέστρεψέ τὴν διάνοιαν, ὅτι καὶ ἀλώμεν ἐκείνοις, ἀπίη δὲ ἡ πεῖρα δὲ λέγω, καλεπώτερον οὐδὲν παθεῖν ἔχομεν, ὧν ἡμᾶς διατεθείκασιν ἤδη. πῶς δ' οὐ δακρύων ἄξιον, ἐκείνων μὲν ἐν τοῖς ἱεροῖς, καὶ ἀναθήματα βλέπειν. τὴν δ' ὁμοφύλων τὰ σκῦλα σεσυληκότων καὶ ἀναλόντων τὴν τοῦ μητροπόλεως δ' ὄψιαν, καὶ περιόντας ἄνδρας, ὧν ἀπέχονται ἂν καὶ κεῖνοι κρατήσαντες; καὶ ῥωμαίους μὲν μηδέποτε ὑπερβῆναι τὸ ὅριον τὸ βεβήλων, μηδὲ ὠφελῆσαί τι τῶν ἱερῶν ἐθῶν, πρὸ μικροῦ ἡμῶν ἐπιφοιτῶντας τοὺς τῶν ἁγίων περιβόλους, γυμνητεύοντας δέ τινας ἐν τῇδε τῇ χώρᾳ καὶ τραφέντας, ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις ἔθεσι, καὶ ἰδιώταις καλυμμένους, ἐμπεπτωκότων μέσοις τοῖς ἁγίοις, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ὁμοφύλων ἔχοντας φόνων; εἶτα τὶς δέδοικε τὸ ἔξωθεν πολεμεῖν, καὶ τὰς ἐν συγχύσει πολλῷ τῶν οἰκείων ἡμῖν μετρίως ἔχειν; καὶ οὐ ἀνθ' ἑπτὰ μνᾶς δεῖ τοῖς πράγμασι τὰς κλήσεις ἐφαρμόζειν, πάντα ἂν εὕροι τις ῥωμαίους μὲν ἡμῖν βεβαιοῦντας τὸ νόμον, πολεμίους δὲ τοὺς ἐνδον. ἀλλ' ὅτι μὲν ἐξώλεις οἱ στασιασταὶ τῆς ἐλευθερίας, καὶ πρὸς ἃ δεδράκασιν οὐκ ἄντικρυς ἐπιτηδείως ἀξίαν κατ' αὐτῶν, οἵμην πάντας εἶναι πεπεισμένους οἶκοθεν, καὶ πρὸ τῶν ἐμῶν λόγων παρωξύνθαι τοῖς ἔργοις ἐπ' αὐτοὺς ἃ πεπόνθατε. καταπλήσσον δ' ἴσως οἱ πολλοί, τὸ πλῆθος αὐτῶν, καὶ τὸ τόλμαν, ἐπὶ δὲ τὸ καὶ πίστιν ἔχειν εὐτυχίας. ταῦτα δ' ὥσπερ σωτήρια διὰ τὴν ὑμετέραν ἀμέλειαν, καὶ νῦν αὐξηθήσεται πολὺν ὑπερθεμένων. ἐγὼ δὲ τὸ πλῆθος αὐτῶν ἐπιῤῥέφει καθ' ἡμέραν, πᾶσι πανταχοῦ πρὸς ὃ τι ἂν ὁμοίως αὐτομολοῦντες, καὶ τὸ τόλμαν ἐξαπὶ μέζειν, μηδὲν ἐμποδίζον, πλὴν τόπῳ καθυπερθεν ὄντες, χρήσωνται καὶ μὴ ὠφελησάτω, ἂν ἡμεῖς χρόνον δῶμεν.

B

C

D

E

F

G

πιστεύ-

pertuliſtis, in eos eſſe commotos. pleriq; autem fortaſſe multitudinem eorum, atqve audaciam reformidant: & præterea qvod in loco ſuperiore conſiſtunt. Sed hæc ut veſtra negligentia conflata ſunt, ita nunc magis proficient, ſi morabimur. nam & numerus illorũ in dies ſingulos alitur, eo qvod neqviſſimus quisq; ad ſimiles profugiat: & audaciã plus accendit, qvod nullũ adhuc ejus impedimentum intervenit: locoq; ſuperiore uteantur, & quidem cũ apparatu, ſi iis tempus dem-

πιστεύσατε ἢ ὡς ἐὰν περιβαίνωμεν ἐπ' αὐτοῖς, ἔσον τῇ A συνειδήσει παραιωτέροις, καὶ τὸ πλεονέκτημα τοῦ ὕψους, ὁ λογισμὸς ἀπολεῖ. ταῖς τε θείων ὑβρισμένων ἀναιρέψει κατ' αὐτῶν τὰ βαλλόμενα, καὶ τοῖς σφετέροις ἀμαθῶς βέλεσιν οἱ δυστυχεῖς. μόνον ἀρθῶμεν αὐτοῖς καὶ καταλέλειπται. καλὸν ἢ καὶν περὶ τοῖς κινδύνοις ἀποθνήσκειν πρὸς τοῖς ἱεροῖς πυλῶσι, καὶ τῆς ψυχῆς ἕνεκα μὴ περὶ παίδων, ἢ γυναικῶν, ἀλλ' ὑπὲρ θεοῦ, καὶ τῶν ἁγίων προίεσθαι. προσήσομαι δ' ἐγὼ, γνώμην τε καὶ χεῖρα, καὶ B ἴστε εἰ νουθετία τις ὑμῖν λείψει πρὸς ἀσφάλειαν ἐξ ἡμῶν, ἴστε δὲ σώματος οὐ φεισόμενοι. τούτοις ὁ Ἄνανος ἐθάρρυνε τὸν δῆμον. καὶ τοὺς ζηλωτὰς, οὐκ ἀγνοῶν μὲν ὡς εἶεν ἤδη δυσκατάλυτοι, πλήθει τε καὶ νεότητι καὶ θράσει ψυχῆς, τὸ πλέον ἢ σωφρονήσαντες τὸ εἰρασμένον. ἐγνώκει δὲ καὶ αὐτοὺς ἐς ἔλαττον συγγνώμῃ, ἐφ' οἷς ἐδράσαν ἐλπίσαντας. ὅμως ἢ πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν προσεδόκησε μᾶλλον, ἢ τοσοῦδε ἐν τοιαύτῃ τῶν πραγμάτων συγχύσει. τῷ τε πλήθει ἄγαν αὐτοὺς ἐθέλοντα καθ' ὧν πα- C ρανομήσαντες, καὶ προκινδυνεύειν ἕνεκα καὶ λῷον ἐτιμήσατο.

Κεφ. ιδ'.

ΕΝ ὅσῳ ἢ ὁ Ἄνανος κατέλεγέ τε, καὶ συνέπειθε τοὺς ἀπιτηδείους πρὸς μάχην, οἱ ζηλωταὶ πυθόμενοι τὰ ἐπιχειρήσεις (παρῆσαν γὰρ οἱ ἀγγέλλοντες αὐτοῖς πάντα τὰ ἀφ' οὗ δῆμος) παροξυνόν, καὶ ὡς ἱερᾶ προσπεσόντες ἀθρόοι τε καὶ κατὰ λόχους, ἀδένος ἐφείδοντο τῶν προσυγχεόντων. ἀθροίζει δὲ καὶ ἀνάνε ταχέως τὸ D δημοτικὸν, πλήθει μὲν ὑπερέχον, ὅπλοις ἢ καὶ τῷ μὴ συγκεκροτῆσθαι, λειπόμενον τῶν ζηλωτῶν. τὸ προθυμον ἢ παρ' ἑκατέροις, ἀνεπλήρα τὰ λείποντα. τῶν μὲν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναπηδώντων ὀργῇ, ἰσχυροτέραν τὸ ὅπλον, τῶν δ' ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ τόλμαν πάντες πλήθους ὑπερέχουσαν. Ε οἱ μὲν, ἀοίκητον ὑπολαμβάνοντες ἑαυτοῖς τὴν πόλιν, εἰ μὴ τοὺς λῃστὰς ἐκκόψαιεν αὐτῆς. οἱ ζηλωταὶ ἢ ἀμήχανον, οὐκ ἔσιν ἧς τινος ὑστερήσειν τιμωρίας. συνεφέρηγον ἢ στρατηγούμενοι τοῖς πάθεσι, τὸ μὲν πρῶτον καὶ τὴν πόλιν καὶ περὶ τοῦ ἱεροῦ λίθοις βάλλοντες ἀλλήλους, καὶ πόρρωθεν διακινδυνεύομενοι. καὶ δὲ τοὺς τρόπους οἱ κρατοῦντες ἐχρῶντο τοῖς ξίφεσι; καὶ πολὺς ἐν ἑκατέρων φόνος, τραυματίαι δὲ ἐγίνοντο συχνοί. καὶ τοὺς μὲν ἀπὸ τοῦ δήμου, διενόμιζον εἰς τοὺς οἰκείους οἱ προσιόντες. ὁ δὲ βληθεὶς τῶν ζηλωτῶν. εἰς τὸ ἱερὸν ἀνῄει παθαμένων τὸ θεῖον ἐδαφος, καὶ μένον ἂν τις ἔτι τὸ ἐκείνων αἷμα, μιᾶναι τὰ ἅγια. καὶ μὲν οὖν τοὺς συμβολὰς F ἐπεῖχον, ἀεὶ προῆσαν οἱ λῃστρικοί. τεθυμωμένοι δὲ οἱ δημοτικοὶ, καὶ πλείους ἀεὶ γινόμενοι, κακίζοντες τοὺς ἐνδιδόντας, καὶ μὴ διδόντες τοῖς τρεπομένοις ἀναχωρῆσαι οἱ κατόπιν βιαζόμενοι, πᾶν μὲν ἐπιστρέφουσι τὸ σφέτερον εἰς τοὺς ἐναντίους, κἀκείνων μηκέτ' ἀντεχόντων τῇ βίᾳ, καὶ μικρὸν δὲ ἀναχωρουντων εἰς τὸ ἱερὸν, συνεπαίρουσιν οἱ πρὸ τοῦ ἄναντος. τοῖς δὲ κατόπιν ἐμπίπτει στρουμένοις ἐκ πρώτου πρόσβολου, καὶ καταφυγόντες εἰς τὸ ἐνδοτέρου ταχέως ἀπέκλειουσι τὰς πύλας, τῷ δὲ ἀνάνῳ, προσβαλεῖν μὲν οὐκ ἐδόκει τοῖς ἱεροῖς πυλῶσιν, ἄλλως τε καὶ κείνων βαλλόντων ἄνωθεν, ἀθέμιτον δ' ἡγεῖτο κἂν κρατήσῃ viam invitos eos repugnare compellerent, universos quidem suos in hostes convertunt. illis autem, quia vim ferre non poterant, paulatim ad templum recedentibus, irrumpit una cum sociis Ananus. Unde factum est, ut eos quod ambitu exteriori expulsi essent, metus invaderet: ideoque in murum interiorem fuga recepti, mature januas occluderent. Verum Anano portis quidem sacris manus afferre non placebat, hostibus quoque desuper tela torquentibus, nefas esse existimanti, etiamsi vicissent,

Quod si adversus eos ire cœperimus, humiliores erunt, mihi credite, conscientia: & celsioris loci beneficium, reputatio scelerum perdet. Fortasse autem Dei pariter spreta majestas, in ipsos tela retorserit, suisque missilibus consumentur impii. Videant nos tantummodo, & dejecti sunt: quanquam pulchrum est, ut etiam si quod periculum immineat, pro sacris januis moriamur: ac si non liberis & conjugibus, pro Deo tamen ejusque sanctis animas profundamus. Præbebo autem manum, atque sententiam: & neque consilium vobis ullum deerit ad cautionem, neq; me corpori meo parcere videbitis. His Ananus contra Zelotas populum hortabatur: non quidem nescius jam expugnari vix posse propter multitudinem ac juventutem animorumq; pertinaciam, multoque magis propter conscientiam commissorum: nec enim concessum iri veniam his quæ perpetraverant, sperabant: verumtamen quidvis perpeti præstabilius existimabant, quam in tanta rerum perturbatione rempublicã negligere. Populus autem duci se clamabat in eos, contra quos rogabatur: & ad subeunda pericula quisque promptus erat. Sed dum Ananus magis idoneos discerneret, atque ordinaret ad prælium, Zelotæ cunctis conatibus ejus cognitis (certos enim qui omnia sibi nunciarent habebant) in pontificem commoventur: ac modo per cuneos, modo simul universi prosiliunt: neque obvio cuiquam parcebatur. Cito autem & Ananus populum congregavit, multitudine quidem superiorem: armis vero constipatis, nõ erant Zelotæ inferiores. alacritas vero, quod deerat, in utrisque supplebat. nam & cives armis iram conceperant fortiorem: & qui de templo exierant, quavis multitudine majorum audaciam. quippe illi quidem habitare se in civitate minime posse arbitrabantur, nisi Zelotas eximerent: hi vero nisi vicissent, nullum se non subituros esse supplicium. Manus autem conservare, pro ducibus obedientes motibus animorum. Et primo quidem in civitate ac pro templo eminus missis lapidibus semet invicem appetebant. si vero aliqua pars terga vertisset, victores gladiis utebantur. cumque plurimi sauciarentur, multæ cædes utrobique fiebant. Et populares quidem in domos referebantur a suis. Zelotarum autem quicunque vulneratus fuisset, in templum ascendebat, sacram humum cruore perfundens, ut solo eorum sanguine violatam religionem recte quis dixerit. Semper quidem latrones excurrendo in congressionibus prævalebant. Irati vero populares, proficiente quotidie numero suo, cum desides increparent, quique a tergo sequebantur, non aperiendo fugientibus

non lustratum prius populum introducere. Ex omni autem suorum multitudine sex fere armatorum millia sortitus, custodes eos in porticibus collocat. his autem qui succederent, in excubiis alios per ordinem ponit. Multi autem honestorum ab optimatibus ad id electi, mercede conducti pauperes vice sua præsidiis destinabant. Fit autem his omnibus exitii causa Joannes, qvem ex Giscalis effugisse prædiximus: Is enim dolis plenus, & vehementem dominationis cupiditatem mente circumferens, jamdudum rebus communibus moliebatur insidias. Itaqve tunc eadem quæ populus sentire se simulans, aderat Ananо: tam diebus cum proceribus capienti consilium, quam noctibus peragranti custodias: omniaq; secreta Zelotis renunciabat: nullumqve populi consilium non prius quam caperetur, inimici sciebant ejus indicio. immoderatis vero & Ananum, & populi principes placabat obsequiis, ne in aliquam suspicionem veniret affectans: Sed hæc ejus honorificentia in contrarium vertebatur. Erat enim ex adulationum varietate suspectior: eoqve ipso quod etiam non accitus assiduus erat, arcanorum proditor habebatur. Etenim perspiciebat Ananus, omnia sua consilia hostes intelligere. & quæ Joannes faceret, suspicionem proditionis habebant. Submovere autem illum non erat facile, neqve possibile, quod malitia prævaleret: ac præter hoc multorum non ignobilium, qui summis rebus adhibebantur, patrocinio succinctus erat. Visum est igitur ab eo sacramentum benevolentiæ causa peti: nihilq; dubitans, & fidem populo se servaturum juravit, neqve factum ejus inimicis ullum, neqve consilium proditurum: unaqve deponendis rebellibus, & manu & voluntate operam collaturum. Itaq; Ananus ejusqve socii, quoniam jurato crediderunt, nulla jam suspicione suis eum consiliis adhibebant: moxqve ab iisdem concordiæ causa legatus intromittitur ad Zelotas. curæ namqve habebant, ne fanum culpa sua polluereturr, neve quisquam in eo procumberet Judæorum. Ille autem, quasi Zelotis ac non contra pro benevolentia juravisset, ingressus ad eos, medius constitit: & sæpe quidem se illorum causa in magno periculo fuisse dixit, ne quid secretorum ignorarent, quæ in eos Ananus cum sociis cogitasset, nunc autem ingens cum ipsis omnibus subiturū esse discrimen, nisi divinum quoddam præsto fuerit auxilium. nihil enim jam morari Ananum: sed persvasisse quidem populo, ad Vespasianum legatos mittere, ut ad capiendam civitatem qvā primum venire properaret, indixisse autem lustrationem postero die, ut religione simulata intromissi, vel etiam vi prælio manus consererent. Se autem non videre, quam diu aut obsidionem sustinebunt, aut cum tanta manu acie congredientur. Ad hæc addebat, quod ipse DEI providentia transactionis esset causa legatus. hanc enim spem Ananum his proponere, quo nihil suspicantes eos subito aggrederetur. Itaqve oportere, si quis habendam vitæ rationem duceret, aut obsidentibus supplicare, aut forte aliquod

μὴ προηγνισμένος ἱσταίγδν τὸ πλῆθος. Ἀμυκλησίους δ' ἐκ πάντων εἰς ἑξακισχιλίους ὁπλίτας, καθίστησιν ἐπὶ τῇ φυλῇ φρουρεῖν, διεδέχοντο δ' ἄλλοι τάττες. τῷ παντὶ μὲν λεῷ ἀνάγκη παρεῖναι πρὸς τ φυλακλεῖ, ἐκ βεβήλε. πολλοὶ δ' τ ἐν ἀξιώμασιν ἀφεθέντες ὑπὸ τ ἄρχοντων ἀνθ' αὐτῶν, ἐπὶ τῶν φρυρεῖν ἔπεμπον.

ΚΕΦ. ιϛ.

Γίνε δ' ἐν τούτοις πᾶσιν ἐλεύθερος Ἰησοῦς Ἰωάννης, ὃν ἔφαμεν ἀπὸ μιχάλων Ἀμαθραίων, δολιώτατος ἀνὴρ, καὶ δόλων ἐρωτικὸς τυραννίδος ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρων, ὃς πρόρρωθεν ἐπεβούλευε πράγμασι. καὶ δὴ πάντα τὰ δήμου φρονοῦντα ὑπονοούμενος, συνῳδοῦντα μὲν τοῖς ἀνάνῳ, βουλομένῳ μὴν σὺν τοῖς δυνατοῖς μᾶλλον ἡμέρᾳ, καὶ νύκτωρ ὑπνοῦντα τοῖς φυλαξί, διηγγέλλε τὰ δοτρήτα τοῖς ζηλωταῖς, καὶ πᾶν σκέμμα δήμου πρὸ καλῶς βουλευθῆναι, ὡς καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐγνωσμένα δι αὐτοῦ. μηχανώμενος δ' τὸ μὴ δι' ὑπονοίας ἑλεῖν, ἀμέτροις ἐχρῆτο τοῖς θεραπείαις, ὡς πᾶσιν ἄνανον, καὶ τοῖς δήμου πρεσβεύταις. ἐχώρει δ' εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὸ φιλόσημον. μᾶλλον γὰρ τοῖς ἀλόγοις κολακείαις μᾶλλον ὑποπίπτει, καὶ τὸ παντάχοῦ παρεῖναι μὴ καλύμενον, ἔμφασιν παρεῖχε δοτρήτων πραγμάτων. πανούργου μὲν γὰρ, οἰόθεν μὲν ἅπαντας τοὺς ἐχθροὺς, πρὸ αὐτοῦ βουλευμάτων, πανοῦργον δ' εἰδέναι καὶ ὑπόνοιαν πρὸς ὑποψίαν δ' ἀφορμῆσαι. δοκοῦντα μὲν αὐτὸν οὐκ εὐ ῥᾴδιον, ὄντα δυνατὸν ἐκ πυθομένοις, καὶ ἄλλως δ' τ εἰσήμων, ὑποζώννυμι τὸ πλῆθος τ συνεφρόντων τοῖς ὅλοις. ἐδόκει γὰρ αὐτὸν ὅρκοις πίστασθαι πρὸς εὔνοιαν. ὤμνυε δ' ὁ ἰωάννης ἑτοίμως, δυνησόμενόν τι τοῦ δήμου, καὶ μήτε βουλεύσειν τινα, μήτε πρᾶξιν προδώσειν τοῖς ἐχθροῖς, συναλγοῦντα δὲ τοῖς ὁπλίταις, καὶ χαίροντα καὶ γνώμῃ. οἱ δ' ὡς τ ἄνανον πιστεύσαντες τοῖς ὅρκοις, πᾶσαν χωρεῖς ὑπονοίας, εἰς τὰς συμβουλίας αὐτὸν παρελάμβανον. ἐ δὴ καὶ πρεσβεύτην ἐπ' ἐμπύρσει πρὸς τοὺς ζηλωτὰς, ὡς Ἀμαλύσιον. ἐπὶ γὰρ αὐτοῖς ἀνῳδὴ, τὸ περὶ αὐτοῖς μὴ μιᾶναι ἱερὸν, μὴ δέ τινα τ ἐμοφύλων ἐπὶ πρόφασιν. ὁ δ' ὥσπερ τοῖς ζηλωταῖς ὑπὲρ εὐνοίας ὁμόσας, καὶ ἐπ' αὐτῷ, παρελθὼν ἔσω, καὶ παυσάμενος τῶν μύσων, πολλά κατ' μὲν ἔφη κινδυνεύεσθαι δι' αὐτοὺς ὑπὸ μηδὲν ἀγνοῆσαι τ δοτρήτων, ἔστι κατ' αὐτὸν εἰ μὴ τ ἄνανον ἐκβαλεῖν. νῦν δ' τ μέγιστον ἀναφέρεσθαι κίνδυνον ὑπὲρ πάντων αὐτῶν, ἐν μὴ τις προσγένοιτο βοήθεια θαυμαστή. ἐ δὲ ἐπ μέλλειν ἄνανον, ἀλλὰ πέμπειν μὲν τὸν ὄχλον πεπομφέναι πρέσβεις πρὸς ἑκατέρους, ἵνα εἰσθέωσι τὸ χθὲς ἑορτάζοντι τῷ πάσχα. ἐγκύπτειν δ' περιπλέοντας κατ' αὐτῶν εἰς τὸν ἐξῆς ἡμέραν, ἵνα ἢ μὴ θρασύτερον εἰσελθόντες, ἢ καὶ βιασάμενοι, συμμίξωσιν αὐτοῖς. ἐκ ὁρᾶν δ' μέχρι τὸν ἢ τῶν φρουρεῖν ἑκάστοις, ἢ ἑορτάζοντας πρὸς τοιούτοις. πρόσεσθαι δ' ὡς αὐτὸς πατεμφθεὶς κατὰ θεοῦ πρόνοιαν ὡς πρεσβευτὴς ἐκεῖθεν Ἀμαλύσιος. τὸν γὰρ ἄνανον ταῦτας αὐτοῖς πρᾶττοντα, ὅπως εὐκαίροις ἐπέλθῃ. δεῖν οὖν ἢ τοῦ λόγου πρὸ ζῆν τὰς φρουρούσας ἱκετεύειν, ἢ μᾶλλον πρὸ ἅ δὲ

τῶν ἔξωθεν ἐπικειμένων. τοὺς δὲ ἀναπεμφθέντας ἐλπίδι συγγνώμης ἀκεσαμένη, ἐπιλελῆσθαι τῶν ἰδίων πλημμελημάτων, ἡνομίζειν ἅμα τῇ μετανοίᾳ τοὺς δεδρακότας, εὐθέως ὀφείλειν διαλλάττεσθαι καὶ τοῖς παροῦσι. ἀλλὰ τὸν μὲν ἀδικηθέντων ἀεὶ μίσους πολλάκις γενέσθαι, καὶ τοῦ μεταμέλεσθαι. τοῖς ἀδικηθεῖσι δὲ τὰς ὀργὰς ἐπ' ἐξουσίας χαλεπωτέρας. ἐφεδρεύειν δὲ αὐτοῖς συγγενεῖς τε καὶ φίλους τῶν συναπολωλότων, καὶ δῆμον τοσοῦτον ὑπὲρ καταλύσεως νόμων καὶ δικαστηρίων τεθνηκυῖαν, ὅπου καὶ ἡ τοῦ μέρους ἐλεεῖν ὑπὸ πλείονος ἂν αὐτὸ δι' ἀλλοφυλίαν τοῦ ἀφανισθῆναι. τοιαῦτα μὲν ἐπίκλυδην ἀθρόως διοιδούμενον. καὶ τὸν ἔξωθεν βοήθειαν ἀναφανδὸν μὲν οὐκ ἐπαρρήσιαζεν λέγειν; ἠνίσσετο δὲ τοῖς ἰδιωτικοῖς. ἵνα δὲ καὶ τοῖς ἡγεμόσι τῶν ζηλωτῶν ἰδίᾳ παροξύνῃ, τὸν ἄνανον εἰς τε ὠμότητα διέβαλλε, καὶ ἀπλοῦν ὀνείδιζε ἐξαιρέτως ἐλεγχθῆναι. ἦσαν δὲ ἐλεάζαροι μὲν υἱὸς σίμωνος, οἷς δὴ καὶ πατρὸς ἐδόκει τὸν αὐτοῖς, νοῆσαί τε τὰ δέοντα, καὶ τὰ νοηθέντα πρᾶξαι. ζαχαρίας τε υἱὸς φαλέκα, ἧσσε ὀκτὼ τῶν ἱερέων ἕκατεροι. ἔτι πρὸς τοῖς κοινοῖς τοὺς ἰδίους καθ' αὐτῶν ἀπειλὰς ἀκούοντες, ἔπι δὲ ὡς οἱ περὶ τὸν ἄνανον δυνασείαν ἑαυτοῖς περιποιήσοιντο ῥωμαίους ἐπικαλοῖντο, καὶ δὲ ἔτι ἰωάννης προσφύσαιτο, μέχρι πολλοῦ μὲν ἠπόρουν, τὸ τι χρὴ πρᾶξαι φθάσαι εἰς ὄψιν ἕτερον ἡμῶν σωτηρίαν σεσωσμένην. παρεσκεύαζε μὲν γὰρ τὸν δῆμον ὑπὲρ αὐτῶν, ὀργὰς μαρᾶναι, αὐτῶν δὲ τὸ σωτήριον τῆς βουλῆς ἑαυτοῖς μᾶλλον τοῖς ἔξωθεν ἐπικαρπίας. πάντα γὰρ ἂν φθάσαι παθεῖν, πρὶν καὶ πυθέσθαι τινὰ τῶν συμμάχων. ἔδοξε δὲ ὅμως ἐπικαλεῖσθαι τοὺς ἰδουμαίους. καὶ γράψαντες ἐπιστολὴν σφίσι μόνον, ὡς ἄνανος πεπροδοῖη ῥωμαίοις τὴν μητρόπολιν ἐξαπατήσας τὸν δῆμον. αὐτοὶ δὲ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀποσείοντες ἐν τῷ ἱερῷ φρουροῦντο, ὀλίγον δὲ ἐπὶ χρόνον αὐτοῖς βεβοήθει τοῦ σωτηρίου. εἰ δὲ μὴ βοηθήσουσιν ἐκεῖνοι καὶ τάχος, αὐτοὶ μὲν ὑπ' ἀνάγκης τὰ κοινὰ τοῖς ἐχθροῖς, ἡ πόλις δὲ ὑπὸ ῥωμαίοις φῶτος γενομένη. τὰ δὲ πολλὰ, τοῖς ἀγγέλοις ἐπετέλουτο πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν ἰδουμαίων διαλέκτους. προσεβλήθησαν δὲ καὶ τοῦ ἀγγελίου, δύο τῶν ὁρασημείων ἀνδρῶν, ἐπεῖν τὰ ἱκανοὶ, καὶ πεῖσαι τοὺς πραγμάτων, τὸν δὲ τούτων χρησιμώτερον, οἰκύτητι ποδῶν διαφέροντες. τοὺς μὲν γὰρ ἰδουμαίους αὐτόθεν ἠδέσαν πεφθαρμένους, ἅτε ἰουδαῖοι δὲ ἄπακτον ἔθνος, ἀέκητε μετώπων πρὸς τὰ κινήματα. δὲ μεταβολῆς χάριν, πρὸς ἐλάγιστον ἡ κολακείαν τῶν δεομένων τὰ ὅπλα κινοῦσι, δὲ καθάπερ εἰς ἑορτὴν εἰς τοὺς ὁρμῶντας ἐπῄεσαν. ἐδόκει δὲ τάχιστα εἰς τοῦ ἀγγελίαν, εἰς ὁ μηδὲν ἐλλείποντες πρὸ θυμίας οἱ πεμφθέντες, ἐπαλῆτο δὲ αὐτῶν ἀνασείας ἑκάτερον, καὶ δὴ πρὸς τοὺς ἄρχοντας τῶν ἰδουμαίων παρῆσαν.

ΚΕΦ. ις.

Οἱ δὲ πρὸς τὸ ἐπισολεῖν, καὶ τὰ ῥηθέντα, ὑπὸ τῶν ἀφιγμένων ἐκπλαγῆντες, ὥσπερ ἐμμανεῖς περιέθεον τε τὸ ἔθνος, καὶ διεκήρυσσον τοῦ σπάν. ἤθροιζο δὲ ἡ πληθὺς τάχιον ὑπ' ὠθισμάτων, καὶ πάντες ὡς ἐπ' ἐλευθερίᾳ τῆς μητροπόλεως ἥρπαζον τὰ ὅπλα. συστραφέντες δὲ εἰς δύο μυριάδας. παρεγίνοντο πρὸς τὰ ἱεροσόλυμα, χρώμενοι πόσαρσιν ἡγεμόσιν, ἰωάννῃ τε, καὶ ἰακώβου παιδὶ σωσᾶ. πρὸς δὲ τούτοις λεᾶ, σίμων υἱὸς καθλᾶ. καὶ φινέες

A præsidium petere. Quos autem si victi essent, veniæ spes foveret, immemores audaciæ suæ credere, simul ac factores pœnituerit admissorum, in gratiam statim eos qui perpessi sunt redituros. Sed nocentium quidem sæpe invisam etiam pœnitudinem fieri, læsis autem iram in licentia sæviorem: imminere autem illis ait interfectorum amicos atqve cognatos, totumqve populum pro

B dissolutis legibus ac judiciis indignatione flagrantem: ubi etiam si qua pars misericordiæ fuerit, majori jam irascentium turbæ cessuram. Talia quidem variabat Joannes, terrorem incutiens multitudini: externum vero auxilium aperte quidem indicare quod diceret non audebat: Idumæos autem significabat. utq; principes Zelotarum privatim etiam commoveret, crudelitatis Ananum arguebat, ipsis eum maxime minitari

C confirmans.

CAP. VI.

Idumæorum advenus pro Hierosolymitanis facta.

ERant autem Eleazarus Simonis filius, qui etiam præter alios idoneus esse videbatur & recte consulere, & quæ consuluisset efficere, itemqve Zacharias filius Amphicali, uterqve a sacerdotibus genus ducens. Hi præter communes etiam privatis interminationibus cognitis, quodque Anani factio potentiæ sibi comparandæ

D causa Romanos accerseret (nam & hoc Joannes affinxerat) diu quidem quid agerent dubitabant, angustiis temporis conclusi. populum enim haud multo post eos aggredi paratum esse cogitabant: externi vero subsidii facultatem, insidiarum sibi celeritate præreptam: priusque fore ut omnia paterentur, quam auxiliarium quisquam ista cognosceret. advocari tamen Idumæos placuit. scriptaqve brevi epistola, quod circumvento

E populo Ananus vellet Romanis metropolim prodere: ipsi autem pro libertate dissidentes, in templo obsiderentur: minimumque temporis salutem sibi promitteret: ac nisi mature subvenirent, ipsos quidem Anano atque inimicis, at vero civitatem Romanis ilico subjugandam: pleraqve nuntiis ad rectores Idumæorum referenda mandant. Ad hoc autem lecti sunt duo viri

F strenui & dicendi peritissimi, & ad persvadendum satis idonei: quodque his rebus esset utilius pedum velocitate præstantes. nam Idumæos confestim parituros certum erat, quod turbarum cupiens & incondita esset natio, semperqve ad motus facilis atque suspensa, & rerum mutationibus læta, minimisqve petentium blanditiis ad bella promptissima: & velut ad festorum quandam solennitatem, sic ad prælia properans. celeritatem autem nuncii exigebant: atque istis nihil deerat alacritatis: uterque autem Ananias vocabatur: Jamque apud rectores aderant Idumæorum. Illi autem simul epistola mandatisque

G attoniti, quasi furibundi circumcursare gentem, militiamque denunciare cœperunt. Itaqve mox & dicto citius multitudo convenerat, omnesqve pro libertate metropoleos arma rapiebant. Congregati autem prope XXM. cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt: hoc est Joanne & Jacobo Sosæ filiis, & præterea Simone Cathlæ & Phinea

Cluſoth filiis. Ananum autem profectio legato- A κλεισθῆναι. τὸν μὲν ἄνανον, ἢ μὴν ἐξοδος τῶν ἀγγέλων, ὑπερ
rum, itemqve vigiles ejus latuit, ſed non etiam ἐτύγχανε φύλακας ἔλαθεν. ἡ δὲ ἔφοδος τῶν ἰδουμαίων ἐκ
Idumæorum adventus; hoc enim ante cognito, ἔπ. προγνοὺς γὰρ ἀπεκλείσε τὰς πύλας αὐτῆς, καὶ ἀφ' φυ-
portas eis clauſit, & muris cuſtodes appoſuit. non λακῆς εἶχε τὰ τείχη. καθάπαξ μὲν αὐτοὺς κωλυ-
tamen viſum eſt bello cum his congredi, ſed ver- μεῖν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλὰ λόγοις πείθειν πρὸ τῶν ὅπλων. ἐπεὶ
bis eis ante perſvadere concordiam. Stans ergo οὖν ὅπως τὰ ἀνίκητα αὐτῶν πύργων ὁ μὲν ἄνανον γερα-
in adverſa turri Jeſus, poſt Ananum ævo ponti- τατον τῶν ἀρχιερέων ἵστησι, πολλῶν ἔφη καὶ πικίλων τῆς
ficum maximus: Cum multæ, inquit, & variæ πόλεως κατοχυρωτῶν θορύβων, οὐδένα θαυμάσαι τῶν
turbæ tenuerint civitatem, in nulla re ſic miran- τύχῃ ἔστως, ὡς τὴν συμπάσχειν τοῖς πονηροῖς, καὶ τὴν παρ-
B δοξα. παρέσκευασεν ὑμᾶς, ἀνθρώπους εὐνοϊκωτάτους
μὴ τοιούτοις συμβουλίαις ἐπιμεῖναι καθ' ἡμῶν, μεθ'
ὅσης εἴκοις εἰς ἐλθεῖν, οὐδὲ τὴν μητροπόλεως καλέσαι ὑπὲρ
τῶν βαρβάρων, καὶ εἰ μὴ θεάσασθαι τῶν σπουδῶν ὑμῶν εἰς
ὁμοίους τοῖς καλέσασιν ἀνδρῶν, οὐκ ἂν ἄλλῃ τῶν φρ-
μίλευ ἐπελάμβανον. οἶδεν γὰρ ἕκαστος συνίστη τὰς διανοί-
ας, ὡς τρόπων συγγένεια. νῦν δὲ ἡμῖν τίς αὐτὸς ἐκπε-
C φοι καθ' ἕνα; μυρίων ὅπλων θεωρεῖται τὰ ἀνάγκη
ἀξίως. τὰ γὰρ θυμάτα, καὶ καθαρμάτα τὴν χωρὰν ὅλην
καταπατοῦσα μιαίνομεν τὰς ἰδίας ἑστίας, καὶ στρώματα σκοτ
τῶν ὀπόνοιαν ἐν τῷ περὶ κώμης τὴν πόλεσι, πλή-
θη μὲν λειηδότων περιεστέρβωσεν εἰς τὸν ἱερὸν ὅλην λιγ-
χνὴ δὲ ὑπερβολὴν αἰσθημάτων, μιαίνοντας καὶ τὸ ἀδέ-
σποτον ἔδαφος, ὃς ὁρᾶν ἐστι νῦν αἱδεῖς ἐμμεδυκότας
τοῖς ἁγίοις, ἐκ τῶν σκύλων προφυλάσσων κατανα-
D λίσκοντας εἰς τὰς ἀναλήψεις γαστέρας. τὴν δὲ ὑμέτερον πλή-
θος, καὶ τὸν κόσμον τῶν ὅπλων ὁρᾶν ἐστι, οἷος ἕκαστος
λεύσης τῆς μητροπόλεως κοινῷ βουλομένῳ συμμαχεῖ
κατ' ἀλλοφύλων, τί ἂν οὖν ἄλλο ἔστι τις, ἢ τύχης ἐπι-
νοεῖν; ὅταν γὰρ λογίσῃ πονηροῖς αὐτοφυρὸν ὄντα ἱερὸν
σωματοφύλακα αὐτοῖς, μέχρι πολλοῦ μὲν δοκεῖ, τί δὴ ποτὲ
τὸ κινῆσαν ὑμᾶς ἕτω ταχέως ἔλθετε. μὴ γὰρ ἂν δίκα-
μεγάλης αἰτίας ἀναλαβόντες τὰς παντελεῖς ἐπὶ λη-
στῶν, καὶ κ' δήμου συγγνώμης. ἐπεὶ δ' ἡκούσαμεν ἡμεῖς,
καὶ προδοσίαν (πεδία γὰρ ὑμῶν ἐπορεύσαν τὰς ἁρπίας, καὶ
E τὴν μητροπόλεως ἐπ' ἐλευθερώσει παρεῖναι) σὺν τῶν ἄλ-
λων τολμημάτων ἐθαυμάσαμεν τὰς ἀλιτηρίας, τῶν τοῦ
τὸν ψεῦδος ὑπονοίας. ἄνδρας γὰρ φύσει φιλελεύθερος,
καὶ μᾶλλον τὸ μαλίστα τοῖς ἔξω πολεμίοις μάχεσθαι παρε-
σκευασμένους, οὐκ ἂν εἰκὸς ἄλλως ἐπιχειρεῖσαι, καθ' ἡμῶν,
ἢ λογισαμένους προδοσίαν τὴν ἐλευθερίας
ἀλλ' ὑμᾶς ρᾳδίως σκέπτεσθαι τὰς τὰ μεβάλλοντας, καὶ
καθ' ὧν, σωφρόνως τὸν ἀληθῆ, ἐπ' οὐ τὸ ὑπαλλάσσειν
λόγων, ἀλλ' ἐκ τῶν κοινῶν πραγμάτων. τὸ δὲ δὴ καὶ πά-
F τες ἂν ἡμεῖς, ῥᾳθύμους προσαπολέσθαι ἑαυτοὺς νῦν, πρὸ
τὴ μηδὲ δουλεύειν τὸ πεῖσαν; ἢ προχωρῆσαι ταχέως ἐπι-
σεύσας, ὄντων ἐπὶ τὸν περὶ δορυφόρων; νῦν μὲν δὴ
βουλομένοις μᾶλλον ἂν ἦν, ὑπὲρ ἡμῶν μὲν ὑπὸ-
πλος πεποίηκεν ὑπερχόμενος ἡ καλλιλαία, φέρει δ' αἰσχύ-
νην ἡμῖν θανάτῳ χαλεπωτέρων, τὸ θεραπεύειν αὐτοὺς
ὄντας ἤδη πλησίον. ἐγὼ γοῦν κατ' ἐμαυτὸν μὲν ἀν ἡσυ-
νίαν προθυμίαν θανάτου, πολεμοῦμεν δ' ἅπαξ καὶ
συμβαλὼν, θανάτου δυσκλεᾶ δ' ζῆν αἰχμάλωτον. πα-
G τρὸν δ' φασὶν ἡμᾶς, τὸν δ' ὅλον προσεσῶσαι πεμψαι
κρύφα τοὺς ῥωμαίους, ἢ καὶ τὸ δῆμον νῦν ὑφισα-
μένου; μὰ μὲν ἡμᾶς, ἐπιστώσασθαι τοὺς πεμφθέντας φίλους,
τοὺς

est, pacem morti antepono. ſemel autem bello appetitus, poſtquam pugna commiſſa eſt, glorioſam mortem vita captivi exiſtimo potiorem. Sed utrum nos populi principes ajunt clam miſiſſe aliquem ad Romanos, an etiam totum populum communi ſuffragio? ſiquidem nobis dicant, quos amicos miſerimus,

τὰς ἀρχὰς ἐποιήσαντας τῆς προδοσίας οἰκέτας. ἐφορᾷτο A qui servi fuerint proditionis ministri. Cum iret
τὶς ἀπιών; ἀναμετρούμεθα ἑαυτῶν γράμματα γιγ- aliquis deprehensus est, rediens captus est, literas
νόμενα ἐγκρατής; πῶς δὲ τοὺς μὲν πολίτας ἐλά- nacti sunt? Quemadmodum autem tantam civi-
θομεν, οἷς κατὰ πᾶσαν ὥραν συναναστρεφόμεθα; τοῖς um multitudinem lateremus, cum quibus om-
δὲ ὀλίγοις καὶ φρουρᾶς μόνοις, καὶ μηδὲ οὗτοι τῆς πόλεως ὄντι nibus hora versaremur? Paucis autem, atque his
ἱερᾶς προελθεῖν δυναμένοις, ἐγνώσθη πῶς καὶ τῶν χώρᾳ inclusis, qui de templo ne in civitatem quidem
λαθραίως ἐνεργάσμεθα; νῦν δ' ἔγνωσαν ὅτι δεῖ δίκας prodire possent, quo pacto sunt cognita, quæ oc-
δοῦναι τῶν παρανομημάτων; ἕως δ' ἦσαν ἀδεεῖς αὐτοί, προ- culte extra civitatem fierent? An vero nunc co-
δότης ἡμῶν οὐδεὶς ὑπενοήθη. εἰ δὲ δεῖ τὸ δῆμον ἀνα- gnovere, quando ausorum pœnæ reddendæ
φέρεσι τῆς αἰτίαν, ὃν φανερῷ δήπουθεν ἐβουλεύσαντο. B sunt? donec autem fine metu fuere, neminem
οὐδεὶς γὰρ ἀπιστεῖται τὸ ἐκκλησιάσαι, ὥστε τάχιον ἂν τὸ μηνύ- nostrum proditorem suspicabantur? Sin ad po-
σεως ἔσπευσεν ἡ φήμη πρὸς ὑμᾶς φανερωτέρα τι δεῆσαι, pulum causam referunt, publicum habuit nempe
καὶ ἐπέσθεις ἐδεῖ πέμπειν ψηφισαμένους τοὺς βοηθοῦν- concilium, nemo aberat concioni: ideoqve ma-
τας; καὶ τίς ὁ χειροτονηθεὶς, ἀπιστωσεν. ἀλλὰ ἦτο μὲν nifestior ad vos nuncius fama citius properasset.
δυσθανατούντων, καὶ πλησίον ὄντας τοὺς τιμωρήσεις βρα- Quid autem opus erat legatos mittere, cum certa
χυμόνων, σκῆψις ἐστίν. ἐγὼ δὲ καὶ προδοθῆναί τινι πό- nobis esset de transactione sententia? Et quis
λιν ἡμάρτηται, μόνους ἂν τολμήσαι ἢ ὅτι τοὺς βραδύ- designatus sit dicant. Sed hæ quidem male per-
λοντας, ὧν τοῖς τολμήμασιν ἐν μόνον κακὸν λείπει προ- C iturorum, & instantes pœnas evitare cupientium
δοσία. χρὴ δ' ὑμᾶς, ἐπειδὴ παρ' ἅπαξ πάρεστε μὴ τῶν ὄν- causationes sunt. Quin etiam si civitatem prodi
των, τὸ μὲν δικαιότατον ἀμύνειν τῇ μητροπόλει, καὶ in fatis esset, id quoq; ipsos qui nos criminantur
συνεξαίρειν τοὺς τὰ δικαστήρια καταλύσαντας τυράν- ausuros opinor: quorum audaciæ unum malum
νους, οἳ πατήσαντες τοὺς νόμους, ὑπὸ τῶν αὐτῶν ξίφεσι πε- videtur deesse proditio. Vos autem oportet,
ποίκασι τοὺς κρίσεις. ἄνδρας γὰρ ἀπαταλαίτους τῶν ὑπ- quia semel cum armis adestis, primum (id quod
ἐφανῶν ἐκ μέσης τῆς ἀγορᾶς ἁρπάσαντες, δεσμοῖς τε est justissimum) juvare metropolim, & una no-
περισκίρτησαν, καὶ μηδὲ φωνῆσαι, μηδὲ ἱκεσίαν ἀναχόμε- biscum tyrannos eximere, per quos judicia disso-
νοι, διέφθαρται. ἔξεστι δ' ὑμῖν παρελθοῦσιν ἕως μὴ πο- D luta sunt: qui calcatis legibus jura suis gladiis
λέμῳ νόμῳ, δικάσασθαι τὰ πικρήματα τῶν λεγομένων, οἴκους permisere: deniq; nobiles viros non incusatos,
ἠρημωμένους τῶν ἐκείνων ἁρπαγῆς, καὶ γυναῖκα, καὶ ἡβώσας ex medio raptos foro primum vinculis cruciarũt: deinde non voce neque prece eorum morati, ne-
τῶν ἀποφαγμένων, μελανειμονούσας, κωκυτὸν ἢ θρῆ- ci tradiderunt. Licet autem vobis non belli le-
νον ἀνὰ τὴν πόλιν ὅλην. ἀδεὴς δ' ἐστὶν, ὃς ἀγέγδυκται ge ingressis, horum videre argumentum, quæ di-
τῶν ἀνοσίων καταδρομῆς. οἴγε δὴ τοσοῦτον ἐξώκειλαν xi, desolatas domos rapinis, conjuges in veste
ἀνοσιούργιας, ὥστε μὴ μόνον ἐκ τῆς χώρας, καὶ τῶν ἔξω γῆν πόλε- lugubri ac familias peremptorum, & per totam
ων, δὴ τὸ πρόσωπον, καὶ τὴν κεφαλὴν ὅλην ἔθνους με- civitatem ululatus & fletus. nullus enim non
ταγενεῖν τὴν λιγυρικὴν τέλμαν, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πόλεως E persecutionem expertus est impiorum. Qui ad
δὴ τὸ ἱερόν. ὀρμητήριον γοῦν αὐτοῖς ἔστι, καὶ καταφυ- hoc insaniæ prorupere, ut latrocinalem audaciã
γὴ, τιμιῶν τε τῶν ἐφ' ἡμᾶς βουλευμάτων γίγνεται. ὁ δὲ non solum ex agris atq; alienis civitatibus in hãc,
τοῦ οἰκουμένης προσκατώρυξ χώρου, καὶ τῆς quæ & caput & facies gentis est, sed in fanum et-
ἐκ περάτων γῆς ἀλλοφύλοις ἀκοῇ πεπιστευμένου, τοῦ iam ex civitate transferrent. Deniqve hoc sibi &
τῶν βαρβάρων ἐνταῦθα θηρίων καταπατεῖται. νεα- ad excursus, & ad perfugium elegerunt, isqve
νεύονται δὲ ἐν τοῖς ἐκγενέσεσιν ἤδη, δῆμοι τε δήμοις, fiscus illis est eorum quæ in nos comparantur: &
καὶ πόλεσι πόλεις συγκρούειν, καὶ κατὰ τῶν ἰδίων locus toti orbi terræ venerabilis, quique ab uni-
ἀπολάγχνων τὸ ἔθνος καταλυγαίνειν. ἀνθ' ὧν τὸ μὲν κάλ- F versis alienigenis, ab extremo limite mundi ve-
λιστον, καὶ πρέπον ὡς ἔφην ὑμῖν, ἐξαίρειν τοὺς ἀλιτηρί- nientibus, honoratur, per hæc quæ apud nos na-
ους, καὶ ὥσπερ αὐτῆς τῆς ἀπάτης ἀμυνομένους, ὅτι συμμά- ta sunt portenta conculcatur. Exultant autem
χους ἐπολέμησαν καλεῖν ἐς ἔδη τιμωρούς δεδιέναι. εἰ δ' ἀξι- rebus desperatis, populos committi populis, &
οῦσθε τοὺς τοιούτων ἱκετηρίας, ἀλλὰ τὰ πάρεστι ἡμῖν civitatibus civitates, gentesqve in sua viscera
ὄντα, καὶ παρελθεῖν εἰς τὴν πόλιν σχήματι delectum habere, cum debueritis (ut dixi) quod
συγγενῶν, ἀναλαβεῖν τὸ μέσον συμμάχων τε καὶ πο- factu esset optimum ac deceret, nobiscum noce-
λεμίων ὄνομα, δικασὰς ἡγουμένους. καὶ τοι λογίσασθε, ntes eximere: atqve hanc ipsam fallaciam ultum
πόσων κερδήσουσιν ἐφ' ὁμολογημένοις, καὶ τηλικούτοις ire, quod auxilio vos advocare ausi sunt, qvos
κεμώδμοις παρ' ὑμῖν, οἱ τῆς ἀκαταλλάκτου μηδὲ λόγου G metuere vindices debuissent. Quod si ejusmodi
μεταδόντες. λαμβανέτωσαν δ' οὖν ταύτην ἐκ τῆς hominum preces reverendas putatis, attamen
ὑμετέρας ἀφίξεως τῶν χάριν. ἐνθένδε οὔτε συναγω- licet vobis armis depositis, cognatorum habitu
νιστὰς ἡμῖν, οὔτε κεχινεσθαι δεῖ, πρίν τι ἐκ κατάλα- introire civitatem: medioqve inter hostes atq;
σσῶν ἑκατέρους, καὶ μήτε τῆς ἡμετέρας δικαίαν auxiliares suscepto nomine, de nostris discordiis
συμφορᾶς, μήτε τῆς βουλίμου τῆς μητροπόλεως judicare: quanquam reputare quid habebunt commodi, cum de manifestis ac tantis criminibus apud
vos causam dicuti sunt, qui hominibus non accusatis, ne verbum quidem facere permisere. Ferant
igitur hanc ex vestro adventu gratiam. Si vero neq; nobiscum indignari neq; judicare vultis, tertium
restat, ut relictis utrisqve partibus, nec nostris cladibus insultetis, nec cum insidiatoribus metropoleos

maneatis. Nam etsi maxime quenquam nostrum A
suspicamini Romanis collocutum, observare vo-
bis itinera licet: tumqve demum tueri metropo-
lim, cum factum aliquid hujusmodi patuerit,
qvale delatum est, & in autores ejus, si convicti
fuerint, vindicare. Non enim vos præveniunt
hostes, juxta civitatem sedibus positis. Sin ho-
rum nihil vobis gratum aut mediocre videtur,
ne portarum claustra miremini, qvatenus arma
portabitis. Hæc quidem Jesus loqvebatur: Idu-
mæorum autem multitudo nequaquam animum
advertebat, ardens iracundia, qvod non paratū
habuisset introitum: proqve armis inter se du-
ces indignabantur, captivitatem esse existiman-
tes, si ea quibusdam jubentibus deposuissent.
Unus autem ducum Simon filius Cathlæ, vix pla-
cato suorum tumultu, stans in eo loco unde exau-
diri a pontificibus posset, non jam mirari se ait, si C
libertatis propugnatores in templo obsiderentur
inclusi, cum illi cunctæ genti communem clause-
rint civitatem: & Romanos quidem fortasse, co-
ronatis etiam portis recipere sint parati, Idumæ-
os autem ex turribus alloqvantur, captaqve ju-
beant, pro libertate arma projicere: cognatisq;
non credentes custodiam civitatis, judices eos
discordiarum fieri velint: & alios accusando qvod D
indemnatos cives occiderint, ipsi totam damnent
ignominia nationem. deniq; urbem omnibus a-
lienigenis religionis causa patentem, nunc do-
mesticis præclusistis. Valde enim contra vos fe-
stinabamus, & ad gerendum cum gentibus bel-
lum: qvi ob hoc adesse properavimus, ut vos
servaremus liberos. Nempe taliter vos etiam hi
quos obsidetis læsere, tamqve verisimiles puto
suspiciones in illos quoque colligitis. Deinde E
qui reipub. defensores sunt intus in custodia te-
nentes, genere conjunctissimis gentibus simul
universis civitatem præclusam tyrannidem per-
ferre dicitis, cum tam contumeliosis nos jubeatis
obtemperare præceptis: nomenqve potentiæ
aliis, qvi vos tyrannos patiuntur, annectitis.
Qvis cavillationem vestri sermonis tulerit, cum
rerum repugnantiam videat? Etenim vobis et- F
iam nunc Idumæos excludentibus civitate (nam-
que ipsi nos a patriis sacris arcetis) recte quis eos
incusaverit, qui custodiuntur in templo, quod
cum ausi essent plectere proditores, quos viros
nobiles & innocentes pro societate facinoris di-
ctitatis, non a vobis inceperint, summaqve pro-
ditionis membra præciderint? Sed licet illi mol-
liores quam res poscebat inventi sint, nos tamen G
domicilium Dei servabimus Idumæi, & pro com-
muni patria propugnabimus: tamqve foris ir-
ruentes, quam intus insidiantes, hostes pariter
ulciscemur. Hic autem manebimus pro muris
armati, donec aut vos Romani respiciendo liberent, aut ipsi recuperata libertatis cura mutemini.

συμμάχων. εἰ γὰρ καὶ τὰ μάλιστα φωμαίους ὑπονοεῖτε
διειλέχθαι τινὰς, ὥραν τηρῶν ἔξεστι τοῖς ἐφόδοις. κἀν τ
τῶν διαβεβλημένων ἔργων διακαλύπτηται, τὸν φρουρὸν
τῆς μητροπόλεως ἐλέγχειν, κολάζειν τε τοὺς αἰτίους πρω-
ρεμένους. ἐπεὶ δὲν ὑμᾶς φθάσειαν οἱ πολέμιοι, τὴν πόλιν
προσωκισμένους. εἰ δ' ἄδεν ὑμῖν τῶν ἐντὸς εὐγνωμονῆ μέ-
τριον δοκεῖ, μὴ θαυμάζετε τὰς κλεῖθρα τῆς πύλης, ἕως ἂν
φέρητε τὰ ὅπλα. τοιαῦτα μὲν ἰησοῦς ἔλεγε. τῶν δ' ἰδου-
μαίων ἔτι τὸ πλῆθος προσέχειν, ἀλλὰ πάντως μὴ
τυχὸν ἑτοίμως τὴν εἴσοδον, ἐπὶ διηνεκέστερον οἱ στρατηγοὶ,
πρὸς τὴν ἀποδοσιν τῶν ὅπλων αἰχμαλωσίαν ἡγούμενοι,
τὸ κελεύοντων τινῶν αὐτὰ ῥίψαι. σίμων δ' ὡς καθλᾶ
τῶν ἡγεμόνων εἷς, μόλις τὸ τῶν οἰκείων καταστάσεως θόρυβον,
ἐπεὶ εἰς ἐπήκοον τοῖς ἀρχιερεῦσιν, ἐκεῖνα θαυμάζειν, ἔ-
φη, φρουρουμένων ἐν τῷ ἱερῷ τῶν προμάχων τὴν ἐλευθερί-
ας, ἐγὼ κ' τῆς ἐθνῆ κλείσει τινὰ φθῆναι τῶν κοινῶν πύλην καὶ
φωμαίους μὲν εἰσδέχεσθαι φθάσκιάζον), πάντα δ' καὶ
στέφανοῦσθαι τὰς πύλας· ἰδουμαίους δ' ὅπου τῶν πυργων
διαλέγειν), κ' τὰ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ὅπλα κελεύειν
ῥίψαι. μὴ πιστεύοντες δ' τοῖς συγγνώσεσι τῶν τῆς μητροπό-
λεως φυλάκων, τὰς αὐτὰς δικαίας ποιοῦ τῶν διαφόρων· καὶ κατηγοροῦντες τινῶν, ὡς ὑποκτείναντων ἀκρί-
τους, αὐτοὶ καθαδικάζοιεν ὅλας ἔθνας ἀπράκτους. τῶν γοῦν
ἄπασι τοῖς ἀλλοφύλοις ἀναπεπταμένων εἰς θρησκείαν
πόλιν, τοῖς οἰκείοις υἱοῖς ὑποστηρίζας. πάντα δ' θησαυ-
ροὺς ἐπανοίγοντας, καὶ τῶν ὁμοφύλων πόλεμον, οἱ διὰ
τὸ πεπονθότες, ἵνα ἀτυχήσαντες ὑμᾶς τηρήσωμεν ἐλευθέρους. τοιαῦτα μὲν τις πρὸς τῶν φρουρουμένων ἐδί-
κηθε, κ' πιθανὰς ἔτως ὑποψίας οἴμαι κ' κατ' ἐκείνων συνελέξατε. ἐπεὶ τὰ τῶνδον φρουρὰ κεραπιῶντες, θεω-
κήδονται τῶν κοινῶν πραγμάτων, κ' τοῖς συγγνώσεσι τῶν
ἔθνεσιν αἰθρόους ὑποκλείσαντες τὴν πόλιν, ὑβριστικὰ δ'
ἔτω προστάγματα κελεύοντες, τυραννικῶς λέγετε, κα
τὸ δυνασείας ὄνομα, τοῖς ὑφ' ὑμῶν τυραννουμένοις
προσάπτετε. τὶς ἂν ὑπέγκαι τὴν εἰρωνείαν τῶν λόγων, ἀ-
φορῶν εἰς τὴν ἀναισθησίαν τῶν πραγμάτων, εἰ μὴ καὶ τῶν
ὑμᾶς ἀποκλείοντων ἰδουμαίων τῆς μητροπόλεως, ἐς αὐτὰ τὰ
πατρῷα ἱερὰ εἴργετε. μέμψοιτ' ἂν ἑαυτοὺς τὶς τῶν
ἐν τῷ ἱερῷ πολιορκουμένων, ὅτι θεραπεύσαντες τὰς προδο-
σίας κολάζειν, ἃς ὑμεῖς ἄνδρας ἀθῴους, κ' ἀκαταιτίατους
λέγετε διὰ τὴν κοινωνίαν, οὐκ ἀφ' ὑμῶν ἤρξατο,
καὶ τῆς κατεπειγούσης προδοσίας μέρη προαπέψαυ-
σαν. ἀλλ' εἰ καὶ κεῖνοι τῆς χρείας ἐγίνοντο μαλακώτεροι, πα-
ρήσομεν ἰδουμαῖοι τὸν οἶκον θεῷ, καὶ τῆς κοινῆς πατρί-
δος προπολεμήσομεν, ἅμα τοὺς τε ἔξωθεν ἀπίστους,
καὶ τοὺς ἔνδον προδιδόντας ἀμυνόμενοι πολεμίους, ἐν-
θεν μὲν ἀπὸ τῶν τειχῶν μαχόμενοι ἐν τοῖς ὅπλοις, ἕως ἂν
φωμαῖοι κάμνοντες ὑμῖν, ἢ ὑμεῖς ἐλευθέρους
φρονήσαντες, μεταβάλησθε τούτους τε μὲν τῶν ἰδου-
μαίων ἐπιβόα πλῆθος, ἐν δ' ἰησοῦς ἀδυμᾶν ἀναχωρήσαντας
μὲν ἰδουμαίους μηδὲν φρονοῦντας ἱερὸν μέτριον, ἀγχό-
θεν δ' τῆς πόλιν πολεμουμένου. ἐν δὲ τοῖς ἰδουμαί-
οις ἐν ἠρεμίᾳ τὰ φρονήματα. καὶ γὰρ τεθυμωμένοις
τῆς ὕβρεν εἰρχθέντες τῆς πόλεως, καὶ τὰ ζηλωτῶν
ἰσχυρὰ

Hence they resolve to depart, and to leave the Zealots to themselves.

CAP. VII.

De clade Judæorum ab Idumæis facta.

HIs dictis Idumæorū quidem multitudo clamore consensit: Jesus autē tristis recessit, cum necIdumæos quicquā sentire moderatū, & duplici bello oppugnari civitatē videret. Quippe necIdumæorū tumor & spiritus quiescebat, indigne ferentium contumeliam, quod essent civitate prohibiti: & quod Ze-

ἰσχυρὰ δοκιμῶντες, ὡς οὐδὲν ἐπικουροῦντας εἰδόσι, ἠπόρουν, καὶ μετανόουν πολλοὶ τῷ ἄφιξιν. ἡ δ' αἰδὼς τοῦ πλέον ἀπράκτους ἐπανορθοῦν, ἐκίνει τὸ μεταμέλειαν ὥστε μόνον αὐτόθι πρὸ τείχους κακῶς αὐλιζομένους.

ΚΕΦ. ιζ.

Διὰ γὰρ τῆς νυκτὸς, ἀμήχανος χειμὼν, ἄνεμοί τε βίαιοι σὺν ὄμβροις λαβροτάτοις, καὶ συνεχεῖς ἀστραπαὶ, βρονταί τε φερωνύμιοι, καὶ μυκήματα σφοδρὰ τῆς γῆς ἐξαίσια. πρόδηλον δ' ἦν ἐπ' ἀνθρώποις ἐλεύθερον τὸ κατάστημα, τὸ ὅλον συγκεχυμένον. καὶ ὀλίγα μικρὰ τῆς ἀνακάσης συμπτώματος τὰ πάντα. μία γὰρ τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ τοῖς ἐν τῇ πόλει παρέστη δόξα. τοῖς μὲν, ὀργίζεσθαι τὸν θεὸν, ὅτι τῇ στρατιᾷ, καὶ σὺν αὐτοῖς ἀμφυγεῖν ἐπενεγκόντας ὅπλα τῇ μητροπόλει. τοῖς δὲ πολλοῖς τὸ ἄνανον, νενικηκέναι χωρὶς σφαγῆς, καὶ τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτῶν στρατηγεῖν. καλοῦσι δὴ ἤδη καὶ τὰ μέλλοντα σαφῶς, καὶ καταμαντεύονται τὰ ἐχθρῶν, ἀπὸ τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐπήνεσι παθῶν. οἱ μὲν γὰρ ἰδουμαῖοι συστραφέντες τοῖς σώμασιν, ἀλλήλοις ἀντήλαλον καὶ τὰς φυρεῖς ὑπὲρ κεφαλῆς συμφράξαντες, ἦσαν σκαιοῦντο τοῖς ὑετοῖς. οἱ δὲ ζηλωταὶ μᾶλλον δὲ καθ' αὑτοὺς κινδυνεύοντες, ὑπὲρ σκεπῶν ἐβασκιάζοντο, καὶ συνελθόντες ἐσκέπτοντο ἅ τινα μηχανῶνται αὐτοῖς ἀμυνεῖν δυνήσοιτο. τοῖς μὲν οὖν θερμοτέροις, ἐδόκει μὴ τὸ ὅπλων βιάζεσθαι τοὺς φυλάσσοντας. ἐπεὶ δὲ εἰσεισόντας εἰς μέσον τὸ πόλεως, ἀναφανδὸν ἀνοίγειν τοῖς συμμάχοις τὰς πύλας. τοὺς γὰρ φύλακας ἔξειν πρὸς τὸ ἀδόκητον αὐτῶν τεταραγμένους ἄλλως τε, καὶ τοὺς πλείονας αὐτῶν ὄντας ἀνόπλους, καὶ πολέμων ἀπείρους. καὶ τὸ καθ' ὅλην πόλιν δυσωπάκτων ἐκπλῆξαι τὸ πλῆθος κατακλημμένον ὑπὸ χειμῶνος εἰς τὰς οἰκίας. εἰ δὲ καί τις γένοιτο κίνδυνος, πρέπειν αὐτοῖς πᾶν ὅτι οὐ παθεῖν, ἢ πρεπέστερον εἶναι πλῆθος δι' αὐτοὺς αἰσχρῶς ἀπολλύμενον. οἱ δὲ σωφρονέστεροι βιάζεσθαι μὲν ἀπεγίνωσκον, ὁρῶντες ἀμόνον τὴν ἑαυτῶν φρενῶν πλῆθος, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς πόλεως τεῖχος ἀφ' ὑψηλοῦ ἰδρυμένοις ὅπλοις φυλάσσεσθαι, ὥστε τε παραχθῆναι τὸ ἄνανον παρεῖναι, καὶ κατὰ πάσαν ὥραν ὑπισχνεῖσθαι τοὺς φυλακάς. ὃ δὴ τοῖς μὲν ἄλλοις ἰσχύειν, ἕτως εἶχεν, ἀνοίξαι δὲ καὶ σκηνὴν ἔτι κατὰ τὴν ἀνάγκην ῥᾳδυμίαν, ἀλλ' ὡς τε αὐτὸς σκοπὸν ἀπόλοιτο, καὶ τὸ πλῆθος τῶν φυλάκων, στρατηγήσας τὸ εἱμαρμένης ἤδη. καὶ δὴ τῆς νυκτὸς προχωρούσης, καὶ τοῦ χειμῶνος ἐπικμάζοντος, κοιμίζει μὲν τοὺς ὑπὸ τῇ στοᾷ φρουρούς. τοῖς ζηλωταῖς δ' ὑπὸ νοσου ἐμβάλλει τῶν ἱερῶν αὐτόντας πρίονας, ἐκτεμεῖν τοὺς μοχλοὺς τῶν πυλῶν συνήργησε δ' αὐτοῖς πρὸς τὸ μὴ καταπλαγῆναι τὸ ψόφου, ὅτε τῶν ἀνέμων ἦχος, καὶ τὸ τῶν βροντῶν ἐπάλληλον. ἀφαλαθόντες δ' ἐκ τοῦ ἱεροῦ προσηγόντο πρὸς τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς πρίοσι χρώμενοι, τοῦ καὶ τοὺς ἰδουμαίους ἀνοίγουσι πύλας. τοῖς δ', τὸ μὲν πρῶτον ἐμπλαγὲν παραχθῆ, τοὺς πρὸ τὸ ἄνανον ὑπηρέτας ὑπέθεσαν, καὶ πῶς ὑπὸ τοῦ ξίφους ἔχοιεν τοῦ δεξιοῦ, ὡς ἀμυνόμενος. ταχέως δὲ γνωρίσαντες τοὺς ἥκοντας εἰσήεσαν. οἱ μὲν οὖν ἐτοιμάσαντο ὑπὸ τὴν πόλιν, ὡδὲν ἂν σκώλυσεν ἀπολωλέναι τὸ δῆμον αὐτανδρον, ἕτως εἶχον ὀργῆς. νυῶ δὲ πρῶτοι ζηλωταὶ αἰσθόμενοι τῆς φρουρᾶς ἐξελέσθαι, δεομένων πολλὰ καὶ τῶν εἰσδεξαμένων μὴ προϊδεῖν δι' οὓς ἦλθον ἐν μέσοις τοῖς δεινοῖς, μηδὲ αὐτοὺς χαλεπώτερον ὑπεῖσθαι τὸν κίνδυνον. τῶν μὲν γὰρ φρουρῶν ἁλόντων, ῥᾴδιον αὐτοῖς εἶναι χωρεῖν ὑπὸ τὴν πόλιν,

A lotarum vires esse firmas crediderant erubescentium, postquam nihil eos sibi auxiliari posse viderent, ut jam veniſſe pœniteret. Pudor autem nulla re penitus gesta redeundi, pœnitudinem superabat. Itaqve ibidem prope murum temere tabernaculis positis, manendum esse statuere. Infinita vero hyems nocte illa venit, ventiqve violenti cum imbribus orti sunt, & crebra fulgura, horrendaqve tonitrua, concussæqve terræ vasti mugitus; certumqve erat apud omnes, hominum exitio mundi statum esse turbatum, neqve parvum quid rerum hæc signa portendere. Una vero Idumæis & oppidanis erat opinio: illis qvidem irasci Deum militiæ causa, existimantibus neqve se posse evadere, si adversus metropolim arma moviſſent: Anano autem ejusqve sociis, etiam sine prælio viciſſe, Deumqve pro se bellum administrare credentibus. Sed profecto falsi erant interpretes futurorum, & quæ sui passuri essent, contra hostes fore divinabant. Verum Idumæi quidem catervatim densatis corporibus invicem sese fovebant, scutisqve contextis protecti capita, minus pluvia lædebantur: Zelotæ autem magis illorum qvam suo periculo cruciabantur: collectiqve deliberabant, si quam reperire subsidii machinam illis possent. Horum autem ardentioribus videbatur, vi armorum custodes invadere: atqve in civitatem impetu facto palam portas auxiliatoribus aperire. nam & custodes ex improviso, & qvod plures inermes ac belli expertes essent, facile turbatum iri, & multitudinem civium difficulter colligi posse: quoniam domi quisque propter hyemem contineretur. quin etsi periculum aliquod intervenerit, quivis subire satius qvam negligere tot copias sui causa turpiter perituras: at qui prudentiores erant, vim adhiberi dissvadebant. non enim fui tantum causa custodes ampliari, sed etiam civitatis murum videbant propter Idumæos diligentius custodiri: & ubiqve adesse Ananum, omnibusq; horis invisere custodias existimabat. sed hoc aliis noctibus ita habuerat. illa vero, non sua desidia reqvieverat, sed ut & ipse & custodū manus fato duce interirent. Namq; jam nocte provecta, & gliscente hyeme, custodes in porticu dispositos opprimit somnus. At Zelotis consilium subit, ut ferris templo sacratis portarum vectes secarent. affuit autem illis, ne exaudiretur, crepitus, ventorum sonus, & crebra tonitrua: senoqve egressi, ad murum clanculo veniunt: serratamq; portam, qvæ versus Idumæos erat, aperiunt. Illi autem primum Ananum conari aliqvid suspicati, unusquisq; dextram ad gladium, quasi repugnaturi applicant mature: deinde his, qui ad se venerant agnitis, introibant. Qvi qvidem, si tunc manus vertere in civitatem voluissent, nihil obstabat quo minus totus populus interiret: tanta ira ferebantur. verum Zelotas primo eximere custodia festinabant: illis quoq; multum precantibus, qui eos receperant ne despicerent malis obsessos, quorum gratia venerant, neqve his acerbius periculum importarent. captis enim custodibus faciliorem illis in civitatem impetum fore:

sed si semel eos concitassent, jam illos contineri non posse, quin si senserint congregentur, & per ascensus nitentibus se opponant. Idem igitur Idumæis visum est: jamque in templum per civitatem subibant, cum suspensi Zelotæ adventum eorum præstolarentur. Deniqve his ingressis, etiam ipsi confidenter ex interiori fano progressi sunt, mixtiqve Idumæis in custodes irruerunt. Cæsis autem nonnullis, quos somnus oppresserat, omnis multitudo ad clamorem vigilantium suscitata est, raptisqve armis ad repugnandum non sine stupore properabant. Ac primum quidem Zelotas solos conari aliquid suspicantes, quasi eos superaturi numero confidebant: ubi vero foris alios circumfundi viderent, Idumæos irrupisse sensere. Et major quidem pars eorum, armis pariter animisqve depositis in quæstibus erant. pauci vero juvenum fortiter communiti, occurrendo Idumæis, aliquandiu segniorem multitudinem protegebant: alii cladem civitatis habitatoribus nunciabant. Illorum autem auxilio venire nullus audebat, cognito Idumæos irrupisse: sed ipsi quoque irrita vociferantes, cum fletibus respondebant: plurimusqve mulierum ululatus suscitabatur, si quando custodum quisquam in periculum aliquod incidisset. Quin & Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisqve horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme graviter afficiebantur, propterea qve his qui se excluserant, ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quam repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, utqve commune fanum revererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neqve spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quā vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in civitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundavit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies invenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in civitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito inveniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem supervacuam esse ducebant: pontifices autem perveſtigabant: & in illos pleriqve ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantesque super eorum cadavera, nunc Anano populi benevolentiam, nunc Jesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abjecerint: cum præsertim Judæis tanta sepulturæ cura sit, ut etiam judicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non erraverim, si Anani mortem dixero excidii civitatis fuisse principium, & ex illo die muros eversos, remque publicam Judæorum periisse, quo pontificem rectoremque salutis suæ jugulatum in media civitate viderunt. Erat autem & alias

εἰ ἢ ἅπαξ παύτιν παρκινήσαν, ἔτι ἂν ἔτι ἐκείνων κρατῆσαι, πρὸς γὰρ τὴν αὐξησιν συντάξασθαι αὐτὸς, καὶ τὰς ἀνόδους ἀποφράξειν. συνεδόκει παῦτα τοῖς ἰδουμαίοις, καὶ διὰ τῆς πόλεως ἀνέβαινον πρὸς τὸ ἱερὸν, μετεωροι τὴν ζηλωτὴν τὴν ἄφιξιν αὐτῶν ἐκδεχόμενοι. καὶ παρεκτὸς ὄντα, καὶ αὐτοὶ παρῆσαν ἐν ἔνδοθεν ἱερῷ. μιγέντες ἢ τοῖς ἰδουμαίοις παρετάλλον τὴν φυλακῆς. καὶ πρὸς μὲν τὴν παρκινήσαν ἐχώρουν. ἕως μὲν οὖν μένουσι τοὺς ζηλωτὰς ὑπεχώρουν ἐπελάμβανον ἐπιῤῥόμενοι, ὡς τοῦ πλήθους παρεσόμενοι. καὶ δόντες ἢ ἔξωθεν ἐπιφερομένους ἄλλους, ἤθροντο τὴν κοπὴν τὴν ἰδουμαίων. καὶ τὸ μὲν πλέον αὐτῶν ἅμα τῆς ψυχαῖς καπέβαλλε τὰ ὅπλα, καὶ πρὸς βιαιοτέρας ἐλεῖ. φοβούμενοι ἢ ὀλίγοι τὸ νέων, ἡναίως ἐδέχοντο τοὺς ἰδουμαίους, καὶ μέχρι πολλοῦ τὸ ἀγωνίαν πλήθων ἔσχεσαν. οἱ ἢ κραυγῆ διεσήμαινον τοῖς κατὰ τὴν πόλιν τὰς συμφοράς. κἀκείνων ἀμυνῶν μὲν ἐδεὶς ἐτόλμησεν ὡς ἐμάθον ἐπὶ πλείστοις τοὺς ἰδουμαίους. ἄγαν ἢ ἀντιβόων καὶ ἀντωλοφύροντο, ὥστε γυναικῶν κωκυτὸς ἠγείρετο, σκυθρωπάζον τε ἑκάστη τὴν φυλάκων. οἱ ἢ ζηλωταὶ τοῖς ἰδουμαίοις συνεπλάλαζον, καὶ τὴν σκοτεινῶν βολὴν, ὁ χειμὼν ἐπῆκε φοβερώτερον. ἐφείδοντό τε ἀδένος ἰδουμαῖοι, φύσει τι ὠμοὶ τὴν φονεῦσι ὄντες, καὶ τοῦ χειμῶνι κεκακωμένοι, καὶ τῶν ἀποκλεισάντων ἐχθρῶν τοῖς ὅπλοις, ἦσαν ἢ ὁμοίως τοῖς ἱκετεύουσι τοῖς ἀμυνομένοις. καὶ πολλὰς τὴν συγγνώμην ἀναμνήσκοντας, καὶ δεομένους ἐν κοινῷ ἱερῷ λαβεῖν αἰδῶ, ἐπιλαμβάνον τοῖς ξιφεσιν. λοιὸν ἢ φυγῆς μὲν ἀδεὶς ἦν ἐπ᾽ ἀδεῖ σωτηρίας ἐλπὶς, σωννοθρόμενοι ἢ ὡς ἀλλήλας, κατακόπτοντο, καὶ τὸ πλέον σκυθιάζομενοι, ὡς οὐκ ἐπὶ λοιὸν ἀναχωρήσεως τοῦ θ̄υ, ἐπήεσαν δ᾽ οἱ φονεύοντες, ὥστε ἀμηχανίας κατεκρήμνιζον ἑαυτὰς εἰς τὴν πόλιν, οἰκτιρότερον ἔμοί γε δοκεῖ ἐ διεφθάρθαι ἐλεθρ, τ αὐθαίρετον ὑπομένοντες. ἐπεκλυσθη τὸ ἔξωθεν ἱερὸν πᾶν, αἵματι, καὶ νεκρὸς ὀκτακισχιλίους καὶ πεντακοσίους ἡμέρᾳ κατελάμβανεν.

Κεφ. ιη.

Οὐκ ἐκορέσθησαν ἢ τούτοις οἱ θυμοὶ τῶν ἰδουμαίων, ἀλλ᾽ ὅλην τὴν πόλιν περιπλώμενοι, πᾶσαν μὲν οἰκίαν διήρπαζον, ἕκτεινον ἢ τὸν ἐντυγχάνοντα, καὶ τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος αὐτοῖς, ἐδόκει ὠφελίμαλωμα, τοὺς δ᾽ ἐχθρὸς ἀνεῖλον. καὶ κατ᾽ ἐκείνων λοιὸν τοῖς πλείοσι ἡ φορὰ, ταχέως ἢ ἁλόντες διεφθείροντο, καὶ τοῖς νεκροῖς αὐτῶν ἐπιστάντες, τὸν μὲν ἄνανον τῆς πρὸς τὸν δῆμον εὐνοίας, τὸν ἢ ἰησοῦν τῶν ἄνω τοῦ τείχους λέγων ἐπεσκώπτον. προῆλθον δὲ εἰς τοσοῦτον ἀσεβείας, ὥς τε καὶ ἀτάφους ῥῖψαι, καίτοι τοσοῦτο ἰουδαίων περὶ τὰς ταφὰς προνοίαν ποιουμένων, ὥστε καὶ τοὺς ἐκ καταδίκης ἀναστυροῦμένους πρὸ δύο θ̄υ ἡλίου καθελεῖν τε καὶ θάπτειν. οὐκ ἂν ἁμάρτοιμι δὲ εἰπὼν ἀλώσεως ἀρξαι τῇ πόλει τὸν ἀνανε θάνατον, καὶ αὐτ᾽ ἐκείνης τ ἡμέρας ἀνατραπῆναι τὸ τεῖχ, ἐξαφθαρῆναι τὰ πρόπυλα ἰουδαίοις, ἐν ἢ τὸν δεξιὰν, καὶ ἡγεμόνα τῆς ἰδίας σωτηρίας αὐτὸν ὁρῶν μέσης τῆς πόλεως εἰδον ἀποφαγμένον. λοιὸν γὰρ δὴ πάντα ἄλλα,

σμοὺς

Zelotæ Idumæorum clamorem geminabant, magisqve horribiles tempestas faciebat omnium voces. Nemini autem Idumæi pepercere, quod natura crudelissimi ad cædes erant, & hyeme graviter afficiebantur, propterea qve his qui se excluserant, ut inimicis utebantur, tam supplicantibus quam repugnantibus infensi. Multos enim cognationem referentes, utqve commune fanum revererentur orantes, gladiis transfigebant. Nullus autem fugiendi locus, neqve spes salutis erat. Compulsi autem circa se, magis quā vi oppressi laniabantur, cum recedendi spatium non daretur, nec interfectores a cædibus temperarent. Incerti autem quid agerent, in civitatem se præcipitabant: miseri (ut mihi videtur) eo quod fugiebant crudelius subeuntes exitium, donec templum exterius sanguine redundavit. Octo autem millia & quingentos mortuos dies invenit. Nec tamen his Idumæorum ira satiata est: sed versis in civitatem manibus, omnes domos diripiebant: quemque fortuito inveniſſent, morti dabant. Et cæteræ quidem multitudinis cædem supervacuam esse ducebant: pontifices autem perveſtigabant: & in illos pleriqve ferebantur, statimque comprehensos obtruncabant: stantesque super eorum cadavera, nunc Anano populi benevolentiam, nunc Jesu quæ de muro dixerat, exprobrabant. Ad hoc autem impietatis progressi sunt, ut etiam insepultos eos abjecerint: cum præsertim Judæis tanta sepulturæ cura sit, ut etiam judicio cruci suffixos, ad occasum solis deponant atque sepeliant. Et quidem non erraverim, si Anani mortem dixero excidii civitatis fuisse principium, & ex illo die muros eversos, remque publicam Judæorum periisse, quo pontificem rectoremque salutis suæ jugulatum in media civitate viderunt. Erat autem & alias

σεμνὸς ὁ ἀνὴρ ⸂καὶ δικαιότατος⸃, ⸂καὶ ὡς ἂν⸃ τὸ ὄγκον τῆς τε ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀξίας, ⸂καὶ ἧς εἶχε τιμῆς, ἠγαπηκὼς τὸ ἰσότιμον καὶ πρὸς τοὺς ταπεινοτέρους, φιλελεύθερος⸃ ὢν σκοπὸς, καὶ δημοκρατίας ἔρασθείς, περί τε τῶν ἰδίων λυσιτελῶν τὰ κοινῇ συμφέροντα, ἀεὶ προὐτίθετο⸃, ⸂καὶ πάντων μάλιστα τὴν εἰρήνην⸃ ἐπῄνει. ἄμαχα γὰρ ἤδη τὰ ῥωμαίων. προσκοπεῖτο⸃ ὢν ὡς ἀναγκαίως καὶ τὸν πόλεμον, ὅπως εἰ μὴ ἀβλαβῶς ἐκδόσθαι, δεξιῶς διαφθερούντο. καλὸν γὰρ εἶπεῖν, ζῶντος⸃ ἀνδρὸς, πάντως ἂν διελύθησαν. δεινὸς γὰρ ἦν, εἰπεῖν τε καὶ πεῖσαι τὸ δῆμον. ἤδη δὲ καὶ χείρωτο, ⸂καὶ τοὺς ἐμποδίζοντας, ἢ πολεμοῦντας, ὡς ἧττον ἂν τρισὶν ῥωμαίοις παρέσχον⸃ ὑπὸ τοῦτο στρατηγῶ. παρέζωντο δ' αὐτῷ καὶ ὁ ἰησοῦς, ἀπὸ μὲν λαμπρᾶς⸃ καὶ σύγκλητον, πεφυκὼς δὲ ἄλλως. ἀλλ' εἰμαρμένας ὁρᾶς ὡς μεμιασμένης τὰς πόλεως ἀπώλειαν, ⸂καὶ περιβλέπομαι⸃ σκαθαρθῆναι τὰ ἅγια, τοὺς αὐτεχομένους αὐτῶν, ⸂καὶ φιλοσεργάνιτας⸃ φείσεσθαι. εἰ δὲ περὶ ὀλίγου τὰ ἱερὰν ἐθέλητε φθείρεσθαι, ⸂καὶ τὰ κοσμικῆς θρησκείας κατάρχοντες, προσκαιρέμενοί τε τοῖς ἐκ τῆς οἰκουμένης ὡδὶ βαλλόμενοι εἰς τὴν πόλιν, ἐρρίμμενοι γυμνοὶ βορὰ κυνῶν καὶ θηρίων ἐλέπετε. αὐτίκα ἐπ' ἐκείνοις στενάξαι ἂν τοῖς ἀνδράσι δοκῶ τὰ ἀριστεῖα ὀλοφυρόμενοι, ὑπ' οὐδενὸς ἡττηθέντα κακίας.

ΚΕΦ. ιθ.

ΑΛλὰ γὰρ τὸ μὲν ἀνάνου καὶ ἰησοῦ τέλος τοιοῦτον ἀπέβη. Μετὰ δὲ ἐκείνους οἵ, τε ζηλωταὶ, καὶ τὸ ἰδουμαίων τὸ πλῆθος⸃, τὸ λαὸν ὥσπερ ἀνοσίων ζώων ἀγέλαν θύοντες ἔσφαζον. καὶ τὸ μὲν εὐκαῖον, ἐφ' ᾧ καταληφθείη τόπε διεφθείρετο. τοὺς δὲ εὐγενεῖς, καὶ νέους συλλαμβάνοντες, εἰς εἱρκτὴν κατέκλειον δεδεμένους, κατ' ἐλπίδα δὲ προσθήσεσθαί τινας αὐτοῖς τὴν ἀναίρεσιν ὑπερτιθέμενοι. προσέχε δ' οὐδείς, ἀλλὰ πάντες δὲ τάχους μὴ τὸ πονηρὸν καὶ τὸ παρὸν⸃, προείλοντο τὸν θάνατον. δεινὰς δὲ τὰ ἀρνήσεως αἰκίας ὑπομένοντες μᾶσσον ἐθέλοντές τε ἀποθνήσκειν. μὴ δὲ τὸ μηκέτ' ἀρκεῖν τὸ σῶμα τοῖς βασάνοις, μόλις ἠξιοῦτο δὲ ξίφους. οἱ συλληφθέντες δὲ μεθ' ἡμέραν, ἀνηρέθησαν νύκτωρ. ⸂καὶ τοὺς μὲν νεκροὺς σκυφοροῦντες ἐρρίπτουν, ὡς ἑτέροις ἐν δεσμοτηρίοις τόπου⸃ δεῖν δὲ πολὺν ἐν δὲ ἡμέρᾳ κατάληψις, ὡς μηδένα πλημμῆσαι, μήτε κλαῦσαι φανερῶς τὸν προσήκοντα νεκρὸν, μήτε θάψαι. ἀλλὰ λαθραῖα μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτῶν κατακεκλεισμένα τὰ δάκρυα, καὶ μὴ φόβου, μή τις ἐπακούσῃ τὸν ἐχθρῶν, ἔστενον. ἴσα γὰρ τοῖς πενθουμένοις, ὁ πενθήσων εὐθὺς ἔπασχε. νύκτωρ δὲ κόνιν αἴροντες χερσὶν ὀλίγην, ἐπιῤῥίπτουν τοῖς σώμασι, καὶ μεθ' ἡμέραν εἴτις ὠδύρετο. μικροὶ δὲ καὶ διαλείποντες εὐημέραι νέων, ὅτω διεφθείρησαν. οἱ δὲ ἤδη διαμεμισηκότες τὸ φονεύειν ἀνεδίδουν, ἐρωνεύοντο δικαιώματα καὶ κρίσεις. καὶ δή τινα τῶν ἀποφανεσάντων ἀποκτεῖναι προσθέμενοι ζαχαρίαν υἱὸν βαρούχ. παρῴξυνε δ' αὐτοὺς τὸ λίαν τοῦ ἀνδρὸς μισοπόνηρον καὶ φιλελεύθερον. διὸ δὴ καὶ πλούσιος⸃, ὡς τε μὴ μόνον ἐλπίζειν τὰ ἁρπαγὰ τῆς οὐσίας, ἀλλὰ καὶ προσαιτοσκόπουν ἀσεβῆ δυνατὸν ἄνθρωπον εἰς τὸν αὐτῶν καταλύσειν.

A vir laudabilis atqve justissimus, & præter nobilitatis ac dignitatis & honoris, quo erat præditus, amplitudinem, infimis amabat æquari. Libertatis autem maxime fautor erat: & is qui populi affectaret imperium. Commodis autem propriis communes semper utilitates anteponebat, super omnia paci studens. Sciebat enim Romanos non posse expugnari: ac prospiciebat, si pacisci utiliter nequissent Judæi, omnino eos perituros. ut autem breviter dicam, cum Anano vivo ad transactionem venissent. Mirus enim erat dicere, mirus populo persvadere, qvæ vellet. Jam vero impedientes bellantesqve subegerat. Plurimum autem moræ sub tali duce attulissent Romanis. Huic junctus erat Jesus, illo quidem comparatione inferior, sed præstans cæteris: ut putem Deum, qui tanquam violatam civitatem perire flammis, purgariqve sancta vellet, consulto defensores eorum, & qui ea carissima ducerent, amputasse. Itaqve paulo ante sacris indumentis amictos, & toto orbe celeberrimæ religionis autores, quique undique in civitatem commeantibus venerabiles habebantur, jacere nudos prædam canibus ac feris videres. Quos quidem viros ipsam puto gemuisse virtutem, tantum licuisse vitiis flentem.

[FLAVII JOSEPHI de BELLO JUDAICO LIBER V.]

Secundum Rufini distinctionem.

CAP. I.

ANano quidem & Jesu ejusmodi finis evenit. Post illos vero tam Zelotæ, quam Idumæi passim plebem, quasi nefandorum animalium gregem, irruendo mactabant. Et vulgus qnidem in quolibet loco deprehensum necabatur: correptos autem nobiles, & adolescentes, vinctos in carcerem concludebant, spe, nonnullos eorum sibi posse sociari nece dilata. Verum hæc nullum movebant, sed cuncti mortem præoptaverant, dummodo ne adversus patriam communem neqvissime conspirarent: sævissima tamen ante cædem verbera sustinebant, exulcerati plagis atqve tormentis. cumq; jam corpus non sufficeret cruciatibus, tandem gladium merebantur. quos autem die cepissent, eos in custodiam nocte ducebant: extractosq; inde, si quos mori contigisset abjiciebant, ut vinctis aliis locus esset. Tantus autem populum pavor occupaverat atqve formido, ut ne flere quidem palam quisquam, sive sepelire proprium funus auderet, sed erant occultæ clausorum etiam lacrymæ, & ne quis inimicorum audiret, circumspectantes gemebant. paria namqve his, qui lugebantur, etiam qui luxissent illico patiebantur. exiguam vero nocte sublatam terram manibus corporibus injiciebant, & nonnunqvam die, si quis fuisset audacior. Duodecim autem millia hoc modo nobilium periere. Illi autem jam cædes exosi, nullo pudore judicii vim & cognitionis cavillando imitabantur. Itaq; cum illustrium qvendam Zachariam Baruch filium interficere decrevissent, (irritabantur enim quod neqvissimis inimicus nimis erat, & probis amicus, itemq; locuples) neq; solum fortunarum ejus direptionē sperarent, sed etiam remotū iri virum ad se dejiciendos potentē,

De alterius stragem & reditu Idumæorum, Zelotarumqve de-

ſeptuaginta plebejorum honeſtiſſimos ex præcepto convocant, judicum ſpecie poteſtate carentes, & apud eos Zachariam, quaſi res proderet Romanis, accuſant: quodqve ad Veſpaſianum proditionis cauſa miſiſſet. Sed neqve argumentum, neque ulla probatio criminis erat. ipſi autem miſiſſe dixerunt, & hoc haberi pro fide veritatis volebant. Zacharias autem ubi nullam ſpem ſalutis ſibi relictam eſſe vidit, per inſidias non in judicium, ſed in carcerem ductus, vitæ ſuæ deſperationem libertate non privavit: ſed exorſus veri quidem ſimilitudinem objectorum deriſit, & illata ſibi crimina breviter diluit: in accuſatores autem ratione converſa, omnes eorum iniquitates per ordinem proſecutus eſt, multaqve de perturbatione rerum querebatur. Zelotæ vero obſtrepentes, vix a gladiis temperabant, ſpeciem cavillationemqve judicii ſui usqve ad finem permanere cupientes, & præter hoc judices experiri, an periculoſo tempore juſtitiæ memores forent. Igitur omnes ſeptuaginta pro eo ſententiam ferunt, & pro eo mori, quam ſibi aſſcribi ejus interitum maluere. Illo vero abſoluto Zelotarum clamor tollitur, & univerſi quidem judicibus iraſcebantur, qui ſimulationem datæ ſibi poteſtatis non intellexerant. duo vero ex audaciſſimis aggreſſi Zachariam, in medio templo interficiunt: & illudendo, habes, inquiunt, & a nobis de abſolutione ſententiam certiorem: eumqve ſtatim in ſubjectam vallem de templo projiciunt. Judices vero, contumeliæ cauſa verſis gladiis ferientes, templi ambitu pepulere. cædi enim eorum pepercerant, ut disjecti per civitatem, nuncii fierent apud omnes ſervitutis. Idumæos autem jam veniſſe pœnitebat, neqve his geſta placebant. Quibus collectis, Zelotarum quidam ſecreto indicabat univerſa: & quæcunqve hi qvi eos advocaverant ſcelerate feciſſent, omnia demonſtrabat: arma quidem cepiſſe eos, quaſi Romanis a pontificibus metropolis proderetur, reperiſſe autem nullum proditionis indicium. Illos vero, qui tutari eam ſimularent, & belli facinora auſos & tyrannidis, ab initio quidem prohibendos fuiſſe. Verum quia ſemel in ſocietatem inteſtinæ cædis incidiſſent: finem delictis adhibendum, neqve vires hominibus ſuggerendas morem patrum deſtruentibus. Nam etſi portas graviter ferrent ſibi atqve in oppidum aditum eſſe præcluſum, pœnas ab his, qui prohibuerant eſſe repetitas: & Ananum quidem peremptum: una vero nocte populum totum pene conſumptum. Quarum rerum multos quidem ſuarum pœnitere ſentirent: eorum autem viderent, a quibus rogati eſſent, crudelitatem immenſam: ne ipſos quidem per quos ſalvi erant erubeſcentium. in oculis enim auxiliatorum peſſima facinora committere, illorumqve injurias Idumæis imputari, quatenus ea non prohibeant, neqve ab his ſeparentur. Debere igitur (quoniam de proditione, quæ dicta ſunt, calumniam fuiſſe patuiſſet, nullusqve Romanorum impetus timeretur, adverſus civitatem vero inexpugnabilis eſſet potentia corroborata) illos

A συγκαλέσιν ἀν' ἐξ ἁπάντων ἑβδομήκοντα τὸ πλῆθος δημοτῶν εἰς τὸ χῆμα δικαστῶν, ἔρημον ἐξουσίας, καὶ δὲ Ζαχαρίᾳ κατηγορεῖν, ὡς ἐνδιδοίη τὰ πράγματα Ῥωμαίοις, καὶ ὡς εἰς Θεσπασιανὸν διαπέμψαι τοὺς ἐπαναστάντας. ἴσως δ' ἦν ἔλεγχος τις τῶν κατηγορημάτων, ἢ τεκμήριον, ἀλλ' αὐτοὶ πεπεῖσθαι καλῶς ἔφασαν, καὶ δεῖν ἐπὶ τούτοις τῆς ἀληθείας ἡγεῖσθαι. ὁρῶν μὲν Ζαχαρίας σωτηρίας ἐλπίδα παντελῶς δὲ κατ' ὀλέθρου εἰς εἱρκτὴν, οὐκ ἐπὶ δικαστήριον, ἐπιόντας τὴν δὲ ζωὴν ἀπαγομένην οὐκ ἀπερρήπισεν. ἀλλὰ καταρχὰς, τὸ μὲν πιθανὸν τῶν κατηγορημένων διεκλόασε, καὶ διὰ βραχέων ἀπέλυσε τὰς ἐπιφερομένας αἰτίας. ἔπειτα δὲ τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγόρους ἀπέστρεψας, ἐξῆς πάσας αὐτῶν διεξῆει τὰς ἀνομίας, καὶ πολλὰ περὶ τῆς συγχύσεως κατωλοφύρετο τῶν πραγμάτων. εἰ ζηλωταὶ μὲν ἐθορύβουν, καὶ μόλις τῶν ξιφῶν ἀπεκράτουν, τὸ χῆμα καὶ τὴν εἰρωνείαν τῆς δικαστηρίου, μέχρι πολλῆς παίζοντες Θεσπασιανοῦ, καὶ ἄλλως πεῖραν λαβόντες τῶν δικαστῶν, εἰ ἀνδρῶν τὸ αὐτῶν κίνδυνον μενεθήσουν ἢ δικαίᾳ. φέρουσι δὲ οἱ ἑβδομήκοντα τὴν κενομανίαν τῶν ψήφων ἀποκλύσεως, καὶ σὺν αὐτοῖς Θεσπασιανὸν μᾶλλον, ἢ τὸν ἀναιρέσεως αὐτοῖς λαβεῖν τὴν ἀπιγραφήν. ἤρξη δὲ βοητῶν ζηλωτῶν Θεὸς τὴν ἀπόλυσιν, καὶ πάντων μὲν ἂν ἀναπάκτησις ἦν τοῖς δικασταῖς, ὡς μὴ σωιεῖσι τὴν ἱερωσύνην τῆς δοθείσης αὐτοῖς ἐξουσίας. δύο δὲ πλημμοριάτων, παρασταθέντες ἐν μέσῳ τῷ ἱερῷ, διαφθείρουσι τὸν Ζαχαρίαν, καὶ πεσόντα ἀπικλάζοντες ἔφασαν, καὶ παρ' ἡμῶν τὴν ψῆφον ἔχεις, καὶ βεβαιοτέραν τὴν ἀπόλυσιν. ἐπέθεσι τε αὐτὸν ὑπὸ τὸ ἱερὸν, καὶ τῆς ὑπερκειμένης φάραγγος. τοὺς δὲ δικαστὰς Θεὸς ὕβριν ἀπεστραμμένους τοῖς ξίφεσι τύπτοντες, ἐξέωσαν ἔξω βολῆς, ὅτι ἐν τῷ φεισαμένους σφαγῆς αὐτῶν, ἵνα σκεδασθέντες ἀνὰ τὴν πόλιν, ἀγγέλοι πᾶσι τὰ δυλείας ἥκοντες.

B

C

D

E

F

G

ΚΕΦ. κ.

Τοῖς δὲ ἰδουμαίοις ἤδη τὰ παρεσκευασμένα μετέμελε, καὶ προσίσατο τὸ πραπτόμενον. συναγαγὼν δὲ αὐτοὺς τις ἀπὸ τῶν ζηλωτῶν κατ' ἰδίαν ἐλθὼν, ἐνεδείκνυτο τὰ συμβουλευόμενα τοῖς καλέσασι, καὶ τὰ κατὰ τὴν μητρόπολιν διεξῆει. βουλομένους μὲν γὰρ τοὺς ἀρχιερέων προδιδόμενα ῥωμαίοις τῆς μητροπόλεως, διενεκεῖν δὲ Θεοδοσίου τυραννεῖον ὄντα. τοὺς δὲ ἐκείνων ἀποκεκινημένους Φυλάρχεσθαι, καὶ πολέμου καὶ τοιούτου ἔργα τολμῶντας. προσῆκεν μὲν οὖν αὐτοῖς διακωλύειν ἀπ' ἀρχῆς. ἐπεὶ δὲ ἅπαξ εἰς κοινωνίαν ἐμφυλίου φόνου προέπεσον, ὅρον γοῦν ἐπιθεῖναι τοῖς ἁμαρτήμασι, καὶ μὴ βουλομένοις χορηγοῦντας ἰσχὺν τοῖς καταλύουσι τὰ πάτρια. καὶ γὰρ εἴ τινες χαλεπαίνουσι τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας εἰς εἴσοδον, ἀλλὰ τοὺς ἱερέας τε τιμωρήσασθαι. καὶ πιθανὴν μὲν ἄναιρον, διεφθάρθαι δὲ ἐπὶ μιᾶς νυκτὸς, ὀλίγου δεῖν πάντα τὸν δῆμον. ἐφ' οἷς τῶν μὲν οἰκείων πολλοὺς αἰδουμένους μεταγνόντας, τῶν δὲ ἐπικαλεσαμένων δὲ ὁρᾶν ἄμεινον τὰ ὠμότητα, μηδὲ δι' οὓς ἐσώθησαν αἰδουμένων. ἐν ὄμμασι γοῦν τῶν συμμάχων τὰ αὔξεσθαι τολμᾶν, καὶ τὰς ἐκείνων ἀνομίας ἰδουμαίοις προσοίσεσθαι, μέχρις οὗ μήτε κωλύῃ τις, μήτε χωρίζηται τῶν δρωμένων. δεῖν οὖν ἐπιδεῖ διαβολὴ μὲν πέφυκε τὰ τῆς θεοδοσίου, ἔφοδος δὲ ῥωμαίων οὐδεμία προσδοκᾶται, δυνάστεια τε ἀπρότειχος τῇ πόλει δυσκατάλυτος, αὐτοὺς ἀναχω-

ἀναχωρῆσιν ἐπ' οἴκου, καὶ δ' μὴ κοινωνῆσαι τοῖς φαύλοις ἁ- A
πάντων, ἀπολογησάμ. ὧν ἑκουσίως ἐνεχθέντες μετέ-
σχοισεν. τούτοις πεισθέντες οἱ ἰδουμαῖοι, πρῶτον μὲν λύσω-
σι τοῖς δεσμωτηρίοις ὡς χιλίους δεσμώτας· οἳ σὺν ὀλί-
γῳ πλήθει φυγόντες ἐκ τῆς πόλεως, ἀφικνοῦνται πρὸς σί-
μωνα, ὡς ὀλίγον ὕστερον ἐρῶ μᾶλλον. ἔπειτα ἐκ τῶν ἱεροσο-
λύμων ἀνεχώρησαν ἐπ' οἴκου, καὶ σωφρόνως τὸν χωρισμὸν
αὐτῶν γενέσθαι συμβάντος ἀμφοτέροις ὅ, τε γὰρ δῆμος
ἀγνοῶν τὴν μετάνοιαν, ἐχάρησε πρὸς ὀλίγον, ὡς ἐχθρῶν B
κεκωφισμένων, οὔτε ζηλωταὶ μᾶλλον ἐπανέσησαν ἢ
ὡς συμμάχων καταληφθέντες, ἀλλ' ἀπηλλαγ-
μένοι τῶν δυσωπούντων, καὶ ἀδιαφθόντων ἐθάρσησαν. οὐκ
ἐπηύξησε μέλλησις ἢ σκέψις ἰδίων τῶν ἀδικημάτων, ἀλλ'
ὀξυτάτας μὲν ἐχρῶντο ταῖς βουλαῖς εἰς ἕκαστα. τὸ δο-
χθέν τε ἦν, τάχιον καὶ τῶν βουλῶν συνήργουν. μάλιστα δ'
ἐπ' ἀνδρίαν τε καὶ δύβυλίαν ἐφόνων, τὸν μὲν φθόνῳ λυ-
μαινόμενοι, τὸ ἦν γενναῖον, δέει. μόνῳ γὰρ αὐτῶν ἀσφά-
λειαν ἀπελάμβανον, τὸ μηδένα τῶν δυνατῶν καταλι- C
πεῖν. ἀνῃρέθη γοῦν σὺν πολλοῖς ἑτέροις καὶ γοργίας, ἀ-
ξιώματι μὲν καὶ γένει πρόσχων, δημοκρατικὸς ἦν καὶ
φρονήματος ἐλευθερίου μέσος, εἰ καί τις ἕτερος ἰδου-
μαίων. ἀπώλεσε δ' αὐτὸν ἡ παῤῥησία μάλιστα πρὸς
τοῖς ἄλλοις πλεονεκτήμασιν. ὑδὲ ὁ περαΐτης νίγερ αὐτὸν
ἐκέτευεν. οἱ δ' προαπλήσαντες, ἧς ἐπεθύμει μάλιστα,
γῆς, μὴ μεταδώσειν αὐτῷ τὸν φόνον ἐνήργουν. ἀναιρε-
θεὶς δ' ὁ νίγερ, πικρῶς ἐνεγκόντας ῥωμαίους αὐτοῖς ἐπρά-
σατο, λιμόντε καὶ λοιμὸν πρὸ τοῦ πολέμου, καὶ πρὸς ἅ-
πασι τὰς ἀλλήλων χεῖρας. ἃ δὴ πάντα κατ' αὐτῶν D
σκύρωσεν ὁ θεὸς, ἐς τὸ δικαιότατον, ἔτι μᾶλλον τὰ ἀλλή-
λων ἀπονοίας ἐμέλλον σὺν εἰς μακρὰν ἐκτισάσοντες.
νίγερ μὲν ἂν ἀνῃρημένον, τὰς πρὸς τὸν καταλύσεως αὐτῷ
φόβους ἐπεκόφισε. δ' λαὸς ἦν μέρος ὀδὲν ἐᾶν, ὡ μὴ πρὸς
ἀπώλειαν ἐπενοεῖτο πρόφασις. τὸ μὲν γὰρ αὐτῶν διε-
νεχθὲν πινὶ πάλαι, διέφθαρτο. τὸ ἦν μὴ προκρῖναν
κατ' ἐριδείαν, ὅπῃ καιρὸς ἐλάμβανε τοὺς αὐτούς. καὶ ὁ
μὲν μὴ ἦν ὅλως αὐτοῖς πρόσιον, ὡς ἐκπεφανωμένος, ὁ
πρόσιον ἦν μὴ παῤῥησίας, ὡς καταφρονῶν ὁ θεραπεύων
ἦν ὡς ἀπόβλητος ἐκπεπόδιστο. μία ἦν ἐν τῶντε μεγί-
στων, τῶν μετριωτάτων πίμπρα, θάνατος. τῶν διέφυ- F
γεν ὐδείς, ἢ μὴ σφόδρα τις ἐν ταπεινὸς, ἢ δι' ἀγένειαν, ἢ
διὰ τύχην.

Κεφ. κα.

Ρωμαίων ἦν οἱ μὲν ἄλλοι πάντες ἡγεμόνες, ἕρμαιον
ἡγούμενοι τὸν σείσιν τῶν πολεμίων, ὥρμηντο πρὸς
τὴν πόλιν, καὶ τὸ ὑπεστασιασμένον ἤκουον, ὡς ἂν ὄντα
κύριον τῶν ὅλων, φάμενοι πρόνοιαν θεὸν σύμμαχον σφί-
σι, τὸ τετραφθαι τὰς ἐχθρὰς κατ' ἀλλήλων. εἶναι μέν
τι τὸν ῥωμαίων ἐξεῖναι, καὶ ταχέως ἐν δαίας ἐμνονήσθη, ἢ
κατασπάσαντας ἐν τοῖς ἐμφυλίοις κακοῖς, ἢ μετανοήσαν-
τας. ὑπεστασιακὸς ἦν πλεῖστον αὐτὸς ἔφη δ' δέοντος ἁ-
μαρτάνειν, ὥσπερ ἐν θεάτρῳ χειρῶν τε καὶ ὅπλων δηλ-
δεῖξιν ποιησαμένους γλιχομένους, σὺν κινδύνου, ἀλ-
λὰ μὴ τὸ συμφέρον, καὶ τὸ ἀσφαλὲς σκοπουμένους.

domum recedere: maloramqve ſocietatem vi- A
tando cuncta diluere flagitia, quorum non ſponte, ſed decepti participes extitiſſent. Perſvaſum eſt Idumæis. Et primum eos, qui erant in cuſtodiis ſolvunt, prope ad duo millia popularium, ſtatimqve relicta civitate ad Simonem veniunt, de quo paulo poſt commemorabimus: deinde domum ex Hieroſolymis abiere. Evenit autem eorum diſceſſum utrisqve pariter inopinatum vi- B
deri. nam & populus neſcius pœnitudinis, paululum fiducia recreatus eſt, veluti inimicis levatus: & Zelotarum crevit inſolentia, quaſi non auxiliis caruiſſent, ſed iis eſſent liberati, quorum pudore ac reverentia criminibus temperabant. Deniqve nulla jam erat facinorum mora neqve cunctatio: ſed feſtinatis quidem conſiliis in re- C
bus ſingulis utebantur: quæ vero placuiſſent, ipſa cogitatione citius peragebant. Maxime autem in viros fortes atqve inſignes cædibus ſævie, bant: cum invidia nobilitatem abſumerent metu virtutum: unamqve cautionem putarent, nullum optimatum ſupereſſe. Itaque occiſus eſt cum multis aliis Gorion, dignitate ſimul & genere præſtans, & plus poſſe populum gaudens, plenusqve ſpiritu, libertatis amator, ut nullus alius Judæorum, quem tamen libertas præter alias vir- D
tutes perdidit. Sed ne Peraita quidem Niger eorum manus effugit, bellis cum Romanis geſtis vir ſtrenuus comprobatus: qui etiam ſæpe vociferans, & cicatrices oſtendens, per mediam civitatem trahebatur. Ductus vero extra portas, deſperata jam ſalute, ne ſepultura careret ſupplicabat. Illi autem prius interminati, quod humum ei quam deſiderabat conceſſuri non eſſent, mox E
etiam mortem intulere. Qui tamen cum occideretur, Romanos eis ultores imprecatus eſt: famemque præter bellum ac peſtilentiam, & ad hæc omnia ipſorum mutuas manus: eaqve univerſa confirmavit apud impios Deus, & quid juſtiſſimum eſſet effecit, ut audaciam ſuam quam primum experirentur inter ſe diſſidentes. Niger quidem occiſus, quem habebant de oppreſſione, ſui metu eos levavit. Pars autem plebis nulla F
erat, cui non ad interitum excogitabatur occiſio. Namque alii quod jamdudum aliis civibus reſtitiſſent, interficiebantur: qui vero nihil offenderant, pacis tempore ſubitas cauſas excipiebant. Et qui omnino libere eos non adiſſent, pro contemptoribus: qui vero obſequentes, pro inſidiatoribus habebantur: unaqve maximorum criminum & mediocrium pœna, mors erat. neque G
evaſit quiſquam, niſi aut ignobilitate, aut fortuna perhumilis.

CAP. II.

ROmani autem omnes ad civitatem animos intendebant, hoſtium diſſenſionem lucrum ſibi eſſe cenſentes: & Veſpaſianum, penes quem ſumma rei poteſtas erat, incitabant, divi- De inteſtina diſcordia Hieroſolymorum.

næ providentiæ dicentes auxilio in ſemet hoſtes eſſe converſos: veruntamen velox eſſe momentum, & Judæos cito in concordiam redituros, aut inteſtinis malis defeſſos, aut redactos in pœnitudinē. Ad quos Veſpaſianus ait: Plurimum eos quid fieri conveniat ignorare: tanquam in theatro cupientes quantum armis ac manibus poſſent oſtentare potius cum periculo: quam ſecum quid eſſet utile reputare.

Nam si statim civitatem aggrederentur, ipsos causam hostibus fore concordiæ, ac vires eorum etiam nunc vigentes in se provocaturos. Sin operirentur, paucioribus ac moderatioribus his usuros domestica seditione consumptis. Deum namque melius quam ipsos disponere, qui sine labore Judæos Romanis traderet, nulloque periculo exercitui victoriam condonaret. Proinde manibus propriis intereuntibus inimicis, maximoque malo, hoc est, seditione turbatis, debere se potius periculorum spectatores esse, quam cum hominibus mortem appetentibus atque intestina rabie insanientibus confligere. Si quis autem putaverit victoriæ gloriam sine prælio fieri viliorem, sciat, inquit, armorum incerto exitu commodius esse commode perficere quod intendit. Neque enim manu præclaris esse minus laudabiles, quia paria gesserint moderatione atque prudentia. Simul autem dum hostes imminuerentur, etiam milites ex laboribus assiduis recreatos valentiores ductum iri. Præterea non id esse tempus, ut maturæ occupandæ videatur victoriæ claritudo. nec enim armis fabricandis, aut muris, vel auxiliis congregandis Judæos operam dare, atque ideo moras differentibus nocituras: sed bello domestico ac dissensione tumidos, miserabiliora pati quotidie, quam ipsi eos captivos afficerent intromissi. Proinde sive quis securitatem consideret, sinendos esse, qui semet absumerent: sive facti gloriam clariorem, nequaquam manus intestino morbo laborantibus afferendas: si quidem ratione recta diceretur, non ipsorum, sed discordiæ fuisse victoriam. Hæc Vespasianus: eique dicenti rectores militum consentiebant: moxque apparuit quam utile fuisset ejus consilium. Namque in dies singulos multi ad eum confluebant fugiendo Zelotas. Erat autem fuga difficilis, quod omnes exitus custodibus obsidebantur. Et si quis ibi qualibet ex causa deprehensus fuisset, velut ad Romanos ire cuperet, interficiebatur. qui tamen eis dedisset pecuniam, salvus abibat: & qui non dabat, solus proditor habebatur. Restabat igitur, pecuniosis fugam redimentibus solos pauperes jugulari. Mortui vero per omnes vias coacervabantur innumeri, multique etiam transfugere cupientium, rursus in civitate perire præoptabant. nam spe sepulturæ in patria mori tolerabilius videbatur. Illi autem ad hoc crudelitatis devia verant, ut neque intus neque per itinera occisis humum concederent: sed veluti cum patriis legibus etiam naturæ jura disturbare pepigissent, suaque in homines injustitia divinitatem quoque polluere, ita sub sole putrescere mortuos relinquebant. Sepelientibus autem suorum corpora, idem quod transfugis, imminebat supplicium mortis: statimque sepultura indigebat, qui hanc alteri præstitisset: & ut breviter dicam, nulla tam bona, quam misericordia, perierat in illis cladibus mentis affectio: hisque irritabantur noxii, quæ miseranda vidissent, a vivis in mortuos, a mortuis in vivos iracundiam transferentes. Modum autem excedente metu, superstitibus mortui adepti requiem beatiores videbantur: & qui erant in custodiis comparatione sui cruciatus, insepultos quoque fortuna-

εἰ μὲν γὰρ εὐθὺς Ἰουδαίους ἐρεθίσειαν τὴν τῶν πολιτῶν, φησὶν, ὁμόνοιαν ἐπὶ σφᾶς ἐκκαλεῖσθαι τοῖς πολεμίοις, καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτῶν ἀκμάζουσαν ἐπ' αὐτοὺς παρέξειν. εἰ δ' ὑπερθέμενοι, ὀλιγωτέροις χρήσεσθαι, δαπανηθεῖσιν ἐν τῇ στάσει. κρατηθὲν μὲν γὰρ ἄμεινον αὐτοῖς τὸ θεῖον, ἀκοντι φωμαίοις πταίσαντας ἀνδράσι, καὶ τὴν νίκην ἀνεπαισθήτως τῇ φαλαγγὶ χαριζόμενον. ὡς τὰ χείρω λαμβάνοντας χερσὶν οἰκείαις τὸ ἐχθρὸν καὶ τὸ μεῖζον κακὸν στάσει χρωμένους, ἅπαντας μᾶλλον αὐτοὺς ἀπολωλέναι τῶν κινδύνων. ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, καὶ λελυσμένοις κατ' ἀλλήλων χεῖρα μίσγειν. εἰ δέ τις οἴεται τὴν δόξαν τῆς νίκης ἀσφαλεστέραν στάσει δίχα μάχης, γνώτω δὲ λῷον τὸ σῶσαι φαλερὸν, τὸ μὲν ἧσσον κατορθωμα λυσιπλέστερον. ἐν γὰρ ἥττοσι δύκλεὲς οἶδε χρῆσθαι καὶ χεῖρα λαμπρὸν, τὰς ἡγεμονικὰς καὶ συνεσὰς τὰ ἴσα διαπραξαμένας. ἅμα μὲν τὸ μεμνῆσθαι τῶν πολεμίων, καὶ τὴν αὐτοῦ φρόνησιν ἀναληφθῆναι ἐν τῷ συνεχῶν πόνων ἐρρωμενέστερον ἄρξειν. ἄλλως τε καὶ τοὺς χαζομένους ὡς τὰ λῷω νίκην λαμπρότερον, ἢ ὅτι εἶναι κρεῖσσον. ἐν γὰρ ὡς καταπεπλεγμένοις ὅπλοις ἢ τείχεσιν, οὐδὲ ὡς συλλογὴν ὅπλων, οὐδὲ ἀχρείοις, ἐπὶ τὴν ὑπερθέσεσθαι καὶ τὸ διδόσθαι, ἀλλ' ἐμφύλιον πόλεμον, ἐν χερσὶν τραχηλιζομένους καθ' ἡμέραν αἰκιζόμενον, ὧν ἂν ἐπελθόντας αὐτοὺς ἀλόντας. ἔτι σὺν τὸ ἀσφαλὲς τῆς στάσεως, χείρους τοὺς ὑφ' ἑαυτῶν ἀναλισκομένους, ἐὰν. ἔτε τὸ ἀκλεέστερον ἐν κατορθώματος, ἐ δεῖ τοῖς οἰκείοις θυμοῦσθαι ἀνδράσιν, ῥηθήσεσθαι δὲ εὐλόγως, ὅτι αὐτῶν τὴν νίκην, ἀλλὰ τῆς στάσεως. ταῦτα δὲ καταπαύσαντα λέγοντι, συνήνουν οἱ ἡγεμόνες, καὶ ἀποβησόμενα τὸ στρατήγικὸν τῆς γνώμης ἀπεφαίνετο.

Κεφ. κβ.

Πολλοὶ γὰρ καθ' ἡμέραν ἠυτομόλουν, τοὺς ζηλωτὰς διαδιδράσκοντες. χαλεπὴ γὰρ ἡ φυγὴ, φρουραῖς διειλημμένων τὰς ἐξόδους πασῶν, καὶ τὸ πανταχοῦ ἁλισκόμενον εἰς τοὺς ἐφεστῶτας ἀπόντας, διαχωμένων. ὁ γὰρ εἰς χρήματα δοὺς ἐξέφευγε, καὶ μόνῳ τῷ μὴ διδόντι ἐπεβούλευον, ὥστε κερδαίνειν τὸ εὑρεῖν τὸν φεύγοντα, μόνους δὲ ἀποφράττειν τὰς πύλας. νεκροὶ γὰρ πᾶς λεωφόρος πᾶσα ἐστρωννυτο πεπτωκότων, καὶ πολλοὶ τῶν μεμισθωμένων αὐτομολεῖν, πλὴν τοῦ ἐνδον ἀπόλεσαν ἡρῶντο. τὸ γὰρ ἅπαξ τοῦ πατρίδος θανάτου ἐλπὶς παφῆς ἐποίει μετρίωτερον. οἱ δὲ ἐς πᾶσαν ὠμότητος ἐξοκείλαν, ὡς μήτε τοῖς ἐνδον ἀναγεμομένοις, μήτε τοῖς ἀνὰ πᾶσαν ὁδὸν μεταδοῦναι χῆς, ἀλλὰ καθάπερ συνθήκας πεποιημένοι τοῖς τοῦ πατρίδος συγκαταλύσαι καὶ τοῖς τοῦ φύσεως νόμοις, ἅμα πᾶσι εἰς ἀνθρώπους ἀδικήμασι συμμιαίνειν καὶ τὸ θεῖον, ὑφ' ἡλίῳ τοὺς νεκροὺς μυθώντας ἀπόλλυον. τοῖς δὲ θάπτουσι πένα τοῦ συγγενοῦς, ὁ δὲ τοῖς αὐτομολοῦσιν ὀπτὴ μίσος, θάνατος ἦν, καὶ ὅσοις παρεγχρήσαι τὰφῆς ἐδόκει τοῦ ἑτέρου χαριζόμενον. καθόλου δὲ εἰπεῖν, οὐδὲν ἔτως ἀπωλώλει χρήσιμον πᾶσι ἐν τῷ συμφοραῖς, ὡς ἔλεος. ἀφ' ἑαυτῶν δὲ ἐκβαίνων, πᾶσι παρέζωσε τοὺς ἀλιτηρίους, καὶ ἀπὸ μὲν τῶν ζώντων ἐπὶ τοὺς ἀπόντας, ἀπὸ δὲ τῶν νεκρῶν, ἐπὶ τοὺς ζῶντας τὰς ὀργὰς μεθέφερον, καὶ δι' ὑποψολαὶ δέους, ὁ πᾶσιν τοὺς πρὸ τῆς φῆς ὡς ἀναπαυσομένους ἐμακαρίζειν. οἱ, τε ὑπὸ τῶν θεσμῶν τελεῖοι εἶναι ζόμενοι, καὶ σύγκλειστοι, καὶ τοὺς ἀπὸ φῆς ἀπ-

φασιν

φασον δ' δαίμονας. καπεπεπεῖτο μὲν οὖν πᾶς αὐτοῖς A
ἡμὲς ἀνθρώπων ἐγελᾶτο ἢ τὰ θεῖα, καὶ τὰς τ' προφήτ
ἡμὲς, ὥσπερ ἀγυρλικὰς λογοποιίας ἐχλεύαζον. πολ-
λὰ ἦ ἔτι τοῦ ἀρετῆς, καὶ κακίας περὶ διάστασιν, ἃ ὠλιγω-
σάντες οἱ ζηλωταὶ, καὶ τ' κ τ' πατρίδ προφητείαν τέ-
λως ἠξίωσαν. λαὸ γὰρ δή τις παλαιὸς λόγ ἀνδρῶν, ἵνα
σπ τ' πόλιν ἁλώσεσθ, ἐ κατασφλεγήσεσθ τὰ ἅγια νό-
μῳ πολέμ. σείσης ἐαν κατασκήψῃ, ἐ χῆρες οἰκέται
προμάνωσι τὸ θ' ἱερ τέμν οἷς σὺκ ἀπίστησαν οἱ B
ζηλωταὶ Δρακόντες ἑαυτὰς ἐπίδοσαν.

ΚΕΦ. κγ.

ΗΔη ἦ ἰωάννη τυραννιῶντι, τὸ πρὸς τὰς ὁμοίους ἰσο-
τιμον ἠδοξέετο, καὶ κατ' ὀλίγους προσαυξόμεν τ'
πατρικτίρων, ἀφιλοτιμίαζε δ' σωτάγματ. αἰὲ ἦ
τῆς μὲν τ' ἄλλων δογμασιν ἀπιθῶν, τὰ ἦ αὐτὸ πρεσβύ-
των διαπλακώτερον, δῆλ λαῷ μοναρχίας ἀντιπαί-
μεν. ἵνων ἦ αὐτῷ, τινὲς μὲν δεῖ, τινες ἦ κατ' ἔυνοιαν.
ὄντος γὰρ λαῷ ἀπάτῃ καὶ δόλῳ προσαγαγέσθ. πολλοὶ ἦ πρὸς C
ἀσφαλείας ἡγέμονοι τῆς αὐτῶν, τοὺς οἰκείας ἤδη τ' πλη-
σιμμένων, ἵν' ἔνα, ἐ μὴ πολλὰς ἀναφέρεσθ. τὸ γὰ μὲν
δραστήριον αὐτὸ καὶ τε χῆρες, καὶ καὶ γνώμῃ λαῷ φέρειν
ἔχειν σὺκ ὀλίγους. πολλὴ ἦ μᾶρ τ' ἀνδραποδισμένων
ἀπελείπετο, παρ' οἷς ἴσχυε μὲν καὶ φθόν, δεινὸν ἡγε-
μένων ἐπιστατέχθαι τῆς πρὶν ἰσότιμ. τὸ πλέον ἦ ἐυ-
λάβεια τῆς μοναρχίας ἀπέτρεπεν. ἔστε γὰ κατελύσθη
ῥᾳδίως ἤλπιζον αὐτὸν ἄπαξ κρατήσαντα, καὶ παῦ ἑαυτ D
πρόφασιν ἔξειν, τὸ τ' δεχλεῖ ἀνέπτερᾶσαι. σεσηρὼς ἦ ἡ
πολεμῶν ἕκας ὅπ ἔν παθεῖν, ἡ δ' ἐλευσὰς ἐκάστως
ἐν ἀνδραπόδ μοίρα ὤφ πολέσθ. Δραμρεῖ μὲν οὖν
ζάσις σὺκ τούτων, καὶ τοῖς ἐναντιωθεῖσιν ἰωάννης αὐτεκα-
σίλλυεν. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἀλλήλους αὐτοῖς Δρὸ φυ-
λακῆς λαῷ, καὶ ἐδὲν ἢ μικρὸν ἐποτε διηκροβολίζοντο τοῖς
ἔπαλοις. ἤρκτον ἦ κ' δ' ἥμερ, καὶ πότερον πλέονα λείαν
ἀνάξεσιν αὐτεφιλονείκων. ἐπεὶ ἦ ἡ πόλις περὶ τοῖς με- E
γίστοις κακοῖς ἐχλιμάζετο, πολέμῳ ἐ τυραννίδι, καὶ ζάσει,
καὶ σύγκρισιν μετρωτέρου λαῷ τοῖς δημοτικοῖς ὁ πόλε-
μ. ἀμέλει Δραδιαφθορόσκοντες σὺκ τ' οἰκείων, ἐφέλγον
πρὸς τὰς ἀλλοτρίας, καὶ ὤφ ῥωμαίους ἦς ἀπίλπισαν ἐν
τοῖς ἰδίοις σωτηρίας, ἠξίωντο. τὸ πρῶτον ἦ ἤδη κακὸν ἐκεί-
νῃσ πρὸς τλεῖ δ' ἔθνος παρέλυσιν.

ΚΕΦ. κδ.

ΦΡέμον λαῷ ἐ πρῶτ ἱεροσολύμων, καρτερώτατον
τ' τοῦ τ' δεχομένων βασιλέων ἐς τε τὰ πάντ ἡσυ κτή-
σεως ἐν πολέμ ῥοπᾶς, καὶ σωμάτων ἀσφάλ ἐν F
καθεσκευασμένον, ὁ ἐκαλεῖτο μασσάδα. ἔτ' προκατει-
ληφότες οἱ προαγορεύμενοι σικάριοι. δεῖσι γὰ ἀνα-
στέλλοντ τῆς πλέονος ἁρπαγῆς. ὡς ἦ τ' ῥωμαίων στρα-
τὰν ἠρεμεῖσαν, ὡσπ ἦ ἐ τυραννίδι ἰδίᾳ τὰς ἐν ἱεροσο-
λύμοις ἰουδαίους ἐπῆλθ διηρημένους, ἀδρωτέρων
ἤπλητο τ' λημμάτων. ἐ κ' τλεῖ ἑορτλεῖ τ' ἀζύμων, λαῷ
ἄγνισιν ἰουδαῖοι σωτήρια ἐξόδ τῆς ἐπ' αἰγυπτίους δου- G
λείας, ἀνεθέντες εἰς τλεῖ πάτριον γλεῖ, κατῆλθον νύ-
κτωρ, τοὺς ἐμποδῶν ὄντας Δραλαθόντες. ἐ πολίχνῃ
τινὰ κατατρέχουσι καλουμένῃ ἐγγαδδί, ἐν ᾗ τὸ μὲν
ἀμυνόμεν δυνάμενον πρὶν ἅπαντα ἀφανθῆ, καὶ συνελ-
θὸν, φθάσαντες ἐσπέσασιν, καὶ τῆς πόλεως ἐξέβαλον.

tissimos demonstrabant. Omne quidem ab illis jus hominum calcabatur, ridebatur etiam divinitas, prophetarumq; responsis tanquam vulgaribus fabulis illudebant. Cum vero multa contempsissent de virtute ac vitiis statuta majorum, etiam quæ de patria olim prædicta fuerant, vera esse exitu probavere. Vetus enim quidam sermo ferebatur, tunc demum civitatem captum iri, sancta quoque flammis exurenda esse lege belli, cum seditio fuisset exorta, fanumq; Dei propriæ manus ante violassent. Quibus Zelotæ, nihil de eorum fide dubitantes, ministros se præbuerunt.

CAP. III.

AT Joannes jamdudum tyrannidem affectans, parem cum similibus honorem habere dedecus existimabat: paulatimqve sibi nequiores adjungens, ab eorum affectione separabatur. Semper autem aliorum decretis non obediendo, suaqve jubendo imperiosius, quod solus dominari cuperet non latebat, eiqve sociabantur nonnulli metu, alii gratia (mirus enim erat oratione atqve fallacia persvadere quæ vellet) multi vero propterea quod sibi tutum esse ducebant, priorum delictorum causas uni potius ascribi quam omnibus. Ad hæc quia manu strenuus erat, & bonus consilio, satellites non paucos habebat, etsi magna pars eum contrariæ factionis reliqverat. apud quos etiam livor nonnihil valebat, grave putantes, ut paulo ante pari succumberent. Plus autem metus eos, ne sub unius potestate viverent, exagitabat. nec enim facile sperabant eum, si semel obtinuisset, dejici posse: occasionemqve in se habiturum timebant, quod in principio restitissent. Proinde quisque bello potius quidvis pati decreverat, qvam sponte serviens mancipii loco perire. Hinc igitur seditio dividitur, & Joannes in contraria dissentientibus parte regnabat. Sed inter ipsos quidem munita omnia erant custodibus: nihilqve aut parum agebatur, si quando armis prælium lacessebant, in populum vero vel maxime contentionem susceperunt, & quis majorem prædam caperet, utrinqve certabant. Cum tamen civitas trium malorum ingentium tempestate laboraret, hoc est belli, dominationis, itemqve seditionis, eorum comparatione bellum popularibus mediocrius videbatur. deniqve relictis sedibus patriis ad alienigenas profugiebant, & Romanorum beneficio salutem, quam inter suos desperaverant, assequebantur. Qvartum vero præterea malum commotum est gentis exitio. Haud procul ab Hierosolymis castellum erat validissimum, reponendis opibus ad munimenta belli, tutandisqve corporibus ab antiqvis regibus ædificatum, qvod Massada dicebatur: id occupaverant, qui vocantur sicarii, qvod a rapinis amplioribus timore continebantur. Hi cum Romanorum exercitum otiosum esse viderent, apud Hierosolymam vero Judæos dominatione atque discordia secessisse, majora facinora aggrediuntur. Die festo azymorum (qui apud Hebræos ad memoriam salutis, qva ex Ægyptiorum servitio liberati, in terram patriam devenerunt, solenniter celebratur) nocte deceptis, qui sibi erant oppositi, municipium quoddam Engaddi invasere: ubi pugna qvidem Judæos ante præventos atq; dispersos, quam arma caperent, sive concurrerent, civitate pepulere.

De Gadarensium deditione & strage.

eos vero, qui in fuga defecerunt, mulieres videlicet ac pueros, supra septingentos interfecerūt. ædibusqve deinde compilatis, fructus quoque jam maturos depopulati in Massada portaverūt, & illi quidem omnes circum castellum vicos, tetamqve regionem populabantur, non parvo undiqve perditorum ad eos numero in dies singulos confluente: simul autem concitati sunt etiam per singulos Judææ tractus in latrocinia, qui interim quiescebant. Ac veluti in corpore, si quando principale membrum tumor afficit, omnia pariter ægrotare necesse est: ita propter civitatis tumultum atqve discordiam, etiam qui foris erant nequissimi prædarum invenere licentiam. Singuli vero vicis propriis dilaceratis, deinde in solitudinem recedebant. Congregati autem & catervatim conjurantes, exercitu quidem pauciores, plures vero quam latrocinalis conspiratio, in templa & oppida ferebantur. Et sequebatur quidem, ut in bello fieri solet, ab his eos male affici quos petüissent. verum præveniebatur ultio, cum mox latrones a præda refugerent: nullaqve pars erat Judææ, quæ non una cum Hierosolymis præcellentissima civitate interiret. Hæc Vespasiano a transfugis indicabantur. nam licet omnes exitus a seditiosis custodirentur, & cum quis ad eos accessisset interficeretur, tamen erant, qui ad Romanos clam profugerent: ducemqve Romanorum & opem ferre civitati, & reservati populi reliquias hortarentur. multos enim quod bene Romanis vellent, periisse, multos adhuc in periculo dicebant esse superstites. Ille autem jam tum miserans eorum calamitates, propius ad eos velut Hierosolymam obsessurus accedit, re autem vera, ut civitatem obsidione liberaret: spe autem ante reliqua subigendi: nullumqve impedimentum extrinsecus obsidioni relinquendi. Cum igitur venisset in Gadara, transamnanæ regionis metropolim validissimam, mensis Martii quarta die civitatem ingreditur. jam enim optimates, ignorantibus seditiosis, legatos ad eum de traditione miserant, tam pacis desiderio quam suis patrimoniis metuentes. multi enim apud Gadara locupletes habitabant, quorum legationem inimici nesciebant, nisi quod Vespasiano appropinquante id cognoverunt. Et civitatem quidem se retinere posse desperabant, quod & intestinis inimicis numero inferiores erant, neque procul abesse videbant a civitate Romanos. si vero fugere decrevissent, sine sanguine id facere, nullaque a noxiis pœna repetita, non honestum sibi putabant. Itaq; Dolesum comprehensum (namqve is non dignitate solum ac nobilitate civitatis princeps habebatur, sed etiam legationis autor erat) interficiunt: nimiaque iracundia mortuo verberato, extra civitatem dilapsi sunt. Jam vero propius accedente Romano exercitu, Gadarensium populus Vespasiano cum acclamationibus in civitatem recepto, fidei dextras ab eo accepit: equitumq; & peditum præsidia contra fugitivorum excursus. muros enim prius quam id Romani peterent, ipsi destruxerant: ut eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autē misso Placido cum D. equitibus ac tribus millib. peditum adversus eos qui ex Gadaris fugerat

Α τὸ δ' φυγεῖν ἥδιον ἐνόμισαν τὴν τε παῖδας, ἑπτακοσίους ἀναιρεθῆναι. ἔπειτα τάς τε οἰκίας ἐξεσκευασμένας, καὶ τὰ καρπῶν τὰς ἀκμαίας ἁρπάσαντες ἀνέφερον εἰς τὴν μασάδα. καὶ οἱ μὲν ἐληίζοντο πᾶσαν τὴν περίοικον κώμας, καὶ τὴν χώραν ἐπῆλθον ἅπασαν, πρὸς προσφθορὰν αὐτῶν καθ' ἡμέραν ἐκατέρωθεν οὐκ ὀλίγων συνιόντων· ἡ δὲ καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἰουδαίας κλύδωνι, τότε πᾶσι ἐρημίαν τὴν λῃστρικὸν. καθάπερ δ' ἐν σώματι τὸ κυριώτατον φλεγμαίνοντος, πάντα τὰ μέλη συνάσχει, διὰ γὰρ τὴν ἐν μητροπόλει στάσιν καὶ πρὸς χθὲς, ἄδειαν ἔχον οἱ κατὰ τὴν χώραν πανηροὶ τὰ ἁρπαγῶν, καὶ τὰς οἰκείας ἑκάστου κώμας ἁρπάσαντες, ἐπλήθυνον τὴν ἐρημίαν ἀφίστατο, συναθροιζόμενοί τε καὶ συνομνύμενοι καὶ λέγειν, σχεδὸν μὲν ὀλιγωτεροι, πολέσιν δ' ληστηρίῳ, πρὸς σπάνιον ἰσχύος καὶ πόλεσι. καὶ κακὸν δὲ μὲν συνέβαινεν, ἐφ' ἓς ἁμαρτίας ἐν πολέμῳ καλοῦσι φίλους. φθαίνοντες δὲ τὰς ἁμαρτίας ὡς λῃστῶν ἅμα τε ἁρπαγῆς ἀποδιδράσκοντων. ἡδὺ δὲ μέρος καὶ τῆς ἰουδαίας, ὃ μὴ τῇ παρούσῃ πολέμῳ συνατώλλυτο.

Β

C

D

E

F

G

Κεφ. xi.

Τὰ δὲ τῶν ἐν τῇ ἁγίᾳ πόλει διηγήσασθαι. καὶ περὶ μὲν τῶν ἐρημιῶν τὰς ἐξόδους τῶν ἁπάντων, καὶ διαφθειρόντων τὰς ἐπιφανεῖς περιουσίας, ὅμως ἦσαν οἱ διελάνθανον, καὶ καθιόντες εἰς τὰς ῥωμαίους, τὸ στρατηγὸν ἐπῆγον ἀμυνοῦντα τῇ πόλει, καὶ τὰ δῆμα πίστιν ἔχοντα λέγοντα. διὰ γὰρ τῶν τοὺς ῥωμαίους εὐνοίαν, ἀνηρῆσθαί τε τοὺς πολλοὺς, καὶ κινδυνεύειν τοὺς περιόντας. ὁ δ' οἰκτείρων ἤδη τὰς συμφορὰς αὐτῶν, τὸ μὲν δοκεῖν ἐπιπολιορκήσων ἀνίστη τὸ ἱεροσόλυμα, τὸ δὲ ἀληθὲς, ἀπαλλάξων πολιορκίας. ἐδόκει δ' εὐκαταφρόνητα τὰ λειπόμενα, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἐμπόδιον τῇ πολιορκίᾳ καταλιπεῖν. ἐλθόντων δ' ὡς ἐπὶ τὰ γάδαρα μητροπόλιν τῆς περαίας χαρτερᾶν τετάρτῃ δύσει μαΐου μηνὸς εἰς τὴν πόλιν. ἐν δ' ἐτύγχανον οἱ δυνατοὶ λαβρᾶ τῶν πεφοβισμένων τοὺς αὐτῶν ἀδοκήτως, πλὴν τὴν ἐρήνης, καὶ διὰ τὰς οὐσίας. πολλοὶ δ' τὰ γάδαρα κατῴκουν πολῖται. τούτων τὴν πεφοβισμένην ἡγεμονίαν ἐπὶ διαφόροις, πολισίον δ' ἦν ὀυκ ἄσημον ἐπὶ ἀσίας διεπεφυκὸς, καὶ καταρχὴν μὲν αὐτοὶ τὴν πόλιν ἀπέγνωσαν δυνάμει, τὸ τε ἔνδον ἐχθρῶν πολλὴν λῃστηρίων, καὶ ῥωμαίους ὁρῶντες ἐπὶ μαχαιρᾶν τὰ πόλεως. φόβῳ δ' πέμψαντες ἠξίουν αὐτοὺς σπονδὰς, καὶ μηδεμίαν ἀδικεῖν τὰ αὐτῶν ἐπιφερομένους πρᾶγμα. συλλαβόμενοι δ' τὸ δόλιον, ἔτυχον δὲ ἐν μόνον ἀξιώματος ἦν τὰ πόλεως πρῶτος, ἀλλ' εἶναι τὰ πρεσβείας αὐτὸς, κτείνουσί τε αὐτὸν, καὶ οἱ ἐπιφερόμενοι δεσμῶν νεκρὸν αἰσχύνουσι, διέφασαν τὰ πόλεως. ὑπάτευε δ' ἤδη τὰ ῥωμαϊκῆς δυνάμεως, ὅτε δῆμος τῶν γαδάρων μετ' εὐφημίας τὸν ἀσπασιανὸν ἐπεδέξαντο δεξιὰς παρ' αὐτοῦ πίστεως ἔλαβον, καὶ φρουρὰν ἐπέστειλαν τὰ καὶ πεζῶν, πρὸς τὰς τῶν φυγάδων καταδρομάς. τὰ δὲ τεῖχος αὐτοὶ πρὸ αὐτῶν ῥωμαίους καθεῖλον, ὅπως εἴη πίστις αὐτοὺς ἔ τὴν εἰρήνην ἀσπάζειν, τὰ μηδὲ βουλήσεσθαι πολεμεῖν. ἀσπασιανὸς δ', ὅτι μὲν τοὺς διαφεύγοντας ἐκ τῶν γαδάρων, πολλοὺς ἐν ὑπαυδοῦσι πανταχόθεν, καὶ πεζοῖς τετρακισχιλίους πέμπει,

μὴ

to eo sibi fides esset, quod pacem diligerent, si bellum gerere ne volentes quidem posse viderentur. Vespasianus autē misso Placido cum D. equitibus ac tribus millib. peditum adversus eos qui ex Gadaris fugerat

μὴ ὑπὸ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ὑποστρέψειν εἰς καιρόν. οἱ A ipse cum cæteris militum copiis Cæsaream regre-
δὲ φυγάδες ὡς αἰφνίδιον τοὺς διώκοντας ἱππεῖς ἐφεστῶτας, πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἴς τινα κώμην συνειλουμένους βηθεννάβρην προσαγορευομένην. ἐν ᾗ νέων πλῆθος οὐκ ὀλίγον εὑρόντες, καὶ τοὺς μὲν ἑκόντας, τοὺς δὲ βίᾳ καθοπλίσαντες, ἐκόμως προσπηδῶσιν ἤδη τοῖς πρὸ τοῦ τάλαι κιδον. εἰ δὲ πρὸς μὲν τὴν πρώτην ἐμβολὴν ὀλίγον ἐξέωσαν ἅμα καὶ προσκαλέσασθαι τοὺς αὐτοὺς ὑπὸ τοῖχος παρῆσαν. λαβόντες δὲ εἰς ὑπτιότερον τὸ εἰλαυνόν τι, καὶ κατηκόντιζον. καὶ τοὺς μὲν φυγάδας αὐτῶν, B ut eos a muro longius provocarent: deinde loco
οἱ ἱππεῖς ὑπεστέμνοντο, τοὺς συμπλοκὰς δὲ τὸ πλέον εὐτόνως διέφθειρον. ἐμέντοι τάλαν τί τάλμης ἤδειξνύμενοι οἱ ἰουδαῖοι διεφθείροντο. πεπυκνωμένοις γὰρ προσπίπτοντες τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τὸ παντοπλίσιον ὥσπερ ὑπεστεγασμένοις, αὐτοὶ μὲν οὐκ εὐεπίκοπον βέλεσι φῶς ἀδύνατον, ἀδὲ ἠυτονοῶν ῥῆξαι τὴν φάλαγγα. ὑπεπειρῶντο δὲ τοῖς ἐκείνων βέλεσι, καὶ τοῖς ἀγριωτάτοις ὥσπερ πλησίοις ἐμπεσοῦσι, ὧμων ἤδη τὸ σίδηρον. διεφθείροντο δὲ οἱ μὲν κατὰ C neque sufficiebant aciem rumpere: illorum au-
στόμα παρόμοιοι τοῖς ξίφεσιν, οἱ δὲ ὑπὸ τὸ ἱππέων σκεδαννύμενοι. ἀτρεμὴ γὰρ ἐπὶ τὴν πλακίδα τὰς ἤδη τῶν κώμων ἁρμὰς αὐτῶν ἀμηχανίαν, καὶ συνεχῶς παρελαίνων καθ' ἑκάτερον τὸ μέρος, ἔπιπτε διϊπετέσιν ἅμα, ἐπὶ τοῖς βέλεσι χεόμενον, εὐσχόλως ἀνῄρει τοὺς πλησιάζοντας, ἐδέει τοὺς πόρρωθεν ἀνέστρεφε, μέχρι βίᾳ διεκπαίοντες οἱ ῥωμαῖοι πρὸς τὸ τεῖχος διέφυγον. ἀπορία δὲ ἦν τοὺς φύλακας. ἔτι γὰρ ἀποκλεῖσαι τοὺς ἀπὸ τῶν γεφυρῶν ὑπέμενον, ἀμὴ τοὺς στρατιώτας, ἐδὲ δεξάμενοι συναποκλεῖσαι D tebat, donec elapsi qui fortiores erant ad murum
προσπεσόντων. ὁ δὴ ἐδ συνέβη συμβαθέντων γὰρ αὐτῶν εἰς τὸ τεῖχος, παρ' ὀλίγον μὲν οἱ τῶν ῥωμαίων ἱππεῖς συνέπεσον, ἀ μὴν ἀλλὰ ἐφθασάντων ἀποκλεῖσαι τὰς πύλας, προσβαλὼν ὁ πλακίδος, καὶ μέχρι δείλης ὑπονοίᾳ ἀγωνισάμενος, ἔ τείχους, ἐτ' ἐν τῇ κώμῃ σὺν αὐτῷ. τὰ μὲν οὖν ἔρχα πλήθη διεφθάρετο, φυγὴ δὲ ἐδ' ὅπως τῶν δυνατωτέρων, τοὺς δὲ οἰκέτας οἱ στρατιῶται διήρπασαν, ἐτ' κώμην ἐνέπρησαν. οἱ δὲ Ἀλαβράνται ἐξ αὐτῆς τὸν κατὰ τὸν E usque acerrime oppugnato muro pariter ac vico
χάραν συναιρέσθαι. ἐπὶ τοῖς μὲν αὐτῶν συμφορὰς ἐξαίροντες ὅπως μεῖζον, πλὴν ὑπὸ ῥωμαίων στρατιὰν πᾶσαν ὑπέρους λέγοντες, πάντας πανταχόθεν ἐξέσεσθαι τῷ δεδηωμένοι τε παμπληθεῖς, ἔφθασαν ὅπως εἰσερχομένους. αὐτὴ γὰρ ἔτι μένη τοῖς ἐλπὶς αὐτῶν ἐθάλπε τῆς σωτηρίας, καρτερὰ τείχη τε, καὶ πλήθει οἰκητόρων τυγχάνουσα. πλακίδου δὲ, τοῖς ἱππεῦσι, ἐπὶ τοῖς προσαγούσης ὑπερβαίνειν τὸ χαρέβρηκως ἔπιπτε. ἐπὶ μέχρι μὲν ἰορδάνου F numero aucti, in Hierichunta secesserunt. hæc
τοὺς ἀεὶ καταλαμβανομένους, ἀνῄρει. συνελάσεις δὲ πρὸς τὸ ποταμὸν πᾶν τὸ πλῆθος ἱρυγομένους ὑπὸ ῥευμάτος, προσῆν γὰρ ὑπὸ ὄμβρων ἄβατον τότε, ἀνῄρει παρασάσσων. παρῆξαν δὲ ἡ ἀνάγκη προσ μάχην, τοὺς φυγῆς τόπον οὐκ ἔχοντας, καὶ τοῖς ὄχθαις ἐπιμήκισιν παρεκτεινόντες σφᾶς αὐτοὺς, ἐδέχοντο τὰ βέλη, καὶ τοὺς τῶν ἱππέων ἐμβολὰς, οἱ πολλοὺς αὐτῶν παίοντες, εἰς τὸ ῥεῦμα καταβαλόν. καὶ τὸ μὲν ἐν χερσὶν αὐτῶν ἀμφῆρες, μύριοι πεντακισχίλιοι, τὸ δὲ βιασθὲν ἐμπεσὸν εἰς τὸν G ditur. Itaque necessitas eos ad pugnam compu-
ἰορδάνου πλῆθος ἀνουσίως, ἄπειρον τὸ. ἐάλωσαν δὲ πρὸς διχιλίους καὶ ἀμφισσίους, λείαν τε παμπληθῆ ὄνων καὶ προβάτων, καὶ καμήλων καὶ βοῶν. ἰουδαίοις μὲν οὖν, ὀδὲν ἐλάττων ἦδε ἡ πληγὴ προσαπεσοῦσα, lit, quod fugæ locum non haberent: prætentiq;
ad ripæ longitudinem, tela equitum & incursus
excipiebant. a quibus multi perculsi, in fluvium
ceciderunt. nam qui manibus eorum cæsi sunt,
tredecim millia fuerunt. alii cum vim sustinere non possent, in Jordanem sponte desilierunt, erat autem numerus infinitus. & præterea capta sunt circiter duo millia virorũ ac ducenti: cum præda maxima ovium & asinorum itemq; camelorum & boum. Judæis quidem hoc vulnus inflictũ quamvis par superioribus,

majus tamen seipso visum est: non solum quod eam totam regionem qua fugerant, cæde repleverant, sed etiam quod refertus mortuis Jordanis pervius non erat, & Asphaltites quoque lacus repletus erat cadaveribus, quæ per multa flumina devoluta sunt. Placidus autem secunda fortuna usus, in vicos proximos & municipia contendit, captisque Abila, & Juliade, & Besemoth, omnibusque ad lacum Asphaltitem usque, idoneos ex transfugis ubique collocat. deinde milite scaphis impositio, eos qui in lacum refugerant subegit. Et trans fluvium quidem tota regio Romanis cessit, & ubique omnia usque ad Machærunta devicta sunt.

A καὶ μείζων ἐδόξεν ἑαυτῆς, ἀλλὰ τὸ μὴ μόνον τῷ χώρᾳ ἅπασαν διῆς ἐφόλγον πεπληρωθεῖσαν φόνου, μηδὲ νεκρῶν ἀλλοβατὸν τὸν ἰορδάνην, ἐμπεπλῆσθαι δὲ καὶ τῶν σωμάτων καὶ τῆς ἀσφαλτίτιν λίμνην, εἰς ἣν παρενεχθέντα ταῦτα διὰ τῶν ποταμῶν κατενεχθῆναι. πλακίδος δὲ δεξιᾷ τύχῃ χρώμενος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰς πρὸς τοῖς ὄρεσι κώμας, καὶ λαμβάνων ἀβίλα, καὶ ἰουλιάδα καὶ βησιμώθ, τάς τε μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος πάσας, ἐγκαθίστησιν ἑκάστῃ τὰς ἐπιτηδείους τῶν αὐτομόλων. ἔπειτα σκάφεσιν ἐπιβιβάσας τοὺς στρατιώτας ἀναιρεῖ τοὺς εἰς τὴν λίμνην καταφυγόντας. ἐπὶ τοῖς μὲν κατὰ τὴν περαίαν, μεστοκάμπους ἢ ἐπὶ πλεῖον πάντα, μέχρι μαχαιρωτοῦ.

CAP. IV.

De captis oppidis quibusdam descriptioque civitatis Hierichuntinæ.

DUm hæc autem aguntur, motus circa Galliam nunciatur, & quod Vindex una cum optimatibus indigenarum a Nerone defecisset: de quibus alibi diligentius scriptum est. Vespasianum vero ad impetum belli quæ nunciata sunt incitarunt, jam tunc futura bella civilia totiusq; imperii pericula prospicientem: cum si partes Orientis ante pacasset, minus Italiæ metuendum existimaret. Obstante autem hyeme, per subactos interim vicos atque oppida præsidia collocabat: & decuriones civitatibus apponens, multa etiam eorum quæ vastata fuerant instaurabat. Prius tamen comitatus militum copiis quas Cæsaream adduxerat, in Antipatridem venit, ibique per biduum civitate composita, tertia die vastando, inflammando, omnemque subvertendo circum Thamnam toparchiam, in Lyddam & Jamniam procedebat. Et cum sese utraque tradidisset, constitutis illic habitatoribus idoneis in Ammaunta pervenit: occupatoque ad metropolim earum aditu castra muro circundat. Quintaque in his relicta legione cum cætera manu in Bethlepton toparchiam proficiscitur: eaque & vicina regione itemque circum Idumæam igne consumptis, castella quidem locis opportunis munivit. Captis autem duobus vicis in media Idumæa positis, hoc est Begabri & Caphartophan, plusquam decem millia hominum peremit: prope autem ad mille cepit. exactaque inde cætera multitudine, non parvam militum suorum partem ibi constituit, qui omnia montana loca incursando vastabant. Ipse autem cum reliquo exercitu in Jamniam rediit: unde per Samaritidem ac per Neapolim, quæ dicebatur ab indigenis Mabortha, secundo Junii mensis die in Coream descendit: ibique positis castris, postridie in Hierichunta pervenit: in qua unus ei rectorum Trajanus, quem e locis trans Jordanem ducebat, militem jungit, cunctis illic devictis. Sed ex Hierichunte quidem multitudo ante Romanorum adventum in adversam Hierosolymis montanam regionem diffugerat: non pauci autem qui remansere perimuntur. Desolatam vero offenderat civitatem, cui in planicie sitæ nudus mons ac sterilis imminet, idemque longissimus. a Septentrionali enim regione usque ad Scythopolitanos agros, a meridiana vero usque ad terram Sodomiticam & Asphaltitis lacus terminos extenditur.

B

C

D

E

F

G

Κεφ. κς.

ΕΝ δὲ τούτῳ τῷ θέρει τὴν γαλατίαν ἀγείρει κίνημα, καὶ εὐθὺς ἅμα τοῖς δυνατοῖς τῶν ὑπάτων ἀφεσις νέρωνος, θεὶς ὢν ἐκ ἀνεβέστερος ἀναφανῆναι, ἐσπασιανὸν ὄντα ἐπηγάρετο εἰς τὰ ἔρμαια καὶ πλέον τι ἡγεμόνα, προορώμενον ἤδη τοὺς μέλλοντας ἐμφυλίους πολέμους, καὶ τὴν ὅλης κινδύνων τὴν ἡγεμονίαν, ἐὰν ὡς περιφλαῦσαι τι καὶ τῶν ἀναπολλῶ, ὑπεκφύγῃ ὥσπερ τοὺς καὶ τὴν ἀπελίων φθοράς. ἕως μὲν οὖν ἐπέσχεν ὀχυμὸν, τοὺς ὑπηκόους διησφαλίζετο κώμας τε καὶ πλήκτρας φρουρούς. δεκαδάρχας μὲν κώμης ἐγκαθίστας, ἑκατοντάρχας δὲ πόλεσι. πολλὰ δὲ ἀνώμιζε, καὶ τὴν πεπληρωμένων ὄντων τῶν δεχθέν ἔαρος, ἀναλαβὼν τὰ τάξεις τῶν δυνάμεων, ἦγεν ἀπὸ τῆς καισαρείας ἐπὶ πτολεμαΐδος. ἔνθα δυσὶν ἡμέραις ἐγκαθησυχάσας τῷ πόλει, τῇ τρίτῃ πορεύει πρόθυμος καὶ καίων τοὺς περὶ πάσης. καταστρεψάμενος δὲ τὰ ἄνω τῶν δεκαπόλεων παρῆλθε, ἐπὶ λύδδης δὲ καὶ ἰαμνίας ἐχώρει. ἐπεισελθὼν δὲ ἑκατέρας ἐγκαθίστησιν οἰκήτορας τὸν πεπληρωμένον ἐκείνης εἰς ἀμμαοῦντα ἀφικνεῖται καὶ καταλαβόμενος τὰς ἐπὶ τῶν μητρόπολιν αὐτῶν εἰσόδους, τειχίσαι τε τὴν, καὶ τὸ πέμπτον ἐν αὐτῇ πάγμα καταλιπεῖν, τοσοῦτοι μὲν τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπὶ τῶν βεθλεπτηφθὼν τοπαρχίαν. πυθόμενος δὲ αὐτοῦ τε καὶ τῶν γειτνιώντων ἀνελεῖν, καὶ τὰ περὶ τῆς ἰδουμαίας φρέαμα τῆς ὀκτώρους τόπους ἐπετείχισε. καταλαβόμενος δὲ δύο κώμας, τὰς μεσογειοτάτους τῆς ἰδουμαίας, βηθασεμὼ, καὶ καφαρβαὰ, κτείνας μὲν ὑπὲρ μυρίους, αἰχμαλωτίσας δὲ ὑπὲρ χιλίους, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος ἐξελάσας, ἐγκαθίστησι τῆς ἰδίας δυνάμεως οὐκ ὀλίγον, οἳ καταστέγοντες ἐπέβουλα ἅπασαν τὴν ὀρεινήν. αὐτὸς δὲ μετὰ τὸ λοιπὸν δυνάμεως, ὑπέστρεφεν εἰς ἀμμαοῦντα, ὅθεν ἀφὶ τὰ σαμαρείτιδος, καὶ ἔτι τοῦ νεαπόλιν καλουμένου, μαθὼν δὲ ὑπὸ τὴν ὀρθωσίων καταβὰς εἰς κορέαν δι' ὅλης ἡμέρας στρατοπεδεύει. τῇ δὲ ἑξῆς, εἰς ἱερεχοῦντα ἀφικνεῖται, καθ' ὃν αὐτὸς συμμίσγει τραϊανὸς εἰς τὴν ἡμέραν, τὸν ἐν τῇ περαίας ἄγων διανείων, ἤδη τὴν ὑπὲρ τὴν ἱεροσόλυμα πεχειρωμένων. τὸ μὲν οὖν πολὺ πλῆθος ἐκ τῆς ἱερεχοῦντος φθάσαν τὸν ἔφοδον αὐτῶν, εἰς τὸν ἀνίσαρα ἱεροσολύμων ὀρεινὸν ἀφικτὸ, καταλιφθέντα ὀλίγον ἀφ' ὑπὲρ.

Κεφ. κζ.

ΤΗΝ δὲ πόλιν ἔρημον κατέλιπεν, ἧς ἰδὼν μὲν ἐκ πεδίῳ, λόφου δὲ ὑπερκειμένην αὐτῇ ἀκρόπολιν ὀρθῷ μήκιστον. κύκλῳ δὲ τὸ βάθρον κλίμα μέχρι τοῦ πολλῶν γῆς ἐστῶτος. κύκλῳ δὲ τὸ μεσημβρινὸν, μέχρι τῆς ἐνδοτάτων χώρας καὶ τῶν πρώτων τῆς ἀσφαλτίτιδος.

τέτ

ἔστι ἡ ἀνώμαλόν τι πᾶν, καὶ ἀοίκητον Δι' ὃ τὸν ἀγνῶτα. A totus autem asper est, & qvod nihil gignat, non
ἀντίκειται ἢ τούτῳ, τὸ ὄρος τὸ Ἰορδάνιον ὄρος, ἐκχέμενον habitatur. Huic objacet citra Jordanem mons a-
ἀπὸ Ἰουλιάδος, καὶ τῶν βορείων κλιμάτων. ὕφρατόνον ἢ lius, incipiens a Juliade ac Septentrionali regio-
τὰς μεσημβρίαν ἕως συμβόρρων, ἥπερ ὁρίζει τὸν πέτραν ne, prolixius autem in meridiem usqve ad Ba-
τὸν Ἀραβίους. ἐν τούτῳ δέ ἐστι καὶ τὸ σιδηροῦν καλούμενον cra, qvæ Petram disterminat Arabiæ civitatem.
ὄρος, μακρύμενον μέχρι τῆς μωαβίτιδος. ἡ μέση ἢ In hoc est etiam Ferreus mons appellatus, ad Mo-
τῶν δύο ὀρέων χώρα, τὸ μέγα πεδίον καλούμενον, ἀπὸ κώμης abitidem usqve longus. Inter duos autem mon-
γενναβὲν, διήκον μέχρι τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης. tes regio quæ Magnus campus vocatur, a Gen-
ἔστι δ' αὐτοῦ μῆκος μὲν, σταδίων χιλίων διακοσίων, εὖρος nabara vico ad lacum Asphaltidem usqve pa-
δὲ ἑκατὸν καὶ ἑξήκοντα, μέσον δὲ διὰ τοῦ Ἰορδάνου τέμνε- tens, habet ducentorum & triginta stadiorum
ται. λίμνας τε ἔχει τὸν τε ἀσφαλτῖτιν καὶ τὸν τιβεριάδα longitudinem, latitudinem vero centum & vi-
φύσιν ἐναντίας. ἡ μὲν γὰρ ἀλμυρώδης καὶ ἄγονος, ginti, mediusqve ab Jordane dividitur. Sunt
ἡ τιβεριὰς γλυκεῖα καὶ γόνιμος. ἐκπυρεῖται δὲ ὥρᾳ autem illic duo lacus, Asphaltites & Tiberiensis
θέρους τὸ πεδίον, καὶ διὰ τὴν περιβολὴν αὐχμεῖ, ὥστε ἐκλύ- natura contrarii. namqve alter salsus ac sterilis
νουσθαι τὸν ἀέρα. πᾶν γὰρ ὕπνυδρον, πλὴν δὲ Ἰορδάνου, περὶ est, Tiberiensis vulgo dulcis & fœcundus. æsta-
καὶ τοὺς ῥόδους ὑπὸ τῆς ἔχθρας φοινικῶνας εὐθαλεστέρους, tisqve tempore illa planicies ardore, solis incen-
ἢ πολυφορωτέρους εἶναι συμβέβηκεν. ἧττον δὲ τοὺς πόρρω ditur, & vitioso opprimitur aëris tractu; omni-
κεχωρισμένους. ὥστε μὴν τὸν τιβεριᾶν ἱερεχοῦντα, ἔστι C bus circum aridis præter Jordanem. unde eve-
πηγὴ δαψιλὴς τε, καὶ πρὸς ἀρδείας λιπαρωτάτη, περὶ nit, ut palmæ qvæ in ripis sunt magis floreant, &
τὰ τιβεριὰν παλαιὰν ἀναβλύζουσα πόλιν, ἣν ἰησοῦς ὁ ναυῆ fertiliores sint: minus autem qvæ longe remo-
πᾶς, στρατηγὸς ἑβραίων, πρώτην εἷλε γῆς χαναναίων tæ sunt. Ad ipsam vero Hiericho largissimus fons
δορικτητον. ταύτην τὸν πηγὴν, λόγος ἔχει κατ' ἀρχὰς, est, rigandisqve arvis uberrimus, juxta veterem
ἐ μόνον γῆς καὶ δένδρων καρπὸς ἀπαμβλύνειν, scaturiens civitatem: quam Jesus Nave filius,
ἀλλὰ καὶ γυναικῶν γονάς. καθ' ὃν τὸ πᾶσιν εἶναι νο- Hebræorum ductor, primam in Chananæorum
σώδη τε καὶ φθαρτικὸν, ἐξημερωθῆναί τε καὶ γλυκάθαι terra bello possederat. Hunc fontem aliquando
πιώματον ὑγιεινότατόν, καὶ γονιμώτατόν, ὑπὸ ἐλισσαίου D ferunt non solum terræ atq; lignorum fructus,
τοῦ προφήτου. γοάμενος δ' αὐτὸν ἠλίας Δι- sed etiam fœminarum partum obtundere solitū,
δόχου, εἰς ἀπιζενωθεὶς τῆς κατὰ τιβεριᾶν ἱερεχοῦντα, ὥστε cunctaqve pariter morbo ac peste corrumpere.
ὀλίγου φιλοφρονησαμένων αὐτὸν τῶν ἀνθρώπων, αὐτούς Postea vero mansve visse, contraque saluberrimū
τε ἀμείψαντα, καὶ τιβεριᾶν χώραν αἰωνίῳ χάριτι. προελ- ac feracissimum esse factum ab Heliseo prophe-
θὼν γὰρ ἐπὶ τὰς πηγὰς, καὶ καταβαλὼν εἰς τὸ ῥεῦμα, ta: qui Heliæ notus fuerat atqve successerat.
τὴν ἐς ἄλῶν ἀγγεῖον κεραμῖν, ἐπὶ πᾶσι ἱερᾶνειν δεξιὰν Receptus enim hospitio ab Hierichuntinis habi-
ἀνατείνας δικαίαν, καὶ πηγὴν ὑπονδὰς μειλιχτηρίους tatoribus, quod humaniores eos expertus erat,
χεύμενος, τὸν μὲν, ἠτιᾶτο μαλάξαι τὸ ῥεῦμα, καὶ ipsos & omnem illam regionem perpetua gratia
γλυκυτέρας φλέβας ἀνοῖξαι. τὸν δὲ, ἐγκεραύνωσε τὸ E remuneratus est: progressusqve ad fontem, la-
ῥεῦμα τὸν γονιμωτέρας ἀέρας, δοῦναί τε ἅμα καὶ καρπῶν genam fictilem salis plenam in profluentem a-
ἀυθλίαν τοῖς ἀπίχωρίοις, καὶ τέκνων Δι- δόχοις, μηδὲ quam misit. Juxta deinde ad cœlum dexteram
ἀπολιπεῖν αὐτοῖς τὸ τέτων ὑγιεινὸν ὕδωρ, ἕως μένωσι δίκαιοι. ταύτας δ' εὐχὰς πολλὰ προχειρεργάσας, tendens, fontiqve immergens blanda libamina
ἐξ ἀπιζήμιος ἔτρεψε τὸν πηγὸν, καὶ τὸ πρὶν ὀρφανίας ipsum quidem precabatur ut fluenta leniret, ac
αὐτοῖς καὶ λιμοῦ φθαρτὸν ὕδωρ, ἐκ τότε εὐτεκνίας καὶ κόρε dulciores aquarum venas aperiret: Deum vero
χορηγὸν κατέστη. τοσαύτην γοῦν ἐν τοῖς ἀρδείοις ἔσχε ut fœcundioribus auris flumina temperaret ora-
δύναμιν, ὡς εἰ μόνον ἐφάψαιτο τῆς χώρας, νοσι- F bat: tamqve ubertatem fructuum quam succes-
μώτερον εἶναι τὸ μέτρι κόρε χρονίζοντων. παρὸ καὶ τῶν sionem prolis daret indigenis, nec eos genitrix fi-
μὲν δαψιλέστερον χρωμένων, ἡ ὄνησις ἐστὶν ὀλίγη, τότε liorum aqua deficeret, quoad justi manerent. ad
δὲ ὀλίγον δαψιλὴς. ἀρθῇ γοῦν πλέονα τῶν ἄλλων ἐ- has preces ex disciplina manibus quoq; multa
πόντων, καὶ πεδίον μὲν ἐπίσω ἑβδομήκοντα σταδίων μῆ- operatus, fontem immutavit: & qvi antea cau-
κος, εὖρος δὲ ἑκατὸν, ἐκτρέφει τε ἐν αὐτῷ ἀμφιδρόμους sa erat his orbitatis ac famis, idem victus ac fœ-
καλλίστους τε καὶ πυκνοτάτους· τῶν δὲ φοινίκων ἐπαυ- cunditatis autor est effectus. Deniq; rigationis
ξομένων ἧμι πολλὰ τοῖς χεύσεσι, καὶ τοῖς παρηορείοις ejus tanta potentia est, ut si attigerit modo terrā,
διάφορα. τούτων οἱ πότεροι πατάμνοι, καὶ μέλι δα- sapidior sit, aquis diu perseverantibus. unde eo
ψιλὲς ἀνίασιν, ἐ πολλῷ δὲ λοιπῷ χείρον. καὶ μελιτοτρό- G quæ largius abuntur, exiguum emolumentum
φον δὲ ἡ χώρα. φέρει δὲ καὶ ὀποβάλσαμον, ὃ δὴ πιεῖν habent: quæ vero parcius, plurimum. Amplius
τὸν τῆδε καρπῶν, κυπρόν τι, καὶ μυροβάλανον, ὡς tamen quam cæteri fontes spaciū rigat, & septua-
οὐκ ἂν ἁμαρτεῖν τινα εἰπόντα, θεῖον εἶναι τὸ χωρίον, ginta quidem stadiis longam, viginti autem latā
planiciem permeat. optimos autem in ea paradi-
sos ac densissimos educat, palmarumqve irriguarum genera, tam sapore quam nominibus varia: qva-
rum pinguissimæ calcibus pressæ, plurimum mellis emittunt, non multum alio melle deterius: qvanqvā
& mellis altrix est illa regio, & opobalsami ferax, qui omnium carissimus est fructus ibi nascentium.
itemqve cyprum & myrobalanum gignit: ut qui divinum esse illum tractum dixerit, non erraverit.

ubi & larga & optima generantur quæ ſunt cariſ- A
ſima. Sed nec in aliis ei fructibus aliqua facile
toto orbe regio certaverit: adeo multiplicatum
quod ſatum eſt reddit. Cujus rei cauſa mihi vi-
detur eſſe aquarum vis læta, & aërîs calor: cum
hic provocet quæ nata fuerint atque diffundit:
liquor autem firmis ſingula radicibus ſtringat,
viresque ſuggerat æſtivo tempore: quo fic per-
uſta eſt illa regio, ut nihil facile procedat ac pul-
ſulet. aqua tamen, ſi ante ſolis ortum hauriatur,
auræ ſpiritu refrigeſcit, naturamq; contrariam
aëri ſumit. hyeme vero contepeſcit, eaq; merſis
mitiſſima efficitur. Tanta eſt autem cœli tempe-
ries, ut quo tempore in alia Judææ regione ningit, lino illic tantum indigenæ veſtiantur. Diſtat autem ab Hieroſolymis CL. ſtadiis, & ab Jordane ſtadiis LX. totumq; habet a Hieroſolymis ſpatium deſertum atque ſaxoſum: ad Jordanem ve- C
ro & lacum Aſphaltiten, licet humilius, æque tamen incultum ac ſterile. Sed de Hiericho, quam ſit fortunatiſſima, ſatis dictum eſt.

CAP. V.

Lacus Aſphaltites.

COmmemoratione autem dignum puto, Aſphaltitis quoque naturam exponere lacus. Is enim ſalſus quidem ac ſterilis eſt: nimia vero levitate, etiam quæ graviſſima ſunt, in eum jacta D
fluitant. demergi autem quis in profundum nec de induſtria facile poteſt. Denique Veſpaſianus, qui ejus viſendi cauſa illuc venerat, juſſit quosdam natandi inſcios, vinctis poſt terga manibus, in altum projici: & evenit omnibus, tanquam vi ſpiritus ſurſum repulſos deſuper fluitare. Ad hæc mirabilis eſt coloris mutatio, quæ ter in ſingulos dies ſuperficiem vertit, & ſolis radiis varia- E
ta reſplendet. Multis autem locis vomit nigras bituminis glebas, quæ ſuper undam & habitu & magnitudine tauris ſine capitibus aſſimiles natant. Ad eas autem cum lacus exercitores acceſſerint, nacti quod aggeſtum eſt, ad naves trahunt: & quia lentum eſt, repletas eas abrumpere nequeunt: ſed quaſi religata ſcapha, pendet a cumulo, donec menſtruo mulieris atque urina ſolvatur. Eſt autem utile non modo ad compa- F
gines navium, ſed ad corporum etiam curationem multis remediis admiſcetur. longitudo lacus eſt quingentorum & octoginta ſtadiorum, qui ad Zoara usque Arabiæ tenditur. latitudo autem centum quinquaginta ſtadiis patet. Huic Sodomitica terra vicina eſt: olim quidem tam fructibus quam divitiis civitatum fortunata, nunc autem omnis exuſta, ut quæ habitatorum impie- G
tate fulminibus conflagraſſe memoratur. Deniq; adhuc in ea divini reliquias ignis, & oppidorum quinque videre licet imagines, & renaſcentes in fructibus cineres: qui colere quidem ſunt edulibus ſimiles, carpentium vero manibus in fumum diſſolvuntur & cinerem. Terræ quidem Sodomiticæ fabula ejuſmodi fidem habet ex facie.

Geraſæ devaſtatio, ſimul de Neronis morte Galbæ, & Othonis.

CAP. VI.

AT Veſpaſianus Hieroſolymorum habitatores concludi undiqve cupiens apud Hiericho & Adidam caſtellis erectis, utrobiqve auxiliarium pariter ac Romanorum præſidia collocat.

ἐν ᾧ δαψιλῆ τὰ ἀγαθὰ φύεται καὶ κάλλιστα ἄμπελος. τὸ μὲν γὰρ ἄλλων αὐτῇ καρπῶν ἔνεκεν, οὐκ ἂν ῥᾳδίως τι φύγοι λῆθον κλῆμα τοῦ οἰκείου μήκους, ἔτω τὸ καταβλητέον πολύχουν ἀναδίδωσιν. αἴτιον δέ μοι δοκεῖ τὸ θερμὸν τῶν ἀέρων, καὶ τὸ τῶ ὑδάτων εὔγεων, τὸ μὲν προσκαλούμενον τὰ φυόμενα, καὶ διαχέοντων, τὸ δὲ ἰκμάδος ῥιζώσης ἱκανῶν ἰσχυρῶς, καὶ χορηγοῦσης τὸ ἐν θέρει δυνάμει. εὐεπικαιρος δέ ἐστιν ἔτω τὸ χωρίον, ὡς μηδένα ῥᾳδίως προϊέναι. τὸ γὰρ ὕδωρ πρὸ ἀνατολῆς αὐτὸ λαμβάνον, ἐπὰν ἐξαυθεμαθὲν, γίνεται ψυχρότατον, καὶ τῶν ἑαυτοῦ τόπος τὸ περιέχον φύσιν λαμβάνει. χειμῶνος δὲ, ἀναπλησιάζει, καὶ τῆς ἐμβαίνουσι γίνεται προσηνέστατον. ἔστι δὲ καὶ τὸ περιέχον ἔτως εὔκρατον, ὡς λινοῦν ἀμφιέννυσθαι τοὺς ἐπιχωρίους, νιφομένης τ' ἄλλης ἐκτὸς. ἀπέχει δὲ ἱεροσολύμων μὲν σταδίους ἑκατὸν πεντήκοντα, Ἰορδάνου ἑξήκοντα. καὶ τὸ μὲν μεταξὺ ἱεροσολύμων αὐτῆς, ἔρημον καὶ πετρώδες. τὸ δὲ μεταξὺ Ἰορδάνου, καὶ τῆς ἀσφαλτίτιδος, χθαμαλώτερον μὲν, ἔρημον δὲ ὁμοίως καὶ ἄκαρπον. ἀλλὰ τὰ μὲν πρὸς ἱεριχοῦντα εὐδαιμονέστατα καὶ ὅλου δασυχώρητος δεδήλωται. ἄξιον δὲ ἀφηγήσασθαι, τὴν φύσιν τῆς ἀσφαλτίτιδος λίμνης, ἥτις ἐστὶν ὡς ἔθλον πικρὰ, καὶ ἄγονος, καὶ θανατηφόρος, καὶ τὰ βαρύτατα τῶν εἰς αὐτὴν ῥιφέντων ἀναφέρει, κατακοῦσα δὲ εἰς τὸ βυθὸν, ὥδε διατηδεύσαντι ῥᾴδιον. ἀμφιλαφὴς γοῦν καθ' ἑαυτὴν ἐστὶ τῶν ἀσταμένων εἰς ἅλμα πονηρὸν τὸ νέον ὑπὸ τῶν ἀπὸ τῆς χώρας ῥιφθέντων, δεδιότας ὑπὸ τὰς χεῖρας ῥιφῶσαι καὶ βυθίσαι, καὶ συνεβῆ πάντας ἀπολέσαι καθάπερ τοῦ πνεύματος τῶν βιαζομένους. ἔστι δὲ τοῦτο, καὶ ἡ τῶν ζεύγας μεταβολὴ ἡμέρας τοῖς μὲν ἑπτὰ τῆς ἡμέρας τῶν ἀπὸ φάσεως ἀλλαττομένοις, καὶ πρὸς τὰς ἡλιακὰς ἐκτροπὰς ἀνατυγῆ πικίλως. τὰ μὲν γὰρ ἀσφάλτου καὶ πολλὰ μέρη, βώλοις μέλαινας ἀναδίδωσι. τὰ δὲ ἀπὸ τῆς ἀκτῆς τοῦτο ἄχημα, καὶ τὸ μέρος τοῦ πυρὸς ἀπὸ ἀσφάλτου ὠφελιμώτατα. προσλαμβάνοντες δὲ οἱ τῆς λίμνης ἁλῆρες καὶ δραστήριοι ὄντες ἔλκουσι πρὸς τὰ σκάφη πληρώσαντες, διαπλέουσιν ῥᾳδίως, ἀλλὰ διὰ τέχνης προσορμοῦσι τῷ μηρύσασθαι τὸ σκάφος, ὡς ἂν ἐμπλεῖον γυναικῶν αἵματος, καὶ ἄρρενος, ἀφαλώσουσιν αὐτὸν, οἷς μόνοις ἔχει. καὶ χρήσιμος δὲ μόνον οὐ ἀφροσύνης πρὸς, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀκίνησιν σωμάτων, ἰσχνὰ γοῦν τῶν Φαρμάκων ὠφελιμώτατον. πάντων τῶν λίμνης, μάλιστα μὲν ὀγδοήκοντα καὶ πεντακόσιοι σταδίοι, καθ' ὃ μέχρι (φέρων τῆς ἀραβίας ἐκτείνει), εὖρος δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν. μῆκος δὲ ἡ σοδομιτὶς αὐτὴ, πάλαι μὲν εὐανδρουμένων γῆ, καρπῶν τε ἕνεκα, καὶ τῆς τῶν πόλεων εὐδαιμονίας τῶν δεκαπόλεως μέχρι τῆς ἔσω θαλάσσης εἰκοσι σταδίους. ἐπὶ γοῦν τῶν πυρὸς, ἐπὶ πάντα μὲν πόλεων ἰδεῖν σκιάς. ἔστι δὲ καὶ τῶν καρπῶν ἀποδείξαι ἀναφλυκτιμένων, εἰ χρέος μὲν ἔχειν τοῖς ἐδωδίμοις ὁμοίαν, ἁψαμένων δὲ χειρὶ, εἰς καπνὸν διαλύουσι καὶ τέφραν. τὰ μὲν δὴ περὶ τὸ σοδομιτὸν μυθολογούμενα, τοιαῦτ' ἔχει πίστιν ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Κεφ. κη.

ΟΔὲ Οὐεσπασιανὸς, πανταχόθεν βουλόμενος τοὺς ἐν τῇ ἱεροσολύμοις ἐνοικοῦντας ἔχειν, ἐν τε Ἰεριχοῦντι, καὶ Ἀδιδοῖς ἐγκαθίζησι φρουρὰς καὶ ἐμφύρους ἐγκαθίζησιν ἐν τε ἑκάστοις καὶ συμμαχικὰ τάγματα.

πέμπ

πέμπει ὃ κ̀ εἰς γέρσαν λίτιον ἄννιον, ὡς ἀδὲς μοῖραν ἱππέων, κ̀ συχνὰς πεζάς. ὁ μὲν ἂν ἐξ ἐφόδου ἑλὼν τ̀ πόλιν, ἀποκτείνει μὲν χιλίους τ̀ νέων, ὅσοι μὴ ἀλλαφυγεῖν ἔφθασαν. ἁλοὺς ὃ ἠχμαλωτίσατο, κ̀ τὰς κτήσεις ἀλαρπάσαι τοῖς στρατιώταις ἐκέλευσεν. ἔπειτα τὰς οἰκίας ἐμπρήσας, ἐπὶ τοὺς πέριξ κώμους ἐχώρει. φυγαὶ ὃ ἦσαν τ̀ δυνατῶν, κ̀ φθοραὶ τ̀ ἀσθενεστέρων. τὸ καταλελεῖφθαι ὃ πᾶν ἐνέπιπτε, κ̀ διειλημμένοις τ̀ πολέμῳ, τῷ τε ὀρεινὰ ὅλα, κ̀ τῷ πεδία πᾶσιν, οἱ ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις τὰς ἐξόδους ἀφῃροῦντο. τοὺς μὲν γὰρ αὐτομολεῖν ἐθέλοντας οἱ ζηλωταὶ παρεφύλασσον τε. τοὺς ὃ ἔτι πρὸς τὰ ῥωμαίων φρονοῦντας, εἰργὴ ἡ στρατιὰ, πανταχόθεν τῆς πόλεως ἀπεῖχον.

Κεφ. κθ.

Ὀτεαυτοκράτωρ ὃ εἰς καισάρειαν ἐπανέρχεται, κ̀ καταπαυομένου μὲν πάσης τ̀ δυνάμεως ἐπ̀ αὐτῶν τ̀ ἱεροσολύμων ἐξελαύνῃ, ἀγγέλλεται ὃ νέρων ἀνῃρημένος, τρισκαίδεκα βασιλεύσας ἔτη κ̀ ἡμέρας ἑπτὰ, ὥσε ἐ λέγειν ὃν τρόπον εἰς τῆς ἀρχῆς ἐξύβρισε πρῶτος τὰ πράγματα τῆς πονηροτάτης, νυμφιδίῳ καὶ πιγελλίνῳ, τῶν γε ἀναξίων τ̀ ἐλευθέρων, κ̀ ὡς ὑπὸ τούτων ἐπιβουλευθεὶς, κατελείφθη μὲν ὑπὸ τ̀ φυλάκων ἁπάντων, ἀλλοφρὰς ὃ σὺν τέτρασι τ̀ πρώτων ἀπελευθέρων, ἐν τοῖς περιαστείοις ἑαυτὸν ἀνεῖλε. καὶ ὡς οἱ καταλύσαντες αὐτὸν, μετὰ πολὺ χρόνον δίκας ἔδοσαν. πόλεμος τε ἡ γαλατικὸς πόλεμον ὡς ἐτελεύτησε, κ̀ πῶς γαλλίας ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ εἰς ῥώμην ἐπανῆλθεν ὁ τ̀ ἱσπανίας. κ̀ ὡς ὑπὸ τ̀ στρατιωτῶν αἰτιαθεὶς ἐπὶ πολυφροσύνῃ, ἐβουλοφονήθη κ̀ μέσῳ τῷ ῥωμαίων ἀγορᾷ, ἀποδειχθεὶς αὐτοκράτωρ ὄθων, τῷ τε τέτε στρατιὰν ἐπὶ τοὺς βιτελλίου στρατηγοὺς κ̀ καταλύσων. ἔπειτα τοὺς κ̀ βιτέλλιον παράξας, κ̀ τῷ ὥσε τὸ καπετωλιοῦ συμβολὴν, ὅπως τε ἀντωνίου πρίμου κ̀ μυκιανοῦ, διαφθείραντες βιτέλλιον, κ̀ τὰ γερμανικὰ πάγματα, καταπαύσαντ ἐμφύλιον πόλεμον. πέντε πεδὸς διεξιέναι μὲν ἀπ̀ ἀκρίβεις παρητησάμεθα, ἐπειδὴ δὲ ὄχλῳ πᾶσιν εἴη, κ̀ πολλοῖς ἑλλήνων τε κ̀ ῥωμαίων ἀνεγεγραμμένα. συναφὴς ὃ ἕνεκα τ̀ πραγμάτων, κ̀ ἵ μὴ διηρτῆσθαι τῷ ἱστορίαν, κεφαλαιωδῶς ἕκαστα ἐπισημηνάμεθα. ἐπανιόντος τοίνυν τ̀ μὲν πρώτου, ἀνεβάλετ τῷ τῶν ἱεροσολύμων στρατείαν, πεπυσμένος πως τινα ξένην τὸ κρατοῦντα μὴ νέαν. αὐθις ὃ γάλβαν ἀκούσας αὐτοκράτορα, πρὶν ἀπαγγεῖλαί τι ὥδε ὁ πόλεμος κἀκεῖνον σὺν ἐπιχώρει. πέμπει ὃ πρὸς αὐτὸν κ̀ τ̀ υἱὸν τίτον, ἀσπασόμενόν κ̀ λησόμενον τὰς ὑπὲρ ἰουδαίων ἐντολάς. τῆς αὐτῆς ὃ αὐτίας ἅμα τίτῳ ὁ βασιλεὺς πρὸς γάλβαν ἔπεμψε. κ̀ ἀλλ' ἀχαΐας, χειμῶνος δὲ ὥρᾳ, μακρᾶς ναυσὶ πλεύσαντα, φθάνει γάλβας ἀναιρεθείς, μησὶν ἑπτὰ, κ̀ ἡμέραις ἑπτὰ, ἐξ ὧν τῆς ἡγεμονίας παρέλαβεν ὄθων, ἀνῃρημένου τ̀ πραγμάτων. ὁ μὲν δὴ ἐν ἀχαΐᾳ εἰς τῆς ῥώμης ἀφικνεῖτ διέγνω, μηδὲν ἐξῳδηκὼς πρὸς τῆς μεταβολῆς. τίτος ὃ κ̀ δευμένιον ὁρμεῖ ἀπὸ τ̀ ἑλλάδος εἰς τῆς συρίας ἔπλει, κ̀ κ̀ πάχος εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται πρὸς τ̀ πατέρα. καὶ τὰ μὲν μετέωρα πᾶσι τ̀ ὅλων ὄντα, εἰς ἂν καταλυομένης τ̀ ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἀπεφαίνετο τῷ δὴ ἰουδαίους στρατεύειν, κ̀ ἁλῶτ πᾶσι τ̀ πατρίδος φόβον, τῷ δὴ τὰς ἀλλοφύλους ὁρμὰς, ἄωρον ἐνόμιζον.

A Mittit autem Geraſam L. Annium equitatus ei parte multisqve peditibus attributis. Qui primo aggreſſu civitate capta, mille juvenum, qui ne fugerent præventi erant, interficit: familias captivas ducit, bona militibus prædari permittit. Incenſis deinde domibus, proximos petiit. Erat autem fuga potentium & interitus infirmorum: quodqve occupatum fuiſſet, flammis dabatur: B omnibusq; tam montanis locis quam tota planicie bello oppreſſis, apud Hieroſolymam degentes exeundi copiam non habebant: cum transfugere quidem cupientes à Zelotis aſſervarentur, eos vero, qui etiam tunc a Romanis diſſidebant, undiqve civitate vallata cohiberet exercitus. Veſpaſiano autem Cæſaream reverſo, & cũ omnibus copiis in ipſam Hieroſolymam proficiſci C paranti nunciatur Nero peremptus, cum per annos tredecim & octo dies imperaſſet. De quo referre, quemadmodum dehoneſtarit imperium, nequiſſimis hominibus Nymphidio, & Tigillino, & indigniſſimis libertorum permiſſa republica: quodque horum captus inſidiis, ab omnibus ſuis ſenatoribus deſtitutus, cum quatuor libertis fidelibus in ſuburbanum fugerit, ibique ſemet occiderit, & quod multo poſt tempore, qui eum D depoſuerant, pœnas dederint: bellumque per Galliam quo pacto deſierit, & quod Galba creatus Imperator, Romam redierit ab Hiſpania: & quemadmodum incuſatus a militibus, tanqvam humilioris eſſet animi, in medio foro necatus ſit, & Otho declaratus ſit Imperator, militesq; ſuos contra Vitellii duxerit exercitum: necnon & Vitellii turbas, & circum capitolium pugnam: & E qvemadmodum Antonius Primus & Mutianus Vitellium interfecerint, & Germanorum agmina bellumq; civile ſedaverint: hæc omnia recuſavi narrare, confidens qvod a multis Græcorum itemqve Romanorum ea cuncta copioſe perſcripta ſunt. ordinis autem rerum continuandi gratia, ac ne interciſa pendeat hiſtoria, ſummatim ſingula deſignavi. Igitur Veſpaſianus primo quidem in Hieroſolymam expeditionem differebat, F expectans quonam vergeret imperium poſt Neronem. deinde ubi Galbam imperare cognovit, nihil conari decreverat, priusquam ille qvoque ad ſe de bello aliquid perſcriberet. Mittit autem ad eum Titum filium ſuum & ſalutatum ſimul, & ut de Judæis mandata acciperet. Ob easdem cauſas & rex Agrippa navigavit ad Galbam. Sed dum Achaiam, quod hyems erat, longis navibus prætervehuntur, interfici Galbam contigit, ſeptem menſibus poſt & totidem diebus. Deinde Otho ſuſcepit imperium, ac tres menſes rempub. gubernavit. Agrippa vero nihil mutatione deterritus, Romam pergere ſtatuit. Titus vero divino quodam impulſu, ex Achaia ad Syriam navigat, & mature inde Cæſaream venit, ad patrem. Suſpenſi autem de omnibus quaſi nutante Romano Imperio, Judæorum militiam negligebant. patriæ quoque metuentes, aggredi alienigenas importunum arbitrabantur.

CAP. VII.

De Simone Geraseno, novæ conspirationis principe.

INterea tamen bellum aliud in Hierosolyma excitatur. Erat Simon Gioræ filius, patria Gerasenus, ætate juvenis, sed calliditate posteriori Joanne, a qvo jam pridem civitas possidebatur, viribus autem corporis audaciaqve præstantior. ob qvam ex Acrabatena quoque toparchia, cujus rector erat, pulsus ab Anano pontifice, ad latrones pervenerat, qui Massadam occuparant. Is autem primo quidem ita suspectus erat, ut eum ad inferius castellum cum mulieribus, qvas secum adduxerat, transire permitterent, ipsi excelsius incolentes, rursus autem propter necessitudinem morum, fidelis esse videbatur. nam & ductor erat prædatum exeuntibus, & cum ipsis territorium Massade populabatur. nec tamen eos ad majora exhortando metuebat. dominandi enim cupidus magnorumqve appetens, qvia mortem Anani comperit, in montana loca discessit ac voce præconum servis libertate promissa, itemq; liberis præmio, cunctos qui ubiqve fuerunt neqvissimos congregavit. Jamqve validis conflatis copiis, montanos vicos diripiebat. Semper autem accedentibus pluribus socüs, audebat etiam in humiliora loca descendere, & civitatibus quoque jam terribilis erat: multosq; potentium vis ejus & prospere gesta solicitabant. nec jam servorum tantum sive latronum exercitus erat, sed multorum etiam popularium, tanqvam regi parebat obsequium. Excursus autem agebatur in Acrabatenam toparchiam: & in majorem usqve Idumæam. Vicum enim cui nomen est Nain, muro amplexus, ad tuitionem sui pro castello habebat. In valle autem quæ appellatur Pharan, multas quidem dilatavit speluncas: multas vero paratas invenit, atqve his conditorum prædæ receptaculis utebatur. Quin & direptos illic fructus reponebat, multæqve catervæ diversabantur: neqve dubitabatur, quod in Hierosolymam copiis & apparatu præluderet. Unde insidias veriti Zelotæ, ac prævenire eum qvi contra se crescret cupientes, pleriqve cum armis egrediuntur. His autem Simon occurrit, commissoqve prælio multos occidit, & reliqvos compellit in oppidum. Nondum autem viribus fretus, ab obsidione deterretur. Prius autem Idumæam subjugare conatus est. Itaqve cum XX. millibus armatorum ad fines ejus properabat. Idumæorum autem principes mature ex agris vigintiquinqve fere millibus pugnacium civium congregatis, pluribus autem qui sua servarent domi relictis, propter sicariorum qui Massadæ versabantur incursus, Simonem in finibus præstolabantur. ubi conflictu habito, ac per totum diem tracto prælio neqve victor, neqve victus abscessit. Et ipse quidem in Nain vicum, Idumæi vero domum regressi sunt. Non multo autē post, Simon cum majoribus copiis eorum fines petebat: castrisque in quodam vico cui nomen est Thecue positis, ad custodes Herodii, quod non longe aberat, de sociis suis Eleazarum misit, ut castellum traderent persvasurum: quem quidem sine mora suscepere custodes

Κεφ. λ.

Ἐπαίρει δὲ ἄλλο τις ἱεροσολύμοις πόλεμον, νέος μὲν ἀνὴρ, σὺν τοῖς γεραιτέροις τὸ ἦθος πάνυ ἐρρωμένος, πανουργίᾳ μὲν ἤδη τῷ μὲν Ἰωάνῃ βεβαπτίσται· ἤδη τὴν πόλιν. ἀλκὴ δὲ σώματος, καὶ πάλαι διαφόρων, διὰ τοῦτο καὶ τῶν ἀνάνου ἐπ' ἀρχιερείων φυγαδευθεὶς ἐς ἦν εἶχε πατρὶς ἀκραβατηνὴ πρὸς τοῖς καταλυθεῖσι τὴν μασάδα λῃστὰς ἀφῖκτο. τὸν μὲν οὖν πρῶτον αὐτοῖς δι' ὑποψίας, εἰς τὸ κατώτερον χωρίον φρούριον, ἐπιτρέψαι αὐτὰ παρελθεῖν ἅμα τοῖς γυναιξὶν, ἃς ἄγων ἦκεν, αὐτὸς τὸ ὑψηλότερον οἰκοῦντας. αὖθις δὲ διὰ συγγένειαν ἠθῶν, καὶ ὅτι πιστὸς ἐδόκει, συμπεφευμένος αὐτοῖς ἐξιὼν, καὶ συνεπέρθει τὰ τοῦ τῶν μασαδαίων μέλει δὲ τὸ μεῖζω τῶν καλῶν ἐπιθυμεῖν. οἱ μὲν γὰρ ἐν τῷ φρουρίῳ, καίπερ φιλεῖν χωρὶς μαχεσθαι ἐδεδοίκεσαν. ὁ δὲ τυραννίδων, καὶ μεγάλων ἐφιέμενος, ἐπιδὴ τὸν ἀνάνου πάλαι τὸν ἥκιστα, ὡς τῶν ὁρκίων ἀφίσει, ὁ πεσκηρύξας δόλος μὲν ἐλάθησεν, μέγας δὲ ἐλαθήσεις, τοὺς πανταχόθεν πονηροὺς συνήθροιζεν. ὡς δὲ τοῦ αὐτοῦ καιρὸν τὸν παράγγελμα ἤδη, τοὺς ἀπὸ τῶν ἐρήμων χώρας κατέτρεχεν. ἀεὶ δὲ προσγινομένων πλείστων, ἐπιθαρρῆσαι καὶ βαίνειν εἰς τὰ χθαμαλώτερα. κἀπιδὴ πλεῖστον ἤδη φοβερὸς ἦν, πολλοὶ πρὸς τῶν ἰσχυρῶν, καὶ τῶν ἀνοίαν τῶν παρόντων ἐφθόνουν δυναστεῖαι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῦ δόλου μόνον, ἀδείας ὧν ἔπαθεν, ἀλλὰ καὶ δημοσίων οὐκ ὀλίγων, ὡς πρὸς βασιλέα πάντα. κατέσχε δὲ τοῦ ἀκραβατηνοῦ τοπάρχου, καὶ τὰ μέχρι τῆς μεγάλης ἰδουμαίας. καὶ δὴ κώμαις τινὰ καλλιόροις ταῦτα κατασκάψας, ἔκαπτε φρούρια πρὸς ἀσφάλειαν ἔχειν. καὶ δὲ τοῦ Φαρὰν περισκεψάμενος φάραγγα, πολλὰ μὲν ἀνδραπόδων κτήνεα, πολλὰ δὲ ἄλλων σώματα, πάμπολυς ἐκέκτητο θησαυρούς, καὶ τὰ λῃστῶν εὐδοκίμει. ἀνεπίθετοι δὲ καὶ τὰς ἁρπαζομένας εἰς αὐτὰ καρπὸς, εἰ τι πολλοὶ τὰ λοιπὰ διάπυρα ἔχον ἐν σώμασι. ἤλπιζε δὲ τοῦ τὸ παράπαν μεγαλύνειν, καὶ τοὺς βασιλέας καὶ τὰ ἱεροσόλυμα. ὁθὲν οἱ ζηλωταὶ δείσαντες αὐτοῦ τὸ ὀχυρὸν, καὶ πολλαῖς βουλόμενοι τὰ κατ' αὐτὸν προφθάσαι, ἐξίασι μετὰ τῶν ὅπλων οἱ πάντες. καταλαμβάνει δὲ ὁ Σίμων, καὶ παράταξάμενος, συχνοὺς μὲν αὐτῶν ἀναιρεῖ, συμβαλὼν δὲ τοὺς λοιποὺς εἰς τὸν πόλιν. ἔπειδὴ δὲ τῇ δυνάμει, ἐκ μὲν τοῦ τείχους προσβαλεῖν ἀπέγνω. χειρώσασθαι δὲ πρότερον τὸν ἰδουμαίων ἐπεβάλετο. καὶ δὴ συμμιγεῖς ἦσαν ἐκπάλαι, ἤλαυνεν ἅπαντας ἐπὶ τοὺς ὅρους αὐτῆς. οἱ δὲ ἄρχοντες τῆς ἰδουμαίας καὶ παρασκευασάμενοι τὰ χωρεῖα τὸ μαχιμώτατον, ἐκ πεντακισχιλίων καὶ δισμυρίων, τοὺς δὲ λοιποὺς ἐκάστοτε φρουρεῖν τὰ οἰκεῖα, ἀλλὰ τοὺς τῶν μασαδαίων σικαρίων καταφυγὰς, ἐδέχοντο τὰ σίμωνα πρὸς τοὺς ὅρους, ἔνθα συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ δι' ὅλης πολεμήσας ἡμέρας, ἄπρακτος ἀπὸ νυκτὸς, ἀπὸ πολεμίου διεχρίθη. καὶ ὁ μὲν εἰς τὰ ναὶν, οἱ δὲ ἰδουμαῖοι πάλιν ἐπ' οἴκου. καὶ μετ' οὐ πολὺ, σίμων μείζονι δυνάμει πάλιν εἰς τὸν χώραν αὐτὸν ὥρμητο· στρατόπεδον μὲν ὁ καπὶ τινα κώμην, ἡ ἰσχνὶς καλεῖται, πρὸς τοὺς ἐν ἱερωδείῳ φρουροὺς, ὅπερ ἦν πλησίον, ἐλαζαρίν τινα τῶν σφετέρων ἐπέμψε, πείσοντα φιλάνθρωπα τὸ ἔρυμα. ἦν δὲ οἱ φύλακες σίμωνι ἐδέξαντο, τὸν

Ἐλεάζαρον

τὴν αἰτίαν ἀγνοοῦντες δι' ἣν ἦκοι. φθάσας δ' ὁ Ἰωσὴ A
πρὸς τὴν ἀπόκρισιν, ἐδίωκον ἀπαρασκεύους τοῖς ξίφεσι, μέχρι φυ-
γῆς τόπον οὐκ ἔχων, ἐρρίφη κατὰ κορυφὴν ἀπὸ τείχους ἑαυτὸν εἰς τὴν
ὑποκειμένην φάραγγα. καὶ ὁ μὲν αὐτίκα πλάστα-
φος ἦν ἰδεῖν μέλεσιν ἤδη καταῤῥωδοῦσι τοῦ ἰσχνοῦ δὲ Σίμωνος,
ἔδοξε πρὸς συμβαλεῖν κατασκέψασθαι τὴν φάλαγγα τῶν πο-
λεμίων. εἰς ὃ δὴ ὑποστρέψαι ἑαυτὸν ἐπίμονος ἐπεδίδου
ἀκοάς, εἰς τὸ ἡγεμόνων, προδοσίαν ἐνημερώμενος.
ἐρημίας γὰρ ἀπὸ τῆς ὀλύρας, καὶ μὴ παύσειν τοὺς B
κώμας τότε τὸ ἰδεμαίων τὸ στράτευμα, προσγένοιτο πρὸς
Σίμωνα, καὶ πρῶτος αὐτῷ προδιδόναι σωτηρίαν τε καὶ
τὰ αὐτοῦ πατρίδα, λαῶν ὅρκους, ὡς ἀεὶ τιμίως ὧν Δολοκατελοίη.
συνεργήσειν ὑπέσχετο, καὶ πρὸς τὰς ὅλης ἰδεμαίας. ἐφ'
οἷς ἡσθεὶς Φιλοφρόνως ἀπὸ δὲ Σίμωνος, καὶ λαμ-
πρᾶς ἐπαρθεὶς ἀπολογίσεσιν, ἐπιδήπερ εἰς τὰς σφετέ-
ρας ἀπέστρεψε, τὸ μὲν πρῶτον πολλαπλασίονα τοῦ
στρατοῦ ἐψεύδετο Σίμων. ἔπειτα δεξιούμενος τοὺς C
τε ἡγεμόνας, καὶ κατ' ὀλίγους πᾶν τὸ πλῆθος, ἐνῆγε ὡς
τε δέξασθαι τὸν Σίμωνα, καὶ προδοῦναι δίχα μάχης αὐτῷ
τοῦ ὅλου ἀρχεῖον. ἅμα δὲ πᾶσι Δολοπαπόμενος, καὶ
Σίμωνα δι' ἀγγέλων σκάλλ, σκεδάσαι ἐπισχυόμενος
τὰς ἰδεμαίας, ὁ δὴ παρέσχεν. ὡς γὰρ τοῦ ἤδη πλησίον ἦ
στρατιὰ, πρῶτος ἀναπηδήσας ἵππου, μὴ τὸ σωδι-
εφθαρμένον ἔφυγε. πλοῖα δ' ἐμπίπλ παντὶ τῷ πλήθ,
καὶ πρὸς ὃς χείρας ἐλθεῖν λυθέντες ὀκτὼ τάξεως, ἀνε-
χώρουν ἕκαστοι πρὸς τὰ ἴδια.

Κεφ. λα.

Σίμων δ' ὡδὶ δόξαν εἰς τοὺς ἰδεμαίους εἰσήλασεν
ἀνάμωπι, καὶ προσβαλὼν ἀδοκήτως, πρῶτον αἱ-
ρεῖ τοῦ πόλιν χεβρών, ἐν ᾗ πολέσης σκράτησε λεί-
ας, πάμπολλων δ' διήρπασε καρπόν. ὡς δ' φασὶν οἱ ἐπι-
χώριοι τὴ χεβρών, ἀ μόνον τῆδε πόλεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν
αἰγύπτῳ μέμφεως ἀρχαιοτέραν. διχίλια γὰρ αὐτῇ,
καὶ τριακόσια ἔτη συμπελήμπτο. μυθεύουσι δ' αὐτὴ καὶ οἰκητή-
ριον ἀβράμου τοῦ ἰουδαίων προγόνου γεγονέναι, μὴ τὸ ἐκ τῆς E
μεσοποταμίας ἀποικήσειν, τούς τε παῖδας αὐτοῦ κατα-
βῆναι εἰς αἴγυπτον ἔνθεν, ὧν καὶ τὰ μνημεῖα μέχρι τοῦ νῦν
ἐν τῇδε τῇ πολίχνῃ δείκνυται, πάνυ καλῶς μαρμάρῳ καὶ
φιλοτίμως εἰργασμένα. δείκνυται δ' ἀπὸ σταδίων ἓξ τοῦ ἄστε-
ος τερεβινθος μεγίστη, καὶ φασὶ τὸ δένδρον ἀπὸ τῆς
κτίσεως μέχρι νῦν διαμένειν.

Κεφ. λβ.

Ἔνθεν ὁ σίμων διὰ πάσης ἐχώρησε τῆς ἰδεμαίας, ἀ μό- F
νον πόλεις καὶ κώμας πορθῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς χώρους
ἅπασαν λυμαινόμενος. δίχα γὰρ τῶν ὁπλιτῶν, πεντα-
κισμύριοι αὐτῷ συνέποντο μισθοφόροι, ὡς μηδὲ τῶν ὁπλισθέντων
ἐξαρκεῖν πρὸς τὸ πλῆθος. προσῆν δὲ τῇ μετὰ ταῦτα,
μισότης τε αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ ἰδῶν ὀργὴ, δι' ἃ μᾶλλον
ἐξερημοῦν συνέβαινε τοὺς ἰδεμαίους. καθάπερ δὲ ὑπὸ
τῶν ἀκρίδων κατόπιν, ὕλαι ἐσὶν ἰδεῖν ἐψιλωμένοις
πᾶσιν, οὕτω τὸ κατ' ἴχνος τῆς σίμωνος σαπὰς ἐρημία G
κατελείπετο. καὶ τὰ μὲν ἐμπιπράντες, τὰ δὲ κατα-
σκάπτοντες, πᾶν δὲ τὸ πεφυκὸς ἀνὰ τοὺς χώρους, ἢ συμ-
πατοῦντες ἠφάνιζον, ἢ νεμόμενοι, καὶ τοὺς ἐσιόντας,
ὑπὸ τῆς πορείας, σκληροτέρους ἐποίουν τῆς ἀκάμπου, κα-
θόλου τι ἐᾶσαν, οὐδὲ σημεῖον τι κατέλειπε τοῖς πορ-
δυομένοις δ' γεγονέναι. πάλιν τοὺς ζηλω-
τὰς ἐπῆγον, καὶ φανερῶς μὲν ἀπωθεῖσθαι ἔδοξαν

caussæ nescii cur venisset. mox autem de traditione prolocutum, strictis gladiis persequebantur: donec fugæ locum non reperiens, de muro in subjectam vallem se projecit. & ille quidem hoc modo statim moritur. Idumæis autem vires Simonis formidantibus placuit, priusquam bello congrederentur explorare hostium copias. ad hoc autem se ministrum obtulit parato animo Jacobus, unus e rectoribus, cogitans proditionem. Deniqve profectus ab Oluro (in hoc enim vico tunc Idumæorum collectus erat exercitus) ad Simonem venit: primumqve se patriam suam traditurum esse pacisci tur, accepta fide quod semper ei carissimus foret. mox etiam de tota Idumæa operam pollicetur. Ob quas res humanissime apud Simonem cœnatus, amplissimisq; promissis animatus, ubi ad suos rediit, primo Simonis exercitum multiplici numero mentiebatur esse majorem. deinde rectoribus etiam paulatimqve multitudine universa perterritis, ut Simonem reciperent, svadebat, eiqve sine pugnarum omnium permitterent principatum. simul autem hoc agens, & Simonem ipsum per nuncios evocabat, disjecturum se pollicitus Idumæos, quod & præstitit. Nam cum jam appropinquaret exercitus, equm primus inscendit, & cum sociis corruptionis effugit. pavor autem occupat universam multitudinem, ac priusquam ad manus venirent, domum quisque suam soluti ordine recesserunt. Simon vero præter opinionem sine sanguine Idumæam introivit: primumq; aggressus ex improviso Chebron municipium capit, in quo maxima præda potitus est, multosq; fructus diripuit. Chebron autem indigenæ ferunt non ejus terræ modo civitatibus, verumetiam Ægypti Memphi antiquiorem. deniqve duo millia & trecenti ejus connumerantur anni. hoc autem narrant Abraham quoque parenti Judæorum fuisse domicilium, posteaquam Mesopotamiæ sedes reliquit: ejusqve posteros hinc ad Ægyptum esse profectos: quorum etiam nunc monumenta extant in eadem civitate, peroptimo marmore liberaliter fabricata. Cernitur autem sexto ab oppido stadio arbor maxima terebinthus; eamq; memorant ab initio mundi creati nunc usqve durare. Hinc totam Simon pervasit Idumæam, non modo vicos ejus & civitates depopulando, sed excidendo etiam territoria. nam præter armatos XL. eum millia sequebantur, ut his ne victui quidem necessaria satis essent. Ad has autem necessitates accedebat ejus crudelitas & insuper iracundia, quo magis vastari contigit Idumæam. Et qvemadmodum post locustas sylva cerni solet frondibus spoliata, sic etiam qua Simonis transisset exercitus, a tergo solitudinem relinqvebat: & alia quidem comburendo, alia diruendo, & quicquid in civitate vel in agris natum esset conterendo calcibus, aut depascendo delebant: perqve terram cultam iter agendo, faciebant eam sterili duriorem, prorsus ut ne signum quidem vastatis relinqueretur, quod aliquando fuissent. Hæc omnia rursus Zelotas incitaverunt, & aperto quidem bello confligere

pertimuere: insidiis vero per itinera collocatis, uxorem Simonis rapiunt, eorumqve præterea, quos habebat in obseqvio plurimos. deinde tanquam Simonem ipsum cepissent, in civitatem exultantes redeunt. continuo namq; sperabant, armis eum depositis, pro uxore sibi supplicaturum: Illum autem non misericordia, sed ira conjugis raptæ pervaserat. cumqve ad muros Hierosolymorum venisset, ut fera saucia qvæ percussores prendere neqvisset, ita in quos reperisset, effundebat insaniam. deniqve olerum sarmentorumqve causa progressos e porta, imberbes pariter ac seniores correptos verberabat ad necem: ut animi indignatione id solum abesse videretur, qvod non etiam vesceretur corporibus mortuorum. multos autem abscissis manibus dimittebat in civitatem, una perterrefaciens inimicos, & populum revocare cupiens a nocentibus. Hisqve mandabat ut dicerent, jurare Simonem per Deum qui cuncta regeret, quod nisi cito sibi redderent conjugem suam, muro perrupto omnibus qui in civitate essent similiter uteretur, neqve cuiqvam ætati parceret, aut ab innocentibus discerneret noxios, donec his ejus mandatis, non modo populus, sed etiam Zelotæ metu perculsi, remisissent ei mulierem. atqve ita delinitus, paulisper ab assidua cæde reqvievit.

καὶ δόσων, πρὸς λόγους τρεπόμενοι ἐκ τῆς πατρίδος ἀπάγουσι Σίμωνος τὴν γυναῖκα, καὶ τοὺς ἄλλους ὅσους παρὰ σφίσιν εἶχε θεραπείας ἕνεκα πολλούς. ἔπειτα ὡς αὐτὸν ἠχμαλωτισμένοι τὸν Σίμωνα, γεγηθότες εἰς τὴν πόλιν ἐπανέρχονται, ἐδόκουν ἤδη πρὸς θεῶν καθ' ἡδονὴν τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς γυναῖκας ἱκετεύσειν. τὸ δὲ οὐκ ἔλεος ἐποίησεν, ἀλλ' ὀργὴ πρὸς τὴν ἁρπασθείσης, καὶ πρὸς τὸ τῆς τοῦ ἱεροσολύμων ἑλῶν, καθάπερ τὰ τρωθέντα τῶν θηρίων, ἐπιδὴ τὰς τρώσαντας ἀκαπλάσειεν, ἐφ' ἃς εὗρε τὸν θυμὸν ἤφιεν. ὅσοι γὰρ λαχανίας ἕνεκα ἢ φρυγανισμοῦ προελθόντες ἔξω πυλῶν, ἀνάλωτες καὶ γέροντας συλλαμβάνων ἡκίζετο, καὶ διέφθειρε δι' ὑπερβολὴν ἀγανακτήσεως, μονονοὺ καὶ νεκρῶν γλυφόμενος τὰ σώματα. πολλοὺς δὲ καὶ χεροκοπήσας, εἰσέπεμπε καταπλήξας τοὺς ἐχθροὺς ἅμα, καὶ διασπάσας τὸ δῆμον ἐπιχειρῶν πρὸς τοὺς αἰτίους. ἐπιτάλλων δὲ αὐτοῖς λέγειν, ὅτι σίμωνος θεὸν ὄμνυσι τὰ πάντων ἐφορῶν, εἰ μὴ ταχὺν ἀποδώσουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, ῥήξας τὸ τεῖχος, πᾶσι τοῖς δικαίοις πάντας τοὺς ἐν τῇ πόλει, μηδεμίας φεισάμενος ἡλικίας, μηδὲ ὅσοι τὰ ἀναίτια διακρινοῦσι τοὺς αἰτίους. τοῦτο μόνον ὁ δῆμος, ἀλλὰ καὶ οἱ ζηλωταὶ καταπλαγέντες ἀποπέμπουσιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα, καὶ τότε μὲν ἐκμειλιχθεὶς ὀλίγον, ἀνεπαύσατο δὲ σὺν χρόνῳ φόνου.

CAP. VIII.

De Galba, Othone, Vitellio & Vespasiano.

NOn solum autem per Judæam erat seditio bellumq; civile, verumetiam per Italiam. In medio namqve Romanorum foro Galba peremto, creatus Otho Imperator cum Vitellio imperium affectante pugnabat: qvem Germanicæ tunc legiones elegerant. Habito autem apud Bebriacum Galliæ Cisalpinæ prælio cum Valente & Cecinna Vitellii ducibus, primo die Otho superavit, altero Vitelliani: multisqve trucidatis, & adversæ partis audita victoria, Otho apud Brixellum semet occidit, postqvam biduum tresqve menses imperium tenuit. Accesserunt autem Vitellii ducibus Othonis milites, & ipse jam Vitellius Romam cum exercitu veniebat: dum interea Vespasianus quinto die Junii mensis Cæsarea profectus, eas qvas nondum subegerat Judææ partes petivit: & in montana regione, qvo primum ascendit, toparchias duas Gophniticam & Acrabatenam subegit: deinde post has Bethel & Ephrem municipia: ibiqve præsidiis collocatis, usqve Hierosolymam equitabat. multos vero tunc deprehensos necabat, multosqve capiebat. Ducum autem unus Cerealis cum equitum parte ac peditum, superiorem quæ dicitur vastabat Idumæam, & Caphetram quidem castellum ex itinere captum incendit. alterum vero quod Capharin dicitur, admoto milite oppugnabat, muro satis valido cinctum. diutius autem ibi se moraturum speranti, oppidani subito portas aperuere, & supplices ei se tradidere. Quibus subjugatis, Cerealis in Chebron alteram civitatem antiquissimam tendit, sitam (ut dixi) in montanis locis, haud procul ab Hierosolymis. Vi autem irrumpens in eam, reliqvam multitudinem, quam ibi offendit, cum puberibus interemit: oppidum vero ipsum exurit. Omnibusqve jam captis,

ΚΕΦ. λγ.

ΟΤ μόνον δὲ κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ἦσαν τὰ πλήμματα ἐμφύλια, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν Ἰταλίαν. ἀνῃρημένου γὰρ κατὰ μέσον τὸν τῶν Ῥωμαίων ἀγορὰν Γάλβα, ἀποδεδειγμένος δὲ αὐτοκράτωρ Ὄθων, ἐπολέμει κατὰ Οὐιτελλίου Βασιλειανοῦ. ἦν γὰρ ἥρητο τὰ κατὰ Γερμανίαν τάγματα, καὶ ἀμφὶ μὴν συμβολὴν κατὰ Βεβριάκον τῆς Γαλατίας πρὸς τὰ ἀπὸ Οὐαλέντος καὶ Κεκίνναν τοὺς Οὐιτελλιανοὺς στρατηγοὺς, τῇ πρώτῃ μὲν ἡμέρᾳ πρὸς Ὄθωνα, τῇ δευτέρᾳ δὲ Οὐιτελλιανοὶ νικῶσι, καὶ πολλοὺς φονεύσαντες, διεχρήσαντο μὲν ὄθωνα ἑαυτὸν ἐν Βριξέλλῳ τῶν ἡγεμονευόντων, ἡμέρας δύο καὶ τρεῖς μείους τρισὶ κρατήσας τῶν πραγμάτων. πρόσεισι δὲ τοῖς Οὐιτελλίου στρατηγοῖς ἡ στρατιὰ, καὶ κατέβαινεν αὐτὸς εἰς τὰ Ῥώμης μέχρι δυεῖν μηνοῖν. ἐν δὲ τούτῳ καὶ Οὐεσπασιανὸς ἀναστὰς ἐκ τῆς καισαρείας πέμπτῃ δεκάτῃ μείνος, ὥρμησεν ἐπὶ τὰ μηδέπω καταστραμμένα τῆς Ἰουδαίας χωρία. ἀναβὰς δὲ εἰς τὰ ὀρεινὰ, αἱρεῖ δύο τοπαρχίας, τήν τε Γοφνιτικὴν καὶ τὴν Ἀκραβατηνὴν καλουμένην, μεθ' ἃς βηθηλὰ τε καὶ Ἐφρεμ πολίχνια, εἰς φρουρὰς ἐγκαταστήσας, μέχρις ἱεροσολύμων ἐπῆλαύνετο. Φθορὰ δὲ ἦν πολλῶν καταλαμβανομένων, καὶ πολλὰς ἠχμαλωτίζετο. κερεάλιος δὲ αὖτε τὴν ἡμισείαν μοῖραν ἱππέων καὶ πεζῶν ἀναλαβὼν, τὴν ἄνω καλουμένην ἰδουμαίαν ἐπέρχεται, καὶ καφεθραμὶν ψιλοπολίχνιον ἐξ ἐφόδου λαβὼν ἐμπίμπρησιν. ἐπεὶ δὲ καλουμένην καφαραβὶν προσβαλὼν ἐπολιόρκει. πυρὶ δὲ ἰσχυρὸν τὸ τεῖχος. καὶ τελευτῶν προσδοκήσαντα πολλὰ χθόνιον, αὐφνιδίως ἀνοίγουσιν οἱ ἔνδον τὰς πύλας, καὶ μετ' ἱκετηρίων προσελθόντες αὐτὸν παρέδοσαν. κερεάλιος δὲ τούτους μὲν δορυφορήσαντας, ὅτι χερῶν ἐπέρας πολέως δεχαμοτάτης ἐχώρει. κεῖσθαι δὲ ὡς ἔφην αὐτὴ κατὰ τὴν ὀρεινὴν, πρὸς ἑσπέραν ἱεροσολύμων. βιασάμενος δὲ τὰς εἰσόδους, τὸ μὲν ἐγκαταληφθὲν πολῆθος, ἡλικίαν ἀναιρεῖ. τὸ δὲ ἄστυ καταπίμπρησι. καὶ πάντων ἤδη κεχειρωμένων, πόλεων

πλὴν ἡρωδίου καὶ μασάδας, καὶ μαχαιρῶντος (ταῦτα γὰρ ἔτι τῶν λῃστῶν κατεῖχε) σχεδὸν ἤδη τὰ ἱεροσόλυμα τοῖς ῥωμαίοις.

A praeter castella Herodium & Massadam & Machærunta, quæ a latronibus tenebantur, sola jam Hierosolyma Romanis ante oculos erat, quæ expugnanda restabat.

ΚΕΦ. λδ'.

Ὁ δὲ σίμων ὡς ἐρρύσατο τὴν γυναῖκα παρὰ τῶν ζηλωτῶν τὴν ἴδουμαίαν ὑπεστρεψε, καὶ περιελαύνων πανταχόθεν τὸ ἔθνος, εἰς ἱεροσόλυμα πάλιν φόβον σωμενεώγκασεν. ἔπειτα δὲ αὐτὸς ἐπὶ τὴν πόλιν, καὶ κυκλωσάμενος αὐτῆς τὸ τεῖχος, ὅπως λάβοι τινὰς τῶν φευγόντων καὶ τὴν χώραν ἐρημωθῆναι διέφθειρεν. ἦν γὰρ τοῖς δήμου σίμων μὲν ἔξωθεν, ῥωμαίων φοβερώτερος, οἱ ζηλωταὶ δ' ἔνδον ἑκατέρων χαλεπώτεροι. καὶ δὴ τότε ἐπίνοια κακῶν ἡ πόλεμον τὸ παράπαν τῶν γαλιλαίων διέφθειρε. τὸν τε γὰρ ἰωάννην παρῆγον εἰς ἰσχὺν ἔτι, καὶ κεῖνος αὐτοὺς ἐξ ἧς προεπεπόθησε δυνάμεως ἠμείβετο, πάντα ἐπιτρέπων ἁρπαγῆς ἀπλήστῳ, ὧν ἔπασχεν ἐπιθυμῶν. τοῖς δὲ ἦσαν ἁρπαγῆς ἀπλήστοις, τὰ τῶν πλουσίων οἴκων ἔρευνα, φόνος τε ἀνδρῶν, καὶ γυναικῶν ὕβρεις ἐπαίζοντο, μεθ' αἵματος δὲ τὰ συληθέντα κατέπινον, καὶ μὴ ἀδείας ἐνεθυλακοῦντο τοῖς κόροις, κόμας πλεκτιζόμενοι, καὶ γυναικεῖα ἐσθῆτας ἀναλαμβάνοντες, καὶ παντελῶς μύρων, καὶ τῶν διὰ τέρψεως ἐπιτηδείων ὀφθαλμῶν. ἃ μόνον δὲ κόσμον ἀλλὰ καὶ πάθη γυναικῶν ἐμιμοῦντο, καὶ δι' ὑπερβολὴν ἀσελγείας, ἀθέμιτους ἡδονὰς ἐπενόησαν. ἐφλινδῶντο δὲ ὡς πορνεύειν τῇ πόλει, καὶ πᾶσαν ἀκαθαρσίαν ἐμίαινον ἔργοις. γυναικίζοντο δὲ τὰς ὄψεις, ἐφόνων τε δεξιᾶς. θρυπτόμενοι δὲ τοῖς βαδίσμασιν, ἁπτόντες ἐξαπίνης, ἐγίνοντο πολεμικοί, πότε ξίφη περφέροντες ἀπὸ τῶν περιβεβλημένων χλανιδίων, τοὺς περιτυχόντας διήλαυνον. τοὺς δὲ ἀποδιδράσκοντας δὲ ἰωάννου, σίμων φονικώτερος ἐξεδέχετο, καὶ διαφυγών τις τὸν ἐντὸς τείχους τύραννον, ἐπὶ δὲ τοῦ πολλῶν διεφθείρετο. πᾶσα δὲ φυγῆς ὁδὸς τοῖς αὐτομολεῖν πρὸς ῥωμαίους βουλομένοις ἀπεκόπη. διασπάζεται δὲ πρὸς τὸν ἰωάννου ἡ δύναμις, καὶ πᾶν ὅσον ἐν ἰδουμαίᾳ ἐν αὐτῇ, χωρὶς ὧν ἐπεχείρει τὴν τυραννίδα, φθονῶ τὸν ἰσχύοντα αὐτοῦ, καὶ μίσει τὸ ὠμότητος. συμβαλόντες δὲ ἀναιρεῖσι τὸ πολὺ τῶν ζηλωτῶν, καὶ συνελαύνουσι τοὺς λοιποὺς εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν καταπεσόντας ὑπὸ γραπτῆς. συγχωρεῖ δὲ ἐν αὐτῇ τὸ ἀδιακλεῶν βασιλέως ἰζᾶ. σωνεισπίπτουσι δὲ ἰδουμαῖοι, κἀκεῖθεν εἰς τὸ ἱερὸν ἐξώσαντες τοὺς ζηλωτὰς, ἐφ' ἁρπαγὴν ἐπράποντο τὰ ἰωάννου χρηματα. καὶ γὰρ τὴν περιφημίαν αὐλὴν, αὐτός τε ἐν, κἀκεῖ τὰ λάφυρα τῆς τυραννίδος κατῴκητο. ἐν δὲ τούτῳ τὸ καὶ τὴν πόλιν ἐσπεδασμένον πλῆθος τῶν ζηλωτῶν, εἰς τὸ ἱερὸν, πρὸς τοὺς διαφθορέας ἠθροίσθη, καὶ κατέγνωσαν αὐτοὺς παρεσκευάζετο ἰωάννης, ὅπως τε τὸν δῆμον, καὶ τοὺς ἰδουμαίους. τοῖς δὲ ἐχ ἑτέρων τὴν ἔφοδον αὐτῶν καταδείσας παρέσῃ μαχιμωτέροις οὖσιν, ὡς τὴν ὑπόνοιαν, μὴ νύκτωρ ὑπὸ δ' ἱερὸν παρεισδύντες, αὐτούς τε διαφθείρωσι, καὶ τὸ ἄστυ καταπρήσωσι. συνελθόντες οὖν μετὰ τῶν ἀρχιερέων, ἐβουλεύοντο τίνα χρὴ τρόπον φυλάξασθαι τὸ δεινόν. θεὸς δὲ ἄρα τὰς γνώμας αὐτῶν εἰς κακὸν ἔτρεψε, καὶ χαλεπώτερον ἀπωλείας, ἐπενόησαν τὸ πρὸς σωτηρίαν φάρμακον. ἵνα γοῦν καταλύσωσιν ἰωάννην, ἐκείνου δέχεσθαι σίμωνα, καὶ μεθ' ἱκετηρίων δεύτερον εἰσαγαγεῖν ἑαυτοῖς τύραννον. ἐπεράνετο δὲ ἡ βουλὴ,

CAP. IX.

Simon autem ubi uxorem suam a Zelotis recepit, ad reliquias Idumææ tendit persequendas: & undiqve circumacta natione, Hierosolymam compulit plerosqve fugere, cum ipse qvoque ad eam seqveretur. Deinde muro ejus obsesso, si quem operariorum ex agris adeuntem multitudinem cepisset, interficiebat. Eratqve populo foris Simon Romanis terribilior: intus Zelotæ utrisqve sæviores: quos etiam Galilæi novis inventis & audacia factionum corrumpebant. Nam & Joannem ad potentiam ipsi provexerant: & Joannes eis pro potentia quam sibi comparaverat, vicem referens, omnia quæ desiderarent ut facerent permittebat. Insatiabilis autem rapinarum cupiditas, domorumqve locupletum perscrutatio. Cædes autem virorum & fœminarum injuriæ, pro ludo habebantur, prædamque cum sanguine devorantes sine aliqvo metu, post satietatem muliebri libidine calescebant: comptiqve crines, ac fœminarum veste induti, lotiqve unguentis, & ut forma placeret, oculos illiti, non solum ornatum, sed impudentiam quoque mulierum imitabantur: & obscœnitate nimia nefarios coitus exigentes, ut in lupanari versabantur, civitatemqve totam impuris facinoribus profanabant. Effœminantes autem vultum, dextras ad cædem promptas habebant: delicatoqve incessu enervati, subita incursione bellatores fiebant: & de paludamentis versicoloribus eductis gladiis, casu obvios transverberabant. Eos autem qui Joannem fugissent, excipiebat sævior in cædibus Simon: quique intestinum evasisset tyrannum, ab eo qui prope erat occidebatur. Omnis autem fugæ via transire cupientibus ad Romanos, abscisa erat. Inter Joannis autem copias quantum erat Idumæorum dissidebant: separatiqve ab aliis, adversum tyrannum tam livore potentiæ quam crudelitatis ejus odio armantur. deinde pugna congressi, multos Zelotarum perimunt, cæterosqve in aulam regiam compellunt, quam Grapte ædificaverat. hæc autem fuerat cognata Izatæ regis Adiabenorum. Una vero irrupere Idumæi, atq; inde Zelotis in fanum pulsis, Joannis pecunias prædabantur. in aula enim supradicta & ipse degebat, & tyrannidis spolia deposuerat. Inter hæc autem Zelotarum qui per civitatem dispersi erant, ad illos qui in templum fugerant aggregati sunt: eosqve Joannes adversus populum & Idumæos educere cogitabat. Istis autem non tam impetus eorum metuendus erat, cum pugna plus possent, quam confidentia, ne de templo nocte subreperent, seq; pariter occiderent, atq; oppidum concremarent. Itaq; collecti cum pontificibus deliberabant, quonam pacto impetum præcaverent. Sed profecto Deus sententias eorum in deterius vertit, & interitu acerbius excogitabant salutis remedium. nam ut Joannem dejicerent, Simonem recipere statuerunt, & cum precibus alterum sibi tyrannum imponere. Itaque decreto obtemperatur,

DeSimonis gestis contra Zelotas

missoqve Matthia pontifice, rogant Simonem, ut ad se introiret, quem sæpe timuerant. cum his autem precatores erant, etiam qui Zelotas Hierosolymis fugerant, domus quisque suæ desiderio & fortunarum. Ille autem nimis superbe se dominum fore pollicitus, veluti civitatem liberaturus ingreditur, cum salutis eum latorem ac defensorem sui populi clamor designaret. ubi vero cum suis copiis introiit, mox de propria potentia deliberabat: nec minus eos a quibus rogatus erat, quam eos contra quos fuerat advocatus, inimicos putabat. Joannes autem cum multitudine Zelotarum templo exire prohibitus, amissis etiam, quæ in civitate habebat (nam statim res eorum Simon cum sociis diripuerat) salutem jam desperabat. Templum tamen adjuvante populo Simon aggreditur. Illi autem in porticibus, perqve propugnacula stantes impetum propulsabant: multiqve ex Simonis parte oppetebant, multi saucii referebantur, qvoniam Zelotæ ad dexteram superiores erant, eoq; ictus impenetrabiles habebant. Et quamvis loco plus possent, turres tamen quatuor maximas fabricaverant, ut ex alto videlicet missilia torqverent, unam ad Orientalem angulum, ad Septentrionalem alteram, super xystum tertiam, in angulo alio contra civitatem inferiorem. Quarta vero turris supra verticem Pastophoriorum condita erat: ubi moris est unum de sacerdotibus astantem post Meridiem, quod septimus quisque dies inciperet, tuba significare: rursusqve vesperi, quod desineret, nunc ferias populo, nunc ut opus faciat, denunciantem. Per turres autem disposuerunt balistas saxorumqve tormenta, & sagittarios, & fundarum scientes. Itaqve tunc Simon pigrius ad impetus movebatur, cum suorū pleriqve mollescerent: amplioribus tamen copiis fretus, propius accedebat. machinarum enim missilia delata longius, multos pugnantium perimebant.

CAP. X.

De Vespasiano in Imperatorem electo.

PEr idem tempus Romanos quoque sæviora mala circumveniunt, aderat enim ex Germania Vitellius cum exercitu, aliam præterea ingentem multitudinem secum trahens. Et cum eum destinata militi spacia non caperent, totam urbem pro castris habebat, omnemqve domum replevit armatis. illi autem conspectis Romanorum divitiis oculis insvetis, & auri argentiqve stupore perfusi, vix cupidinem continebant, adeo ut in rapinas se converterent, & eos qui obstare conarentur occiderent. Et in Italia quidem ita res erant. Vespasianus autem postqvam Hierosolymis proxima depopulatus, Cæsaream revertebatur, audiit Romanorum tumultus, & Vitellium principem. Hoc autem, licet ipse imperium pati, sicut bene imperare nosset, ad indignationem perductus est: dominumq; dedignatur eū, qui veluti desertum invasisset imperium. Dolore autem saucius cruciatum ferre non poterat, neqve aliis vacare bellis, cum patria vastaretur. Verumtamē qvantū ira impellebatur ad ulciscendum, tantum longinquitatis cogitatio reprimebat: multa enim for-

A ἢ τ δεχομένου ματθίαν πέμψαντες, ἐδέοντο σίμωνος εἰσελθεῖν, ὃν πολλὰ ἐδεδίεσαν. συμπαρεκάλουν δ οἱ ἐκτῶν ἱεροσολύμων, τοὺς ζηλωτὰς φεύγοντες, πᾶσι τ οἴκων καὶ τ κτημάτων. ὁ δ αὐτοῖς ὑπερφάνως καταδύσας τ δεσποτείαν, εἰσέρχεται μὲν ὡς ἀπαλλαξων τ ζηλωτῶν τὴν πόλιν, σωτὴρ ὑπὸ τ δήμου, καὶ κηδεμὼν ἀφημένος. παρελθὼν δ μὴ τ δυνάμεως, ἐσκόπει τὰ περὶ τ ἰδίαν δυναστείας, καὶ τοὺς καλέσαντας οὐχ ἧττον ἐχθροὺς ἐνόμιζεν, ἢ καθ ὧν ἐκέκλητο. σίμων μὲν ὅτων σὺν τοῖς
B περὶ τὸν ξανθικὸν μῆνα, ἱεροσολύμων ἐγκρατὴς ἐγένετο. ἰωάννης δ ἠμύνετο τ ζηλωτῶν τάληθ. περιόντων τ ἐξόδων δ ἱερᾶ, καὶ τὰ τ πόλεως ἀπολωλεκότες, φθόγγημα μὲν τὰ ἐκείνων οἱ περὶ τὸν σίμωνα διήρπασαν, οὐ δύναται τ σωτηρίαν ἴσχον. προσέβαλλε δ τῷ ἱερῷ σίμων, δ δήμου βοηθοῦντος. καὶ κέρκοι καταξάντες ἀπὸ τ στοῶν, καὶ τ ἐπάλξεων, ἠμύνοντο τοὺς προσβολάς. συχνοὶ δ ἐπίπτον τ περὶ σίμωνα, καὶ πολλοὶ τραύματα καταφέροντα.
C ῥᾳδίως γὰρ ἐξ ὑπερδεξίας τοὺς βολὰς οἱ ζηλωταὶ, καὶ σὺν ἐρύμνῃ ἐποιοῦντο. πολεμουμένης δ τῆδε πύργος ἔτι προσκαταπεσεῖν ἐποίησε τοσαύτας μεγίστας, ὡς ἀφ ὑψηλοτέρων πεσεῖν τοὺς ἀφέσεις. τ μὲν γὰρ τὸν ἀνατολικὸν, καὶ βόρειον γωνίαν, τ δ δ ξυστὸν καθυπερθεν, τ δ τρίτον, καὶ γωνίαν ἄλλην ἀντικρὺ τ κάτω πόλεως, ὁ δ λοιπὸς, ὑπὲρ τὸν καρυφὴν κατεσκεύασε τ παστοφορίων, ἔνθα τ ἱερέων εἷς ἐξ ἕθους ἑστὼς μετὰ ἑκάστην ἑβδομάδα ἐσήμαινεν, περισημαίνει σάλπιγξι δείλης, καὶ πλεονάκις αὐ-
D θις ἐπὶ ἑσπέραν, ὅτε μὲν ἀνίησιν τ λαὸ καταγγέλλων, ὅτε δ ἔργων ἔχεσθαι. διέκειτο δ ὅπλα τ πύργων, ὀξυβελεῖς τε καὶ λιθοβόλοις μηχαναῖς, τοῖς τε τόξοις ἐρρωμένοις. ἔνθα δὴ τοὺς μὲν περισκόλας, ὀκνηροτέρους ἐποίησε ὁ σίμων, μαλακιζομένων αὐτῶν πλείονων, αὐτέσχε δ ὅμως πρείττονα δυνάμεως. τὰ δ ἀπὸ τ ἑρμαίων βέλη πρόσωπον φερόμενα, τοὺς πολλοὺς τ μαχομένων ἀνῄρει.

Κεφ. λε.

E

ΚΑρπὸς δ τ αὐτὸν καιρὸν, περιέχει τ ῥώμην πᾶσα χαλεπὰ. παρῆν μὲν γὰρ ἀπὸ γερμανίας οὐιτέλλιος, ἅμα τῇ στρατιωτικῇ, πολὺ πλῆθος ἀσπουρόμενον ἕτερον. μὴ χωρούμενον δ τοῖς ἀποδεδειγμένοις εἰς τοὺς στρατῶνας περιβόλοις, ὅλην ἐπιποιεῖτο τὴν ῥώμην στρατοπέδον, καὶ πᾶσαν οἰκίαν ἑαλωτῶν ἐπλήρωσεν. οἱ δ ἀφῃρημένοις τ ῥωμαίων πλοῦτον διεσκέμμενοι, καὶ περιλαμφθέντες πύκτῃ ἀργύρῳ τι καὶ χρυσῷ, τὰς ἀπιθυμίας μόλις κατεῖχον, ὡς τι μὴ ἁρπάσαι πρόπαλαι τι, ἢ τὰς ἐμπροσθεν γινομένας ἀναρπάσαι. τὰ μὲν γὰρ τ ἐπιτηδείων, ἐν τάξει λῦ.

F

Κεφ. λς.

ΟΥεσπασιανὸς δ ὡς τὸν πλησίον ἱεροσολύμων κατεσκεψάμενος ἐπέστρεψεν εἰς καισάρειαν, ἀκούει τὰς τ τῶν ῥωμαίων παροχὰς, καὶ διὰ πλῆθος αὐτοκρατορα. ἔτι σὺν αὐτὸν καίπερ ἀρχεδίκαιον
G ὑπὲρ ἄρχειν καλῶς ὑπειλημμένον, εἰς ἀναπαυτὴν προσήγαγε, καὶ τὸν ὡς ἐρημίαν καταμανέντα τῆς ἡγεμονίας, ἠδόξει δεσπότην. προσαλγήσας δ τῷ πάθει, καρτερεῖν τῷ βάσανον ἐκ εἴα τι λῶ, καὶ τῆς πατρίδος παρθουμένης, ἑτέροις προσκαλεῖν πολέμοις ἀλλ ἴσον ὁ θυμὸς ἤπειγε ὑπὲρ τῶν ἀμυναι, τοσοῦτον ἐφειλε ἡ ἔννοια, τοῦ διαστήματος. πολλὰ δ φάσεως παρερ-

ρα-

πνεῦσαι τὸ τύχειν, πρὶν αὐτὸ εἰς τὴν Ἰταλίαν πε- A tunam posse nova facere, priusqvam ad Italiam,
ραιωθῆναι, καὶ ταῦτα χειμῶνος ὥρᾳ παλαιούσῃ, σφαδάζουσαν ἤδη κατῆχε τὸ ὀργῆ. συνιόντες δ' οἵτε ἡγεμόνες, καὶ οἱ στρατιῶται κατ' ἐπαρχίαν, φανερῶς ἤδη μεταβολὴν ἐβουλεύοντο, καὶ διαγανακτοῦντες, ἐβόων, οἱ μὲν ὅτι τῆς ῥώμης στρατιῶται τρυφῶντες, καὶ μηδὲ ἀκοὴν πολέμου φήμῃ τοσαύτῃ φέροντες, διαχειροτονεῖσθαι οἷς βέλοι τὴν ἡγεμονίαν, καὶ τοῖς ἐλπίδα λημμάτων ἀποδεικνύουσιν αὐτοκράτορας. αὐτοὶ δὲ διὰ τοσούτων κεχωρηκότες πό- B
νων, καὶ γηρῶντες τοσαῖς κραναῖσιν, ἑτέροις χαρίζοιτο τὴν ἐξουσίαν, καὶ ταῦτα τὸ ἀξιώτερον ἄρχειν παρ' αὐτοῖς ἔχοντες. τίνα δικαιοτέραν ποτὲ τῆς εἰς αὐτοὺς εὐνοίας ἀποδώσειν ἀμοιβὴν, εἰ τὴν νῦν καταπροΐοιντο. τοσούτῳ δ' εἶναι βεβαιοτέρους ἡγεμονεύειν βιτελλίου δικαιότερον, ὅσῳ καὶ αὐτοὺς τὸ σκῆπτρον ἀποδειξάντων. ἐγὼ δὲ δὴ μικροπρεπὲς τὸ ἀπὸ γερμανίας διενεγκοῦσαν πολέμου, μηδὲ τὸ σκῆπτρον καταγόντων τὸ τύραννον, ἡτιμάζετο τοῖς ὅπλοις ἀγῶνος. C
ἐνδεήσειν ἡγοῦμαι. ἐγὼ γὰρ τὴν σύγκλητον, καὶ τὸ ῥωμαίων δῆμον ἀνέξεσθαι τὸ βιτελλίου λαγνείας, ἀντὶ τοῦ βεβαιοτάτου σωφροσύνης, μηδὲ ἀντὶ μὲν ἡγεμόνος ἀγαθοῦ τύραννον ὠμότατον, παῖδα δ' ἀντὶ πατρὸς αἱρεῖσθαι τοῖς αὐτοῖς. μέγιστον γὰρ δὴ τοῖς ἀσφάλειαν εἰρήνης εἶναι, τοῖς γνησίοις τῶν βασιλέων ἀποκρίνειν. εἴτε γὰρ ἐμπειρίᾳ γήρως, τοῖσδε τὴν ἀρχὴν, βεβαιοτάτην αὐτοῖς ἔχειν; εἴτε νεότητος ἀλκῇ τῶνδε. καρπούσθαι γὰρ τὸ παρ' ἀμφοῖν ἡλικίας τὸ ὠφέλιμον. χορηγήσειν δ' ἂν μόνον αὐτοῖς, τότε τὸ D
ἰσχὺν τοῖς ἀποδειχθεῖσιν, ἅτε τοσία τάγματα, καὶ τοὺς παρὰ τῶν βασιλέων συμμαχίας ἔχοντας, ἀλλὰ καὶ συνεργήσειν πάντα τοῖς ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, καὶ τὸ εὐρώπης ὅσον τὸ ἀπὸ βιτελλίου φόβων κεχωρίσειν. καὶ τοὺς ὅπλοις τὸ ἰταλίας δὲ συμμάχους, ἀδελφὸν βεβαιοτάτῳ καὶ παῖδα ἕτερον, ὧν τὸ μὲν πεζοῦ πολλοὺς τῶν ἀξιωματικῶν, τὸ δὲ καὶ τὸ πόλεως φυλακὴν πεπιστεῦσθαι, μέρος οὐκ ὀλίγον εἰς ἀποβολὴν ἡγεμονίας. καθόλου τι ἂν βραδυνοῦσιν αὐτοὶ, τάχα τὴν σύγκλητον ἀποδείξειν τὸ τοῦτο τὸ σωτηρικώτατον στρατιωτῶν ἀπομάγμα. τοιαῦτα καὶ συνεφοίτων οἱ στρατιῶται διελάλουν. ἐπεὶ συναθροισθέντες, καὶ ὠλιγορήσαντες ἀλλήλων, ἀναγορεύουσι τὸ βεβαιοτάτου αὐτοκράτορα, καὶ σώζειν τὴν κινδυνεύουσαν ἡγεμονίαν παρεκάλουν. τῷ δὲ φρονεῖν μὲν ἐπὶ πολὺ τῶν ὅλων, ἔπρασσεν αὐτὸς ἄρχειν προηρεῖτο, τοῖς μὲν ἔργοις ἑαυτὸν ἄξιον ἡγούμενος, προορῶν δὲ τὸν λαμπρότητι κινδύνων, τὴν ἐν ἰδιώταις ἀσφάλειαν. ὀρνυμένῳ δὲ μᾶλλον οἱ ἡγεμόνες ἐπικεῖντο, καὶ προσχωροῦντες οἱ στρατιῶται ξιφήρεις, ἀναιρεῖν αὐτὸν ἠπείλουν, εἰ μὴ βέλοιτο ζῆν ἀξίως. πολλὰ δὲ πρὸς αὐτοὺς διαπονούμενος ἐξ ὧν ἐνωθείη τὴν ἀρχὴν, τελευτῶν ὡς οὐκ ἐπείθετο, ἔκλαιε τοῖς ἐνομένοις. E
F

Κεφ. λζ'.

Προτρεπομένων δὲ αὐτὸν ἤδη μᾶλλον τὴν τῶν ἄλλων ἡγεμόνων εἰς αὐτοκράτορα, καὶ τῆς ἄλλης στρατιᾶς ἄλλην βοώσης αὐτὸν ὅτι πᾶν τὸ ἀντίπαλον, αὐτὸς πρῶτον τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας ἤκετο πραγμάτων, εἰδὼς πλεῖστον τῆς ἡγεμονίας μέρος τὴν ἀγυιᾶν οὖσαν, διὰ τὸν σίτου χορηγίαν. ἧς κρατήσας εἰ παρέλθοι καὶ βία καθαιρήσειν ἤλπιζεν οὐϊτέλλιον. εὖ γὰρ ἀνέ- G
τυναμ posse nova facere, priusqvam ad Italiam, præsertim hyemis tempore ipse transiret: plusq; jam crescentem iracundiam cohibebat. Rectorem autem cum militibus convenientes, aperte jam de mutatione tractabant: & cum indignatione vociferantes, incusabant Romæ constitutos milites, & in deliciis agentes, qui ne famam qvidem belli sustineant, quibus libuerit decernere principatum, & spe qvæstus imperatores creare. Se autem laboribus tot exactis sub galeis senescentes, aliis condonare potestatem, cum apud se dignior habeat imperio. cui si hanc amiserint, qvam justiorem, vel qvando referrent erga se benevolentiæ gratiam? Tanto autem Vespasianum quam Vitellium justius esse principem fieri, qvanto illis, qui eum declarassent ipsi præstarent. non enim se minora pertulisse bella, qvã qui ex Germania venissent: neqve illis, qvi tyrannum inde deducerent, in armis deteriores esse. Nullum autem in creando Vespasiano fore certamen. non enim senatum populumve Romanum, Vitellii libidines pro Vespasiani pudicitia perpessuros: nec pro bono Imperatore crudelissimum tyrannum, aut filium pro patre optaturos principem. Maximum enim pacis tutamen esse, veram in Imperatore præstantiam. Ergo sive peritiæ senectutis debeatur imperium, habere se Vespasianum: sine adolescentiæ viribus, Titum. ex amborum enim ætate quod sit commodum decerpturos. Non solum autem se ministraturos declarati imperii vires, qui tres legiones, regumqve habeant auxilia: sed etiam totum Orientem partemqve Europæ extra Vitellii timorem constitutam: atqve insuper qui essent in Italia propugnatores Vespasiani, fratrem atq; alium filium: qvorum alteri multos dignitate præditos juvenes sociatum iri sperabant, alteri vero etiam urbis esset commissa præfectura: quæ pars ad imperii principia non parum valeret. Postremo si ipsi cessarent, senatum fortasse declaraturum eum principem, qvem conservatores milites dehonestarent. Hæc primo per cuneos milites loqvebantur. deinde se adhortari invicem, Vespasianum Imperatorem appellant: eumqve ut in periculo constitutum imperium conservaret, orabant. Illi autem olim quidem rerum omnium cura fuit, neqvaqvam vero imperare volebat, dignum quidem se factis existimans, privatæ autem vitæ securitatem, clarioris fortunæ periculis anteponens. Recusanti autem rectores magis instabant: & circumfusi milites cum gladiis mortem ei minitabantur, nisi vivere vellet, ut dignus esset. Diu tamen reluctatus, qvod renuebat imperium postremo cum his, qui se designaverant minime dissvadere potest accepit.

CAP. XI.

Mutiano autem cæterisqve rectoribus, qui eum ad imperium invitaverant, & exercitu alio vociferante, ut se in hostes omnes duceret, prius res Alexandrinas procurandas putavit: sciens Ægyptum plurimam esse partem imperii. propter frumentariam functionem: eaqve si potitus esset, vi quoque, si perstaret, Vitellium dejiciendum sperabat. nec enim perpessu-

Ægypti descriptio, & Pharí.

surum esse populum fame oppressum. Simul et-
iam duas legiones, quæ apud Alexandriam degerent, sibi cupiebat adjungere. Cogitabat etiam propugnaculo sibi fore illam regionem, adversus incerta fortunæ. Nam & terra difficilis accessu, mariqve impetuosa est: & ab Occidente quidem aridam Libyam habet objectam, a meridie vero limitem, qui Syenem ab Æthiopia dirimit, navibusqve in vias Nili fluminis cataractas. itemqve ab Oriente mare rubrum, ad Coptou civitatem usqve diffusum. Septentrionale vero munimentum habet terram usque ad Syriam, & quod dicitur Ægyptium pelagus, totum portubus carens. Hoc quidem modo Ægyptus ex omni parte tuta est. Inter Pelusium vero & Syenem, per duo millia stadiorum porrigitur. Ex Plinthine autem ad Pelusium, navigatio est stadiorum trium millium & sexcentorum. Nilus autem ad Elephantinem oppidum usqve navibus ascenditur. namqve ulterius progredi, ut supra diximus, cataractæ non sinunt. Portus autem Alexandrinus etiam in pace navibus aditu difficilis est. nam & ostium perangustum habet, saxisqve latentibus a directo cursu deflectitur: & læva quidem pars manu factis brachiis cingitur: a dextera vero Pharus objecta insula, turrim maximam sustinet, ad CCC. usque stadia navigantibus igne lucentem, ut quam longissime difficultatem applicandarum navium præcaveant. Circum hanc autem insulam, opere instructo ingentes muri sunt: quibus afflictum pelagus, & adversis obicibus fractum, asperiorē facit meatum, eoqve periculosum per angustiam aditum. Intus tamen portus ipse tutissimus est, & XXX. stadiis magnus. In quem tam quæ desunt illi terræ ad beatitudinem devehuntur: quã quæ superant ex domesticis & indigenis, in totũ orbem divisa exportantur. Itaqve non sine ratione, Vespasianus Alexandrinarum rerum erat cupidus, ad totius imperii firmamentum. Proinde statim ad Tiberium Alexandrum literas dedit, qui Ægyptum & Alexandriam regebat, indicans militum alacritatem: quodque ipse (quod necesse fuit) suscepto munere principatus, operam atqve adjumentum ejus assumeret, Alexander autem, simul ut Vespasiani legit epistolam, prompto animo, & legiones ejus sacramento rogavit & populum: utriqve autem libentissime paruere, virtutem viri ex proxima administratione scientes. Et ille quidem permissa sibi potestate, omnia quæ imperii usus exigeret, adventui quoque principis necessaria jam parabat.

ἀξιοῖ πείθεσθαι ὅτι βούλεται τὸ πλῆθος, καὶ δύο τὰ ὅτι μάλιστα ἀλεξανδρέας τάγματα προσαγαγέσθαι βουλόμενος. ἐνθυμεῖτο δὲ καὶ τόδε τὸ χώρου ἔχειν τι δοκοῦν τῆς τύχης ἀδήλου. ἔστι γὰρ κατὰ τὰ γῆ δυσπρόσβολον, καὶ τὰ πρὸς θάλασσαν ἀλίμενον. καὶ μὲν καὶ ἀπόρρωθεν, πρόσβλημά τι ἄνυδρα τῆς λιβύης, καὶ μεσημβρίαν, τὴν διορίζουσαν ἀπὸ αἰθιόπων τὴν συήνην, καὶ τὰς ἀναλύτους καταῤῥάκτας, ἀπὸ δὲ ἀνατολῆς, ἀπὸ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν ἀναχεομένη μέχρι κοπτοῦ. βόρειον δὲ τεῖχος αὐτῇ, ἡ τε μέχρι συρίας γῆ καὶ τὸ καλούμενον αἰγύπτιον πέλαγος, πᾶν ἄπορον ὁρμῶν. πᾶσα μὲν ἔτως ἡ αἴγυπτος πάντοθεν. τὸ μεταξὺ δὲ πηλούσιόν καὶ συήνης, μῆκος αὐτῆς σταδίων δισχιλίων, ἀπὸ τῆς πηλουσίου ἀνάπλους εἰς πηλούσιον, σταδίων τρισχιλίων ἑξακοσίων. ὁ δὲ νεῖλος, ἀναπλέοντι μέχρι τῆς ἐλεφάντων καλουμένης πόλεως, ἔστιν ὑπ' αὐτὴν σχεδὸν χωρῶν ἐς μεσημβρίαν κατάῤῥακτος. δυσπρόσοπτος δὲ λιμὴν ναυσὶ, καὶ κατ' ἠρινὸν, ἀλεξανδρέως. στενὸς τε γὰρ εἴσπλους, καὶ πέτρας ὑφάλους τὸν ἐπ' αὐτῷ καμπτόμενον δρόμον. καὶ τὸ μὲν ἀριστερὸν αὐτοῦ μέρος, πέφρακται χειροκμήτῳ σταλάσσῃ. ἐν δεξιᾷ δὲ, ἡ περιπόρθμιος φάρος νησὶς περικλὴς, πύργον ἀνέχουσα μέγιστον, σκηπτροῦχον τῆς καταλήψεως ἀπὸ τριακοσίων σταδίων, ὡς ἐν νυκτὶ πρόρρησιν ἐρμίζοιντο πρὸς τὴν δυσχέρειαν καὶ κατάπλους. περὶ πᾶσαν τὴν νησίδα, κατεσπαρμένη χειροποίητος τέχνη μύσεα, περιεχόμενον δὲ τὸ πέλαγος, καὶ τὰς ἀπὸ κρυὸς ἔρκεσιν ἐφηνυμένον ἐκτραχυνθὲν πρὸς, καὶ σφαλερὰν ἀεὶ στενὸν τὴν εἴσοδον ἀπεργάζεται. ὁ μὲν τοίνυν λιμὴν ἀσφαλέστατος ἔνδον, καὶ τριακοσίων σταδίων τὸ μέγεθος, εἰς ὃν πάντα λείποντα τῇ χώρᾳ πρὸς εὐδαιμονίαν κατάγη, καὶ τὰ περισσεύοντα, τῶν ὅλων χωρίων ἀγαθῶν εἰς πᾶσαν μερίζεται τὴν οἰκουμένην. ἐφίετο μὲν ἤδη οἰκότως, τῶν παντοίων ἐφοδίων ἐπαναγκάζεσθαι εἰς βεβαίωσιν τῆς τῶν ἡγεμονίας. ἐπιστέλλει δὲ καὶ τῷ υἱῷ τῷ ἑαυτοῦ τὸν ἄγριππον, καὶ τὴν ἀλεξάνδρου πόρευμα ἀλεξάνδρῳ, ἐκλῶν τὸ τῆς φαλάγγος πρόθυμον, καὶ εἰς αὐτὸς ἀναγκαίως τὸ βάρος τῆς ἡγεμονίας, σωφρονοῦν αὐτὸν καὶ βοηθὸν προσλαμβάνει, προσαναγνοὺς δὲ τὴν ἐπιστολὴν ἀλέξανδρος, ἅμα προθύμως πάντα πράγματα καὶ τὸ πλῆθος εἰς αὐτὸν ὑπεχώρησεν, ἑκάτεροι δὲ ἀσμένως ἐπῆκουσαν, τὴν ἀρετὴν ἐκ τῆς ἔργων φρονήσεως εἰδότες. καὶ ὁ μὲν πιστὸς ἀνὴρ ἤδη τε ἐπὶ τὴν ἀρχὴν, προπαρεσκεύαζεν αὐτῷ καὶ τὰ πρὸς τὴν ἄφιξιν. τάχιον δὲ φήμη διήγγελλον αἱ φῶμαι τὸν ὅπλ τῆς ἀνατολῆς αὐτοκράτορα, καὶ πᾶσα μὲν πόλις ἑορτάζει, εὐαγγέλια δὲ καὶ θυσίας ἐπὲρ αὐτοῦ ἐπετέλει. τὰ δὲ κατὰ μυσίαν, καὶ παννονίαν τάγματα, μικρῷ πρόσθεν κεκινημένα πρὸς τὸ ἐπὶ πλεῖστα τολμᾶν, ῥᾴδιόν χαρᾷ ἐπασασαν τὴν ἡγεμονίαν ὤμνυον. ὁ δὲ ἀναζεύξας ἀπὸ ἡγεμονίας εἰς βηρυτὸν πορείαν, ἔνθα πολλαὶ μὲν ἀπὸ τῆς συρίας αἱπαὶ, πολλαὶ δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν πρεσβεῖαι συνῆσαν, στέφανος παρ' ἑκάστης πόλεως, καὶ συγχαρητήρια προσφέρουσαι ψηφίσματα. παρῆν δὲ καὶ μουκιανὸς, ὁ τῆς

CAP. XII.

Vespasianus Josephum captivitate liberat.

OPinione vero citius declaratum in Oriente Vespasianum Imperatorem, ubique fama nunciavit. Et universæ quidem civitates festos dies habebant, nunciiqve lætitiam pro eo simul & sacrificia celebrabant. legiones vero apud Mœsiam Pannoniamqve degentes, quæ propter Vitellii audaciam paulo ante fuerant concitatæ, jusjurandum Vespasiano majore gaudio præbuerunt. Vespasianus autem Cæsaream reversus, in Berytum venerat, ubi multæ quidem e Syria, multæqve ab aliis provinciis legationes aderant obviam, coronas ei & gratulatoria decreta a singulis civitatibus offerentes. Affuit autem rector etiam provinciæ Mutianus,

ὁ τῆς ἑπαρχίας ἡγεμών, τὸ πρόθυμον τ̃ δήμων, ⁊ τὰς κ̃ πόλεων ὅρκους ἀπαγγέλλων.

ΚΕΦ. λη.

ΠΡοχωρούσης ἤ πανταχ̃ κ̃ νῦν τ̃ τύχης, ⁊ τ̃ πεσμάτων συνενδικότων ἐκ πολλοῦ μέρους, ἤδη πως εἰσῆρε τῇ διανοίᾳ νοεῖν, ὡς ὁ δίκαιος δαιμονίως πρόνοιας ἄψαιτο τ̃ ἀρχῆς, ἀλλὰ δικαία τις εἱμαρμένη πρόειτο τὸ κρατεῖν τ̃ ὅλων ἐπ' αὐτ̃. ἀνεμιμνήσκετο δὲ καὶ ἄλλα σημεῖα. πολλὰ γὰρ αὐτῷ γεγονότα πανταχ̃, προφαίνοντα τὴν τε ἡγεμονίαν ⁊ τὰς ἔνδοξα φωνάς, ὡς αὐτ̃ ἔτι ζῶντος νέρωνος αὐτοκράτορα προσαγορεῦσαι ἐθαῤῥήσειεν. ἐξεπεπλήκτο δ' ἤ τ̃ ἄνδρα δεσμώτην ἔτι ὄντα, παρ' αὐτῷ, ⁊ προσκαλεσάμενος μετὰ τῶν ἄλλων ἡγεμόσι ⁊ φίλοις, πρῶτον μὲν αὐτὸς τὸ δραστήριον ἐκόμπαζε, ⁊ ὅσα τῆς ἰωσήπου διὰ αὐτὸν ἐκαμνε μηχανῆς, ἐπὶ τὰς μαντείας, ἃς αὐτὸς μὲν ἐτεκμήρατο τὸ πλάσμα δ' εἶναι, δοκοῦσας ἤδη χρόνου ⁊ πεσμάτων θείας. αἰσχρὸν δὲν εἶναι τ̃ προθεσπίσαντά μοι τὴν ἀρχὴν, ⁊ λόγιον τ̃ δ' ἀνδρὸς φωνῆς, ἔτι αἰχμαλώτου πάλιν, ἢ δεσμώτου τύχης ἐπιμένειν.

ΚΕΦ. λθ.

ΚΑὶ καλέσας τ̃ ἰώσηπον, λυθῆναι κελεύει. τοῖς μὲν οὖν ἡγεμόσιν ἐκ τ̃ εἰς τ̃ ἀλλόφυλον ἀμοιβῆς, λαμπρὰ ⁊ πρὸς αὐτῶν ἐλπίζειν παρέσχηκεν· σωτὴρ δ' ἤ τ̃ πατρὶ τίτος δίκαιον ὦ πάτερ, ἔφη, δ' ἰώσηπον ἐκ τοῦ ὀνείδους ἀφαιρεθῆναι σὺν τῇ σιδήρῳ. φησὶ γὰρ ὅμοιον τῇ μὴ δεδεμένῃ τ̃ ἀρχῇ, ἂν αὐτὸς μὴ λύσωμεν, ἀλλὰ κόψωμεν τὰ δεσμά. ἔστι γὰρ ὅπου τ̃ μὴ δεόντως δεδεμένων πρᾶξαι. σωφρόνως δ' ταῦτα, ⁊ παρελθὼν τις, πελέκει διέκοψε τ̃ ἅλυσιν. ὁ δ' ἰώσηπος εἰλικρινῶς πρὸς τ̃ προειρημένων χάριτας τ̃ ὑπερμίαν, ἤδη ⁊ πρὸς τ̃ μελλόντων ἀξιόπιστος ἦν.

ΚΕΦ. μ.

ΟΥεσπασιανὸς δ' τ̃ πεσβείους χρηματίσας, ⁊ καταστησάμενος ἑκάστοις τὰς ἀρχὰς δικαίως ⁊ πρὸς τ̃ ἀξίων, εἰς ἀνθιόχειαν ἀφίκνεῖτο. ⁊ βουλόμενος τὴν χεῖρα τελέσαι, προυργιαίτερα τ̃ εἰς ἀλεξάνδρειαν ὁρμῆς, τὰ κ̃ τ̃ ῥώμην ἐκίνει, τ̃ μὲν βέβαιον οὐδὲν ὁρῶν, τὰ δὲ σὺν εὐπλλίᾳ παρασκόμενα. πέμπει δὴ μηκιανὸν εἰς τ̃ ἰταλίαν, ὡδηγὸν ἱππέων τε ⁊ πεζῶν συχνῶν διώκαμεν. ὁ δ' πρὸς τ̃ δ' χειμῶνος ἀκμὴν δύσας τὸν πόντον, πρὸς τὴν σραλεὰν ἦγε πρὸς παραδοκίας καὶ φρυγίας.

ΚΕΦ. μα.

ΕΝ δὲ τούτῳ ⁊ αὐτωνίου πρίμος, ἀναλαβὼν τὸ τρίτον τάγμα τ̃ κ̃ μυσίας, ἔτυχε δὲ ἡγεμονεύων αὐτῶν, εὐπλλίῳ ὠδηγοῦντι ὁμοῦ ⁊ ἡπείγετο. εὐπλλιος δὲ αὐτῷ συναντήσαντα μὴ πολλῆς διωκόμενος καινίννα σκέψασθαι, μέχρι θαῤῥῶν τῇ ἀνδρὶ, πρὸς τ̃ ἐπ' ὀθωνι νίκην. ὁ δὲ πρὸς τ̃ ῥώμης ἐλαύνων πρὸς τάχος ἐπὶ κρέμονα τ̃ γαλατίας τ̃ αὐτωνίου καταλαμβάνει. μεθόριος δέ ἐστιν ἡ πόλις αὕτη τ̃ ἰταλίας. καλεῖν δὲ ἐντεῦθεν τὸν πόλεμον, καὶ τὴν εὐταξίαν, συμβαλεῖν μὲν οὐκ ἐθάῤῥει, σφαλερὰν δὲ τὴν ἀναχώρησιν λογιζόμενος, προδοσίαν ἐβουλεύετο. συναγαγὼν δὲ τοὺς ἐπ' αὐτὸν ἑκατοντάρχας, καὶ χιλιάρχους ἐκέλευε, μεταβαίνειν πρὸς τὸν αὐτωνίου, παρῄνων μὲν τὰ εὐπλλίου πράγματα, τὴν δ' οὐεσπασιανοῦ δὲ ἰσχὺν ἐπαίρων, καὶ παρ' ὧν μὲν ἔναγες λέγων μόνον τῆς ἀρχῆς ὄνομα, παρ' ὧν δὲ τὴν δύναμιν, καὶ αὐτοὺς δὲ ἄμεινον προλαβόντας, τὴν εὐάγγελον πᾶσιν χάριν, ⁊ μέλλοντας ἡδέως τοῖς ὅπλοις,

A populorum alacritatem, juratáqve per ipſum principem ſacramenta renuncians. Ubiqve autem Veſpaſiani votis obſecundante fortuna, rebusqve ad eum plurima ex parte inclinatis, cogitare cœpit, quod non ſine Dei providentia ſumpſiſſet imperium: ſed juſta qvædam fati ratio, ad ejus poteſtatem circumduxiſſet rerum omnium principatum. Recordatus autem ſigna, & alia (multa enim ſibi contigerant imperium præmonſtrantia) & Joſephi dicta, quibus eum Nerone vivo auſus fuerat appellare imperatorem, admirabatur virum quem adhuc habebat in vinculis: advocatoq; Mutiano cum amicis & rectoribus aliis, primum quam ſtrenuus fuiſſet Joſephus, quantumqve Jotapatenis expugnandis propter eum laboraſſet exponit. deinde vaticinationes ejus, quas ipſe quidem timoris cauſa ſuſpicaretur eſſe figmenta: tempus autem divinas fuiſſe, & rerum exitus probaviſſet. Tumq; inhoneſtum eſſe ait, ut qui ſibi auguraſſet imperium, vocisque Dei miniſter ac nuncius extitiſſet, adhuc captivi loco haberetur, fortunamqve ſuſtineret adverſam: vocatumqve ad ſe Joſephũ ſolvi jubet. Hoc autem facto, alii quidem rectores ex ea gratia quam alienigenæ retuliſſet, præclara etiam de ſe ſperanda eſſe arbitrabantur. Titus vero, qui cum patre ad[illegible]ſultum eſt, inquit, pater, una cum [illegible] etiam probro Joſephũ ſolvi. erit [illegible], tanquam nec initio vinctus [illegible], ſi non diſſolverimus, ſed inciderimus catenas. namque id agi ſolet in his, qui non recte fuerint vincti. Eadem Veſpaſiano placebant, & quidam interveniens ſecuri catenas abrupit. Joſephus quidem pro his, quæ prædixerat, præmio famæ donatus, & de futuris jam dignus cui credendum eſſet habebatur.

CAP. XIII.

De Vitellii morte & moribus.

VEſpaſianus autem reſponſo legationibus reddito, juſteq; pro meritis adminiſtrationibus ordinatis, Antiochiam venit. Et quonam primum tenderet cogitans, Alexandrino itinere præſtabilius eſſe duxit, quæ Romæ agerentur curare. Alexandriam enim ſtabilem eſſe, Romanas autem res a Vitellio perturbari. Mittit igitur in ItaliamMutianum cum multis equitum peditũq; copiis. qui tamen propter hyemis aſperitatem veritus navigare, per Cappadocas & Phrygas ducit exercitum. Inter hæc autem Antonius Primus adducta legione tertia ex his, quæ apud Mœſiam morabantur (illam enim regebat provinciam) bellum gerere cum Vitellio properabat. Vitellius autem cum magna manu Cæcinnam obviam ei mittit. Is autem Roma profectus, quamprimum circa Cremonam Galliæ Antonium cõſequitur, quæ confinis Italiæ civitas eſt: ibiqve conſpecta hoſtium ordinatione ac multitudine, prælio quidem congredi non audebat. diſceſſum autem periculoſum reputans, de proditione deliberabat. Convocatis autem centurionibus & tribunis ſibi ſubditis, ut tranſirent ad Antonium ſvadebat: Vitellii quidé rebus detrahens, Veſpaſiani autem vires extollens: & alterum nomen imperii tantũ, alterum virtutẽ habere cõmemorans: ipſis quoqve melius eſſe, ſi id ſponte faciant, quod neceſſe eſt: cumqve ſe multitudine ſuperatum iri ſciant,

voluntate periculum prævenire. Nam Vespasianum quidem idoneum esse etiam sine ipsis ad reliqva vindicanda: Vitellium vero ne cum ipsis quidem præsentia posse servare. Multa locutus in hunc modum quod voluit persvasit: & cum milite transfugit ad Antonium. Eadem vero nocte milites pœnitudo simul ac metus ejus, si vicisset, a quo missi fuerant, occupavit, eductisq; gladiis, Cæcinnam obtruncare voluerunt. fecissentqve nisi his advoluti tribuni supplicassent. quamobrem cæde quidem se abstinuerunt, vinctum autem quasi proditorem Vitellio transmittendum habebant. His auditis Primus Antonius continuo suos movet, eosqve cum armis in defectores ducit. illi autem instructi ad prælium, paulisper quidem restiterunt. mox autem loco pulsi, Cremonam fugerunt. Primus autem comitatus equitibus cursus eorum prævertit: & ante civitatem circumclusam pleramqve multitudinem peremit. aggressus autem reliquos, oppidum militibus prædari permisit. in quo multi quidem hospites mercatores, multi vero indigenæ periere, totusqve Vitellii exercitus, virorum XXX. millia & ducenti. quin & Antonius eorũ quos de Mœsia adduxerat quatuor millia & quingentos amittit. solutum autem vinculis Cæcinnam, rerum [illegible] nuncium ad Vespasianum misit. qui ad eum [illegible] missus & collaudatus est, & proditoris dedecus insperatis protexit honoribus. Romæ autem Sabinus ubi Antonium appropinquare cognovit, fiducia recreatus est: collectisq; vigilum cohortibus, nocte occupat Capitolium. luce vero facta multi nobilium sociati sunt ei, & Domitianus fratris filius, pars ingens obtinendæ victoriæ. Sed Vitellius de Primo quidem minime curabat. his autem iratus, qui cum Sabino defecerant, & nobilium sanguinem pro ingenita crudelitate sitiens, immittit Capitolio quam secum adduxerat militum manum. ubi multa ab his itemqve ab illis, qui templum tenebant pugnantibus, audacter admissa sunt: postremo autem Germani, quod multitudine superabant, collem obtinuerunt. Et Domitianus quidem cum multis Romanorum viris insignibus, divina quadam ratione salvus evasit: reliqva vero multitudo tota laniatur. Et Sabinus quidem ad Vitellium ductus occiditur: milites autem direptis donariis templum incendũt. Tumqve postero die cum exercitu venit Antonius, eumqve Vitellii milites excipiunt: & trifario commisso intra urbem prælio, omnes interiere. Procedit autem ebrius de palatio Vitellius, & ut assolet in extremis longiore luxu prodigæ mensæ refertus, tractus autem per populum, varioq; contumeliarum genere dehonestatus, in media urbe jugulatur, octo menses ac dies quinque potitus imperio: quem si vivere diutius contigisset ut opinor, ejus luxuriæ minime sufficere potuisset imperium. aliorum vero mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Dec. Postero autẽ die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonii militib. a cæde repressis (adhuc n. hospitia perscrutando, & Vitellii milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserat,

Τ γνώμης τ κίνδυνον φθάσαι. ἐκανὸς μὲν γὰρ ὁ Οὐεσπασιανὸς ἦν εἶναι, καὶ χωρὶς αὐτῶν τοῦ δικαίου τὰ λοιπὰ, μᾶλλον δὲ σὺν αὐτοῖς τηρῆσαι τὰ ὄντα. πολλὰ τοιαῦτα λέγων, ἔπεισε καὶ πρὸς τ ἀντώνιον αὐτομολεῖν μ τ δύναμεως. τ δ αὐτῆς νυκτὸς ἐμπίπλη μετάνοια τ στρατιώτας, καὶ δέος ὃ μὴ πέμψαντος ἀναιρεθῶσιν ἀφανισμοῖς δ τὰ ξίφη, τ ἡγεμόνων ὥρμησαν ἀπολέσαι. καὶ ἐπεσάχθη τὸ ἔργον αὐτοῖς, εἰ μὴ πρεσβευτήσαντες οἱ χιλίαρχοι καθικέτευσαν αὐτούς. οἱ δ ἐκτείνειν μὲν ἀπέγνωσαν, δήσαντες δ τ προδοτὴν, οἷοί τε ἦσαν πέμπειν ἐπὶ Βιτέλλιον. πυθόμενος δ ἀντώνιος ὁ πρῶτος, αὐτίκα τὰς ὁδοὺς ἀνίστησι, καὶ μ τ ὅπλων ἤδη σὺν τοῖς δορυφόροις. οἱ δ ἀθρόως ἐξαναστάντες πρὸς ὀλίγον μὲν ἀντέσχον, εἶτα τραπέντες, ἔφθασαν εἰς τ κρημνώδη. ἐπ τοῖς ἵπποις ἀναλαβὼν πρῶτος, ἐπιπίπτει δ τοῖς ἐκπώμασιν αὐτῶν, ἐπ τὸ μὲν πολὺ παλῆθος κυκλωσάμενος, πρὸ τ πόλεως ἀφθόνως, τῷ δ λοιπῷ στρατεύσασθαι διαρπάσαι τὰ ἄστη τοῖς στρατιώταις ἐφῆκεν, ἔνθα δὴ πολλοὶ μὲν τ ξένων ἐμπόρων, πολλοὶ δ τ ἐπιχωρίων ἀπώλοντο, πᾶσαι δ εἰσπίπλη στρατιωτικαὶ μυριάδες τρεῖς ἀνδρῶν ἐ διακόσιοι. τ δ ὅσον τ μισθοῦ, ἀντώνιος πεντακισχιλίους δισεβάλλει, ἐ πενταπόσιους. λύσας δ τ κημώνιαν, πέμπει πρὸς ἀπατάσιον, ἀγγελοῦντα τὰ πεπραγμένα. καὶ ὃς ἐλθὼν, ἀπιδόντι τὸ τῷ αὐτῷ, καὶ τὰ τ προδοσίας ἀνιδὴ, τῆς παρ' ἐλπίδα τιμῆς ἐπεκύλισεν.

Κεφ. μϛ.

Ανθάρους δ ἤδη, καὶ κῦ τ ῥώμης αὐξόμενος, ὡς πλησίον αὐτῶν ὢν ἀπηγέλλετ, καὶ σωλεύοντας τὰ τ νυκτοφυλάκων στρατιωτῶν τοῦ μαθὼν, νύκτωρ καταλαμβάνει τὸ καπετώλιον. μεθ' ἡμέραν δ αὖθις πολλοὶ τ ἐπισήμων προσεχώρουν, καὶ δημοτικὸς ὁ δ ἀδελφῷ πᾶσι μεγίστη μοῖρα τ εἰς τὸ κρατεῖν ἐλπίδων, εἰπιπλίῳ δ πέμπει μὲν ἐλάττων φρουτὶς ἰών, πλήσιον δ ἐλθόντες σωπασάντων τῷ σαλπιγκτῇ, ἐ ἀφ' ὧν ἐμφυτον ὠμότητι, ἀνδρῶν αἵματος ἀνηκέστου, ἐ στρατιωτικὴ τῶν συγκατελθόντων αὐτῷ δύναμιν ἐπαφεῖσα τῷ καπετωλίῳ. πολλὰ μὲν οὖν ἐκ τ τοιούτων, καὶ τ δοκοῦντ ἱερὰ μαχομένων ἐτελεύτησε. τέλος δ τῶν πληθῶν πανδοκτῶν οἱ δοκοῦντ γερμανίας, κρατήσαντες λέγω. ἐ δομέστιοι δ σὺν πολλοῖς τ ἐντελεστέρων μαθημάτων ἀφθόνως ἀφ' ἑαυτῶν, τὸ δ λοιπὸν πλῆθος ἅπαν κατέκοπτ. ἐ σὺν ὀργῇ ἀναχθεὶς ἐπὶ βιτέλλιον, ἀναιρεῖ. διαρπάσαντες τε οἱ στρατιῶται τὰ ἀναθήματα, τ ναοὺς ἐμπιπρῶσι. καὶ μέχρι ἡμέρας, εἰσελαύνει μὲν ἀντώνιος μ τῆς δυνάμεως, ἐπαίοντων δὲ οἱ βιτέλλιε, καὶ τειχῆ κῦ τὴν πόλιν συμβαλόντες, ἀπώλοντο πάντες. προέρχεται δ μέσων ὁ δ βασιλείᾳ βιτέλλιος, καὶ δαψιλέστερα ἢ κατὰ ἐχάτης τῆς ἀσώτε τραπέζης κεκορεσμένος. ἁρπάζ δ ἀφ' ὧν πλήθους, καὶ παντοδαπῶς αἰκίας ὑβριζόμενος, ὑπὲρ μέσης τῆς ῥώμης δι' ὅσου φάσεως, μιᾶς ἐκτὸς νωτήσας ἐ ἡμέρας πέντε; ὃν εἰ σωφρὼν πλείω χρόνον ἐβίω, ὑπερβολὴν αὐτῷ τῆ λαγνείᾳ τ ἡδεμονίαν εἶμαι. τ δ ἄλλων νεκρῶν ὑπὲρ πέντε μυριάδας ἠριθμήθησαν. ταῦτα δ γέγονε μησὶν ἀπελλαίῳ πέμπτῃ. τῇ δ ὑστεραίᾳ, μαχαίρας ἐκ θήκης μ τ σφαγὰς, ἐ τὰς σὺν αὐτῷ πάσας ἐ κύκλῳ (ἐπὶ γὰρ ἐξεφοίνισσε θάλασσαν ἰδίοις, πολλὰς μὲν τ ἰδίων σφαγέων, πολλὰς δ τ δημοσίων, ὡς ἑκὼν αἱρεῖσθαι, φή-

Φή-

potuisset imperium. aliorum vero mortuorum supra L. millia numerata sunt. Hæc quidem gesta sunt die tertio mensis Dec. Postero autẽ die Mutianus cum exercitu Romam ingreditur, & Antonii militib. a cæde repressis (adhuc n. hospitia perscrutando, & Vitellii milites, & ex populo plurimos, qui cum illo senserat,

φθάνοντες τὸν δῆμον τῷ ἀπελθεῖν Δόμιτιον) καὶ προσαγαγὼν τὸν δομετιανὸν, σωίζησι τὸν τοῦθι μέχρι τοῦ πατρὸς ἀφίξεως ἠρεμοῦντα. ὁ δὲ δῆμος ἀπηλλαγμένος ἤδη τοῦ φόβου, αὐτοκράτορα μὲν τοῦ Φλαουίου, καὶ ἅμα τῷ τε τότε βεβαιοῦσθαι ἑορτάζει, καὶ τῷ εἰρήνης καταλύσαντι. εἰς δὲ τὴν ἀλεξάνδρειαν ἀφικομένῳ τῷ Φλαουίῳ, τὰ μὲν κατὰ τὸν ῥωμαίων δῆμον ἀγαθὰ ἦκε, καὶ πρέσβεις, ἐκ πάσης τῆς ἰδίας οἰκουμένης συνηθροισμένοι. μεγίστη τε ἦν μὴ τῇ ῥώμῃ ἡ πόλις, στενοχωρία δὲ πλήθους ἠλέγχετο. κεκυρωμένης δὲ ἤδη τῆς ἀρχῆς ἁπάσης, καὶ σεσωσμένων παρ' ἐλπίδα ῥωμαίοις τῶν πραγμάτων, Φλαουιανὸς μὲν τὰ λείψανα τῆς ἰουδαίας τοῦ λογισμοῦ ἐπέστρεφεν. αὐτὸς μὲν τοι εἰς τὴν ῥώμην ὥρμητο λήξαντος δὲ χειμῶνος ἀναγκάζ, καὶ ταχέως, τὸν κατὰ τὴν ἀλεξάνδρειαν διῶκε. τὸν δὲ ἰόν τινα μὴ τῆς σκηνῆς δυνάμεως ἀπισχεῖν ἐξαιρήσασθαι τὸ ἱεροσόλυμα. ὁ δὲ προελθὼν πέρᾳ μέχρι νικοπόλεως, ἔνθεν δὲ αὖθις διέκοπτε τὴν ἀλεξανδρείας ταδίους, κἀκεῖθεν ἀναβήσας τὴν στρατιὰν μακρῶν πλοίων, ἀναπλεῖ λάβ δὲ νείλε κατὰ τὸ μενδήσιον νόμον, μέχρι πόλεως θμουέως. ἐκεῖθεν δὲ ὀκτώβαις, ὁδεύσι καὶ κατὰ πολίχνιον τινὰ τοῦνιν αὐλίζεται. δεύτερον αὖτω ταθμὸς ἡρακλέους πόλις, καὶ τρίτον πηλούσιον γίνεται. δυσὶ δὲ ἡμέραις ἐντεῦθε τὴν στρατιὰν ἀναλαβών, τῇ τρίτῃ διέξεισι τὰς ἐμβολὰς τοῦ πηλουσίου, καὶ προελθὼν ταθμοὺς ἕνα λάβ τὸν ἐρημικὸν, πρὸς τῷ δὲ κασίῳ διὸς ἱερῷ στρατοπεδεύεται, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ κατὰ τὸ ὀστρακίνδιον. ἔστι δὲ ὁ ταθμὸς οὗτος ἄνυδρος. ἐπισοίκτισις δὲ ὕδασιν οἱ ἐπιχώριοι χρῶνται. μετὰ ταῦτα, πρὸς ῥινοκορούροις ἀναπαύεται, κἀκεῖθεν εἰς ῥάφιαν προελθὼν ταθμὸν τέταρτον, ἔστι δὲ ἡ πόλις αὕτη συρίας ἐσχάτη, τὸ πέμπτον ἐν γάζῃ πόδε στρατόπεδον, μεθ' ὃν εἰς ἀσκάλωνα, κἀκεῖθεν εἰς ἰάμνειαν, ἔπειτα εἰς ἰόππην, κἀξ ἰόππης, εἰς καισάρειαν ἀφικνεῖται, διεγνωκὼς αὐτόθι τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀθροίζειν.

occidebant, examinationis diligentiam iracundia prævenientes) Domitianum productum populo rectorem insinuat, usque ad patris adventum. populus autem jam timore liberatus imperatorem prædicat Vespasianum: simulqve & illum confirmatum, & Vitellium esse dejectum festa lætitia celebrabat.

CAP. XIV.

Titus mittitur contra Judæos a patre.

CUm autem Vespasianus Alexandriam venisset, gesta ei Romæ nunciata sunt, & legati ei ex toto orbe congratulantes affuerunt: cumq; maxima post Romam civitas esset, angustior multitudini videbatur. Firmato autem jam totius orbis Imperio, rebusqve pop. Rom. præter spem conservatis, Vespasianus in Judææ reliquias intendit animum. Et ipse quidem exacta hyeme, Romam proficisci parabat, resque apud Alexandriam mature componere proponebat. filium vero Titum cum selectis copiis ad excidendam Hierosolymam mittit. Qui terreno itinere Nicopolim usque progressus, ab Alexandria civitate XX. stadiorum intervallo distantem, inde militem longis navibus imponit: Niloqve flumine post Mendesium tractum, Thmuin usq; vehitur. hinc autem egressus in terram apud Tanin civitatem divertit. unde secunda ei mansio fuit civitas Heraclea, & Pelusium tertia. Hic autem milite per biduum recreato, tertio die Pelusii fines transiit: unamqve mansionem profectus per solitudines, ad Casii Jovis templum castra posuit. posteroqve die apud Ostracinen, quæ mansio aquæ inops est, ob quam causam advectitia utuntur indigenæ. Hinc apud Rhinocoluram requiescit: & inde progressus in quartam mansionem, Raphiam venit, quæ prima occurrit Syriæ civitas. Gaza vero quintæ mansionis castra suscepit: & postea in Ascalonem, atque hinc Jamniam, deinde Joppen, & ex Joppe Cæsaream pervenit: decreto apud se, alias militum copias congregare.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ε'.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO, LIBER SEXTUS.

(*Secundum Rufini distinctionem.*)

CAP. I. Κεφ. α.

De triplici seditione apud Hierosolymam.

ITUS qvidem ad eum modum qvem prædiximus, emensa ultra Ægyptum ad Syriam usqve solitudine, Cæsaream venerat. ibi enim exercitum decreverat ordinare. Illo autem adhuc apud Alexandriam una cum patre imperium, quod nuper ei Deus permiserat, disponente, contigit etiam seditionem, qvæ apud Hierosolymam erat, auctã trifariam dividi, & aliam partem in aliam verti, quod ut in malis optimum quis dixerit, factumq; justitiæ. nam Zelotarum qvidem in populum dominatio, quæ autor erat excidii civitatis, unde cœperit, & per qvos creverit, diligenter superius declaratum est. hanc autem non erraverit qvisquam, dicens seditionem in seditione esse factam ac veluti rabida fera, externorum penuria, in sua viscera sævire solet: sic Eleazarus Simonis filius, qvi& ab initio Zelotas in templum a populo separaverat, velut indignari simulans ob ea, quæ in dies singulos Joannes auderet, cum ne ipse quidem a cædibus quiesceret: re autem vera sese posteriori tyranno subjectum esse minime ferens, summæ rei desiderio, propriæq; potentiæ cupiditate, ab aliis defecit: ascitis etiam Juda Chelciæ filio, & Ezronis Simone potentissimis: præterqvos erat etiam Ezechias Chobari filius, non ignobilis. Horum singulos Zelotæ non exigui sequebantur: occupatoq; interiore templi aditu, super ejus portas in sacris foribus arma ponunt. & abundare quidem se suis necessariis confidebant. sacrarum enim rerum copia suppetebat, nihil impium existimantibus: paucitati vero suorum timentes, pleriqve in locis suis otiosi manebant. Joannes autem quanto superior erat virorum multitudine, tanto loco superabatur: hostesqve habens a vertice, neqve sine metu conabatur incursus, & præiracundia cessare non poterat. Plus autem mali perferens, quam Eleazari partem afficiens, tamẽ non remittebat. crebri n. fiebant impetus, & missilium jactus, totumq; polluebatur cædibus templũ. Filius autem Gioræ Simon, qvẽ rebus desperatis

MEN πῶς ἐν ἀλεξανδρείᾳ καθ' ἑτέρους διοδεύσας τὴν ἀπὸ συρίας μέχρι συήνης ἤπειρον, εἰς καισάρειαν παρῆν, ταύτην διεθησόμενος πρόσταξιν τοῖς δυνάμεσι. ἐπὶ δ' αὐτοῦ καὶ τῶν ἀλεξανδρέων συνεκαθησαμένων τοῦ πατρὶ τὴν ἡγεμονίαν νέον αὐτοῖς ἐγκεχειρισμένων τοῦ δὲ θεοῦ, σωθέντα τὰ τότε τοῖς ἱεροσολύμοις στάσιν ἀνακεκαινισμένην τριμερῆ γῆθεν, καὶ καθ' αὑτὴν ἕτερον ὑπερέψαν μέρος, ὅπερ ἂν τις ὡς ἐπὶ κακοῖς ἀγαθὸν εἶπεν ἐπὶ δίκης ἔργον. ἡ μὲν γὰρ τοῦ δήμου ζηλωτῶν ἐπίθεσις, ἥπερ κατῆρξεν ἀλώσεως τῇ πόλει, σεσοφισμένῳ μὲν ἀκριβείας, ὅσην τις εἶχεν κακὸν ἀνευρίσκειν, παύσειν δ' ἐκ ἂν ἁμάρτοι τὰς εἰπὼν, πάσῃ στάσιν εἰσῆλθεν. καθάπερ γὰρ ἡμέρου λυσσῶσαι, σάρκας ἔξωθεν ἐπὶ τοὺς ἰδίους ἤδη σαρκὸς ὁρμᾷ. ἔτως ἐλεάζαρος ὁ σίμωνος, ὃς δὴ κατὰ πρῶτα τοῦ δήμου τοὺς ζηλωτὰς ἀπέστησεν εἰς τὸ τέμενος, ὡς αἰσχρὰν δὴ τὴν ὑπὸ τοῖς ὁμοεθνέσι τῶν ἰωάννην τολμωμένους, ὑβρὶ ἀνέπαυεν φονῶν ἄτης, τὸ δ' ἀληθὲς, αὐτὸς μείζονι τυράννῳ μὴ φέρων ὑποστατὸν εἶναι, πάσῃ τῶν ὅλων κατὰ δύναμιν ἐπιθυμῶν δίκῃ, ὡς δηλαδὴ ἰούδου τοῦ χελκίου καὶ σίμωνος τοῦ ἐζρώνου τῶν δυνατῶν, ἐκ τοῖς οἷς ἐξεκλίνει τοῦ χωρεῖν πᾶσι ὁδὸν ἀσημον. καθ' ἕκαστον δ' ἐκ ὀλίγοι τῶν ζηλωτῶν ἠκολούθησαν, καὶ καταλαβόμενοι τὸ ἐνδότερον τοῦ νεὼ πρόβολον ὑπὲρ τὰς ἱερὰς πύλας, ὅπλα τ' αἴρων μετώπων τίθενται καὶ σάλα. σκήνας μὲν οὖν ὑπερθύρων ὕπερ ἐθάρρουν. ἐν δ' ἀφθονίᾳ τῶν ἱερῶν ἐφίετο πραγμάτων, τοῖς γε μηδὲν ἀσεβὲς ἡγουμένοις. ὀλιγοστὸν δ' τὴν κατ' ὄψιν ὁρῶντες, ἐγκαθισταμένους τὰ πολλὰ κατὰ χώραν ἑαυτῶν, ὁ δ' ἰωάννης ὅσον ἀνδρῶν ὑπερεῖχε πλήθει, τοσοῦτον ἐλαττοῦτο τῷ τόπῳ, καὶ κατὰ κορυφὴν ἔχων τοὺς πολεμίους, ἔτ' ἀδεῶς ἐποιεῖτο τὰς προσβολὰς, ὅπου δι' ἀργίαν ἠρέμει. κακοῦργον δ' πλέον ἦπερ ἀληθῶς τοὺς περὶ τὸν ἐλεάζαρον, ὅμως ἐκ ἀνίει. συνεχῶς δ' ἐκδρομαὶ καὶ ἀλλήλων κρυφαῖοι ἀφέσεις ἐγίνοντο, καὶ φόνος ἐμαίνετο πανταχοῦ τὸ ἱερόν. ὁ δ' γιώρα σίμων, ἐν ᾧ τ' ἀμηχανίᾳ ὑπὸλη-

ἐπὶ λιμένων αὐτῷ τὸν ἐγγιστον ἐλπίδι. Βοηθείας ὁ δῆμος
ἐσκηπτετο, τῷ τε ἄνω πάλιν ἔχων, καὶ τὸ κάτω πολὺ
μέρος, ἐρρωμενέστερον ἤδη τοῦ περὶ τὸν ἰωάννην ἐβάλλεν,
ὡς ἂν καὶ ὑπερθεν πολεμούμενος. διὸ ὑπὸ χεῖρα
ἦσαν αὐτὸς, ὥσπερ ἅπαντες τοῖς ἄνωθεν. Τῷ δὲ ἰωάννῃ
διχόθεν πολεμουμένῳ, συνέβαινε βλάπτεσθαί τε καὶ βλά-
πτειν εὐκόλως. Καθόσον ἡ πάσα τῶν ἀμφὶ τὸν ἐλεάζαρον
ἦν ταπεινοτέρα, τοσοῦτον ἐπαλεωνέκτει ἐν ὑψηλῷ ὂν σί-
μωνος. παρὸ καὶ χειρὶ μὲν τοὺς κάτωθεν προσβολὰς
ἐμαχέσαντο ἐργῳ. τοὺς δὲ ἄνωθεν ὅπλοις καταπονεῖ-
ζοντες, ἀνέστελλε τοῖς ὀργάνοις. ἐχυδαλῆς τε γὰρ οὖσα, καὶ
κατὰ πέλας παρῆσαν σὺν ὀλίγοι, καὶ λιθοβόλοι, διὼν οὐ
μόνον ἠμύνετο τοὺς πολεμοῦντας, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν ἱε-
ρουργούντων ἀνῄρει. κόπτειν γὰρ πρὸς πᾶσαν ἀσέβειαν
ἐκλελυσμένοις, ὅμως τοὺς θύειν ἐθέλοντας ἐσηφίσατο,
μετὰ ὑποψιῶν μὲν καὶ φυλακῆς τοὺς ἐπιχωρίους προ-
σιόντας ἐρευνῶμενοι. τοὺς δὲ ξένους ἀσεβέστερον, οἱ κατὰ τοὺς
ὑποβὰς δυσωπήσοντες αὐτῶν τὴν ὠμότητα, θρασυνάλωμα
τῆς σώσεως ἐγίνοντο. τὸ γὰρ ἐκτὸς τῶν ὀργάνων βέλη μέχρι δὲ
βωμοῦ, καὶ δὲ νεὼ ἀφῖκτο βίαν ὑπερφερόμενα, τοῖς τε ἱε-
ρεῦσι, καὶ τοῖς ἱερουργοῦσιν ἐνέπιπτε. καὶ πολλοὶ ἀσεύοντες
ἀπὸ γῆς περάτων, τοῦ τὸ ἀθάνατον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις
χῶρον ἅγιον, τοῦ τὸ θυμάτων ἔπεσον αὐτοῖ. Ἐν τε ἕλλησι
πᾶσι καὶ βαρβάροις σεβάσμιον βωμὸν, κατεπάσσουν ἰδίῳ
φόνῳ. νεκροῖς δὲ ἐπιχωρίοις ἀλλόφυλοι, καὶ ἱερεῦσι βέ-
βηλοι συνεφύροντο, καὶ παντοδαπῶν οἰμάτων πῶμα τοῖς
θείοις προβόλοις ἐλιμνάζετο.

Κεφ. β.

Τί τηλικοῦτον δὲ τλημονεστάτη πόλις πέπονθας ὑπὸ
ῥωμαίων, οἵ σε τὰ ἐμφύλια μύσος ἐκαθάρευτες
ἐσῆλθον; θεὸς μὲν γὰρ οὐκέτε ἦς ἔτι χώρα, οὐκέτε
μένειν ἐδύνασο, τάφος οἰκείων νεκρῶν σωμάτων, καὶ
πολέμου ναὸν ἐμφυλίου πλησασα πλουσιώτριον. δυνασο
δ' ἂν ἴσως πάλιν ἀμείνων ἔτι ποτὲ προθησαντα θεὸν
ἐξιλάσῃ. ἀλλὰ καθεκτέον γὰρ τὰ πάθη τοῦ νόμου τῆς
συγγραφῆς, ὡς ἃ κατολοφυρμῶν οἰκείων ὁ καιρὸς, ἀλλ'
ἀφηγήσεως πραγμάτων. δίειμι δὲ τὰ ἑξῆς ἔργα τῆς
στάσεως.

Κεφ. γ.

Τριχῆ δὲ διβέλων τὸ πόλεως διῃρημένων, οἱ μὲν
περὶ τὸν ἐλεάζαρον τοὺς ἱερὰς ἀπαρχὰς ἀφυ-
λάσσοντες, καὶ δὲ ἰωάννης τὸ μέθυ ἔφερον. οἱ
δὲ σὺν τούτῳ διαρπάζοντες τὸν δήμους, ἠγείροντο καὶ
δὲ σίμωνα. διὸ δὲ καὶ κεῖνος τροφὴν καὶ τὰ θυσιασῶν ἡ
πόλις. ἐπότε μὲν ἐν ἀμφοτέρωθεν ἐπιχροῖτο, τοὺς συμ-
όντας ὁ ἰωάννης ἀντέτρεφε, καὶ τοὺς μὲν ἐκ τῆς πόλεως
ἀνιόντας ἀπὸ τῶν θυρῶν βάλλων, τοὺς δὲ ἀπὸ δὲ ἱερὰ κα-
ταντιζοντας, ἠμύνετο τοῖς ὀργάνοις. εἰ δὲ ἐλθοῦ-
ρωθείη ποτὲ τῶν καθύπερθεν ἐπιχειμένων, ἀφανέστατε
δὲ αὐτοὺς πολλάκις μέθη τε καὶ κάματος, ἀδεέστερον
τοῖς περὶ τὸν σίμωνα μὴ πάλαι ἐπεξέτεον. ἀεὶ δὲ ἐφ' ὅσον
τρέψαιτο τὸ πόλεως ἐπεμπίπτα τοὺς οἰκίας οἴτε μεσ-
σὰς, καὶ παντοδαπῶν ἐπιτηδείων. τὸ δὲ αὐτὸ πάλιν ἐπο-
χωρῶντος ἐπὶ τῶν σίμωνα ἐπεξέπεσεν, ὥσπερ ἐπίτηδες ῥω-
μαίους ἀφθειροντες, ἃ παρεσκεύασατο πρὸς πολιορ-
κίαν ἡ πόλις, καὶ τὰ νεοχμὰ αὐτῶν ἐπανορθοῦσες δυνά-
μεως. συνέβη γὰρ τὰ μὲν περὶ τὸ ἱερὸν πάντα συμφλεγῆ-
ναι, καὶ μεσοτείχιον ἐρημίας ἡμέρας καὶ ὅλης ἀζεως τὸ πλὴν
καλαιαῖναι ἢ πλὴν ἐλίγα πάντα τὸ σῖτον, ὃς ἂν αὐτοῖς ἐκ
τῶν ὅλης διήρκεσεν ἐπηλιορκημένοις. μικρῷ δὲ ἐλάσσων

A invitatum, ultro sibi tyrannum spe auxilii populus introduxerat: & superiorem civitatem retinens, & inferioris plurimam partem, animosius jam Joannem ejusque socios adoriebatur, quasi desuper impugnarentur. subjectus autem illorum manibus erat, sicut & illi superiorum. Et Joannem eveniebat duplex prælium perferentem, lædi pariter, ac lædere: quantoq; vincebatur, eo quod Eleazaro esset humilior, tanto plus lædebat. Simone celsior constitutus: cum inferiores aggressus etiam sola manu sine labore prohiberet: desuper vero ex fano jaculantes, machinis deterreret. Quippe balistis & non paucis lanceis utebatur, saxorumq; tormentis: quibus non solum bellantes ulciscebatur, sed multos etiam sacra celebrantium perimebat. Quanquam enim ad omne impietatis genus rabidi ferebantur, tamen eos, qui sacrificare cuperent recipiebant, cum suspicione & custodibus indigenas perscrutando. Hospites enim etiam, qui exorassent eorum crudelitatem, post exituri subsidiva seditionis opera consumebantur. Missilia namque machinarum vi ad aram usque templumq; pervenientia, in sacerdotes sacra celebrantes cadebant: ac multi, qui properantes ab ultimis finibus terræ ad sanctissimum locum venissent, ante ipsas hostias procubuerunt: aramque universis Græcis & Barbaris adorandam, suo sanguine imbuere. Indigenis autem mortuis alienigenæ, ac sacerdotibus profani miscebantur: perqve atria divina, stagnū fecerat diversorum cadaverum sanguis. Quid tantum passa es, ô miserrima civitas a Romanis, qui tua intestina scelera purgaturi flammis introiere? Jam enim Dei locus non eras, neque manere poteras, domesticorum funerum facta sepulchrum, & quæ fanum civili bello tumulum constitueras: poteris autem denuo fieri, poteris, si unquam vastatorem tui Deum placaveris. Sed enim reprimenda sunt, quæ dolent, lege scribendi: quando non domestici luctus, sed exponendarum rerum hoc tempus est. Prosequar autem seditionis facinora cætera. Ergo divisis trifariam insidiatoribus Eleazarus quidem ejusque socii, qui sacras primitias conservabant, in Joannem ebrii ferebantur. Qui vero huic parerent, plebē diripientes in Simonem rebellabant, cum ipsi quoque Simoni contra diversæ partis seditiosos adjumen[illegible]et civitas. Si qvando igitur ex utraqve parte appetebatur Joannes, obvertebat socios suos: & de civitate quidem subeuntes, missis ex porticibus telis, de templo vero jaculantes, machinis ulciscebatur. Quoties autem desuper instantium molestia caruisset (freqventer enim ebrietate & lassitudine cessabant) liberius in Simonem ejusq; socios cum pluribus irruebat. Semper autem quantum in civitate pepulisset in fugam versos, ædes frumenti plenas omniumqve utensilium incendebat: idemq; hoc illo regrediente, Simon insecutus agebat: veluti consulto pro Romanis omnia corrumperent, qvę ad obsidionē civitatis erant præparata, suarumq; virili nervos abscinderent. Deniqve contigit una exurī omnia circum templum, & inter proprias acies solitudinem atqve aream pugnæ fieri civitatem: concremari autem paulo minus omne frumentum,

qvod non paucis annis sufficere potuisset obsessis: deniq; fame capti sunt, qva minime qviviss- A ἐπερ ἤκιστα δεινα τὸν λεὼ, εἰ μὴ ἔτι ἑαυτοῖς παρεσκεύασεν.

ΚΕΦ. δ΄.

ΠΑντα χόθεν ἦ τ πόλεως πολεμεμένης ἐπὶ τ θη- Ξύλων, ϗ συγκλύδων, μέσ⊙ ὁδημ⊙ ὥσπερ μέγα σῶμα διεσπαράσσετο. γηραιοὶ ἦ ϗ γυναῖκες ἐπὶ ἀμηχανίας τ ἔσω κακῶν ἤυχοντο ῥωμαίοις, ϵ τ ἔξω θεν πόλεμον, ἐπ' ἐλπίδι τ ἔσω κακῶν ἐκαρδόκουν. κατεπλήττε ἦ δεινὴ, ϵ δέ⊙ λεὼ τοὺς γοητας, ϵ ὅτι βουλὴν κρείττω ἐς μεταβολὴν, ὅτι συμβασεως ἐλπὶς, ὅτι φυγὴς τοῖς ἐθέλουσιν. ἐφρουροῦντο γὰρ πάντ ϗ τὰ λοιπὰ φυσιάζοντες δεδιήγμενοι, τοὺς ἡρωϊκὰ ῥωμαίοις φρονεῖν τοὺς ἐπὶ αὐτομολίαν ἐτοίμους, ὡς κοινοὺς πολεμίους ἀνῆρουν, ϗ μόνον ὠμοῦσιν τὸ φιλεῖν τοὺς σωτηρίας αἴτιους. ϗ τ μὲν μαχομένων, ἀβάλητ⊙ λεὼ κραυγὴ, μεθ' ἡμέραν τὸ ϵ νύκτωρ, δεινότερα ἦ οἱ τ πενθούντων ὀδυρμοὶ ἀπ. ϗ θρήνων μὲν αἱ πᾶσαι ἐπλήλεσαν αἱ συμφοραὶ παρεσχέθησαν, τοὺς ἦ οἰμωγὰς ἐκώλυεν ἡ κατάπληξις αὐτῶν. φιλεμένοις ἦ, τὰ μὲν πάντ τοῖς φόβῳ μεμυκόσι τοῖς στεναγμοῖς ἐδόκουν. ϵ ὅπου τοὺς ζῶντας λεὼ αἰδὼς ἔτι πῆς αἰσχύνοι, ὅπου τὰ νεκρὰ τ ἀκαλωλότων ταφῆς. αἴτιον ἦ ἀμφοτέρων, ἡ καθ' ἑαυτὸν ἀπαγωνία ἑκάστ. παρέδησαν γὰρ ἑαυτοὺς πάντες τοὺς παρόντας οἱ ζητιάζοντες, ὡς ἀποθανόντες πάντως ὅσον οὐδέπω. πατοῦντες δὲ τοὺς νεκροὺς ἐπ' ἀλλήλοις ἐσωρεύοντο, οἱ ζητιασταὶ συμπλεκόμενοι, ϗ τ ἀπὸ τ ἐν ποσὶ πλωμάτων αὐτῶν, ἤδη ἀγρίους ἐς τοὺς ἐξυβρίζοντας ἦ ἀεί τι καὶ αὐτοὶ ἐλεῦμεν, ϗ πᾶν τὸ δοχθὲν ἀφειδῶς ἐρῶντες, ἀδεμίαν ἔπι αἰσχύνης ἔδειν, ἅτε ὠμότητ⊙ παρέλιπον.

ΚΕΦ. ε΄.

ΑΜέλει ἰωάννης τοῖς ἱεροῖς ὕλαις εἰς πολεμικὰς καταβασκάλων ἐργαλείων ἀπεχρήσατο. δόξαν γὰρ τότε τοῦ λαοῦ, ϗ τοῖς αὐχμηρεῦσιν ἐπισκηνίζουσι τ ναὸν εἴκοσι πήχεις ὑψώσαι, κατεῖδε δὴ ἐλιβάνου μεγίστοις ἀναλώμασι ϗ πόνοις τῶν χρησίμων ὕλων ὁ βασιλεὺς ἀγρίππας, ξύλα θεῖα ἄξια τῶν τε αὐχήματος ϗ τ μέγεθ⊙. μεταλαβόντ⊙ ἦ τὸ πολέμιον τὸ ἔργον, ὁ ἰωάννης τειμῶν αὐτὸ, πύργους κατεσκεύαζεν, ἐξαρκοῦν τὸ μῆκ⊙ εὑρὼν, πρὸς τοὺς ἄνω καθυπερέχοντας ἱερᾶ μαχομένους, ἰσωσί τε προσαγωγὰν κατὰ πᾶν ἐ πεδιάδι, τ πρὸς δύσιν ἐξέδρας ἄνωκρυς, ἥπερ ϗ μόνη δυνατὸν λεὼ, τ ἄλλων μερῶν βαθμιοῖς πρόσθεν ἀθλημένων. ϵ ὁ μὲν τοῖς καταβασκαλαθεῖσιν ἐξ αὐτοσχεδίας ὀργανικῆς, ϗ χρείαν ἦ λαβόντος ἐχθρῶν. ὁ ἦ θεὸς, ἀρχὴν αὐτοῦ τοῦ πόνου ἀποδεῖξε, πρὶν ἁλῶναι τινα τ πύργων, ῥωμαίοις ἐπαγαγών.

ΚΕΦ. ς΄.

ΟΤαρ δὴ τῆτ⊙ ἐπιδὴ τὸ μὲν στράτευμα τ ῥωμαίων πρὸς αὐτὸν, τοῖς ἦ ἄπω ἱεροσολύμων συναντᾶν ἐπῆλθεν, ἐξήλαυνε τῆς καισαρείας. λεὼ δὲ τρία μὲν τὰ πρότερον αὐτῷ πρὸς ἐπιβουλευόμενα τοῖς ἰουδαίοις πάγματα, καὶ τὸ πάλαι σὺν κεστίῳ πληγὲν δωδέκατον, ὅπερ καὶ ἄλλως ἔπταιεν δι' ἀνδρίαν ὑπάρχον, τότε ϗ τῶν μνήμων ὢν ἐπιθυμητὴς εἰς ἄμυναν ἦν προθυμότερον. τούτων μὲν οὖν τὰ πάμπολλα δι' ἀμμαοῦς ὑπέλθοντα αὐτῷ συναντᾶν, ϵ ἀλλ' ἐπειχέντ⊙ τὸ δίκαιον ἀναβαίνειν. αὐτὸς ἦ ἀνέβαινε μετὰ τῶν λοιπῶν, πρὸς οἷς αὖτε τῶν βασιλέων συμμαχίαν πέμπει

ἔπερ ἤκιστα δεινα τὸν λεὼ, εἰ μὴ ἔτι ἑαυτοῖς παρεσκεύασεν.

CAP. IV.

Undiqve autem insidiatoribus & confinibus oppugnantibus civitatem medius populus velut aliqvod magnum corpus lacerabatur. Senes vero ac mulierculæ intestinis malis attonitæ, pro Romanis vota faciebant: externumq; bellum, qvo domesticis malis liberarentur, expetebant. Gravis B autem metus ac terror fœdissimus occupaverat: & neqve consilii capiendi tempus erat, ut voluntatem mutarent, neqve pactionis aut fugæ spes cupientibus. Etenim custodiebantur omnia: dissidentesque latronum principes, quoscunqve Rom. pacatos esse, vel transfugere ad eos velle sentirent, qvasi communes hostes interficiebant: solumqve in occidendis vita dignis concordes C erant. Et pugnantium quidem nocte dieq; clamor perpetuus erat: sed metu acerbiores erant lugentium quæstus. Et assiduas qvidem lamentationis causas, calamitates præbebant: timor autem includebat ululatus: atqve obmutescente dolore præ formidine, tacito gemitu cruciabantur: neqve jam, aut reverentia vivis apud domesticos erat, neqve mortuis cura sepulturæ adhibebatur. Qvorum amborum hæc causa e- D rat, qvod de se quisque desperabat. In omni enim re animos remiserant, qui cum seditiosis non erant, quasi continuo modis omnibus morituri. At vero seditiosi congesta in tumulum cadavera conculcantes dimicabant: & ex mortuis hauri- entes audaciam, quos sub pedibus cernerent, immanius fœviebant: semperq; aliquid in se pernicioſum excogitantes, & quod visum fuisset E sine miseratione facientes, nullam cædis aut crudelitatis viam prætermisere: adeo ut etiam sacris materiis ad bella conficienda instrumenta Joannes abuteretur. Nam cum olim fulcire templum populo itemq; pontificibus placuisset, idq; XX. cubitis altius ædificare, rex quidem Agrippa ex monte Libano aptas ei materias maximis sumptibus & labore devexit: hoc est, ligna & magnitudine simul & directa proceritate spectabilia. Interventu autem belli opere interrupto, F Joannes his sectis, quod sufficere longitudinem reperit, turres ædificavit: & adversus eos constituit, qui desuper a templo pugnarent, post muri ambitum contra exhedram Occi[illegible]lem admotas, qua solum poterant, quod aliæ partes gradibus ex longinqvo fuerunt occupatæ. Et ille quidem fabricatis ex impietate machinis subactū iri speravit hostes. Deus vero laborem ejus in- G utilem demonstravit, & priusqvam in his quicquam poneret Roman. adduxit. Etenim Titus, postqvam partem ad se collegit exercitus, aliis vero ut ad Hierosolymam occurrentes scripsit, Cæsaream profectus est. Erant autem tres legiones, qvæ pridem sub ejus patre Judæam vastaverant, & duodecima, quæ olim cum Cestio male pugnaverat, quæque licet per id fortitudine esset insignis, tunc tamen eorum etiam memoria quæ pertulerat, alacrius ad vindictam properabat. Harum quidem qvintam legionem jussit sibi per Ammaunta occurrere, decimam vero ascendere per Hierichunta. Ipse qvidem cum cæteris egressus est, qvas regum quoque auxilia

πάσης τῆς ἡλικίας, καὶ σχεδὸν τὸ λοιπὸν τῆς συρίας ἐπικουροι
σωθῆναι. ἀνεπληρώθη δὲ καὶ ἐκ πατρώων πραγμάτων,
ὅσων ἐστρατεύσαντο ἐπιλέκτους, μισθίους σωτέπεμψεν εἰς
ἰταλίαν, ἐκ τῶν ἐπιλοίπων μὴ πάνυ. διοχίλιοι μὲν δὴ
αὐτῷ τῶν ἀπ' ἀλεξανδρείας στρατοπέδων ἐπίλεκτοι,
τρισχίλιοι δὲ σωνέπονθ' τῶν ἀπ' εὐφράτου φυλάκων. φί-
λων δὲ δοκιμώτατον εὔνοιάν τε καὶ σωέσιν, πρέσβυν
ἀλέξανδρον σωτερον μὲν αὐτὸς τῶν αἰγύπτου διέπων,
τότε δὲ στρατοπέδων ἄρχων, κριθεὶς ἄξιος ἐξ ὧν
ἐδεξιώσατο πρῶτος ἐγκρατοῦς ἀρχῆς τοῦ ἡγεμονίας, ἐ
μὴ πίστεως λαμπρὰς ἐξ ἀδήλου τῇ τύχῃ σωέβετο, σύμ-
βουλος γε μὴν δὲ πολέμου χρείας, ἡλικία τε πρεσβύ-
των, καὶ κατ' ἐμπειρίαν ἔπετο. σωεπόμπευε δὲ εἰς τοῦ πο-
λεμίου τόπου, σωῆγον μὲν οἱ βασιλικοὶ, καὶ πᾶν τὸ συμ-
μαχικὸν, ἐφ' οἷς ὁδοποιοὶ, ἐ μετρηταὶ στρατοπέδων, ἐπὶ
τοῖς ἡγεμόνων σκευοφόρα, καὶ μὴ τοὺς τούτων ὑπολίτας
αὐτὸς, τούς τε ἄλλους ἐπιλέκτους καὶ τοὺς λογχοφόρους
ἔχων· κατόπιν αὐτῷ δὲ τάγματος ἱππικόν. ὅτοι δὲ
σὺν τοῖς μηχανημάτων, καὶ ἐπ' ἐκείνοις, μετ' ἐπιλε-
κτων χιλιάρχοι, καὶ σειρῶν ἔπαρχοι. μετὰ δὲ τούτους,
σὺν τοῖς αἰετοῖς σημείοις, ἐ ἐμπροσθεν οἱ σαλπιγκταὶ τῶν
σημείων. ἐπὶ δὲ τούτοις, ἡ φάλαγξ τοῦ σίφου εἰς ἓξ πλατυ-
σμοῦ. τοῦ δὲ οἰκετικοῦ ὄχλου τάγματος ὄπισθεν, καὶ
σὺν τούτων τὰ σκευοφόρα. τελευταῖοι δὲ πάντων οἱ μι-
σθιοι. ἐ τούτων φύλακες οἱ ἀρχαῖοι. σὺν ἄγων δὲ τὰς
δυνάμεις ἐν κόσμῳ καθ' ὁμωμοίους σωήγεις, ἐμβάλλει
διὰ τοῦ σαμαρείτιδος εἰς γοφνὰ, κατάλημμένου τὸ
σύστερον ὑπὸ πατρὸς, καὶ τότε φρουρουμένου. ἔνθα
μίαν ἡμέραν αὐλισάμενος, ὑπὸ τὸν ἑῶ σὺν ἕῳ, καὶ
δευτέρας ἡμέρας καθ' ὁδὸν σταθμεύσας ἦλθε τῶν ἰου-
δαίων πατρίως ἀκανθῶν αὐλῶνα καλούμενον, σὺς
πυκνώμη κεκαθαυμένη καλυμένη. σημαίνει δὲ τὸ λό-
φον αὐλὰς, διέχουσα ἀπὸ τῶν ἱεροσολύμων, ὅσον ἀπὸ τρι-
άκοντα σταδίων.

Κεφ. ζ.

ΑΝαλαβὼν τε ἐντεῦθεν ὅσον εἰς ἑξακοσίους τῶν ἐπι-
λέκτων ἱππέων, ἦει τοῦ τε πόλιν σκεψόμε-
νος ὅπως ἐχυρότητος ἔχοι, ἐ τὰ φρονήματα τῶν
ἰουδαίων, εἰ σὺς τὴν αὐτοῦ πρὶν εἰς χεῖρας ἐλθεῖν,
ὑπὸ δείσαντες ἐνδοιεν, πέπεισο γὰρ, ὅπερ ἦν ἀληθὲς, τοῖς
στασιώδεσι ἐ ληστρικοῖς τὸ δῆμον ὑπεπηχέτα πολὺ
ἐλαττοῦσθαι μὲν ἐθέλειν, ἀσθενέστερον δὲ ὄντα τὰ ἐπανα χόσεως ἡρεμεῖν. ἐ-
ως μὲν οὖν ἔρθην ἱππάζετο τὸ λεωφόρου καὶ κατεύθυνσαν
σὺς τὸ τεῖχος, οὐδεὶς πρυφαίνετο τῶν πύργων. ἐπεὶ δὲ ἐκ
τοῦ δὲ σὺς τὸ ψηφῖνον πύργον ὑπεκλίνας, πλάγιον ἦγε
τῶν ἱππέων τοῦ, πεσοπηδήσαντες ἐξαίφνης ἀπό-
ροι, κατὰ τοὺς γυναικείους καλυμένους πύργους, διὰ τῆς
ἀνίκρυ τῶν ἑλένης μνημείων πύλης, διεκπαίσαι τῆς
ἵππου, καὶ τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ ὁδὸν ἰόντας, ἀντιμέτω-
πους ἱστάντες σκώλυσιν σωιάψαι τοῖς ἐγκλίναι. τὸν δὲ
πτον ὑποστήμονται νεὼ ὀλίγοις. πρὸ δὲ, σὺς σῶμα μὲν ὅλῳ
χωρῶν ἀδύνατον, ἐκτεταράχθη γὰρ ὑπὸ τοῦ τείχους
σὺς τοὺς κηπείας ἅπαντας, κήποις τε ὑπαιθρίοις, καὶ
πολλοῖς ἕρκεσι διειλημμένα. τοῦ δὲ σὺς τοὺς σφε-
τέρους ἀναδρομὴν, πλήθει τῶν ἐν μέσῳ πολεμίων ἀ-
μήχανον ἐώντος· οἱ δὲ ἀνὰ τοῦ λεωφόρου, ὧν οἱ πολλοὶ
μηδὲ γνώσκοντες τὸ βασιλέως κίνδυνον, ἀλλ' οἰόμενοι

plura quam dudum, multiqve Syri auxiliares comitabantur. Suppletum est autem quatuor legionum quantum Vespasianus selectum cum Mutiano miserat in Italiam, ex his qui cum Tito accesserant. duo namqve millia de Alexandrino exercitu lecta, tria millia vero ab Euphrate eum sequebantur, & amicorum spectatissimus benevolentia simulqve prudentia, Tiberius Alexander, qui antea quidem Ægyptum administravera- B rat, tunc autem dignus qui exercitum regeret, propterea judicatus, quod primus incipienti fuit hospes imperio, & cum fide clarissima incertæ fortunæ sociatus est: idemq; consultor in usus bellicos ætate ac peritia præcipuus aderat.

CAP. II.

PRogredientem vero in hostilem terram Titum, antecedebant regia omniaqve auxilia, C post eos viarum stratores, castrorumqve metatores. Deinde rectorum sarcinæ atqve armati. Post hos ipse Titus, & alios lectos habens & signiferos, quorum agmen equites sequebantur. Hi vero ante machinas ibant, & secundum illos una cum lectis tribuni, & præfecti cum cohortibus. Post autem circum Aquilam signa, & ante signa tubicines, deinde acies senum virorum ordinibus D dilatata. Servile autem vulgus a tergo cujusq; legionis, & ante hos sarcinæ. Omnium vero novissimi mercenarii, eorumqve custodes coactores agminis. Procedens autem decenter cum exercitu, ita ut mos est Romanis, in Gophnam per Samaritidem venit, quæ & prius ab ejus patre fuerat occupata, & tunc præsidiis tenebatur. Ibi autem unam moratus vesperam, mane inde proficiscitur: peractaqve diei mansione, castra po- E nit in loco qvem Judæi sermone patrio Acanthonaula vocitant, juxta vicum qvendam Gabath Saul nomine, quod significat vallem Saul, distantem ab Hierosolymis stadiis fere XXX. Hinc sexcentis prope lectis equitibus comitato, perrexit in civitatem, quam tuta esset; Judæorumqve animos exploraturus, si forte se conspecto, prius- quam ad manus veniretur, metu cederent. Fau- F derat enim qvod erat verum a seditiosis & latronibus oppressum populum desiderare quidem pacem: sed quod rebellantibus infirmior esset, nihil conari. Quamdiu quidem per viam qvæ ad murum duceret equitabat, nemo ante portas apparuit: ubi vero itinere ad turrim Psephinon declinato, transversum agmen equitum duxit, infiniti subito prosiliunt, qua Muliebres turres vocantur: & per eam quæ contra monumentum G Helenæ porta est egressi, equitatum intercidunt. atqve alios quidem etiam tunc via currentes, ne cum his qui divertebant sese jungerent, a fronte oppositi, prohibuerunt. Titum vero cum paucis separant. Ille autem ultra quidem minus progredi poterat: a muro n. cuncta fossis patebant: & trâs-

Titus exploratorHierosolymæ periclitatur.

versi erant horti, multisq; maceriis impediti. ad suos autem in aggere constitutos recursus, intercedente hostili manu, desperabatur. Quorum pleriqve imperatoris periculum nesciebant: sed existimantes

eum ſecum reverti, etiam ipſi fugiebant. Titus autem in ſua tantum fortitudine ſitam eſſe proſpiciens ſpem ſalutis, flectit eqvum: & ut ſe ſequerentur cum clamore comites adhortatus, in medios hoſtes irruit, vi ad ſuos tranſire feſtinans. Qvo qvidem tempore maxime intelligi potuit, & belli momenta & imperatorum pericula Deum curare. Tot enim adverſus Titum miſſilibus jactis, cum neqve galea, neqve thorace ſeptus eſſet (non bellator enim ſed explorator, ut dixi, proceſſerat) nullum in ejus corpus delatum eſt: ſed tanqvam ne eum ferirent, ex induſtria mitterentur, omnia prætervolabant. gladio vero ſemper a lateribus inſtantes dirimens, multosqve ante ora ſubvertens, ſuper cadentes agebat eqvum. Illorum autem clamor erat, propter audaciam Cæſaris, ut eum aggrederentur, cohortatio: fugaqve & diſceſſio repentina, qvocunqve diverteret curſum. Huic autem ſe periculi participes, cum a tergo & a lateribus funderentur, adjunxerant. una enim erat unicuiqve ſpes ſalutis, viam cum Tito patefacere, priusqvam circumventus opprimeretur. Deniqve duorum ex nimis pertinacibus, alter cum eqvo percuſſus eſt: altero vero dejecto & occiſo, eqvus ejus abductus eſt. Titus vero cum cæteris in caſtra ſalvus evadit. Judæis qvidem, qvod aggreſſione prima ſuperiores fuerant, inconſulta ſpes animos extulit, magnamqve his in poſterum fiduciam momentum temporaneum comparavit.

CAP. III.

De eruptionibus Judæorum contra Romanos caſtra metantes.

Cæſar autem poſtqvam ex Ammaunte legio ſibi conjuncta eſt nocte, luce inde digreſſus ad Scopon accedit, unde jam & civitas & clara templi magnitudo conſpici poterat: qva parte Septentrionalem regionem civitatis contingens locus humilior, proprie Scopos nominatus eſt, diſtans a civitate ſtadiis VII. ibiqve duabus legionibus ſimul, qvintæ legioni vero retrorſum ſtadiis tribus caſtra muniri jubet. labore namq; nocturni itineris attritos milites progredi viſum eſt, ut ſine formidine murum ſtruerent. Mox autem cœpto ædificio, decima qvoqve legio per Hierichunta aderat a Veſpaſiano præoccupatam: ubi quædam pars armatorum in præſidio fuerat collocata. His autem præceptum erat ſexto ab Hieroſolymis ſtadio caſtra ponere, qua in parte mons, qui appellatur Elæon, contra civitatem ab Oriente ſitus eſt, altaqve interiacente valle diſcernitur, cui nomen eſt Cedron. Intra civitatem vero ſine requie confligentium diſſenſione, tum primum ingens ſubito bellum foris interveniens refrenavit: & cum ſtupore ſeditioſi Romanorum caſtra inſpectantes, trifariam diſtributa mala, inter ſe iniere concordiam: rationemq; invicem requirebant, quidnam expectarent, quidve perpeſſi, tres muros contra vitam ſuam paterentur opponi: belloqve tanta ſe fundente licentia, tanquam ſpectatores bonorum operum ſibiqve utilium reſiderent mœnibus clauſis, remiſſisque armis ac manibus. In nosmetipſos profecto, exclamat aliquis, tantummodo fortes ſumus. Romanorum autem lucro ex noſtra ſeditione ſine ſanguine oppidum cedet. His alios atqve alios congregantes exhortabantur: raptisq;

συνεπαγαγεῖν καὶ κτεῖναι ἀνέφθησαν. ὁ δὲ, καλῶς ἐν μόνῃ τῇ καθ' αὑτὸν ἀλκῇ κεῖσθαι τὸ σῴζεσθαι, τὸν ἵππον ἐπισφίξας, καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν ἐμβοήσας ἑπέσθαι μέσους ἐμπηδᾷ τοῖς πολεμίοις, διεκπίπτων τοὺς σφίσιν βιαζομένους. ἔνθα δὴ μάλιστα παρέστη μοι νοῆσαι, ὅπως πολέμων ῥοπαὶ καὶ βασιλέων κύδωνι μέλουσι τὰ θεῖα. τοσούτων γὰρ ἐπὶ τὸν πάντα ἀφιεμένων βελῶν, μήτε κραν ἔχοντα, μήτε θώρακα (περιῆλθε γὰρ ὡς ἔφην πολεμίους, ἀλλὰ κατάσκοπος) οὐδεὶς ἥψατο τοῦ σώματος. κενεὰ δὲ ὥσπερ ἐπιπτόντες ἀσχέντων παρέρρεον πάντα. τοὺς δὲ ξίφεσι καὶ πλευρὰν αἰεὶ λαστεύων, καὶ πολλοὺς τ' ἀντιπροσώπων ἀνατρέπων, ἤλαυνεν ὑπὲρ τοὺς ἐμπροσθίους τὸ ἵππον. τὸ δὲ κραυγῆς ἕνεκα τοῖς τὸ σῶμα δορυφοροῦσι, καὶ σωματοφύλαξι ὁρμᾶν ἐπ' αὐτόν. φυγὴ δὲ καὶ διασκεδασμὸς ἄδηλος, καθ' ὃς ἐπλάσσοντο μηνοιτο. σωμηπόντα δὲ οἱ μὲν κινδύνῳ μετέχοντες καὶ κατακαμπτόμενοι καὶ τὰς πλευρὰ νυσσόμενοι. μία δὲ ἐλπὶς ἦν σωτηρίας ἑκάστῳ, τὸ σωθῆναι τὴν πίστωσιν φθάσαντι κυκλωθῆναι. δύο γοῦν τῶν ἱππέων, τὸν μὲν, σὺν τῷ ἵππῳ πεσόντος κατακόντισαν, θατέρου δὲ καταπηδήσαντος διαφθείρωσι, τὸν ἵππον ἀπήγαγον. μὴν τὸν λοιπὸν πᾶν θᾶττον τὸ στρατόπεδον διασώζει. τοὺς μὲν ἐν ἐφόδοις πλησιοστήσαντας καὶ τὸν πρώτων θᾶττον ἐπιόντας, ἐπήλπιζε τὰς διανοίας ἄσκεπτος ἐλπὶς, καὶ πολὺ θάρσος αὐτοῖς ὡς τὸ μέλλον, πρόσκαιρος ῥοπὴ πεύξεσθαι.

ΚΕΦ. η.

Καίσαρ δὲ ὡς αὐτῷ συνέμιξε διὰ νυκτὸς τὸ δὴ τῆς ἀμμαοῦς τάγμα, μιᾷ ἡμέρᾳ σκηνὴν ἄρας, ἐπὶ τὸ σκοπὸν καλούμενον προῆκεν. ἔνθεν ἡ, τε πόλις πᾶσα καταφαίνεται, καὶ τὸ τοῦ ναοῦ μέγεθος ἐκλάμπουσι, καὶ τὸ τοῦ βορείου κλίματος τῆς πόλεως χθαμαλὸς συνάπτων ὁ χῶρος, ἐτύμως σκοπὸς ὠνόμασται. τὸ δὲ πόλεως σταδίους ἑπτὰ διέχων, σκέλεσι τοῦ Γαλιλαίου τραπέσθαι τοὺς δύο τάγμασιν ὁμοῦ. τὸ δὲ πέμπτον, ὁπόσῳ τούτων πρόσω σταδίοις. κόπῳ γὰρ τῆς νυκτὸς πρόσω προεμμένως, ἐδόκει σκέπης ἀξίως εἶναι, ὡς ἂν ἀδεέστερον τὸ χωμοποιεῖσθαι παρχομένων δὲ ἄρτι τῶν δομήσεως, καὶ τὸ δέκατον τάγμα διὰ ἱερεχοῦντος ἤδη παρῆν, ἔνθα καθῆστο τὰς ὁπλιτικὰς μοίρας φρουρεῖσθαι τῶν ἐμβολέων, ὑπὸ διασπασαι πρὸς κατάληψιν. προσετέτακτο δὲ αὐτοῖς ἐξ ἀπιχοίας τῶν ἱεροσολύμων σταδίοις, σταυροδομοῦσι καὶ τὸ ἐλαιῶν καλούμενον ὄρος, ὃ τῇ πόλει πρὸς ἀνατολὰς ἀντίκειται, μέσῃ φάραγγι βαθείᾳ διωργύμενον, ἣ κεδρὼν ὀνόμασται.

ΚΕΦ. θ.

Τῶν δὲ εἰρὰ ἄσυ συρρηγνυμένων ἀλλαλοῖς, ὑπὸ πρώτων ἀνέπαυσε τὸ ἐπ' ἀλλήλοις ἔργον ὁ ἔξωθεν πόλεμος ἐξαίφνης πολὺς ἐπιλθὼν, καὶ μετ' ἐκπλήξεως οἱ στασιασταὶ τὰς ῥωμαίων ἀφορῶντες, σταυροδομούμενους τειχῆ, κακῆς ὁμονοίας κατηρχοντο, καὶ λόγοι ἀλλήλοις ἐδίδοσαν, τί μύουσιν ἢ τί παθόντες ἀνέχονται τοῦ τὰ ἀναπνοὰς αὐτῶν ἐπιφερομένου τείχη, καὶ ἐν πολέμῳ μετ' ἀδείας ἀνιπολίζονται ἑαυτῶν, οἱ ὥσπερ καλῶν καὶ συμφόρων ἔργων καθίσαντες τεχνῖται, τῶν χεῖρε καὶ τὰς πανοπλίας παρέντες. καθ' αὑτὸν ἄρα ἡμυναῖοι μόνον ἡμεῖς ἐσεσόμεθα. ῥωμαίων δὲ οὐ τῆς ἡμετέρας στάσεως κερδήσουσιν ἀναιμωτὶ τὴν πόλιν τοῦτο αὐθροίζοντες ἀλλήλους παρεκρέτειν, καὶ τὰς πανοπλίας

τελίας ἀπεπίπτοντες, αὐθημερὸν ἐπεχείρησι τῷ δεκάτῳ A armis, subito in legionem decimam ruunt: per-
πάγματι, καὶ διὰ τοῦ φάραγγος αἴφνης μὴ προσδοκήτως qve vallem facto impetu, cum ingenti clamore
ἐπιπεσόντες, τοὺς ἀμφὶ τὰ χαράκωματα τοῖς πολεμίοις. οἱ murum ædificantes Romanos aggrediuntur. Illi
δὲ περὶ τὸ ἔργον διηρημένοι, καὶ διὰ ταῦτα τὰ πολλὰ τεθω- autem in opere distributi, armis ob eam causam
κότες τὰ ὅπλων (ἅτε δὴ θαρσεῖν τοὺς ἰουδαίους οὐκ ἐκδρο- pleriqve depositis (nec enim excursum Judæos
μεῖν ἐπελάμβανον, καὶ προθυμουμένων αὐτῶν ἀσφαλῆ ausuros esse credebant, & si maxime vellent, ani-
σταθῆναι τοῖς ἑρμασι τὴν φάλαγγα) συνεταράχθησαν ἀδοκήτως, mos eorum seditione distractum iri arbitrabantur) præter opinionem perturbati sunt: atqve
καὶ τῶν ἔργων ἀφέμενοι πάντες μὲν ἀνεχώρουν εὐθέως, πολ- B opere quisque derelicto confestim alii recedere:
λοὶ δὲ καὶ τὰ ὅπλα θέοντες πρὸν ἀντιστραφῆναι πρὸς τοὺς multi autem ad arma properantes, priusquam se
ἐχθροὺς, ἐφονεύοντο παρ' αὐτῶν. προσεγίνοντο δὲ τοῖς ἰου- in hostes converterent, feriebantur. Plures au-
δαίοις ἀεὶ πλείους, ὅτι καὶ κρατοῦντες τοὺς πρώτους τεθαρ- tem Judæis semper adjiciebantur, eorum freti
ρηκότες, καὶ τῶν ἔντων πολλαπλασίους ἑαυτοῖς ὁρῶντες victoria qui præcesserant, & quod cum pauci es-
καὶ τοῖς πολεμίοις, δεξιᾷ τῇ τύχῃ χρώμενοι. μᾶλλον δὲ sent, multiplex numerus & sibi & hostibus vide-
τοὺς ἐν θέσει σωτηρίους ἔντας, καὶ μὴ κόσμου καὶ φάλαγ- bantur, quod secunda fortuna uterentur. Roma-
γος πολεμεῖν εἰδότας, ἀλαζόνα φθορὰ ὁσίου θορυβεῖ. διὸ ni autem maxime ordinari consveti, & cum de-
καὶ τότε προληφθέντες οἱ ῥωμαῖοι τὴν ἐμβολὴν εἶχον. C core atqve præceptis bellum gerere scientes, ex
ἐπειδὴ μὲν ὄπισθεν οἱ κατ' αὐτοὺς λαμβανόμενοι, ἔτρεπον ὁρῶντες perturbatione trepidabant. unde tunc quoque
μὲν τοὺς ἰουδαίους ἐπὶ τὸν χάρακα, καὶ διὰ τοῦ ὁμαλοῦ ἦσαν præventi aggressione cedebant. Si quando tamen
ἐπὶ τὸν ἀναβαθμὸν ἐφυλάττοντο, ἐπιτρωσκον. ἀεὶ δὲ πληθυούσης τῆς ἐκδρομῆς, se convertérent ab insequentibus occupati, &
μᾶλλον παρωξύνοντο τελευταῖον δὲ καὶ τοῦ στρατοπέδου τρέ- a cursu reprimebant Judæos, & ob impetum mi-
πεσθαι. ἐδόκει τότε κινδυνεύσειν τὸ πάγμα πᾶν, εἰ μὴ nus cautos feriebant. Semper vero excursione
πρὸς ἀγγελθέντος αὐτῷ διὰ τάχους ἐπεβοήθησε καὶ gliscente magis magisque turbati, postremo ca-
πολλὰ ὀνειδίσας εἰς ἀναδρίαν, ὑπισχνεῖτο μὲν τοὺς φεύ- stris pulsi sunt: totaque legio tunc in periculum
γοντας, αὐτὸς δὲ παλαιοῖς τοῖς ἰουδαίοις προσπεσών, μεθ' ventura fuisse videbatur, nisi hoc mature sibi
ὧν ἦκεν ὑπιλέκτων, συχνοὺς μὲν ἀνεῖρεν, τιτρώσκει δὲ nunciato, Titus eis tulisset auxilium: multisqve
πλείους, τρέπεται δὲ πάντας, καὶ συνωθεῖ κατὰ φάραγγος. οἱ D increpans ignaviam, & suos a fuga revocasset:
δὲ τῷ καταντικρὺ πολλὰ κακωθέντες, ὡς διέφυγον, ἄντικρυς ὑπισχνοῦντο, καὶ μέσον ἔχοντες τὸν χαράκωμα, Judæisqve a latere ipse cum his irruens, quos circa se habebat electos, multos quidem occidisset,
τοῖς ῥωμαίοις διεμάχοντο. μέχρι μὲν δὴ μέσης ἡμέρας, plures vero sauciasset, omnes autem in fugam
ἕως ἐπολέμουν, ἰσόρροπος ἦν ὁ τοῦ μεσημβρίας σκηλίσμα- vertisset, atqve in vallem præcipites compulisset.
τος ἤδη, τοῦτον τοὺς μετ' ἑαυτοῦ προσβοηθήσαντας, καὶ Illi autem prono in loco multa mala perpessi,
τοὺς ἀπὸ τῶν ἀετῶν τοῖς ἐκτὸς ἔχουσιν ἀνδρωθέντας, τὸ postquam in adversam partem evasere, flectunt
λοιπὸν πάγμα πρὸς τὸ τεῖχος μόνον ἀνέπεμψεν εἰς ἀκρώ- E se iterum, & valle intercedente cum Romanis di-
ρειαν. micabant. Igitur ad medium diem ita bellatum
est. Paulo autem post meridiem, Titus his qui
secum erant in subsidio collocatis, aliisqve de
cohortibus adversus excurrentes oppositis, reli-
qvum agmen ad murum in summo montis ædifi-
candum remisit. Judæis autem hæc fuga esse vi-
debatur. Cumq; speculator quem in muro po-
suerant, amictu agitato signum dedisset, freqven-
tissima multitudo tanto impetu prosiliit, ut eorũ
cursus immanissimis bestiis esset assimilis. De-
niq; adversa acie stantium nemo impetum susti-
nuit: sed tanquam machina percussi, continuo
dissipati, pulsiq; in montem refugiunt. In ascen-
su autem medio Titus cum paucis relictus est:
multumq; monentibus amicis, qui pro imperato-
ris reverentia contempto periculo perdurave-
rant, ut mortem appetentibus Judæis cederet,
neque pro his in discrimen veniret, quos ante
ipsum salvos esse non oporteret: sed potius for-
tunam suam reputaret, quod non militis officio
fungeretur, verum & belli & orbis dominus esset:
neve in tanta fuga subsisteret, in quo omnia nite-
rentur: hæc ne audire quidem simulans, & ad se accurrentibus obstabat: eosqve in ora feriens,
cum vi obtinerentur, occidebat, & per declive repente incumbens, multitudinem proturbabat. Illi autem & viribus ejus & obstinatione perterriti ne tum quidem in civitatem fugere: sed in
utramqve latus ab eo declinantes, rursum fugientes insequebantur. quos tamen aggressus a latere,

Κεφ. ι.

Ἰουδαίοις δὲ ἔτι ἐδόκει φυγὴ καὶ σκοπὸς καταστῆσαι τοῦ θυμάτιον, ὃς αὐτοῖς ὑπὲρ τοῦ τείχους καθῆστο, πρὸς πάντων ἀθρόων ἀκροφυέστερον μὴ τοιούτῳ ὁρμῆς, ὡς τὸν ὁρμὸν αὐτῶν τοῖς ἀφικομένοις εἰκάζειν ῥᾴδιον. ἀμέλει τῶν προσταχθέντων, ὡδεὶς ἔμεινε τὴν ἐμβολήν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ὀρχήστρας πομφόλυγες διέρρηξαν τὸν τάξιν, καὶ πρὸς τὸ ὄρος τραπέντες ἀνέφυγον. λείπει δὲ ὅμως τῷ μετὰ τοσούτους μετ' ὀλίγων, καὶ πολλοὺς τῶν φίλων προαπολωλεκότων, ὅσοι δι' αἰδῶ τὸν πρὸς τὸ ἡγεμόνα καὶ κινδύνῳ καταφρονήσαντες, ἔστησαν, εἴξαι θανάτῳ τοῖς ἰουδαίοις, καὶ μὴ προκινδυνεύειν τούτων ἀξιοῦν αὐτὸν μένειν, λαμβάνειν δ' ἔννοιαν τοῦ καθ' αὑτὸν τύχης, καὶ μὴ σπαράττειν τὸν τάξιν ὅσον πληροῦσθαι καὶ δι' πολέμου καὶ τῆς οἰκουμένης δεσπότου, ὀφείλειν ἄνω ὑφιέσθαι προπολεμοῦντα, ἐν ᾧ σωθεὶς τὰ πάντα, τούτων ἐδὲ ἀκούειν ἐδόκει. τῶν δὲ κατ' αὐτὸν ἀναπεφεύγεσιν, ἀνθίστανται, καὶ τὸ σῶμα παίων βιαζομένους ἀνήρει, κατάτε δὲ πεσὼν ἀθρόοις ἐμπίπτων, ἀνεώθει τὸ πλῆθος. οἱ δὲ πρός τε τὸ ὄφθημα, καὶ τὸν ἰσχὺν καταπλαγῆντες, ἐδὲ ἄνω μὲν ἀνέφυγον εἰς τὴν πόλιν, καθ' ἑκάτερον δὲ ἐγκλίνοντες ἀπ' αὐτοῦ τοῖς ἀνωτέρω φεύγουσι προσέκειντο. καὶ τέως δὲ κατὰ πλευρὰν προσβάλλων,

ipsorum quoque impetum præpediebat. Dum hæc aguntur, etiam illos qui superiora castra muniebant, ubi fugere inferiores videre, metus ac turba occupat: totumqve agmen dispergitur, suspicantium excursum quidem Judæorum ferri non posse, Titum vero in fugam versum: nec enim unquam illo manente alios fugituros fuisse. & tanquam Panico terrore circumdati, alius alio ferebantur: donec quidam cum in media pugna versari imperatorem vidissent, plurimum metuentes, universæ legioni ejus periculum cum clamore nunciaverunt. Itaque pudore revocati. & fuga majus aliquid sibi exprobrantes, quod Cæsarem deseruissent, totis viribus in Judæos utebantur, & semel impulsos urgebant per declivia. Illi autem paulatim recedentes pugnabant. cumqve Romani plus possent, eo quod superiores erant, in vallem omnes coacti sunt. Titus autem contra se positis imminebat: & legionem quidem ad muri fabricam redire jubet: ipse vero cum his quibus antea resistendo hostes arcebat. Itaq; si me nihil addentem obsequio, neqve invidia detrahentem, verum dicere oportet, ipse Cæsar bis totam legionem periculo liberavit, atqve ita castra muniendi copiam militibus præbuit.

τὰς ὁρμὰς ἐπετίμησε. καὶ τούτῳ αὐτὸς ἄνω τὴν χάρακα ἔστησε τοῦ στρατοπέδου, ὡς ἐκεῖθεν τοὺς κάτω φόβους, πάλιν ἐμπίπτων παρεχόμενος. δέος, καὶ ἀδοκησία τοῦ πάνυ τὸ πάγμα, δοκούντων ἀνυπόστατον μὲν εἶναι τὴν τῶν Ἰουδαίων ὁρμὴν, ὑπεκφεύξεσθαι δ' αὐτὸν τὸν Τίτον. ὁ γὰρ ἂν ποτὲ τοὺς ἄλλους φυγεῖν ἐκεῖνος μένοντος, καθάπερ πανικῷ δέματι κυκλωθέντες, ἄλλος ἀλλαχῇ διεφέροντο, μέχρι τινὲς καταδύντες ἐν μέσῳ τὸ πλέμα τὸ ἡμέτερον ἐφόβησαν, καὶ μέγα δείσαντες ἀμφ' αὐτῷ, ἀδεῶς τὸν κίνδυνον ὅλῳ τῷ πάγματι. τοὺς δ' αἰδὼς ἐπέστρεφε, καὶ πλέον τι φυγῆς κακίζοντες ἀλλήλους ὅπλων τε καταλιπόντων κράτος, πρὸς βίαν καὶ τὸ ἰσόδιον ἐχώρουν, καὶ κλίνοντες ἀπ' ἄκρου πάντες συνώθουν αὐτοὺς εἰς τὸ κοῖλον. οἱ δ' ὑπὸ τοῦ πεδίου χωροῦντες ἐμάχοντο, καὶ πλεονεκτοῦντες οἱ ῥωμαῖοι τοῦ καθύπερθεν εἶναι, συνέλαυνον πάντας εἰς τὸ φάραγγα. συνέκειτο δὲ τοῖς καθ' αὐτὸν ὁ Τίτος, τὸ μὲν πάγμα πάλιν ὅπλα τὸ τεῖχος ἐπιμένειν. αὐτὸς δὲ σὺν οἷς πρότερον ἀνῆκε τοὺς πολεμίους. ὡς τὸ μὲν χεὶρ μήτε προσπεσεῖν τι προσδοκᾶν, μήτε ὑφελόντα φόβον τὸ ἀληθὲς εἰπεῖν, αὐτὸς καθ' ὅσον ἐν μὲν ἐφύλαττε κινδυνεύον ὅλον τὸ πάγμα, ἐν δὲ βεβαιότερον ἦν τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἄδειαν παρέχε.

ΚΕΦ. ια.

De intestina pugna azymorum diebus.

REmisso autem pauliſper bello externo, iterum inteſtinum ſeditio ſuſcitavit. Azymorumq; inſtante die, qui eſt Aprilis menſis quartusdecimus (hoc enim ſe primum tempore opinantur Judæi ab Ægyptiis eſſe liberatos) Eleazarus quidem cum ſociis portam ſubaperiens, introire cupiebat ex populo qui templum adorare cuperent. Joannes autem die feſto ad protegendas inſidias uſus eſt: & ſuorum quosdam ignotiores, armis ſub veſte latentibus inſtructos, quorum plerique impuri erant, occulte inter alios ſani occupandi gratia ſubmittit. illi autem poſtquam intravere, veſtimentis abjectis, ſubito armati apparuerunt. Magna vero ſtatim turba circa templum ac tumultus erat, cum alienus quidem a ſeditione populus, omnibus ſine diſcrimine putaret, Zelotæ vero ſibimet ſolum inſidias comparatas. Verum hi quidem relicta portarum cuſtodia, & alii ex propugnaculis deſilientes, priusquam manus conſererent, in templi cloacas confugere. Populares autem ad aram delati, & circum templum appulſi conculcabantur, cum lignis paſſim ferroqve cæderentur. Multos autem occiſorum inimici privato odio, quaſi diverſæ factionis ſocios interficiebant. Et quicunqve antehac inſidiatorem aliqvem offenderat, tunc agnitus quaſi Zelotes ducebatur ad mortem. Sed qui atrocitate magna innocentes afficerent, inducias conceſſere nocentibus, progreſſosqve ex cloacis dimiſerunt. ipſi autem interius templum & omnes ejus apparatus tenentes, confidentius oppugnabant Simonem. Seditio quidem hoc modo, quæ tripartita fuerat, in duas partes diviſa eſt. Titus autem caſtra propius civitatem

ΚΕΦ. ια.

Ἀνῄρηστο δὲ πρὸς βραχὺ μὲν ὁ ἔξω πόλεμος, πάλιν ἔνδον ἡ στάσις ἐπηγείρετο, καὶ τὴν ἀζύμων ἑορτὴν ἡμέρας παρασκευασθεῖσαν ἑκάτῃ χαιδεκάτῃ μηνὸς, ἐν ᾗ δοκοῦσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὸ πρῶτον ἀπαλλαγῆναι τῶν Αἰγυπτίων, οἱ μὲν περὶ τὸν Ἐλεάζαρον τοὺς πύλας, ἐδέχοντο σὺν δήμου τοὺς προσκυνεῖν ἐθέλοντας ἔσω, ἰωάννης δὲ προκαλύμμα τὸ ὁπλίτας πεποιημένος τὴν ἑορτὴν, τοὺς μὲν ἁπλῶς κεκτημένους ὁπλοις συνέλασε τοὺς ἀσυμπορήτους, ὧν ῥᾳδίως πλήσας ἦσαν ἄναγνοι, λάθρα συνεδῆς παρεισπεσόντες προκαταλαμβάνουσι τὰ ἱερά. οἱ δ' ὡς ἔνδον ἐγένοντο τὰς ἐσθῆτας ἀποῤῥίψαντες, ἐφάνησαν ἐξαπίνης ὁπλῖται. παρῆν δὲ μεγίστη ὠφέλεια τὸν ναὸν αὐτοῖς καὶ βόρυβος ἐνῆν. ὃ μὲν ἐξωτέρω λαὸς, καὶ πάντων ἀκεραίων οἰομένων εἶναι τὸ ὁπλίτειον. τῇ ζηλωτῇ δὲ σοφίσματα μένοντα. ἀλλ' οἱ μὲν ἀφέλιμοι τὸ φρουρεῖν ἐπὶ τὰς πύλας, καὶ τὰ ἐπιτήδεια καταχθησόμενοι πρὸ τοῦ εἰς χεῖρας ἐλθεῖν, εἰς τὰς ὑπονόμους δὲ ἱερὰ κατέφυγον. οἱ δὲ ἀπὸ δήμου τοὺς τῷ βωμῷ καταπηγότες, ἐκεῖ τὸν ναὸν συνειλεῖμμοι καὶ ἐπάδοντο, ξύλοις τε ἀπέθνησκον καὶ σιδήρῳ. πολλοὺς δὲ τῶν ἡνιόχων κατ' ἔχθραν καὶ μῖσος ἴδιον ὡς ἀνῃρεμένους ἀνῄρουν οἱ ἀφ' ὅρου, καὶ πᾶς ὁ προσκρούσας τινὶ τῶν ὁπλιτῶν πάλαι, τότε πάντα ὁπλισθείς, ὡς ζηλωτὴς τοῦ αἰρεῖν ἀνελέγετο. πολλὰ δὲ ἄνευ τοὺς ἀναιτίους ἀπεδέντες, ἐκέχρηντο πρὸς αὐτοὺς ἐδόσαν, καὶ προελθόντας ἐκ τῶν ὑπονόμων ἀπῆγον αὐτοὺς δεδεμένους ἐπὶ τὸ ἐνδοτέρω ἱερὸν καταλαβόντες, καὶ πᾶς ἐν αὐτῷ προσκυνοῦσι πύλαις, κατεῤῥάγησαν ἤδη δ' ἀμφὶ τὸν ἡμισυ τὸν στάσις. ὅτω τριμερὴς ἦσαν πρότερον, εἰς δύο μοῖρας πεῖσαντο.

ΚΕΦ. ιβ.

Ὁ δὲ Τίτος ἔκλιον, ἀπὸ δὲ σκοποῦ τὴν πόλει σκοπεῖν ἀπὸ προῃρεῖτο, πρὸς μὲν τοὺς ἐκτρέχοντας, ἔστησεν ὁπλίτας ἱππέων τε καὶ πεζῶν, ὅσους ἀρκέσειν ἐκτελαίνεσθαι. τὴν δ' ὅλην δύναμιν, προσέταξεν ἐξομαλίζειν τὸ μέχρι τοῦ τείχους ἅπαν κατα-

transferre cupiens de Scopo, contra excurſus quidem lectos equites ac pedites, quos ſatis eſſe arbitrabatur, poſuit: alium vero exercitum juſſit totum quod erat usque muros ſpacium complanare

καὶ ἔλαθον ἥντινα ἢ πάντες ἔρυμα καὶ προβόλους ἐποιήσαντο, ὅσα κήπων περιβολαὶ καὶ ἐπαύλεις ἐπιφανεῖς ἔχουσιν· ὕλης τε ἡμέρου μεγάλῃ πάσης ἐκκοπείσης, ἀνεπληρώθη μὲν πᾶσα κοίλη καὶ χαραδρώδης καὶ πετρώδεις ἔχουσα σηρὼ καὶ περιφερεῖς ἕλη, χαλεπὸν ἐπίπαν πάντα τὸν χῶρον ὄντα· ἐπὶ δὲ σκοπῆς μέχρι τοῦ ἡρῴου μνημείων ἀπετείχισε τὴν τῶν ὄφεων ἀπίλαλον ῥύμην καλουμένην ἕλη. κατ' αὐτὰς τὰς ἡμέρας οἱ Ἰουδαῖοι καὶ τῶν Ῥωμαίων ἐνέδραν συνεκρότουν τοιάνδε. τεσσαράκοντα τῶν μὲν τολμηροτέρων προελθόντες ἔξω τῶν γυναικείων καλουμένων πύργων, ὡς ἐκδεδιηλυμένοι δῆθεν τὸ τῶν ἐφεδρικῶν Ῥωμαίων ἔφοβον, ἀνεβόων, καὶ παρ' ἀλλήλοις ἐστέναζον. οἱ δὲ προσιόντες ὅπλα μὲν εἶναι δοκῶν, ἐπὶ λεία δ' ἐδόκουν, καὶ δεῖσθαι ἤδυντο, καὶ τὰς Ῥωμαίους ἐκάλουν, ἀνοίξειν ὑπισχνούμενοι τὰς πύλας. ἅμα δὲ πεπεισμένοις, καὶ τὰς σφενδόνας ἔβαλλον λίθοις, ὡς ἀπελαύνοντες τῶν πυλῶν. καὶ κεῖνοι βιάζεσθαι τὰς εἰσόδους ὑπεκρίνατο, καὶ τὰς ἔνδον ἱκέτευον, σωτηρίαν τε πρὸς τὰς Ῥωμαίους ἐρεῖν ὑπισχνούμενοι τοῖς προσπιπτομένοις πρόσοδον. ὧδε μὲν οὖν τοῖς γραπτοῖς τὸ πανοῦργον αὐτῶν, οὐκ ἐλάττονα πίστιν. ἀλλ' ὡς τὰς μὲν ἐν χερσὶν ἕτοιμους πρὸς πίμπρασθαι, τὰς δὲ ἀνοίξειν τὴν πόλιν ἐλπίζοντες, ἐχώρουν ὅπῃ τὴν πρᾶξιν. πίστιν δὲ ὑπόψιας τὸ τῆς ἐπικλήσεως ὄφελον· καὶ γὰρ πρὸ μιᾶς ἡμέρας προκαλέσαμενοι αὐτοὺς ὅπῃ συμβάσεις λόγου τινὸς μέτριον ἰδεῖν εὕρισκε, καὶ τότε τοὺς γραπτοὺς καὶ χώραν μένειν ἐκέλευσεν. ἐφῆσαν δὲ τινες τῶν ὅπλα τοῖς ἔργοις προτετειγμένων ἁρπάσαντες τὰ ὅπλα, πρὸς τὰς πύλας ἐκδραμεῖν. τότε οἱ μὲν ἐκδεδιηλυκότες δοκοῦντες, τὸ πρῶτον ὑπεχώρουν. ἐπεὶ δὲ μεταξὺ τῆς πόλεως ἐγένοντο πύργων, ἐκδραμόντες ἐκυκλοῦντο σφᾶς, καὶ προσέκειντο κατόπιν. οἱ δὲ ὅπῃ τοῦ τείχους, πλῆθος χερμάδων, καὶ βελῶν παντοίων ἄθρουν κατέχεαν, ὡς τε συχνοὺς μὲν ἀνελεῖν, τρῶσαι δὲ πλείονας. ἦν γὰρ ῥᾴδιον ἀπὸ τείχους κατὰ φύσιν τὸ κατόπιν βιαζομένων, καὶ ἄλλως αἰδὼς τὸ ἁμαρτάνειν τὸ ἡγεμόνος καὶ δέος παρεκελεύετο τῇ πλημμελείᾳ προσλιπαρεῖν. διὸ δὴ μέχρι πλείστου ἀλαδοπολιζόμενοι, καὶ πολλὰς ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων λαμβάνοντες πληγάς, ἀμέλει δὲ οὐκ ἐλάττους ἀνταδιδόντες, πολὺ ἀνωθοῦντες κυκλωσαμένους. ὑπεχώρησε δὲ αὐτοῖς οἱ Ἰουδαῖοι ἐπὶ μέχρι τοῦ ἕλους μνημείων ἅπαντα βάλλοντες. ἔπειτα οἱ μὲν ἀπροκαλύπτως ἐξυβριζόντες εἰς τὸ τύχῃ, ἐσκωπτόν τε τοὺς Ῥωμαίους δεδεμένους ἀπιέναι, καὶ τοὺς ἡγεμόνας ἀνασείοντες ἐσκίρτων, καὶ μὴ χαρᾶς ἀνέβοων. τοὺς δὲ γραπτοὺς ἀπῆλθε τὸ πεζικὸν ἀρχῶν, καὶ χαλεπαίνων κατῆρε, τούτοις ἐξεδέχετο. Ἰουδαῖοι μὲν οὖν δόλιον μὲν γνώμην στρατηγεῖ, πάντα μὴ προνοίας πεπίστευσι καὶ σκέψεως, ἐπιβουλάς τε συνταράσσοντες καὶ λόχους, ἐπὶ δὲ αὐτῶν τῆς ἐνέδρας καὶ τύχη, διὸ τὸ πεπηγὸς, καὶ τῷ πρὸς ἀλλήλους εὔνοιάν τε καὶ πίστιν, Ῥωμαίους δὲ οἷς δι' εὐταξίαν, καὶ πρὸς τοὺς ἡγεμόνας εὐπειθεῖς ἀεὶ δουλεύει καὶ τύχη, νῦν τοῦ τῶν ἐναντίων πλάσει, καὶ διὰ χειρῶν ἀκρασίαν, ἀλίσκονται τὸ πάντων ἄρχιστον, στρατηγοῦντι μαχόμενοι παρόντος καίσαρος.

A Cunctis igitur macerijs ac sepibus diruti, quibus hortos ac prædia incolæ præmunierant, omnique, opposita quamvis frugifera sylva excisa, repletum est quicquid erat cavum & vallibus impeditum. saxorum autem eminentissimis ferro truncatis, humiliorem totum illum tractum a Scopo usque ad Herodis monumenta fecerunt, serpentium stagnum continentia, quod olim Bethata vocabatur.

CAP. V.

De Judæorum dolo in Romanorũ milites.

HIs denique diebus Judæi Romanis hujusmodi insidias paravere. Seditiosorum audacissimi extra muliebres (quæ sic appellabantur) progressi turres, simulato quod pacis eos studioli populissent, & quod timerent impetum Romanorum, ibidem versabantur, & aliter sub altero vitabundi latebant. Alii vero per muros dispositi, populumq; se esse simulantes, clamore pacem implorabant, fœdusque poscebant: portasque se patefacturos esse pollicentes, invitabant Romanos. Hoc autem vociferantes, una etiam contra furos, veluti portis eos abigerent, lapides jaciebant. illiqve se vi perfumpere aditus velle simulabant, & civibus supplicare. cumqve ad Rom. sæpissime ire conarentur, reversi perturbatis similes videbantur. Veruntamen hæc eorum calliditas, apud milites quidem fide non carebat, sed tanquam hos quidem in manibus haberent paratos ad supplicium, illos vero civitatem sibi aperturos sperarent, opus aggredi festinabant. Tito autem suspecta erat invitatio, quia ratione non haberet. pridie namqve provocatos eos ad pactionem per Josephum, nihil mediocre sentire cognoverat, etiam tunc igitur milites manere loco suo præcepit. Jam vero quidam operibus appositi, raptis armis ad portas excurrere cœperunt. Hi autem qui expulsi videbantur, primo quidem cedebant: deinde ubi ad turres portæ propinquabant, cursu eos circumveniunt, & a tergo persequebantur, qui vero in muro stabant, lapidum his multitudinem, omnigenumq; telorum simul infundunt: adeo ut multos quidem necarent, plurimos vero lauciarent. nec enim facile erat a muro diffugere, aliis retro violenter instantibus, & præter hoc pudor quod rectores peccaverant, itemqve metus, in delicto perseverare suadebat. Quamobrem cum hoste diu decertantes, multis vulneribus acceptis, neqve paucioribus redditis, postremo eos a quibus circumventi fuerant repulere. quos tamen recedentes usque ad Helenæ monumentum, Judæi urgendo jaculis sequebantur. deinde insolenter fortunæ maledicentes, & Romanos vitupetrabat fraude pellectos: scutaq; alte sublata crispantes tripudiabant, & cum lætitia vociferabantur. Milites autem interminatio principum & Cæsar iratus, hujusmodi oratione corripuit: Judæi quidem, quos sola regit desperatio omnia cum deliberatione faciunt atq; prudentia, fraudes & insidias componendo; eorumq; dolos fortuna prosequitur, quod sunt mortigeri, sibiq; invicē benevoli ac fideles: Romani vero, quibus ob disciplinam & consvetudinē obediendi rectoribi fortuna famulatur, nunc contra peccāt, & intemperantia manuum debellantur: quod omniū est pessimum, præsente Cæsare, sine rectore dimicantes.

Certe, inquit, plurimum ingemiscent militiæ leges, plurimum pater, cum hoc vulnus audierit, ille quod cum bellando senuerit, nunquam isto modo peccarit. leges autem, si cum in eos qui minimum quid præter ordinem moverint, morte vindicent, nunc totum desertorem exercitum videant. Modo autem scituros esse eos ait, qui arroganter egere, quod apud Romanos etiam vincere sine præcepto ducis, infamiæ est. Hæc Titus ad rectores locutus cum indignatione, certus erat, qua lege in omnes erat usurus. Et hi quidem abjecerunt animos, quasi jamjamqve juste morituri: circumfusæ vero legiones Titum pro commilitonibus obsecrabant: paucorumq; temeritatem condonari cunctorum obedientiæ precabantur: emendaturos enim peccatum præsens, futura compensatione virtutis. Placatus est Cæsar utilitate simul ac precibus. namq; unius hominis animad versionem usqve ad factũ promovendam putabat, multitudinis vero ad veniam. Militibus quidem reconciliatus est, multum monens ut post hæc prudentius agerent, ipse vero, qvemadmodum Judæorum ulciscereturinsidias, cogitabat. intervallo autem quod usq; ad muros civitatis erat, per quatriduum coæquato, sarcinas aliamqve multitudinem cupiens tuto traducere, militum validissimos a Septentrionali tractu in occiduum septemplici ordine contra murum prætendit, peditibus in fronte, ac post eos equitibus acie terna dispositis, mediisqve inter utrosqve sagittariis. Excursibus autem Judæorum tanto præsidio præclusis, impedimenta trium legionum, itemq; alia multitudo sine timore transiit. Ipse quidem Titus cum prope duobus stadiis abesset a muro, ad anguli ejus partem contra turrim qvæ appellatur Psephinos, castra ponit: ad qvam muri ambitus ex Aquilone pertinens, flectitur ad Occidentem: altera vero pars exercitus eam turrim versus, qvæ appellatur Hippicos, muro circumdatur, duum stadiorum spacio similiter a civitate discedens. decima tamẽ legio in Elæon monte, ubi erat, manebat.

CAP. VI.

Descriptio Hierosolymorum.

Civitas autem trino muro circumdata erat, nisi qua vallibus inviis cingebatur. ex ea namqve parte, unius muri habebat ambitum. & ipsa qvidem super duos colles erat condita, contrariis frontibus semet inspicientes, intervenientevalle discretos, in qvam domus crebrimæ desinebant: collium vero alter, quo superior civitas sedet, multo est excelsior, & in prolixitate directior: adeo ut qvoniam tutus erat, castellum a David qvondam rege vocaretur (is pater Salomonis fuerat, qui primus templum ædificaverat) a nobis autem forum superius. alter autem, qui appellatur Acra, inferiorem sustinet civitatem, & undiqve declivis est. Contra hunc autem tertius collis erat, natura humilior qvam Acra, & alia lata valle ante divisus. verum postea qva tempestate Asamonæi regnabant, & vallem aggeribus repleverunt, ut templo conjungerent civitatem, & Acræ altitudinem cæsam humiliorem fecerunt, ut ex ea quoque fanum supereminens cerneretur. Vallis autem qvæ Tyropœon appellatur, qva diximus superioris civitatis collem dirimi ab inferiori, usq; ad Siloam pertinet. ita enim

A ἡ μεγάλα μὲν στενάζει ἔφη τὰς τ στρατιᾶς νόμους, μεγάλα δ αὖτὸς τ πατέρα, τὴν δὲ πληγὴν πολεμῶν, ἣν ἐ μόνον ἐν πολέμοις γηράσας, οὐδέ ποτε ἔπταισεν ἑτέρως. εἰ κάμοι δ ἀεί, καὶ τὰς βραχύτητ τ τάξεως ἐξακριβώσας, ἀναστρώσαι ἂν. νῦν δ ὅλαν στρατιὰν εὐφράκτοις λελοιδόρηκεν. χαλεπὸν δὲ μᾶλλον αὐτὰ τὰ ἁπαντήσαντα μόνους, ὅτι ἐ τὴν νίκην ἔδοξε φυγὴν ἐν ὄψει τ ἐναγχὶ μεγάλων ἀδοξήσαι. τοιαῦτα διατεινάμενος πρὸς τοὺς ἡγεμόνας, δηλῶν διὰ πάντων ἐξῆλθε τὸν νόμον. ἐπὶ μὲν παρόντησιν τὰς ψυχὰς, ὡς ἂν ἐθέλοι πεπηγότας διηρέθισεν. ἔφυγε γὰρ τὰ πάγματα τὸ πῦρ, φεῦ τ στρατιωτῶν ἱκέτας, καὶ τὴν ὀλίγων ἀσπίδων χαρίσασθαι τῇ πάντων ἀπωλείᾳ κατεψηφίσαντο. ἀναλήψεσθαι γὰρ αὐτὰς τὸ παρὸν πάθημα, τ ἐς τὸ μέλλον ἀρετῆς. πείθει δ μᾶλλον ἅμα τ τὴν ἱκετείαν, καὶ τὸ συμφέρον. τ μὲν γὰρ καθ' ἕνος τιμωρίαν ὤετο χαλεπὴν μέχρι ἔργου προελθεῖν, τ δ ὅτι πλήθους, μέχρι λόγου. τὴν μὲν τῶν στρατιώτας διημάρτετο, πολὺ νυθετήσας αὐτὸν εἰς φρονιμωτέρους. αὐτὸς δ ὅπως ἀμυνῶν τ ἰδίαν ἐσκέπτετο δηλαδή. τοσαύτη δ ἡμέρας ἐγένετο τ μέχρι τ τειχῶν διάστημα τ, βαλλόμενον μ ἀσφαλείας τὴν τ δαπανῶσαν, καὶ τὸ λοιπὸν πλῆθος φόβῳ γῶν, τὴν παρεμπίπτουσαν δύναμιν ἀνύπαρξίτ τε τῇ τάχει καὶ τὴ βορείου κλίμα, ἐ πᾶς ἑαυτὸν ἐφ' ἑπτὰ βαθύνας τ φάλαγγα, τ τε πρῶτον περιπαγμένων, καὶ κατόπιν τ ἑπτὰ τῶν τειχοίχων ἑκατέρων ἕδραις καὶ μέσαις εἰσήκεισαν οἱ τάξεις. τοσοῦτον δ τὸ πρόσωπον ἐφ' ἑπτὰ μιᾶς ἐκτεταμένον ἰσοδρόμοις τ σκόρμοις, τὰ πανταχόθεν τ τῶν πάγματων, καὶ ἡ πλησμονὴ, ἀδεῶς περιῴδουσιν. αὐτὸς μὲν οὖν πᾶν τ ἀπέχων ὅσον εἰς σταδίους δύο τ τεῖχος, καὶ τ γωνιῶν αὐτοῦ μέρος, ἀντικρὺ δ ψηφῖνα καλουμένην πύργον, στρατοπεδεύεται, πρὸς ὃν ὁ κύκλος δ τείχους πρὸς ἄρκτον καθήκων, ἀνακάμπτει πρὸς δύσιν. ἡ ἑτέρα μοῖρα τ στρατιᾶς, καὶ τ ἱππικὸν περιαγαγόντα πύργον τετράγωνον, διεξῆλθε τ πόλεως, ἐμοῦ δύο σταδίους. τὸ μὲν τε δέκατον τάγμα καὶ χώραν ὑπὸ τ ἐλαιῶν καλουμένων ὄρους ἔμενε.

Κεφ. γ.

Τριττὸν δ ὠχυρωμένη τείχεσιν ἡ πόλις, καθ' ὅσον μὴ τοῖς ἀβάτοις φάραγξιν ἐκύκλου (πᾶσα γὰρ ἐς ἓν περίβολος) αὐτὴ μὲν ἐπὶ δυοῖν λόφων ἀντιπρόσωπον ἔκειτο, μέσῃ φάραγγι διῃρημένων, οἷς ἐπὶ πλεῖστον κατέληγον αἱ οἰκίαι. τ δ λόφων, ὁ μὲν τὴν ἄνω πόλιν ἔχων, ὑψηλότερός τε πολλῷ, καὶ τὸ μῆκος ἰσοπαρ τε ἦν. διὰ γοῦν τ ἰσχυρότητα, βασιλέως οἰκητήριον ἐτύγχανε, πατὴρ δὲ Σολομῶν τοῦδε τ, ὃς πρῶτος τὸν ναὸν κτίσαντο. ἡ δ ἄνω ἀγορὰ τοῦτο ἡμῶν. ἄπορος δ ὁ καλούμενος ἄκρα, καὶ τὸν κάτω πόλιν ὑφεὼς, ἀμφίκυρτος. τοῦτο δ ἀντικρὺ τρίτος λόφος, παφύκεισι τὴ φύσι τ ἄκρᾳ, ἐ πλατείᾳ φάραγγι διῃρημένος ἄλλῃ πρότερον, αὖθις δὲ μέλει καθ' ἃς οἱ Ἀσαμωναῖοι χώρας ἐβάστλασον, τὸν τε φάραγγα ἔχωσαν συνάψαι βουλόμενοι τῷ ἱερῷ τὴν πόλιν, καὶ τῆς ἄκρας καταρρᾶσαι τὸ ὕψος, ἐπιθυμοῦντο χθαμαλώτερον, ὡς ὑπερφαίνοιτ ἐ ταύτης τὸ ἱερόν. ἡ δ τῶν τυροποιῶν περιαγομένη φάραγξ, ἣν ἔφαμεν τὸν τε τῆς ἄνω πόλεως, καὶ τὸν κάτω λόφον διαστέλλειν, καθήκει μέχρι Σιλωᾶ. κάτω δὲ τὴν πη-

τὴν πηγὴν γλυκεῖαν τὸ καὶ πολλὸν ὕσαν ἐκαλοῦμεν. A fontem, qui dulcis est ac plurimus, vocabamus.
ἔξωθεν δ', οἱ τῆς πόλεως δύο λόφοι βαθείαις φάραγξι περιεῖχοντο, καὶ διὰ τὰς ἑκατέρωθεν χερμάδας, περιττὴ ἀδαμάθην εἶχε. τῶν δὲ τριῶν τειχῶν, τὸ μὲν ἀρχαῖον, διά τε τὰς φάραγγας, καὶ τὸν ὑπὲρ τούτων λόφον ἐφ' οὗ κατεσκεύασο, δυσπόλιορκον ἦν. πρὸς δὲ τοῖς ὑπερκειμένοις ἔπρα, καὶ καρτερῶς ἐδεδόμητο, διαβὰς δὲ καὶ Σολομῶντος, ἐπὶ τὸ μεταξὺ τούτων βασιλέων, Φιλολμηθέντων περὶ τὸ ἔργον. διήκόμενον δὲ καταβορρᾶν ἀπὸ τῆς ἵππικῆς καλουμένης πύργου, καὶ διατεῖνον ἐπὶ τὸ ξυστὸν λεγόμενον, ἔπειτα τῇ βουλῇ συνάπτον, ἐπὶ τῷ ἑσπερίῳ τῆς ἱερᾶς στοᾶς ἀπηρτίζετο. καὶ δὴ ἑτέρωθι πρὸς δύσιν, ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ μὲν ἀρχόμενον πύργου, διὰ δὲ βηθσὼ καλουμένης χώρας κατατεῖνον ἐπὶ τῷ ἐσχατιῶν πύλῃ, ἔπειτα πρὸς νότον ὑπὲρ τὸ σιλωὰμ ἐπιστρέφον πηγῇ, ἐνθεν τε πάλιν ἐγκλῖνον πρὸς ἀνατολὰς, ἐπὶ τῷ σολομῶνος κολυμβήθραν, καὶ δήπουθεν μέχρι χώρας τινὸς, ὃν καλοῦσιν ὀφλᾶν, τῇ πρὸς ἀνατολὰς στοᾷ δὲ ἱερᾷ συνῆπτε. τὸ δὲ δεύτερον τῷ μὲν ἤρχετο ἀπὸ πύλης εἰχεν, ἣν γνωθ ἐκάλουν δὲ πρώτης τείχους ἄρα, κυκλούμενον δὲ τὸ προσάρκτιον κλίμα μόνον ἀνῆει μέχρι τῆς ἀντωνίας. τὸ τρίτῳ δὲ ἦν ἤρχετο ὁ ἱππικὸς πύργος, ὅθεν μέχρι τοῦ βορείου κλίματος κατατεῖνον ἐπὶ τὸ ψηφῖνον πύργον, ἔπειτα καὶ ἦκον ἀντικρὺ τῆς ἑλένης μνημείων, ἃ διέκειτο βασιλὶς ἦν αὕτη, ἰζάτης βασιλέως μήτηρ, ἔπειτα διὰ σπηλαίων βασιλικῶν μηκυνόμενον, ἐκάμπτετο μὲν γωνιαίῳ πύργῳ, καὶ τὸ δὲ γναφέως προσαγορευόμενον μνῆμα. πρὸς δὲ ἤρχετο δεύτερον εἰς τὸν κεδρῶνα καλούμενον φάραγγα κατέληγεν. ἔστι τῇ προσκτισθείσῃ πόλει προσῆκεν ἀγρίππας, ἥπερ ἦν πᾶσι γυμνή. πληθυνομένη δὲ ὑπερχεομένη, καὶ μικρὸν ἐξῆρπε τοῦ προτέρου, ἔπειτα τὰ προσάρκτια, πρὸς τὸν λόφον συμπλίζοντες, ἐπ' ὀλίγον προῆλθον καὶ τετάρτην προσοικηθῆναι λόφον, ὃς καλεῖται βεζεθὰ, κεῖται δὲ ἀντικρὺ τῆς ἀντωνίας, ἀποτεμνόμενος ὑπὸ ὀρύγματι βαθεῖ. διεπρεύθη γὰρ ἅπαντες, ὡς μὴ τῷ λόφῳ συνάπτοντες οἱ δεμέλιοι τῆς ἀντωνίας, εὐπροσοίστοί τε εἶεν, καὶ ἦσον ὑψηλοί. διὸ δὴ καὶ πλεῖον ὕψος τοῖς πύργοις προσεδίδου τὸ βάθος τῆς τάφρου. ἔπειτα χωρίως ἐκλήθη βεζεθὰ τὸ νεόκτιστον μέρος, ὃ μεθερμηνευόμενον ἑλλάδι γλώσσῃ, καινὴ λέγοιτ' ἂν πόλις· δεομένων σφῶν τῆς αὐτῆς σκέπης, ὁ πατὴρ δὲ νῦν βασιλεὺς, ὁμώνυμος ἀγρίππας, ἄρχετο μὲν δὲ προείτο τείχους. δέους δὲ κλαύδιον καισαρα, μὴ τὸ μέγεθος τῆς κατασκευῆς ἔπειτα νεωτερισμοῖ πραγμάτων ὑποψίαν, καὶ στάσεως, παύει δὲ μελλήσας μόνον βαλόμενος. καὶ δὴ δὲ ἂν εἰς ἀλώσιμος ἡ πόλις, εἰ πρὸς ἔκοπτε τὸ τεῖχος ὡς ἤρξατο. λίθοις μὲν γὰρ εἰκοσαπήχεσι τὸ μῆκος, καὶ τὸ εὖρος δεκαπήχεσι συνηρμόζετο, μήθ' ὑποφυγὴν σιδήρῳ ῥᾴδιος, μήθ' ὑπὸ ὀργάνοις διασφαλῆναι δυναμένοις. δέκα πήχεις αὐτὸ τὸ τεῖχος ἐπλατύνετο, καὶ τὸ ὕψος πλεῖον μὲν ἂν ὡς εἰκὸς ἔσχε, μὴ διακωλυθέσης τοῦ καταρξαμένου Φιλολμίους. αὐθις δὲ καίτοι μετὰ σπουδῆς ἐγηρόμενον ὑπὸ ἰουδαίων, εἰς εἴκοσι πήχεις ἀνέστη. καὶ διπήχεις μὲν τὰς ἐπάλξεις, τεσσάρων δὲ τοὺς προμαχῶνας εἶχεν

Foris autem civitatis duo colles profundis vallibus cingebantur, & utrinqve obstantibus rupibus, nulla ex parte adiri poterant. Trium vero murorum vetustissimus quidem, propter valles imminentemqve his desuper collem quo erat conditus, facile capi non poterat. ad hoc autem quod loco præstabat, etiam firmissime structus erat, David & Salomonis, aliorumqve interea regum largissimis impensis operi insumptis. Hac autem parte incipiens a turri, cui nomen est Hippico, ad eam quæ dicitur Xystus pertinens: deinde curiæ conjunctus, in occiduam templi porticum desinebat. parte autem altera ad Occidentem ex eo loco ductus, per eum qui vocatur Beriso descendens in Essenorum portam: deinde supra fontem Siloam in meridiem flexus, atqve inde rursus in Orientem versus, qua stagnum Salomonis est, & usqve ad locum pertinens, qvem Ophlan vocant, cum Orientali porticu templi conjungitur. Secundus autem murus, a porta quidem habebat initium, quam Genath appellabant. hæc autem fuerat muri prioris. Septentrionalem vero tantummodo tractum ambiens: usqve ad Antoniam ascendebat. Tertio muro turris Hippicos principium dabat: unde ad Borex tractum pertinens, deinde ad Psephinam turrim veniens, contra munimentum Helenæ, quæ Adiabenorum regina fuerat, Izatæ regis mater, & per speluncas regias in longum ductus, a turri quidem in angulo posita flectebatur contra Fullonis quod dicitur monumentum. cum vetere autem ambitu junctus in Gedron vallem, quæ sic dicitur, definebat. Hoc muro eam partem civitatis, quam ipse addiderat, Agrippa cinxerat, cum esset omnis ante nuda. exuberans enim multitudine, paulatim extra mœnia serpebat, templiqve Septentrionali regione colli proxima civitati adjuncta non paululum processerat. quin & quartus collis incolebatur, cui nomen est Bezetha, situs quidem ex adverso Antoniæ, fossis autem altissimis separatus: quæ de industria ductæ sunt, ne Antoniæ fundamentis colli cohærentibus, & accessui facilis sit, & minus edita: unde etiam fossæ altitudo plurimum turribus celsitudinis adjiciebat. Nominata est autem pars addita civitati voce indigena Bezetha, quod Latino sermone dicitur nova civitas. Ejus autem partes incolis protegi desiderantibus, pater hujus regis eodem nomine Agrippa, murum quidem ita ut prædiximus inchoarat. veritus autem Claudium Cæsarem, ne magnificentiam constructionis ad novarum rerum ac discordiæ suspicionem traheret, fundamentis tantummodo jactis, ab opere destitit. Nec enim expugnabilis esset civitas, si perfecisset muros ut cœperat. Saxa n. XX. cubitis longa, & decem lata contexebantur: quæ neqve ferro facile suffodi possent, neq; machinis dimoveri: hisq; murus dilatabatur, profecto autem altitudinis quoque plus habuisset, si ejus magnificentia qui ædificium aggressus erat, minime fuisset inhibita. Rursus autē idem murus, etiam Judæorū studio fabricatus, ad XX. cubitos crevit. & minas quidem binis cubitis, propugnacula vero trinis habebat:

totaqve altitudo ad XXV. cubitos erigebatur. Murum autem supereminebant turres, viginti quidem cubitis in latitudinem, viginti vero in altitudinem, quadratis angulis structæ, & sicut ipse murus plenæ ac solidæ. præterea structura ac pulchritudo saxorum nihil erat templo deterior. post altitudinem vero turris solidam, viginti cubitis elatam, cellæ desuper ac cœnacula erant, aquarumq; pluvialium receptacula, & tortuosi latiqve singularum ascensus. Ejusmodi quidem turres nonaginta tertius murus habebat: earum autem intervalla cubitos ducentenos. medius vero murus in quatuordecim turres, & antiqvus in sexaginta, divisi erant. omne autem civitatis in gyro spacium triginta tribus stadiis finiebatur. Cum autem totus admirabilis esset tertius murus, admirabilior Psephina turris ad Septentrionem Occidentemqve surgebat in angulo, qua parte Titus castra posuerat. ex ea namqve per LXX. cubitos ædita, Sole orto Arabia prospici poterat, & usqve ad mare, itemqve ad ultima finium Hebræorum. Erat autem octo angulis. Contra eam vero turris Hippicos, & juxta duæ, quas Herodes rex in antiquo muro ædificaverat: quæque magnitudine sive pulchritudine ac firmitate, universis quæ toto orbe essent, præstabant. nam præter naturalem animi liberalitatem, rex pro amore civitatis, operum excellentiam propriis affectibus indulgebat: personisqve tribus carissimis, quarum nominibus turres appellavit, fratri & amico, conjugi memoriam dedicando: huic quidem, ut dixi, amoris causa peremptæ, iis autem bello amissis, cum fortiter decertassent. Hippicos quidem turris amici vocabulo dicta, quatuor angulis erat. Singulæ autem XXV. cubitos in latitudine itemqve longitudine habebant, & excelsæ XXX. cubitos erant, nusquam inanes. supra soliditatem vero, saxisqve adunatam compaginem puteus XX. cubitis altus erat imbribus excipiendis: super hanc autem duplici tecto domus: XXV. cubitis alta, inque varia membra divisa: & desuper eam minæ quidem binis, propugnacula vero ternis cubitis ambiebant: ut omnis altitudo ad octogintaquinque cubitos numeraretur. Secunda vero turris, quam fratris nomine Phaselon appellaverat, æqve lata fuerat ac longa, cubitis quadragenis: per totidem autem cubitos in pilæ modum facta & solida ejus altitudo surgebat. & super hanc decem cubitis ædita porticus erat, instructa brachiis, itemqve propugnaculis septa. In media vero porticu supereminens alia turris stabat, in membra magnifica & balneas divisa, ne quid regalis ei usus videretur deesse: in summo autem propugnaculis minisqve erat ornata, cum omnis ejus celsitudo prope ad XC. cubitos tolleretur. & specie quidem videbatur assimilis Phari turri, quæ Alexandriam navigantibus ignem procul ostendit: ambitu vero ampliore dilatabatur. tunc autem tyrannicum domicilium exhibebat Simoni. Tertia vero turris Mariamnes (sic n. regina vocabatur) usq; ad XX. cubitos farta, per XX. alios cubitos in latitudinem tendebat, & magnificentiora cæterisq; ornatiora diversoria sustinebat: cum id proprium, seq; dignum esse rex putavisset,

ὡς τὸ πᾶν ὕψος εἰς εἰκοσιπέντε πήχεις ἀναπᾶσθαι. ἦν δὲ τείχους ὑπερέχον οἱ πύργοι πήχεις εἴκοσι μὲν εἰς εὖρος, εἴκοσι δὲ εἰς ὕψος, τετράγωνοί τε ἦσαν πλήρεις ὥσπερ αὐτὸ τὸ τεῖχος ὄντες. ἦν μὲν εὐαρμονία, καὶ τὸ κάλλος τῶν λίθων, οὐδὲν ἀπεδεῖτο ναοῦ. μὴ δὲ τὸ ναΐσκιον ὕψος τῶν πύργων, ὅσπερ ἐν εἰκοσιπήχει, πολυτελὴς ἦσαν οἶκοι, καὶ ὑπερῷα, δεξαμεναί τε πρὸς τὰς τῦστῶν ὑποδοχὰς οὐκ ἀπολείπουσαι, καὶ πλατεῖαι καθ' ἕκαστα ἄνοδοι. τριστέγους μὲν οὖν πύργους τὸ τρίτον τοῦ τείχους εἶχεν ἐνενήκοντα. τὰ δὲ μεταπύργια τούτων, μία πήχεις διακοσίους. τὸ δ' αὖ μέσον εἰς πεντεκαιδέκατον πύργους, τὸ δὲ ἀρχαῖον εἰς ἑξήκοντα μεμέρικτο. τῆς πόλεως δὲ ὁ πᾶς κύκλος σταδίων ἐν τριάκοντα τριῶν. θαυμαστὸς δὲ ὁ τρίτος ὅλως τοῦ τείχους, θαυμασιώτερος δὲ ἀπὸ τῆς γωνίας βορέου τε, καὶ πρὸς δύσιν ὁ Ψήφινος πύργος, καθ' ὃν ἐστρατοπεδεύκει Τίτος. ὅπερ τὸ ἑβδομήκοντα πήχεις ὑψηλὸς ὤν, θεάσεις τε ἀνέῳγεν ἥλιος περιέχειν ἀφορᾶν, καὶ μέχρι θαλάττης τὰ τῆς Ἑῴας κλῆρος χώρας ἔχειν. ὀκτάγωνος δὲ ἐν. τοῦτο δὲ ἄνωθεν ὁ ἱππικὸς, καθάπερ αὐτὸν δύο, καπνοδόχαις ὑφ' ἡρώδου τοῦ βασιλέως ἐν τῷ δεξιῷ τείχει, μέγεθός τε καὶ κάλλος ἦσαν καὶ ὀχυρότητα, τῇ τῶν οἰκημάτων πολυτελείᾳ διαφέροι. πρὸς γὰρ τὴν φύσιν μεγαλοψύχου. ἐν τῇ δὲ τὴν πόλιν φιλοτιμίᾳ, τῶν περιόντων τὰ ἔργων ὁ βασιλεὺς πάθεσιν οἰκείοις ἐχαρίζετο, καὶ τρισὶ τοῖς ἡδίστοις προσώποις ἀφ' ὧν ὠνόμασε τοὺς πύργους, ἀδελφῷ καὶ φίλῳ, γυναικὶ τῶν μνήμας ἀνέθηκε. τῶν μὲν, ὡς προεῖπα, καμὼν κτείνας διέρριπτε. τοὺς δὲ λοιποὺς ἐν πολέμου γυμνασίοις ἀγωνιζομένους. ὁ μὲν οὖν ἱππικὸς ἀπὸ φίλου προσηγορευθείς, τετράγωνος μὲν ἦν, εὖρος δὲ καὶ μῆκος, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν ἕκαστος, καὶ ὕψος τριάκοντα, οὐδαμοῦ διέκενον. ὑπὲρ δὲ τὸ πλῆρες καὶ τοὺς πέτρους συνειλεῦμενον εἰς ὑποδοχὰν ὄμβρων, εἰκοσαπήχης λάκκος ἦν τὸ βάθος. ἐπάνω δὲ τούτου, ὄροφος οἶκος ἦν, εἴκοσι καὶ πέντε πηχῶν τὸ ὕψος, εἰς παντοῖα τὸ διῃρημένος, ὑπὲρ οὗ τύρσις μὲν ἐπῆκτο, προμαχῶνες δὲ περιέβαλλον τρισπήχεις. εἰς τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ὀγδήκοντα πήχεις συναγόμενος. ὁ δὲ δεύτερος πύργος ὃν ὠνόμασεν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ Φασαήλου, τὸ μὲν πλάτος καὶ τὸ μῆκος, ἴσον εἶχε τετρακοσίων πηχῶν ἕκαστον. ὑπὲρ τετρακοσίους δὲ ἦν τὸ ναΐσκιον αὐτοῦ ὕψος, ἐπ' ἄνω δὲ αὐτοῦ πρὸς δεκαπήχης τὸ ὕψος. θωρακίοις τε καὶ προβόλοις στεφόμενον. μέσῳ δὲ ὑπερῳκοδόμητο τοῦ ἑῴου πύργου ἕτερος, εἰς τε οἴκους πολυτελεῖς, καὶ δὴ καὶ βαλανεῖον διῃρημένος, ὡς μηδὲν ἐνδεὲς τοῦ πύργου βασιλείου δοκεῖν. τὰ δὲ ἄκρα τοῖς προμαχῶσι καὶ τοῖς τύρσεσι μᾶλλον, ἢ περ ὁ πᾶς αὐτὸς κεκόσμητο. πηχῶν δὴ τὸ πᾶν ὕψος, εἰς ἑκατὸν καὶ τὸ μὲν χῆμα παρεώκει τῷ τοῦ Φάρου σκοπῷ ὄντι τοῖς ἐπ' ἀλεξανδρείας πλέουσι. τῇ μὲν οὖν ἄλλῃ μείζων ἦν. τοιοῦτα μὲν τὰ τετραγώνου ἀπεσχήματο καὶ σιμώνος. ὁ δὲ τρίτος πύργος ἦν μεσόμμα, ἔνθα δὲ ἡ βασιλὶς ἐκαλεῖτο, μέχρι μὲν εἴκοσι πηχῶν, ναὸς ἦν. ἔσωθεν δὲ πήχεις εἰς εὖρος διέβαινε καὶ μῆκος ἴσον. πολυτελέστερον δὲ καὶ ποικιλώτερον τῶν ἄλλων τοῦ ὕπερον ἔχειν ἐπαινῶ, τοῦ βασιλέως οἰκεῖον ὑπολαβόντες; τὸν ὑπὸ

ἀπὸ γυναικὸς ὀνομασθέντα κεκοσμῆσθαι πολέον, ἢ τὰς A ut uxoris nomine appellata turris, plus haberet pulchritudinis quam quæ virorum nominibus vocitatæ sunt: sicut illæ hac munitiores erant, cui fœmina nomen dederat, & cujus omnis altitudo per LV. cubitos erigebatur. Sed quanquam tres turres tantæ magnitudinis erant, ex loco tamen, quo erant sitæ, multo videbantur esse majores, nam & ipse antiquus murus, in quo erant, excelso loco fuerat conditus, & ipsius collis velut quidam vertex altus prope ad XXX. cubitos eminebat, supra quem turres positæ multum sublimitatis assumpserant. Mirabilis etiam fuit lapidum magnitudo. nec enim ex vulgaribus saxis, aut quæ homines ferre possent, verum secto marmore candido, & singulis per XX. cubitos longis, latisqve decem, ac per V. altis erant ædificatæ, quæ ita inter se copulata erant, ut singulæ turres, singula saxa viderentur: sic autem manibus artificum in faciem angulosqve formata, ut nusquam junctura compaginis appareret. His autem in Septentrionali parte positis, intus aula regia conjungebatur: narratione omni præstantior. Nec enim magnificentia vel structura operis, ulla ex parte superari poterat: sed tota quidem muro per XXX. cubitos edito cincta erat. æqualis autem distantiæ turribus ornatissimis ambiebatur, ornata virorum receptaculis & cœnaculis lectorum centum capacibus. Inenarrabilis autem fuit marmorum varietas in ea, collectis ibi plurimis quæ ubiq; rara videbantur, & fastigia simul proceritate trabium & ornamentorum claritudine mirabilia. membrorum etiam multitudo, & innumeratæ species ædificii, plenaqve omnia supellectilis, cum pleraq; in singulis ex auro essent, atqve argento. adhæc multæ porticus, aliam per aliam in circulum flexæ columnæq; in singulis, & quæ inter eas sub dio patebant spacia, cum essent utiqve viridariis sylvisq; variata. tum prolixas ambulationes habebat, altis euripis cinctas, cisternas ubiqve signorum æneorum plenas, quibus aqua effundebatur, multasqve turres manisvetarum circum latices columbarum. Sed enim neqve pro merito exponi regia, qualis fuerit, potest: habetqve memoria cruciatum, referens, quantas res latrocinalis flamma consumpserit, nec enim hæc a Romanis incensa sunt, sed ab insidiatoribus intestinis, ut supra memoravimus in principio dissensionis, & ab Antonia quidem omnia corripuit ignis: transiit autem in regiam, triumq; turrium tecta corripuit. Fanum autem conditum erat, ut dixi, supra durissimum collem. Et initio quidem vix templo atqve areæ sufficiebat, jacens in summo planicies, quod undiq; præceps erat atq; declivis. Cum autem rex Salomon, qui etiam templum ædificaverat, muro ejus partem ab Oriente cinxisset, una porticus aggeri est imposita: & manebat ex aliis partibus nudum, quoad seculis posterioribus, semper aliquid aggeris accumulante populo coæquatus collis latior effectus est. Perrupto autem Septentrionali quoque muro, tantum assumpsere spacium qvantum postea totius fani ambitus incluserat. Triplici autem muro colle circumdato, spe majus opus extructum est: in quo longa secula consumpta sunt, omnesqve thesauri sacri, qvos toto orbe

αὐτῆς ἐνδοθεν ἡ βασιλέως αὐλὴ προσέζωκτο, παντὸς λόγε κρείσσων. ὅτε γὰρ πλουτελέστης, ὅτε καταστολῆς τινος ἔλειπεν ὑπερβολή. ἀλλὰ τετείχιστο μὲν ἅπασα τριάκοντα πήχεις τὸ ὕψος, κύκλῳ κατ' ἴσον ἀφέστημα. κεκοσμημένοις δὲ πύργοις διειλῆπτο, ἀνδρῶσί τε μεγίστοις, καὶ εἰς ξενῶνας ἑκατοντάκλινοις. ἐν οἷς ἀδιήγητος μὲν ἡ ποικιλία τῶν λίθων ἦν. σωπηκτὸ γὰρ πολὺς ὁ παντοδαπῆ στάνις. θαυμασαὶ δ' ὀροφαὶ, μήκει τε δοκῶν, καὶ λαμπρότητι κεκοσμημάτων. οἰκῶν δὲ πολὺς ὄχλος, καὶ διαφοραὶ σχημάτων πρὸς τύχας μυρίας. πᾶσι γε μὴν ἀποσκοπαὶ πλήρεις, καὶ τὰ πλεῖστα τῶν ἐν ἑκάστοις κλιθέντων, ἐξ ἀργύρου τε καὶ χρυσοῦ. περίστοαι δὲ ἀλλήλων ἐν κύκλῳ πολλαὶ, καὶ σύλοι πρὸς ἑκάστῳ διαφοροι. τὰ μὲν τούτων ὑπαίθρα, παντοδαπῆ χλοερὰ, καὶ ποικίλαι μὲν ὕλαι, μακροὶ δὲ δι' αὐτῶν περίπατοι, καὶ περὶ τούτους εὐρύποροι βαθεῖς, καὶ δεξαμεναί τε πολλαχοῦ χαλκουργημάτων περίπλεοι, δι' ὧν τὸ ὕδωρ ἐρεχέτο, καὶ πολλοὶ περὶ τε ναύμαπε πύργοι, πλειάδων ἡμέρων. ἀλλὰ γὰρ οὐδ' ἑρμηνεῦσαι δυνατὸν ἀξίως τὰ βασίλεια, καὶ φέρει βάσανον ἡ μνήμη, τὰς δ' ληϊστικοῦ πυρὸς δαπάνας ἀναφέρουσα. ἐν γὰρ τοῖς πρωμάτοις κατέφλεξαν, ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἔνδον ὑπεβάλλοντο, ὡς προειρήκαμεν ἐν ἀρχῇ τῆς ὑποτάσεως. καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀντωνίας ἤρξατο τὸ πῦρ, μετέβη δ' ἐπὶ τὰ βασίλεια, καὶ τὰ τριῶν πύργων τὰς στέγας ἐπενεμήθη.

Κεφ. ιδ'.

Τὸ δὲ ἱερὸν ἴδρυτο μὲν ὥσπερ ἔφθη ἐπὶ λόφου καρτεροῦ. κατ' ἀρχὰς δὲ μόλις ἐξήρκει τὸ ἀνωτάτω χωμαλὲν αὐτῷ, τῷ τε ναῷ, καὶ τῷ βωμῷ. τὸ γὰρ πρόχωμα ὑπεκρημνοῦτο καὶ κατάντης. ὃ δὲ βασιλέως σολομῶνος, ὃς δὴ καὶ τὸν ναὸν ἔκτισε, τὸ κατ' ἀνατολὰς μέρος ἐκτετείχισται, ἐπιτεθησαυρίσθαι τῷ χώματι. καὶ κατὰ μὲν τὰ λοιπὰ μέρη, γυμνὸς ὁ ναὸς ἦν. τοῖς δ' ἐξῆς αἰῶσιν ἀεί τι ὑπὸ λαοῦ προσχωννυμένου ἀνισούμενος ὁ λόφος ἠρώσατο. ἀναβάντες δὲ καὶ τὸ προσάρκτιον τεῖχος τοῦτον προσέλαβον, ὅσον ὕστερον ἐπῆκεν ὁ δὲ παντὸς ἱεροῦ περίβολος. τετειχισμένοι δὲ τριχῇ κύκλῳ τὸ λόφον, καὶ μεῖζον ἐλπίδος ἐκπονήσαντες ἔργον, εἰς ὃ μακροὶ μὲν ἐξαναλωθήσαν αἰῶνες αὐτοῖς, καὶ οἱ ἱερεῖς δὲ ἡσαν πάντες ὡς ἀνεπιπλάσαν οἱ τῶν τῆς οἰκουμένης

missa Deo munera repleverant, tam in superiore ambitu, qvam inferiore templo ædificatis: cujus quod humilimum fuit, trecentenis cubitis munierant, in qvibusdam vero locis pluribus. non tamen omnis altitudo fundamentorum videri poterat, multum vallibus obrutis, ut angustas vias oppidi coæquarent. Saxa vero qvadragenûm cubitorum magnitudinis erant. nam & pecuniarum copia, & populi largitas, majora dictu conabatur: qvodq; nunquam posse perfici sperabatur, diuturnitate ac perseverantia explicabile videbatur. Tantis autem fundamentis digna erant opera imposita. Duplices porticus omnes, quas columnæ sustinebant quinis & vicenis cubitis altæ, de singulis saxis marmore candido, & laqvearia cedrina protegebant. quorum naturalis magnificèntia, qvodq; ligno rasili erant, apteqve cohærebant, operæ precium spectantibus, exhibebat: nulloqve, aut pictoris, aut sculptoris opere extrinsecus ornabatur. Latæ autem per XXX. cubitos erant: omnisq; gyrus earum sex mensura stadiorum cum Antonia concludebatur. Totum autem sub dio spacium variabatur; omnium quidem generum lapidib⁹ stratum: qua vero ad secundum templum ibatur, cancellis septum saxeis ad tres cubitos altis, nimiumqve grato opere factis: ubi æquis depositæ intervallis columnæ stabant, legem castimoniæ præmonentes aliæ Græcis, aliæ Latinis literis, in locum sanctum transire alienigenas non debere. Sanctum enim vocabatur alterum fanum, & quatuordecim gradibus ascendebatur a primo: quadratumqve sursum erat, & proprio muro circundatum, cujus exterior celsitudo, quamvis XL. cubitis surgeret, tamen gradibus tegebatur. interior autem XXV. cubitorum erat: qvoniam in altiori loco per gradus ædificata non tota pars interior cernebatur, colle obtecta. Post XIV. autem gradus, spacium erat usqve ad murum CCC. cubitis planum. Hinc rursum alii quinque gradus, & scalæ ad portas ducebant: a Septentrione quidem ac meridie octo, quaternæ utrimqve videlicet, duæ vero ex Oriente. Necessario namqve proprius locus, religionis causa mulieribus destinatus, muro discernebatur: altera quoqve porta opus esse videbatur. Contra primam vero, secreta erat ex aliis regionibus una porta Meridiana, & una Septentrionalis, quibus ad mulieres introibatur: per alias enim transire ad mulieres non licebat. Sed nec suam portam interjecto muro transgredi licebat. Patebat enim locus ille pariter indigenis & hospitibus fœminis, religionis causa venientibus: occidua vero pars nullam portam habebat, sed perpetuus ibi murus erat extructus. Inter portas autem porticus, a muro intro prope a thesauro adversæ: magnis & pulcherrimis columnis sustinebantur. erant autem simplices, ac præter magnitudinem nulla re ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento undiqve tectæ erant, itemqve postes ac frontes: una vero extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis januis erant tricenis cubitis altæ,

A δασμοὶ πεμπόμενοι τῷ θεῷ τὰς τε ἄνω θεμελίους, ἔτι τὰ κάτω ἱερὰ ἀμφεθείμαντο. τὰ τὸ πεπλατυσμένον, ὑπὲρ τριακοσίων ἀφεστηκὸς πηχῶν; καὶ δέ τινας τόπους ὑπερῆν. ἐμφανὲς δὲ τὸ βάθος ἐφαίνετο τῶν χαμαιλίων. ὑπὸ πολὺ γὰρ ἔχωσαν τὰς φάραγγας, ἀνισοῦντες τοὺς στενωπούς. πέτρας δὲ παραλήψιμος ἡ πηχῶν τὸ μέγεθος, ἢ καὶ μείζων. ἡ μὲν οὖν δαψίλεια τῶν χρημάτων, καὶ τὸ λαοῦ φιλοτιμία, λόγῳ μείζονας ἐποίουν τὰς ὑπολήψεις, καὶ τὸ μηδὲ ἐλπισθὲν ἔχειν πέρας, ὑπομονῇ καὶ χρόνοις ἀνύσιμον. ἐφαίνετο δὲ καὶ τῶν ἔργων ἄξια τῶν θεμελίων, καὶ τὰ ὑπὲρ αὐτῶν ἔργα. στοαὶ μὲν γὰρ αἱ πᾶσαι. κίονες δὲ αὐτῶν εἰκοσιπήχεις τὸ ὕψος ἐφεστήκεσαν, μονόλιθοι λιθοτόμου μαρμάρου, κεδρίνους δὲ φατνώμασιν ὑπερόφουν. τούτων ἡ μὲν φυσικὴ πολυτέλεια, καὶ τὸ εὔζυγον, καὶ τὸ ἁρμόνιον, παρεῖχε θεωρίαν ἀξιόλογον. ἐδαφῶν δὲ ἐξωθεν, ὅπου ζωγραφίας, ὅπου γλυφίδος ἔργῳ σεσημειῶτο. καὶ πλατεῖαν μὲν ἦσαν ὅπου τριάκοντα πήχεις. ὁ δὲ πᾶς κύκλος αὐτῶν μετὰ ἓξ σταδίων συνεμετρεῖτο, περιλαμβανομένης καὶ τῆς Ἀντωνίας. τὸ δὲ ὕπαιθρον ἅπαν, ποικίλοις παντοδαπῶν λίθων κατεστρωμένον. ἐφ' οἷς τετμημένοις ὑπῆν τὸ δεύτερον ἱερὸν, δρύφακτος περιέβλητο λίθινος, τριπήχης μὲν ὕψος, πάνυ δὲ χαριέντως διηρμοσμένος. ἐν αὐτῷ δὲ εἰσήκεσαν ἐξ ἴσου διαστήματος στῆλαι, τὰ ἀγνοὺς ἀποσημαίνουσαι νόμου. αἱ μὲν ἑλληνικοῖς, αἱ δὲ ῥωμαϊκοῖς γράμμασι, μὴ δεῖν ἀλλόφυλον εἰσπορεύεσθαι ἁγνείας. τὸ γὰρ δεύτερον ἱερὸν, ἅγιον ἐκαλεῖτο. ἐφ' οὗ πεντεκαίδεκα μὲν βαθμοῖς ἐπ' ἀναβαθμὸν ἀπὸ τοῦ πρώτου, τετράγωνον δὲ ἄνω καὶ τείχει περιφραγμένον ἴδιον. τούτου τὸ μὲν ἔξωθεν ὕψος ἡμιπέρυ ποταμαίας πηχῶν ὑπῆρχον, ὑπὸ τῶν βαθμῶν ἐκαλύπτετο. τὸ δὲ ἔνδον ὑπῆρχε καὶ πέντε πηχῶν ἐπ' ἐδάφους. πρὸς γὰρ ὑψηλοτέρῳ δεδομημένῳ τοῖς βαθμοῖς, ἐκεῖ ἐπ' ἐδάφους ἐφαίνετο, καλυπτόμενον ὑπὸ τοῦ λόφου. μιᾷ δὲ τῶν δεκαπέντε βαθμῶν, τὸ μέσον τοῦ τείχους διάστημα, πηχῶν ἐπ' ἐδάφους δέκα, πᾶν ἰσόπεδον. ἐνῆν δὲ πάλιν πυλίδες βαθμοὶ κλίμακες ἀνήγαγον ὅπου τὰς πύλας, αἱ ἀπὸ μὲν ἄρκτου, καὶ μεσημβρίας ἐκτὸς, καθ' ἑκάτερον τοσαῦται, δύο δ' ἦσαν ἐξ ἀνατολῆς κατ' ἀνάγκην. διατετείχισμένον γὰρ καὶ τοῦτο τὸ κλῖμα τῶν γυναικῶν ἰδίᾳ τοῖς θρησκείαν χάριν, εἰσὶ δὲ πύλαι εἴναγ πύλαι. τὸ μὲν οὖν αὐτῷ τοῦ πρώτης ἀλλήλους. καὶ τῶν ἄλλων κλιμάτων, μία μεσημβρινὴ πύλη, καὶ μία βόρειος, δι' ἧς εἰς τὸ γυναικωνῖτιν εἰσῆγον. καὶ γὰρ τὰς ἄλλας, οὐκ ἐξὸν παρελθεῖν γυναῖκι, ἀλλ' ἰδὲ καὶ τὸ σφέτερον ὑπερέβαινε διάστημα. αὐτὸ μὲν οὖν τοῖς τε ἐπιχωρίοις, καὶ τοῖς ἔξωθεν ὁμοφύλοις εἰσιοῦσι θρησκείαν ὁ χῶρος. τὸ δὲ πρὸς δύσιν μέρος οὐκ εἶχε πύλην, ἀλλὰ διηνεκὲς ἐδεδόμητο τοῦτο τὸ τεῖχος. αἱ δὲ μεταξὺ τῶν πυλῶν ὑπὸ τοῦ τείχους, ἔνδον ἐστραμμέναι τοῦ γαζοφυλακίου, σφόδρα μὲν καλοῖς καὶ μεγάλοις ἀνέσχοντο κίοσιν. ἦσαν δὲ ἀπλαῖ, καὶ ἀπλέστερα μεγέθους τὰ κατὰ καὶ ἐδέν ἀπελείποντο. τῶν δὲ πυλῶν, αἱ μὲν σὺν χρυσῷ καὶ ἀργύρῳ κεκαλυμμέναι παντάχοθεν ἦσαν ἡμῖν τε τοῖς θαυμάσασι, καὶ τοῖς ἐπέρχουσι, μία δ' ἦν ἔξωθεν ἀνωκοδομημένη χαλκῆ, πολὺ τῇ τιμῇ τὰς κατηργυρωμένας καὶ χρυσοῦσας ὑπεράγουσα. καὶ δύο μὲν ἑκάστου πυλῶν θύρας, τεσσαράκοντα δὲ πηχῶν τὸ ὕψος ἑκάστη, καὶ τὸ

ab inferioribus aberant. Portarum autem, aliæ quidem auro & argento undiqve tectæ erant, itemqve postes ac frontes: una vero extra templum ære Corinthio, quæ multum argento inclusas & inauratas honore superabat. Et binæ fores quidem in singulis januis erant tricenis cubitis altæ,

καὶ τὸ πλάτος ἴσον πεντεκαίδεκα. μετὰ μέντοι τοὺς εἰσ- A qvinisdenis etiam latæ. post introitum vero, ubi
όδους, ἐνδοτέρω πλατυνόμενοι παρ' ἑκάτερον τριακοντα- latiores fiebant, tricenis utrinqve cubitis exedras
πήχεις ἐξέδρας εἶχον εὐρος τὸ δὲ μῆκος παρῳκοδόμησ. ὑψη- habebant: exemplo quidem turrium longas & la-
λαὶ δ' ὑπὲρ τοσαρακοντα πήχεις. δύο δ' ἀνὰ εἶχον ἑκά- tas, supra vero qvam viginti cubitis celsas. sin-
στου κίονες, δώδεκα πηχῶν τὸ πάχος ἔχοντες. καὶ gulas autem binæ columnæ duodenûm cubito-
τὰ μὲν ἄλλων, ἴσον ἦν τὸ μέγαθος. ἡ δὲ ὑπὲρ τοῦ πρὸ rum crassitudine sustinebant. Et aliarum quidem
αὐθίας ἔστο τῆς γυναικωνίτιδος ἐξ ἀνατολῆς ἀνοιγο- portarum magnitudo par fuit. quæ vero supra
μένη τὸ δὲ ναοῦ πύλης ἀπεκρυβῆ, πολὺ μείζων. πεντήκον- Corinthiam posita, quo mulieres conveniebant,
τα γὰρ πηχῶν ἦσαν τοῦ ἀναστήσαντος, τεσσαράκοντα πήχεις B ab Oriente aperiebatur, porta templi sine dubio
τὰς θύρας εἶχε, ἔτι κόσμον πολυτελέστερον. ἦν δὲ καὶ ψυ- major erat, quinquaginta enim cubitis surgens,
λὰς πάχος ἐχούσας τὸ χρυσοῦ. ἔστο δὲ τῆς ἑνδεκάτης πύ- quadraginta cubitorum fores habebat, ornatum-
λαις ἐπέχειν ὁ πατὴρ Ἀλέξανδρος. βαθμοὶ δὲ qve magnificentiorem: quoniam crassiori ar-
δεκαπέντε πρὸς τοῦ μείζονα πύλαν ἦσαν ἃ τὴν γυναικῶν gento atqve auro vestiebatur: quod quidem
διάστασιν ἀπεῖχον. τὰ γὰρ κατὰ τοὺς ἄλλους πάντα novem portis infuderat Tiberii pater, Alexander.
βαθμῶν ἦσαν βραχύτεροι. αὐτὸς δὲ ὁ ναὸς καὶ μέσον Gradus autem quindecim a muro, qui mulieres
κατέμεμε τὸ ἅγιον ἱερὸν, δώδεκα βαθμοῖς ἦν ἀναβα- segregabat, ad majorem portam ducebant nam-
τὸς. καὶ τὸ μὲν πρόσωπον ὑψηλὸν τὸ καὶ εὐρος, ἴσον ἀνὰ que illis, qui ad alias portas iter dirigerent, quin-
πήχεις ἑκατόν. κατόπιν δὲ τεσσαράκοντα πήχεσι στενω- C que gradibus erant breviores. Ipsum vero tem-
τερος. ἔμπροσθεν γὰρ ὥσπερ ὦμοι παρ' ἑκάτερον, εἰκοσιπήχεις διέβαινον. ἡ πρώτη δὲ αὐτὸ πύλη, πηχῶν plum in medio positum, hoc est, fanum sacrosan-
ἑβδομήκοντα τὸ ὕψος ἦσα, καὶ εὐρος εἴκοσι καὶ πέντε, ctum, duodecim gradibus ascendebatur. Et a
θύρας εἶχε. ἔστο δὲ περικαὶ τὰ ἀφανὲς καὶ ἀλλόκλε- fronte quidem altitudo ejus & latitudo, centenos
στον ἐνέφαινε. κεχρύσωτο δὲ τὰ μέτωπα πάντα, καὶ δι' cubitos habebat: pone autem XL. cubitis an-
αὐτῆς ὅ, τε πρῶτος οἶκος ἔσω ἦν ἅπας κατεφαίνετο, gustius erat. aditus enim, veluti quibusdam
μέγιστος ὤν, καὶ τὰ περὶ τοῦ ἔσω πύλας, πάντα λαμπ- humeris, utrinqve vicenûm cubitorum produ-
πρὰ χρυσοῦ τοῖς ὁρῶσιν ἐπέπιπτεν. ἔστο δὲ ναὸς ὄντος ἔσ- cebantur. Prima vero ejus porta septuaginta, D
ω διέγου, μένος ὁ πρῶτος οἶκος πρόκειτο, καὶ διλω- cubitis alta erat, & viginti quinque lata, neqve
τικὲς εἰς τὸ ὕψος, ἀνατεινόμενος μὲν ἦν ἐνενήκον- fores habebat. cœlum enim undiqve conspicu-
τα πήχεις, μηκυνόμενος δὲ ἦν πεντήκοντα, καὶ διαβαί- um lateqve patens significabat. erantqve tota
νων ἦν εἴκοσιν. ἡ δὲ ἔσω πύλη, κεχρύσωτο μὲν frontes inauratæ: ac prima ædes omnis perluce-
ὡς ἔφην πᾶσα, καὶ ὅλος περὶ αὐτὸν τοῖχος. εἶχε δὲ bat extrinsecus: auroqve circum interiorem
τὰς χρυσᾶς ὥσπερ αὐτῆς ἀμπέλους, ἀφ' ὧν βότρυες fani partem splendida cuncta cernentibus oc-
ἀνθρωπίνης κατεκρέμοντο. ὄντος δὲ ἤδη τοῦ ναοῦ διέ- currebant. Cum autem interior ejus pars con-
γου, περιστέρας τῆς ἔξωθεν ἦν, καὶ θύρας εἶχε χρυσᾶς, tignatione interspecta esset, adjacens ei prima æ-
πεντηκονταπήχεις τὸ ὕψος, εὖρος δὲ ἑκκαίδε- E des patebat in altitudinem perpetuam: perqve
κα. περὶ δὲ τούτων, ἰσόμηκες καταπέτασμα, πέπλος ἦν nonaginta cubitos tollebatur, cum longa qua-
βαβυλώνιος, ὑακίνθου καὶ βύσσου, κόκκου draginta cubitos esset, ac viginti transversa. In-
τε καὶ πορφύρας, θαυμασίως μὲν εἰργασμένος, οὐκ ἀ- terior vero porta tota inaurata erat, ut dixi, &
θεώρητον δὲ τῆς ὕλης τὰ κράσιν ἔχων, ἀλλ' ὥσπερ εἰκόνα τῶν circum eam auratus paries. desuper autem ha-
ὅλων. ἐδόκει γὰρ αἰνίττεσθαι τῇ κόκκῳ μὲν τὸ πῦρ, τῇ βύσ- bebat aureos pampinos, unde racemi statura ho-
σῳ δὲ τὴν γῆν. τῇ δὲ ὑακίνθῳ τὸν ἀέρα, καὶ τῇ πορφύρᾳ τὸν θά- minis pendebant. & quia contignatio intercede-
λασσαν. τὰ μὲν, ὅτι τὸ χρόας ὁ μοῦς μένων, τὸ δὲ βύσσου δὲ bat, templum exteriore humilius videbatur: &
τὰς πορφύρας, διὰ τὸ γλίσχον, ἐπειδὴ τὰ μὲν, ἀναδίδωσι ἡ P fores habebat aureas, quinquaginta & quinque,
γῆ, τὸ δὲ ἡ θάλασσα, κατεργάζεται δὲ ὁ πόπανος, πᾶσαν cubitis altas, sexdecim vero latas. adhæc aulæ-
τοῦ ἐρανίου θεωρίαν, πλὴν ζωδίων. πυρόντας δὲ ἔσω, um longitudine pari: hoc est, velum Babyloni-
τὸ ὑπόπεδον τοῦ ναοῦ μέρος ἐχεδέχετο. τούτῳ πάντα, um, hyacintho, & byssio, & cocco, & purpura va-
τὸ μὲν ὕψος, ἑξήκοντα πηχῶν, καὶ τὸ μῆκος ἴσον. εἴκοσι δὲ πηχῶν, riatum, mirabili opere factum, neqve contem-
τὸ πλάτος ἴσον. τὰ δὲ, ἑξηκοντάπηχυ πύλαι διῄρητο. καὶ τὸ μὲν πρῶτον μέρος, δοκοτε- plationis expers colorum permixtione, sed velut
μημένον ἐπὶ τεσσαράκοντα πήχεις, ἔχειν ἐν αὑτῷ τρία omnium rerum imaginem præferens. cocco enim
θαυμασιώτατα καὶ ἀπάντων ἀνθρώπων ἔργα, λυχνίαν, τράπεζαν, θυμιατήριον. ἐνέφαινον δὲ αἱ videbatur ignem imitari, & byssio terram, & hy-
μὲν ἑπτὰ λύχνοι, τοὺς πλανήτας, τοσαύτας γὰρ ἀπ' αὐτῆς acintho aërem, ac mare purpura, partim quidem
διήρητο τῆς λυχνίας. αἱ δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης ἄρ- coloribus, byssio autem ac purpura origine: quo- G
τοι, δώδεκα, τόν τε ζωδιακὸν κύκλον, καὶ τὸν ἐνιαυτόν. niam byssum quidem terra, mare autem purpu-
ram gignit. eratq; in eo perscripta omnis cæli ra-
tio, præter signa. Introgressos autem inferior pars
excipiebat: cujus altitudo quidem habebat
sexaginta cubitos, & longitudo totidem, ac la-
titudo viginti. rursus autem sexaginta cubiti divisi erant. Et prima quidem pars ad quadragin-
ta cubitos avulsa, hæc tria mirabilia & prædicanda opera cunctis hominibus habebat, candelabrum,
& mensam, & thuribulum. Septem vero lucernæ, stellas errantes significabant: tot enim ab ipso
candelabro oriebantur. Duodecim vero panes in mensas positi, signorum circulum, atqve annum.

Thuribulum autem per tredecim odores, qvibus replebatur, ex mari & inhospito & inhabitabili, designabat omnia Dei esse, Deoqve servire. Intima vero templi pars, viginti cubitorum erat. discernebatur autem similiter velo ab exteriore, nihilqve prorsus in ea erat positum: inaccessa vero, & inviolata, & invisibilis omnibus habebatur, sanctiqve sanctum vocabatur. Circa latera vero inferioris templi, multa erant membra pervia, triplici tecto suspensa: & ad utrumqve latus, ad ea introitus a porta patebat. Superior autem pars eadem membra non habebat, qvo minus erat angustior, celsior autem qvadraginta cubitis, nec ita, ut inferior ambitiosa. Colligitur enim centum cubitorum celsitudo universa, cum in solo quadraginta cubitos habuerit. Exterior autem facies, nihil qvod animus, aut oculi mirarentur non habebat. crustis enim aureis gravissimis undiqve tecta, ultra primos ortus igneo splendore lucebat: ut cum intuerentur contendentium oculi, qvasi solis radiis averterentur. Hospitibus quidem adeuntibus, procul monti niveo similis videbatur. nam ubi deauratum non erat templum, candidissimum erat. In summo autem aureis verubus horrebat acutissimis, ne ab insidentibus avibus polluereturNonnullorum autem saxorum ejus, longitudo qvadraginta quinqve cubitorum erat, altitudo qvinqve, & latitudo sex. Ara vero pro templo, qvindecim cubitis alta, lata vero & longa cubitis qvadragenis, quadrataqve stans, veluti cornutis angulis eminebat, & a meridie ascensus in eam clementer arduus resupinabatur. sine ferro autem constructa erat, nec unquam eam ferrum tetigerat Templum autem aramqve cingebat ex pulcherrimo saxo lorica gratissima, usq; ad cubitum surgens, qvæ populum a sacerdotibus segregabat. Gonorrhœos, hoc est, semine fluentes, itemqve leprosos tota civitas arcebat, & fœminis menstrua solventibus clausa erat. prædictum autem limitem, ne puris qvidem mulieribus transgredi permittebatur. Viri autem, qvi non per omnia casti fuissent, ab interiori aula, & qui puri essent, a sacerdotibus prohibebantur. Qui vero ex origine sacerdotum genus ducentes, cæcitatis causa munere non fungebantur, cum incolumibus intra limitem aderant partesq; generis consequebantur: vestibus tantum utebantur plebejis: quoniam sacerdotali solus qvi sacra celebrabat amiciebatur. Ad altare vero templumq; accedebant carentes omni vitio sacerdotes, veste quidem amicti byssina: maxime vero mero abstinentes, ac sobrii religionis metu, ne quid rem divinam faciendo peccarent. Pontifex autem cum ipsis non tamen semper ascendebat, sed diebus quibusq; septimis, & per singulos menses Calendis: vel si quando patria festivitas atqve annua ab omni populo agebatur. Et sacrificabat velamine præcinctus, eoq; tectus femora usq; ad genitalia: lintheum vero habens intrinsecus demissum usq; ad pedes, & hyacinthinum desuper indumentum rotundū, ex quo fimbriæ pendebant, alternis nodis aurea tintinnabula, malaq; granata sustinentes: tintinnabulis quidem tonitrua, malis vero fulgura designantib. Pectoris au-

τὸ θυμιατήριον ἦ. ἀφ' ὧν τρισκαίδεκα θυμιαμάτων, εἰς ἐκ θαλάσσης ἀνεπιτήδειόν τε καὶ οἰκήτορος καὶ οἰκουμένης, ἐσήμαινεν, ὅτι δεῦ πάντα τοῦ θεοῦ. τὸ δ' ἐνδοτάτω μέρος ἔκαθεν μὲν εἴκοσι πηχῶν. διήρητο δ' ὁμοίως καὶ πετάσμασι τοῖς τὸ ἔξω θεν. ἔκειτο δ' οὐδὲν ἔνδοθεν αὐτοῦ, ἄβατον ἦ καὶ ἀχείρωτον καὶ ἀθέατον πᾶσιν. ἁγὶα ἦ ἅγιον ἐκαλεῖτο. ὧδε ἦ τὰ πλάγια δ' κάτω ναοῦ, οἱ ἀλλήλων ἦσαν οἷονει τρίστεγοι πολλοί, καὶ παρ' ἑκάτερον τοῖς αὐτοῖς ἦσαν τῆς πύλης εἴσοδοι. τὸ ἦ ὑπερῷον μέρος, τοῦτο μὲν οὐκ ἦν ἔτ' ἐκεῖνος οἶκος, παρόσον καὶ στενότερον ὑψηλότερον δ' ὅτι πεντεκαίδεκα πηχῶν, καὶ λιτότερον δ' κάτω. συνάπτει γὰρ ἄνω πρὸς ἑξήκοντα τοῖς δ' ὀπισθόδομος πηχῶν ἑκατὸν τὸ πᾶν ὕψος. τὸ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ πρόσωπον, ὡδὲν ἄπεστι ψυχῆς, ὅτι τοῖς ὑμμάτων ἐκπλῆξιν ἀπέλιπε. πάλαι γὰρ χρυσῷ πανταχῆ κεκαλυμμένον πάντοθεν, ὑπὸ τοῖς πρώτοις ἀνατολαῖς, πυρωδεστάτην ἀπέπαλλεν αὐγὴν, ὥστ' βιαζόμενοι ἰδεῖν τοὺς ὄψεις, ὥσπερ ἡλιακοῖς ἀκτῖσιν ἀπέστρεφε. τοῖς μηδὲν εἰσπεφυκόσι ξένοις, πόρρωθεν ὄρει χιόνος πᾶσα φαίνετο. καὶ γὰρ ὅπου μὴ κεχρύσωτο λευκότατον ἦν. καὶ κατὰ μὲν ὀξυτέρας ἐλεφαντίνης ἀνέχετο ἥγμένους, ὡς μή τινι προσκαθεζόμενα μιαίνοιτ' ὀρνέων. τοῦ ἦ ὄντος λίθων ἐνίοις, μῆκος πεντὲ καὶ τεσσαράκοντα πηχῶν ἦσαν, ὕψος πέντε, εὖρος ἦ ἑξ. ὁ δ' αὐτὸς λίθων ἦν ὁ βωμὸς πεντεκαίδεκα μὲν ὕψος ἴσον πήχεων, εὖρος ἦ καὶ μῆκος ἑκατέρων ἴσον, ἀνὰ πεντήκοντα πήχεις. τετράγωνος δ' ἵδρυτο, κερατοειδὲς προσπέπτωκεν γωνίαις, καὶ ὅσα μεσημβρίας, ἐπ' αὐτὸν ἀνάβασις ἠρέμα προσίοντι κατάντης. κατεσκεύαστο δ' ἀνὰ σιδήρου, καὶ οὐδὲ παντελῶς ἥψαυσεν αὐτοῦ σίδηρος. περίστεφε ἦ τὸν τε ναὸν, καὶ τὸν βωμὸν, εὐλιθόν τι ἐχαμαὶ γέισιν, ὅσον πηχυαῖον ὕψος, ὁ διῆργε ἐξωτέρω τὸν δῆμον τῶν ἱερέων. γονορρόοις μὲν δὴ καὶ λέπρας ἡ πᾶσα ὅλη διήργετ', γυναικῶν ἦ ἐμμήνοις ἀπεκέκλειτο, περιῆν ἦ πεύταις οὐδὲ καθαιρεῖς ἐξῆν, ἐν περιπεμφθὲν ὅρον. ἀνδρῶν δ' οἱ μὴ καθ' πᾶν ἠγνοκότες, ἔργον τὸ ἐνδον αὐλῆς, καὶ τῶν ἱερέων πάλιν οἱ μὴ καθαρεύοντες ἔργου.

Κεφ. ιε.

Τῶν ἦ δοκούντων ἱερέων εἶναι ἀφ' ἡμέρου σὺν ἐλαττουργεῖν, παρῆσαν τὰ ἅμα τοῖς ὁλοκλήροις εὐδοκίμου δ' ἡσίου, καὶ τοῖς δοκοῦσιν ἠλαμβάνον μερίδας, τοῖς γε μὴν εὐδήσεσιν ἰδιωλικοῖς ἐχρῶντο. τὸν δὲ ἱερὰν, ὁ λειτουργῶν ἡμέρ ἕννυτο μόνος. ὅπερ ἦ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τὸν ναὸν ἀνέβαινον, οἱ τῶν ἱερέων ἄμωμοι, βυσσοῦ μὲν ἀμπεχόμενοι, μάλιστα δ' δοκοῦντες ἀκρατεῖ νήφοντες, δεῖν τῆς θρησκείας, ὡς μή τι σφαλοῦσιν τῇ λειτουργίᾳ. ὁ ἦ ἀρχιερεὺς, οὐκ ἐν μὲν σὺν αὐτοῖς, ἀλλ' ὅτε καὶ, τοῖς δ' ἑβδομάσι καὶ νουμηνίοις, καὶ ἤ τις ἑορτὴ πατρῴα ἢ πανηγυρις πανδήμου ἀγομένη δι' ἔτους. ἐλειτούργει ἦ, τὸν μηροὺς μὲν ἄχρι αἰδοίου ἁβρῷ σώματι καλύπτων, λινοῦ τε ποδήρους ἐνδεδυκὼς ἐσθῆτα λαμβάνων, καὶ ποδήρες καλυπτόμενον ὑακίνθινον ἔνδυμα στρογγύλον ὑποκάτωθεν ἔργον. τοῦ ἦ ὑακίνθου ἀπῆρτηντο κώδωνες χρύσεοι, καὶ βοαὶ παρήλλαττον, βροντῆς μὲν οἱ κώδωνες, ἀστραπῆς δ' αἱ βοαὶ σημεῖον. ἡ δὲ τῦ ἐνδυμα

thoritie, and the Priests that were not defiled, were present with the whole, and had their portions given them, as had the rest of the people, but the Priest that was clothed with the holy garments, was he only that put on the sacred vestments, and ministred in the Tabernacle, and in the first court of the Temple, when they entered into the Sanctuary, and into the holy house, and when they came to the altar, they had their garments washed, and were clothed with them, and were not defiled, for they were afraid to go in to the Temple, and to the altar, without their garments, lest they should be punished for their transgression. Now the Priests that were clothed with the holy garments, did not perform the ministration in the Temple, but only when they were pure, and had not touched their wives, and when they were not under the power of any other pollution. Now the Priests that were clothed with the holy garments, did not perform the ministration in the Temple, but only when they were pure, and had not touched their wives, and when they were not under the power of any other pollution. Now the Priests that were clothed with the holy garments, did not perform the ministration in the Temple, but only when they were pure, and had not touched their wives, and when they were not under the power of any other pollution.

δυμα τῷ ἱερῷ περιελάμβανε στοά, πέντε διϊωθισμένη
ζώναις ποικίλου χρυσοῦ τε καὶ πορφύρας καὶ κόκκου, βύσσου
τε καὶ ὑακίνθου, διὰ ὧν ἐφάμεν, καὶ τὰ τοῦ ναοῦ παραπε-
τάσματα συμφάνθαι. τούτοις τε καὶ ἐπωμίδα νεκρα-
δίλευκον εἶχεν, ἐν ᾗ πλέον χρυσοῦ ἦν. σχῆμα μὲν ἐν
ἐνδύτου θώρακι εἶχεν. δύο δὲ αὐτὴν ἐνέπρεπεν ἀσπι-
δίσκαι χρυσαῖ, κατεκέκλειντο δ' ἐν ταύταις καλλι-
στοί τε καὶ μέγιστοι σαρδώνυχες, τὰς ἐπωνύμους τῶν ἓξ
ἐθνῶν φυλῶν ἐπιγεγραμμένας. κἀ ἓν θατέρου ἄλλοι
περιῆσταν λίθοι δώδεκα, κἀ τρεῖς εἰς τέσσαρα μέρη
διῃρημένοι, σάρδιον, τοπάζιον, σμάραγδον, ἄνθραξ,
ἴασπις, σάπφειρος, ἀχάτης, ἀμέθυστος, λιγύριον,
ὄνυξ, βήρυλλος, χρυσόλιθος, ὧν ἐφ' ἑκάστου πάλιν, ὡς
ἓν ἑπωνύμων ἐγέγραπτο. τὴν δὲ κεφαλὴν βυσσίνη μὲν
ἔσκεπε τιάρα, κατέστεπτο δ' ὑακίνθῳ. περὶ δὲ τὴν χρυσῆν
ἄλλος ἦν στέφανος, σύστιγμα φέρων τὰ ἱερὰ γράμ-
ματα. τέσσαρα δὲ ἦν φωνήεντα τέσσαρα. τοιούτῳ μὲν
οὖν τῷ ἐνδύτῳ, οὐκ ἐφόρει τὸν ἄλλον χρόνον, λιτοτέραν
δ' ἀνελάμβανεν. ἅπαξ δὲ ἐνιαυτὸν μόνος ἐν ᾗ νηστείαν ἔθος ἡμέρᾳ
πάντας τοὺς θεούς. καὶ τὰ μὲν περὶ τῆς πόλεως, καὶ ὁ ναὸς
ἦν τε ἐξ ὧν τε τοῖς ἐθνῶν καὶ ἡμῶν, αὖθις ἀκριβέστερον ἐ-
ρῶμεν. ὀλίγα δὲ νῦν περὶ αὐτῶν καταλείπεται λέγειν.
ἡ γὰρ ἀντωνία, κἀ γωνίαν μὲν δύο στοῶν εἶχεν ἐκ πρώτου
ἱερᾶς, τῆς τε πρὸς ἑσπέραν, καὶ τῆς πρὸς ἄρκτον. δεδό-
μητο δὲ ἑκατέρα πέτρας πεντηκονταπήχεις μὲν ὕψος,
πρὸς κρημνὸν ἦν πίσης. ἔργον δὲ ἦν ἡρῴδου Βασιλέως, ἐν
ᾧ μάλιστα τὸ φύσει μεγαλόνουν ἐπιδείξατο. πρῶτον
μὲν γὰρ ἐρίζης ἡ πέτρα, πλαξὶ κεκάλυπτο λείαις λίθων,
ἃς τε κάλλος, καὶ ὡς ἀπολιθανοῖ πᾶς ὁ προσβαίνειν ἐ-
πειρώμενος. ἔπειτα πρὸ τῆς ἄκρας δομή-
σεως, τριῶν πηχῶν τεῖχος ἦν, ἐνδοτέρω δὲ τούτου, τὸ
πᾶν μέγεθος τῆς ἀντωνίας, ὅπου τεσσαράκοντα πήχεις
ὑπῆρχεν. τὸ δὲ εἴδος βασιλείων εἶχε χώραν καὶ διάθε-
σιν. μεμέρικτο γὰρ εἰς πᾶσαν οἰκων ἰδέαν τε καὶ χρῆσιν,
αὐλάς τε καὶ βαλανεῖα καὶ στρατοπέδων αὐλὰς πλατύ-
τητας, ὡς τῷ μὲν πάντα ἔχειν τὰ χρειώδη, πόλις εἶναι
δοκεῖν. τῇ πολυτελείᾳ δὲ βασίλειον. πυργοειδὴς δὲ ἦν
τὸ πᾶν σχῆμα, κἀ γωνίαν τέσσαρσιν ἑτέροις διείληπτο
πύργοις. ὧν οἱ μὲν ἄλλοι, πεντήκοντα τὸ ὕψος, ὁ δὲ ἀπὸ
τῆς μεσημβρινῆς, καὶ κατ' ἀναπλεῦν γωνίαν κεῖμενος,
ἑβδομήκοντα πηχῶν ἦν, ὡς καθορᾶν ὅλον ἀπ' αὐτοῦ τὸ
ἱερόν. καθὸ δὲ συνῆπτο τῷ ἱερᾷ στοᾷ, ἧς ἀμφοτέρας
εἶχε κατασκευάσεις. διὸ καλοῦντες οἱ Ῥωμαῖοι, καθῆστο γὰρ ἀεὶ
ἐπ' αὐτῆς τάγμα ἐφημέρων, καὶ διϊσχυροῦ περὶ τὰς στοὰς
καὶ τῶν ὅπλων, ἐν ταῖς ἑορταῖς, τὸν δῆμον ὡς μὴ
νεωτερολογήσῃ παρεφύλαττον. φρούριον γὰρ ἐπέκειτο τῇ
πόλει μὲν τὸ ἱερόν, τῷ ἱερῷ δὲ ἡ ἀντωνία. κἀ δὲ ταύτῃ
εἰς τῶν τριῶν φύλακες ἦσαν, καὶ τῆς ἄνω πόλεως ἴδιον
φρούριον ἦν, τὸ ἡρῴδου Βασίλεια. ἡ Βεζεθὰ δὲ λόφος,
ἀπῆρτο μὲν ὡς ἔφαν ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, πάντων δὲ ὑ-
ψηλότατος ὢν μέρος τῆς καινῆς πόλεως προσῴκισο, ἐ
μόνος τῷ ἱερῷ κατ' ἄρκτον ἐπεσκότει. περὶ μὲν δὴ τ
πόλεως, καὶ τῶν τειχῶν αὖθις ἐπὶ πλέον ἀκριβέστερον ἔκα-
στα προθησόμεθα, ὅπου δ' παρέντος ἀποχρώντως
ἔφημεν.

A vestimentum vittæ cingebant, quinque variatæ coloribus: hoc est, auri, purpuræ, cocci, byssi, & hyacinthi: quibus etiam vela templi diximus esse contexta, iisdem autem habebat etiam epomidem temperatam, in qua plus auri erat: & habitu quidem indumento thoraci simili videbatur: duabus autem fibulis aureis, aspidum specie vinciebatur: quibus inclusi erant optimi, B maximiqve sardonyches, scripta tribuum gentis Judææ nomina præferentes. ex altera vero parte, duodecim pendebant alii lapides, in quatuor partes terni divisi. hoc est, sardius, topazius, smaragdus: carbunculus, jaspis, sapphirus: achates, amethystus, lyncurium: onix, beryllus, chrysolithus. quorum singulis singula item cognomina erant scripta. Caput autem byssina tiara tegebat, hyacinthis coronata. Et circa eam C alia corona erat aurea, scriptas ferens sacras literas, quæ sunt quatuor elementa vocalia. Ea quidem veste non semper, sed alia minus ambitiosa utebatur, illa vero si quando adyta introibat. solus autem atq; semel in anno intrabat, quo die cunctos jejunare Deo mos erat. Sed de civitate ac templo & moribus & legibus iterum diligentius referemus. non enim pauca super his exponenda sunt. cæterum Antonia in angulo quidem D duarum porticuum sita erat prioris templi, quæ ad Occidentem Septemtrionemqve spectarent. in saxo autem fuerat extructa, quinquaginta cubitis alto, & undiqve prærupto: quod opus Herodis regis fuit, ubi maxime ingenii sui magnificentiam demonstravit. Primum enim a radicibus saxum ipsum lævibus crustis obtegebatur, quo & decus adderet operi, & facile dilaberentur, qui vel ascendere vel descendere tentavissent. deinde ante turris ædificium murus erat cubitorum trium. intra hunc omne spatium Antoniæ in quadraginta cubitos erigebatur. Intus autem regiæ latitudinem ac descriptionem habebat, divisam in omnem usum habitationum & speciem, id est, atria, & balnea, & aulas castris aptissimas: ut quantum ad usum necessarium F pertinet, civitas videretur, magnificentia vero palatium. instar vero turris toto habitu formata, quatuor aliis per angulos turribus cingebatur: quarum cæteræ quinquaginta cubitis erant altæ, quæ vero ad Meridianum Orientalemqve angulum sita erat, LXX. cubitis eminebat, ut ex ea totum templum videri posset. Qua vero porticibus jungebatur, utrinqve descensus habebat, unde custodes commeabant, semper namqve in ea Rom. milites residebant: & cum armis appo- G siti custodes, ne quid populus festis diebus novi committeret observabant. castrum enim erat impositum oppido quidem templum, templo vero Antonia. In hac autem porticu custodes erant, & superioris civitatis aliud castellum, regia Herodis erat. Bezetha autem collis, ut ita dixi, ab Antonia separabatur: qui cum omnium esset altissimus, etiam parti novæ civitatis conjungebatur, temploqve Septentrionali solus obstabat. De civitate quidem, ac muris ejus, iterum scribere plenius cupiens in præsentia satis dixi.

CAP. VII.

Deditionē Judæi recusant, & Romanos adoriuntur.

PUgnacissima autem maximeqve dissentiens multitudo circa Simonem erat, hominum decem millia, præter Idumæos: quinquaginta vero decem millium duces, quibus ipse quasi dominus omnium præerat. Idumæi autem qui erant ejus partium, cum essent numero quinqve millia, duces decem habebant. Horum autem principes videbantur, Sosæ Jacobus, & Cathlæ filius Simon. Joannes autem qui templum occupaverat, sex armatorum millia habebat, quos viginti duces regebant: tunc autem illi accesserant etiam Zelotarum, depositis discordiis, duo millia quadringenti: qui Eleazaro, quem ante habuerant, & Simone Arini filio utebantur ducibus. His autem (ut diximus) bellum inter se gerentibus populus erat præmium: & plebis pars, quæ non eadem quæ illi committeret, ab utrisq; diripiebatur. Tenebat autem Simon quidem superiorem civitatem, murumqve majorem usq; ad Cedronem, & antiquioris muri, quantum a Siloa flectitur ad orientem, & usqve ad Monobazi aulam descendit. Is rex erat Adiabenæ gentis, ultra Euphratem habitantis. Tenebat etiam montem Acræ, quæ inferior est civitas, usqve ad Helenæ regiam, quæ Monobazi fuerat mater. Joannes autem, templum & circum templum aliquatenus, itemqve Ophlam, & vallem quæ Cedron appellatur. & aliis quæ interjacebant incensis, medium bello quod inter se gerebant spacium aperuere. Nec enim castris Romanorum propē murum positis, intra civitatem seditio quiescebat: sed ad primum eorum impetum paulisper sanitate recepta, mox ad pristinum morbum rediere. Rursusqve discreti, pro sua quisque parte pugnabat: omnia faciendo, quæ obsidentes optarent. nihil enim acerbius a Romanis passi sunt, quam ipsi se tractarunt: neque post illos civitas aliquid novæ calamitatis experta est. Sed illa quidem graviores prius casus pertulit, antequam subverteretur. qui vero eam debellarunt, majus aliquid perfecere. Dico enim, quod seditio civitatem, Romani vero seditionem cepere, quæ multo erat mœnibus tutior. & res quidem adversas suis, justitiam vero recte quis Romanis ascriberet. intelliget autem quod dies cuiqve suggesserit. Veruntamen his intra civitatem ita se habentibus, Titus cum lectis equitibus foris circumiens, qva muros aggrederetur explorabat. Hæsitanti autem, quia nec ab ea parte adiri poterat pedibus qua valles erant, & ab alio latere, prior murus machinis firmior videbatur, placuit ad Joannis pontificis monumentum (hic enim tantummodo & primus humilior erat, nec secundo muro conjungebatur) invadere. neglecta enim fuerat munitio, propterea quia non satis nova civitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem civitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis ejus, Nicanor nomine, ad humerum lævum sagitta percutitur: cum propius una cum Josepho accessisset: pacemq; in muro stantibus (dicendi enim peritus erat) svadere tentaret. Unde cognitis eorum consatibus Cæsar ex eo, quod nec ad salutem se hortantibus abstinuere, excitatur in obsidionem: simulq;

ΚΕΦ. ιϛ.

ΤΟ μέχρι μὸν δ' ἐν αὐτῇ, καὶ σπαίζον πλῆθ⊙, ὡδὶ σὶ μονα μὴν μύριοι ἦσαν, δέκα τ' ἰδυμαίων, πεντηκονῖλοι δ' ἡγεμόνες τ' μυρίων, ἐφ' οἷς ἑτ⊙ κύρ⊙ τ' ἅλων. ἰδυμαίοις δ' αὖτ⊙ σκοπιλάτης εἰς πεντακισχιλίους, ἄρχοντας εἶχον δέκα. τούτων πρόσχημα εἶχεν, ὅτι δ' σωσᾶ ἰάκω ⊙⊙, καὶ σίμων ὑὸς καθλᾶ. ἰωάννης δ' τὸ ἱερὸν κατέληφως, ἑξακισχιλίους ὁπλίτας εἶχεν, ὑφ' ἡγεμόνας ἑκατόν. προσεπῆσαν δ' αὐτῷ πᾶς ὁ ζηλωτικὸς, παυσάμενοι δ' ἀλλοφύλων, δισχίλιοι μὸν ὄντες ὁ πεντακόσιοι, χρόμενοι δ' ἀρχοντι, τῷ ὁ πρότερον ἐλεαζάρω, ὁ σίμωνι δ' ἰαείρ. πολεμούντων δ' τούτων ὡς ἐφάμὴν, ἄθλον ὁ δῆμ⊙ ἑκατέροις, καὶ τὸ μὴ συναδικεῖσθαι δ' λαδ' μέρ⊙, ὑφ' ἀμφοῖν διηρπάζετο. κατεῖχε δ' ὁ μὸν σίμων, τὸν τε ἄνω πόλιν, καὶ τὸ μεγατίχ⊙, ἄχρι δ' κεδρῶν⊙, ὅπ δρχεται τόχος ὢν ἀρχαῖος τῆς σιλωᾶς ἀνακάμπτον εἰς ἀναπλεῖν, ὁ μέχρι τ' μονοβάζ κατέβαινεν αὐλῆς. Βασιλεὺς δ' ὅτ⊙ ἑκεῖ τ' πέραν Εὐφράτου ἀδιαβηνῶν. κατεῖχε δ' καὶ τὸν πηγῶν, καὶ τ' ἄκραν, αὕτη δ' ἑκατέρω ἡ κάτω πόλις, ὁ τὸ μέχρι τ' ἑλένης βασιλείων τ' δ' μονοβάζ μητρός. ὁ δ' ἰωάννης τὸ ἱερὸν, καὶ τὰ πέριξ ἐπ' ὀλίγον, τόν τε ὄφλαν ὁ τὸν κεδρῶνα καλούμενον φάραγγα. τὸ μεταξὺ δ' τούτων ἐμπεφρακτο τοῖς πρὸς ἀλλήλους πολέμοις χάρακι ἀνωμαλεῖ. ὁδὸς γὸ πρὸς τὸν τοῖχον ἐστραπόδιζον ἑκατέρων, ἔνδον δ' ἡ στάσις ἠρέμει. βραχὺ δ' πρὸς τὸν πρώτην ἐπανήψαντες ἐκδρομὴν, ἀνενόησαν, καὶ κατ' σφᾶς πάλιν ἀλλοφύλοις ἐμάχοντο, κατόπιν τε ἀχεῖν πάλιν τοῖς πολεμικοῖς ἐπεφάτιον. ὅτε γοῦν αὐτοῖς ἡ χεὶρ ἐπὶ ξυμφορῶν ἔπαθον, ὧν ἀλλήλοις ἔδρασαν, ὅτε μ' τότε ἡ πόλις ἐπράξθη κρυπτόμενα πάθη. ἀλλ' ἡ μὸν χαλεπώτερα πρὸ δ' πεσὼν ἠτύχησεν, οἱ δ' ἑλόντες αὐτὴν κατώρθωσάν τι μεῖζον. φημὶ γὸ ὡς τ μὸν πάλιν ἡ στάσις, ῥωμαίοις δ' ἕλον τ' στάσιν, ἥπερ ἰῶ πάλιν τ' τύχην ὀχυρωτέρ. καὶ τὸ μὸν σκυθρωπὸν τοῖς οἰκείοις, τὸ δίκαιον δ' ἄν τις εὐλόγως ῥωμαίοις προσγράφοι. νοήσει δ' ἕκ τῶν πράγματιν ἕκασ⊙ ἀγέ.

ΚΕΦ. ιζ.

ΤΩν γε μὰν ἔνδον ὄντων ἀλλοφύλων, ὁ πρ⊙ μετ' ὀλίγων ἐπιλέκτων ἱππέων περιὼν ἐζήτει, ἢ προσβάλλοι τοῖς τείχεσι κατασκέπτεσθαι βουλόμενος δ' πάντοθεν, ὅτε γὸ κ' τὰς φάραγγας ἰῶ πρόσοπον, καὶ κ' θατέρας τὸ πρῶτον τεῖχ⊙ ἐφαίνετ' τῶν ὀχυρωτέρων ὁ ἐδόκει κ' τὸ ἰωάννου δ' ἀρχιερέως μνημεῖον προσβαλεῖν. ταύτη γὸ πρῶτον ἰῶ ἔρυμα χθαμαλώτερον, καὶ τὸ δεύτερον ὁ σωμῆπλεν, ἀμελησάντων καθ' ὰ μὴ λίαν ἡ καινὴ πόλις σωφώκιτο τειχίζη, ἀλλ' ὅπ τὸ τρίτον ἰῶ ἡ εὐπάτεια, δι' οὗ τὴν ἄνω πόλιν, καὶ ἀφ' τῆς ἀντωνίας τὸ ἱερὸν αἱρήσθαι ἐπηνέει. ἐκ δ' τούτων προσιόντ⊙ αὐτ' πρεύεται τῆς τῶν φίλων, ὀνόματι νικάνορ, κ' τὸν λαιὸν ὦμον, ἔγγιον μ' δ' ἰωσήπου προσελθών, καὶ πρὸ μὸν ⊙ εἰρωνικὰ τοῖς ὅπλ δ' τείχεσι, ὁ δ' ἀγων⊙ ἰῶ, ἀφελέσθαι. ἀφ' τούτων τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἀπήγαγε, εἰ μηδὲ τῶν ὅπλ σωτηρία προσόντων ἀπέχοιντ', παροξυνόμ δ' πρὸς τὸν πολεμίους, ἅμα τε αὐτοῖς.

A B C D E F G

ſatis nova civitas frequentabatur. Sic in tertium murum facilis aditus illac erat: per quem, superiorem civitatem, & per Antoniam, templum capi posse cogitabat. Hæc eo colluſtrante, quidam ex amicis ejus, Nicanor nomine, ad humerum lævum ſagitta percutitur: cum propius una cum Josepho accessisset: pacemq; in muro ſtantibus (dicendi enim peritus erat) ſvadere tentaret. Unde cognitis eorum consatibus Cæsar ex eo, quod nec ad ſalutem ſe hortantibus abſtinuere, excitatur in obsidionem: ſimulq;

σωτάγμασι δηοῶ τὰ πρὸς τ πόλεως ἠφίει, ἡ συμφέ- A ſuburbana militibus vaſtare permittit, collectaqve omni materia, jubet aggerem conſtrui. Tripartito autem exercitu ad opera, medios in aggeribus jaculatores & ſagittarios conſtituebat, & ante eos balliſtas, aliasqve machinas atqve tormenta: quibus & excurſus hoſtium in opera prohiberet, & qui ex muris obſtare tentarent. Cæſis autem arboribus, momento ſuburbana nudata ſunt. Collectis autem lignis in aggeres, cum totus operi intentus eſſet exercitus, nec Judæi ſegnes erant, populum quidem in rapinis ac cædibus conſtitutum fiducia tunc habebat, quod reſpiraturus eſſet, illis adverſus hoſtes diſtractis, exiſtimantem pœnas ſe ab noxiis repetiturum, ſi Romani ſuperaſſent. Joannes autem quamvis in externos ſocii ſui irrumpere properarent, metu tamen Simonis manebat. Verum Simon non qviescebat, proximus enim erat obſidioni, miſſilibus per murum diſpoſitis, quæ pridem Romanis abſtulerat, quæque apud Antoniam capta fuerant. Sed horum poſſeſſio, propter imperitiam plerisq; non erat utilis. paucis autem a transfugis doctis, male utebantur inſtrumentis. Sed cum lapidibus, & ſagittis aggerem jacientibus militibus imminebant, perqve cuneos excurrentes, manus etiam conſerebant. Operantes autem crates ſuper vallum oppoſitæ protegebant, omnibusq; legionibus contra excurſus erant machinæ comparatæ mirabiles. præcipue vero decimæ legionis balliſtæ vehementiores, & tormenta ſaxorum, quibus non ſolum irruentes, ſed etiam ſuper murum ſtantes avertebantur. nam & ſingula ſaxa talenti pondus æquabant, & ultra ſtadii modum torqvebantur. ictus autem non ſolum primis quos offendiſſet, ſed aliqvando poſterioribus quoqve intolerabilis erat. Judæi ſane cavebant a lapidibus, quod erant candidi: nec tantum ſono ac fremitu noſcebantur, ſed etiam claritudine proſpiciebantur. deniqve ſpeculatores in turribus præſidentes, prædicebant, quando impelleretur machina, ſaxumqve ferretur: patria lingva clamantes, filius venit. itaq; præſciebant, in qvos veniret, atqve ita vitabant: & hinc eveniebat, ut illis declinantibus lapis irritus intercideret. Proinde Romani excogitant, atramento decolorare lapides. tunc enim miſſi, non ſimiliter incertos ictus habebant, multosq; ſimul unius impetu corrumpebant. Sed ne male qvidem affecti Judæi, aggeris inſtruendi Romanis copiam dabant. omni vero eos molitione atqve audacia, die noctuqve prohibebant. Perfectis autem operibus, plumbo & lino ab aggeribus jacto, fabri qvod erat ad murum ſpacium, metiuntur. nec enim alioqvi id fieri poterat, qvoniam deſuper telis petebantur. Cumq; pares intervallo arietes inveniſſent, eos applicant: propiusq; diſpoſitis machinis, Titus, ne ex muro arietes prohiberentur, ex tribus partibus muru pulſari jubet. Sonitu autem circunſtrepente civitatem, clamor ingens civiu ſublatus eſt, itemq; ſeditioſos pavor invaſit. Et qvia periculum comune utrisq; videbatur, comuniter jam repugnare cogitabat.

Κεφ. ιη.

Τῶν μὲν οὖν δήμου ἐν ἁρπαγαῖς ὄντων ἐ φόνοις, σωέβαινε τότε θαῤῥεῖν, ἀναπεύσαν τὸ δεδιὸς πρὸς τοὺς ἔξω δοκοῦν ἐπελάμβανον, ἐ λήψεσθαι ὧν ἐ τ αἰτίων αὐτοὶ δίκας, ἢ ῥωμαίοις πεδήσοντες. ἰωάννης δ καὶ τι χωρεῖν ὅπλοις τοὺς ἔξω πολεμίους τ πρὸ αὐτῶν ὡρμημένων, δέος ἔτι μικρὸν ἐ ἔμενεν. ὁ μὲν ὁ σίμων ἠρέμει, καὶ γὰρ ἐγγὺς ἐγλιῶν τῇ πολιορκίᾳ. τὰ δ ἀφετήρια δίσηπτα ὅπλοις ἔ τείχους, ὅσα κρεῖττον τ ἀφῃρέοντο ὕστερον, καὶ τ ὅπλα τ ἀντωνίας φρουρὰν ἐλόντες ἔλαβον. ἀλλὰ τούτων μὲν τοῖς πολλοῖς, ἀχρεῖον ἡ κτῆσις ἦν δι ἀπειρίαν. ὀλίγοι δ τῶν τ πολεμίων αὐτομόλων διδαχθέντες, ἐχρῶντο κακῶς τοῖς ὀργάνοις. κέρμασι δ ἐ τόξοις τοὺς χαυνωτὰς ἐβαλλον ἀπὸ τ τείχους, καὶ καθ συντάξεις ἐκτρέχοντες αὐτῆς σωεπάλεκον. τοῖς δ ἐργαζομένοις ὑπὸ μὲν τ βελῶν ἡ σκέπη γέῤῥα χαρακωμάτων ὑφεστεπομένα. τὰ δ ἀφετήρια, πρὸς τοὺς ἐκ θεόντας. θαυμασὸν δ πᾶσι μὲν κατεσκεύασο τοῖς πύργοις, διαφόρως δὲ τοῖς δωδεκάτοις. βιαιότεροί τε ὀξυβελεῖς, ἐ μείζονα λιθοβόλα, δι ὧν ἐ μόνον τοὺς ἐπιδρομὰς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὅπλοις τείχους ἀνέτρεπον. πελανδιοῖοι μὲν ἦσαν οἱ βαλλόμενοι πέτροι, δύο δὲ καὶ πλέον ἀπήσουν σταδίους. ἡ πάλιγξ δὲ, ἐ τοῖς προσεντυχοῦσι μόνον, ὅπι πολὺ δὲ καὶ τοῖς μετ' ἐκείνους ἐπ ἀνυπόστου. οἱ γεμμέλιοι ἰουδαῖοι, τὸ πρῶτον ἐφυλάττοντο τοὺς πέτρους, λάκκη γὰρ ἐπ ὀφθαλμοῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ τῇ λαμπρότητι προσῆγε. σκοποὶ οὖν αὐτοῖς ὅπι τῶν πύργων καθεζόμενοι προεμήνυον, ὁπόταν φέροιτο τὸ ὄργανον, καὶ ἡ πέτρος φέροιτο, τῇ πατρίῳ γλώσσῃ βοῶντες, ὁ υἱὸς ἔρχεται. δίσηπτο δὲ καθ ἓς ἦκε, ἐ προκατεκλίνοντο. σωέβαινε δὲ φυλαττομένων ἀπρακτον διεκπίπτειν τοὺς πέτρους. ἀντεπινοοῦσι δὲ ῥωμαῖοι μελαίνειν αὐτούς. τότε γὰρ σὺν ἐπ ὁμοίοις προσφερομένης εὐσχέρειαν. καὶ πολλοὺς ἅμα μιᾷ βολῇ διέφθειρεν. ἀλλ' οὐδὲ κακῶς μέλλοντι μετ' ἀδείας παρεῖχον ῥωμαίοις ἐγείρειν τὰ χώματα. πᾶσα δ' ὀτινοῦν ἡ τόλμη χρώμενοι, ἐ νυκτὸς, καὶ μεθ' ἡμέραν ἔργον.

Κεφ. ιθ.

Τῶν δὲ ἔργων σωτετελεσμένων, μολιβδίδι μὲν καὶ λίνῳ διεμετροῦσιν οἱ τέκτονες τὸ διάστημα πρὸς τὸ τεῖχος, ὅπου τ χωμάτων ῥίψαντες. ἐ γὰρ ἐνῆν ἄλλως ἄνωθεν βαλλομένοις. εὑρόντες δ' ἐξικνεῖσθαι δυναμένους τοὺς ἐλεπόλεις πρόσωπον, καὶ πτ ἐμπύρων τὰ ἀφετήρια διαστήσαι, ὡς μὴ τοὺς κριοὺς ἔργοιεν ὅπου ἔ τείχους, σκέλεσι τύπτειν. τειχόθεν δ' ἐξαισίῳ κτύπου σωηχήσαντος αἰφνιδίως τὴν πόλιν, κραυγή τε ὡς ἐν τῶν ἔνδον ἤχθη, καὶ τοῖς φασιαστῶν ἐμπίπλει δέος. κοινὸν δ' ἑκάτεροι τὸν κίνδυνον ἰδόντες, κοινὴν ἐπενόουν ἤδη ποιεῖσθαι καὶ τὴν ἄμυναν. B

C

D

E

F

G

vociferantibus inter se discordibus, quia omnia pro commoditate hostium facerent: cum si non perpetuam concordiam sibi Deus præbeat, saltem in præsentia contra Romanos oporteat conspirare. Simon autem præcone misso, volentibus ex templo ad murum egrediendi copiam dedit: idemque & Joannes, licet minus crederet, permisit. Illi autem obliti odiorum ac discordiarum suarum, in unum corpus coëunt: murumque amplexi, faces inde quamplurimas jaciebant contra machinas Romanorum, contraque impulsores arietum: eosque sine intermissione telis petebant. audacissimi vero catervatim prosilientes, machinarum tegmina dissipabant: hiisq; appositis irruentes, peritia quidem pauca, plura vero audacia perficiebant. Semper autem aderat adjumento laborantibus ipse Titus: & juxta utrasque machinas equitibus ac sagittariis ordinatis, ignem quidem ferentes prohibebat: jaculantes vero a turribus, reprimebat, nocendi tempus arietibus faciens: & tamen murus ictibus non cedebat, nisi quod quintæ legionis aries commovit angulum turris: murus autem stabat incolumis. nec enim statim cum turri periculum sensit, quæ multo altius eminebat, nullamque partem muri secum trahere poterat in ruinam. Cum autem ab excursibus pauhulum quievissent, observato Romanos per opera & castra esse dispersos, quia labore & formidine Judæos discessisse arbitrarentur, excurrunt omnes qua turris erat Hippicus, porta latenter: ignemque operibus injiciunt. Usque ad castrorum quoque munimenta, in Romanos animati procedebant. Horum autem periculo mature, & qui erant propius excitati sunt, & qui procul aberant convenêre. Romanorum autem disciplinam vincebat audacia Judæorum: & quos prius offenderant in fugam versis, aliis qui colligerentur instabant. Gravis autem circum machinas pugna commissa est, illis incendere, his incendium prohibere certantibus, incertusque clamor utrinque tollebatur, & multi, qui in fronte steterant, ceciderunt. Sed Judæi confidentia superiores erant, ignisque opera tetigerat, incensaque omnia cum instrumentis penitus essent, nisi lecti de Alexandria restitissent pleriqve, præter opinionem sui viriliter dimicantes. nam gloriosissimis in hoc bello prælati sunt, donec Imperator equitum valentissimis comitatus, in hostes irruit: & ipse quidem duodecim repugnatores peremit: metu autem cladis eorum cætera multitudine in fugam versa omnes compulit in civitatem, eoque modo aggeres liberavit incendio. In hac autem pugna, unum ex Judæis vivum capi contigit, eumque Titus crucifigi pro muro jussit, si forte reliqui vel hoc spectaculo territi concederent. Post ejus vero discessum, etiam dux Idumæorum Joannes, dum ante muros cum noto milite loquitur, a quodam Arabe pectus sagitta percussus, continuo periit: magnumq; & Judæis luctu, & seditiosis mœrorem reliquit. nam & manu promptus erat, & sapientia nobilis.

Τῇ δ'

A Διαβοώντων ἢ πρὸς ἀλλήλους τὴν διαφόραν εἰς πάντα πράττοιεν ὑπὲρ τῶν πολεμίων, δέον εἰ καὶ μὴ ὁμόνοιαν δίδωσιν αὐτοῖς ὁμένοιαν ὁ θεὸς, ἐν γοῦν τῷ παρόντι, τὴν πρὸς ἀλλήλους φιλονεικίαν ὑπερθεμένους, κοινῇ ῥωμαίων συνελθεῖν. κηρύσσει μὲν ἄδοντα ὁ σίμων τοῖς δοκοῦσιν ἱερὰν παραλθεῖν ἔξοδον· ἐπιτρέπει ἢ καὶ πρὸ ἀπορρώων ὁ ἰωάννης. οἱ ἢ δ' μίσους καὶ τῶν ἰδίων διαφορῶν λαβόντες ἀμνησίαν, ἓν σῶμα γίνονται. καὶ τὸ μὲν τεῖχος ἐπεχώντες, ἀπ' αὐτοῦ πυρὰν τε παμπληθῆ καὶ τὰ μηχανημάτων σκέπασον, καὶ τοὺς ἐπιβεβλημένους τοῖς ἐλέπολεσι διαλείπως ἔβαλλον. οἱ πολεμήτορες ἢ καὶ σίφηπροσπηδῶντες, τὰ μὲν ῥᾴδια τῶν μηχανημάτων ἐσπάραττον, καὶ τοῖς ἐπ' αὐτῶν προσπίπτουσι, διτῇσιν μὲν ἐλάμβανον, πολλοὺς ἢ τοὺς πλείους ἀπεκτίννυσαν. προσετίθει ἢ τοῖς πονοῦσιν αὐτοῖς αἰεὶ τῖτος, καὶ παρ' ἑκάστην τὰ ὀργανα τάς τε ἐπιπλοκὰς, καὶ τοὺς τοξότας διατάσσων, ἔστι μὲν τοὺς τὸ πῦρ ἀποφέρουσας. ἀνέστελλε ἢ τοὺς ἀπὸ τῶν πύργων βάλλοντας, ἐνεργοὺς ἢ ἐποίει τοῖς ἐλεπόλεσι. ἡμῶν πάσης ὠλησάσης τὸ τεῖχος, εἰ μὴ καθῆκεν ὁ δ' πεντεκαιδεκάτης τάγματος κριὸς, γωνίαν δεκάπηχυ πύργου. τὸ ἢ τεῖχος, ἀκέραιον ἦν. ὁδὸς γὰρ ἦν ἵππου συνεχῶς διωδεκαπήχης τοῦ πύργου πρόσχωμα πολύ, καὶ μὴ δυναμένου σὺν ἀσφαλείᾳ τι ῥᾴδιος ἢ πεσεῖσθαι. πυρσεύσαντες ἢ τὸ σκάφος τῶν ῥωμαίων ὀλίγον, καὶ τοὺς ῥωμαίους ὑπερησθέντας ἐσιέναι μᾶλλον ὑπὸ τε ἔργα καὶ τὰ χαράκωμα, καμάτῳ γὰρ ἀναχωρεῖσθαι καὶ δέει τοὺς ἰουδαίους ἡγοῦντο, ἐκθέουσι καὶ τὸ ἱππικὸν πῦρον ἅμα πόλης ἀφανῶς πάντες, πῦρ τε τοῖς ἔργοις ἐπιφέροντες. καὶ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ὑπὸ τοὺς ῥωμαίους προσελθεῖν ὡρμημένοι. πρὸς ἢ τῷ κορυφῇ αὐτῶν, οἵ τε πολῖται σωίζειν ἔσχον τοίχους, καὶ οἱ πόρρωθεν συνέθεον. ἐφθανε ἢ ἡ ἰουδαίων πλήμα, τῶν ῥωμαίων δ' ταξίαν, καὶ τοὺς προεντυγχάνοντες ψαύοντας προσέκειντο, καὶ τοῖς συλλεγομένοις. ἐνῆν ἢ ὡδὲ τὰς μηχανὰς συμπίπτει μάχη τ' μὲν ὑπὲρ πράναν. τ' ἢ κωλύειν βιαζομένων. κραυγή τε παρ' ἀμφοτέρων ἀσήμαντος ἦν, καὶ πολλοὶ τ' προεγανακτούμενοι ἐπίπτον. ἰουδαῖοι ἢ ὑπερεῖχον θάρσει, καὶ τ' ἔργων ἤπτετο τὸ πῦρ, καταφλεγόντων τ' ἀνεκπόδιστα πάντα μὴ τ' ἔργανον, εἰ μὴ τ' ἀπ' ἀλεξανδρείας ἐπιλέκτων ἀντίσχοιεν οἱ πολλοὶ, ὧδε τῷ σφετέρῳ ὑπολήψιν ἀνδρισαμένοι. καὶ δ' τ' εὐδοξοτάτων διαγενομένων καὶ πεντεκαίδεκα μὲν, αὐτὸς τ' προμάχων ἀναιρεῖ. πρὸς ἢ τὸ τούτων πάθος σκυλίνδουσι δ' λοιπὸ πλῆθος, ὑπομένον συνελαύνει πάντας εἰς τὸ πόλιν, καὶ δ' πόρος διασώζει τὰ ἔργα. πωθεὶ δ' ἐν ταύτῃ τῇ μάχῃ, καὶ ζωγρηθῆναί τινα τ' ἰουδαίων, ὃν ὁ τῖτος ἀνεσταύρωσεν πρὸ δ' τείχους σκέλδυσεν, εἴ τι πρὸς τοῦ ὄψιν εἰσάξοιεν οἱ λοιποὶ καταπλαγήντες. μὴ ἢ τοῦ ἀναχώρησιν, καὶ ἰσχυρὸς ὁ τ' ἰδουμαίων ἡγεμὼν, πρὸ δ' τείχους γινόμενος τὴν βραδυτέραν διαλεγόμενον, ὑπὸ τινος τ' ῥᾳδίων τ' δ' στέρνα τοξεύσαντος, καὶ ὠδαχθέντα θυμῷ, μέγιστον τῆς τε ἰουδαίοις πένθος, καὶ λύπην τοῖς στασιασταῖς ὀπλίτην. καὶ γὰρ καπρὸς τε χεῖρα, καὶ σοφίαν διάφορος ἦν.

Τῇ δ'

ΚΕΦ. κ.

Τῇ δ' ἑπομένῃ νυκτὶ, παραχρῆς τοῖς ῥωμαίοις ἐμπίπτει θόρυβος. ὃ γὰρ τίτος πύργους τρεῖς κατασκάψαι κελεύσαντος πεντηκονταπήχεις, ἐν ἑκάστῳ χώματος ἑστηκότας ἀπὸ τούτων τοὺς ἐπὶ τὸ τεῖχος τρέπειν, αὐτόθεν πεσεῖν αὐτομάτως ἕνα μέσης νυκτός. μεγίστη δ' ἐγένετο ψόφου δέος ἐμπίπτει τοῖς στρατοῖς, ὡς τῶν πολεμίων ἐπιχειρεῖν σφίσι δόξαντες, ἐπὶ τὰ ὅπλα πάντες ἔθεον. ταραχὴ τ' ἦν παγμάτων ὡς θορύβου, καὶ τὸ συμβὰν οὐδενὸς εἰπεῖν ἐχόντων, ἐπιπλήσσον ἀλλοδρόμοι διεφέροντο, μηδενός τε φανομένου πολεμίου, δι' ἀλλήλων ἐποιοῦντο, ὡς τὸ ὑπόθημα μὴ ἀτυχοῦς ἑνὸς τὸ πλησίον ἐπηρώτα, καθάπερ ἰουδαίων ἐμβεβηκότων εἰς τὸ στρατόπεδα. πανικῷ τε δείματι κυκλούμενοι παρεῖχεσαν. ἄχρι μαθὼν τὸ συμβὰν τίτος, διαγγέλλει σκέλεσι πᾶσι, καὶ μόλις ἐπαύσαντο τῆς ταραχῆς. ἰουδαίους γοῦν ὡσεὶ τὰ λοιπὰ καρτερῶς ἀντέχοντας, σκάπτουσιν οἱ πύργοι. καὶ γὰρ τὰ ὀρύγματα τοῖς καυστῆρσι ἀπ' αὐτῶν ἐβάλλοντο, καὶ πρὸς ἀκοντίσεις, καὶ πρὸς πέτρας, καὶ λιθοβόλοις, ἔτε δὲ τούτων αὐτοῖς ἦν τὸ ὕψος ἐφικνεῖσθαι, καὶ τοὺς πύργους ὡς ἀμήχανον ἐλεῖν, μήτε ἀνατρέπειν ῥᾳδίως διὰ τὸ βάθος, μήτ' ἐμπρήθειν διὰ τὸ σίδηρον δυσαμβύτους, ᾧ κατεκαλύπτοντο. τρεπόμενοι δ' ἑξατέρωθεν βέλεσι, σκέπην τῶν κρεῶν τὰς ἐμβολὰς, οἱ ἀδιαλείπτως πίπτοντες, λύουσι κατ' ὀλίγον. ἤδη δὲ τῇ νίκῃ τὸ τεῖχος ἐνδιδόντες (αὐτοὶ γὰρ ἔτι ἰουδαῖοι τὸ μεῖζον ἐσάλευον ῥωμαίων ἐλέπολιν, ὅπερ δὴ πάντα νικᾶν ἀπεκαμνον μὲν πάλαι καὶ τοὺς τοὺς μάχας, καὶ τὰς φυλακὰς, πόρρωθεν τῆς πόλεως διανυκτερεύοντες, ἄλλως δ' ἰσχνῶς ῥᾳδιούργησε, καὶ δι' βουλεύεσθαι πάντα κακῶς, ὡς εἶδον αὐτοῖς δόξαν φυλάττειν τὸ τεῖχος, ἑτέρων μετ' αὐτὸ λελειμμένων δύο, μαλακισθέντες ἀνεχώρουν οἱ πολλοί. καὶ τῶν ῥωμαίων ἐπιβάντων καὶ διὰ παρέρρηξεν ὀνίκων καταλιπόντες τὰς φυλακὰς πάντες, εἰς τὸ δεύτερον τεῖχος ἀναφεύγουσιν. οἱ δὲ ὑποστάντες, τὰς πύλας ἀνοίξαντες, πᾶσιν εἰσδέχονται τὸ στράτευμα. καὶ ῥωμαῖοι μὲν ἔτω δὴ πρώτου τείχους, πεντεκαιδεκάτῃ κομισάμενοι ἡμέρᾳ, ἑβδόμῃ δὲ καὶ εἰκάδι μηνὸς, αὐτῆς τε πολὺ κατασκαφῆσαι, καὶ τὰ περὶ τὴν πόλεως, ἃ δὴ δεύτερον κέκτηνται.

ΚΕΦ. κα.

Μετὰ στρατόπεδεύει μὲν τὰ πρὸς ἕω, καὶ τὸ ἀσσυρίων παρεμβολὴν καλουμένην, διαπρὸ πᾶν τὸ μεταξὺ, μέχρι δὲ κεδρῶνος. ἀπὸ δὲ δὴ τότε τείχους ὅσον ἑξατέρωθεν βέλους ἦναι. περιβολὰς δ' εὐθέως ἐποιοῦντο. μεμαθηκότες δ' οἱ ἰουδαῖοι, καρτερῶς ἀπημύναντο δὲ τείχους. οἱ μὲν περὶ τὸ ἰωάννου ἀπὸ τετ' ἀντωνίας, καὶ τὸ περιρρηγὰς σφᾶς ἱερᾶ, καὶ τὸ ἀλεξάνδρου δὲ βασιλέως αὐτῶν μνημεῖον μαχούμενοι. τὸ δὲ σίμωνος πᾶσμα, τὴν ὁδὸν τὸ ἰωάννου δὲ χειρέως μνημεῖον ἐμβαλεῖν διαλαβόντες, ἐφράξαντο μέχρι πύλης καθ' ἣν τὸ ὕδωρ ἐπὶ τὸ ἱππικὸν πύργον εἰσήκτο. περιπηδῶντες τὸ δὴ πολλάκις ἐκ πυλῶν, συμπαθῶς ἐπολέμουν, καὶ συμβαλόντες ἀπὸ δὲ τείχους, καὶ μὲν τὰς συμπλοκὰς, ἡττῶντο τὸ ῥωμαίων ἀπειρήμενης ὄντες ἄπειροι. ἐπεὶ ἦσαν ἐκ τοῦ τείχους χάρακος. καὶ τὰς μὲν, ἰσχὺς μετ' ἐμπειρίας παρεκρότει. ἰουδαίους δὲ τόλμα, δεῖ τρεφομένη, καὶ τὸ φύσει καρτερικὸν ἐν συμφορᾶις. ἐφῆν δ' ἐλπὶς ἐπὶ σωτηρίας, ἢ δὲ ῥωμαίοις δὲ τειχέως κρατήσειν. ἔθ' ἑτέρων δὲ ἦπτετ' κόπος, ἀλλὰ ἐφοβοῦλαι καὶ τειχῶν

CAP. VIII.

NOcte vero quæ secuta est, incredibilis tumultus Romanis incidit. Nam cum tres turres Imperator Titus quinquagenûm cubitorum construi præcepisset, ut his per aggeres singulos positis, hinc hostes in muro stantes facilius in fugam verteret, una earum sponte sua nocte intempesta lapsa est. ingenti vero sonitu facto, mêtus occupavit exercitum. Conari autem aliquid Judæos suspicati, ad arma currebant, eaq; re turba in legionibus ac tumultus erat, cumq; nemo quid accidisset referre posset, diu queruli alius aliud opinabantur: nullisqve intervenientibus hostibus semetipsos timebant, signumqve diligenter singuli a proximis requirebant, tanquam Judæi jam castra possiderent. Panicoqve terrore capti videbantur, donec Titus, cognitis quæ res erant, verum cunctis indicari jussit: tandemqve tumultus eo nuncio conquievit. Judæi quidem cætera fortiter sustinentes, male turribus affecti sunt. machinis enim levioribus, & jaculatoribus, ac sagittariis, saxorumqve tormentis inde feriebantur. Sed neqve harum æquare ipsi poterant celsitudinem, & turres excidendi spes non erat, cumque neque everti propter gravitatem, neqve incendi propterea quod ferro tegebantur, facile possent, ultra jactum teli fugientes, arietum impetus non verebant: qui sine intermissione ferientes, paulatim aliquid proficiebant. Itaqve muro jam cedente magno arieti Romanorum, quem Judæi Nicona vocabant, quod omnia vinceret, quamvis & antea defessi erant pugna & vigiliis, cum longe ab oppido pernoctarent: tamen etiam negligentia, vel quod male consulerent, murum sibi supervacuum esse credentes, quibus alia duo munimenta superessent, lassatiqve plurimi recessere. cum autem Romani, qua primum murum Nicon perruperat, ascendissent, ad secundum omnes Judæi relictis custodiis refugerunt. portis autem Romani, qui transierunt patefactis, exercitum recepere. Et hi quidem hoc modo potiti muro, quinto nonas Maji, & partem ejus maximam diruunt, & Septentrionalem civitatis regionem, quam ante Cestius vastaverat, Titus autem notato qua Assyriorum castra est, militem transfert, occupato omni quod inter Cedrona fuerat spacio: & ultra sagittæ jactum a secundo muro separatus, oppugnationem statim aggressus est. Tunc igitur partiti murum Judæi, fortiter restiterunt. Et Joannes quidem, ejusqve socii ex Antonia & Septentrionali porticu templi ab Alexandri monumento pugnabant. Simonis autem manus juxta monumentum Joannis aditum clauserant, usqve ad portam, qua in Hippicon turrim aqua inducebatur. Sæpe autem prosilientes e portis, cominus dimicabant: compulsiq; intra muros in conflictu quidem Romanorum disciplina, propter imperitiam vincebantur: in murali autem certamine superabant. eos n. fortuna atqve scientia, Judæos vero audacia, qvam timor aleret, sustentabat: quod natura erant in calamitatibus duri. Ad hæc autem, & istis suberat spes salutis, & Romanis citæ victoriæ. neutros autem lassitudo fatigabat: sed aggressiones, murorumqve

De casu turris & duorum murorum obtentu.

oppugnationes, & excursus crebri per cuneos A diebus totis agebantur. nullaqve prælio-rum, species aberat, cum a prima luce incipientia utrisqve insomnis & die gravior nox dirimeret. Iis quidem occupatum iri murum continuo metuentibus, illis vero ne Judæi castra pervaderent. Itaqve in armis pernoctantes, prima luce utriq; pugnæ parati erant. Et Judæi quidem certabant, quis esset promptior ad periculum, eoqve modo gratia emineret apud duces suos. maxime vero B Simonis eos metus ac reverentia commovebat, eoqve modo illum singuli subjectorum colebant, ut ad semet quoque interficiendos parati essent, si hoc ille jussisset. Romanos autem ad virtutem hortabatur consvetudo vincendi, & quia vinci non assveverant, crebræq; militiæ, exercitationesqve perpetuæ, & imperii magnitudo: ante omnia vero Titus semper ubiqve præsens. nam C & inertia, spectante atqve opitulante Cæsare, gravissimum facinus videbatur: & ei qui bene decertasset, testis aderat, qui rependeret præmium. præterea fructus erat, vel cognosci solum principi virum fortem: idcirco multorum major viribus alacritas demonstrata est. Deniqve iisdem ipsis diebus, validissima Judæorum acie instructa pro mœnibus, telisqve utrinqve missis, D quidam Longinus de numero equitum ex acie Ro. progressus, in mediam aciem Judæorum irruit: hisqve disjectis, hoc impetu duos fortissimos perimit, unius obviam tendentis ore percusso, alterius eodem telo quod priori extraxerat, transfixo latere refugientis: & ex mediis hostibus ad suos primus occurrit. Ille igitur ob virtutem insignis erat: æmuli autem ejus fortitudinis multi extiterunt. Et Judæi quidem negli- E gentes quid paterentur, tantummodo qualiter afficerent considerabant: morsqve his levissima ducebatur: si quo interfecto hoste cecidissent. Titus autem non minus saluti militis, quam victoriæ consulebat: & temerarios impetus desperationem dicens, solam vero esse virtutem, si quis prudenter & caute sine proprio incommodo fortiter faceret, in ea re potius, quæ periculum F non haberet, viros esse præcipiebat.

CAP. IX.

De Castore Judæo Romanis illudente.

ITaque a Septentrionali parte, mediæ turri applicat arietem: in qua Judæus quidam versutus ac subdolus, Castor nomine, cum decem aliis militibus suis delituerat, fugatis cæteris formidine sagittarum. Hi cum pavidi sub loricis aliquandiu quievissent, concussa turri surgunt. G extentisque manibus Castor veluti supplex Cæsarem implorabat: & voce miserabili, ut sibi parceret, obtestabatur. Cui Titus pro simplicitate sua credulus, jamq; Judæos existimans belli pœnitere, arietes quidem impulsione cessare jubet, ac sagittarios supplicibus prohibet. Castori autē quid vellet eloqui permittit. Cumqve ille respondisset, ad fœdus velle descendere: Titus gratulaturum se ait, si omnes eadem sentire voluissent: paratoqve animo fidem pacis etiam civitati daturum. Sed cum ex illis decem Castoris sociis quinque itidem supplices esse simularent, ceteri nunquam se Romanis servituros clamant, dum mori liberis liceat. deniqve illis super hoc ambi-

χεμα χίαι, ἐκ τ λόχες ἐκδρομὴ συνεχὴς, διὰ λης ἡμέρας ἦσαν. ὐδέ ἐσιν ἥτις ἰδία μαχης ἐπιλείπει. κ τ δ' ἀνέπαυε μόλις ἕως δεχομένους. ἀεὶ γ αὐτ ἀμφοτέροις ἡ νὺξ, κ χαλεπωτέρα τ ἡμέρας. δέ τ μὲν ὄσον ἄπω καθεληφότας τ τοῖχ. τ γ ὀπηδοῦς ἰουδαίες τοῖς ςρατοπέδοις. ἐπὶ τοῖς σκηνοις ἑκάτερι διανυκτερεύοντις, ἐπὶ τὰς πρώτας αὐγὰς ἕτοιμοι τοῖς μάχεσθαι ἦσαν. κ τῶν μὲν ἰουδαίων, ἕως ἀν τις τοῖς κινδυνωδεσι χαρίσαιτο τοῖς ἡγεμόσι, μᾶλλον γ ἕκαςος αὐτὸν ἀγαθὸν κ δεᾶ παρέχειν ἐσπούδαζεν. ὡς δ τοῖς αὐτοχείρως ἐπιτιθεμένοις ἀναγκαῖον ἐφαίνετο. ῥωμαίους γ, ἐπ' ἀνδρείᾳ τοῦ πρόσθεν ἤδη, ἔτι κρατεῖν ἐθ. δ' ἥττης αἰσχρὰ, συνεχὴς τ ςρατιὰ, κ ἀλυκτικὴς μελέτη, δ μέγα θ ἡγεμονίας, τοῖς γ πᾶσιν, πᾶσ. ἀεὶ πόσοι συνέχειν ἐθίζουσιν. τι, τὰ δὲ μαλακισθῆναι παρόντ. κ συναγωνιζομένων ἀσμαρ., ὀφθὲν ἐδόκει, κ τ καλῶς ἀγωνισαμένων, μάρτυς αὐτὸς ὁ τιμήσων, παρῆν. κέρδ. δ' ἐν ἦν, κ τὸ γνωσθῆναι κ ἀμείνους τ ἀγῶνα ὄντα. λίαν γ πολλοὶ τ κ σφᾶς ἰσχύ. ἀμείνους τῇ συνηθείᾳ φαίνεσθαι.

Κεφ. κϛ.

ΠΑραλαβὼν δ' αὐτῶν γνώμ κ τὰς ἡμέρας τῶν ἰουδαίων τοῦ τ τύχης καιρὸν ἡγεῖσθαι, δ ἀναπνεύσαντας ἐπὶ πλέον τ πραγμάτων ἑκατέρων, λοιμὸς τις τ ἱππέων ἐξαλλόμενο. τ ῥωμαϊκὴν τάξιν, ἐμπηδᾷ μέση τῇ τ ἰουδαίων φάλαγγι, κ διαπεσόντων τοῖς τ ἐμβολὴν, δύο τοὺς χειροτονητὰς ἀναιρεῖ, τ μὲν κ' ςόμα πλήξας ἀναπεπαικότα, τ δ' ἀναπαύοντα ἐπ' ἀριςερὰ τὸ ὄρυ, κ πλευρὰν διὰ τοῦ παραπλήσιον. ἐκ μέσων τε τ πολεμίων, πᾶσι τοῖς σφετέροις ἐδραμών. ὁ μὲν οὖν δι' ἀρετὴν ἀπομ. ζηλωτὴ γ τ ἀνδρείας ἐγένοντ πολλοί. οἱ δ' ἰουδαῖοι μὲν ἀμελοῦντες δ παθεῖν, τὸ διαθεῖναι μέγα ἐνόμιζον. ὁ, τι θάνατ. αὐτοῖς ἐδοκεῖ κεφότατ., ἁπλῶς δ' ἑκάτεροι τ πολεμίων ἐφρόνουν. πᾶσ. γ τ ἐν ςρατῷ ἀσφαλείας, ἐχ ἥτιον δ κρατεῖν πίστις, δ μὲν ἀπεσκεπῶν ὁρμᾶν, ἀπόνοιαν λέγων, μόνον δ' ἀρετὴν τὴν μὴ προνοίᾳ, δ δὲν ἀφρόνως παθεῖν, ἀνδρείαν τε κ σφᾶς, ἐκέλευσεν ἀνδρίζεσθαι.

Κεφ. κγ.

ΠΡοσέιχε δ' αὐτοῖς δ βορείᾳ τείχει τ μέσων πύργῳ τῷ ἐλέφαντι, ἐν ᾧ τ ἰουδαίων τις ἀπὸ γονίας ἐνέφανε κάσωρ ἐλόχα μεθ' ἑαυτοῦ δέκα, τ λαιτῶν φυγόντων ἀλλ τὰς τάξεις. ὅτι μέχρι μὲν πᾶσ. ἐπεπλήχοτο τοῖς θωρακίοις ἠρέμουν. λυσάντων δὲ πύργ ἀλαλάξαντα, κ προστρέχειν ὁ κάσωρ ὡς χεῖρας ὡς ἱκετεύων δῆθεν, σκάλει τ κράνος, κ τῇ φωνῇ κατοικτίζεσθαι ἐλεᾶσθαι σφᾶς παρεκάλει. πιστεύσας δ' ἐξ ἀπαλόςητ. ὁ τίτ., κ μείωσιν ἤδη τοῖς ἰουδαίοις ἐλπίσας, ἐπεχ μὲν δ κρεῖττον ἐμβολὴν, κωλύει τε ταξευτὰς τοὺς ἱκέτας, λέγων δ' σκέλος ἐπιβάλλ πρὸς κάσορ. δ' εἰπόντ. ὅτι δεκὰ κατασφαγὰς θέλει, ὁ τίτ. συνήθειαν μὲν αἰτίας ἐκέλευε, συνήθειαν δ' οἱ πάντες ταύτ ἤδη φρονοῦσι, κ τῇ πολλ διδόναι μεπίστευ ἑτοίμως. τῶν δεκὰ δ, οἱ πέντε μὲν αὐτῷ συνυπεκέκοντο τὸν ἱκετηρίαν, οἱ λοιποὶ δ' οὐκ ἄν ποτε δουλεύειν ῥωμαίοις ἔφασαν, παρὸν ἐλευθέρους ἀποθνήσκειν. κ μέχρι πολλοῦ διαφερομένων,

νων, ἐτρίβετο μὲν ἡ πρὸσβολή· πέμπων δ' ὁ Καῖσαρ πρὸς τὸν Σίμωνα, χρόνῳ βυλόμενος πρὸς τῶν ἐπιόντων ἑλεῖν, ὡς σὺν ὀλίγοις αὐτὸς διαπαίζοι τοὺς Ῥωμαίων ἄρχοντας ἅμα μὲν τοῦτο πέμπων, καταφανὴς δὲ καὶ τοῖς αὐτὸν ἀπωθοῦσι, διὰ τὸ δεξιὰν προσκαλῶν. οἱ δ' ὥσπερ ἀγανακτοῦντες, ὑπὲρ τῶν θωρακίων δῆρον τὰ ξίφη γυμνά, καὶ τοὺς θώρακας αὐτῶν πλήξαντες, ὡς ἀπεσφαγμένοι κατέπιπτον. διαμβὰς δ' ὁ Τίτος καὶ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐκτείνας τῶν ἀνδρῶν προβήματος, καὶ μὴ δυναμένους κατωθεῖν ἀκρίβως τὸ γεγονὸς μόνον ἰδεῖν, ἐθαύμαζόν τε τὴν εὐτολμίας αὐτοὺς, καὶ ἐπόνουν ἡλέουν. τοξεύει δέ τις ἐν τούτῳ προβὰς τὸν Καίσαρα, καὶ κατὰ τοῦ εὐθέως ἀναπάσας τὸ βέλος, ἐπεδείκνυ τῷ Τίτῳ, καὶ ἀδίκημα πάσχων κατεμέμφετο. πρὸς δὲ τὸν βαλόντα χειρὶ λιάσας κἀμοῦ, ἔπεμπε παρεσῶντα τὸν ἰωσήπον δουναι τῷ Καίσαρι δεξιάν. ἀλλ' ὁ μὲν, ἅτ' αὐτὸς ἔφη προπελευσόμενος, φρονεῖν γὰρ οὐδὲν ὑγιὲς τοὺς δεομένους, καὶ τοὺς ὡρμημένους τῶν φίλων κατέχειν. αἰνέσας δέ τις τῶν εὐτολμων, αὐτὸς ἔφη προπελευσόμενος. καὶ τὸν Καίσαρα καλοῦντα, ὅπως δέξαιτό τις καὶ τὸ ἀργύριον ὃ φέρει μετ' αὐτοῦ, ἀπρεπέστερον ὁ αἰνέσας Ἀγαπητὸς τὸν κόλπον προσέβαλλε. διαμβὰς δ' ὁ Καῖσαρ πέτραν, ἐπαφίησιν αὐτῷ, καὶ τάττε πρὸς διήμαρτε φυλαξάμενος, πετρώσει δ' σφαλιώτην ἕτερον προσελθόντα. συνοήσας δὲ καίσαρ τὸν ἀπάτην, πρὸς βλάβης μὲν ἔγνω τὸν πόλεμος ἕλεον. τὸ γὰρ ἀπλοέστερον, ἦσον ἐπαπλῆναι τοῦ πανούργου τὰς δ' ἐμβολὰς τῆς ἐλεπόλεως ὀργῇ τὸ χλεύης, ἐποίεῖτο θρασυτέρας. ὑπανδιδόντα τὸ τὸν πύργον ἐμπιπτόντων οἱ πρὸς τὸν Καίσαρος, καὶ διὰ τῆς φλογὸς εἰς τὸν ἐπ' αὐτοῦ κρυπτὸν ἀλλόμενοι, πάλιν δόξαν ἀνδρίας Ῥωμαίοις παρέσχον, ὡς ῥίψαντες σφᾶς αὐτοὺς εἰς τὸ πῦρ.

ΚΕΦ. κδ.

Αἱρεῖ δὲ κατὰ τοῦτο τὸ τεῖχος ἡμέρᾳ πέμπτῃ μετὰ τὸ πρῶτον, καὶ τὸν ἰουδαίων φυγόντων ἀπ' αὐτοῦ, παρέρχεται μετὰ χιλίων ἔνδον ἐπιλιτῶν, καὶ τοὺς πρὸς αὐτὸν ἐπιλέκτων, καθ' ὃ τῆς κατωτέρω πόλεως, ἐμπορωλιά τις τοῦ κατὰ χαλκεῖα, καὶ ἱματίων ἀγορὰ, πρὸς δὲ τὸ τεῖχος, πλάγιοι κατέτεινον οἱ στενωποί. εἰ μὲν οὖν ἡ δευτέρα τείχους πρόσω εὐθέως διέλυσεν, ἢ πολέμου νόμῳ παρελθὼν ἐπέρθη τὸ λῆθον, σὺν ἂν οἶμαι, τῆς ἐμῆς βλάβης τοῦ κράτους. νῦν δὲ ἰουδαίους μὲν ἐλπίσας δυσωπήσειν ἔχειν κακῶν τὸ μὴ θέλειν, πρὸς δ' ἀναχώρησιν εὐμαρῆ τοῦτο εἰσβολὴν σὺν ἐπλάτυνεν. ὁ γὰρ ἀπιθανώτατον ἦς ἐνεργατέον ἐπελάμβανεν. παρελθὼν γὰρ ἅπαντα τὸν πρὸ αὐτοῦ καταλαμβανομένων ἐπέστρεψεν, ἅθ' ὑπομιμνήσκων τοὺς οἰκείους. ἅμα μὲν τοῖς στασιασταῖς ἐβούλοντο μάχεσθαι δίκαια τὰ δὴμος βλάβης, ἄδεια ἐξόδου ἐδίδου, τοῦ δήμου δὲ τὰς κτήσεις ὑπεσχνεῖτο δώσειν. πρὸς τοῦτο γὰρ ἐποιεῖτο σῶσαι τὸ μὲν πόλιν αὐτοῦ, τὸ δὲ ναὸν τῇ πόλει. τὸ μὲν οὖν λαὸν ἕτοιμον ἔχειν εἰς ἃ προὔτρεπε πάλαι, τοῖς μαχίμοις δὲ ἐδόκει τὸ φιλάνθρωπον ἀσθενείᾳ, καὶ τὸν πόνον, ἀδυναμίᾳ. ἅτε δὲ ἄλλην πόλιν ἐλεῖν, ταῦτα προετείνων ὑπελάμβανον. ἀγαπᾶσι δὲ τοῖς δημόταις θάνατον εἰ πρός τινα μνησθείη τῶν αὐτῶν, καὶ τοὺς φθεγγομένους εἰρηνικὰ διαφθείροντες, ὑπαντῶντες καὶ τοῖς εἰσελθοῦσι Ῥωμαίοις, οἱ μὲν τοὺς στενωποὺς ἐπαναπλήσαντες, οἱ δὲ ἀπὸ τῶν οἰκιῶν,

A gentibus ceſſabat expugnatio. Caſtor autem interea Simonem per internuncios admonebat, ut dum vacuum eſſet tempus, de rebus urgentibus conſilium caperet: pauliſper enim ſe illudere imperatori Romano. Simul autem hoc agens, ad pacem hortari contradicentes ſocios videbatur. Illi autem velut ægre ferentes, in thoracas nudos fixere gladios: hisqve percuſſis velut interfecti ceciderunt. Titus vero ejusqve ſocii B obſtupuere tanta eorum pertinacia, cum ex inferiori loco quod factum erat, vere videre non potuiſſent: mirabanturqve ſimul audaciam, & calamitatem miſerabantur. Interea Caſtorem ad narem quidam ſagitta percutit, tumqve ille telum extractum Imperatori oſtendens, iniqva ſe perpeti querebatur. At Titus incuſato qui hoc emiſerat, aſtantem Joſephum mittit, ut Caſtori C dexteram porrigeret. verum is neqve ſe iturum, nihil enim ſanum ſupplices cogitare reſpondit, & amicos qui voluere ire prohibuit. Cum vero quidam ex perfugis Æneas, iturum ſeſe dixiſſet ad eum, invitante Caſtore, ut etiam ſecum in qvo ferret argentum aliquid ſuſciperet: ad hæc ille ſtudioſe aperto ſinu accurrit: alter vero ſuper eum ſaxum demiſit. Et ipſum quidem quoniam D præcaverat, ferire non potuit: ſed alium militem qui aderat, vulneravit. Cæſar vero fallaciam reputans, intellexit miſericordiam in bello nocere, minusqve decipi calliditate ſævitiam: arietisqve impulſionibus, iracundia fraudis, vehementius utebatur. Caſtor autem ejusqve ſocii turrim ictibus jam cedentem incendunt: perqve flammas in ejusdem miſſi cuniculos, iterum magni animi opinionem apud Romanos habuere, tanquam ſe ignibus tradidiſſent. Capit autem E hac parte murum Titus, die quinto poſtquam primum ceperat: fugatisqve inde Judæis intro cum lectis mille tranſiit, quos circa ſe habebat, armatis: ubi nova civitas quod lanæ venditores erant, fabriqve ærarii, veſtiumqve mercatus, & ad murum anguſtæ viæ transverſæ tendebant. Enimvero ſi vel ſtatim muri diſturbaſſet maxi- F mam partem, vel qvæ ceperat lege belli vaſtaſſet, nullum credo damnum victoriæ fuiſſet admixtum. nunc autem Judæos exoratum iri ſperans, cum liceret capere facilem diſceſſioni aditum non dilatavit. nec enim quibus conſulebat, inſidiaturos ſibi putabat.

CAP. X.

De ſecundo muro bis obtento a Romanis.

DEniqve poſtquam ingreſſus eſt, neqve occidi qvenqvam permiſit eorum qui comG prehendebantur, neqve domus incendi: ſed tam ſeditioſis, ſi pugnare vellent, ſine populi detrimento copiam dabat, quam ipſi populo fortunas proprias ſe redditurum pollicebatur. Plurimi namqve petebant ſibi civitatem ſervari, templum vero civitati. At enim populum quidem ad ea quæ hortabatur & antea paratum habebat, bellicoſi autem pro inertia ducebant humanitatem: Titumqve imbelli animo, quod cæteram civitatem tenere non poſſet, has proponere conditiones putabant. mortem autem populo denunciantes, & ſi verbum quisquam de traditione feciſſet, pacemve nominaſſet, mox interficiendum eum eſſe minitantes, Romanis qui introiere, alii per viarum anguſtias obſtabant, alii ex ædibus:

alii murum per ſuperiores portas egreſſi, pugnare cœperant. quibus rebus perturbati cuſtodes, de muro ſeſe demiſerunt, relictisqve turribus in caſtra receſſerunt. clamor autem audiebatur militum intra civitatem, quod ab hoſtibus cingerentur: foris autem degentium clauſis contubernalibus metuentium. creſcente autem numero Judæorum, & propter locorum peritiam viarumqve ſcientiam prævalente, multi Romanorum trucidabantur, & ab incumbentibus pellebantur, cum magis neceſſitate reſiſterent. nec enim multis ſimul fugiendi copia per anguſtias muri patebat: omnesqve pene qui tranſierant, perempti fuiſſent, niſi Titus eis opem tuliſſet. Diſpoſitis enim per ſumma viarum ſagittariis, & ubi plus erat multitudinis aſtans, miſſilibus hoſtes abigebat, & cum eo Domitius Sabinus, vir bonus etiam in illo prælio comprobatus: duravitq; tam diu, ſagittis eos prohibens irruere, donec omnes milites receſſere. Romani quidem ita ſecundo muro potiti, ad extremum pulſi ſunt. Oppidanis vero qui pugnaces erant, ſpiritus crevit, & ſecundis rebus amentes erant, neqve Romanos auſuros eſſe ad civitatem accedere ſuſpicantes, neqve vinci ſe poſſe, ſi ad prælium proceſſiſſent. nam quia iniqui erant, officiebat eorum ſententiis Deus: & neqve Romanorum vim, multo majorem illa quæ pulſa fuerat, ſupereſſe cernebant: neqve famem, jamjamq; ſerpentem. adhuc enim malis publicis alebantur, & ſanguinem civitatis bibebant. boni autem jamdudum inopia laborabant, & penuria victus jam multi defecerant. populi tamen interitum, ſeditioſi pro levamine ſui ducebant: & ſolos eos qui pacem non probarent, ſalvos eſſe cupiebant, quique vivere contra Romanos optarent. contrariam vero multitudinem, velut onus quoddam, conſumi gratulabantur. & ita quidem circa ſuos affecti erant. Romanos autem, quod civitatem iterum ingredi conabantur, armati prohibuerunt, disjectis muri partibus objectu corporum præmunitis: ac per triduum ſuſtinuêre fortiter dimicantes. Quarto autem die, Titum vehementius aggreſſum nequaquam ferre potuerunt, ſed vi coacti, rurſum quo antea refugerunt. Ille autem interim muro potitus, totam ejus Septentrionalem partem ſtatim depoſuit: in Meridiana vero per turres præſidia collocavit.

ἄλλοι δ' ἔξω δ' τείχους κ τὰς ἄνω πρεσπηδήσαντες πύλας, πρὸς ἃς πεσόντες οἱ φρουροὶ δ' τείχους καταλιπόμενοι τ πύργων, ἀνεχώρησαν εἰς τὰ στρατόπεδα. κραυγὴ δ' ἦν τ μὲν ἔσω πόνηρα τὰ πολεμίους κεκυκλωμένων, τ δ' ἔξω ὅτι τοῖς ἄστεσι φθορὰ δεδημόσιον. πληθύνοντες δ' ἀεὶ οἱ Ἰουδαῖοι, κ πολλοὶ παλαιοκίνητοι κατ' ἐμπειρίαν τ στενοπόρων, ἐπιτρεπτικὸν πολλοὺς, κ φονεύοντες ἐξώθουν. οἱ δ' κατ' ἀνάγκην τ πλέον αὐτῶν. ἐπὶ γὰρ ἀθρόοις ἀδιαφυγὴ ἀδιεξοδία τείχους. ὁπόσοι τ ἂν καταλειφθῶσι πάντες οἱ παρελθόντες, μὴ προσεπιμένοντ δ' τι ἀδιέξοδος δ' ἐπ' ἄκρας τῆς στενοπόρους τοὺς τόπους, κ κ τ μάλιστα πληθύνοντες αὐτοὺς, ἀνέστελλε τοῖς βέλεσι τοὺς πολεμίους, ἕως αὐτὸς δομίτιος ἀβῖνος, ἀνὴρ ἀγαθὸς κ κ παντὶ φανεὶς τ μάχῃ. παρέμενε δ' ἀπεχώρησε τέλος ἡμέρᾳ, ὅτε τοὺς ἰδιώτας κωλύων παρελθεῖν, μέχρι πάντες ἀνεχώρησαν οἱ στρατιῶται. ῥωμαῖοι μὲν ὅτω κρατήσαντες δ' ἄλλης τείχους, ἐξεώθησαν. τ δ' ἀνὰ πᾶσαν μαχὴν ἐπῆρτο τὰ φρονήματα, κ μετέωροι ὡς τ ἤδη ἔχοντες ἦσαν, ὅτ' ἂν ῥωμαῖοι εἰς τ πάλιν πολεμήσοντ ἐπ παρελθεῖν, ὅτ' ἂν αὐτοὶ παρελθόντες, ἡτοιμασμένοι δοκοῦντες. ἐπισκοτεῖ δ' αὐτῶν τ γνώμας ἀφ' ὧν τὰς ὠφελείας ὁ θεὸς, κ ὅτε τ ῥωμαίων ἰσχὺν ὅσον πλέον κατέλυπτο τ ἐχεληθείσης ἐβλεπον, ὅτι τ ὑφέρπουσα λιμὸν αὐτῶν. ἐπὶ παρὸν ἐσθίειν ὧν τ δημοσίων κακῶν, κ τὸ τ πόλεως αἷμα πίνειν. ἐνδεεῖς δ' τὰς ἀγαθὰς ἐπῆκτο πάλαι, ὅτανες τ ἀπιτηδείων, διελύοντο πολλοί. τ δ' λαὸς φθορεὰ ἑαυτῶν οἱ στασιασταὶ κ φισμὸν ἐπελάμβανον. μόνους δ' ἠξίουν σώζεσθ, τὰς μὴ ζητοῦντας εἰρωνίαν, κ ῥωμαίων ζῆν μετειρημένους. τὸ δ' σκυθρωπὸν πληθ' ὥσπερ τῶν βαρβάρων βαρ' ἡδονὴ δακρυόμενοι. τισὶ μὲν δὴ πρὸς τὰς ἐνδον ἦσαν. ῥωμαῖοι δ' πάλιν τ ἐσοδον πορωμένοις, σκωλύουν φεζάμενοι, κ τὸ καθ' ἑαυτῶν ἀνίστε χαίνοντες τοῖς σώμασι. τέως μὲν ἀντίσχον ἡμέρας καρτερῶς ἀμυνόμενοι, τῇ παρεῖ δ' προσβαλλόντες γυναῖκας πρὸ ἐνεγκαν. ἀλλὰ βιαζόμενοι, ἤ κ πρότερον ἀναφύγησιν. ὁ δ' πάλιν δ' τείχους κρατήσας, τὸ προαύλιον, μὲν ὅλως κατέβρεξε πᾶν. ὅπῃ δ' κ μεσημβρίαν, φρουρὰς τοῖς πύργοις ἐγκαθίσας, τῷ τρίτῳ προσβάλλειν ἐπενόει.

CAP. XI.

De aggeribus in tertium murũ, & oratione prolixa Joſephi pro deditione facienda, & fame obſeſſorum.

JAmqve tertium murum Titus aggredi cogitabat. Videbatur autem breviſſimi temporis ejus obſidio: ſpaciumqve conſilii ſeditioſis eſſe dandum, ſi quid diſturbatione ſecundi muri aut famis metu remitterent. nec enim diutius eis prædas poſſe ſufficere: ipſe ocio commode utebatur. Nam cum dies adveniſſet, quo militibus oportebat alimenta diſtribui, in conſpicuo hoſtibus loco ductis, juſſit duces ordinato exercitu pecuniam ſingulis numerare. Illi autem prolatis armis ex involucris nitenti procedunt, equitibus ornatos equos ducentibus: locaqve ſuburbana per multum ſpacium auro argentoqve lucebant. Illo autem ſpectaculo nihil aut jucundius ſuis, aut horribilius hoſtibus videbatur. ſpectantibus enim

ΚΕΦ. ια.

ΔΟξαν δ' ἐπανεῖναι πρὸς ὀλίγον τ πολιορκίαν, κ διωρεῖσθαι βουλῆς στασιαστῆς φεύγειν, ἐπ' αὐτὸς τ καθαίρεσιν ἐνδοιάζειν δ' ὀδυρόμενον τείχους, ἡ κ τὸν λιμὸν ἐπιθήσοντες (ἀ γὰρ εἰς πολὺ τὰς ἁρπαγὰς αὐτοῖς ἐξαρκέσειν) εἰς δέον κατεσχέθη τὸν ἄνεσιν. στάσεως δὲ τῆς πρόθεσμίας, καθ' ἣν ἔδει δοῦναι τὰς σφαγὰς τροφὰς, ἐν ὑποπτίῳ τοῖς πολεμίοις ἐκέλευσε τοὺς ἡγεμόνας ἐκτίζαντας τὴν δύναμιν ἀπερεμεῖν ἑκάστῳ τ ὀφεῖλον. οἱ δ' ὥσπερ ἐθ' ἁπαλλάττοντες τὰ σώματα ἠγκυς ἐσκεπασμένα τέως, καταφέρεται πρὸς ἡσυχίαν, κ τὰς ἵππους ἄγοντες οἱ ἱππεῖς κεκοσμημένους. ὅπῃ πολεῖσον ἦ τὰ πρὸ τῆς πόλεως ἀργύρου κ χρυσοῦ πρεπελάμπετο. κ τῆς ὄψεως ἑκάστῳ, ἡδὺ ὅτε τοῖς σφετέροις ὑπτερφέρεσθαι, ὅτε τοῖς πολεμίοις ἀπορεῖν φοβερώτερον. κατεπλήττοντο δ' ἀφορῶντες

τίτε δεχαῖον τεῖχος ἅπαν, Ⓒ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, A & vetera plena erant mœnia, & Septentrionalis
πάς τε οἰκίας μεσὰς καὶ πεπυκνασμένων ἐπερειδὲν, Ⓒ τὴν regio. quin & domos refertas intuentibus cerneres, nullamqve civitatis partem quam non infusa multitudo tegebat, metus autem quamvis audacissimos ceperat, omnem simul exercitum armorumqve pulchritudinem consicientes, & ordinationem virorum. Et fortasse ad illam speciem seditiosi animos mutavissent, nisi malorum immanitate, quæ in populum commiserant, dandam sibi veniam a Romanis desperassent: imminente autem, si destitissent, morte supplicii, bello mori præstabilius esse ducebant. prævalebat etiam fatum, quod innocentes cum nocentibus, & civitatem cum seditiosis perire decreverat. Quatriduo igitur per singulas legiones alimenta consecuti sunt Romani. Quinto autem die, cum omnia faciens Titus, nihil Judæos pacatum cogitare sensisset, bifariam diviso exercito, Antoniam versus ad Joannis monumentum aggeres inchoavit: ista parte superiorem civitatem captum iri cogitans, & per Antoniam templum, namq; hoc nisi cepisset, ne oppidum quidem tutum erat obtinere. In utraqve autem parte duo aggeres erigebantur, a singulis legionibus singuli. Et juxta monumentum quidem operantes, a Judæis & Simonis sociis infestantibus prohibebantur: ad Antoniam vero ab Joannis sociis cum multitudine Zelotarum, non solum quia de superiore loco pugnabant, verumetiam quia machinis jam uti didicerant. paulatim enim usus quotidianus aluit peritiam. Habebant autem ballistas trecentas, & quadraginta tormenta saxorum, quibus difficiliorem aggerum extructionem Romanis efficiebant. Titus autem sibi salvam fore fortunam sciens & perituram esse civitatem, una & obsidioni vehementer instabat: nec pœnitudinem Judæis svadere cessabat: consiliumq; factis admiscens, & orationem sæpe armis efficaciorem cognoscens tam ipsos ut salvari vellent rogabat, tradita sibi civitate, quæ jam capta videretur, quam & Josephum allegabat, patria lingua verba facturum, sperans eos hominis gentilis monitu aliquid remissuros. Itaqve Josephus murum circuiens, simulq; extra teli jactum stans, unde exaudiri facilius posset, multis orabat, ut sibi ac populo parcerent, templo ac patriæ, neve contra hæc fierent alienigenis duriores. Romanos enim sancta revereri, cum quibus nulla sibi societas esset, manusq; suas ad hoc usqve cohibere. ipsos vero in his edoctos, cum servare possent, sponte ad eorū interitum ruere. quin potius viderent muros cōcidisse firmiores, excisis vero infirmiores superesse: Romanorumq; vires cognoscerent. sustinere non posse, hisq; servire non esse novum, neqve inexpertum Judæis. Nam licet pulchrum sit pro libertate pugnare, tamen id in principio decere fieri. semel autem subditum, qui multo tempore paruisset Imperio, jugum excutientem, malæ mortis cupidum, non libertatis amatorem videri. Debere autem dedignari dominos humiliores, non quorum in potestate sunt omnia. Nam quid Romanos effugisse, nisi quod propter æstus aut frigora esset inutile? imo vero transisse,

καὶ τὸ ἱερὸν τὸ βόρειον κλίμα, πάς τε οἰκίας μεσὰς καὶ πεπυκνασμένων ἐπερειδὲν, Ⓒ τὴν πόλεως ὅδεν ἡ μὴ κεκάλυπτο πλήθει διεφαίνετο. καταπλήξις δεδεινὴ, Ⓒ τῆς πολυπειρότητος ἐνέπεσε, τῶν τε ὅπλων μὲν ὅσα πεῦκα πᾶσαν ἐρῶσι, καὶ τὸ κάλλος τῶν ὅπλων, Ⓒ τὴν εὐταξίαν τῶν ἀνδρῶν. δοκοῦσι τ' ἄν μοι πρὸς ἐκείνην εἰ σχεπασθεῖ μεταβαλεῖν τὸ ὄψιν, εἰ μὴ δι' ὑπερβολὴν ὧν τὸ δῆμον ἔδρασαν κακῶν, συγγνώμην ἂν ἔδωκαν ἡμῖν. ἀπεκδεδύκεσαν γὰρ μὴ κολάσεως εἰ παύσαιντο, πολὺ κρεῖττον τὸ πολέμου θανάτου ἡγοῦντο. καὶ τὸ χρεὼν δι' ὀργῆς τοὺς τε ἀναιτίους τοῖς αἰτίοις συναπολέσθαι, Ⓒ τὴν ἐσομένην τὸ πόλιν. τεσσαρεσι μὲν οὖν ἡμέραις οἱ ῥωμαῖοι καθ' ἕκαστον τάγμα διετέλεσαν τὰς τροφὰς κομιζόμενοι. τῇ πέμπτῃ γὰρ ὡς ἔδεν ἀπῆντα τῶν ἰουδαίων εἰρηνικὸν, διχῇ διελὼν τὸ τάγματα τῶν, ἤρχετο χωμάτων, κατὰ τε τὴν ἀντωνίαν, Ⓒ τὸ Ἰωάννου μνημεῖον. ταύτῃ μὲν τὸ ἄνω πάλιν αἱρήσων ὑπενόουν, τὸ δ' ἱερὸν καὶ τὴν ἀντωνίαν. τοῦτο γὰρ μὴ ληφθέντων, ἐδὲ τὸ ἄσυ κατέχειν ἀκίνδυνον ἦν. πρὸς ἑκατέρῳ δὴ μέρει, δύο ἠγείρετο χώματα, καθ' ἓν ἑκάστε τάγματος. καὶ τὰς μὲν ῥωμαῖοι τὸ μνημεῖον ἐργαζόμενοι, οἵ τε ἰδιῶται, καὶ τὸ μετὰ Ⓒ σίμωνος ὁπλιτικὸν, εἶργον ἐπεκθέοντες. τὰς δὲ πρὸς τῆς ἀντωνίας, οἱ μετὰ τὸ ἰωάννου, καὶ τὸ τῶ ζηλωτῶν πλῆθος. ἐπλεονέκτουν δ' οἱ καθ' ὑπερβολὴν μόνον ἀφ' ὑψηλοτέρων μαχόμενοι, καὶ τοῖς ὀργάνοις δ' ἤδη χρῆσθαι μεμαθηκότες. ἦ γὰρ καθ' ἡμέραν τριβὴ, καὶ μικρὸν εὕρεσε τῶν ἐμπειρίαν. εἶχον δ' ὀξυβελεῖς μὲν τριακοσίους, τεσσαράκοντα δὲ τὰ λιθοβόλων, δι' ὧν τὰ χώματα τοῖς ῥωμαίοις ἐποίουν δυσεργότερα. τίτος δὲ σώζεσθαί τε τὴν πόλιν, Ⓒ ἀπώλυσθαι ἰδὼς ἑαυτὸ, ἅμα καὶ τῇ πολιορκίᾳ προσέκειτο, καὶ δ' ὧν ἔμελλε ἰουδαίοις μετανοίαν, οὐκ ἠμέλει. τοῖς δ' ἔργοις, ἀνέμισγε συμβολίαν, καὶ πολλάκις γινώσκων ἀνυπικωτέρου ὅπλων τὸ λόγον, αὐτὸς τε σώζεσθαι παρεκάλει ῥᾳδίαν τὴν πόλιν ἤδη παρειλημμένην, καὶ τὸ ἰώσηπον καλέσαι τῇ πατρίῳ γλώσσῃ διαλέγεσθαι, πάσαν ἐσδοῦναι πρὸς ὁμόφυλον δοκῶν αὐτός.

ΚΕΦ. κς.

Ὁ δὲ τίτος πρεῖον τὸ τεῖχος, καὶ πρώμνος ἐξωτέρω βέλους εἶναι καὶ ἐν ἐπηκόῳ, πολλὰ κατελοιδόρει. φείσασθαι μὲν ἑαυτῶν Ⓒ δ' ἡμᾶς, φείσασθαι δὲ Ⓒ τὸ πατρίδος, Ⓒ δ' ἱερῶν, μηδὲ ἑκόντας ποιεῖν ταῦτα, τὰ ἀλλοφύλων ἀπαθεστέρους. ῥωμαίους μὲν γε τοὺς μὴ μετέχοντας, ἐκτρέπεσθαι τὰ τὸ πολεμίων ἄγαν, καὶ μέχρι τοῦ τοὺς χεῖρας ἐπέχειν. τοὺς δ' ἐκτρεφέντας αὐτοῖς, κἂν πεισθῶσι μόνους ἔχοντας, ὡρμημένους ποιεῖν ἀπώλειαν αὐτῶν. ἦ μᾶλλον τὰ καρτερώτατα μὲν αὐτῶν ὁρᾶν τείχη πεπτωκότα, λῷστον δὲ τὸ ἑαλωκότων ἀσθενέστερον. γινώσκειν δὲ τοὺς ῥωμαίων ἰσχὺν ἀνυπόστατον, Ⓒ τὸ δουλεύειν τοῖς, οὐκ ἀπείρασιν αὐτοῖς. εἰ γὰρ δὴ Ⓒ πολεμεῖν ἐστὲ ἐλεύθεροι καλὸν, χρεὼν τὸ πρῶτον. τὸ δ' ἅπαξ ὑποπεσόντας, Ⓒ μακροῖς ἐξαυτοὺς χρόνοις, ἔπειτα δουλεύειν τὸ ζυγὸν, δυσθανατούντων δὲ φιλελεύθερον εἶναι. δεῖν μὲν τι Ⓒ δεσπότας ἀδοξεῖν πεπιστεύκασι. ἔχοις ὑποχείρια πάντα. τί γὰρ ῥωμαίοις ἀλεξιφόβημα, τοῖς μὴ πρὸ ἁλὸς ἅλωσιν, ἢ κρύος ἄχρηστον. μεταβλητὸν γὰρ

ad eos undiqve fortunam, deumqve per singulas nationes ducentem imperium, nunc esse in Italia. Hanc autem validissimam legem, tam feris bestiis qvam hominibus esse præfinitam, potentioribus cedere: apud eosqve esse victoriam, apud quos robur fuerit armorum. Idcirco etiam majores eorum, qvanqvam multum & animis, & corporibus, & aliis subsidiis meliores, cessisse Romanis: quos nisi Deum scissent illis favere, nunquam perpessi fuissent. ipsos vero qua tunc re fretos resistere, cum ex magna parte capta sit civitas: cives autem etiam si muros integros haberent, excidio pariter affecti sint. Nec enim latere Romanos, quæ fames teneat civitatem: & modo quidem consumi populum, continuo vero etiam bellatores interituros: nam etsi Romani desierint, & ab obsidione cessaverint, neque civitatem strictis gladiis irruerint, Judæis tamen inexpugnabile bellum intus assidere, qvod horis singulis aleretur: nisi forte contra famem quoque arma caperent ac dimicarent, soliqve possent etiam infortunium superare. His addebat, optimum esse ante intolerabilem calamitatem mutare sententiam: dumqve liceret, salutare consilium sequi. Nec enim antea gestorum causa succensere Romanos, nisi ad finem usqve insolentes essent: natura eos esse in imperio mansvetos, atqve iracundiæ præferre quod utile est. Utile autem putare, neqve civitatem vacuam viris, neqve desertam habere provinciam: idcirco velle imperatorem cum his dexteram jungere: nec enim cuiqvam salutem daturum si vi ceperit civitatem, præsertim qui nec in extremis ei cladibus rogati paruerint. Brevi autem murum quoque tertium captum iri, priores qui capti sunt, fidem facere. & qvamvis perrumpi tutamina non possint, famem pro Romanis pugnaturam. His monentem Josephum multi in muro stantes vituperabant, multi vero conviciis, nonnulli etiam jaculis appetebant. Ille autem cum manifestis eos calamitatibus minime flecteret, ad gentiles transit historias: O miseri, vociferans, vestrorumqve auxiliatorum immemores, armis & manibus cum Romanis bellum geritis, qvasi qvem alium sic vicerimus. Qvando autem non Deus omnium conditor, Judæorum defensor est, si lædantur? Non resipietis? Unde progressi pugnatis, quantumqve auxiliatorem violatis? Non recordamini opera divina parentum, atqve hunc sanctum locum, quanta bella nobis aliquando peremit? Ego autem facta Dei narrare auribus indignis horresco: sed tamen audite, ut cognoscatis non solum vos Romanis, sed etiam Deo resistere. Nechias, qui tum erat rex Ægyptiorum, idemqve Pharao vocabatur, cum infinita manu descendit, reginamqve Saram materni nostri generis rapuit. Quid igitur vir ejus Abraham proavus noster? Armis credo ultus est injuriam? Atqvi CCC. & XVIII. præfectos habebat, qvorum singulis infinita multitudo parebat. An ipse qvidem qviescere maluit absente Deo? puras autem manus ad hunc locum tendens, qvem vos polluistis, invictum sibi auxiliatorem ad militiam legit? nonne secunda vesperi incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem qvem vos gentili cæde cruentastis locum,

A πρὸς αὐτὸς πάντοθεν τ τύχλω καὶ κ ἐθνῶ τ θεὸν ἐμ-
πεδεάγοντα τῶν ἀρχῶν, νῦν ὅτι τ ἰταλίας ἐναι. νόμον γ
μὲν ὡρίσθαι, κ ὅσα θηρσὶν ἰσχυρότατον, κ ὅσα ἀνθρώ-
ποις, εἴκειν τοῖς δυνατωτέροις, κ τῇ κρατεῖν, πρὸ ὡς
ἀκμὴ τ ὅπλων, ἐναι. Διὰ ὅπερ τ τοὺς προγόνους αὐτῶν,
Ε τοῖς ψυχαῖς, κ τοῖς σώμασιν, ἔτι ὄ τ ἄλλας ἀ-
φορμὰς ἀμείνους ὄντας, αὖθις ῥωμαίους, οὐκ ἀνθ μὴ τ
θεὸν ἡδέσθαι σφῶν αὐτοῖς ἐῦ παραστάντα. αὐτὸς ὄ, πει
Ε πεισθότας ἀντέχθη. ἐαλακυίας μὲν οὐκ ὀλίγα τ
B πόλεως μέρος, τ δ' ἔνδον εἰ κ τὰ τείχη περίεμεν, ἀ-
λώσεως χεῖρον ἀμηχανούντων. ἐ γὰρ λαμβάνειν ῥωμαίους
τ ὂν τῇ πόλει λιμὸν, ὦ νῦν μὲν τ δῆμον, μετ ὀλίγ
ἀφθαρήσεσθαι κ τὰς μαχίμους. εἰ γὰρ δὴ κ πάντων τ
ῥωμαίων τ πλιορκίας, μὴ ὄ ἐπιπίπτειν τῇ πόλει ῥιφθρεῖς,
αὐτοῖς γε τ ἄμαχον πολέμιον ἔνδον ὡρμαθεῖς
καθ' ἑκάστην ὥραν τρεφόμενον. εἰ μὴ κ πρὸς τ λιμὸν
ἄραν τὰ ὅπλα, κ μάχεσθαι δυνάμενοι, μόνοι τ κ πάν-
C τῶν ἐπικρατεῖν. προσετίθει ὄ ὡς καλὸν πρὸ αἰσχίστης
συμφορᾶς μεγαλέσθαι, κ πρὸς τ σωτηρίαν, ἕως ἔχοι
ῥέψαι. κ γὰρ ἐδὲ μνησικακήσειν αὐτοῖς ῥωμαίους τ γε-
γενημένων, εἰ μὴ μέχρι πλείς ἀπωθοῖντο. φύσει
τε γὰρ ὂν τῶν κρατεῖν ἡμέρους ἐναι, κ πρὸς τ ὑμῶν ἡσθῆ-
ναι τὸ συμφέρον. ὅτι δ' ἐναι μήτε τὴν πόλιν ἀνδρῶν κε-
νὴν, μήτε τὴν χώραν ἔρημον ἔχειν. διὸ κ νῦν κήρυκος
βούλεσθαι δεξιὰν αὐτοῖς ὀφθῆναι. ἐ γὰρ ἂν σὺν τῷ τὰ
D βίᾳ λαβεῖν τὴν πόλιν, κ μάλιστα μηδ' ὂν ἐφ' ἅπαξ
συμφορᾶς ἀπολέσαντας ὀφθῆναι. ἔ γοῦν
ταχέως τὸ τρίτον τεῖχος ἀλώσεσθαι, τὰ προσαλωτὰ
πᾶσιν ἐναι. κἂν ἀῤῥῆκτον ᾖ τὸ ἕρυμα, τ λιμὸν ἀντὶ
ῥωμαίων αὐτοῖς μάχεσθαι. ταῦτα τ ἰδίωτον ὠφελοῦν-
τα, πολλοὶ μὲν ἔσκωπτον λόγοι τ τύχης, πολλοὶ δὲ βλα-
σφήμουν, ἔνιοι ὄ ἔβαλλον. ὁ ὄ ὡς τ φανερᾶς οὐκ ἐπι-
θὴ συμβουλίους, ἀλλὰ τὰς ὁμοφύλους μεταβαινούσης.
ὦ δειλότατοι βοῶν, κ τ ἰδίων ἀμυνόμενοι συμμάχων, ἐ-
F πλοις κ χερσὶ πολεμεῖτε ῥωμαίοις; τίνα γὰρ ἄλλον ἔτι
ἐνικήσαμεν. ποτὲ δ' ἴσες ὁ κτίσας ἀν ἀδικῶν ἰουδαίων
ἔθνος. οὐκ ἀπίστατε φέντες ὄψεσθε, πῶς ἀρωμένοις
μάχεσθε, κ πηλίκων ἐμπίνατε σύμμαχον; οὐκ ἀνα-
μνήσεσθε πατέρων ἔργα θαυμάσια, κ τ ἅγιον τόδε χώ-
ρον, ἡλίκους ὑμῖν πάλαι πολέμους καθεῖλε; ἐγὼ μὲν
φεύγω τὰ ἔργα δ' ἃ λέγων εἰς ἀναξίους ἀκοὰς, αἰσχύ-
νη δ' ὁμοίως ἵνα γνῶτε μὴ μόνον ῥωμαίους πολεμοῦντες,
ἀλλὰ κ τὸ θεῖον. βασιλεὺς ὁ ποτὲ νεχαὼς ἀρχῆθεν, ὁ
δ' αὐτὸς σκαλέσσω καὶ Φαραὼ, βαρὺς χειρ καὶ βίας,
ἥρπασεν σάῤῥαν βασιλίδα δ' ἡμῶν τῶν μητέρ. τ
θεὸν δ' ταύτης ἀνὴρ ἀβραάμ, προπάτωρ ἡμέτερ.
ἆρα τ ὑβρισθὲν ἡμῶνατο τοῖς ὅπλοις, καίτοι ἐξακοσίους
μὲν τριακοσίους ἅρματα ἔχων, δυνάμιν δ' ὑφ'
ἑκάστῳ τούτων ἄπειρον. ἢ αὐτὸς μὲν ἔρημον ἡγήσατο μὴ
συμπαρόντ θεὸν, καθαρὰς δ' ἀνατείνας τὰς χεῖρας
εἰς ὃν νῦν ἐμείνατε χῶρον ὑμεῖς, τ ἀκούσιον αἰσθό-
G μενον ἔστρατολόγησεν. ἐ μίαν ἑαυτῷ ἀρκέσαντ θ μάχ
ἢ βασίλισσα ἀνεπέμφθη πρὸς τὸν ἄνδρα; σφετε-
ρῶν ὄ τ ὑφ' ὑμῶν αἰμαχθέντα χῶρον ἐμοὶ φίλον φέρω,
ἐρέ-

incorrupta regina remissa est ad maritum? Adorans autem qvem vos gentili cæde cruentastis locum,

καὶ τρέμων ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ φαντασμάτων, ἐφυγῶ A ac tremes nocturnis ſomniis Ægyptius exagita-
ὁ αἰγύπτιος, ἀργύρῳ τε καὶ χρυσῷ τὸν θεοφιλεῖς ἑβραίους tus aufugit, auroqve & argento amatiſſimos Deo
ἐδωρήσατο. σιγῶ ἢ εἰπὼ τὰς εἰς αἴγυπτον μετοικίσεις τῶν πα- donavit Hebræos. Dicam translata in Ægyptum
τέρων; οἱ τυραννίδων, καὶ βασιλέων ἀλλοφύλων majorum noſtrorum domicilia? Qui cum annos
ὑποπεπωκότες τετρακοσίοις ἔτεσι, παρὸν ὅπλοις ἀ- quadringentos tyrannis ac regibus alienigenis
μυνασθαι καὶ χερσὶ, σφᾶς αὐτοὺς ἐπέτρεψαν τῷ θεῷ ſubjacerent, armis ac manibus ulciſci poſſent,
τοὺς σὺν οἷσι τὸν σκῆπτρον θεῖον καταληφθεῖσαν αἴ- ſemetipſos Deo potius permiſere. Quis neſcit
γυπτον, καὶ πᾶσαν φθορᾶς νόσῳ, τὸν ἄκαρπον γλῶ, τ Ægyptum repletam omni genere ſerpentium,
ἀπολέσπαντα νεῖλον τὰς ἐπαλλήλους δέκα πληγάς. τοὺς B omnique morbo corruptam? Quis terram in-
δὲ παῦται μὴ φορεράς πεμπομένους πατέρας ἡ- fructuoſam? quis Nili defectionem, & continuas
μῶν, ἀναμαχήτους, ἀκινδύνως οἴους ὁ θεὸς ἑαυτῷ νεωκό- decem plagas? & ob hoc parentes noſtros cum
ρους ἤγαγε. ἀλλὰ τὸν ἐπ' ἀσεβείαν ἁρπαγῆναι ἁγίαν præſidio incruentos, & ſine periculo deduci,
ἡμῖν λάρνακα, σὺν ἐστέναξε μὲν ἡ παλαιστίνη, καὶ δα- quos Deus ſibi ſacerdotes ducebat? An non ab
γὼν τὸ ξόανον, ἐστέναξε δ' ἂν πᾶν τὸ τῶν ἁρπασαμένων ἔθνος. Aſſyriis raptam nobis ſanctam arcam, Palæſtina
σηπόμενοι δὲ τὰ κρυπτὰ τῶν σωμάτων, καὶ δι' αὐτῶν τὰ & Dagon ſimulacrum gemuit, & tota gens quæ
ἄπλαγχνα μετὰ τῶν σπλάγχνων καταφέροντες, χερσὶ τὰ λῃσα- rapuerat? corruptis vero occultis corporum, ac
μένους ἀνεκόμισαν, κυμβάλων, καὶ τυμπάνων ἦχῳ, καὶ per ea cum cibo viſceribus exhauſtis, cymbalo-
πᾶσι μιαιφονηρίοις ἱλασκόμενοι τὸ ἅγιον; θεοσεβῶ δὲ C rum ac tympanorum ſono manibus noxiis re-
παῦται πατρᾶσιν ἡμετέροις στρατηγῶν, ὅπλα τοὺς χεῖρας δὲ portaverunt, ſanctum placationibus expiantes?
τὰ ὅπλα παρέντες, αὐτῷ κρίναντι τὸ ἔργον ἐπέτρεψαν. Deus erat qui hæc parentibus adminiſtrabat,
βασιλεὺς ἀσσυρίων σενναχηρεμ, ὅτε πᾶσαν τὴν ἀ- propterea quod omiſſis armis ac manibus, ejus
σίαν ἐπισυρόμενος τὴνδε προσεστρατοπεδεύσατο τῇ ſe judicio permiſere. Rex Aſſyriorum Senna-
πόλει, ἆρα χερσὶν ἀνθρωπίναις ἔπεσεν; ἢ οὐ μᾶλλον ὑπὸ cherib cum totam ducens Aſiam, ad hanc urbem
τῶν ὅπλων ἠρεμοῦσαι ἐν παρασκαῖς ἦσαν. ἄγγελος δὲ castra poſuiſſet, num manibus humanis cecidit?
θεοῦ μιᾷ νυκτὶ τὴν ἄπειρον στρατιὰν ἐλυμήνατο, ἐν μιᾷ nonne ab armis quieſcentes in votis erant, & an-
ἡμέρᾳ ἀναστὰς ὁ ἀσσύριος, ὀκτωκαιδέκα μυριάδας D gelus Dei in una nocte infinitum delevit exerci-
ὑπὲρ πεντακισχιλίους νεκροὺς εὗρε, μὴ δὲ τοὺς καταλειπομέ- tum? poſteroq; die exc tatus Aſſyrius CLXXXV.
νων ἀνόπλους, καὶ μὴ διώκοντας ἑβραίους ἔφυγε; ἴστε millia reperit mortuorum, atqve ita cum reliquis
καὶ τὸν ἐν βαβυλῶνι δουλείαν, ἔνθα μετανάστης ὢν ὁ Hebræos inermes, nec perſequentes fugiebat?
λαὸς ἔτεσιν ἑβδομήκοντα, ἐ πρότερον εἰς ἐλευθερίαν Scitis etiam in Babylone ſervitium, ubi per annos
ἀνεκαίπισεν, ἢ κῦρον ὃς χαρίσασθαι τῷ θεῷ. πρὸ πέμ- LXX. populus exulans, non ante libertatem re-
ψαντος γοῦν τὸν αὐτὸν, καὶ πάλιν τ αὐτῶν σύμμαχον cepit, quam eam Deo Cyrus donaret: qui eos
ἐνεωκόρουν. καθόλου δὲ οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι κατορθώ- etiam eſt proſecutus, iterumque auxiliatori ſuo
σασιν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς ὅπλοις, ἢ δίχα τούτων δι' ἡμαρ- ſacerdotum more ſerviebant. Breviter dicam,
τὸν ἐπιτρέψαντος τοῦ θεοῦ. μένοντες μὲν γὰρ χώραν, E nullum eſt operæpretium quod armis parentes
ἐνίκων οἷς ἐδόκει τοῦ κρατῆ μαχόμενοι δ' ἐπάσσοντο αἰ- noſtri fecerint, aut non ſine armis Deo permiſſa,
ὅτε μὲν λοιπὰ βασιλεὺς βαβυλωνίων ἐπολιόρκει τοῦ- poteſtate impetraverint. Domi autem manen-
τον τὸν πόλιν, συμβαλὼν σεδεκίας ὁ ἡμέτερος βασι- tes, ut placebat judici ſuperabant. Pugnantes
λεὺς ὡδὰ τοὺς ἱερεμίου προφητείας, αὐτός τε ἑάλω, καὶ vero, ſemper de ſpe deciderunt. Nam ubi rege
τὸ ἄστυ μὴ δ' ναὸν κατασκαπτόμενον εἶδε. καίτοι πόσῳ Babyloniorum urbem obſidente, contra Hiere-
μετριώτερος ὁ μὲν βασιλεὺς ἐκεῖνος τ ὑμετέρων ἐ- miæ prædicationem Sedechias rex noſter cum eo
γεμόνων ἦν, ὁ ὃ ἐπ' αὐτοῖς λαὸς ὑμῶν. βοῶντα γοῦν τ congreſſus eſt, tam ipſe captus eſt, quam cum
ἱερεμίαν ὡς ἀπεχθάνοιντο μὲν τῷ θεῷ διὰ τὰς εἰς αὐτ F templo civitatem vidit excindi. Atqui videte,
πλημμελείας, ἀλώσοιντο δ' εἰ μὴ παραδοῖεν τοῦ πόλιν, quanto ille rex veſtris ducibus ejusq; populis
ὅθ' ὁ βασιλεὺς, ὅθ' ὁ δῆμος ἀνῄρηκε. ἀλλ' ὑμῖς ἵνα ἐά- vobis erat moderatior. Denique Hieremiam vo-
σω τὰ ἔνδον, ἃ γὰρ ἐρμηνεύσαι δυναίμην τὰς παρανο- ciferantem, inviſos eſſe eos Deo propter delicta,
μίας ὑμῶν ἀξίως, ἐμὲ τὸν παρακαλοῦντα, ὡς ἐπ' σω- quæ in eum commiſerant, captum iri autem niſi
τηρίαν ὑμᾶς, βλασφημεῖτε, καὶ βάλλετε παροξυνό- traderent civitatem, neqve rex neque populus
μενοι πρὸς τὰς ὑπομνήσεις τῶν ἁμαρτημάτων, μηδὲ interfecit. Sed vos (ut intus geſta prætermittam,
τοὺς λόγους φέροντες, ὧν τἔργα δρᾶτε καθ' ἡμέραν. ἐπ neq; n. digne poſſum iniquitates veſtras expone-
ἢ λοιπὰ ἀνθ' ὧν G re) me, qui vobis ſalutem ſvadeam, querimini,
ζημίαν τῇ πόλει, πολλὰ πρὸς τὸ θεῖον ἐξυβρικότος, telisqve appetitis irati, quod vos veſtrorum com-
οἱ πρόγονοι μὲν τῶν ὅπλων προῆλθον. αὐτοὶ μὲν ἀπο- monefacio peccatorum, nec dici ea toleratis, quo-
σφάγησαν ἐν τῇ μάχῃ. διηρπάγη δ' καὶ τὸ ἄστυ τοῖς πο- rum quotidie facta committitis. Idem tunc fuit,
λεμίοις, ἠρημώθη δ' ἑπτὰ τρία καὶ μῆνας ἐξ τὸ ἅγιον. ἐ cum Antiocho qui dictus eſt Epiphanes obſidente
τὰ δὴ πάλαι λέγω; ἀλλὰ ῥωμαίους τοὺς ἐσπερίους civitatem, multis modis offenſa divinitate, ma-
καὶ ἔθνους; οὐχ ἡ τῶν ἀπιχωρίων ἀσέβεια; πόθεν δ' jores noſtri cum armis progreſſi, ipſi quidem in
pugna perempti ſunt; oppidum vero ab hoſtibus
direptum eſt: ſanctumq; per trienn ium ſexq; menſes penitus deſolatum eſt. Et quid pluribus opus eſt?
Ipſos Romanos quis contra Judæorũ gentes ad militiam provocavit? nonne indigenarũ impietas? Unde

ſervire cœpimus? Nonne a ſeditione majorum, quando Ariſtobuli & Hyrcani furor, & inter eos contentio, Pompejum intulit civitati, & Romanis Deus indignos libertate ſubjecit? Deniqve tres menſes obſeſſi, quanquam nihil quale vos in ſanctum legesqve deliqverant, & majoribus ad bellum ſubſidiis utebantur, ſeſe tradiderunt. Antigoni autem filii Ariſtobuli neſcimus exitū? quo regnum obtinente, Deus iterum captivitate perſeqvebatur populum delinqventem. Et Herodes quidem Antipatri filius, Soſium & Romanum adduxit exercitum. circundati vero per ſex menſes obſidebantur, donec capti peccatorum ſuorum ſupplicia pependerunt: direptaq; eſt ab hoſtibus civitas. Ita nunqvam genti arma data ſunt. Oppugnationi vero ſine dubio cohæret excidium. Oportet ergo, ut opinor, ſacri loci poſſeſſores judicium Deo de omnibus permittere: manusqve tunc humanas contemnere, cum a ſuperno ipſi judice non recedant. Vos autem quid ex his, quæ legis conditor bene dixit, egiſtis? Quid, quod is execratus eſt prætermiſiſtis? Quantum autem illos qui cito periere, impietate ſuperaſtis? non occulta dedignantes peccata, hoc eſt furta, inſidiasqve atqve adulteria, rapinis, cædibus certatis, novasqve maleficiorum excogitaſtis vias. Sanctum vero templum, factum eſt omnium receptaculum: & indigenarum manibus pollutus eſt locus, quem Romani ex tam longinqvo adorabant, multa per legem noſtram de ſuis moribus derogantes. Deinde poſt hæc in quem fuiſtis impii, hunc auxiliatorem ſperatis? Valde quidem juſti eſtis, ſupplices, puriſqve manibus adjutorem veſtrum rogatis. Talibus rex noſter precibus adverſum Aſſyrium ſupplicavit, cum magnum illum exercitum Deus una nocte proſtravit. Similia vero Aſſyriis Romani committunt, ut etiam ſimilem ultionem ſperetis? Nam ille quidem ab rege noſtro accepta pecunia, ut vaſtitati parceret civitatis, neglecto jurejurando ad incendium templi deſcendit: Romani autem ſolenne poſcunt tributum, quod parentes noſtri eorum parentibus penſabant. Et ſi hoc impetraverint, neqve polluntur civitatem neq; ſancta omnino tangunt. Concedunt autem vobis familias liberas & poſſeſſiones tenere, ſacrasqve leges ſalvas manere patiuntur. Inſania eſt profecto, ſperare Deum talem circa juſtos fore, qualis injuſtis apparuit: præſertim qui ſtatim ulciſci noverit cum oportet. Deniqve Aſſyrios prima nocte, qua caſtra civitati admoverant, fregit. Quod ſi etiam veſtram progeniem liberaret, Romanos vero dignos pœna judicaret, confeſtim eis illo tempore ſicut Aſſyriis iraſceretur, quo genti manus Pompejus attulit, quo poſt illum Soſius aſcendit, quo Galilæam Veſpaſianus excidit, poſtremo non nunc Titus civitati appropinquaret. Sed neqve Magnus, neqve Soſius quicquam paſſi ſunt, & civitatem victoria ceperunt. Veſpaſianus autem ex bello quod nobiſcum geſſit, etiam imperium adeptus eſt. Nam Tito quidem etiam fontes nunc uberiores profluunt, qui prius vobis aruerant. Deniqve ante ejus adventum ſcitis & Siloam, & omnes extra civitatem fontes adeo defeciſſe, ut ad utrunqve

ἠρξάμεθα δουλεύειν; ἀφ' ὅτε συστάσεως τὸ πρῶτον, ὅτε ἡ ἀριστοβούλου καὶ ὑρκανοῦ μανία, καὶ περὶ ἀλλήλους ἔρις, παρεσκεύασε τῇ πόλει, καὶ ῥωμαίοις ὑποτάξαι ὁ θεὸς τοὺς οὐκ ἀξίους ἐλευθερίας. τρισὶ γὰρ μησὶ πολιορκηθέντες, ἑαυτοὺς παρέδοσαν, ἔπ' ἀμαρτήσεσὶ τὰ ἅγια καὶ τοὺς νόμους ἡλίκα ὑμεῖς, καὶ πολὺ μείζοσι ἀφορμῆς περὶ τὸ πόλεμον χρώμενοι. τὸ δ' ἀνδρῶνα τῆλος ὁ ἀριστοβούλου παῖδες, οὐκ ἴσμεν, ὁ βασιλεύσ τος, ὁ θεὸς ἀλώσει πάλιν τὸ λαὸν ἡλίκα πλημμελήσ τας καὶ ἡρώδης μὲν ὁ ἀντιπάτρου σὺν σοσίῳ, σοσίου δ' ῥωμαίων στρατιὰν ἦγαγε. περιχεθέντες δ' ἐπὶ μῆνας ἕξ, ἑάλωσαν, μέχρι δίκας τ' ἁμαρτιῶν δοῦσα ἐάλωσεν, καὶ διηρπάγη τοῖς πολεμίοις ἡ πόλις. ἔτι γὰρ οὐδέποτε τοῖς ἔθνεσι τὰ ὅπλα δέδοται. πρὸς δὲ πολεμοῦσι, καὶ τὰ ἀλύπητα πάσχοντες πρόφασιν. δεῖ γὰρ οἶμαι τοὺς χωρὶς αἰτίας νεμομένους, ἀπιτρέπειν πάντα τῷ θεῷ δικάζειν, καὶ καταφρονεῖν τὰς χεῖρας ἀνθρωπίνης, ὅτε αὐτοὶ πείθωσι τὰ ἀνόσια. ὑμῖν δέ τι τῶν ὑλογηθέντων ὑπὸ νομοθέτου πέπρακται; τί δὲ τὰ σκεύη κατεγμένων φιλελληνίας; πότερον δὲ ἐς τὸ τοῦχον ἁλόντων ἀσεβέστεροι, ἢ τὰ κρυπτὰ μᾶλλον τῶν ἁμαρτημάτων ἐξέτασαι, κλοπὰς λέγω καὶ ἐπιορκίας· ἁρπαγὰς δὲ ἐρεῖ τις, καὶ φόνους, καὶ ξένας καινοτομεῖτε κακίας ἁδάς; σκότος δὲ πάντων τὸ ἱερὸν γέγονε, καὶ χερσὶν ἐμφύλοις ὁ θεὸς μεμίανται τὴν χῶραν, οὐ δὲ ῥωμαῖοι πόρρωθεν ἐπεσπέρων, πολλὰ τῶν ἰδίων ἐῶντες φυλάττοντας, εἰς τὰ ἡμέτερα νόμον. εἶτα ἐπὶ τούτοις τὰ ἀσεβήσαντα σύμμαχον ἐπιδοκᾶτε; πάνυ γοῦν ἐσὲ δίκαιοι ἱκέται, καὶ χερσὶ καθαραῖς τὸ βοηθὸν ὑμῶν προσκαλεῖται. τοιαύτης ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἱκετεύσεσιν ὅπλα τὰ ἀσύεμον, ὅπλα τὸ μέγα σκεῦος στρατὸν μιᾷ νυκτὶ κατέφρωσεν ὁ θεός. ὅμοια δὲ τῷ ἀσυνεζίῳ ῥωμαῖοι δρῶσιν, ἵνα δὲ ἀμείνωνα ὑμεῖς ἐμοῦ ἐλπίσητε; ἀλλ' ὁ μὲν χρήματα πρὸς δὲ βασιλέως ὑμῶν λαβὼν ἐφ' ᾧ μὴ πρόσθεν τὴν πόλιν, κατέβη πρὸς τὸς ἱερὸς ἐμπρῆσαι τὰ ταῦρ. ῥωμαῖοι δὲ τὴν σωτηρίαν μισθὸν, ὃν οἱ πατέρες ἡμῶν τοῖς σκεύεσι παρείχον. δὲ τοῦτο τυχόντες, ἔπι πορθῆσι τὴν πόλιν, ἔπι ψυχαῖς τῶν ἁγίων. διδάσκει δὲ ὑμᾶς πάλαι γραφὰς πάλαι λόγος δὲ κτήσεις τοὺς ἑαυτῶν νόμους, καὶ τὰς ἱερὰς νόμους σώζεσι. μανίᾳ δὴ τὸ θεὸν προσδοκᾶν ὅπλα δικαίοις, οἳ δὲ ἐπ' ἀδίκοις ἐφάνη. καὶ φιλανθρωπία δὲ ἀμείνων εἶδεν ἔτι δεῖ. τοὺς γοῦν ἀσεβεῖς καὶ νύκτα τὴν πρώτην φιλοστράτου δὲ σωμάτων σκύλασεν. ὡς τε καὶ τὴν ἡμέραν γραφὰς ἐλευθερίας, ἡ ῥωμαίων κολάσεως ἀξίως ἔκρινε, κἂν φιλανθρωπία καθάπερ τοῖς ἀσυνεζίοις ἐπέσκηψεν, ὅτε δ' εὐνοῦς ἦπιστο πομπήϊος, ὅτε μετ' αὐτοῦ αἰνῆσι σοσίου, ὅτε ἐκεῖνος ἐπόρθει τὴν γαλιλαίαν. τὰ τελευταῖα νῦν, ὅτε ἤγγιζε πρὸς τὴν πόλιν, μάγου μᾶλλον, δὲ σοσίου τοῦ τε μηδὲν παθόν, δὲ ἀνάγκαν ἔλαβον τὴν πόλιν. ἐκεῖνος δὲ, οὐδὲ πρὸς ἡμᾶς πολέμει, δὲ βασιλέως ἤρξατο. πῶς μὲν γὰρ πλησιώτερος ῥέσιν, οἱ ξηραν θέσιν πρότερον ἡμῖν. τὸ γοῦν τοῦτο παρέσεσις, τῶν τε σιλωὰμ ἐπιλιπεῖν ἔστι, δὲ τοὺς πρὸ ἄστεος ἀπόπους, ὥστε πρὸς ἀμφοτέρους ὑπὸ

A

B

C

D

E

F

G

ὠνεῖσθαι τὸ ὕδωρ. τοῦ γὰρ ἄνω ἅτε πλησίον τοῖς πολεμίοις ὑμῶν, ὡς μὴ μόνον αὐτοῖς καὶ κτήνεσιν, ἀλλὰ καὶ κήποις ἀφθονεῖν. τάχα μὲν οὖν πρὸς ὀλίγον προσδοκῶμεν καὶ πρότερον ἐφ' ἁλώσει τῆς πόλεως γενησόμενον, οὐδ' ὁ πρόπαλαι Βαβυλώνιος ἐπεστράτευσεν, ὃς τλεύτε τὸν πόλιν ἑλών, ἐνέπρησε καὶ τὸν ναὸν, καίτοι αἵματι τότε πεπαισθαι καὶ πρότερον ἡλίκα ὑμᾶς. ὡς τε ἔγωγε προφάσει μὲν ἐκ τῶν ἁγίων εἵμαρτο θεῖον, ἐσήναγε δὲ παρ' ὑμῶν πολεμεῖται νῦν. ἀλλ' ἀνὴρ μὲν ἀγαθὸς οἰκίαν ἀστεγῆ φεύγειν, καὶ τὸν ἐν αὐτῇ συγήσει. τί δῆτα ἐπὶ πείθεσθε τοῖς ὑμετέροις κακοῖς ὠφελημένοις; ὃς τότε κρυπτὰ πάντα ἐφορᾷ, καὶ τὰ σιγωμένων ἀκούει. τί δὲ σιγᾶται παρ' ὑμῖν, ἢ κρύπτεται, τί θεῷ καὶ τοῖς ἐχθροῖς φανερὸν γέγονε; παραπεύετε δὲ ὠφελιμοποιοῦντες, καὶ καθ' ἡμέραν ἐρίζετε τὰς χεῖρον ἔχοντας, τὰ αἰδοῖα ὥσπερ ἀρετῆς ἐπίδειξιν πεμφθέντες. καταλείπεται δ' ἔμοιγε ἔτι σωτηρίας ὁδὸς ἐὰν θέλητε, καὶ τὸ θεῖον εὐμαλλακτον ἐξομολογουμένοις, καὶ μετανοοῦσιν. ὡς σιδήρεοι, ῥίψατε τὰς πανοπλίας, λάβετε ἤδη κατερεπτομένης αἰδοῦς ἐπιτρόφους, ἐπισράφητε, καὶ θεάσασθε τὸ καλὸν, ἧς ἀπεδίδοτε. οἷον ἄστυ, οἷον ἱερὸν, ὅσον ἐθνῶν δῶρα. ἐπὶ τοῦτο τὰς ὁδηγεῖ φλόγας; τοῦτο τις μηκέτ' εἶναι θέλει. καὶ τί σώζεσθε τούτων ἀξιώτερον; ἄτεγκτοι καὶ λίθων ἀπαλώτεροι, καὶ εἰ μὴ τοῦτο γνησίους ὄμμασι βλέπετε, ψευδὲς γοῦν ὑμέτερος οἰκτίρατε, καὶ τοῦ ὀφθαλμῶν ἑκάστῳ ψυχῶν γυνή, καὶ γονεῖς, ὧν ἀναλώσατε μὴ μικρόν, ἢ λιμὸς, ἢ πόλεμος. οἶδα ὅτι μοι συγκινδυνεύσει μήτηρ καὶ γυνὴ, καὶ οἶκος ὁ κοινὸς ἄσημον, καὶ πάλαι λαμπρὸς οἰκος, καὶ τάχα δοκῶ ἀφ' ὑμῶν συμβουλεύειν. ἀποκτείνατε αὐτοὺς, λάβετε μισθὸν τῶν ἑαυτῶν σωτηρίας τίμιον αἷμα. καὶγὼ θνήσκω ἕτοιμος, εἰ μετ' ἐμοῦ σωφρονεῖν μέλλετε. τοιαῦτα δ' ἰωσήπου μὴ δακρύοντος ἐμβοῶντος, οἱ στασιασταὶ μὲν ὅτε ἐνέδοσαν, ὅτε ἀσφαλῆ τοῦ μεταβολοῦ ἐκρίνον. ὁ δὲ δῆμος ἐκινήθη πρὸς αὐτομολίαν. καὶ οἱ μὲν τὰς κτήσεις ἐλαχίστου πωλοῦντες, οἱ δὲ τὰ πολυτελέστερα τῶν κειμηλίων, τοὺς μὲν χρυσοὺς ὡς μὴ φωραθεῖεν ὑπὸ τῶν ληστῶν καταπίνον, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἀφανδράσκοντες ὁπότε κατενέγκαιεν, εὐπόρουν πρὸς ἃ δέοιντο. διῆρει γὰρ τοὺς πολλοὺς ὁ πόθος εἰς τοῦ χωρῆσαι, ὅπου βέλτιστ' ἔκαστος. καὶ δὴ καὶ αὐτὸ μᾶλλον πρὸς αὐτομολίαν παρεκάλει, τῶν μὲν ἔσω κακῶν στρεφομένους, μὴ δυνεύσοντας ὑπὲρ ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν ἰωάννην, καὶ τὸ σίμωνα, πρὸς φυλακὴν τοὺς τούτων ἐξόδους πλέον, ἢ τοὺς ῥωμαίων εἰσόδους, καὶ σκιὰν τῆς τυραννίδος ὠφελοῦντες μόνον, εὐθέως ἀπεφαίνετο.

ΚΕΦ. κζ.

Τοῖς μὲν οὖν εὐπόροις, καὶ τὸ μένειν πρὸς ἀπώλειαν ἴσον ἦν. προφάσει δ' αὐτομολίας, ἀνῃρεῖτο τὰ πρὸς τοῦ ὑσίαν. τῷ λιμῷ δ', ἀπόνοια, τῶν στασιαστῶν συνῆκμαζε, καὶ καθ' ἡμέραν ἀμφοτέροις προσεξεκαίετο τὰ δεινά. φανερὸς μὲν γὰρ ἁδαμοῦ σῖτος ἦν ἐπαπειλοῦντες δ', διηρεύνων τὰς οἰκίας, ἔπειθ' εὑρόντες μὲν, ὡς δεησομένους ἠκίζοντο. μὴ εὑρόντες δ' ὡς θᾶσσον κρύψαντας, ἐκολάζοντο. εἰ μὲν γὰρ ἐν ἀπορρήτοις ἔχοιεν, ἀπιστούμενοι μᾶλλον ἐκακοῦντο. ἐπὶ δὲ τοῖς ἐπιτηδείοις ἑστὼς ἕκαστος, ἐπὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐτρέπετο. καὶ τὰς μὲν ἀπορίας ἐπὶ πλεῖστον ἔτεινον, ἐπὶ δὲ τὰς ἀνάγκας ἐπὶ ὀλίγον ἐφέροντο. ἐπὶ δὲ τοῖς ἐπιτηδείοις ἑστὼς ἕκαστος, ἐπὶ τὰς ἐσχάτας ἀνάγκας ἐτρέπετο. καὶ τὰς μὲν ἀπορίας ἐπὶ πλεῖστον ἔτεινον, ἐπὶ δὲ τὰς ἀνάγκας ἐπὶ ὀλίγον ἐφέροντο.

A aqua mercaretur, nunc autem ita hostibus nostris largi sunt, ut non modo ipsis & jumentis eorum, sed etiam hortis sufficiant. Deniqve hujus prodigii & ante periculum factum est in excidio civitatis, quando supra memoratus Babylonius rex cum exercitu advenit, qui & captam civitatem incendit & templum: quamvis ut opinor nihil tunc illi tantum, quantum vos impie nunc, commisissent. Itaqve sanctis relictis, Deum fugisse putaverim: hisqve nunc adesse, quibuscum bellum geritis. An bonus quidem vir domum flagitiosam fugiet, & domesticos oderit: Deum vero malis vestris inhærere arbitramini, qui etiam occulta conspicit, & audit omnia quæ tacentur? Quid autem apud vos tacetur? quid celatur? quid non etiam inimicis planum factum est? Iniquitates enim vestræ velut in promptu neminem latent: inqve dies singulos, quis pejor sit, certamen habetis. atqve ita nequitiam, ut virtutem demonstrare contenditis. Verumtamen reliqua salutis via est, si velitis, & divinitas confessis ac pœnitentibus solet sese placabilis offerre. Arma projicite, pudeat vos patriæ jam diruta. convertite oculos, & aspicite ejus quam proditis pulchritudinem, quale oppidum, quale templum, quam multarum gentium munera. Quis in hæc flammas adducit? quis hæc jam non esse desiderat? Et quid est hoc quod salvum esse debeat dignius? ô duri & lapidibus stupidiores. Si hæc non veris luminibus cernitis, saltem familiarum vestrarum miseremini. Versentur in conspectu cujusqve filii, conjuges, & parentes, quos paulo post aut bellum, aut fames absumpserit. Scio quia una cum his periclitabitur mihi mater & conjunx, & familia non ignobilis, domusqve olim clarissima. Et fortasse propterea me quisquam hæc svadere crediderit. Interficite illos, accipite mercedem salutis vestræ sanguinem meum. Ipse quoque mori paratus sum, si post me respiscitis. Hæc Josepho vociferante cum lacrymis, seditiosi quidem neqve animos flexerunt, neqve tutam sibi mutationem fore judicaverunt. Populus vero ad profugiendum commotus est, & alii possessionibus suis, alii rebus carissimis exiguo precio venundatis, aureos, ne latrones eos deprehenderent, transglutiebant. cum vero ad Romanos elapsi fuissent, exonerato ventre habebant usui necessaria. Titus enim plerosqve per agros, quo vellet quisque pergere dimittebat: idque magis eos ad perfugium hortabatur, quod & intestinis malis carebant, nec Romanis serviebant. Joannes autem & Simon cum sociis, ne his magis pateret exitus, quã Romanis aditus, obstruebant: & qui vel umbrã

B

C

D

E

F

G

suspicionis dedisset, continuo necabatur. Ditioribus quidem manere etiam sicut profugere, par causa erat pereundi: nam quasi transfugere voluisset, propter patrimonium quisq; occidebatur. Cum fame autem crescebat desperatio seditiosorum, & in dies singulos utrunq; malum amplius accendebatur. Et palã quidē nulla erant frumenta, irrumpentes autē scrutabātur domos. Et siquidē invenissent aliquid, eos qvi negaverant verberabāt: si vero nihil invenissent, quasi diligentius celavissent, tormentis itidē afficiebāt.

Haben di autem argumento erant corpora miserorum, cum ea quæ solidis viribus starent, abundare putarentur. Tabidi autem transfigebantur: nec rationis esse videbatur, statim fame morituros occidere, multi vero clam universa bona sua uno frumenti modio qui ditiores essent, isemqve pauperes hordei permutarunt. Inclusi deinde intimis ædium tectis, quidam summa penuria infectum triticum comedebant. panem alii conficiebant, ut necessitas metusqve monuisset. Et mensa quidem nusquam apponebatur, sed incoctum subtrahentes igni cibum diripiebant. Miserabilis autem erat victus, dignumqve lacrymis spectaculum, cum potentiores quidem plus haberent, infirmiores autem injuriam deplorarent, quippe cum fames super omnes clades haberetur. Nihil enim sic perdit hominem ut pudor: nam quod reverentia dignum est, in fame negligitur. Deniqve uxores viris, & filii parentibus, & quod miserrimum, matres cibum infantibus ex ipso ore rapiebant: & marcescentibus inter manus carissimis nemo parcebat, quin vitæ guttas auferret. Edentes vero talia non latebant, sed ubiqve aderant qui ista diriperent. Nam sicubi clausam domum vidissent, eos qui intus erant, cibum capere hoc suspicabantur indicio: statimqve ruptis foribus irruebant, victumqve jam contusum dentibus, ex gutture pene revocabant, ipsos faucibus strangulantes. Pulsabantur autem senes ne cibum defenderent: lacerabantur mulieres, ea quæ haberent in manibus occultentes: nullaqve miseratio vel canities erat capitis, vel infantiæ: sed abstractos pueros & ex bucella pendentes, humo allidebant. Si quis autem incurrentes anteveniisset, quodque rapturi fuerant devorasset, tanquam læsi cruentiores erant. Acerbissimos autem cruciatus excogitabant, dummodo alimenta reperirent: nunc excruciantes genitalium vias, nunc virgis acutis podices transfigendo. horrendaqve etiam auditu quis patiebatur: in unius panis confessionem, & ut unum pugnum farinæ abditum indicaret. Tortores autem nec esuriebant (minus enim crudele videretur, quod necessitas impetraret) exercentes autem dementiam suam, sexqve sibi dierum commeatum præparantes, hisqve occurrentes, qui per Romanorum custodias agrestis oleris herbarumqve gratia colligendarum nocte erepsissent, cum jam se hostes evasisse credebant, quæ attulissent eripiebant: multumqve supplicantibus, & horribile Dei nomen implorantibus, ut aliqvam partem sibi concederent eorum, quæ cum periculo sibi collegissent, nihil penitus dabant: gratumqve videbatur, si spoliati non perirent. Hæc quidem humiliores a satellitibus patiebantur. Honorati vero ac divites ad tyrannos perducebantur, quorum alii insidiarum falso accusati occidebantur, alii quia Romanis proderent civitatem. Et plerumq; delator subortatus indicabat, quod profugere voluissent. Si vero qvem Simon expilasset, eum ad Joannē remittebat: & quē Joanes expoliasset, eū Simon excipiebat: sibiq; invicem propinabant sanguinem popularium, miserorumq; cada-

A πεινῶν ἢ ἔτι ἔχῃ τι μή, τὰ σώματα τῶν ἀθλίων, ὡ
οἱ μὲν ἐπὶ σωτηρίᾳ, ἀνδρῶν τροφὴν ἐδόκουν. οἱ πολ-
λοὶ δὲ ἤδη περιῳδήκεσαν, καὶ κτήσεως ἄλογον εἶδος, τοῖς
ὑπὸ εὐθηνίας τεθηπόσι αὐτοῖς. πολλοὶ δὲ λάθρᾳ
τοῖς κτήσεσιν ἑνὸς ἀντηλλάξαντο μέτρου, πυρῶν μὲν οἱ πλη-
σιώτεροι τυγχάνοντες ὄντες, οἱ δὲ πενέστεροι κριθῆς. εἰσῆ-
σαν δὲ καὶ κλείσαντες ἑαυτοὺς εἰς τοὺς μυχαιοτάτους τῶν οἰκιῶν, τοὺς
μὲν ὑπὸ ἄκρας εὐθηνίας ἀνέφερον τὸν σῖτον πρῶτον, οἱ δὲ
ἕτερον οὐκ ἤδη ἀνάγκη, καὶ τὸ δεῖν πυρέσσει. ἐσθίειν
ἔδει μὲν ἐδαμοῦ παρεστῶτος· ἐσθίοντος δὲ φθονεῖν,
ἐτ' ὠμὰ τὰ σῖτα διήρπαζον. ἐλεεινὴ δὲ ἦν ἡ τροφὴ, καὶ
δακρύων ἄξιον· ἡ μὲν, τοὺς μὲν δυνατωτέρους, τελευτᾶν
ἔτυχεν· τοὺς δὲ ἀσθενοῦντας ἐβυρομένους πάντων μὲν δὴ πα-
θῶν ὑφεῖτο δὲ λιμὸς, ὑδὲν δ' ἧττον ὀδυρμοὺς αἰδοῦς.
τὸ γὰρ ἄλλως ἐντροπῆς ἄξιον, ἐν τούτῳ καταφρονεῖται·
γυναῖκες γὰρ ἀνδρῶν, καὶ παῖδες πατέρων, καὶ τεκοῦσαι
τοὺς τεκόντας μητέρες νηπίων ἐξήρπαζον ἐκ χειρῶν τὰ σιτία
τὰς τροφὰς, καὶ τῶν φιλτάτων ἐν χερσὶ μαραινομένων,
οὐκ ἦν φειδὼ τοῦ ἐζεῖν ἀφελέσθαι συμμάχους. τοιαῦτα
δ' ἐσθίοντες, ὅμως ἐδειλαίνοντο, πανταχοῦ δ' ἐφίστα-
το οἱ ζητήσοντες, καὶ τούτων τὰ ἁρπαγάς, ὅταν γὰρ κατι-
δοῦσι δόκησιν κλεισμένοις οἰκίαν, σημεῖον ἦν ἅπασι, τοὺς ἐν-
δον εἶναι φέρειν τροφήν. δ' ἦχος δ' ἐξαίφνης τοὺς
θύρας ἐκπλήττων, καὶ μόνον οὐκ ἐν τοῖς φαγοῦσιν ἀνα-
θλίβοντες, τοὺς ἀκόλους ἀνέφερον. ἐσθίοντα μὲν ἥρπαζον
ἀντεχόμενοι τοῦ σίτου, καὶ κώμας ἐπαιρόμενοι γυναι-
κῶν συγκαλύπτουσαν τὸν χεροῖν. οὐδὲ πὶς ἦν ἐκτὸς πο-
λιᾶς ἢ νηπίων; ἀλλὰ συνεπιφέροντες τὰ παιδία τοῖς ὠ-
μοῖς σαρκεμφόρα, κατεσθίον ἐκ ἐδαφοῦς. τοῖς δὲ φράσασι
τὸν εἰσφορμίσαντα αὐτῶν, καὶ πεπαλαιωκότα τὰ ἁρπα-
γησόμενα, ὡς ἀδικηθέντες ἦσαν ὠμότερα. δεινὰς δὲ
βασάνων ὁδοὺς ἐπινόουν πρὸς ἐρεύναν τροφῆς, ὀρύσσε-
σθαι μὲν ἐμφράττοντες τοῖς ἀθλίοις τοὺς τῶν ὑδρίων πόρους,
ῥάβδους δὲ ἐξίσιας ἀναπείροντες τοὺς ἕδρας. τὰ φθάσαντα
δὲ καὶ ἀκοῆς, ἔπαχέ πις ἐκ ἐξομολόγησιν εἶναι δοτέ, καὶ
ἵνα μείωσι θράσος μίαν πεπομμένων ἀλφίτων. οἱ
βασανιζόμενοι δὲ οὐκ ἐπίνων, ἢ ὃ ἦν ἂν ὠμοῖς τὸ
μετ' ἀνάγκης. γυμνάζοντες δὲ τὴν ἀσέλγειαν, καὶ πρὸ-
σῳδοποιοῦντες αὐτῆς, εἰς τοὺς ἐξῆς ἡμέρας ἐφόδια.
τοῖς δὲ ὅπλοις τῶν ῥωμαίων φρουρὸν νύκτωρ ἐξερύσαντα
ὑπὸ λαχάνων συλλογὴν ἀχρείων καὶ πάνυ, καυτῶν
ὅτε ἤδη ἀλαπροφόλησεν τοὺς πολεμίους ἐδόκουν, ἀφήρ-
παζον τὰ κομιζόμενα. καὶ πολλάκις ἱκετευόντων, καὶ
τὸ θεῖον ὀνόματα ἐπικαλουμένων ὄνομα δὲ θεὸς, μεταδόσεώς τι
μέρους αὐτοῖς ὧν κινδυνεύσαντες λάβοιεν, ἀδ' ὁτιοῦν
μεταδοσαν. ἀγαπητὸν δ' ἦν, τὸ μὴ ἐκ πεσοπαλεῖς πεπλη-
γμένους. οἱ μὲν δὴ ταπεινότεροι τοιαῦτα πρὸς τῶν δεσποτῶν
ἔπασχον. οἱ δὲ ἐν ἀξιώματι καὶ πλούτῳ, πρὸς τοὺς τυ-
ράννους ἀνήγοντο. τούτων οἱ μὲν ὑπ' ἐνέδρας ψευδοῦς ὑπε-
καλούμενοι, διεφθείροντο, οἱ δὲ ὡς προδιδόντες ῥωμαίοις τὴν
πόλιν. τὸ δὲ ἐπιμοιρατον ἦν, μείωσις τῆς ἐπιβουλῆς, ὡς
αὐτομολεῖν διεγνωκότων. ὁ δὲ ἐπὶ τιμωρίᾳ ῥωμαί-
οις, πρὸς ἰωάννην ἀνεπέμπετο, καὶ τῶν ἐπ' ἐκείνῳ
σεσυλημένων, ὁ σίμων μετελάμβανεν ἀνὴρ συ-
πινον δ' ἀλλήλοις τὸ αἷμα τῶν δημοτῶν, καὶ τὰ κτη-
μάτα

μάτα τ̃ ἀθλίων διεμερίζοντο. καὶ ἔ μὴν κρατῶν, τοσαύτης λῶν ἐν ἀμφοτέροις, τ̃ ἢ ἀσεβημάτων ὁμόνοια. καὶ ὁ μὲν μεταδοὺς ὧν τ̃ ἀλλοτρίων κακῶν θατέρῳ μονοτρόπως ἐδόκει πονηρός. καὶ ὁ μὴ μεταλαβὼν ὡς ἀμαθὴς τινὸς, ἤλγει τ̃ νοσφισμοῦ τῆς ὠμότητος. καὶ ἓκαστον μὲν οὐκ ἐπεξιέναι τοῖς ἐγκλήμασιν αὐτῶν, ἀδύνατον. συνελόντι δ' εἰπεῖν, μήτε πόλιν ἄλλην τοιαύτα πεπονθέναι, μήτε γένος ἐξ αἰῶνος γεγονέναι, κακίας γεμιώτερον: οἵγε τελευταῖον, καὶ τὸ θεῖον ἐφαύλιζον τ̃ Ἑβραίων ὡς ἧττον ἀσεβῶς δοκοῦσιν πρὸς ἀλλοτρίους. ἐξωμολογήσαντο δ' ὅπερ ἦσαν, ἄνανδροι, καὶ σύγκλυδες, καὶ νόσημα ἔθνους φθαρμακὸν. τοῖς μὲν γὰρ πόλιν ἀνέτρεψαν αὐτοὶ, ῥωμαίους ἢ ἄκοντας, οὐκ ἀγκάσαντο ἅπτεσθαι τοῦ σκοτεινοῦ κατοπτεύοντες, καὶ μόνον οὐχ ἑλκύσαντο ὅλον τ̃ ναὸν βεβοδιῶντο τὸ πῦρ. ἀμελούμενον γὰρ τ̃ ἄνω πόλεως ἀφορῶντες, ὅτε ἥλωσαν, ὅτε ἐδάκρυσαν· ἀλλὰ τότε τὸ πάθη, ὡς τὰ ῥωμαίους εὑρέθη. καὶ τότε μὲν τ̃ χώραν ὕστερον μὴ ἀποδείξεως τ̃ πραγμάτων ἐρῶμεν.

ΚΕΦ. ΚΗ.

ΤΙτῳ ἢ τὰ μὲν χώματα προὔκοπτε, καὶ τοι πολλὰ κακούμενον ὑπὸ τ̃ τείχους τ̃ τραπιωτῶν, πέμψας δ' αὐτὸς μοῖραν τ̃ ἱππέων ἐκέλευσε τὰς κατὰ φάραγγας ὅπη συγκομιδὴ τροφῆς ἐξιόντας ἐνεδρεύειν. ἦσαν δέ τινες μὲν καὶ τ̃ μαχίμων, οὐκ ἔτι ἁρπαγαῖς, τὸ ἢ πλέον οὐκ ἐν δήμῳ πένητες, ὡς αὐτομολεῖν ἀπείρεπε τὸ σὺν τ̃ οἰκείων δέει. ὅτε γὰρ λήσεσθαι τὰς φυγὰς ἤλπιζον μ̃ γυναικῶν καὶ παιδίων ἅμα ἀπαγομένων, καὶ καταλιπεῖν ταῦτα τοῖς λῃσταῖς οὐκ ἐνόμιζον ἐπὶ αὐτῶν σφαγησόμενα. πολυμερὲς ἢ πρὸς τὰς ἐξόδους ὁ λιμὸς ἐποίει. καὶ κατελείπετο λανθάνοντας εἰς τὰς πολεμίους ἁλίσκεσθαι. λαμβανόμενοι ἢ κατ' ἀνάγκην ἡμιοῦντο. καὶ μ̃ μάχιμοι ἱκετεύειν ἄωρον ἐδόκει. μαστιγούμενοι δὴ καὶ πρὸς σαυτὸν ζώμενοι ἢ θανάτῳ πᾶσαν αἰκίαν, ἀνεσταυροῦτο ἔ τείχους ἀντικρύ. τίτῳ μὲν οὖν οἰκτρὸν τὸ πάθος κατεφαίνετο, πεντακοσίων ἑκάστης ἡμέρας, ἔστι δ' ὅτε καὶ πλειόνων ἁλισκομένων. ὅτε ἢ τὰς βιαληφθέντας ἀφεῖναι ἀσφαλὲς, καὶ φυλάττειν πιστοὺς φρουρὰν τ̃ φυλαξάντων ἐώρα, τῇ μὲν πλέον οὐκ ἐκώλυε. τέχα δ' ἂν ἐνδιῶσι πρὸς τὸ ὄψιν ἐλπίσας αὐτὸς, εἰ μὴ ἀποδοῖεν ὅμοια πάσομένους. προσήλουν δ' οἱ στρατιῶται δι' ὀργὴν, ἢ μίσος τοὺς ἁλόντας, ἄλλον ἄλλῳ σχήματι πρὸς χλευὴν, ἢ ἅμα τὸ πλῆθος χώρα τε ἐλείπετο τοῖς σταυροῖς, ἢ σταυροὶ τοῖς σώμασιν. οἱ στασιασταὶ ἢ τοσοῦτον ἀπεδέησαν ἔ μεταβαλέσθαι πρὸς τὸ πάθος, ὡς τε καὶ τωὐαντίον αὐτοῖς σοφίσασθαι πρὸς τὸ λοιπὸν πλῆθος. σύροντες γὰρ τοὺς τ̃ αὐτομόλων οἰκείους ὅπῃ τὸ τεῖχος, καὶ τ̃ δημοτ̃ τοὺς ὅπῃ πίπτων ὡρμημένους, εἶα πάσχουσιν οἱ ῥωμαίοις προσφεύγοντες ἐπεδείκνυσαν, ἢ τοὺς κεκρατημένους ἱκέτας ἔλεγον οὐκ αἰχμαλώτους. ὅτε πολλοὺς τ̃ αὐτομόλων ὡρμημένων μέχρι πάλης ἐγνώσθη, κατέσχεν ἔσω. ἐνίοι ἢ καὶ θάνατον διέδρασαν, ὡς ὅπῃ βέβαιον πρόφασιν; ἀναπαυσιν ἡγούμενοι τὴν ἐκ τ̃ πολεμίων θανάτου, ἐν λιμῷ συγκειμένῳ. πολλοὺς ἢ καὶ χειροκοπήσαι κελεύσας πίτῳ

A vera partiebantur. Et dominandi qvidem causa erat in utroqve dissensio, scelerum vero concordia. Nam qvi ex alienis malis partem alteri, sibi totum vendicans, non dedisset, nequissimus videbatur. Et qui non accepisset, velut boni alicujus damno dolebat, quia crudelitatis parte caruisset. Singillatim quidem iniquitates eorum explanare non potero: ut autem breviter dicam, neqve aliam civitatem unqvam talia perpessam puto, neqve ullam nationem post hominum memoriam malicia ferociorem fuisse. Postremo etiam genti Hebræorum maledicebant, ut minus impii viderentur in alienos. Veruntamen, qvod erant, & servos se, & convenas & degeneris gentis abortiones esse confessi sunt. Deniq; civitatem ipsi evertêre, & Romanos invitos hanc tristem admittere victoriam coegêre: tardiusq; venientem in templum ignem pene traxêre. Deniqve cum hi ardere superiorem civitatem vidissent, neqve doluere, neq; illacrymavere: sed apud Romanos, qvi hæc paterentur inventi sunt. Verum hæc quidem suo loco postea cum rerum documentis dicemus.

CAP. XII.

De Judæis crucifixis & aggeribus combustis.

TIto autem aggeres proficiebant, quamvis a muro milites male afficerentur: parte vero equitatus missa, jussit per valles ad alimenta comportanda exeuntibus insidias tendi. Erant autem in his nonnulli etiam pugnatores, quibus jam minime præda sufficeret: major vero pars ex populo pauperes; quos profugere deterrebat pro affectibus suis metus. nec clam enim seditiosis fieri posse sperabant, ut cum conjugibus ac liberis diffugerent: eosqve latronibus relinqvere non patiebantur vice sua jugulandos. Audaciores autem faciebat ad exeundum fames, restabatqve jam latitantes egredi, & ab hostibus capi. Deprehensi autem necessitate repugnabant: metu supplicii, seroqve videbantur supplicare: post pugnam itaqve verberati, & ante mortem modis omnibus excruciati, contra murum cruci suffigebantur. Tito quidem miserabilis videbatur ista calamitas, cum Judæi in dies singulos quingenti, nonnunqvam etiam plures caperentur. Sed neq; captos dimittere tutum erat, tantamqve asservare multitudinem custodum videbat esse custodiam: maxime vero propterea non prohibuit, citius eos existimans ea facie remissuros. tanquam similia passuros, nisi se dedissent. Milites autem diversis modis suffigebant, ira & odio & ludibrii causa: & propter multitudinem quam cepissent, jam spacium crucibus deerat, & corporibus cruces. Seditiosis vero tantum defuit, ut ea clade moverentur, quod etiam in contrarium eis cessit, ad deterrendam reliquam multitudinem. Transfugarum enim familiaribus ad murum tractis, & si qui erant popularium proniores ad pacem, & quæ paterentur, qui ad Romanos profugerent, demonstrabant: & qui comprehensi tenebantur, eos supplices non captivos esse dicebant. Ea res multos perfugere cupientium, donec verum cognosceretur inhibuit. Fuerunt autem, qui statim dilapsi sunt, quasi ad verum supplicium properantes. Illatam enim ab hostibus mortem, comparatione famis requiem esse ducebant. Multis autem captivorum Titus

etiam manus abscidi præcepit, eosqve ad Joannem & Simonem intromisit, ut propter calamitatem nec viderentur profugi, nec crederentur: saltem nunc desinerent admonens, neve se compellerent ad excidium civitatis: sed lucrarentur in extremis mutata voluntate, & proprias animas, & patriam tantam & templum, cujus participem non habebant. simul autem aggeres circumeundo, operantes urgebat, veluti factis verba non multo post secuturus. Ad hæc in muris stantes, & ipsi Cæsari, & patri ejus maledicebant, mortemq; se contemnere clamabant, eamq; servituti recte præferre, multa vero mala Romanis facere dum sperant, nec se nec patriam curantes, ut ipse diceret, perituros: mundumq; Deo templum hoc melius esse: quamvis & id servaturus sit, qui incoleret: quem ipsos quoque auxiliatorem habentes, omnibus interminationibus illusuros. quibus facta non adfore: finem enim Dei esse. Talia conviciis admiscentes vociferabantur. Et inter hæc Antiochus quoque aderat Epiphanes, multos alios armatos secum ducens, & præterea caterva stipatus qui Macedones appellabantur, omnes ætate pares & paulo maturiores adolescentibus, more Macedonum instructi armis & eruditi. unde etiam nomen habebant, pleriqve tamen famam gentis æquare non poterant. Omnium enim regum qvi Romanis parebant, felicissimum Comagenum fieri contigit, prius quam fortuna mutaretur. Ostendit autem ille quoque in senecta ætate, nullum ante mortem beatum dici oportere. Cæterum filius ejus adhuc eo vigente præsens se mirari ajebat, quidnã esset quod Romanos adire pigebat muros. erat enim bellator ipse naturaqve promptissimus, tantusq; viribus, ut multum peccaret audacia. Cum vero Titus ad hoc subrisisset, laboremqve communem esse dixisset, sicut erat Antiochus cum Macedonibus in murum impetum fecit. & ipse quidem pro viribus suis ac peritia cavebat tela, Judæorum, sagittis eos appetens: adolescentes autem omnes præter paucos attriti sunt. Nam pudore promissionis diutius pugna certaverant, & ad extremum multi saucii recessêre: hoc reputantes, quod etiam viris Macedonibus vincere cupientibus fortuna opus sit Alexandri. A Romanis enim duodecimo die mensis Maji aggeres inchoati, vix nono & vigesimo perfecti sunt, cum totos dies septem & decem laborassent: ingentes enim quatuor jacti sunt. & unus quidem, qui erat ad Antoniam, & a quinta legione fuerat extructus, contra medium stagnum, quod Struthium vocatur: alter vero a duodecima viginti cubitis distans. Decima vero legio, quæ supra memoratis præstat, in Septentrionali parte opus erexerat, ubi stagnum est qvod appellatur Amygdalon. Ab hoc autem quintadecima legio triginta discedentem cubitis aggerem fecit ad pontificis monimentum. Jam vero admotis aggeribus, Joannes subfossa intus terra usqve ad aggeres, Antoniam versus dispositis per cuniculum fudibus opera suspendit: illataqve sylva pice ac bitumine illita, igni immittit. succensis autem fulcimentis

A τ ἑαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι ἢ πρόδωσι διὰ τὴν συμφοράν, ἀπέπεμψε πρὸς τ σίμωνα, ἢ τὴν ἰωάννου, ναῦν γε ἤδη πᾶσαν παρουσῶν, ἵ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τ πόλεως αὐτὴν βιάζοιτο. κερδῆναι δ' ἐν τ ὑστάτοις μεταμελείας, πρὸς τ αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν καὶ τὸν πατρίδα ἢ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. θεῖόν τ τὰ χώματα τὸς ἐργαζομένους ἅμα κατεπήγνυ, ὡς ἐκ μακρᾶν ἀπειλοῦντος ἔργοις τὸ λέγειν. πρὸς ταῦτα αὖτοι τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τ τείχους κάμπτοντες, ἢ τ πατέρα αὐτό. ἐ δ μὴ θανάτου καὶ φρονεῖν ἔφασκον. ἡγεῖτο δ' αὐτῶν πρὸ ἀλείας καλῶς ἐρρώσατο δ' ἐπ' ἀμφότερα ἢ κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπέσωσι. πατρίδι δ' ἐμέλλον τὸς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολλυμένους. ἐναντία ἅμπνευ τούτ τῷ θεῷ τ κόσμον εἶναι. σωθησομένῳ γε μᾶλλ ἐ ὄντι τ δ' κατοικοῦντ, ὃν ἐ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλοάζειν ἀπέλειν ὑστερούσαν ἔργων. τὸ δὲ πλῆθος τ θεῖ. τοιαῦτα τῆς λοιδορίας ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

Κεφ. κθ.

ΕΝ ᾗ τούτῳ, ἢ Ἀγρίππας ἀντίοχ, παρὼν, ἄλλους τε ἑταίρους συχνοὺς ἔχων, ἢ τὸν αὐτοῦ σίφ μακεδόνων καλουμένου ἡλικία πάντας ὑπηλίκους ὀλίγον ἐπὶ ἀντίπαιδας, τ μακεδονικὸν τέλος ἀπαλλαγμένους τε ἐ πεπαιδευμένους. ὅθεν ἢ τὴν ὁπλισιν ἦσαν, ὑστεροῦντες οἱ πολλοὶ τ ἥβης. δ' δαιμονίως δὲ μάλιστα τ ἐπὶ ῥωμαίους βασιλέων τ κομμαγηνὸν ἐπιεικῆ, πρὸς ἡδονὰς μεταβολῆς. ἀπέφηνε δ' καὶ κἀν ὁπόταν ἥρως ὡς ἀδένατα χρὴ λέγειν τὸν θανάτου μαχεσθαι. ἀλλ' ὁ πᾶς ἀκμάζοντ αὐτὸ τὴν καὶ παρὼν θαυμάζω ἔφασκε, τί δήποτε ῥωμαῖοι κατ' κνοῦσι τὴν τειχ. πολεμικὴς δ' τις αὐτὸς ἦν, ἢ φύσει ἐμβολ καὶ μεγαλοπρεπὴς τοσοῦτ, ὡς ὀλίγῳ τὸν τόλμαν ἀμαυρότερον. μὴ ἀφόβουτ δ' πίτειν, ἢ κοινὸς ὁ πόνοντ ὡς ἔχειν ὥρμησεν ὁ ἀντίοχ μ' τ μακεδόνων τὸν τοῖχ. αὐτὸς μὲν οὖν ἀφ' ἵππου ἦν, ἢ κατ' ἐμπειρίαν, ἐφυλάττετ τὰ τ ἰουδαίων βέλη ῥίπτειν ἐς αὐτούς. τὰ μὲν πρόσω δ' αὐτῷ σωτήριον πάντα, πολὺν ὀλίγων. ἀφ' ὧν αἰδῶτ ἀποχέσεως, ἐκστρατιώτης μαχόμενα, ἢ πλῆθ ἀνεχώρουν τραυματίαι πολλοὶ σωτεῖντες ὅτι ἢ τοῖς ἀληθῶς μακεδόσιν ἡ μέλλουσι κρατεῖν, δεῖ τ ἀλεξάνδρου τύχης.

Κεφ. λ.

ΤΟΙΣ δ' ῥωμαίοις ἐξαμβύοις δωδεκάτῳ μιᾶς ἀρτεμισίου, σωτελέσθη τὰ χώματα μόλις ἑπτὰ ἐικαδὶ, τ δεκαπλᾶ σωνεχῶς πανημέρους ἡμέρας. μέγιστα δ' ἐχώσθη τὰ τέσσαρα. ἢ ἧττον μὲν τὸ ὀπὶ τὴν ἀντωνίαν ἐπὶ δ πέμπτ τάγματ ἐβλήθη ἢ μέσον τῆς ὁρθῆς καλουμένης κολυμβήθρας. τὸ δ' ἕτερον ἐπὶ δ δωδεκάτ διεσῶτ ὅσον εἰς πήχεις ἐκκαὶ τῷ δεκάτῳ δ' τάγματι διέχουν πλὴν τέτταρ, ἢ βάθρα κλίμα τὸ ἔργον ἦν, ἐ κολυμβήθρᾳ ἀμυγδαλὼν ἐκτὸς ἀγορανομούμενον. τέτταρ δ' τὸ πεντεκαιδέκατον ἐπὶ τριακοντα πηχῶν ἔχον ἢ τὸ δὲ ἱερέως μνημεῖον. ἐκκαιομένων δ' ἤδη τ ὀρυγάνων, ὁ μὲν ἰωάννης ἐνθένδε ἐπορύξας τὸ ἢ τὴν ἀντωνίαν μέχρι τ χωμάτων, ἐ ἀλαλαθέων σαυροῖς τὸν τοῖχον, ἀνακομπάσας τὸ ἔρμα. πίσσῃ δ' ἢ καὶ ἀσφάλτῳ διακεχρισμένῳ ὕλῃ ἐπισωρεύσας, ἐνέπρησε πῦρ, καὶ τῶν σανίδων ἐπιπαιόντων ἠτε διώρυξ

A τ ἑαλωκότων, ὡς μὴ δοκοῖεν αὐτόμολοι ἢ πρόδωσι διὰ τὴν συμφοράν, ἀπέπεμψε πρὸς τ σίμωνα, ἢ τὴν ἰωάννου, ναῦν γε ἤδη πᾶσαν παρουσῶν, ἵ μὴ πρὸς ἀναίρεσιν τ πόλεως αὐτὴν βιάζοιτο. κερδῆναι δ' ἐν τ ὑστάτοις μεταμελείας, πρὸς τ αὐτῶν ψυχὰς, καὶ τὴν καὶ τὸν πατρίδα ἢ ναὸν ἀκοινώνητον ἄλλοις. θεῖόν τ τὰ χώματα τὸς ἐργαζομένους ἅμα κατεπήγνυ, ὡς ἐκ μακρᾶν ἀπειλοῦντος ἔργοις τὸ λέγειν. πρὸς ταῦτα αὖτοι τε ἐβλασφήμουν ἀπὸ τ τείχους κάμπτοντες, ἢ τ πατέρα αὐτό. ἐ δ μὴ θανάτου καὶ φρονεῖν ἔφασκον. ἡγεῖτο δ' αὐτῶν πρὸ ἀλείας καλῶς ἐρρώσατο δ' ἐπ' ἀμφότερα ἢ κακὰ ῥωμαίους, ἕως ἐμπέσωσι. πατρίδι δ' ἐμέλλον τὸς ὡς αὐτὸς φησὶν ἀπολλυμένους. ἐναντία ἅμπνευ τούτ τῷ θεῷ τ κόσμον εἶναι. σωθησομένῳ γε μᾶλλ ἐ ὄντι τ δ' κατοικοῦντ, ὃν ἐ αὐτοὶ σύμμαχον ἔχοντες, πᾶσαν χλοάζειν ἀπέλειν ὑστερούσαν ἔργων. τὸ δὲ πλῆθος τ θεῖ. τοιαῦτα τῆς λοιδορίας ἀναμίσγοντες ἐκεκράγεσαν.

B

C

D

E

F

G

διώρυξ ἐπέδωκεν ἀθρόα, καὶ μετὰ μεγίστου ψόφου κατ- A
εσθη τὰ χώματα εἰς αὐτόν. τὸ μὲν οὖν πρῶτον μετὰ
κονιορτοῦ κατὰ πολὺς ἐγείρεται καπνὸς, πυρουμένης τῆς πλησμα-
πυρός. τῆς δὲ θλιβείσης ὕλης ἀναβιβρωσκομένης
ἤδη φανερὰ φλὸξ ἐρρήγνυτο. καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ἐκπλη-
ξις μὲν πρὸς τὸ αἰφνίδιον, ἀθυμία δὲ πρὸς τὴν ὀπτασίαν
ἐμπίπτει καὶ κρατήσειν οἰομένοις, ἤδη τὸ συμβὰν καὶ
πρὸς τὸ μέλλον ἔψυξε τὴν ἐλπίδα· τὸ δὲ ἀμυνεῖν ἀχρεῖον
ἐδόκει πρὸς τὸ πῦρ, καὶ ἀσθενεῖ τὰ χωμάτων κατα- B
φθέντων. μετὰ δὲ ἡμέρας δύο, καὶ τοῖς ἄλλοις ὀπτὶ φεντα
χώμασιν οἱ περὶ τὸν Σίμωνα. καὶ δὴ προσαγόντες
πύργους τοῖς ἐλεπόλεσι οἱ Ῥωμαῖοι, διέφθειρον ἤδη τὸ τεῖχος·
τερθεῖσι δέ τις ὑπὸ χερσὶ πόλεως τῆς Γαλιλαίας, ὁ
μεγάσταρος τῶν βασιλικῶν μαμάμμης θεράπων,
μεθ' ὧν Ἀδιαβηνός τις ἰδίᾳ ναβαταῖος, τοὔνομα κληθεὶς
ὑπὸ τῆς τύχης, καὶ ἀγείρας, ὅπερ σημαίνει χωλὸς,
ἁρπάσαντες λαμπάδας, προσεπήδησαν ὑπὸ τὰς μη- C
χανάς. τούτων τῶν ἀνδρῶν, ὅτε πολεμικώτεροι καὶ τόνδε
τὸν πόλεμον, οὐ τῆς πόλεως ἐφάνησαν, οὐδὲ φοβερώτεροι.
καθάπερ γὰρ εἰς φίλους ἐκτρέχοντες, ἐς πολεμίων σί-
φων, ὅτε ἐδέησαν, ὅτε ἐμέλλησαν, ὅτε ἀπέσησαν· ἀλ-
λὰ διὰ μέσων ἐκθορόντες τῶν ἐχθρῶν, ὑφῆψαν τὰς μη-
χανάς. βαλλόμενοι δὲ, καὶ τοῖς ξίφεσιν ἀνωθούμενοι
πάντ' ἦν, ἃ πρότερον οὐκ ἂν κινδύνῳ μετεκινήθησαν, ἢ
φράξαι τῶν ἐρεικάνων τὸ πῦρ. αἱρομένης δὲ ἤδη τῆς φλο- D
γὸς, Ῥωμαῖοι μὲν ἀπὸ τῶν στρατοπέδων σωθέντες ἐβοή-
θουν ἰσθαῖοι δὲ οὐκ ἐν τάχει σκώλυον, καὶ τοῖς σβεννύειν
προσιοῦσιν παρεμβάλλοντο, καὶ μηδὲν τῶν ἰδίων φειδόμενοι
σωμάτων. καὶ οἱ μὲν εἶλκον τὰς ἐλεπόλεις τῶν ὑπερ αὐ-
τὰς γεφύρων οὐκ ἐν πυρὸς φλεγομένων. οἱ δὲ ἰσθαῖοι, καὶ
διὰ τῆς φλογὸς ἀντελαμβάνοντο, καὶ ἐν σιδήρῳ ζέοντι
θερμαινόμενοι τὰς κεφὰς ἀπεθνῆσκον. διέβαινε δὲ ἀπὸ
τούτων ὅπη τὸ χώματα τὸ πῦρ, καὶ τὰς ἀμυνόντας προσε-
λάμβανεν. ἐν τούτῳ δὲ οἱ μὲν Ῥωμαῖοι κυκλούμενοι τῇ E
φλογῇ, καὶ τὴν σωτηρίαν τῶν ἔργων ἀπογνόντες, ἀνεχώ-
ρουν ὅπη τὰ στρατόπεδα. ἰσθαῖοι δὲ προσέκειντο πολὺ
μᾶλλον ἀναπνέοντες, τῶν ἔνδοθεν προσβοηθούντων, καὶ τῷ κρατεῖν
τοῦ χωρίου πεποιθότες, ἀπαμιλλᾶσθαι τοῖς ἐχθροῖς τῆς ὁρμῆς. προσ-
ελθόντες δὲ μέχρι τῶν ἐρυμάτων, ἤδη συνεπλέκοντο τοῖς
φρουροῖς. πόλις ἐστὶν οὐ μεγάλη Ἀραδοχῆς ἰσαμένη, πρὸς δὲ
στρατοπέδῳ μὴ τῶν ἄλλων, καὶ δεινὸς ἐπ' αὐτῇ Ῥωμαίων νό-
μος, τὸν ἀναχωρήσαντα καθ' ἡσυχίαν ἤδη οὕτω αἰτιᾶσθαι θα-
νάτου. ἔστι δὲ μὴ κολάσεως τὸ μετ' ὀργῆς θάνατον προ- F
κινδυνεύοντες, ἰσχυρὸν. καὶ πρὸς τοῖς τούτων ἀνάγκαις, πολλὰ
τῶν στρατευόντων ἐπεσπάσαντο αὐθάδη. μαχόμενοι
γὰρ τοὺς ὀχυρώσεως ὑπὲρ δὲ τείχους, ἱερὸν τὸ προσγινό-
μενον πλῆθος ἀπὸ τῆς πόλεως ἔδεον εἰς ἀσφάλειαν ἢ
φυλακὴν τῶν σωμάτων προνοουμένης. συνεπλέκοντο γὰρ οἱ
ἰσθαῖοι τοῖς προσιοῦσι, καὶ τῆς ἀκμαίας ἀφυλάκτως ἐμ-
πίπτοντες, αὐτοὺς σώμασι τοὺς ἐχθροὺς ἔπαιον. ὅτε γὰρ ἐρ-
γοις αὐτοὶ πλέον, ἢ τῷ θαρρεῖν προῆσαν. καὶ Ῥωμαῖοι τῇ G
πολυπληθείᾳ ἔκλινον, ἢ τῷ κακῷ. παρῆν δὲ ἤδη Τίτος
ἀπὸ τῆς Ἀντωνίας ὅπου κεχώρησε, καὶ οὐκ ἐπόμενος τοῖς
ἄλλοις χώμασι καὶ πολλὰ τοὺς στρατιώτας φαυλίσας, ὡς
κρατοῦντες τῶν πολεμίων τειχῶν κινδυνεύσουσι τοῖς ἰδίοις,
καὶ παθοῦσιν ἀνόμενοντι αὐτοὶ τύχαν,

foſſa repente ſubſedit, cumque magno ſonitu in eam aggeres decidêre. ac primo quidem cum pulvere fumus ex alto excitatus eſt, cum ignem ruina concluderet. pereſa vero materia qva premebatur, flamma jam clarior apparebat. Et Romanos repentini quidem facti ſtupor occupat: molitionem vero Judæorum ægre ferebant, jamqve ſe viciſſe credentium & ſpes eo caſu refrixit, & in poſterum ſubvenire adverſus ignem minus utile videbatur, etiam ſi eſſet extinctus ſemel aggeribus devoratis. Biduo vero poſt, alios etiam aggeres Simon cum ſociis aggreditur. illa enim parte Romani admotis arietibus concutere murum cœperant. Tephthæus autem quidam ex Garſi ortus, civitate Galilææ, & Megaſſarus ex regalibus famulis Mariamnes, cumqve his Adiabenus quidam, filius Nabataei, nomen habens ex fortuna Agiras, cujus eſt interpretatio claudus, raptis facibus in machinas evolarunt. hisq; viris neqve audaciores in illo bello extra civitatem apparuere, neqve magis horrendi. nam velut in amicos, non in agmen hoſtium excurrerent, nihil cunctati ſunt, aut ſubſtitêre: ſed per medios inimicos facto impetu, machinas incendêre. acti autem miſſilibus, & gladiis detruſi, non prius a periculo demoti ſunt, quam ignis inſtrumenta corriperet. Sublata vero jam flamma, Romani qui idem concurrentes e caſtris, auxilio properabant: Judæi vero ex muro eos prohibebant, inanusqve cum his conſerebant, qui flammas extingvere conarentur propriis corporibus nullo modo parcentes. Et illi quidem arietes igni ſubtrahere, cum eorum tegmina cremarentur: Judæi vero etiam per flammas eos retinere certabant. & quamvis fervens nacti eſſent ferrum, tamen arietes non amiſêre. Hinc autem flamma tranſiit in aggeres, & auxiliantes præveniebat incendium. Itaqve Romani flamma circumdati, quoniam ſervare poſſe opera deſperabant, in caſtra diſcedunt. Judæi vero magis inſtabant, cum ſemper eorum numerus creſceret, ex civitate accedentibus adjumentis, minusqve cautos haberent impetus, freti victoria. progreſſi autem usque ad munimenta caſtrorum prælio cum eorum cuſtodibus decertabant. Eſt enim ſtatio pro caſtris per vices ſuccedentium armatorum, & acerbiſſima in eos ſanctio Romanorum, ut qui loco de qualibet cauſa ceſſiſſet, occiderentur. hi pœnali exitio glorioſa morte prælata, ſteterunt fortiter: eorumqve neceſſitate ſimul ac pudore, plurimi fugientium redierunt: baliſtisq; in muro diſpoſitis ex civitate accedentem multitudinem prohibebant, nihil pro cautione ſive tutamine ſuorum corporum providentem. nam quoscunqve obvios habuiſſent, cum his congrediebantur Judæi: & in ſpicula irruentes incaute, ipſis corporibus inimicos feriebant. Sed neqve hi actis magis quam fiducia ſuperabant, & Romani plus audaciæ quam quod male tractarentur, cedebant. Jam vero Titus aderat ab Antonia, quo ſeceſſerat, locum aliis aggeribus proſpiciens: multumqve increpatis militibus, ſi cum hoſtium muros obtinerent, in ſuis periclitarentur,

& velut ex carcere contra se dimissis Judæis, obfessorum paterentur ipsi fortunam, ipse cum electis militibus hostes a latere circumvenit, illi autem cum in ora ferirentur, contra eum conversi durabant. mixta vero acie, pulvis quidem lumina, clamor vero aures exuperabat, neq; aut amicum quisquam internoscere poterat, aut inimicum. Judæis autem non tantum virium fiducia, quantum salutis desperatione perseverantibus, etiam Romanos pudor armorum & gloriæ, & præsentia periclitantis Cæsaris reddidit fortiores. Itaq; putaverim eos ad extremum nimia ferocitate animorum, vel totam multitudinem Judæorum fuisse rapturos, nisi prævento pugnæ momẽto, in civitatem se recepissent. Corruptis autem aggeribus Romani mœrore tenebantur, quod tam longum laborem una hora perdidêre, & multi quidem solutis machinis captum iri civitatem jam desperabant.

ὥσπερ ἐκ δεσμωτηρίου καθ' αὐτῶν Ἰουδαίους ἀνέντες, πρόσεισι μὲν τοῖς ἐπιλέκτοις κατὰ πλευρὰν τοῖς πολεμίοις αὐτός. οἱ δὲ κατὰ στόμα παρόμοιοι, καὶ πρὸς ὀλίγον διεφθάρησαν σκαρτεροῦντες. μιγείσης δὲ τῆς φαλαγγος, ἡ μὲν κονιορτὸς τὰ ὄμματα, ἡ κραυγὴ δὲ τὰ ὠτα ἐπεκράτει, καὶ οὐδὲ ἑτέρῳ παρεῖναι ἐπὶ τοσοῦτον τὸ ἐχθρὸν, ἢ τὸ φίλον. Ἰουδαίων δὲ ἅτε τοσοῦτον ἐπὶ κατ' ἀλλήλων, ὅσον ὑπὲρ σωτηρίας φαλαγγόντων, καὶ ῥωμαίους ἐπίνευσεν ἀρὰς δίχα τοῦ ὀφλεῖν, καὶ πεφονευδιωδόντος καίσαρος. ὡς τοῖς δοκεῖσι τὰ πλάτταια δι' ὑπερβολὴν θυμοῦ, καὶ ἄλλον ἁρπάσαι τὸν Ἰουδαίων παλῆθος, εἰ μὴ τὸν ῥοπὴν φαλάγγεως φθάσαντας, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν. διεφθαρμένων δὲ τῶν χωμάτων, ῥωμαῖοι μὲν ἦσαν ἐν ἀθυμίαις, τὸ μακρὸν κάματον δεδιότες ὡς ἁπλοίστης. καὶ πολλοὶ μὲν τὴν σωτηρίαν μηχανὰς ἀπελπίζοντες ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν.

CAP. XIII.

De muro extructo ab exercitu Romano circum Hierosolymam triduo.

Titus autem cum ducibus quid fieret deliberabat. Et calidioribus quidem placebat, omni admoto milite vi muros experiri: adhuc enim Judæos cum exercitus parte dimicasse, universi vero militis impetum tolerare non posse, verum sagittis esse obruendos. Prudentiores autem rursus aggeres fieri svadebant: alii & sine aggeribus assideri, egressus eorum tantummodo observando, ac ne victus intro ferretur monebant, & civitatem fami relinqvere, neq; cum hoste manu confligere: nec enim expugnari eorum confidentiam posse, quibus optatum est ferro procumbere, vel etiam sine hoc interficere, quæ sævior est cupiditas. Ipsi autem Tito, cessare quidem prorsus tanto cum exercitu, honestum non videbatur: & pugnare cum his supervacuum, qui semetipsos perdituri essent. Aggeres autem fieri, impendiorum penuria operosum judicabat, egressus vero civitatis observari, operosius. Nec enim circundari eam propter magnitudinem locorumq; difficultatem, ab exercitu posse, & præterea ad excursus incautum: contra manifestam enim viam observatam, occultas vias excogitaturos Judæos, tam necessitate quam locorum scientia. Si quid autem clam esset illatum, diutius obsidionem trahendã, verendumq; ne victoriæ gloriam diminuat temporis longitudo. Hæc enim cuncta quidem effici posse, sed celeritatem ante gloriam duci: debere tamen si celeritate uti velit & cautione, totam muro cingere civitatem. Hoc enim modo omnes exitus posse præcludi: & Judæos aut omnibus modis salute desperata, civitatem tradituros, aut fame victos facillimè capiendos. aliter enim se non posse quiescere. Verum & aggeres curaturum esse, cum infirmiores habeat, qui prohibeant. Quod si cuiquam magnum opus & inextricabile videatur, eum considerare debere, quod neq; parvum opus Romanos deceat facere: & sine labore magnum quid perficere, ne Deo quidem facile sit. His dictis duces exhortatus, jubet eos exercitus in opera distribuere. Divinus autem quidam impetus militibus incidit: ambitumq; partiti, nõ solum rectores inter se, verum ipsi etiam ordines certabant. Et miles quidem decadarcho, decadarchus autem hecatontarcho, isq; chiliarcho placere properabat: chiliarchorum vero ostentatio ad duces usq; pertinebat

ΚΕΦ. λα.

Τίτος δὲ μετὰ τῶν ἡγεμόνων ἐβουλεύετο τίς μὲν ἡ μηχανὴ, πᾶσαν ἐδόκει προσαγωγὴ τὴν δυναμιν, ἀπαρᾶσαι δὲ τείχεις βία. μέχρι μὲν γὰρ τοῦ κατασκάμματος Ἰουδαίους τὰ φάλαγγας συμπαλέχθαι προσιόντων δὲ ἀνδρῶν, ἀδεὲς τὴν ἔφοδον εἶναι, καὶ χωρὶς κινδύνου τὰ βελῶν. τὰ δὲ ἀσφαλέστερον, εἰ μὲν δὲ τὰ χώματα πιεῖν πάλιν· οἱ δὲ μὴ δίχα τούτων προσκαθῆσθαι μόνον ἀναφυλάττοντας, τάς τε ἐξόδους αὐτῶν, καὶ τὰς ἐπιμονὰς τὰ σιτηδείων παρήνουν, καὶ τὸ λιμῷ καταλιπεῖν τὴν πόλιν, μηδὲ συμπαλέκεσθαι μὴ χεῖρα τοῖς πολεμίοις. ἄμαχον γὰρ εἶναι τὴν ἐπιχείρησιν, ὡς αὐτὴ μὲν τῷ σιδήρῳ πεσεῖν, ἀπόκειται δὲ καὶ δίχα τούτου, πάθος χαλεπώτερον αὐτῶν δὲ τὸ μὲν ἐργεῖν καθ' ὅλης μὴ τοσούτης δυνάμεως, σὺν εὐόκει πρέπειν, μὴ τὸ μάχεσθαι σεσιτεῖν, πρὸς ἀλλήλων φθαρησομένους. βαιὸς δὲ χωμάτων, δύσεργον ἀπέφαινεν, ὕλης ἀπορία, καὶ τῷ φυλάττειν τὰς ἐξόδους, δυσεργότερον. κυκλώσασθαι τε γὰρ τὴ φαλαγγὶ τὴν πόλιν, διὰ μεγέθος δύσχωρίαν, σὺν εὐμαρὲς εἶναι, καὶ σφαλερὸν ἄλλως πρὸς τὰς ὁπλίσεις τῶν φανερῶν φυλακτηρίων, ἀφανεῖς ὑπονοεῖσθαι ἐδάφους ἐδὲς, κατά τε ἀναγκαίαν καὶ διὰ ἐμπειρίαν ἃ δεῖ πλάθρα παρεισκομισθήσεσθαι, τρισὶν ἔτεσι τὴν πολιορκίαν, δεδιέναι τε μὴ τὴν δόξαν ὁ καταρθώματος αὐτῷ τὸ μῆκος ἐλαττώσῃ χρόνε. τάτῳ γὰρ οὐκ ἂν ἀπόμεμον. πρὸς δὲ τὸ εὐκλείας τὸ τάχος. δεῖν μὲν καὶ τὰ τὸ τάχος μετ' ἀσφαλείας βάλοιτο χρήσασθαι πρὸς ὅλην τὴν πόλιν. μόνως γὰρ ἔτως ἂν πᾶσιν ἀποφράξαι τὰς ἐξόδους. καὶ Ἰουδαίοις ἢ πρὸς ἀπορίαν ἀπορήσασθαι τὴν σωτηρίαν, ἢ δόξαν τὴν πόλιν ἢ λιμῷ ἥσσονας χειρωθήσεσθαι ῥᾳδίως. ἀδὲ γὰρ ἠρεμήσειν αὐτοὺς ἄλλως. ἀλλὰ καὶ τὰ χωμάτων ἀπιμελήσεσθαι πάλιν, χωλύσειν τοὺς κωλύσειν ἀτονωτέρους. εἰ δέ τὰ μέγα δοκεῖ τὸ ἔργον, τὸν ἔργον, τελείαν σκεπτέον, ὡς ἔτε ῥωμαίοις τὰ μικρὸν ἀπεργεῖν πρέπει, καὶ δίχα πόνε κατορθοῦν τὰ τὰ μεγάλα ῥᾴδιον, ἀλλ' ἢ θεῷ μόνῳ. τούτοις πᾶσιν τοῖς ἡγεμόσιν, δόξαν μὲν σκέλδος τοῖς δυναμεῖς ὅτι τὸ ἔργον, ὁμιλίας δὲ τὴν ἐμπειρίαν δεομένοις τοῖς στρατιώταις, καὶ μεμαμμένων τὰ βέβολον, ἃ μόνον πρὸς τὰ μαλακὰ ἐφ', ἀλλὰ καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς τάξεων πρὸς ἀλλήλας καὶ στρατιώτας μὲν δεκαδάρχαι, δεκαδάρχης δὲ ἑκατοντάρχαι, ἑκατοντάρχης δὲ ἐσπούδαζεν χιλιάρχοις τὰ δὲ χιλιάρχων ὀπίτας ἡγεμόνας ἔτυχεν ἡ φιλοδοξία καὶ τὰ ἡγεμόνων τὰ πλῆθος, ἐφ' ἑκά-

ἐξράθδιε κῆσαρ. πρεῖῶν γὰ αὐτὸ ἑκάσης ἡμέρας πολλάκις, ἐπεσκόπη τὸ ἔργον. ἀρξάμθ- δ' ἀπὸ τ ἀσσυρίων παρεμβολῆς, καθ' ἣν αὐτὸς ἐστρατοπεδεύσατ, ἐπὶ τ κατωτέρω κηνόπολιν, ἦγε τὸ τεῖχ-. ἔνθεν ἀρξὰ δ' κεδρῶν- ἐπὶ τὸ ἐλαιῶν ὄρ-, εἶτα ἀνακάμπων κ μεσημβρίαν πρὸς λαμβάνει τὸ ὄρ-, ἄχρι τ πρὸς ἑστερεῶν- καλουμένης πέτρας, τήν τε ἐξῆς λίθον ὃς ἐπέκειτο τῇ κ τῶν σιλωὰμ φάραγγι, κἀκεῖθεν σκολίνας πρὸς δύσιν, εἰς τὸν τ πηγῆς κατῆκε φάραγγα. μεθ' ἣν ἀναβαίνων κ τὸ ἀνάντ δ' ὀχυρεὼς μνημεῖον, ϲ διαλαβὼν τὸ ὄρ-, ἔνθα πομπήϊ- ἐστρατοπεδεύσατ, πρὸς κλίμα βόρειον ἐπέστρεφε. κ πρωσελθὼν μέχρι κώμης (ἐρεβίνθων οἶκ- καλεῖτ) κ μετ' ἐκείνην τὸ ἡρώδ μνημεῖον πρὸς ἀνατολὰς τ ἰδίῳ στρατοπέδῳ σωνῆψεν, ὅλην περ ἤρξατ. τὸ μὲν οὖν τεῖχ- ἔνεκ δέοντ- παρατάξαντα σταδίων ἓξ, ἔξωθεν ἦν αὐτ πρόσωκοδομημένη τρισκαίδεκα φρούρια· κ τούτων οἱ κύκλοι δέκα σὺν ἑπτὰ μὲν σταδίων. τρισὶ δ' ὠκοδομήθη τὸ πᾶν ἡμέρας. ὡς τὸ μὲν ἔργον, μείζων εἶναι ἄξιον, τὴν δ πίστ- πίστεως. πρεικλείσας δ τῇ τάχει τὴν πόλιν, κ δυνάμει πᾶς φρουρίοις ἐγκατασκήσας, τ μὲν πρώτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς πρεῖῶν αὐτὸς ἀπεσκέπτετ· τὴν δευτέραν δ ἐπέτρεψεν ἀλεξάνδρῳ, τ τρίτην δ ἔλαχον οἱ τ πραγμάτων ἡγεμόνες. διεκληροῦντο δ' οἱ φύλακες τὰς ὕπνους, ϲ δι ὅλης νυκτὸς πρεῖῆεσαν κ ἀφάσσοντο τ φρουρίων.

Κεφ. λϛ.

Ἰουδαίοις δ μὲν τ ἐξόδου, ἀπεκόπη πᾶσα σωτηρίας ἐλπίς· ϲ βαθύνας ἑαυτὸν ὁ λιμὸς κατ' οἴκους καὶ φρατρίας τ δῆμον ἐπεβόσκετο. κ τὰ μὲν τὴν πρώτην πεπληρωτ γυναικῶν ϲ βρέφων λελυμένων· οἱ σπουδαῖοι δ νεκρῶν παῖδες δ καὶ νεανίαι διεδιδράσκοντες ὡσπερ εἴδωλα κ τὰς ἀγορὰς ἀνεπλώουτ· καὶ κατέπιπτον, ὅπη ποτὲ τὸ πάθ- καταλαμβάνοι, πολλάκις τε τοὺς πρεσβύτας, ὅτε ἴσχυον οἱ κάμνοντες, καὶ τὸ διδόντος ὠκνουν, ὤκνουν δὲ τὸ πλῆθ- τ νεκρῶν, καὶ τὸ κ σφᾶς ἄδηλον. πολλοὶ γοῦν τοῖς ὑπ' αὐτῶν θαπτομένοις ἐπαπεθνῄσκον, πολλοὶ δ' ἐπὶ τοὺς θήκας, πρὶν ἐπιστῆσαι τὸ χρεὼν πρεῆλθον. ὅπερ δ θρηνῶ- ἐν τ συμφορᾷ, ὅτ' ὀλοφυρμὸς ἦν, ἀλλ' ὁ λιμὸς ἤλεγχε τὰ πάθη. ξηροῖς γὰ τοῖς ὄμμασι, κ στεγνοῖς τοῖς σώμασιν οἱ δυσθανατοῦντες, ἐφεώρων τοὺς φθάσαντας ἀναπαύσασθαι. βαθεῖα δ τ πόλις πρεῖῆχε σιγή, κ νὺξ θανάτου γέμουσα, κ τούτων οἱ λῃσταὶ χαλεπώτεροι. τυμβωρυχοῦντες γὰ τὰς οἰκίας, ἐσύλων τοὺς νεκροὺς, κ τὰ κατακαλύμματα τ σωμάτων πρεισπῶντες, μ γέλωτ- ἐξῆσαν, τοὺς τε αἰχμὰς τῶν ξιφῶν ἐδοκίμαζον ἐν τοῖς πτώμασι. καί τινας τῶν ἐρρίμμένων ἔτι ζῶντας ὑπέλαιπον ἐπὶ πάσῃ δ σιδήρ. τοὺς δ ἱκετεύοντας χρῆσαι σφίσι δεξιᾶν ϲ ξίφ-, τῷ λιμῷ κατέλιπον ὑπεξφανοῦντες. ϲ τῶν σκηνείων ἕκαστος ἀτενίσας εἰς τ ναὸν, ἀφεώρα τὰς στασιώτας ζωὴς ἀπολιπών. οἱ δ τὸ μὲν πρῶτον σκ δημοσίᾳ θησαυρῷ τοὺς νεκροὺς ἐπῆλθον σκέλλοντες, τ σιτία δ φέροντες· ἐπὶ δ' ὡς ἀ διήρκεσεν, ἀπὸ τῶν τειχῶν ἐρρίπτουν εἰς φάραγγας. πρεῖῶν δ πάντας ὁ πατ- ὡς ἐπάσατ πεπλησμένους τῶν νεκρῶν, καὶ βαθεῖαν ἰχῶρα μυδώντων τὸν σωρὸν ἐστρατ σωμάτων, γασσεῖ aut ferrum sibi commodari, qvo famem evaderet, superbissime negligebatur. Animas vero efflantium quisqve, in morte templum obtutibus intuebatur, cum vivos relinqveret, seditiosos. Illi autem, primo quidem sumptu publico jubebant mortuos sepeliri, cum fœtorem ferre non possent: deinde qvod non sufficiebant, in valles eos ex muro præcipitabant. Qvas circuiens Titus ubi plenas cadaveribus vidit, altamqve saniem tabefactis corporibus defluentem,

A ducum vero certamina Cæsar ipse dijudicabat. In dies enim singulos circuiens, opus sæpissime inspiciebat. Cœptum enim a castris Assyriorum, ubi ipse tendebat, ad inferiorem Cænopolim murum duxit. Hinc per Cedronem ad Eleôn montem revertens, a meridie montem complectitur, usqve ad saxum quod Peristereonos vocatur, eiqve proximum collem, qui super vallem imminet Siloam, ac inde ad Occidentem flexo ædificio, ad vallem fontis descendit. Hinc subiens ad Anani pontificis monumentum, circundato monte, ubi Pompejus castra posuerat, ad Septentrionalem redit regionem. Et cum præcessisset, ad vicum, cui nomen est Erebinthonicus, post illum Herodis monumentum ab Oriente clausum castris suis conjunxit, unde cœperat. Murus quidem uno minus XL. stadiorum erat. Ad hoc autem foris castella tredecim ædificata sunt: eorum gyrus denis stadiis numerabatur. Totum autem opus triduo constructum est, ut id quidem dignũ mensibus videretur, celeritas vero fide careret. Muro autem circuncluſa civitate, per castella custodibus collocatis, primam quidem vigiliam noctis ipse circuiens explorabat: secundam vero Alexandro permiserat: tertia vero obtigit legionum ducibus. Somnos autem vigiles inter se sortiebantur, totaq; nocte per castellorum spacia circuibant.

CAP. XIV.

IUdæis autem cum exeundi facultate, omnis etiam spes salutis adempta est: auctaq; jam fames, totas domos ac familias depascebat. Et tecta quidem plena erant mulieribus exanimatis, atque infantibus: viarum autem angusta senibus mortuis. Adolescentes autem ac juvenes turgidi, velut umbræ mortuorum, per fora versabantur: & ubi quem casus occupaverat, decidebant. Sepelire autem funera, neque poterant præ labore, & eos quibus aliqua vis supererat, pigebat, & propter multitudinem mortuorum, & quod de ipsis erat incertum. Deniq; super eos quos sepelierant, multi moriebantur. Multi autem ad sepulchra, priusquam fati dies veniret, & vivi properabant: neqve luctus in illis calamitatibus, neqve fletus erat, sed fame superabantur affectus. Siccis autem oculis, & corruptis oribus, qui tardius morerentur, eos qui ante se requiescerent, tuebantur. Altum vero silentium civitatem, plenaq; mortuis nox comprehenderat, & latrones his acerbiores. domos enim, quæ tum sepulchra erãt, & cadavera spoliabant, & velamina corporibus detrahentes, cum risu egrediebantur. hisqve gladiorum mucrones probabant: nonnullosqve jacentium adhuc spirantes, ferro experiendi causa transverberabant. Si quis autem manum rogasset

De fame Hierosolymorum & secundo aggere extructo.

ingemuit: & extentis manibus Deum testaba- A
tur, factum illud suum non esse. Civitas qvidem
ita erat affecta. Romani vero, cum jam nemo
seditiosorum auderet excurrere (nam etiam eos
mœror, famesqve tangebat) dies lætos agebant:
frumenti, aliarumqve rerum necessariarum habentes copiam de Syria proximisqve provinciis,
multi autem juxta murum stantes, magnamqve
alimentorum abundantiam demonstrantes, sa-
tietate sui famem hostium incendebat. Seditio- B
sis autem nihilo magis calamitate cedentibus,
Titus reliqvias populi miseratus, & properans
saltem hoc liberare quod supereſt, iterum agge-
res inchoabat, quanqvam difficulter materiam
reperiret. omnes enim civitati proximas sylvas,
opera prima consumpserant. a nonagesimo vero
stadio milites alias congerebant: & Antoniam
ad solam ex quatuor partibus, majores prioribus C
aggeres struebantur. Cæsar autem agmina cir-
cuiens, atqve opus urgens, quod in manibus eos
haberet latronibus ostendebat. Sed illis pœni-
tudo plane perierat: & anima ac corporibus se-
parati, utrisqve velut alienis utebantur. Nec e-
nim vel animas affectio mansveta, vel corpora
dolor tangebat, qui etiam mortuam plebem, qva-
si canes lacerabant, replebantqve langventibus
carcerem.

CAP. XV.

De cæde Judæorum intra & extra Hierosolymam.

DEniqve Simon Matthiam, per quem obti-
nuerat civitatem, excruciatum peremit. Bo-
ethi filius erat, ex pontificibus populo maxime fi-
delis & carus. Is, cum a Zelotis male populus
tractaretur, quibus jam Joannes accesserat, ut
adjutorem Simonem reciperet, populo persvasit:
nulla cum eo prius habita pactione, nec aliquid E
mali metuens. Ingressus autem ille, postquam
obtinuit civitatem, inimicum eum æqve atqve
alios esse dicebat, qui pro se consilium dederat,
velut hoc simplicitate svasisset: productumqve
eum & accusatum, quod cum Romanis sentiret,
morte damnavit, ne purgationis quidem ei fa-
cultate concessa, cum tribus filiis suis. quartus
enim ad Titum ante profugerat. Prius autem se
occidi, quam filios obsecrantem, atqve hanc pro F
illa, quod civitatem ei aperuisset, gratiam postu-
lantem, ut augeret ejus dolorem, novissimum
jussit interfici. Ille quidem super cæsos in con-
spectu suo filios jugulatur, coram Romanis pro-
ductus: ita enim Simon Anano Bamadi filio præ-
ceperat, qui erat ejus satellitum crudelissimus,
cavillatus si quid eum juvarent, ad quos exire
voluisset, corpora vero sepeliri prohibuit. Post G
hos Ananias quidam, pontifex, filius Mesbali
nobilis, & scriba curiæ, vir fortis, ex Ammaunte,
genus ducens, & cum his quindecim ex populo
clariores necantur. Josephi vero patrem con-
clusum asservabant: missoq; præcone denunciat,
ne quis in civitate degentium vel colloqveretur
cum eo, vel in unũ veniret, proditionis metu pro-
posito: & eos qui hæc cum illo deflerent, ante qvæ-
stionem perimebant. Ista videns quidam Judas filius Judæ unus ex numero præfectorum Simonis, qui
turrim ab eo sibi creditam custodiebat, fortasse quidem nonnihil etiam misericordia crudeliter pereun-
tium, magis autem sui providentia, convocatis decem fidissimis contubernalium: quousqve

γενάζας, καὶ τὰς χεῖρας ἀνατείνας, καταμαρτύρετο τὸ
θεῖον, ὡς σὸκ ἐπ' ἐργον αὐτῷ. τὰ μὲν δὴ κ' τὴν πόλιν
εἶχεν ὅτως. ῥωμαῖοι δ' μηδενὸς ἔτι τ' στασιαστῶν ἐκπερ-
χοντ@, (ἤδη γὰρ Ϲ τούτων αἰθυμία κ' λιμὸς ἐφῆπτο,
ἐπ' δ' θυμίους ἦσαν) σίτ@ τε εὐφορίαν κ' τ' ἄλλων ἐπι-
τηδείων ἐκ τ' συρίας, κ' τ' ἄλλων τ' πλησίον ἔχοντες, ἱστά-
μενοι δ' ὅπῃ πόλυ δ' τειχος πλησίον, κ' πόλυ πλῆθ@ τ'
εὐδοκίμων ἐπιδεικνύμενοι, τῇ κ' σφᾶς κόρῳ, τ' λιμὸν
τ' πολεμίων ἐξέκαμον. ὅθεν δ' τὸ πάθ@ τ' στασιαστῶν
ραδίως ἐλυδόντων, πῖτ@ οἰκτείρων τὰ λείψανα δ' δή-
μου, Ϲ ἀπορραδίζων τὸ γοῦν πρὸς ἐξαρπάσαι, πάλιν ἤρ-
χετο χωμάτων, χαλεπῶς αὐτῷ τ' ὕλης περιόμενης.
ἡ μὲν γὰρ πρὸς τὴν πόλιν πᾶσα τ' περιπρὸς ἦσαν ἐκκε-
κομμένα, στενοφόρων δ' ἄλλως ἀπ' ἐνεγκεῖν ἐλπίδων οἱ
στρατιῶται, κ' πρὸς μόνης ὕψωσιν τ' ἀντωνίας κ' μέρη
παραπολὺ μείζονα τ' πρότερον χώματα. πρὸς ὃν δ'
ὁ κῆσαρ τὸ τοιοῦτον, κ' καταπεσόντων τι ἔτι ἐπιθέκτο
τῆς λησταῖς, ὡς ἂν χερσὶν εἴησαν αὐτῷ. μόνος δ' ἐκεί-
νοις ἄρα κακῶν ἀπολαύει μεταμέλεια, κ' τὰς ψυχὰς
χωρίσαντες ἀπὸ τ' σωμάτων, ἀμφοτέροις ὡς ἀλλο-
τρίοις ἐχρῶντο. ἔτι γὰρ πάθ@ αὐτῶν ἦμερον τ' ψυχῆς,
ὅτε ἀλγηδὼν ἦπτετο δ' σώματ@, εἴγε ἔνεκρον τ' δῆμον
ὥσπερ πανὶς εὐτάκτως ἔθον, κ' τὰ δεσμωτήρια τ' ἀρρώστων
ἐνεπίμπλασαν.

ΚΕΦ. λγ.

ΣΙμων γοῦν δὲ ματθίαν δι' ὃν κατεῖχε τὴν πόλ-
ιν ἀβασανίστως ἀνῄρει. βοηθὸς πᾶς ἦν ὅτ@ ἐκ τ'
δεχειρέων ἐν τοῖς μάλιστα τῷ δήμῳ πιστὸς, καὶ τι-
μ@μ@; ὃς ὑπὸ τοῖς ζηλωταῖς κακουμένῳ δ' πλήθει,
οἷς ἤδη κ' ἰωάννης προσῆλθ', πείθει τ' δῆμον ἐπαφεῖναι τ'
σύμμαχα βοηθὸν, ὡδὲν ἧττον προσωφελήσοντ@, ἢ προσδο-
κήσας φαῦλον ἐξ αὐτοῦ. παρελθὼν δ' ἐκεῖν@ ὡς ἐκ-
κρατήσε τ' πόλεως, ἐχθρὸν ἐν ἴσῳ τοῖς ἄλλοις ἡγεῖτο, καὶ
τ' ὑπὲρ αὐτοῦ σύμβουλον, ὡς ἂν ἐξ ἀπλότητ@ ψευσ-
μένον. ἀχθέντα δ' τοιοῦτα καὶ κατηγορούμενον τὰ
ῥωμαίων φρονεῖν, κατέκρινε μὲν θανάτῳ, μηδὲ ἀπο-
λογίας ἀξιώσας παρ' ὑμῖν ἐροῖς. ὁ γὰρ πατὴρ@ ἔφθη
διαδρὰς πρὸς πᾶν. ἱκετεύοντα δ' ἀναιρεθῆναι πρὸ
τ' τέκνων, κ' ταύτην αἰτούμενον τὴν χάριν ἀνθ' ὧν ἀνοί-
ξειεν αὐτῷ τὴν πόλιν, τελευταῖον ἀνεῖλεν ἐκέλευσεν. ὁ
μὲν οὖν ἐν ὄψει φονευθεὶς, ἀναπεφαγὴν τοῖς πᾶσιν
ἀνίκητος τ' ῥωμαίων προσαχθείς. ὅτῳ γὰρ ὀπίσω
τὰ βαμιάδ προσετάχθη, ὃς ἐκ ὠμότητ@ αὐτῷ δεσ-
φόρων, ἐπερωνεύόμενο@ εἴ τι βοηθήσοιεν αὐτῷ, πρὸς
ὃς ἐξελθεῖν ἤλεγε. διέπεμψε τὰ ἀπέκτα τὰ σώματα· μ'
τούτοις ἱερεύς τις ἀνανίας υἱὸς μασβάλε τ' ὀπτήμων, Ϲ
ὁ γραμματεὺς τ' βουλῆς ἀρίσεῖ@, γύ@ ἐξ ἀμμαοῦς,
καὶ σὺν τούτοις πεντεκαίδεκα τ' ἀπὸ δήμου λαμπρῶν,
ἀναιρεθῆναι. τ' γὰρ ἰωσήπου πατέρα συγκλείσαντες, ἐ-
φύλαττον. κηρύξαντος δὲ μηδένα τ' κ' τὴν πόλιν, μήτε
συνομιλεῖν, μήτε ὅλως τὸ αὐτὸ συναθροίζεσθαι, δέει προ-
δοσίας, καὶ τοὺς συνολοφυρομένους, πρὸ ἐξετάσεως αἱρ-
εῖσθαι.

ΚΕΦ. λδ.

ΤΑὐτὰ ὁρῶν ἰούδης τὸς υἱὸς ἰούδ, τῶν ὑπαρχόν-
των σίμων@ υἱὸς ὢν, καὶ πεπιστευμένο@ ὑπ' αὐτοῦ
πύργον φυλακῆς, τάχα μέν τι καὶ αὐτῷ τῶν ὠ-
μῶς ἀπολλυμένων, τὸ δὲ πλέον ἑαυτοῦ προνοίᾳ, συγκα-
λέσας τοὺς πιστοτάτους τῶν ὑπ' αὐτῷ δέκα. μέχρι
τίν@

τίνα ἀνθέξομεν, ἔφη, τοῖς κακοῖς; ἢ τίνας σωτηρίας ἔχομεν ἐλπίδας περὶ πονηρῶν μιμούντες; ἐχὲ μὴν λιμὸς ἤδη καθ' ἡμῶν; ῥωμαῖοι δ' ὀλίγον ἔνδον, σίμων δ' ὁ τοῖς εὐεργέταις ἄπιστος; καὶ δέδοται μὲν ἤδη παρ' αὐτοῦ κολάσεως. ἡ δὲ ῥωμαίοις δεξιὰ βέβαιος. φέρε ὠθοῦντες τὸ τεῖχος, σωσωμεν ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν. πεισεται δ' ἀδὲν δεινὸν σίμων, ἐὰν ἀπεγνωκὼς ἑαυτὸν τάχιον δῶ δίκας. τούτοις τ δέκα πεφθέντων, τοὺς τὴν ἕωθεν τοὺς λοιποὺς τ τοὺτεπεγχειρήσων, ἄλλον ἀλλαχόσε διέπεμπεν, ὡς μὴ φωραθείη τι τ βεβουλευμένων. αὐτὸς δ' ὡς περὶ τρίτην ὥραν ἀπὸ τοῦ πύργου σκοπεῖ τοὺς ῥωμαίους. τ δ' οἱ μὲν, ὑπερφάνως, οἱ δ' ἠπίστουν, οἱ πολλοὶ δ' ὤκνουν, ὡς τε μὴ μικρὸν ἀκινδύνως λήψόμενοι τὴν πόλιν. ἐν ὅσῳ δ' πὶ τοῦ μεθ' ἑαυτῶν παρῆκε πρὸς τὸ τεῖχος, ἔφη γνοὺς ὁ σίμων, ὡς μὴ τάχιος τοῦτο πόργον προκαταλαμβάνει, καὶ τοὺς ἄνδρας συλλαβὼν, ἐν ὄψει τῶν ῥωμαίων ἀνεσκολόπισε, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος λωβησάμενος ἔρριψε τὰ σώματα.

Κεφ. λε.

Καὶ τούτῳ μὲν ἰώσηπος, ἐν δὲ ἀνίει θρασυκαλῶν, βάλλεται τὴν κεφαλὴν λίθῳ, καὶ θανάσιμον τραῦμα πίπτει καρωθείς. ἐκδρομὴ δ' ὅτι τὸ πάθημα τῶν ἰουδαίων γίνεται, καὶν ἔφθη συρεὶς εἰς τὴν πόλιν, εἰ μὴ ταχέως κῆσαρ ἔπεμψε τοὺς ὑπασπιστίζοντας. μαχομένων δ' τούτων, ὁ ἰώσηπος μὲν αἴρεται, βραχὺ τῶν πραττομένων ἐπαίων. οἱ στασιασταὶ δ' ὡς ἀνελόντες ὃν ἐπεθύμουν μάλιστα, μὴ χαρᾶς ἀνέβων. διαγγέλλεται δ' εἰς τὴν πόλιν, καὶ τὸ καταλειπόμενον πλῆθος ἐπέσχεν ἀθυμία, πεπεισμένους οἴχεσθαι τὸν υἱὸν, δι' ὃν αὐτομολεῖν ἐθαῤῥουν. ἀνέκοπτε δ' ἡ τοῦ ἰώσηπου μητὴρ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, τεθνάναι τὸν υἱὸν, πρὸς μὲν τοὺς φύλακας, ἀπὸ ἰωταπατῶν δ' ἔφη πεπεῖσθαι. καὶ δὲ ζῶντος ἀπολαύειν. ἰδία δ' ὀλοφυρομένη πρὸς τὰς θεραπαινίδας, ὅτ' εἰλημμένην τ εὐτεκνίας ἔλεγε καρπὸν, τὸ μηδὲ θάψαι τὸν υἱὸν, ὑφ' ὃ ταφήσεσθαι πεπεισμένον. ἀλλὰ δὲ ὅτε ταύτῃ ἀπὸ πλέον ὠδίνατο τὸ ψεῦδος, ὅτε τοὺς λῃστὰς ἐβάλλετε. ταχέως δὲ ἐκ τ πληγῆς ἀνέλαβεν ὁ ἰώσηπος, καὶ προελθὼν, τοὺς μὲν ἐκ μακρὰν ἑστῶσα δίκας αὐτῷ δώσειν ἔφη πραύματος. τ δ' δῆμον ἀπὸ πᾶσιν προὐκαλεῖτο. θάρσος δ' τ λαῷ, καὶ τῆς στασιαστῶν ἐκπλήξεως ἐμπίπλει πρὸς τὸ ὄψιν αὐτοῦ.

Κεφ. λς.

Τῶν δ' αὐτομόλων, οἱ μὲν ἀπὸ ἀνάγκης ἐκ τείχους ἐπηδων ταχέως. οἱ δ' προϊόντες ὡς ἀπὸ μάχης χερμαδίων, ἔπειτα πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἔφευγον. σαυέστερος δ' τύχη, τῶν ἔσω χαλεπωτέρα, καὶ ἐκ λιμοῦ σφίσι λιμὸς, σωτρωτέρου εὑρίσκον πρὸς ὄλεθρον τὸ θρασὺ ῥωμαίοις κόρου. παρεγίνοντο μὲν γὰρ ἀπὸ τ ἐνδείας πεφυσημένοι, καὶ ὥσπερ ὑδρωπιῶντες, ἔπειτα ἀθρόως κενοῖς ὑπερεμπιπλάμενοι τοῖς σώμασιν ἐῤῥήγνυντο. πολὺ τῶν δι' ἐμπειρίαν παρασκευαμένων τὰς ὀρέξεις, καὶ κατ' ὀλίγον προσθέντων τροφὴν ἀπαθισμένῳ τ σώματι φέρειν. καὶ τοὺς ὕστερον σωζομένους, ἑτέρα πληγὴ μετελάμβανε. τῶν γὰρ θρασυτάτων τοὺς αὐτομόλων φωράσαντες τ τ χαλκοῦ λυμάτων χρυσοὺς ἐκλέγων. καταπίνοντες δ' ὡς ἐφάμιλλον αὐτοὺς ποιήσειν, ἐπειδὴ ἀνηρεύνων πάντας οἱ στασιασταὶ, καὶ πολὺ πλῆθος ἦν ἐν τῇ πόλει χρυσοῦ. δώδεκα γοῦν ἀττικῶν ὠνοῦντο, τὰ πρότερον ἰσχύοντα πέντε, tandem, inquit, hæc mala ſuſtinebimus? qvamve ſalutis ſpem habemus, ſervantes peſſimo fidē? Ecce jam fames oppugnat. Romani vero pene intus ſunt. Simon autem bene quoque meritis infidelis eſt: metusqve etiam apud eum pœnæ, & apud Romanos certa fœderis dextera. Ergo age, tradito muro & nosmet ſervemus & civitatem. Nihil autem grave Simon patietur, ſi cum de ſe deſperaverit, pœnas citius pendet. His ubi decem aſſenſi ſunt, mane cæteros quos ſubjectos habebat, per diverſum dimittit, ne quid eorum quæ cogitaverat proderetur. ipſe vero de turri hora tertia Romanos invocabat. illorum autem alii præ ſuperbia contemnebant, alii non credebant, alios etiam pigebat, velut mox capturos civitatem nullo periculo. Interea vero, cum Titus ad murum cum armatis ſuccederet, ante rem Simon cognovit, turrimqve velociter occupat: Romanisqve eos inſpectantibus cuſtodes peremit, & per murum projecit corpora mortuorum. Ibiqve circuiens Joſephus (nec enim rogare ceſſabat) caput vulneratur lapide, ſtatimqve attonitus cadit. Excurſus autem ad ejus caſum factus eſt Judæorum: abreptusqve eſſet in civitatem, niſi Cæſar miſiſſet, qui eum protegerent. Illis autem pugnantibus Joſephus quidem tollitur, parum quod ageretur intelligens. ſeditioſi vero, tanqvam interfecto qvem maxime cupiebant, cum lætitia conclamaverunt. Spargitur autem hic rumor per civitatem: ex quo reſiduam multitudinem mœror tenuit, vere periiſſe credentem, cujus fiducia profugere cogitabant. Audito autem Joſephi mater in carcere, mortuum eſſe filium ſuum, ad cuſtodes quidem, ex Jotapatis hoc ait certo ſe credere, nec enim vivo potiri. Secreto autem flens, ad ancillas: hunc, inquit, fœcunditatis recepiſſe fructum, quod ne ſepelire quidem ſibi filium licuiſſet, á quo ſepeliri ſperaſſet. Verū ne illam quidem mendacium diutius cruciavit, neqve latrones refecit. Cito enim curato vulnere Joſephus reſipuit: progreſſusq; clamabat, illos ſibi non multo poſt vulneris pœnas daturos. populum autem rurſum ad fidem hortabatur. unde populo quidem fiducia, ſeditioſis vero ſtupor incidit ejus aſpectu. Profugorum autem alii ſtatim de muro neceſſitate proſiliebant: alii velut ad pugnam cum lapidibus progredi ſimulantes, mox ad Romanos profugiebant. Hos autem ſævior ea quam intus pertulerant fortuna conſequebatur: & fame, quam domi reliqverant, vehementiorem apud Romanos inveniebant ad exitium ſatietatem. aderant namq; inflati ex inedia, & velut morbo intercutis aqvæ turgidi. deinde vacuata replentes corpora diſrumpebantur: niſi qvi periti deſideria cohibuiſſent, paulatimqve cibum deſveto corpori obtuliſſent. Verum & eos, qvi hoc modo ſervarentur, alia plaga ſuſcepit. Quidam apud Syros ex transfugis deprehenditur, e ſimo ventris aureos colligens. Transglutientes autem (ut ſupra diximus) eos veniebant, quod cunctos ſeditioſi ſcrutabantur: & maxima vis auri fuerat in civitate: deniqve duodecim atticis comparabant, qvod antea vigintiqvinqve

valebat. Verum hac arte per unum detecta, totis castris fama percrebuit, quod auro transfugæ pleni venirent. Arabum autem multitudo & Syri, scissis ventribus supplicium minitabantur. Et hac ego clade nullam credo sæviorem contigisse Judæis: una deniqve nocte duorum millium patefacta sunt viscera. Et hac Titus injustitia cognita, pene jussisset autores circumfuso equitatu jaculis appeti, nisi magna fuisset multitudo noxiorum multoq; plures puniendi, quam qui fuerant interempti. Convocatis autem auxiliarium ducibus, itemqve militum Romanorum (nam etiam militum quosdam hæc tangebat invidia) utrisqve iratus dicebat: si qui militum suorum hæc committerent lucri causa incerti, nec arma propria quisquam erubesceret auro argentoqve facta: Arabes autem & Syri primo in alieno bello licenter calamitates inferrent: deinde crudelitatem in cædibus & in Judæos odia Romanis ascriberent. hac enim quosdam suorum milites infamia participare, & his quidem mortem interminatus est, si quis in eadem postea repertus fuisset audacia. ad legiones autem mandata dedit, ut suspectos investigarent, atqve ad se deferrent. Verum profecto avaritia contemnit omne supplicium, sævisq; hominibus lucrandi amor innatus est: nullaqve omnino calamitas plus habendi cupidini comparatur. Imo vero hæc alias, & modum habent, & metu subjugantur. Deus autem, qui damnaverat populum, omnem viam salutis ad interitum verterat: deniqve id quod cum pœna interdixerat Cæsar, occulte in profugos admittebatur. Et si quis transfugisset, circumspectantes ante ne quis Romanorum videret, eos scindebant, & ex visceribus quæstum nefarium trahebant. in paucis autem reperiebatur, & plerosqve sola spes consumebat. Hic quidem casus multos transfugarum reduxit.

CAP. XVI.

De sacrilegio circa templum & relatis ex urbe cadaveribus & fame.

JOannes autem, ubi rapinæ ex populo defuêre, ad sacrilegium sese convertit: multaq; donaria templi retinens, multaq; vasa divinæ rei ministerio necessaria, crateras, & lances, & mensas, ne urceolis quidem abstinuit, quos Augustus ejusq; uxor miserat. Romanorum quidem imperatores honoraverunt semper templum atqve ornaverunt: tunc autem Judæus etiam alienigenarum dona distrahebat. ad socios autem dicebat, sine metu divinis abuti debere, qui pro Deo, qui pro templo militarent, & ex ipso ali. Propterea q; sacrum vinum, & oleum, quod sacerdotes sacrificiis reservabant, tutum erat effudisse, namqve in templo & multitudini distribuit, & illi sine horrore ungebantur & potabant. Non equidem recusabo dicere, quæ dolor jubet. Puto si Romani contra noxios venire tardassent, aut hiatu terræ devorandam fuisse civitatem, aut diluvio perituram, aut fulminum ac Sodomæ incendia passuram. multo enim magis impiam progeniem tulit, quam quæ illa pertulerat.

καὶ εἶχεσιν. ἀλλά τοι τῆς ὀπωρίας ἐλεγχθείσης δίκης, ἀναπίμπλαται μὲν φήμη εἰς τὰ στρατόπεδα, ὡς μεστὴ χρυσίου παρεῖεν αὐτομολοι. τοῦ τ' ἀραβῶν πλήθους, καὶ σύροι τὰς ἰκέτας ἀνατεμνοντες, ἡδύνων τὰς γαστέρας, ἐς τοῦτο δ' οὐδὲν ἔμοιγε δοκεῖ συμβῆναι ἰουδαίοις χαλεπώτερον. μιᾷ γοῦν ἀνεῳχίθησαν νυκτὶ μύριαι δισχίλιαι. καὶ γὰρ τὸν Τίτου νομίσαντες ὀλίγοι μὲν ἐδέησε τὸ ἱππικὸν ἐφεῖσθαι καταχεῦσαι τοὺς αἰτίους, εἰ μὴ πολὺ πλῆθος ἐνῆν, καὶ τῶν ἀνημέρων πολλαπλασίους ἦσαν οἱ κολασθησόμενοι. συγκαλέσας δὲ τούς τε συμμάχων ἡγεμόνας, ἐς τούς τε τῶν τάγματων, σωφρονεῖν ἐκέλευε καὶ τῶν στρατιωτῶν τινες, ὡς ἐκάστοις ἀγανακτῶν ἔλεγε. εἰ τῶν μὲν αὐτῷ στρατοπεδευόντων τινὲς ἕνεκα κέρδους ἐνέκειν ἀδήλῳ, μηδὲ τὰ ὅπλα σφῶν αὐτῶν αἰδεσθέντες πεπιημένα ἐξ ὀργύρου τε καὶ χρυσοῦ· τοῖς δ' ἄρχουσι, καὶ τοῖς σύροις, εἰ πρῶτον μὲν ἐν ἀλλοτρίῳ πολέμῳ, τοῖς πάθεσιν αὐτοῖς ἀστόργως χρῶντο, ἔπειτα τὴν θεὸν φθόνος ὑμῶν τυπτι, καὶ τῷ θεῷ ἰουδαίους μισεῖ, ῥωμαίοις δὲ προφέρουσι καὶ νῦν ἐνίους αὐτῶν τῶν στρατιωτῶν σωφρονεῖν τὰ καθ' ἕξιν. τοῦτοις μὲν οὖν διηπειλήσατο χαίνατι, εἴ τις ἀνεθείη πάλιν τὸ αὐτὸ τολμῶν. τοῖς δ' ἄλλοις τάγμασιν, ἐπέστελλεν ἐρευνῆσαντας τοὺς ὑποπτους ἀναγγεῖλαι αὐτῷ. καταφρονοῦντες δ' ὡς ἔοικε φιλοχρηματίᾳ πάσης κολάσεως, καὶ δυσὶς ἐμπεφυκεν ἀνθρώποις ὁ κερδαίνειν ἔρως, ἐδόκει δ' ἄτω πάθος πολυνοσία πεφυκέναι. ἡ τοίνυν μὲν ἄλλως ἐς μέτρον ἔχει καὶ φόβοις ὑποπίπτει. ἰουδαίοις δ' ὁ λαὸς πᾶσι πρὸς κακίαν, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς συμφορᾶς ὁδὸν εἰς ἀπώλειαν ἀποστρέφων. ὁ γοῦν μὴ ἁπλῶς ἀπέπεμπεν ὁ καῖσαρ, λάθρᾳ δ' ἐν αὐτομόλων ἐπλώιζε, καὶ τοὺς διαδιδράσκοντας, πρὶν πᾶσιν ἐφθάνων φανεροῦν, ἐσφάττον οἱ βάρβαροι. θεωμένῳ δ' μήτις ἐκποδὼν ῥωμαίων ἀνέρχεσθαι, καὶ τὰ πλύγχυντα μιαρὸν κέρδος ἦλκον. ὀλίγοις δ' ἐνῆν φεύγειν, ἐς τοὺς πολλοὺς ὁ ξυναμηλίσκειν ἐλπὶς μόνη. ἔστι μὲν δὴ τὰ πάθη, πολλοὺς τ' αὐτομόλων ἐπανήγαγεν.

ΚΕΦ. ΛΖ.

ΙΩάννης δ' ὡς ἐπέλιπεν αὐτὸν ἁρπαγὴ τῶν ἔνδον, ἐπὶ ἱερουσαλὴμ ἐτρέπετο· καὶ πολλὰ μὲν ἐκ τῶν ἀναθημάτων κατεχώνευε, ναοῦ δὲ πολλὰ τῶν τῆς λειτουργίας ἀναγκαίων σκεύη, κρατῆρας τε καὶ πίνακας, ἐς τραπέζας· ἀπέχετο δ' οὐδὲ τῶν ἁγίων σεβασμῶν, ἐς ἰουλιανὸς αὐτῷ πεμφθέντων ἀνέκειτο φέρων. οἱ μὲν δὴ ῥωμαίων βασιλῆς, ἐπί μησσιν τε, ἐς ἀεὶ σεβόμενοι τὸ ἱερὸν αὐτὸ τότε δ' ὁ ἰουδαίων, ἐς τὰ τ' ἀλλοφύλων κατεπάτησε τοὺς σωφρονίζας, ἐλεγεν, ὡς δεῖ μὴ ἀδείας καλῶς ἐπὶ τοῖς θείοις, ὥσπερ δ' θεὸς, ἐς τοὺς τῷ ναῷ στρατοπεδεύοντας, ἐκ αὐτοῦ τρέφεσθαι. πῶς δ' ὅτι καὶ τὸν ἱερεῖον οἶνον, καὶ τὸ ἔλαιον, ὃ τοῖς ὁλοκαυτώμασιν οἱ ἱερεῖς ἐφύλαττον ὑπὲρ ἐχθρῶν ἐκκενώσας; ἐν δ' ἐν τῷ ἐνδοτέρῳ ἱερῷ, διέκειτο τῷ πλήθει, καὶ κεῖνοι δίχα φείσης, πλέον δ' ἢ πλάσαντο, καὶ ἔπινον ἐξ αὐτῶν. οὐκ ἂν ὑποστειλαίμην ἐτῶν, ἃ μοι κελεύει τὸ πάθος. οἶμαι ῥωμαίων βραδυνόντων ὑπὲρ τὰς ἁλιτηρίας, ἢ καταπλυῆναι ἂν ὑπὸ χάσματος, ἢ καὶ κλυσθῆναι τῷ πόλει, ἢ τὰς τῆς σοδομιτῶν μεταλαβεῖν κεραυνούς. πολὺ γὰρ τῶν πάντα παθόντων λύσσαν ἤνεγκε μείζονα. τῇ γοῦν

τῇ γενεᾷ τούτων ἀπονοίᾳ πᾶς ὁ λαὸς συναπώλετο. καὶ A denique cum eorum pertinacia desperata totus
πῶς δεῖ καθ' μέρος ἐκ διηγεῖσθαι τὰς συμφοράς; ἀλλὰ populus interiit. Et quid opus est singulatim
πρὸς πάντα ἐν τούτοις τοῖς ἡμέροις μαννάιος ὁ λαζάρου φυγὼν, διὰ μιᾶς ἐλεγεῖο ἐκκεκομισθεὶς πύλης, ἣν αὐτῷ ἐπεπίστευτο μυριάδας ἑνδεκα νεκρῶν ὅτι πεντακισχιλίους ὀκτακοσίους ὠγδοήκοντα. ἀφ' ἧς αὐτοῖς ἡμέρας παρεστρατοπεδεύοντο, τεσσαρεσκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνὸς ἄχρι πανέμου καλανδῶν. ἔστι δ' ἰδεῖν πλῆθος ὅπλων, καὶ ὠδὲ αὐτοὺς ἐφεῖσθαι, ἀλλὰ δημοσίᾳ μισθὸν διδὰς ἐξ ἀναγκης ἠριθμεῖτο. τοὺς δὲ λοιποὺς, οἱ προσήκοντες ἐθαπτον. ταφὴ δὲ ἦν, τὸ προκομίσαντας ἐκ ἄστεος ῥῖψαι. μὴ δ' ὅτι ἦν διαφθείροντες πολλοὶ τὸ δημόσιον, τοὺς πώους τῶν ἀπόρων νεκρῶν ἀπαγγέλλον μυριάδας ἐξήκοντα διὰ τῶν πυλῶν ἐκφερόντων. τῶν δ' ἄλλων ἀνεξεύρετον εἶναι τὸν ἀριθμόν. μηκέτι δ' εὐπορουμένων τοὺς πλουσίους ἐκφέρειν, ἔλεγον συσωρεύοντας εἰς τοὺς μεγίστους οἴκους, τὰ πτώματα ἀποκλείειν. καὶ B μὴν σίτου τὸ μέτρον πραθῆναι τάλαντα, μεταπεσὸν δ' ὡς ἐδὲ πολιορκεῖν ἔτι οἷόν τε ἦν τοῦ τείχους περιθέοντος τὴν πόλεως, προσελθεῖν τινὰς εἰς τοσοῦτον ἀνάγκης, ὥς τε τὰς ἀμάρας ἐρευνῶντας καὶ παλαιὸν ὄνθον βοῶν, προσφέρεσθαι τὰ ἐκ τούτων σκύβαλα, καὶ τὸ μηδὲ ὄψει φορητὸν πάλαι, τότε γλυκὺ προφλύειν. παῦται δὲ ὁμοίως μὴ ἀνέχοντες, ἠλέησαν οἱ σώζοντες δὲ καὶ βλέποντες, ἐ μετενόουν ἀλλ' ἐπεχώρουν μέχρις αὐτῶν προελθεῖν. πεπρωτο δ' ἐκεῖνο C ἔργων, ὃ τῆτε πόλει, καὶ αὐτοῖς ἤδη περιῆν.

fessus ad Titum, per unam portam quæ sibi credita fuerat centum & quindecim millia & octingenta dixit elata cadavera, ex quo die castra prope civitatem posita sunt, ex die quartadecima mensis Aprilis, usqve ad calendas Julii. hæc autem immensa est multitudo: nec tamen ipse fuit appositus portæ, sed publicam mercedem dividens, mortuos ex necessitate numerabat. cæteros enim propinqvi sepeliebant. sepultura autem fuit, elatos ex oppido projicere. Post hunc autem nobiles profugi, omnia mortuorum egenorum sexcenta millia portis ejecta nunciabant: aliorum vero numerum minime posse comprehendi: cum autem pauperibus efferendis non sufficerent, congesta in maximis ædibus cadavera esse inclusa, & frumenti quidem modium veniisse talento. post autem ubi muro circundata civitate, ne herbas quidem legere jam liceret, ad hoc necessitatis quosdam fuisse compulsos, ut cloacas rimarentur, bdumq; veterem fimum alimentum haberent, stercusq; collectum, quod ne visui quidem tolerabile fuerat, cibus erat. Hæc Romani quidem audientes miserati sunt: seditiosos autem ne videntes quidem pœnitebat, sed patiebantur usqve ad ea progredi. fatum enim eos reddiderat cæcos, quod jam & ipsis imminebat & civitati.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ ΛΟΓΟΣ Ζ.

FLAVII JOSEPHI DE BELLO JUDAICO

Liber Septimus.

(Secundum Rufini distinctionem.)

CAP. I. Κεφ. α.

De suffossione murorum, successione aggerum & Sabino oppugnante murum.

CLades quidem Hierosolymorum in pejus quotidie procedebant, cum & seditiosi magis accenderentur adversis inclusi, postquam populum fames ipsosq; jam possederat. Quin & multitudo congestorum in civitate cadaverum, & visu horrenda erat, odoremq; pestiferū emittebat, cum excursus etiam pugnantium moraretur. Nam veluti per aciem ruerent, plurima cæde excitata: conculcare mortuos cogebantur: & qui super eos pedem ponerent, neq; miserabantur neq; horrebant: nec saltem sibi augurio fore putabant contumeliam mortuorum. Gentili autem cæde polluti, dexteras ad externum bellum præparabant, tanqvam exprobrantes Deo (ut mihi videtur) supplicii sui tarditatem. non enim spe victoriæ major pars eorum, sed desperatione salutis ferocius ferebatur. Romani autem quamvis plurimum in aggreganda materia laborarent tamen intra viginti & unum dies aggeres erexerunt, attonsis omnibus ad nonaginta usque stadia circa oppidum lucis. Erat autem miserabilis terræ facies nam quæ antea arboribus & paradisis ornata fuerat, ea tunc deserta præcisis undiq; arboribus cernebatur: nec ullus qui pridem Judæam viderat alienigena & suburbana pulcherrima civitatis, cum ejus solitudinem tunc videret, continere lacrymas poterat, vel non gemere mutationem qvantū pristinis derogasset. Omnia namq; insignia pulchritudinis, bellum deleverat: nec si quis subito advenisset, qui locum prius scierat, eū cognoscere, sed præsens qværeret civitatem. Romanis autem ac Judæis, finitum opus aggerum, par faciebat timoris initium. namq; hi, nisi eos quoque exurerent, captum iri civitatem putabāt: Romani autem, fortasse nec voluntatem sibi fore illis incensis alios parare. nam & materiæ defecerant: & labori quidē corpora militū, crebris vero offensionibus animi cessarant. Verum civitatis cladibus tristius Romani quam cives in ea degentes afficiebantur, ad mala enim quæ hinc accidebant, etiam pugnatoribus nihilo segnioribus utebantur, sed

Α Μὲν οὖν τῶ ἱεροσολύμων πόλη, πρόκοπὴν καθ' ἡμέραν ἔλαβε τὸ χεῖρον, τῶν στασιαστῶν μᾶλλον προσκαιομένων ἐπὶ συμφοραῖς, ἢ λιμὸς μὴ τὸν δῆμον ἤδη κακόνους ἐποίησε. τὰ μὲν γὰρ πλῆθος τῶν σεσωρευμένων ἀνὰ τὴν πόλιν πτωμάτων, ὑφ' ἓν πεφρικώδες ἰὼ, καὶ λοιμώδη προσεβάλλετο ὀσμὴν, ὅσοι τε τὰς ἐκδρομὰς, ἐμπόδιον τῆς μαχομένοις. ὥσπερ γὰρ ἐξ ἀταξίας φόνου μυρίου γεγυμνασμένης χωρεῖσθαι, ἐφ' τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δ' ἐπιβαίνοντες, ἔτι ἐφρόντιζον, ἔτι ἠλέουν, ἔτι κληδόνα κακὸν σφῶν αὐτῶν ἐλάμβανον, τῆς εἰς τὰς καπνιζομένας ὕβρεως. πεφρικὼς δ' ἑμοφύλῳ φόνῳ μυρίῳ γεγυμνασμένης χωρεῖσθαι, ἐφ' τὰ σώματα πατεῖν. οἱ δ' ἐπιβαίνοντες, ἔτι ἐφρόντιζον, ἔτι ἠλέουν, ἔτι κληδόνα κακὸν σφῶν αὐτῶν ἐλάμβανον, τῆς εἰς τὰς καπνιζομένας ὕβρεως. πεφρικὼς δ' ἑμοφύλῳ φόνῳ τὰς δεξιὰς, ὅτι τοῦς τὰς ἀλλοφύλους πόλεμον ἐξέθεον, ἐνδιδόντες ἑμοιγε δοκεῖ τὸ θεῖον εἰς βραδυτῆτα τῆς ἐπ' αὐτῆς κολάσεως. ἐ γὰρ ἐλπὶ νίκης ὁ πόλεμος, ἤδη ἦν ἀπογνώσει σωτηρίας ἐθρασύνετο. ἡμῶν οἱ μὲν πολλὰ τοῦς τῆς ὕλης συγκομιδῇ λαμπρυνόμενοι τὰ χώματα διήγειραν μιᾶς καὶ εἴκοσιν ἡμέρας, κατὰ τὸν κύκλον πᾶσαν. ἵνα δὲ πᾶσα ἐλείπη, καὶ τῆς γῆς ἡ θέα. τὰ γὰρ πάλαι δένδρεσι, καὶ παραδείσοις κεχορηγημένα, τότε παντάχοθεν ἠρήμωτο, καὶ συνεκέκοπτο τῆς ὕλης. ὅσης τε τῆς πάλαι ἰσταμένης, καὶ τὰ περικαλλῆ περάσματα τῆς πόλεως ἐωρακὼς ἀλλόφυλος, ἔπασχε τὴν τότε βλέπειν ἐρημίαν, ἐκ ὠλοφύρατο, καὶ κατεστέναξε τὴν μεταβολὴν παρὸν γένοιτο. πάντα γὰρ ἐλυμαίνατο τὰ σημεῖα τοῦ κάλλους ὁ πόλεμος, καὶ ἐκ ἄνδις ἐξαπίνης θλῖψις τῆς περιγινομένων, μνήμην τοῦ τόπου, ἀλλὰ παρὼν ἐζήτει τὴν πόλιν.

Κεφ. β.

Ρωμαίοις δὲ καὶ ἰουδαίοις τὸ πέλος τῶν κακῶν, ἴσον ἐνεπίπτε δεινὸν ἐκεῖνοι. οἱ μὲν γὰρ εἰ μὴ ἐς τοῦτο καινοφανὲς, ἀλώσεσθαι τὴν πόλιν προσεδόκων. ἡμεῖς δὲ καὶ ἐπ' αἰρήσειν κἀκείνων ἀμφισβητούντων. ὕλης γὰρ τῶν ἀπείρων τὰ μὲν πόνων ἤδη τὸ σῶμα, τὸ δ' ἐπιπλῆξαι πλαγμάτων, αἱ ψυχαὶ τοῖς σφαλεροῖς ἐλείποντο. τοῖς δὲ καὶ τὴν πόλιν συμφορὰς, ἡμῶν μᾶλλον ἢ καὶ σωτηρίας ἐπὶ τοῦ τοιούτου ἐπιβαίνε τις ὀξυμίας, ἢ τοῖς ἐν αὐτῇ. ὥστε γὰρ ἀπλακήματα πάθη τοῖς μαχομένοις ἀδὲν ἐξεῶντο μαλακώτεροις, ἀλλ' ἐθραύον-

ἐθραύοντο πάντα τὰς ἐλπίδας, τὸ μὲν χωμάτων πῆς
ἀπιβελαῖς, τὸ δ' ὀρχάνων στερρότητι & τύχης, τὸ δὲ κ
χεῖρας μαχῆς τὸ τ' συμπλεκομένων ἰσομοιρίᾳ πλεονεκ
μένοι. τὸ δὲ μέγιστον, στάσεώς τε καὶ λιμοῦ & πολέμ, καὶ
τοσούτων κακῶν ἐυρίσκοντες ἐπάνω τὸ ὠφέλημα τῆς
ψυχῆς ἰουδαίους ἔχοντας, ὑπελάμβανόν τε τ' ἀνδρῶν
ἀμαχίας μὲν τὰς ὁρμὰς, ἀνάλωτον δὲ τὴν ἀπ' συμφο-
ρᾶς εὐθυμίαν εἶναι. τί γὰρ ἂν μὴ ὑποδείσαντ δεξιᾷ τύ-
χη χρωμένους, τοὺς ὑπὸ κακῶν πρὸς ἀλκὴν τρεπομέ-
νους; οἱ μὲν οὖν ἐῤῥωμενέστερος διὰ ταῦτα τ χωμά-
των ἐποιοῦντο τὰς φυλακάς. οἱ δὲ περὶ τ' Ἰωάννην, κ
τὴν ἀντωνίαν ἅμα κ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ καταῤῥιφθείη
τὸ τεῖχος, ἠσφαλίζοντο. κ πρὶν διασαλῶαι τοὺς κρη-
πῖδας, ἐπετέλουν τοῖς ἔργοις. ἐμέλλον γὰρ & ἐπιχειρή-
σειν. ἀλλὰ προελθόντες μ' λαμπάδων πρὶν ἐγγίσαι
τοῖς χώμασι ψυχρότεροι & ἐλπίδος ὑπέστρεψαν.
πρῶτον μὲν γὰρ, ἃ δὲ ὁμονοεῖν ἡ σκέψις αὐτῶν ἐδόκει, κ
μέρος σκ πεπαύντων, καὶ κ διαλειμμάτων, κ μεμελ-
λημένως μ' δέος, καθόλου τ' εἰπεῖν, οὐκ ἰουδαϊκῶς. τὰ
γὰρ ἴδια & ἔθους, ὑστέρησε ἅμα, ἡ τόλμα, κ ἑρμὴ, κ ῥέ-
μβος ὁμοῦ πάντων, κ τὸ μηδὲ παύσοντας ἀναῤῥέφειν. ὑπε-
νώτεροι γὰρ ἑαυτῶν προελθόντες, κ τὰς ῥωμαίους εὗρον
ἐῤῥωμενέστερον & σωμήθους ὡπλισμένους. τοῖς μὲν
προσώποις, κ ταῖς παντοίαις, ὅτως ἐφράξαντ τὰ
χώματα παντοθεν, ὡς τοῦ πυρὸς μηδαμόθεν καταλιπεῖν
παράδυσιν. τῷ δὲ ψυχρῷ ἐπόνουν ἑκάστοθ, μὴ με-
τακινηθῶσι τ' τάξεως πρὸ θανάτου. πρὸς γὰρ τὸ πάσης
αὐτῶν ὑποκόπτειν τὰς ἐλπίδας, εἰ καὶ κεῖνα κ φλε-
γόμενα τὰ ἔργα, δύνη τὰς κραδίας ἔχειν ἀῤῥώς, εἰ πάντα
κρατηθείη, πανουργία μὲν ἀρετῆς, ἀπόνοια δὲ σωτη-
ρίας ἡττηθ δ ἐμπειρίας, ἰδιῶται δὲ ῥωμαίων. ἅμα δ' ἐπ
τὸ ἀφετηρίαν συμπεσόντων ἐφικνούμενα, κ
πεσόντος τις, τοῦ μεθ' ἑαυτὸν, ἐμποδὼν ἦν, ὅτε κίνδυν
μὴ πρόσω χωρεῖν, ἐπεὶ μαλακωτέρους. τ δ' ἐνδοτέ-
ρω βέλη ὑποδραμόντων. οἱ μὲν πρὶν εἰς χεῖρας ἐλ-
θεῖν τὴν ἐυταξίαν, κ τὸ πύκνωμα τ πολεμίων κ τὰ
πτες, οἱ δὲ νυττόμενοι πῆς ξυσοῖς ἐπανεχώρουν. κ τέ-
λος, ἀλλήλους κακίζοντες εἰς δειλίαν, ἀνεχώρουν ἄπρακτοι. νεμεσία πανέμπ μὲν οὖς ἡ ἐπιχείρησις ἦν.
ἀναχωρησάντων δὲ τ ἰουδαίων, πρόσω οἱ ῥωμαῖοι τὰς
ἐλεπόλεις, βαλλόμενοι πέτρας τε ἀπὸ τ' ἀντωνίας, κ
πυρὶ κ σιδήρῳ, κ παντὶ τῷ χορηγουμένῳ ἰουδαίοις ὑπὸ
τ' ἀνάγκης βέλει. κ μὴν καὶ πολὺ τῷ τάχει πεπιθότες,
ἦ τ' ὀρχάνων κ φρουσιῶτες, ὅμως σκώλευον τὰς ῥωμαί-
ας προσόψεν. οἱ δὲ τῷ παρόδῳ τ' ἰουδαίων & μὴ πληγῆ-
ναι τῷ ἀντωνίαν ὑπολαμβάνοντες γίνεσθ διὰ ἀσθέ-
νειαν & τύχης, κ σαθρὰς ἐλπίσαντες εἶναι τὰς θεμελί-
ους, ἀντεφιλονείκουν. & μὲν ὑπῆκτο τὸ τυπτόμενον.
ἀλλ' οἱ μὲν συνεχῶς βαλλόμενοι, κ πρὸς μηδένα τ' κα-
θυπερθεν κινδύνων ἐνδιδόντες, ἐνεργὰς παρεῖχον τὰς
ἐλεπόλεις. ὡς δ' ἦσαν ἐλάτται, κ πρεσθεμένου τῆς πέ-
τρας, ἕτεροι τὰς χεῖρας ὀρθώσαντες ὑπὲρ τ' σωμά-
των, χερσὶ κ μοχλοῖς, ὑπωρυττον τὰς θεμελίους, κ
πολλὰς γε λίθους προσκαρτερήσαντες ἐξέσεσαν. ἀνέ-
πιπτε δ' νὺξ ἑκατέρους, κ ἐν ταύτῃ τὸ τεῖχος ὑπὸ τῶν
κρημνῶν σεσαλευμένον, καθ' ὃ τῆς πρωτείοις ἀπιβελεύ-
σιν χώμασιν ὁ ἰωάννης ὑπώρυξεν, ἐνδόσης κ διώρυχος,
ἐξαπίνης κατερρίφθη.

eorum ſpes frangebatur, cum aggeres inſidiis, A
machinæ ſoliditate muri, manus vero conflictus
audacia repugnantium ſuperaretur: & præcipue,
quod cum ſeditione fameqve ac bello totqve ma-
lis præſtantiores Judæorum animos invenirent,
virorum quidem inexpugnabiles eſſe impetus
arbitrabantur, invictam vero animorum magni- B
tudinem quæ calamitatibus aleretur. nam qvis
eos in rebus ſecundis ſuſtineat, qui malis ad vir-
tutem incitarentur? Illi qvidem propterea cau-
tius cuſtodias præparabant. Joannis autem fa-
ctio apud Antoniam, ſimul & quæ futura time-
bantur, ſi diſjiceretur murus cavebat, & ante-
quam arietes admoverentur operibus inſtabat:
niſi quia conatus eorum irritus fieret. Aggreſſi
enim cum facibus aggerem, ſpe decepti remea- C
vêre. Nam primum ne concordare quidem eo-
rum videbatur conſilium, paulatim & per inter-
valla, & cunctanter, non ſine metu proſilientium,
neqve Judæorum more, ut breviter dicam. de-
erant enim quæ propria gentis eſſent, audacia,
curſus, & omnium ſimul impetus: & ut non ſine
offenſione recederent. Langvidiores vero pro-
greſſi quam ſolebant, etiã Romanos ſolito prom-
ptiores offendêre: qui corporibus quidem atqve
armis ita undiqve aggeres ſepsêre, ut nusqvam D
igni aditum relinqverent: animum vero ita
confirmaverunt, ne quis loco antequam occum-
beret moveretur. nam præter omnium rerum
deſperationem ſi etiam illud opus eſſet exuſtum,
acerbiſſimus pudor milites occupaverat, ſi aut
calliditati virtus cederet, aut arma temeritati, aut
peritia multitudini, aut Judæis Romani. Simul
autem miſſilia pro illis faciebant in proſilientes E
delata: & qui cecidiſſet, poſteriores impediebat,
ac periculum antecedentis molliores eos efficie-
bat. Qui vero intra teli jactum venire properaſ-
ſent, alii diſciplina hoſtium & denſitate perterri-
ti, alii confixi haſtis retrocedebant: & ad extre-
mum alius alium timiditatis arguens, re infecta,
revertebantur. Calendis autem Julii tentata fu-
erat expugnatio. Judæis autem inde digreſſis,
Romani machinas admovêre: quamvis ab An- F
tonia ſaxis atqve igni ferroq; peterentur, & quod-
cunqve hoſtibus telum neceſſitas attuliſſet. nam
licet multum mœnibus Judæi confiderent, ma-
chinasq; contemnerent, tamen eas applicare pro-
hibebant Romanos. Illi autem Judæis ſtudium
eſſe rati, ne murorum infirmitate Antonia læ-
deretur: & fragilibus eam fundamentis ſuſpican-
tes, contra certabant. Nec tamen quod ferieba- G
tur, ictibus obediebat: ſed ipſi quidem crebris in
ſe miſſilibus jactis, cum nullis periculis deſuper
venientibus laſſarentur, arietum opus urgebant.
cum vero inferiores eſſent, ac lapidibus frange-
rentur, aliis ſcutis ſuper corpora concameratis,
fundamenta manibus, & vectibus ſuffodiebant.
Itaqve ſaxis quatuor obſtinato labore concuſſis,
quietem utrisq; nox attulit: & in ea murus arietibus labefactatus, ex qua parte prioribus Joannes ag-
geribus inſidiando murum ſuffoderat, ſubſidente cuniculo repente labitur.

Verum præter ſpem utrorumqve animi affecti ſunt. Nam Judæi quidem quibus mœrorem eſſe oportebat, quod ruina præter ſpem acciderat, & adverſus eam præcauti non fuerant, tanqvam maneret Antonia confidebant. Romanorum autem inopinatam lætitiam ex celeri ſubverſione natam, conſpectus alius murus, quem intrinſecus Joannes ædificaverat, cito reſtinxit. Verumtamen priore facilior oppugnatio videbatur. Tunc enim & aſcenſum per ruinas promptiorē, & Antonia eſſe infirmiorem murum qui recens erat, citoqve deſtrui poſſet arbitrabantur. Nemo tamen eum audebat aſcendere: quod ei qui primus id tentaviſſet, certiſſimum eſſet exitium. Titus vero ſpe atq; oratione putans alacritatem pugnantium excitari, & adhortatione atq; promiſſis ſæpe qvidem periculorum naſci oblivia, interdum autem mortem ſolere contemni, in unum congregatos fortiſſimos experiebatur dicēs: Commilitones, hortari qvidem ad ea quæ periculum non afferunt, aperte & ipſis qui rogantur, & qui eos rogant, ignaviæ reprehenſionem parit. exhortatione autem opus eſt in ſolis rebus ambiguis: quippe illa per ſe qvenq; gerere dignum eſt. Itaq; difficilem vobis in murum eſſe aſcenſum ipſe profiteor: quod autem vel maxime oporteat gloriæ cupidos pugnare cum difficillimis rebus, pulchrumq; ſit cum laude mori, nec erit infructuoſum ſi qui primi fortiter fecerint, proſeqvar. Primum quidem vos illud hortetur, quod nonnullos fortaſſe deterreat, Judæorum patiens animus, & in adverſis rebus dura conſtantia. Romanos enim eosqve milites, quibus in pace bella diſcere, in bello autem vincere conſvetum eſt, a Judæis manu vel animo ſuperari turpiſſimum eſt: idq; in fine victoriæ, cum etiam Dei nitamur auxilio. namqve offenſiones noſtræ, Judaicæ deſperationes ſunt. Illorum autem clades, favore Dei veſtrisq; virtutibus creſcunt. Etenim ſeditio, fames, obſidio, murorumqve ſine machinis caſus, quid ſit aliud quam in illos ira Dei, noſtrumq; adjumentum. Igitur non ſolum deterioribus inferiores videri, ſed etiam divinum præſidium prodere, vobis non convenit. Qvo pacto autem non turpe videatur, Judæos qvidem quibus non magni pudoris eſt vinci, qui ſervire didicerint, quo minus in poſterum id patiantur, mortem contemnere: atqve in nos medios frequenter excurrere, non victoriæ ſpe, ſed oſtentationis gratia: nos autem totius pene terræ marisq; victores, quibus etiam non vincere probro habetur, ociosos ſedentes, ne ſemel quidē in hoſtes aliquid audaciter expertos, famem ac fortunam cum his armis operiri? maxime cum parvo diſcrimine totum poſſitis efficere. Deniq; in Antoniam ſi aſcenderimus, habebimus civitatem. Nam etſi pugnandum ſit adverſum intus poſitos, qvod non arbitror, attamen capiti ac reſpirationi hoſtium inſedere victoriā nobis pleniſſimā repromittit. Eqvidem prætermiſſa nunc eorum laude, qui in bello cecidere, & immortalitate qui Martio furore proſtrati ſunt, ex morbo pacis tempore mortem aliter ſentientibus imprecor,

Κεφ. γ.

Τούτῳ συμβάντι θαῤῥαλέως, ἑκατέρους διηγέρθη τὰ φρονήματα· ἰουδαίους μὲν γὰρ ἐς ἀθυμίαν ἐκὰς λεῖ, τῷ παρελπίδα γεγένθαι τὸ πίωμα, καὶ μὴ προσφαλίζεσθαι πρὸς αὐτὸ, διαῤῥέειν ὡς μόνως σωτῆρα τὸ ἀντωνίας. ῥωμαίων δὲ τὸ τὴν παρ' ἐλπίδα χαρὰν ὅτι τῷ καλῷ ῥᾴθυμον ἦναι, ταχέως ἔσεσεν ὄψις ἑτέρα τοῖχος, ὅπερ ἔνδοθεν οἱ περὶ τὸν ἰωάννην ἀντῳκοδομήκεσαν. ἀμαρεστέρα μὲν γε τὸ πρότερον ἡ προσβολὴ καπέφαινετο. τότε γὰρ ἀναβλῶσαν διὰ τὸ καθῤῥῶφθαι ῥᾴον ἐδόκει, καὶ τὸ τεῖχος ἀσθενέστερόν τι πρὸς τὸ ἀντωνίας, καὶ ταχέως τὸ προσκαιρον ἔναι, λύειν ὑπελάμβανον. ἐμέλλε ἐτόλμα τις ἀναβλῶσαν· πρῶτος γὰρ τοῖς δεξαμένοις ἦν ἀπώλεια.

Κεφ. δ.

Νομίζων δ' ὁ τίτος ἐγκρεᾶς μάλιστα τοὺς τῶν πολεμίων προθυμίας ἐλπίδι κλέγω, τοὺς τε προτροπὰς, καὶ τοὺς ὑποσχέσεις πολλαχῆ μὲν λόγῳ ἐρᾳζέσθαι τὸν κινδύνων, ἔστι δ' ὅτε καὶ θανάτῳ καὶ φρονήσει, σωσαγαγὼν ὅτι τὰν τοὺς τοὺς ἀλκίμους, ἐπῆρε τὸ ἀνδρῶν. ὡς συσταλιῶτας λέγων, τὸ μὲν προθυμελθεῖν ὅτι τὸ μὴ φέροντας κίνδυνον, αὐτόθεν τοῖς προθυμελθομένοις ἀπλεές. ἀμέλει δὲ τῷ προθυμελθεῖν, φέρει κατηγορῶν ἀνανδρίας. δεῖ δ' οἶμαι προτροπὰς εἰς μένα τὰ σφαλερὰ τὸ πραγμάτων, ὡς ἐκείνα γε καθ' αὐτὰς παρὸν ἀξιον. ὥστ' ἐγωγε τὸ μὲν ὑπάρχειν χαλεπὸν τῶν ὅτι τὸ τεῖχος ἄνοδον, αὐτὸς ὑμῖν προτίθημι. τὸ δ' ὅτι μάλιστα προσήκει μάχεσθαι τοῖς δυσκόλοις τὰς ἀρετὰς ἐφεμένοις, δ ὅτι καλὸν ἐν εὐκλεία τελευτᾶν, δ ὡς οὐκ ἀκαρπον ἔσεσθαι τοῖς καταρξαμένοις τὸ γενναίως διέξιμι. πρῶτον μὲν ἂν ὑμῶν γένεσθαι προτροπὴ, τὰ πάντας ἴσως δυσπρόσοπτον, ἢ ἰουδαίων μακροθυμία, καὶ τὸ καρτερικὸν ἐν οἷς κακοπαθοῦσιν. οὐχρὸν γὰρ ῥωμαίους τι ὄντας δ ἀπατῶντας ἐμοὺς, δ διδακτὸν μὲν ἐν εἰρήνῃ τὸ πολεμεῖν, εὐθυμον δ' ἐν πολέμῳ τὸ χρηστὸν ἔχοντας, ἡδέως καὶ χάριν ἰουδαίων ἢ τῷ ψυχλεῖ· δ ταῦτα πρὸς τὰ νίκης καὶ σωτηρίας μόνως ἔχοντα δ' θεῷ τὰ γὰρ ἡμέτερα πάσχοματα, τὸ ἰουδαίων ἐστὶν ἀπονοίας. τὰ δ' ἐκείνων πάθη, τῆς τε ἡμετέρας ἀρετῆς, καὶ τὸ θεῷ συνεργίας αὐξεῖ. ἔστι γὰρ καὶ λιμὸς, δ πολιορκία, καὶ δίχα μηχανημάτων πίπτοντα τείχη, τί ἂν ἄλλ' ἢ θεὸν μᾶλλον ἐκείνοις βεβηθεία δ' ἡμετέρα. τὸ τοίνυν μὴ μόνον ἑλαττᾶσθαι χειρόνων, ἀλλὰ καὶ τῶν θείαν συμμαχίαν παρεδόσιαν, τοῖς ἡμῶν οὐκ ἂν εἴη. πῶς δ' οὐκ αἰσχρὸν, ἰουδαίους μὲν οἷς πολλῶν αἰσχυλαῖς δ φέρει τὸ λειπεῖν μαθεῖν δεδεικέναι, ὑπὲρ δ' μηκέτι δ' τὸ παρεῖναι θανάτῳ καταφρονεῖν, καὶ πολλάκις εἰς μέσους ἡμᾶς ἐκτρέχειν, οὐκ ἐλπίδι δ' κρατῆσαι, ἀλλὰ διὰ ψιλεῖν δηδεῖξιν ἀνδρίας. ὑμᾶς δ' τῆς γῆς ὀλίγα δ' ἂν ἀπάσης καὶ θαλάσσης κρατηκότας, οἷς καὶ τὸ μὴ νικᾶν, ὄνειδος, μὴ δ' ἀπαξεῖς τὰς πολεμίας παρεβάλλειν. ὠθεῖμεθ' δ' τὸ λιμὸν κατ' αὐτῶν, δ τὴν τυχλεῖν δρῦς καθεζομένους, μὴ τριάκοντα ὅπλων δ πύλαι δὲ ὀλίγα δ' θαῤῥαλέα, τὸ πᾶν καθορθῶσαι δυναμένους. ἀναβάντες γὰρ ἔν δ' τὴν ἀντωνίαν, ἐχόμεθ' τὰ πόλεως. δ γὰρ ἂν γένηται τις ἔτι πρὸς τὰς ἔνδον ὅπερ οὐκ οἴομαι μάχη, τόγε καὶ χορυφλεῖν ἔναι, καὶ τοῖς ἀναπεσοῦσι ὅπλα δ' τῶν πολεμίων, ταχέως τὴν ὁλοκερῆ νίκην ἐγκρᾶται. δ ἐγωγε, τὸ μὲν ὑμᾶς ἄρτι τῶν ἐν πολέμῳ πόλεσιν, δ τῶν ὅτι τοῖς ἀρεμαίοις πεσοῦσιν ἀθανασίαν θαῤῥαλείπω. ἐθαῤῥησάμεν δ' ἂν τοῖς ἄλλοις ἔχειν, τὸν κατ' εἰρήνην οὐ νοσεῖν θάνατον, οἷς μετὰ τὸ σώματος,

καὶ ἡ ψυχὴ τάφῳ καταπεύνῃ). τίς γὰρ οὐκ οἶδε τὰ ἀγαθῶν ἀνδρῶν, ὅτι τοὺς μὲν ἐν σώμασι ξίφεσι ψυχὰς σιδήρου τὰ κυρικώτατα ἀπολυθέντας, τὸ καθαρώτατον στοιχεῖον αἰθέρα ξενοδοχῶν, ἄστροις ἐγκαθιδρύει δαίμονας δὲ ἀγαθοὺς, καὶ ἥρωας δικαίους, ἰδίοις ἐκγόνοις ἐμφανίζουσι). τοὺς δὲ ἐν νοσεροῖς τοῖς σώμασι σαπτικωτέρους, καὶ τὰ μάλιστα κηλίδων ἢ μιασμάτων ὥσπερ καθαρσίοις, νυξὶ τοῦ θανάτου ἀφανίζει, καὶ λήθῃ βαθείᾳ δέχεται). λαμβανόντας τε ἅμα δὲ τὸ βίου, καὶ τὰ σωμάτων, ἐπὶ τὴν μνήμης πᾶσι καθαρθέντας. εἰ δὲ κέκλωσται μοῖρα ἀνθρώποις ἀναγκαία τελευτὴ, καὶ φθορὰ, ἀνυφορώτερον δὲ εἰς αὐτὸν νόσος πάσης σιδήρου ἐπιπορεύσεται, πῶς οὐκ ἀγαθὸν μὴ διδόναι τοῖς χρεὼν ἀποδοῦναι μόνον· καὶ ταῦτα μοι ὡς ἐδυναμούμην σωθῆναι τῶν ἐπιχειρησάντων διεξῆλθον. ἔνεστι δὲ σώζεσθαι τοῖς ἀνδρίζομένοις, καὶ ἐκ τῶν σφαλερωτάτων. πεσὼν μὲν γὰρ τὸ καταρρέον ἐνεπίμπλαν. ἔπειτα πᾶν τὸ οἰκοδομηθὲν ἀσφάλιστον. ὑμεῖς τε πολέμιοι θαρσήσαντες, ἐπὶ τῷ πάθει, ἀλλήλοις θορυβοποιεῖτε καὶ βοήθεια γένεσθε. ἐπεὶ τοῖς πολεμίοις τὸ ὑμέτερον φρόνημα, ταχέως κλάσει τὰ φρονήματα. καὶ τάχα ἂν ὑμῖν ἀναίμακτον τὸ κατόρθωμα γένοιτο, μόνον καταρξαμένοις. ἀναβαίνοντας μὲν γὰρ, κωλύσειν πέφασαι) καὶ τὸ εἰκὸς, λαθόντας δὲ καὶ βιασαμένους, ἅπαξ, οὐκ ἂν ὑποσχεῖν ἐπὶ καὶ ὀλίγοι φθάσαι). τὸ δὲ καταρξάμενον, οἰχωκοίμην ἀπὸ, εἰ μὴ πεισαίμην ζηλωτὸν, ἐν τοῖς ἐπικαιρίοις. καὶ ὁ μὲν ζῶν, ἄρξει τῶν ὁμοίων, μακαρίσεται δὲ ἀναλωθησόμενος καὶ τοῖς πᾶσι τὰ ἀριστεῖα.

Κεφ. ε.

Τοιαῦτα δὲ πάντα διεξιόντος, τὸ μὲν ἄλλο πλῆθος ἔδεισε δὲ κινδύνῳ τὸ μέγεθος. τῶν δὲ ἐν τοῖς στίφεσι τραπομένων σαβῖνος τάνομα, ἦν δὲ τὸ σύνολος, ἀνὴρ καὶ κατὰ χεῖρα, καὶ κατὰ ψυχὴν ἄριστος ἐφάνη. καίτοι ἐκ τοιούτου τις αὐτὸν ἀποτιμήσειε σωματικῆς ἕξεως ἀδύνατον εἶναι στρατιώτην ἐδόξει· μέλας μὲν γὰρ τὸν χρόαν, ἰσχνὸς, τὸ σῶμα πεπλημμέλης· ἀλλ' ἐνῴκησέ τις ἡρωϊκὴ ψυχὴ λεπτῷ σώματι, καὶ πάνυ τοῦ ἰδίους ἀλκῆς στενοτέρῳ. πρῶτος γὰρ ἀναβαίνω τὸ τεῖχος· καὶ εὐχομαί μοι μετὰ τῆς ἰσχύος καὶ τῆς γνώμης, σοὶ σὸν ἀκολουθήσαι τύχην. εἰ δὲ νεμεσηθείη τῆς ἀπιθανότητος, ἴσθι με, μὴ πάντα παρ' ἐλπίδας, ἀλλ' ὑπὲρ σὲ κρίναι τὸν θάνατον ἠρημένον. ταῦτα εἰπὼν καὶ τῇ μὲν ἀριστερᾷ χειρὶ τὸν θυρεὸν ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς περιανατείνας, τῇ δεξιᾷ δὲ τὸ ξίφος ἀπασάμενος, ἐχώρει πρὸς τὸ τεῖχος, μᾶλλον πρὶ ὥρας ἢ ἡμέρας ἕκτου. εἵποντο δὲ αὐτῷ καὶ τῶν ἄλλων ἑνδεκα μόνοι ζηλωταὶ τῆς ἀνδρείας γιγνόμενοι. προῆγε δὲ πολὺ πάντας ἐνὴρ, ὁρμῇ τινὶ δαιμονίῳ χρώμενος. οἱ φρουροὶ δὲ ἀπὸ τοῦ τείχους, κατηκόντιζόν τε αὐτὸν, καὶ βέλεσι πάντοθεν ἀπείροις ἐβαλλον, καὶ πέτρους ἐξαίσιους κατεκύλιον, οἳ οὐκ ἔτυπτον μὲν ἑνδεκα παρέσυρόν τινας. ὁ δὲ σαβῖνος ἁπάντων τοῖς ἀφιεμένοις καταχωννύμενος τῶν βελῶν, ἐπροτέρου ἐπέσχε τὴν ὁρμὴν· ἢ γὰρ ἐπ' ἄκρου, καὶ τρέψασθαι τοὺς πολεμίους. καταπλαγέντες γὰρ αὐτοῦ τὴν τε δύναμιν οἱ ἐναντίοι, καὶ τὸ εὐθάρσημα τῆς ψυχῆς, ἅμα δὲ καὶ πλείους ἀναβεβηκέναι δόξαντες ἐτράποντο. ἔνθα δὴ καταμέμψαιτ' ἂν τις ὡς φθονερὰν τὴν τῆς ἀρετῆς τοῦ τύχην, καὶ κωλύουσαν ἀεὶ τὰ εὐδόξα τῶν κατορθωμάτων. ὁ γοῦν ἀνὴρ ἐστὼς ὅτε κρατήσει τῆς ἀπόλεως ἐσφάλη, καὶ πλήσας πρός τινα πέτρου,

A quorum anima cum corpore sepultura damnatur. Quis enim virorum fortium nescit, quod animas in acie ferro corporibus absolutas, purissimum elementum æther hospitio receptas inter sidera collocat: manesqve se bonos ac propitios heroas, videndos offerunt posteris suis? Quas vero morbus corporis tabesqve consumpserit: & si maxime probris ac piaculis purgatæ sint, subterraneæ tenebræ operiunt, altaqve oblivio suscipit, corporis simul & vitæ ac memoriæ fine circumscriptas. Quod si necessario mors homini decreta est, ad hoc autem omni morbo levius est, ferri ministerium, cui non videatur ignavum negare usui, quod debito redditurus sit. Et hæc quidem velut servari neqveant, vel qui conati fuerint, prosecutus sum. est autem salutis spes in maximis quoque periculis qui virilem animū gerunt. Primum enim quod decidit patet incessui: deinde totum quod ædificatum est, facillime dissolvi potest. Vosqve plures hoc opus aggredientes, alius alii pro adhortatione fietis atqve subsidio: vestraqve obstinatio brevi animos hostium franget: ac fortasse nobis, si eam tantum cœperimus, incruenta res efficietur. Etenim ascendentes quidem nos prohibere scilicet conabuntur. si vero clam vel etiam per vim aliquid egerimus semel, quamvis paucos non sustinebunt. Me autem profecto pudeat, nisi qui primus hoc fecerit invidendum remunerationibus fecero: & qui vixerit quidem nunc æqualibus præsit: beatissima vero præmia sequantur occisos. Talia dicente Tito, cætera quidem multitudo periculi magnitudinem timuit: eorum vero unus, qui in cohortibus militarent, Sabinus nomine, genere Syrus, vir & manu simul & animo fortis apparuit: licet si quis eum ante vidisset, quantum ex habitu corporis, ne specie quidem, militem esse credidisset: erat enim colore nigro, exilis habitudine: sed anima quædam heroica in macro corpore, atque angustiore viribus suis habitabat. Cum primus itaqve surrexisset, dedo me, inquit, tibi alacri animo Cæsar, & ante omnes in murum ascendo: atqve opto quidem, ut vires ac voluntatem meam sequatur fortuna tua. quod si cœpto casus inviderit, scito me non præter spem, quod res aliter cesserit, sed quod sic decreverim, pro te moriturum. His dictis, & scutum læva capiti prætendens, strictoq; dextera gladio, circa horam diei sextam murum petebat, sequebantur autem ex aliis, qui soli ejus virtutis æmuli esse cupiebant, undecim viri. Multo autem omnes antecedebat divino quodam impetu excitatus, cum de muro custodes jaculis & sagittis undiqve infinitis appeterent, atqve ingentia saxa devolverent, quæ nonnullos de undecim dejecerunt. Sabinus autem missilibus occurrens, licet obrueretur sagittis, non tamen ante impetum cohibuit, quam summa muri prehenderet, hostesqve in fugam verteret. viribus enim ejus atq; animi pertinacia territi, pluresq; ascendisse ratiti non steterunt. Qua in re fortunam quis veluti virtutibus inviderit, semperqve præclaris facinoribus officiat non incusaverit? Siquidem hic vir neqve ab incepto erravit, & offensione lapidis

cum maximo crepitu pronus decidit. Unde factum est, ut Judæi reversi, ubi solum & jacentem vidêre, ex omni eum parte jaculis peterent. Ille vero genibus nixus, & scuto protectus, primo quidem ulciscebatur hostes, multosqve ad se appropinquantes sauciavit: vulnerum autem multitudine remisit dexteram: & ad extremum priusquam redderet animam sagittis est obrutus, vir dignus pro fortitudine qui meliori fortuna uteretur, pro mensura vero cœpti facinoris cecidit. Cæteri autem tres pene jam summa tenentes, obtriti lapidibus perierunt, & octo sauciati detracti, & in castra relati sunt. Hæc quidem tertia die mensis Julii gesta sunt.

CAP. II.

Romani Antoniam invadunt, & a Judæis repelluntur.

Biduo autem post, viginti de numero excubantium per aggeres militum congregati, signiferum ordinis sui, & duos quosdam ex ala equitum, & tubicinem unum ad se vocant: nonaqve noctis hora per ruinas ad Antoniam ociose procedunt. occisis autem primis custodibus somno oppressis, murum obtinent, ac buccina signum dari præcipiunt: quo cæteri quidem vigiles subito excitantur, & fugiunt priusquam multitudinem quæ murum ascenderat, cernerent. nam & timor illis, & tuba imaginem quandam, ut magnum hostium numerum ascendisse crederent, ostendit. Cæsar autem signo audito, propere armat exercitum: & cum ducibus primis lictorum caterva comitatus, ascendit. Cum autem Judæi ad templum interius confugissent, ipsi quoque per cuniculum irruperunt, quem Joannes adversum Romanorum aggeres aperuerat, Dispositiqve amborum agminum seditiosi, tam Joannis quam Simonis, arcebant eos summa vi atqve alacritate repugnandi. siquidem excidii finem putabant, locum sanctum penetrasse Romanos, quod & his victoriæ principium fuit. Ad ipsum autem adytum validissima pugna committitur: his quidem templum vi occupare certantibus, Judæis vero Antoniam versus eos repellentibus. Et sagittæ quidem ac hastæ utrisq; inutiles erant, strictis autem ensibus dimicabãt. Neqve conflictu discerni poterat, ex qua parte quisque pugnaret, permixtis viris & propter angustias permutatis, cum & vocis intellectum magnitudo confunderet, multaq; mors esset utrinqve, armaqve simul & cadavera jacentium conculcata frangerent præliantes. Semper autem si bellum fluctuans gravasset alteram partem, potiorum exhortatio & inferiorum conquestio nascebatur. Neqve aut fugæ, aut persecutioni locus erat: sed propinquæ mutationes confligentium, & inclinationes permixte fiebant exercitus. Qui vero inter primos stetissent, aut occidendi aut moriendi necessitatem habebant, quod refugere non dabatur. nam & posteriores utriusqve partis, suos in frontem urgebant, nullumq; inter dimicantes bello vacuum intervallum reliqverãt. Cum autem Judæorum animi Romanorum peritiam vincerent, jamqve omnino tota acies pelleretur, (a nona enim hora noctis ad septimam diei usqve pugnabant) hi quidem simul omnes excidii

πόλεως ἐπ' αὐτῆς μ' μεγίστ ψόφ καπήτων. ἀπο-
γραφέντες δ' οἱ ἰουδαῖοι κ καλιδόντες μόνον τ αὐτ κ
πεπλωκότα, πάντοθεν ἔβαλλον. ὁ δ' ὡς γόν Δμασεὺς,
κ προκαλυψάμεν ⊕ τ θυρεὸν, τὰ μὲν πρῶτα ἠμύ-
νατο, ⊂ πολλὰς τ βλησιασάντων ἔτρωσεν. αὖθις δ' ὑπὸ
πλήθ τραυμάτων, παρῆκε τὴν δεξιὰν, κ τέλ⊕
πρὶν ἀποδοῦναι τὴν ψυχὴν, κατεχωσθη τοῖς βέλεσι,
ἀνὴρ ἄξι ⊕ μὲν ἀμείνονι χρησθαι δ' ἀνδρίαι τύχῃ, πε-
σὼν ὑ τ ἀπιβολῆς ἀναλέγως. τ δ' ἄλλων, τρεῖς μὲν
τὰς ἤδη πρὸς τοῖς ἄκροις ὄντας σωτερίψαντες, ἀπ-
κτειναν τοῖς λίθοις. οἱ δ' ὀκτὼ τραυματίαι καπει-
ρέντες, ἀνεκομίσθησαν εἰς τὸ στρατόπεδον. ταῦτα μὲν δὴ,
τρίτῃ παυέμ μηνὸς ἐπράχθη.

ΚΕΦ. ϛ.

Μετὰ δ' ἡμέρας δύο τ πρωτοστάτων τινὲς ἀπὸ
τοῦς χώμασι φυλάκων ἔπεσον συμβάντος,
προσκαλοῦνται μὲν τὸν δ' πέμπτ πάγματ⊕
σημαιοφόρον, κ δύο πινὰς τ ἐν τ ἵλαις ἱππέων, κ
σαλπιγκτὴν ἕνα· κ δ' ὥραν τ νυκτὸς ἐνάτην, προ-
βαίνουσι μὲν ἡσυχῇ διὰ τ ἐρειπίων, ἀπὸ τὴν ἀντωνίαν·
ὑποφθάσαντες δ' τὰς πρώτας τ φρουρῶν κοιμωμένους,
κρατοῦσι δ' τείχους, κ τῷ σαλπιγκτῇ σημήνειν κέλευ-
σαν· πρὸς ὃ τ μὲν ἄλλων φυλάκων ἐξαναστὰς αἰφ-
νίδι⊕ λῶ κ φυγῇ, πρὶν πινὰ τὸ πλῆθ⊕ ἀπιδεῖν
τ ἀναβεβηκότων. ἔτι γὰρ φόβ⊕ κ ἡ σάλπιγξ, φα-
ντασίαν αὐτοῖς δ' πλήθους ἀναβεβηκέναι πολέμιον πα-
ρεῖχε. κἄπειτ' ὑ δ σημεῖα καλαπέσας, ἐξαπλίζει τὸν
τι δυνάμεν Δμα ταχὺς, κ μ' τ ἡμιόνων, πρῶτ⊕
ἀναβαίνᾳ τοὺς ἀπιλέκτους ἔχων. καταφθάντων δ'
ἰουδαίων εἰς τὸ ἱερὸν, κ αὐτοὶ Δμα τ δωρυχ⊕ εἰσπί-
πτουσι, λῶ ὁ ἰωάννης ἀπὸ τὰ χώματα τ ῥωμαίων ἐπῆ-
ρυξε. κ Δμαχόντες ἀπ' ἀμφοτέρων οἱ σπασαμένοι τῶν
παγμάτων, δ τι ἰωάννῃ, κ δ σιμων⊕, ἀγωνιῶν-
τες, ἐδεμίαν ὅπ ἰσχύ⊕ ὅτε προθυμίας ἐλλείποντες
ἐπεβόλευ. πέρας γὰρ ἀλλόσεως ἐπελάμβανον, τὸ
ῥωμαίους παρελθεῖν εἰς τὸ ἄγιον· ὃ δὴ κάκιστ, δ κρα-
τεῖν δοκεῖ. συρρήγνυνται δ' ἐκ τοῦ ἐναντίου, μαχῇ
καρτερᾷ, τ μὲν, καταλαβεῖν κ τὸ ἱερὸν ἐπειγόμενοι,
τ δ' ἰουδαίων ἐξωθουμένων αὐτοὺς ὑπὲρ τὴν ἀντωνίαν κ
τοῖς βέλη μὴ λῶ ἀμφοτέρους ἄζηλα, κ τὰ δόρατα·
ἀπαναίμωτοι δ' τὰ ξίφη ἐπανεπλέκοντο, κ ἐκ τοῦ συμ-
βολῆς, ἄπρακτον λῶ ἑκατέρωθεν ἐκάμνε μάχομαι. πε-
φυρμένων μὲν τ ἀνδρῶν κ ἐκ τοῦ ἐπιχωμένου ὁπλα-
γμένων, δ' βίας ἀσημάντ πρὸς ἀλλήλους Δμα τὸ
μέγεθ⊕. φόν⊕ τε λῶ ἑκατέρωθεν πολὺς, κ τ πάν-
των τὰ τε σώματα κ τὰς παντοίας πάσχειν, ὅθεν οἱ
μαχόμενοι. ἀεὶ δ' ἐφ' ὁπότερον βέβηκε ῥέπον ἐπόλεμος,
ὠθισμὸς μὲν λῶ τ πλεονεκτούντων, αἰμωγαὶ δ' τ
τρεπομένων. ὅπ δ' οὐ φυγαὶ τόπον ἔχοντ, δ' οὐ θνήσκειν,
ἀλλ' ἀνώμαλοι ῥοπαὶ κ μεταλήψεις μεμιγμένης ἐγί-
νοντο τ ὠθισμοῦ τάξεως. τοὺς δ' ἐμπροσθοφυλακοῦντας, ἡ δ'
θνήσκειν ἢ δ' κτείνειν ἀνάγκη παρέλυε, σὺν ὑπὸ ἀνα-
γῆς. οἱ γὰρ κ' νώτου προσωθούμενοι, τὸν σφέτερον
παρ' ἀμφοῖν, ἀδεᾶ μάχην μεσοπρόμων καπόντων πλεο-
νεκτούντων δ' τ ἰουδαίων τοῖς θυμοῖς τὸν ῥωμαίων
ἐμπόδιον, κ κλινομένης καθάπαν ἤδη τ ὠθισμοῦ
τάξεως, ἀπὸ γὰρ ἑνάτης νυκτὸς ὥρας, ἐς ἑβδόμην τ
ἡμέρας ἐπολέμουν, οἱ μὲν ὄθροοι, κ τὸν τῆς ἁλώσεως
κίνδυνον

κίνδυνον ἔχοντες ἀνδρείας ἐφόδιον. ῥωμαῖοι δ' μέρει τ δυνάμεως, ἔτω γὰρ ἐπανεβεβήκει τὰ πράγματα, καὶ ἐκείνους ἐπανεῖχον οἱ μαχόμενοι, τότε κρατεῖν τ ἀντωνίας ἀποχρῆν, δηλ δ παρόντ ἐδόκει.

Κεφ. ζ.

Ἰούλιανός δέ τις ἑκατοντάρχης τ ἀπὸ τ βιθυνίας, οὐκ ἄσημ ὢν ἀνὴρ, ὃν ἐγὼ κατ' ἐκεῖνον ἰσχυρὸν τ πόλεμον, ὅπλων τε ἐμπειρίᾳ, καὶ ἀλκῇ σώματ, καὶ ψυχῆς ῥώμῃ παντὸς ἀρίστ, ὁρῶν τοὺς ῥωμαίους ἐνδιδόντας ἤδη καὶ κακῶς ἀμυνομένους, παρεστηκὼς πίτῳ κ τῷ ἀντωνίαν, περιπλᾶ, καὶ νικῶντας ἤδη τοὺς ἰουδαίους, τρέπεται μὲν μέχρι τῆς ἐνδοτέρω ἱερᾶς γωνίας. ἔφυγε δ τὸ πλῆθ ἄθροον, ὅτε τῷ ἰσχυὶ, ὅτε τῷ πλήθει ἀνθρωπίνῳ ὑπολαμβάνοντες. ὁ δ διὰ μέσων τ σκεδαννυμένων ἄλλοτε ἄλλη διατέμνων, ἐφόνευε τοὺς καταλαμβανομένους, καὶ τῆς ὄψεως σκέπης· ἐδὲν ὅτε τοῦ κτείνειν θαυμασιώτερον, ὅτε τοῖς ἄλλοις παρέσχε φρικωδέστερον. ἐδόκει δ' ἄρα καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης, ἵν' ἀμήχανον διαφυγεῖν θυητὸν ὄντα. τὰ γὰρ σώματα πεπαρμένα πυκναῖς ὀξέσιν ἥλοις ἔχων, ὥσπερ τ ἄλλων στρατιωτῶν ἕκαστ, καὶ κ λιθοστρώτου τοῦ ἔχων, ὑπολισθαίνει· πεσὼν δ' ὑπ μὲν μεγίστου τῆς παντοδαπίας ἦχος, τοὺς φεύγοντας ἐπιστρέφει. καὶ τῶν μὲν ἀπὸ τῆς ἀντωνίας ῥωμαίων, ἦρθη βοὴ πρὸς τὰ ἄνδρα δεισάντων. οἱ δ' ἰουδαῖοι πρὸς ἀπάντων ἄθροοι, τοῖς τε ξυστοῖς, καὶ τ ῥομφαίαις πάντοθεν ἔπιπτον. ὁ δ' πολλὰ μὲν τοῦ βυρεοῦ σίδηρον ἐδέδεκτο. πολλάκις δ' ἀναστῆναι πειράσας, ὑπὸ δ πλήθους τ τυπτόντων ἀνετράπη, καὶ κεῖμ' ὅμως, ἔνθεν τε τοῦ ξίφει πλήσσει. ἐδὲ γὰρ ἀνῃρέθη ταχέως, τοῦ τε κρανίου κ τοῦ θώρακος περιφερομένου, πάντα τὰ κατ' αὐτὸν σφάγια, ὑπ τ αὐχένα συνέλκων, μέχρι κοπτομένων αὐτοῦ τ ἄλλων μελῶν, καὶ μηδενὸς προσαμυνομένου τιμωρητ, ἐνέδωκε. δεινὸν δ πάθ ἰσχὺς καὶ σωφροσύνη ἀνδρὸς ἔτως ἐναρέτου, καὶ ἐν ὄψει τοσούτων φονευόμενος. καὶ αὐτὸν μὲν ὁ τόπ διέκλεισε δ βοηθεῖν ἐθέλοντας, τὰς δυναμένας δ κατέπληξις. ἰουλιανὸς μὲν οὖν πολλὰ δυθανατήσας; καὶ τ κτεινάντων ὀλίγας ἀπολήψας καταλιπών, μόλις ἀποφάτιστος, μέγιστον δ οὐδὲ ῥωμαίοις καὶ καίσαρι μόνον, ἀλλὰ ὐδὲ τοῖς πολεμίοις κλέος καταλιπών. ἰουδαῖοι δ κ τ νεκρὸν ἁρπάσαντες, πάλιν τὰς ῥωμαίας τρέπονται, κ κατακλείσουσιν ἐς τὸν ἀντωνίαν. ἠγωνίσατο δ' ἐξ αὐτῶν ἄπιστος κ πιστῶς τῷ μάχῃ, ἀλέξας μὲν τις καὶ γυφθαῖος δ ἰωάννου τάγματος· ἐκ δ τ θείου σίμωνα, μαλαχίας τε, ὁ δ μέρτωνος ἰούδας, ὁ σωζᾶ ἰώσε ἰακώβου, τ δ ἰδουμαίων ἡγεμόνων, τ δ' ζηλωτῶν ἀδελφοὶ δύο, παῖδες ἰαείρου, σίμων τε κ ἰούδης.

Κεφ. η.

Τίτος δ τοῖς μὲν ὑπ αὐτῷ στρατιώταις, κατασκάπτειν προσέταξε τοὺς θεμελίους τ ἀντωνίας, κ τῇ δυνάμει πάσῃ ῥᾴδιαν τὴν ἄνοδον εὐτρεπίζειν. αὐτὸς δ τὸν ἰώσηπον προσκαλεσάμενος, ἐπέπυστο γὰρ ἐπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας, πανέμου δ' ἐν ἐπτακαιδεκάτῃ, τὸν ἐνδελεχισμὸν καλούμενον, ἀνδρῶν ἀποστολὴν διαλελοιπέναι τοῦ θεοῦ, καὶ τ δῆμον δηλ τότε δεινῶς ἀθυμεῖν. λέγειν δ τῷ ἰωάννῃ, πάλιν ἐκέλευσεν ἃ καὶ πρότερον, ὡς εἰ καί τις αὐτὸν ἔρως κακὸς ἔχοι δ μάχεσθαι, προελθόντα μετ' ὅσων βούλεται πολεμεῖν ἐξεῖναι.

A periculum pro nutrimento virtutis habebant: Romani vero exercitus parti (nondum enim ascenderant legiones, illisq; spes pugnantium nitebatur) satis esse visum est in præsentia, Antoniam obtinere.

CAP. III.

De Juliani Romani militis insignifortitudine.

JUlianus vero quidam centurio ex Bithynia non ignobilis, quem in illo bello & armorum peritia & viribus corporis & animi spiritu omnium fortissimum ipse cognovi, ubi Romanos jam cedere & male repugnare conspexit (propter Titum autem apud Antoniam stabat) subito prosiliit, jamq; Judæos vincentes solus ad interiorem usqve templi angulum persecutus est. Fugiebat autem universa multitudo, neqve vim ejus neq; audaciam hominis esse opinantes. At ille per medios ruens, quos alios alio disjecerat, ipsos quos occupasset interficiebat: eaq; facie nihil Cæsari admirabilius, aut aliis horribilius visum est. Verum & ipsum profecto fata persequebantur, quæ ab homine vitari non possunt. Calceos namqve habens; creberrimis atqve acutis clavis, ut cæteri solent milites, fixos, dum strato saxeis crustis solo curreret, labitur: magnoq; cum armorum sono dejectus, in tergum fugientes reduxit. Et Romanorum quidem clamor ex Antonia sublatus est, saluti ejus metuentium: Judæi vero multi simul gladiis & hastis undiq; feriebant. Ille autem multam quidem ferri vim scuto excipiebat: sæpe autem conatus erigere se, percutientium multitudine revolutus est, & jacens tamen gladio multos perculit. nec enim cito peremptus est, quando galea & thorace omnia membra neci opportuna septus erat, namq; diu cervicem contraxerat, donec concisis aliis ejus membris remisit vires, cum ei nemo auderet succurrere. Nimius autem dolor Cæsarem tenuit, ubi tantæ fortitudinis virum in conspectu tantæ multitudinis vidit occidi: & quod locus se quidem intercludebat auxilium ferre cupientem: alios autem, ne possent, metus impediebat. Julianus igitur diu cum morte luctatus, cum non paucos interfectorum suorum saucios reliquisset, ægre peremptus est: magna sui gloria, non apud Romanos tantum & Cæsarem, verum apud hostes quoque relicta. Judæi vero etiam mortui rapto corpore, Romanos in fugam versos, in Antoniam conclusêre. Fortiter autem in eo prælio decertavêre, Alexas quidem & Gyphthæus, ex agmine Joannis, ex parte vero Simonis, Malachias, & Mertonis filius Judas, & Sosæ filius Jacobus, dux Idumæorum: Zelotæ vero fratres duo filii Jairi Simon & Judas.

CAP. IV.

Josephi oratio pro deditione Judæorum, & profugium eorum.

TItus autem militibus suis imperat Antoniæ fundamenta diruere, facilemq; ascensum cuncto exercitui præparare. Ipse vero Josepho ad se vocato (namq; audierat eo die qui erat mensis Julii septimus decimus, divinam observantiã, quæ entelechismos vocatur, virorum penuria defuisse, eaq; re populum nimis dolere) iterum dici Joanni præcepit quæ ante mandaverat: quod etiam si quis eum pugnandi sævus amor teneret, cum qua placeret ei multitudine, ad bellum progredi liceret;

dum modo non una secum & civitas interiret si- A mul & templum: | sanctum tamen locum violare desineret, neve in Deum nefas admitteret. Potestatem autem haberet si vellet, sacra intermissa celebrare per Judæos quos ipse delegisset. Itaq; Josephus, ne soli Joanni hæc intimarentur, sed etiam pluribus, unde exaudiri posset constitit, & mandata Cæsaris Hebraico sermone disseruit. Multum autem eos qvo patriæ parcerent precabatur, ignemqve depellerent jam templo contiguum, Deoq; vota redderent consveta. His dictis populus tristitia simul & silentio tenebatur. Multis autem conviciis tyrannus Josepho cum exècrationibus lacerato, postremo addidit, nunqvam sibi excidium esse metuendum, qvoniam Dei civitas esset. Atqve cum exclamatione, sane vero, inqvit Josephus, eam puram Deo conservasti, inviolataq; sancta mansêre: nec in eum C cujus speras auxilium, quicquam impium deliqvisti: sed solennia sacra consequitur. Et si quidem tibi quisquam quotidianum auferat cibum, impium eum hostem putabis: Deum vero, qvem perpetua religione privaveris, belli auxilio speras futurum? Et Romanis peccata imputas? qui nostras leges etiam nunc tuentur: & quæ ipse intercidisti sacra, Deo reddi compellunt. Qvis non D inopinatæ mutationis causam gemat, ac defleat civitatem? cum alieni quidem hostesq; impietatem tuam corrigant. tu vero Judæus & inter leges educatus, illis qvoq; in has sævior inveniaris. Atqvi Joannes etiam pœnitere malorum, non est turpe in rebus extremis, bonumqve tibi exemplum patriam servare cupienti propositum est, Jechonias rex Judæorum: qui quondam Babyloniis bellum sibi inferentibus, sponte civitate E priusquam caperetur excessit, & cum cognatione sua voluntariam captivitatem sustinuit, ne hæc sancta hostibus proderet, Deiq; domum videret exuri. Ob hoc sacra Judæorum commemoratione laudatur: eumq; memoria transmissa per secula semper nova immortalem posteris tradidit. Bonum ô Joannes exemplar, & si periculum præsto sit: ego autem veniam quoqve tibi a Romanis F spondeo, dum memineris, qvod gentilis moneam, & Judæis ista promittam: spectariq; oporteat, quis sit author & unde consilium. Absit enim unqvam me ita captivum vivere, ut genus aut leges patrias obliviscar. Rursum indignaris & clamas, mihiq; maledicis. Etiam acerbiora mereor, qvi hæc adversus fata svadeo, Deiq; sententia condemnatos servare contendo. Qvis ignorat G scripta veterum prophetarum, & responsum impendens miserrimæ civitati? Jam tunc enim ejus excidium prædixêre, cum quis homicidium gentile cœpisset. Vestrorum autem cadaverum non civitas tantum, sed etiam templum omne repletũ est. Deus plane, Deus ipse cum Romanis ignem sibi lustrationis infert, totq; scelerum plenam exurit civitatem. Hæc Josepho cum fletu & lacrymis

δίχα δ' σωσαι πόλει τὴν πόλιν, ἢ τ' ναὸν αὐτὸ μιᾶναι
μηδ' τι μιαίνειν τὸ ἅγιον, μηδ' εἰς τ θεὸν ἁμαρτάνειν.
παρεῖναι δ' αὐτὸ τὰς ἐπιλελοιπυίας θυσίας ἐκπλεῖν,
δι' ὧν ἂν ἐπιλέξῃ ἰουδαίων. ἦ ὁ ἰώαννης, οἷς ἀνέῳγε
μὴ τῷ ἰωάννῃ μόνον, ἀλλὰ κ τοῖς πολλοῖς, ἐν ἐκκλησίαις,
πάντα δ' κρύφα διηγεῖτο ἐρωτίζων. κ πολλὰ περι-
λοιδορῶν φείσασθαι τ πατρίδος, κ βασιλεύσαι δ ναῦ
γνώμονον ἤδη τὸ πῦρ, τύχῃ τι ἐναγισμὸς ἀποδίδοται τῷ
θεῷ. ἕως ταῦτα δ' ἡμῖν μὲν λῦ κατήφεια, κ σιγή,
πολλὰ δ' ὁ τύραννος λοιδορηθείς τι τῷ ἰωάννῃ, καὶ κα-
ταρασάμενος, τὸ τελευταῖον προσέθηκεν, ὡς οὐκ ἂν ποτε
δείσειεν ἄλωσιν. θεοῦ γὰρ ἀρχὴν τὴν πόλιν. καὶ ὁ
ἰώαννης ἕως ταῦτα ἀνέκραγεν. πάνυ γοῦν καλῶς τῷ θεῷ τετήρηκας αὐτὴν, ἀμίαντον ἢ μέχρι τ ἁγίων. ἧς
ὃν ἢ ἐλπίζεις σύμμαχον, οὐδεν ἠσέβησας· τὰς ἢ ἡμῖν
θυσίας ἀποκλαμβάνεις· κἂν μέν σε τὶς ἀφέληται τὴν
καθ' ἡμέραν τροφὴν ἀσεβέσεται, ἕξειν ἡγήσῃ πολέμιον.
αὐτὸν ἢ, ὃν τ αἰωνίᾳ θρησκείας ἐστέρησας θεόν, ἐλπίζεις
σύμμαχον ἕξειν ἐν τῷ πολέμῳ; ἢ γὰρ μοιχοὺς τὰς ἁμαρτίας ἀνατίθῃς; οἱ μέχρι νῦν κήδονται τ ἡμετέρων νόμων,
καὶ τὰς ὑπὸ σ' Ἀδριανοῦ θυσίας ἀποδίδωσι τῷ θεῷ
βιάζοντα. τὶς οὖν ἂν ἐνάξειεν, καὶ καταλοιδορεῖ
τῆς παρούσης μεταβολῆς τὴν πόλιν; ἔγε ἀλλὰ φύλαττε
μὲν, κ πολέμιοι τὴν σὴν ἀσέβειαν ἐπανορθοῦνται. οὐ γὰρ
ἰουδαίοις ὁ τοῖς νόμοις ἐπιτιμῶν, καίτοι ὢν ἕως αὐτὸς
γένῃ χαλεπώτερος. ἀλλά τι ἰώαννη καὶ μεμφόμεθά
σε μὲν ἐκ παλαιῶν, ὅτι αἰσχρὸν ἐν ἐχθροῖς, κ καλὸν ὑπόδειγμα βουλόμενοι σώζειν τὴν πατρίδα σὺ προέσθαι,
βασιλεῖς ἰουδαίων ἱεχονίαν ὃς ποτε φρατόνων τῶν
βαβυλωνίων δι' αὐτὸν, ἐκὼν ἐξέβη πρὸ ἁλώσεως τῆς πόλεως, καὶ μὴ φλεγὰς αἰχμαλωσίαν ὑπέμεινεν ἐλθοῦσαν,
ὑπὲρ δὲ μὴ παραδοῦναι ταῦτα πολεμίοις τὰ ἅγια, καὶ
τὸν οἶκον δὲ θεὸς ἐλεύθερον φλεγόμενον. ἀλλ' ὅτι λόγῳ
τι αὐτὸν ἕως ἁπάντων ἰουδαίων ἱερεῖς ὑμνῶ, καὶ μνήμην
ῥέξουσι δι' αἰῶνος ἀεὶ νέαν, τοῖς ἐπιθυμοῦσι παιδεύσιν ἀφέλιμον. καλὸν ὦ ἰώαννη ὑπόδειγμα, καὶ
ἕως ἢ κίνδυνος. ἐγὼ δέ σοι, κ τῶν ὑπὸ ῥωμαίων
συγγνώμην ἐλπίζομεν. μέμνησο δ', ὡς ὁμόφυλος μὲν
Ἰωσήπου, Ἕλληνι δὲ ἰουδαῖος ὢν ἐπαγγέλλομαι, κ ζῆν σπεύδειν,
τοῖς δ' συμβουλεύων, κ πόθεν. μὴ γὰρ ἐγώ σοι πεπρεσβευκὼς ζῶν ἕτως αἰχμάλωτος, ἵνα παύσωμαι δ' ἡμῖν, ἢ τῶν
πατρίων ἐπιλάθωμαι. πάλιν ἀχάριστος, κ κακεργὰς μοι λοιδορεῖσθαι. ἄξιος γὰρ κ χαλεπώτερον, ὃς
ἀντικρυς εἰμαρμένης τὶ Ἰωσήπου, κ τοῖς ὑπὲρ θεῷ βιάζομαι καλαχεῖτος σώζειν. τὶς οὖν οἶδε τοῖς τ παλαιῶν προφητῶν ἀναγραφὰς, κ τ ἐπιφερόμενα τῇ πλημμύρει πόλει χρησιμῶν, ἢ δὴ ἐσμὲν ὦτα; ἐπὶ γὰρ ἄλωσιν αὐτῆς προεῖπον, ὅταν ὁμόφυλος τὶς ἀρχὴν φόνου. τ ἡμετέρων ἢ πλωμάτων, οὐχ ἥπλις, κ τὸ ἱερὸν ἢ πᾶν περιαλεῖρω. θεὸς ἄρα, θεὸς αὐτὸς ἐπάγει μοι ῥωμαίων καθαρσιον αὐτῷ πῦρ, κ τῷ τοσούτων μιασμάτων χαλκῆν πόλιν, ἀναρπάζει. ταῦτα λέγων ἰώσηπος μετ' ὀδυρμῶν κ δακρύων, λυγμῷ τῷ φωνὴν ἀνεκοπη. ἐθαύμαζον μὲν, ὤκτειρόν τε δ' πάθος, κ τ' προαιρέσεως αὐτὸν ἐθαύμασαν. οἱ ἢ περὶ τ ἰωάννην παρώξυνον μᾶλλον ἐπὶ τοὺς ῥωμαίους ἐπιθυμοῦντες ἐγείρειν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ.

Τῶν γε

Joannes autem ejusqve socii magis contra Romanos irritabantur, illum quoque capere cupientes

ΚΕΦ. θ.

Τῶν γε μὴν εὐγενῶν, πολλὰς ἐκίνησεν ὁ λόγος, καί τινες μὲν ὀρρωδοῦντες τὰς φυλακὰς τῶν σφαγῶν καὶ χώραν ἔμενον, ἀπώλλυσαν μέντοι σφῶν τε αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως κατεγνώκεσαν. εἰσὶ δέ οἱ καιροφυλακήσαντες ἄδειαν ἀναχωρήσεως, πρὸς τοὺς Ῥωμαίους κατέφυγον. ὧν ἦσαν δὲ ἱερεῖς μὲν, Ἰώσηπός τε καὶ Ἰησοῦς, υἱοὶ δὲ ἐξ ἱερέων, τρεῖς μὲν Ἰσμαήλου δὲ καταμηθέντες ἐν Κυρήνῃ, καὶ τέταρτος Ματθίου πᾶς ἀδελφὰς μὲν τοῦ πατρὸς ἀπώλεσαν, ὃν ὁ δὲ Γιώρα σὺν τοῖς ἰδίοις ἀπέκτεινε, σὺν τρισὶν ἰδίοις ὡς προεῖπον. πολλοὶ γὰρ καὶ τῶν ἄλλων εὐγενῶν, τοῖς ἀρχιερεῦσι συμμετεβάλλοντο. καὶ σφᾶς δὲ αὐτοὺς τά τε ἄλλα φιλοφρόνως ἐδέξατο, καὶ γινώσκων ἀλλοφύλοις ἤθεσιν ἀηδῆ τοῦ Δικαίου ἔχειν, ἀπέπεμψεν αὐτοὺς εἰς Γόφναν πόλιν ἐκεῖ Ῥωμαίων μένειν ἀποδώσων δὲ ἑκάστῳ τὰς κτήσεις, καὶ σχολὴν ἀπὸ τοῦ πολέμου γενόμενος. οἱ μὲν οὖν εἰς τὸ δοκοῦν πολίχνιον, μετὰ πάσης ἀσφαλείας, ἀνεχώρησαν ἄσμενοι. μὴ φαινομένων δὲ αὐτῶν, διεφήμισαν οἱ σφισὶ πάλιν, ὡς ἀποσφαγεῖεν ὑπὸ Ῥωμαίων οἱ αὐτόμολοι, δῆλον ὅτι, τοὺς λοιποὺς ἀποτρέποντες τοῦ φόβου Δικαδιδράσκειν. ἰσχυρὸν δ' ὡς καὶ πρότερον αὐτοῖς τὸ πανοῦργημα πρὸς κέρδος, ἐπεκρήνησαν γὰρ ὑπὸ τοῦ δέους αὐτομολεῖν.

ΚΕΦ. ι.

Ἀλλ' ὁ Τίτος ἀναπαλαίοντας τοὺς ἄνδρας ἀπὸ τῆς Γόφνας πιτος, ἐκέλευσε μὴ δ' ὡσαύτως πρόσθεν ἐλθόντας τὸ τεῖχος ὀφθῆναι τοῖς δήμοις, πολεῖσι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ἔφυγον. γενόμενοι δ' ἀθρόοι, καὶ πρὸ τῶν Ῥωμαίων ἱστάμενοι, μετ' οἰμωγῆς καὶ δακρύων ἱκέτευον τοὺς στασιαστάς· τὸ μὲν πρῶτον, ὅλην τοὺς Ῥωμαίους δέξασθαι τῇ πόλει, καὶ τοῦ πατρίδα σῶσαι πάλιν· εἰ δὲ μή, ὅ τε ἱερὸς πάντως ἐκπεσεῖται, καὶ ῥύσασθαι τὸν ναὸν αὐτοῖς. εἰ γὰρ ἂν τολμήσαι Ῥωμαίους μὴ μεγίστης ἀνάγκης καὶ φλέξαι τὰ ἅγια. τούτοις μᾶλλον ἀντεφιλονείκουν, καὶ πολλὰ βλάσφημα τοῖς αὐτομόλοις ἀνθηκεραζόντες, ὅτι τῶν ἱερῶν πολῶν τούς τε ἐξυβελεῖς καὶ καλαπέλτας, καὶ λιθοβόλους μηχανὰς διέφησαν. ὡς τὸ κύκλῳ μὲν ἱερὸν ὑπὸ πλήθους νεκρῶν, προστοιχέναι πολυανδρίῳ, τὸν δὲ ναὸν αὐτὸν φρουρείῳ. τοῖς δ' ἁγίοις, καὶ ἀβάτοις, μετὰ τῶν ὅπλων εἰσπηδῶν, θερμὰς ἔτι τὰς χεῖρας ἐξ ἐμοφύλων ἔχοντες φόνων καὶ πρέπον ἐφάνη εἰς τοσοῦτον ὠμότητος, ὡς τε εἰκὸς ἀγανακτῆσαι ἡμέρᾳ Ἰουδαίων, εἰ Ῥωμαῖοι πρῶτα ἐξυβρίζοιεν εἰς αὐτούς, τοῦτο εἶναι ὠμὸν Ῥωμαίων τότε πρὸς Ἰουδαίους ἀποδοῦσι εἰς τὰ ἴδια. τὸ μὲν γε σφαλιστὸν οὐκ ἔσιν ὅς τις οὐ μὴ φέρεται εἰς τὸν ναὸν ἀφεώρα, καὶ προσεκύνει, τούς τε λῃστὰς ἤνεγκε, πρὶν ἀνηκέστοις πάθεσι μεθανοῆσαι. Τίτος δ' ὑπερπαθήσας πάλιν ἐξωνείδιζε τοὺς περὶ τὸν Ἰωάννην λέγων, ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ὦ μιαρώτατοι, τὸ δορύφακτον ἔσην πρὸ βάλεσθε τῶν ἁγίων; ἆρ' οὐχ ὑμεῖς ἦτε οἱ τὰς ἐν αὐτῷ σήλας διεσπάσατε χαράγμασιν ἑλληνικοῖς, καὶ ἡμετέροις κεχαραγμένας, ἃς μηδένα τὸ γένος ὑπερβαίνειν Ῥωμαίοις ἔθος; ἆρ' ἡμεῖς δὲ τοὺς ὑπερβάντας, ὑμῖν ἀναιρεῖν ἐπετρέψαμεν, κἂν Ῥωμαῖός τις ᾖ; πῶ οὖν νῦν ἁλιτήριοι, καὶ νεκροὺς ἐν αὐτῷ κατεπατεῖτε; πῆ δὲ τὸν ναὸν αἱμαλιζένω, καὶ ἐγχωρεῖν φύρετε; μαρτύρομαι θεοὺς ἐγὼ πατρίους, καὶ εἴ τις ἐφεώρα ποτὲ τόνδε τὸν χῶρον, νῦν μὲν γὰρ οὐκ οἶδα μαρτύρομαι δὲ καὶ στρατιὰν ἐμὴν, καὶ τοὺς παρ' ἐμοὶ Ἰουδαίους, καὶ ὑμᾶς αὐτούς, ὡς οὐκ ἐγὼ ταῦθ' ὑμᾶς

A Nobilium tamen plurimos commovit ejus oratio. Et nonnulli quidem seditiosorum custodias formidantes, locis suis manebant, jamdudum certi de suo pariter & civitatis exitio. Fuerunt autem, qui capto discessionis tempore, ad Romanos confugêre: in quibus erant pontifices Josephus & Jesus. Filii vero pontificum, tres quidem Ismaëlis, cui apud Cyrenen fuerat caput abscissum, & Matthiæ quatuor: alterius vero Matthiæ unus, qui post interitum patris aufugerat, quem Simon Gioræ cum tribus filiis, ut supra dictum est, interemit. Multi autem nobiles cum pontificibus defecêre: eosqve imperator cum per alia humane susceptit, tum sciens in alienigenis moribus illis versari molestum esse, in Gophnam dimisit, ut ibi manerent interim, multas etiam pollicitus possessiones cuiqve peracto bello se redditurum. Illi quidem in destinatum municipium læti cum omni cautione discedunt, His autem in civitate non visis, rumor seditiosis iterum diffamatus est, quod Romani transfugas occidissent, ut hoc metu videlicet a fuga reliquos deterrerêt. Et paulisper quidem hæc calliditas eorum, sicut antea, valuit, timor autem profugere cupientes inhibuit. Rursus autem postquam eos Titus revocatos a Gophna cum Josepho murum circumire, & populo conspici jussit, multi ad Romanos fugiebant. In unum vero congregati, & ante Romanos stantes, cum lacrymis atqve ululatu seditiosos rogabant, primo quidem ut in civitatem Romanos susciperent, patriamq; servarent: si hoc displiceret, saltem de fano exirent, templumqve sibi liberarent. Nec enim ausuros sine maxima necessitate Romanos ignem sanctis immittere. His illi magis adversabantur, multaq; in transfugas vociferati convitia, supra sacras portas jacula & balistas & saxorum disposuêre tormenta, ut omne quidem circum fanum spacium multitudine mortuorum sepulchro, templum vero ipsum castello simile videretur. In loca vero sancta & inaccessa, cum armis adhuc & manibus gentili cæde calentibus insiliebant: & ad hanc processêre legis injuriam, ut quam Judæos indignationem oporteret exercere si hæc Romani admitterent: ea tunc in Judæos propria sacra temerantes, uterentur Romani milites. Nemo sane fuit eorum qui non cum honore templum aspiceret, atqve adoraret: latronesq; optaret, antequam immedicabile malum contingeret, pœnitere. Titus autem dolens vicem eorum, iterum Joannem ejusq; socios increpabat, dicens: Nonne vos, ô sceleratissimi, cancello, sanctum locum protexistis? Nonne literis Græcis ac nostris incisas tabulas constituistis, quibus ne septa cuiquã transgredi liceret edicitur? Nonne eos qui transissent, quamvis Romanus quis esset, vobis necare permisimus? Quid igitur in eo etiam mortuos cõculcastis, ô nocentissimi? Aut cur templum & externi & gentilis sanguinis confusione polluistis? Testor ego patrios deos, & si quis unquam hunc locum ante aspexit (nunc enim neminem credo) itemqve testor & exercitum meum & Judæos qui apud me sunt, & vosipsos, quod non ego vos

violare hæc compellam: quin & si locum acies vestra mutaverit, neqve accedet ad sancta quispiam Romanorum, nec quicquam in eorum contumeliam faciet. servabo autem vobis etiam templum nolentibus.

A ἀναγκάζω μιαίνειν· καὶ ἀλλάξητε τ' τάξεως τ' τόπον, ὅτε τις τῶν ῥωμαίων τοῖς ἁγίοις, ὑπ' ἐνυαλίου. τηρήσω γ' τ' ναὸν ὑμῖν, κ' μὴ θέλουσι. ταῦτα δ' ἰουδαίοις μὲν ἀγγέλλοντ' σκότος καὶ πῦρ, οἰκήσει, & τύραννον σὺν ἀπ' οἰνώσεως, ἀλλὰ κ' θείαν γνώμην τοῖς πράγμασι δοκοῦντας, ὑπερηφάνευν. πῦρ γ' ὡς ὅτι οἴκτον ἑαυτῶν τοὺς ἄνδρας, ὅτι φόβῳ τινὰ δ' ναὸν πεμφθῆναι ἐώρα, πάλιν τρὸς πόλεμον ἄκων ἐχώρει.

CAP. V.

De iterata pugna, extructis aggeribus, & exturſionibus Judæorum.

HÆc Joſepho interrunciante principis dicta, latrones ac tyranni exiſtimantes non benevolentia, ſed timiditate hos ſermones fieri, in ſuperbiam tollebantur. Titus autem, qui neqve ſeipſos miſerari eos, neqve templo parcere proſpiciebat, rurſus bellum gerere decrevit. Sed univerſum quidem his militem, quod locus eum non caperet, inferre non poterat. Tricenis autem de ſingulis centuriis viris fortiſſimis lectis, etiam chiliarchis ſingulis millenos attribuit: hisq; duce præpoſito Cereali, hora noctis nona jubet in cuſtodias impetum fieri. Cum autem ipſe quoque in armis eſſet; unaque deſcendere ſtatuiſſet, amici eum propter periculi magnitudinem ducumqve dicta continuerunt. plus enim operis eum in Antonia præſidentem militum certamini facturum eſſe dixerunt, quam ſi periculum ſubiiſſet: omnes enim fore ſub oculis imperatoris optimos bellatores. His dictis paruit. Deinde ob hoc ſolum ſe manere locutus ad milites, ut de eorum virtute judicaret: ne aut fortis quisquam in donatus abiret, aut contra impunitus ignavus lateret: ſed omnium ſpectator ac teſtis fieret ipſe, qui & ulciſcendi & remunerandi eſſet dominus: illos quidem ad aciem hora qua ſupra memoratum eſt, dimiſit. Progreſſus autem ad ſpeculam in Antonia quid fieret expectabat. Verum hi qui miſſi fuerant, non ita, ut ſperabant, ſomno oppreſſos invenêre cuſtodes: ſed coortis cum clamore, confeſtim manus conſeruêre, excubitorum autem tumultu exciti cæteri catervatim excurrêre. Itaq; primorum quidem impetum excipiebant Romani: qui autem illos ſeqverentur, in agmen proprium incidebant, multisqve ſuorum velut hoſtibus utebantur. Vocis namqve agnitionem confuſus partium clamor, oculorum autem ſingulis nox ademerat: cum præterea quosdam furor cæcos, alios iracundia, alios timor efficeret: idcirco obvium quenque ſine diſcretione feriebant, Romanis quidem ſcutorum conjunctione ſeptis, & per globos proſilientibus, ignoratio minus nocebat: ſigni enim ſui quisque meminerat. Judæi vero diſjecti, tam impetus quam receſſus temere facientes, ſæpe imaginem inter ſe hoſtiũ aliis alii demonſtrabant: cum revertentem ſuum quisque per tenebras, quaſi Romanum aggredientem exciperet. Deniq; plures a ſuis quam ab hoſtibus ſauciati ſunt, donec orto die, viſu jam pugna diſcerneretur: & in acie ſtantes ordine, ſagittis atqve telis uterentur. Neutri vero cedebant, neqve labore fatigabantur. Sed Romani quidem & ſigillatim, & multi ſimul in conſpectu imperatoris de virtute certabant: illumq; diem ſibi quisque promotionis initium fore putabat, ſi fortiter dimicaſſet. Judæis autem & proprium cujusqve periculum, & quod templo metuerent, miniſtrabat audaciam: quod tyrannus ſtans hos rogaret, alios verberaret, & ad pugnandum intermina-

B

C

D

E

F

G

Κεφ. ια.

ΠΑσιν μὲν οὖν τὴν δυνάμιν ἐπάγειν αὐτῆς, ἐχ οἵα τε ἦν μὴ χωρεμένοις τῷ τόπῳ. τριακοσίους δ' ἐπιλέξας ἀφ' ἑκάστης ἑκατοντάρχας τοὺς ἀρίστους, καὶ τοῖς χιλιάρχοις ἀνὰ χιλίους ἄνδρας, τούτων δ' ἡγεμόνα κερεάλιον, ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἐνάτῃ τ' φυλακὴν εἰσιέναι τ' νυκτὸς ἐκέλευε. ὄντα γ' καὶ αὐτὸν ἐν τοῖς ὅπλοις, καὶ συγκαταβαίνειν παρεσκευασμένον, εἴ τι φίλοι διὰ τὸ μέγεθ' τ' κινδύνου κατόχοιν, ἢ τὰ τῶν ἡγεμόνων λεγόμενα. τολέου γὰρ αὐτὸν ἀνδρα εἶναι ἐν τ' ἀντωνίας καθεζόμενον, καὶ τὴν μάχην ἀγωνοθετοῦντα τοῖς στρατιώταις, ἢ εἰ καταβὰς συγκινδυνεύσοι. πάντες γὰρ ὁρῶντ' καίσαρ', ἀγαθοὺς πολεμιστὰς ἔσεσθαι. τὰ δὲ τοῖς πλείοσι ὁ καίσαρ, δι' ἐν' τῶν στρατιώτας ἐπαινεῖν ἐπῶν, ἵνα κερδίνῃ τοὺς ἀρίστους αὐτῶν, καὶ μήτε τ' ἀγαθῶν τὰς ἀμοιβὰς, μήτε τ' κακιῶν ἀτιμώρητ' ἀγαλαθῇ, ἐφίστη δ' αὐτοῖς ἐκ μάρτυς ἁπάντων, ὁ ἐξ' κολάζειν, καὶ τ' τιμᾶν κύριος. τὸν μὲν, ὅτι τῷ πρᾶξιν ἐπεμπε καθ' ἑαυτὸν ἀνὰ τ' ἀντωνίας, σκαρδόκα τὸ μέλλον.

Κεφ. ιβ.

ΟΙ μὲν οἵ γε πεμφθέντες τὰς φύλακας εὗρον κοιμωμένους ὡς ἤλπισαν, ἀλλ' ἀναπηδήσαντες μετ' ὀργυγῆς εὐθέως συνεστρέφοντο. τρὸς γ' τῶν τ' σκηνούντων βοὴν ἔνδοθεν οἱ λοιποὶ, κ' σύριγξ ἐξέχεον. τ' μὲν δὴ πρώτων τὰς ὁρμὰς, ἐξεδέχοντο ῥαιμῶσι, καὶ ἐπίπλουν δ' οἱ μετ' σκηνὰς τῷ σφετέρῳ τάγματι, καὶ πολλοὶ τοῖς οἰκείοις ὡς πολεμίοις ἐχρῶντο. τῶν μὲν γὰρ βοῆς διέγνωσαν, ἡ κραυγὴ συγχυθεῖσα παρ' ἀμφοῖν, τῶν γ' ὁμμάτων, ἡ νὺξ ἕκαστον ἀφεῖλε, & τυφλώττειν ἄλλως, ὡς μὲν οἱ ἡμιοὶ παρεσκεύαζεν, ὡς γ' οἱ φόβοι. διὰ δ' τ' τ' τρεσυχίσται ταλήθειν ἐν ἀκρίτῳ. ῥωμαίους μὲν οὖν σωματικοὺς, καὶ κ' σωτῆρας τρεπτεδῶντας, ἡ τύχη ἐβλαπτεν ἄγνοια. & γὰρ ἐν παρ' ἑκάστῳ μνήμη δ' σωμάτ'. ἰουδαίοις δ' ἀεὶ σκεδαννυμένοις, & τὰς τε τρεσβολὰς, & τὰς ἀναχωρήσεις ἀνέδην ταράττοις, πολλάκις φαντασίαν παρεῖχεν ἀλλήλοις πολεμίων. τ' ἀστρεφόντα γὰρ ἕκαστ' οἰκεῖον διὰ σκότος, ὡς ὄπισθεν ῥωμαῖον ἐξεδέχετο. τελείως γοῦν ἀπὸ τῶν ἰδίων, ἢ τ' πολεμίων ἐτρώθησαν, ἕως ἡμέρας γενομένης, ὄψει τὸ λοιπὸν ἡ μάχη διεκρίνετο. καὶ καὶ φάλαγγα διασπάντες, τοῖς τε βέλεσιν εὐτονικτοῖς ἐχρῶντο, & ταῖς ἀμύναις. ἰουδαῖοι δ' ἕτεροι ἦσαν ἢ τὸ πρὶν σκεπτόμενοι. ἀλλ' οἱ μὲν ὡς ἐφορῶντ' πῦρ, κατ' ἄνδρα, καὶ κ' σωτῆρες ἀλλήλους, & τρεσκοπῆς ἕκαστ' σκεύῃ αἰσχῦναι τὴν ἡμέραν ἄρξειν ἐπελάμβανεν, εἰ γυναικὸς ἀγωνίαν. ἰουδαίοις δ' ἐφράσθη τὰς τόλμας, ὅτε τὸν φόβον αὐτῶν, καὶ τ' ἱερ' φόβ', καὶ ὁ τύραννος ἐφεῖς, καὶ τὰς μὲν ῥαβδούχων, τὰς δ' μαστίγων καὶ δίκην ῥω-

ρων ἀπήλειῶς. συνέβαινε δὲ τὸ μὲν πλεῖον, σπουδαίων ἀγωνιζομένων περὶ ὀλίγου δὲ, καὶ ταχέως ἀντιστρέφειν τὰς ῥοπάς. οὐδ' ἕτεροι γὰρ ἦσαν, ἢ τὸν φυγῆς, ἢ διώξεως μῆκος ἔχον, ἀεὶ δὲ πρὸς τὸ συμβαῖνον, οἰκεῖον ἦν τῆς ἀντωνίας ὁ θόρυβος τοῦ. θαρρεῖν δὲ καὶ κρείττοσι τοῖς σφετέροις ἐπεβόων, καὶ μὴ μένειν τρεπομένοις. ἦν δ' ὥσπερ τι πολέμου θέατρον. οὐδὲν γὰρ ἦτε πῖπτον, ἦτε τοὺς πέλας αὐτῶν ἐλάνθανε τὰ τῆς τύχης μάχιμα. τὸ δὲ πέρας ἑξάμηνοι τῆς νυκτὸς ἐνάτης ὥρας, ὑπὲρ πέμπτην τὴν ἡμέραν διελύθησαν, ἀφ' ἧς περ ἤρξαντο πόθεν τὸ συμβολῆς, μηδετέροις βεβαίως κλίναντες τὰς ἐπάρας, ἀλλὰ τὴν νίκην μέσην ἐν ἀγχωμάλῳ τῇ φυγῇ τάξει καταλιπόντες. Ῥωμαίων μὲν θᾶσσον ἠγωνίσαντο πολλοὶ, ἰουδαίων δὲ οὐκ ὀλίγοι τὸ πρὶν ἀνδρείως ἠσκηκότες ἐπὶ μέρτωνος, καὶ σίμωνος ὁ υἱὸς ἰωσίου. τὸ δὲ ἰδουμαίων ἰάκωβος καὶ σίμων, καθλᾶ μὲν ἦν τοῦ πολέμου, σώσας δὲ ὁ ἰάκωβος. τὸ δὲ μετὰ ἰωάννου γυφθαῖος, καὶ ἀλέξας. τὸ δὲ ζηλωτῶν, σίμων ὁ τοῦ ἰαείρου.

Κεφ. ιγ.

ΕΝ τούτῳ δὲ ἡ λοιπὴ τῶν ῥωμαίων δύναμις, ἡμέραις ἑπτὰ καταστρεψαμένη τὰς τῆς ἀντωνίας θεμελίους, μέχρι τοῦ ἱεροῦ πλατεῖαν ἄνοδον ἐντεκποιοῦντο, πλησιάσαντα δὲ τοῦ πρώτου περιβόλου τὰ πάγματα, κατήρχετο χωμάτων. τὸ μὲν ἄντικρυς τῆς ἔσω ἱερᾶς γωνίας, ἥτις κατ' ἄρκτον καὶ δύσιν. τὸ δὲ πρὸς βορέαν ἐξέδρας, ἢ μεταξὺ τῶν δύο πυλῶν ἦν. τῶν δὲ λοιπῶν δύο, θατέρου μὲν πρὸς ἑσπέρου στοάν, τοῦ ἔξω ἱεροῦ. τὸ δὲ ἕτερον, ἔξω πρὸς βορέαν. ἀσυνόπτου μὲν τοῦ μὴ πολλοῦ καμάτου καὶ παλαιπωρίας αὐτοῖς τὰ ἔργα, ἑκατὸν ἦλεν ἀφ' ἑκατὸν σταδίων συγκομίζοντι. σκληρύνετο δὲ καὶ ὅτι καὶ κατ' ἐπιβουλὰς αὐτοὶ, καὶ ἀπονοίαν δὲ κρατοῦντες ἀδεέστεροι. ἐδὲ ἀπογινώσκειν ἤδη σωτηρίας, χρώμενοι τολμηροτέροις τοῖς ἰουδαίοις.

Κεφ. ιδ.

ΤΩν γὰρ ἱππέων τινὲς ὁπότε προσέλθοιεν ἐπὶ ξυλείαν ἢ χόρτου συλλογὴν, τὸ κομιδῆς χρεῶν, ἀνιέσαν βόσκεσθαι τοὺς ἵππους ἀπεχαλινωτοῦντες, ὃς οἱ ἰουδαῖοι καὶ σίφωνος σκηπτοῦντες ἥρπαζον. καὶ τούτου συνεχῶς γινομένου, νομίσας κρῆναι ὁπερ ἦν, ἀμελείᾳ τοῦ σφετέρων τολέου, ἢ τῇ ἰουδαίων ἀνδρίᾳ γίνεσθαι τὰς ἁρπαγὰς, ἔγνω σκυθρωπότερον τοὺς λοιποὺς πρὸς φυλακὴν τῶν ἱππέων ἀποστρέψαι, καὶ κελεύσας ἀπαχθῆναι τοῦ ἐπὶ θανάτου τῶν ἀπολεσάντων τροφίμων ἕνα, φόβῳ τοῖς ἄλλοις ἐτήρησε τοὺς ἵππους. ὑπὲρ γὰρ ἴων νέμεσθαι, καθάπερ ἢ συμπεφυκότες πώποτε ἐπὶ τοὺς χρείας ἐξήεσαν. οἱ μὲν οὖν προσπολέμουν τοῦ ἱεροῦ, καὶ τὸ χώματα ἐπῆραν.

Κεφ. ιε.

ΜΕτὰ δὲ μίαν ἡμέραν αὐτῶν τῆς ἀνόδου, πολλοὶ τῶν στασιαστῶν, οἷς ἁρπαγαί τε ἐπέλιπον ἤδη, καὶ ὁ λιμὸς ἤπτετο, συνελθόντες τὸ τοῦ ἐλαιῶν ὄρους, ῥωμαίων φυλακὴν ἐπιπίπτουσιν, ὡς ὥραν δεκάτην τῆς ἡμέρας, οἱ ὀλίγοι πρῶτον μὲν ἀδοκήτων, ἔπειτα πρὸς θεραπείαν ἤδη τοῦ σώματος ἔντων ῥᾳδίως διεκπεσοῦσι. προσαθρήσαντες δὲ τοῦ ἔφοδον αὐτῶν οἱ ῥωμαῖοι, καὶ τάχεως ἐκ τῶν τολμηρῶν φρουρῶν συνδραμόντες, ἔργον ὑπερπηδᾶν καὶ διακόπτειν τὸ περιτείχισμα διαζομένους. ἡμισείας δὲ καρτερᾶς τῆς συμβολῆς, πάλαι τε πολλὰ παρ' ἑκατέρων ἡνώχθη, ῥωμαίων μὲν μὴ τῆς ἰσχύος, ἐμπειρίᾳ δὲ πολεμεῖν κεκριμένων. ἰουδαίων δὲ ἀφειδεῖ τῆς ὁρμῆς, καὶ

A tionibus incitaret. Quominus autem plerumq; pugnatum est, sed cito & brevi momento prælia mutabantur. neutra enim pars prolixum fugæ spacium vel persecutionis habebat. Pro suorum autem eventu ex Antonia tumultus erat, & confidere superantibus, & stare si fugerent, acclamantium: eratq; veluti qvoddam belli theatrum. nec enim vel Titum, vel alios, qui una erant quicquã
B eorum quæ in pugna gerebantur latebat. Postremo nona hora noctis cœpto prælio, quinta die, dissoluti sunt, cum neutri eo loco unde pugnam imêre certa fuga cessissent, verum mediam in ancipiti prælio victoriam reliquissent. Romanorum qvidem plurimi nobiliter decertarunt. Judæorum vero partis quidem Simonis, Judas Mertonis filius, & Simon Josiæ: Idumæiq; Jacobus, &
C Simon, hic Cathlæ filius, Jacobus autem Sosæ: de Joannis autem sociis Gyphthæus & Alexas: & de Zelotis, Simon filius Jairi. At Romanorum reliqua manus, die septimo subversis Antoniæ fundamentis, latam viam usqve ad templum fecit, admotæq; muro legiones, mox aggeres inchoabant: unum contra interioris templi angulum, qui ad Septentrionem Orientemq; spectabat: alterum contra exedram, ad Aquilonis partem in-
D ter duas portas ædificatam. aliorum duorum unum contra porticum Occidentalem templi exterioris, alterum contra Septentrionalem. Magno tamen opus cum labore ac miseriis proficiebat, cum materias a centesimo usqve stadio deportarent. Interdum autem insidiis lædebantur: cum ipsi quidem vincendi facultate minime caverẽt, Judæis vero propter desperationem salutis audacioribus uterentur. Nonnulli enim equitum,
E quoties ad ligna sive fœnum colligendum existent, interea dum id facerent, eqvos suos frenis exutos pasci sinebant: quos Judæi per cuneos erumpentes rapiebant. Itaq; cum id crebro fieret, Cæsar existimans, quod erat verum, negligentia suorum magis quam Judæorum virtute rapinas contingere, tristi animadversione cæteros ad eqvorum custodiam revocare statuit: unoq; mili-
F te qui eqvum perdiderat morte damnato, eo metu eqvos suos cæteris conservavit. Nunqvam enim eos posthac in pascua dimittebant, sed tanqvam natura his connexi ad necessitatem egrediebantur. Illi quidem templum oppugnabant, aggeresq; erigebant. Altera vero die post eorum
G excensum, multi seditiosorum, quos rapinæ defecerant & fames urgebat, congregati, in præsidia Romanorum, quæ Elæon montem versus collocata erant, circa undecimam diei horam impetũ faciunt. sperabant enim primo qvidem inopinatos, deinde curandi corporis causa qviescentes, facile decipi posse. Verum cognito illorum conatu, Romani de propriis custodiis celeriter collecti obstabant eis, murum transcendere ac perrumpere violenter ambitum conatis. Conflato autem vehementi prælio, & alia multa ab utraqve parte fortiter gesta sunt: cum Romani præter fortitudinem etiam bellandi peritia, Judæi vero immoderato impetu &

effrenatis animis uterentur. Dux autem his pudor erat, illis necessitas. nam & amittere Judæos, veluti laqveis irretitos, Romanis turpissimum videbatur: & illi unam spem salutis, si murum vi perrumpere possent, habebant. & quidam ex ala equitum, Pedanius nomine, Judæis in fugam versis, atqve in vallem coactis eqvo in adversum montem a latere incitato prætervectus, rapit unum ex hostibus fugam petentem, juvenem, & gravem corpore, & armis undiqve septum, talo comprehensum. Tantum se inclinavit eqvo currente, tantamqve dexteræ vim itemqve cæteri corporis, & eqvestris peritiæ demonstravit: Iste qvidem tanqvam munus aliqvod rapuisset, captivum ferens, ad Cæsarem venit. Titus autem vires ejus, qvi ceperat admiratus, & captivo, qvia murum aggredi tentaverat supplicio tradito, ipse templi oppugnationem curabat, utq; aggeres mature fierent perurgebat. Inter quæ Judæi adversis prælis male tractati, tumescente paulatim bello & in templi ferpente perniciem, sicut in putrefacto corpore assolet, membra pestе occupata, prævenientes ne ulterius procederet, abscindebant. Porticus enim parte, quæ ab Aquilone in Orientem pertinens Antoniæ jungebatur, incensa, deinde ad XX. fere cubitos abrupêre, immisso sanctis incendio manibus suis. Biduo autem post, prædicti mensis vicesimo & quarto die, Romani porticum inflammavêre: & usq; ad quartumdecimum cubitum igne progresso, Judæi similiter culmen abjiciunt, neqve omnino recedentes ab operibus, & Antoniæ continentiæ dirimentes, cum liceret eis ac deberent incendium prohibere. Itaqve immisso igne, cursum ejus otiose pro sua utilitate metiebantur. Circa templum autem nunqvam prælia cessavêre: sed frequens erat paulatim contra se excurrentium pugna. Iisdem autem diebus, quidam ex Judæis, vir & corpore brevis, & vultu despicabilis, tamqve genere quam rebus aliis vilissimus, Jonathas nomine, progressus ad Joannis pontificis monumentum, cum alia multa superbe ad Romanos prolocutus est, tum quem fortissimum haberent ad singulare prælium provocavit. At qui contra stetêre, multi quidem dedignabantur: erant autem inter eos (ut assolet) etiam, qui timerent: quosdam vero non inconsulta movebat ratio, cũ mortis cupido non debere confligere. Nam qui de salute desperassent, eos neqve cautos impetus habere, neq; Deum vereri: & cum his in discrimen venire, quos neq; vincere magnum sit, & vinci cum dehonestamento periculosum, non fortitudinis, sed ferocitatis videri. Qvum autem diu nemo procederet, multaq; Judæus eorum timiditati illuderet, homo arrogãs & superbus, Romanus ex ala equitum nomine Pudens, insolentiã ejus exosus, fortasse autem etiam corporis brevitate sublatus, inconsulte prosiliit: & cæteris commissa cũ eo pugna risum præbuit, a fortuna proditus. Lapsum enim Jonathas interfecit: deinde pede supra mortuum posito, læva scutum, dextra

τῆς θυμοῖς ἀκαπνοχέτοις. ἐφαπτῆναι δ' τὸ μὲν αἰδὼς, τὸ δ' ἀνάγκη. τότε γὰρ ἐξαφθῆναι ἰουδαίους ὥσπερ ἄρτιον ἀνειλημμένους, ῥωμαίοις αἰχμὴν εἶδόκει, καὶ ἑνὶ μόνῳ ἐλπὶδα σωτηρίας ἔχειν εἰ βιασάμενοι ῥῆξαιεν τὸ τεῖχος. καὶ τότε λόπο τυχόντος τῆς ἱππείων πεδάνου τινὸς, τῶν ἰουδαίων ἤδη τὸ φάραγγος ἀναπλησθέντος, καὶ τὸ φάραγγος ἀναπλησθέντος, ῥᾴθυμον ὂν πολλαχῆ παρελαύνων τὸ ἵππου, ἁρπάζει τινὰ φεύγοντα τῶν πολεμίων νεανίαν, εὐφυᾶ τε ἄλλως τὸ σῶμα, καὶ καθωπλισμένον ἀραχάμενος ὂν δ' σφυρᾶ. ποιῆσαν μὲν ἑαυτὸν ἐκκλίναντος ἐπιτόνως δ' ἵππου. ποιῆσαν δ' ἐπιδείξασθαι τὸ δεξιᾶς τῶν, καὶ δ' λοιπᾶ σώματος, ἐπὶ δ' ἐμπείρως ἱππικῆς. ὁ μὲν οὖν ὥσπερ τι κειμήλιον ἁρπασάμενος ἦκε φέρων κομιζόμενος τὸ αἰχμάλωτον. πιστεύσας τὸ μὲν λαβόντα τὸ δυνάμεως θαυμάσας, τὸ δ' ληφθέντα τὸ δεῖ τὸ τῆς προχειρίσεως κολάσας κελεύσας, αὐτὸς ἐπὶ τῆς δεῖ τὸ ἱερὸν διαμάχους ἐῶ, καὶ τὰ χώματα κατηπείγων.

Κεφ. ις.

ΕΝ ᾧ ἰουδαῖοι κακῶς μενοι τῆς συμβολῆς, ἀεὶ κατ' ὀλίγον χωρουμένου δ' πολέμου, ἐπὶ τὸν ναὸν ἐπερχόμενον, καθάπερ σπομένου σώματος, ἀπέκοπτον τὰ προσειλημμένα μέλη, φλεγμονῆς τῶν εἰς τὸ σῶμα νομέως. τῆς γὰρ βορέιας, καὶ κατὰ δύσιν στοᾶς τὸ συνεχὲς πρὸς τῶν ἀντωνίαν ἐμπήσαντας, ἔτι ἀπέβρεχεν ὑπὸ πήχεις ὀκτὼ, τῆς ἰδίους χερσὶν ἀρχόμενοι πρὸ τὰ ἀγια. μᾶ δ' ἡμέρας δύο, πεντάτῃ καὶ ἑκαιδ' προσημερῶν μείους, τῶν πλησίον στοᾶν συνεπιπρήσκουσι φωμαῖοι, ἐ μέχρι πεντεκαίδεκα πηχῶν προσέλαυνον δ' πυρὸς, ἀποκόπτουσιν ἑμοίως ἰουδαῖοι τῶν ἀφορίαν, μετὰ καὶ πάνυ ἐξισταμένου τ' ἔργων, καὶ τὰ πρὸς τῶν ἀντωνίαν συναφὲς αὐτῶν διαῤῥῆξαι. διὸ καὶ παρὸν κωλύειν ἐπιπρήσαντας. οἱ δ' πρὸς τῶν ἐμβολῶν δ' πυρὸς ἠρεμήσαντας, τῶν ναῶν ἐνέμησαν αὐτῶν, σφίσι χρήσιμος. πρὸ μὲν δὴ τὸ ἱερὸν, δ' διέλιπον αἱ συμβολαὶ, συνεχὴς δ' ὢν καὶ μέρος σκεδαζόντων ἐπ' ἀλλήλοις ὁ πολεμος.

Κεφ. ιζ.

ΤΩν ἰουδαίων δέ τις καὶ τῆς ἡμέρας, ἀνὴρ σπουδαῖος σῶμα βραχὺς, καὶ τῶν ὄψιν εὐκαταφρόνητος, γνώμης τε ἕνεκα, ἐ τ' ἄλλων ἀσημος, ὀνόματος ἐκαλεῖτο, προελθὼν καὶ τὸ δ' δεξιρέως ἰωάννου μνήμα, ἄλλα τε πολλὰ πρὸς τὸν ῥωμαίων στρατηγὸν ἐφθέγγετο, καὶ τ' ἄριστον αὐτῶν εἰς μονομαχίαν προεκαλεῖτο. τ' δ' παύτῃ ὠδαπεπαγμένων, οἱ πολλοὶ μὲν ἐστρατηγοῦσιν. ἦσαν δ' οἱ καὶ τὸ εἰκὸς ἐδεδοίκεσαν, ἦλπιζον μὲν τινῶν καὶ λογισμὸς οὐκ ἀσαίνετο, ὀνατῶν μὴ σπουδαλεκέσ. τοὺς γὰρ ἀπεγνωκότας τῶν σωτηρίαν, κατ' ἄλλα καὶ τὰς ὁρμὰς ἀτημελήτους ἔχειν, καὶ πρὸ θεὸν ἀδυσώπητον, τότε σφαλλέσθ πρὸς ἐς ἐπιτυχὲν ἐ μέλλ, ἐ μετ' αἰσχύνης τὸ ληφθῆναι σφαλερὸν, οὐκ ἀνδρὶ, ἀλλὰ θεομανίᾳ ἐοικέναι. μηδ' ἐνὸς δ' ἁπαλὸν ποιοῦντος, καὶ δ' ἰουδαῖοι πολλὰ καταγελῶντος αὐτοὺς τ δειλίαν, ἀλαζὼν γάρ τις ἐν τῷ ἑαυτὸν σφόδρα, καὶ τῶν ῥωμαίων ἐπιφανῶν, πάσης τῆς ὄνομα τῶν ἐπιλεγ ἱππέων βδελυξάμενος αὐτοῦ τὰ τε ῥήματα, καὶ τὸ αὐθάδες εἰκὸς ἦ, ἐ πρὸς τ' βραχυτητα δ' σώματος αὐτὸν ἀσκέπτως ἐπαρθῆναι, προπηδᾶ. καὶ τὰ μὲν ἄλλα πολλῷ συμβαλὼν, προεδόθη δ' ὑπ' τ' τύχης. πεσόντα γὰρ αὐτὸν ὁ ἰωνάθης ὑποσφάξας προσβαίνει, ἐπᾶτα ὀπίσω τῷ νεκρῷ, τότε ξίφος ἡμάμενον εὐθὺ,

καὶ τῇ

ηρὰ τῇ λαιᾷ τ' ἀγορὸν, ἐπηλάλαξέ τι τῇ φαλίᾳ πολλὰ, Ἐ πρὸς τ' πισύνα κομπάζων, κ' τὰς ἐρῶνίας ῥωμαίους ἀπεσκώπτων, ἕως αὐτὸν ἀναστρεφόμενον Ἐ μαπάζοντα, πίσω τῆς ἐκατονταρχίας πλῆξαι βέλει. πρὸς ὃ τ' τε ἰουδαίων Ἐ τ' ῥωμαίων, κραυγὴ συνεχήρη ἀμφίφορος. ὁ δ' διηπθεὶς ὅτι τ' ἀλγηδόνων ἐπὶ τὸ σῶμα ἔπεσεν, ὠκυπτέρῳ ὀπτῆνας ἐν πολέμῳ τλῶ ἐπὶ τοῖς ἀλόγως ἐυτυχήσι νέμεσιν.

Κεφ. ιη.

Οἱ δ' ἀνὰ τὸ ἱερὸν ςασιάσαι φανερῶς τ' ὄν ἀντέσαν τοὺς ἐπὶ τ' χωμάτων φαλίσιν ἀμυνόμενοι καθ' ἑκάςην ἡμέραν, Ἐ ἔτ' πεμπτεμβρίζ μηνὸς εἰκάδι, δόλον ἐπινοέζουσι τοιόνδε. τῆς ἐσπερίας ςοᾶς τὸ μεταξὺ τ' δοκῶν, Ἐ τ' ἐπ' αὐτῆς ὀροφῆς, ὕλης ἀναπεπλάσιν αὐτῆς, πρὸς ὃ ἀσφάλτῳ τὶ Ἐ πίσσῃ. ἔπειτα ὡς κατέπρουν μόνοι δὴ ἐν ἐπεχώρουν, πρὸς ὃ τ' μὴ ἀσκέπτων πολλοὶ τ' ὁρμαῖς φερόμενοι πρόσκειντ' τῆς ἐπεχωροῦσιν, ὅτι τι τλῶ ςοᾶν ἐπήδων πρόσθεμοι κλίμακας. οἱ δ' σωφρονέςτερον ἄλογον τρόπον τ' ἰουδαίων ἐπινοήσαντες ἔθεσαν. κατεπλήσθη μὴ τοι τ' ἀναπηδησάντων ἡ ςοὰ, καὶ ν τότῳ οἱ ἰουδαῖοι πᾶσαν ἐπεπτερῶσιν αὐτῶν. αἰρομένης δ' αἰφνιδίως πάντῃ τ' φλογὸς, τούς τε ἔξω ἔτ' κινδυνεύοντας ῥωμαίους ἐκπλῆξις ἔσχε δεινὴ, Ἐ τοὺς πρόσθεν ἐπιχειρήσαντας ἀμηχανία. κυκλούμενοι δ' ὑπὸ τ' φλογὸς, οἱ μὲν εἰς τλῶ πόλιν ὀπίσω κατεκρήμνιζον ἑαυτούς, οἱ δ' εἰς τοὺς πολεμίους. πολλοὶ δ' ἀλπίδι σωτηρίας εἰς τὰς ὀφετέρας καπεπηδῶντες, ἐκλῶντο τὰ μέλη, πλείσων δ' ἔφθανε τοὺς ὁρμαῖς τὸ πῦρ, καί τινες τλῶ φλόγα σιδήρῳ. πρόσθεν δ' εὐλῆς, καὶ τοὺς ἄλλως φθειρομένους, τὸ πῦρ ὅτι πλείσων ἐκφερόμενον. καίσαρ δ' καίπερ χαλεπαίνοντα τοῖς ὀπλυμένοις ἐπίδῃ δίκα ῥᾳδιγκέλματ' ἀναβεβήκεσαν, ὅμως αἰκτ' εἰσήει τ' ἀνδρῶν, καὶ μηδένες πρόσθεμιῶν διαμένοι, Ἐ τὸ γοῦν ῥᾳδιόν ἐςι τοῖς φθειρομένοις, τὸ βλέπειν ὑπὲρ Ἐ τοὺς ἠφίει τλῶ ψυχλὸν ὁδυνώμενον. βοῶν τε ὁμῶ αὐτοῖς καὶ πρόσθεν, Ἐ τίς πρὸς αὐτὸν ἐκ τ' ἑαυτῶν ἐπεμιμνεν ῥᾳδιαλῶν, δῆλ' ἐυ. τὰς δ' φωνὰς ἕκας', καὶ τλῶ λόγον, ὡς πέρ τι λαμπρὸν ὀπτέρων ἐκπέφευε, ἔυθυμ' ἀπήνυσεν. ἐνίοις μέλλειν ὅτι τ' τοῖχον τῆς ςοᾶς ὄντα πάλαι τὸν ἀναχωρήσαντες, ἐκ μὲν Ἐ πυρὸς διεσώθησαν, ὑπὸ τ' ἰουδαίων πρόσθεν ἐφθάντες ἀπολυμμένοι ἀὐτίκον ἀμπιπρώσκόμενοι. πάλ' δ' πάντες ἔπεσαν.

Κεφ. ιθ.

Καὶ τελευτῶν τὸν αὐτῶν νεανίας, ὀνόματι λόγγος, ἄλλον ἀπεσμήσας τὸ πάθ', κ' κατ' ἄνδρα μνήμης ἀξίων ὄντων πάντων τ' ὀπλωλότων, ἀρίστης φασίς. ἐν οἱ μὲν ἰουδαῖοι τῆς τε ἀλκῆς ἀχάμενοι, καὶ ἄλλως ἀνελεῖν ἀθρόους ἀπέντες, καταβοᾶν πρὸς αὐτὸν ὅτι δεξιᾶ πορεκάλουν. ὁ δ' ἀδελφὸς χορηγὸς ἐν ἀκέρᾳ, μὴ καταγχιῶν τὸ ὀφέτερον κλέ', κ' τλῶ ῥωμαίων ςρατιάν. τότῳ πειθεὶς, καὶ ἀμφαμβ' φανερὸν ἑκατέρους τῆς πύγμαν τὸ ξίφ', ἑαυτὸν ἀνεῖρε. τῶν δ' τὸ πυρὶ πρόσθεν ἐντῶν, ἐρτῶρ' τὸς πυργία ἀμφισώζεσι. προσκαλεσάμεν' γάρ νιν τ' ςρατιωτῶν λάκιον, ὡ συνεκλεῖσι, μεγάλῃ τῇ φωνῇ, κληρονόμον ἔφη καταλείπων τ' ἐμαυτ' κτημάτων, εἰ προσελθὼν μὲ δέξαιο. Ἐ δ' ἑτοίμως πρόσθεμόντ', ὁ μὲν ἐπ' αὐτὸν κατενεχθεὶς, ἔζησεν. ὁ δ' δεξάμενος

A qve cruentum gladium coruscabat: armisq; cum fremitu concussis, exercitui & jacenti insultans, spectantes Romanos increpabat: donec eum tripudiantem & vana jactantem, Priscus centurio sagitta transfixit: eoqve facto, & Judæorum & Romanorum clamor varius excitatus est. Ille autem dolore in vertiginem tortus, supra corpus hostis incubuit: belliq; felicitatem ratione carentem quam velox ultio sequeretur ostendit.

B

CAP. VI.

Romani flammis pereunt dolo Judaico, & de Artorio quodam

SEditiosi vero templum tenentes aperte qvidem & qvotidie militibus in aggeribus positis repugnabant. Vicesimo autem septimo die prædicti mensis, hujusmodi dolum excogitant. Occidentalis porticus spacium, qvod inter culmen & trabes erat vacuum, sylvis aridis, itemqve sulfure ac bitumine replevêre. Deinde velut oppressi cedebant. Qvare multi quidem temerarii fugientibus instabant, & in porticum ascendere positis scalis nitebantur. qui vero prudentiores erant, nullam fugæ causam Judæis fuisse cogitantes, locis suis manebant. Verum porticu repleta his qui ascenderant, ignem immittunt Judæi. excitataq; undiqve subito flamma Romanos & qvi extra periculum steterunt ingens stupor invasit, & desperatio qvos incendium ceperat occupavit. flammis enim cincti semetipsos retrorsum in oppidum, alii vero in hostes præcipitabant: multi spe salutis desilientes in puteos, ilico debilitabantur: alios, dum conantur, præveniebat incendium: alii ferro flammam antevertebãt. statim vero & alios fugientes ignis comprehendebat, plurimum pervagatus. Cæsarem vero licet morientibus indignaretur, quod injussi porticum ascenderant, misericordia tamen eorum tetigit. Qumqve nemo prohibere posset incendium, hoc erat tamen solatio pereuntibus, quia videbãt ejus dolorem, pro qvo ipsi animam perderent. Vociferans enim, & ante alios prosiliens, & comites suos qvam possent auxilium ferre obsecrans, cernebatur. Ejusqve voces & affectiones quisque, velut aliquam præclarissimam sepulturam, secum auferens moriebatur. Nonnulli tamen recepti in partem porticus latiorem, flammarum quidem periculum evasêre. obsessi autem a Judæis, cum diu saucii restitissent, postremo universi cecidêre. Post omnes autem qvidam juvenis, nomine Longus, toti huic ornamento fuit calamitati: & quamvis sigillatim digni sint memoria, qui periêre, omnium tamen fortissimus demonstratus. Qvem Judæi qvidem, & quia fortis erat, & quia interficere eum cupiebant, ad se descendere promissa fide hortabantur. Frater vero ejus Cornelius, qui ex altera parte stabat, ne gloriam suam Romanamq; militiam dehonestaret orabat: cui magis obtemperavit, sublatoq; altius gladio, ut ab utrisq; partibus cerneretur, semetipsum occidit. Eorum autem qvos ignis obsederat, Artorius qvidam, calliditate servatus est. Appellato enim clara voce Lucio qvodam, commilitone & contubernali suo: hæredem te, inquit, relinqvo totius patrimonii mei, si me exceperis. Cum autem ille prompto animo accurrisset, ipse qvidem, qui se in eum projecerat, vixit: Lucius vero pondere oppressus, constratoqve lapidibus

C

D

E

F

G

solo allisus, continuo moritur. Ea calamitas pauliſper quidem Romanis triſtitiam comparavit, in poſterum tamen cautiores effecit, & adverſus Judæorum inſidias juvit, quibus plerumq; locamoresq; hominum neſcientes lædebantur: Exuſta eſt vero porticus ad turrim usqve Joannis, quam ille belli tempore quod cum Simone gerebat, ſupra poſtes qui in Xyſtum ducerent ædificaverat. reliqvum vero Judæi, poſtqvam conſumpti fuerant, qui aſcenderant, abſciderunt. Poſtero autem die Romani quoque, porticum quæ in Boreæ parte fuit, ad Orientalem usqve totam incendũt: continentem angulos ejus, quæ appellatur Gedronos, ſuper vallem ædificata: unde etiam profunda erat & horribilis ejus altitudo.

CAP. VII.

De fame Judæorum.

CIrca templum quidem ita ſe res habebant. Eorum vero qui per civitatem fame corrumpebantur, infinita multitudo moriebatur. Inenarrabiles autem clades eveniebant. Per ſingulas namqve domos ſicubi aliqua veſtigia cibi apparuiſſent, bellum illico gerebatur: & amiciſſimi inter ſe ad manus veniebant, miſeris deripientes animis viaticum. Fides autem penuriæ nec morientibus habebatur: ſed etiam quos viderent, expirare, ſcrutabantur latrones: nequem forte cibum ſinu occultans quiſpiam, moreretur. Ipſos autem ſpes egeſtate victus hiantes, veluti canes rabidos decipiebat: & impingentes in oſtia, tanquam ebrii ferebantur, easdemq; domos bis ac ter eodem momento deſperatione inquietabant, omniaq; dentibus neceſſitas ſubigebat: & ea colligentes, quæ nullum, quamvis ſordidiſſimum, mutorum animalium, non horreret, comedere, patiebantur. Deniq; nec cingulis nec calciamentis abſtinuêre, coriaq; ſcutis detracta mandebant. Quin etiam fœni veteris laceramenta victui habebantur: cujus nonnulli exiguum pondus quatuor Atticis vænundabant. Et quid opus eſt famis improbitatem ex rebus anima carentibus demonſtrare? Factum enim relaturus ſum, neqve apud Græcos, neqve apud Barbaros cognitum, & dictu quidem horrendum, auditu vero incredibile. Itaqve libenter hanc calamitatem intermitterem, ne mentiri me poſteri æſtimarent, niſi teſtes multos haberem, & fortaſſe patriæ frigidam referrem gratiam, parcius ea differens, quorum fata perpeſſa eſt.

CAP. VIII.

De muliere quæ per famem filium coxerat.

MUlier quædam ex numero trans Jordanem habitantium incolarum, Maria nomine, Eleazari filia de vico Vetezobra, quod ſignificat domus hyſſopi, genere ac divitiis nobilis, cum alia multitudine refugiens in Hieroſolymam recepta, cum cæteris obſidebatur. Hujus alia quidem bona tyranni diripuerunt, quæ ex transamnanis locis in oppidum comportaverat. Reliquias vero conditorum, & ſi alimenta reperiſſet, irrumpentes domum ejus ſatellites, quotidie auferebant. Graviter autem mulier indignabatur: propterea q; ſæpiſſime raptoribus maledicens, & imprecans, eos contra ſe vehementius irritabat: cum neq; iratus, neq; miſerans eam quiſquam vellet interficere. Sed victum quidem parando aliis parabat: undiq; autem adempta jam erat ei etiam rapiendi facultas, famesq; viſceribus & medullis irrepſerat.

καὶ τὸ βάρος τῇ λιθοβολίᾳ τῶν μηχανῶν ἐπεσκηφθὲς, ἔδρᾳ μᾶλλον ἔμαθησεν. ἔτι τὸ παλαιὸν τοῖς ἡμέροις μὲν ἐφόβησεν ἐπιβουλὰς, τοῖς δὲ μέλλουσιν ὅμως, καὶ πολλὰ ἐσωφέλησε φυλακὴν ἐκπονήσασι, καὶ τοῖς τὰς ἐσόδους ἀπίστοις ὠφέλησεν, ἐν αἷς τὰ πολλὰ δι' ἄγνοιαν τῶν τόπων, καὶ τὰ ἤθη τῶν ἀνδρῶν ἐκλάπτουσι. καταιθὴς ἦν καὶ μεγάλη ἡ στοὰ μεγάλη τοῦ ἰωάννου πύργου, ὃν ἐκεῖνος ἐν τῇ τοῖς σίμωνα πολέμῳ κατασκάσαι, ὅτε τοὺς ἐξαγαγόντας τοῦτον τοῦ ξυστοῦ πύλας. τὸν δὲ λοιπὸν ὅπλισι διεφθαρμένοις ἤδη ἰσόδοις τοῖς ἀναβάσιν ἐπέκειτο. τῇ δ' ὑστεραίᾳ καὶ βορείου ἦν ἐπεσκημένη μέχρι τῆς ἀνατολικῆς ὅλης, ἣν ἡ σωσάπολις γωνία τοῦ κεδρῶνος καλουμένης φάραγγος ὑπερδεδόμηται, πυρὶ διαφθερὸν ἅπαν τὸ βάθος. ἐν τούτῳ δὲ τὸ ἱερὸν ἐν τούτοις ἦν.

ΚΕΦ. κ.

Τῶν δ' ἔξω τοῦ λιμοῦ φθειρομένων καὶ τὸν πόλεμον, ἄπορον μὲν ἔπαιρε τὸ πλῆθος. ἀδιήγητα δ' ἐσώζοντο τὰ πάθη. καθ' ἑκάστην γὰρ οἰκίαν ἢ τὸν τόπον ἔτυχεν προφῆς ὀσμὴ φανεῖσα στάσεις, πόλεμος ἦν, καὶ ἃ μὲν χερῶν ἐχώρουν τοῖς φίλτατοι πρὸς ἀλλήλους, ἁρπάζοντες τὰ μόλις ἐπορισμένα τῆς ψυχῆς ἐφόδια. πίστις δ' οὐδεμία κεῖτο τοῖς θνήσκουσιν ἦν, ἀλλὰ καὶ τοὺς σκηπτοῦχοι οἱ λῃσταὶ διηρεύνων, μή τις ἔτυχε κόλπων ἔχων τροφὴν, ὑπόκρυπτον τὸν θάνατον αὐτῷ. οἱ δ' ὑπὸ σθένους ἀσχήμονες, ὥσπερ λυσσῶντες κύνες ἐσφάλλοντο, καὶ παρεφέροντο, καὶ τὰς θύρας ἐνσοβοῦντες μεθυόντων τρόπον, καὶ τὰ αὐτὰ ἐν ταῖς αὐταῖς οἰκίαις ποιοῦντες δὶς ἢ τρὶς ὥρᾳ μιᾷ. πᾶσα δ' ὑπὸ ὀδόντας ἦλθε ἡ ἀνάγκη, καὶ τὰ μηδὲ τῆς ὑπερφυοῦς τῶν ἀλόγων ζώων τροφῆς, συλλέγοντες ὑπὸ ὑπέφερον. ζωστήρων γοῦν καὶ ὑποδημάτων τὸ πλῆθος οὐκ ἀπέσχοντο, καὶ τὰ δέρματα τῶν θυρεῶν κατέσθοντες ἐμασῶντο. τροφὴ δ' ἦν καὶ χόρτος ποιμένων ἀφαγμάτων τοῖς γόνασι ἔνιοι συλλέγοντες, ἐλάχιστον σῖτον ἐπώλουν ἀτίμων πολλῶν.

ΚΕΦ. κα.

Καὶ τί δεῖ τἄλλα ἐπ' ἀψύχοις ἀναίδειαν ἢ λιμὸν λέγειν; εἰμὶ γὰρ αὐτοῦ δηλώσων ἔργον, ὃν μήτε παρ' ἕλλησι, μήτε παρὰ βαρβάροις ἰσόρροπα φέρεσθαι μὲν εἰπεῖν, ἄπιστον δ' ἀκοῦσαι. καὶ ἐγὼν' ἂν δεξαίμην τεραστιώδεσι τοῖς αὐθις ἀνθρώποις, καὶ παρελιπον τὴν συμφορὰν ἡδέως, εἰ μὴ τοῖς κατ' ἐμαυτὸν ἦν ἀπίστοις μάρτυρας. ἄλλως τε καὶ ψυχρὰν καταθήκην τῇ πατρίδι χάριν καταφέρειν τοῦ λόγου, ἐπίπονον ἔπος ἐρεῖ. γυνὴ τις ἦν τοῦ ὑπὲρ τὸν ἰορδάνην κατοικούντων, ὀνόματι μαρία τὸ γένος, πατρὸς ἐλεαζάρου, κώμης βαθεχὼρ, σημαίνει δ' ὄνομα οἴκου ὑσσώπου, λαμπρὸς καὶ πλούσιος ἐκ γενετῆς, μετὰ δὲ λοιποῦ πλήθους εἰς τὰ ἱεροσόλυμα καταφυγοῦσα συνεπολιορκεῖτο. ταύτης τὰ μὲν ἄλλα κτήσεων οἱ τύραννοι διήρπασαν, ὅσα ὑπὲρ τοῦ ποταμοῦ ἀπεσκεύασαν μόνη μετέωγκεν εἰς τὴν πόλιν. τὰ δὲ λείψανα τοῦ κειμηλίου, καὶ ἔτι τροφῆς ὀπώνη θεοῦ, καθ' ἡμέρας ἐπαιτηδεῦντες ἥρπαζον οἱ δορυφόροι. δεινὴ δὲ τοῦ γυναίου ἀγανάκτησις ἐστήκει, καὶ πολλάκις λοιδορουσα, καὶ καταρωμένη τοὺς ἁρπαγας, ἐφ' ἑαυτὴν ἠρέθιζεν. ὡς δ' οὔτε παροξυνόμενός τις οὔτ' ἐλεῶν αὐτὴν ἀνῄρει· καὶ τὸ μὲν εὑρεῖν τι σπάνις ἦν ἄλλως ἐκποίητα, πανταχόθεν δ' ἄπορον ἦν ἤδη καὶ τὸ εὑρεῖν, ὁ λιμὸς δὲ καὶ σπλάγχνων καὶ μυελῶν ἐχώρει καὶ

καὶ λιμῷ μᾶλλον ἐξέκαιον οἱ θυμοὶ, σύμβουλον λαβόντι τὴν ὀργὴν μὴ τῆς ἀνάγκης, ἀλλὰ τὴν φύσιν ἔχοντι, καὶ τὸ τέκνον· ἦν δ' αὐτῇ παῖς νήπιος, ὃν ἁρπάσασα μέσον βρέφος ἔφη· ἄθλιον ἐν πολέμῳ καὶ λιμῷ καὶ στάσει, τίνι σε τηρήσω; τὰ μὲν Ῥωμαίοις, δουλεῦσαι καὶν ζήσωμέν ἔτι αὐτούς. φθάνῃ δὲ καὶ λιμὸς, οἱ στασιασταὶ δ' ἀμφοτέρων χαλεπώτεροι. ἴθι γλυκύ μοι τροφή, καὶ τῆς στασιαστῆς ἐρινύος, καὶ τοῦ βίου μῦθος, ὁ μόνος ἐλλείπων τοῖς Ἰουδαίων συμφοραῖς. καὶ ταῦθ' ἅμα λέγουσα κτείνει τὸν υἱόν, εἶτ' ὀπτήσασα, τὸ μὲν ἥμισυ καταθύει, τὸ δὲ λοιπὸν καταλύψασα ἐφύλαττεν. οὗ θεὶς δ' οἱ στασιασταὶ παρῆσαν, καὶ τῆς ἀθεμίτου κνίσης ἅπασαντες ἠπείλουν, εἰ μὴ δείξει τὸ βδελυκτὸν, ἀποσφάξειν αὐτοῖς οὐθείς. ἡ δὲ καὶ μοίρας αὐτοῖς εἰπεῖν καλλίων τετηρηκέναι, τὰ λειφθέντα δὲ τέκνα δικαλύψε. τοὺς δ' οὐθεὶς φρίκη καὶ φρενῶν ἔκστασις ἦρεν, καὶ βδελυρὸν τὸ ὄψον ἐπεπήγασιν. ἡ δὲ, ἐμὸν ἔφη ἔστι τὸ τέκνον γνήσιον, καὶ τὸ ἔργον ἐμόν. φάγετε, καὶ γὰρ ἐγὼ βέβρωκα. μὴ γένησθε μήτε μαλακώτεροι γυναικὸς, μήτε συμπαθέστερον μητρὸς. εἰ δ' ὑμεῖς ἀσεβεῖς, καὶ τὴν ἐμὴν ἀποστρέφεσθε θυσίαν, ἐγὼ μὲν ἥμισυ βέβρωκα, καὶ τὸ λοιπὸν δ' ἐμοὶ μενάτω. μὴ ταῦτα οἱ μὲν τρέμοντες ἐξῆσαν πρὸς ἓν τοῦτο δειλοὶ, καὶ μόλις ταύτης τῆς τροφῆς τῇ μητρὶ βδελυχωρήσαντες. ἀνεκαλήφθη δ' εὐθέως ἅλη δ' μύσους ἡ πόλις, καὶ πρὸ ὀμμάτων ἕκαστον τὸ πάθος λαμβάνων, ὡς παρ' αὐτὰ καμοῦμενον ἔφριττε. καὶ δὴ τῶν λιμῶντόντων ἅπαντ' ἤκουεν καὶ, καὶ μακαρισμοὺς τῶν φθασάντων, πρὶν ἀκοῦσαι, καὶ θεασάσθαι κακὰ τηλικαῦτα. ταχέως δὲ καὶ ῥωμαίοις ἀπηγγέλθη τὸ πάθος. τῶν δὲ οἱ μὲν ἠσθέντο, οἱ δ' ὤκτιραν, τοὺς δὲ πολλοὺς εἰς μίσος ἔθνους σφοδρότερον ἐκκέκαυτο πρόσθεν. καίσαρ δ' ἀπελογεῖτο καὶ πρὸς τοῦτο τῷ θεῷ, φάσκων ἔθνεσι μὲν αὐτοῦ ἰουδαίοις ἐφίλουν, καὶ αὐτονομίαν πρότερόν, καὶ πάντων ἀμνηστίαν τῶν τετολμημένων. τοὺς δὲ αὖτε μὲν ὁμονοίας ἕνεκεν, αὖτε δὲ εἰρήνης πόλεμον, πρὸ κόρυ δὲ καὶ εὐθυμίας, λιμὸν αἱρεμένους; ἰδίοις δὲ χερσὶν δεξαμένους καίειν τὸ σωτήριόν μοι ὑφ' ἡμῶν ἱερὸν, αὐτοὺς εἶναι καὶ τοιαύτης τροφῆς ἀξίους. καλύψαι μέν τοι τὸ τῆς τεκνοφαγίας μύσος, αὐτῷ τῷ τοῦ πατρίδος πάθματι, καὶ ἀκαλύψειν ὅτι τοῦ οἰκουμένης ἡλίου καθορᾶν πόλιν, ἐν ᾗ μητέρες ἔτυχον τρέφουσαι· προσῆκεν μὲν τοι πρὸ μητέρων πατρίδι τοιαύτην τροφὴν, οἳ δὲ μὴ τηλικαῦτα πάθη μένουσιν ἐν τοῖς ὅπλοις. ταῦθ' ἅμα διεξιὼν, ἐνενόει τοῖς δοκήσουσιν τῶν ἀνδρῶν ἤδη ἂν ἐπισωφρονῆσαι τοὺς πάντα προπεπονθότας ἐφ' οἷς εἰκὸς ἦν μεταβαλέσθαι, μὴ παθοῦσιν.

ΚΕΦ. κϚ.

ΗΔΗ δὲ τῶν δύο πυγμάτων συντετελεκότων τὰ χώματα λαῷ μέσος ἀγυδὴν, προσῄδον σκέλεσι τοὺς κριοὺς καὶ τοῖς ἑαυτέρων ἐξέδραις, καὶ ἔσωθεν ἱεροῦ. πρὸ δὲ τούτων ἐξ ἡμέρας ἀλλαλείπτως στερρότατα πασῶν ἐλέπολις τύπτουσα τὸν τοῖχον, οὐδὲν ἔλυσεν. ἀλλὰ καὶ ταύτης καὶ τῶν ἄλλων τὸ μέγεθος, καὶ ἡ ἁρμονία τῶν λίθων ἦν ἀμάχων. τὸ δὲ βόρειον πύλης ὑπώρυττον ἕτεροι τοὺς θεμελίους, καὶ πολλὰ παλαιωρήσαντες, τοὺς ἔμπροσθεν λίθους ἐξεκόλλησαν· ἀνέκειτο δ' ὑπὸ τῶν ἐνδοτέρω καὶ διέμενεν ἡ πύλη, μέχρις τοῖς ἀπὸ τῶν ὀρυχείων καὶ τῶν

A Plus vero quam fames iracundia succendebat. Igitur vi animi de necessitate impulsa, rebus adversis contra naturam excitatur: raptoque filio, quem lactantem habebat: miserum te, ait infans, in bello & fame & seditione cui te servavero? Apud Romanos etiam si vixeris, serviturus es: fames autem prævenit servitutem: his vero seditiosi sæviores sunt. Esto igitur mihi cibus, & seditiosis furia, & humanæ vitæ fabula, quæ solæ deest calamitatibus Judæorum. Et hoc simul dicens, occidit filium, coctumque medium comedit, adopertum vero reliquum servavit. Ecce autem aderant seditiosi, & contaminatissimi nidoris odore capti, mortem ei statim, nisi quod parasset, ostenderet, minabantur. Illa vero bonam partem se reservasse respondens, aperit filii reliquias. Illos autem confestim horror cepit, atque dementia, visuque ipso diriguerunt. At mulier: & hic, inquit, est vere filius & facinus meum. comedite: nam & ego comedi. Nolo ut sitis aut fœmina molliores, aut matre misericordiores. Quod si vos pietatem colitis, & mea sacrificia repudiatis, ego quidem comedi, reliquum ejus me manebit. Post hoc illi quidem tremente exierunt, ad hoc solum timidi, vixq; hoc cibi matri cessêre. Mox autem repleta est eo scelere tota civitas: & unusquisque ante oculos sibi cladem illam proponens, tanquam hoc ipse admisisset, horrebat. Ab omnibus autem quos fames urgebat, properabatur ad mortem: & beati appellabantur, qui priusquam id paterentur interiissent. Cito autem Romanis etiam nunciata est illa calamitas. eorumque alii non credebant alii miserabantur, multos autem vehementius ejus gentis odium cœpit. Cæsar autem super hoc Deum placabat: siquidem Judæis pacem obtulisset, eisque liberam proposuisset omnium oblivionem, quæ commiserant. Illos autem pro concordia seditionem, bellum pro pace, pro satietate atque opulentia famem optasse: & qui propriis manibus templum, quod ipse eis servasset, incendere cœperant, hujusmodi alimentis eos esse dignissimos. Veruntamen scelus hujus nefandi victus, ruina sese patriæ operturum, neque relicturum in orbe terræ, ut sol inspiciat civitatem, in qua matres sic vescerentur. Ante matres autem patribus hujusmodi alimenta deberi: qui nec post ejusmodi clades arma deponerent. Simul hæc dicens, desperationem hostium reputabat, nec eos sanam mentem recepturos existimabat, qui cuncta jam pertulissent, quibus antequã paterentur, mutare sententiam sperabantur.

CAP. IX.

De expugnatione muri, & incendio templi.

OCtavo autem die mensis Augusti, cum duæ legiones aggeres perfecissent, ad exhedram Occidentalem templi exterioris admoveri arietes jussit: cum quibus ante sex, qui firmissimus erat aries, parietem sine intermissione pulsando, nihil omnino profecissent. Verum & hujus & cæterorum magnitudinem structura lapidum superabat. Septentrionalis autẽ portæ alii fundamenta suffodiebant: multumq; fatigati, exteriores tantũ lapides evellere potuere, ab interioribus autem portæ sustinebantur. tamq; diu mansêre, donec instrumentorum &

vectium conatibus desperatis, Romani scalas A
porticibus applicuêre. Judæi vero præventi, ne
eas subire prohiberent, cum his congressi dimi-
cabant. & alios quidem retro depellentes præci-
pitabant, accedentes alios subsidio trucidabant.
multos de scalis egredientes, prius qvam se scu-
tis obtegerent, ferientes gladiis præveniebant,
nonnullas autem scalas armatorum plenas, in
latus declinantes, dejiciebant. Unde Romano-
rum quoque non parva cædes sequebatur. Alii
signis ablatis pro his decertabant, rapinam eo-
rum gravissimæ fore turpitudini ducentes. Po-
stremo tamen Judæi & signis potiuntur: & eos
qui una ascenderant interficiunt, cæteri vero
clade intereuntium perterriti descendunt. Ro-
manorum quidem nemo non aliqvo facto opere
procubuit. Seditiosorum autem, qui prioribus
prælis etiam tunc fortiter pugnaverunt, & præ-
tereaEleazarus fratris Simonis tyranni filius. Ti-
tus autem cum videret se alieno templo cum da-
mno & nece militum parcere, ignem portis subji-
ci jussit. Inter hæc autem ad eum profugi veni-
unt, Ananus Ammauntinus, Simonis satelles
crudelissimus, & Archelaus filius Magadati, id-
circo sperantes veniam, quod Judæos victores
reliquerant. Titus autem, cum hanc eorum in-
Judæos crudelitatem audivit, utrunqve obtrun-
care decrevit. Dicebat enim necessitate, non
voluntate venisse: nec salute dignos esse, incen-
sam ipsorum causa patriam deserentes. Verun-
tamen cohibuit iracundiam fides, eosqve dimi-
sit, sed non eo loco habendos, quos etiam alios
credidit. Jam vero portis milites ignem admo-
verant, liquefactoqve argento cito lignum flam-
mæ absumpserant, cum subito auctæ proximas
inde porticus corripuêre. Judæis vero ignem
circum se videntibus, corpora simul animiq; ce-
ciderunt: & stupore attoniti, adjuvare quidem
vel extingvere nemo conatus est: stantes vero
aspiciebant, nec tamen his, quæ absumerentur
dolentes, saltem ut quod reliqvum esset salvum
haberent, animum colligebant. Illo quidem die,
quæ secuta est nocte, crescebat incendium: pau-
latim enim nec simul undiqve inflammari porti-
cus potuerunt. postero autem die Titus parte
militum jussa incendium restingvere, perq; pro-
xima portis loca viam sternere, ut facilior agmi-
nibus esset ascensus, rectores ad se convocat: sex-
qve collectis, qui erant proceres, Tiberio Ale-
xandro totius militiæ præfecto, & Sexto Cereali
quintæ legionis præposito, & Largio Lepido de-
cimæ, & Tito Frigio quintædecimæ cum quibus
erat etiam Æternius Fronto magister duarum
Alexandrinarum legionum, & Marcus Antonius
Julianus procurator Judææ, congregatisq; præ-
terea chiliarchis & procuratoribus, consilium de
templo proposuit. Aliis quidem videbatur lege
belli utendũ esse: nunquam enim Judæos a novis
rebus posse desinere templo manente, quo omnes
ubicunq; essent colligerent. Nonnulli si templum
reliquissent Judæi, neqve armis pro eo quis-
quam certaret, conservandum esse svadebant:

καὶ τ μοχλῶν ἁπιχερήσας ἀπογόντας, κλίμακας τ σα-
ὰς, μετεφερον. οἱ ὁ ἰουδαῖοι κωλῦσαι μὲν οὐκ ἐφθα-
σαν, ἀναβᾶσι ὁ συμπεσόντας, ἐμάχοντο. καὶ τὰς μὲν
ἀνωθῶντες εἰς τὰ πίσω κατεκρήμνιζον, τὰς δ' ἐπαναβ-
αίνοντας ἀνήρουν. πολλὰς ὁ τ κλιμάκων ἀποσαγείσας,
πρὶν φράξασθ τοῖς θυρεοῖς παίοντες τ ῥωμαίων ἐ-
φθανον. ἐνίας ὁ γεμούσας ὁπλιτῶν κλίμακας, ἅμα
κλίνοντες ἀνωθεν κατέσφεν. ἐπὶ δ' οὐκ ἐλέγο, καὶ
αὐτῶν φόνο. οἱ δ' ἀνενέγκαντες τὰς σημείας τῶν
αὐτῶν ἐπολέμουν, θανεῖν ἡγούμενοι, καὶ περὶ αἰχμαλω-
τότων τῶν ἁρπαγῶν. πλο ὁ, καὶ τ σημείων οἱ ἰου-
δαῖοι κρατοῦσι, καὶ τοὺς ἀναβάντας διαφθείρουσιν οἱ ὁ
λοιποὶ περὶ τὸ τ ἀπολωλότων πάθο ἐρραθυμοῦντες,
ἀνεχώρουν. τ μὲν οὖν ῥωμαίων ἄπρακτο ἐδόκει εἶ-
πθηναι. τ ὁ σεβαστῶν, οἱ κ τὰς πρώτας μάχας ἠ-
γωνίσαντο γλυκέως C τέτε, κ ἐλεάζαρο ἀδελφιδοῦς δ
τυράννε σίμωνο. ὁ ὁ πτο ὡς εἶδε τὸν ἐπὶ τῆς
C ἀλλοτρίοις ἱεροῖς φειδῶ, πρὸς βλάβης τοῖς σφαλίσασθαι
γνωμδλίαν καὶ φόνε, τὰς πύλας προσέταξεν ὑφάπτ.

Κεφ. κγ.

ΕΝ ὁ τούτῳ πρὸς αὐτὸν αὐτομολοῦσιν, ἄναν⁹ τε ὁ
ἀπ' ἀμμαοὺς τ σίμωνο δορυφόρων ἐφοινικώ-
τατο, καὶ ἀρχέλα ὁ υἱὸς μαγαδάτε, συγγνώ-
μην ἐλπίσαντες, ἐπειδὴ κρατοῦντες ἰουδαίων ἀπέχω-
ρων. τῖτο ὁ κ ὀργ παντὸς ἐρήμαλλον τ ἀνδρῶν,
D καὶ τὸν ἄλλον πρὸς τὰς ἰουδαίους ὠμότητα πεπυσμένος,
ὥρμητο κτείνειν ἑκατέρους. ὑπὸ ἀνάγκης ἦχθαι λέ-
γων αὐτὰς, οὐκ ἐκ προαιρέσεως παρεῖναι, κ σωτηρίας
οὐκ ἀξίους εἶναι τὰς φλεγομένης ἤδη δι' αὐτὰς τ πατρί-
δο ἐξαλλομένους. ἐκράτησε δ' ὅμως ἡ δυμὴ ἡ πίστις κ
ἀφῆσαι τοὺς ἄνδρας, ἐν μέσῃ δὲ οὐκ ἐᾷν μοίρᾳ κατίστασθαι τοῖς
ἄλλοις. ἤδη ὁ τῆς πόλεως οἱ σταλῶται προσῆγον τὸ πῦρ
καὶ προστιθέμενοι οἱ ἄρχοντο διεφθάρη ταχέως εἰς τὸν
ξυλίνων τοὺς φλοιούς, ἐνῆν ἀθρόως ἐκφερόμενα τῶν
E στοῶν ἐπιλαμβάνοντο. τῶν δ' ἰουδαίων ὁρώντων πῦρ ἐν
κύκλῳ, μ τ σωμάτων περιόντων αἱ ψυχαὶ, ἐκλεί-
πουσιν· καὶ τῶν καταπληξιν, ἀμυνόντων μὲν ἢ σθενούντων ὠφελῆσαι οὐ-
δείς· αὐτοὶ δ' ἐξωτῖς ἀφεώρων ἐ μὲν πρὸς τὸ δαπα-
νώμενον ἀθυμοῦντες, εἰς γὰρ τὸ λοιπὸν ἐσωφρόνουν, ἀλ'
ὡς ἤδη κ δ' ναὸ καμόμενο, τὰς θυμὰς ὑπεφαίνοντο ἔχον-
τον. ἐκείνῃ μὲν οὖν τῇ ἡμέρᾳ, καὶ τῇ ἑπομένῃ
νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτ. κ μέρο μὲν ὑπ' αὐτ
F ἔσχυσεν ὑφάψαι τὰς στοάς.

Κεφ. κδ.

ΤΗ δ' ἑπομένῃ, τῖτο μέρη τῆς δυνάμεως ἐκπέμ-
ψαν τὸ καὶ τὰ πρὸ τὰς πύλας ὁδοποιῆσαι εἰς ἀσφαλεστέ-
ραν τ παγμάτων ἄνοδον κελεύσας, αὐτὸς συνήγε τοὺς ἡγεμόνας. καὶ συνελθόντων ἐξ τῶν προφανεστάτων,
πιβερίου τε ἀλεξάνδρου δ πάντων τ στρατευμάτων ἐπάρχοντο, καὶ σέξτε κερεαλίε τὸ πέμπτον ἄγον-
το πάγμα, καὶ λαρκίε λεπίδου τὸ δέκατον, κ πτε
G φρυγίου τὸ πεντεκαιδέκατον. πρὸς οἷς φρόντων καὶ
λιπερνιο, στρατοπεδάρχης τ ὑπ' ἀλεξάνδρειαν δυο
παγμάτων, καὶ μάρκο ἀντωνίο ἰουλιανὸς, ἐπὶ τῆς ἰουδαίας ἐπίτροπο, καὶ μ τούτοις ἐπιτρόπων καὶ χι-
λιάρχων ἀθροισθέντων, βουλὴ πρὸς δ ναὸ προυτι-
θη. τοῖς μὲν οὖν ἐδόκει χρῆσθαι τῷ δ πολέμου νό-
μῳ· μηδ' ἂν ποτε ἰουδαίους παυσασθαι ποτερίζοντας δ ναὸ μένοντο, ἐφ' ὃν οἱ πανταχόθεν συλλέγοι-
το. τινὲς ὁ παρῄνουν, εἰ μὲν καταλίποιεν αὐτὸν οἱ
ἰουδαῖοι, καὶ μηδεὶς ἐπ' αὐτῷ τὰ ὅπλα θείη σώζε-
σθαι ὁ

ἢ πολεμίων, ἐπιβάντας καταφλέξαι. φέρειον γάρ, ἐπεὶ ναὸν εἶναι. καὶ τὰ λοιπὰ ἔστασε τῶν ἀναγκασόντων ἀσέβειαν, οὐκ αὐτῶν. εἰ δὲ πῦρ ἐνδοθεν ἐπ' αὐτοῖς πολεμοῦσιν ἐκδαῖον φήσας, ἀντὶ τῶν ἀνδρῶν ἀμυνεῖσθαι τὰ ἄψυχα, καὶ καταφλέξειν ποτὲ τηλικοῦτον ἔργον. ῥωμαίων γὰρ ἔσεσθαι τῷ βλάβει, ὥσπερ καὶ κόσμον τῆς ἡγεμονίας αὐτὸ μένοντος. διαῤῥοιοῦντες δὴ ἤδη προσετίθεντο τῇ γνώμῃ Φρόντων τε καὶ Ἀλεξανδρος, καὶ Κερεάλις. τότε μὲν οὖν Ἀλαλύκει τὸ συνέδριον, καὶ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἀναπαῦσαι κελεύσας τοῖς ἡγεμόσιν, ὅπως ἐῤῥωμενέστερον ἐν τῇ ὠθισμάξει χρήσαιντο τοῖς ἐκ τῶν ἀπείρων ἐπιλέκτοις, ὁδοποιεῖν ἀπὸ τῶν ἐρειπίων προσέταξεν, καὶ τὸ πῦρ σβεννύειν. κατ' ἐκεῖνο μὲν δὴ τὸ μέρος ἡμέρας, καμάτου τε καὶ καταπλήξεως ἐκράτησε τοὺς ὁρμάς.

Κεφ. κε.

Τῇ δ' ἐπιούσῃ συλλεξάμενοί τε τὸ ἰσχυὸν, καὶ ἀναθαῤῥήσαντες ἐπεκθέουσι διὰ τῆς ἀνατολικῆς πύλης τοῖς φύλαξι τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ πρὸς ἑσπέραν ὥρας. οἱ δὲ καρτερῶς μὲν ἐδέξαντο αὐτῶν τὴν ἐμβολὴν, καὶ φοβερὰ μὲν τοῖς θυρεοῖς καὶ μέτωπον ὥσπερ τεῖχος ἐπικνώσουν τὴν φάλαγγα, δῆλοι τε ἦσαν οὐκ ἐπὶ πολὺ συμμένοντες, πληθύι τε τῶν ἐκτιθεχόντων, καὶ θυμοῖς ἡττώμενοι. φθάσαντες δὲ τὴν ὠθισμάξεως τὴν ῥοπὴν καμόντα, καὶ θέρα γὰρ ἀπὸ τῆς ἀντωνίας, ἐπῆλθε μὲν τῶν ἐπιλέκτων ἱππέων. ἰουδαῖοι δὲ τὴν ἔφοδον οὐχ ὑπεμένειαν, ἀλλὰ τῶν πρώτων πεσόντων, ἐτράποντο οἱ πολλοί. καὶ ὑποχωροῦσι μὲν τοῖς ῥωμαίοις ἐπιστρεφόμενοι, πρόσω ἔκεινο· μεταβαλλομένων δὲ ἀνέφθεγγον πάλιν; ἕως περὶ πέμπτην τῆς ἡμέρας ὥραν, οἱ μὲν βιασθέντες, εἰς τὸ ἔνδον συνεκλείσθησαν ἱερόν.

Κεφ. κς.

Τίτος δὲ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν ἀντωνίαν διεγνωκὼς τῇ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὑποτὴν ἕω, μὴ πάσης ἐμβαλεῖν τὴν δυνάμεως, καὶ τὸν ναὸν προκαταχῶσαι. εἰ δ' ἄρα κατεψήφισε μὲν τὸ πῦρ ὁ θεὸς πάλαι. παρῆλθε δὲ ἡ εἱμαρμένη χρόνων περιόδοις, ἡμέρᾳ δεκάτῃ λώου μηνὸς καθ' ἣν καὶ τὸ πρότερον ὑπὸ τῶν βαβυλωνίων βασιλέως ἐνεπρήσθη. λαμβάνουσι δὲ αἱ φλόγες ἐκ τῶν οἰκείων τὴν ἀρχὴν, καὶ τὴν αἰτίαν. ὑποχωρήσαντες γὰρ ὀλίγον ὑφῆκαν οἱ στασιασταὶ, πάλιν τοῖς ῥωμαίοις ἐπιπεσόντες, καὶ τῶν ναῶν φρουρῶν γενομένων συμβολὴ, πρὸς τὰς σφενδόνας τὸ πῦρ ἔνδοθεν ἱεροῦ. οἱ τρεψάμενοι τοὺς ἰουδαίους, μέχρι τοῦ ναοῦ περῆλθον. ἔνθα δή τις τῶν στρατιωτῶν, ὅτε ὠθισμέλμα πρόσω, ἅτε δὴ τηλικοῦτῳ θείους ἐγχειρήματι; δαιμονίῳ ἑρμῇ πνὶ χρώμενος, ἁρπάζει μὲν ἐκ τῶν φλεγομένων ὕλης, ἀναπηδήσας δ' ὑπὸ τοῦ στρατιώτου, τὸ πῦρ ἐνίησι θυρίδι χρυσῇ. καθ' ἣν εἰς τοὺς περὶ τὸν ναὸν οἴκους εἰσὶ τῶν ἐκ βορείου κλίματος. αἰρομένης δὲ τῆς φλογὸς, ἰουδαίων μὲν ἐγείρεται κωκυτὸς πάθους ἀξίας, καὶ πρὸς τὴν ἀμυναν σπουδὴν, ὅτε δ' ζῆλος ἔτι φειδῶ λαμβάνοντες, ὅτε ταμιεύόμενοι τὸ ἰσχυὸν, διὸ καὶ φυλακικοὶ πρότερον ἦσαν οἰκοῦντες. δραμὼν δέ τις ἀγγέλλει τίτῳ, καὶ κεῖνος ἔτυχε μὲν κατὰ σκηνὴν ἀναπαυόμενος ἐκ τῆς μάχης, ὡς εἶχεν ἀναπηδήσας, ἔδραμε πρὸς τὸν ναὸν ἵππου, τὸ πῦρ κατόψων, οἵ τε ἡγεμόνες ἅπαντες καὶ πᾶσα ἡ στρατιὰ ἠκολούθει τοῦ πάγματος. βοὴ δ' ἦν καὶ θόρυβος, ὅτε τηλικαύτης δυνάμεως

A si vero id pugna obtinuissent, ignibus consumendum: quoniam castellum jam videretur esse non templum: & piaculum non ipse, verum illi, qui id fieri coegêre, committerent. Tito autem, nec si super stantes dimicarent Judæi, pro hominibus anima carentia ulciscendum esse dicente, neqve se unquam tantum opus incensurum: jam enim Romanorum forè hoc damnum, sicut ornamentum quoque fore imperii, si maneret: jam certi quid vellet, ad ejus accedunt sententiam, Fronto, Alexander & Cerealis. Tunc quidem consilium dimisit: jussisq; militibus quiescere, itemq; ducibus, ut his in procinctu validioribus uteretur, viam sternere per ruinas lectis ex cohortibus imperat, ignemq; restingvere. Illo quidem die Judæos labor timorq; ab impetu continuit. Postero autem collectis viribus, & recepta fiducia, per Orientalem portam contra templi exterioris custodes, secunda hora diei procurrunt. Illi autem primam quidem coitionem fortiter excepêre: septiq; scutis, a fronte murum condensa acie imitantur: certum tamen erat eos non diu daturos, quod & multitudine infestantium & animis vincerentur. Cæsar autem priusquam verteretur acies (nam pugnam ex Antonia prospectabat,) cum equitibus lectis venit auxilio, impetum vero ejus non sustinuêre Judæi: sed primis interfectis, plerique fugam petunt: & cedentibus quidem Romanis, revertentes instabant: cum autem illi retorsissent, iterum refugiebant, donec circa horam quintam, Judæi vi coacti templum introire, conclusi sunt. Titus autem discessit in Antoniam, decreto postridie mane cum omni exercitu aggredi, templumq; oppugnare. Sed id plane Dei sententia jamdudum igne damnaverat: evolutisq; temporibus aderat fatalis dies, qui erat decimus mensis Augusti, quo etiam prius a rege Babyloniorum fuerat concrematum. A domesticis autem causam principiumqve sumpsit id incendium. Nam cum paulisper Titi discessu seditiosi quievissent; Romanos rursus aggrediuntur, custodumq; templi cum ignem exterioris fani restingventibus pugna committitur. Hiqve Judæis in fugam versis; usqve ad templum acceserunt.

CAP. X.

Hic itaqve tunc militum quidam, non expectato cujusquam edicto, neqve tantum fatinus veritus, sed divino quodam motus impetu, a contubernali suo sustollitur, & exardente materia raptum ignem in fenestram inserit auream, unde ad membra circum templum ædificata de Septentrionali regione aditus erat. Flamma vero excitata, Judæorum quidem calamitate digno clamor exoritur, & ad subveniendum properabant: neq; jam vitæ parcendum rati, neq; viribus temperandum, amisso eo cujus gratia cautissimi videbantur: mature autem hoc Tito quidam nunciat. Et ille (namq; casu in tabernaculo quiescebat sicut a prælio redierat) exilit, templumqve currículo petit, prohibiturus incendium, omnesqve post eum duces, & hos agmina perterrita sequebantur. Clamor autem ac tumultus erat tanto exercitu

Quemadmodum templum incensum est invito Tito.

sine ordine concitato. Cæsar autem voce simul ac dextera pugnantibus signo dato, ignem jubebat extingvi. Sed neqve vox ejus audiebatur, quod aures eorum major clamor obstrueret, nutumq; dexteræ non attendebant, cum alios bellum, alios ira distraheret. Introcurrentium vero agminum impetum, non præcepta neqve interminationes continebant: sed quo furor eos duceret, sequebantur. Ad ipsos autem introitus conferti, multi quidem sese invicem conculcabant: multi vero ardentibus adhuc & fumantibus porticuum incidentes ruinis, eadem quæ victi patiebantur. Cum vero ad templum accessissent, edicta quidem Cæsaris non audire simulantes, præcedentem quisqve ut ignem immitteret hortabatur: seditiosis autem jam subveniendi quidem spes nulla erat, sed fuga & cædes omnia possidebat. Magna vero populi multitudo invalida & inermis, ubicunqve occupati fuerant, interficiebantur. Et circum aram quidem ingens mortuorum numerus congerebatur: per gradus vero templi, & sangvis multus profluebat, & eorum corpora, qui supra ceciderant delabebantur. Cæsar autem ubi neqve impetum insanientium militū continere poterat, & flamma dominabatur, intro cum rectoribus ingressus, & sanctum templi, & qvæcunqve illic erant aspexit, ea quidem quæ apud alienigenas erant fama meliora, jactatione vero & opinione domestica non minora. Cum autem flamma nondum ex ulla parte ad interiora penetrasset: nec membra, qvæ circum templum erant depasceretur, qvod erat verum, existimans adhuc illud posse servari, & ipse prosiluit, militesq; rogare, ut ignem restingverent conabatur: & Liberalem centurionem de stipatoribus suis, fuste mulctatos, qui non obedirent jussit arcere. Illorum autem furor belliq; impetus quidam vehementior, Judæorumq; odia, & Cæsaris reverentiam & prohibentis metum superabant: plerosq; autem prædarum spes incitabat, suspicantes intus omnia pecunia referta esse: quoniam fores auro factas conspicerent. Præterea quidam miles ex his, qui intraverant, cum Cæsar ad inhibendum incendium cucurrisset, ignem jam cardinibus portæ subjecerat. tumq; subito, postqvā flamma intus apparuit, & duces cum Cæsare discedebant, & stantes extra succendere nemo prohibebat. Templum quidem hoc modo invito Tito exuritur. Sed qvamvis hoc multum qvis defiendum putet, ut opus omnium qvæ audivimus, aut vidimus maxime admirabile, tam extructionis genere, qvam magnitudinis, itemq; munificentiæ in singulis rebus, & gloriæ quæ de sanctis habebatur, maximum tamen ex fato capiet solatium: quod ut animalibus, ita operibus locisqve fatum sit ineluctabile. Mirabitur autem in eo etiam circumacti temporis rationem & fidem. Nam

A ἀτάκτως κεκινημένης. ὁ μὲν οὖν καῖσαρ τῇ τε ζοῇ ἐτῇ δεξιᾷ, διεσήμαινε τοῖς μαχομένοις τὸ πῦρ σβεννύναι. ἐπεὶ δ' βοῶντ' ἦκεν, μείζων κραυγὴ τὰς ἀκοὰς κατελημβάνε, ἐ τῶν νεύμασι τ χειρὸς ἀπεσχέτο, οἱ μὲν τῶν πολεμίων, οἱ δ' ὀργῇ πεφερόμενοι. τ δ' παγμάτων ἀθεόντων ἔτι πλῆθος, ἔτι ἀπλῆ κατοχὴ τὰς ὁρμὰς, ἀλλὰ θυμὸς ἁπάντων ἐστρατήγει, ἡ πρὸς τὰς ὁδοὺς συνωθούμενοι, πολλοὶ μὲν ἐπ' ἀλλήλων κατεπίπτον, πολλοὶ δ' ἐρεμοῖς ἔτι καὶ τυφομένοις τοῖς ἱεροῖς τ σφῶν ἐμπίπτοντες, ἡδρωμένων συμφορᾶς ἐρῶντο. πλησίον δ' ἐ ναὸς γινόμενοι, τ μὲν ἐ καίσαρ' ὡρμηγελικότων πρόσω ποιῆσαι μηδὲ κατασχεῖν, τὸν παρ' αὐτῶν δ' τὸ πῦρ ἐνιέναι παρεκελεύοντο. τ δ' σπασάων, ἀμηχανία μὲν ἦν ἤδη ἐ βοηθεῖν φόνῳ δ' πανταχῇ καὶ τροπῇ. τὸ δ' πλέον ὑπὸ ἐ δήμου, λαὸς ἀδιεὶς καὶ ἄνοπλος, ὅπου καταληφθείη τις ἀποφαίνων. καὶ πρὸς μὲν τὸν βωμὸν, πληθὼ ἐσωρεύετο νεκρῶν. κ δ' τ ἐ βωμοῦ βάθρων, αἷμα τε ἔρρεε πολὺ, καὶ τ ἄπο φονευομένων σώματα κατωλίσθανε. καίσαρ δ', ὡς ἔπ τὰς ὁρμὰς ἐνθουσιώντων τ στρατιωτῶν κατοχὴν εἶδε τὸν ναὸν, κ τὸ πῦρ ἐπικρατεῖ, παρελθὼν μ τ ἡγεμόνων ἐσῆλθον, ἐθεάσατο δ' ναὸ τὸ ἅγιον, καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, πολὺ μᾶλλον τ ὠφθὰ τοῖς ἀλλοφύλοις φήμης ἀμείνω· δ' ἐ κἀμπτ, ἐ τ ὠφθὰ τοῖς οἰκείοις δόξης οὐκ ἐλάττω. τῆς φλογὸς δ' ἐδέπω διϊκνουμένης ἐδ' ἁμῆ ἔσω, τὸν δ' ἐ ναὸν ἐν οἴκοις νενομισμένης νομίσαι, ὅπερ ἦν, ἔτι σῴζεσθαι τὸ ἱερὸν διώκοντ, πεσοῦσάν, καὶ αὐτὸς τε ὠθοκαλεῖν τοὺς στρατιώτας ἐπῆρᾶτο τὸ πῦρ σβεννύειν, κ λιβεράλιον ἑκατοντάρχην τ ἐκ αὐτοῦ λογχοφόρων ξύλοις παίοντα τοὺς ἀπειθοῦντας, ἐκέλευσεν ἐέργειν. τῶν δ' κ τῶν ἐκ καίσαρος ὁρμὴν ὠθούντων, καὶ τ ὄπισθ' ἐ κωλύοντ' φόβον, ἐνίκων οἱ θυμοὶ, κ τὸ ἐκ παλαιᾶς μίσους, κ πολεμικὴ τῆς ἐρημίας λαβροτέρα. τοὺς δ' πολλοὺς ἐνῆν ἁρπαγῆς ἐλπὶς, δόξαν τε ἐχόντας, ὡς πάνδυρον ἅπαν ἐκ χρημάτων μεστὸν ἔσῃ, ἐ τὰ πέριξ ἐρῶνθας χρυσᾶ πεπαημένα. φασὶ δέ τις καὶ τῶν ἔσω παρελθόντων, ἐκπηδήσαντ' καίσαρ' ἐκ τοῦ ἐπὶ τὸ τρατιωτῶν, πῦρ ἐς τοὺς ἑδραίους ἐμβαλόντ πύλης ἐν σκότῳ, ἐξ ἀκτῖνος τ ἔνδοθεν ἐκφανείσης φλογὸς, οἵ τε ἡγεμόνες μ ἐ καίσαρ' ἀνεχώρουν, καὶ τὰς ἔξωθεν ὁδοὺς ὑφάπτειν ἐκώλυεν. ὁ μὲν οὖν ναὸς ἔτως ἄκοντ' καίσαρ' ἐμπίπραται.

Κεφ. κζ.

B Πολλὰ δ' ἄν τις ἐπιφυράμενος, ἔργῳ πάντων ὧν ὄψῃ καὶ ἀκοῇ παρελήφαμεν θαυμασιώτατον, καὶ μεγέθους τε ἕνεκα κ μεγίστης, ἐπὶ τ καθ' ἕκαστον πολυτελείας, κ τ τῶν ἐκ τὰ ἅγια δίξης, μεγίστα λάβοι τῶν ἀμυθήτων τ εἰμαρμένην ἄφυκτον ἔσεσθαι ἀτρεμοῦσιν ἐμψύχοις, ἔτω κ ἔργοις κ τόποις. θαυμάσαι δ' ἄν τις ἐν αὐτῇ τ τελειότητ τ ἀκριβείαν. ἐ μὲν γὰρ, ὡς ἔφαν, ἐ ἡμέραν ἐπετήρησε τ αὐτῷ, ἐν ᾗ πρότερον ὑπὸ Βαβυλωνίων ὁ ναὸς ἐνεπρήσθη. ἐ ἀπὸ μὲν τ πρώτης κτίσεως, ἣν κατεβάλετ' σολομὼν ὁ βασιλεὺς, μέχρι τῆς νῦν ἀναιρέσεως, ἡ γέγονεν ἔτει δευτέρῳ τῆς ἑκατοστῆς ἡγεμονίας, ἔτη συνάγεται χίλια ἑκατὸν τεσσαράκοντα, πρὸς δ', μιᾶσιν ἐπλὰ, καὶ πεντεκαίδεκα ἡμέραι. ἀπὸ δ'

C

D

E

F

G

& mensem, ut dictum est, eumq; diem servavit, quo primum a Babyloniis templum erat incensum. Et a prima quidem structione templi, qvā Solomon rex inchoaverat, usq; ad hoc excidiū, quod evenit secūdo anno principis Vespasiani, mille centum triginta colliguntur anni, & septem menses, ac dies quindecim.

ὁπὸ δὲ τοῦ ὕστερον, ἐπὶ δυσὶν ἐτεσὶ μόνοις βασιλεύοντος Ἀγρίππα, ἔτη μέχρι τοῦ τέλους ἀναστάσεως ἀλώσεως, τριακοντατεσσάρων καὶ ἑπτακοσίων, καὶ ἡμέραι τεσσαράκοντα πέντε.

A A posteriore vero, quam secundo anno Cyri regis Aggæus fecerat, usqve ad excidium quod Vespasiano imperante sustinuit civitas, anni sexcenti trigintanovem, & dies quadragintaqvinq;

Κεφ. κα. CAP. XI.

Καὶ ὁμοῦ δὲ ναοῦ τοῦ μὲν περαπιπόντων ἐπὶ ἁρπαγὴ, φόνος δὲ τῶν καταλαμβανομένων μυρίος· ὅτε δὲ ἡλικίας ἐπὶ ἔλεος, ὅτ' ἐντροπὴ σεμνότητος· ἀλλὰ καὶ παιδία, καὶ γέροντες, καὶ βέβηλοι, καὶ ἱερεῖς ὁμοίως ἀνηροῦντο, καὶ πᾶν γένος ἐπιζήτησε βρόχων ὁ πόλεμος ὁμοῦ τοὺς τε ἱκετεύοντας καὶ ἀμυνομένους. σωρὸς δὲ ἦν φλογὸς ἐπὶ πλεῖστον ἐκφερομένη τοῖς τῶν πεπόντων στεναγμοῖς. καὶ ἀλλὰ μὲν τὸ ὕψος ἐπὶ λόφου, καὶ τὸ δὲ φλεγόμενον μέγεθος ἔργου, πάσαν ἂν τις εἴποι καμεῖν τὴν πόλιν. τὸ δὲ βοὴς ἐκείνης ἐδὲν ἐπινοηθείη δυσαὶ ἂν, ἢ μεῖζον, ἢ φοβερώτερον. τὸ τε γὰρ ῥωμαϊκῶν παταγμάτων ἀλαλαγμὸς ἐπὶ συμφερομένων, καὶ τῶν στασιαστῶν πυρὶ καὶ σιδήρῳ κεκυκλωμένων κραυγὴ, ἅτε ἀπολημφθέντος ἄνω λαοῦ, τροπὴ τε μετ' ἐκπλήξεως εἰς τὰς πολεμίους, καὶ πρὸς τὸ πάθος οἰμωγαί. συνεβόα δὲ πᾶς ἐπὶ λόφου, τὸ κατὰ τὴν πόλιν πολύθρηνον. ἤδη δὲ πολλοὶ τοῦ λιμοῦ μαρασμόμενοι, καὶ μεμυκότες, ὡς εἶδον τὸ ναὸν πῦρ, εἰς ὀδυρμοὺς πάλιν καὶ κραυγὴν εὐτόνησαν. συνήχει δ' ἥτε περαία, καὶ τὰ πέριξ ὄρη, βαρυτέραν ποιοῦντα τὴν ἠχώ. ἐπὶ δὲ ἐπορεύετο τὸ πάθος φοβερώτερον. τὸ μέντοι δὲ ἱερὸν λόφου ἐκ ῥιζῶν ἂν τις ἐδόξε θεάσασθαι, πάντοθεν δὲ πυρὸς εἶναι, καὶ τῶν φονευόντων, πλείους τοὺς φονευομένους. ἐδαμοῦ γὰρ ἡ γῆ διεφαίνετο τῶν νεκρῶν, ἀλλὰ σωροῖς ἐπεμβαίνοντες οἱ ζῶντες σωμάτων ἐπὶ τοὺς φεύγοντας ἔθεον. τὸ μὲν οὖν ληστρικὸν πλῆθος ὠσάμενοι τοὺς ῥωμαίους, μόλις εἰς τὸ ἔξω διεκπίπτουσιν ἱεροῦ, κἀκεῖθεν εἰς τὴν πόλιν. ὁ δὲ δημοτικὸς ὄχλος τὸ λεφθὲν, ἐπὶ τὴν ἔξω στοὰν κατέφυγε.

B Cum templum autem incenderetur, etiam quicquid in manus forte veniſſet rapiebatur, & cædes erat infinita deprehenſorum. Nec ætatis miſeratio, aut reverentia caſtitatis: ſed & pueri & ſenes & ſacri & profani ſimiliter interficiebantur, atqve omne genus hominum belli calamitas perſeqvebatur, unaqve ſupplices cum repugnantibus necabantur: flammaq; ulterius progrediens, cum gemitu occumbentium concrepabat. Et pro altitudine quidem collis, ardentisqve operis magnitudine, totam quis arderecrederet civitatem. Illo autem clamore nihil majus aut horribilius excogitari poteſt. Nam & Romanarum legionum fremitus erat, & ſeditioſorum ferro igniq; clauſorum clamor ingens, & populi ſurſum deprehenſi ad hoſtes fuga cum ſtupore, ac calamitatis conqueſtio: in colle autem conſtitutis, etiam multitudo oppidi conſonabat. Jam vero multi fame marcidi, in mortem pene luminibus clauſis, poſtqvam ignem templi vidêre, in queſtus interim vires clamoremqve receperunt. Reſonabat autem & trans fluvium regio & montes circumpoſiti graviorem ſonitum reddebant: & tamen erant clades acerbiores tumultu. Nam collem quidem in quo templum erat exuri radicitus quis putaret, ita undiq; flamma plenum: videbatur autem ſanguis igne largior eſſe, pluresqve interfectoribus interfecti: omnisq; terra cadaveribus tegebatur, & ſupra corpora mortuorum gradientes milites curſum fugientium ſequebantur. Latrocinalis quidem multitudo, tandem pulſis Romanis, in exterius templum, deinde in civitatem invadit. populi autem quod fuit reliqvum, in exteriorem porticum confugerat. Sacerdotum autem nonnulli primum verubus, itemq; ſedibus ſuis, quæ ex plumbo factæ erant, avulſis, in Romanos pro miſſilibus utebantur: deinde cum nihil proficerent, ignisq; in eos evomeretur, in parietem ſecedentes octo cubitis latum ibi manebant. Duo tamen ex nobilibus, cum ad Romanos tranſeundo ſervari poſſent, aut communem cum cæteris durare fortunam, ſemetipſos in ignem injecêre, & cum templo concremati ſunt, Meirus filius Belgæ, & Joſephus Dalæi. Romani autem, quod fruſtra ſe circum templum ædificiis parcere judicabant, cum ipſum templum arderet, omnia ſimul incendunt, & quicquid ex porticibus reliqvum erat, & portas: præter unam ex parte Orientali, alteram ex Meridiana, quamvis eas quoque poſtea funditus everterint. Quinetiam arculas, quæ gazophylacia vocantur, incendunt, in quibus magna vis erat pecuniæ, ac plurimum veſtium, aliaqve bona, & (ut breviter dicam) omnes Judæorum congeſtæ divitiæ, quod opulentiſſimus quisqve illuc totas domos exhauſerant. Venerunt autem etiam in eam quæ reſtabat unam porticum, extra templum quo confugerant ex populo mulierculæ, itemqve pueri & promiſcua multitudo, prope ad ſex hominum millia.

De ſacerdotibus, gazophylacioq; & porticu.

Κεφ. κβ.

Τῶν δ' ἱερέων τινὲς, τὸ μὲν πρῶτον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοὺς τε ὀβελοὺς, καὶ τοὺς ἕδρας αὐτῶν μολίβδου πεποιημένους ἀναστῶντες, εἰς τοὺς ῥωμαίους ἠφίεσαν. αὖθις δ' ὡς ἔτ' ἰσχύοντι, καὶ τὸ πῦρ ἐπ' αὐτοὺς ἀνερρήγνυτο, ὅπου τὸ τεῖχον ἀναχωρήσαντες ὅπερ ὀκτὼ πήχεων τὸ εὖρος, ἔμενον. δύο γε μὴν τῶν ἐπιφανῶν παρὸν σωθῆναι, πρὸς ῥωμαίους μεταστῆσαι, ἢ μεταρτηρεῖν πρὸς τὸ μὴ τὰ ἄλλων τύχωσι, ἑαυτοὺς ἐρρίψαν εἰς τὸ πῦρ, καὶ τῷ ναῷ συγκατεφλέγησαν, μήτρός τε υἱὸς Βελγᾶ, καὶ Ἰώσηπος Δαλαίου. ῥωμαῖοι δ', μάταιον τλαὶ ἐπὶ τοῖς περὶ φειδὼ ποιήσαντες, ὁ ναὸς φλεγομένου, πάντα συνεπίπρασαν, τά τε λείψανα τῶν στοῶν, καὶ τὰς πύλας, πλὴν δυοῖν, τῆς μὲν ἐκ τῶν ἀνατολικῶν, τῆς δὲ μεσημβρινῆς, καὶ ταύτας ὕστερον κατέσκαψαν. ἔκειντο δὲ καὶ παρὰ ζοφυλάκια, ἐν οἷς ἄπειρον μὲν χρημάτων πλῆθος, ἄπειροι δ' ἐσθῆτες, καὶ ἄλλα κειμήλια, συνελόντι δ' εἰπεῖν, πᾶς ὁ ἰουδαίων σποδὸς πλοῦτος, ἀνασκαλευομένων ἐκεῖ τῶν οἴκων τῶν εὐπόρων. ἦσαν δὲ καὶ ἐπὶ τοῖς λοιποῖς στοαὶ τοῦ ἔξωθεν ἱεροῦ. κατέφυγε δ' ἐπ' αὐτοῖς ἀπὸ τοῦ δήμου γύναια καὶ παιδία, καὶ σύμμικτος ὄχλος πολύς, εἰς ἑξακισχιλίους.

Sed priusquam de his Cæsar quicquam decerneret, vel ducibus imperaret, ira flagrantes milites incendunt porticum. Hinc contigit, ut alii qvum se ex flamma præcipitarent morerentur, alios ipsa corrumperet: ex tanto autem numero nemo servatus est. His causa interitus quidam pseudòpropheta fuerat, qui eo die prædicaverat in civitate, quod eos in templum Deus ascendere signa salutis accepturos juberet. Multi enim a tyrannis tunc subornati prophetæ, populo denunciabant, ut expectarent Dei auxilium, quo propterea minus profugerent, & eos qui supra timorem & custodiam fierent, spes retineret. Cito autem in adversis homini persvadetur. Quod si etiam malorum instantium liberationem polliceatur qui fallit, necessario, qui ea patitur, spei totus efficitur.

A πρὶν ἢ καίσαρα κρῖναί τι τῶν αὐτῶν ἢ κελεῦσαι τοὺς ἡγεμόνας, φερόμενοι τοῖς θυμοῖς οἱ στρατιῶται, τὴν στοὰν ἐμπιπράσι, καὶ συμβαίνει τοὺς μὲν, ἑαυτοὺς ἐκ τῆς φλογὸς ἀλεξιβρεμέσθαι, τοὺς δ' ἐν αὐτῇ θανατοῦσθαι δ' ἐκ τοσούτων ἑνὸς.

CAP. XII.

De prodigiis excidiũ Hierosolymæ præcedentibus & præsagiis.

DEniqve miserabilis populus, illis quidem B fallacibus Deumq; calumniantibus, credulus erat. Certis vero prodigiis & futuram solitudinem prænunciantibus, neqve attendebant animo, neqve credebant: sed velut attoniti, nec aut oculos habentes, aut animas, edicta Dei dissimulavêre: modo cum supra civitatem sidus stetit simile gladio, & per annum perseveravit, comes modo cum ante defectionem primiqve belli motus ad diem festum Azymorum populo conveniente (octavus autem dies erat Aprilis mensis) nona hora nocturna, circum aram itemqve templum tantum lumen effulsit, ut clarissimus dies putaretur: & hoc usqve ad mediam permansit horam: quod imperitis quidem bonum augurium esse videbatur: sacrorum vero peritis, prius quam eveniret, statim dijudicatum est. Eodemqve festo die etiam bos cum ad hostiam duceretur, agnum in medio fani peperit. Orientalis autem porta interioris templi, cum esset ænea atq; gravissima, & sub vesperam vix a viginti viris clauderetur, serisq; ferro vinctis obseraretur, pessulosq; altos haberet in saxeum limen demissos, uno perpetuo lapide fabricatum, visa est noctis hora sexta sponte patescere. His autem curriculo per custodes templi magistratui nunciatis, F ascendit ille, vixq; eam potuit claudere. Verum & hoc iterum ignaris quidem signum optimum videbatur. Deum namq; bonorum portam aperuisse dicebant. Prudentiores vero templi tutamen sponte sua dissolutum iri cogitabant: & hostium donum esse, portas aperiri: solitudinemq; illo ostento signari inter se pronunciabant. Post dies autem festos diebus paucis, vicesimoprimo G die mensis Maji visio quædam apparuit fidem excedens. Pro fabula autem fortasse quod dicturus sum haberetur, nisi qui viderunt superessent, & clades dignæ præsagiis secutæ fuissent. namqve ante solis occasum visi sunt per inane ferri currus totis regionibus, & armatæ acies tranantes nubila, & civitati circumfusæ. Festo autem die, quem Pentecosten vocant, nocte sacerdotes intimum templum more suo ad divinas res celebrandas ingressi; primum quidem motum quendamqve strepitum senserunt,

C ἄθλιον δῆμον, οἱ μὲν ἀπατεῶνες, καὶ καθ' ὑδρίζοντες θεὸν, τὴν ἀπειθείαν παρέπεμπον. τοῖς δ' ἐναργέσι, καὶ μεγίστοις τῶν μελλόντων ἐρημίαν τεκμαίρεσθαι, ἔτι θεσπεῖχον, ἔτι ὄπτιδον, ἀλλ' ὡς ἐμβεβροντημένοι, καὶ μήτ' ὄμματα, μήτε ψυχὰς ἔχοντες, τῶν θεῖων παρῆκαν.

Κεφ. λα.

ΤΟσοῦτον μὲν ὅτι ὑπὲρ τὴν πόλιν ἄστρον ἔστη ῥομφαία ἐοικὸς, καὶ κομήτης ἐνιαύσιος, καὶ D πρὸ τοῦ τὸν πόλεμον κινήματος ἀθροιζομένων δὲ λαῶν πρὸς τὴν τῶν ἀζύμων ἑορτὴν, ἐγγὺς δὲ ἓν ἀναθεμάτων μηνὸς, καὶ νυκτὸς ὑπὲρ τὴν ὥραν, τοσοῦτον φῶς περέλαμψε τὸ βωμὸν, καὶ τὸν ναὸν, ὡς δοκεῖν ἡμέραν εἶναι λαμπράν, καὶ ἐπὶ παρέτεινεν ἐφ' ἡμίσειαν ὥραν. ἐπὶ τοῖς μὲν ἀπείροις, ἀγαθὸν ἐδόκει, τοῖς δ' ἱεροσυμμαπόσι, πρὸς τῶν ἀποβεβηκότων εὐθὺς ἐκρίθη. καὶ ἐν τῇ αὐτῇ ἑορτῇ βοῦς μὲν ἀχθεὶς ὑπὸ τὴν θυσίαν πρὸς τῷ ναῷ, ἔτεκεν ἀρνα ἐν τῷ ἱερῷ μέσῳ. ἡ δ' ἀνατολικὴ πύλη τοῦ ἐσωτέρου, χαλκῆ μὲν οὖσα ἐπὶ βαρυτάτη, κλειομένη δ' ὑπὸ δὶς ἓξ μόλις ὑπ' ἀνδρῶν ἴσχυσι, καὶ μοχλοῖς μὲν ἐπηρεισμένη σιδηροδέτοις, καὶ καταπύρας δ' ἔχουσα βαθυτάτας, εἰς τὸ ἔδαφος ὀνυχοδιλευκοῦς λίθου καθειμένους, ὤφθη καὶ νυκτὸς ὥραν ἕκτην, αὐτομάτως ἀνεῳγμένη. θραμβοῦνται δ' οἱ τῆς ἱερᾶς φύλακες, ἦλθόν τε τῷ στρατάρχῃ, κἀκεῖνος ἀναβὰς, μόλις αὐτὴν ἴσχυσε κλεῖσαι. πάλιν δ' ἐπὶ τοῖς μὲν ἰδιώταις κάλλιστον ἐδόκει τέρας. ἀναίμακτόν τι θεὸν αὐτοῖς τῶν ἀγαθῶν πόλιν. οἱ λογιώτεροι δ' ἀνοιγομένην αὐτομάτως καὶ νὺξ τῆς ἀσφαλείας ἐσπεσοῦσα, καὶ πολεμίοις δῶρον ἀνοίγεσθαι τῆς πόλεως, ὑπελάμβανον τὴν ἐρημίαν ἐπιφαίνουσαν ἐν ἑαυτοῖς τὸ σημεῖον. μεθ' ἣν τῆς ἑορτῆς ἡμέρᾳ πέμπτῃ ὕστερον ἐκ πολλοῖς μέσαις καὶ σχεδὸν ὀγδοηκοστὸν μέσης, φάσμα θεσπέσιον ὤφθη μᾶλλον πίστεως. τερατεῖα δ' ἂν ἔδοξεν οἶμαι τὸ ῥηθησόμενον, εἰ μὴ τοῖς ἰδοῦσι μένοις ἐγρήγορε, καὶ τὰ ἐπισκήψαντα τοῖς πάθη τῶν σημείων ἐπῆν ἄξια. πρὸ γὰρ ἡλίου δύσεως ὤφθη μετέωρα πᾶσαν τὴν χώραν, ἅρματα καὶ φάλαγγες ἐννεφῶν, καὶ περικυκλοῦσαι τὰς πόλεις. καὶ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἣ πεντηκοστὴ καλεῖται, νύκτωρ οἱ ἱερεῖς παρελθόντες εἰς τὸ ἔνδον ἱερὸν, ὥσπερ εἰώθεσαν ἐφ' ἃ δὲ πρὸς τὰς λειτουργίας, πρῶτον μὲν κινήσεως ἀντιλαβέσθαι ἔφασαν καὶ κτύπου,

μετὰ δὲ

μὴ ὃ ταῦτα ἐκ φωνῆς ἀθρόας, μεταβαίνωμεν ἐπὶ τὸ δεύτερον, ἰησοῦς γάρ τις υἱὸς ἀνανίου τῶν ἰδιωτῶν ἀγροῖκος, πρὸ τεσσάρων ἐτῶν τοῦ πολέμου, τὰ μάλιστα τῆς πόλεως εἰρηνευομένης, καὶ εὐθηνούσης, ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἐφ' ἣν σκηνοπηγίαν πάντες ἐθος τῷ θεῷ, καὶ τὸ ἱερὸν ἐξαπίνης ἀναβοᾶν ἤρξατο· φωνὴ ἀπ' ἀνατολῆς, φωνὴ ἀπὸ δύσεως, φωνὴ ἀπὸ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, φωνὴ ἐπὶ ἱεροσόλυμα, καὶ τὸν ναὸν, φωνὴ ἐπὶ νυμφίους καὶ νύμφας, φωνὴ ἐπὶ τὸν λαὸν πάντα. ἔτι μὲν ἡμέρας καὶ νύκτωρ, καὶ πάντας τοὺς στενωποὺς περιὼν κεκραγώς. τῶν δ' ἐπιφανῶν τινὲς δημοτῶν ἀγανακτήσαντες πρὸς τὸ κακόφημον, συλλαμβάνουσι τὸν ἄνθρωπον, καὶ πολλοῖς αἰκίζονται πληγῆς. ὁ δ' οὐδὲν ὑπὲρ ἑαυτοῦ φθεγξάμενος, ἐπ' ἰδίαις πρὸς τοὺς παρόντας, ὡς καὶ πρότερον φωνὰς βοῶν διετέλει. νομίσαντες δ' οἱ ἄρχοντες, ὅπερ ἦν, δαιμονιώτερόν εἶναι τὸ κίνημα τοῦ ἀνδρὸς, ἀνάγουσιν αὐτὸν ἐπὶ τὸν ῾Ρωμαίων ἔπαρχον, ἔνθα μάστιξι μέχρις ὀστέων ξαινόμενος, οὐδ' ἱκέτευσεν, οὐδ' ἐδάκρυσεν· ἀλλ' ὡς οἷόν τε μάλιστα τῇ φωνῇ ὀλοφυρτικῶς παρεγκλίνων, πρὸς ἑκάστην ἀπεκρίνατο πληγὴν, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις. ὃ δὴ ἀλβῖνος διερωτῶντος, ἔτος δὲ ἐπάρχου τῇδε ἦν, καὶ πόθεν, καὶ ἀφ' ὅτου ταῦτα φθέγγοιτο, πρὸς ταῦτα μὲν οὐδ' ὁτιοῦν ἀπεκρίνατο. τὸν δ' ἐπὶ τῇ πολιθρηλοῦντος ἔρωτι, καὶ διέλκοντι, μέχρι κατηγυὴς μανίαν ὁ ἀλβῖνος, ἀπέλυσεν αὐτόν. ὁ δὲ τὸν μέχρι δεῦρο πολέμου χρόνον, ὅτε προσοίη τινὶ τῶν πολιτῶν, ὅτ' ὠφθη λαλῶν, ἀλλὰ καθ' ἡμέραν ὥσπερ εὐχὴν μεμελετηκὼς, αἰ αἰ ἱεροσολύμοις ἐθρήνει. ὅτε δέ τινι τῶν τυπτόντων αὐτὸν ὀσημέραι κατηρᾶτο, ὅτε τοῖς προφῆταις μεταδιδόντας εὐλογίαν. μία δὲ πρὸς πάντας λοιδορία, ἡ σκυθρωπὴ κληδόνων ἀπόκρισις. μάλιστα δ' ἐν ταῖς ἑορταῖς ἐκπεραίνων, καὶ ὅτ' ἐφ' ἑπτὰ ἔτεσι, καὶ μησὶν οὐ πέντε ἔτι πρότερον, ὅτ' ἡμελλωδῶν τῇ φωνῇ, ὅτε ἔκαμνε, μέχρις ὅτου τὴν πολιορκίαν ἔργῳ τοῖς κληδόσιν ἰδὼν, ἀνεπαύσατο. πρὸ ἐνιαυτοῦ γάρ ὅτι ὅτε ἴσχυε, αἰ, αἰ πάλιν τῇ πόλει, καὶ τῷ λαῷ, καὶ τῷ ναῷ προσφυσίου ἐδόα. ὡς δὲ τελευταῖον προσέθηκεν αἰ αἰ ἐγὼ κάμοὶ, λίθος ἐκ βαλλοντείου μηχανῆς ἐκπεσὼν, καὶ πληξας αὐτὸν, ὡδοιπορήματι κτείνει. φθεγξάμενος δ' ἐπὶ τοῖς κληδόσι ἐκείνοις, τῇ ψυχῇ ἀφῆκεν. ταῦτα τῆς ἐννοίας εὑρήσει, τὸν μὲν θεὸν ἀνθρώπων κηδόμενον, καὶ παντοίως προσημαίνοντα τῷ σφετέρῳ γένει τὰ σωτήρια, τοὺς δ' ἐπ' ἀνοίαις καὶ κακίαις αὐθαιρέτοις ἀπολλυμένους. ὅπερ γε ἰουδαῖοι καὶ τὸ ἱερὸν μὴ τῷ καθαίρεσιν τῆς ἀντωνίας τετράγωνον ἐποιήσαντο, ἀναγεγραμμένον ἐν τοῖς λογίοις ἔχοντες, ἁλώσεσθαι τὴν πόλιν καὶ τὸν ναὸν, ἐπειδὰν τὸ ἱερὸν γένηται τετράγωνον. τὸ δ' ἐπάρασαν αὐτοὺς μάλιστα πρὸς τὸν πόλεμον, ἰουδαίοις χρησμὸς ἀμφίβολος ὁμοίως ἐν τοῖς ἱεροῖς εὑρημένος γράμμασιν, ὡς κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον, ἀπὸ τῆς χώρας τις αὐτῶν ἄρξει τῆς οἰκουμένης. ὅπερ οἱ μὲν ὡς οἰκεῖον ἐξέλαβον, καὶ πολλοὶ τῶν σοφῶν ἐσφάλησαν θεὸν τοῦ κρίσιν. ἐδήλου δ' ἅμα τὸν πρὸ ἑαυτοῦ χρόνον ἡ μονία, ἀποδειχθέντος ἤδη ἰουδαίας αὐτοκράτορος. ἀλλὰ γὰρ ἄνθρωποις τὸ χρεὼν ἀφυγεῖν, οὐδὲ προορωμένοις. οἱ δὲ καὶ τὰ σημεῖα,

A postea vero subitam vocem audiere, quæ diceret, Migremus hinc. Quod autem his horribilius fuit, Jesus quidam, filius Anani, plebejus & rusticus, quadriennio prius quam bellum gereretur, in summa civitatis pace atqve opulentia, cum ad festum diem veniſſet, quo ategias in honorem Dei componi in templo ab hominibus mos est, repente exclamare cœpit: Vox ab Oriente: Vox ab Occidente: Vox a quatuor ventis: Vox in Hierosolymam & templum: Vox in maritos novos novasq; nuptas: Vox in omnem hunc populum. Atqve hæc inter diu noctuq; clamitans omnes civitatis vicos circuibat. Nonnulli autem virorum insignium, adversum omen indigne ferentes, corripiunt hominem, multisq; verberibus afficiunt. Ille autem neqve pro se, nec ad eos qui se mulctabant, secreto quicquam loqvutus, eadem quæ prius vociferans perseverabat. Magistratus autem rati, quod erat verum, magis divinum esse hominis motum, ducunt eum ad Romanorum præfectum: ubi plagis usq; ad ossa laceratus, neq: supplex cuiquam fuit, neq; lacrymavit: sed ut poterat inclinans maxime flebiliter vocem ad singulos ictus respondebat: Veh veh Hierosolymis. Albino autem interroganti (is namq; judex erat) quis esset, vel unde ortus, aut cur ista diceret, nihil retulit. Non prius autem cessavit a luctu miseræ civitatis, donec eum Albinus furere judicatum dimisit. Ille autem ad belli usqve tempus neqve adibat quenquam civium, neqve loqui visus est: sed quotidie velut orationem quandam meditatus, Veh veh Hierosolymis querebatur. Sed neq; imprecatus est cuiquam, cum in dies singulos mulctaretur, nec victum offerentibus bene dicebat. Sola vero ejus responsio ad omnes erat, triste præsagium. Maxime autem diebus festis vociferabatur: idq; per annos septem, & quinque menses continuos faciens neqve voce raucior fuit, neqve delassatus est, donec obsidionis tempore ipsa re perspectis auguriis ipse quievit. Supra murum enim circumiens iterum, Veh veh civitati ac sano ac populo, voce maxima clamitabat. Cum autem ad extremum addidit, veh etiam mihi, lapis tormento missus eum statim peremit, animamq; adhuc illa omnia lugentem dimisit. Hæc si quis reputet, profecto inveniet, Deum quidem hominibus consulere, modisq; omnibus præmonstrare quæ sint eorum generi salutaria: ipsos autem ob dementiam suam malis voluntariis interire: quandoquidem & Judæi post Antoniam captam quadratum fanum fecerant: cum in sacris libris scriptum haberent, capiendam civitatem ac templum, si fanum quatuor angulis esset effectum. Sed quod maxime eos ad belli excitaverat, responsum erat ambiguum, itidem in sacris libris inventum, quod eo tempore quidam esset ex eorum finibus orbis terræ habiturus imperium. Id enim illi quidem quasi proprium acceperunt, multiqve sapientes interpretatione decepti sunt. Hoc autem plane responso, Vespasiani designabatur imperium, qui apud Judæam creatus est imperator. Sed enim homines fatum vitare non possunt, etiam si præviderint. At vero hi signorum

qvædam pro ſua libidine interpretati ſunt, alia contempsêre: donec patriæ excidio ſuaq; pernicie, eorum iniqvitas confutata eſt.

CAP. XIII.

De Imperio Titi, & ſacerdotum interfectione.

ROmani quidem, poſtqvam ſeditioſi ad civitatem confugêre, templo itemq; omnibus circum locis ardentibus, ſigna in fano repoſuêre contra portam Orientalem: hiq; ibi ſacrificio celebrato, maximis cum clamoribus declarabant Titum Imperatorem. Usqve adeo vero præda ſatiati ſunt milites univerſi, ut in Syria dimidio qvam pridem fuerat pretio pondus auri væniret. Ex his autem ſacerdotibus, qui in templi pariete perduraverant, puer ſitiens a Romanis cuſtodibus pacem petebat, ſitimq; fatebatur. Sed ubi illi tam ætatis qvam neceſſitatis miſerti, dedêre ei dexteram, & ipſe bibit, & qvam ſecum attulerat lagena repleta, ſurſum refugiens abiit ad ſuos: nec eum quisquam cuſtodum aſſequi valuit, ſed ejus perfidiæ maledicebant. Ille autem nihil ſe præter placita feciſſe dicebat. Dexteram enim ſibi datam, non ut apud ipſos remaneret, ſed ut tantum deſcenderet, atq; ut aquam acciperet, & qvæ cum fecerit, in fide manſiſſe. Aſtutiam qui-dem propter ætatem, maxime pueri, qui decepti fuerant, mirabantur. Quinta vero die ſacerdotes oppreſſi fame deſcendunt, & a cuſtodibus ad Titum perducti, ut ſalutem ſibi concederet orabant. Ille autem veniæ quidem tempus illis præteriiſſe fatus, periiſſe vero id cujus eos gratia meritoconſervaſſet, decere autem ſacerdotes interire cum templo, duci homines ad ſupplicium jubet. Sed tyranni cum ſociis, quoniam bello undiqve tenebantur, circundatis autem usqvam erat fugæ copia, Titum ad colloqvia provocant. Ille autem pro humanitate naturali ſemper oppidum ſervare cupiens, & amicis præterea ſvadentibus (latrones enim jam moderatiores factos eſſe arbitrabantur) in parte occidua templi interioris conſiſtit. Hic enim ſuper Xyſtum erant portæ, ac pons qui civitatem ſuperiorem templo jungebat, isqve tunc inter tyrannos ac Titum interveniebat. Multi autem militum utrinqve denſi aſtabant: Judæi quidem circum Simonem ac Joannem ſuſpenſi ſpe veniæ: Romani vero ad Cæſarem ſpeculandi ſtudio, qualiter eos reciperet. Edicto autem dato militibus, Titus, ut & iracundiam & ſagittas continerent, adhibitoq; interprete, quo argumento ſuperior oſtendebatur, prior alloqui cœpit. Etiamne ſaturati eſtis patriæ malis, ô viri? quibus neqve virtutis noſtræ, neqve infirmitatis propriæ venit in mentem: ſed inconſulto impetu ac furore perditis populum & civitatem ſimul ac templum, ipſi quoque juſte pericuri: qui primum quidem, poſtquam vos Pompejus fortiter debellaverat, novas res affectare non deſtitiſtis, deinde etiam bellum apertum contra Romanum populum extuliſtis: utrumne multitudine freti? atqui parva manus vobis Romani exercitus ſatis reſtitit. Auxiliatorum fide? Et qvæ gens imperio noſtro libera, Judæos præ Romanis optaret? Sed viribus corporum? Atqui ſcitis nobis ſervire Germanos. Firmitate

ἃ μὲν ἔκρινεν ὡς ἡδονῇ, ἃ δ' ἐξυβρίσαντα, μέχρι τῆς αὐλαίας τὸ παγείδιον, καὶ τῶν φθορέων αὐτῶν ἐλεύθερον, ἀπηλλάχθησαν τῶν ἄνοιαν.

ΚΕΦ. ΚΕ.

Ρωμαῖοι δὲ τὸν μὲν στασιαστῶν, καταπεφευγότων εἰς τὴν πόλιν, κατόμοιον δὲ αὐτὸ τῷ νεῷ, καὶ τὰ περὶ αὐτὸν πάντων, κατέκαιον τοὺς σημαίας εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἀπέναντι τῆς ἀνατολικῆς πύλης ἔστησαν, ἔθυσάν τε αὐτόθι, καὶ τὸν τίτον μεγίστων φήμων ἀπέφηναν αὐτοκράτορα. Τῶν δὲ ἀρπαγῆς ἅτις ἐπλήσθησαν οἱ στρατιῶται πάντες, ὡς τὸ πρὸ τοῦ ἡμιστατῆρος πωλεῖσθαι πυρὸν δὲ χρυσοῦ πεντήκοντα.

ΚΕΦ. ΛΓ.

Τῶν δὲ ἀνὰ τὸ τεῖχον δὲ νεὼ ἱερέων ἀμαχητὶ ἁλόντων, παῖς δεήσεως ἱκέτευε τοὺς φύλακας τῶν ῥωμαίων δέναν δεξιὰν αἰτῶν, καὶ τὸ δεῖν ἐκομολογεῖτο. Τῶν δὲ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀνάγκης οὐκ ἄπειρα λαβόντων καὶ δόντων δεξιὰς, καταβὰς αὐτὸς πίνει, καὶ φέρων ἦκεν ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος, ἀνέρχεται πρὸς τοὺς σφετέρους. Τῶν δὲ φυλάκων κατελαβόν μὲν ὀλίγον χρόνον, πρὸς δὲ τὴν ἀπιστίαν ἐβλασφήμουν. κἀκεῖνος οὐδὲν ἔφη παραβεβηκέναι δὲ συνθήκας. λαβεῖν δὲ δεξιὰν καὶ δοῦναι παρ' αὐτοῖς, ἀλλὰ δὲ καταβεῖναι μόνον καὶ λαβεῖν ὕδωρ, ἅπερ ἀμφότερα πεποιηκώς, πίστει ἐδόκει εἶναι τὸ μὲν δὴ πανούργημα ἀπὸ τῆν ἡλικίαν μᾶλλον δὲ παρῆν, ἀπεδεύκνυον οἱ πολέμιοι. πέμπτῃ δὲ ἡμέρᾳ λιμώττοντες οἱ ἱερεῖς καταβαίνουσι, καὶ πρὸς πᾶν ἀναχθέντες ὑπὸ τῶν φυλάκων, ἐκέλευον τυχεῖν σωτηρίας. ὁ δὲ τὸ μὲν τῆς συγγνώμης καιρὸν αὐτοῖς παρωχηκέναι φήσας, οἰκεῖος δὲ οἳ ἐν ὀλίγοις ἂν αὐτοὺς σώσειε, πέμπει τοῖς ἱερεῦσι τὸν ἀρχισωματοφύλακα, κελεύων κολάσαι τοὺς ἄνδρας.

ΚΕΦ. ΛΔ.

Οἱ δὲ περὶ τοὺς τυράννους, ὡς τὸ τε πολέμιον πανταχόθεν ἐκρεμέννυτο, καὶ περιετείχιζον μέρους ἀλφυγῶν ὀδαμόθεν ἐξόδου, περισκαλοῦνται τὸν τίτον εἰς λόγους. Ὁ δὲ ἀλλ' τὸ φιλάνθρωπον φύσει, τὸν μὲν ἀεὶ περισώσειν τὸν σωρεύμενον, καὶ τὸν φίλων ἐπαγομένων, ἤδη δὲ καὶ τοὺς λῃστὰς ἐπεκαλεῖτο, ἐπειδὴ καὶ τὸ πρὸς δύσιν μέρος ἐξῳκεῖτο ἱερᾶς. πάντη δὲ ἐπῆρε τὸ ξυστὸν ἤδεσαν πολλαχῇ, καὶ φέρουσα σωματήσεται τὸ ἱερὸν τῶν ἄνω πόλιν. πάντη πότε μέσῃ τὸ τυράννων ἐκ καὶ ἡ ἡμέρα. τὸ δὲ πλῆθος ἑκάτερος, φύρδην ἐφοβήθη. ἰσθμοὶ μὲν πρὸς τὸν μῶνα καὶ ἰωάννην, μετέωροι συγγνώμης ἐλπίδι. ῥωμαῖοι δὲ καίσαρα καταδεχόμενοι αὐτὸν τὴν εἰρήνην. ὡς δὲ γενέλας δὲ τὸς ἐμπείρους πῦρ, ὑμοῦ τε ἐβελῶν μᾶλλον ἐγκρατεῖς, καὶ τὸ ἐρυμνὸν ὡς ἀπαμᾶλλον, ὅπερ ἐκ τεκμήριον δὲ κρατεῖν, πρῶτον πρὸς τὰ λέγειν. ἄρα γε ἤδη κεκερδήκατε τῆς παρόδου κακῶν, ἄνδρες, οἱ μήτε τῆς ἡμετέρας τῆς δυνάμεως, μήτε τῆς ἑαυτῶν ἀσθενείας ἔννοιαν λαβόντες, ὁρμῇ δὲ ἀσκέπτῳ καὶ μανίᾳ, τόν τε δῆμον, καὶ τὸν πόλιν καὶ τὸν ναὸν ὀλωλεκότες, ὀλωλότες δὲ καὶ αὐτοὶ σὺν ἡμῖν; ἐξ ἀρχῆς μὲν ἀφ' ἧς ἐπεμπτῶν εἶλεν ὑμᾶς ὁ κράτος, οὐκ ἐπαύσασθε νεωτεροποιοῦντες, ἔπειτα καὶ φανερὰ ἐξενέγκατε πρὸς ῥωμαίους πόλεμον, ἀφ' ἑαυτῶν πεποιθότες; ἢ μᾶλλον ἐλάχιστον ὑμῶν μέρος ἀντήκειν δὲ ῥωμαίων στρατιωτικῷ. πῇ δὲ τοὺς γερμανοὺς συμμάχους; ἢ τῶν ἔξω τῆς ἡμετέρας ἡγεμονίας ἐθνῶν ἐμέλλετε πεῖσεσθαι ἐκδοῦναι πρὸς ῥωμαίους; ἀλλ' ἀλλὴ σωτῆρας; καὶ μᾶλλον ἐστὲ γερμανοὺς ἐλευθέρους ἡμῖν. ἐχυρότητι

ἢ τῶν

τειχῶν; καὶ τί μεῖζον ὠκεανὸς τείχους κώλυμα, ὃν
ἀφειδῶς βρεττανοὶ, τὰ ῥωμαίων ὅπλα σεσκυ-
θῶσι; καρτερία ψυχῆς καὶ πανουργία στρατηγῶν; ἀλ-
λὰ μᾶλλον ἤδειτε καὶ καρχηδονίους ἀλόντας. τοιγαροῦν ὑ-
μᾶς ἐπῆρε καὶ ῥωμαίων, ἢ ῥωμαίων φιλανθρωπία·
οἱ πρῶτον μὲν ὑμῖν, τοῦ τε χώραν ἐδόμεν νέμεσθαι, καὶ
βασιλῆς ἡμόφυλους ἐπεστήσαμεν· ἔπειτα τοὺς πατρίους
νόμους ἐτηρήσαμεν, καὶ ζῆν ὑμῖν μόνον καθ' ἑαυτοὺς, ἀλλὰ
καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπετρέψαμεν ὡς ἐβούλεσθε. τὸ δὲ μέγιστον, B
φασμολογεῖν τὰ ὑμῶν δόξαι τῷ θεῷ, καὶ ἀναθήματα συλλέ-
γειν ἐπετρέψαμεν. καὶ τοὺς ταῦτα φέροντας ἔτε ἐνεθε-
τήσαμεν, ἔτε ἐκωλύσαμεν, ἵν' ἡμῖν ἥδιον ὑμᾶς πλουσιώ-
τεροι, καὶ ῥᾳδιουργεῖσθε τοῖς ἡμετέροις χρήμασι καθ'
ἡμῶν. ἔπειτα τηλικούτων ἀγαθῶν ἀπολαύοντες, ὅμως
τοὺς ῥᾳδιουργοῦντας ἠνέγκατε τὸν κόρον, καὶ δίκαιον τὰ πρᾶ-
γεύτων ἑρπετῶν, τοῖς σαίνουσι τὸν ἰὸν ἐναφήκατε. ἐγὼ
μοῦ κατεφρονήσατε τὸν νέρωνος ῥᾳθυμίας, καὶ καθά-
περ ῥῆγμά τι, ἢ ἄτρασμά τι, τὸ ἄλλον χρόνον κακοήθως C
ἠρεμοῦντες, ἐν τῇ μείζονι νόσῳ διεφάνητε, καὶ τοῖς ἐλ-
πίδας ἀνοιδοῦσι, καὶ ἀμετρους ἐξετείνατε τὰς ἐπιθυμίας.
ἦκεν ὁ πατήρ ἐμὸς εἰς τοῦ χώραν, ἃ πυρωσόμενος ὑ-
μᾶς τὸν κῆνσον, ἀλλὰ νουθετήσων. δέον γοῦν ὑπὲρ ὧν
ἐπανασῶσαι τὰ ἔθνος παρεῖτε, ὅτι τοῦ ῥίζαν ὑμῶν ἁρα-
μῶν, καὶ ταύτην ἐκπαρθῶν τοῦ πόλιν εὐθέως, ὁ γαλι-
λαῖων ἐδῄου καὶ πὰ πέριξ. ἐπιδοὺς ὑμῖν χρόνον εἰς μετά-
νοιαν. ἀλλ' ὑμῶν ἀθένεια τὸ φιλάνθρωπον ἐδόκει, καὶ D
ἡμετέρας πραότητος, τοῦ τόλμαν ἐπεθρέψατε.
νέρωνος οἰχομένου, ἐφ' ὅπερ ἐχρῆν τοὺς πονηροτάτους, ἐ-
πήσατε, τὴν ἐμφυλίοις ἡμῶν παρεκκλῆσι ἐπιθαῤῥήσαντε
καὶ χωρισθέντων εἰς τοῦ οἰκουμένου ἐμὲ τὸν καὶ πατρὸς, εἰς
ῥᾳδιουργίας καὶ πόλεμα κατεχρήσασθε τοῖς καιροῖς. καὶ
οὐκ ἠρέσθητε παράσχειν αὐτοκράτορας γεγυμνωμένους, ἐς
καὶ στρατηγὲς φιλανθρώπους ἐπράσατε. σεσφυγάσης
μοῦ ἡμῖν τῆς ἡγεμονίας, καὶ τὸν μὲν καὶ ταύτῃ ἠρεμοῦ-
ντων πάντων, πεσεσδομένων ἢ καὶ σεισθομένων τὸν ἔξω- E
θεν ἐθνῶν, πάλιν οἱ ἰουδαῖοι πολέμιοι. καὶ πεσθεῖαν μὲν
ὑμῶν πρὸς τὸν ἐπὲρ εὐφράτου δῆτα νεωτερισμῷ,
πεῖσαι ἢ τειχῶν ἀνοικοδομεῖσθαι καινοῖς ἐρίοις ἦ, καὶ
τυράννων φιλονεικίαι, καὶ πολέμου ἐμφύλιου, μόνα
τοῖς ἄτω πονηροῖς πέπονται. ἦκον δῆτα τοῦ πόλιν ἐγὼ,
ὧδε δὲ πατρὸς ἄκοντος, λαῶν σκυθρωπὰ ῥᾳδιουρ-
γήματα, τὸ δῆμον ἀκούσης ἰδίαις καὶ φρονεῖν, ἢ θέλειν. ὑ-
μᾶς παύσασθαι πρὸς πόλεμα παρεκάλουν, μέχρι πολλῶν F
πολεμούντων ἐφειδόμην, δεξιὰς αὐτομόλοις δέδω-
κα, καταφυγοῦσι πίστιν ἐτήρησα, πολλοὺς αἰχμαλώτους
ἠλέησα, τοὺς ἐπέχοντας βασιλείους, σκόλασι τείχεσιν
ἡμετέροις μηχανὰς ἄκων προσῆγον, ἀεὶ φονεύοντας
τοὺς σφαλέντας ἐφ' ὑμῖν κατέσχον. καθ' ἑκάστην νίκην
ὡς ἡττώμενος, ὑμᾶς εἰς ἐρίνεον παρεκαλεσάμην. ἐ ἱε-
ρεῖ πλησιεγγνόμενος, πάλιν ἑκὼν ἐξελαθόμην τοῦ ἐ πολέ-
μου νόμων. φεισάμην δὲ παρεκάλυψα τοῦ ἰδίων ὑμᾶς ἁγίων, ἐ
σῶσαι τὸν ναὸν ἑαυτοῖς, δόξῃ ἀδεᾶν τε ἐξόδου ἐ πίστιν σω- G
τηρίας. ἢ βέλησθε ἐ μάχης καιρὸν, ἐν ἄλλῳ τόπῳ.
πάντων ὑπερεσθετε, καὶ τὸν ναὸν ἰδίαις χερσὶ συνεπέ-
πρησατε. ἔπειτα μιαρώτατοι σεσκαλεῖσθέ με σεσὶ
λεγεῶν νεῶ, ἵνα τὶ σώσητε τοιοῦτον οἷον ἀπόλωλεν;

A murorum? Et qui major Oceano murus? atqve obstaculum? quo septi Britanni, adorant arma Romanorum. Animorum obstinatione, vel astutia ducum? Atqvi Carthaginenses captos esse noveratis. Itaqve vos contra Romanos ipsorum excitavit humanitas, qui primum vobis & terram dedimus possidendam, & gentiles imposuimus reges, deinde leges servavimus patrias, & vivere vos non solum discretos, sed cum aliis etiam vestra voluntate concessimus: quodq; maximum est, tributum capere Dei nomine, ac donaria colligere permisimus: eaq; offerentes neqve monuimus, neqve prohibuimus, ut hostes nobis efficeremini ditiores, nostraq; pecunia vos contra nos instrueretis: Ergo tantis bonis affecti, satietatem in eos qui hæc vobis præstiterant, extuliſtis, & immitium exemplo serpentium virus blandientibus infudiſtis. Esto, Neronis negligentiam contempſiſtis, & veluti ruptum aliquod membrum, sive contractum alias, male quieti in majore vitio detecti estis, & ad spes improbas, etiam cupiditates immodicas explicaſtis. Venit pater meus ad patriam vestram non ut pœnas a vobis ob ea quæ in Cestium commiseratis, exigeret, sed monitis emendaret. Deniqve cum deberet, & depopulandæ nationis causa venisset, stirpem vestram petere, atqve hanc delere civitatem, Galilæam & circa eam loca vastare maluit, ut pœnitendi vobis præberet inducias. Sed hæc ejus humanitas infirmitas videbatur, nostraq; lenitate aluiſtis audaciam. Et Nerone mortuo, feciſtis quod nequiſſimi solent, & ex intestinis nostris dissensionibus fiduciam præsumpſiſtis: meq; ac patre meo digressis ad Ægyptum ad struendum bellum tempus illud utile putaviſtis. Neq; vos puduit perturbare principes declaratos, quos etiam duces humaniſſimos fueratis experti. Deniq; ubi ad nos confugit imperium, & omnibus in eo quiescentibus, per legatos autem gratulantibus exteris nationibus, ecce iterum hostes Judæi: & legationes quidem a vobis trans Euphraten usq; novarum rerum gratia missæ, murorum autem novi ambitus: seditio etiam, tyrannorumq; contentio, & bellum intestinum, quæ sola hujuscemodi nequiſſimos decent. Jussus ergo ab invito patre cum mandatis triſtibus ad civitatem venire, lætabar, cognito populum de pace sentire. Ante bellum rogabam vos desistere, pugnantibus aliquandiu parcebam, sponte ad me venientibus dexteram dedi, fidem servavi confugientibus, multos captivos miseratus, verberibus urgentes bellum coercui, muris vestris machinas invitus admovi, semper cædis vestræ cupidos milites continui. Quoties vici, toties vos ad pacem tanquam victus provocavi. Cum prope ad templum accessissem, consulto iterum legis belli oblitus parcere vos propriis sanctis orabam, templumqve servare, data vobis exeundi copia & fide salutis: vel etiam pugnare alio tempore si velletis, in alio loco facultatem præbui. Ista omnia spreviſtis: & templum manibus vestris incendiſtis. Deinde sceleratissimi nunc me ad colloqvium provocatis, ut quid tale conservetis quale periit?

Qua vosmetipsos salute dignos esse post templi excidium judicatis? Quinetiam nunc armati statis, & nec in extremis supplices assimulatis. O miseri, qua fiducia? Nonne populus vester exanimatus? Templum vero periit, mihiq; subdita est civitas: in manibus autem meis habetis animas vestras. Et tamen fortitudinis esse gloriam mortem arbitramini. Non contendam cum pertinacia vestra. Projectis autem armis, traditisq; corporibus, vitam vobis indulgeo, & sicut in privata domo, dominus mitis ultus graviora, cætera mihi servo. Ad hæc illi responderunt, fidem quidem se ab eo minime posse accipere: nam jurasse nunqvam id facturos: exeundi vero per munitiones, qua murum sepserat, cum conjugibus ac liberis facultatem petebant. Ituros enim se in solitudinem ipsiq; oppidum relicturos. Ob hoc Titus vehementer iratus, quod in sorte captorum constituti, victorum sibi conditiones ponerent, declarari quidem his jussit voce præconis, ne ulterius ad se profugerent, neve fidem sperarent: nulli enim esse parcendum: cunctis autem viribus dimicarent, & quantum possent, saluti suæ consulerent: jam enim se omnia jure belli gesturum. Militibus autem diripere civitatem atqve inflammare permisit. Illi autem ipso quidem die nihil egerunt. postero autem die Archivum, Acram, & curiam, & qui vocatur Ophla, succendêre: & progrediebatur ignis usq; ad Helenæ regiam, quæ in media erat Acra: nec minus civitatis mortuis plenæ vici domusq; ardebant. Eodem die Izatæ regis filii, & fratres, cumq; his multi nobiles ex populo congregati, ut fidem sibi daret Cæsari supplicarunt. Ille autem, quanquam cæteris omnibus iratus erat, mores tamen non mutavit, sed eos suscepit. Et tunc quidem omnes in custodia habebat: regis autem filios ac propinqvos postea vinctos Romam perduxit, fidem obsidum præstaturos.

A οἵους ὑμᾶς αὐτοὺς ἀξιοῖ τι μὴ τὸν νεὼν σεσῶσθαι; ἀλλὰ καὶ νῦν μὴ τὸ ὅπλων ἐσήκατε, καὶ δόλῳ ἐν ἱκέταις σχηματίζεσθε γοῦν ἱκέται, ὦ παλαμπόροι, τίνι πεποίθατε; ἀνηκέστοις μὲν ὑμῶν ὁ δῆμος; οἰκεταῖ γὰρ ναὸς, τὸν ἐμοὶ ἢ πόλις· ἐν χεροὶ δὲ ἐμαῖς ἔχετε τὰς ψυχάς; εἶθ' ὑπολαμβάνετε δόξαν ἀνδρίας τὸ θανατᾶν, ἐμοὶ ἐγὼ φιλονεικήσω περὶ τῇ ἀπονοίᾳ ὑμῶν. ῥίψατε τὰ ὅπλα, καὶ σῴζεσθε τὰ σώματα, χαρίζομαι τὸ ζῆν ὥσπερ ἐν οἰκίᾳ πεφοβημένοις, τὰ μὲν ἀνῆκεστα κολάσας, τὰ δὲ λοιπὰ σώζων ἐμαυτοῦ.

B

Κεφ. λε.

Πρὸς ταῦτα ἀπεκρίναντο, δεξιὰν μὲν μὴ δυνάσθαι παρ' αὐτοῦ λαβεῖν, ὀμωμοκέναι γὰρ, μηδέποτε ποιήσειν ἔξοδον ἀλλ' ἥξειν ἅμα τοῖς τέκνοις καὶ γυναιξίν· ἀπελθεῖν δὲ εἰς τὴν ἔρημον, καὶ καταλείψειν αὐτοῖς τὴν πόλιν. περὶ ταῦτα ἀγανακτήσας ὁ Τίτος, εἰ τύχοι ἁλωκότων ἐχόντων αἱρέσεις αὐτοῖς C περὶ σφῶν νενικηκότων, κηρύξαι μὲν ἐκέλευσεν εἰς αὐτοὺς, μήτε αὐτῷ μολεῖν, μήτε δεξιὰν ἐλπίζειν φόνου· ἀναγκάζεσθαι γὰρ οὐδένες· ἀλλὰ πᾶσαν δυνάμει μάχεσθαι, καὶ σώζειν ἑαυτοὺς, ὅπως ἂν δύνωνται· πόλιν γὰρ αὐτοῖς ἤδη πεπρᾶχθαι πολέμου νόμῳ. τοῖς δὲ ῥᾳδιώτατα ἐμπεπρᾶναι, καὶ μάλιστα πάσης ἐπέτρεψε τὴν πόλιν. οἱ δὲ ἐκείνου μὲν ἐπέσχον τὴν ἡμέραν. τῇ δ' ὑστεραίᾳ, πῦρ ἐφέντες, τὴν ἄκραν, καὶ τὸ βουλευτήριον, καὶ τὴν Ὀφλᾶν καλουμένην D ὑφῆψαν· καὶ προῆλθε τὸ πῦρ μέχρι τῶν Ἑλένης βασιλείων, ἃ δὴ κατὰ μέσην τὴν ἄκραν κεῖτο. ἐκλείποντα δ' ὅτε νεκρῶν, καὶ εἰς οἰκίας νεκρῶν ὑπὸ λιμοῦ διεφθαρμένων πλήρεις.

Κεφ. λς.

Κατὰ ταὐτὸν τὴν ἡμέραν, οἱ τε ἰζάτου βασιλέως υἱεῖς ἀδελφοὶ, καὶ οἱ τοὺς πολλοὺς τῶν δημοσίων ἐκεῖ συνελθόντες, ἱκέτευσαν καὶ παρεδόθησαν δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δ' ἡγεμὼν πρὸς πάντας τοὺς ἁλόντας διωρισμένῳ, οὐκ ἤλλαξε τὸ ἦθος, δέχεται δὲ τοὺς ἄνδρας, καὶ τοτὲ μὲν ἐν φρουρᾷ πάντας εἶχε, τοὺς δὲ βασιλέως παῖδας, καὶ συγγενεῖς δήσας, ὕστερον εἰς ῥώμην ἀπήγαγε, πέμπτην ἡμέραν παρεξιόντας.

E

Κεφ. λζ.

Οἱ στασιασταὶ δὲ ἅτε τὸ βασιλικὸν ὁρμητήριον αὐλεῖ, εἰς τὸ δι' ὀχυρότητα πολλοὺς τῶν κτησαμένων ἐπιθέσθαι, τοὺς τε ῥωμαίους ἐπ' αὐτοὺς τρέπειν, καὶ τὰ συνηθροισμένον αὐτοῖς ἐκ δήμου πᾶν φονεύσαντας, οὐκ ἐλάττους εἰς ὀκτακισχιλίους καὶ τετρακοσίους, τὰ χρήματα διαρπάσαι ἐζώγρησαν δὲ καὶ ῥωμαίων δύο, τὸν μὲν ἱππέα, τὸν δὲ πεζόν. καὶ τὸν μὲν πεζὸν ἀποσφάξαντες ὅλον, ἔσυραν διὰ τῆς πόλεως, ὥσπερ ἑνὶ σώματι πάντας ῥωμαίους ἀμυνόμενοι. ὁ δὲ ἱππεὺς ὠφέλιμόν τι αὐτοῖς πρὸς σωτηρίαν ὑποθήσεσθαι λέγων, ἀναγέται πρὸς σίμωνα, παρ' ᾧ μηδὲν εἰπὼν ἔχων, ἀρδάλα τινὶ τῶν ἡγεμόνων ῥᾳδίδωρ κολασθησόμενος. ὁ δ' αὐτὸν ἐπισθοτονοῦντα χεῖρας δήσας, καὶ τοὐνία τὰς ὀφθαλμὰς ἀνίσχειν τοὺς ῥωμαίων στρατηγοὺς ὡς καρτερήσων. φθάνει δ' ἐκεῖνος εἰς τοὺς ῥωμαίους ἀναφυγών, ἐν ὅσῳ τὸ ξίφος ἐπασάσατο ὁ ἰουδαῖος. ὃν τὸν ἀναφυγόντα μὲν ἐκ τοῦ πολεμίου, ἀνελεῖν μὲν οὐκ ἐτόλμησεν ὁ τίτος. ἀναίτιον δὲ ῥωμαίων εἶναι σφαλιούμενος κεῖνας, ὅτι ζῶν ἑλήφθη, παῖδα ὅλα ἀφείλετο, καὶ δεσμοῦ ἐξέβαλεν, ἅπερ ἐν ᾧ ἀχθόμενος θανάτου χαλεπώτερα.

F

Κεφ. λη.

Τῇ δ' ἑξῆς ῥωμαῖοι τοὺς ἀφ' ἑαυτῶν λῃστὰς ἐκτὰ τῶν πόλεως, τὰ μέχρι τοῦ σιλωᾶ πάντα ἐνέπρησαν. καὶ δὴ

G

De prædâ seditiosorũ & succensione interioris civitatis.

SEditiosi autem ad domum regiam profecti, ubi (quia tuta erat) multi facultates suas deposuerant, & Romanos hinc pellunt, & omnibus popularibus qui eo convenerant prope ad octo millia & quadringentos occisis pecuniam etiam diripuêre. Vivos autem duos milites Romanos cepêre, unum equitem, alterum peditem. & peditem quidem interfectum per omnem traxêre civitatem, velut uno corpore omnes Romanos ulciscerentur, eques vero quiddam his quod saluti foret, svadere pollicitus deducitur ad Simonem: cumq; ibi quæ diceret non haberet, Ardalæ cuidam ex numero ducum traditur puniendus. Is autem eum revinctis post terga manibus oculisq; fascia obstrictis, in conspectum Romanorum veluti capite cæsurus produxit. Verum ille, dum gladium Judæus educeret, ad Romanos refugit. Hunc Titus quoniam ab hostibus esset elapsus, non est passus quidem occidi, indignum vero esse Romanorum militem judicavit, quia vivus fuerat captus: & armis ablatis eum agmine pepulit, quæ res prudẽti viro gravior esse morte videbatur. Postero autẽ die Romani, versis in fugam ex inferiori civitate latronibus, omnia Siloam usq; igni tradidêre

καὶ δὲ μὴν ἄστυ ἡδονὴ διαπυνθανόμενοι, τὴν ἁρπαγὴν δημάρεσθαι· ἐπιδὴ πάνυ οἱ ζηλωταὶ τοὺς ἐκείνων ἔντας, ἀνεχώρουν εἰς τὴν ἄνω πόλιν. καὶ γὰρ αὐτοῖς μετάνοια μὴν ἀδεμία τῶν κακῶν, ἀλαζονεία δ' ὡς ἐπ' ἀγαθοῖς. κομιούμενοι γὰρ ἀφορῶντες τὴν πόλιν, ἱλαροῖς τοῖς προσώποις εὐθυμοι προσεδέχοντο τὴν τελευτὴν ἔλεγον· περφονευόμενοι μὴν δὴ δήμου, κεκαυμένου δὲ ναοῦ, φλεγομένης δὲ ἄστεως, μηδὲν καταλιπόντες τοῖς πολεμίοις. ἐμοὶ γὲ δοκοῦσιν οἱ ἐσχάτως ἱκετεύων αὐτὰς ὑπὲρ τῶν λειψάνων τῆς πόλεως ἐκάμνειν. ἀλλὰ πολλὰ μὴν πρὸς τὴν ἀμύητα, καὶ τὴν ἀσέβειαν εἰπών, πολλὰ δὲ συμβουλεύσας πρὸς σωτηρίαν, ἀδὲν δὲ κατορθώσας πλέον ἀπηνέκατο· ἐπεὶ δ' ὅτε ὠμόσθουν, λέγε τὸν ὅρκον ἑαυτοὺς ὑπέμνυον, ὅτε πολεμεῖν ἐξ ἴσης Ῥωμαίοις ἐθ' οἷοί τε ἦσαν, ὥσπερ εἱρκτῇ πεφυλαγμένοι· τότε δὲ φονεύειν ἑθέλοντες σφίσιν τὰς δεξιὰς, σκιδνάμενοι κατὰ τὰ ἔμπροσθεν τῆς πόλεως, τοῖς ἐρημίοις ὑπελέχων τοὺς αὐτομολεῖν ὁρμημένους. ἠλίσκοντο δὴ πολλοὶ, κατὰ πύλας ἀποφαίνοντες, ὑπὸ γὰρ ἐνδείας οὐδὲ φυγεῖν ἴσχυον, ἐρήμην αὐτῶν κυσὶ τοὺς νεκρούς. ἐδόκει δὴ πᾶς τρόπος ἀπωλείας δὲ λιμοῦ κακότερος· ὥς τε καὶ Ῥωμαίοις ἀπηλπικότες ἤδη τὸ ἔλεον, ὅμως προσέφλεγον, καὶ φονεύσι τοῖς στασιασταῖς ἑκόντες ἐνέπιπτον. πᾶν δὲ τὸ ὑπὸ τῆς πόλεως, οὐδεὶς γυμνὸς ἦν, ἀλλὰ ἅπας λιμοῦ νεκρὸν εἶχεν ἢ σύσεως. καὶ πεπλήρωτο νεκρῶν, ἃ δὴ φασιν, ἢ δι' λιμὸν ἀπολωλότων.

Κεφ. λθ.

Ἐθαλπε δὴ τοὺς τε τυράννους, καὶ τὸ σὺν αὐτοῖς ληϊστικὸν, ἐλπὶς ἐχάτη ὡθεῖ τὸν τῶν ὁμόμων, εἰς οὓς καταφεύγοντες ἐπροστάσιον ἐρρύηθησαν. μὴ δὲ τὸν παντελῆ τῆς πόλεως ἅλωσιν, ἀναζωζόντων Ῥωμαίων παρελθόντες, ἀποδράσεσθαι ἐπεχείρουν. τὸ δὲ τοῦ ἀεὶ ὄνειρος αὐτοῖς. ὅτε δὲ τὸν θεὸν, ὅτε Ῥωμαίους λήσειν ἔμελλον. τοιγαροῦν γε μὴν τοῖς ὑπογείοις πεπιστότες, αὐτοὶ πλείονα τῶν Ῥωμαίων ἐνεπίπρασαν, καὶ τοὺς ἐκ τῶν κατοφευγόντας εἰς τοὺς διώρυχας, ἐκτεινόντες ἀνέδην καὶ ἐσύλων. κἂν εἴ τινος εὕροιεν τροφὴν ἁρπάζοντες, αἵματι πεφυρμένην κατέπινον. καὶ γὰρ τοῖς ἀλλήλους ἐν ταῖς ἁρπαγαῖς ἤδη πολεμοῦσιν αὐτοῖς δοκῶσι δ' ἄν μοι μὴ φθασθέντες ὑπὸ τῆς ἁλώσεως, δι' ὑπερβολὴν ὠμότητος, γευσασθαι καὶ τῶν νεκρῶν.

Κεφ. μ.

Καίσαρ δ' ὡς ἀμήχανον καὶ ἐξελεῖν δίχα χωμάτων τὴν ἄνω πόλιν ἀπεκρημνὸν ὄσαν, διανέμει τοῖς ἔργοις τὴν δύναμιν, λόφου μέσου ἐκάδι χαλεπὴ δ' ἦν τῆς ὕλης ἡ κομιδὴ, πάντων ὡς ἐφλω τὴν ἀπὸ τὴν πόλιν ἐφ' ἑκατὸν σταδίους ἐψιλωμένων εἰς τὸ ἀπότερον χώματα τῶν μὲν ἄνω τεσσάρων πηγμάτων ἠγείρετο τὰ ἔργα κατὰ τὸ πρὸς δύσιν κλίμα τῆς πόλεως, ἀντίκρυς τῆς βασιλικῆς αὐλῆς. τὸ δὲ συμμαχικὸν πλῆθος, καὶ ὁλκὰς ὅλος καὶ τὸν ξυστὸν, ἐξ ὃ κατὰ τὸν φυγὰν, καὶ τὸν Σιμωνος πύργον, ὃν ᾠκοδόμησε πρὸς Ἰωάννου πολεμῶν ἑαυτῷ φρούριον. καὶ ταύτας τὰς ἡμέρας, οἱ τῶν Ἰδουμαίων ἡγεμόνες κρύφα συνελθόντες, ἐβουλεύσαντο περὶ παραδόσεως σφῶν αὐτῶν, καὶ πέμψαντες ἄνδρας πέντε πρὸς Τίτον. ἱκέτευον δοῦναι δεξιὰν αὐτοῖς. ὁ δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐνδώσειν ἐλπίσας, ἀποσταθέντων Ἰδουμαίων, οἳ πολὺ δὲ πολέμου μέρος ἦσαν, ὀργῆς μὲν, ἀλλ' ἐν καταγνώσει τὴν σωτηρίαν αὐτοῖς, A & oppidum quidem gaudebant absumi, rapinis vero carebant: quoniam latrones exinanitis prius omnibus, in superiorem civitatem recedebāt. Erat namqve illis malorum quidem nulla pœnitudo: arrogantia autem tanquam in rebus secundis. Deniqve ardere civitatem lætis vultibus aspicientes, alacri voto mortem se expectare dicebant, quod perempto populo, incenso templo, & flagrante oppido, nihil essent hostibus relicturi. Sed tamen Josephus in extremis eorum rebus, B pro reliquiis civitatis obsecrando laborabat. Sed multa quidem in eorum crudelitatem atqve impietatem locutus, multa vero pro salute adhortatus, nihil amplius quam elusus est: quia neqve se tradere propter jusjurandum patiebantur, neqve pugnare cum Romanis ex æqvo jam poterāt, veluti custodia circumvallati: cædisq; insuper C consvetudo dexteras commovebat. Dispersi autem per civitatem, per ruinas latitabant, profugere paratis insidiantes. Multi autem capiebantur, omnesq; interficiebantur: nam propter inediam fugere non valebant: mortuos autem canibus projiciebant. Omne autem pereundi genus, fame levius videbatur: adeo ut ad Romanos qvoqve sine licentia, etiam desperata misericordia, tamen fugerent: atqve in seditiosos a cæde non D cessantes, sponte inciderent. nullusq; in civitate locus vacuus erat: sed cuncta mortuos habebant, quos fames aut latrones confecerant, & cadaveribus eorum plena erant, qui alimentorum penuria vel seditione perierant. Tyrannos autem fovebat, factionemq; latronum, spes ultima sita in cloacis: quo si fugissent, minime inveniri posse arbitrabantur: sed peracto excidio, post Romanorum digressum prodire ac fugere cogitabant. Id autem plane illis erat somnium. Nec E enim vel Deum, vel Romanos fuerant latituri. Tunc quidem subterraneis freti, plura quam Romani concremabant, & qui ex incendiis fugientes in cuniculos descendissent, eos improbe necabant, itemq; spoliabant. Quinetiam cibum sicubi reperissent concretum sangvine rapientes, devorabant. Erat autem inter se illis jam rapinarum causa bellum, eosq; putaverim, nisi excidio præventi essent, nimia crudelitate mortuorū quoque corpora degustaturos fuisse.

CAP. XV.

CÆsar autem fieri non posse prospiciens, ut sine aggeribus superiorem caperet civitatem, in prærupto undiqve loco sitam, distribuit operibus militem vicesimo die mensis Augusti. Erat autem transvectio materiæ difficilis: omnibus, ut dictum est, circum civitatem usq; ad centesimum stadium in priorum aggerum extructione detonsis. Quatuor quidem legionum opus in Occidentali parte civitatis contra aulam regiam erigitur: auxiliarium vero manus, & cætera multitudo xystum versus, ac pontem, & Simonis turrim, quam cum Joanne bellum gerens, pro castello sibi ædificaverat. His autem diebus, Idumæorum duces clam congregati, consilium de sui traditione cepēre: missisqve ad Titum quinque, ut dexteram sibi daret, precabantur. Ille vero tyrannos sperans esse cessuros Idumæis abstractis, qvoniam belli pars videbantur, sero qvidem, veruntamen vitā his polli-

Superior pars civitatis oppugnatur, & confugiunt aliqui Judæorum ad Titum.

legatos remisit. Discessum autem parantibus Simon præsensit, & eos quidem, qui ad Titum perrexerant, quinque viros statim occidit: duces vero, quorum nobilissimus erat Sosæ filius Jacobus, correptos in custodiam conjicit. Nec multitudinem Idumæorum, abductis rectoribus, quid ageret nescientem, sine custodia habebat: sed diligentioribus eam custodiis amplectebatur: & tamen custodes profugientibus obstare non poterant. Quamvis enim multi necarentur, plures tamen erant qui fugerent. Omnes autem suscipiebantur a Romanis, quod Titus nimia lenitate priora præcepta neglexerat: ipsique milites jam & spe lucri, & satietate, cædibus temperabant. Sola enim relicta plebe, aliud vulgus cum conjugibus ac liberis, parvo quenque pretio venundabant. Cum multi autem distraherentur, & emptores pauci essent, quanquam voce præconis edixerat, ne quis solus transfugeret: ut eo modo familias suas educerent, tamen hos quoque recipiebat: appositis, qui ab his secernerent, si quis dignus supplicio videretur. Et infinita quidem multitudo væniit. Ex populo vero servati sunt plusquam quadraginta millia, quos imperator quomodo cuiq; gratum erat, dimisit. Iisdem autem diebus etiam sacerdotum unus, filius Thebuthi, nomine Jesus, accepta fide salutis a Cæsare, ut de sacris donariis quædam traderet, egreditur, ac tradit ex fani pariete candelabra duo, his quæ in templo erant posita, similia: mensasq; & crateras, & pateras, omnia ex auro solido & gravissimo facta. Tradit etiam vela, pontificum indumenta, cum gemmis, & vasa multa sacrificio comparata. Quinetiam custos sacræ pecuniæ comprehensus, Phineas nomine, vestes & cingula sacerdotum ostendit, multamq; purpuram & coccum, quæ ad usum reposita catapetasmatis servabantur. Cum quibus aliquantum cinnami erat, casiæ, pigmentorumque aliorum multitudo, quibus commixtis Deo in dies singulos adolebant. Tradita sunt autem ab eo & ex aliis opibus multa, & sacra ornamenta non pauca: quorum gratia, licet vi capto, ut transfugæ tamen data est venia.

CAP. XVI.

De occupata reliqua parte civitatis.

IAm vero perfectis aggeribus, Septembris mensis die septimo, qui erat a cœpto opere octavus & decimus dies, Romani quidem machinas admovebant. Seditiosorum autem alii, qui civitatem desperaverant, muris relictis in Acram recedebant, alii se in cloacas demittebant: multi dispositi prohibebant eos qui arietes applicarent, hos autem superabant multitudine ac virtute Romani: quodque maximum est, læti mœstos atque jam debiles. Cum autem pars esset aliqua muri subruta, nonnullaq; turres arietibus pulsatæ cessissent, statim quidem propugnatores earum diffugiunt: timor autem etiam tyrannos necessitate major invadit. nam & priusquam transgrederentur hostes, corpore tenebantur, & ad fugiendum suspensi erant. Videres autem paulo ante superbos, & factis impiis arrogantes, itaque humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, invaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

A καὶ τὰς ἄνδρας ἀνέπεμψε. ὧν δισκαλομένων δ' ἀπὸ χωρῶν, αἰσθάνεται σίμων, καὶ πεντε μὲν τοὺς ἀπὸ πλείστου πρὸς πῦρ, δ' ἵππους ἀναιρεῖ τοὺς δ' ἡγεμόνας, ὧν ὁπισημότατος ἦν ὁ σωσᾶ ἰάκωβος συλλαβὼν ἔφρουρει. τὸ δὲ πλῆθος τῶν ἰδουμαίων ἀμηχανοῦν ἅμα τῆ ἀφαιρέσει τῶν ἡγεμόνων οὐκ ἀφύλακτον εἶχε, καὶ τοῖς φρουροῖς ἀπιμελεστέραις διελάμβανεν ἃ μὲν αὐτοὶ χωροῦσι φρουροὶ πρὸς τοὺς αὐτομολίας ἴσχυον. ἀλλὰ καὶ πολὺ πλείους φονδομένων, πολὺ πλείους οἱ ἀλφόβητοι ἦσαν. ἐδέχοντο δ' ῥωμαῖοι πάντας ἔτι τοὺς ἀλφαπαστὶ τῶν πρεσβυτέρων ἀμελήσαντος φόβος ἐλπίδι. τοὺς δὲ δημοτικοὺς καταλιπόντες μόνους, τὰ ἄλλα ὄχλον ἐπώλουν σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις ἐλαχίστης τιμῆς ἕνεκεν, πλήθει τῶν πραθησομένων, καὶ ὀλιγότητι τῶν ὠνησομένων. καὶ πρὸ δὲ πρόκηρυξας μηδένα μένειν αὐτομολῶν, ὅπως καὶ ἡμεῖς ἐξαγάγοιεν, ὅμως καὶ τότε ἐδέχετο· ἐπίστασι μὲν τοὺς ἀλφαιρησομένους ἀπ' αὐτῶν, εἴ τις ἐν κολάσεως ἄξιος. τὰ μὲν ἀπεμπολημένων, ἄφθονόν τι πλῆθος ἦν. οἱ δημοτικοὶ δὲ διεσώθησαν ὑπὲρ πεντακισμυρίους, οὓς ἀλφῆκε καίσαρ, ἢ φίλον ἦν ἑκάστῳ.

ΚΕΦ. μα.

ΕΝ δὲ τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, ἐκ τῶν ἱερέων τις ἦν τῶν παῖς ἰησοῦς ὄνομα, λαβὼν πίστεις σωτηρίας ὅρκους παρὰ καίσαρος, ἐφ' ᾧ παραδώσει τινὰ τῶν ἱερῶν κειμηλίων, ἔξεισι, καὶ παραδίδωσιν ἀπὸ τοίχου ναοῦ, λυχνίας δύο, τραπέζας, τραπέζας τινὰς, καὶ φιάλας, πάντα ὁλόχρυσα, καὶ σκευάρια. παραδίδωσι δὲ καὶ καταπετάσματα, καὶ τὰ ἐνδύματα τῶν ἀρχιερέων, σὺν λίθοις. καὶ πολλὰ τῶν ἐκ τῆς ἱερουργίας σκευῶν ἄλλα. συλληφθεὶς δὲ ὁ γαζοφύλαξ τοῦ ἱεροῦ φινέας ὄνομα, τοὺς τε χιτῶνας, καὶ τὰς ζώνας ἐπιδείξας τῶν ἱερέων, καὶ φύραν τε πολλὴν καὶ κόκκον, ἃ πρὸς χρείας ἀπέκειτο δὲ καταπετάσματος· σὺν οἷς κινάμωμόν τε πολὺ καὶ κασίαν, καὶ πλῆθος ἑτέρων ἀρωμάτων, ἃ συμμίσγοντες ἐθυμίων ὁσημέραι τῷ θεῷ. παρεδόθη δὲ καὶ αὐτὸ πολλὰ καὶ τῶν ἄλλων κειμηλίων, κόσμος θ' ἱερὸς οὐκ ὀλίγος, ἅπερ αὐτοῦ βίᾳ ληφθέντα, πλὴν τῶν αὐτομόλων συγγνώμην εἶχεν.

ΚΕΦ. μβ.

ΣΥντετελεσμένων δ' ἤδη καὶ τῶν χωμάτων ἑβδόμῃ γοργιαίου μηνὸς, ἐν ὀκταικαιδεκάτῃ ἡμέρᾳ, ῥωμαῖοι μὲν προσῆγον τὰς μηχανάς. τῶν στασιαστῶν, οἱ μὲν ἀπεγνωκότες ἤδη τὴν πόλιν, ἀνεχώρουν δὲ τοῖς εἰς τὴν ἄκραν· οἱ δ' ἐγκαθιδύοντο τοῖς ὑπονόμοις· πολλοὶ δὲ ἁλισκόμενοι ἠμύνοντο τοὺς προσιόντας τοῖς ἐλεπόλεσι σκόπατον δὲ καὶ τούτων ῥωμαῖοι, πλήθει τε καὶ βίᾳ, καὶ τὸ μέγιστον, ἀθυμοῦντες ἀθύμων ἤδη, καὶ παρειμένων. ὡς δὲ διερράγη μέρος τι τοίχου, καὶ πύργοι τῶν πύργων τυπτόμενοι τοῖς κριοῖς ἐσέπεσον, φυγὴ μὲν ἦν δ' ἔσω τῶν ἀμύνειν μελλόντων, δέος δὲ καὶ τοὺς τυράννους ἐμπίπτει σφοδρότερον τῆς ἀνάγκης. πρὶν γὰρ παθεῖν τοὺς πολεμίους, ἐναρχὴν τι καὶ μετώπου εἶχε φυγὴν ἦσαν. ἔσω δ' ἰδεῖν τοὺς πάλαι σοβαροὺς, καὶ τοῖς ἀσεβήμασιν ἀλαζόνας, τότε πεπτωκότας καὶ τρέμοντας, ὡς ἐλεεινὸν εἶναι καίπερ ἐν πονηροτάτοις τὴν μεταβολήν. ὥρμησαν μὲν οὖν ὅπη τὸ πρῶτον εἶχε τεῖχισμα διαμεῖναι, ἀσταθῆ τε τοὺς φρουροὺς, καὶ ἀλαλάξαντες ἐξελθεῖν. ὡς δ'

B

C

D

E

F

G

Videres autem paulo ante superbos, & factis impiis arrogantes, itaque humiles esse ac tremere, ut miseranda esset, quanquam in nequissimis, tanta mutatio. Conati sunt quidem ambitu & muro, quo mœnia cingebantur, invaso atque perrupto, custodes pellere, atque egredi:

ὡς ἢ τὰς μὲν πάλαι πιστὰς εὑρὼν ἑδαμοῦ, διέφυγον δὲ ὅπῃ τινὶ συνεβάλλετο ἡ ἀνάγκη. προσθέοντες δ', οἱ μὲν ὅλον ἀνατετραφθαι τὸ πρὸς δύσιν τεῖχος ἤγγελλον, οἱ δ' ἐμβεβληκέναι τοὺς Ῥωμαίους, οἱ δ' ἤδη τὸ πλησίον ἔνδον ζητοῦντας αὐτοὺς, ἕτεροι δ' ἀφορᾶν ἔτι τοὺς πύργους πολεμίους ἔλεγον· πλάζοντος τοὺς ὄψεις τοῦ δέους, ὅτι φόβῳ πεσόντες, ἀνωμοζον τῷ ἑαυτῶν φρενοβλαβείᾳ καθάπερ ὑπονοούμενοι τὰ νοσήματα, τῆς φυγῆς ἠπόρουν. ἔνθα δὴ μάλιστ' ἄν τις καταμάθοι τῷ τε θεῷ δυνάμιν ὅτι τοῖς ἀνοσίοις, καὶ τῷ τύχῃ τῶν Ῥωμαίων τύχαι. οἱ μὲν γὰρ τύραννοι, τοῦ ἀσφαλείας ἐγυμνωσαν ἑαυτοὺς, καὶ τῶν πύργων καταβῆσαι ἐκόντες, ἐφ' ὧν βίᾳ μὲν οὐδέποτ' ἀλῶναι μόνῳ δ' ἐδύναντο λιμῷ. Ῥωμαῖοι δὲ τοσαῦτα ἀεὶ τοῖς ἀσθενεστέροις τοῖχοις καμόντες παρέλαβον τύχῃ τὰ μὴ δυνατὰ τοῖς ὀργάνοις. πάντες γὰρ ἰσχυρότεροι μηχανήματος ἦσαν οἱ τρεῖς πύργοι, ὡς ὧν ἀνωτέρω δεδηλώκαμεν. καταλιπόντες δὴ τούτους, μᾶλλον δ' ὑπὸ τοῦ θεοῦ καταβληθέντες ἀπ' αὐτῶν, ὡδαχρήμασι μὲν εἰς τὸν ὑπὸ σιλοᾶ φάραγγα καταφεύγουσιν. αὖθις δ' ὀλίγον ἀνακύψαντες ὑπὸ θεοῦ, ὥρμησαν ὅπῃ τὸ τῆδε ἀφεστεῖχισμα. χρησάμενοι δ' τάλμῃ ἀγχινεστέρᾳ καὶ ἀνάγκης, κατεάγησαν γὰρ ἤδη τὴν ἰσχὺν ἅμα τῷ δέει καὶ τῇ συμφορᾷ, ὑπὸ τῶν φρουρῶν ἀνωθοῦμενοι, καὶ σκεδασθέντες ὑπ' ἀλλήλων, κατέδυσαν εἰς τοὺς ὑπονόμους. Ῥωμαῖοι δὲ τῶν τοίχων κρατήσαντες, τὰς τε σημαίας ἔθεσαν ὅπῃ τῶν πύργων, καὶ μετὰ κρότου καὶ χαρᾶς ἐπαιάνιζον ὅπῃ τῇ νίκῃ, πολὺ τὸ δεχῆς καὶ φότερον δὲ πολέμου τὸ τέλος εὑρηκότες. ἀναμωτὶ γοῦν δὴ τελευταίᾳ τείχους ὑπιβάντες ἠπίστουν, καὶ μηδένα βλέποντες ἀντίπαλον, ἀήθως ἠπόρουν. εἰσιόντες δὲ τοῖς στενωποῖς ξιφήρεις, τούς τε καταλαμβανομένους ἐφόνευον ἀνέδην, καὶ τῶν συμφυγόντων τοὺς οἰκίας, αὐτάνδρους ὑπεπίμπρασαν. πολλὰ δὲ κερδαίζοντες, ὁπότ' ἔνδον παρέλθοιεν ἐφ' ἁρπαγὴν ὕλας νεκρῶν κατελάμβανον, καὶ τὰ δωμάτια πλήρη τοῦ λιμοῦ πτωμάτων. ἔπειτα πρὸς τὸ ὄψιν προελθόντες, κενοῖς χερσὶν ἐξήεσαν. ὑμοῦ οἰκτείροντες τοὺς ὅτῳ ἀπολωλότας, ταυτὸ καὶ πρὸς τοὺς ζῶντας ἔπασχον. ἀλλὰ τοὺς ἐντυχόντας διελαύνοντες, ἀπέφραξαν μὲν τοὺς στενωποὺς νεκροῖς, αἵματι δ' ὅλην τὴν πόλιν κατέκλυσαν, ὡς πολλοὺς τῶν φλεγομένων σβέσθηναι τῷ φόνῳ. καὶ οἱ μὲν κτείνοντες, ἐπαύσαντο πρὸς ἑαυτέρᾳ, ἐν δὲ τῇ νυκτὶ, τὸ πῦρ ἐπεκράτει. φλεγομένοις δ' ἐπανέτειλεν ἱεροσολύμοις, ἡμέρᾳ γοργοτάτῃ μλιὸς ὀδόν τῇ τοσαύτας χρησαμένῃ συμφορᾶς καὶ τὴν πολιορκίαν, ὅσοις ἀπὸ τῆς κτίσεως ἀγαθοῖς κεχρημένῃ, πάντως ἂν ὑπέφθονος ἔδοξεν, ἡ μλιὸς ἀξία κατ' ἄλλοτι τῶν πεπλεκτῶν ἀτυχημάτων, ἢ τὸ ᾠλεθρον τοιούτου ἐνεγκεῖν, ὑφ' ἧς ἐνεγράπη.

A cum vero, qvos antea fideles habuerant, nusqvã viderent, fugiebant qvo qvemqve necessitas impulisset. Adeuntes autem alii cum totum ab Occidente murum subversum esse nunciarent, alii subiisse Romanos, ac etiam propinqvare se qværentes, alii etiam videre hostes in turribus affirmarent, metu fallente conspectum, in ora prostrati, pro sua dementia qverebantur: ac veluti succisi nervos, qva fugerent hæsitabant. Unde & B maxime qvis, & virtutem Dei perspexerit contra injustos, & fortunam Romanorum. Tyranni siqvidem semetipsos tuitione privavêre, ac sponte de turribus descendêre: unde vi nunqvam, sola vero fame capi poterant. Romani vero qui tantum in muris inferioribus laboraverant, eos qvos instrumentis non potuissent, nunc fortuna cepêre. Omnibus enim machinis tres turres validi- C ores erant, de qvibus supra memoravimus. Relictis itaq; his, vel (qvod est verius) Dei nutu ab his depulsi, confestim qvidem ad vallem Siloam confugêre. rursum autem ubi a metu paululum respiraverunt, munitionem qua murus erat accinctus ex ea parte petiêre. Usi autem infirmiori audacia, quam necessitate (jam enim vires eorum labor, metus & calamitas fregerat) a custodibus retruduntur, & per diversa disjecti, in cloacis D delitescunt. Romani vero muris potiti, signa in turribus posuêre: & plausu atqve lætitia victoriam & cantu celebrabant, qvod principio finem belli multo senserant leviorem. Deniqve fine sangvine murum nacti, noviſſimum non esse credebant, cumq; nullum reluctantem viderent, pro incerto mirabantur. In angustias autem viarum strictis gladiis fusi, & qvos cepissent inter- E ficiebant nullo discrimine: domosq; totas, cum omnibus qui eo confugerant, igni tradebant. Multas vero vastantes qvas prædæ causa penetrassent, integras mortuorum familias, & plenas mortuis tecta, qvos fames confecerat, offendebant. Ipsum deinde horrentes aspectum, vacuis manibus egrediebantur. Nec tamen eo modo peremptos miserantes idem etiam circa vivos F patiebantur: sed unumqvemqve obvium transfigendo, & angustia viarum cadaveribus obstruendo, totam civitatem sangvine diluêre, ut pleraq; incensorum cædes extingverent. Et occidentes qvidem vespere cessabant, nocte vero crescebat incendium. Ardentibus autem Hierosolymis, illuxit dies Septembris mensis octavus civitati, tot clades cum obsideretur expertæ, G quot bonis si usa esset ex qvo fuerat condita, invidenda fuisset: nulla tamen alia re tantis infelicitatibus digna, nisi quod talem progeniem qva subversa est, edidit. Intro autem Titus ingressus, & alia, & civitatis munitiones ac turrium cautes miratus est, qvas tyranni per dementiam deseruerant. Conspecta quidem earum solida altitudine, itemqve magnitudine, subtiliqve lapidum compagine singulorum, qvantumq; pate-

Κεφ. μγ.

Παρελθὼν δὴ πτῶσις τοῦτο τὴν ἐχυρότητα τοῦτο τὴν πόλιν, καὶ τῶν πύργων ἀπεθαύμασεν, ὡς οἱ τύραννοι τῆς φρενοβλαβείαν ἀπέλιπον. καταδὼν γὰρ τότε νεὼν αὐτῶν ὕψος, καὶ τὸ μέγεθος ἑκάστης πέτρας, τοῦ τε ἀκριβοῦς τῆς ἁρμονίας, καὶ ὅσοι μὲν εὐρῶς, ἠλίκοι ἦσαν τοῦ ἀνάπασιν, σὺν θεῷ γ' ἐπολεμήσαμεν ἔφη, καὶ θεὸς ἦν ὁ τῶνδε τῶν ἐρυμάτων ἰουδαίους καθελών. ἐπεὶ χεῖρες τε ἀνθρώπων ἢ μηχαναὶ, τὰ πρὸς τούτους τοὺς πύργους δυνατά; τότε

rent vel qvantum erigerentur, Deo, inqvit, plane adjuvante pugnavimus: & Deus erat, qvi detraxit ab istis munimentis Judæos. Nam quæ hominum manus, aut quæ machinæ ad istas valerent? Tunc

quidem multa ejusmodi cum amicis collocutus est: quos vero a tyrannis vinctos in castellis reperit, relaxavit. Cum autem alia civitatis deleret, murosq; subverteret, eas turres fortunæ suæ monimentum reliquit: qua commilitante his potitus fuisset, quæ capi non potuissent. Quia ergo milites interficiendo defatigabantur, magnaqve adhuc extabat superstitum multitudo, solos quidem armatos Cæsar, & qui manum opponerent, jubet interfici, reliqvam vero multitudinem salvam esse. Illi autem cum his quos occidi mandatum fuerat, etiam senes, ac debiles trucidabant: vegetos autem atqve utiliores coactos in templū in destinatum mulieribus ambitum concluserūt. Custodem autem his Cæsar apposuit unum ex libertis. & amicum suum Frontonem, qui fortunam quam quisque meritus esset, decerneret. Ille autem latrones quidem omnes, atqve seditiosos, cū alius ab alio indicaretur occidit: juvenes autem lectos, qui procero atqve formoso essent corpore, triumpho servabat: ex residua multitudine septē & decem majores annis, vinctos mittit ad Ægyptum, operibus deputandos. Plurimos autem per provincias Titus distribuit, in spectaculis ferro & bestiis consumendos. Qui vero infra decimum & septimum annum ætatis agerent, venditi sunt. Iisdem autem diebus, quibus secernebantur a Frontone, mortui sunt fame duodecim millia, quibus partim odio custodum non præbebatur cibus, partim ipsi victus fastidio tenebantur. Erat autem præ multitudine hominum frumenti penuria.

CAP. XVII.

De numero captivorum & peremptorum.

ET captivorum quidem omnium qui toto bello comprehensi sunt, nonaginta & septē millium comprehensus est numerus, mortuorum vero per omne tempus obsidionis undecies centum millia. Horum pleriqve gentiles fuēre, sed non indigenæ: ab omnibus enim regionibus ad azymorum diem festum congregati, bello subito circumfusi sunt: ubi primo quidem illis pestifera lues ex loci angustia nasceretur, deinde citius fames. Quod autem caperet tantam hominum multitudinem civitas, certum erat ex his, qui subCestio fuerant enumerati. Is enim tunc vires civitatis ac florem Neroni significare cupiens, contemnenti nationem, a pontificibus petiit, út si qvo modo possent multitudinem numerarent. Illi autem, cum dies festus adesset, qui Pascha vocatur, quando a nona quidem hora usqve ad undecimam hostias cædunt, per singulas vero contubernia non pauciorum quam decem virorum fiunt: solum enim epulari non licet, multi etiam viceni conveniunt: hostiarum quidem ducenta & quinquaginta sex millia & quingentas numeravēre. Fiunt autem, ut denos epulatores per singulas imputemus, vicies centena ac septingenta millia, sancti omnes ac puri: nec enim leprosis sive vitiliginosis, aut semine fluentibus, quos gonoroicos vocant, neqve mulieribus menstruo cruore pollutis, neqve aliis inquinatis participare sacrificia permittebatur: sed nec alienigenis quidem, nisi qui religionis causa venissent. Magna vero hæc multitudo ab extraneis congregabatur. Tunc tamen velut in carcerem tota gens fato concluſa est, & farta hominibus civitas bello obsidebatur.

μῶν ἂν πολλὰ τοιαῦτα διελέχθη πρὸς τοὺς φίλους τοὺς τ τυράννων δεσμώτας οἰκτείρησας καὶ τῆς φρουρίοις ἀνῆκεν. αὐθις δ τὸν ἄλλον ἀφανίζων πλοῦτον, τὰ τείχη καθασκάπτων, τούτους τοὺς πύργους καταλιπὼν μνημεῖον εἶναι τ αὐτοῦ τύχης, ἣ συμβαλόντι χρήσιμον κράτησε τ ἁλώναι μὴ δυναμένων.

Κεφ. μδ.

Ἐπεὶ δ οἱ ζηλῶται μῶν ἔκαμνον ἤδη φονεύοντες, πολὺ δὲ πλῆθος τ ἀβιώτων ἀνεφαίνετο, κελεύει κῆσαρ, μόνους μῶν τοὺς ἐνόπλους ἀναιρεῖν, τὸ δ λοιπὸν πλῆθος ζωγρεῖν. οἱ δ μὴ τ παρηγγελμένων τὸ, τι γηραιὸν, καὶ τοὺς ἀδυνάτους ἀνῄρων. τὸ δ ἀκμάζον καὶ χρήσιμον εἰς τὸ ἱερὸν συνελάσαντες, ἐγκατέκλεισαν τῶν τ γυναικῶν ἀβέατον χαμαί. Φρουρὸν μῶν ἐπέστησε κῆσαρ, ἕνα τ ἀπελευθέρων. Φρόντωνα δ τ Φίλων, ὃν ἐπιτρέψαντα τῶν ἀξίων ἑκάστῳ τύχειν. ὁ δ τοὺς μῶν στασιώδεις καὶ ληστρικοὺς πάντας ἐπ ἀλλήλων ἐνδεικνυμένους, ἀπέκτεινε. τ δ νέων τοὺς ὑψηλοτάτους καὶ καλοὺς ἐπιλέξας ἐτήρει τριθριάμβῳ, τ δ λοιπῶν πλῆθος τοὺς ἐπὶ δεκαετίαν ἡλικίας, ἔπεμψεν εἰς τὰ κατ αἴγυπτον ἔργα πολλοὺς δ εἰς τὰς ἐπαρχίας διεδωρήσατο τιτ Φλαυιος μῶν εἰς τὰς θεάτρους, σιδήρῳ καὶ θηρίοις. οἱ δ ὑπὸ ἐπταικαίδεκα ἐτῶν ἐπράθησαν. ἐφ ἡμέρησε δ αὐτῶν εἰς ἃς διέκειντο Φρόντων ἡμέρας ἐπ ἐνδείας, χίλιοι πρὸς τοῖς μυρίοις. οἱ μῶν ὑπὸ μίσους τ φυλάκων, μὴ μεταλαμβάνοντες τροφῆς, οἱ δ ἀπροσιέμενοι διόλλυσαν. αὐτὸς δ τὸ πλῆθος ἐν ἑνδείᾳ καὶ σίτῳ.

Κεφ. με.

Τῶν μῶν οὖν αἰχμαλώτων πάντων ὅσοι καθ ὅλην ἑλήφθη τ πόλεμον ἀριθμὸς ἐνενήκοντα μυριάδες, καὶ ἑπτακισχίλιοι συνήχθη. τ δ ἀπολωλότων καὶ πάσαν τὴν πολιορκίαν, μυριάδες ἑκατὸν καὶ δέκα τετταρες. τὸ πλέον ὁμόφυλον μῶν, ἀλλ οὐκ ἐπιχώριον. ὑπὸ γὰρ τ χώρας ἔλης ὑπὸ τῶν τ ἀζύμων ἑορτὴν συναλισθέντες, ἐξαπίνης τῷ πολέμῳ περιεχέθησαν, ὡς τὰ μὲν πρῶτον αὐτοῖς τλοὶ συνοχωρέων ἠνεῴξ λοιμώδη φθορὰν, αὐθις δ καὶ λιμὸν ὠκύτερον. ὅτι δ ἐχώρει τοιαύτης ἡ πόλις, δῆλον οὐκ τ ὑπὸ κείνοις συναριθμηθέντων, ὡς τὴν ἀκμὴν τ πόλεως δηλῶσαι νέρωνι βουλόμενοι καὶ φρονεῖν ἔθνος, παρεκάλεσε τοὺς δεχομένους ἕκαστος δυνατὸν εἴη τλοῖ πλήθει ἐξαριθμήσασθ. οἱ δ ὑπὸ ἑορτῆς, πάσχα καλεῖται, καθ ἣν μῶν δεκάτης ὥρας μέχρι ἐνδεκάτης, ὥστερ δ φατρία θεῖ κρέασιν γίνεται θυσίαν, οὐκ ἔλασσον ἀνδρῶν δέκα (μόνον γὰρ οὐκ ἔξεστι δαίνυσθ) πολλοὶ δ καὶ σὺν ἑκοσιν αἱρεῖσθον). τ μῶν θυμάτων εἴκοσι πέντε μυριάδας πρόβατον, πρὸς δ πεντακισχίλια ἑξακόσια. γίνοιτ δ ἀνδρῶν ἐν ἑκάστῃ δέκα δαιτυμόνας θῶμεν, μυριάδες ἑβδομήκοντα καὶ δισχόσιαι, καθαρῶν ἁπάντων καὶ ἁγνῶν. ἔτε γ λεπρεῖς, ἔτε γονορρύοις, ἔτε γυναιξὶν ἐπεμμένοις, ἔτε τοῖς ἄλλως μεμιασμένοις ἐξῆν, τοσόδε τῆς θυσίας μεταλαμβάνειν. ἀλλ ἀδὲ τοῖς ἀλλοφύλοις, ὅσοι καὶ θρησκείαν παρῆσαν. πολὺ δ ἔτ πλῆθος ἐξωθεν συνέρρει. τότε γε μὲν ὥσπερ εἰς εἱρκτὴν ὑπὸ τῆς εἱμαρμένης πᾶν συνεκλείσθη τε ἔθνος, καὶ νασὶν ὁ πόλεμος τὴν πόλιν ἀνδρῶν ἐκύκλωσεν.

Πέσοσ

Κεφ. μς.

Πάσαν γοῦν ἀνθρωπίνην καὶ δαιμόνιον φθορὰν ὑπερβάλλει τὸ πλῆθος τῶν ἀπολωλότων. ὅπου γοῦν τῶν φανερῶν, οὓς μὲν ἀνεῖλον, οὓς δ' ἠχμαλωτίσαντο ῥωμαῖοι, οὓς δ' ἐν ταῖς ὑπονόμοις ἀνηρόντων, καὶ τοὐδαφος ἀναῤῥηγνύντες, ὅσους μὲν ἐνέτυγχανον ἔκτεινον. εὑρέθησαν δὲ καὶκεῖ νεκροὶ πλείους δισχιλίων, οἱ μὲν ὑπὸ σφῶν αὐτῶν, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων, τὸ πλέον δ' ὑπὸ λιμοῦ διεφθαρμένοι. δεινὴ δ' ὑπῆντα τοῖς ἐπεισπίπτουσιν ὀδμὴ τῶν σωμάτων, ὡς πολλοὺς μὲν ἀναχωρεῖν διττέως. τοὺς δ' ὑπὸ πλεονεξίας εἰσδύεσθαι νεκροὺς σεσωρευμένους ἐμπατοῦντας. πολλὰ γὰ τῶν κειμηλίων ἐν ταῖς διώρυξιν εὑρίσκετο, καὶ πᾶσαν ἡμιτὸν πλεῖν ὁδὸν ἐποίει τὸ κέρδος. ἀνήγοντο δ' καὶ δεσμῶται πολλοὶ τῶν τυράννων. οὐδὲ γὰ ἐν ἐσχάταις ἐπαύσαντο τῆς ὠμότητος. ἀπεπίασε τὸν μὲν θεὸς ἀμφοτέρους ἀξίως. καὶ ἰωάννης μὲν λιμώττων μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν ταῖς ὑπονόμοις, ὃν πολλάκις ὑπερηφάνησε ῥωμαίων δεξιὰν λαβεῖν ἱκέτευσε. σίμων δ' πολλὰ διεμαχήσας πρὸς τὴν ἀνάγκην, ὡς διὰ τ' ἐξῆς δηλώσομεν, ἑαυτὸν παραδίδωσιν. ἐφυλάχθη δ' ὁ μὲν τῷ θριάμβῳ σφάγιον· ὁ δ' ἰωάννης δεσμοῖς αἰωνίοις. ῥωμαῖοι δ' τὰς τε ἐσχατιὰς ἅπασι ἐνέπρησαν, καὶ τὰ τείχη κατέσκαψαν.

Κεφ. μζ.

Ἑάλω μὲν οὕτως ἱεροσόλυμα ἔτει δευτέρῳ τῆς οὐεσπασιανοῦ ἡγεμονίας, γορπιαίου μηνὸς ὀγδόῃ. ἁλοῦσα δ' καὶ πρότερον πεντάκις, τότε δεύτερον ἠρημώθη. ἀσώχαιος μὲν γὰ ὁ τῶν αἰγυπτίων βασιλεὺς, καὶ μετ' αὐτὸν ἀντίοχος, ἔπειτα πομπήιος, ὕστατοι δ' ὑπὸ πρὸς ἡρώδῃ σόσιος ἑάλωσαν, ἐπὶ ῥησαν τὴν πόλιν. πρὸ δ' τούτων ὁ τῶν βαβυλωνίων βασιλεὺς κρατήσας, ἠρήμωσεν αὐτὴν μετὰ ἔτη τῆς κτίσεως χίλια πρακόσια ἑξήκοντα ὀκτὼ, μῆνας ἑξ. ὁ δ' πρῶτος κτίσας καὶ χαναναίων δυνάστης, ὁ τῇ πατρίῳ γλώσσῃ κληθεὶς, βασιλεὺς δίκαιος. καὶ γὰ δὴ τοιοῦτος. διὸ καὶ τοῦτο ἱεράσατο τοῦ τε θεοῦ πρῶτος, καὶ τὸ ἱερὸν ἱδρύσατο πρῶτον, ἱεροσόλυμα τὴν πόλιν προσηγόρευσε, σόλυμα καλουμένου πρότερον. τὸν μὲν δὴ τῶν χαναναίων λαὸν ἐκβαλὼν ὁ τῶν ἰουδαίων βασιλεὺς δαβίδης, κατοικίζει τὸν ἴδιον, καὶ μετὰ τοῦτον ἔτεσι τετρακοσίοις ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτὰ, μησὶν ἓξ, ὑπὸ βαβυλωνίων κατασκάπτεται. ἀπὸ δ' δαβίδου καὶ βασιλέως, ὃς πρῶτος αὐτῆς ἐβασίλευσεν ἰουδαίων, μέχρι τῆς ὑπὸ τίτου γενομένης κατασκαφῆς, ἔτη χίλια ἑκατὸν ἑβδομήκοντα ἑννέα. ἀπὸ δ' τ πρώτης κτίσεως, ἔτη μέχρι τῆς ἐσχάτης ἁλώσεως, δισχίλια ἑκατὸν, ἑβδομήκοντα καὶ ἑπτά. ἀλλὰ γὰ οὔθ' ἡ ἀρχαιότης, οὔθ' ὁ βαθὺς πλοῦτος, οὔτε τὸ διαπεφοιτηκὸς ὅλης τῆς οἰκουμένης ἔθνος, οὐθ' ἡ μεγάλη δόξη τῆς θρησκείας, ἤρκεσε πρὸς ἀπώλειαν αὐτῇ. τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τέλος τῆς ἱεροσολύμων πολιορκίας.

A Ita ve superat omnem humanam, & divinitus emissam pestem numerus peremptorum, quos partim palam occidêre, partim cepêre Romani. Rimantes enim cloacas, & sepulchra eruentes, qvos offendissent jugulabant. Inventi autem sunt ibi qvoqve plusqvam duo millia, quorum alii manu sua, plures autem mutuis se vulneribus interfecerant, cum alios fames corrupisset. Fœdus autem corporum odor introeuntibus occurrebat, adeo ut statim multi recederent: alii B plura habendi cupidine, congesta cadavera calcantes, se immergerent, multæ namque opes in cuniculis inveniebantur, nefasque omnem viam lucri faciebat. Subducebantur autem multi, qvos tyranni vinxerant: nec enim in extremis a crudelitate cessaverant. Ultus est autem Deus utrumque merito. Et Joannes quidem oppressus fame cum fratribus in cloacis, C quam sæpe despexit, a Romanis dexteram sibi dari precatus est. Simon vero multa vi cum necessitate luctatus sicut infra designabimus, semet tradidit. Servatus est autem alter triumpho: Joannes autem vinculis sempiternis. Romani vero extremas urbis partes incendunt, murosque subvertunt.

CAP. XVIII.

D ITa qvidem Hierosolyma capta est, secundo anno principatus Vespasiani, Septembris mensis octavo die. Quinqvies autem prius capta, tunc iterum vastata est. Ægyptiorum qvidem rex Asochæus, & post eum Antiochus, deinde Pompejus, & post hos cum Herode Sosius captâ urbe servavere. Antea vero rex Babyloniorum ea potitus excidit: post annos ex qvo ædificata est, mille trecentos sexaginta, & menses octo, & dies sex. Primus autem conditor ejus fuerat Chananæorum dynastæ, qui patria lingva justus appellatus est rex. Erat quippe talis. Ideoqve sacerdotium Deo primus exhibuit, & fano primum ædificato, Hierosolymam civitatem vocavit, cum ante Solyma vocaretur. Chananæorum qvidem populo rex Judæorum David F pulso, colendam suo populo tradidit: & qvadringentesimo sexagesimoqvarto anno post, ac mensibus tribus, a Babyloniis eversa est. A rege autem Davide, qui primus Judæus in ea regnavit, usque ad id quod Titus fecit excidium, anni mille centum septuaginta novem. Ex qvo primum autem condita est, usqve ad excidium, anni duo millia centum septuaginta septem. Sed enim neqve antiquitas, neque ingentes divitiæ, neqve per totum orbem terræ diffusa fama, nec magna religionis gloria qvicqvam G juvit, qvominus periret. Talis quidem finis Hierosolymorum obsidionis fuit.

Hierosolymæ urbis historia brevis.

POstqvam vero qvos occideret qvidve raperet, non habebat exercitus, qvod iratis animis omnia deerant (nec enim parcendo si esset qvod agerent, abstinuissent) jubet eos Cæsar totam funditus jam eruere civitatem ac templum: relictis quidem turribus, qvæ præter alias eminebant, Phasaelo & Hippico, & Mariamne: muriqve tanto, qvantum civitatem ab Occidente cingebat. Id qvidem, ut esset castrum illic custodiæ causa relinqvendis: turres autem, ut posteris indicarent qvalem civitatem, quamve munitissimam, Romanorum virtus obtinuisset. Alium vero totum ambitum civitatis ita complanavere diruentes, ut qvi ad eam accessissent, habitatam aliqvando esse vix crederent. Hic quidem finis eorum dementiæ, qvi novas res movere tentaverunt, Hierosolymis fuit, clarissimæ civitati, & apud omnes homines prædicatissimæ.

CAP. XIX.

De præmio militum.

CÆsar autem præsidio quidem illic statuit relinqvere decimam legionem, nonnullasqve alas equitum, ac peditum cohortes. Omnibus autem belli partibus administratis, & laudare universum cupiebat exercitum, pro rebus fortiter gestis, & debita viris fortibus præmia persolvere. Composito autem in medio ante castra magno tribunali, stans in eo cum procerum eminentissimis, unde ab omni milite posset audiri, magnam illis ait habere se gratiam, qvod benevolentia erga se utendo perseverassent. Laudabat autem, qvod per omnia bella morigeri fuissent, qvodqve præliando fortitudinem in multis magnisqve periculis monstrassent, patriæ per se amplificantes imperium: omnibusqve planum facientes hominibus, qvia neqve hostium multitudo, neqve munitiones regionum, neqve magnitudines civitatum, vel audacia inconsulta, & immanitates efferæ adversantium, possint unqvam Romanorum vires, vel manus effugere, qvamvis in multis rebus aliqvi fortunam opitulantem habuerint. Pulchrum qvidem esse, ait, illos etiam bello finem imponere, qvod multo tempore gestum sit nec n optasse his, qvicqvam melius, cum id ingrederentur. Hoc autem pulchrius atq; præclarius, quod duces Romani & administratores imperii, ab his declaratos ac præmissos in imperiū cuncti libenter suscipiunt. & his qvæ ipsi decrevere, standum putant, agentes his gratias, qvi legissent. Mirari autem se eos ac diligere omnes, quia nemo viribus alacritatem habuit tardiorem. Et illis tamen, qui pro majore vi clarius decertassent, vitamqve suam condecorassent fortibus factis, & re bene gesta militiam suam nobiliorem fecissent, dixit se & honores & præmia redditurum: nec ullum eorum, qui plus alio laborare voluisset, justa vicissitudine carituram: magnamqve sibi hujus rei fore diligentiam, quod magis vellet honorare virtutes eorū, qui militiæ socii fuissent, quam punire peccata.

ΦΛΑΒΙΟΥ ΙΩΣΗΠΟΥ ΙΟΥΔΑΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΕΡΙ ΑΛΩΣΕΩΣ

ΛΟΓΟΣ Ζ.

ΚΕΦ. α.

ΕΠΕΙ Ἡ οὔτε φονεῦσιν, οὔτε ἁρπάζειν ἦγεν ἡ στρατιά, πάντων τῶν θυμοῖς ἐπιτηδείων, οὐδὲ δήγε φειδοῖ τινὸς ἐμελλον ἀφέξεσθ' ἁπάντων ἔχοντες, κελεύει καῖσαι ἤδη τὴν πόλιν ἅπασαν, καὶ τὸν νεὼν κατασκάπτειν, πύργους μὲν, ὅσοι τῶν ἄλλων ὑπερφυεστήκεσαν, καταλιπόντας, φασήλον, ἱππικὸν, μαριάμμην. τὸ τεῖχος δ' ὅσον ἦν ἐξ ἑσπέρας τὴν πόλιν ἀπέλειπον. τοῦτο μὲν, ὅπως εἴη τοῖς ὑπολειφθησομένοις φρουροῖς στρατόπεδον τὸ πύργος ᾖ, ἵνα τοῖς ἐπιοῦσι σημαίνωσιν, οἵας πόλεως καὶ πατρόπολιν ὀχυρὰς οὕτως, ἐκράτησεν ἡ ῥωμαίων ἀνδραγαθία. τὸν δ' ἄλλον ἅπαντα τῆς πόλεως περίβολον, οὕτως ἐξωμάλισαν οἱ κατασκάπτοντες, ὡς μηδὲ πίστιν εἰκῆ γενομένην ἂν ἔτι ὦδε ἔχειν τοῖς προσελθοῦσι. τοῦτο μὲν οὖν τέλος ἔσχε τῆς τῶν νεωτερισάντων ἀνοίας, ἀφανεσθὲν λίμνοις ἐγένετο, λαμπρᾷ τι πόλει, καὶ ὦδε πᾶσιν ἀνθρώποις ἀλλοφανεῖσα. κελεύσας δ' Φυλακὴν μὲν αὐτῆ καταλιπεῖν ἔγνω τῶν ταγμάτων τὸ δέκατον, καὶ τινας ἴλας ἱππέων καὶ λόχους πεζῶν.

ΚΕΦ. β.

ΠΆντα δ' ἤδη τὰ τοῦ πολέμου διωκημένα, ἐπαίρειν τι σύμπασαν ἐπίθετο τὴν στρατιὰν ὅπι πᾶς κατωρθωμένοις· καὶ τὰ μεσοῦντα γέρα τοῖς ἀριστεύσασιν ἀποδοῦναι. ποιησάμενος οὖν αὐτὸς μεγάλην μέσην τοῦ πρότερον παρεμβολὴν βῆμα· καταστὰς ὅπι τούτῳ μετὰ τῶν ἡγεμόνων, εἰς ἐπήκοον ἅπασι τῇ στρατιᾷ ἔλεγε, χάριν μὲν πολλὴν ἔχειν αὐτὸς τῆς προθυμίας αὐτῶν διανοίας, ἣ χρώμενοι διατελοῦσιν. ἐπῄνει δ' αὐτοὺς ἐν παντὶ πολέμῳ πειθαρχίας. ἐν τε πολλοῖς καὶ μεγάλοις κινδύνοις ἅμα τῇ ἀρετῇ σῴας ἀνδρία παρέχον. τῇ μὲν πατρίδι, καὶ δι' αὐτῶν τὸ κράτος αὐξοντες. φανερὸν δ' πᾶσιν ἀνθρώποις καθιστάντες, ὅτι μήτε πολῆθος πολεμίων, μήτε χωρίων ὀχυρότητες, ἢ μεγέθη πόλεων, ἢ τῶν ἀνυπετάκτων ἀλογίστου ὁρμαὶ, καὶ ἀηδεῖς ἀγριότητες, δύναντ' ἄντικρυ τὸ ῥωμαίων ἀρετὸ διαφυγεῖν, κἂν εἰς τέλματα πίπτοντες τὸ τύχην εὐρωστήσωσιν ἀγωνιζομένου. καλὸν μὲν οὖν ἔφη καὶ τὸ πολέμου τέλος αὐτοὺς ἐπιθεῖναι, πολλῷ χρόνῳ γενόμενον. μηδὲν δ' εὔχαδαι τι τούτων ἄμεινον ὅτε εἰς αὐτὸν καθίσαντο. τοῦτο δ' κάλλιον αὐτοῖς καὶ λαμπρότερον ὑπάρχειν, ὅτι τοὺς ἡγησαμένους καὶ τῆς ῥωμαίων δεξιᾶς ἐπιτροπεύσαντας, αὐτῶν χειρωσαμένων, εἰς τε τὸ πατρίδα σωθέντα ἀσφαλῶς πάντες προσίενται, καὶ τοῖς ὑπ' αὐτῶν ἐγκωμίοις ἐμμένουσι, χάριν ἔχοντες τοῖς ἑλομένοις. ἐκέλευε μὴν οὖν ἔφη πάντας καὶ ἀγαθοὺς, εἰδὼς ὅτι ἓ δυναῖ τὸ προθυμίαν, ἀδεὲς ἔσχε θράσυτέραν. τοῖς μὴ τὸ ἀσφαλέστερον ἀγωνισαμένοις, ὑπὸ ῥωμης τελείους, ἓ τὸν μὴ ἑαυτῶν βίον ἀσελγείας κεκοσμηκόσι, τὸ δ' αὐτὸ στρατιᾶ ἀφανεστέραν διὰ τῶν κατορθωμάτων πτῶσιν, ἔφη τὰ γέρα, καὶ τὰς τιμὰς οἷς ἀποδώσειν, ἓ μηδέν τῶν πάλαι πονεῖν ἑτέρου ἐλλιπόντων τῆς δικαίας ἀμοιβῆς ἁμαρτήσεσθαι. πάλαι γὰρ αὐτὸ ποτὲ γίνεσθαι τὸ ἀπιμέλειαν, ἐπεὶ καὶ μᾶλλον ἐβούλετο τὰς δεήσεις τιμᾶν τῶν συσεσαπτυομένων, ἢ κολάζειν τὰς ἁμαρτάνοντας.

Εὐθὺς

Κεφ. γ.

Ετ' ἤδη οὖν ἐπέλθοιεν ἀναγινώσκειν τοῖς ἀπὸ τέτ-
τω τεταγμένοις, ὅσοι τι λαμπρὸν ἦσαν ἐν πολέ-
μῳ κατορθώκοτες, καὶ κατ' ὄνομα καλῶν, ἐπῄνει
τι παρόντας, ὡς ἂν ὑπερφραινόμενός τις ἐπ' οἰκείοις
κατορθώμασι, καὶ στεφάνους ἐπετίθει χρυσοῦς, φιαλο-
χένιά τε χρυσᾶ, καὶ δόρατα μακρὰ χρυσᾶ, σημαίας
ἐδίδου πεποικιλμένας ἐξ ἀργύρου, καὶ τὴν ἐκάστου τά-
ξιν ἤλλαττεν εἰς τὸ κρεῖττον. οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν
λαφύρων ἀργυροῦς τε χρυσοῦν, ἐσθῆτάς τε, καὶ τῆς ἄλ-
λης αὐτοῖς λείας δαψιλῶς ἀπένειμε. πάντων δὲ πεπ-
μημένων ὅπως ἂν αὐτὸς ἕκαστον ἠξίωσε, τῇ συμπάσῃ
στρατιᾷ πεποιούμενος εὐχὰς, ὅτι πολλῇ κατέβαινεν εὐ-
φημίᾳ τρέπεταί τε πρὸς θυσίας ἐπινικίους· καὶ πολ-
λοῦ βοῶν πλήθους τοῖς βωμοῖς παρεστηκότος, κατα-
θύσας ἅπαντας. τῇ στρατιᾷ ἀφειδίδωσιν εἰς εὐωχίαν.
αὐτὸς δὲ τοῖς ἐν τέλει τρεῖς ἡμέρας συνεορτάσας, τὸν
μὲν ἄλλον στρατὸν ἀφῆκεν, ἢ καλῶς ἔχειν ἑκάστους
ἀπέναι.

Κεφ. δ.

Τῷ δεκάτῳ δὲ τάγματι, τὸν τῶν ἱεροσολύμων ἐ-
πέτρεψε φυλακὴν, ἐκεῖ αὐτοὺς πρὸ τ' Εὐφρά-
την ἀποστείλας, ἐν ᾧ τεσσάρων ἦσαν. μεμνημένος
ὧν ἐν δωδεκάτῳ τάγματι, ὅτι κερσίου στρατηγοῦντος
ἐπέδωκαν τοῖς ἰουδαίοις, τῆς μὲν συρίας αὐτὸ παντα-
πασιν ἐξήλασεν. ἐν γὰρ τῷ παλαιῷ ἐν φαφναίαις
εἰς δὲ τὸν μελιτηνὸν καλούμενον, ἀπέστειλε, κἀκεῖ τὸν
Εὐφράτην ἐν μεθορίοις τῆς ἀρμενίας ἔτι καὶ καππα-
δοκίας. δύο δ' ἡγεῖσθαι αὐτῶν μέχρι τῆς εἰς αἴγυπτον
ἀφίξεως, τὸ πέμπτον, καὶ τὸ πεντεκαιδέκατον ὠφλημέ-
νων, καὶ καταξαὶ ἅμα τῷ στρατῷ πρὸς τὴν ὅπι τῆ θα-
λάττῃ καμπύρειαν, εἰς ταύτην τότε πλῆθος τῶν λαφύρων
ἀπέθετο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους παρεστάξεν ἐν αὐτῇ
φυλάττεσθαι, τὸν δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν πλοῦν, ὁ χειμὼν
ἐκώλυε.

Κεφ. ε.

Καὶ δὲ καιρὸν τίτος κατὰ τοὺς ἱεροσολύμοις
πολιορκῶν παρεσκήδασεν, ἐν ταύτῳ νεὼς φορτί-
δος ἐκ συρίας πλεούσης, ἐπὶ τῆς ἀλεξανδρείας
εἰς ῥόδον διέβαινεν. ἐντεῦθεν δὲ πλοίων ὅπι τριήρων, καὶ
πάσας τὰς ἐν τῷ ὠφλαπλῷ πόλεις ἐπελθὼν εὐκλεῶς
αὖτ δεχομένας, ἀπὸ τῆς ἰωνίας εἰς τὴν ἑλλάδα περαιοῦ-
ται, κἀκεῖθεν ἀπὸ κερκύρας ἐπ' ἄκρον ἰαπυγίαν, ὅθεν
ἤδη κατ' γῆν ἐπλέετο τὴν πορείαν.

Κεφ. ς.

Τιτος δ' ἀπὸ τῆς ὅπι θαλάττης καμπύρειας, ἀνα-
ζεύξας εἰς τὴν φιλίππου καλουμένην καμπύρειαν
ἦκεν· συχνόν τ' ἐν αὐτῇ χρόνον ἐπέμεινε, παντοίας
θεωρίας ὅπλων, καὶ πολλοὶ τῶν αἰχμαλώτων ἐνταῦ-
θα διεφθείροντο, οἱ μὲν θηρίοις ὠφληθέντες, οἱ δ' κατ'
ἀλλήλους ἀναγκαζόμενοι χειρουργεῖν πολεμίοις. ἐνταῦθα, καὶ τὴν σίμωνος τοῦ γιώρα σύλληψιν ἐπύθετο, ὃν γὰρ ἡμοῦντα τὸν τρόπον.

Κεφ. ζ.

Σίμων ὅτος ἱεροσολύμων πολιορκουμένων, ὅπι τ'
ἄνω πόλεως ὤν, ἐπὶ τῶν τειχῶν ἐντὸς ἡ ῥωμαίων
στρατιὰ ὡρμᾶτο, πᾶσαν ἐπορᾶτο τὴν πόλιν, τότε τ'
φίλων τοὺς πιστοτάτους ὠφλαλεῶν, καὶ συνὼν αὐτοῖς λε-
ληθότως τε, καὶ τ' πρὸς τὴν ἐργασίαν ὅπιτηδειοτάτους τού-
τοις σίδηρον, τροφήν τε ἀρκοῦσαν εἰς πολλὰς ἡμέ-
ρας δυνάμενοι, σὺν σκεύεσι ἅπασι καθῆπτο ἑαυ-
τὸν ἔς τινα τῶν ἀφανῶν ὑπονόμων. καὶ μέχρι μὲν
τὸν τὸ παλαιὸν ὄρυγμα, πρόχωρον διὰ αὐτὸ τῆς στερεᾶς γῆς ὑπανοίγοντες, ταύτην ὑπενόμευον, ἐλ-
πίδι δ' πρόρρωτέρω δυνήσεσθαι προελθόντες ἐν ἀσφαλεῖ ποιούμενοι τὴν ἀνάδυσιν ἀποσώζεσθαι.

A Confestim ergo jussit eos qvorum partes sunt, indicare, qvosnam scirent fortiter aliqvid in bello fecisse: & nominatim singulos appellans, præsentes collaudabat, quasi qvi domesticis rectè gestis nimium lætaretur: & coronas eis aureas imponebat, & torqves longasqve hastas, & signa ex argento facta donabat, & uniuscujusqve ordinem mutabat in melius. Qvin & ex manubiis aurum & argentum, itemqve vestes, aliamqve prædam largiter distribuebat. Omnibus autem ita donatis, ut qvisqve se meritum præbuerat, votisq; cum universo exercitu factis, magno favore descendit vertitqve se ad sacra pro victoria celebranda: magnaqve astante bóum multitudine circum aras, immolatos omnes exercitui dedit ad epulas, ipse vero cum honoratis per triduum lætatus, milites qvidem alios qvo qvenqve conveniret, dimittit. Hierosolymorum autem custodiam decimæ legioni credit: neqve ad Euphratem, ubi pridem fuerat, eam remisit: Duodecimam verò legionem, memor qvod Cestio duce Judæis cesserat, totam Syria pepulit: erat enim olim apud Raphanæas: ad Meliten autem, quæ sic vocatur, misit: Hæc ad Euphratem in confinio Armeniæ & Cappadociæ sita est. duas vero sibi obseqvi satis esse duxit, donec ad Ægyptum perveniret, qvintam & qvintamdecimam legiones. Deinde cum ad maritimam Cæsaream cum exercitu descendisset, in eam manubiarum multitudinem reposuit, captivosqve ibi asservari præcepit, qvod ad Italiam navigare tempus hyemis prohibebat.

CAP. XX.

De navigatione Vespasiani, deqve comprehenso Simone & spectaculo die natalitio exhibito.

PEr idem vero tempus, quo Titus Cæsar obsidionis causa apud Hierosolymam commorabatur, ascensa navi oneraria Vespasianus Rhodum transmittit. Hinc autem vectus triremibus postqvam omnes quas præter navigavit civitates invisit, ab his cum votis exceptus, in Græciam ex Jonia transit. Egressus deinde Corcyra in japygiam delatus est, unde jam terra iter agebat. Titus autem ex maritima Cæsarea reversus in Cæsaream, qvæ Philippi vocatur, advenit, diuqve ubi commorabatur, celebrans omnia genera spectaculorum: multiqve in ea captivi consumpti sunt, alii bestiis objecti, alii autem catervatim more hostium inter se depugnare coacti. Hic Simonem etiam Gioræ filium comperit hoc modo comprehensum. iste Simon cum Hierosolyma obsideretur in superiore civitate constitutus, postqvam muros ingressus exercitus totam vastare civitatem cœperat, tunc fidelissimis amicorum ascitis, & lapidariis cum ferramentis eorum necessitati congruis, alimentis qvæ multis diebus sufficere possent, una cum illis omnibus in quandam occultiorem cloacam sese demittit. & quoad fossa patebat illi progrediebantur: ubi vero soliditas obstitisset, eam suffodiebant, sperantes posse ulterius progressos tuto emergere atq; ita servari. Sed hanc expectationem veram non esse rei periculum refellebat.

Vix enim paululum fossores processerant, jamqve alimenta, qvamvis parcè hisuterentur, eos deficiebant. tunc igitur velut stupore posset Romanos fallere, albis tunicis, irnexaqve fibula, ac chlamyde purpurea indutus, illo in loco ex terra editus ubi templum antea fuerat apparuit. Ac primo qvidem obstupuere, qvi eum viderunt, locisqv. su's manebant, deinde propius cum accessiss nt, qvis esset, percontati sunt. & id qvidem Simon non dicebat, jubebat autem ad se ducem vocari; st n timqve accersitus ab his, qvi ad eum cucurrerant, venit Terentius Rufus: namqve is rector milit æ relictus erat. Omni autem ab eo veritate comperta, ipsum qvidem vinctum custodiebat: Cæsari vero qvemadmodum esset comprehensus, indicavit. Simonem qvidem in ultionem crudelitatis, qva in cives suos amare ac tyrannicè fuerat usus, in potestate hostium qvibus maximè invisus erat ita Deus posuit, non vi subditum eorum manibus, sed sua sponte ad supplicium adductum: propterea qvod plurimos ipse crudeliter interemerat falsis criminationibus insimulatos, defectionis scilicet ad Romanos. Nec enim potest iram Dei effugere neqvitia, nec invalida res est justitia; sed qvandoqve sui temeratores ulciscitur, & graviorem pœnam ingerit criminosis, cum jam se liberatos esse crediderint, eo qvod non statim luêre commissa. Id etiam Simon didicit, postqvam in iras Romanorum incidit. Illius autem ascensus è terra, magnam etiam aliorum seditiosorum multitudinem iisdem diebus fecit in cloacis deprehendi. Cæsari autem maritimam Cæsaream reverso, vinctus Simon oblatus est. & illum qvidem triumpho, qvem Romæ acturus erat, servari jussit. Ibi autem moratus, fratris sui natalem diem clarissimè celebrabat, multam partem damnatorum ejus honori attribuens. Numerus enim eorum, qvi cum bestiis depugnarunt, qviqve ignibus cremati sunt, & inter se digladiatores periere, duo millia qvingentos excessit. Omnia tamen Romanis videbantur hæc licet mille modis illi consumerentur, minus esse supplicii. Postea Cæsar Berytum venit (hæc autem est civitas Phœnices provinciæ, colonia Romanorum) & in hac qvoqve diutius demoratus est, majore usus claritudine circa natalem patris diem, tam magnificentia spectaculorum, qvam sumptibus aliis excogitatis, cum etiam captivorum multitudo eodem qvo antea modo periret.

CAP. XXI.

De calamitate Judæorum apud Antiochenses.

EVenit autem per idem tempus, Judæos, qvi apud Antiochiam reliqvi erant, acerba & exitiosa pericula perpeti, concitata in eos Antiochensium civitate, tam propter criminationes illatas eis in præsentia, qvam propter ea, qvæ fuerant non multo ante commissa. De quibus necessarium mihi videtur pauca prædicere, ut etiam qvæ postea gesta sunt, consequenti narratione referamus. Judæorum namqve gens multum qvidem totius orbis indigenis asseminata est. Plurimum autem Syris vicinitate permixta, præcipue apud Antiochiam versabatur, propter magnitudinem civitatis,

A ψαδὴ ἦ τὼ ἐλπίδα διήλεγχεν ἡ πεῖρα τῶν ἔργων ὀλίγον τε γὰ μόλις ἐσυβάστων οἱ μεταλλεύοντες. ἐπὶ τροφῇ καὶ τοι πλειόνων μόνοις, ἔμελλεν ἐπιλείψειν. τότε δὴ τοίνυν ὡς δι' ἐκπλήξεως ἀπατῆσαι τοὺς ῥωμαίους δυνησόμενος, λάθρα ἐνδιδύσκει χιτωνίσκους, καὶ περιφυρᾶν ἐμπερονησάμενος χλανίδα, κατ' αὐτὸν ἐκεῖνον τὸν τόπον ἐν ᾧ τὸ ἱερὸν ἐῶ θεόθεν, ἐκ γῆς ἀνεφάνη. τὸ μὲν οὖν πρῶτον τοὺς ἰδόντας θάμβος ἔσχεν, καὶ χώραν ἔμπροσθεν, ἕστωτα δ' ἐγγύτερον προσελθόντας, ὅς τις εἴη ἤροντο. καὶ τότε μὲν ἐπεξέλυσε σίμων αὐτοῖς, καλέσαι ἦ τὸν ἡγεμόνα προσέταξε· καὶ ταχέως τοῦς αὐτὸν θεραπεύοντας, ἦκε πρέσβυς ῥοῦφος ἔτος γὰ ἄρχων τῆς στρατιᾶς κατελέλειπτο. πυθομένῳ τε παρ' αὐτοῦ πᾶσιν τὼ ἀλήθειαν, τὸν μὲν ἰφύλαττε δεδεμένον, καίσαρι ἦ ὅπως τ' εἴη σωτελημένος ἐώλει. σίμωνα μὲν οὖν εἰς δίκην τῆς κῆ τῶν ταλιτῶν ὠμότητος, ὧν πικρῶς αὐτὸς ἐτυράννησεν ὑπὸ πῆς μάλιστα μισοῦσι πολεμίοις, ἐποίησεν ὁ θεὸς, οὐ βία ἠθέλοντα αὐτῆς ὑποχεῖριον, ἀλλ' ἑαυτὸν ἑκουσίως εἰς τὼ τιμωρίαν προβαλόντα, διὸ πολλοὺς αὐτὸς ὠμῶς ἀπέκτεινε, ψευδεῖς αἰτίας ἐπιφέρων τῆς πρὸς ῥωμαίους μεταβολῆς. οὐ γὰ ἀληθῆ γε πονηρία θεοῦ χόλον, οὐδὲ ἀθεμίτου δίκης χρόνῳ ἦ μετεισι τοὺς εἰς αὐτὼ φλαγμοπαίστας, καὶ χειρωθὲν τὼ τιμωρίαν ἐπιφέρει τῆς πονηρᾶς, ὅτι καὶ προσεδόκησεν αὐτῆς ἀπηλλάχθαι, μὴ φθάσπκα κα- D λαθέντες. ἔγνω τοῦτο καὶ σίμων εἰς τὰς ῥωμαίων ὁρκὰς ἐμπεσών. ἡ ἦ σκότου γῆν ἄνοδος, πλὴν καὶ τῶν ἄλλων φυσιαζῶν ἐπλήθη· ἐπ' σκότους τὰς ἡμέρας, ἐς τὰς ὑπονόμους φωρεθήσας παρεσκεύασε. καίσαρι δ' ὡς τὸ φθάλιον ἐπανελθόντι καισάρειαν σίμων προήχθη δεδεμένος. κἀκεῖνον μὲν εἰς ἐπιτελῆ ἐν ῥώμῃ παρεσκευάζετο θρίαμβον προσέταξε φυλάττειν.

Κεφ. η.

E ΔΙαιρέσεων δ' αὐτόθι τὼ ἀδελφοῦ ἠμέλλων ἡμέραν ἐπιφανῆ ἑόρταζε, πλήθη τῆς τῶν ἰουδαίων κολάσεως εἰς τὼ σκότου τιμὼ ἀναθεὶς. ἐγὼ δ' ἐρῶ μὲς τῶν ἔντε πῆς πρὸς τὸ ἦθος μαχῆς, καὶ τῶν καπνιφλαμμένων, ἔντε πῆς ἀλληλοκτονίας ἀναμορυσσομένων, πεντακοσίους ἐπὶ τοῖς διχιλίοις ὑπερβαλε. πάντα μὲν τοι ῥωμαίοις ἐδόκει ταῦτα, μυρίας αὐτῶν ἀποθλιμμένων τρόπους, ἐλάττων κόλασις ἐπα- F μῦ τοῦτο καίσαρι εἰς βηρυτὸν ἦκεν. ἡ δὲ ἐστὶ ἐν τῇ φοινίκῃ, πόλις ῥωμαίων ἄποικος, καὶ ταύτῃ χρονιώτερον ἐποιήσατο τὴν ἐπιδημίαν, πλείονι χρώμενος τῇ λαμπρότητι, πρὸ τὴν δ' πατρὸς ἡμέραν ἤθλων, ἔντε πῆς τῶν θεωρίων πλουτισίας, καὶ κῆ τὴν ἄλλω ἐπίδοσιν τῶν ἄλλων ἀναλωμάτων. τὰ δὲ τῶν αἰχμαλώτων πλῆθος, τὸν αὐτὸν τρόπον ὡς πρόσθεν ἀπώλετο.

Κεφ. θ.

G ΓΕνέσθαι δὲ συμβαῖνε πρὸ τὸν καιρὸν ἔτη κῆ πῆς ἐν ἀντιοχείᾳ τῶν ἰουδαίων ὑπολιπομένοις, ἐγκλήματα ἐκ κινδύνου ἐλεύθερα, πῆς πόλεως ἐπ' αὐτοὺς τῶν ἀντιοχέων ἐκπαραχθείσης, διὰ πὰς ἐν τῇ παρούσῃ διαβολὰς αὐτοῖς ἐπενεχθείσας, καὶ διὰ τὰ συνηγμένα χρόνῳ πρόσθεν οὐ πολλῷ. πρὸς ὧν ἀναγκαῖον ἐστι διὰ σωτῆμιον προειπεῖν, ἵνα ἐ τῶν μὴ πάντα παχθέντων, δι' ὧν διακολέσθητον πιήσωμεν τὸν ἔπειτα. τὸ γὰ ἰουδαίων ἔθνος, πολὺ μὲν κῆ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην παρείσαρκται πᾶς ἐπιχωρίοις. πλεῖστον ἦ τῇ συρίᾳ κῆ τῶν γειτνιασιν ἀναμεμιγμένων, ἐξαιρέτως δ' ἐπὶ τῆς ἀντιοχείας ἦν πολὺ, διὰ τὸ πῆς πόλεως μέγεθος, μάλιστα

μάλιστα δ' αὐτοῖς ἀδεᾶ τὴν ἐκεῖ κατοίκησιν, οἱ μετ' ἀντίοχον βασιλεῖς παρέχον. ἀντίοχος μὲν γὰρ ὁ κληθεὶς Ἐπιφανὴς, ἱεροσόλυμα πορθήσας τὸν νεὼν ἐσύλησεν. οἱ δὲ μετ' αὐτὸν τὴν βασιλείαν παραλαβόντες, τῶν ἀναθημάτων ὅσα χαλκᾶ πεποίητο, πάντα τοῖς ἐν ἀντιοχείᾳ ἰουδαίοις ἀπέδοσαν, εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν ἀναθέντες, καὶ συνεχώρησαν αὐτοῖς ἐξ ἴσου τῆς πόλεως, τοῖς ἕλλησιν μετέχειν. τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον, καὶ τῶν μὴ ταῦτα βασιλέων αὐτοῖς προσφερομένων, εἴς τι τὸ πλῆθος ἐπέδωκαν, καὶ τῇ κατασκαφῇ, καὶ τῇ παλυτελείᾳ τῶν ἀναθημάτων τὸ ἱερὸν ἐξελάμπρυναν, ἀεί τι προσαγόμενοι τῆς θρησκείας πολὺ πλῆθος ἑλλήνων, κἀκείνους τρόπῳ τινὶ μοῖράν αὐτῶν πεποίηντο. καθ' ὃν δὲ καιρὸν ὁ πόλεμος ἀνακεκήρυκτο, νεωστὶ δ' εἰς τὴν συρίαν οὐεσπασιανὸς καταπεπλώκει, τὸ μὲν καθ' ἑαυτῶν ἰουδαίων μῖσος πᾶσιν ἤκμαζε μισοῦσι, τότε δή τις ἀντίοχος εἷς ἐξ αὐτῶν τὰ μάλιστα διὰ τὸν πατέρα τιμώμενος, ἐν δήμου τῶν ἀντιοχέων ἐκκλησιάζοντος, εἰς τὸ θέατρον παρελθὼν, τόν τε πατέρα τὸν αὑτοῦ, καὶ τοὺς ἄλλους ἐπεδείκνυτο κατηγορῶν, ὅτι νυκτὶ μιᾷ καταπρήσαι τὴν πόλιν ἅπασαν διεγνώκεισαν· καὶ παρεδίδου ξένους ἰουδαίους τινὰς, ὡς κεκοινωνηκότας τῶν βεβουλευμένων. ταῦτα δ' ἀκούων ὁ δῆμος τὴν ὀργὴν οὐ κατέσχεν, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τοὺς παραδοθέντας, πῦρ δοῦναι ἐκέλευον κομίζειν· καὶ παραχρῆμα πάντες ἐπὶ τὸ θέατρον κατεφλέγησαν. ἐπὶ δὲ τὸ πλῆθος ὥρμησε τῶν ἰουδαίων· ἐν τῷ τάχιον ἐκείνους τιμωρήσασθαι βεβαλεῖν, τὴν αὐτῶν πατρίδα σώζειν νομίζοντες. ἀντίοχος προσέπεινε τὴν ὀργήν, ὡς μὲν τῆς αὐτοῦ μεταβολῆς, καὶ ἐπιμισηκέναι τὰ τῶν ἰουδαίων ἔθη, τιμωρήσον ἐμπαρέχειν οἰόμενον τὸ ἐπιθύειν, ὥσπερ νόμος ἐστὶ τοῖς ἕλλησιν· ἐκέλευε δὲ καὶ τοὺς ἄλλους ταὐτὸ ποιεῖν ἀναγκάζειν· φανερὸς γὰρ ἦν ἐσόμενος τῷ μὴ θέλειν, τοὺς ἐπιβεβουλευκότας. χρωμένων δὲ τῇ πείρᾳ τῶν ἀντιοχέων, ὀλίγοι μὲν ὑπέμειναν· οἱ δὲ μὴ βουληθέντες, ἀνῃρέθησαν. ἀντίοχος δὲ γραπτὰς τοῖς ἐπὶ ῥωμαίων ἡγεμόσι λαβὼν, χαλεπὸς ἐφειστήκει τοῖς αὐτοῦ πολίταις, δεῖν τὸν ἑβδόμην σὺν ἐπιτρέπων, ἀλλὰ βιάζομενος πάντα πράττειν, ὅσα δὴ καὶ τὰς ἄλλας ἡμέρας. οὕτω τε τὸν ἀνάγκην ἰσχυρὰν ἐπίησεν, ὡς μὴ μόνον ἐν ἀντιοχείᾳ καταλυθῆναι τὸν ἑβδομάδα ἀργὴν ἡμέραν, ἀλλ' ἐκεῖθεν δεξαμένου δὲ πράγματος, καὶ ταῖς ἄλλαις πόλεσιν ὁμοίως, βραχύν τινα χρόνον. τοιούτων δὴ τῶν ἐπὶ τ ἀντιοχείας ἰουδαίοις τῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν κακῶν γεγενημένων, δευτέρα πάλιν συμφορὰ προσέπεσε, τοῖς ἐφηγήσασθαι ἐπιχειρήσασιν, καὶ ταῦτα διεξέλθομεν. ἐπεὶ γὰρ συνέβη καταπεπλεῦσαι τὸν πρεσβύτερον ἀγρίππαν, ἐρχεία τε καὶ γραμματοφυλάκιον, καὶ τὰς βασιλικὰς, μόλις τὸ πῦρ ἐκωλύθη μὴ πολλῆς βίας, ἐπὶ πᾶσαν τὴν πόλιν φερόμενον. ταύτην ἀντίοχος τὴν πρᾶξιν ἰουδαίων κατηγόρει· καὶ τοὺς ἀντιοχεῖς, εἰ μὴ πρότερον εἶχον πρὸς αὐτοὺς ἀπεχθῶς, τότε τῇ βολῇ τῷ τὸν ἐκ συμβεβηκότος παραχὴν ἐπαχθέντας, πολὺ μᾶλλον ἐκ τῶν προγεγραμμένων τοῖς ἐπ' αὐτὸν λεγομένοις, πιστεύειν παρεσκεύασεν, ὡς μόνον σὺν ἐπ' αὐτοὺς τὸ πῦρ ἐκφέρουσι τῶν ἰουδαίων ἑωρακότας. καὶ καθάπερ ἐμμανεῖς γεγενημένοι μὴ πολλοῦ τινες οἴεσθαι πάντες ἐπὶ τοὺς διαβεβλημένους ὥρμησαν,

A axime vero his liberam domicilii facultatem reges, qvi poſt Antiochum fuerant, præbuerunt. Namqve Antiochus qvidem, qui Epiphanes dictus eſt, vaſtatis Hieroſolymis templum ſpoliavit. Qvi vero poſt eum regnum aſſecuti ſunt, qvicqvid æneum in donariis fuit, hoc Judæis apud Antiochiam degentibus reddidere, in eorum ſynagoga dedicatum: conceſſeruntqve, ut pari cum Græcis jure civitatis uterentur. Aſe-
B cutis qvoqve poſtea regibus eodem modo tractati, & multitudine profecere, & extructione, itemqve magnificentia munerum templum clarius reddidere: ſemperqve religione ſibi ſociantes magnam paganorum multitudinem, etiam illos qvodammodo ſui partem fecere. Qvo tempore autem bellum fuerat conclamatum, & recens in Syriam Veſpaſianus delatus eſt navigio,
C Judæorum vero odium apud omnes pullulabat, tunc unus eorum Antiochus qvidam plurimum patris cauſa honorabilis (erat enim princeps apud Antiochiam Judæorum) cum Antiochenſium populus concionaretur in theatro, progreſſus in medium, patrem ſuum & cæteros deferebat, inſimulans eos, qvod una nocte totam civitatem incendere ſtatuiſſent: & velut hujo cõ-
D ſilii participes qvoſdam hoſpites Judæos tradidit. His autem auditis, populus iram cohibere non poterat: ſed in eos qvidem, qvi traditi fuerant, ignem juſſit afferri: ſtatimqve omnes in theatro concremati ſunt. In multitudinem vero Judæorum properabat irruere: ſi eos celeriter ulti eſſent, patriam ſuam ſervatum iri exiſtimantes. Antiochus autem iracundiam magis accendere, mutatæ voluntatis argumentum,
E qvodqve Judæorum mores odiſſet, exhibere ſe credens, ſi paganorum ritu ſacrificaret: idemqve juſſit & cæteros compelli facere: renuendo enim manifeſtos inſidiatores fore. Hujus autem rei periculo ab Antiochenſibus facto, pauci qvidem conſenſerunt: alii vero qvi noluerunt, perempti ſunt, Antiochus autem acceptis a Romanorum duce militibus, ſævius inſtabat ſuis
F civibus, neqvaqvam eos die ſeptimo ab opere ceſſare permittens, ſed omnia cogens facere, qvæ diebus aliis agerent. Tamque validam neceſſitatem impoſuit, ut non modo apud Antiochiam ſeptimi diei feriæ ſolverentur, ſed ab hoc exordio in cæteris qvoqve civitatibus ad breve ſimiliter tempus fieret. Judæis autem apud Antiochiam tunc ejuſmodi mala perpeſſis, altera
G denuo calamitas accidit: de qva narrare conati, hæc qvoqve perſecuti fuimus. Namqve qvod qvadratum forũ exuri contigit, & archiva monimentorumqve receptacula publicorum, itemqve baſilicas, vixqve ignis inhibitus eſt ſuper omnem civitatem magna nimis vi ruens, hujus facti Antiochus Judæos accuſat: & Antiochenſes, qvos ſcilicet ſi his infeſti antea non fuiſſent, recenti tamen ex incendii tumultu facile calumnia perpuliſſet, multo magis ex anteactis fidem habere dictis ſuis perſuaſit, ut pene ſe vidiſſe ignem a Judæis injici arbitrarentur: & tanquam furore correpti, magno cum ardore cuncti adverſus eos, qvi accuſabantur, impetus facerent.

Vix autem motus eorum potuit reprimere Collega adhuc juvenis legatus, postulans sibi permitti referre ad Cæsarem gesta. Rectorem namqve Syriæ Cæsennium Petum jam qvidem Vespasianus ad eam miserat, nondum autem ille pervenerat. Habita vero diligenti qvæstione Collega reperit veritatem. & eorum quidem Judæorum qvos Antiochus accusaverat, nemo conscius fuit. omne autem facinus admisere homines qvidem nocentissimi necessitate debitorum: rati qvod si forum & scripta publica concremassent, exactione liberarentur. Judæi qvidem pro suspensis criminationibus futura expectantes, magno timore fluctuabant.

CAP. XXII.

Qvomodo Vespasianus rediens à Romanis exceptus est

Titus autem Cæsar à patre sibi allato nuncio, qvod universis qvidem Italiæ civitatibus desiderabilis perveniisset: maxime vero, qvod urbs eum Roma summa cum alacritate & claritudine susceperit, in maximam lætitiam voluptatemqve translatus est, curis de eo ita ut sibi erat suavissimum liberatus. Vespasianum enim etiam longè absentem, omnes homines Italiæ voluntatibus, ut præsentem colebant: expectationem suam, qvod nimis eum venire cupiebant, pro ejus adventu ducentes, & omni habentes necessitate liberam erga illum benevolentiam. Nam & senatus memor calamitatum, qvæ mutatione principum contigissent, optabat imperatorem suscipere senectutis honore bellicorumqve gestorum maturitate decoratum, cujus præsentiam sciebat soli-saluti subjectorum commodaturam: & populus malis intestinis solicitus, magis eum venire cupiebat: tunc se calamitatibus qvidem pro certo absolvendum esse confidens, antiqvam vero libertatem cum opulentia recepturum. Præcipuè milites ad eum respiciebant. hi enim maxime bellorum per illum patratorum noverant magnitudinem, imperitiam vero aliorum ducum experti atqve ignaviam, magna qvidem se optabant turpitudine liberari. eum vero qvi se & servare & honestare solus posset, recipere precabantur. Cum vero hac benevolentia diligeretur ab omnibus, honore qvidem præcipuis viris ulterius expectare intolerabile videbatur, sed eum longissimè ab urbe Roma convenire ante properabant. Nec tamen qvisqvam moras ejus conveniendi ferebat, sed ita simul omnes effundebantur, & universis facilius & promptius ire qvam manere videbatur, ut etiam civitas ipsa tunc primum inter se jucundam sentiret hominum caritatem. Erant autem pauciores abeuntibus remanentes. Ubi vero eum appropinqvare indicaretur, qvamqve mansvete singulos suscepisset, qvi præcesserant, nunciatum est, omnis jam reliqva multitudo per vias cum conjugibus & liberis præstolabantur: & qvo transiens adveniisset, videndi ejus voluntatem, vultusqve lenitatem omnium generum vocibus proseqvebantur, benemeritum & salutis datorem, solumqve dignum Romanorum principem appellantes. Tota vero civitas veluti templum erat sertis atqve odoribus plena. Cum vero vix per circumstantem multitudinem in palatium venire potuisset,

μόλις δ' αὐτῶν ἐδυνήθη τὰς ὁρμὰς ἐπισχεῖν, πρῶτον κελεύσας τὸν πρεσβευτὴν, ἀξιῶν ἐπιτρέψαι καὶσαρι δηλωθῆναι περὶ τῶν γεγενημένων. τὸν γὰρ ἡγεμονεύοντα τῆς συρίας κεσέννιον πέτον, ἤδη μὲν οὐκ ἀφικνεῖσθαι ἐλπίζειν, σωθέντα γε μὴν παρεῖναι μηδέπω. τοιούτῳ δ' ἐπιμελεῖ τῶν ζητουμένων ὁ καλέσας, ἐξεῦρε τὴν ἀλήθειαν· καὶ τῶν μὲν τῆς αἰτίας ἐγκλήματα ἀντίοχον λαβόντα ἰουδαίων, οὐδεὶς οὐδ' ὁπωσοῦν ἔσχεν. ἅπαν δὲ τὸ ἔργον ἐτόλμησαν ἄνθρωποί τινες ἀλιτήριοι, διὰ χρέων ἀνάγκης, νομίζοντες ἐν τῇ ἀγορᾷ, καὶ τὰ δημόσια κατατεθῆναι γράμματα, τῆς ἀπαιτήσεως ἀπαλλαγὴν ἕξειν. ἰουδαῖοι μὲν οὖν ὅτι μετεώροις ταῖς αἰτίαις τὸ μέλλον ἐπὶ καρδοκοῦντες, ἐν φόβοις χαλεποῖς ἐπαλλόμενοι πᾶν ἦν καθ' ὥραν τῆς παρὸν ἀγγελίας αὐτοῖς κομιδῆς, ὅτι πάσης μὲν τοῦ θείου τῆς κατὰ τὴν ἰταλίαν πλέον ἐπῆλθε, μάλιστα δ' ἡ ῥώμη μετὰ πολλῆς αὐτὸν εὐφημίας καὶ λαμπρότητος, εἰς πολλὴν χαρὰν καὶ θυμηδίαν ἐτράπετο, τῶν περὶ αὐτὸν φροντίδων ὡς ἥδιον λυθεισῶν καὶ ἀπαλλαγεισῶν.

ΚΕΦ. κβ'.

Ὅτε δὲ ἀσπασιωτὸν δὴ ἐπὶ μακρὰν ὄντα, πάντες εἰς τὴν ἰταλίαν ἄνθρωποι ταῖς γνώμαις περιέπον ὡς ἥκοντα, τὴν εὐσέβειαν ἐν ᾧ πάντα θέλειν ἄφιξιν αὐτοῦ νομίζοντες, καὶ πάσης ἀνάγκης ἐλευθέραν, τὴν περὶ αὐτὸν ἔχοντες εὔνοιαν. τῇ τε γὰρ βουλῇ καὶ μνήμαις τῶν γεγενημένων ἐν ταῖς τῶν ἡγεμόνων μεταβολαῖς συμφορῶν, δίκαιον ἦν ἀπολαβεῖν ἡγεμόνα, γήρως σεμνότητι καὶ πράξεων ἀκμῇ, πολεμικῶς κεκοσμημένον, ὡς τὴν ὑπάρχουσαν, περὶ μὲν τὴν τῶν ἀρχομένων σωτηρίαν ἐπιμένειν. καὶ μὲν δὴ ὁ δῆμος ὑπὸ τῶν ἐμφυλίων κακῶν πεπονηκὼς ἔτι μᾶλλον ἐλθεῖν αὐτὸν ἐπόθει. πᾶσι δὴ βεβαίως μὲν ἀπαλλαγήσεσθαι τῶν συμφορῶν ὑπελαμβάνων, ἀπολήψεσθαι δὲ τὴν ἄδειαν μετὰ τῆς διαιτερείας πεπιστευκώς. ἐξαιρέτως δὲ τὸ στράτευμα εἰς αὐτὸν ἀφεώρα, μάλιστα γὰρ οἵτινες τῶν καταθωμένων αὐτῷ πολέμων, ἐγίνωσκον τὸ μέγεθος τῆς ἀπειρίας ἢ τῶν ἄλλων ἡγεμόνων, καὶ τῆς ἀνανδρίας πεπειραμένοι, πολλῆς μὲν ἀρχῆς αὐτοὺς ἐπιθυμεῖν ἀπολαχθαι, τὸν μόνον δὲ καὶ σώζειν αὐτοῖς ἐκ κρεμεῖ δυνάμενον, ἀπολαβεῖν ἠύχοντο. τοιαύτης δ' οὔσης ἐξ ἁπάντων ὑπαρχούσης, τῆς μὲν καθ' ὑπερβολὴν τῶν ἀνδρῶν, οὐκ ἔτ' ἀνεκτὸν ἦν ἀναμένειν, ἀλλὰ σπουδαιότατον τῆς ῥώμης αὐτῷ περιτυχεῖν ἐσπούδαζον. οὐ μὴν οὐδὲ τῶν ἄλλων τις ἠνείχετο τῆς ἐπιδύσεως τὸν ἀναβολεῖς, ἀλλ' οὕτως ἐξεχέοντο πάντες ἀθρόοι καὶ πᾶσιν εὐπορώτερον καὶ ῥᾷον ἐδόκει ἐκ μένειν τι ἀπιέναι, ὡς καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τότε πρῶτον ἐν ἑαυτῇ λαβεῖν ὁλιγανθρωπίας ἄδηλον ἰδίαν. ἦσαν γὰρ ἐλάττους τῶν ἀπιόντων οἱ μένοντες. ἐπὶ δὲ πρωΐαν ἠγγέλλετο, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἐπιδύσεως αὐτοῦ τὴν πρὸς ἑκάστους ἐδήλουν οἱ προσελθόντες, ἅπαν ἤδη τὸ λοιπὸν πλῆθος ἀμαγωγεῖ, καὶ παρῆν, ὅτι τῆς παρόδου ἐξεδέχετο, ἐν καθ' οὓς ᾠήσοιτο παρεῖν πρὸς τὴν ἡδονὴν τῆς ὄψεως, καὶ τὸ μειλίχιον αὐτοῦ τῆς ὄψεως, παντοίας ἠφίεσαν φωνὰς, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ μόνον ἄξιον ἡγεμόνα τῆς ῥώμης ἀποκαλοῦντες. ἅπασα δὲ ἡ πόλις ὡς νεὼς ἦν, στεφανωμάτων τε θυμιαμάτων ἀναπλεως. μόλις δ' ὑπὸ πλήθους τῶν περὶ αὐτὸν ἱσταμένων δυνηθεὶς εἰς τὸ βασίλειον ἐλθεῖν, αὐτὸς

αὐτὸς μὲν τοῖς ἔνδον θεοῖς, θυσίας τῆς ἀφιξέως χαρ- A ipse qvidem penatibus diis adventus sui gratu-
μοσύνους ἐπετέλει. τρέπεται δὲ τὸ πλῆθος εἰς εὐωχίαν, latoria sacra celebravit. Vertunt autem se ad e-
ἐν ταῖς φυλαῖς, καὶ γῇ, καὶ γενεθλίοις συνούσαις pulas turbæ, perqve tribus & cognationes & vici-
ταῖς ἑστιάσεσι, πίνοντα τῷ θεῷ παρένδοντες, αὐτόν τ' ὑπὲρ nias convivia exercentes, Deo libabant, & ab eo
πλείστον χρόνον ἐς τὸν Οὐεσπασιανὸν ὑπομένειν τῇ ῥωμαίων ἡγε- precabantur ipsum Vespasianum qvamplurimum
μονίᾳ, καὶ παισὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς ἐξ ἐκείνων ἀεὶ γινομένοις, temporis in Romano imperio perseverare,
φυλαχθῆναι τὸ κράτος ἀναστατώσεσιν. ἡ μὲν οὖν ῥω- & filium ejus, & qui ex his nascerentur servari
μαίων πόλις ἅτε ἐς τὸν Οὐεσπασιανὸν ἐκδεξαμένη τὸ θεῖον, inexpugnabilem principatum. Urbs qvidem Ro-
θυσίας εἰς πολλὰ δαιμονίαν ἐπέδιδου. mana Vespasiano ita suscepto, statim maxima fe-
B licitate crescebat.

Κεφ. κα'. CAP. XXIII.

Πρὸ δὲ τούτων ἔτι τῶν χρόνων, ἐν οἷς Οὐεσπασιανὸς μὲν ἔτι ἀλεξάνδρειαν εἶχε, Τίτος δὲ τὴν τῶν ἱεροσολύμων πολιορκίαν, πολὺ μέρος γερμανῶν ἐκινήθη πρὸς ἀπόστασιν, οἷς καὶ γαλατῶν οἱ πλησίον συμφρονήσαντες, κοινὴ μεγάλας ἐλπίδας αὐτῶν ἐνέθεσαν, ὡς καὶ τὸ ῥωμαίων ἀπαλλαξόμενοι δεσποτείας, ἐπῆρε δ' αὐτοὺς γερμανοὺς ἅψασθαι τῆς ἀποστάσεως, καὶ τὸ πόλεμον ἐξενεγκεῖν, πρώτη μὲν ἡ φύσις, ἅσα λο- C Ante hæc vero tempora, qvibus Vespasia- Domitiani
nus qvidem apud Alexandriam erat, Titus gesta contra
vero Hierosolymam obsidebat, magna pars Ger- Germanos
manorum ad defectionem mota est: qvibus etiam & Gallos.
Gallorum proximi conspirantes, magnam spem
contulerant, qvod etiam Romanorum dominio
liberarentur. Germanos autem deficere velle,
bellumqve inferre, sustulit primò natura bonis
consiliis vacua, parva spe appetens periculorum:
deinde odium principum, qvoniam solis sciunt
gentem suam vi coactam servire Romanis: nec
non eqvidem maximam tempus eis fiduciam de-
dit. Nam cum viderent Romanum imperium
crebris imperatorum mutationibus intestina se-
ditione turbari, omnemqve his subditam orbis
terræ partem pendere ac mutare cognoscerent,
hoc sibi optimum tempus ex illorum rebus ad-
versis atqve discordiis oblatum esse putaverunt.
Id autem consilium dabant, & hac eos spe deci-
piebant, Classicus qvidam & Civilis, ex eorum
potentissimis: qvi olim qvidem res novas cupie-
bant: occasione autem inducti, suam sententiam
prodidere. Jamqve alacriter affectæ multitudi-
nis periculum facturi erant: verum maxima
parte Germanorum defectionem pollicita, & cæ-
teris fortasse non dissentientibus, veluti qvadam
divina providentia, Vespasianus ad Petilium
Cerealem, qvi pridem Germaniam rexerat, lite-
ras mittit, qvibus eum consulem declaravit, jus-
sitqve ad Britannias administrandas proficisci.
Igitur ille qvo jussus erat abiens, audita rebelli-
one Germanorum, eos jam congregatos aggressus
magna clade affecit, depositaqve amentia ad so-
brietatem coegit. Sed etiam si ille ad ea loca non
perveniisset, tamen haud multo post erant sup-
plicia luituri. Nam ut primum defectionis eo-
rum nuncius allatus est Romam, Domitianus
Cæsar hoc audito, non sicut alter in illa ætate fe-
cisset (nam admodum adolescens erat) tantam
rei magnitudinem suscipere non detrectavit: sed
à patre habens ingenitam fortitudinem & supra
ætatem exercitatus, ilico tendebat in Barbaros. Il-
li autem expeditionis fama perculsi, ei se permise-
runt: lucrum hoc ex ea re maximum nacti, ut sine
clade pristino jugo subjicerentur. Omnibus ergo
circa Galliam, ut oportuit ordinatis, ne facile rur-
sus unqvam turbarentur, Domitianus clarus at-
qve insignis, ætatem superantibus factis, & patri-
um decus afferentibus, Romam regreditur. Cum

γισμῶν ἔρημον ἀγαθῶν, καὶ μὴ μικρᾶς ἐλπίδος ἐπίμονος ῥιψοκινδύνου. ἔπειτα δὲ καὶ μῖσος τὸ πρὸς τοὺς κρατοῦντας· ἐπεὶ μόνοις ἴσασι ῥωμαίοις τὸ ἦθος αὐτῶν δουλεύειν βιαζομένοις. ἀμέλει, ἀλλὰ μάλιστά γε πάντων ὁ καιρὸς αὐτοῖς θάρσος ἐνεποίησεν. ὁρῶντες γὰρ τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν ταῖς συνεχέσι τῶν αὐτοκρατόρων ἀλλαγαῖς ἐν ἑαυτῇ ταραττομένην, πᾶν τε μέρος τῆς ὑπ' αὐτοῖς οἰκουμένης συνταραττόμενον εἶναι καὶ κραδαίνεσθαι, ὅταν σφίσιν αὐτοῖς ἄρισον ὑπὸ τῆς ἐκείνων κακοπραγίας καὶ στάσεως καιρὸν ὑπήκοον εὑρεθῆναι. ἐνῆγον δὲ τὸ βούλευμα, καὶ ταύτας αὐτοὺς ταῖς ἐλπίσιν ἐπέφερον, κλάσσικός τις, καὶ βίτελλος τῶν παρ' αὐτοῖς ὄντες ἡγεμόνων, οἱ δῆλον μὲν ὡς οὐκ ἀμαθεῖ ταύτης ἐφίεντο τῆς νεωτεροποιίας. ὑπὸ δὲ καιροῦ δὴ θαρσοῦντες συναχθέντες, τῷ αὐτῶν γνώμῃ ἐξέφηναν. ἔμελλον δὲ προθύμως ἅπαντες ἀναιρήσεσθαι τὴν πεῖραν, τῇς πλήθεσι προσφέρειν. πολλοὶ δὴ μέρους ἤδη τῶν γερμανῶν τὴν ἀπόστασιν ἀνωμολογηκότος, καὶ τῶν ἄλλων οὐκ ἂν δίκα φρονησάντων, ὥσπερ ἐκ δαιμονίᾳ προνοίας θεσπίσας πέμπει γράμματα πετιλίῳ κερεαλίῳ τὸ πρότερον ἡγεμόνι γερμανίας γενομένῳ, τὴν ὕπατον διδοὺς τιμὴν, καὶ κελεύων ἄρξαντα βρεττανίας ἀπιέναι. πορευομένῳ οὖν ἐκείνῳ ὅπως προσετέτακτο, καὶ τὰ περὶ τὴν ἀπόστασιν τῶν γερμανῶν πυνθανομένῳ, ἤδη συνειλεγμένοις αὐτοῖς ἐπιπίπτει, καὶ ὠθρόαν ἅμιλλος, πολύ τε πλῆθος αὐτῶν ἀναιρεῖ τῇ μάχῃ, καὶ τῆς ἀνοίας παυσαμένους, ἠνάγκασε φρονεῖν. ἔμελλον δὲ κἀκείνοις μὴ ῥᾴδιον εἰς τὰς τάξεις ὠθρόαν τος, δίκην οὐκ εἰς μακρὰν ὑφέξειν, ἠνίκα γὰρ πρῶτον ἡ περὶ τῆς ἀποστάσεως αὐτῶν ἀγγελία τῇ ῥώμῃ προσέπεσε, δομετιανὸς καίσαρ πυνθανόμενος, οὐχ ὡς ἂν ἕτερος ἐν τούτῳ τῆς ἡλικίας, νέος γὰρ ἔτι παντὶ πάσῃ τηλικοῦτον ἄραντος μέγεθος πραγμάτων ὤκνησεν. ἔχων δὲ πατρόθεν ἔμφυτον τ' ἀνδραγαθίαν, καὶ τελειοτέραν τ' ἄσκησιν τῆς ἡλικίας πεποιημένος, ὑπὸ τοὺς βαρβάρους δὴ τοὺς ἤλασεν. οἱ δὲ τοῦ τ' φήμην τῆς ἐφόδου καταπεπόντες, ἐπ' αὐτῷ σφᾶς αὐτοὺς ἐποιήσαντο μὴ δ' φόβου κέρδος δέραμόμενοι. τὸ χωρὶς συμφορῶν ὑπὸ τ' αὐτὸν πάλιν ζυγὸν ὑπαχθῆναι. πᾶσιν οὖν δηθεὶς τοῖς περὶ τὴν γαλατίαν τάξιν τὴν πρεσήκουσαν δομετιανὸς, ὡς μὴ δι' αὐθις ἄνετο ῥᾳδίως ἐπὶ ταὐτὰ ταραχθῆναι, λαμπρὸς καὶ ἐπίβλεπτος, ἤδη κρείττοσι μὲν τῆς ἡλικίας, πρέπουσι δὲ τῷ πατρὶ κατορθώμασιν, εἰς τὴν ῥώμην ἀνέζευξε.

supradicta vero Germanorum defectione, iisdem diebus etiam Scytharum convenit audacia. Nam qvi appellantur Sarmatæ, maxima multitudine clam transgressi flumen Istrum, violenti atqve fævissimi, propter inopinatum impetum multos Romanorum qvos in præsidiis offendêre, interficiunt: & consularem legatum Fontejum Agrippam, qvi fortiter his obvius pugnaverat, occidunt: proximasqve regiones totas ferendo atqve agendo, omniaqve incendendo pervagabantur. Vespasianus autem hoc facto, & vastitate Mœsiæ cognita, Rubrium Gallum mittit pœnas de eis sumpturum. a qvo multi qvidem in præliis trucidati sunt: qvi vero salvi esse potuere, cum timore domum refugêre. Hoc autem bello magister militum finito, etiam futuri temporis cautioni consuluit. Pluribus enim & majoribus præsidiis loca circundedit, ut omnino Barbaris esset impossibilis transitus. In Mœsia qvidem ea celeritate debellatum est.

CAP. XXIV.

De anno sabbatico & triumpho Vespasiani ac Titi celeberrimo.

PRinceps vero Titus aliqvandiu qvidem Beryti commorabatur, ita ut diximus: inde autem reversus, & per omnes qvas obiret Syriæ civitates magnificentissima celebrans spectacula, Judæorum captivis ad ostentationem cladis eorum abutebatur. Conspicit autem in itinere fluvium cognitione dignissimum. Is fluit medius inter Arcas & Raphanæas Agrippæ regni civitates. Habet autem qvoddam peculiare miraculum. Nam cum sit qvando fluit plurimus, neqve meatu segnis, tamen interpositis sex diebus a fontibus deficiens, siccum exhibet locum videre. Deinde qvasi nulla mutatione facta, septimo die similis exoritur: atqve hunc ordinem semper eum observare pro certo compertum est. Unde etiam Sabbaticus appellatus est, a sacro Judæorum septimo die sic denominatus. Civitatis autem Antiochensium populus, postqvam Titum adventare cognovit, manere qvidem intra mœnia præ gaudio non sustinebat. omnes autem obviam ei pergere properabant, & usqve ad tricesimum vel eo amplius stadium progressi, non modo viri, sed etiam fœminæ cum pueris expectabant. Et cum appropinqvantem vidissent, ex utroqve viæ latere stantes dextras cum salutatione tendebant: multisqve favoribus exultantes, cum ipso revertebantur. Crebro autem inter omnes alias laudes precabantur, ut Judæos expelleret civitate. Titus qvidem nihil precibus istis indulsit, sed otiose qvæ dicebantur audiebat. Incerti autem qvid sentiret, qvidve facturus esset, Judæi magno & atroci metu tenebantur. Nec enim commoratus est Antiochiæ Titus, sed continuo ad Zeugma Euphratem versus iter contendit. Qvo missi etiam ab rege Parthorum Vologeso venêre, auream ei ferentes coronam, qvod Judæos vicisset. Eaq; susceptа etiam convivium exhibuit regiis, atqve ita Antiochiam remeavit. Senatu verò & populo Antiochensi multum petentibus, ut in theatrum veniret, ubi omnis eũ multitudo præstolabatur, humanissimè paruit. Rursus autem fortiter iisdem instantibus,

ΚΕΦ. ιβ.

Τῇ δὲ περιερημένῃ γερμανῶν ἀποστάσει κ τὰς αὐτὰς ἡμέρας, & σκυθικὸν τόλμημα πρὸς ῥωμαίους συνέβραμεν. οἱ γὰρ καλούμενοι σκυθῶν σαρμάται πολὺ πολήθος ὄντες ἀδήλοι μὲν τὸ ἴστρον ἐπεραιώθησαν τὴν μυσίαν, ἔπειτα πολλὴ τῇ βίᾳ, καὶ χαλεποὶ μᾶλλον τὴν παντάπασιν ἀνέλπιστον τῆς ἐφόδου προσπεσόντες, πολλοὺς μὲν τῶν ἐπὶ τῇ φρουρᾷ ῥωμαίων ἀνεῖλον, καὶ τὴν περιοικίδα τὴν ὑπατικὸν φοντήϊον ἀγρίππαν ὑπατεύσαντα καρτερῶς μαχόμενον κτείνουσι. τὴν δὲ ὑπερκειμένην χώραν ἅπασαν καθεῖρξον, ἄγοντες καὶ φέροντες ὅτῳ προσπέσοιεν. διεσπασμένοις δὲ τὰ χωρία, & τὴν πορθησιν τῆς μυσίας πυθόμενοι, βουσὶ μᾶλλον ἐοικότες, δίκην θηρήσοντα τοῖς σαρμάταις. ὑφ' οὗ πολλοὶ μὲν αὐτῶν ἐν ταῖς μάχαις ἀπῆλθον. τὸ δὲ σωθὲν, μὴ δέους εἰς τὴν οἰκείαν διέφυγε. τότε δὲ τῷ πολέμῳ τέλος ἐπιθεὶς ὁ στρατηγὸς, καὶ τῆς εἰς τὸ μέλλον ἀσφαλείας πρόνοησε. πλείοσι γὰρ καὶ μείζοσι φυλακαῖς τὸν τόπον διέλαβεν, ὡς εἶναι τοῖς βαρβάροις τὴν διάβασιν πλέως ἀδύνατον. ὁ μὲν οὖν περὶ τὴν μυσίαν πόλεμος, ταχεῖαν ὅτως ἔλαβε τὴν κρίσιν.

ΚΕΦ. ιγ.

Τίτος δὲ κατὰ καιρὸν χρόνου μέν τινα διέτριψεν ἐν βηρυτῷ, καθὰ προεῖρηκαμεν. ἐκεῖθεν δ' ἀναζεύξας, καὶ διὰ ὧν ἦει πόλεων τῆς συρίας, ἐν ταύταις θεωρίας τε σωτηρίων πολυτελεῖς, καὶ τῶν ἰουδαίων τοῖς αἰχμαλώτοις εἰς ἐπίδειξιν τῆς ἑαυτῶν ἀπωλείας καταχρώμενος, ἐθεᾶτο κ τὴν πορείαν ποταμὸν φύσιν ἀξίαν ἱστορηθείας. ῥεῖ μὲν γὰρ μέσης ἀρκαίας τῆς ἀρχαίας βασιλείας καὶ ῥαφανέας, ἔχει δ' θαυμαστὴν ἰδιότητα. πολὺς γὰρ ὢν ὅτε ῥεῖ καὶ κ τὴν φορὰν οὐ χολαῖς, ἔστιν ὅτε δ' πᾶς ἐκ τῶν πηγῶν ἐπλέτων, ἐξ ἡμερῶν ἑξῆς ἀριθμὸν, ξηρὸν παραδίδωσιν ὁρᾶν τὸν τόπον. εἶθ' ὥσπερ οὐδεμιᾶς ὑμούσης μεταβολῆς, ὁμοίως κ τὴν ἑβδόμην ἐκδίδωσι, καὶ ταύτην ἀεὶ τὴν τάξιν ἀκριβῶς τετήρηται Ἰουδαίων. ὅθεν δὴ & σαββατικὸν αὐτὸν κεκλήκασιν, ἀπὸ τῆς ἱερᾶς τῶν ἰουδαίων ἑβδόμης, αὐτῶς ὀνομάσαντες.

ΚΕΦ. ιδ.

Ὁ δὲ τῶν ἀντιοχέων δῆμος, ἐπεὶ πλησίον ὄντα πιστὸν ἐπυνθάνοντο, μένειν μὲν ἐπὶ τοσοῦτον τειχῶν ὑπὲρ χαρᾶς οὐχ ὑπέμενον. ἐπαφόδου δ' ἐπὶ τὴν ὑπάντησιν, καὶ τριακοντα σταδίων ἐπιπλέον προῆλθον, οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν πλῆθος ἅμα παισὶ, τῆς πόλεως ἐκχεόμενοι. καθ' ὁπηνίκα ἐγγίσαντα προσιόντα, ὡς ἀπὸ τὴν ὁδὸν ἑκατέρωθεν ὡς ἀπαντῶντες, τάς τε δεξιὰς προὔτειναν προσαγορεύοντες, & παντοίοις ἐπιφημίσμασι χρώμενοι συνεπέφερον. συνεχὴς δ' ἦν αὐτῷ ὡς ἀπὸ πάσης ἅμα τὰς ἐπιφημίσεις ἐκβαλεῖν τὴν πόλεως τοὺς ἰουδαίους. ἦτος μὲν οὖν οὐδὲν ἐνδώκει πρὸς ταύτην τὴν δέησιν, ἀλλ' ἡσυχῇ τῶν λεγομένων ἐπήκουεν, ἐπ' ἀδήλῳ τὸ τί φρονεῖ, καὶ τὴν πίστιν, πολὺς καὶ χαλεπὸς τοῖς ἰουδαίοις ὁ φόβος ἐνῆν. οὐ γὰρ ἐπέμενεν ἐν ἀντιοχείᾳ ἦτος, ἀλλ' εὐθὺς ἦλθε τὸ ζεῦγμα τὴν κ τὸν εὐφράτην σωτέτευε πορείαν. ἔνθα δὴ καὶ ὡς ὁ παρθῶν βασιλεὺς βολογεσε πρὸς αὐτὸν ἦκον, στέφανον χρυσοῦν ἔχοντες τὴν κ τῶν ἰουδαίων νίκην κομίζοντες. ὃν δεξάμενος εἰστία τοὺς βασιλικοὺς, κἀκεῖθεν εἰς τὴν ἀντιόχειαν ἐπανέρχεται. τῆς δὲ βουλῆς καὶ ὁ δῆμος τῶν ἀντιοχέων πολλὰς ποιησαμένων δεήσεις ἐλθεῖν εἰς τὸ θέατρον αὐτῶν, ἐν ᾧ πᾶν τὸ πλῆθος ἠθροισμένον ἐξεδέχετο φιλανθρώπως ὑπήκουσε. πάλιν δ' αὐτῶν σφόδρα λιπαρῶς ἐγκειμένων & συνεχῶς δεομένων ἐξ-

λαστη

λάσαι τῆς πόλεως τοὺς ἰουδαίους, δ' ὀξυχον ἐπιόντα τοῖς ἀπαιτοῦσιν, εἰπὼν· ἀλλ' ἤγε πατρίδ' αὐτῶν εἰς λοιμὸν ἐκβαλεῖν ἔχειν τοὺς ἰουδαίους, ἀνήρηται, καὶ δέξαιτ' ἂν οὐδεὶς αὐτοὺς ἐπὶ τοσοῦτον δὴ διάστημα οὐκ ἀνοχῆς τρέπων δέησιν, τὸ πρόσω ἁμαρτάνοντες. πρὸς γὰρ χαλκᾶς ἡξίουν δέλτους ἀνελεῖν αὐτὸ, ἐν αἷς γεγράπται τὰ δικαιώματα τῶν ἰουδαίων. οὐ μὲν οὐδὲ τοῦτο Τίτος ἐπένευσεν αὐτοῖς, ἀλλ' ἐάσας πάντα καὶ χώραν τοῖς ἐπ' ἀνοχείας ἰουδαίοις ὡς πρόσθεν ἔχειν, εἰς αἴγυπτον ἀπηλλάττετο.

A & crebro postulantibus expelli civitate Judæos, ingenioſe reſpondit, patriam eorum dicens qvo expellendi fuerant interiiſſe, nullumqve jam eſſe locum, qvi eos reciperet. Unde ad aliam petitionem ſeſe convertunt Antiochenſes, qvod priorem impetrare non potuerunt. Æneas enim tabulas eum precabantur eximere, qvibus inciſa eſſent privilegia Judæorum. Sed ne id qvidem B Titus annuit. verum in eodem ſtatu relictis omnibus, qvæ habebant apud Antiochiam Judæi, ad Ægyptum inde diſceſſit. Iter autem agendo cum ad Hieroſolymam veniſſet, triſtemqve ſolitudinem qvam videbat, antiqvæ civitatis claritudini compararet, diſjectorum operum magnitudinem & veterem pulchritudinem recordatus, miſerabatur excidium civitatis, non ſicut C alius feciſſet exultans, qvod talem ac tantam funditus excidiſſet, verum multa imprecans ſeditionis authoribus, & qvi hanc pœnam ei inferre coëgere: ita certus erat, qvod nunqvam virtutem ſuam voluiſſet punitorum calamitate clareſcere. Ex magnis enim divitiis, non minima pars in ruinis adhuc inveniebatur. Qvædam enim eruebant Romani, plura vero captivis indicantibus auferebant, aurum atqve argentum, aliaqve in- D ſtrumenta precioſiſſima, quæ domini propter incertam belli fortunam terræ condidere. Titus autem propoſitum iter ad Ægyptum tendens, emenſa velociter ſolitudine, pervenit Alexandriam: decretóqve ad Italiam navigare, cum ſe duæ legiones comitarentur, utramqve unde venerant remiſit: qvintam qvidem in Mœſiam, E qvintam vero decimam in Pannoniam. Captivorum autem duces Simonem & Joannem, & alios numero ſeptingentos viros electos, tam magnitudine corporum qvam pulchritudine præſtantes, ilico ad Italiam portari præcepit, cupiens eos in triumpho traducere. Peracta verò navigatione pro voto, ſimiliter qvidem Roma in eo ſuſcipiendo erat affecta, & occurſus exhibuit eos qvos patri. Claritudinem vero Tito pater attulit, qvi venit obviam, eumqve ſuſcepit. Multitudini autem civium divinam qvandam lætitiam F ſuggerebat, qvod videbat in unum tres convenisse. Non multis autem diebus poſt, unum communem triumphum ob res geſtas agere ſtatuere, qvamvis utriqve ſenatus proprium decreviſſet. Prædicto autem die, qvo futura erat pompa victoriæ, nemo ex tam infinita civitatis multitudine domi remanſit. Omnes autem cum exiſſent, G loca ubi tantum ſtare poſſent occupaverant, qvantus ſpectandis imperatoribus modus ſufficeret, conceſſo neceſſario tranſitu. Cuncta vero turba militari ante lucem per turmas atqve ordines progreſſa cum rectoribus ſuis, & circa oſtia conſtituta non palatii ſuperioris, ſed prope Iſidis templum (ibi enim principes nocte illa qvieſcebant) prima jam aurora incipiente procedunt Veſpaſianus & Titus lauro qvidem coronati, amicti vero patria veſte purpureâ & ad Octavianas ambulationes tranſeunt.

Κεφ. ιε.

Καὶ τῷ τὴν πορείαν τῶν ἱεροσολύμοις προσελθὼν, καὶ τὸν λυπρὸν ἐρημίαν βλεπομένων ἀντιθεὶς τῇ πρὶν τῆς πόλεως λαμπρότητι, καὶ τὸ μέγεθος τῶν ἐρρηγμένων κατασκευασμάτων, καὶ τὸ πάλαι καλὸν εἰς μνημεῖον βαλλόμενον, ὤκτειρε τῆς πόλεως τὸ ὄλεθρον, οὐχ ὥσπερ ἄλλος ἄν τις αὐχῶν, ὅτι τηλικαύτην οὖσαν, καὶ τοσαύτην εἶλε καὶ κράτος, ἀλλὰ πολλάκις ἐπαρώμενος τοῖς αἰτίοις τῆς ἀποστάσεως ἀρξασι, καὶ ταύτην δίκην τῇ πόλει τιμωρίαν γνώσεσθαι προσκαίουσιν. οὕτως ἐκδηλος ἦν οὐκ ἂν ἐλέησας ἐπὶ συμφορᾷ τῶν κολασθέντων γνώσεσθαι τῆς ἀρετῆς αὐτὸ τὴν ὑπεροψίαν. ἔτι γὰρ πολλοῦ πλούτου τῆς πόλεως, ἐπὶ πολὺν τοῖς ἐρείπιοις οὐκ ὀλίγον μέρος ἀνελίσκετο. τὰ μὲν γὰρ πολλὰ ἀνέσκαπτον οἱ ῥωμαῖοι τὰ πλεῖστα δ' ὑπὸ μηνύσεως τῶν αἰχμαλώτων ἀνηροῦντο, χρυσόν τε καὶ ἄργυρον, καὶ τὰ τῆς ἄλλης τιμιωτάτης κατασκευῆς, ἅπερ οἱ κεκτημένοι πρὸς τοὺς ἀθλίους τοῦ πολέμου τύχας, κατὰ γῆς ἀπεθησαυρίκεσαν. τίτος δὲ τὴν προκειμένην τοιοῦτον πρόφασιν ἐπ' αἴγυπτον, καὶ τὴν ἐρημον ἡ τάχιστά διανύσας, ἦκεν εἰς ἀλεξάνδρειαν· καὶ βουλὴν ὅτι τῆς ἰταλίας διεγνωκὼς, δυοῖν αὐτῷ πραγμάτων συνηκολουθηκότων, ἑκάτερον ὅλον περ ἀφῖκτο πάλιν ἀπέστειλεν. εἰς μὲν τὴν μυσίαν τὸ πέμπτον, εἰς παννονίαν δὲ τὸ πεντεκαιδέκατον. τῶν αἰχμαλώτων δὲ τοὺς μὲν ἡγεμόνας σίμωνα καὶ ἰωάννην, τόν τε ἄλλον ἀριθμὸν ἑπτακοσίους ἄνδρας ἐπιλέξας μεγέθει τε καὶ κάλλει σωμάτων διαφέροντας, προσέταξεν εἰς τὴν ἰταλίαν αὐτίκα μάλα κομίζεσθαι, βουλόμενος αὐτοὺς ἐν τῷ θριάμβῳ προαγαγεῖν.

Κεφ. ις.

Τοῦ πλοῦ δ' αὐτῷ κατὰ νοῦν ἀνυσθέντος, ὁμοίως μὲν ἡ ῥώμη πρὸ τοῦ τὴν ὑποδοχὴν εἶχε. καὶ τὰς ὑπαντήσεις, ὥσπερ ὅτι μάλιστα. λαμπρότατον δὲ τῷ τίτῳ, καὶ αὐτὸς ὁ πατὴρ ὑπαντῶν καὶ δεχόμενος. τῷ δὲ πληθύοντι πολιτῶν, δοκούσῃ τινὰ τοῦ χαρὰν παρεῖχε, τὸ βλέπειν αὐτοὺς ἤδη τοὺς τρεῖς ἐν ταὐτῷ γενομένους. οὐ πολλῶν δ' ἡμερῶν διελθουσῶν, ἔνα καὶ κοινὸν ἔγνωσαν τὸν ὅτι τοῖς κατορθώμασι πεποιῆσθαι θρίαμβον, καὶ περ ἑκατέρῳ τῆς βουλῆς ἰδίαν ψηφισαμένης. προὐφαίνετο δὲ τῆς ἡμέρας, ἐφ' ἧς ἔμελλεν ἡ πομπὴ γνώσεσθαι τῶν ἐπινικίων, οὐδεὶς εἰκὸς καταλελειμμένος, τῆς ἀμέτρου πληθύος ἐν τῇ πόλει. πάντες δὲ ἐπὶ κῆναι μόνον ἰὼν οἷον προελθόντες, τοὺς τόπους κατελήφεσαν, ὅσον τοῖς ὀφθησομένοις μόνον εἰς πάροδον ἀναγκαῖα καταλιπόντες. ἔτι γὰρ πρωϊαίτατον παντὸς ἔτι νύκτωρ κόσμους τάξεις ἀπὸ τῶν ἡγεμόσι προσεζωσμένοι, καὶ πρὸ θύρας ὄντος, ἔτ' ἄνω βασιλείων, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἰσιδος ἱερόν. ἐκεῖ γὰρ ἀνεπαύοντο τὴν νύκτος ἐκείνης οἱ αὐτοκράτορες. πρὶ δὲ αὐτὸ δεχομένου ἤδη τὸ ἕω πρόσω ἀστασιάστως ὁ τίτος, δάφνη μὲν ἐστεφανωμένοι, πορφύρας δ' ἐσθῆτας πατρίους ἀμπεχόμενοι, καὶ φείσιον εἰς τὴν ὀκταουίας προπάτους.

F G

Ibi enim ſenatus,& ducum proceres, & honorati equites, eorum præſtolabantur adventum. tribunal autem ante porticus factum erat, ſellæqve eburneæ in eo præparatæ. Quo cum aſcendiſſent, conſederunt. Statimqve eos militaris favor excepit, multis virtutem teſtimoniis prædicans. Illi autem inermes erant, in veſte ſerica laureis coronati. Perceptis autem laudibus eorum Veſpaſianus, cum dicere adhuc vellent, ſilentii ſignum dedit. Magnaqve omnium qviete facta ſurrexit, & amictu magnam partem capitis adopertus, ſolennia vota celebravit: idemqve Titus fecit. Perfectis autem votis, Veſpaſianus in commune omnes breviter allocutus, milites qvidem ad prandium, qvod his ex more ab imperatore parari ſolet, dimittit. ipſe vero ad portam recedit, qvæ ab eo qvod per illam ſemper triumphorum pompa ducitur, nomen accepit. Ibi & cibum prius capiebant, & triumphalibus veſtibus amicti, diis ad portam collocatis cæſa hoſtia, inter ſpectacula tranſeuntes triumphum ducebant, ut multitudini facilior præberetur aſpectus. Pro merito autem narrari multitudo eorum ſpectaculorum & magnificentia non poteſt, in omnibus, qvæ qviſqve cogitaverit, vel artium factis, vel divitiarum opibus, vel naturæ novitate. Nam pene qvæcunqve hominibus, qvi uſqvam ſunt fortunatis paulatim qvæſita ſint, aliis alia mirabilia atqve magnifica, hæc univerſa illa die Romani imperii magnitudinem probavere. Etenim argenti auriqve nec non eboris in omni ſpecie operū multitudinem, non ut in pompa ferri cerneres, ſed ut ita dixerim omnia fluere, & alias qvidem veſtes ex rariſſimis generibus purpuræ portari: alias diligentiſſima pictura variatas arte Babylonia: gemmæ autem clariſſimæ tā multæ, aliæ coronis aureis, aliæ aliis operibus incluſæ traductæ ſunt, ut appareret fruſtra nos earum uſqvam rerum eſſe aliqvid ſuſpicari. Ferebantur etiam ſimulacra, qvæ illi deos habent, & magnitudine mirabili, & arte non defunctorie facta. horumqve nihil non ex pretioſa materia. Quin & animalium diverſa genera producebantur, propriis ornamentis induta. Erat autem etiā qvæ ſingula portaret magna hominū multitudo, purpureis veſtibus atqve inauratis ornata. Ipſi etiam qvi ad pompam fuerant ab alia turba diſcreti, præcipua & mirabili ornamentorum magnificentia culti erant. Inſuper his, ne captivorum qvidem vulgus inornatum videres, ſed varietas & pulchritudo qvidem veſtium natam ex fatigatione corporum deformitatem, oculis ſubtrahebat. Maxime autem ſtupori erat, pegmatū qvæ portabantur, fabricatio, pro cujus magnitudine timendum viribus portantium occurrentes putabant multa n. in tertium nidum qvartumq; ſurgebant: & magnificentia fabricæ cum admiratione delectabat: multis aurata veſte circundatis, cum aurum præterea factum atqve ebur omnibus eſſet affixum. Multis autem imitationibus bellum aliter in diviſum, certam ſui faciem demonſtrabat. Erat enim cernere vaſtari qvi-

Ἐνταῦθα γὰρ ἦτι βουλὴ, καὶ τὰ πλήθη τῶν ἀρχόντων, οἵ τε ἀπὸ τῶν τιμημάτων ἱππῆς τέλει ἄφιξιν αὐτῶν ἀνέμενον. παρῆν δὲ βῆμα πρὸ τῶν στοῶν, δίφροι τε αὐτοῖς ἐλεφαντίνων ἐπ' αὐτῷ κειμένων ἐφ' οὓς παρελθόντες ἐκαθέσθησαν, καὶ τὸ στρατιωτικὸν εὐθὺς ἐπευφήμει, πολλὰς αὐτοῖς τῆς ἀρετῆς μαρτυρίας ἀποδιδόντες ἅπαντες. κἀκεῖνοι χωρὶς ὅπλων ἦσαν ἐσθῆσι σηρικαῖς, στεφανωμένοι δάφναις. δεξάμενος δ' αὐτῶν τὰς εὐφημίας ὁ στρατιανὸς, ἐπὶ βουλομένων λέγειν, τὴν σιγὴν ἐκωλύσατο σύμβολον, καὶ πολλῆς ἐκ πάντων ἡσυχίας γενομένης ἀνάῤῥησις, καὶ τοῦ πεδίλματι τὸ πλεῖον τῆς κεφαλῆς μέρος ἀποκαλυψάμενος εὐχὰς ἐποιήσατο τὰς νενομισμένας. ὁμοίως δὲ τίτος ηὔξατο· μὴ δὲ τὰς εὐχὰς, εἰς κοινὸν ἅπασιν ἐστρατιανὸς βραχέα διαλεχθεὶς, τοὺς μὲν στρατιώτας ἀπέλυσεν ἐπὶ τὰ νενομισμένα ἄριστον αὐτοῖς ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων εὐτρεπισθέν. πρὸς δὲ τὴν πύλην αὐτὸς ἀνεχώρει, τὴν ἀπὸ τοῦ πομπεῖον καλουμένην. διὰ ταύτης γὰρ τοὺς θριάμβους, τὴν προσωνυμίαν αὐτῶν τετυχήκασιν. ἐνταῦθα τροφῆς τε προσαπογευσάμενοι, καὶ τὰς θριαμβικὰς ἐσθῆτας ἀμφιασάμενοι, τάς τε παρόδους τῇ πύλῃ θύσαντες θεοῖς, ἐπίμηκες τὸν θρίαμβον διὰ τῶν θεάτρων διεξελαύνοντες, ἵνα ὑπὸ τοῖς τοῦ θεοῦ ὀφθῶσιν ἡ θέα φάσι.

Κεφ. κ'.

Μηχανὴν δὲ κατὰ τὴν ἄξιν ἑκάστου τῶν θριάμβων ἐκείνων τὸ πλῆθος, καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον ἐν ἅπασιν, εἰς ἃν τις ἐπινοήσειεν, ἢ τεχνῶν ἔργοις, ἢ πλούτου μέρεσιν, ἢ φύσεως ἀνωμαλίαις. ἔχεδον γὰρ ὅσα τοῖς πώποτε ἀνθρώποις εὐδαιμονήσασιν ἐκτήθη κατὰ μέρος, ἄλλα παρ' ἄλλοις θαυμασθέντα πολυτελῆ, ταῦτ' ἐπὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀθρόα τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἔδειξε τὸ μέγεθος. ἀργύρου τε γὰρ καὶ χρυσοῦ καὶ ἐλέφαντος ἐν παντοίοις ἰδίοις κατασκευάσμασιν ἑωρᾶτο, οὐχ ὥσπερ ἐν πομπῇ κομιζόμενον πλῆθος, ἀλλ' ὡς ἂν ἔκποθ' ἧς ῥέοντα θεάσαιτο. καὶ τὰ μὲν ἐκ τοσούτων ὑφασμάτων τῆς πανοικτίστης φερομένα, τὰ δὲ εἰς ἀκριβῆ ζωγραφίαν πεποικιλμένα τῇ Βαβυλωνίων τέχνῃ. λίθοι τε διαφανεῖς, οἱ μὲν χρυσοῖς ἐμπεπλεγμένοι στεφάνοις, οἱ δὲ καθ' ἄλλας ποιήσεις, τοσοῦτοι παρῆλθησαν, ὥς τε μαθεῖν ὅτι μάτην εἶναί τινα τούτων πανταχοῦ λίθον φαμὲν. ἐφέρετο δὲ θεῶν ἀγάλματα τῶν παρ' αὐτοῖς, μεγέθεσι θαυμαστοῖς, καὶ τῷ τέχνῃ ἀπερέργως πεποιημένα. ἐκ τούτων εἶδέν, ὅτι μὴ τῆς ὕλης τῆς πλουτίλους. ζῴων τε πᾶσαι φύσεις παρῆκται, κόσμοι οἰκείων ἁπάντων περικειμένων. ἓν δὲ καὶ τὸ κομίζον ἕκαστα τούτων ἀνθρώπων πλῆθος, ἀλουργαῖς ἐσθῆσι καὶ διαχρύσοις κεκοσμημένον. οἵτ' ἐς αὖτο τὸ πομπεύειν, διαφερόντως ἐξαίρετον ἔχον ἐκ παντὸς τοῦ αὐτοὺς ἅπαντας κόσμου τῆς πολυτέλειας. ὅπῃ τοίνυν ἐδέ τῶν αἰχμαλώτων ἓν ἰδεῖν ὄχλον ἀκόσμητον· ἀλλ' ἡ τῶν ἐσθήτων ποικιλία, καὶ τὸ κάλλος αὖ τῶν τοῦ κακώσεως τῶν σωμάτων ἀεικίαν, ἐκλεπτε τῆς ὄψεως. θαῦμα δ' ἐν τοῖς μάλιστα παρῆκεν. ἡ τῶν φερομένων πομπῶν κατασκευή. ἐκ γὰρ μέγεθος ἓν ὅσον τὸ βεβαίως φορᾶς ἄτερ ἀπισχνεῖσθαι. τρωφορεῖα γὰρ αὐτῶν ἓν πυργώματα πολλὰ πεποίητο· καὶ τῇ πολυτελείᾳ τῇ περὶ τὰ καθάσκολα ἦν ἡδονὴ μετ' ἐκπλήξεως· ἐκ γὰρ ὑφάσματος πολλοῖς διαχρύσου πεπεδέθη, ἐκ χρυσοῦ δὲ ἐλέφας οὐκ ἀποίητος πᾶσι πεπεσπόμη. διὰ πολλῶν δὲ μιμημάτων ἐπόλεμος ἄλλως εἰς ἄλλα μεμεγεσμένος, ἐναργεστάτην ὄψιν ἑαυτὸ παρεῖχεν. ἦν γὰρ ἰδεῖν χώραν μὲν

δίδου-

δαίμονα ἡμερῶσαι, ὅλας δὲ φάλαγγας κτεινο-
μένας πολεμίων, καὶ τοὺς μὲν φεύγοντας, τοὺς δ' εἰς
αἰχμαλωσίαν ἀγομένους. τείχη δὲ ὑπερβάλλοντα
μεγέθει, μηχαναῖς ἐρειπόμενα, καὶ φρουρίων ἀλί-
σκομένας ὀχυρότητας, καὶ πόλεων πλουσιανθρώπων εἰ-
σόδους κατ' ἄκρας ἐχομένους, καὶ στρατιὰν ἔνδον τει-
χῶν εἰσχεομένην, καὶ πάντα φόνου πληθύοντα τόπον,
καὶ τῶν ἀδυνάτων χεῖρας ἀνταιρῶν ἱκεσίας. πῦρ τε
ἐνιέμενον ἱεροῖς, καὶ καπνισκαφὰς οἴκων ὅλων τοῖς
θεατοῖς, καὶ μὴ πολλοῦ ἐρημίαν κατηφῆ, ποταμοὺς ῥέοντας οὐκ ἐπὶ γῆν γεωργουμένην, οὐδὲ ποτὸν
ἀνθρώποις ἢ βοσκήμασιν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ παντα-
χόθεν φλεγομένης. ταῦτα γὰρ ἰουδαῖοι πεισμένους αὐτοὺς
τῷ πολέμῳ παρέδοσαν. ἡ τέχνη δὲ καὶ τῶν κατασκευ-
ασμάτων ἡ μεγαλουργία, τοῖς οὐκ εἰδόσι τὰ γινό-
μενα τότε ἐδείκνυεν ὡς παροῦσι. πάντα δ' ἐφ' ἑκάστῳ
τῶν πραγμάτων, ὁ τῆς ἁλισκομένης πόλεως στρατηγὸς,
ἐν τρόποις ἐλήφθη. πολλαὶ δὲ καὶ νῆες ἐπέπλεον. λάφυρα δὲ
τὰ μὲν ἄλλα χύδιν ἐφέρετο. διέπεσε δὲ πάντων, τὰ
ἐγκαταληφθέντα τοῦ ἐν ἱεροσολύμοις ἱεροῦ· χρυσῆ τε
τράπεζα τῶν ὁλκῷ πολυταλάντων, καὶ λυχνία χρυσοῦ
μὲν ὁμοίως πεποιημένη· τὸ δὲ ἔργον ἐξήλλακτο τῆς κατ'
τὰ ἡμέτερα χρῆσιν σωτηρίας. ὁ μὲν γὰρ μέσος αὐτῶν κίων,
ἐκ τῆς βάσεως πεπηγὼς, λεπτοὶ δ' ἀπ' αὐτοῦ μεμηκυν-
μένοι καυλίσκοι, τριαίνης σχήματι ἀφῆπτο τῆς θέ-
σιν ἔχοντες, λύχνον ἕκαστος αὐτῶν ἐπ' ἄκρων κεχαλ-
κευμένον. ἐπὶ δ' ἦσαν ὅτι, τῆς ἑβδομάδος τῷ τιμῷ ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος τῶν
ἰουδαίων ἅπασι τοῖς ἰουδαίοις
ἑβδομάδος τῷ τιμῷ ἐμφανίζοντες. ὅτε νόμος τῶν
ἰουδαίων ἅπασι τοῖς ἰουδαίοις ἐφέρετο τῶν λαφύρων τελευταῖος.
ἅπασι τοῖς παρῆσαν πολλοὶ, νίκης ἀγάλματα κομίζον-
τες· ἐξ ἐλέφαντος δ' ἦν πάντων καὶ χρυσοῦ ἡ κατα-
σκευή. μεθ' ὃν σεβαστιανὸς ἤλαυνε πρῶτος καὶ τί-
τος ἕπετο. δομετιανὸς δὲ ἐθεώπευεν. αὐτός τε λαμ-
πρῶς κεκοσμημένος, καὶ τὸ ἵππον παρέχων θέας ἄξιον.

Κεφ. ιη.

Ἦν δὲ τῆς πομπῆς τὸ τέλος, ἅπι τὸν νεὼν τοῦ καπε-
τωλίου διός, ἐφ' ὃν ἐλθόντες ἔστησαν. ἐνταῦθα γὰρ τὸ κα-
λαμὸν πάτριον ἐτετήρητο, μέχρις ἂν τὸν στρα-
τηγὸν τῶν πολεμίων θάνατον ἀπαγγείλῃ τις. σίμων
δ' ὄνομα τῷ ἀνδρὶ, ὅτε πεπομπευκὼς ἐν ταῖς αἰχμα-
λώτοις. βρόχῳ δὲ περιβληθεὶς, εἰς τὸν ἅπι τῆς ἀγορᾶς
ἐσύρετο τόπον, αἰκιζομένων αὐτὸν ἅμα τῶν ἀγόντων.
νόμος δ' ἐστὶ ῥωμαίοις ἐκεῖ κτείνειν τοὺς ἅπι κακουρ-
γίᾳ θανάτου κατεγνωσμένους. ἐπεὶ δ' ἀπηγγέλθη τέ-
λος ἔχων, καὶ πάντες ἐφήμησαν, ἤρχοντο τῶν θυσιῶν,
ὡς ἐπὶ τοῖς νομιζομένοις καλλιερήσαντες ἀρχαῖς, ἀ-
πῆσαν εἰς τὸ βασίλειον. καὶ τοὺς μὲν, αὐτοὶ πρὸς ἐω-
χίαν ὑπεδέχοντο. τοῖς δ' ἄλλοις ἅπασιν, ἐπέπεσε
τὸ εἰκὸς ἐν τῇ ἑστιάσει ἦσαν παρασκευαί. ταύτην
γὰρ τὴν ἡμέραν, ἡ ῥωμαίων πόλις ἑώρταζεν, ἐπινίκιον
μὲν, τῆς τῶν πολεμίων στρατιᾶς, πέρας δὲ τῆς τῶν
ἐμφυλίων κακῶν, ἀρχὴν δὲ τῶν ὑπὲρ τῆς ἀθανασίας
ἐλπίδων.

Κεφ. ιθ.

Μετὰ δὲ τοὺς θριάμβους, καὶ τὸν βεβαιοτάτην τῆς
ῥωμαίων ἡγεμονίας κατάστασιν, οὐεσπασιανὸς
εἰρήνην τε ἅπασι εἰρήνης καθαστεύσας. ταχὺ δὲ ἡ
μάλα, καὶ πόσης ἀνθρωπίνης κρίσεως ἐπέπλεω-
σεν. τῇ γὰρ ὄντι ὑπερβάλλουσα χορηγία θεοῦ μόνου χρηστόμυθος,

quidem fortunatissimam terram, totas vero interfici acies hostiũ: & alios fugere, alios captivos duci: murosqve excellentes magnitudine machinis dirui, & castellorum excindi munimina, & populosarum civitatum mœnia disturbari, exercitumqve intra muros infundi: cædisqve omnia loca plena, & eorum qvi manu resistere non poterant preces: ignemqve templis immissum, ædiumqve super dominos post multam vastationem eversiones: atque amnis tristitiam, defluentis non in arva culta, neqve ad hominum vel pecorum potum, sed per terram ex omni parte flagrantem. Hæc enim Judæi bello passi sunt: ars autem & confectorum operum magnitudo, nescientibus adhuc facta tanqvam præsentibus ostendebant. Erat autem per singula pegmata captæ civitatis dux, ita ut captus fuerat ordinatus. Multæ etiam naves sequebantur. Spolia vero alia qvidem passim ferebantur. eminebant autem ea qvæ apud Hierosolymam in templo reperta sunt, mensa aurea ponderis talenti magni, & candelabrum similiter qvidem auro factum, sed opere comutato ab usus nostri consuetudine. nam media qvidem columna basi hærebat, tenues autem ab ea cannulæ producebantur, formatæ ad similitudinem fuscinæ, ad summum qvæq; in lychni speciem fabricatæ. erant autẽ numero septem, septimi diei, qvi apud Judæos est, indicantes honorem. Post hæc autem portabatur lex Judæorum, novissima spoliorum. Deinde transibant plurimi victoriæ simulacra portantes, omnia ex auro & ex ebore facta. Post hæc Vespasianus prior ibat, & Titus deinde sequebatur. Domitianus autem adeqvitabat, ipse qvoqve ornatus pulchritudine, dignumqve spectari exhibens eqvum. Pompæ autem finis fuit Capitolini Jovis templum, qvo postqvam ventum est, constitere. Erat autem vetus mos patrius, operiri donec ducis hostium mortem qvispiam nunciaret. Is erat Simon Gioræ, tunc inter captivos in pompa traductus: laqveo vero circundatus per forum trahebatur, quo eum simul cæderent qvi ducebant. Lex autem Romanis est, ibi necare criminum reos morte damnatos. Postqvam igitur eum finem vitæ habere nunciatum est, omniumqve favor secutus est, tunc hostias inchoavere. hisque secundo per vota solennia omine peractis, in palatium recessere. Et alios qvidem epulis ipsi excepere, aliis autem omnibus domi conviviorum instructi erant apparatus. Hunc enim diem urbs Romana celebrabat, victoriæ qvidem in hostes gratulatorium, finem vero malorum civilium, & spei bonæ pro felicitate principium. Post triumphos vero, & Romani imperii firmissimum statum, Vespasianus Paci templum ædificari decrevit. Itaqve mira celeritate, & qvæ hominum cogitationem superaret, effectũ est. Magna enim divitiarũ largitate usus,

insuper perfectis id picturæ ac figmentorum operibus exornavit. Omnia namqve in illud fanum collecta ac depoſita ſunt, qvorum viſendorum ſtudio per totum orbem, qui ante nos fuerunt, vagabantur: quomodo aliud apud alios ſitum eſſet, videre cupientes. Hic autem repoſuit etiam quæ Judæorum fuerant inſtrumenta, his ſe magnifice ferens. Legem vero eorum, & penetralium vela purpurea in palatio condita ſervari præcepit.

CAP. XXV.

Herodion & Machærus a Baſſo capta.

IN Judæam vero legatus miſſus Lucilius Baſſus, ſuſcepto a Cereali Vetiliano exercitu, caſtellum quidem Herodion cum præſidio deditione cepit. Poſt autem omni manu militari collecta, multi autem in partes diviſi erant, & legione decima bellum inferre Machærunti ſtatuit. Valde enim neceſſarium videbatur id excindi caſtellum, ne multos ſui munimine ad defectionē invitaret. Nam & ſalutis ſpem habitatorib. certam, & aggredientibus hæſitationem atq; formidinē natura loci præſtare maxime poterat. Nā ipſum quidem quod muro cinctum eſt, ſaxoſus eſt collis, in proceram altitudinem ſurgens, & ob hoc etiam capi difficilis videtur: ſed ne vel accedi poſſet eo natura excogitarat, quæ vallibus eum ex omni parte vallaverat, qvarum altitudo oculis comprehendi non poſſet: nec tranſire erat facile, nec aggeſtu ulla ratione compleri poſſibile. Nam ea quæ ab Occidente ſecat vallis LX. ſtadiis diſtenditur, unde Aſphaltites lacus ei limitem facit. ex hoc vero tractu ipſe Machærus altiſſimo vertice ſupereminet. A Septentrione autem & Meridie, valles magnitudine quidem ſupradicta cingunt; ſimiliter vero ſunt inextricabiles ad oppugnationem. ejus vero vallis quæ ab Oriente eſt, altitudo non minor centum cubitis invenitur: monte vero ex adverſo Machærunti poſito terminatur. Ea loci natura perſpecta rex Alexander, primus in eo caſtellum communivit, qvod poſtea Gabinius bello cum Ariſtobulo geſto depoſuit. Herodi autem regnanti, omnibus locis dignior cura viſus eſt, & conſtructione tutiſſima, propter Arabum præcipue vicinitatem. namque opportune ſitus eſt, eorum fines proſpectans. Magno ergo locum muro amplexus ac turribus, civitatem illic fecit incolis, unde in arcem ipſam ferebat aſcenſus. Quin & circa ipſum verticem rurſus murum ædificaverat, turreſque in angulis ſexagenorum cubitorum erexerat. In medio autem ambitu regiam ſtruxerat, magnitudine ſimul habitationum & pulchritudine locupletem. Multas vero ciſternas recipiendis aqvis abundeq; ſuppeditandis, locis maxime idoneis fecerat: veluti cum natura certaret, ut qvod illa ſitu locis expugnabile fecerat, ipſe manu ſtructis munitionibus ſuperaret. Inſuper enim & ſagittarū multitudinem machinarum repoſuit: & omnē apparatū excogitavit, qui habitatorib. poſſet magnæ

ἐπὶ τοῖς ἔκπαλαι κατωρθωμένοις γραφῆς τε καὶ πλάσεως ἔργοις, αὐτὸ κατεκόσμησε. πάντα γὰρ εἰς ἐκεῖνον τὸν νεὼν συνήχθη καὶ κατεπλήσθη, διὸ ὧν τότε ἕκαστοι ἄνθρωποι ὕστερον ἦκον πᾶσαν ἐπλανῶντο τὴν οἰκουμένην, ἕως ἄλλο παρ' ἄλλοις ἰδεῖν κείμενον, ἰδόντες ἐπαύοντο. ἀνέθηκε δ' ἐνταῦθα, καὶ τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῶν Ἰουδαίων ξυλικὰ κατασκευάσματα, σεμνυνόμενος ἐπ' αὐτοῖς. τὸν νόμον αὐτῶν, καὶ τὰ πορφυρᾶ δ' σηκοῦ καταπετάσματα, φυλάττειν ἐν τοῖς βασιλείοις ἐκέλευσε.

Κεφ. κ.

Ἐπὶ τοῦ Ἰουδαίων, πρεσβεύοντος Λουκίλλου Βάσσου ἐπιμοιρίας, καὶ τοῦ στρατιὰν ἀθροίσαντος Κερεαλίου Οὐετιλιανοῦ Γαλατῶν, τὸ μὲν ἐν τῇ Ἡρωδείῳ φρούριον προσηλώσατο μετὰ τῶν ἐχόντων. μετὰ πάντα δὲ πᾶν ὅσον ἦν στρατιωτικὸν συναγαγών, πλὴν δ' ἓν μέρη διηρημένον, καὶ τῶν τάγματων τὸ δέκατον, ἔγνω στρατεύειν ἐπὶ Μαχαιροῦντα. πάνυ γὰρ ἦν ἀναγκαῖον ἐξαιρεθῆναι τὸ φρούριον, μὴ διὰ τοῦτο ἰσχυρὸν πολλοὺς εἰς ἀποστασίαν ἐπαγάγηται. καὶ γὰρ τοῖς κατέχουσι βεβαίαν ἐλπίδα σωτηρίας, καὶ τοῖς ἐπιοῦσιν ἄπορον καὶ δύσβατον, ἥ τε χωρίου φύσις ἦν ἀφ' ὑψηλοῦ ἀσφαλοῦς.

Κεφ. κα.

Ἀλλὰ τὸ μὲν χαρακωθὲν περιώδους ὀχλήσεως ἦν, εἰς μῆκος ὕψος ἐγηγερμένον, ὡς ἀναγκαῖα διὰ τοῦτο δυσχείρωτος· μεμηχάνητο δ' ὑπὸ τῆς φύσεως ἄνωθεν, μηδὲ προσβατὸς φάραγγι γὰρ πανταχόθεν ἀσφαλὲς ἔχούσης τὸ βάθος προβέβληται, μήτε περαθῆναι ῥᾳδίως δυναμένους, καὶ χωσθῆναι πανταχόπασιν ἀμηχάνοις. ἡ μὲν γὰρ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας προβέβηκεν, ὡς ἑβδομήκοντα σταδίους ἐκτείνεσθαι, πρὸς αὐτῇ τῷ ἀσφαλτίτιδι λίμνῃ. καὶ τοῦτο δεῖ, καὶ αὐτὸς ὁ μαχαιροῦς, τῷ ὑψηλοτάτῳ ἔχει κορυφῇ ὑπερεμφύεσθαι. ἡ δὲ ἀπὸ τῆς ἄρκτου καὶ μεσημβρίας φάραγγες, μεγέθει μὲν ἀπολείπονται τῆς προειρημένης, ὁμοίως δ' εἰσὶν ἀμήχανοι πρὸς ἐπιχείρησιν. τῆς δὲ πρὸς τῷ ἀνατολῇ φάραγγος, τὸ μὲν βάθος οὐκ ἐλάττον ἑκατὸν διήκοντα πήχεων· πέρα δ' γενέσθαι πρὸς ὄρος ἀπαντικρὺ κείμενον μαχαιροῦντος. ταύτῃ δὲ τόπου κατιδὼν τῇ φύσει βασιλεὺς Ἰουδαίων Ἀλέξανδρος, πρῶτος ἐπ' αὐτοῦ τειχίζει φρούριον, ὃ μὴ ταῦτα Γαβίνιος ἀριστεύουσι πολεμῶν καθεῖλεν. Ἡρῴδης δὲ βασιλεύοντι, πάντες ἔδοξε μᾶλλον ἐπιμελείας ἄξιον εἶναι, καὶ κατασκοπῆς ἐχυροτάτης, μάλιστα καὶ διὰ τῶν Ἀράβων γειτνίασιν. κἀκεῖθεν γὰρ ἐπιφανὲς πρὸς τὴν ἐκείνων γῆν ἀποβλέπον. μέγα μὲν οὖν τοῦτον τείχεσι καὶ πύργοις περιβαλών, πόλιν ἐνταῦθα κατῴκισεν, ἐξ ἧς ἄνοδος εἰς αὐτὸ φέρει τὸ ἀκρώρειαν· οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ αὐτὴν ἄνω τοῦ κορυφαίου τείχους ἐδείματο, καὶ πύργους ἐπὶ ταῖς γωνίαις ἑκατὸν ἐξηκοντα πήχεων ἀνέστησε, μέσον δ' ἐν περιβόλῳ, βασίλειον ᾠκοδόμησατο, μεγέθει τε καὶ κάλλει τῶν οἰκήσεων πολυτελές. πολλὰς δὲ καὶ δεξαμενὰς εἰς ὑποδοχὴν ὕδατος, καὶ χορηγίαν ἄφθονον, ἐν τοῖς ἐπιτηδειοτάτοις τῶν τόπων κατεσκεύασεν, ὥσπερ πρὸς τὴν φύσιν ἀμιλληθείς, ἵν' αὐτὸς τὰ κατ' ἐκείνην ἐν τοῦ δυσάλωτον ὑπερβάλληται ταῖς χειροποιήτοις ἐχυρώσεσιν. ἔτι τε δὴ καὶ βελῶν πλῆθος, καὶ μηχανημάτων ἐγκατέθετο, καὶ πᾶν εἴδωλον ἐσκεύασε τὸ φθαρτὸν θωμάζεσθαι τοῖς ἐπιοῦσιν

μηχα-

μηνώσης πολιορκίας καταφρόνησιν.

ΚΕΦ. ΚΣ.

Ἐπεφύκει δ' ἐν τοῖς βασιλείοις πήγανον, ἄξιον θέας μεγέθους θαυμάσαι. συκῆς γὰρ ἐδεμιᾶς ὕψους καὶ πάχους ἀπελείπετο. λόγος δ' ἰσχύειν ἀπὸ τῶν ἡρώδου χρόνων αὐτὸ διαμεῖναι, καὶ θπιπολῆσον ἴσως ἐμεῖναι ἐξεκόπη δ' ὑπὸ τῶν φυλασσόντων τὸν τόπον ἰουδαίων.

ΚΕΦ. ΚΓ.

Τῆς Φάσαηλος ἡ τὸ κῆπον περιεχούσης τὴν πόλιν, Βααρὰς ὀνομάζεται τις τόπος, φύσιν ῥίζαν ἐμφερῆ μίλτῳ λεγομένην αὐτῷ· αὐτὴ φλογὶ μὲν τὸ χρῶμα ἔοικε· περὶ ἑσπέραν δὲ τοῖς ἑωθεροῖς ἀστράπτουσι τοῖς δ' ὄμμασι καὶ βαλομένοις λαβεῖν αὐτὴν, οὐκ ἔστιν ἀχείρωτος· ἀλλ' ὑποφεύγει, καὶ οὐ πρότερον ἵστησι πρὶν ἄν τις οὖρον γυναικὸς, ἢ τὸ ἔμμηνον αἷμα χέῃ καθ' αὑτῆς. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ τότε τοῖς ἁψαμένοις προδηλός ἐστι θανάτου, εἰ μὴ τύχοι τις αὐτὴν σκεύῃ ἐπενεγκάμενος τὴν ῥίζαν σὺν χειρὸς ἀπηρτημένῃ. ἁλίσκεται δὲ καὶ καθ' ἕτερον τρόπον ἀκινδύνως, ὃς ἔστι τοιόσδε. κύκλῳ πᾶσαν αὐτὴν περιορύσσουσιν, ὡς εἶναι τὸ κρυπτόμενον τῆς ῥίζης βραχύτατον, εἶτ' ἐξ αὐτῆς ἀποδοῦσι κύνα, καὶ κείνου τὸν δήσαντα σωφρονισθῆναι ὁρμήσαντος, ἡ μὲν ἀναπαᾶται ῥᾳδίως. θνήσκει δ' ὁ δοὺς ὁ κύων, ὥσπερ ἀντιδοθεὶς ὃ μέλλοντος τὴν βοτάνην ἀναιρήσεσθαι. φόβος δὲ οὐδεὶς τοῖς μὴ ταῦτα λαμβάνουσιν. ἔστι δὲ μὴ τοσούτων κινδύνων, διὰ μίαν ἰσχὺν περιασπούδαστος. τὰ γὰρ καλούμενα δαιμόνια, ταῦτα δὲ πονηρῶν ἐστιν ἀνθρώπων πνεύματα, τοῖς ζῶσιν εἰσδυόμενα καὶ κτείνοντα τοὺς βοηθείας μὴ τυγχάνοντας, αὐτὴ ταχέως ἐξελαύνει, κἂν προσενεχθῇ μόνον τοῖς νοσοῦσι.

ΚΕΦ. ΚΔ.

Ῥέουσι δὲ καὶ θερμῶν ὑδάτων πηγαὶ κατὰ τόπον, πολὺ τῷ γεύσει ἀλλήλων διαφέρουσαι. πικραὶ μὲν γὰρ αὐτῶν τινές εἰσιν, αἱ δὲ γλυκύτητος οὐδὲν ἀπολείπουσι. πολλαὶ δὲ καὶ ψυχρῶν ὑδάτων ἀναδύσεις, ἃ μένοντα ἐν τοῖς χαμαιλοτέροις τοὺς πηγοὺς ἀλλήλοις ἔχουσιν. ἀλλ' ὡς ἂν καὶ μᾶλλον τις θαυμάσειε· σπήλαιον γὰρ τὸ πλησίον ὁρᾷ κοιλότητι μὲν οὐ βαθεῖ, τῇ πέτρᾳ δὲ περιεχούσῃ στενῷ μέρον. ταύτης ἄνωθεν ὠσεὶ μέσοι δύο ἀνέχουσιν, ἀλλήλων ὀλίγῳ διεστῶτες, καὶ ψυχροτάτην μὲν ἄτερος πηγὴν, ἄτερος δὲ θερμοτάτην σκεδίδωσιν. οὐ μισγόμενα, πιεῖν λουτρὸν ἡδίσω, παιώνιόν τε νοσημάτων πολλῶν μάλιστα νοῦσον ἄκεσιν. ἔχει δὲ ὁ τόπος καὶ θεῖον, καὶ συσπείρας μέταλλα.

ΚΕΦ. ΚΕ.

Βάσσος δὲ πάντη περισκεψάμενος τὸ χωρίον, ἔγνω πειρᾶσθαι τὴν προσοδον, χώννυσι τὸν φάραγγα τὸν πρὸς τῇ ἀναπλάσει, καὶ τὸ ἔργον ἤρξατο, σπουδὴν ποιούμενος ἡ τάχος ἐξᾶραι τὰ χώματα, καὶ δι' αὐτῶν ῥᾳδίαν ποιῆσαι τὴν πολιορκίαν. οἱ δ' ἔνδον ἀπειλημμένοι τῶν ἰουδαίων, αὐτοὶ καθ' ἑαυτοὺς ὑπὸ τῶν ξένων διαφθαρέντες, ἐκείνους μὲν ἠναγκασαν ἔχθιον ἄλλως ἔσεσθαι νομίζοντες, ἢ τὴν κάτω πόλιν προδεδόμενον, καὶ τοὺς κινδύνους προεκδέχεσθαι. τὸ δὲ ἄνω φρούριον αὐτοὶ καταλαβόντες εἶχον, καὶ διὰ τὴν ἰσχὺν τῆς ὀχυρότητος, καὶ προνοίᾳ τῆς σωτηρίας αὐτῶν. τεύξεσθαι γὰρ ἀφέσεως ὑπελάμβανον, εἰ τὸ χωρίον ῥωμαίοις, ἐγχειρίσειαν. πέρα δὲ πρότερον ἐβούλοντο τοῖς ὑπὲρ δ διαφεύγεσθαι τὴν πολιορκίαν ἐλπίδας ἐλέγξαι. διὰ τοῦτο καὶ προθύμως ἐποιοῦντο τὰς ἐξόδους ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, καὶ τοῖς τυχοῦσι συμπλεκόμενοι πολλοὶ μὲν ἔθνησκον, πολλοὺς δὲ τῶν ῥωμαίων ἀνῄρουν.

obsidionis præstare contemptum. Erat autem in ipsa regia ruta mirabilis magnitudinis: à nulla enim ficu vel celsitudine, vel magnitudine vincebatur. Ferebant autem eam ex Herodis temporibus perseverasse: mansissetqve ulterius profecto, sed ab Judæis qui locum ceperant excisa est. Vallis autem, qva civitas a parte Septentrionali cingitur, qvidē locus Baaras appellatur, ubi radix eodem nomine gignitur: qvæ flammæ qvidē assimilis est colore, circa vesperam vero veluti jubare fulgurans, accedentibus eamqve evellere cupientibus facilis non est: sed tam diu refugit, nec prius manet, qvam si qvis urinam muliebrem vel menstruũ sangvinem super eam fuderit. qvinetiam tunc si qvis eam tetigerit, mors certa est, nisi forte illam ipsam radicem ferat de manu pendentem. Capitur autem alio qvoqve modo sine periculo, qvi talis est: Totam enim circumfodiunt, ita ut minimum ex radice terra sit conditum. deinde ab ea religant canem: illoqve seqvi eũ a qvo relegatus est cupiente, radix qvidem facile evellitur: canis vero continuo moritur, tanqvam ejus vice a qvo herba tollenda erat, traditus. nullus enim postea accipientibus metus est. Tantis autem periculis propter unam vim capi eam operæ precium est. Nam qvæ vocantur dæmonia, pessimorum hominum spiritus, vivis immersa, eosqve necantia qvibus subventũ non fuerit: hæc cito, etiam si tantummodo admoveatur ægrotantibus, abigit. Fluunt autem ex eo loco aqvarum fontes etiam calidarum, multum inter se sapore diversi. Alii namqve amari sunt: aliis nihil dulcedinis deest. Multi autem frigidæ aqvæ ortus, non solum in humilioribus locis fontes alternos habent: sed qvod amplius qvis miretur, in proximo qvædam spelunca cernitur, non qvidem alte cava, saxo autē imminente protecta: super hoc veluti duæ mammæ inter se pauhulum distantes eminent: & altera qvidem frigidissimum fontem, altera calidissimum fundit: qvi mixti lavacrum suavissimum præbent, multisqve morbis ac vitiis salutare: maxime vero nervorum curationi conveniens: habetqve idem locus metalla sulfuris & aluminis. Bassus autem contemplatus undiqve regionem, valle Orientali repleta accessum parare statuit: opusqve inchoavit, properans aggerem qvam plurimum extollere, facilemqve per eum oppugnationem facere. Qvi vero intus fuerant deprehensi, ab externis segregati Judæi, illos qvidem coegêre, inane vulgus esse existimantes, inferiorem observare civitatem, ac pericula priores excipere: superius vero castellum ipsi occupatum tenebant, & propter munitionis firmitatem, & ut saluti suæ consulerent. Impetraturos enim se veniam opinabantur, si locum tradidissent Romanis. Prius autem volebant spem declinandæ obsidionis experiendo convincere: ideoqve alacri animo in dies singulos excursus habebant, & cum his qvos sors obtulisset consertis manibus, multi moriebantur, multosqve Romanos interficiebant.

semper autem utrisque ex tempore plus victoriæ captabatur: Judæis quidem, si incautiores aggrederentur: in aggere autem positis, si improvisum excursum eorum pene septi armis excuperent. Sed non is erat finis obsidionis futurus. Res autem quædam fortuito gesta inopinatam castelli tradendi necessitatem Judæis imposuit. Erat inter obsessos juvenis & audacia ferox, & manu strenuus, Eleazarus nomine. is autem fuerat excursibus nobilis, multos egredi aggestumque prohibere cogitans, & in præliis semper graviter Romanos afficiens: audaciaque sua socios prosequens, impetum quidem facilem his, periculo autem vacuum discessum efficiebat novissimus recedendo. Itaque discreta quodam die pugna, & utraque parte digressa, ipse tanquam despiciens omnes, existimans neminem tunc hostium prælium excepturum, extra portam remansit: & in muro stantes assloquebatur tota mente illos attendens. Hanc autem opportunitatem vidit quidam ex castris Romanorum Ægyptius, nomine Rufus: & quod nemo speraslet, impetu facto cum ipsis eum armis repente correptum, cum hoc viso stantes in muro stupor teneret, in castra Romanorum traduxit. Postquam vero dux nudum præcepit extendi, & in aperto constitutum, ut ex civitate conspiceretur, cædi verberibus, vehementer Judæos confudit casus juvenis, universaque civitas in fletu erat & questibus, unius viri clade percussa. Id ubi Bassus animadvertit, consiliorum adversus hostes hoc principium sumpsit: eorumque miserationem augere cupiens, quatenus coacti pro ejus salute castelli traditionem facerent, quod speravit adeptus est. Nam ipse quidem, velut mox Eleazarum suspensurus, crucem defigi jussit. ea vero conspecta, major castellanos dolor invasit, & ululando querebantur, intolerabilem esse calamitatem vociferantes. Tunc igitur Eleazarus eos orabat, ne vel se despicerent, mortem miserrimam subiturum, sibique ipsis salutem præberent, postquam jam subacti omnes Romanorum viribus fortunæ concederent. Illi autem & ejus sermone fracti, & quod multi intus pro eo precabantur (ex magna enim & numerosa cognatione genus ducebat) & contra ingenium suum misericordia victi sunt: & quibusdam celeriter missis colloquebantur, castelli traditionem facere petentes, ac reddito sibi Eleazaro, sinemetu dimitti. Cum autem his assensus esset dux Romanorum, multitudo civitatis inferioris, inita separatim cum Judæis cognita pactione, ipsi clam nocte aufugere statuêre. Cum vero portas aperuissent, ab his qui deditionem promiserant, ad Bassum nuncius venit, sive invidia salutis eorum sive formidine, ne eorum fugæ causam ipsi præstarent. Sed fortissimi quidem fugientium, qui præcesserant, evasere. reliquorum autem viri quidem mille septingenti perempti sunt, mulierculæ vero & pueri

ἀεὶ δ' ἦν κρατεῖν ὁ καιρὸς ἑκατέροις τὸ πλέον· τοῖς μὲν Ἰουδαίοις, εἰ τεῖχος ἀφυλακτοτέρους ἐπέσπασιεν. τοῖς δὲ τῶν χωμάτων ἐπεισοδιοῦσιν, εἰ τὸ ἐκδρομὴν αὐτῶν δέχοιντο περιφραγμένοις. ἀλλ' οὐκ ἐτούτοις ἔμελλε γίνεσθαι τὸ πέρας τῆς πλεονεξίας, ἔργον δέ τι πρᾶξιν ἐκ συντυχίας ἀθρόον, τὴν παράδοσιν δ' Φρουρίου τῷ ἀναγκαίῳ ἐπέσπασε τοῖς Ἰουδαίοις. λεὼν ἦν τοῖς πολιορκουμένοις νεανίας πλήσσων θρασύς, καὶ χεῖρα δραστήριος, ἐλεάζαρος ὄνομα. γέγονε δὲ ἐν ταῖς ἐκδρομαῖς ἐπιφανὴς τοῖς πολεμίοις ἐξιέναι καὶ κωλύειν τὴν χῶσιν ἀθρόαις, καὶ ἐν ταῖς μάχαις πολλὰ καὶ δεινὰ τοὺς ῥωμαίους διαπραξάμενος. τοῖς δὲ σὺν αὐτῷ πολεμίων ἐπικρεμὲς ἦν φάσμα μὲν τὴν περισοβοῦσαν πυρὰ μῶν, ἀκίνδυνον δὲ παρέχον τὴν ἀναχώρησιν, τὸ πλατὴ ἀσφαλές. καὶ ὅπως τῆς μάχης διακριθείσης, καὶ γενομένης ἀμφοτέρων ἀναχωρήσεως, αὐτὸς ἀπὸ τοῦ τείχους διελάλει, καὶ νομίζων οὐκ ἂν ἔτι τῶν πολεμίων οὐδένα τοῦ μάχης ἄρξειν, μόνας τὰς πύλας ἔξω, τοῖς ὅπλοις δὲ τεῖχος διαλαλεῖ, καὶ πῶς πρὸς ἐκείνους τὴν διάνοιαν ἔχει. ἰδὼν δ' αὐτὸν Ῥωμαϊκοῦ τις στρατιώτου ῥοῦφος ὄνομα, καὶ μηδενὸς ἂν προσδοκήσαντος, ἐξαίφνης ὁπλισάμενος, σὺν αὐτοῖς δρόμῳ αὐτὸν τοῖς ὅπλοις, ἕως κατέσχε τοὺς ἀπὸ τῶν τειχῶν ἰδόντας ἔκπληξις, φέρει τὸν ἄνδρα μεταθεὶς πρὸς τοὺς Ῥωμαίων στρατιώτας. ὡς δὲ στρατηγοῦ κελεύσαντος γυμνὸν διαλαβεῖν αὐτὸν, καὶ καταστήσαντος εἰς τὸ φανερώτατον τῆς ἐκ τῆς πόλεως ἀποβλέπουσι μάστιγι οἰκίσκῳ, σφόδρα τοὺς Ἰουδαίους τὸ πρὸ τοῦ νεανίου πάθος συνέσχεν. ἀθρία δ' ἡ πόλις ἀνώμωξε, καὶ θρῆνος ἦν μείζων ἢ καθ' ἑνὸς ἀνδρὸς συμφοράν. τότε συνιδὼν ὁ βάσσος καὶ τῶν πολεμίων δέχην ἐποιήσατο στρατηγήματος, καὶ βουληθεὶς αὐτῶν ἐπιτεῖναι τὸ πρὸς ἔλεος, ἵνα διαθῶσιν αὐτὸν τῆς σωτηρίας τοὺς ἄνδρας ποιήσωσι δ' Φρουρίου παράδοσιν, τὴν ἐλπίδος οὐ διήμαρτεν. ὁ μὲν γὰρ πρόσθεν κατασταυρώσειν σταυρόν, ὡς αὐτίκα κρεμῶν τὸν ἐλεάζαρον. τοῖς δὲ ὑπὸ δ' Φρουρίου τότε θεασαμένοις, ὀδύνη τις πλείων προσέπεσε, καὶ διωλύγιον ἀνώμωζον, οὐκ ἀναρχίαν ἑαυτῶν τὸ πάθος βοῶντες. ἐνταῦθα δὴ πάλιν ἐλεάζαρος ἱκέτευεν αὐτοὺς, μήτ' αὐτὸν προϊδεῖν ἀνομίαν τινὰ τοῦ ἀκίνδυνον, καὶ σῴζειν αὐτοῖς τὴν σωτηρίαν πρᾶξαι τῇ ῥωμαίων ἐξαίρετος ἰσχύϊ καὶ τύχῃ, μὴ πάλαι ἤδη κεχειρωμένους. οἱ δὲ, πρὸς τοὺς ἐκείνου λόγους κατακλώμενοι, καὶ πολλῶν ἔνδον ἐκεῖ αὐτοῦ δεομένων, ἦν γὰρ μεγάλης καὶ σφόδρα πολυανθρώπου συγγενείας, πρᾶξαι τὰ αὐτὰ φύσιν εἰς οἶκτον ἐνέδωκαν· καὶ πυκνὰς ἐξαποστείλαντες καὶ ταχὺ, διελέγοντο περὶ τῆς παραδόσεως Φρουρίου ἀξιοῦντες, ἵνα σφίσιν ἀπαλλάξωσι, κομισάμενοι τὸν ἐλεάζαρον. δεξαμένων δὲ τῶν ῥωμαίων, καὶ ὁ στρατηγὸς ταῦτα, τὸ πλῆθος τῶν ἐντὸς πόλεως, τὸ μεγάλην μοῖραν ἰδίαν τοῖς Ἰουδαίοις πυθόμενοι σύμβασιν, αὐτοὶ καὶ νύκτα λαθόντες ἔγνωσαν ἀποδρᾶναι. τὰς πύλας δ' αὐτῶν ἀνοιξάντων, ὡς τῶν τὴν ὁμολογίαν πεποιημένων πρὸς τὸν βάσσον ἦκε μήνυσις, εἶτ' οὖν τῆς σωτηρίας αὐτοῖς φθονησάντων. εἴτε καὶ μὴ δέον μὴ τὴν αἰτίαν αὐτοὶ λάβωσι τῆς ἐκείνων ἀποδράσεως. οἱ μὲν οὖν ἀνορμήσαντες τῶν ἐξιόντων, ἔφθασαν διεκπεσόντες καὶ διαφυγόντες. τῶν δ' ἔνδον καταληφθέντων, ἄνδρες μὲν ἁπάντων ἦσαν, ὡς τοῖς χιλίοις ἑπτακόσιοι· γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες ἡθροίσθη-

ἐνδρα ποδίσθησαν. τας ἢ πρὸς τοὺς φυγάδοντας τὸ φρέ-
ελον ὁμολογίας, οἰόμενος δεῖν ὁ βάσσος διαφυλάτ-
τειν, αὐτούς τ' ἀφῆκε, καὶ τὸ ἐλεάζαρον ἀπέδωκε.

Κεφ. κς.

Ταῦτα ἢ διοικησάμενος, ἠπείγετο τὴν τραπιὰν ἄγων
ἐπὶ τὸ πεδιαγερδόμενον ἰάρδην δρυμόν. πολλοὶ
γὰρ εἰς αὐτὸν ἠγγέλησαν ἠθροῖσθαι, τῶν κατὰ τὴν
πολιορκίαν πρότερον, ἐκ τῆς ἱεροσολύμων καὶ μαχαιρῶν-
τος ἀποδράντων. ἐλθὼν οὖν ἐπὶ τὸν τοπον, καὶ γνοὺς
τὴν ἀγγελίαν οὐκ ἐψεσμένην, πρῶτον μὲν τοῖς ἱπ-
πεῦσιν ἅπαν κυκλοῦν τὸ χωρίον, ὅπως τοῖς διεκπαίε-
σθαι πολεμῶσι τῶν ἰουδαίων, ἅπερ ἡ φυγὴ ἐλάμβανε
διὰ τοὺς ἱππέας. τοὺς ἢ πεζοὺς ἐκέλευε δενδροτομεῖν
τὴν ὕλην, εἰς ἣν κατεπεφεύγεσαν. καθίσας ἢ διὰ
τοῦτο πρὸς ἀνάγκην οἱ ἰουδαῖοι, ἔδρᾶν τι γνησίως, ὡς
ἐκ παραβολῆς ἀγωνίσασθαι. τέχα δ' ἂν καὶ διαφύγοντες
ἀθρόοι δή, καὶ μὴ βοῆς αἴσθοντες, ἐπιπεσόντες τοῖς κεκυ-
κλωμένοις. οἱ δὲ αὐτοὺς ἐδέχοντο καρτερῶς, καὶ πολλῆ,
τῶν μὲν ἀπονοίᾳ, τῶν ἢ φιλονικίᾳ χρωμένων, χρόνος
μὲν οὐκ ὀλίγος διὰ τοῦτο τῇ μάχῃ πρόσθη, πλῆθος δὲ
αὐτοῖς οὐχ ὅμοιον ἀπέβη τοῖς ἀγωνισαμένοις. ῥωμαίων
μὲν γὰρ δώδεκα τοὺς πάντας συμβῆναι πεσεῖν, ὀλίγους τε
τρωθῆναι. τῶν ἰουδαίων δὲ ἐκ τῆς μάχης ταύτης οὐ-
δεὶς διέφυγε, ἀλλ' ὄντες οὐκ ἐλάττους τριχιλίων, πάν-
τες ἀπέθανον, καὶ στρατηγὸς αὐτῶν ἰούδας ὁ ἔξ ἐφέτους,
ὡς οὐ πρότερον εἰρήκαμεν, ὅτι τάξεως ἡγούμενος τι-
νὸς ἐν τῇ πολιορκίᾳ τῶν ἱεροσολύμων, κατά τινας λα-
δὺς τῶν ὑπονόμων, ἔλαθεν ἀποδράς.

Κεφ. κζ.

Περὶ ἢ τ' αὐτὸν καιρὸν ἐπέστειλε καῖσαρ βάσσῳ, καὶ
λιβερίῳ μαξίμῳ, ὅτι διὰ τὸ πρότερον, κε-
λεύων πᾶσαν γῆν ἐκποδὼν τῶν ἰουδαίων. οὐ γὰρ κα-
τῴκισεν ἐκεῖ πόλιν, ἰδίαν αὐτῶν τὴν χώραν φυλάττων.
ὀκτακοσίοις ἢ μόνοις ἀπὸ τῆς τραπιᾶς λαφειμμένοις,
χωρίον ἔδωκεν εἰς κατοίκησιν, ὃ καλεῖ μὲν ἀμμαοῦς,
ἀπέχει ἢ τῶν ἱεροσολύμων σταδίους ἑξήκοντα. φόρον ἢ
τοῖς ὅπου δήποτ' οὖσιν ἰουδαίοις ἐπέβαλε, δύο δραχμας
ἕκαστον κελεύσας ἀνὰ πᾶν ἔτος εἰς τὸ καπετώλιον
φέρειν, ὥσπερ πρότερον εἰς τὸν ἐν ἱεροσολύμοις νεὼν
συνετέλουν. καὶ τὰ μὲν ἰουδαίων τότε τοιαύτῃ εἶχε κα-
τάστασιν.

Κεφ. κη.

Ἤδη δὲ ἔτος τέταρτον οὐεσπασιανοῦ διέποντος
τὴν ἡγεμονίαν, συνέβη τὸν βασιλέα τῆς κομα-
γηνῆς ἀντίοχον, μεγάλους συμφορᾶς πανοικεσίᾳ περιπεσεῖν ἀπὸ τοιαύτης αἰτίας. κεσέννιος πέτος,
ὁ τῆς συρίας ἡγεμὼν τότε καθεστηκώς, εἴτ' οὖν ἀληθεύ-
ων, εἴτε καὶ διὰ τὴν πρὸς ἀντίοχον ἔχθραν, οὐ σφόδρα
γὰρ τὸ σαφὲς ἠλέγχθη, γράμματα πρὸς καίσαρα διε-
πέμψατο, λέγων τὸν ἀντίοχον μὴ ἔ πάνυ ἀπφανῆ,
διεγνωκέναι ῥωμαίων ἀφίστασθαι, συνῆκας πρὸς τὸν βασιλέα τῶν πάρθων πεπεμμένον. δεῖν οὖν
προκαταλαβεῖν αὐτὸν, μὴ φθάσαντος τῶν πραγ-
μάτων ἄρξασθαι, πᾶσαν τὴν ῥωμαίων ἀρχὴν πολέ-
μῳ συνταράξωσιν. ἔμελλε ἢ καῖσαρ τοιούτου μηνύ-
ματος οὕτω προσεσόντος μὴ ἀμελήσειν. ἐδὲ ἡ γειτ-
νίασις τῶν βασιλέων, ἐποίει τὸ πρᾶγμα μείζονος ἀξί-
ου προνοίας. τὰ δὲ συμπόσια τῆς κομμαγηνῆς με-
γίστη πόλις, κεῖται πρὸς τὸν εὐφράτην, ὡς εἶναι τοῖς πάρ-
θοις ἔστι τοιοῦτον διενενόηντο, ῥᾴστην μὲν τὴν διάβασιν,
βεβαίαν ἢ τὴν ὑποδοχήν. πιστεύθεις οὖν πέτος,

A in servitium ducti. Sponsiones autem cum his qvi castellum dedidere habitas, Bassus conservandas esse ratus, & ipsos dimisit, & Eleazarum reddidit.

CAP. XXVI.

De Judæis a Basso interemptis & Judæa divendita.

His autem administratis, in saltum, qvi appellatur Jardes, ducere properabat exercitum, multi enim illuc congregati esse nunciabantur qui pridem tempore obsidionis, ex Hierosolymis & Macharunte profugerant. Ergo cum ad locum venisset, neqve falsum fuisse nuncium comperisset, primo qvidem omnem locum cum eqvitibus cingit: ut si quis Judæorum conatus fuisset evadere, fugiendi per eqvites copiam non haberet. pedites autem sylvam jussit cædere, in qvam confugerant. Hoc modo ad necessitatem adducti sunt, fortiter aliqvid faciendi, velut ex audaci certamine fortasse fugam etiam reperirent. Itaqve simul universi, & cum clamore impetu facto, in eos a qvibus cincti fuerant, irruunt. Illi autem fortiter excipiebant: multaqve his audacia, illis contentione usis, diu quidem prælium tractum est, non autem similis evenit finis pugnæ certantibus. Nam Romanorum qvidem duodecim tantum contigit occumbere, neqve multos sauciari: Judæorum vero ex illo prælio nullus evasit. Sed cum non essent pauciores tribus millibus, postrati sunt omnes: eorumqve dux Judas Jairi filius, de quo supra meminimus, qvi ordini cuidam præpositus cum Hierosolyma obsideretur, qvibus demersus fuerat cloacis, latenter effugit. Eodem vero tempore Cæsar etiam ad Liberium Maximum scripsit (erat autem procurator) ut omnē terram vēderet Judæorum. nec enim civitatem in ea condidit proprium servans sibi eorum agrum. Solis autem octingentis militibus illic relictis locum dedit qvem incolerent, qvi vocatur Ammaus. distat autem ab Hierosolymis triginta stadiis. Stipendium vero ubicunqve degerent Judæis indixit: binasqve drachmas singulis annis deferre in Capitolium jussit, ita ut antehac Hierosolymorum templo pendebant. Et res qvidem Judæorum illo tempore hunc statum habebant.

CAP. XXVII.

De clade Antiochi regis & eruptione Alanorum in Armeniam.

Iam vero qvarto anno Vespasiano administrante imperium, contigit Comagenes regem Antiochum in maximas clades cum tota domo incurrere, ex causa hujusmodi. Cæsennius Petus, qvi tunc Syriam administrabat, sive re vera, seu propter inimicitias Antiochi (certum non valde patefactum est) literas ad Cæsarem misit, Antiochum dicens deficere ab Romanis cum Epiphane filio decrevisse, pactis habitis cū rege Parthorum: propterea qve debere illos ante capere: ne si priores novas res adorti essent, totum Romanorum imperium bello perturbarent. Non erat autem Cæsar hujusmodi nuncium ad se perlatum neglecturus. Nam vicinitas regum, majore negocium providentia dignum esse faciebat. Samosata enim Comagenes maxima civitas juxta Euphratem sita est, ut esset Parthis (eo namqve id cogitavere) facillimus transitus, tutum autem receptaculum. Fide igitur habita,

& poteſtate ſibi permiſſa, ut ageret qvod expedire videretur, negligendum non putavit. Subito tamen, Antiocho ejuſqve ſociis nihil opinantibus, in Comagenem ingreſſus eſt, ex legionibus qvidem ſextam ducens, & inſuper qvaſdam cohortes alaſque eqvitum. habebat autem auxilio reges, Chalcidicæ Ariſtobulum, Emeſæqve Sohemum. Introitus autem illis erat ſine certamine, qvod nemo indigenarum manus valebat opponere. Antiochus enim inſperato perculſus nuncio, bellum qvidem contra Romanos nec cogitatione concepit. Decrevit autem, toto regno in eo qvo erat ſtatu relicto, cum conjuge ac liberis egredi, hoc ſe Romanis purum ab ea ſuſpicione qvæ ſibi ingereretur probaturum eſſe ratus: progreſſuſqve de civitate centum triginta propemodum ſtadiis, in campo tabernaculum ponit. Petus autem in Samoſatam qvi eam capeſſerent mittit, & per eos civitatem tenebat. ipſe vero cum alio milite in Antiochum ire tendebat. Non tamen rex vel ipſa neceſſitate adducto eſt adverſum Romanos aliqvid bellicum gerere: ſed fortunam ſuam qveſtus, qvidvis pati ſuſtinebat. adoleſcentibus autem, belliqve peritis, viqve corporis præſtantibus filiis ejus non erat facile in calamitate ſine pugna durare. Itaqve ad virtutem ſe conferunt Epiphanes & Callinicus. Vehementi autem pugna per totam diem habita, inſigni fortitudine demonſtrati ſunt: nullaqve parte ſuarum virium diminuta diſcedunt. Antiocho vero neque pugna hoc modo peracta manere domi tolerabile videbatur: ſed abducta conjuge cum filiabus in Ciliciam fugit, atqve hoc facto militum ſuorum animos fregit. nam veluti deſperato ab eo regno defecere, & ad Romanos ſe transtulere, omniumqve erat deſperatio. Ergo priuſqvam penitus deſtituerentur auxiliis, Epiphani cum cæteris ſervare ſe ex hoſtibus erat neceſſarium. fiuntqve omnes eqvites decem, qvi cum his una tranſgreſſi ſunt flumen Euphratem. hinc jam ſine metu profecti, cum ad Vologeſem Parthorum regem veniſſent, non qvaſi profugi deſpecti ſunt: ſed ac ſi fortunam priſtinam retinerent, omni honore dignati ſunt. Antiochum vero, ubi Tarſum Ciliciæ venit, miſſo centurione Petus vinctum Romam tranſmiſit. Veſpaſianus autem ita regem ad ſe deduci non paſſus eſt: dignius eſſe ratus, veteris amicitiæ habere rationem, qvam belli occaſione inexorabilem iracundiam ſervare. Itaqve jubet eiiter agenti auferri vincula, intermiſſaqve interim profectione Romam, apud Lacedæmonem degere: magnos vero ei pecuniæ reditus præbet, ut non modo copioſe, ſed etiam regie victum haberet. His Epiphanes & cæteri cognitis, qui patri ante metuebant, magna cura & inextricabili animos relaxarunt, & ipſi qvoqve ſpem reconciliandi cum Cæſare concepere. Cum autē etiam Vologeſes de his ſcripſiſſet ad Cæſarē (nec enim qvamvis feliciter agerent, extra Romanum vivere patiebantur imperium) & cum Cæſar

καὶ λαῶν ἐξουσίαν παράσθειν ἃ δοκεῖ συμφέρειν, οὐκ ἐμέλλησεν. ἐξαίφνης γὰρ τῶν περὶ τὸν ἀντίοχον ἐδὲν τοιοῦτον προσδοκώντων, εἰς τὴν κομμαγηνὴν ἐνέβαλε τῶν μὲν τεταγμάτων ἄγων τὸ ἕκτον, καὶ πρὸς τούτοις λόχους καί τινας ἴλας ἱππέων. συνεμαχοῦν δ', καὶ βασιλεῖς αὐτῷ, τῆς μὲν χαλκιδικῆς λεγομένης ἀριστόβουλος· τῆς ἐμέσης δὲ καλουμένης σόαιμος. ἐπὶ δὲ τούτοις τὰ μὲν πρῶτα τὴν ἐσβολὴν ἀναστεγώτως τῶν μὲν ἐπιχωρίων οὐδεὶς ἤθελε χεῖρας ἀντάρειν. ἀντίοχος δ' ἀγγελίας ἀδοκήτως προσπεσούσης, πολέμου μὲν οὐδ' ὁπωσιοῦν πρὸς ῥωμαίους ἐπενόησεν. ἐγὼ δ' πᾶσαν τὴν βασιλείαν ὡς εἶχεν ὁπὶ σχήματος καταλιπὼν, μὴ γυναικὸς, καὶ τέκνων ἐκπεσεῖν, ἔτως ἀνώμολος καθαρὸν ῥωμαίοις ἑαυτὸν ἀποδείξας τῆς ἐπικλημένης αἰτίας. καὶ προελθὼν ἀπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ σταδίους πρὸς τοῖς εἴκοσιν εἰς τὸ πεδίον, ἐν αὐτῷ καταυλίζεται. πέτος δ' ὁπὶ μὲν τὰ σαμόσατα τοὺς καταληψομένους ἀπέστελλε, καὶ δι' ἑκείνων εἶχε τὴν πόλιν, αὐτὸς δ' μετὰ τῆς ἄλλης δυνάμεως ἐπ' ἀντίοχον ἐπείγετο τὴν ὁρμήν. ἐ μὲν ὁ βασιλεὺς ἐδ' ἐπὶ τῆς ἀνάγκης προῆχθη πρᾶξαί τι πρὸς ῥωμαίους πολεμικὸν, ἀλλὰ τὴν αὐτοῦ τύχην ἐδυρόμενος, ὅτι δέοι παθεῖν ἐπάξιον. νέους δ' καὶ πολέμων ἐμπείρους, καὶ ῥώμην σωμάτων διαφέρουσιν, ἐ ῥᾴδιον ἦν τοῖς πᾶσιν αὐτοῦ τὴν συμφορὰν ἐμμαχεῖ καρτερεῖν. τρέπει δ' ἐν πρὸς ἀλκὴν Ἐπιφανὴς τε καὶ καλλίνικος. σφοδρᾶς δ' τῆς μάχης καὶ παρ' ὅλην τὴν ἡμέραν γενομένης, αὐτὴ τὴν ἀνδρείαν διαφερόντως παρέσχον, καὶ μηδὲν ἐλαττωθέντα τῇ σφετέρᾳ δυνάμει, ἑατέρους διελύθησαν. ἀντίοχος δ' ἐδ' ὅπῃ τῇ μάχῃ τέλος κεχωρηκὼς τὸν τρόπον, μένειν ἐνέκειτο ἐδόκει· λαῶν δ' τὴν γυναῖκα, καὶ τὰς θυγατέρας, μετ' ἐκείνων ἐπιέζετο φυγὴν εἰς κιλικίαν, καὶ τὸ πρᾶγμα τὰ φρονήματα τῶν οἰκείων στρατιωτῶν κατέκλασεν. ὡς γὰρ ἀπεγνωσμένης ὑπ' αὐτοῦ τὴν βασιλείας ἀπέστησαν, καὶ πρὸς τοὺς ῥωμαίους μετέβαλλοντο, καὶ πάντων προδηλοτέρα ἡ ἀπόστασις. πρὶν οὖν τελείως ἐρημωθῆναι τῶν συμμάχων, τοῖς περὶ τὸν ἐπιφανῆ, σώζειν αὐτοὺς ἐκ τῶν παρόντων ἐδ' ἀναγκαῖον. καὶ γίνονται δέκα σύμπασαι ἵππεῖς, οἱ μετ' αὐτοῦ τὸν εὐφράτην διαβαίνοντες. ἔνθεν ἤδη μετ' ἀδείας πρὸς τὸ βασιλέα τῶν πάρθων βολογέσην κομιδῆτις. οὐχ ὡς φυγάδες ἐπεφοιτῶν, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸν παλαιὸν ἔχοντας εὐδαιμονίαν, πάσης τιμῆς ἠξιώθησαν. ἀντίοχος δ' εἰς παρὸν ἀφιγμένος τῆς κιλικίας, ἐπαπέστειλε πέτῳ ὁπιπέμψας, δεδεμένον αὐτοῦς ῥώμην ἀπίστειλεν. οὐ κατασχόντος δ' οὐχ ἑκόντος οὕτω πρὸς αὐτὸ ἀναχθῆναι τὸ βασιλέα, ἢ παλαιᾶς ἀξιῶν φιλίας μᾶλλον οὐδὲν λαβεῖν, ἢ διὰ τὸ πολέμου παρόντος ἀοργήτου ὀργὴν διαφυλάττειν. κελεύει δὲ καὶ ἐδὲν ἧττον αὐτοῦ τὸ δεσμῶν ἀφαιρεθέντα, ἐ παρέντα τὸ εἰς τὴν ῥώμην ἀφῖξιν, τὸν μὲν ἐν λακεδαίμονι διάγειν, δίδωσι τε μεγάλας αὐτῷ προσόδους χρημάτων, ὅτως μὴ μόνον ἄφθονον, ἀλλὰ καὶ βασιλικὴν ἔχοι τὴν δίαιταν. ταῦτα τοῖς περὶ τὸν ἐπιφανῆ πυθομένοις προσῆν σφόδρα πρὸς πατρὸς δεδιόσιν, ἀνήψησαν αἱ ψυχαὶ μεγάλης καὶ δυσδιάθετου φροντίδος. ἐλπὶς δ' καὶ αὐτοῖς τὸν ὅμοιον τρόπον διαλλαγῶν ἐνῆν τοῦ βολογέσου πρὸς αὐτοὺς ἐπιστέλλαντος, οὐδὲ γὰρ διδαιμονοῦντας ἐπέμενον ἔξω τῆς ῥωμαίων ζεύξεως ἡγεμονίας. δοκεῖ δ' ἡμῖν ἡμέρας

ἡμέρως αὐτοῖς τ' ἄδειαν, εἰς ῥώμην παρεχόμενο τ, ὅτι πα- A
τρὸς ὡς αὐτοὺς ἐκ τ Λακεδαίμονο ἀφ' ὑμᾶς ἐλθόντο,
πάσης ἀξιούμενοι τιμῆς, κατ' ἐμὸν ἐνταῦθα.

Κεφ. κθ.

Τὸ δ' τῶν Ἀλανῶν ἔθνο, ὅπ μὲν εἰσι σκύθαι πρὸς
τ παλαιν καὶ τὴν μαιῶτιν λίμνην κατοικοῦντες,
πρότερον δήπου δεδηλώκαμεν. καὶ τούτους δ'
τοὺς χρόνους Ἀλανοὶ ἐντὸς εἰς τὴν μηδείαν, ἐ πρόσω-
τέρω ταύτης ἐπ καθ' ἁρπαγὴν ἐμβαλεῖν, τῷ βασιλεῖ B
τῶν ὑρκανῶν Ἀλαλέοντι. τῆς παρόδου δ' ἔτο δεσπό-
της ἐστιν. ἣν ὁ βασιλεὺς ἀλέξανδρο πύλαις σιδηραῖς
κλεῖσαι ἐπέστησε. καὶ κείνου τὴν εἴσοδον αὐτοῖς πρόσχον-
το, ἀθρόοι καὶ μηδὲν προϋποπτεύσασι τοῖς μηδοις
ἐπιπεσόντες, χώραν πολυάνθρωπον καὶ παντοίων ἀνά-
μεσον βοσκημάτων διήρπαζον, μηδενὸς αὐτοῖς πολε-
μοῦντο ἀντιτεταγ. καὶ γὰρ ὁ βασιλεύων τ χώρας πά-
χορο ὑπὸ δέους εἰς τὰς δυσχωρείας ἀναφυγών, τῶν
μὲν ἄλλων ἁπάντων προκεχωρήκ, μόλις δ' παρ' C
αὐτῶν ἐρρύσατο τὴν τε γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς
αἰχμαλώτους ἡμομένας ἑκατὸν δοὺς τάλαντα. μ'
πολλῆς οὖν ῥᾳστώνης ἀμαχεὶ πιόμενοι τὰς ἁρπαγὰς,
μέχρι τῆς ἀρωμένης προσῆλθον, πάντα λεηλατοῦντες.
τηλεβάτης δ' αὐτῆς ἐβασίλευεν, ὃς ὑπαντιάσας αὐτοῖς,
καὶ πιπρὸς μὸ μάχλεω, προμικρὸν ἦλθεν ἐπ' αὐτῆς
ζωὸς ἁλῶναι τ προτάξεως. βρόχον γὰρ αὐτῷ τὶς πρό- D
σθεν προβαλὼν ἐμελλεν ἀπάξειν, εἰ μὴ τῷ ξίφ
ταχὺ σκέλο τὸν τόνον κόψας, ἔφθη ἀλφυγεῖν. οἱ δ'
καὶ ἀλὰ τὴν μάχλεω ἔτι μᾶλλον ἀγριωθέντες, τὴν μὲν
χώραν ἐλυμήναντο· πολὺ δ' πλῆθος ἀνθρώπων, καὶ τῆς
ἄλλης λείας ἄγοντες ἐξ ἀμφοῖν τῶν βασιλειῶν πάλιν
εἰς τὴν οἰκείαν ἐκομίσθησαν.

Κεφ. λ.

Ἐπὶ δ' τ Ἰουδαίας Βάσσ τελευτήσαντο, Φλάβιο
Σίλβας Ἀλαδέχε τ ἡγεμονίαν. καὶ τ μὲν ἄλλην E
ἅπασαν ὁρῶν τὸν πόλεμον κεχειρωμένην, ἐν δ μένον
ἔτι Φρύξον ἀφεκτὸς, ἐστράτευσεν ἤδη τ ἅπασαν ἐν
τοῖς τόποις δύναμιν συναγαγών. καλεῖ δ' τὸ μὲν Φρύ-
γιον μασάδα, προεισήκ δ' τ κατειληφότων αὐτὸ σικα-
ρίων δυνατὸς ἀνὴρ ἐλεάζαρο, ἀπόγονο Ἰούδα τ πεί-
σαντο Ἰουδαίων οὐκ ὀλίγους, ὡς πρότερον δεδηλώκα-
μεν, μὴ πείθεσθαι τοῖς ἐπιτάγμασι, ὅτι κυρίῳ τιμητὴς
εἰς τὸν Ἰουδαίων ἐπέμφθη. τότε γὰρ οἱ σικάριοι συνέστη- F
σαν ὅπ τοὺς ὑπακούειν Ῥωμαίοις θέλοντας, καὶ πάντα
τρόπον ὡς πολεμίοις προσφέροντο, καὶ τὰς μὲν κτήσεις
ἁρπάζοντες, καὶ προελαύνοντες, τ δ' οἰκήσεσιν αὐτῶν
πῦρ ἐνιέντες. ὅθεν γὰρ ἀλλοφύλων αὐτοὺς ἔφασκον Ἀλα-
φέρειν, ὅτως ἀγνῶς τὸν πρὸς μάχην Ἰουδαίοις ἐλευ-
θερίαν προϊέμενους, καὶ δουλείαν αἱρουμένους τὸν ὑπὸ
Ῥωμαίοις ἀνωμολογηκότας. ἦν δ' ἅπερ τὸ προφάσις
εἰς πρόκαλυμμα τ ὠμότητο, ἐ τ πλεονεξίας ὑπ'
αὐτῶν λεγόμενον· σαφὲς δ' Ἀλὰ τῶν ἔργων ἐπάνω. εἰ G
μὲν γὰρ αὐτοῖς τῆς ἀποστάσεως ἐκοινώνησαν, καὶ ἅ πρὸς
Ῥωμαίους σωτήριαν πολέμου, καὶ παρ' ἐκείνων δ'
τολμήματα χεῖρα πρὸς αὐτοὺς ἐγίνετο. καὶπ τῷ
ψεύδεσθαι πάλιν τὸν πρόφασιν ἐξελεγχόμενοι,
μᾶλλον ἐκάκουν τοὺς τὸν πονηρίαν αὐτῶν Ἀλ' τῆς
δικαιολογίας ὀνειδίζοντας. ἐγίνετο γάρ πως ὁ χρό-
νο ἐκεῖνο παντοδαπὴς ἐν τοῖς Ἰουδαίοις πονηρίας
πολύφορο, ὡς μηδὲν κακίας ἔργον ἄπρακτον κατα-
λιπεῖν· μήθ' εἴ τις ὑπόνοια Ἀλαπλάσαι ἐδυνήσατο

his manſuete facultatem dediſſet, Romam venerunt. patre autem ad eos ex Lacedæmone ſtatim advecto, cum omnis honor eis haberetur, ibi manſere. Alanorum autem natio, qvod qvidem Scythæ ſint, juxta flumen Tanain & Mæotides paludes ſedes habentes, jam qvodam loco memoravimus. His vero temporibus inito conſilio, ut terrā Mediam, & ulterius prædandi cauſa pervaderent, cum rege Hyrcanorum colloqvuntur. namqve is eſt illius tranſitus dominus: qvem rex Alexander ita fecerat, ut portis ferreis clauderetur. Aditu autem ſibi præbito, univerſi nihil ſuſpicantibus Medis incumbunt: eorumqve fines populoſos, omnigenumqve pecorum plenos diripiebant, cum reſiſtere nullus auderet. Nam qvi regnum ejus terræ obtinebat Pacorus, metu perculſus, in difficiliora loca refugiens, cæteris qvidem bonis omnibus ceſſerat: vix autem ab illis conjugem ac concubinas ſuas captas, datis centū talentis redemerat. Summa ergo facultate ſine pugna prædabundi, & uſqve ad Armeniam vaſtantes omnia proceſſere. Ejus autem Tyridates rex erat. Qvi cum his obvius bello conflixiſſet, non multum abfuit qvin vivus in illa acie caperetur. Procul enim qvidam miſſo in eum laqveo circundatum tracturus fuerat, niſi celeriter gladio rupiſſet laqveum, atque ita fugiſſet. Illi autem pugna multo magis efferati, terram qvidem depopulati ſunt: magnam vero hominum multitudinem aliamqve ducentes prædam ex utroqve regno, ad ſua domicilia rediere.

CAP. XXVIII.

Excidium Maſſadæ caſtelli munitiſſimi.

APud Judæam vero mortuo Baſſo, Flavius Silva in adminiſtratione ſuccedit. & aliam qvidem terram bello ſubactam videns, unum autem adhuc rebelle ſupereſſe caſtellum, omni quæ in illis locis habebatur manu collecta, adverſus id militem movit. Nomen eſt autem caſtello Maſſada. Princeps vero ſicariorum, a qvibus fuerat occupatū, erat vir præpotens Eleazarus, ex origine Judæ, qvi non paucis Judæis perſvaſerat, ut ante diximus, ne profeſſionem facerent, qvando cenſor Cyrenius in Judæam miſſus eſt. Tunc enim ſicarii conſpiraverunt in eos, qvi Romanis dicto audientes eſſe vellent: omniqve modo his quaſi hoſtibus utebantur, diripiendo qvidem & abigendo eorum bona, ignem vero domibus injiciendo. Nihil enim illos ab alienigenis differre dicebant, qvi pugna etiam petendam Judæorum libertatem tanta ignavia prodidiſſent: magisqve ſe optare ſub Romanis ſervitium profeſſi eſſent. Erat autem id plane cauſatio, & crudelitatis atq; avaritiæ dicebatur obtentu: manifeſtum autem rebus effectum eſt. Nam iidem illi & defectionis ſocii fuerunt, & bellum cum Romanis communiter ſuſcepere. Cauſa vero peior illorum in eos facta eſt: & cum mentita prior eorum refelleretur occaſio, pejus tractabant eos, qvi nequitiæ ſuæ juſtis aſſertionibus exprobrarent. Fuit enim qvodammodo illud tempus apud Judæos omnium generum malitiæ fœcundiſſimum: ut nullum opus intermitteretur infectum: nec ſi qvis excogitando fingere voluiſſet

haberet qvo magis novum aliqvid inveniret. Ita & privatim & communiter omnes unum erant, & exuperare alium alius tam impietate qvam iniqvitate in proximos certabant: potentes qvidem multitudinem male tractando, multitudo vero ad interitum potentium properando. Illis autem erat dominandi cupiditas, his autem vim faciendi, bonaqve locupletum diripiendi. Primi qvidem ficarii fuere iniqvitatis in propinqvos & crudelitatis autores, nullo neqve verbo indicto ad injuriam, neqve facto intentato ad exitium eorum qvibus insidiarentur penitus prætermisso. Verum & hos Joannes moderatiores esse demonstravit. Non solum enim omnes interficiebat qvi necessaria & profutura suaderent, tanqvam inimicissimos maxime cives ejusmodi impetens, sed etiam patriam malis plurimis cumulavit: qvalia facturus fuerat qvi Deum qvoque jam esset ausus impietate contemnere. Nam & mensa nefaria vescebatur, & legitimam patriamqve exterminaverat castimoniam: ut jam sit minime mirum, si mansuetudinis communionem minime servabat hominibus, qvi Dei pietatem furore contempserat. Rursus Simon Gioræ qvid mali non commisit, qvave liberorum corporum injuria temperavit, qvi eum creavere tyrannum? Qvæ vero eos amicitia, qvæve cognatio ad qvotidianas cædes non ferociores effecit? namqve alienos qvidem male tractare, inertis neqvitiæ opus esse arbitrabantur: clarissimam vero gloriam parere crudelitatem in familiarissimos existimabant. Horum furoris æmuli, etiam Idumæi fuere: illi enim sceleratissimi peremptis pontificibus, neqva pars conservaretur pietatis in Deum, totum qvod ex civitatis facie supererat, abscidere, summamqve per omnia injustitiam induxerunt: in qua illud hominum genus, qvi Zelotæ appellati sunt, viguit: qui nomen factis verum probaverunt. Omne enim malitiæ facinus æmulati sunt, nullo inæmulato, qvod ante commissum memoria tradidit, prætermisso: qvamvis nomen sibi ex bonorum æmulatione imposuissent: qvi eos qvos læderent, propter efferam sui naturam cavillando fallebant, qvi malorum qvæ maxima essent, bona ducebant. Itaqve debitum vitæ finem invenere, merita illis omnibus pœna Dei voluntate decreta. Cuncta enim qvæ natura hominis posset ferre supplicia, in eos usqve ad extremum vitæ terminum congesta sunt, qvæ variis peremptis cruciatibus pertulere. Fortasse dixerit aliqvis minora eos qvam commisere perpessos, verum qva tandem digna tantis sceleribus pœna affici poterant? De illis autem qvi in eorum crudelitatem inciderunt, non est hujus temporis pro merito conqveri. Rursum igitur ad eam narrationis partem redeo, unde digressus sum. Venit enim dux Romanorum contra Eleazarum, & qvi cum eo Masadam tenebant, sicarios, exercitum ducens, & fines qvidem statim omnes obtinuit, præsidiis ubiqve locis opportunissimis collocatis: castellum autem muro circumdedit, ne qvis obsessorum fugiendi facultatem haberet, utqve custodes

ἔχειν ἄντι κρανότερον ἐξευρεῖν. οὕτως ἰδίᾳ τε, καὶ κοινῇ πάντες ἐνόσησαν, καὶ πρὸς ὑπερβαλεῖν ἀλλήλους ἐπὶ τ πρὸς τ θεὸν ἀσεβείαις, καὶ τ εἰς τοὺς πλησίον ἀδικίαις, ἐφιλονείκησαν. οἱ μὲν γὰρ δυνατοὶ τὰ πλήθη κακοῦντες, οἱ πολλοὶ δ τοὺς δυνατοὺς ἀπολλύναι σπεύδοντες. ἦν γὰρ ἐκείνοις μὲν ἐπιθυμία δ τυραννεῖν· πρὸς δ βιάζεσθαι καὶ τὰ τῶν πέλας ἁρπάζειν. πρῶτοι μὲν οὖν σικάριοι δ ὠμότητος, καὶ τ πρὸς τοὺς συγγενεῖς πρῶτοι ἄρξαντο ὠμότητι Θ, μήτε λόγον ἀρρήτων εἰς ὕβριν, μήτ' ἔργον ἀσεβήσαν εἰς ἔλεγχον τ ἐπιβεβλημένων ὠφελιμόντες. ἀλλὰ καὶ τοῦτον ἰωάννης ἀπέδειξεν ἑαυτὸ μετριωτέρους. ὁ γὰρ μόνον ἀνῄρει πάντας, ὅσοι τι δίκαια καὶ συμφέροντα συνεβούλευον, καθάπερ ἐχθίστοις μάλιστα δὴ τ πολιτῶν τοῖς τοιούτοις προσφερόμενος Θ, ἀλλὰ καὶ κοινῇ τ πατρίδα μυρίων ἐνέπλησε κακῶν, ὑπῶν πρᾶξαι ἔμελλεν ἄνθρωπος ἤδη καὶ τ θεὸν ἀσεβεῖν τετολμηκώς. τραπέζαν τε γὰρ ἄθεσμον παρετίθετο, καὶ τ νενομισμένην καὶ πάτριον ἐξεδίωξεν ἁγιείαν, ἵνα ἡ μηκέτι θαυμαζόν εἰ τ πρὸς ἀνθρώπους ἡμερότητα καὶ κοινωνίαν σῶν ἐτήρησεν, ὁ τ πρὸς θεὸν εὐσέβειας ἔτι καταμανείς. πάλιν τοίνυν ὁ γιώρα σίμων, τί κακὸν οὐκ ἔδρασεν; ἢ πίας ὕβρεως ἐλεύθερον ἀπέσχετο σωμάτων, οἷς ἔτυχεν ἐνεδείξαν τύραννον; ποία γὰρ αὐτὸν φιλία, ποία δ συγγένεια πρὸς τοὺς ἐφ' ἑκάστης ἡμέρας φίλους, ἐχὶ θρασυτέρους ἐπῆρε; τὸ μὲν γὰρ τοὺς ἀλλοτρίους κακῶς ποιεῖν, ἀγχίνους ἔρχειν ἐνόμιζε πανουργίας ὑπελάμβανον λαμπρὰν δ φέρειν ἀπόδειξιν ἡγοῦντο, τ ἐν τοῖς οἰκειοτάτοις τὰς ὠμότητα. περιημιλλήσατο δ καὶ τ πάντων ἀκόνοιαν, ἢ τῶν ἰδουμαίων. σικάριοι γὰρ οἱ μιαιφονήσαντες τοὺς ἀρχιερεῖς καταφάξαντες, ὅπως μηδὲ μέρος τι τῆς πρὸς θεὸν εὐσεβείας διαφυλαχθῇ, πᾶν ὅσον ἦν λείψανον ἐπὶ πολιτικοῦ σχήματος ἐξέκοψαν, καὶ τ τελεωτάτην εἰσήγαγον διὰ πάντων ἀνομίαν. ἐν δ τι τῶν ζηλωτῶν καλουμένων ἦν Θ ἤκμαζεν, ὡ τῷ πρεσβυτέρων τοῖς ἔργοις ἐπιλησθέντων. πᾶν γὰρ κακίας ἔργον ἐξεμιμήσαντο, μηδ' ὅτι πρότερον προϋπῆρχεν ἡ μνήμη προδεδώκεν, αὐτοὶ προλιπόντες ἀζηλωτον καὶ τοῦτο τῶν προγονικῶν αὐτοῖς, ζηλοῦντες ἐπὶ θάτερα δρόμοι τ ἀδικημένων, διὰ τὴν αὐτῶν θηριώδη φύσιν, ἢ τὰ μέγιστα τῶν κακῶν ἀγαθὰ νομίζοντες. τυραννοῦσι πρῶτον ἕκαστοι τὰ τέλη Θ ἄρασθαι, δ θεοῦ τὴν ἀξίαν ὅτι πᾶσιν αὐτοῖς τιμωρίαν βεβουλευκότος Θ. ὅσους γὰρ ἀνθρώπου δύναμις φύσις κολάσαι ὑπερῆν, πᾶσιν κατέσκηψαν εἰς αὐτοὺς, μέχρι καὶ τῆς ἐσχάτης δ βίου παλάτης, ἣν ὑπέμειναν ὧν πολυτρόποις αἰκίαις ὑποθέντες. οὐ μὴν, ἀλλὰ καὶ φαίη τις ἂν αὐτοὺς ἐλάττω παθεῖν ὧν ἔδρασαν. τὸ γὰρ δικαίως ἐπ' αὐτῶν οὐ πρόσεστιν. τοὺς γὰρ τῆς ἐκείνων ὠμότητος πρεπόντως ὑπομένοντας, οὐ δ παρόντος Θ ἂν εἴη καιροῦ κρῖναι τὴν ἀξίαν ὀδυρόμενον. πάλιν οὖν ἐπάνειμι πρὸς τὸ καταλειπόμενον μέρος Θ τῆς διηγήσεως.

Κεφ. λα.

Ἐπὶ γὰρ τ ἐλεάζαρον, καὶ τοὺς κατέχοντας σὺν αὐτῷ τὴν μασάδαν σικαρίους, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς ἦκε, τὰς δυνάμεις ἄγων· καὶ τῆς μὲν χώρας ἁπάσης εὐθὺς ἐκράτει, φρουρὰς δὲ τοῖς ὀχυρωτάτοις αὐτῆς μέρεσιν ἐγκαταστήσας. τεῖχος δ περιέβαλε κύκλῳ πρὸς πᾶν τὸ φρούριον, ὅπως μηδεὶς τῶν πολιορκουμένων ἢ ῥᾴδιον διαφύγοι, καὶ διαμένειν τοὺς

τοὺς φυλάξοντας. αὐτὸς δ' κατεστρατοπέδευε τόπον, ὡς μὲν πρὸς τὴν πολιορκίαν ἐπιτηδειότατα σκελῶν, καθ' ὃν αἱ τοῦ Φρουρίου πέτραι τοῦ λοιποῦ ὄρους ἧττον ἐγγίζουσιν, ἄλλως δὲ πρὸς ἀφθονίαν τῶν ἐπιτηδείων δύσκολον. ἐκ γὰρ πόρρωθεν ἐκομίζετο. καὶ σὺν μεγάλῃ παλαιπωρίᾳ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἰουδαίων. ἀλλὰ καὶ τὸ πιεῖν ἦν ἀγώγιμον εἰς τὸ στρατόπεδον, ἐπεὶ τόπος μηδαμόθεν ἐγγὺς πηγὴν ἀναδιδοὺς. ταῦτ' οὖν προοικονομησάμενος ὁ σίλλας ἐπὶ τοῦ πολιορκίου ἐτράπετο, πολλῆς ἐπιτηδείως καὶ παλαιστρικῆς δεομένου, διά τε τὴν ὀχυρότητα καὶ φρουρίου ποιοῦδε τοῦ φύσιν ὑπάρχοντος. πέτραν γὰρ ὀλίγην τῇ περιόδῳ καὶ μήκει ὑψηλὴν, πανταχόθεν περιερρῶγασι βαθεῖαι φάραγγες κάτωθεν ἐξ ἀοράτου πέρατος, κρημνώδεις δ' ὁδοὶ, καὶ πάσῃ βάσει ζώων ἀπρόσιτοι, πλὴν ὅσον κατὰ δύο τόπους τὰς πέτρας, εἰς ἄνοδον γὰρ εὐμαρῆ παρεικούσης. ἔστι δ' τῶν ὁδῶν, ἡ μὲν ἀπὸ τῆς ἀσφαλτιτιδος λίμνης πρὸς ἥλιον ἀνίσχοντα, καὶ πάλιν ἀπὸ τῆς δύσεως ἡ ῥᾴων παρελθεῖν. καλοῦσι δ' τὴν ἑτέραν ὄφιν, τῇ στενότητι προσεοικέναι φάσκοντες, καὶ τοῖς στροφαῖς ἐλιγμοῖς. κλᾶται γὰρ πρὸς τὰς τῶν κρημνῶν ἐξοχὰς, καὶ πολλάκις εἰς αὐτὸν ἀναστρέφουσα, καὶ κατὰ μικρὸν αὖθις ἀπομηκυνομένη μόλις ψαύει τοῦ ὄρους. δεῖ δ' πρὸς τὴν ἀναβολὴν τῆς διὰ αὐτῆς βαδίζοντα, τὸν ἕτερον τῶν ποδῶν ἐρείδεσθαι. ἔστι δὲ καὶ τὸ παρολισθάνειν πρόδηλον· ὅλεθρον ἑκατέρωθεν γὰρ βάθος κρημνῶν ὑποκέχυται, τὴν φθορὰν πᾶσαν διτολμίαν ἀπαλλάξαι δυνάμενον. διὰ τοιαύτης οὖν ἐλθόντι σταδίους τριάκοντα, κορυφὴ τὸ λοιπόν ἐστιν, οὐκ εἰς ὀξὺ πέρας συνηγμένη, ἀλλ' ὥστ' εἶναι καθ' ἅπερας ἐπίπεδον. ἐπὶ ταύτῃ πρῶτον μὲν ὁ ἀρχιερεὺς ἰωνάθης, καὶ περιωρύξατο μασάδαν. ὕστερον δ' ἡρώδης τὸ βασιλεῖ διὰ πολλῆς ἐγένετο σπουδῆς, ἡ δὲ χωρίου κατασκευή. τεῖχος γὰρ περὶ ἦγαγε πρὸς πάντα τὸν κύκλον τῆς κορυφῆς ἑπτὰ σταδίων ὄντα, λιθίνου μὲν λίθου πεποιημένον, ὕψος δ' δώδεκα, καὶ πλάτος ὀκτὼ πήχεις ἔχον, τριάκοντα δ' αἱ πᾶσαι καὶ ἑπτὰ πύργοι πεντήκοντα πήχεις ἀνεσηκέσαν, ἐξ ὧν εἰς εἰς οἰκήματα διελθεῖν πρὸς πᾶν τὸ τεῖχος ἔνδον οἰκοδομημένα. τοῦ δὲ κορυφαίου πόνος καὶ πεδίου παντὸς οὔσαν μαλακωτέραν, ἀνῆκεν εἰς γεωργίαν ὁ βασιλεὺς ἵν' εἴ ποτε τῆς ἔξωθεν τροφῆς ἀπορία γένοιτο, μὴ δι' ταύτην κάμοιεν οἱ τοῦ αὐτῶν σωτηρίαν τοῦ φρουρίῳ πεπιστευκότες. καὶ βασίλειον δὲ κατεσκεύασεν ἐν αὐτῷ, κατὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ἑσπέρας ἀνάβασιν, ὑποκάτω μὲν τῶν τῆς ἄκρας τειχῶν πρὸς τοῦ ἄρκτου ἐγκλῖνον. δ' δὲ βασιλείου τὸ τεῖχος οὐ, ὕψει μέγα, καὶ καρτερὸν, πύργους ἔχον ἐξηκονταπήχεις ἐγγωνίους τέτταρας. ἦσαν δὲ τῶν οἰκημάτων ἔνδον καὶ σῶν καὶ βαλανείων κατασκευὴ, παντοία καὶ πολυτελὴς οὐ, κίοσιν μὲν ἀπανταχοῦ μονολίθοις ὑφεστηκόσιν, τοίχων δὲ καὶ ἐν τοῖς οἰκήμασιν ἐδαφῶν λίθου ῥοδοειδοῦς πεποικιλμένων. πρὸς ἕκαστον δὲ τῶν οἰκουμένων τούτων ἄνω τε καὶ πρὸς τὸ βασίλειον, καὶ πρὸ τείχους, πολλοὺς καὶ μεγάλους ἐπεμήκη λάκκους ἐν ταῖς πέτραις, φυλακτήρας ὑδάτων, μηχανώμενος ἔνδειαν χορηγίαν, ὅση τῶν ἐκ πηγῶν ἐστι χορηγουμένοις. ὀρυκτὴ δ' ὁδὸς ἐκ τοῦ βασιλείου πρὸς ἄκραν τὴν κορυφαίαν ἀνέφερετο, τοῖς ἔξωθεν ἀφανὴς. οὐ μὴν οὐδὲ τοῖς φανεροῖς ἐφοδοῖς ἦν οἷόν τε χρήσασθαι ῥᾳδίως πολεμίους.

per ſeverarent. ipſe vero caſtris locum occupat, ad obſidionem quidem idoneum, qvem delegerat, qva parte caſtelli rupes monti proximo applicabantur, cæterum difficilem ad copias utenſilium. Non ſolum enim commeatus ex longinqvo, & cum labore Judæorum maximo portabantur, qvibus hæc fuerat cura mandata, verum etiam potus aliunde in caſtra ducebatur, qvoniam in eo loco nullus fons proximus naſcebatur. His autem diſpoſitis, Silva obſidionem aggreſſus eſt, artis ac laboris egentem, propter caſtelli munitionem, cujus natura hujusmodi eſt: Saxum gyro non exiguum, & excelſum longitudine, undiqve abruptis atqve altis vallibus cingitur inviſibili ſuper fundo habens ſcopulos: ipſæqve omnium ſunt animalium greſſibus inacceſſæ, niſi qvod duobus modis idem ſaxum in difficilem explicatur aſcenſum. Eſt autem unum, iter ab lacu Aſphaltite ad Solis ortum, & alterum ab Occidente facilius ambulari. Vocatur autem unum coluber, ex anguſtia crebriſqve flexibus capta ſimilitudine. Qvæ enim prominet rupes, frangitur, ac ſæpe in ſe revertens, paulatim rurſum producitur: vixqve illo itinere gradiens promovet pedem, namqve mutanti veſtigium, neceſſe eſt altero pede niti. Eſt autem certa pernicies, ſi qvis labatur, altitudo enim rupium utrinqve dehiſcit, ut qvæ horrore qvemvis terrere audaciſſimum poſſit. Per ejuſmodi viam cum XXX. ſtadiis aſcenderis, qvod reſtat verticis eſt non in acutum finem coacti, ſed ut habeat in ſummo planiciem. In hac primus qvidem Jonathas pontifex caſtellum ædificavit, & appellavit Maſſadam. Poſt autem Herodi magno ſtudio fuit loci illius ſtructio. Nam & murum per omnem ejus gyrum erexit, ſtadiorum ſpacio ſeptem, e candido lapide factū, & duodecim altum, latumqve octo cubitis: & XXVII turres qvinqvagenorum cubitorum in eo ſtabant: ex qvibus aditus erant in ædes circa omnem murum intus ædificatas. Rex enim verticem, qvod fœcundus, omniqve planicie mollior eſſet, culturæ deſtinaverat: ut ſi qvando externorum alimentorum penuria contigiſſet, ne hac qvidem laborarent, qvi ſalutem ſuam caſtello credidiſſent. Qvin & regiam ſibi ædificaverat, ab Occidentalis partis aſcenſu, intra mœnia qvidem arcis poſitam, vergentem autem ad Septentrionem. regiæ vero murus erat magnus, ac firmiſſimas qvatuor celſitudine ſexagenorum cubitorum in angulis turres habebat. Membrorum autem intus, & porticuum itemqve balnearum varia erat & ſumptuoſa conſtructio, columnis quidem e ſingularibus ſaxis undiqve ſubſtitutis, parietibus autem membriſqve ſolida compage lapidum variatis. Ad ſingula vero habitacula, & in ſummo, & circa regiam, & ante turres multos magnoſqve puteos in ſcopulis exciderat, cuſtodes aquarum: tantam molitus abundantiam, quantam qvi fontibus uterentur haberent. Foſſæ vero iter ex regia in arcem ſummam ducebant, qvas foris nemo cernebat. Sed ne manifeſtæ qvidem viæ facilem ſui uſum præbere hoſtibus poterant.

Nam Orientalis qvidem via natura est inaccessa, ut supra memoravimus. Occidentalem vero, magna in angustia posita turri conclusit, qvæ non minore mille cubitorum spacio ab arce distaret qvam neqve transire posse, neqve capi facile videbatur. Inextricabilis autem, qvamvis licenter ambulantibus, fuerat fabricata. Ita qvidem adversus hostiles impetus natura simul & manu castellum erat communitum. Intus autem repositi apparatus, magis & diuturnitatem & opulentiã juvere. nam & frumentum multũ erat conditum, & qvod in longum tempus sufficere posset: vinumqve multum & oleum: insuper autem cujusqve leguminis fructus, & palmulæ coacervatæ. Cunctaqve reperit Eleazarus, castello per dolum cum sicariis occupato, matura, nihilqve recens depositis deteriora: qvanqvam fere ex qvo apparata sunt, ad excidium a Romanis illatum centum annorum tempus agebatur. Quin etiam Romani fructuum reliqvias incorruptas offendêre. Si quis autem causam diuturnitatis auram esse existimet, non erraverit, qvod arcis altitudine ab omni terrena ac fæculenta materia sit remota. Inventa est autem omnigenũm qvoqve armorum multitudo, ab rege condita, qvæ decem millibus virorum sufficerent, ferrumqve infectum, nec non æris & plumbi materia: qvippe ut magnis de causis factum crederes apparatum. Ajunt enim Herodem idipsum castellum sibi ad refugium paravisse, duplex periculum suspicantem: unum qvidem ab Judæorum populo: ne se depositio, illos qvi antea reges fuerant, ad principatum reduceret. Alterum vero majus atqve atrocius, ab regina Ægypti Cleopatra. Hæc enim suam sententiam non celabat, sed cum Antonio sæpe verba faciebat, postulans Herodem interfici, sibi autem obsecrans regnum Judæorum donari. Et magis qvis miraretur, nondum ejus imperio Antonium paruisse, male ejus amore mancipatum qvam non donaturum speraſſet. Propter ejusmodi metus Herodes conditam Massadam extremum belli contra Judæos Romanis opus reliquit. Nam qvia foris jam locum omnem muro cinxerat dux Romanorum, sicut supra diximus, ac ne qvis effugeret diligentissime procuraverat: incipit oppugnationem, uno tantum loco reperto, qvi aggerum jactum posset excipere. Nam post eam turrim qvæ iter ab Occidente, qvod ad regiã summumque montem duceret, præcludebat, erat qvædam continentia saxi vastior latitudine, multumqve porrecta, celsitudine autem Massadæ trecentis cubitis inferior, qvam Leucem appellabant. Hanc igitur Silva, ut ascendit ac tenuit aggerem apportare militibus jussit: illis autem alacri animo & magna manu operantibus, solidus ad ducentos cubitos erectus est tumulus. Verum neqve firma neqve sufficiens machinis ferendis hæc mensura videbatur: sed super eum tribunal, constructis saxis ingentibus, factum est, altum itemqve latum cubitis L. Erat autem & aliarum machinarum fabrica illis assimilis, quas primo qvidem Vespasianus ad oppugnationes,

A ἡ μὲν γὰρ ἑῴα λέγετ φύσιν ὡς προεστήμηκε, τὴν ἄκραν. τὴν δ' ἑσπέριον μεγάλῃ τε στενότητι πύργῳ διετείχισεν, ἀπέχοντι τῆς ἄκρας πήχεων οὐκ ἐλάττων διάστημα χιλίων, ὃν οὔτε παρελθεῖν δυνατὸν ἦν, οὔτε ῥᾴδιον ἐλεῖν. δυσέξοδος γὰρ καὶ τοῖς μετ' ἀδείας βαδίζουσιν ἐπεπήγει. οὕτω μὲν οὖν πρὸς τὰς τῶν πολεμίων ἐφόδους. φύσει τε καὶ χειροποιήτως, τὸ φρούριον ἠχύρωτο.

B

Κεφ. λϛ.

Τῶν δ' ἔνδον ἀποκειμένων θησαυρῶν, ἐπὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασε τὴν λαμπρότητα τοῦ Δαμασκηνοῦ. σῖτος τε γὰρ ἀπέκειτο πολὺς χρόνον ἀρκεῖν ἱκανώτατος· οἶνός τε πολὺς καὶ ἔλαιον ἔτι πάντων ὀσπρίων καρπὸς, καὶ φοίνικες ἐπισώρευτο. πάντα δ' εὗρεν ἐλεάζαρος ὁ Φερεγλοῦ μὴ τῶν σικαρίων ἐγκρατὴς δόλῳ γενόμενος, ἀκμαῖα καὶ μηδὲν τῶν νεωστὶ κειμένων ἀποδέοντα· καὶ τοι χρόνου τοῦ θησαυροῦ

C εἰς τὸν τῶν Ῥωμαίων ἄλωσιν, ἑκατὸν καὶ ἔτη χρόνος ἦν, ἀλλὰ καὶ Ῥωμαῖοι τοὺς ὠφεληθέντας τῶν καρπῶν εὗρον ἀδιαφθόρους. αἴτιον δ' οἶμαι μὴ ἁμάρτοι τις τοῦτο λαμβάνων εἶναι τὸν ἀέρα τῆς Δαμασκηνῆς, ὑψηλῶν τῶν περὶ τὴν ἄκραν, πάσης ὄντα νοσώδους καὶ ὑγιεινῆς ἀμιγῆ κράσεως. εὑρέθη δὲ καὶ ταρτείων πολὺς ὁπλῶν τοῦ δὲ Βασιλέως ἀποτεθησαυρισμένων, εἰς ἀνδράσι δεκὰς μυρίοις, δόρυ τε σίδηρος, καὶ χαλκὸς, ἔτι δὲ καὶ μόλυβδος, ἀπὸ δὴ τοῦ θησαυροῦ, ὅπερ μεγάλως αἴτιον ἡγοῦμαι. λέγω γὰρ ἑαυτῷ τὸν ἡρώδην τοῦτο τὸ φρούριον εἰς ὑποδοχὴν ἑτοιμάζειν, ὅπως ἂν ὑφορώμενον κίνδυνον τὸν μὲν θησαυρὸν τῶν Ἰουδαίων μὴ καταλύσαντες σκῆπτρον, τοὺς πρὸ αὐτοῦ βασιλέας ὅπως τῷ δεσμῷ κατασχόντα. τὸν μείζω δὲ χαλεπώτερον ἐκ τῆς βασιλεύσεως αὐγούστου κλεοπάτρας, αὐτῷ γὰρ τὰ αὐτῆς γνώμιμον ἦν ἐκ παντὸς, ἀλλὰ πολλάκις αὐτονίῳ λέγους προσέφερε, τὸν μὲν ἡρώδην ἀνελεῖν αἰτοῦσα, χαρίσασθαι δ' αὐτῇ τὴν βασιλείαν τῶν Ἰουδαίων δεομένους. καὶ μᾶλλον ἄν τις ἐθαύμασεν, ὅπι μηδέπω τῆς προστάγματος αὐτωνίου ἀπηκόει, κακῶς τοῦ δὲ πρὸς αὐτὴν ἔρωτος δεδουλωμένου, ὃν ὅπερ δὲ μὴ χαρίσασθαι προσεδόκησε. Δι' τοιούτους μὲν φόβους ἡρώδης μάσσαδαν κατασκευάσμενος, ἔμελλε ῥωμαίοις ὑπολείψειν ἔργον δὲ πρὸς Ἰουδαίους πολέμου πλεῖστον.

D

E

F

Κεφ. λγ.

Ἐπεὶ γὰρ ἔζωθεν ἤδη προετετείχιστο πάντα τὰ τῶν ὁτῶν ῥωμαίων κύκλῳ προσήκοντα ἡμῶν, καὶ δή μή τινα διαδρᾶναι προνοίαν ἐπεποίητο τοῦ ἀκριβεστάτην· ἐνεχείρει τῇ πολιορκίᾳ, μέσον διορύσσων τοῖχον, ὀπίσω δὲ χωμάτων δεξάμενος δύναμιν. μὴ γὰρ Δαμασκίζοντα πύργον τὸ πρὸς δύσεως ὁδὸν ἄγουσαν, εἰς τε τὸ βασίλειον, καὶ τοῦ ἀκρωρείαν, ἣν τὸ ἐξοχὴν πέτρας δ' μεγέθης τοῦ πλάτει καὶ πολὺ προκύπτουσα, δ' ὑψους δὲ μασσάδας τριακοσίους πήχεις ὑπεκάτω λοιπὴν ἦ αὐτοῦ ὠνόμαζον. ὅπι ταύτην οὖν ἀναβὰς, καὶ καταχὼν αὐτοῦ ὁ στίλβας, ἐκέλευε τὸν σταῖρα χοῦν ὅπι-φέρειν. τῶν δὲ προθύμως καὶ μὴ πολλῆς χειρὸς ἐργασαμένων, στερεὸν εἰς διακοσίους πήχεις ὑψώθη τὸ χῶμα, οὐ μέντοι οὔτε βέβαιον οὔτε αὐτάρκες ἐδόκει τῷ τὸ μέτρον εἶναι τοῖς μηχανήμασι εἰς ὅπι-βάθραν, ἀλλ' ἐπ' αὐτοῦ βῆμα λίθων μεγάλων συμπεμπομένων ἐποιήθη, πεντήκοντα πήχεων εὖρος τε καὶ ὕψος. ἐπεὶ δὲ ἄλλων τε μηχανημάτων ἡ κατασκευὴ ἐπαλησία τοῖς ἐπὶ μὲν εὐσταθοῦς πρόπου,

μὴ

μὴ παῦται δ' ὑπὸ πίτου πρὸς πᾶς πολιορκίας ἀπανθῆσαι. Ἐ πύργος ἐξηκοντάπηχυς σωστὴ, σιδήρῳ κατα-
πεφραγμένος ἅπας, ἐξ οὗ πολλοῖς ὀξυβέλεσι, καὶ πετροβόλοις βάλλοντες οἱ ῥωμαῖοι τοὺς ἀπὸ τοῦ τείχους μαχομένους, ταχέως ἀνέστειλαν, καὶ προκύπτειν ἐκώλυσαν. ἐν ταυτῷ δὴ καὶ κριὸν ὁ σίλβας μέγαν κατασκευάσας ὅμβρος, συνεχῆς πιέζει κελεύσας τῷ τείχει τὰς ἐμβολάς· μόλις μὲν ἀλλ' οὖν ἀναῤῥήξας τι μέρος αὐτοῦ, κατήρειψε. Φθάνουσι δ' οἱ σικάριοι πρὸς ἔν- A
δοθεν οἰκοδομησάμενοι τεῖχος ἕτερον, ὃ μηδ' ὑπὸ τῶν μηχανημάτων ἔμελλεν ὅμοιόν τι πείσεσθαι. μαλακὸν γὰρ αὐτὸ καὶ τῇ σφοδρότητι τῶν ἐμβολῆς ὑπεκλύειν δυνάμενον, τοιῷδε τρόπῳ κατεσκεύασαν. δοκοὺς μεγάλας ὅσῃ μήκους συνεχεῖς, ἀλλήλαις κατὰ τομὴν συνέθεσαν· δύο δ' ἦσαν τούτων σίχοι παράλληλοι τοσοῦτον διεστῶτες, ὅσον εἶναι πλάτος τείχους, καὶ μέσον ἀμφοῖν τὸ χῶν ἀνεφόρουν. ὅπως δὴ μὴ ὑφουμένῃ ὑπὸ χώματος ἡ γῆ διαχέοιτο, πάλιν ἕτερους δοκοῖς ὑπεκαρσίους, τοὺς κατὰ μήκος κειμένας διέδουν. ἐπὶ οὖν ἐκείνοις μὲν οἰκοδομίᾳ τὸ ἔργον ὅμοιον παλησίου. τῶν μηχανημάτων δ' αἱ πληγαὶ φερόμεναι, πρὸς εἰκὸς ἐξελύοντο, καὶ τὸ σίλφιον συμπίλουν, ἐπίουσαν αὐτὸ στερρότερον. τοῦτο σωσιδῶν ὁ σίλβας, πυρὶ μᾶλλον αἱρήσειν ἐνόμισε τὸ τεῖχος, καὶ τοῖς τραπεζίταις προστάττει λαμπάδας αἰθομένας ἀθρόους ἐπακοντίζειν. τὸ δ' οἷα δὴ ξύλων τὸ πλέον B
πεπιεσμένον, ταχὺ δὲ πυρὸς ἀντελάβετο, καὶ τῇ καυστότητι πυρωθὲν μᾶλλον ἐξεπύρσευσεν. ἀρχομένου μὲν οὖν ἔτι δὲ πυρὸς βαθρᾶς ἐμπνέων τοῖς ῥωμαίοις φοβερὸς ἦν· ἀπωθῶν γὰρ ἀποστρέφων ἔτι σκήνους ἤλαυνε πρὸς φλόγα, καὶ σχεδὸν ἤδη τῶν μηχανημάτων ὡς συμφλεγησομένων, ἀπεγνώκεσαν. ἔπειτα δ' αἰφνίδιον νότος μεταβαλὼν καταπαύσας σκ δαιμονίου προνοίας, καὶ πολὺς ἐναυτὸς πνεύσας, τὸ τεῖχος φέρων αὐτοῦ προσέβαλε, καὶ πᾶν ἤδη μᾶλλον βάθους ἐφλέγετο. ῥωμαῖοι μὲν οὖν τῇ θεᾷ δὲ θεοῦ συμμαχίᾳ κεχρημένοι, χαίροντες εἰς τὸ στρατόπεδον ἀπῆλαυνοντο· μεθ' ἡμέραν ἐπιχειρεῖν τοῖς πολεμίοις διεγνωκότες, καὶ τὰς φυλακὰς νύκτωρ ἐπιμελεστέρας ἐποιήσαντο, μή τινες αὐτῶν λάθωσιν ἀποδρᾶντες.

Κεφ. λδ.

Οὔτ' μὴν οὔτ' αὐτὸς ἐλεάζαρος ἐν νῷ θρασμὸν ἔλαβεν, οὔτ' ἄλλῳ τινὶ τῶν τοιῶν ἐμελλεν ἐπιτρέψειν. ἐρῶν δὲ τὸ μὲν τεῖχος ὑπὸ δὲ πυρὸς ἀνακρουόμενον, ἄλλον δ' οὐδένα σωτηρίας τρόπον, οὐδ' ἄλκης ὑπενοῶν, ἃ δὲ ἔμελλον ῥωμαῖοι δράσειν αὐτοὺς καὶ τέκνα. καὶ γυναῖκας αὐτῶν ἑκρατήσειν, ὑπ' ὀφθαλμοὺς αὐτῷ τιθέμενος, ἔπεισεν καὶ πάντων ἐβουλεύσατο. καὶ τῶν κρίνας ἐκ τῶν παρόντων ἄριστον, τοὺς ἀνδρωδεστάτους τῶν ἑταίρων συναγαγών, τοιούτοις ὑπὲρ τοιῦ πρᾶξιν λόγοις παρεκάλει. πάλαι διεγνωκότας ἡμᾶς ἄνδρες ἀγαθοὶ, μήτε ῥωμαίοις, μήτ' ἄλλῳ τινὶ δουλεύειν ἢ θεῷ, μόνῳ δὲ ἔστι ἀληθὴς ἐστὶ καὶ δίκαιος ἀνθρώπων δεσπότης, ἦκε νῦν καιρὸς, ἐπαληθεῦσαι κελεύων τὸ φρόνημα τοῖς ἔργοις. πρὸς ἐν ἑαυτοὺς μὴ καταμηχανώμεθα, πρότερον μηδὲ δουλείαν ἀκίνδυνον ὑπομείναντες, νυνὶ δὲ μὴ δουλείας ἑλόμενοι πικρείας ἀνηκέστους, οἱ ζῶντες ὑπὸ ῥωμαίοις ἐσόμεθα. πρῶτοι τὰ δὲ πάντων ἀπεστράμμεθα, καὶ πολεμοῦμεν αὐτοῖς πολυτρόποι. νομίζω δὲ καὶ θεοῦ τοῦτην ἡμῖν δεδόσθαι χάριν, ὃ δωρεὰν καλῶς ἐλευθέρως ἀποθανεῖν, ὅπερ ἄλλοις οὐκ ἐξῆν τοῦ παρ' ἐλπίδα κρατηθῆναι. ἡμῖν δὲ

A postea vero Titus excogitaverat: & turris LX. cubitorum effecta est, tota ferro consepta, unde multis balistarum tormentorumqve jaculis Romani cito eos repulere, qvi de muro pugnabant, & caput exerere prohibuere. Simul autem ingenti etiam ariete fabricato, Silva crebro murum pulsari jubet: ac vix qvidem tamen aliqvam ejus dejicit partem interruptam. Cito autem præ- B venere sicarii muro intus altero constituto, qvi ne machinis qvidem simile aliqvid pateretur: mollis enim adhuc erat, & impetus laxare violentiam poterat, hoc modo constructus. Trabes proceritate magnas, & qva sectæ sunt continentes composuere: earum autem ordines erant duo similes: tantumqve distantes qvanta esset muri latitudo, & inter eos ambos replebant aggere spa- C cium. ne vero crescente cumulo terra defluere, aliis transversis trabibus qvas in longitudinem posuerant colligabant: Erat ergo illis opus qvidem ædificio simile: sed qvod cedenti inferebantur machinarum ictus evanescebant, lutoqve subsidente strictiorem fabricam faciebant. Hoc ubi Silva confideravit, igni magis murum captum iri putans, multas qvidem ardentes fa- D ces militibus intro jactulari præcepit: murus autem, qvippe, ut magna ex parte lignis constructus, ignem cito comprehendit: & usqve ad limum sui laxitate calefactus, ingenti flamma colluxit. Incipiente qvidem adhuc incendio, spirans Aqvilo Romanis erat horribilis: avertens enim desuper flammam in eos abigebat, & pene machinas qvasi jam conflagraturas desperaverant. deinde flatu mutato, veluti divina provi- E dentia excitatus Auster, multa vi in adversum eum murum repulit: jamqve totus ardebat ex alto. Romani qvidem cum Dei uterentur auxilio, ad castra læti digrediebantur, decreto hostes luce aggredi, & nocte vigilias accuratiores facere, ne qvis eorum clam subterfugeret: Sed neqve ipse Eleazarus de fuga cogitabat, neqve alii cuiqvam permissurus erat, ut faceret. Vides autem F murum igne consumptum, alium vero nullum salutis modum neqve virtutis excogitans: sed his qvæ Romani in se liberosqve suos, & conjuges facturi essent si vicissent, ante oculos positis, de omnium morte consilium cepit: idqve ex præsentibus fortissimum ratus, validioris animi sociis vesperi congregatis, talibus eos verbis ad facinus invitabat. Cum olim vobis decretum sit, viri fortes, G neqve Romanis, neqve cuiqvam alii servire, nisi Deo: is enim solus est verus & justus Dominus hominum: ecce nunc tempus adest, qvod factis vestros probare animos jubeat. Ne igitur nos dehonestemus, ante qvidem servitutem nec sine periculo passi, nunc autem cum servitute intolerabiles pœnas subituri: si vivos in Romanorum potestatem venire contingat. primi enim omnium ab his defecimus, & novissimi cum his bellum gerimus. Puto autem & hanc nobis a Deo gratiam datam, ut bene ac libere possimus mori, qvod aliis non evenit præter spem superatis. Nobis autē

certum eſt, orto die futurum excidium. Libera eſt autem ſtrenua mortis conditio cum affectibus: nec enim prohibere id hoſtes poſſunt, qvi profecto nos optant vivos abducere, neqve nos illos jam poſſumus ſuperare pugnando. Nam fortaſſe qvidem ab initio ſtatim opottuit, quando libertatem defendere cupientibus omnia & a nobis ipſis acerba pejoraqve ab hoſtibus eveniebant, de Dei voluntate conjicere, & ſcire qvod amica ei qvondam Judæorum natio damnata eſſet interitu: manens enim propitius, vel ſaltem nobis leviter infenſus, nunquam tantorum qvidem hominum perniciem neglexiſſet: ſacratiſſimam vero urbem ſuam igni hoſtium excidioqve prodidiſſet. Nos autem ſoli ſcilicet ex omni genere Judæorum ſperavimus ſervata libertate ſuperare, tanqvam nil in Deum deliqviſſemus, nulliuſqve culpæ participes fuiſſemus, qvi alios qvoqve docuimus. Itaq; videtis qvemadmodum nos vana expectaſſe redarguit, fortiore nobis ſperatis rebus malorum neceſſitate illata. Nec enim qvicquam nobis caſtelli natura inexpugnabilis profuit ad ſalutem: ſed & alimentorum copiam, & armorum multitudinem, aliumqve habentes abundantiſſimum apparatum, ipſo Deo manifeſtiſſime auferente ſpem ſalutis perdidimus. Ignis enim, qvi ferebatur in hoſtes, in ædificatum a nobis murum non ſponte reverſus eſt. Sed hæc multorum ira ſunt criminum, qvæ furore capti contra gentiles auſi ſumus: pro qvibus qvæſo ne Romanis invictiſſimis pœnas, ſed per nos ipſos Deo præſtemus. iſtæ autem illis moderatiores ſunt. morientur enim conjuges injuria vacuæ liberi ſervitutis expertes. Poſt illos autem ipſis nobis honeſtam invicem gratiam præbeamus, libertate ſervata optima ſepultura. Prius tamen & pecunias & caſtellum igne exuramus. Mœrebunt enim Romani, certe ſcio, ſi neqve corpora noſtra ſenuerint, compendioqve caruerint. Alimenta ſola relinqvamus: hæc enim nobis erunt teſtimonio mortuis, qvod non penuria victi ſumus: ſed ita, ut ab initio ſtatueramus, mortem ſervituti prætulimus. Hæc dicebat Eleazarus: ſed non in eundem modum præſentium ſententiæ congruebant. Sed alii qvidem ei obedire properabant, & qvaſi voluptate replebantur, pulchram eſſe mortem exiſtimantes. Qvi vero molliores erant conjugum ac familiarum ſuarum miſericordia, vel etiam proprius qvemqve apertiſſimus deterrebat interitus, aliuſqve alium intuens, contrarium voluntatis ſuæ motum lacrymis deſignabant. Qvos cum vidiſſet Eleazarus formidare, ac magnitudinem conſilii animis frangi, pertimuit ne etiam eos, qvi fortiter dicta perceperunt, effœminarent flentes ipſi ac deplorantes. Ergo exhortationem nō intermiſit: ſed erectior, multoqve repletus ſpiritu, clariorem de immortalitate animæ orationem incipit: magnaqve uſus exclamatione, lacrymantes attentius aſpectans: Plurimum, inqvit, opinione deceptus ſum, qvi putarem viros fortes pro libertate certantes, mori bene malle, quam vivere.

A ὑποδηλῶ μὲν ἐστιν, ἡ ἡμῖν μὲν ἡμέρα ἄλυσις ἐλευθερίας δὲ ἡ ἐξ ἡμῶν θάνατου μὴ τῶν φιλτάτων αἵρεσις. οὔτε γὰρ τοῦτ' ἀποκωλύειν οἱ πολέμιοι δύνανται πάντως ἀνχόμβροι ζῶντας ἡμᾶς ἀφαλεῖσθαι, οὔθ' ἡμεῖς ἐκείνους ἔτι νικᾶν μαχόμβροι. εὖθι μὲν ἄδηλος, ἴσως ἐξ ἀρχῆς, ὅτε τῆς ἐλευθερίας ἡμῖν ἀντιποιεῖσθαι θελήσουσι, πάντα καὶ παρ' ἀλλήλων ἀπέβαινε χαλεπὰ, καὶ ἀφ' ὧν τῶν πολεμίων χείρω, τῆς δὲ θεοῦ γνώμης σοφάζεσθαι, καὶ γινώσκειν ὅτι τὸ πάλαι φίλον αὐτῷ φῦλον Ἰουδαίων, ἀπωλείᾳ κατέγνωκε. μᾶλλον γὰρ ἂν ἡμῖν ἀπηχθημένῳ, εἰ καὶ πάντων μὲν ἀνθρώπων ἀφείδεν ὅλεθρον, ἀφῆκεν ἂν τὴν ἱερωτάτην αὐτοῦ πόλιν πυρὶ καὶ κατασκαφαῖς πολεμίων, ἡμεῖς δ' ἄρα, καὶ μόνοι δὲ πάντες Ἰουδαίων ἥμους ἠλπίσαμεν ἀφεθήσεσθαι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες, ὥσπερ ἀναμάρτητοι πρὸς τὸν θεὸν ἦμεν, καὶ μηδεμιᾶς μετεχόντες, οἳ καὶ τοὺς ἄλλους ἐδιδάξαμεν. τοιγαροῦν ὁρᾶτε πῶς ἡμᾶς ἐλέγχει ματαιοπροσδοκήσαντας, κρεῖττον τῶν ἐλπίδων τὸ τῆς δεινοῖς ἀναγκῶν ἐπαγωγόν. οὔτε γὰρ ἡμᾶς ἡ δοκοῦσα φύσις ἀνάλωτος ἅπασι πρὸς σωτηρίαν ὠφέλησεν ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀφθονίαν καὶ πλῆθος ὅπλων καὶ τἄλλων ἔχοντας ἅπαντα σκοπὸν τοῦτον προὐθέμεθα, τὰ αὐτὸ φανῶς θεοῦ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας ἀφῃρήμεθα. τὸ γὰρ πῦρ εἰς τοὺς πολεμίους φερόμενον, οὐκ αὐτομάτως ὅπου τὸ κατασκάψαι τύχοι ὑφ' ἡμῶν ἀνέστρεφεν. ἀλλ' ἔστι ταῦτα χόλος πολλῶν ἀδικημάτων, ἃ μανέντες εἰς τοὺς ὁμοφύλους ἐπλημμελοῦμεν, ὑπὲρ ὧν μὴ τοῖς ἐχθίστοις ῥωμαίοις δίκας, ἀλλὰ τῷ θεῷ δι' ἡμῶν αὐτῶν ὑποτίσωμεν. αὐτὰ δὲ ἔστι σκῆνος μετριώτερα θνητοὶ τοῦσαν γὰρ γυναῖκες ἀνδρῶν, καὶ παῖδες δουλείας ἀπείρατοι, μὴ δὲ αὐτοὺς ἡμῖς ὀλίγη χάρις ἀλλήλοις ὀφείλομεν, καλὸν ἐπαφεῖναι τὴν ἐλευθερίαν φυλάξαντες. πρότερον δὲ καὶ τὰ φρούρια καὶ τὰ χρήματα πυρὶ διαφθείρωμεν. λυπηθήσονται γὰρ ῥωμαῖοι σαφῶς οἶδα. μηδὲ τῶν ἡμετέρων σωμάτων κρατήσαντες, καὶ δὲ κέρδους ἁμαρτόντες. τὰς τροφὰς μόνας ἐάσωμεν αὐτοῖς γὰρ ἡμῖν πιθανὸν μαρτυρήσουσιν, ὅτι μὴ δι' ἔνδειαν ἐκρατήθημεν, ἀλλ' ὥσπερ ἐξ ἀρχῆς διεγνώμεν, θάνατον εἱλάμεθα πρὸ δουλείας. ταῦτα ἐλεάζαρος ἔλεγεν· οὐ μὴν κατ' αὐτὸ γνώμης προαπέπιπτε τῶν παρόντων. ἀλλ' οἱ μὲν ἑτοίμως ὑπακούειν, καὶ μόνον οὐχ ἡδονῆς ἐμπιπλᾶσθαι, καλὸν ἡγούμενοι τὸν θάνατον νομίζοντες. τοὺς δ' αὐτῶν μαλακωτέρους, γυναικῶν καὶ ψυχὰς εἶναι τοῦτο ἐποίει, πάντως ὃ καὶ τὸ ἑαυτῶν προδήλου πλάτος, ἐς πάλληλους ἀποβλέπουσι τοῖς δακρύοις τὸ μὴ βεβούμενοι τὴν γνώμης ἐσημαίνον. πύτους ἰδὼν ἐλεάζαρος ἀποδειλιῶντας, καὶ πρὸς τὸ μέγεθος τὰς βουλήματος τὰς ψυχὰς ὑποκλωμένους, ἔδεισε μὴ πῃ καὶ τοὺς ἐρρωμένους τῶν λόγων ἀκούσαντας, αὐτὸ συγκλύνωσι πατυιώμενοι καὶ δακρύοντες. οὐκοῦν αὐτὸς τοῦ θανάτου ἐλθών, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐπιγείρας, ὁ πολὺ λήμματος πλήρης ἦν, λαμπροτέροις ἐχρήσατο λόγοις, πρὸς ψυχῆς καὶ ἀθανασίας, μέγα τι χείλιάσας, καὶ τοῖς δακρυσιν ἀπιὼν ἐμβλέψας. ἡ πλεῖστον, εἶπεν, ἐψεύσθην, νομίζων ἀνδράσιν ἀγαθοῖς τῶν ὑπὲρ ἐλευθερίας ἀγώνων σωφρονεῖσθαι, ζῆν καλῶς ἢ τεθνάναι διεγνωκόσιν. ὑμᾶς δ' ἦπτ τῶν τυχόντων οὐδὲν εἰς δό-

B

C

D

E

F

G

εἰς ἀρετὴν ἀδ' εἰς εὐτολμίαν ἀφορῶντες, οἱ γε καὶ τὸν ὑπὲρ
μεγίστων ἀπαλλαγὴν κακῶν φοβεῖσθε θάνατον. δέον
ὑμᾶς τοίνυν τοῦτο, μήτε μελλήσαι, μήτε σύμβουλον ἀναμεῖ-
ναι. πάλαι γὰρ διὰ τῆς πρώτης αἰσθήσεως, παι-
δεύοντες ἡμᾶς οἱ πατρῷοι καὶ θεῖοι λόγοι διετέλεσαν, ἔρ-
γοις τε καὶ φρονήμασι τῶν ἡμετέρων προγόνων αὐτοὺς βε-
βαιοῦντων, ὅτι συμφορὰ τὸ ζῆν ἐστιν ἀνθρώποις, οὐχὶ θά-
νατος. ὅτε μὲν γὰρ ἐλευθερίαν διδοὺς ψυχαῖς, εἰς
τὸ οἰκεῖον, καὶ καθαρὸν ἀφίησι τόπον ἀπαλλάττεσθαι, πά-
σης συμφορᾶς ἀπαθεῖς ἐσομένας. ἕως δ' ἐσὶν ἐν σώματι
θνητῷ δεδεμένον, καὶ τῶν τούτου κακῶν συναπί-
πλανται, πάλη θεᾶσθαι ἐστὶν τεθνήκασι. κοινωνία γὰρ
θείῳ πρὸς θνητὸν, ἀπρεπής ἐσι. μέγα μὲν ἔν δύνα ψυχὴ
καὶ σώματι συνδεδεμένη. πρεῖ γὰρ αὐτὸ ὄργανον αἰσθα-
νόμενον ἀοράτως αὐτὸ κινοῦσα, ὑπὲρ θνητὴν φύσεως περαιτέ-
ρω προάγουσα τὴν πάλιν· ἀλλ' ἐπειδὰν ἀπολυ-
θεῖσα δὲ καθ' ἑλκουσα αὐτὴν βάρους θατέρου γῆν, ὑπο-
κρεμαμένου χώρου ἀπολάβῃ τὸ οἰκεῖον, τότε δὴ μακαρί-
ας ἰσχύος καὶ παντα χόθεν ἀκωλύτου μετέχει δυνάμεως,
ἀόρατος μένουσα τοῖς ἀνθρωπίνοις ὄμμασιν, ὥσπερ
αὐτὸς ὁ θεός· οὐδὲ γὰρ ἕως ἐσὶν ἐν σώματι θεωρᾶται.
προσῆλθε δὲ ἀφανῶς, καὶ μὴ βλεπομένη πάλιν ἀπαλ-
λάττει, μίαν μὲν αὐτὴ φύσιν ἔχουσα τὴν ἄφθαρτον,
αἰτία δ' σώματι γινομένη μεταβολῆς. ὅτου δὲ ἂν ψυ-
χὴ προσάψηται, τοῦτο ζῇ καὶ θάλλει· ὅτου δ' ἂν ἀπ-
αλλαγῇ μαρανθὲν ἀποθνήσκει. τοσοῦτον προέσιν αὐτῇ
ἀθανασίας. ὑπὲρ ὃ πικρότερον ὑμῖν ἔσω τῶν λόγων
ἐναρχέσατος, ἐν ᾧ ψυχαὶ δ' σώματος αὐτὰς μὴ
προσιόντος, ἡδίσταν μὲν ἔχουσιν ἀνάπαυσιν ἐφ' ἑαυ-
τῶν γινόμεναι. θεῷ δ' ὁμιλοῦσαι καὶ συγγένειαν πάν-
τη μὲν ἀπροϊτῶσι, πολλὰ δ' τῶν ἐσομένων προθεατί-
ζουσι. τί δὴ δεδιέναι θάνατον, ἐν ὑπνῳ γινομένου
ἀνάπαυσιν ἀγαπῶντας; πῶς δ' οὐκ ἀνόητον ἐσὶ τὸν
μὲν ζῆν ἐλευθερίαν διώκοντας, τῆς αἰδίου φθονεῖν
ἑαυτοῖς; ἔδει μὲν οὖν ἡμᾶς οἰκοθεν πεπαιδευμένους,
ἄλλοις εἶναι παράδειγμα τῆς πρὸς θάνατον ἑτοιμό-
τητος. οὐ μέντοι, ἀλλ' εἰ καὶ τῆς παρὰ τῶν ἀλλοφύ-
λων δεόμεθα πίστεως, ἐλέγξωμεν τοὺς ἀνδρὰς ἀγα-
θοὺς, τὸν μὲν ἔμ ζῆν χρόνον, ὥσπερ ἀναγκαίαν τινὰ φύ-
σει λειτουργίαν ἀκουσίως ὑπομένοντας· ἀποδίδοσι δὲ
τὰς ψυχὰς ἀπολύσαι τῶν σωμάτων, καὶ μηδένος
αὐτοὺς καταπείγοντος κακοῦ, μηδὲ ἐξελαύνοντος,
πόθῳ τ' ἀθανάτου λαμπρότητος, προλέγουσι μὲν τοῖς ἄλ-
λοις, ὅτι μέλλουσιν ἀπεῖναι. καὶ ἔσιν ὁ κωλύσων οὐ-
δείς, ἀλλὰ πάντες αὐτοὺς δαιμονίζοντες, πρὸς
τοὺς οἰκείους ἕκαστοι διδόασιν ἀπιόλας. οὕτω βεβαίαν,
καὶ ἀληθεστάτην τοῖς ψυχαῖς τὴν μετ' ἀλλήλων
εἶναι δίαιταν πεπιστεύκασιν. οἱ δ', ἐπειδὰν ἐπανύσω-
σι τῶν ἐντεταλμένων αὐτοῖς, πυρὶ τὸ σῶμα παραδόν-
τες, ὅπως δὴ καὶ καθαρωτάτην ἀποκείνωσι τοῦ σώ-
ματος τὴν ψυχὴν, ὑμνοῦσι μὲν αὐτῶν. ῥᾴον γὰρ ἐκεί-
νους εἰς τὸν θάνατον οἱ φίλτατοι προπέμπουσιν, ἢ τῶν
ἄλλων ἀνθρώπων ἕκας τοὺς πολίτας εἰς μηκίστην
ἀποδημίαν. καὶ σφᾶς μὲν αὐτοὺς δακρύουσιν, ἐκεί-
νους δὲ μακαρίζουσιν, ἤδη τ' ἀθάνατον τάξιν ἀπολαμ-
βάνοντας. ἆρ' οὖν οὐκ αἰδεσθησόμεθα χεῖρον ἰνδῶν φρονοῦν-
τες, καὶ περὶ τῆς ἑαυτῶν ἀτολμίας τοὺς πατρίους νόμους
οἷς πᾶσιν ἀνθρώποις εἰς ζῆλον ἥκουσιν, αἰσχρῶς ὑβρίζον-
τες; ἀλλ' ἔμ καὶ τοὺς ἐναντίους ἐξ ἀρχῆς λόγους

A neqve audacia neqve virtute præstatis, qvi etiam magna mala effugituri, mortem timetis: cum oporteret vos super hoc neqve cunctari, neqve expectare monitorem. Olim enim & a primo sensu nos erudire sacræ patriæ orationes, majorum qvoqve nostrorum factis & animis confirmantibus, perseverabant: qvod vivere hominis est, non mori, calamitas. Nam mors qvidem libertatem
B animis præstans, ad proprium purumque locum eas dimittit, ab omni clade futuras intactas. Donec autem mortali corpore vinctæ sunt, unaqve malis ejus implentur, qvod verisimile dicitur, mortuæ sunt. Divino enim cum mortali societas turpis est. Multum qvidem potest anima juncta cum corpore: instrumentum enim facit suum, latenter id movens, & ultra mortalem naturam gestis producens. Veruntamen cum pondere, qvo
C in terram detrahitur, qvodqve ab ea pendet, absoluta, proprium locum receperit, tunc beatam & undiqve liberam participat fortitudinem: humanis oculis, ut ipse Deus, invisibilis manens: nec enim cum est in corpore, conspicitur. Nam & accedit occulta, neqve rursus cum recedit videtur, unam qvidem ipsa habens incorruptam naturam: corpori autem causam præbens muta-
D tionis. Nam qvod anima attigerit, hoc vivit atqve viget: unde vero digressa fuerit, hoc marcidum moritur: tantum immortalitatis ei superabat. Et hujus orationis argumentum vobis sit somnus: in qvo in se collectæ animæ, nusqvam eas distrahente corpore, jucundissimam qvietem agunt: cum Deo vero pro cognatione degentes, ubiqve adsunt, ac multa futura prædicunt. Cur igitur
E mortem timere conveniat, qvi somni diligimus qvietem? qvemadmodum autem non sit dementissimum, brevitatem vitæ seqventes, sibimet invidere perpetuam? Oportebat qvidem nos domestica institutione meditatos, aliis esse exemplo promptæ voluntatis ad mortem. Attamen si ab alienigenis etiam rei fides petenda est, Indorum videamus sapientiæ professores. Illi enim cum sint boni viri, vitæ qvidem tempus, qvasi qvoddam
F necessarium naturæ munus, inviti sustinent: properant autem animos corporibus solvere: nulloqve urgente neqve exagitante malo, propter immortalis conversationis desiderium, aliis qvidem prædicunt se esse abituros, nec est qvi prohibeat qvisqvam, sed omnes fortunatissimos appellantes eos, ad familiares suos mandata mittunt: ita certam veramqve animis esse inter se
G consvetudinem credidere: ipsi autem cum mandata perceperint, igni traditis corporibus, ut immaculata puraqve anima secernatur, laudati moriuntur. Facilius enim ad mortem illos amicissimi prosequuntur, qvam exterorum hominum qvisqvam suos cives, in longinqvam peregrinationem ituros. Et se qvidem ipsos defient: illos autem beatos dicunt, qvod immortalitatis ordinem jam recipiant. Non ergo nos pudebit, si deterius Indis sapiamus, propriaqve ignavia leges patrias, qvæ omnibus hominibus æmulandæ videntur, inhoneste despiciamus? qvanqvam etsi contraria nos a principio institutisset

eruditio, qvod ſummum bonum eſt hominibus vivere, mors autem calamitas: attamen tempus nos adhortatur eam bono animo & facile tolerare, Dei voluntate & neceſſario morituros. Olim enim qvantum apparet, contra omne Judæorum genus hoc decretum poſuit Deus, ut vita careremus, qvi ea non eramus qvemadmodum oportebat uſuri. Non auſim enim nobiſmetipſis aſcribere, neqve Romanis gratificari, qvod nos omnes eorum bellum abſumpſerit. Non enim viribus illorum hæc accidêre: ſed cauſa fortior interveniens, illis præſtitit, ut vincere viderentur. Qvibus enim armis Romanorum peremti ſunt, qvi Cæſaream incolebant Judæi? ac ne defecturos qvidem ab illis, dum diem ſeptimum celebrarent, aggreſſa Cæſarienſium multitudo, neq; repugnantes cum conjugibus ac liberis maſtaverunt: nec vel ipſos erubuere Romanos, qvi nos tantummodo hoſtes, qvod defeceramus, putabant. Sed dicet aliqvis Cæſarienſibus ſemper cum ſuæ civitatis Judæis fuiſſe diſcordiam, tempuſqve nactos vetus odium exaturaſſe, qvid ergo de Scythopolitanis dicemus? Nobiſcum enim illi propter Græcos bellum gerere auſi ſunt, ac non cum propinqvis noſtris Romanos ulciſci. Multum igitur his fides illorum ac benevolentia profuit: ſiqvidem ab ipſis cum totis familiis acerbiſſime trucidati ſunt, ac pro auxiliis gratias eis reddidere; nam qvæ illos a nobis pati prohibuere, hæc paſſi ſunt, velut ea ipſi committere voluiſſent. Longum fiet, ſi velim nunc ſeparatim de ſingulis dicere. Noſtis enim, qvod Syriæ civitatum nulla eſt, qvæ non Judæos apud ſe habitantes occiderit, nobis qvam Romanos plus inimicos. Ubi etiam Damaſceni, cum ne cauſam qvidem probabilem confingere potuiſſent, civitatem ſuam cæde nefaria replevere, octodecim millibus Judæorum cum conjugibus ac familiis jugulatis. Eorum autem multitudinem plagis in Ægypto peremtorum LX. millium numerum audiebamus excedere. Illi qvidem fortaſſe in aliena terra, cum nullum invenirent hoſtibus adverſarium, ita ſunt mortui. At omnibus qvi domi cum Romanis bellum ſuſcepêre, nihil deerat eorum, qvæ ſpem totam poſſent præbere victoriæ. Arma enim & muri, & caſtellorum inexpugnabiles fabricæ, atq; interriti ſpiritus ad pericula pro libertate ſubeunda, cunctos ad defectionē reddunt fortiores: ſed hæc ad paucū tempus cum ſuffeciſſent, ſeqve ſuſtuliſſent, majorum malorum extitere principium. Omnia enim capta ſunt, omniaqve hoſtibus ſuccubuerunt, velut illorum nobilioris cauſa victoriæ, non ad eorum ſalutem, a qvibus inſtructa fuerant, apparata ſint. Et in prælio qvidem mortuos beatos exiſtimari oportet: repugnantes enim & libertate non perdita periere. Eorum vero multitudinis, qvi a Rom. ſubjugati ſunt, qvis non miſereatur? qviſve non anteqvam illa patiatur, mori properet; qvorum alii torti tamqve igne qvam verberibus excruciati periere, alii ſemeſi a beſtiis ad ſecundum earum cibum vivi ſervati ſunt:

A ἐπαιδεύθημεν, ὡς ἄρα μέγιστον ἀγαθὸν ἀνθρώποις ἐστὶ τὸ ζῆν, συμφορὰ δ' ὁ θάνατος· ὁ γοῦν καιρὸς ἡμᾶς εὐδαιμονίζειν φέρειν εὐκαρδίους αὐτὸν, θεοῦ γνώμῃ, καὶ κατ' ἀνάγκας πλουτήσοντας. πάλαι γὰρ ὡς ἔοικεν ἅπασι τοῖς κοινοῦ πάντες ἰουδαίων ἦμεν, τοῦτο ἔδοξε τ' ὑψίστῳ θεῷ, ὡς θ' ἡμᾶς ἐν ζωῇ ἀπολλάχθαι μὴ μέλοντας αὐτῷ χρῆσθαι κ' τρόπον. μὴ γὰρ αὐτοῖς ὑμῖν ἀναθέσθαι τὰς αἰτίας, μηδὲ χαρίζεσθε τοῖς ῥωμαίοις, ἐπ' πάντας ἡμᾶς ὁ θεὸς αὐτοὺς πόλεμον διέφθειρεν. οὐ γὰρ ἐκείνων ἰσχύϊ ταῦτα συμβέβηκεν, ἀλλὰ κρείττων αἰτία ἡνωμένη τὸ νικᾶν ἐκείνοις δοκεῖ παρέσχηκεν. ποίους γὰρ ὅπλοις ῥωμαίων πεφνήκασιν οἱ καισαρεῖται ἰουδαίοι κατοικοῦντες, ἀλλὰ οὐδὲ μελήσαντας αὐτοὺς ἐκείνων ἐφίστασθαι, μεταξὺ ἑβδόμην ἑορτάζοντας, τὸ πλῆθος τῶν καισαρέων ἐπιθέμενον, μηδὲ χεῖρας αἴρουντας ἅμα γυναιξὶ, καὶ τέκνοις κατασφάξαι, οὐδὲ B αὐτοὺς ῥωμαίους ἐντραπέντας, οἱ μόνους ὡς ἡμᾶς ἡγοῦντο πολεμίους τοὺς ἀφεστηκότας· ἀλλὰ φήσει τις ὅτι καισαρεῦσιν ἐν αἰεὶ διαφορὰ πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς, καὶ δ' καιρὸν λαβόμενοι τὸ παλαιὸν μῖσος ἀπετολμήσαν. τί οὖν τοὺς ἐν σκυθοπόλει φῶμεν; ἡμῖν γὰρ ἐκεῖνοι διὰ τοὺς ἕλληνας πολεμεῖν ἐπῆλθαν, ἀλλ' οὐ μετὰ τῶν συγγενῶν ὑμῶν ῥωμαίους ἀμυνεῖσθαι, πολὺ πλείων ὤνησεν αὐτοὺς, ἢ πρὸς ἐκείνους ἔνοια καὶ πίστις. C ὑπὲρ αὐτῶν μὴν τοσαύτη πικρὰς κατέφευγησαν, ταύτης δ' συμμαχίας ἀμοιβὴν ἀπέλαβον. ἃ γὰρ ἐκείνους ἐφ' ἡμῶν ἐκώλυσαν, ταῦθ' ὑπερέσχον οὗτοι αὐτοὶ δράσαι θελήσαντες. μακρὸν ἂν εἴη νῦν ἰδίᾳ περὶ ἑκάστων λέγειν. ἔστι γὰρ ὅπου τῶν ἐν συρίᾳ πόλεων, οὐκ ἔστιν ἥτις τοὺς παρ' αὐτῇ κατοικοῦντας ἰουδαίους οὐκ ἀνῄρηκεν, ἡμῶν πλέον ἢ ῥωμαίους ὄντας πολεμίους. ὅπου γε δαμασκηνοὶ μηδὲ πρόφασιν εὔλογον πλάσασθαι δυνηθέντες, φόνου μιαρωτάτου τὴν αὐτῶν πόλιν ἐπλήσαν, ὀκτακισχιλίους σὺν τοῖς μυρίοις ἰουδαίους ἅμα γυναιξὶ καὶ ᾠδαῖς ἀποσφάξαντες. τὸ δ' ἐν αἰγύπτῳ πλῆθος τῶν μετ' αἰκίας ἀνῃρημένων, ἐξ ὧν μυριάδας ὑπερβαλεῖν ἐπυνθανόμεθα. κἀκεῖνα μὲν ἴσως ἐπ' ἀλλοτρίας γῆς οὐδὲν ἀντίπαλον εὑρόντες τοῖς πολεμίοις αὐτοὺς ἀπέφηναν. τοῖς δ' ὅπλ' ἐκείνας τ' πρὸς ῥωμαίους πολεμοῦσι, ἅπαντα τὰ τῆς ἐλπίδος νίκης ἐχυρὰς ὠχυρωκότων δυναμένοις οὐχ ὑπήρξε. καὶ γὰρ ὅπλα, καὶ τεῖχη, καὶ φρουρίων δυσάλωτα κατασκευαὶ, καὶ φρόνημα πρὸς τοὺς ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κινδύνους ἄτρεστον, πάντας πρὸς τὸν δοῦλον ἐπέῤῥωσεν. ἀλλὰ ταῦτα πρὸς βραχὺ χρόνον ἀρκέσαντα καὶ ταῖς ἐλπίσιν ἡμᾶς ἐπάραντα, μείζονων ἤρξε κακῶν ἐφάνη. πάντα γὰρ ἥλω, καὶ πάντα τοῖς πολεμίοις ὑπέπεσεν, ὥσπερ ἐκ τῶν ἐκείνων εὐκλεεστέραν νίκην, οὕτως τῶν ἀδοκήτως μὲν σωτηρίαν ὑπερεπιθέντα. D καὶ τοὺς μὲν ὑπὸ τοῖς μάχαις ὑπολειφθέντας εὐδαιμονίζειν ἔφασκεν. ἀμυνόμενοι γὰρ καὶ τὴν ἐλευθερίαν εὐ φερόμενοι τεθνήκασι. τὸ δ' πλῆθος τῶν ὑπὸ ῥωμαίοις ἡμομένων, τίς οὐκ ἂν ἐλεήσειεν, ἢ τίς οὐκ ἂν ἀπεχθείη φέρε δ' ταῦτα πάθεσι ἐκείνους ὑπολειφθέντας. ὧν οἱ μὲν τρεβλούμενοι, καὶ πυρὶ καὶ μάστιξι αἰκιζόμενοι τεθνήκασιν. οἱ δ' ὀπὸ θηρίων ἥμισυ πρὸς δαπέρων αὐτοῖς τροφὴν ζῶντες ἐφυλάχθησαν, γέλωτα καὶ παιδιὰν τοῖς πολεμίοις παρέχοντες. ἐκείνων μὲν οὖν ἀθλιωτέρους κατηλήθειν τοὺς ἐπὶ ζῶντας,

illorum qvidem miſerrimi habendi ſunt, qvi adhuc

ζῶντες, οἱ πολλάκις ἀιχόμενοι τ θάνατον λαβεῖν οὐκ
A vivunt, qvi sæpe mortem optantes non accipiunt. Ubi est autem illa magna civitas? Aut ubi
ἔχουσι. ποῦ δ' ἡ μεγάλη πόλις ἡ ὅ παντὸς ἰουδαίων
est, qvæ totius gentis Judææ metropolis fuit?
γένους μητρόπολις; ἡ τοσαύτης μὲν ἐρυμνὴ τειχῶν
Tantis qvidem murorum septis munitissima, tot
περβόλοις, τοσαύτη δ' αὐτῆς φρουρὰ καὶ μεγάλη
vero ante muros castellis turriumqve objectis
πύργων περβεβλημένη μόλις ὤ χωροῦσα τοὺς εἰς τ πόλεμον ὡρμημένους, τοσαύτας ὤ μυριάδας ἀνδρῶν ἔχουσα τῶν ὑπὲρ αὐτ μαχομένων; ποῦ γέγονεν ἡμῖν ἡ τ
mœnibus tuta, belliqve apparatum vix eàpiens, tot autem virorum pro se pugnantiũ multitudinẽ continens, qvid nobis facta est, qvæ Deum habe-
B re incolam credebatur? Radicitus ex fundamentis erepta est, solàqve ejus monumenta restant, eorum a qvibus excisa est imposita reliqviis castra: Senes vero infelices ad cineres templi assident, & paucæ mulieres ad turpissimam pudoris
θεὸν ἔχειν οἰκιςὴν πεπιστευμένη; περρήζω δὲ καθάρων ἀνῃρπασεν, ὁ μόνον αὐτῆς μνημεῖον ὑπολέλειπται, τὰ τῶν ἀνῃρημένων αὐτὴν ςρατοπέδων, ἐπὶ τοῖς λειψάνοις ἐπικειμένα. περιεδύσατο ὤ δύσηνος τῇ ἀπορρῶ ὅ περιφόβους παρακάθηται, καὶ γυναῖκες ὀλίγαι περὸς ὕβριν αἰσχίςην ὑπὸ τῶν πολεμίων τετηρημέναι. ταῦτά τις ἐν νῷ βαλλόμενος ἡμῶν, καρτερήσει τὸν ἥλιον ὁρᾶν, κἂν δύνηται ζῆν ἀκινδύνως; τίς ἔτως τ πατρίδος ἐχθρός. ἢ τίς ἔτως ἀνανδρος καὶ φιλόψυχος, ὡς μὴ κὰν ὠφελεῖν ὅ μέλλει νῦν ζῆσαι μετανοεῖν. ἀλλ' εἰ μὲ πάντες ἐπιθυμήσαμεν πρὶν
injuriam ab hostibus reservatæ. Hæc secum reputans qvisqvam nostrum, aspicere solem durabit etiam si vivere sine periculo possit? Qvis inimicus adeo patriæ; qvis tam imbellis, aut parcus animæ, ut eum non pœniteat hucusqve vixisse? Atqve utinam omnes fuissemus mortui, priusqvam illam sacram civitatem hostium manibus
C videremus excindi, priusquam templum sanctum tanta impietate funditus erui: sed qvoniam spes non instrenua nos illexit, qvod forte poterimus pro ea hostes ulcisci: nunc autem evanuit, ac
τὴν ἱερὰν ἐκείνην πόλιν χερσὶν ἰδεῖν καπνοκαπομένην πολεμίαν, πρὶν τὸν ναὸν τὸν ἅγιον, οὕτως ἀνοσίως ἐξορωρυγμένον. εἰ μὴ ἡμᾶς οὐκ ἀλπὶς ἐλπὶς ἐδούκέλησεν ὡς τάχα που δυνήσεσθαι πολεμίους ὑπὲρ αὐτῆς ἀμύνεσθαι, φρουδὴ ὤ γέγονε νῦν, καὶ μόνους ἡμᾶς ὑπὸ τῆς ἀναγκης καταλέλοιπε, ἀποθνήσκωμεν καλῶς ὑποθανεῖν. ἐλεήσωμεν ἡμᾶς αὐτοὺς, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τὰς γυναῖκας, ἕως ἡμῖν ἔξεςι παρ' ἡμῶν αὐτῶν λαβεῖν τὸν ἔλεον. ἐπὶ μὲν γὰρ θάνατον ἐλθωμεν, καὶ τοὺς ἐξ αὐτῶν ἐγκυήσαμεν. καὶ τέτων οὐδὲ τοῖς δούλοις ὑπάρξει ἀλαφυγῶν. ὕβρις ὤ καὶ δουλεία, καὶ τὸ βλέπειν γυναῖκας εἰς αἰσχίω ἀγομένας μ τέκνων, οὐκ ἔςιν ἀνθρώπῳ κακὸν ἐκ φύσεως ἀναγκαῖον, ἀλλὰ ταῦτα ἀλλὰ τοῖς αὐτῶν δουλείαν ὑπομένουσιν, οἱ παρ' αὐτῶν ὑποθανεῖν μὴ θελήσαντες. ἡμεῖς δ' ἐπ' ἀνδρία μέγα φρονοῦντες, ῥωμαίων ἀπέςημεν, καὶ τὰ πολέμια νῦν ὅπι σωτήρια περκαλουμένων ἡμᾶς, οὐκ ὑπηκούσαμεν. τίνι τίνων οὖν ἔςιν ὁ θυμὸς αὐτῶν περοδηλος, εἰ ζώντων ἡμῶν κρατήσουσιν. ἄθλιοι μὲν οἱ νέοι τῆς ῥώμης τῶν σωμάτων, εἰς πολλὰς αἰκίας ἐκπεσοῦνται, ἄθλιοι δ' οἱ παρηκμακότες, φέρειν τῆς ἡλικίας τὰς συμφορὰς ὐ δυναμένης. ὄψεταί τις γυναῖκα περὸς βίαν ἀγομένην φωνῆς ἐπακούσῃ τέκνου, πατέρα βοῶντος χεῖρας δεδεμένον, ἀλλ' ἕως ἐσὶν ἐλεύθερα καὶ ξίφος ἔχουσι, καλὸν ὑπουργίαν ὑμῖν ὑπουργείτωσαν, ἀδούλωτοι μὲν ὑπὸ τῶν πολεμίων ὑποθανώμεν, ἐλεύθεροι ὤ μ τέκνων καὶ γυναικῶν, ὃ ζῶσι συνεξελθώμεν. τοῦθ' ἡμᾶς οἱ νόμοι κελεύουσι, τοῦθ' ἡμᾶς γυναῖκες καὶ παῖδες ἱκετεύουσι. τούτων τ ἀναγκαίων θεὸς ἀπέςαλκε. τούτων ῥωμαῖοι πάντα τἀναντία θέλουσι, καὶ μή τις ἡμῶν περ τῆς ἁλώσεως ὑποθάνῃ δεδοίκασι, σεσώμεθα οὖν ἀντὶ τῆς ἐλπιζομένης αὐτοῖς καθ' ἡμῶν δουλώσεως, ἐκπλῆξαι ὅ θανάτου, καὶ θαῦμα τῆς πόλεως καταλιπεῖν.

Κεφ. λε.

ΕΤι ταῦτα βουλόμενον αὐτ ὠφελεῖν, πάντες ὑπεμενον, ὁ περὸς τοῦ περῶτος ἤρξατο, ἀνεπιςήτου τινὸς ὁρμῆς πεπληρωμένοι, καὶ δαιμονῶντες ἀπῆσαν, ἄλλ' περὸ ἄλλα φθάσαι γλιχόμενος, ἡ παύτην ἐνδείξειν εἶναι τῆς ἀνδρίας, καὶ τῆς εὐβουλίας νομίζοντες, τὸ μή τις ἐν ὑςέροις ὑμόσας ὀφθεῖεν. τοιοῦτο αὐτοῖς γυναικῶν καὶ παιδίων, καὶ τῆς αὐτῶν σφαγῆς ἔρως ἐνέπεσεν. καὶ μοι δοκοῦσιν ὥσπερ ἂν τις ὠθῇ τῇ πράξει περόντες ἡμβλυῶθησαν, ἀλλ' αὐτὴν τ γνώμην διεφύλαξαν, οἷαν ἔχον τῶν λόγων ἀκροώμενοι, ὃ μὲν οἰκεῖα ἑκάςῳ φιλοτεχνία πάθους ἀπεμάσσετο, ὃ λογισμῷ δ' ὡς τὰ κράτιςα βεβουλευμένοι τοῖς φιλτάτοις
D solos necessitati dereliqvit, mori bene properemus, nostrimet ipsi misereamur, & conjugum liberorumqve dum nobis licet a nobisipsis misericordiam capere. Ad mortem namqve ipsi nati fumus, & qvos ex nobis genuimus, eamqve fugere ne fortissimi qvidem possunt, injuria vero & servitus, & videre conjuges ad turpitudinem duci cum liberis, non est malum hominibus ex naturæ
E necessitate profectum: sed hæc sua timiditate perferunt, qvi ante mori cum licuit noluere. Nos autem multum freti fortitudine, a Romanis defecimus: & postremo nunc illis ad salutem hortantibus, non paruimus. Cui igitur non est eorum iracundia manifesta, si nos vivos subjugare potuerint? Miserandi quidem adolescentes erunt, qvorum vires corporis ad multos sufficient cruciatus: miserandi autem provectiores, qvo-
F rum ætas clades ferre non poterit. Videbit alius conjugem abduci, alius manibus revinctis vocem filii patrem implorantis exaudiet. Sed dum liberi sunt & gladios habent, pulchrum ministerium nobis præbeant, expertes servitutis hostium. Moriamur liberi cum filiis & conjugibus vitæ decedamus. Hæc nobis leges præcipiunt, hæc nos conjuges & filii deprecantur, horum necessitatem Deus misit, his contraria Romani vo-
G lunt, & ne qvis nostrum ante excidium pereat, timent. Festinemus igitur eis, pro sperata potiundi nostri voluptate, stuporem mortis admirationemqvè relinqvere audaciæ. Adhuc eum orare cupientem omnes interpellabant: & effrenato qvodam impetu pleni, ad opus incitabant: ac velut larvis exagitati, alius alium antecapere cupiebat: hoc specimen esse fortitudinis, rectiq; consilii existimantes, ne qvis extremus remanere videretur: tantus eos & cõjugum & filiorũ & propriæ cædis amor invasit. Sed nec id, qvod aliqvis putaverit, cum facinus accederent, obtusi sunt, verum eã servare sententiam, qvam cum dicta perciperent:

habuerunt: proprium quidem earumque affectum retinentibus cunctis, rationi vero cedentibus, qvia jam optime filiis consuluissent. Simul enim valere uxoribus cum amplexu dicebant, ac liberos gremiis captos extremum lacrymantes osculabantur: & simul tanqvam manibus alienis jussa peragentes volentes eos cõfigebant: malorum, qvæ subditi hostibus passuri fuerant, cogitationem habentes pro solatio necessitatis ad cædem. Deniqve nemo hac audacia minor inventus est. Cuncti autem conjunctissimos transfixere: miseri, qvibus id necesse fuit, qvibusqve filios atqve uxores occidere, malorum omnium videbatur esse levissimũ. Igitur neqve horum jam factorum dolorem tolerantes, & interfectos læsos existimantes, si vel brevissimum tempus eis supervenirent, cito quidem universis bonis in unum congestis ignem injiciunt, sorte vero ex numero suo decem lectis omnium percussoribus. universi etiam propter liberos ac conjuges prostratos compositi, eosqve complexi manibus, parato animo se mactandos præbebant infelicissimum illud exhibentibus ministerium. Isti autem intrepide cunctis occisis, eandem sortis legem in sua qvoqve morte statuerunt, ut cui obtigisset, novem peremtis semet super eos occideret. ita omnes sibi confidebant, qvod neqve in audendo, neqve in sustinendo facinore, præstaret alius alii. Et ad extremum cæteri qvidem se neci supposuere: unus vero atqve novissimo, circumspecta multitudine mortuorum, ne qvis forte in multa cæde supereslet, qvi suæ manus egeret: ubi cognovit omnes peremptos, ignem qvidem immittit regiæ: vehementi vero manu toto per se transacto gladio, juxta suos affectus occubuit. Et illi qvidem perierant, nullam credentes animam ex numero suo Romanis subditam reliqvisse. Latuit autem una mulier senior, & alia qvædam Eleazari cognata, plurimum doctrina sapientiaqve mulieribus præstans, & qvinqve pueri per cuniculos qvi aqvam sub terra potui ducebant abditi, cum alii cædibus occupatas mentes haberent, qvi erant nongenti numero & sexaginta, cum mulierib. simul ac pueris. Hæc autem calamitas acta est Aprilis mensis qvintodecimo die. Romani autem adhuc pugnam expectantes mane aggeribus scalarum pontibus junctis muros aggrediebantur. Cum vero hostium neminem viderent, sed undiqve versum acerbam solitudinem, ignemqve intus ac silentium, qvid factum esset conjicere non poterant, & ad extremum velut impellentes ictum arietis, ululatum, si qvem forte provocarent, dederunt. Clamorem autem sensere mulieres, & ex cloacis emersæ, factum Romanis, ut erat, indicarunt, altera earum qvemadmodum dicta vel gesta fuissent, omnia narrante manifeste. Non tamen Romani facile his verbis adducebantur, ausi magnitudinem verisimilem non credentes. Ignem vero extinguere conabantur, perqve hunc viam

Ἀνὴρ δὲ τῶν ἀριστευσάντων. ὁμοῦ γὰρ ἅπαντα ἀφεῖντο γοναῖκας περιπλυσόμενοι, καὶ τέκνα προσπαλίζοντο, τοῖς ὑσχάτοις φιλήμασιν ἐμφυόμενοι καὶ δακρύοντες. ὁμοῦ δὲ καθάπερ ἀλλοτρίαις χερσὶν ὑπουργοῦντες, συνεπλεκτο τὸ βέλτιστα, τὴν ὀδύνιαν ὧν πείσονται κακῶν ὑπὸ τῶν πολεμίων γινόμενοι, θᾶσσον τὴν ἐν τοῖς κτήσεσιν ἀνάγκης ἔχοντες. καὶ πέρας, ὑδὲς τηλικούτου τολμήματος ἦγεν ἀπιστίαν. ἐρῆμοι δὲ πάντες ἦσαν τῶν οἰκειοτάτων διεζηλωκότες τῆς ἀνάγκης, οἷς αὐτοχειρὶ γυναῖκας τοὺς αὐτῶν καὶ τέκνα κτεῖναι, κακῶν ἔδοξεν εἶναι τὸ καθ' ἕκαστον. οὔτοι δὴ τίνων τὴν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις ὀδύνην ἔτι φέροντες, καὶ τοὺς ἀνηρημένους νομίζοντες ἀθλίως, κἂν βραχὺν αὐτοῖς ἔτι χρόνον ζήσωσι, ταχὺ μὲν τὴν κτῆσιν ἅπασαν εἰς ταὐτὸ σωρεύσαντες πῦρ εἰς αὐτὴν ἐνέβαλον. κλήρῳ δ' ἐξ αὐτῶν ἑλόμενοι δέκα τοὺς ἅπαντων σφαγεῖς ἐσομένους, καὶ γυναιξὶ τοῖς αὑτῶν καὶ παισὶ κειμένοις φιλοφρώσεις καὶ τοῖς χέρας ἐνέβαλον, παρέχον ἑτοίμους τοῖς σφαγαῖς, τοῖς τῶν ὑγιῶν ὑπουργήσαι ὑπειλοῦσιν. οἱ δ' ἀτρέπτως πάντας φονεύσαντες, τὴν αὐτὴν ἐπ' ἀλλήλοις κλῆρου ἰόμενοι θέσιν, ἣ ὁ λαχὼν τοὺς ἑνιαυτὰ κτείνας ἑαυτὸν ὅπλῳ πᾶσιν ἀνελῇ. πάντες οὕτως ἐθαῤῥοῦντο ἑαυτοῖς, μήτ' εἰς ὀφρῦν, μήτ' εἰς τὸ παρῇῶν, ἄλλως ἄλλα διαφέρειν. ἐπὶ τέλει, οἱ μὲν τὰς σφαγὰς ὑπέστησαν. ὁ δ' εἰς ἐπὶ πᾶσι, τὸ κάλλος τῶν ἀνηρημένων περιαθρήσας μή που τις ἔτι ἐν τῷ πλῷ φίλων τῶν αὑτοῦ λάθοιτο χειρὸς δεόμενος, ὡς ἐγὼ πάντας ἀνηρημένους. πῦρ μὲν πολὺ τοῖς βασιλείοις ἐνῆν. ἀθρόᾳ δὲ τῇ χειρὶ διώσας πᾶν ἐλάσας τὸ ξίφος, πλησίον τῶν οἰκείων κατέπεσε. καὶ οἱ μὲν ἐπιθήκαντο ὑπερηφόροις ὠδεμίοις ψυχῇ ὑποχείριοι ἐξ αὐτῶν ῥωμαίοις καταλιπεῖν. ἔλαθε δὲ γυνὴ πρεσβῦτις καὶ συγγενὴς ἑτέρα τις ἐλεαζάρου, φρονήσει καὶ παιδείᾳ πολλοῖς ὑπὲρ γυναικῶν διαφέρουσα, καὶ πέντε παιδία τοῖς ὑπονόμοις, ἃ πότιμον ἦγεν ὕδωρ διὰ γῆς ὑποκεκρυμμένα, τῶν ἄλλων πρὸς τῇ σφαγῇ τὰς διανοίας ἐχόντων, οἱ τὸν ἀριθμὸν ἦσαν ἑξήκοντα πρὸς τοῖς ἑκακισχίλιοις, γυναικῶν ἅμα καὶ παιδίων αὐτοῖς σωσαμένη μυριάσιν. καὶ τὸ πάθος ἐπράχθη, πεντεκαιδεκάτῃ ξανθικοῦ μηνός.

ΚΕΦ. λϛ.

Οἱ δὲ ῥωμαῖοι μάχῃ ἔτι προσδοκῶντες τὴν τῶν διασκεδασόντων, καὶ τὰς λόχο τῶν χωμάτων ἐφόδους τῇ ὑποβάθρᾳ προσφώσαντες, προσκολλεῖ ἐπείγον. βλέποντες δ' οὐδένα τῶν πολεμίων, ἀλλὰ δηϊλεῖ πανταχόθεν ἐρημίαν, καὶ πῦρ ἔνδον καὶ σιωπὴν, ἀπόρως εἶχον τὸ γεγονὸς συμβαλεῖν, καὶ πλῆθος ἐς ἀθρόον βουλῆς ἠλάλαξαν, εἴ τινα τῶν ἔνδον προκαλέσαιντο. τῆς δὲ βοῆς αἴσθησις γίνεται τῶν γυναίων, καὶ τῶν ὑπονόμων ἀναδύσαι, τὸ πραχθὲν ἐκ τοῦ πρὸς τὰς βρυσὰς ἐμφανὲς ἐποίησαν, πάντα τῆς ἑτέρας ὡς ἐλέχθη, καὶ τίνα τρόπον ἐπράχθη, σαφῶς ἐκδιηγουμένης. οὐ μὴν ῥᾳδίως αὐτῇ τῷ προσοίχεσθαι τῷ μεγέθει τοῦ τολμήματος ἀπιστοῦντες, ἐπεχείρουν τὸ τοῦ πυρὸς σβεννύειν, καὶ τάχους ἰδόντες αὐτὸ περιόντες, τῶν βασιλείων ἐντὸς ἐβίων. καὶ τὴν ἀληθῆ τῶν πεφονευμένων ἀπιστοῦντες, ἀχὼς ὡς πολεμίους ἠδήσαν. τὸ δὲ γλωσσόστομον καὶ βουλόμενον καὶ ἐν τοιούτοις ἀτρεπτὸν ὅτι τῶν ἔργων θαυμάσαι καὶ ἀνδρὸς κατεφρόνησιν. παιδὸς δὲ τῆς ἀλώσεως γενομένης, ὅτι μὲν ἐφρούρουν καταλειπόμενοι φύλακες οἱ στρατιῶται, αὐτοὶ δὲ μὴ τῆς δυνάμεως ἐπέλθοιεν

nteritus sicariorum, qui in Alexandriam & Thebas profugerant.

sectantes cito in regiam pervenere: conspectaqve multitudine mortuorum, non ut in hostibus gavisi sunt: sed consilii fortitudinem, & obstinatum in tanto numero rebus ipsis contemptum mortis admirabantur.

CAP. XXIX.

HUjusmodi autem peracto excidio, in castello qvidem præsidium dux reliqvit, i-

εἰς κρυπτήρειαν. οὐδὲ γὰρ ὑπελέλειπτο τῶν κατὰ τὴν A
χώραν πολεμίων, ἀλλ' ἤδη πᾶσα μὲν μακρῷ δὴ πολέ-
μῳ κατέστραπτο, πολλοῖς δὲ καὶ τῶν ἀπωτάτω κατοικουν-
των, ἄδηλον καὶ κίνδυνον παρεῖχεν ὠφελοῦντας.

ΚΕΦ. λζ.

ΕΤι δὲ καὶ τοῖς ἀλεξάνδρειαν ἔτι οἰκοῦσιν, μὴ
ταῦτα σωθῆναι πολλοὺς ἰουδαίων ἐδόκουν. τοῖς
γὰρ ἐκ τῆς σώσεως τῶν σικαρίων ἐκεῖ διαφυγεῖν B
δυνηθεῖσιν, οὐκ ἀπεχρῆ τὸ σώζεσθαι· πάλιν δὲ καινοτέροις
ἐπεχείρουν πράγμασι καὶ πολλοὺς τῶν ὑποδεξαμένων,
ἔπεισθεν τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιεῖσθαι, καὶ ῥωμαίους μὲν
μηδὲν κρείττους ἑαυτῶν ὑπολαμβάνειν, θεὸν δὲ μόνον
ἡγεῖσθαι δεσπότην. ἐπεὶ δ' αὐτοῖς τῶν ὀφθαλμῶν τι-
νες ἰουδαίων ἀντέβαινον, τοὺς μὲν ἀπέσφαξαν, τοῖς δ'
ἄλλοις ἐπέκειντο πρὸς τὴν ἀποστασιν ὠθοῦντες. C
ὁρῶντες δ' αὐτῶν τὴν ἀπόνοιαν, οἱ πρωτεύοντες τῆς γε-
ρουσίας, οὐκ ἔτ' ἀσφαλὲς αὐτοῖς ἐνόμιζον ἡσυχίαν,
ἀλλὰ πάντας ἀθροίσαντες εἰς ἐκκλησίαν τοὺς ἰουδαίους,
ἤλεγχον τὴν ἀπόνοιαν τῶν σικαρίων, πάντων αἰτίους
ἀποφαίνοντες ἐκείνους τῶν κακῶν. καὶ νῦν ἔφασαν αὐ-
τοὺς ἐπισπερ ἀδὲ πεφυγότες τῆς σωτηρίας ἐλπίδα
βεβαίαν ἔχουσι, γνωσθέντες γὰρ ὑπὸ ῥωμαίων δίκης
ἀπολεῖσθαι, τῆς αὐτοῖς προσηκούσης συμφορᾶς ἀναπι-
μπλάναι τοὺς μηδενὸς τῶν ἁμαρτημάτων μετεχόντας. D
φυλάξασθαι πάντα τὸ ἐξ αὐτῶν ὄλεθρον τὸ πλῆθος
παρεκάλουν, ἐκ τοῦ αὐτῶν πρὸς ῥωμαίους ἀποδιορθώσα-
σθαι, τῇ τούτων παραδόσει. σιωπώντων δὲ πρὸς ἃ κινδύνου τὸ
μέγεθος, ἐπῳδοῦντο τοῖς λεγομένοις, καὶ μὴ πολλῆς
ἕρμης, ἐπὶ τοὺς σικαρίους ὁρμήσαντες, σωτηρίαν αὐ-
τοῖς. τῶν δὲ ἑξακοσίους μὲν ζῶντας ἑάλωσαν. ὅσοι δ' ἐπὶ
τὴν αἴγυπτον, καὶ τὰς ἐκεῖ ὕλας διέφυγον, οὐκ εἰς μα-
κρὰν συλληφθέντες ἐπανήχθησαν, ἐφ' ὧν οὐκ ἔστιν ὃς οὐ
τὴν καρτερίαν, καὶ τὴν ἐπὶ ἀπόνοιαν, ἐπὶ τῆς γνώμης E
τὴν ἰσχὺν χρὴ λέγειν, οὐ καταπλαγῆ. πᾶσης γὰρ ἐπ' αὐ-
τοὺς βασάνου καὶ λύμης τῶν σωμάτων ἐπινοηθείσης,
ἐφ' ἓν τοῦτο μόνον, ὅπως αὐτῶν κύριον δεσπότην ὁμο-
λογήσωσιν, οὐδεὶς ἐνέδωκεν, οὐδ' ἐμέλλησεν εἰπεῖν, ἀλλὰ
πάντες ὑπερτέραν τῆς ἀνάγκης τὴν αὐτῶν γνώμην
διεφύλαξαν, ὥσπερ ἀναισθήτοις σώμασι χειρῶσαι μο-
νονουχὶ τῇ ψυχῇ τὰς βασάνους καὶ τὸ πῦρ δεχόμενοι.
μᾶλλον δὲ ἡ τῶν παίδων ἡλικία, τοὺς γεγυμνοὺς ἐξέ- F
πληξεν. οὐδὲ γὰρ ἐκείνων τις ἐξενικήθη, κρίσεως δεσπό-
του ἐξονομάσαι. τοσοῦτον ἄρα τῆς τῶν σωμάτων αἰσθή-
σεως, ἡ τῆς ψυλμης ἰσχὺς ἐπεκράτει. λοῦπος δὲ τότε διώ-
κει τὴν ἀλεξάνδρειαν, καὶ τῷ δεινήματος πάσης,
κρίσεως καὶ τάχος ἐπεσπάσατο. ὁ δὲ τῶν ἰουδαίων τὸ ἀ-
καταπαυστον φόρου μὲν νεωτεροποιίαν, καὶ θέσεις μὴ
πάλιν ἐς ἓν ἀθροίσει συλλεγῶσι, καὶ τινας αὐτοῖς συνε-
παστάσωνται, προσέταξε τοῦ λοῦπου τὸν ἐν τῇ ὀνίου κα-
λουμένων νεῶν καθελεῖν τῶν ἰουδαίων. ὁ δὲ ἦν ἐν αἰ- G
γύπτῳ, καὶ ὄνιᾳ τοιαύτην αἰτίαν, ὠνίαν ἦν καὶ τὴν ὀνί-
σκησιν ἔλαβεν. ὀνίας σίμωνος υἱὸς ἦν τῶν ἐν ἱερουσα-
λὴμ ἀρχιερέων. φεύγων ἀντίοχον τῆς συρίας βασι-
λέα πολεμοῦντα τοῖς ἰουδαίοις, ἦλθεν εἰς ἀλεξάνδρειαν.
καὶ δεξαμένου πτολεμαίου φιλοφρόνως αὐτὸν, ὄνιᾳ τὸ
πρὸς ἀντίοχον ἀπέχθεσθαι, ἐφ' ᾧ σύμμαχον αὐτῷ ποιήσειν
τὸ τῶν ἰουδαίων ἔθνος, εἰ πεισθείη τοῖς ὑπ' αὐτοῦ λεχ-
θησομένοις. ποιήσειν δὲ τὰ δυνατὰ καὶ βασιλέως ὁμολογήσαν-
τος, ἠξίωσεν ὀνίας ἐπιτρέψαι αὐτῷ, νεών τε ἐν τῇ αἰγύπτῳ
κατασκευάσαι, ἐν τοῖς πατρίοις ἔθεσι θεραπεύειν τὸν

pse vero cum exercitu ad Cæsaream profectus A
est. Nec enim qvisquam supererat in illis regionibus hostium, sed jam tota Judæa belli fuerat longinqvitate subversa: multisqve suorum etiam procul incolentibus sensum perturbationis ac periculum exhibuerat. Nam & circum Alexandriam Ægypti civitatem postea contigit multos Judæorum perire. His enim qvi ex factione sicariorum illuc effugere potuerunt, non satis erat B
salvos esse: verum & illic novas res conabantur, ut libertatem defenderent, & Romanos qvidem nihil se meliores putarent, Deum vero solum dominum dicerent. Cum autem qvidam iis Judæorum non ignobiles adversarentur, illos qvidem mactavere, aliis vero instabant, ad defectionem eos hortantes. Eorum autem videntes confidentiam principes seniorum, jam cohibere C
tutum sibi non esse arbitrabantur: sed congregatis omnibus in congregationem Judæis, sicariorum temeritatem publicabant, illos omnium malorum causam esse demonstrantes: & nunc arcebant illos, qvod nec si fugissent certam spem salutis habituri viderentur, a Romanis enim cognitos statim perituros esse, sibi debita calamitate replere eos, qvi nullius fuissent delicti participes. cavendum igitur ab eorum exitio multitudinem monebant, & ut pro se Romanis ipsorum traditione satisfacerent. His dictis, prospecta D
periculi magnitudine paruere, multoqve impetu sicarios aggressi corripuere. qvorum sexcenti qvidem statim capti sunt: qvi vero in Ægyptum Thebasqve illius tractus elapsi sunt, non multo post comprehensi reducti sunt: quorum non est qvi duritiam, sive confidentia sive pertinacia voluntatis sit dicenda, non obstupescat. Omni E
enim genere tormentorum & vexatione corporum in eos excogitata, ob hoc solummodo, ut Cæsarem dominum faterentur, nemo cessit, neque dicere velle visus est: sed omnes illa necessitate validiorem sententiam conservare, tanqvam brutis corporibus, non animis etiam cruciatus ignemqve susciperent. Maxime vero puerorum ætas, miraculo spectantium fuit. nec enim F
vel eorum qvisqvam commotus est, ut dominum Cæsarem nominaret: usqve adeo corporum infirmitatem vis audaciæ superabat.

CAP. XXX.

LUpus tunc Alexandriam rector administrabat, & de hoc ad Cæsarem motu velociter retulit. Ille autem inqvietum Judæorum circa res novas studium cavendum esse existimans, ac veritus ne rursus in unum congregarentur, & qvosdam sibi adjungerent, præcepit Lupo, ut templum Judæorum, qvod esset apud Onion (qvæ sic appellatur) civitatem, destrueret. Hæc autem est in Ægypto: qvæ ob hanc causam & coli cœpit, & nomen sumpsit. Onias Simonis filius, unus ex pontificibus, & Hierosolymis fugatus, Antiocho rege Syriæ cum Judæis bellum gerente, Alexandriam venit: & a Ptolemæo suscipitur humanissime, propterea qvod Antiocho erat inimicus: ait se gentem Judæorum ejus auxilio sociaturum, si dictis finis obtemperasset. Cum autem rex ea qvæ possent fieri annuisset, rogavit ut in aliqva parte Ægypti templum sibi ædificare permitteret, & more patrio Deum

Onias templum clausum apud Alexandriam.

colere. Ita enim & Antiochum magis odiosum Judæis, qvi templum apud Hierosolymam vastavisset, ipsiqve benevolentiores eos fore, eoqve multos ad eum religionis diligentia colligendos. Paruit his Ptolemæus, eiqve locum dedit centum & octoginta stadiis a Memphi distantem: Heliopolitanus autem ille tractus dicitur: ubi castello fabricato, Onias templum qvidem dissimile ei qvod est in Hierosolymis, turrim autem similem extruxit, ingentibus saxis sexaginta cubitis erectam. Aræ autem fabricam secundum patriam imitatus est, & donariis similiter exornavit, præter candelabri confectionem. Candelabrū enim non fecit, sed informatum aureum lychnum tanqvam jubaris luce radiantem, de aurea catena suspendit. Totum vero circa templum spacium cocto latere circundedit, saxeas portas habente. Concessit autem rex etiam multum agri modum, ac pecuniæ reditus: ut & sacerdotibus esset copia ad multa, qvæ Dei cultus desideraret. Non tamen hæc Onias sana voluntate faciebat, sed erat ei contentio cum Judæis apud Hierosolymam degentibus, propter fugæ memorem iracundiam: & hoc templo ædificato, arbitrabatur ad id se omnem ab Hierosolymis multitudinem revocaturum. Fuerat autem olim prædictio qvædam annis nongentis septuaginta. Esaiasqve prædixerat hujus templi futuram in Ægypto constructionem a qvodam viro Judæo. Templum qvidē ita fuerat ædificatum. Lupus autem rector Alexandriæ susceptis literis imperatoris cum ad templum advenisset, nonnullis ablatis donariis templum claudit. Postmodum Lupo mortuo Paulinus, qvi ejus potestati successit, neqve donariorum qvicqvam reliqvit (vehementer enim sacerdotibus comminatus est, nisi omnia protulissent) neqve ad templum religionis causa adire volentes admisit: sed clausis foribus ita inaccessum fecit, ut ne vestigium qvidē divini cultus in eo resideret. Tempus autem fluxerat usqve clausum templum, ex qvo fuerat conditum, anni trecenti triginta tres.

CAP. XXXI.

De intersectione Judæorum apud Cyrenen.

AUdacia vero sicariorum, veluti morbus qvidam, etiam ea qvæ circum Cyrenem oppida erant, contigerat. Elapsus enim ad eam Jonathas homo neqvissimus, arte textor, non paucis imperitorum, ut se attenderent persuasit: perduxitqve eos in solitudines, cum signa & umbrarum imagines se polliceretur ostendere. & alios qvidem hæc agendo atqve fallendo latebat, dignitate vero præstantes Cyrenensium Judæorū apparatum ejus & profectionem Pentapolitanæ Libyæ rectori Catullo prænunciant. Ille autem eqvitibus ac peditibus missis, inermes facile comprehendit: & magna qvidē pars manibus interiit, nonnulli autem vivi capti, ad Catullum perducti sunt. Autor autem consilii Jonathas tunc qvidem potuit effugere: multum vero ac diligenter per omnes qvæsitus regiones captus est, adductusqve ad Catullum, sibi qvidem moram pœnæ moliebatur, Catullo autem iniqvitatis præbuit occasionem. Nam ipse qvidem locupletissimos Judæo-

A θεόν. ὅτου γὰρ ἐπόχου μᾶλλον ἐκπολεμώσαι τοὺς Ἰουδαίους, τὸν ἐν Ἱεροσολύμοις νεὼν πεποιηκότος αὐτὸν δ' εὐσεβεστέρους ἔχειν, καὶ πολλοὺς ἐπ' ἀδείας τῆς εὐσεβείας μὴν αὐτὸν συλλεγησομένους. πικρὸς πολεμοῦσι τοῖς λεγομένοις, δίδωσιν αὐτῷ χώραν ἑκατὸν ὀγδοήκοντα σταδίους, ἀπέχουσαν μέμφεως, νομὸν δ' ἔστι ἡλιουπολίτης καλούμενος, ἐν ᾗ φρούριον κατασκευάσας μέγαν ὀνίας, τὸν μὲν ναὸν οὐχ ὅμοιον κατεσκεύασε τῷ ἐν Ἱεροσολύμοις, ἀλλὰ πύργῳ ὡς ἀπλήσιον, λίθων μεγάλων εἰς ἑξήκοντα πήχεις ἀνεγείρας. B βωμὸν δὲ τῇ κατασκευῇ πρὸς τὸ οἰκεῖον ἐξεμιμήσατο, τοῖς ἀναθήμασιν ὁμοίως κεκοσμήσας, χωρὶς τῆς περὶ τὴν λυχνίαν κατασκευῆς. οὐ γὰρ ἐποίησε λυχνίαν. αὐτὸν δὲ χαλκεύσας μόνον τὸν λύχνον χρυσοῦν ἀπέφηνε στέλας, χρυσῆς ἁλύσεως ἐξανήρτησε. τὸ δὲ τέμενος πᾶν, ὀπτῇ πλίνθῳ περιεπετείχισε πύλας ἔχοντα λιθίνας. ἀνῆκε δὲ καὶ χώραν πολλὴν ὁ βασιλεὺς εἰς χρημάτων πρόσοδον, ὥστε εἶναι καὶ τοῖς ἱερεῦσιν ἀφθονίαν, καὶ τοῦ θεοῦ πολλὰ παρασκευάζειν τοῦ θεσπίσαι. οὐ μὴν ὀνίας ἐξ ὑγιοῦς γνώμης ταῦτα ἐπραττεν, ἀλλ' ἐν αὐτοῖς φιλονικίαν πρὸς τοὺς ἐν τοῖς ἱεροσολύμοις ἰουδαίους, ἐξ ἧς τῆς φυγῆς ἀναμιμνησκόμενος. καίτοι τὸν ἱερὸν νόμον κατασκευάσας, εἰς αὐτὸ πεποιήκει ἀπὸ σκηνῶν τὸν λαόν. ἐλέγοντο δέ τινες καὶ παλαιὰ περὶ τούτου εἶναι τὰ πρόθεν ἐξακόσια, ἡσαΐου ἔνομα τοῦ προφήτου τάδε ἐν ναῷ τοῦ ἐν αἰγύπτῳ ἱδρυμένῳ ὑπ' C ἀνδρὸς ἰουδαίου κατασκευῆ. τὰ μὲν οὖν ἱερὰ οὕτως ἐπετέλεσε. λούπου δὲ τοῦ ἐν ἀλεξανδρείᾳ ἡγεμόνος, τὰ φόβητρα καθοσιωθέντα λαοῦ γράμματα, καὶ φθονήσαντος εἰς τὸ ἱερὸν καὶ πινάκων ἀναθημάτων σκέψεως, τὸν ναὸν ἀπέκλεισε. λούπου δὲ μὴ βραχὺ πλήσαντος, παυλῖνος διαδεξάμενος τὴν ἡγεμονίαν, ὅτι τῶν ἀναθημάτων οὐδὲν κατέλιπε, πολλὰ δὲ ἀπειλήσας τοῖς ἱερεῦσιν, εἰ μὴ πάντα προκόμισαν, οὐ D προσιέναι τῷ τεμένει, τοὺς θρησκεύειν βουλομένους ἀφῆκεν· ἀλλ' ἀποκλείσας τὰς πύλας, ἀσφαλῶς αὐτὰ πανταχῶς ἐπέθηκε, ὡς μὴ δ' ἔχειν ἐπὶ τὴν τοῦ θεοῦ θεραπείαν ἐν τῷ τόπῳ καταλιπών. χρόνος δὲ ἐκ τοῦ ἀποκλεισμὸν τοῦ ναοῦ γεγονὼς, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς ἐτῶν καὶ τριακοσίων καὶ τριακοσίων.

Κεφ. λα.

F Ἡ γὰρ τῶν περὶ κυρηναίαν πᾶσαν ἡ τῶν σικαρίων ἀσθένεια καθάπερ νόσος. ἔλαθεν γὰρ εἰς αὐτὴν ἰωνάθης, πανοῦργος ἄνθρωπος ἐκ τῶν τέχνην ὑφάντης, σὺν ὀλίγοις τῶν ἀπίστων ἀνέπεισε πολλοὺς καὶ πεπλανήκει εἰς τὴν ἔρημον, φάσματα δείξειν ἐπαγγελόμενος. ἃ τοὺς μὲν ἄλλους ἐλάνθανε ταῦτα ἀπατῶν, καὶ φυλάσσων. οἱ δὲ τῶν ἀξιωμάτων πρόκοντες τῶν ὑπὸ τῆς κυρήνης ἰουδαίων, τὴν ἔξοδον αὐτοῦ καὶ παρασκευὴν τοῦ τῆς πεντάπολεως λιβύης ἡγεμόνι κατούλλῳ προαγγείλαντος. ὁ δὲ G πεζοὺς τε καὶ ἱππεῖς ἀποστείλας, ῥᾳδίως ἀπράτησεν αὐτῶν. καὶ τὰ μὲν πολέμου ἐν χερσὶν ἀπώλετο. τινὲς δὲ καὶ ζωγρηθέντες, ἀνήχθησαν πρὸς τὸν κατούλλον.

Κεφ. λβ.

Ὁ δ' ἡγεμὼν ἐβουλεύσατο ἰωνάθην, ὃν μὲν διέφυγε. πολλῆς δὲ καὶ λίαν ζητήσεως γενομένης, ἅλω καὶ πρὸς τὸν ἡγεμόνα κατούλλον ἀναχθείς, ἑαυτῷ μὲν ἐμηχανᾶτο τῆς τιμωρίας ἀπαλλαγὴν. τοῦ κατούλλου δὲ ἐδώκει ἀφορμὰς ἀδικημάτων. ὁ μὲν δὴ τοὺς

τοὺς ἀλαζονικωτάτους τῶν ἰουδαίων ἔλεγε καταψευδόμενος, διδασκάλους αὐτῷ ἐπιβουλήματος γεγονέναι. προθύμως δὴ τὰς Ἀλβίνου σκηνὰς εἰσεδέχετο καὶ παρῴξυνε πολὺ ὄγκον προσθεῖναι, μεγάλα προσαγωνιῶν, ἵνα δὴ δόξειε καὶ αὐτὸς ἰουδαϊκὸν πόλεμον καταπεπολεμηκέναι. τὸ δὲ τούτου χαλεπώτερον, πρὸς γὰρ τὸ πιστεύειν ῥᾳδίως, ἐπὶ καὶ διδάσκαλος ἦν τῶν σικαρίων τῆς ψευδολογίας. κελεύσας γοῦν αὐτὸν ἐνομάσαι τινὰ τῶν ἰουδαίων ἀλέξανδρον, ᾧ πάλαι προσκεκρουκὼς φανερὸν ἐξενεώχει τὸ μῖσος, τήν τε γυναῖκα τοῦ ἐκείνου Βερνίκην ταῖς αἰτίαις συνεμπλέξας, τούτους μὲν πεσεῖν ἀνεῖλεν. ἤδη δὲ αὐτοῖς ἅπαντας τοὺς δυσμενεῖς χρημάτων ἀφαιρουμένους, ὁμοῦ τρισχιλίους ἐφόνευσεν ἀνδρας. ἡγεῖτο τε πράξεων ἐνόμιζεν ἀσφαλῶς ὅπι τὰς οὐσίας αὐτῶν εἰς τὰς ἑαυτοῦ καὶ σωτῆρος προσόδους ἀνελαμβανεν. ὅπως δὲ μηδ' ἀλλαχοῦ πρὸς τῶν ἰουδαίων ἐλέγξοιτο αὐτοῦ τὴν ἀδικίαν, πρῴρωτέρω τὸ ψεῦδος ἐξέτεινε. καὶ πείθει τὸ ἰωνάθου καὶ τινας τῶν ἅμα ἐκείνῳ συνειλημμένων, νεωτερισμοῦ κατηγορίαν ἐπιφέρειν, τοῖς ἐν ἀλεξανδρείᾳ τε καὶ ῥώμῃ τῶν ἰουδαίων δοκιμωτάτοις. τούτων εἰς τῶν ἐξ ἐπιβουλῆς αἰτιαθέντων, ἦν ἰώσηπος ὁ ταῦτα συγγραφάμενος. ἐμὲ μὲν καὶ ἐλπὶς τῷ κατύλλῳ τὸ σκεύωρημα προσεχώρησεν. ἦκεν μὲν γὰρ εἰς τὴν ῥώμην, τοὺς ἐπὶ τὸν ἰωνάθου ἄγων δεδεμένους, καὶ πέρας ἔσετο τῆς ἐξετάσεως εἶναι, τοῦ ἐπ' αὐτῷ, καὶ δι' αὐτοῦ ἐλεγχθῆναι ψευδολογίαν. ἐκπλαγεὶς δὲ τὸ πρᾶγμα ἰώσηπος, ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθειαν, καὶ γνοὺς ἀδίκως τὴν αἰτίαν τοῖς ἀνδράσιν ἐπενηνεγμένην, τοὺς μὲν ἀφίησι τῶν ἐγκλημάτων, πίστου συνδιάκονος, δίκην δὲ ἐπέθηκεν ἰωνάθῃ τοῦ προσήκουσαν. ζῶν γὰρ καπικαύθη πρότερον αἰκισθεὶς κατύλλῳ δὲ, τότε μὲν ὑπῆρξε λαβεῖν τὴν πρώτην τῶν αὐτοκρατόρων, μηδὲν ἧττον ὑπομείνας κατηγνώσεως, ὀλίγοις μακρὰν δὲ νόσῳ καταληφθεὶς πολυτρόπῳ, καὶ δυσιάτῳ, χαλεπῶς διελαλάθετο, ἀπὸ τοῦ σώματος μόνον κολαζόμενος, ἀλλ' ἦν ἡ τῆς ψυχῆς αὐτῷ νόσος βαρυτέρα. δείμασι γὰρ ἐξεταράττετο, καὶ συνεχὴς ἀνοία, βλέπειν εἴδωλα τῶν ὑπ' αὐτοῦ πεφονευμένων ἐφεστηκότα, καὶ κατέχειν ἑαυτὸν ἀδυνάμενος, ἐξήλατο τῆς εὐνῆς, ὡς βασάνων αὐτῷ καὶ πυρὸς προσφερομένων. ὃ δὴ κακοῦ πολλοῦ ἀεὶ τοῖς δικάσουσι λαμβάνοντος, καὶ τῶν ὑπέρων αὐτῷ μὴ Ἀλβίνου σκηπτούντων, οὕτως ἀπέθανεν, οὐδενὸς ἧττον ἑτέρου τῆς θεομισοῦς δὲ Ἰουδαίων πικμήκων ἀνόμου, ὅτι τοῖς πονηροῖς δίκαιον ἐπιτίθησιν. ἐνταῦθα τῆς ἱστορίας ἡμῖν τὸ πέρας ἔστω, καὶ ἐπηγγειλάμεθα μὲν πάσης ἀκριβείας ἀπλανῶς ἐροῦσιν τοῖς βουλομένοις μαθεῖν, τίνα τρόπον ἔστο ὁ πόλεμος ῥωμαίοις πρὸς ἰουδαίους ἐπολεμήθη. καὶ ὡς μὲν ἠρμήνευται τοῖς ἀναγνωσομένοις κρίνειν ἀπολελείφθω. περὶ δὲ ἀληθείας δὲ οὐ κἂν ὀκνήσαιμι διαρρήδην λέγειν, ὅτι μόνης ταύτης ἕνεκα πάσαν τὴν γραφὴν ἐσχασάμην.

Τέλος τῆς ἰωσήπου ἰουδαϊκῆς ἁλώσεως.

A rum falso insimulans, autores sibi hujus consilii fuisse dicebat. Catullus autem criminationes alacri animo suscipiebat, remqve delatam multimode cumulabat, tragicis etiam verbis exaggerans, ut ipse qvoddam bellum Judæorum confeciſſe videretur: qvodque hoc atrocius est, præter credendi facilitatem, etiam doctor erat calumniandi sicariis. Deniqve cum jussisset Judæum qvendam Alexandrum nominare: cui jamdudum infensus odium publicaverat, etiam uxore ejus Berenice criminationibus implicata, hos qvidem priores occidit, deinde omnes simul pecuniarum copiis eximios, tria simul millia trucidavit. Et hæc secure facere arbitrabatur, qvod eorum patrimonia reditibus Cæsaris adjungebat. Ne vero vel alibi degentium qvisqvam Judæorum ejus injustitiam confutaret, etiam longius mendacium propagavit: ac Jonathæ nonnullisq; aliis qvi comprehensi fuerant persvadet, novarum rerum accusationem viris inferre probatissimis Judæorum, apud Alexandriam Romamqve degentium. Horum autem, qvi per insidias accusati sunt, unus erat Josephus, qvi hæc scripsit. Non tamen Catullo ficto ita ut speraverat cessit. Nam Romam quidem venit, Jonathan cæterosqve vinctos ducens, finemqve arbitrabatur esse qvæstionis apud se ac per illum conflatam calumniam: Vespasianus autem rem suspicatus, veritatem reqvirebat: cognitoqve non jure hominibus accusationem illatam, illos qvidem Titi studio criminibus solvit, merito vero pœnâ in Jonathan statuit: prius enim verberatus, vivus exustus est. Catullo autem tunc qvidem ob lenitatem principum obtigit, ne quid amplius castigationis experiretur: non multo autem post, multiplici morbo & insanabili correptus, acerbissime tortus est, non corporis tantum cruciatum sustinens, sed erat ei major animi morbus & gravior. Terroribus enim expavescebat, & crebro videbat sibi instantes umbras eorum qvos peremerat, & clamitabat. Cumqve se tenere non posset, exiliebat stratis, tanqvam tormentis sibi & flammis adhibitis. Hoc autem semper multum proficiente malo, extisqve defluentibus, ac intestinis exhaustis, ita est mortuus: nulla re alia magis divinæ providentiæ facto indicio, qvam qvod neqvissimos ulciscatur. Hic nobis est finis historiæ, qvam promisimus nos cum omni veritate tradituros, cognoscere cupientibus, qvemadmodum hoc bellum Romanis gestum est cum Judæis: & qvaliter sit qvidem expositum lecturis, ut dicant, relinqvatur: de veritate autem confidenter dicere non pigebit, qvod eam solam scopum mihi per omnia qvæ scripsi proposuerim.

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Une ou plusieurs pages sont omises ici volontairement.

RERUM OMNIUM APUD JOSEPHUM MEMORABILIUM INDEX SECUNDUM ALPHABETI ORDINEM.

Numerus paginam, litera locum paginæ designat.

AARON Moysi in Ægyptum redeunti occurrit Pagina 61.e
Aaroni sacerdotium confertur 87.g
confirmatur 108.g
ejus filii quatuor 88.a
quomodo purificatus 89.b
filii ejus duo seniores dum offerunt, exusti, ibid.d
virga ejus floret, & profert amygdala 108.e. moritur 110.c. primus fuit pontifex 700.a
Abaneth qualis zona 84.d
Abaris mons 132.d
Abassarus a Cyro præfectus restituendo templo Hierosolymis 365.d
Abdastartus rex Tyriorum Belcastarto patri successit 1043. c
ejus mors ibid.
Abdemonus Tyrius adolescens problematum dissolvendorum peritus 268 a. & 1043. b
Abdonis principatus Hebræorum 159. b
Abel quid significet: occiditur à fratre 6.d
Abelmachæa urbs 141. c
Abemerigus Isaæ suam filiam dat uxorem 684.c
Abenerus præfectus exercitus 183. b 194. b. Jebosthum Sauli filium constituit regem 212. c
pugnat contra Joabum, ibidem. transfert regnum ad Davidem 213. f
ab Joabo fraudulenter occiditur 215. a
Aber secundi ex fratribus Machabæi supplicia crudelissima, tolerantiaque ejus 1073. d
Abesalomus Ammionem fratrem jugulat 227. d
fugit in Gesura, unde à patre reconciliato revocatur, item forma ejus & cæsaries qualis: tum qvomodo Joabum tractarit. 228
populatem auram captat & regnum 229. c. cum patris concubinis rem habet 231. d. cogit magnum exercitum contra patrem 233. c. pendens in arbore interimitur 234.c
Abias Arabum rex prælio victus sibi ipsi manum infert 688. c
Abias Solomonis filius quomodo se gesserit in administratione principatus 173 b.
Abiatharus Abimelechi filius servatus à Sauli sævitia 196. f. confirmatur ei pontificatus 241.f
quomodo a Davide ultus, ejus domus sacerdotio privatur 254.b
Abibalus rex Iromi pater 267.f
Tyriorum rex 1042.c. 1043.a
Abigæa Nabali uxor Davidem commotum placat 201.b
Abilamarodachus Nabuchodonosori filius in paternum regnum succedit & Joachimum e vinculis eximit 350. c
Abimelechi Bethlemitæ in Moabiticam terram cum suis profectio 163.c
Abimelechus Gedeonis nothus, fratres legitimos occidit, & imperium arripit 155.g
urbe & tribu pellitur 156.c
Sicimas captas solo æquat 157.b
occiditur a muliere ibid.d
Abimelechus Palæstinæ rex Saram concupiscit 21.a
Abironi cum suis terra dehiscit 107.c
Abisace puella calefacit senem Davidem 246.g
ambit eam uxorem Adonias 253
Abisæus Joabi frater, vir fortis 212 c 336. f. cum fratre Sabæum persequitur 238.e
vindicat regem ab interitu, occiso Acmone 242.c
Abrahamus quando natus 15.c
Lotum nepotem adoptat 15.g
e Chaldæa migrat in Chananæam, & Dei verum cultum instituit ibid.
hinc in Ægyptum proficiscitur, ubi uxorem fingit esse sororem suam 16. f. Ægyptiis disciplinas instituit 17. c. Assyrios vincit 18.c
decimas dat Melchisedeco, & promittitur ei filius a Deo 18 e
genuit Ismahelem ex Agare 19.d
hospitatur angelos tres ibid.
migrat in Gerara. 21.a
a Deo tentatur 22.e
monumentum sibi & posteris comparat 24.b
ducit Chæturam uxorem, suscipit liberos ibid.c
Isaco quærit uxorem ibid.e
moritur 26.b
ejus arma contra Pharaonem 928.g
Abrahami domicilium vicus 16.d
Absalomon tyrannidis Manahemi adjutor 813.a
Absalomus patruus, & socer Aristobuli captus 474. f
Accaron non potuit capi ab Hebræis 46.a
Achabus Amarini filius regnum paternum majoribus contaminat id sceleribus, quam antecessores sui 285. c
agnoscit suum fatum & pœnitet 289. c. cedit Adadi filio bellum inferenti 290 c. eundem vincit 291.c
occiditur 293. d
ipsius liberorum capita præciduntur 310.c
Achar furtum committit 137.c
plectitur 138.c
Achæ quinti ex fratribus Machabæi immania supplicia, ejusque insignis tolerantia 1095.a
Achazes Jothami filius regnum paternum arripiens, idolis filium holocautoma offert, belloque impetitus, magnam patitur stragem 321.d
Assyriorum regis auxilio ulciscitur Syros, stultus & impius moritur 322.d
Achiabus Herodis nepos avi vim prohibet 599.b
impetitur a 2000. militibus dimissis 607.d
Herodem manum sibi inferentem prohibet 773 e
militibus tumultuantibus resistit 607.d
Achias pontifex 181.a
Achias propheta Hieroboamo regnum & alia vaticinatur 274.b. 280.c
Achilaus princeps commentariensium 241.f
Achimaasus Berzellæi filius apud Davidem manet 237.f
Achimas Davidi victoriam nunciat 235.b
Achimelechus pontifex Davidem commeatu juvat 196.b. accitus ad Saulū occiditur cum omni sua familia 196.f
Achitophel a Davide ad Absalomum deficit 229.d. male consulit domino suo 231.c. propter spretum consilium reliquit Absalomum & se suspendit 233.a
Acmes Juliæ famulæ dolus 595.b. 771.d
Acmon gigas Davidem occisurus ab Abisæo perimitur 242.c
Acusilaus Argivus quo tempore historiam condere incœperit, & in quibus Hesiodum corrigat 1034. g
Adadus Azaelis filius paternum in regnum succedit, quo ab Joa Israelitarum rege privatur 316 a
Adadus Syriæ & Damasci rex cum Davide confligens vincitur 221.

Adadi hujus posteri dicti reges Syriæ, sicut Ægypti reges Ptolemæi 222. a
Adadus tertius Samariam vastat ibid.
Adadus Syrus Achabo bellum inferens cedenti, ab eodem vincitur 290. 291. & recipitur in gratiam 292. c
Joramo insidians & Elisæum capere conatus frustratur 302.e
bello aggreditur Joramum 302.e
fugatur a deo 305.a
præfocatur ab Azaele 306. d
Adami creatio, & quid ea vox significet 5. a
lapsus & mulcta 5. e
ejus soboles, posteritas & mors 6.d
Adar mensis 132.e.366.e.381.f 424. a
Adar mensis dies XIV. & XV. cur festi Judæis 381. b
Aderus Syriam occupat, & rex ejus efficitur 273.f
Adoma quid significet 36.b
Adomus dictus Esaus ibid.
Adoni quid significet 145.e
Adonias Davidis filius regnum paternum affectat 247. a
fugit ad asylum, & veniam commissi a patre impetrat 248. d
salutat matrem Solomonis, & Abisaces connubium ambiens occiditur 254. b
Adonibezecus capitur ac truncatur manibus & pedibus, sicuti ipse alios reges mutilaverat 145.e
Adoramus qvæstor tributorum ordinatur 241. e
lapidibus obruitur 275. e
Adulterii suspecta qvomodo purgetur 95. a
Adramalechus Sennacheribi filius patricida 330. e
Adrazarus Sophenorum rex à Davide victus 222. e
Ægyptius vates seductor Judæorum 695.f
Ægyptii populus qualis 13. f 54. b
Ægyptiis quis astronomiam & arithmeticam primus tradiderit 17.c
non licere eis greges curare 52. f. cur quintam fructuum portionem regibus pendant 53. c.
pugnant cum Æthiopibus 57.f
Hebræos insequuntur 66.a
quare Babylonem abducti 345. c
eorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1034.b.1035.f
testimonium de Judæis 1039.c
1050. g. qvid eis Græcorum commercium conciliarit 1038. d
sexaginta millia Judæorum peremerunt 992.e per totum
Ægyptiis gratificari volentes veritatem de gestis Judæorum corrupere 1051. e
Ægyptiorum dii descripti 1054. c. 1065. f. servitus 1068. e
eorum mali mores taxati 1065
Ægyptiis nemo regum aut imperatorum jus civitatis largitus est. ibidem.
Ægyptum mare totum portub. caret 894. b
Ægyptum fames occupat 44.e. 53. a
Ægypti regina Solomonem invisit. 270. a
Ægypti descriptio 807.f. 895 g
Ægyptus unde nomen acceperit 1045.f
Ælius Gallus dux auxiliariorum ab Herode missorum Cæsari 539. b
Æmilius Jucundus à Judæis occisus 820. f
Æmilius Regulus Corduben. 653. e
Æneas, qui Aretas postea dictus, Arabum rex constituitur 572.e
Æoles populus 13. c
Æraria qvis inventor 7. d.
Æris genus auro precio sius 222.d
Acinaces Persicus, qualis 697. a
Æta, petra, Sampsonis habitatio 161.c
Æternius Fronto magister duarum legionum Alexandrinarum 956. f
Æthiopes, populus 13.f
bello Ægyptios infestant 57.f
qvomodo à Mose victi 58. d
Æthiopas ab Ægyptiis circumcisionem accepisse 279. f
Agaris insolentia ob conceptum infantem punitur 19. c
ablegatam una cum filio consolatur angelus 22. b
Agatharchides historicus 1050. b
Aggæus propheta 365.f. 366.e
Agiræ Nabathæi facinus 935. b
Agrorum terminos qvis primus fixerit 7. c
Agriculturam quis invenerit ibid.
Agrippæ Aristobuli filii soboles 628 a. varia fortuna 629. usque 637
M. Agrippæ in Judæos benevolentia 398. d
Agrippa in Asiam mittitur 540. a
ab Herode magnificè exceptus epulum præbet populo 549. d
ejus in Judæos studium 562. b 584. e
Agrippa rex Herodem apud C. Caligulam accusat 638. c
accusati tetrarchias ac bona consequitur 638. f
convivio sumptuosissimo Cæsarem extipit 642.c
Judæos reconciliat Cajo 643.b
hortatur Claudium ad retinendum principatum 670.d
tergiversator bilinguis ibid.
quæ beneficia à Claudio Cæs. acceperit 733 d
ejus in Judæam reditus 674.f
Silam vinctum adservat 677. b
reliqua ejus gesta usque mortem 677 678.679.680. & 793.795. 796. 801.803. 804 810.811.815.816.817.832.833.864.893 906.907.913.
Agrippa filius Agrippæ 679. f
impetrat pontificiæ stolæ custodiam Judæis 683. b. Chalcidi præficitur 690. d. Claudio autor, ut Judæorum causam legitime cognoscat 693. a
Chalcidem aufert ei Cæsar, & multis aliis toparchiis donat. ibid. b. nuptias instruit ibid.
Galilææ parte donatur à Nerone 694. f. domum extruit 697. c. Neronida nominat & munificus est 698.g
Magdala certat capere 1027. venit Tyrum cum Vespasiano 1030.b
Agrippæ regni fines qui 832. f
Agrippina Claudii Cæs. uxor 692.g. maritum veneficio tollit ibid. filium Neronem imperio præficit 694. b
Agrippium à quo conditum 746. e
Ainam invadunt Hebræi, & fugantur 137. d. capitur & succenditur 138.d
Alabarchiæ magistratus 693.f
Alanorum nationis descriptio. 985. a
irruptio in Mediam & Armeniam ibid.
Albinus Judææ præsidet 694.f
Judæam latronibus explet 699.c
malus 702. b
Albinus Rom. præfectus Jesum Ananiæ filium misere mulctatum dimittit 961.c
Albini procuratoris direptiones & injustitia 121. per totum
Alcimus in pontificatum furtivè, alius Jacimus dictus 421.e
profugit ad Demetrium ib. perit 424.b.
Alexander alabarcha mutuat pecuniam Agrippæ 690.d
Vide infra Alexander Lysimachus
Alexander Antiochi Epiphanis filius bello aggreditur Demetrium 430.c
vincit 431.e
Jonathæ amicitiam ambit 430.e
Jonatham in summo honore habet 435. a. Ptolemæo Philometori hostis factus occiditur 437.f
Alexander Aristobuli filius Judæam infestans à Gabinio vincitur 476.c
rebellans Romanos qvotqvot potest interficit 477.b
Hyrcano bellum infert 721.c
cum Gabinio pugnat 723.a
securi percutitur 723.f
Alexandri fictitii actus & fallaciæ 783.d
Vide Pseudalexander
Alexander Herodis filius Romæ reversus ducit uxorem 549.c
accusatus à patre causam dicit, & reconciliatur 555. 556. 557.
calumniis oppressus conjicitur in vincula à patre 568.f
reconciliatur patri per socerum. 569.f
iterum calumniis urgetur ab Eurycle aliisque 573.574
& in carcerem detruditur ibid. accusatus à patre Beryti, damnatur 578.f
strangulatur 580.b
Alexander Herodis filius veneficii accusatur à patre 711.e
iterum accusatur 713.d
& in vincula conjicitur 716.b
accusatur 719.g
strangulatur 761.f
ejus soboles 761.a
Alexandri Herodis filii posteri in majore armenia regnaverunt 795.g
Alexander Jamnæus Hyrcani filius, rex factus fratrem insidiantem interimit 416.c
circumvenit astu Ptolemæum Lathurum, à qvo postea vincitur 417.g
iterum belligeratur contra eum 418.e
prælia tur cum suis 420.c
cum Demetrio Eucæro ib. g
immanitatis causa Thracides dictus: aliaque gesta & mors 463. 464.713.714. 715. 716
Alexander Lysimachus Alabarcha solutus vinculis à Claudio 677.e
ejus divitiæ quantæ 690.b
Alexander rex primus Macherunta ædificavit 980.e
quo tempore mortuus 1048.d
ejus morte Judæi Ægyptum & Phœnice translati 1049.b
Alexander Philippi filius patri in regno succedens quas tulerit victorias 383. d
Damascum & Tyrum capit atque Gazam 384.d
pontificem Judaicum veneratur, & Hierosolymis deo immolat, Danielisque prophetiam interpretatur, & Judæis qvæcunque postularent concessit 385.e 386.b

eo mortuo quomodo regna ejus occupata 386. f
Alexander Tiberii pater portam templi supra Corinthiam cræſſiori auro & argento perfudit 917. b
Alexander Veles rex 437.f
Alexander Zebinas Demetrii victi loco rex conſtitutus fœderatur Hyrcano 451.d
in bello cadit ibid.
Alexandra Alexandri Jannæi uxor qvomodo à morituro marito inſtructa regnum ſervavit & adminiſtrarit 463.b
morbus ejus & mors 465. b
Alexandra Hyrcani filia, uxor Alexandri Ariſtobuli, infeſta Herodi 512. b 513.b
Alexandra Phaſaeli filia 627.g 628. a
Alexandria plus ſingulis menſibus quam Hieroſolyma toto anno pendit Romanis 807. g
iisdem quatuor menſium annonam miniſtrat 808. a
Alexandria civitas poſt Romam maxima 903. b
Alexandriæ portus deſcriptio 894.c
urbis ſitus deſcriptus 807.g 808. a
Alexandrinorum ſeditio contra Judæos 816.b
Alexandrini Veſpaſianum pro imperatore prompti agnoſcunt 894.
Alexandrinorum fortitudo & præſtantia in oppugnatione Hieroſoly. 912.e
Alexandrini quamdiu ceſſerint Judæorum ſolennitatibus 1065.
Alexandrini ſeditionis autores, Apionis ſimiles ibid.
Alexandrium arx 472. f 476.c
Alexas duxit Salomem uxorem 583. b. 223. f
jubetur ab Herode nobiles Judæos ſe defuncto occidere 598.d
pie agit 600. b
Aliſas, aliſæi 13. c
Aliſfragmuthoſis rex contra paſtores gerit bellum 1040. d
Alituras minorum actor 999.d
Allus Samarita, libertus Neronis 631 a
Althemus præ timore obriguit 744. c
Amalecitæ gens 74. b
Amalecitæ bellum Iſraelitis inferunt & vincuntur 75.d
Amalecitæ Hebræos ſubigunt 153. d. eorum rex captus & occiſus 185. a
Amalecitas quanto deus odio ſit proſecutus, & qvomodo Saulus eos extirparit 184. b
David cædit eos 207.f
Amalecus nothus Aliphazæ filius 36. c
Amalecitis regio ibid.
Amanus quanto in honore apud Artaxerxem habitus, & quantum in Judæos propter Mardochæum concepit odium 375.a
conſuluit contra ſeipſum 378.b
in crucem Mardochæo paratam fuſtollitur 380.a
& filii ejus 382.a
Amarzi filii quomodo Joannem Gaddim interfecerint, & quas ejus cædis pœnas dederint 428.c
Amarames Moyſis pater & Aaronis, deum invocans ut Hebræos redimat exauditur 55. b
Amaramus ſeditioſus exulat 682.c
Amarinus conſtituitur rex 284. f
Amarinus conſtituitur rex 284.f
obit diem ſuum, relicto principatus ſucceſſore Achabo filio 285. b
Amaſus Abeſalomi copiis præficitur 253. c. impetrat veniam a Davide, cui gratulatur regni reſtitutionem 236.c
conſtituitur præfectus exercitus 238.d
occiditur a Joabo 238.f
Amaſias filius Joaſis regis Judæ, vir bonus & pius patri in regnum ſuccedit 315.b.316.c
paternæ necis autores tollit, Amalecitas, Idumæos & Gabelitas prælio vincit, & ad idola deficit 316.c
increpatur a propheta 317. a
minatur Joæ regi, & prælio victus capitur interficiturque 317.b
Amaſias ſacerdos 198.a
Amathus, Amathæ 24. d
Amathus caſtrum ad Jordanem 459.b
Ambitio quantum malum 215. b, per totum
M. Ambivius præficitur Judææ 619. a
Amenophis regni terminus 141.b
Ameſſes regni terminus ibid.
Amias Achaz. fil. bello ſuperatus à Zacharia trucidatur 321.f
Aminadabus Levita 171. c
Ammanus, Ammanitæ 21.a
Hebræorum genti bellum inferentes male excipiuntur 157. f 158. d
Ammanitarum contumelia in Davidem 223. f
& quæ de eis ultio accepta 224. f. excinduntur 228.b
Ammanitæ & Moabitæ ſocii mutuo ſe occidunt 298. e
Ammaus exuſta 781.b
Ammaus thermæ ſanandis corporibus idoneæ 864. b
vide & Emmaus
Ammonius inſidiator Ptolemæi Philometoris occiſus 437.a
Amnon ſororem Thamaram ſtuprat 228. g
occiditur à fratre Abeſalomo 227.d
Amorzi cum ſuis regibus deleti 11 d. qui eorum ditionis termini, ibid.
Amoritis regio duabus & dimidiæ tribubus conceditur 118. a
Amoſus Manaſſis filius regno paterno ſubſtituitur, qvod propter impietatem non diu tenens occiditur 333. a
Ananelus conſtituitur pontifex ab Herode 212. b
honore privatur 513. a
reſtituitur ei 511. a
Ananias Maſbali pontifex cum quindecim aliis crudeliter necatur 938 f
Ananias mercator Judæus regias mulieres Judaicam religionem docet 685. a
Ananias Nebedæi fil pontificatum accipit 690.d
vinctus mittitur Romam 692. e
Ananias nominatur Sedraches 346. a
Ananias Oniæ filius copiis Cleopatræ præficitur 452. g. 458 d
Ananias Phariſæus Joſepho ſe opponit 1013. f
Ananiæ pontificis liberalitas, ejusque ſervorum iniquitas 698.d 699. b. ipſius filius capitur à ſicariis 698. e
Ananiæ pontificis domus incenditur 811.
Ananias pontifex cum Ezechia fratre, & pontificibus aliis in cloacis latuit propter ſeditionem ib. cum fratre interficitur 812. e
Ananus Anani filius pontificatum acquirit, & Jacobum lapidat 698.b
Anani ſeniores felicitas ib. a
Ananus Jonathæ filius Ceſtio portas prodere voluit 819.g
Ananus Judæorum dux vinctus Romam mittitur 692.e
Ananus pontifex cum Hieroſolymitis bello contra Romanos ſe præparat 828. f
apparatum belli rurſus amittere noluit 829.a
milites contra Simonem Gioræ mittit ibid. e
Ananus pontifex, ejusque geſta 872. & 874. 875. per totum.
Anani mors Hieroſolymæ excidii principium 882.g ejusque virtutes celebratæ ibid.
Ananus Sethi filius pontifex conſtituitur 618. e. eo privatur 619.c
Anamus Simonis ſatelles ad Titum profugit 956. c
Anaraharches, pontifex Hebr. 84.b
Anaxagoræ Clazomenii mors 1079. f
Anchus rex Gittæ 195. c 203. b
exercitum ducit in Hebræos 203. f. 206. d
Andromacho amicitiam renunciat Herodes 765. g
Andronicus Meſſalami filius orator 434. a
Angelus, quale nomen 522. b
Angelos cum mulieribus coiiſſe 8 c
Aniläi & Aſinæi Neerdenſium facinora 645. 646. 647. 648. 649. per totum
Animi unde certiſſimum argumentum colligatur 19. e
Anna Helcanis uxor 165.b
Annibas ſeditioſus plectitur 682. c
Annius Minutianus 633.e.636.671.e
Annius Rufus Judææ præfectus 619.b
Annus magnus quot annis conſtet 11. c
Anni ſeptimi, quinquageſimi ſeu Jubeli remiſſio 96. b
Anni quot ab exitu Iſraelis ex Ægypto uſque ad templi Solomonis extructionem 700.d
Anteji interitus 661.f
Anthedo, poſtea Agrippias dicta 459. c
Antigonus Aſiam occupat mortuo Alexandro 388. a
Antigonus Ariſtobuli filius cum patre tranſfugiens capitur 477 d
accuſat Cæſarem, Hyrcanum & Antipatrum 481. d
paternum regnum affectans profligatur 491. d
reducitur in regnum per Parthos 494. e. amputat Hyrcano auriculas 497. e.
accuſatur Romæ, & placat pecuniis hoſtem 499. c
quomodo ab Herode oppugnatus ſit 500. c
& inde quomodo expugnatus & irriſus à Soſio 507 c
Antonius Herodis pecuniis corruptus eum occidit 508. b. 510. e. per totum.
Antipatrum & Hyrcanum accuſat 724 g
vincitur ab Herode 729. d. rex conſtituitur 732. d. qvam inſolens ex unica victoria factus 738. d. dat ſe vinciendum Soſio 741. d. ſecuri percutitur ibid. f

Antigonus Hyrcani fil. Samariæ obsidioni præficitur 452. b
qvomodo à fratre & cur occisus 454 f. 712. e
Antiochia Mygdoniæ, urbs 687.e
Antiochia, Syriæ metropolis 852.c
Antiocheni Demetrium ejectum recipiunt 437. d
Antiocheni soli cum Sidonis & Apamenis pepercerunt Judæis cohabitatoribus suis 815. e
Antiochensium odium in Judæos 398.c
Antiochensium petitiones apud Titum 976.e
Antiochus Antiochi Grypi filius victus & occisus ab Antiocho Cyziceni filio 459.f
Antiochus Antiochi Cyziceni filius superat Antiochum Grypi & superatur inde ab Encæro & Philippo fratribus ibidem 460
Antiochus Aspendius ab Hyrcani filiis victus 711.g
Antiochus Comagenæ rex 620.g. 678.d
Antiochus Cyzicenus cum fratre Antiocho Grypo belligeratur 451.d
vincitur ab Hyrcano 452.g
occiditur à Grypi filio Seleuco 460.b
Antiochus deus Alexandri fil. adolescens rex coronatur & amicitiam cum Jonatha init 440.a
trucidatur a Tryphone suo tutore 447.b
Antiochus Dionysius Antiochi Grypi fil. Damasci regno potitus quid gesserit 462.a
ejus cum Alexandro & Arabibus bellum 715.e.
Antiochus Epiphanes Seleuci fil. & ejus gesta contra Judæos 407.g
usqve 419. 975. ad Elymaida vincitur 418. e
commissa regni cura Philippo moritur 419.b
per totum, aliaqve ejus gesta 1087. 1088. 1089. 1090.
Antiochi Epiphanis cum Ptolemæo Sexto contentio propter Syriam, & in Judæam irruptio sæva 708.d
Antiochus Epiphanes qvomodo ceperit Hierosolymam 929.f 934.e
Antiochus Eupator Antiochi Epiphanis fil. rex constituitur 419.c
Bethsaritas expugnat 420. d
Philippum tutorem regnum invadentem occidit 421.d
captus à Demetrio trucidatur 421.g
Antioch. Eupator Antiochi Epiph. fil. qvomodo Judæam afflixerit 709.e
Antiochi magni bellum cum Ptolemæo Philopatore, & beneficia in Judæos 398.e
dat filiam Ptolemæo uxorem 401.a
Antiochi Pharanx loci nomen 716.a
Antiochus Seleuci nepos Deus cognominatus 398. e
Antioch. Soter, etiam Pius dictus frater Demetrii rex natus Tryphonem persequitur & interficit 447.f
Simonem Matthiæ in amicitiam receptum conatur subigere, sed infeliciter 448.a
opug nat Hyrcanum Hierosolymis, & cognominatur Pius 449 per totum.
regno & vita privatur ab Arsace 450. b
Seleucum Grypi vincit 460.a
Antiochus Grypus qvi & Philometor Demetrii Nicanoris fil. Alexandrum Zebinam bello occidit, & regnum Syriæ occupat & Heracleonis insidiis occisus 451. d
Antiochus, Agrippa & Sohemus Vespasiano in auxilio miserunt bina millia peditum, & sagittarios equites mille 834. f
Antipas Herodis fil. constituitur tetrarcha 599.e
affectat regnum 603.a
portionem paterni regni acqvirit 611. e
Antipas pro Antipatro fratre rex constituitur testamento 771.f
tetrarcha instituitur 773.g
Antipas pater Antipatri Idumææ præfectus ab Alexandro 469. b
Antipas regii generis vir comprehensus custodiæ traditur 871.g
occiditur 872
Antipater Herodis fil. à patre vocatur domum 554. d
honoribus augetur 555.b
fratres crebris calumniis infestat ibid. 568. e. 574. e
malicia ejus 582. per totum.
ejus in patrem insidiæ 585.a. 587. 588
capitis damnatus vincitur 590.d
occiditur 599.d
ab Herode patre pellitur civitate 749
fratrib. insidiatur 751.d
prodigit 762. b
fratrum occisorum liberis etiam male vult, & conspirat contra patrem 762.e
veneno eum tollere conatur 766. c
aliis duobus fratribus calumnias struit 767.c. causam dicit 769. 770. per totū.
occiditur 773. f
Antipater Idumæus Hyrcanum in regnum restituit 717. f 718. per totum, aliáqve ejus gesta 722. usqve 727.
Antipater accusatus, declaratur præfectus Judææ à Julio Cæs. & Hierosolymorum muros reficit, & filiis suis præfecturas attribuit 725. c
Antipater qvi prius Antipas, qvomodo se suosqve exercerit, & Aristobulum regno ejecerit 469.c
Scaurum commeatu juvat 475.f
ejus autoritas, uxor & liberi 479.d
qvalem operam navarit Cæsari, aliaqve ejus gesta ibidem & 480
dynastia & procuratur Judææ constituitur à Cæsare 481.e
suos liberos ad gubernacula provehit 483.b
Antipater Salomes fil. accusat Archelaum 777. d
Antipater Samarita Antipatri Herodis filii procurator 588. d
veneficium apparatum Herodi indicat 766. b
Antipatris civitas ædificatur 559.f
Antiphilus cum suo fratre venenum apparārunt in Herodis interitum 588.f
Antiqvitatū libri xx. qvod tempus complectantur, & qvas historias 702.e
Antonia Drusi majoris uxor Germanici & Claudii mater Agrippæ dat mutuo pecuniam 630.f
ejus favor in Agrippam 634.c
ejus prudentia 637.b
Antoniæ ædificii Herodiani descriptio 919. c
Antonia porticus incensa, & præsidium ex ea deturbatum 811.f
Antonia turris ab Herode condita 544.f 624.d. 746.d
Antoniæ fundamenta subversa 911.c
M. Antonii decreta pro Judæis 488. per totum.
M. Antonius, dux Ro. 476.a
in Asiam proficiscitur, & Herodem defendit 491.g. 719.e
amore Cleopatræ captus Herodem, & Phasaelum tetrarchas constituit 494.a
ad regium fastigium eundem promovet 499.d
ab eodem pecuniis corruptus Antigonum e medio tollit 508.b 510.e
M. Antonius donatur ab Herode non homo impurus 511.e
Herodi nimium indulget 516.b
multa indecore agit in gratiam Cleopatræ 518.b
subigit Armeniam 519.b
vincitur apud Actium a Cæsare 524.a
occisus 534.c. qualem operam Gabinio præstiterit 721.g
Herodem exulem regno Jud. præficit 734. b. propter Cleopatram multa facie inficetore 742.a
Antonius centurio a Jotapateno insidiis interemptus 870.d
Antonius præfectus alæ equitum contra Romanos 830.b
ejus gesta ibid.
Antonius Primus e Mœsia contra Vitellium cum legione tertia properat 901.f ejus gesta ib.
Vitellium interficit 899.d
in conflictu cum Vitellianis quatuor millia & quingentos amisit 902.c
Romam properat ibid.
Antonius Silo Taricheas missus cum duobus millibus sagittariorum 859.d
Aod. vide Jodes
Apachnæ regni termini 104.b
Apania obsidione liberata 727.c
Apellæus, mensis 370.a. 469.b
Aphrica unde sic denominata 24.c
Aphri & Æthiopes quantum annue pendant Romanis 8.7.c
Apion Alexandrinorum legatus contra Judæos 649.c
Apion grammaticus res Ægyptiacas conscripsit 1060.b
ejus portentosa mendacia de Judæis & tota vita taxata ibidem. 1061. 1062. per totum. & ejus calumniæ & mendacia confutata 1063. 1064. per totum. propheta fictus faculam tragicam de Judæis impudentissime fingit 1065. 1066. 1067. per totum.
Apobaterion locus 10.a
Apochis regni terminus 10.b
Apollodoti Gazarænorum ducis prælium cum Jamnæo, & mors 419.c
Apollonius Antiochi dux, à Judā Machabæo victus occiditur 411.b
Apollonius Davus præfectus Alexandri filii Antiochi Epiph. 411.c
vincitur à Jonatha 413.b
Apollonii Molonis mendacia de Judæis 1065. 1069. 1077.
Aponius senator fauciatur 672.e
Apsanes Judæis præficitur 1194
Aqvila aurea supra portam templi defigitur 596.b. 772.e
Aqvila qvare Romanorum insigne 838.b
Aquila Caligulæ interfector 660.e

Ara tabernaculi, & Arula ſuffumigatoria 83.f
Arabia, confinis Judææ. 469.c
Arabes qua ætate infantes ſuos circumcidant 21.f
Arabes Hebræos ſubigunt 153.d.ab ipſis rurſum cæduntur 155.a
Arabum prælium cum Herode 519.f
Arabum Iudæam devaſtantium ſævitia 609.c
Arabum geſta in Iudæa poſt mortem Herodis 781.b
Arabes Judæorum tranſfugarum viſcera patefaciunt, aurumque eximunt 939.f
Aramus, aramæi 15.a
Arami liberi quibus gentibus appellationem indiderunt ibidem
Aranes ubi mortuus ibid.d
Araſci templum 330.e
Arbela vicus 1022.f
Arbori interdictæ quæ vis indita fuerit 5. e
Arca Noe 8.e
Arcæ Noe reliquiæ ubi ſerventur 684. c
Arcæ tabernaculi forma 82.f
Arca in poteſtatem hoſtium venit 168.d. quantorum malorum his fuerit autor ad quos pervenit, & quomodo Hebræis reddita 169. b
Arca transfertur Hieroſolymam in templum Salomonis 263.b
Arcades de antiquitate gloriantes, poſt Athenienſes literis eruditi 1035. d
Arce, alio nomine Arctipus, civitas 82. a
Arce, quæ nunc Petra, civitas 110. b
Archelais vicus conditur 613.f
Archelaidis palmeta 619. a
Archelaus Cappadocum rex 549.c 558. f. Herodem ad ſanam mentem reducit 569. g. ejus prudentia 756. 757.
Archelaus Herodis filius à patre regno præfectus ipſius funus curat 608. c. populo ſe accommodat, & incidit in ſeditionem 601. g. 602. a accuſatur apud Auguſtum 603. e ethnarcha, non rex confirmatur ab Auguſto 611. e. Glaphyram fratris defuncti uxorem ducit 613. f accuſatur apud Auguſtum & relegatur Viennam Galliæ 614. a 784. b. venduntur ejus bona 618. e a fratre falsò calumniatur 767.d rex conſtituitur 773. g. in ſeditionem incidit 775. 776. 781. qvod non rebellaſſet quarta tributorum parte levatus 783. a. ejus reditus quani ibid. b.
Archelaus Magdati ad Titum profugit 956 c
Arethis, ſexti ex fratribus Machabæi immania ſupplicia, eiusque cum inſigni tolerantia ſermones 1095. per totum
Aretas Arabum rex fugientem Hyrcanum recipit hoſpitem, oppugnationem Ariſtobuli cogitur intermittere 469 e. 470. b. cum Scauro fœdus init 471. f
Aretas qui antea Æneas conſtituitur Arabum rex 572. e. confirmatur 577. d
Aretas Cœleſyriæ regnum adipiſcitur 472 d. 716. a. cum Herode bellatur 626. b. & Judææ infert bellum 716. a à Scauro mulctatur ccc. talentis 721. c
Aretas Petræus Rom. auxiliatur 609.a
Argolicæ hiſtoriæ ſcriptores diſcrepantes 1034. f
Ariphanes Græcus hiſtoricus Judæorum mentionem facit 1051. a
Arietis inſtrumenti bellici deſcriptio 843. e
Ariochus Nabuchodonoſori ſatellitum præfectus 347.a
Arion procurator Joſephi Tobiæ fil. 405.
Ariſtæus Judæorum negotium agit apud Ptolemæum Philadelphum 389. f
Ariſtocratiam eſſe optimam adminiſtr. 123. b
Ariſtotelis apud Clearchum verba de Judæis 1048. a
Arius centurio confoſſus 608 d. 780. e
Ariſtobuli odium erga fratrem Agrippam 630. a
Ariſtobulus Agrippæ frater, Judæorum cauſam agit apud Petronium 640. per totum
Ariſtobulus Ariſtobuli fil. adoleſcens pulcherrimus 514. d. ab Herode conſtituitur, pontifex, & occiditur ab eodem 513. f. 514. g
Ariſtobulus Alexandri Jamnæi fil. generoſus 463. f. quomodo adſecutus ſit regnum 405. b. obſeſſus ab Areta liberatur per Scaurum 471. c. qvale donum Pompejo miſerit, & controverſiam cum fratre apud eundem diſceptaverit 471. e. qvomodo à Pompejo tractatus 472. f vinctus abducitur Romam 475. e vinculis elapſus iterum capitur & mittitur Romam 477. d. veneno ſublatus eſt 479.g
Ariſtobulus Herodis fil. reverſus Roma ducit uxorem 549. c. conjicitur in carcerem falſis calumniis oppreſſus 574. f. accuſatus à patre Beryti damnatur 578. f. ſtrangulatur 580. b
Ariſtobuli filii Herodis, liberi qui 762. a 793. f
Ariſtobulo Herodis filio Armenia minor à Nerone data 796. c
Ariſtobulus Herodis frater, privatus mortuus filia unica relicta 793.f
Ariſtobulus Herodis dynaſtæ Chalcidis f. dominiis multis donatur à Ner. 694 f
Ariſtobulus Hyrcani f. obſidioni Samariæ præficitur 752. b. qvomodo imperarit & ſævierit in matrem ac fratres 454. d. fratris cæde pollutus moritur philellen dictus 455. g. primus diadema regium uſurpavit, & quomodo ſe geſſerit in matrem & fratres 454. c. mors ejus 714. a
Ariſtobuli & Hyrcani furor & contentio 930. a
Ariſtobulus rex Chalcidis contra Antiochum 984.a
Armenia regio 15.a
Arnon fluvius 110.c
Arphas vicus 834.a
Arphaxades Arphaxadæi 15.a
Artabanus Vonone victo Parthorum regnum aſſequitur 620. e
Artabanus a Vitellio victus 615.b. recuperato imperio fœderatur Neroni ibid.d
Artabani cum Aſinæo & Anilæo reconciliatio & amicitia 646.a
Artabanus regno pulſus reſtituitur per Izatem 617.c
Artabazes rex Parthorum donatus Cleopatræ 742.c
Artabazes Tigranis filius captus 519. b
Artaxerxes regnum paternum accipiens quale convivium inſtruxerit 373. b. accuſat uxorem & divertit ab ea. ibidem. ducit aliam nomine Eſtheram 374.b. Amanen in ſummo habet honore 375. a. eundem cruci ſuffigit 380.b. Judæos periclitantes liberat ibid.
Artaxias Tigranis filius regno non diu potitus pellitur 519.b
Artemiſius menſis 259. c
Arrorius quemadmodum ex Incendio per Lucium commilitonem ſervatus ſit 953 g
Arucæus Arcen condidit 14.d
Arudæus, Aradus inſula ibid.
Ariuntius præco retundit Germanorum militum impetum 663.b
Arus vicus 609.c
Arvum loci nomen 195.g
Aſamonæorum gens Judæorum reip. ſtatum mutavit 367.b
Aſamonis montis Galilææ ſitus 818. c
Aſanus Abiæ filius regnum paternum accipit 282. e. ejus pietas, & bellum cum Zaræo Æthiopum rege ac victoria. ibidem, mors 284. d 285. b
Aſcalon capitur 146.a
Aſcalon Judæis ſemper inviſa 831. a. ejus ſitus ibid.
Aſcalonitæ quingentos & duo millia Judæorum apud ſe habitantium interfecerunt 815. d
Aſcalonitis quantum incommodi arca attulerit 169. c
Aſchanes eunuchus præpoſitus Hebræorum nobilium curæ obſequitur Danieli 346. b
Aſchanaxes Aſchanazi 13. c
Aſer nativitas 30. g. filii 52. d
Aſeritarum ſors in Chananæa 142. a
Aſiæ quingentæ civitates uni rectori, & conſuli Romano parere 806. b
Aſinæus & Anilæus Neerdenſes graſſatores quomodo cum Artabano amicitiam ineunt 645. 646. 647. 648. 649. per totum.
Aſiongaber, loci nomen 269 f
Aſoriis civitas 152. c
Aſoſra, buccina 97. b
Aſperſorium tabernaculi 81. a
Aſphaltites lacus 18. a. 773. a
Aſphaltites lacus repletus cadaver. 890. a
Aſphaltites lacus Tiberienſi natura contrarius 891. b. ejus deſcriptio ibid.
Aſphar lacus 428.b
Aſprenatis prodigium & interitus 661. d
Aſſamonæi principatus quando deſierit 508. b
Aſſamonæorum familiæ quando & quamdiu principatus Judæorum conceſſ. 701.a
Aſſaracoddas Senacheribi filius patri ſuccedit in regnum 330. e
Aſſaron quantum contineat 83. d
Aſſis regni termini 1040. b
Aſſuras Aſſyrii 14. f
Aſſyriorum imperium quando diſſolutum fuerit 331. c
Aſtabarri populus 14. b
Aſtapus fluvius 58. f
Aſtartes templum 209. a
Aſtartis rex Tyriorum, ejusque ſucceſſores enumerati 1043.a

Astoborra fluvius 58.f
Astronomiæ qui primi inventores 78.a
Athenienses quando & quemadmodum Romanis subjecti 405.d
Atheniensibus nulla cura fuit historiæ conscribendæ 1035.c
Athenienses religiosissimi crediti 1068.c. scriptis legibus utebantur 1072.b
Athenio legatus Ptolemæi Evergetis ad Judæos 402.d
Athenio dux Cleopatræ, Herodem repellit jam victorem 741.f
Athrongæus vel athronges pastor regnum affectat 608.b. 780.c
Avaris urbs Ægyptia 140.a & c. 1052.g
Augusti Cæsaris in Judæos beneficia 462.d. in Herodem obiturn & Aretam 572.b. reditus cum utroque in gratiam 577.d. confirmat testamentum Herodis 611.c. in Italiam proficiscitur 719.e
Augusti mors, & quot annis imperarit 619.b
Aulæ regiæ descriptio elegans 914.e
Aulicæ deliciæ quæ 237.f
Aurea terra, regio 269.g. 271.a
Azael ab Adado cum muneribus mittitur ad Elisæum, unde se regem futurum cognoscit 306.b. contra Israelitas belligeratur & Hierosolymitanos, a quo pacem redimit Joasus rex 313.f moritur 316.a
Azarias propheta vaticinatur Asani agmini 223.c
Azarias compellatur Abdemago 346.a
Azizus Emesenorum rex Agrippæ junioris sororem duxit 693.b
Azotum pestis propter arcam detentam invadit 169.b
Azotum captum & conflagratum 436.b
Azymorum festivitas restauratur 323.d
Azymorum festivitatis institutio 65.d. 93.b

B

BAaras loci, & herbæ descriptio 98.a
Babæ liberi occiduntur ab Herode 532.f
Babel quid significet 12.c
Babylon locus cur sit dictus ibidem
Babylonis extructio 65.c
Babylon in Cyri potestatem venit 352.a
Babylonica captivitas quando & quomodo acciderit 336. 337. 338. 339. 340. 341. per totum.
Babylonicæ turris institutio 12.a. & quanta fuerit 12.b
Babylonii Judæos persequuntur 649.e
Babyloniorum antiquissima rerum memorabilium traditio 1035.f
Bacca vicus 833.g
Bacchides dux Demetrii contra Judam Machabæum mittitur frustra 421.f. mittitur iterum ac cum Juda confligens vincit 424.f. 425.d. adigitur ad pacem cum Jonatha ineundam 430.b
Bacchidis sævitia in Judæos, & ejus interitus 709.a
Bactriani populus 15.a
Badus qualis mensura 259.a
Bænis regni termini 1040.b
Bagoas eunuchus 586.b
Bagoses copiarum Artaxerxis imperator quomodo Judæos ob homicidium in templo factum tractarit 383.a
Bagathous & Theodestes eunuchi conjurant necem Artaxerxis, & plectuntur 374.f
Bathales Ammanitarum rex 343.g
Bajæ oppidulum Campaniæ, ubi & calidæ 638.d
Bal quis deus fuerit 311.b. sacerdotes ejus universi sublati, ibidem. ædes ipsius à fundamentis diruitur 311.d
Balachus Moabitarum rex Balamum ad Israelitas execrandum mittit 112.d
Baladas Babyloniorum rex amicitiam cum Ezechia inire cupit 331.c
Balamus vates contra Dei mandatum profectus ab asina compellatur 112.f. bene precatur his quos execrari volebat 113. per totum, malum consilium dat Madianitis 114.e
Balsamus ubi nascatur 270.f
Balsamum ubi proveniat 473.b
Balthasar Naboandel dictus arripit regnum Babylonicum 350.e. ipse cum suo regno in Cyri Persarum regis potestatem venit 352.a occidit Adoniam 254.b
Banaias satellitibus præponitur 241.f unus fortium Davidis 243.f
Banaias Salomonis copiis præficitur 254.f
Banaothas & Thammus ocellores Jaboshi supplicio afficiuntur 216.e
Barachas autor Israelitis ut captivos Judæos & Benjamitas dimittant 322.b
Baracus Hebræos in libertatem vindicat 152.c
Barasa expugnata conflagrata 417.c
Baruchus Neri fil. Hieremiæ prophetæ scriba 337.a. liberatur à carcere 349.c
Baris castellum, postea Antonia 727.c
Baris mons 10.b
Barzaphanes Parthorum satrapa Syriam obtinet 494.d. 730.c
Basanes Hieroboami totam familiam sustulit 282.e. regnum occupat ibidem.
Basmæ impietas à Gimone propheta graviter carpitur, sed frustra, regnumque ab hostibus infestatum tueri non valens moritur, Elano filio successore relicto 283.f
Bassus addit se Cassio 727.c
Batanææ, Trachonis & Auranitidis partiumque quarundam domus Zenonis centum talenta reditus erant 782.g & 783.a
Bathuel Nachoris filius 15.f
Bathyllus Antipatri libertus venenum hero affert 767.b
Batibii dictum 639.c
Beelsephon civitas 65.c
Begabri Idumææ vicus 890.e
Beleastartus rex Tyriorum Hiramo patri successit 1043.c
Belli leges 129.e
Benjaminis nativitas & nominis ratio 34.c. filii decem 52.b
Benjamitarum sors in Canaæa 141.e
Benjamitæ post Jesu ducis mortem quieti & agriculturæ studerit 146.b
Benjamitarum forticudo & peritia militaris 148.c. ædes omnium usque ad sexcentos viros 149.a quomodo ea tribus restituta 149.d
Berenice, locus 269.f
Bernice Agrippæ filia 618.a 673.e
Bernice Costobari filia 618.b
Bernice Ptolemæi nubit 693.e
Bernice Salomes filia datur nuptum Aristobulo Herodis filio 549.c. ut exoti Glaphyræ 564.b datur alii marito 762.a
Bernices supplicatio ante tribunal Flori, & ejus vitæ periculi 801.c
Bernice & Judæ ad Cestium de Flori gestis retulerunt 803.b
Berotha civitas 139.b
Berosus Chaldæus de astronomia & Chaldæorum philosophia Græce scripsit 1043.g. ejus historiæ verba & compendium de Judæis 1044.a. Græcos scriptores taxavit ibidem
Bersabe civitas 288.d
Bersabe puteus 22.d
Berytus domicilium Romanorum 576.e
Berytus Phœnices colonia Romanorum 972.e
Berytus quomodo ab Agrippa exornata 678.b
Berzellæus quantis beneficiis juverit Davidem, regno pulsum 233.b. quam gratiam ejus obtulerit rex 237.e
Besarra oppidum 1007.e
Beselel architectus 88.c. 98.e
Betsemmathe uxor Esæ 28.b
Bethalaga vicus 419.b
Bethel quid significet 28.g
Bethenabem vicus 889.a
Bethleem toparchia 890.d
Bethuruus vicus 1001.e
Bethora locus 139.f
Bethsabes forma Davidem ad adulterium pellicit 215.b
Bethsama vicus 170.g
Bethsamitarum prophani Lucarcam contingentes moriuntur 171.b
Bethsana, quæ Scythopolis 48.a
Bethsana, civitas 141.g
Bethsuritarum deditio 420.d
Bettæa capta & prædata 111.c
Bezedel vicus cum turri inexpugnabili 832.a
Bezethæ collis descriptio 919.g
Biblia quot annorum historiam complectantur 1.f
Bithynos, Cappadoces, Pamphylios, Lydos & Cilices Romanis tributa pendere 806.c
Borcæus Agrippæ legatus à Judæis vulneratus effugit 819.d 833.e
Borcæus vicus 833.e
Bovis cornupetæ noxa quomodo vindicanda. 128.a 161.b
Boz columna vestibuli templi 161.b
Bozus quomodo Ruthem acceperit uxorem 163.c. 164.c
Britannicus Claud. Cæsaris filius 644.a
Britannic, Claudii ex Messalina f. Neronis privigno in imperio posthabitus 796.b
Britanni quomodo & quando Romanis subjugati 805.g. 807.b 670.b
Broccus trib. plebis 694.b
Buccinarum excogitatio & usus 97.b
Burrus præfectus prætorianorum militum

C

CAbrothaba locus 98.a
Cadmus Milesius quo tempore historiam conscribere inceperit 1031.e

Caduceatores ſacros eſſe & inviolabiles 522. a
Cæcilius Baſſus occiſo Sexto Cæſare provinciam occupat 488.f
Cæcilius Baſſus Sex. Cæſarem interficit & copias ejus occupat 727.a
Cæcinna ab Antonio Primo rerum geſtarum nuncius ad Veſpaſianum mittitur 902. c
Cæcinna de proditione cogitat, & cum milite ad Antonium transfugit 902.a
Cædeſa civitas 140. b
Cænopolis & forum qvod vocatur materiarium a Ceſtio incenſum 819.f
Cæron regio momi ferax 684. c
Cæſar Judæorum & Archelai conventum diremit 782. f
Archelao ethnarchiam ſeu mediam regni partem dedit ibidem.
ejus promiſſio Archelao facta ibidem
reliqvam regni dimidiam partem in duas tetrarchias diviſit ibid.g
Cæſar qvæ Salomæ largitus ſit 783.b
Cæſar quas civitates Judæorum regno avulſas Syriæ adjecerit ibid.
Cæſaris liberalitas in duas filias Herodis virgines ibid.
Cæſar falſum Alexandrum deprehendit ibid. f. cum remigum numero inſerit 784. b
Cæſares vocatos imperatores Rom. 269.b
Cæſarea conditur 746. e. 747. g
Cæſarea Philippi dicitur Neronis 698. f
Cæſarea Judææ maxima civitas 854. f
Cæſaria templa 747.a
Cæſarienſium contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Cæſarienſes contra Judæos apud Neronem victores 799.b
Cæſarienſes omnes Judæos apud ſe habitantes trucidant 813.f
Cæſennius Gallus duodecimæ legionis ductor à Ceſtio in Galilæam miſſus 818. b. duo millia Galilæorum cædit ibid. d.
Cæſennius Pætus rector Syriæ 974.a
Cæſennius Pætus Antiochum regem Comagenes apud Veſpaſianum defectionis accuſat 983. f
bellum movet contra eum 984. a
vinctum Romam è Cilicia mittit ibid. e
Cæſoniæ jugulatæ cum filia magnanimitas 667. c
Caiaphas conſtituitur pontifex 619. c
Cain qvid ſignificet, ſacrificat, jugulat fratrem, totus malus, multa invenit 6. d
ejus poſteri 7. f
Cajus Agrippæ & Juliæ fil. Auguſti adoptivus 603. e
Cajus Cæſar Agrippam vinculis ſolvit & tetrarchia Philippi tradita, regem appellavit 790. c
ei etiam Herodis tetrarchiam addidit ibid. d
Caji uxor & filia occiſæ 666. d
ejus ingenium & mores 666. e
Cajus Cæſar Deum ſe vocari voluit 790. d
Petronium ob ſtatuas in templo locandas, Hieroſolymam miſit ibidem. c
Caji literæ ad Petronium 792. b
Cajus per dolum interemptus, qvanto tempore imperaverit ibid. e
Calebus explorator Chananæa 99. a
Calidæ ad Bajas 638. e
Calidæ ad Emmauntem 619. d
Calidæ apud Callirrhoen 598. a
Caligo tabernaculi qualis fuerit 88. g
C. Caligula conſtituitur Cæſar 617. c
C. Caligula Germanici fil. 634. e
deſignatur Cæſar à Tiberio 637. f. occiſo Tiberio fratre opprimitur & ipſe 636. b
Herodem cum conjuge mittit in exilium 638. g. qvali fuerit ingenio 641 b. 643. e.
Judæis bellum illaturus revocatur à Petronio & Agrippa 643. a. moritur ib. f
ejus in omnes ſævitia, & divini honoris vendicatio, inſaniaqve tum conjuratio in ipſum, & ejus interitus 652. uſq; 660
Callimander ab Hyrcano victus interiit 452. e
Caſſiſtus Caligulæ libertus 657. c
Calumniarum qvanta vis 713. c
Cambyſes Cyri filius patri in regno ſuccedit, & Judæos à templi & urbis ædificatione prohibet, moritur 359. a. 360. b.
Campus regius, loci nomen 18. d
Cana, loci nomen 519 f.
Cana vicus Galilææ 1005. b
Cana ſeu Canatha 742. e
Canathenſes ibid. f.
Candelabrum tabernaculi 83. e
Capernaum fons, Nili venæſſe creditus 861. c
Caphariſaba, campi nomen 519. f.
Caphartophan Idumææ vicus 890. e
Capito centurio à Floro præmiſſus ad Hieroſolymitanos 800. c.
Capitolii templum à militibus direptis donariis incenditur 907. d
Cappadoces populus 13. b
Carmeli montis ſitus 852. f
Carræ, Meſopotamiæ civitas 15. e
Carthagineniſium originis & ſiti deſcriptio 807. d
Carus, deliciæ Herodis 586. b
Caſander occupat Macedoniam mortuo Alexandro 388. a
Caſpiæ portæ 625. a
Caſſius Chærea 653 654. 655 per totum occiditur 673. a
Caſſius qvæ geſſerit in Judæa 479. e affligit Judæos 489. b
Caſſius Longinus Syriæ præſes 544. d
Caſſius Julio Cæſ. interfecto Syriam petit & qvid geſſerit 727. 728 per totum. occiſus 729. e
Caſtor rerum Judaicarum ſcriptor 1065
Caſtoris Judæi verſutia & dolus erga Titum 924. f
Caſtra Judæorum, locus 480. f.
Catullus Libyæ Pentapolitanæ rector ſicariis calumniandi doctor erat 997. a. tria millia Judæorum trucidavit 997. b. ejus crucians & mors horrenda ibidem d.
Cedaſa urbs 441. e
Celadus Auguſti libertus, 613. a
qvæ Cæſaris nomine cum falſo Alexandro egerit 783. g
Celer accuſatus Romæ cauſam dicit, & plectitur 693. a
Celer tribunus vinctus à Claudio Judæis ad ſupplicium Hieroſolym. mittitur 795. g
Cendebæus præfectus vincitur à Sim. 448. a
Cenizus Hebr. in libertatem reſtituit 151. a
Ceſtius Gallus Syriæ præſes invadit Galilæam 1015. b. 1023. d
Ceſt. Feſtus à Claudio in Judæam procurator præmiſſus 793. e
ejus malitia 799. a
Ceſtius Saulum cum cæteris legatum ad Neronem in Achaiam mittit 821
Chabelo terra cur ſic dicta 267. e
Chabolo vicus 1015. b. 1016. c
Chærea Caji uxorem & filiam interficiendas curat 666. d
Chalamas Syrorum tranſeuphratenſium rex 224. d
Chalebo donatur pars agri Hebronis 145. g
Chaldæi, populus 14. g
Chaldæorum conſenſus cum ſacris literis 1046. d
Chamis patris irriſor 14. e
Chananæus, Chanaan 14. a
Chananæorum terræ præſtantia 98. e
Charetis mors apud Gamalam 867. d
Chariathiaris civitas 171. c
Chaſleus menſis 409. b. 415. e
Chebronis civitatis antiqvitas 895. d
Chelcias Oniæ fil. copiis Cleopatræ præficitur 452. g. moritur 458. e
Cherubeis qvid fuit 83. a
Cherubinorum deſcriptio 283. e
Chetim qvid Hebræis ſignificet 13. d
Chetimus & Chetima inſula ibid.
Chetomene qvalis veſtitus 84. c
Cheton qvid ſignificet ibid.
Chettæi populus 14. d
Chiramus operarius inſignis 260. g
Chriſtus & Chriſtiani 622. g. 623. a
Chuſarthes Aſſyriorum rex Hebræos ſibi ſubjicit 150. e
Chuſus, chuſæi 14. a
Chuſis amicus Davidis conſtantiſſimus qvomodo ſe geſſerit apud Abeſalomum 230. c
Cilla civitas 198 b
Cillanos à Paleſtinis bello vexatos David juvat ibid.
Cinchares idem qvod talentum 83. e
Cinnyra, inſtrumentum muſicum 243. a
Cinyra fabula 659. d
Circenſes ludi 654. b
Circumciſionis prima inſtitutio. 19. e. 21. e.
Ciſus Saulis pater 174. e
Citharæ qvis inventor 7. d
Civitatem qvis primus inſtituerit 7. e
Claudius à militibus conſtituitur Cæſ. 664. d
Claudius Agrippam ad Senatum legatum mittit 792. d
Cl. Romæ contra Samaritas pronuncians tres eorum nobiliſſimos interfici juſſit 795. g
Claudius qvandiu imperium adminiſtraverit 796. a. Agrippinæ uxoris Neronem privignum in imperium coopta verat ibid.
Clearchus peripateticus Ariſtotelem præceptorem ſuum de Judæis narrantem inducit 1047. b
Clemens præfect. urbanarum cohortium 655. c
Cleopatra Antiochi filia nubit Ptolemæo Philopatori 401. a
Cleopatra Flori uxor 702. b
Cleopatra Ptolomæi Epiphanis filio datur nuptum Antiocho 491. a
Cleopatra Ptolemæi Philometoris filia ducitur uxor ab Alexandro Antiochi, qvi & Demetrius dictus 434. e
Cleopatra Marc. Antonium in ſui amorem pertrahit 493. f. 729. f. Mariammem cum filio ad ſe vocat, & Antonium contra Herodem incitat, 513. usqve 645. 742. d. 988. d. contra omnes omnium opibus inhians 517. f 742. a. Herodem ad ſtupruin ſolicitat 518. d. occiditur 524. e. 745. f.
Cliſtus Tiberienſis altera manu mulctatur 1012. a. 878. e.
Cluvius 659. c.

Colossus Cæsaris 747.g
Comagenensium civilis contentio 620.g 621.a
Commeatus centum annorū qua de causa in Messada incorruptus manserit 988.c
Conon Græcus Judæorum mentionem facit 1051.a
Convallis laudationis 298.f
Conventus Civium quæ utilitas 121.d
Coponius Judæis præficitur 616.b. 618.g
Coponius procurator constitutus, Archelai finibus in provinciam redactis 784.g
Corban juramenti explicatio 1047.a
Corban, qvomodo se liberent 109.c
Coreæ, loci nomen 715.c
Cores seditionem contra Moysen & Aaronem excitat 75.f. dat ejus pœnas 107.f
Cornelius Faustus Syllæ filius qualem se præstiterit in expugnatione templi 474.c
Corona triplex pontificis 86.a
Corræi, locus 172.d
Corus mensura qualis 100.b.536.f
Costobarus Idumeæ Gazæ præfectus ab Herode, lucro intentus, repudiatur ab uxore 532.b. ejus violentia 699.b
Costobarus & Saulus fratres una cum Philippo ad Cestium transfugiunt 821.g.
Coturnices ubi copiose inveniantur 72.e
Cotys Armeniæ rex 678.d
Crassus in Parthos proficiscens Hierosolymitanum templum spoliat perjurus 478.e. cum omnibus suis copiis perit 479.c
Crassus in Syriæ provinciam Gabinio succedens quid gesserit 723.b
Cretenses moribus, non verbis erudiebantur 1072.a
Ctesiphon, urbs 650.b
Cumanus Judææ præses constituitur 690.d. 794.a. & quid sub eo Judæis acciderit. ibid. & 691.f. & 692.a. accusatur à Judæis ibidem. exulat 693.a. 795.g
Cuspius Fadus Judæorum regno præficitur 680.d. seditiosos punit 682.c. 690.a
Cydoessa Tyriorum vicus 869.e
Cyprus insula 13.d
Cyprus præsidii locus in finibus Hierichuntis 816.a
Cypros Herodis filia 617.f. alia Phasaeli filia 628.a
Cypron, castellum 559.f.& 748.b
Cypris Antipatri uxor 723.d
Cyrenæi, Marmaridæ & terribiles Syres quemadmodum Romanis subditi 807.d
Cyrus Persarum rex Babylonem & regem ejus capit 352.a
Cyrus Judæis Hierosolyma repetere permittit, templumque restituere, ac vasa templi eis reddit, multaque præstat beneficia 357.d. 358.a. 365.d. perit 359.b

D.

DAbariteni uxorem Ptolemæi regii procuratoris invadunt 1008.c
Dachari herbæ descriptio 86.a
Dagon, arx 448.d
Dagon præcipitatus 169.a
Dagonis templum exustum 436.e
Dalale meretrix Sampsonis 162.b
Dalmatas bellicosissimos sub una tantum legione Romanorum quietem agere 806.d
Damascus à qvo condita 15.a
Damascus imperio Davidis subjicitur 222.b
Damascus a Metello & Lollio capta est 471.a
Damascenorum in Judæos severitas 1000.c.822.a.992.d
Dana oppidum 150.d.276.b
Danaus Argivorum antiquiss. 1041.g
Daniel vocatur Balthasar, & cupit durius vivere propter valetudinem & studia 346.a. insomnia divina videt 246.f. regi somnia interpretatur 347.f. 348.a. Balthasaris visionem in pariete explicat 351.d. abducitur a Dario in Mediam & constituitur summus satrapa 352.b insidias patitur, sed insidiatores ejus luunt pœnam 352.f.353.a apud Ecbatana turrim ædificat ibid.e quam carus Deo fuerit, & quantum cæteros prophetas superaverit 353.e. 354.355.
Danielis prophetia 415.f
Danitarum sors 142.a
Danitæ a Chananæis sedes mutare coacti 150.b
Danus, fons Jordanis 18.b
Danus nascitur 30.f
filii ejus 52.c
Darabitta vicus 1023.c
Darius Artabani filius Neroni obses missus 6.5.d
Darius Astyagis filius imperium Babyloniorum vastat, & Danielem abductum constituit satrapam, quem invitus postea leonibus objicit 352.b 353.a. hostes Danielis iisdem objicit & deum ejus prædicat ibid.
Darius equitum præfectus sub Agrippa 810.g
Darius Hystaspis filius rex Persarum creatur, quæstionem proponit, quænam omnium rerum fortissima aut potentissima 360.b &.f commonitus vero a Zorobabele Judæos libertati instituit, & immunitati, urbemque & templum restituere promittit & juvat 262.e.367.d mortuus successorem filium Xerxem relinquit ibid.f
Dathamum cum universa sua familia terra dehiscit 107.c
David filius Jessæi 164.e
David qualis, & qvomodo rex à Samuele unctus prophetat, & Saulo furioso hymnos occinit ad citharam 186.e 187.a ejus magnanimitas 188.b victoria de Goliatho 189.c amatur à Sauli filia, & sexcenta hostium capita Saulo adfert & filiam ejus uxorem ducit 190.e socerum fugit 191.192.193. per totum. spiculo ab eo petitur 192.a accepto Goliathi gladio fugit in Gittam, & insanum se fingit 195.c fugit inde alio atqve alio ibid. Cillanis auxiliatur ac iterum Saulum effugit 198.199.201. per totum. cum Saulum occidere potuisset noluit 199.c. reconciliatur Saulo 200.a Nabali defuncti uxorem ducit 202.a Amalecitas prædatur 203.d jungit se Ancho contra Hebræos 203.f.206.e. abducuntur ei ambæ uxores captæ 207.b Palæstinos cædit & uxores recuperat 207.e. Sauli interfectorem supplicio afficit, & epitaphia ipsi ac Jonathæ conscribit 211.d rex unius tribus declaratur, & cum Abnero pugnat 212.a ejus filii 213.d Abnero fœdere jungitur & amicitia 214.c. interfectum luget 215.d. regnum in universum ei confertur 217.a. dominorum suorum occisores punit 218.d 216.g. quantæ copiæ ad eum in Hebronem convenerint 217.a. Jebusæos illudentes capit 217.a. amicitiam cum Iramo parat, & Hierosolyma civitatem Davidis appellat 218.c. Palæstinos superat, & arcam Hierosolymam transfert 219. per totum. Palæstinos frangit & Moabitas Adrazarumque Sophenorum regem 223.d. Thæmonem in amicitiam recipit, Idumæam subigit, & officia distribuit 222.e. 241.e. Jonathæ posteros beneficiis afficit 223.b legatos ejus injuria à Naase afficiuntur, Syri, Mesopotamitæ, Ammanitæ deprædantur 223.e. 224.e. Bethsaben adulteram facit & ducit uxorem, Uriamq; interficiendum curat 225.b. per totum. Ammanitas cædit 228.b a filiis molestatur 227.e. per totū. Absalomum filium regem salutatum fugit 229.e. patienter audit conviciatem Semeim 230.e. fugiens benigniter excipitur ab optimatibus regionis trans Jordanem 233.b. prior filium aggreditur 233.d occisum luget 235.c. ignoscit hostibus, & recipit regnum, salutatur rex 236.237.238 per totum, decem tribus ab eo deficiunt autore Sabæo 238.c. Palæstinos ultimo fundit, hymnos ac musicam instituit 241.f fortissimi viri ipsius qui 243. per totum. populum recensendo deum offendit 244.b.è tribus malis infligendis pestem eligit, & Oromnæ aream emit 244.e 245.c. templi exstruendi locus ei indicatur, ad qvod opifices & materiam comparat, filiumque instruit Salomonem, quomodo se deberet gerere nactus imperium ibid.e. 246.b. hostes calefacit se Abisaces accubitu 246.g. Solomonem confirmat regem, officiaque distribuit & tribus. tum templi vasorumque descriptionem tradit 248.249.a per totum. Davidis principum alacritas in contribuendo ad templi fabricam 250.b. quid sub mortem Solomoni commiserit 250.g.251.a expirat ac sepelitur, maximusque cum eo thesaurus 251.c
Davidici generis regum finis, & qvot eorum fuerint 241.g 251.d
Debora prophetissa 18.e.28.f. 109.a
Decimæ datæ
Decius Mundus quantum insanierit in Paulinam 662.b
Delatoribus quid præmii fuerit apud C. Caligulam 662.b
Demetrius Demetrii filius amicitiam cum Jonatha init 436.d. Alexandrum vincit 437.e
Demetrius Eucerus Antiochi Grypi filius rex apud Damascum constituitur, & Alexandrum Jannæum superat 460.b. 461.a. contra fratrem pugnans captivus ducitur ad Parthos ibi. Alexandrum prælio superat 715.a
Demetrius Gadarensis libertus Pompeji 471.b
Demetrius Nicanor rex 437.g
Demetrius Nicanor rex clementer agit cum Jonatha Judææ 438.b. vincitur à Tryphone 440. dicitur à Parthis 441.f dimittitur, & in regnum restituitur ab Arsace 450.c. vincitur, capitur & occiditur 451.d
Demetrius Phalereus quomodo bibliothecam Ptolemæo Philadelpho comparaverit

paraverit 389.d. legem Judæorum transscribendam curaverit 391.b
Demetrio Phalereo in historia Judæorum venia concedenda, quod Hebraice nesciverit 1053.b
Demetrius Seleuci filius regnum Syriæ occupat, Antiochumque & Lysiam occidit 421.f
Judam occidit in prælio 425.e
Jonathæ amicitiam ambit 430.e
occiditur 432.f
Dei castra, locus 32.e
Deus Galilæorum clades Romanis donabat 848. b
Deus Judæis omnem viam salutis ad interitum verterat 940. d
Dei decretum contra omne Judæorum genus 992.a
Dei definitio apud Mosen 1073.f
Dextra porrecta quid apud barbaros significet 646.a
Diagoras Melius in mortis periculo versatus propter Athenienses 1079.f
Dido soror Pygmalionis regis Tyriorum in Africa Carthaginem ædificavit. 1043.e
Diebus singulis quid Deus condiderit 4.b
Diglith, quid significet 5.c
Diluvii universalis descriptio 9.e
Dina Jacobi filia 31.b
stupratur, qva propter Sicimitæ universi trucidantur 33.e.34.a
Diodotus Tryphon Apamenus, vide Try.
Diogenes Alexandri amicissimi a Pharisæis interficitur 716. f
Dionysius Tripolitanus securi percussus 471.g
Diophantus notarius sceleratus 574.e
Disciplinæ militaris exemplum pulcherrimum 813.e
Disciplinas a Chaldæis ad Ægyptios, ab his ad Græcos esse deductas 17.c
Dissimilium communionem etiam natura horret 123 f
Dius in historia Phœnicum integerrimus 1042.d
Dius mensis 9.a
Doecus mularum nutritor 195.b
occidit Abimelechum pontif. 196.f
Dolesus nobilitate potens a Gadarensibus interficitur 888. f
P. Dolabellæ decreta pro Judæis 488.c
Domitianus cum multis Romanorum salvus evadit 902.e
a Mutiano productus populo rector insinuatur 903.a
Domitiano Germani subjiciuntur & Galli 975.f
Domitianus in triumpho Vespasiani & Titi eis adequitabat 979.d
Domitius Ænobarbus 694.a
Domitius Ænobarbi filius ibid.
Domitius Nero consulutatur Imperator 694.b. fratrem, matrem, uxorem, virosque illustriss. trucidat ibid.c
Cæsarea excludit Judæos 696.f
Domitii Neronis vxor a marito occiditur 694.c
Domitii Sabini fortitudo 926.b
Dora Phœnices urbs 1000.e
Doræ civitatis situs 1067.b
Doras Hierosolymitanus pontificem permit 695.b
Doris mater Antipatri Herodis filii accusatur venefícii, & quomodo se gesserit 588.d. 766.b
Doritarum in Judæos insolentia 675.f
Dorotheus Ixx. interpretib. additur 396.f
Dositheus Hyrcanum & Alexandram Herodi prodit 524.f
Draconis leges de suppliciis antiquiss. 1035.c
Druma Gedeonis concubina 155 f
Drusilla Agrippæ filia 628.a
Drusium turris 747 e
Drusus Agrippæ filius 628.a
Drusus Neronis filius 629.a.634.e
Drusus turris 538.g
Drymos loci nomen 730.e
Dystrus mensis 132.e.366.e.381.f

E

Ebutius decadarchus sub Vespasiano 839.e. Gamalæ occisus 865.e
Ecdippon locus 731.b
Edom, vide Adomus
Edraus dux militum Jonathæ 293.c
Eglon Moabitarum rex qui Hebræos subiugarat, ab Jode interficitur 151.f
Ela capta & habitatores ejus extincti a Syriæ rege 321.e
Elanus Bassæ filius altero regni anno occiditur, una omnis ejus soboles tollitur per Zamarem 284.d.& e
Elcana Judæ copiarum dux captus 321.f
Elcias Magnus, legatus Jud. 640.f
Eleazarus pontifex 2. d
Eleazarus Moysis filius 61 e
Eleazarus Aaronis filius 107.g
fit pontif. 110.c
Eleazarus pont. moritur 141.b
Eleazarus Dodeiæ filius unus fortium Davidis 243.b
Eleazar quidam arreptitiorum medicus 258.a
Eleazarus Auranes Matthiæ filius 410.g. 411.a. fortiter ab elephanto confossus opprimitur 410.c
Eleazarus pharisæus homo seditiosus convitiatur Hyrcano 453.d
Eleazarus quomodo pontificatum adeptus 392.a
Eleazarus thesauri templi custos quomodo pactus cum Crasso 478. d
Eleazarus Anani fil. pontifex constituitur unius tantum anni 619.c
Eleazarus Boethi pontifex constituitur 613.e. privatur pontific. ibid.g
Eleazarus gigas, quam vasto fuerit corpore 625.d
Eleazari Asamonæi filii fortitudo & mors 709.e
Eleaz. Dinæi, latro 691.f.695 .a. 795.a. 796.d
Eleazarus seditiosus exulat 682.c
Eleazarus Ananiæ pontificis filius. Romani belli seminarium fuit 809.g
rejecit Cæsaris hostias ibid.
Eleaz. Semei facinus memorabile 844.d
Eleaz. duo socii contra Manaëmum 812.e
Eleazari Simonis filii factio 904.c. 905.e
Eleaz. Simonis Gioræ socii mors 895.a
Eleazarus sicariorum princeps Massadam obtinet 981.e
ejus ad suos oratio 989.f
altera oratio de immortalitate animæ. 990.g.991.992. per totum.
Elephantis quomodo pugnatum sub Antiocho Eupatore 419 f
Eleusa oppidum, Sebaste dictum 558. f
Eleutherus fluvius 742.b
Eleutheri equites 731 b
Eliabus architectus 78.b.88.e
Eliacias pontif. sub Josia rege 333.f
Eliacimus Josiæ fil. antea Joacimus dictus accepit regnum paternum, sed tributarium jam factum Aegyptiis 336.a. etiam Babyloniis tributum cogitur pendere 336.e
occiditur 337.d
Eliacimus Joachini filius in pontificatum patri succedit 370.f
Elias propheta tempore Achabi quæ prænunciaverit & gesserit 285.e.286. a. 287. 288. 289. 298. 299. per totum. exemptus ex hominibus 300.b
Eliæ epistola ad Joramum Josaphati filium sceleratum regem 307.b
Elieneus Cithæi filius pontificatum accepit 678. f
Elis pontifex princeps Hebræorum 163.c
filii ejus scelerati 165.a
exitium suum cognoscit 166.a
ipsius & filiorum mors 166 d & f.
Elisæus prophetiæ donum accipit, & Eliam comitatur 289.a
vaticinatur & aquam suppeditat Josamo Achabi filio 301.a
viduam a debitis liberat 302.d.
Joramo insidias Syrorum indicat 303
Adadum capere ipsum volentem eludit 302.d.303.a
famis tempore vilitatem annonæ prænunciat 304.d
Adado mortem indicat ibid.e
Jeun ungit regem Israelitarum 308 b
Joasus Joazæ filius ad se ægrotum venientem consolatur 316.e
vita defungitur 315 g
cadaver occisi a latronibus in ipsius monumentum injectum revixit 316.a
Elymus, elymi 14 f
Emian zona sacerdotalis 84.e
Emmaus concremata 619.c
Emaus vicus. Vide etiam Ammaus.
Engaddi a sicariis invaditur 887. f
Eniachin tribus sacrata 872.f
Enochi mors nemini cognita 9.d
Enosi civitas 7.c
Epaphroditus 2.b
Ephodes vestitus 85.b
Ephorus historicus Gallos & Hispanos prorsus ignoravit 1039. a
Ephorus Hellanicum in plurimis ostendit mendacem 1034.g
Ephremes Josephi filius 44.d
Ephremes in numerum Jacobi filiorum adoptatur pro patre Josepho 53.e
Ephremi pars quæ cesserit 141.f
Ephremitæ Gedeoni bellum inferre conantes plectantur 155.d
Ephremitis tribus quomodo Bethelem proditione ceperit 146.c
Epictates pecunia corruptus Scythopolim cum aliis aliquot civitatibus Judæis prodit 412.e
Epicuræorum error refutatur 355 b
Epiphania, civitas 14.d
Epiphanes & Callinicus filii regi, Antiochi Cæsennio Pæto pugna forti obtinuntur 984 c
à Vologeso Parthorum rege magnifice excipiuntur ib. e Romam ad Vespasianum veniunt 985.a
Epomidis descriptio 85. f
Epulæ ferales Judæorum 775.a
Equitum Romanorum arma 836.d
Equus Modius Varo succedit 1003.a
Erebinthonicus vicus 917.b
Erica prætorianorum Achazæ præfectus occiditur 321. f
Esaias prodigium Ezechiæ regi exhibet 337. c. objurgat eundem propter thesauros Babyloniis monstratos 337. d
Esaiæ prophetiam cognovisse & credidisse Cyrum regem 357.c
Esaiæ vaticinium depravatum 996. c
Esaiæ nativitas 26.d. uxores 27.a

INDEX

circumvenitur à fratre ibid.d
iratus fratri reconciliatur 32.f
partitur cum fratre habitationem, vocaturque Adomus 36.a
Esdras Judæorum apud Babylonem degentium pontifex, a Xerxe quæ & quanta impetraverit 367.f.368.a quomodo populum mundaverit, & legem ei prælegerit, ac rempublic. reformarit mortuusque sit 368.369.370 per totum.
Escon puteus 26.g
Esther puella quali fuerit forma 374.b ducitur uxor Artaxerxi, & coronatur regina ibidem
Judæorum cladem futuram cognoscens regi indicat 379.e
impetrat Judæis vitam 380.b
Essen, vestis qualis 85.c.90.b
Essenorum secta 617.c.785.786.787. per totum. eorum mirabilis constantia, & virtus in bello cum Romanis 787.e. opinio de animæ divinitate ibid.g. aliud eorum & diversum collegium 788.d
Ethæus Gitthæus Davidis sectator præficitur exercitui 233.d
Eva quid significet 5.b
ejus lapsus 5.e
Evæi populus 14.d
Evaratus Cous 760.a
Evemerus Græcus. Judæorum mentionem facit 1051.a
Evilas, Evilæ 14.b
Evodus Neronis libertus 635.a
Eupolemo Græco in historia Judæorum venia concedenda quod Hebraice nesciverit 1051.b.
Euphrates, fluvius 5.c
Eurycles Lacedæmonius impostor maximus Herodem circumvenit, & domum ejus subvertit 573.f.758.e.759.f
Eutychus Agrippæ libertus & auriga in vinculis detentus 631.b aperit Neroni malevolentiam Agrippæ 633.a
Eutychus, auriga Caji Cæs. 672.a
Excæcantis aliquem pœna 128.c
Ezecielis prophetia 335.f
Ezecias Achazæ filius regnum obtinet paternum Hierosolymis religionem collapsam restituit 323.per tot.
Palæstinos bello vincit ibid.
à Senacheribo oppugnatur 328.a
in summam adactus desperationem Esaiam implorat 329.d posteritatem à Deo exorat 331.a.moritur ibid.f
Ezechias latronum princeps interficitur 725.f

F

Fabatus Augusti servus 587.a
Fabatus procurator Cæsaris, pecuniis corrumpitur 764.d
Fabii centurionis fortitudo 720.b
Fames ingens 305.e.555.e
Fati potentiæ nemo potest resistere 580.d
Fauces locus 98.b
Faustus Cornelius primus Hierosolyma conscendit 720.b
Felix Pallantis frater a Claudio ad Judæos missus 795.g
Felix præfectus militum Romanorum invadens Phaselum vincitur 491.a
Cl. Felicis procuratoris gesta 796.per totum. vide Cl. Felix
Ferrei montis situs 891.a
Festus procurator successit Felici 798.a vide Porcius
Festorum descriptio 92.f.93.per tot.
Filii contumaces & protervi in parentes quomodo mulctandi 126.e
filiorum Israelis jura 121.
Flaccus Syriæ præses 629.f
Flavius Josephus. vide Josephus
Flavius Sylva in administratione Judææ Basso succedit 985.d
contra Massadam militem movet ibid. & 986.g. Massadam occupat & præsidium imponit, cum exercitu ad Cæsarem redit 994.g
Fletus, sylva 219.c
Florus templi thesauris frustra inhiat, a cujus expugnatione depellitur 802.g
Flori novus dolus &, avaritia in oppressione Hierosolymorum 801.f
mendacium apud Cestium 803. per totum. vide Gessius
Fortes vere qui 206.c
Fortunatus Agrippæ libertus Romam missus a suo patrono 638.c
Fratris uxorem ducere prohibitum 631.f
Fratris veri, quos & interitus ipse sociavit 1097.a
Frontonis gesta in custodia 968.b
Fructus intempestivus & præmaturus 123.d
Furii centurionis animositas 720.b
Furum pœna 117.e

G.

Gaba, quid significet 186.a
Gaba equitum civitas cur sic vocata 832.f
Gabaenorum injuria in uxorem Levitæ, & qvomodo ea propter mulctati 147. 148. 149 per totum.
Gabaon vicus 238.f
Gabaonitæ astu fœdus ineunt cum Jesu 138.f. qui ipsis contra Hierosolymitarum regem succurrit 139.e
Gabath, Saul vicus 907.d
Gabinius præfectus militum Pompeji 473.c.ejus gesta 476. 477.478. per totum.
Gabinius Scauro succedens quid gesserit clari 721.722. per tot. 980.e
Gadara restaurata 720.f
Gadaræ optimates legatos ad Vespasianum mittunt, seque dedunt 888.e
Gadarenses Herodem frustra apud Cæsarem accusant 540.b
Gadæ nativitas 30.g
& filii septem 32.c
Gadus propheta Davidi unius è tribus malis offert electionem 244.d
Galades colis & Galadena regio 32.e
Galatæ à quibus denominati 13.a
Galba imperator creatus 893.c
in medio foro necatus ibidem. 896.d
Gales infectans Abimelechum Gedeonis nothum, proditur à Zebello 156.f
Galgala quid significet 117.d
Galilææ & regionis trans Jordanem quanti reditus fuerint 782.g
Galilæa minor quæ 832.f
Galilææ utriusque descriptio ibid.
calamitas 834.per totum.
Galilæa tota à Romanis subacta 879.e
Galilæorum & Samaritanorum conflictus 794.g
Galilæi contra Romanos 828.f
Galilæi ab infantia pugnacissimi & omni tempore plurimi 833.a
Galilæorum quot millia Japhæ occisa 848.g
Galilæorum nova inventa & factiones Hierosolymis 897.b
Galliæ motus 890.b
Galliæ bellum desiit ibid.
Galliæ situs descriptus 806.e
Galli centurionis facinus apud Gamalam 865.e
Gallos sub mille & ducentis militibus servire, qvibus penè plures habuerint civitates 806.g
Gamala filius Jesu 873.b
Gamala civitas rebellat 863.a
ejus situs ibid. & 846.
excisa 868.b
Gamalensium fides in Romanos 1002.a
Gamalensium cum Romanis acres conflictus 864.865.866. per tot.
Gamalensium cædes a Romanis 867.c
Ganges fluvius 5.c.
Garizin mons 383.g
Gaulanitis regio deficit ab Agrippa 1213.a
Gazam nequeunt capere Israelitæ 146.a
Gazæi a Jamneo obsessi captique 459.c
Gazara Palæstinæ urbs a Salomone bis ædificata 268.d
Gedeon quomodo Hebræos servitute exemerit 154.155. per totum.
quot filios habuerit 155.i
Geman vici situs 794.i
Gemello renunciat amicitiam Herod. 567.g.568.a
Genesar lacus descriptus 619.d
869.d. ejusdem nominis descriptio ibid.
Gentium enumeratio quæ Romano imperio subduntur 805.806
Gentium qui verenda Judæorum more circumciderunt, enumeratio 1047.a
Gentibus singulis quomodo a suis auctoribus nomina sunt indita 11.13.14. per totum
Geon fluvius, & quid significet 5.d
Geraseni quomodo se erga Judæos habitatores suos gesserint 815.f
Gergesæi, populus 14.d
Germanicus veneno sublatus 611.a
Germanicus qualibus moribus 634.b
Germanicus Claudii Cæs. frater 694.a
Germanus augur vinctus Agrippæ vinclo vaticinatur 635.f
Germani qualis gens 664.c
Germanorum descriptio 807.a
eos octo tantum legionibus Romanorum domitos ibid.
Germanorum agmina & bellum civile ab Antonio primo & Mutiano secundo 893.d
Germani Capitolii collem occupant 902.c
Germani viribus corporum laudati 961.g
Germanorum magna ex parte defectio a Romanis 977.b
defectionis causæ ibid.
Gersus Moysis filius 61.c
Gessius Florus Judææ procurator quomodo Judæos ad arma contra Romanos capessenda compulerit 702.d
& quam malus fuerit vir ibid.
Gessii Flori procuratoris qui Albino successit, crudelitas, impudentia & versutia 798.d
avaritia apud Cæsarienses 799.d
nova crudelitas in Hierosolymitanos 801.a. Vide etiam Florus
Getheris Arani filius 15.d
Getuli populus 14.b
Gigantum reliquiæ in Hebrone 149.f
Gigantum posteritas a quibus perdomita 17.f
Gimon propheta Basæ quæ mala ipsum maneant, vaticinatur 483.f
Ginæa vicus 838.d
Giscala Galil. oppidulum indomitis 858.c

Giſcala ſuccenditur & diruitur 1001.e
Giſcala à Joſephi militibꝫ diripitur, prædaq; popularibus conceditur 828. per totum
Giſcalorum ſtatus 1001.d
Glaphyra Archelai Cappadocum regis filia nubit Alexandro Herodis fil. 549.c. odio proſequitur Salomem 564. b. occiſo marito remittitur ad patrem cum dote 583. c
nubit Archelaæ Herodis filio, Alexandri fratri 613. f
item Jubæ 614. d
ejus ſomnium & mors ibid. e
Gobolitis regio 36. d
Godolias Acani filius præficitur reliquiis Hieroſolymorum 343. a
humaniter tractat Judæos profugos ib.
ejus pietas, ſed illi noxia 344. a
occiditur ibid.
Goliathi Gittæi ſtatura & inſolentia 187. e
interitus 189. c
Gomor, Gomarenſes 13. a
Gorgias a Juda Machabæo victus 414. e
vincit Joſephum Zachariæ 418. b
Gorion filius Joſephi, & Simon Gamalielis contra libertatis corruptores hortantur & concionantur 873. a
occiditur 885
Gotarzes Parthorum rex 688. a
Gotholia Achabi filia, uxor Jorami Hieroſolymorum regis 306. g
Davidis familiam quantum poteſt tollit & regnum adminiſtrat 311. g 312. a. & regno & vita privatur opera Joadi 312. per tot. & 313. a
Græcorum & Judæorum diſſidium 649. c
Græcis turpiſſimum viſum Judæis inferiores fore 797. f.
Græcos bis ternis faſcibus Romanorum obedire 806. a
Græcorum omnia nova & heri nuperque facta 1034. a
eorum regiones innumeræ corruptiones invaſere rerum memoriam delentes, ibid. Sera cognitio literarum ibid.
philoſophi primi Ægyptiorum Chaldæorumque diſcipuli 1034. e
Græci poſteriores Timæum in plurimis mendacem oſtendunt. ibid. g
Græcis ab initio nulla cura fuit hiſtoriæ conſcribendæ 1035. b
Græcorum hiſtoricorum elegans deſcriptio 1034. 1035. 1036. 1037. per tot.
Græcorum legislatores antiquiſſimi qui 1070. c
Græcorum dii deſcripti 1077. & ſeqq. per totum. eorum legislatores poëtis poteſtatem dederunt, ut, qvos vellent deos, introducerent, rhetoribus vero, ut decreta de rebuspublicis, qvæ vellent, conſcriberent ibid.
Grando apud Ægyptios ante Moſen nunquam viſa 64. b
Grapte cognata Iſatæ regis Adiabenorum aulam regiam Hieroſolymis ædificavit 897. e
Gratus militum præfectus Simonem Herodis filium obtruncat 608. a
ſuis ſuccurrit 608. e 780. b
Gravidam calce percutiens quomodo plectendus 128. a
Gymnaſia Herodis 748. e

H.

HAi vide Aina
Heberus Hebræorum auctor 15. a
Hebræorum declinationis forma ibid.
Hebræorum nullus regnante Salomone ſervile opus faciebat 169. e
Hebræi bis ultra Euphratem ducti captivi 345. d
Hebron expugnatur, & conceditur Levitis 145. f
Hebronis oppidi antiqvitas 17. d
Hecatæus Abderita 1048. b. 1050. a
Hecatombæon menſis 110. c
Hecatontomachi Alexandri Jamnæi 457. f
Hellanicus ab Acuſilao de genealogiis multum diſcrepat 1034. g
Helcanes Levita & ejus uxores ac liberi 169. b
Helena Adiabenorum regina tranſit ad religionem Judaicam 683. f
ejus monumentū Hieroſolymis 913. c
Helenæ Monobazi regis matris regia Hieroſolymis 920. c
Helias. vide Elias
Heliopolis 53. a
Helonis principatus Hebr. 159. b
Heniochi Romanis ſubjecti 806. b
Heoron, arca tabernaculi 82. f
Herennius Capito procurator Jamniæ 630. c
Hermæus qvi & Danaus denominatus 1052. d
Hermippus Græcus hiſtoricus diligentiſſimus 1046. e
Hermogenes Græcus Judæorum mentionem facit 1051. a
Herodes Agrippæ frater, rex Chalcid. 679. f
moritur 690. d
Herodes Antipatri filius 479. d
Hieroſolymorum dux conſtituitur, Ezechiamqve cum aliis prædonibus afficit ſupplicio 483. b
infantum ob cædem exoſus dicit cauſam 484. b
præficitur Cæliſyriæ 487. b
Romanorum benevolentiam captat & aſſeqvitur 489. c
Malichum trucidat 490. f
Antigonum Ariſtobuli profligat 491. d
uxores & liberos ſibi parat, ac M. Antonium corrumpit ibid. e. & 492. a
accuſatus tetrarcha conſtituitur 494. a
ſtrenue pugnat ibidem
elabitur ex hoſtium inſidiis 496. b
difficilibus profectionibus exercetur usqve Romam 498. d
rex Judææ à Senatu Roman. declaratur 499. c
ex Italia navigat, & pugnat contra Antigonum 499. 500
prodigioſe ſervatus bis 505. c. & f
Hieroſolyma expugnat, & Antigonum capit 507. c
Antonio donat 508. a
Ariſtobulum pontificem occidit 513. e
à Cleopatra ad ſtuprū ſolicitatur 518. e
bellum Aretæ infert 519. d
concio ad milites 521. b
Hyrcanum occidit 525. a
quomodo amicitiam Antonii excuſarit apud Cæſarem, & regnum ab eo obtinuerit 526. d
Mariamnem uxorem interficit & magnifice donatur à Cæſare 529. a 530. b
necatam à ſe uxorem luget miris modis 530. e
efferatur ad cædem amicorum quorumcunque & ad omnia mala inclinat 531. d 532. 533
arces in ſuam tutelam extruit 538. a
fami urgenti ſuccurrit 536. b
quomodo ſubditos in officio continuerit 537. g
Cæſaream condiderit, & à Cæſare ſit muneratus 539. b 540. 541
ſalutat Agrippam 540. b
extruit templum Cæſari, & tributorum partem ſubditis remittit, & conventicula populi prohibet, & Eſſenos magnificat 541. b
templum novum ædificat Hieroſolymis ſumtuoſiſſ. 543. e
legem ſtatuit de furibus novam 548. a
navigat ad Cæſ. & reductis Roma liberis dat uxores, Agrippámqve honorat 548. 549
qvartam tributorum partem ſuis remittit 553. d
ipſius familia domeſticis agitatur diſſidiis 554. c
filios ſuos apud Cæſ. accuſat 555. f
qvinqvennale certamen celebrat, arces condit 559. c
multaqve alia 561. b
qvalis ingenii, ibid. pecuniis deſtitutus Davidis ſepulchrum recludit 563. b. omnes conjunctos habet ſuſpectos 565. 566. 567. 568. 569. à Syllæo iniqvè accuſatur apud Cæſarem 572. a
accuſat filios apud conſilium Berytenſe 578. a
ſtrangulat 580. b
liberis ipſorum proſpicit 583. f
qvas ipſe uxores habuerit & ſobolem ib. 617. f
Antipatrum damnatum in vincula conjicit 595. e
morbo correptus teſtamentum conficit 597. f
morbus qvalis fuerit 597. e
ſub mortem liberaliſſimus & crudeliſſ. 598. b
vim ſibi conatur inferre, & Antipatrū jubet occidi 599. d
teſtamento mutato moritur ac funeratur 600. e
teſtamēto ejus confirmato qvantū filiis ipſius patrimonium ſuperfuerit 611. e
præficitur Galilææ, & ſtrenue agit 715. f
accuſatur Hyrcano à malevolis 726. b
vindicat patris mortem 728. e
ejus victoriæ 729. b
accuſatur ib. e
qvomodo ſe geſſerit in pugna contra Antigonum & Parthos 730. f 731. 732. ædificat & multis premitur malis 733. f
Romam navigans jacturam facit ib. e.
rex Jud. conſtituitur 734. b
Antigonum expugnat & latrones 735. a. & ſeq. fratris mortem ulciſcitur 738. f
in gravia incidit pericula 739. b
Syros & Arabes vincit 741. e
conciliat ſibi Judæum Cæſ. 741. b
ædificat, amicos ac parentes honoribus afficit 746. 747. 748. & ſeqq.
athletam & venatorem agit ac bellatorem 749. d
diſſidet cum filiis duob. & uxore 749. f. 750. 751. conciliatur filiis 751. g
iterum diſſidet cum ipſis 751. c
accuſat filios apud Cæſ. & Beryti 760. c
occidit 761. f. 793. g
occiſorum liberis proſpicit 762. c
qvot uxores & liberos habuerit 763. a
ejus domus iterum conturbatur diſſidiis 763. e
Pheroram extrudit 764. f.
accuſat filium Antipatrum 770. a
morbo corripitur lethali 771. g. 772. a
crudelitas ejus & mors 773. e
qvomodo Romanum adduxerit exercitum 930. b
inſtaurat civitates 980. e. 988. e
Herodes Herodis fil. Juliada condit 618. f
tetrarcha fit, ibid. e. recipitur in amicitiam Neronis 619. d
qvomodo perierit 620. c

Vitellii iram in se concitat 625. e
bello ab Areta superatur 626. e
Herodiadis amore capitur 626 b
uxoris importunitate in exilium detruditur 638 g
quali fuerit ingenio 679. f
Herodes Herodis 61. Tiberiadem & Juliopolim condidit 789 b
a Caio Cæsare ob avaritiam increpitus in Hispaniam cum uxore fugit 790. d
quando decesserit & quos liberos reliquerit 793. f
Herodias Agrippæ soror, Herodis junioris uxor 626. b
odio prosequuta fratrem se suumq; maritum in exilium conjicit 638. g. 649. a.
ejus exprobrationes & stimuli 790. c
Herodion conditur 497. b. 732. 748. c
Herodotum cuncti mendacem ostendunt 1035. a. Romanorum non meminisse 1038. g
Herodotus erroris argutus 279. a
Herodotus Halicarnasseus Judæorũ gentem non ignoravit 1047. a
Heroum oppidum 52. d
Hesiodus ab Acusilao in quàm magnis corrigatur 1034. g
Hettan prædium 272. a
Hezarbunis dux captus 155. b
Hieremiæ prophetæ vaticinium & epicedion Josiæ conscriptum 335. f. & seqq.
damnatur, iterum absolvitur 336. f
aufugit 337. b
Hieremias in carcerem conjectus torquetur 339. c
in cœnosum puteum præfocandus demittitur, verum rursus liberatur. 339. f. non vult proficisci Babylonem 343. b. donatur magnis muneribus & alia ejus gesta ibid. c
Hieremias consulens Joanni Careæ abducitur ab eo in Ægyptum, ubi Ægyptiis captivitatem indicat 341. c
ejus vaticinia celebrata 919. e
Hierichus urbs 112. a
excinditur, & restaurator ipsius diris devovetur 137. b
Hierichus desolata 890. f
ejus agri descriptio ibid. g
Hierichontis fons ex pestilenti & infrugifero saluberrimus, & feracissimus ab Helisæo factus 891. d
Hierichuntii agri bonitas 141. c. 473 b. 518. d
Hieroboamus Nabathæi filius vaticinio cognoscens se futurum regem populum ad defectionem solicitat, effugit Solomonis iram 274. c
decem tribuum rex eligitur & Sicimis habitat 276. a
duasque vitulas aureas facit, & templa ibidem b
brachium ejus apoplexia tangitur, & inde a pseudopropheta seducitur 277. g. 278.
filio suo ægrotante quid responsi acceperit a propheta 280. b
contra Abiam ducit exercitum 281. a
vincitur ac moritur relicto regni successore Nadabo 282. c
familia ejus cuncta colligitur ibid. e
Hieroboamus Joæ filius regnum Israelitarum excipit 316. b
Syriam suo regno licet impius adjicit ibidem. moritur Zacharia filio hærede relicto 318. f
Hieronymus historicus Judæorum 1050. f
Hierosolymæ rex cum vicinis regibus occiditur 139. f
Hierusolyma oppugnatur, inferioreque parte capitur 145. f
Hierosolyma civitas Davidis dicta, & quomodo exædificata 218. b
Hierosolymorum thesauri auferuntur, mœnia ad trecentorum cubitorum spacium diruuntur per Joam 317. e
Hierosolymorum captivitatem qui prophetæ prædixerint 335. f
Hierosolymorum captivitas, direptio, & a fundamentis vastatio 342. per totum
Hierosolyma capitur ab Antiocho Epiphane, templumque ejus spoliatur & prophanatur 409. a
restituitur tam urbs quam templũ 487. d
Hierosolyma & templum a Pompejo expugnata 473. e
Hierosolyma diripitur a Parthis 497. d
Hierosolyma ejusque templum cur deus aversatus 695. d
Hierosolyma ad summum felicitatis evasisse fastigium & ad extremam esse dejecta miseriam 707. d
expugnantur ab Antiocho Epiphane 709. c
a Pompeio magno capiuntur 819. d
diripiuntur a Parthis 732. g
oppugnantur ab Herode 741. a. per totum
Hierosolyma Judææ umbilicus, ejusque situs. 883. g
descriptio 912. e. per totum & 1049 c.
Hierosolyma bello, dominatione, seditione laborat 887. g
Hierosolyma quando & quoties capta vastata 969. e
quando in ea templum ædificatum ibid. c. ejus origo & finis ibid. f
Hierosolyma non idem vocc Judaica quod Græca significat 1059. d
Hierosolymitanis fame laborantibus succurrit Helena 686.
Hierosolymitanorum supplicatio 795. b
Hierosolymitani officiose Agrippæ, & Politiano obviam progressi 803. e
Hierosolymitanorum & Romanorum seditio 811. a
Hierosolymitanorum luctus publicus 813. e
Hierosolymitanorum turbæ & indignationes propter Josephum 856. d
Hierosolymitanorum miserabilis clades, & fuga ad Vespasianum 886. d. e
Hierosolymitani prima aggressione superiores 907. f
in legionem decimam excurrunt 909. a
eorum insidiæ contra Romanos 911. b
seditiones perpetuæ 920. d. per tot.
conflictus cum Romanis 920. d. & seq.
pugnant circa machinas Romanorum 922. b
valde terrentur 926. e
eorum pertinacia 928. e
aurum deglutiunt 931. e
crudeliter afficiuntur 932.
Romanos invitos ad suum excidium coegere 933. b
Hierosolymitanorum calamitas, & clades miserrima 932. 933
pertinacia crudelis 928. e
conflictus 935. e
fames 937. d
profugia ad Romanos 939. e
eorum qui transfugerunt, una nocte viscera duorum millium patefacta sunt 940. a
famis incrementum horribile 941. c
Hierosolymitanorum quam multa millia paucis diebus per unam portam ejecta 941. a
egenorum quod millia portis ejecta ibidem. b
conflictus cum Romanis circa aggerem 943. c. pugna magna & ferox 946. d
mendacia inter seditiosos 945. c
pertinacia insana ibid. pugna atrox circa custodias 950. d
pugna circa templum 952. e
dolus contra Romanos 953. b
fames 954. b. pugna circa porticus 956. a. circa templum 959. a
stragcs & fuga incenso templo 959. a
sex millia in porticum confugiunt, eaque salvari ex propheta falso seducuntur 959 g. 960. a
plurimi confugiunt ad Titum 966. b
infinita multitudo venit ibid. stragcs crudelissimæ, incendium, fames, captivitasque 967. 968. per totum
Hierosolymitani soli quanta bonitate 142. e
Hiezecielis prophetia 335. f. 338. e
Hin, mensura qualis 88. d
Hippeni Judæos suos cohabitatores male tractant. 811. d
Hippici turris descriptio 944. d
Hippodromos locus 773. c
Hiramus Tyriorum rex, Salomoni quid ad templum Hierosolymis contulerit 1042. c. mulctatus quod Salomoni proposita ænigmata solvere non potuit ibid. f. ejus gesta ibid.
Vide etiam Iromus
Hispani quando & quemadmodum Romanis subditi 806. g
Historia apud Barbaros solennior quam Græcos 1038. b
historiæ scriptori quæ curanda 468. b
historiæ veritatem à Judæis honorari, à Græcis vero negligi 709. a
historiæ veræ quod indicium 1035. e
historiarum scriptoribus non idem scopus 1. in principio
historicus meridax quantum à falsariis instrumentorum differat 1014. e
historicus quis laude dignus 706. f
historici quod officium 1024. f
Holocaustoma sacrificium cur dictum 91. a
Homeri poëmate nullum vetustius 1034. d
quomodo conservatum ibid.
homicidarum invitorum asyla 18. d
homicidii incerti inquisitio qualis sit 122. f. 123. a
hominis creatio 4. e
hominis ætatis quis terminus præscriptus 8. e. 15. e
homines quando degenerare à virtutibus ad vitia cœperint 7. e
hominum commercia quibus vitanda 944. e
hominum ingenium quam sit malũ 197. a
Homonœa, loci nomen 1010. e
hortos pensiles a Nabuchodonosoro exstructos 350. a
hospitii reverentia 120. a. 147. d
hyc vocis significatio 1040. e
hyoscyami descriptio 86. b
Hyperberetæus mensis 92. c. 263. b. 284. b
Hyrcanium vicus 742. d
Hyrcanus Alexandri Jannæi filius constituitur pontifex 716. d
fratri & ociosam vitam elœdevatur 468. d. & 717. d
git 469. d
cet ignavus habitus & fugerit ad Arream
Scauri amicitiam frustra ambit 471. b
disceptat apud Pompejum cum fratre 472. a
redditur ei pontificatus 477. a. 482.
e. honoratur ab exteris gentibus 482. d
honoribus ab Julio Cæs. afficitur 486.
a capitur & amputantur auriculæ ejus 497. c. 732. c

a Parthis dimissus ad Herodem revertitur, a quo perfide tractatur 511. per tot. occiditur tandem ab eodem 525.a.749.f quali fortuna per omnem vitam fuerit agitatus ibid.
Hyrcanus primus ejus nominis pontifex 614.d
Hyrcanus quomodo a Ptolemæo sororio tractatus & Antiocho Eupatore, tum gesta ipsius 710.f
ejus felicitas 712.b
iterum fit pontifex 710.e.724.f
pontificatus confirmatur & regnum datur Judææ 726.f
Hyrcanus Josephi Tobiæ filius adolescens ingeniosus 404.405.406. per totum
ejus gesta & mors 407 d
Hyrcanus Simonis Matthiæ filius effugit Ptolemæi insidias, & principatu potitur 448.c
oppugnatur ab Antiocho Sotere 449.a
pacem ab eo redimit ccc. talentis, Davidisque thesaurum tribus millibus talentorum imminuit 449.g.450.a.
urbes ab hostibus ablatas recuperat, pacemque cum Rom. init 450.d
Samariam obsidet & radicitus tollit, cumque deo colloquitur 452. per totum, ejus felicitas & mors 454.a
somnium de filiis quale aliquando habuerit 456.b

I

Jabinus rex Hebræos opprimit, opprimiturque ipse 152.c
Jabissa civitas & Jabissenorum officium in Saulum & filios ejus extinctos 209. b
Jabisus civitas capta, & omnes ejus habitatores cæsi præter cccc. virgines 149.b
Jachin, columna vestibuli templi 261.b
Jacimus, vide Alcimus
Jacimus Zamaris filius eques 584.f
Jacobi filii Isaci nativitas 26.d
præripit fratri benedictionem paternam 27.d
fugit fratris iram 28.b
dormienti visio offertur ibid.
& nuptias celebrat 30.c
visiones iterum 31.d
aufugit a socero 31.c
redit cum fratre in gratiam 32.f
luctatur cum spectro 33.b
Jacobus vocatur Israel ibid.
defodit Labani Deos 34.b
Jacobus partitur cum fratre hæreditatem paternam 36.a
opulentia ejus & felicitas 37.a
Josephum luget 39 e
mittit filios frumentatum in Ægyptũ 44. f. proficiscitur ipse etiam cum omni familia 51.d
moritur 53.d
Jacobus & Simon Judæ Galilæi filii adguntur in crucem 690.c
Jacobus frater Christi lapidatur 698.b
Jacobi, rectoris Idumæorum proditio 894.g.895.a
Jacobi septimi ex fratribus Macchabæi supplicia & constantia 1096.b
Jaddus filius Joannis pontifex patris loco sit. 383. b. Alexandro magno negat forum venalium rerum 384.d. placat eundem & impetrat quod vult 385.e
moritur 386.g
Jadon propheta Hieroboami idololatriam objurgat 278.e. discerpitur a leone 277.e
Jahel. vide Jale
Jairus Galadenus, princeps Hebr. 157.e
Jale Sysarem occidit 153.e
Jalus custos thesaurorum Davidis 250.c
Janiæ regni termini 1040.b
Jannæus Alexander. quære Alexander.
Japha vicus 1016.d
Japhæ munitiones 848.a
Japhetus filius Noe 11.d
ejus soboles quanta, & quibus gentibus nomina dederit 12.f 13.a
Japhthes accitur ad principatum Israelitarum 158. a
victor filiam suam deo mactat. ibidem.e
Jar, mensis 259.c
Jardan vicus 833.f
Jason, alias Jesus, Oniæ pont. filius, pontificatum fratri extorquet 408. c
Jason ut pontifex constituatur qvantum æris numerarit Antiocho 1087.g
Jauanes Japheti filius 13.a
Jazarus pontificatu privatur 618.e
Jaziel propheta vaticinatur Josaphato 298.c
Jazoron urbs spoliata & concremata per Judam Macchabæum 416.c
Iberi, populus 13.b
Ibes serpentibus infestæ 58.d
Ides scelus & supplicium 622.623
Idumæa unde dicta 36. a
Davidi subdita 222.f
ejus tumultus 779 g
Idumæi, quomodo circumcisionem & religionem admiserint 450.e
Idumæorum nationis descriptio 877
viginti millia cum ducibus quatuor Hierosolymam veniunt ibid.g
seditio & tumultus 880.g
Idumæi cum viginti quinque millibus contra Simonem Gioræ 894.f
Joannis Leviæ pecunias prædantur 897.e ad Titum supplices veniunt 965. g. scelerata eorum facta repetita 980.a
Jebostus Sauli filius cõstituitur rex 212.c
amittit regnum 214.b
occiditur per insidias 216.c
sepelitur honorifice a Davide 216.g
Jebusæi populus 14.d
Jebusæorum ludibrium in Davidem male ipsis cessit 217.f
Jechonias. vide Joachimus. nam binominis fuit
Jephthe. vide Japhthes
Jesraela urbs 288.e
Jessæus filius Obedæ 164.e
Jessæi filii qui 186.c
Jesus Christus describitur 621.f
Jesus Anani filius prædixit Hierosolymæ excidium 961.a
Jesus Damnæi filius fit pontifex 698.c
Jesus Gamalielis filius fit pontifex 699.a
Jesus dictus Oniæ frater pontificatu honoratus, & mox eo privatus 408.b
Jesus Naveci filius exercitui præficitur, & vincit Amalecitas 75. a
Chananææ explorationem indicat suis commilitonibus, & territis reddit animum 99 a
Moyses eum sibi successorem designat 118 c
prædicit, quæ gesturus erat 131.c
Chananæam explorat 134.b
Jordanem cum exercitu superat 135 f
Hierichuntem sine labore capit 136.d
& Ainam excindit 138.d
Gabaonitis fœderatur, capitque quinque reges 139.b
reges Libano vicinos expugnat 140.c
munit civitates ibid. terram victoria quæsitam dividit tribubus 141. per totum. præcipit eis ut reliquias Chananæorum tollant 142.c
moritur 144.f.145.a
Jesus Phabetis filius pontificatu privatur 537.d
Jesu pontificis ad multitudinem Hierosolymitanam oratio 878.879 per totum.
mors 882. e
ejus virtutes celebratæ 883.b
Jesu Saphiæ filii facinora 1003. e. & 1008. 1009.1020. 1021 per totum
Jesus Sapphæ filius 812.d
Jesus Thebuthi sacerdos Titio sacra donaria tradit 966.c
Jesus Tobiæ filius quid gesserit 857.858. 860. per totum
Jeus Amasis fil. Ramatham expugnat, & inungitur rex Israelitarum 308.b
Jezabelam & omnem Achabi & Ochoziæ cognationem tollit 310.a
Bali sacerdotes extirpat 311.d
contemptor & ipse numinis moritur Joaza filio successore relicto 313.f
Jeus propheta arguit Josaphatum 297 a
Jezabela quam mala mulier 285.d
minatur Eliæ interitum 288.c
Nabathum curat lapidibus obruendum 289.d
præcipitata de turri ab equitibus proculcatur 310.a
Ilys, ager qualis 71.b
Immundi qui Moysi 94. c
Impedimentorum custodibus æque ac pugnantibus prædam partiendam 207. f. 208.a
Imperatores Rom. semper honoraverunt & ornaverunt templum Hierosolymitanum 940 e
Imperii Romani fines quousque 805.f. 837.b
Indorum mortis descriptio enarrata 991.e
Injuria maxima quæ 122.d
Inventa debere restitui 127.f
Inundationis universalis descriptio 8.e
Joabi cum Abenero pugna 212.
Abenerum turpiter occidit 214.f.215.a
exercitui præficitur Davidis 222.f
Syros vincit 224.e
Davidis nomine belligeratur fortiter 225.226. per totum
ingeniosum commentum fingit 228.b
Absalomum interimit 234.c
Davidem Absalomum lugentem increpat 235.d
præfectura privatur 238.d
Amasam interficit & Sabæum persequitur, caputque ipsius ad regem perfert, & restituitur pristinæ præfecturæ 238.f.241.e
populum censet 244.b
occiditur 254.e
Joadus qvomodo Gotholiam regno spoliat & occidit, Joasumque regno præficit 312.a 313.a
studet templo restaurando & moritur 314.a
Joachabis nativitas & quid significet 167.a
Joacimus Jesu filius pontifex 367.f
Joachimus Joacimi fil. in regnum paternum constituitur 337.d
abducitur in captivitatem Babylonem 338.a liberatus e vinculis regiæ præficitur 340.c
Joacimus Josiæ, vocatur Eliacimus, accipit regnum patris tributarium Ægyptiis factum 336.a
tributarius etiam fit Babyloniis 336.d
occiditur 337.d

Joacimus pontifex mortuus 370. g
Joannes, alias Hyrcanus. vide Hyrcanus.
Joannes Ananiæ filius Gophniticæ & Acrabatenæ regionum rector designatus 822. e
Joannes Asamonæi fil. occisus 710. b
Joannis Baptistæ interitus 626. f
Joannes Careæ filius dux profugorum Hierosolymitanorum fideliter consulit Godoliæ 343 g
Ismaelem Godoliæ interfectorem persequitur 344. e
consulit Hieremiam, & ipsum in Ægyptum abducit 345. a
Joannes dux militum Jonathæ 293. c
Joannes Essæus Tamnam missus, ut toparchiam administraret 822. e
Joannes Gaddis Matthiæ fil. 410. g
Medabensibus Amaræis occiditur 428. c
Joannes Idumæorum dux ab Arabe quodam sagitta occisus 922. g
Joannes Judæ fil. in pontificatu succedit patri & fratrem in templo occidit 382. e
moritur 383. b
Jonathæ ac Judæ fratris Joannis interitum vindicat 382. e
Bacchidem adigit ad ineundum secum amicitiam 430. a
ejus amicitiam tam Demetrius quam Alexander Antiochi Epiphanis ambiunt 430. e. 431. b
Alexandro quam fuerit gratus 434. f
vincit Apollonium Davum 436. b
amicus fit Demetrio Nicanori 438. b
sociat se Antiocho Alexandri contra Demetrium 440. a
deseritur à suis, tamen vincit, & renovat fœdera 440. f
capitur per proditionem 444. d
occiditur ibid. g
Joannis Levi filii Giscalensis facinora 1001. 1003. 1004. 1005. 1006. 1013. 1014. 1016. per totum. Giscalam Josephi jussu muro cinxit 823. b
ejus proditio & doli varii 824. a
dolus novus 826. b
fuga cum mille Syris fugitivis 827. a
ad defectionem incitat 868 d
Titum fallere conabatur 869. d
Hierosolymam fugit 869. f
ejus excusatio apud Hierosolymitanos 870. f
Hierosolymitanis exitii causa 876. a
malitia, crudelitas & gesta 887. 897. 898. 920. 923. 925. 931. 932. 933. 936. 940. 943. & seqq.
Joannis Levitæ conflictus 905. a
Joannis pontificis monumentum 920. f
Joas seu Joazes Joazæ fil. patris regno potitur 316. a
moriens regnum filio Hieroboamo relinqvit ibid. b
contemnit Amasiæ minas, quem capit in pugna 317. c
perit ibid. f
Joasus Ochoziæ filius qvomodo à Gotoliæ sævitia servatus, & rex constitutus 312. a
à religione deficit & legibus 314. d
Zachariam Joadi filium in ipso templo lapidat ibid. e
ægrotans occiditur 315. a
Joazarus dux missus contra Josephum Matthiæ filium 827. c
Joazarus Josepho invidet 1013. c
Joazarus privatur pontificatu 618. e
Joazus Jeu filius regnum paternum assequitur 313. g. 315. b
Dei beneficio liberatus moritur 315. d
Joazus Josiæ fil. regnum paternum capit, vir impius captivus in Ægyptum abducitur & moritur 335. g. 336. a
Jobacchus torrens 33. b. 111. d
Jobel fil. Lamechi 7. d
Jobelus qvid significet 96. c
Jobeli anni remissio & libertas ibid.
Jochabel mater Moysis 55. f
Jodes à Moabitis oppressos Hebræos libertati restituit 151. d
Johel Samuelis fil. qvomodo se in principatu gesserit 173. a
Jonas propheta vaticinatur Hieroboamo Amasiæ filio 318. a
quomodo ad Ninivitas missus sit, & in mare projectus &c à cete haustus post triduum vivus in terram revomitus 318. c
Jonia unde sic dicta 13. a
Jonici Judæi apud Agrippam queruntur Gentilium injurias 550. e
Jonum in Judæos odium 398. d
Jonatas Anani fil. 676. e
pontificatum oblatum respuit ibid. & ejus gesta 791. d
Jonathas Asamonæi fil. Antiochi Epiphi filio reconciliatur, capitur à Tryphone & occiditur 710. c
Jonathas Sauli filius castrum Palæstinorum expugnat 179. c
hostes unico tantum armigero comitatus aggreditur 181. c
animositas & honestas 181. f
amor in Davidem 191. c. 193. c
fœdus cum eo 193. f
cadit in pugna contra Palæstinos 208. c
ejus posteri quo honore a Davide affecti 213. b
Jonathæ cujusdam Sadducæi cum Pharisæis contentio 453. f
Jonathas homo vilissimus provocat ad singulare certamen Romanos 952. c
Pudentem equitem Romanum interficit, & a Prisco centurione sagitta transfigitur ibid. & 953. a
Jonathas Matthiæ fil. 411. a
defuncto fratri Judæ succedit imperii administratione 428. a
Jonathas Pharisæus 1013. f
insidiatur Josepho, servatur 1018. 1019.
iterum insidiatur eidem 1020. 1021.
Jonathæ pontif. perimitur 695. a
Jonathas pontifex primus Massadam ædificavit, & nomen id imposuit 987. d
Jonathas qui alias Jonadab, socius Ammonis 228. d
solatur Davidem 227. f
Jonathas Samæ fil. sternit virum sex cubitorum 242. f
Jonathas sicariorum princeps circa Cyrenen 996. e
ejus supplicium 997. d
Joppe à Cestii militibus capta, direpta & incensa 818. a
bis à Romanis funditus excisa 855. g
ejus situs descriptus ibid. c
Joppensium interfectorum quot millia 818. a
Joramus Achabi fil. in regnum paternum succedit 300. a
Moabitas expugnat 301. d
monitus ab Elisæo cavet Syrorum insidias 303. c
fame urgente Elisæum jubet interfici, cujus mandati eum mox pœnitet 304. b
liberatur ab obsidione Adadi 305. a
in oppugnatione Ramathæ sagitta vulneratur 308. a
occiditur ab Jeu, & cadaver ejus in agrum Nabothi projicitur 309. c
Joramus Josaphati fil. succedit in regnum paternum 302. a
fratres & amicos paternos occidit 306. f
deficiunt ab eo Idumæi aliæque gentes aliqvot 307. a
cognoscit suum fatum ab Elia, & mortuus tractatur pro merito 309. f
Jordanis refertus mortuis 890. a
Jordanis fontes & cursus 861. a
Josabetha Ochoziæ soror germana qvomodo Joasum servavit 312. g. 313. a
Josadochus pontifex Babylonem vinctus ducitur 342. e
eximitur vinculis 343. a
Josaphatus à commentariis Davidis 122. g
Josaphatus Asani fil. in regnum paternum succedit 281. e
præsidia urbibus suis imponit, & collapsam religionem restituit 293. a
quantos habuerit exercitus, paratus 293. e. increpatur ab Jeu propheta, pietatemque ac justitiam colit 297. a
Ammanitas & Moabitas citra sanguinem vincit 298. e
cum Joramo bellum infert Moabitis 300. d
moritur 302. f
Josephus Antipatri filius 713. d
oppugnatur ab Antigono 499. f
qvomodo perierit 504. e
arcani non satis continens 516. b
Josephus Salomes maritus Herodis mandatorum proditor occiditur 710. f
Josephus Cabeus pontifex 697. f
privatur munere ibid.
Josephus Caiaphas. quære Caiaphas
Josephus Canæi vel Camydæ pontificatum acquirit 683. e
eo privatur 690. e
Josephi Dalæi fatum miserabile 419. e
Josephus Ellemi filius 197. d
Josephus & Jesus pontifices cum aliis multis ad Romanos profugiunt 949. a
Josephus Gorionis filius belli dux contra Cestium 822. e
Josephus Herodis nepos occurrit Varo 609. e
Josephus Itaburii montis planiciem muro circumdedit 856. f
interfectus Gamalæ 865. e
Josepho Matthiæ filio quæ causa fuerit Antiquitatum Judaicarum & Belli Judaici historiæ descriptionis 1. c
suam historiam veracem affirmat & incorruptam 563. a
ipsius genus, filii institutio & doctrina, professio Romam 998
naufragium passus à Poppea benigne apud donatur, & mittitur legatus in Galilæam 999. d
committitur ea ipsius tutelæ 1003. b
in quibus versatus sit periculis 1004. 1005. bello necessaria comparat, & oppida expugnat ibid.
Joannis insidias effugit & Jesu latronum principis 1005. f
ignoscit capto Jesu, & cum libertio bellum gerit 1007. a
insidiis, calumniis variis petitus eruit 1008. 1009. 1010. per totum
deficientes Tiberienses cohibet 1011. d. civitates munit 1013. a
insidias patitur, & somnio consolatur 1014. e
astutia ejus in cognoscendis insidiis 1016. a
Joannis consiliis contra ipsum qvomodo occurrerit 1017. c
Jonathan insidiatorem servat, & legatos mittit Hierosolyma in se-

in salutis discrimen incidit 1019.f
accusatur a Tiberiensibus & irridetur, eorumque urbem cepit 1023. 1024. Simonem & Jonatham Hierosolyma mittit 1024.b
calumnias falsi historici depellit ibid. f.
historiæ suæ veritatem adstruit 1026.f
Sepphoritas servat 1027.f
Tiberiada servat, & Sepphorim capit, & profligatur a Romanis 1028. per totum. in pugna contra Silam prolabitur cum equo 1029.f
captus honorifice tractatur a Vespasiano Titoque, & captivorum multos liberat, falsoque accusatur 1030. e
uxores ducit, & liberos procreat 1031.f
qua diligentia quoque ordine bellum Judaicum conscripserit. 705. 706 707. 708. per totum

Josephus Matthiæ filius utriusque Galilææ rector designatus 822.e
ejus singularis industria ibid. dolo Joannis Giscalæi subito oppressus 825.b
gesta contra Romanos 834.c
adventu Vespasiani in Tiberiada confugit 838.f
primatibus Hierosolymis e Tyberiade de rationibus belli scribit 839.b
Jotapatenis auxilio venit 839.840. 841. 842. per totum.
ejus machina excogitata contra arietis ictus 844.a
fortia facta 846.847. per tot.
qvomodo e catenis liberatus per Tytum & Vespasianum 991.b
ejus prolixa oratio ad Hierosolymitanos 927. 928. 929. 930. per totum. in deditione in puteo delitescit 870.f
ejus socii ipsum persequuntur ibid.
ejus oratio philosophica ad socios 872.a ejus socii cum ipso cædes mutuas sortiuntur 873.e
cum altero sortem evadit ibid.
ad Vespasianum ducitur ibid.
vaticinatur Vespasiano imperium Romanum 874. c
ferme exanimatur 939.c
ejus mater occisum credens cruciatur animo ibidem
curato vulnere rursus murum circuit hortando 939.e
mandata Titi Joanni Hebraice nunciat 948.a
eidem loquitur 949. per tot.
pro reliquiis civitatis frustra obsecrat 965.b

Josephus Medicaster defectionis autor 1012.f

Josephi filii Jacobi nativitas 31.b
fratribus cur exosus 37.c
venditur in Ægyptum 39.e
solicitatur ad stuprum a domina 40.a
somnia explicat 42.a. 43.d
e vinculis liberatur 43.c
præficitur Ægypto, nominatur Psontomphanecus 44.c
fratres capit ibidem
& miris exagitat modis 45. 46 per totum. cognoscendum se ipsis exhibet 50.d
patri adventanti occurrit 52.d
moritur, & ossa ejus in Chananæam transferuntur 54.a
laudatur 1085.g

Josephus apud Vespasianum accusatus 997.c. quinque millium annorum historiam Græco sermone contexuit 1033.a. ejus historiæ certitudo 1039.c
dux ipse Galilæorum a Romanis captus ibidem
solutus vinculis cum Tito ad obsidionem Hierosolymorũ profectus. ibidem

Josephus belli historiam primum Vespasiano & Tito obtulit ut sibi testes essent 1037.e
Agrippæ regi eam dedit ibid.
Antiquitatis libros ex sacris literis interpretatus est 1038.a

Josephus Simonis filius toparchiam administrat 822.e

Josephus Tobiæ filius quomodo Ptolemæum Evergetem reconciliarit Judæis 402.b
festivum ejus responsum 40.e
uxores & liberi 403.e

Josephus Zachariæ fil. præficitur præsidio Hierosolymorum 416.f
vincitur a Gorgia 418.b

Josias Amasi filius patri in regnum succedit, optimam reipub. & veram religionem instituit sublatis idolorum aris & sacerdotibus 333.334. per totum. moritur 335.e

Josue. vide Jesus

Jothamus Oziæ filius vir pius patri in regno succedit, Ammonitasque tributa pendere cogit, 320.e
filio Achaze successore relicto decedit 321.c

Jothanes Gedeonis filius parabolis ad Hebræos loquitur contra Abimelechum 156.a

Jotape Sampsigerami regis filia 628.c

Jotapatæ situs descriptus 840.c

Jotapatæ excidium Hierosolymæ nunciatum quali luctu urbem repleverit 876.a

Jotapatenorum conflictus acer cum Romanis 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. per tot. calamitas miserabilis 845. 846 847

Jotapateni cujusdam capti a Vespasiano constantia 849.f
Vespasiano produntur ibid.
demum expugnantur ibid. eorum quot millia occisa & capta 850.e

Jous mensis 110. c

Jozarus constituitur pontifex 597.d
privatur eo 613.e

Iramus amicitiam cum Davide init 603.b

Irenæus orator 603.b

Iris quid designet 11. a

Ironi cum Solomone amicitia & mutua eorum beneficentia 258.b. 259.a
quibus donis fuit remuneratus a Solomone 267.d

Isacus nascitur & circumciditur 21. e. ducitur sacrificandus 23. a ducit, uxorem 26.a. nascuntur ei gemini 26.d. Abimelecho exosus reconciliatur, & fodit puteos 27.a. fallitur ab uxore ib.c. moritur 34. e

Ischaris sors 141.g

Isboseth. vide Jebosthus

Iseremoth locus 97.e

Isiacorum scelus & supplicium 622.a

Isidis statua & templum tollitur 623.c

Ismael Fabi filius pontificatu vix dum nacto exuitur 619.e

Ismaelis Abrahamî filii nativitas & circumcisio 19.d Arabum autor est 21.f
ducit uxorem. gignit fil. xii. 22.c

Ismael Phabæi filius constituitur pontifex 696.c

Ismael regiũ generis Judæus Godoliam interficit 344.b quantam cædem etiam aliorum hominum fecerit præter Masphatenses abductos ibid.

Israel quid significet 33.c

Israelitæ inhumaniter tractantur ab Aegyptiis, necantur, & gravibus laboribus atteruntur 54.f. labor augetur 62.d. quantus eorum ex Ægypto migrantium numerus 65.d
transeunt mare rubrum 67.d
armis Ægyptiorum se muniunt 68.c
obmurmurant Moysi 71.d
coturnicibus pascuntur mannaque 72.e
ab Amalecitis prælio infestantur 74.b
collatio ad tabernaculi structuram 77.g. seditionibus agitantur & puniuntur 95.e. 98.a
negatur eis ingressus in Chananæam 99.d

Israelitæ inscio Moyse cum Chananæis pugnantes vincuntur 75.a
quæ eis triginta octo annis in deserto obvenerint 109.110. quales milites fuerunt 110.f. Amoræos extinguunt 111. per tot. a Madianitorum puellis seducuntur 113.f
eos excindunt 117.e. Hierichuntem delent 136.g
item Ainam 138.d. partiuntur Chananæam. & quisque in suam sortem mittitur 141.d. commovenfur inter se propter aram in ripa Jordanis extructam 143. c. quomodo se gesserint post Jesus mortem 145.e. omisso bello agriculturæ dant operam 146.c
eorum prælium cum Benjamitis 148.c
Chusarthi Assyriorum regi subjiciuntur octo annis 150.e. a Moabitis subjugantur, a Jode libertati restituuntur 151.a. iterum a Jabino opprimuntur 152. c. per Deboram redimuntur ibid. ab Amalecitis & Madianitis septem annis misere tractantur 153. d restituuntur libertati per Gedeonem 154. f. sub Abimelecho male habentur 156.d
jam ab Ammanitis, sed per Japhthem liberantur 158.d
cæduntur a Palæstinis & fugantur 166.b
vindicantur in libertatem a Samuele 171.d
male tractati ab Ammanitis liberantur a Saulo 178.a
cæduntur a Palæstinis 208.b
civili bello laborant 212

Israelitæ quot annis post Jesum nequiverint Chananæos ex Hierosolymis ejicere 218.e
Reliqua ipsorum gesta sub regibus cõprehenduntur. Ezechiam regem restituere religionem conantem condemnant. & prophetas occidunt 323.f
transferuntur in Mediam & Persidem & quo tempore id factum 324.g

Itaburius mons 141.g situs 866.f

Italiæ bella civilia 896.d

Ithaciæ seu Hirenes concubinæ Ptolemæi Physconis sobrietas 1064

Ithamari domus privatur sacerdotio 254.c

Ithobal Tyriorum ac Sidoniorum rex 311.d

Jubal & ejus inventa 7.d

Juctas Heberi filius quos liberos habuerit 15.b

Jucundus Herodis satelles falso accusatus torquetur 574.b

Judæa latronibus expletur 698 d

Judææ regio ubi præstantissima 719 b

Judææ descriptio 833.d

Judææ nulla pars erat quæ non una cum Hierosolymis interiret 888.c

Judæus vivus captus, Titi jussu crucifigitur pro muro Hierosolymæ 933.d

Judæi quando primum cœperint appellari 372.b
Judæis permittitur a Cyro redire Hierosolyma, & templum ibi ædificare iterum 317.b
impediuntur ab ædificando 360.a
a Dario Hystaspis filio liberi & immunes facti juvantur in urbis & templi restauratione, & quot eorum Hierosolyma reversi sint 162.f
quando templum absolverint 366.e
eorum reip. quæ forma fuerit & quomodo mutata ibidem
duas tribus Hierosolyma redire volentes per Asiam & Europam degere, reliquas vero decem ultra Euphratem esse 368.f
armati laborant 372.d
in summam calamitatem per Amanem deveniunt 376.a
quomodo a Bagose tractati 382.f
quomodo ab Alexandro Magno 385.d
quomodo sub Ptolemæo Philadelpho 392.b
& inde quomodo ab Asiæ regibus aliisque honorati 397.398
misere ab Antiocho Epiphane tractati 408. usque 419 sub Demetrio 422.a cum Romanis primum fœdus ineunt 424.c in summa calamitate constituti post Judæ casum 425.e
quando primum Romanis subditi 475.c. quibus honoribus & beneficiis ab iisdem affecti 485.e
Judæorum cum Samaritis contentio propter templum 433.g. 434.a
Judæorum sectæ quot 442.d
Judæi quam sint religiosi 474.b
Judæorum Cyrenensium & Asiaticorum legatio ad Cæs. propter Græcorum molestiam 561.d
Judæi seditionem excitant 596.601.604 605. 606.607.608. per totum
Judæorum constantia pro tuendis legibus 621.b. 640.a
Judæorum miseriæ sub Felici 695.a
Judæorum & Græcorum apud Alexandriam seditio 649.c
Judæi male a Babyloniis tractati Seleuciam migrant 649.e
Judæorum & Philadelphensium dissidium 682.a
Judæorum 20000. a seipsis contrita 691.a
eorum & alia clades ibidem
Judæorum cum Syris dissidium 695.g
Judæorum pontificatus & principatus successio & mutatio 700.c
Judæorum epulæ ferales 775.a
Judæorum contra Archelaum accusatio & petitio 781.f
Judæi Petronio supplicant 791.b
Judæorum tumultus sub Cumano & calamitas 794.a
Judæorum & Syrorum seditio circa Cæsaream 797.d
Judæorum sub Albino Hierosolymis seditio 798.b
alia sub Floro Cæsareæ 799.b
Judæorum dispersio in totum 809.d
Judæi legatos ad Florum & ad Agrippam regem mittunt 810.f
Judæorum contentio cum Romanis ibid.
Judæi contra Judæos in Scythopoli 814.d
Judæorum Alexandriæ occisorum quinquaginta millia 817.b
Judæorum & Romanorum stragis in Cenopegiis Hierosolymæ 818.e
Judæorum victoria insignis contra Cestium 819.
unde elati facti 830.a
Judæi a Romanis profligantur 831.d. 848.c
Judæorum cædes ab Idumæis facta 881.b
Judæorum circa sepulturam cura ibid.f
Judæorum in Massada immane facinus 994.b
Judæorum apud Alexandriam & Thebas interitus 995.d
Judæorum genus vetustissimum ex origine domestica 1033.a
Judæorum cura conscribendæ historiæ 1036.a
Judæorum cur rara mentio in Græcis historiis 1033.c.1038.b
eorum apud antiquissimos nomina 1040.g. eorum egressus ex Ægypto nulle annis ante Iliacum bellum 1042.a
Judæorum magnanimitas & clementia in quo consistat 188.e
eorum leges optimæ 1080.f
omnes populi eorum æmuli ibid.
Judæorum fides & auxilia contra Ægyptios Rom. præstita 1064
merita Augusti Cæs. epistolis comprobantur ibidem
Judæorum integritatis testimonia ab Alexandro, Ptolemæis omnibus & Senatu Romano, imperatoribusque maximis facta 1064.1065
Judan Amasiæ regis mater 318.a
Judas, Judæi 14.b
Judæ portio in terra Chananæa 141.e
Judæ nativitas 30.f
consilium de fratris cæde vitanda 39.b
homo veheinens 46.d
filii tres 52.b
Judæ tribus gesta post Jesu mortem 143.c
Judam inter xii. fratres principatum obtinuisse 249.e
Judas Asamoniæ filius quid contra Antiochum utrumq; fecerit, & quomodo religionem instaurarit ac perierit 709.c
Judas Capsæi, vir strenuus 441.d
Judas Eliasibi fil. in pontificatum patri succedit 382.e
Judas Essæus propheta 713.c
Judas Ezeciæ latronis filius Archelai regnum affectat 607.d
tumultum excitat 780.a
Judas Gaulanites Galilæus seditionem inter Judæos concitat 616.c
ejus secta 617.b
Judas Jairi latenter inter Romanorum manus effugit 933.d
Judas Judæ filius præfectus Simonis cum decem contubernalibus deliberat meorum tradere Romanis 938.g
Judas Macchabæus 410.g
Patri in administratione succedit 412.d. Apollonium & Seronem præfectos superat & occidit ibid.e
Gorgiam & Nicanorem vincit 414.e
itidem Lysiam 415.b
templum purgat & instaurat ibid.d
vicinos molestos domat magnis stragibus 416.b
Nicanorem cum suis copiis delet 423. f. creatur pontifex, & fœderatur Romanis 424.b
cadit 425.e
Judas Sepphoræi sophista 772.b
Judas vates 415.b
Judicum status quis 178.e
Julia uxor Cæs. Augusti 559.d
Juliæ Augusti quid ab Herode legatum 599.f
Juliani centurionis fortitudo & fatum 947.a
Julius Cæsar Pompejum fugit, & bellum cum Ægyptiis gerit 479.f
amicus & beneficus est in Judæos 481.
a parat expeditionem contra Scipionem & Catonem 481.d
occiditur 481.d
Julii Cæs. magnificentia, & liberalitas in Herodem 526. & seqq.
vincit M. Aritobulum 514.a
occidit eum cum Cleopatra 518.c
Julius Capella 1000.f
Julius Lupus Carsotiam cum filia interficit 667.c
interficitur & ipse 973.b
Jupiter Olympius 672.c
Jurisjurandi modus 14.f
Juxta regiæ filii & fratres Tito supplicant 964.d

L

Labanus Bathuelis filius 15.f
dolose cum Jacobo agit 30.c
persequitur fugientem generum 32.d
Laboasdachus Mithasaris filius in paternum regnum succedit 312.d
Lacedæmoniorum amicitia cum Onia pontifice 407.b
Lacedæmonii cum Judæis societatem & fœdus faciunt 442.b
Lacedæmonii quando & quemadmodum Romanis subditi 870.a
Lamechus, pater liberorum LXXVII. 7.d
Largius Lepidus decimæ legionis præpositus 956.f
Lapopolis 654
Latronum colluvies Hierosolymis 871. e.872. eorum facinora ibid.
Latronum turba in Judæa 694.695.f 999.f
L. Lentuli decretum pro Judæis 488.c
Lepid. a Caligula occisus 653.f.654. c
Leprosi quidam Syrorum castra urgente inedia invadunt 304.f
Leprosorum conditio 944
& quod alicubi sint in pretio ib. e
Leuces loci descriptio 968.f
Levi, militum præfectus 1013.b
Levis nativitas 30.e
ulciscitur sororis stuprum 34.a
filii ipsius tres 52.a
Levias traditur 871.g
occiditur 872.a
Levitæ uxor quam nefande a Gabaonitis tractata 147.c
Levitæ ejus prudentia ibe
Levitarum numerus 972.a
Levitis ac sacerdotibus civitates cum suo agro, & decimæ adscribuntur 108.g.109.a
earum civitatum nomina 442.a
Levitæ usum vestis lineæ impetrant 699. d
Levitica tribus deo dicatur, cui tabernaculi cura committitur 94.a
Lex Moysis cur a poetis aut prophanis historicis non tractata 391.e.397.c
Legis & præceptorum Dei pulcherrima explicatio 1073.1074 1075.1076.1077. per totum
Legis nomen apud Græcos olim non fuisse 1070.d
Leges Moysis ad morem pietatemque pertinentes 111.a. 112.
Liæ & Rachelis æmulatio 30.a
Libri duo & viginti apud Judæos divini 1056.a
Liberius Maximus jussu Vespasiani Judæis stipendium indixit 983.d
Libys

Lybia dicitur Aphrica 24.d
Libys Libya 14.a
Linguarum multarum cognitionem cur Judæi non magni faciant 703.a
Longævi cur primi homines 11.b
Longinus tribunus a Judæis occisus 820.f
Longini equitis Romani forte factum 914.c
Longini juvenis Romani facinus 953.f
Lotus adoptatur ab Abrahamo 15.g
captivus abducitur 18.a
servatur de excidio Sodomitarum 20.d
Loti uxor in salis statuam versa ibid.
filiæ cum patre coeunt ibid.f
Lucilius Bassus legatus Herodium castellum capit 980.b
Machærunta quoque 983.a
Jardem Sylvam oppugnat 983.b
Lucius Annius Gerasam capit, & mille juvenum interficit 893.a
Luctus tempus 126.d
Ludas, Ludi 15.a
Ludi Circenses 614.b
Luminum festivitas, & ejus institutio 415.e
Lupus Alexandriæ rector ad Vespasianum scribit de seditione Judæorum 995.e. templum Oniæ ablatis donariis claudit ibid.
Lustrandi populum modus 109.g. 110.a
Lustrationis tabernaculi modus 88.c
Lydda civitas à Cestio exusta 818.e
Lydi olim Ludi dicti 15.a
Lysanias Ptolemæo Mennæi patri successit in regnum 490.d
interficitur a Cleopatra 519.a
Lysanias Parthos in Judæos incitat 730.c
Lysiæ commisit Antiochus Epiphanes filium suum, & bellum contra Judæos 413.d
Lysias vincitur a Juda Macchabæo 415.b
occiditur a Demetrio 421.g
Lysimachus fratrem suum occidit, & Gazam prodit 459.e
Lysimachus Hellespontum occupat mortuo Alexandro 388.a
Lysimachi portentosa de Judæis mendacia confutata 1058.1059.1060.1061 1069.1070.1077. per totum

M

Macedones transisse peditos mare Pamphylium 68.b
Macedones quando Romanis subditi 806.a
Macedones Ægyptios subjugarunt 1068.e
Macchabæi nati maximi & primi inter septem fratres supplicia crudelissima & ipsius cum insigni tolerantia sermones 1083.a
ubi historia Macchabæorum fratrum
Macherus dux Rom. legionum qualiter se gesserit apud Herodem 703.d 738.b
Machir, tertii ex fratribus Macchabæi constantia 1094.b
Macherunti Romanis persuaderit ut præsidio suo decedant 816.b
Macherus quomodo capta a Romanis 982.c. situs ejus descriptus 980.c
Macho capta & deprædata 222.c
Matro præfectus prætorianorum militum 633.b
Madianitarum filiæ Israelitas illiciunt ad delinquendum 114. 115. per tot. cæduntur cum suis regibus 117.f
Madianitæ Hebræos subigunt 153.d
cæduntur maxima strage 155.a
Madiana civitas 59.d
Madus, Madæi 13.a
Magdus campus regio 1014.e
ejusque descriptio 891.a
Magoges & Magogæ populi 13.a
Magus Ægyptius pseudoprophetes triginta millia hominum seduxit 797.a
cum paucis fugit ibid.d
Magi & latrones iterum Judæos afflixerunt 797.c
Magorum turba in Judæa 694.g 695.e
Malichus exactionum collector pro Cassio 717.d
novas res molitur & veneno tollit Antipatrum ibid. luit pœnas 727.e 728.a
Malichi Arabii regis perfidia 494.a 733.b
Malchus Arabiæ rex Vespasiano in auxilium misit quinque millia peditum. equites mille 834.f
Malichus Judæorum dux 711.e
auxiliatur Gabinio contra Alexandrum Jannæum 476.c Antipatrum veneno tollit 490 interficitur ibid.f
Malthace uxor Herodis moritur 778.e
Malorum hominum mos 594.b
Man vox interrogativa 73.c
Manachases vestis qualis 84.b
Manahemus Essenus Herodem puerum scholas frequentantem salutat regem 542.a
Manahemus Judæ Galilæi fil. Massadam invadit 811.g.812.a
velut rex Hierosolymam redit & princeps seditionis fit ibid.
interficitur 813.a
Manahemus occiso Selesmo regnum sibi vindicat & Thapsenses excindit, ac posta Phullo pace redempta moritur 320.b
Manasses Josephi filius 44.d.52.b
Manasses in numerum Jacobi filiorum adoptatur 53.e
censetur loco Levi 96.f
Manassæ pars dimidia Chananææ 141.d
Manasses Ezechiæ filius regnum paternum assequitur impiissimus, & prophetarum occisor captus a Babyloniorum rege tandem in principatum restituitur, & pietati studet pristinis mutatis moribus 332. per tot. moritur relicto successore regni filio 332.g
Manasses Joannis pont. fil. ducit uxorem Sanaballitis filiam Hicaso vocitatam 384.b
Manasses fit pontifex 401.b
Manasses trans Jordanem missus, ut toparchiam administraret 822.e
Mandra, locus 344.f
Mane, quæ diei pars 4.c
Manethon Ægyptius historicus 1039.d
ejus historiæ compendium 1039. 1040 1041. per totum
Manethon antiquitatem Judæorum confirmat 1042.a
Ægyptiacam historiam se ex sacris literis interpretatum professus 1052.a
ejus historia emendata ibidem & 1054.a
Manethonis mendacia confutata 1053. 1054. 1055. 1056. 1057. 1061. per tot.
Manna qualis cibus 72.g
Mannæus Lazari ad Titum profugit 941.a
Manoches Zelotypus Sampsonis pater angelum excipit 160.a
Mar locus cur sic vocatus 70.c
Mara quid significet 163.e
M. Agrippa. vide Agrippa
Marcus Alexandri Alabarchæ fil. 673.e
M. Antonius, quære Antonius
M. Anton. Julian. procurator Judææ 956.f.
Mardochæus dux Judæorum Babylone deducendorum Hierosolyma 363.f. 367.a
Mardochæus Esteræ patruus 374.b
regi insidias prodit 374.g
Judæorum calamitatem Estheræ indicat 376.c
efficitur summo honore 379.b
Amanis potestatem & bona accipit 380.b
Mare rubrum Judæis transitum concessisse, & Pamphylium Macedonibus 67.e.68.b
Mare vas templi cur sic dictum 261.b
& quam fuerit capax, ejusque usus ibid.
Mareone Græcis Samaria 285.a
Maresa urbs 283.a
Mariæ Eleazari filiæ facinus horrendum comedentis filium 951.a
Mariamne Agrippæ filia 628.a
Mariamne Alexandri Aristobuli & Alexandræ filia, uxor Herodis 512.b
occiditur a marito 530.b
Mariamne Alexandri filia uxor Herodis Antipatri 729.d
ejus insolentia in maritum 730.a
occiditur 730.g
Mariamne ab Archelao marito transit in thorum Demetrii Alexandrini 693.f
Mariamne Moysis soror 56.b
moritur 109.f
Mariammes turris descriptio 914.g
Marisa civitas devastatur 732.d
Marsonane, mensis 9.a
Marsus Syriæ præficitur 676.e
defert Agrippam Claudio Cæs. 677.d
excipitur ab Agrippa, cui fit exosus 678.e
Marsias Agrippæ libertus 630.b
Tiberii mortem patrono filio nunciat 836.d
Marthace Archelai mater moritur 605.e
Marullus præses Judææ constituitur 637.a
Massabazanes quid 84.b
Massadæ castelli descriptio 887.f
Masiatæ castelli situs descript. 986.g. 987
a, commeatus & apparatus qui decem millibus virorum sufficerent 988.c
Masnaemphthes pileus 84.e
Masphatis civitas, & quid significet 171.g.
Matathias Asamonæi filius occidit Bacchidem, & duces expellit Judæa, ac moritur 769.b
Mathanes Baalis sacerdos trucidatur 313.b
Matthias Anani fit pontifex 676.e
privatur sacerdotio 678.f
Matthias Apsalomi, vir strenuus 441.a
Matthias Joannis filius sacra prophanare fenuit, veramque religionem fortiter tuetur 410.g. 411. per totum
instructis filiis moritur 412.d
Matthias Margaloti seditionem movet 596.a
exuritur vivus 597.b
Matthias Margali sophista 772.b
Matthias pontifex mittitur ut Simonem Gioræ Hierosolymam introducat 898.a
Matthias Theophili constituitur pontifex 589.c. privatur eo munere 597.c
Matthiæ Boethi mors crudelissima 938.c
Maxillà, locus 161.g.162.a
Mazaca civitas 13.b

Madabenſes Amoræi, Joannem Gaddis interficiunt 428.c
expugnantur ab Hircano 450.d
Mediannus Atticus & Siculus 200.b
Medi populus 13.a
Medi quod in Aſia regnaverunt Græcis cogniti 1038.f
Megaſſari facinus audax 938.b
Megaſthenes hiſtoricus 1045.b
Mela legatus Archelai ad Herodem 576.a
Melcha Aranis filia 15.d
Melcha Saulis filia datur nuptum Davidi, marito periclitanti ſuccurrit 190.f 192.b. datur alii nuptum 202.a ridet maritum 200.d
Melchiſedecus rex Solymæ Abrahamum convivio excipit 18.d
Meliis insposuit Pseudalexander 783.c
Memnonis ſepulchri deſcript. 790.g 791.a
Memphibostus Jonathæ filius humaniſſime a Davide habitus 223.c delatus Davidi occurrit victori 237.a
Memphitarum deditio 724.c
Menander Epheſius ſingulorum regum actus apud Græcos & Barbaros conſcripſit 1042.g
Mendæ civitas 338.d
Menedemus Philoſophus 396.d
Menelaus, qui alias Onias, Simonis filius propter amiſſum pontificatum deficit a patriis legibus 408.d abducitur captivus & occiditur 421.c vide Onias
Menſa tabernaculi 83.b
Menſæ a Ptolemæo Philadelpho Judæis donatæ deſcriptio 403.d
Menſis anni primus Moyſi quis & cur 9.a
Menſuras quis excogitarit 7.c
Meroe unde dicta 58.f
Meſas, Meſanæi 85.a
Meſchus, Meſchini 13.b
Meſopotamiæ difficilis tranſitus 24.f
Meſre, Meſræi 85.f
Meſræi filii quibus populis nomina impoſuerunt ibid.
Meſſala rhetor patrocinatur Herodi 493.g
Meſſalina a marito Claudio Cæſ. ob ſcelotypiam trucidata 694.a
Methir, tunica pontificiaris 84.f
Metilius præfectus a cæde reſervatus 813.d
Metilius Romanorum præfectus legatos mittit ad Eleazarum ibid.b
Michæas propheta, vulnerare ipſum potenti male ominatur, 292.e Achabo malum nuntiat, quare in carcerem coniicitur ibid.g Achabo interitum prædicit 294.d
Michæas propheta 336.g
Michole uxor Davidis. vide Melcha
Mileſius arcis Damaſci præfectus quomodo Philippum Gryphi filium tractarit 462.a
Militis cujuſdam facinus contra ſenatum Romanum 792.g
Militis Rom. impudentia quantam eadem Judæis dederit 691.b
Militis Moſaicos libros diſcerpentis pœna ibid.e
militiæ qui non commodi 129.f & qui ab ea immunes ibidem.g & ſeq.
Mina quantum pendeat apud Judæos 478.e
Minæus Ægypti rex, Memphis conditor 268.f
M. Minucianus 660.a. 671.e
Miſael appellatur Miſaches 346.a
Miſas Moabitarum rex propter negatum Joramo tributum quo neceſſitatis pervenerit 300.c
Miſenum oppidum 691.e
Mithridates ærarii Cyrii præfectus 358.b
Mithridates occiſus 473.b
Mithridates Pergamenus Peluſium expugnat & Ægyptios vincit 480.b ejus geſta 724.a
Mithridates quomodo ab Aniſæo tractatus, quomodo ab uxore, deque ejus victoria 648.d. per tot.
Mnaſeas Græcus hiſtoricus 1051.a
Moabitæ penitus fracti a Davide 221.d
Moabitæ & Ammanitæ ſocii, mutuo ſeſe interimunt 298.e iterum ſternuntur & prædantur 301.d
Moabus, Moabitæ 21.a
Molonis mendacia de Judæis 1061.d
Monobazus Bazeos Adiabenorum rex quomodo Judaiſmi ſit amplexus 685.c ejus regnum 920.c
Monobazus Monobazi filius prorex conſtituitur 684.f rex fit 689.e
Mons Samaron, Ibeus 281.b
Mortem in alium locum devolutum 319.f
Mortem præter Dei voluntatem non venire 132.b
Moſes, qualis fuerit vir 3.
Moyſis nativitas 55.a
quomodo ſervatus 56.b
cur ſic vocatus ibid.f
adoptatura regina 57.b
Moyſes diadema regium pedibus calcat ibid.c
præficitur exercitui Ægyptiorum & Aethiopas bello vincit 58.b
ducit Tharbin uxorem 59.b
fugit Ægyptios ibid.c
Raguelis filiab. opitulatur contra paſtores, exquibus unam ducit uxorem ibid.f. conſpicatur rubum ardentem in Sina 60.b
confirmatur ei liberatio Iſraelitarum 61.f
edit miracula, nomen Dei cognoſcit, redit in Ægyptum ibid.
edit prodigia apud Pharaothem 61.f 62.63.
educit Iſraelitas ex Ægypto, & quantus eorum numerus 63.b
cujus ætatis fuerit cum eos educeret ibid.e
traducit eos per mare rubrum incolumes 67.d aquam amaram facit potabilem 70. 71.a. coturnices & manna impetrat à deo 72.e
ex petra aquam elicit 73.f
cum Amalecitis pugnat 75.b
decem præceptorum tabulas a deo acceptas populo exhibet 96.g
quadragintà diebus in Sina detinetur 97.c. Aaroni fratri ſacerdotium confert 87.e
dedicato templo victimas offert 89.a
in tabernaculo Deum conſulit 90.f
tribum Leviticam Deo dedicat 94.a
cenſet omnes tribus præter Levitica, & ordinat profectioni belloque neceſſaria 96.f. mittit exploratores in Chananæam 98.d
Coræ factionem compeſcit 104.d
ejus juſtitia 106.d. luſtrat populum 109.g. Sehonem & Ogem reges delet 111. per tot. Madianitas cum ſuis regibus cædit 117.e. Jeſum ſibi deſignat ſucceſſorem ibid.g
moritur 119. quid ſuis prædixerit 119.b quas leges præſcripſerit 120.f
uſque 196
exhortatur Jeſum ut in Chananæos exercitum ducat 131.a
nube circumdatus diſparuit 131.d
lugetur triginta diebus a populo ibidem.f
Moyſes fabulose dicitur fuiſſe leprosus 84.d
vir admirandus, 99.f
Moſeos quinque librorum ſcopus 103.f
Moſes apud manethonem prius Cuthphus ſacerdos Oſireos dei Heliopolitani dictus 1053.g. 1054.g
Moſes Ægyptiis vir divinus habitus 1056. d. ejus tempora quibus vixit deſcripta ibid.
ejus virtus & geſta 1070. 1071. per tot.
Moſollani Judæi nobile factum 1049.f
Muchæus fert ſententiam contra Vaſtem regem 373.f
Mulierum potentia 361.f
Mundi & univerſorum creatio 4.b
Mundum providentia dei regit 371.a
Mundus quomodo Paulinam compulerit 611.f
Murus triginta novem ſtadiorum cum tredecim caſtellis circum Hieroſolymam triduo ædificatus 957.b
Muſicorum inſtrumentorum Davidis regis deſcriptio 141.g
Mutiani & cæterorum rectorum petitiones 891.g
Mutianus Romam ingreditur cum exercitu 902.g

N

Naamis uxor Abimelechi Bethlemitæ & quid ſignificet 163.a
quomodo Ruthem inſtituerit 164.b
Naaſes Ammanitarum rex Hebræos crudeliter tractans a Saulo occiditur 178.b
Naaſes junior Ammonitarum rex injuriam affert Davidis legatis 223.f
Nabæotes, Nabatæa regio 22.a
Nabalus vecors & malus convicium Davidi 200.g quid ſignificet 201.c moritur ibid.f
Nabla, inſtrumentum muſicum 143.a
Nabrodes. qualis vir 11.f. 14.b
Nabuchodonoſorus rex Babylonis bello infeſtat Nechaum Ægypti regem 338.d Joacimum occidit, & Hieroſolymitanorum præſtantiſſimos Babylonem abducit 337.d duces ejus qui urbem Hieroſolymam ceperunt 341.b quomodo captâ Sedeciâ tractarit rem. & Hieroſolymam penitus excindenda, & templum ſpoliandam, populumque Babylonem traducendum curat 342.a Coelen Syriam ac Ægyptum perdomat 341.c Judæorum nobilium quorundam pueros inſtituit & curat ibid.f ſomnium, cujus erat oblitus, ruit ſe ſomnium, cujus erat oblitus, ruit ſe Dei indicari & explicari, quod facit Daniel 346.f. moritur 349.c. geſtorum ejus repetitio 350.d. poſterorum ejus finis 351.a
Nabuchus propter negatum regi tributum lapidibus obruitur 289.d
Nabuzardanes mittitur Hieroſolymam ad templum ſpoliandum 342.a
Nacebus Arabum dux cæſus 571.e
Naehores Setugi filius 15.c quod habuerit liberos ibid.
Nah-

Nadabus Hieroboami filius accipit regnum paternum cum paterna malitia, occiditurque cū omni familia 282.d
Nain vicus 894.d
Nais a Caine condita 7.d
Nais vicus 691.e
Narbathæ regionis ſitus 799.f
Narbathene toparchia a Ceſtii equitibus vaſtata 818.a
Naſamones quomodo Romani ſubjugarint 807.d
Nathan propheta 220.e
mittitur ad Davidem increpandum 226. e. indicat quomodo Adonias ſibi regnum uſurparet 247.c
Naumi prophetia de excidio Ninivitarum 321.a
Nazaræi deo devoti 109.b
Neceſſitate in bello nihil pugnacius 839.g
Neceſſitate laborantes ſublevare, hominī decentiſſimū & deo gratiſſimū 205.e
Nechias qui & Pharao Saram rapuit 928.f
Nechaos Ægypti rex contra Babylonios proficiſcens impeditur a Joſia, quem occidit 355.e
captivum abducit Joacum filium ejus 336.a
Nechaum bello petit Nabuchodonoſorus 336.c
vincit ibid.
Neemias quantum juverit Judæos apud Xerxem 371.d
Neerda urbs 644.c
Nemrod, vide Nabrodes.
Nephani ſingulare certamen cum fortiſſimo Palæſtinorum 242.e
Nephthalimi nativitas 30.f
filii ejus 52.c
Nephthalitarum ſors 142.a
Neronis geſta & præcipue contra Judæos 795.g
Neronis imperium quandiu duraverit 893 b
Nero contemptor nationis Judæorum 968 e
Nero indignatur ob res minus proſpere geſtas in Judæa 830.a
Veſpaſianum ad regendos exercitus in Syriam mittit ibid.c
Nero, quære Tiberius & Domitius
Neronias dicitur Cæſarea Philippi 698.f
Neruls cur Judæi abſtineant 35.c
Netiræ & Philippi fratrū fortia facta 844.e
Nicanor perfidus contra Judam Macchabæum pugnans, cum ſuo exercitu victo extinguitur 423 f
Nicanor amicus Titi ſagitta vuln. 920.g
Nicaule regina Ægypti 269.b
Nicolaus Damaſcenus Judæorum patronus 398.e
Nicolai Damaſceni hiſtoria de Herode culpatur 563.c
Nicolai Damaſceni legatio nomine Herodis ad Cæſarem 575.g
ſententia de duobus ejus filiis damnatis 578.f
actio contra Antipatrum Herodis filium 591.c
patrocinatur Archelao 604.e
Nicolaus Damaſcenus rerum Judaicarum ſcriptor 1065.
Nicolai rhetoris oratio pro Judæis Jonicis 550. g
Judæos coram Cæſare arguit, & reges purgat 782.f
Nigro Peraitæ qui Idumæam regebat, a Judæis mandatum, ut ducibus pareret 822.d
Niger Idumææ rector in Salis oppidum Idumææ confugit 831.f
iterum fugit 832.a
Niger Peraita, Silas Babylonius, & Joannes Eſſenus, duces Judæorum contra Romanos 831. b
quomodo occiſus 885.c
Nigliſar Abolamarodachi filius regnum paternum accipit 350.d
Nilus fluvius 5.d
Nilus uſque ad Elephantinem navigabilis 894 b
Ninum quis condiderit 14.f
Ninus regis Aſſyriorum 330.d
Niſan, menſis 9.a.64.g.93.a.366.f
Niſibis regio 687.e
Niſibis urbs 644.d
Noba oppidum ſacerdotum 195.a
excinditur cum univerſis habitatoribus 196.f
Nobilitas generis nulla inter Judæos 104.f
Nobilitatem generis unde Judæi diſcernant 989.a
Noe vel Nochus vir pius ſceleratorum commercia fugit 8.c
Noe quomodo arcam conſtruxerit & e diluvio ſit ſervatus 8.e
ejus filii quales 11.d
vini uſus repertor inebriatur 14.e
Norbani interitus 661.e
Nubis ſupra tabernaculum præſentia quid ſignificarit 97.b.99.c
Numidius Quadratus Syriæ procurator 692.b
& ejus geſta 795.c
Nymphidius homo nequiſſ. 893.c

O

Obadamus arcam hoſpitatur 210.a
Obedes filius Bozi & Ruthes 164. c
Obedias jumentorum Achabi curator, vir pius, prophetas liberat 286.e
quomodo uxor ejus vidua per Eliſæum ſit a debitorum moleſtiis liberata 302. b
Obelas propheta captivos Benjamitas & Judæos liberat 322. a
Obedas ſeu Obodas Arabum rex 566.b
ſuperat Alexandrum Hyrcani 714.d
Ochobatus militum Jonathæ dux 293.f
Ochoſias Achabi fil. regnum paternum accipit 295.f
ex caſu moritur 299.b
Ochoſias Jorami fil. paternum regnum recipit 307.g
ſagitta ictus ab Jeu perit 309.e
cognati ipſius interimuntur 310.f
Octavia Claudii Cæſ. filia 694.a
Officioſi quando plerunque ſint homines 205.e
Oſilius Phaſaelum monuit de inſidiis cavendis, & juvat eum 495.f
Oges rex excinditur 111.e
quantus vir fuerit & quanta ejus ditio ibid.
Olda prophetiſſa vaticinatur Joſiæ regi 334.b
Oliveti mons 695.e
Olurus vicus 895.b
Olympus ad Cæſ. mittitur 760.c
Olympius Jupiter 652.e
Onias & Doſitheus Judæi duces liberaverunt Alexandriam 1064.c
Onias Jaddi filius patri in pontificatum ſuccedit 386. g
Onias Oniæ fil. templum in Ægypto ædificat 433.a
Onias Oniæ fil. pontifex quanta mala ſecerit Hieroſolymis propter Tobiæ filios civitate ejectos 708. e
Oniæ, filii Simonis amicitia cum Ario Laconum rege 407.c
Menelaus dici voluit 488. c
vide Menelaus.
Onias Simonis Juſti fil. pont. 392.a 401.b
Onias alius pont. 407.a
Onias Simonis pontifex a Ptolemæo rege Ægypti impetrat locum condendo magnifico templo 996.a
Oniæ pro Cleopatra regina bellum ſuſcipientis geſta 1064.
Onias, vir juſtus qui pluviam precibus impetrarat, lapidibus obruitur 470.d
Oniæ regio 480.d
Ophnes ſceleſtus filius Elis 164.f.165.a
Ophres Abrahami filius occupat Libyam 24.d
Opobalſamum ubi & quomodo proveniat 473.b
Optimatum adminiſtratio Hieroſolymis qualis & quandiu 173.d 367.a
Ordeum, frugum omnium viliſſimum 154.e
Oribus rex occiſus 155.b
Orientis totius nobilitatem præcipuam in Italia ſervire 807.c
Orodes Artabani fil. Parthorum rex conſtituitur 620.g
Oſeas rex Iſraelis conſtituitur, vir impius 323.a
vivus capitur ab Aſſyriis, & transfertur cum univerſo regno Iſraelitarum in Mediam & Perſidem 324.g. 325.a.
Otho imperator declaratus milites ſuos contra Vitellii exercitum duxit 893.d 896.d
ſemet occidit ibid.
Othonis imperii termini ibid.
Otrus Armeniæ dominus 85.a
Oza attingens arcam examinatur 219.g
Ozæ percuſſio, locus ibid.
Ozias Amaſiæ fil. regnum Judæ patre mortuo capit 317. g
natura bonus & gnavus multis devictis gentibus urbem reſtaurat 319.a
deficiens a pietate lepra percuſſus moritur 319.f. 320.a

P

Pacorus rex Mediæ 688.a
conjugem & concubinas captas ab Alanis centum talentis redemit 985.c
Pacorus Parthorum rex contra Judæos pergit 730.d
Pacorus Pacori regis pincerna explorat Judæam ibid.
inſidiatur Phaſaelo 495.a. 730.g 731.a
& Herodi 731.g
rex Syriam occupat 494.d
occiditur 503.d
Patina Claudii Cæſ. uxor 694.a
Palæſtinæ ſitus, & ejus gentis odium in Hebræos 66.a
Palæſtinos Sampſon vexat 161.c
Palæſtinorum contra Hebræos expeditio & victoria 166.b
arcam e ſuis finibus remittunt Hebræis 170.c
Palæſtini cum Judæis præliantes nunc vincunt, nunc vincuntur 165.166, 172. 173.
iterum bellum eis inferunt 187.d
cæduntur 189. d

denuo redintegrant bellum, sed infeliciter 191.g
Cillanorum agrum invadunt 197.g
Sauli ditionem invadunt 199.a
eum cum filiis occidunt 208.e
Palæstinos David superat 219.c
penitus subigit 221.c
Pallas Neronis libertus 696.f
Palmarum fructus præstantia 619.a
Palmira urbs 268.f
Pamphylium mare Macedonibus transitum præbuisse 68.b
Panes propositionis 83.d.93.f
Panium, locus 541.c.746.d
Panii pulchritudo naturalis Agrippæ divitiis accurata 860.g
Pannychis concubina 757.g
Paphlagones populus 13.c
Papinius tribunus 655.c
Pappus Antigoni dux quid contra Herodem gesserit 505.d. 739.c
occiditur 740.b
Paradisi descriptio 5.b
Patricidium quam grave sit crimen 593.c
Parthi Antigonum reducunt in regnum, Hyrcanumque cum Phasaelo captivos abducunt 494.c. 496.a
Hierosolyma diripiunt 497.c
profligantur 503.d
Parthorum mutabilitas 619.f
Parthi Armeniam bello amittunt 625.b
Paschæ institutio & celebratio 65.a. 93.a 136.b. 602.a
Pasini castrum 15.a
Patriæ causa nihil non faciendum 206.a
Paulina quomodo a Mundo constuprata 622.f
Paulinus Lupo in administratione Alexandriæ succedit 996.d
templum Oniæ penitus spoliat & inaccessum facit ibid.
Pausanias Cerastæ fil. Philippi Macedonis interfector 383.c
Peccata unde maxime nascantur 184.e
Pecoribus olim omnis barbarorum possessio constabat 60.b
Pecuniam publicam nullam esse Judæis, quam sacram illorum templi 478.f
Pecuniam votivam ubi deposuerint Judæi 644.d
Pedanius legatus 760.e
Pedanii equitis forte factum 952.a
Pelusium urbs 184.e.894.b
Pelusium capitur 480.d.724.c
Pentecostes festivitate Judæos iter non facere 450.b
Pentecoste unde dicta 778.g
Peræa regionis descriptio 833.c
Percussus in rixa quomodo vindicandus 128.a
Persæ populus 14.f
Persarum mos in bibendo 373.d
Persarum lex de uxoribus ibid.e
Persarū contra Græcos expeditio 1034.e.
contra Ægyptios 1068.b
Persæ in Asia regnaverunt 1038.f
Persicarum rerum scriptores probatissimi inter se discordant 1035.a
Pestis quam sæva invaserit Davidis regnum propter recensitum populum 244.f
Petephres liberaliter tractat Josephū 39.f
Petilius Cerealis proconsul Germanos ad sobrietatem coegit 975.e
Petra magna, locus 198.g
Petra, quæ olim Arce, civitas 110.b
Petra, quæ Reeme 117.e
Petronius Ægypti præfectus Herodem juvat famis tempore 536.c
Petronius præfes Syriæ constituitur 649.f
gratificatur Judæis cum suo periculo 641.d
Petronii epistola ad Doritas pro Judæis 675.f
Petronii adventus terribilis ex Antiochia in Judæam 790.e
Petronius Judæos adhortatur ad Cæsaris statuas recipiendas 791.c
Phaceias Manaemi filius, patri in regnum & crudelitatem succedit, trucidatur 320.d
Phaceias Romeliæ fil. vir impius, regnum Israelitarum occupat ibid.
Achazem oppugnat 321.d
Phalec quid significet 15.b
Phalegus Heberi filius ibid.
Phanissus Samuelis filius e rure abstractus ad pontificatum 872.f
Phanasus pontifex a seditiosis constituitur 700.b
Phanuel locus cur sic dictus 33.e
Pharaones cur Ægyptiorum reges dicantur, & quando sic appellari desierunt 268.f
Pharaothes Ægypti rex Abrahami conjugem concupiscit 17.a
Pharaothis duritas & malitia in Hebræos 61. 62. 63. 64. 65. per totum
dimissos insequitur 65.f
cum omni exercitu deletur 67.f
Pharæ filii duo 52.b
Phari insulæ descriptio 894.e
Pharisæorum secta 442.d
autoritas 453.b. 463.e
Pharisæorum secta qualis 585.f
Pharisæi 617.c
Pharisæorum existimatio 716.e
& quomodo se gesserint regnante Alexandra ibid.
Pharmathi mensis 64.g
Pharnaces patrem Mithritatem Ponti regem occidit 473.b
Phasaelus Antipatri fil. 723.d
præficitur militibus 725.c
superat Felicem 729.a
accusatur a Judæis ibid.e
circumvenitur a Pacoro 730.g
occidit sese 731.e
Phasaelus civitas 748.c
Phasaelus, turris & oppidum 760.a 606.b 784.b.779.b.914.e
Pheroræ Antipatri filio committitur cura commeatus 502.c
donatur ei caput Pappi præcisum 506.a
assequitur tetrarchiam 541.b
Herodis filiam unam respuit uxorem ducere 564.b
alteram ejus ducit ibid.
Pheroras Antipatri fil. Herodem fratrem accusat ipsius filio 565.b
Salomen accusat Herodi 565.f
dissidet ficte cum Antipatro patris filio 585.c
moritur, & uxor ejus accusatur veneficii 587.d
Pheroras Antipatri filius 723.d
quid gesserit 736.f
odit Herodis filios 754.g
accusat Salomen 755.c seipsum prodit & reconciliatur Herodi 757.g
rejicitur ab eodem & moritur 764.f
Pheroræ uxoris insolentia 763.e
Phiala lacus 860.f
Philadelphensium cum Judæis dissidium 682.b
Philippus Ptolemæi Minnæi filius 713.g
Philippus Amyntæ filius cæsus 659.d
Philippus Antiochi Grypi fil. Syriæ parti imperans Antiochum Cyzicenum superat 459.g. 460.a
cum fratre Demetrio pugnans totius Syriæ dominus constituitur 461.f
Philippus Archelai frater, quamobrem a Varo Romam præmissus 781.a
Philippus Herodis filius constituitur tetrarcha 599.f
succurrit fratri Archelao 610.b
portionem regni paterni consequitur 611.c
calumniatur a fratre Antipatro 767.c
Philippo Herodis filio quæ regiones cesserint 781.g
Cæsaream ad Jordanis fontes & Juliadem condidit 789.b
Philippus Herodis frater moritur, & quam honestus fuerit vir 631.f
Philippus Jacimi filius Agrippæ copiarū præfectus 584.f
Philippus Jacimi filius Agrippæ præfectus 1001.f
quomodo in periculis servatus, ejusq; gesta 1003.a.1011.d
filiæ ejus duæ in excidio Gamalæ servatæ 868.b
Philippi Macedonis interitus 383.d
Philippo uni amicorum committit Antiochus Epiphanes regnum & filii tutelam 419.b
regnum affectans afficitur supplicio 421.d
Philistinus, Philistini 14.c
Philo Judæorum legatus a Caligula repulsus 649.e
Philo historicus 1051.b
Philosophiæ tria genera apud Judæos 784.g
Philosophi apud Indos Calani, apud Syros Judæi dicuntur 1047.g
Philosophorum de Deo discordes sententiæ 1071.f
Philostephanus Ptolemæi Lathuri dux 417.g
Philostratus historicus 1041.b
Phineas sacræ pecuniæ custos 966.d
Phinees Zambriam occidit, & exercitū cōtra Madianitas præficitur 116.f.117.c
Phinees domus sacerdotio donatur 254.c
Phinees filius Elis pontificis malus 164.f
Phineeses legatur ad Rubelitas & Gaditas cum reliqua dimidia tribu 143.c.
succedit patri in pontificatum 145.b
Phison fluvius, & quid significet 5.c
Phœbus Agrippæ legatus a Judæis interemptus 886.
Phœnicibus pecuniæ amor Græcorum commercium fecit 1038.e
Phœnicum antiquissima rerum memorabilium traditio 1031.g
testimonium de Judæis 1039.c. 1042.
1043. per totum.
Phœnicum historiæ 1046.a
Phora quid significet 5.c
Phraates Parthorum rex humaniter tractat Hyrcanum 511.d
a suo filio occisus 619.f
Phraates Phraatis filius parentem occidit & matri miscetur, cui perit 619.f 620.a
Phruræa festi dies 382.d
Phryges populus 13.c
Phutes, Phuti 13.g
Physcon Ptolemæi Epiphanis filius 488.a
Pilatus a Tiberio in Judæam missus 789.c
Cæsaris

Cæſaris imagines Hieroſolymæ intulit ibid. quæ cum Judæis Cæſareæ egerit ibid. Hieroſolymis ſtatuas iterum aufert ibid.f
Judæorum tumultus propter Cæſar. imagines 789.c
tumultus alius ob Corban theſaurum ſacrum ibid.f
Pileus pontificis qualis 86.a
Pinea ligna ex terra aurea 271.a
Piſo legatus Pompeji 473 f
Piſtus nobilis defectionis a Romanis autor 1000.f.1005.c
Pitholaus Hieroſolymorum præfectus 476.c.713.c. transfugit ad Ariſtobulum 477.b
occiditur a Caſſio 479.d
Placidi & Joſephi velitationes circa Ptolemaida 1015 c
Placidus tribunus in exercitu Veſpaſiani 834.b.in Galilæam maximam multitudinem occidit 837.d
a Jotapata repulſus aufugit ibid.
quomodo Itaburium montem occuparit 866.g
geſta contra Gadarenſes 888.d
Platane, vicus Sydoniorum 760.f
Plato veritatem de deo proferre timuit 1071.f.1076.d. Moſen imitatus 1079.b
Plinthines ſitus 894.b
Pliſtorum apud Dracos ſecta 618.b
Polemon, Ponti regulus 678.d
Polemon circumciſionem admittit, & Bernicem ducit uxorem 693.e
Politianus tribunus cur a Ceſtio Hieroſolymam miſſus 803.c
ejus oratio & geſta ibid.
Pollio Phariſæus Herodi amicus 510.b 541. f
Polybius Megalopolitanus hiſtoric.1065
Polycrates Lacedæmoniorum nobilitatem fœdare tentavit 1051.c
Pompejus qualibus muneribus honoratus, & quæ geſſerit 471.e
ejus virtus 474.g
Pompejus Magnus Hyrcani & Ariſtobuli cauſam cognoſcit 718.d
Hieroſolyma capit 719 e. 720.b
Q.Pompejus Cos. 672 a
Pompeji malitia in oppugnandis Judæis 808.d
Pondera quis invenerit 7.c
Pontificis connubium & puritas 95.e
Pontificis ornatus qualis 84.b
Pontificis ſummi qualis electio 1073.c
Pontifices Hieroſolymis qua fraude creati ſint 872.c
Pontificum & ſacerdotũ diſſidium 696. c
Pontificum iniquitas 698.d. origo,& qui ad eam dignitatem admittantur,quotque fuerint ab Aarone uſque ad finem belli Judæorũ cum Romanis 700.a.701
Pontificum templi Solomonis enumeratio 342.f
Pontificatus quando primum ad plebejos translatus 475 d
Pontificatum ſolere perpetuum eſſe 513.e
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia apud quos fuerit 624.c
Pontificiæ ſtolæ cuſtodia repetitur a Fado 682.d
Pontius Pilatus Judææ præſidet 619.d
Judæos afficit contumeliis 621.b.623.g
accuſatur a Judæis & redit Romam 624.a
Popedius 654.f
Poppæa Neronis uxor 697.e.999.d
Porcius Feſtus Judææ procurator,& quæ ſub eo ſint geſta 696.e.quære Feſtus.
Poſidonii mendacia de Judæis 1065.
Prætoriani milites 668.d
Prætorii in caſtris Rom. deſcriptio 835.e
Prandium qua hora faciant Judæi ſabbato 1020.d.
Principes ſinguli dedicato tabernaculo quid donarint 90.d
Priſcus centurio Jonathani Judæum ſagitta transfixit 953.a
Priſcus ſextæ legionis dux a Judæis occiſus 820.
Procymatium unde dictum, & quomodo extructum 538.f
Procymia 747.e
Prodigia excidium Hieroſolymæ præcedentia 960.c
Prophetis & pontificibus ſolis poteſtas data hiſtoriæ condendæ 1036.a
Prophetico ſpiritu ubi multi ſint correpti 192. f
Proſeucha domus precationis 1020.c
Protagoras ab Athenienſibus vix mortem effugit 1079.f
Providentia deimundum & omnia regnat 355.a
Pſeudalexandri geſta 612.c
quomodo deprehenſus ab Auguſto & remex factus 613.d
vide etiam Alexander falſus.
Pſeudopropheta Hieroboami ſeductor 277.b
Ptolemæus Agrippæ & Bernices procurator a Joanne Giſcaleo ſpoliatus 824.f
Ptolemæus Epiph. moritur 407.g
Ptolemæus Evergetes Philopatoris filius quomodo ab Onia irritatus 401.b & iterum reconciliatus ei per Joſeph.402.c
Ptolemæi Evergetis geſta poſt captam totam Syriam 1064.b
Ptolemæus Galilææ ab Herode præfectus interficitur 503.c
Ptolem. Herodis procurator 564.a
Ptolemæus Lagi Soter dictus Alexandro mortuo Ægyptum occupat & Hieroſolyma 388.a traducit Judæos in Ægyptum 388. d ejus pugna cum Demetrio circa Gazam 1048.c irruptio in Hieroſolymam die ſabbati 1050 .d. liberalitas & benevolentia erga Judæos 1064.b
Ptolemæus Lathurus Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ filius auxiliatur Samaritis 451. d
diſſidens cum matre regno privatur 452.g.456.a.obſidet Ptolemaidem 457. d. Aſochim oppidum capit, Alexandrumque Jamnæum vincit,& quanta ejus ſævitia 458.a
Ptolemæus Mennæus quomodo ſe a ſupplicio apud Pompejum redemerit 471.g.472.a
Ptolemæus Mennæus Damaſcum bello vexat 464.g
Ariſtobuli conjugem & liberos quomodo tractarit 480.a moritur 494.d
Ptolemæus Minnæi filius 716.a
Ptolemæus Philadelphus 1.
Judæos in Ægypto ſervientes liberos dimittit, & legem Moyſis in linguam Græcam magnis muneribus transferendam curavit 389.uſque 397
Ptolemæus Philometor Ptolemæi Epiphanis 408.a. ſuccurrit ſuo genero Alexandro ſeu Demetrio 436.e
duobus diadematibus coronatur ſimul, vincitque Alexandrum, & moritur 438.c
Ptolemæi Philometoris & Cleopatræ uxoris liberalitas erga Judæos 1064.a
Ptolemæus Philopator 398.g
moritur 407.g
Ptolemæi Phyſconis immanis crudelitas & injuſtitia 1064.d
pœnitentia ibid.
Ptolemæus Simonis Aſamonæi gener ſocerum occidit, & alia ſcelerata committit 710.f
quomodo oppugnantem Hyrcanum eluſerit, cujus matrem & fratres interfecit 448.e
Ptolemæi dicti Ægypti reges 222.a
Ptol. unde Alexandrini reges dicti 269.a
Ptolemais bis expugnata 458.c.f
Ptolemaidis ſitus deſcriptus 790.f
Ptolemais duo millia Judæorum apud ſe habitantium interfecit 815.d
Ptolemaidenſes a Juda Macchabæo victi 416.f
Puellarum hæreditas 125.a
Pueri ſitientis aſtutia & fallacia contra Romanos 962.b
Puerperarum purgationis tempus 95.a
Purgatio poſt coitum cum uxore 94.d
Purificationis leges 94.a
Puteoli urbs 652.c
Putei bituminis 18.a
Putiphares, vide Petephres.
Pythagoras Samius æmulatus Judæorum ſcripta 1036.f
multas Judæorum leges tranſtulit in ſuam philoſophiam ibid.
Pythagoræ & aliorum ſtoicorum de divina natura ſententia 1071.e
Pythium templum ædificatur 560.b

Q

Quadrigæ ſolis ſublatæ a Joſia 334.g
Quercus Mambre 20.a
Quercus Ogis 19.b
Quinquageſimi anni remiſſio 96.b
Quintiliæ fortitudo 655.a.
Quintilius Varus Syriæ præfectus 620.c
cognoſcit cauſam Antipatri 590. uſque 594. & inde ſeditioſos Judæos expugnat 609.b
Quirinus ab Auguſto mittitur ad cenſendam Judæam & Syriam 616.b

R

Rabatha civitas 111.f
Rabatha capta diripitur 228.b
Rachabe ſpeculatores Hebræorum tuetur a vi Chananæorum, & ſecuritatem ab hoſtibus impetrat 135. a
incolumitatem promiſſam recipit, & munifice donatur 137.a
Rachelis pulchritudo 29.b
æmulatio erga ſororem 30.f
mariti complexum ſorori vendit, furatur idola patris 31. a
ejus aſtutia 32.d
mors ex partu 34.c
Ragaus Heberi filius 15.c
Raguel, qui & Jetheglæus, ſacerdos, filiam ſuam Moyſi adoptato tradit uxorem 60.a
Moyſi ob victoriam gratulatur, & conſilium dat ei diſtribuendorum officiorum 97.c
Ramatha civitas 165.b
Rapſacis Senacheribi copiarum præfecti inſolentia 328.c
ipſe cum exercitu divinitus deletus 330.d
Raſes Damaſcenorum rex Achacem bello petit 321.d
quem mox Syrorum rex impugnat ib. & occidit 322 d
Rebecca Batuelis filia 15.f petitur in con-

nubium Isaco 24.e
parit geminos 26.d
salit maritum 27.c
Receme urbs quæ alias Petra 117.e
Recemus rex ibid.
Repudii libellum mittere maritis; non uxoribus ex lege permissum 532.d
Rex quis & qualis sit 123.b
Regis potentia 361.c
Regum imperium quamdiu duraverit apud Judæos 367.b
Regum virtutes præcipuæ quæ 251.d
Regibus non licet esse ignavis 206. d
Regibus subditi quæ ferant 173.g
Rhegines populus 13.c
Rhinocolura 733.d
Rhiphates, Rhiphæi 13.c
Rhoa petra 149.c
Roboamus Solomonis in regnum succedit, insolens in populum 274.f
decem tribus regni amittit 275.f
quot & quas urbes condiderit 278.b
item arma comparavit, fœderibusque suum auxit regnum, & ductis xviij. uxoribus liberos gignit, adque impietatem deficit ibid.
dedit urbem Susaco 279.d
pro aureis scutis amissis ærea subsituit & moritur ibid.f
Roma sub Vespas. crevit & floruit 975.a
Romanorum in Judæos beneficia 398.c
Romani quibus honoribus & beneficiis Judæos affecerint 485.e.& inde.
Romanorum dissidium inter se 427.b
Romani Germanos captivos ubiq; circumduxere 807.a
Romani in præsidio Massadæ interfecti a Judæis 809.f
Romanorum stratagema in oppugnando templum 820.a
Roman. quot millia a Judæis cæsa 821.f
Romanorum quantus fuerit exercitus contra Judæos 834.e
ipsorum castrorum descriptio 835.c
Romanorum industria in servis domesticis instituendis 835.a
disciplina militaris 999.e
Romani omnia, præter Gisealam, ceperunt 863.a
Romani muro Hierosolymæ potiuntur, ejusq; partem maximam diruunt 923.d
cum Judæis acriter confligunt. ibid. & 625.d.
alterum murum capiunt 925.d
Romanos sancta Judæorum revereri 927.f.
per legem Judæorum multa de suis moribus derogasse 930.d
illacrymasse incendio Hierosolymæ 933. c. ab incendio defendunt 935.c
Hierosolymam capi desperant 936.d
Romani intra xxi. dies aggeres extruunt 942.c. pugnant cum Judæis circa aggeres 943.f Antoniam magna pugna obtinent 846.c. circa custodias pugnam atrocem instaurant 950.d
Romanorum notitia sero ad Græcos pervenit 1038.g
Romus, Romæi 14.b
Rooboth puteus 26.f
Rubelitæ & Gadditæ altare construunt super ripa Jordanis 143.c
Rubelus, alias Ruben nascitur 30.e ejus pietas in fratrem Josephum 38.c se ac fratres proditionis insimulatos excusat 45.b. ejus filii quatuor 52.a
Rubrius Gallus Sarmatas superat 976.b
Rufus magister equitum 779.e
Rufus præfectus militum Archelai 607.b
Ruta mirabilis magnitudinis in regia Macheruntis descripta 981.a
Ruthes amor erga soctum suam, & ejus fortuna 163.f.164.a

S

Saba Aethiopum regia, quam valida vocatur postea Meroe 58.b
Sabæus seditiosus persuadet decem tribubus defectionem a David 238.b
Sabas, Sabæi 14.a
Sabathes, Sabatheni ibid. b
Sabactus, Sabacteni ibid.
Sabathes Commentariensium princeps 241 f
Sabba mensis 110.c
Sabbæus orator supplicio addicitur 434.c
Sabaticus annus 486.f
Sabbaticus amnis a Tito spectatus 976.c
Sabbatum & ejus vacatio a laboribus servatur 4.f.719.f
Sabbatum magno malo observatum 411. d negligendum aliquando ibid. & 428. d
Sabbion Alexandram Herodi prodit 328
Sabecus exercitus Syrorum præfectus vulneratur & moritur 224.g
Sabinus procurator Syriæ Hierosolymis regiam occupat 603 a
vexat Judæos propter avaritiam suam 779.f
Sabini Syri forma, habitus & fortitudo insignis 945.d
Sabinus Romæ capitolium nocte occupans occiditur 902.e
Sabuchadus eunuchus indicat regi, crucem in Amanis ædibus extructam pro Mardochæi suspendio 379.g
Sacchæus transfuga Josepho prodit insidias Joannis 1017.b
Sacerdotis sacrificaturi habitus 84.b
Sacerdotum castitas & connubium 95.c
Sacerdotum & pontificis cum eorum vestitu & insignibus descriptio 918.e
Sacerdotum immunitas 53.b
Sacerdotum mos Hierosolymis 898.d
Sacerdotum nobilitas apud Judæos 1036.a
nuptiæ ibid.
Sacerdotibus quæ cedant 109.a
Sacrificiorum genera quibus fiant modis 90.91.92.93.94 per totum
Sacrorum scribæ 54.e
Sadæus Xerxis præfectus 371.a
Sadocus pontifex constituitur 222.g.241. f.250.e
Saddocus novas res molitur 616.c
Sadducæorum secta 442.d. 617.c.784.g
Salampso Herodis filia 627.f
Salmanasar Cuthæos in Judæam transfert 345.e 364.g
Salmanasaris contra Israelitas vict. 359. a
Salome, alias Alexandra, uxor Aristobuli, solvit vinculis fr. mariti defuncti 456.b
Salome quæ Juliæ Augusti conjugi testamento reliquerit 789.a. ejus reditus erant sexaginta talenta 783.b
Salome Antipatri filia 723 d. soror Herodis prodit Josephum maritum suum fratri 517.b. alteri marito Costobaro repudii libellum mittit 532.b. odium exercet in Herodis filios & earum uxores 553.e 594.a. accusatur Herodi 566. b. Alexæ jungitur connubio 583.b
Salome uxor Herodis moritur 1619.a
Salomon promittitur Davidi successor & templi extructor 220.g
nascitur 217.g. instruit eum pater 246.b. constituitur rex 248.a. quomodo regnum nactus se de hostibus ultus 254.b. regis Ægypti filiam ducit uxorem 255.c. petit a deo & accepit sapientiam ibid.e. controversiam mulierum duarum dijudicat 250.d. toparchas quos habuerit & quantas divitias sapientiamque ac philosophiam 256 f. conjurationes & incantationes composuit 257.f
ejus cum Hiromo amicitia & materiæ cædendæ petitio & concessio 258.259. per totum. templum cum ædis quomodo extruxerit & arcam eo transtulerit 259. usque 266. somnium videt & regiam extruit cum domo reginæ 265. g. 266. quibus donis remuneraverit Hiromum 1042.d Hierosolyma muris & turribus instaurat & urbes condit 268.c ingentes thesauros ex Aurea terra & aliunde accipit 271.a quali satellitio stipatus incesserit ib. g quanta opulentia Hierosolyma auxerit 272.b deficit a pietate, ac ducit uxores d c c. & concubinas c c c. 272.d prædicitur ei filium ipsius pœnas pro se daturum ib. multis hostibus a deo excitatis infestatur 275. a moritur Roboamo successore regni relicto 274.e quo tempore ædificavit templum Hierosolymis 1042.b
Salpadis filiarum hæreditatis jus 118.f
Saltis regis gesta 1039.f
Saltus Libani, aula Salomonis 270.c
Samæas propheta Hieroboamo minatur 279.c
Samæas vir justus accusat Herodem, & vaticinatur Judæis mala imminentia 484.d
Samaræi populus 14.d
Samaria qvæ Mareone unde dicta 285.a
Samaria ab Hyrcano expugnata solo æquatur 452.e
Samaria urbs. vide Sebaste 531.b
Samariæ regionis descriptio 833.d
& quid a Judæa discrepet ib.
Samaritæ qui ante Chuthæi 386.a
Samaritarum odium in Judæos 36.b
accusantur apud Darium ib. c
Samaritæ Judæos infestant 401.a
Judæos se esse negant agentes feliciter 410.a
Samarita dissidium cum Judæis propter templum 433.g
Samaritanorum facinus in festo Azymorum 619.a
Samaritanorum seditio 623.f
Samaritanorum & Judæorum dissidium 691.d
Samosata capitur 738.e
Samosatæ civitatis situs 983.g
Sampsigeramus Emesinorum rex 678.d
Sampson quod significet, & quomodo natus 160.c
connubium & gesta ejus 160.d
Samuelis nativitas & prophetia 165.e
consilium de libertate recuperanda 171.
Samuel senio gravatus filiis rep. administrationem concedit 171. d
Samuel propheta Saulum inungit regem 175.d. ostento indicat Hebræis deum iratum propter regem petitum 179.a
Saulum docet Amalecitarum internecionem 183.d
eidem regni amissionem nunciat 185. d. Davidem ungit regem 186.e
moritur 200.b. ab inferis revocatur per ventriloquam Sam-

Sanaballetes Darii præfectus dat filiam suam Nicaſo uxorem Manaſſi fratri Iaddi pont. 383.b
deficit a Dario, Manaſſi templum & ſacerdotium confert, unoriturque 384.e
Sanctum, quæ tabernaculi pars. 82.a
Sanctum Sanctorum ibid.
Sanagarus princeps Hebræorum 152.b
Sanguinis eſus interdicitur 112.94.b
Sapha, loci nomen 385.d
Saphanus ſcriba 333.g
Saphora oppidum 476.g
Sapientes qui Judæis 703.a
Sappho vicus 781.b
Sara Aranis filia 15 d
Sara Abrahamo marito famulam adducit prolis procreandæ gratia 19.b
nunciatur ei partus ſterili ibid.
expellit Agarem cum puero 22.a
moritur 24.b
Sarabazanes 365. b. 366.d
Saramalla Syrus Phaſaelo inſidias indicat 731.d
Sarepta oppidum 285.f
Sareptanæ viduæ fiducia 225.g. 226.a
Sardonyches XII. cum veſtitu pont. 90.a
quibus inſcripta ſunt nomina filiorum Jacobi, in Eſſene 81.d quæ virtus eis inſit & quando ceſſarit 90.b
Sarmatæ Iſtrum tranſgreſſi præſidium Romanum & Fontejum Agrippam interficiunt 976.a
proximas regiones totas pervaſtant ibid.
Satum quantum capiat 305.g
Saturninus legatus 760.e 762.b
Saturninus Syriæ præſes 571.c
ejus ſententias in filios Herodis 578.d
Saulus aſinas patres quærens a Samuele rex conſtituitur 175.c. 176.f
quam decora fuerit ſtatura 174. e vincit Ammonitas 178. a Palæſtinos ſuperat, & aram extruit 181.f. quot liberos habuerit 183.b Amalecitas delet, & regi parcens peccat 185.a regno exuitur 186. a numine privatur, & fit dæmoniacus 186 g. 187.a. commovetur contra Davidem 189.e. inſidiatur vitæ ipſius 190. a. 191.a Davidi reconciliatur 200.a conſulit ventriloquam 204.c fortitudo ejus 205.g. 206.a cadit una cum ſuis filiis in prælio 208.f. ipſius progenies datur ad ſupplicium Gabaonitis 242.a ejus violentia 699.b
Scaurus Hyrcanum in ſocietatem recipit, & obſidione liberat 471.c
cum Areta fœdus init 475.f
in Syriam præſes miſſus 718.a
pecuniis corrumpitur ibid.
Aretam mulctat 721.c
Scenæ, locus 33.e
Scipio Alexandrum Ariſtobuli percutit ſecuri 479.g
Scopas dux Ptolemæi Epiphanis 399.a
Scopi loci deſcriptio 908.d
Scythæ populus 13.a. a Græcis qui Pontum navigant cogniti 1038.f. Aparcharſim a Græcia redeuntem quare interfecerint 1080.a
Scythopolis civitas 141.g
Scythopolis civitas Decapoleos maxima 856.g
Scythopolitarum immanitas 1000.b
Scythopolitæ Judæorum tredecim millia perfidiose interficiunt 814.f
Sythopolitarum clades enarrata 992.c
Sebas fil. Ili, unus fortium Davidis 243.c
Sebaſte conditur 476 f. olim dicta Samaria 452.b. 531.b. expugnata & diruta 711.g
Sebaſteni, equitum ala ſub Cumano 791.a
Sebaſtenorum contumeliæ in mortuum Agrippam 680.a
Sebaſt. portus 768.d
a quo ſic dictus 590.c
Sedecias Joachimi patruus rex conſtituitur 338.b. eruditur ab Hieremia & Ezechiele, ſed fruſtra ibid.c. expugnata urbe capitur cum uxoribus & liberis, crudeliterque tractatur 341.c. moritur 343.a
Sedecias pſeudopropheta cornib. ferreis ſibi aptatis quid Achabo vaticinatus ſit 294.g
Sehon rex negato Hebræis tranſitu, prælio vincitur & occiditur 111.a
Seianus Neronis inſidians occiditur 632.d
Seir quid ſignificet 632.d
Selene, alias Cleopatra, Syriæ regina Tigranem offendit 465.a
Selennarus Senacheribi filius patris interfector 330.e
Seleſmus Jabeſſi filius Zachariam Hieroboami occidit, & regnum occupat, quod trigeſima poſt die amittit interfectus 320. b
Seleucia urbs a quo condita & denominata 649.e
Seleucus Antiochi Grypi filius patri ſuccedens cum patruo Antiocho Cyziceno belligeratur eumque necat 419 g
vincitur ab Antiocho Pio, & in Cilicia cum amicis concrematur 460.a
Seleucus Aſiæ rex opes Judæorum ſacerdotio auxit 1087.a
Seleucus Babylonem mortuo Alexandro occupat 388.a
Seleucus Nicanor quos honores & beneficia Judæis exhibuerit 398.b
Seleucus Soter Antiochi magni fil. 406.f
Semechonitis lacus deſcriptio 863.b
Semeis conviciatur Davidi 230.e. eidem gratulatur victoriam & regnum 236.d
occiditur 255.b
Senaar campus 12.c
Senacheribus Aſſyriorum rex Hieroſolyma & Ezechiam eorum regem oppugnat 328. a per totum. re infecta domũ ſe recipit 329.e.a filiis ſenioribus occiditur 330.d
Senacherib. rex Aſſyr. quomodo fugatus 919.c
Senatus contra Claudium in Capitolio convenit 791.c
Senatus Romani & plebis diſſidium 671.c
Senis cujuſdam magnanimitas. 503.a
Senis cujuſdam ſeveritas 737.b
Senius Gallus Syriæ præſes 100.e
Cn. Sentii Saturnini oratio 654.e
Sephoris urbs Galilææ 607.e. 1016 e 1043. c capta incendio abſumitur 609 b. 781.a
Sephoris cũ tribus aliis civitatibus a Joſepho deficiunt & recuperantur 827.d
Sepphoris civitas Galilææ maxima 823.e
Sepphoritæ a ſeditioſis moleſtantur 1900.e
Sepphoritarum fides erga Romanos bellum movent ſuo malo 1017.d
Sepphoritæ a Joſephi militibus ſpoliantur, prædaque redditur 828.e
Sepphoritæ Ptolemaidem ad Veſpaſianũ pacati veniunt 832.c
Septimus annus 711.e
Septimi anni remiſſio 96.b
Septimi diei obſervatio 719.f
Septuaginta interpretes legem tantum Judæorum in Græcã linguã tranſtuliſſe. d
Septuaginta interpretes legis tranſferendæ cauſa ad Ptolemæum Philadelphum mittuntur 403.a. quomodo excepti & tractati, 95. 396. 397. per totum
Serebæus dux Judæorum Babylonem deducendorum Hieroſolyma. 363.g
Serpentis invidia, & quomodo Evam ſeduxerit 5.d mulctatio 6.c
Serpentes volucres Ægypti 58.c
Serugus Ragai filius 15.c
Sethon qui & Ægyptus denominatus 1052.c
Sethus filius Adami 7.f. ejus filii quales, & quas artes invenerint ibid.
Sextus Cæſar præſes Syriæ 483.d. 725.g
interficitur a Cæcilio Baſſo 488.f
Sextus Cerealis quintæ legionis præpoſitus 956.f
Sica qualis gladius, & Sicarii unde dicti 697.a eorum impia factiora 698.e
Sicarii Hieroſolymis palam latrocinantur 597.c
eorum fraus ib.
Sicariorum in Maſſada crudelitas 887.f
Sicella loci nomen 202.b
donatur Davidi a Saulo 203.d diripitur & incenditur ab Amalecitis 207.a
Sicima urbs 33.e
Sicima caput Samaritarum 386.c
Sicimæ captæ & ſolo æquatæ 157.a
Sicimitarum exitium ib.
Sicimitis parcit Saulus 184.c
Sicimitæ quid petierint ab Alexandro Magno 386.d
Siclus numus qualis 88.c
Siderális ſcientiæ quis inventor 8.a
Sidonius, & Sidon urbs 14.c
Sidonii materiam præſtant Judæis ad templi ædificium 364.c
Signi dandi autoritas penes quos Romæ 666.c
Sila militib. Agrippæ præficitur 671.d
offendit Agrippam 676.f
occiditur 679.f
Sila Tiberienſium dux 1005. c. 1019.f
Silas Joſepho de inſidiis & perfidia Joannis Giſcaleni ſcribit 826.c
Silo dux Roman. exercitus 500.a. 734.a
corruptus deprehenditur 500. c. 735 d
Silus urbs 140.d
Simeonis nativitas 30.e
vindex ingenium, filii ſex 12.a
Simeoni quæ terræ portio ceſſerit 141.e
Simeonitidis, tribus facta poſt Jeſum mortuum 145.c
Simonis Aſamonæi filii geſta 710.d
Simon Boethi filius pontifex conſtituitur 537.c
privatur ſacerdotio 589.e
Simon Camithi annuum pontificatum adminiſtrat 619.c
Simon Cantharа conſtituitur pontif. 671.c. privatur eo 676.c
Simon Cyprius, magus 693.d
Simon Eſæus Herodi ſomnium explicat 614.b
Simon Galilæus defectionis arguitur 784.g. propriæ ſectæ ſophiſta erat ib.
Simon Gamalielis filius ſtruit inſidias Joſepho 1013 d. capitur a Joſep. 1024.a
Simon Gioræ filius Romanos apud Bathoron invadit 816.a
Acrabatenam toparchiam tyrannide opprimit 819.a cum latronibus quos erudit Maſſadæ, Idumæam populatur ibid. b
ex Acrabatena toparchia pellitur eſt. ab Ahano pontifice 894.a. ejus geſta ibidem & 895. 896. 897. 904. 905. per totum 914.g. 920.a. 931.f. 932. g. 938. e. 846.c. 962. 963. 964. 966. 967. 968 969. 970. 971. per totum
Simon Herodis ſervus regnum affectans obtruncatur 607.g. 608.a

Simon Justus pontifex 392.a. 401.b 407.d. ejus filii tres, omnes pontifices 408.c
Simon Matthes Matthæi fil. 410.g strenue juvat fratrem Jonathã 429 a. & f
Simon Matthiæ Joannis filius præficitur exercitui, mittitur auxilio Galilæis & hostes vincit 416 e
Simon quidam Essenus Archelai somniorum interpres. 784.c
Simonis filii Cathlæ oratio ad pontifices 880.b
Simonis Sauli filii & totius familiæ suæ farum miserabile 814.f
Simonias vicus 1007.c
Sina mons 60.b 95.c
Sinæus mons 288.d
Sinæi populus 14. d
Sis, nomen clivi, & quid significet 198.c
Sisa Davidis fit Scriba 222.g
Sisines Syriæ ac Phœnices præfect. 318.c conatur templi ædificium inhibere 359.c
Sobacchis Chetthræus strenue pugnans contra gigantes victoriam reportat 242.d
Socratis mors & mortis causæ 1079.e
Sodomitarum felicitas, reges & prælia cum Assyriis 17.e excidium ipsorum 20.c
Sodomiticæ terræ descriptio 892.f
Sogana Arabum vicus 1019.c
Sogane & Seleucia rebellant 863.b earum situs ibid.
Sohemus Ituræus Herodis mandata uxori ejus aperit 527.g interficitur 529.g
Sohemus rex Emesæ contra Antiochum 984.a
Solomona mater nobilis septem puerorum 1095.f ejus animosa oratio ad Jacobum filium natu minimum 1096.c
Solomonæ matris Macchabæorum laudes 1097. 1098 & seqq. ejus immania supplicia & insignis toler. 1099. 1100
Solyma quæ Hierosolyma 18.d. 218.d
Somnia cur deus immittat 43.g
Sophaces unde dicti 24.e
Sophira regio 269.f
Sophistæ concitant tumultum 772.a
Sosius provinciam cum exercitu ab Antonio accipit 504.d. Antigonum supplicem factum irridet & vinctum custodit 507.d Hierosolymis discedit 508.a quomodo se gesserit in expugnandis Hierosolymis 740.d
Spadones abominandos 129.b
Spasini castrum 684.b. 685.a
Speluncæ Galilææ quomodo expugnatæ ab Herode 502.d
Speluncæ latronum quales fuerint 736.g
Stola pontificia quando fuerit deprompta & a quibus custodita 544.c
Stratonis turris, postea Cæsaria 535.a 695.g. 696.a ædificatur 538.c
Stratopedum munimentum incensum 812.d
Subditi quomodo contineantur in officio 537.g
Supplicandi mos apud Syros 292.b
Susa scribis præficitur 241. f
Susacus Ægyptiorum rex Hierosolyma spoliat 222 c contra Roboamum ducit exercitum 279.b Hierosolymam in deditionem accipit, templumque spoliat ac thesauros Solomonis aufert 279.d & quomodo imbelles notaverit ibid.
Syllæus ambitio Salomones connubio frustratur 566.c latronibus Trachonitis auxiliatur, & creditam pecuniam Herodi reddere non vult 570.f. 571.d defert Cæsari Herodem 571.g. 572.a accusatur apud eundem per Nicolaum, & damnatur capitis 576.b. 577.b iterum accusatur 586.g. 587.a
Syllæus procurator Obodæ 755.c
Syene puteus 26.g
Syria subditur Davidis imperio 222.b
Judæos apud se habitantes occidit 992.d
Syrus Mesopotamiæ rex vincitur 224.e
Syri populus 15.a Judæorum civitates vastant 813.g
Syrorum cædes 817.g
Syrorum cum Græcis dissidium & reconciliatio 649.g. 650.a
Syrorum cum Judæis dissidium 696.a
Syrorum vici & civitates enumeratæ quas a Judæis vastabantur 813.g
Syrorum avaritia & crudelitas 940.a
Sysares dux Jabini exercitus quomodo occisus 153.b

T.

Tabernaculi vasorum descrip. 82. 83 Tabernaculi institutio & extructio 98.e ejus interpretatio 86.f illustratio 88.c
Tabernaculo dedicato quæ dona principes singuli contulerint 90.d
Tabernaculi perfectionis modus 96.g
Tabernaculorum festivitas 92.d
Talentum quot minas contineat 83.e
Tanis Ægypti urbs 17.d
Tarichearum situs 857.f
Tarichearum incolæ quingenti & sex millia ceciderunt 862.b
Teglaphalassar Assyriorum rex quomodo Israelitas tractarit 320.e auxiliatur Achazæ contra Syros 322.d
Tempestatis horrendæ descriptio 881.a
Templum in Garizim extructum 383.f. 386.f
Templum Chuthæorum Garizin quando desolatum 450.d
Templi structuræ apparatus 259.a exordium & tota cum vasis descriptio 259.c. 260. 261. 262. per totum templo absoluto infertur arca 263.c
Templum Solomonis spoliatum & concrematum quando 342.a
Templum Hierosol. instauratur 364. f 365.d. spoliatur & prophanatur ab Antiocho 409.c restituitur & repurgatur a Juda Macchabæo 415.d
Templi Hierosolymitani descriptio 915.f. 916. 917. 918. per totum
Templi incensi fatalis dies 957.d causa & principium ibid. tempus a prima constructione per Solomonem usque ad excidium 958.g
Templi Hierosolymis constructio & facrorum ratio exposita 1066. januarum descriptio 1967.c
Tephthæi Garsensis facinus 935.b
Terebinthi circa Chebron miraculosa antiquitas 895.c
Tertentius Rufus rector militiæ a Tito relictus 972.b
Terminos terræ non movendos 123.c
Terra vera qualis 4.d
Terræ motus ingens in Judæa 526.c
Terræ Oniæ 724.c
Testes qui sint, qui minus 122.e
Testis falsi pœna ibid.
Thadamora urbs 268.f
Thæno Amathenorum rex cum David amicitiam init 221.d
Thamanus occiditur 284.g
Thamara Davidis filia, Absalomi germana 228.f stupratur a fratre Ammone 228.g
Thamna & Thamnitæ 160.c
Thamna oppidum toparchia 141.b 890.d
Thârbis Æthiopum regis filia Moysi nubit 59.b
Tharrus Nachori fil. Abrahami pater 15.c. migrat Carrhas, ibidem moritur ibid.
Tharsices Æthiopum rex 330.a
Tharsus, Tharsenses 13.c
Tharsus Ciliciæ urbs ib.
Thaumastus Caji servus 677.d oblatæ Agrippæ aquæ quam gratum acceperit ibid.
Theatri Rom. descriptio 679.b
Thebethus mensis 370.a
Thecoa vicus 1031.b. 894.g
Thella vicus 831.g
Themosis regis gesta 1040.e
Theodectes poeta cur glaucomate infestatus 397.d
Theodorus Zenonis filius impedimenta Jannæi diripit 459.b
Theodori contra Alexandrum Hyrcani gesta 714.b
Theodosius orator supplicio addict. 434.c
Theodotus Græcus non obiter Judæorum mentionem facit 1051.a
Theophilus Anani fit pontifex 627.c submovetur pontificatu 671.b
Theophilus Græcus Judæorum mentionem facit 1071.a
Theophrastus Judæorum & Tyriorum meminit 1046.g
Theopompus Athenienfium nobilitatem fœdare tentavit 1011.c
Theopompus cur mente motus 397.c
Thermusa Phraatis ancilla, & uxor mala 619.f
Thermutis, regis filia Moysen educat 56.d. adoptat eum 57.b
Theudas præstigiator seducit Judæorum vulgus 689.f
Theudio Antipatri avunculus 766.c
Theudio Doridis frater 518.e
Thiras, & Thires populus 13.b
Thobelus & ejus inventa 7.d
Thobelus, Thobeli populus 13.b
Thobiæ filii Antiocho Epiphani autores urbis Hierosolymorum expugnandorum 708.e
Tholomæus latronum princeps plectitur 681.c
Thraces populus 13.b
Thraces asperrimos Rom. subditos 806.c
Thraces propter vicinitatem Græcis cogniti 1038.g
Thucydides multis tanquam fallax accusatur 1031.b 263. b
Thuri, mensis 13.c
Thygrammes, Thygrammæi 1023.c
Tiberias urbs 619.d a quo condita & nominata 1000.e
Tiberiadis seditio & fictæ tres 1000.e
Tiberias iterum rebellavit, Josepho, & iterum recuperatur 877.c
Tiberienses Vespasiano se dedunt 879.d
Tiberiensis lacus Asphaltiti natura contrarius 891.b
Tiberiensium defectio quomodo prohibita 1011.c
Tiberiensibus spoliatis præda redditur 828.f

Tiberius Alexander Judææ præficitur, ac Judæ Galilæi filios crucifigit 690.b
Tiberius Alexanderâ Claudio procurator missus 793.f
præcipuus exercitus rector apud Titum 907.a 916.e
Tib. Claudius, vide Claudius
Tiberius Drusi filius, Tiberii Neronis nepos occiditur 636.b
Tiberius Nero Cæsar constituitur 619.b. Iliacos & Iden supplicio afficit 623.b
petit amicitiam Artabani 625.c
quantus fuerit cunctator 631.c
morbo correptus designat successorem 634.e
mathematicorum studiosissimus 635.d
moritur ibid.
Tiberii imperium quanto tempore steterit 790.b
Tigranes Armeniorum rex quid gesserit 464.g
Tigris fluvius 5.c
Timagenes Græcus rerum Judaicarum scriptor 1065.e
Timæus rex Ægypti 1039.e
Timidius defert Popedium Cajo 654.f
Timotheus Ammanita pugnat contra Judam Macchabæum sæpeque vincitur 416.c
Tirithaba vicus 623.f
Tiridates Armeniæ rex 688.a
Tiro, veteranus miles Herodem honeste monens occiditur 761.e
Titus Frigius quintæ decimæ legionis præpositus 976.f
Titus imperator semper miseratus Judæos 706.c
cum exercitu Alexandriam pervenit 834.e
ob famam patris vulnerati perturbatur, & perturbatione iterum liberatur 845.a
Titus Vespasiani filius Japham expugnat 848.a
Jotapatam capit 949.g
item Giscalam 870.f
Taricheas excindit 861.d
Gamalam ingreditur, Joannem Levi persequitur 870.b
proficiscitur ab Alexandria Cæsaream 903.d ejus expeditio contra Hierosolyma & exploratio urbis 904.b
urbem acriter oppugnat 907.908. & seqq. 920.921. 922.923
fortitudo ejus & prudentia cum misericordia 924.925. 931.f & seqq.
muros urbis oppugnat & expugnat 925.f.926
captivis manus amputat 933.934.a
pugnat fortiter 936.a
periclitatur ibid.
ejus gesta & virtutes 936.937. per totum 944. usque 954.955.f. usque 960. 962. usque 977.988 989.
Titus Syriæ præses reconciliatur Archelao 570.d
Toparchiæ Judææ ordine enumeratæ 833.g
Tormentorum bellicorum vis & mirabilis descriptio 845.b
Trabs ex solido auro in templo Hierosolymitano 478.c
Trachonitæ bis deficientes ab Herode rediguntur sub imperium 558.e
Trachonitis regio 15.a
Trachonitidis latrocinia & quomodo ab Herode sublata 539.d
Trajanus decimæ legionis rector contra Japham civitatem a Vespasiano missus 848.a. Tiberiadem missus ut civium animos experiretur 877.a
ad Titum Taricheas missus 859.c
cunctis trans Jordanem devictis se Vespasiano jungit 890.f
Trebellius Maximus 666.b
Troglodytarum feminæ gregum curam gerunt 59.f
Trojanarum rerum notitia 1034.c
Typhonis feuræ dictum in Hyrcanum 405.g
Typho tonsor garrulitatis pœnas luit 779.f 781.d
Tyrius Cyprius 618.a
Tyrannidis natura 665.b
Tyrannus, Herodis stipator falso accusatur 574.759.d
Tyrannus & Priscus præfecti castrorum cum pluribus equitum magistris & Flori pecunia corrupti 819.f
Tyridates rex Armeniæ ferme in acie ab Alanis captus effugit 985.c
Tyriorum in navali peritia, & pugna contra Assyrios 325.e
Tyrii Judæos apud se habitantes partim vinctos custodiæ tradunt, partim trucidant 815.d
Tyriorum publicæ literæ & historiæ 1042.b
Tyronis libertas in loquendo quanto ipsi malo fuerit 579.e
Tyrus, artificium Hyrcani filii Josephi 407.e
Tyrus quando condita 259.e

V

Valerianus Decadarchus Tiberiadem missus a Vespasiano ut populum conciliaret 857.c
Valerius Asiaticus 660.a.671.e
ejus generosum dictum 664.b
Valerius Gratus Judææ præficitur 619.c
Vardanes Artabani filius Parthorum rex bellum Izatæ indicit occiditurque 687.g.688.a
Varus Syriæ præses 768.g.776.f.777.d
quid gesserit in Judæa 780.f
Varus Agrippæ junioris regiæ præfectus ejusque malitia 1002.a
Vari procuratoris Agrippæ perfidia & crudelitas in legatos Batanæorum 815.g
Vaste regina uxor Artaxerxis 373.d
incidit in regis indignationem & repudiatur 374.a
Velum tabernaculi & templi 81.g.82.a
Veneficiorum pœna 118.b
Venulitius dux Rom. quomodo se gesserit in bello contra Antigonum 500.a 734.e
Ventriloquorum vaticinia qualia 204.c
Veranius trib. plebis 670.b
Veritatis potentia omnium summa 262.c
Vespasiani & Titi erga Judæos animi quales 398.c
Vespasianus cum Agrippa in Judæam venit 1030.a
Vespasiani imperatoris laudes, & expeditio in Syriam 830.b
Sephoritis auxiliatur 834.b
gesta ejus in Judæa passim habentur 837.838 usque 845 850.851.852.853.854. 855.856.857.858 & 860. 861 usque 870. & 885. usque 902
Vespera, quæ diei pars 4.c
Victimæ salutares 90.e
Victimæ sint integræ 96.a
Vicus in Galilæa minimus, supra quindecim millia colonorum habet 833.b
Vindex cum optimatibus Galliæ a Nerone deficit 890.b
Vini potentia 360.g
Vitæ humanæ tranquilla 8.e.25.a
Vitellius Syriæ præses Judæis impetrat rursus sacræ pontificiæ custodiam 544. d.624.f. beneficus est in Judæos 624.g
extollitur provincia 649.f
Vitellii pugna circa capitolium 893.d. 902.d. mors ibid.
Vitellii victoria apud Bebriacum contra Othonem 896.d
Vitellius cum exercitu ex Germania Romam proficiscitur ib. e
Vitellius Cæcinnam cum magna manu Antonio primo obviam mittit 901.f.
exercitus totus deletus 902.b
Vitri apud Memnonis sepulchrum natura miraculosa 791.a
Volumnius, Syriæ præses 571.a
ejus sententia in Herodis filios 578.a 761.a
Vologesus Parthorum rex 688.a
Tito auream coronam mittit ob devictos Judæos 976.f
Vonones Parthorum regnum consequitur 620.c
amittit ibid.
Vox dies, pro, prima dies 4.c
Ur, Chaldæorum urbs 15.d
Uriæ virtus, & quomodo a Davide periculis fuerit objectus ut occideretur 225.c
Urbem quis primus condiderit, & instituerit 7.b
Usus Damasci conditor 15.a
Uxores plures permittere Judæorum leges 583.d
Uxores quando, & quales ducendæ 115.a

X

Xaloth vicus 831.g
Xanthicus mensis 9. 2.64.g. 93.a
Xerxes Darii filius paterni regni hæres in Judæos beneficus, quicquid petierunt Esdras & Neemias gentis suæ nomine concedit 367.f.368.369. 370. 371. 372. per totum. ei mortuo succedit filius Artaxerxes 372.a

Z

Zabadis Magistratus 298.a
Zabelus dynasta 437.f
Zabulonis nativitas 31.b. filii 52.b
Zabulon civitas Galilææ a Cestio direpta & incensa 817.e
Zabulonitarum sors 141.g
Zacharias Hieroboami filius patri in regnum succedit 318.f
sexto regni mense occiditur 320.b
Zacharias Joadi pont. filius in ipso templo lapidibus obruitur 314.e.884.c
Zacharias propheta 365.f
Zacharias supremus Israelitarum dux Amiam Achazæ filium superatum trucidat 321.f
Zamares Elamitarum regem cum universa familia tollit, & se regem constituit, quo regno septem diebus potius seipsum exurit 284.e
Zambrias alienigenæ se miscens & Moysi obloquens occiditur a Phinee 116.f
Zaræus Aethiopum rex Asano bellum inferens vincitur 283.b
Zaraza Amanis uxor mali consilii marito autor 378.b
Zebis dux captus 115.b
Zelotæ cum Idumæis plebem mactant 883.d
Zelotæ insidiis uxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a metu perculsi eam remittunt ibidem c.
Zelotarum dominatio causa excidii Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata facta repetita 986.c

Zelotæ insidiis uxorem Simonis Gioræ rapiunt 896.a
metu perculsi eam remittunt. ibidem e
Zelotarum dominatio, causa excidii Hierosolymitani 904.b
Zelotarum scelerata repetita 986. e. eorum immania supplicia ibidem.
Zenon Cotyla Philadelphenorum tyrannus 448.g.711.d
Zenodorus Trachonitarum præfectus, latrociniorum fautor, ditione privatur 539.d
moritur 540.g-746.b
Zipheni Davidem Saulo prodere conantur 198.e
Zona pontificis qualis 84.f
Zoor ruſculum 204.
Zopyrion Græcus non obiter Judæorum mentionem facit 1051.a
Zorobabel soluta quæstione Darium voti commonefacit 361.e
reducit Hierosolyma dimissos a Dario Judæos eisque patrocinatur 363.c
princeps Judæorum captivorum 378. d.363.f

FINIS.